F. I. 2.

Samiacus: [illegible]
Sobenich: beata [illegible] mazig: [illegible]

questo libro de [illegible] e

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia

Mattheus moro⁹ Brixiens. artis z medicie doctor⁹ prudēti vito magō Hidicto Jannēsi salutē dic.

Q Uanq̄ pluribus negocijs e publicis et priuatis essem impeditus. Tuis tamen precibus commotus vir ornatissime: Pectarum ac vilissimum opus Petri de Argellata Bononiensi medici prestantissimi ab imperitis transcriptoribus corruptum castigauti ac summa diligentia emendaui. Et eo libentius hoc onus suscepi ut rogatu tuo philosophis qui hu ius artis studiosi existunt utilitatem afferremqui etiam tibi gratias habebitis: sumptibus tuis: hoc opus ornatissimis caracteribus imprimendum curasti: In qua quidem re maximam ex gloriam consecutus: Adeo ut iam cum Nicolao Jensone gallico omnium impressorum prestantissimo de gloria certare possis: Nam si quis in hoc opere probe animaduerterit: sine eo in arte chirurgie nil boni fieri posse diuidicabit cum diuucidissime et sufficienter explanet quicquid ad eam artem pertinere videatur. Nas ut ita dicam ante cū trunca manu et neque cerei artifices operabantur et potius malis ipsi hominis: Quibrem humane nature compassiis Petrus noster librum hunc celo elapsum diuinitus edidit in lucem? Perlegat queso quos preclarissimi ars chirurgie delectat summaq cura adhertet: Nam ex mortali vita immortalem tribuit hominēq; neo admodum adhereat facit: Discerem prere rea plura ad laudem huius necessarii et nobilissimi operis: nisi res ipsa se ipsas commendaret et cui cesceret: Non igitur pudet librum hunc habere quando quidem ex eo tantam fuauitatem accipiet fragilitatēq; mellatur si spiritus pene ceciddisset faciat resumcere: Pro quo summas deo gratias red damus qui talem hominem in mundum generatad quem preces effundamus pro Petri animatat si ab aliquo vinculo detinetur solutur in celestem patriam locum summe felicitatis ad quam mundi pertenire immortales merentur in qui quidem nobis perfectum me scientie cuncta q̄ bona nite scent: Sed hec missa faciamus. Superest enim ut huius operis magnam explicemus vtilitatem: In quo non modo principis Auicenne explanatio continetur: Verum et aliorum antiquorum declaratio ita vt nihil sit pretermissum quod ad hanc artem pertinere videatur. Aue quidem omnia facile patebunt. Si operis diuisio in medijs adducatur. Annecnam quoq; librorum in tractatus diuisionem. ac tractatuum in capitula que omnia i subscripta tabula fient manifesta. Vale:

Prefens opus sex cōtinet libros: Primus liber 7. cōtinet tractatus: 9° tractat⁹ partis i capla. 34.

Ca°.1°. De flegmone.
Ca°.2°. De cura flegmonis.
Ca°.3°. De herisipila.
Ca°.4°. De cura herisipilis.
Ca°.5°. De formica.
Ca°.6°. De cura formice.
Ca°.7°. De formica militari.
Ca°.8°. De cura formice militari.
Ca°.9°. De igne sacro.
Ca°.10°. De cura ignis persici
Ca°.11°. De uesicis z inflationibus.
Ca°.12°. De cura cauum.
Ca°.13°. De essera.
Ca°.14°. De cura eius.
Ca°.15°. De cancrena.
Ca°.16°. De cura cancrene.
Ca°.17°. De cura alcabachili.
Ca°.18°. De cura estiomeni.
Ca°.19°. De carbunculo.
Ca°.20°. De cura carbunculi.
Ca°.21°. De bubone.
Ca°.22°. De cura bubonis pestiferi.
Ca°.23°. De cura cisidis.
Ca°.24°. De eriturio apostematis z bubeleth.
Ca°.25°. De signis exiture calide.
Ca°.26°. De signis exiture frigide.
Ca°.27°. De causa exiturarū.
Ca°.28°. De specibus exiturarū.
Ca°.29°. De pulsatione plurima z duricie.
Ca°.30°. De medicinis maturatiuis.
Ca°.31°. De medicinis excccantibus sanie.
Ca°.32°. De exitura grosse cutis.
Ca°.33°. De cura founcuili.
Ca°.34°. De modo.

Tractatus secūdus: de aparibus frigidis z de sermo vlus prefens ät tractat⁹ partis in capitula 13.

Ca°.1°. De undimia: Et de cura eius.
Ca°.2°. De nodis qui uocāt bubeleth z de cura eorus.
Ca°.3°. De nodo mellino.
Ca°.4°. De glandulis: Et de curatōe earū.
Ca°.5°. De scaphulis. Et de cura ipsarū: Et etiam de cura scaphulis ulceratis.
Ca°.6°. De sephinos. Et de cura eius.
Ca°.7°. De cancro. Et de cura eius.
Ca°.8°. De uentositate albefiente tumorem i aliquo loco.
Ca°.9°. De apate aquoso.
Ca°.10°. De medicis repentiuis z mollitiuis.
Ca°.11°. De medicinis sedatiuis doloum.
Ca°.12°. De medicis abstinentis z mūdificatis
Ca°.13°. De medicinis attractiuis.

Tractatus tertius partium in capla 14.

Ca°.p°. De uulneribus in uniuersali.
Ca°.2°. De uulnere uesice.
Ca°.3°. De uulnere carnoso: Et de eius purgatione z eius diete.
Ca°.4°. De accidentibus aduenientibus ictibus cōtinuatibus. Et de cura ictus: Et de cura ictus scipsi: Et ō cura alcaraba: Et de cura aliquorum accidentium.
Ca°.5°. De ligaturis uulnerū cū plumacolis
Ca°.6°. De uulnere cū perditione carnis.
Ca°.7°. De uulnere uenenoso.
Ca°.8°. De uulnere facto in uentre.
Ca°.9°. De uulnere grosso intestinorū:
Ca°.10°. De medicinis generantibus carnem: Et de medicis glutinis carnis. Et ō ligudel.
Ca°.11°. De medicinis incarnantibus.
Ca°.12°. De medicinis cicatrizantibus.
Ca°.13°. De medicinis corrosiuis.
Ca°.14°. De uulnere capitis: sine cōtusione.

Tractat⁹ qn° de casu z offensione ptinēs capla 13.

Ca°.1°. ō ossione in vlis: Et de cura eius.
Ca°.2°. De casu z offensione.
Ca°.3°. De cōtusione q̄ accidit in uentre.
Ca°.4°. De cura flagellari.
Ca°.5°. De gauna et cōtorsione.
Ca°.6°. De puncura z disruptione.
Ca°.7°. De cōbustione ignis.
Ca°.8°. De suffocato ab igne uel ab aqua.
Ca°.9°. De fluxu san. Et de cura eius.
Ca°.10°. De fluxu sanguinis narium.
Ca°.11°. De embotisinate.

Tractatus qn° ō ulceribus: ptinēs ät capla 13.

Ca°.1°. De diffinitōe ulcerū.
Ca°.2°. De excccatione ulcerū: Et de cura eō.
Ca°.3°. De ulceribus virulentis.
Ca°.4°. De ulceribus putridis.
Ca°.5°. De ulceribus profundis.
Ca°.6°. De ōmib° qui gnant in ulceribus.
Ca°.7°. De ulceribus corrosiuis.
Ca°.8°. De ulceribus putridis.
Ca°.9°. De ulceribus difficilis sed solicatōis.
Ca°.10°. De fistula.
Ca°.11°. De carne addita super ulcera.
Ca°.12°. De quod accetie cō sequit ad ulcera
Ca°.13°. De eradicatōe vellis q̄ ex ulcera.

Tractatus sextus de solutione neruorum: habens capitula nouem.

Ca°.1°. De uulneribus neruorum.
Ca°.2°. De modo curationis eorū.
Ca°.3°. De puncura neruorum.
Ca°.4°. De incisione neruorum.
Ca°.5°. De neruo denudato.
Ca°.6°. De contusione z conquassatione.
Ca°.7°. De resolutōe neruorū seu ligamentorū.
Ca°.8°. De incisione ossis.
Ca°.9°. De corruptione ossis.

Realizzazione. Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright. Biblioteca Queriniana Brescia

Tractatus vlimus primi libri de signis fracture cranei partiur autem in capitula sex.

Ca°.p°. De signis fracture cranei:Et incisionis pannicuiorum.
Ca.2°. De fractura cranei rõ cõtusionis.
Ca.3°. De incisiõe cranei cũ sagitta vel ęsc.
Ca.4°. De modo operandi i fractura cranei.
Ca.5°. De apte dure matris accidente i fractura cranei.
Ca.6°. De medicinis conscribibus fracture et contusionis ossis.

Liber secũdus de apostematibus in particulari a capite usq; ad pedes:et cõtinet tractat°.xxxv.

Tractatus primus partitur in sex capitula:

Ca.p°. De diffinitione apostematis.
Ca.2°. De bis q̃ prohibet i ipm apostema:
Ca.3°. De q̃ prohibet apa qi e cõfirmati.
Ca.4°. De cura maloꝝ apaui i vlt.
Ca.5°. Vniuersale ad oia apostemata quid faciendu e in talibus.
Ca.6°. De nata medicinaꝝ p̃ancieũti apatib°

Tractat°.2°.ꝗ apatib° capitiꝰ cõtinẽs capla.4.

Ca.p°. De aquositate que reperit in capitib° puerorum.
Ca.2°. De testudine siue talpa.
Ca.3°. De topinaria.
Ca.4°. De apostematibus auris capitis:ut fr nodi ficus: duricie.

Tractatus tertius de apostematibus oculorum continens capitula duo.

Ca.p°. De optalmia:Et de cura apostẽtibus.
Ca.2°. De apostematibus ꝛ pustulis cornee.

Tractatus quartus ꝗ apostematibus superciliꝰ ꝗ palpebrarum continens capitula duo.

Ca.p°. De nodo.
Ca.2°. De ordeolo.

Tractatus v de apostẽtibus aur̃ ꝗtinẽs capitꝰ.

Ca°.p°. De apostematibus caliditis auris.
Ca.2°. De apostẽte frigido auris.
Ca.3°. De apste duro auris.

Tractat°.6°.ꝗ apatib° nasi ꝗtinẽs capitula duo.

Ca.p°. De apste calido ꝛ frigido nasi.
Ca.2°. De polippo nõ vlcerato.

Tractatus septimus de apostematibus labiorum continens capitula duo.

Ca.p°. De apste calidꝰ labiorum.
Ca.2°. De nodis.

Tractatus octauus de apostematibus gingiuarum continens capitula duo.

Ca.p°. De apostematibus calidis ꝛ frigidis gingiuarum.
Ca.2°. De dolore gingiuarum.

Tractatus nonus de apostematibus linguę continens capitula quinque

Ca.p°. De apste calido ꝛ frigido linguę.
Ca.2°. De apste frigido linguę.
Ca.3°. De apostemate duro linguę:
Ca.4°. De dolore linguę.
Ca.5°. De apostemate duro sub lingua cuius nomen est ranula.

Tractatus decimus de apostematibus duarũ amigdalarum ꝛ faucium continens cap. duo.

Ca.p°. De apostemate vnaꝝ amigdalarum:
Ca.2°. De apostematibus faucii.

Tractatus vndecimus ꝗ apostematibus vuvlę vel dolori eius. continens capitula duo.

Ca.p°. De apostematibus vuvlę:
Ca.2°. De dolore vuvlę.

Tractatus duodecimus de apostematibus oris continens capitula tria.

Ca.p°. De apste calido oris.
Ca.2°. De pustulis oris.
Ca.3°. De dolore oris.

Tractatus decimusterctius de apostematibus colli siue gule: continens capitula quatuor.

Ca°.p°. De apste colli siue gule.
Ca.2°. De dolore squinanne.
Ca.3°. De cura squinantie frigide.
Ca.4°. De bocio.

Tractatus decimusfertus continens tantũ vnũ capitulum: quod est de gutta rosea siue gutta rubea vel buriga fm alios.

Tractatus decimusquintus de apostematibus dorsi continens capitula tria.

Ca.p°. De apostẽte calido ꝛ frigido sanioso
Ca.2°. De natta.
Ca°.3°. De gibbositate.

Tractatus decimussextus de apatibus adiutorii et spatularum continens capitula quatuor.

Ca.p°. De apostemate sanioso.
Ca.2°. De dolore spine ꝗ spatulaꝝ.
Ca.3°. De dolore dorsi.
Ca.4°. Ad dolorem tollẽdum

Tractatus decimusseptimus de apostematibus renum: continens capitula tria.

Ca.p°. De apste sanioso.
Ca.2°. De nodo sicate eius.
Ca.3°. De apste qõ accidit ex ftosis.

Tractatus decimusoctauus de apostematibus manuum ꝛ digitorũ:continens capla quinq.

Ca.p°. De nodis et rascera manus.
Ca.2°. De apste calido et frigido manus.
Ca.3°. De ciragra.
Ca.4°. De infiltratione ꝛ frosi et nodatione que fit in digitis manus et nodis eorum.
Ca.5°. De digitorum siue manuum apostẽtibus que nominantur pannarcium.

Tractatus decimusnonus de apostematibus ascellarum continens capitula tria.

Ca.p°. De apste sanioso calido.
Ca.2°. De apste frigido ascelle.
Ca.3°. De fugiligo idurato sub ascella.

Tractatus vigesimus de apostematibus mamillarum continens capitula sex.

Ca.p°. De apste calido mamillaꝝ.
Ca.2°. De apste frigido mamillari.
Ca.3°. De duricie mamillari.
Ca.4°. De scirophulis mamillari.
Ca.5°. De in igniuudine mamillari.
Ca.6°. De coagulatione lactis.

Tractatus vigesimusprimus de apostemate costarum continens capitula duo.

Ca.p°. De apste calido costarum.
Ca.2°. De apste frigido costarũ.

Tractatus vigesimussecundus de apostematib° stomaci continens capitula tria.

Ca.p°. De apostemate calido stomaci.
Ca.2°. De apste frigido stomaci.
Ca.3°. De duricie stomaci.

Tractatus vigesimustertius de apostematib° epatis continens capitula tria.

Ca.p°. De apste calido epatis.
Ca.2°. De apste frigido epatis.
Ca.3°. De duricie epatis.

Tractatus vigesimusquartus de apostematibus splenis continens capitula duo.

Ca.p°. De apste calido et frigido splenis.
Ca.2°. De duricie splenis.

Tractatus vigesimusquintus de apostematibus vmbilici et habet solum vnum capitulum et est de eminencia vmbilici.

Tractatus vigesimussextus de apostematibus ventris continens solum vnum capitulum quod est de ascite.

Tractatus vigesimusseptimus de apatib° iguinũ continens capitula duo.

Ca.p°. De apste sanioso iguinũ.
Ca.2°. De octophulis ꝛ duritiebꝰ inguinum.

Tractatus vigesimusoctauus de apostematibus burse testiculorũ siue oscei continẽs capla quinq.

Ca.p°. De apste calido oscei.
Ca.2°. De apste frigido oscei.
Ca.3°. De hernia aquosa.
Ca.4°. De hernia ventosa.
Ca.5°. De hernia carnosa.

Tractatus vigesimusnonus ꝗtinẽs capla tria.

Ca.p°. De apatibus testiculoꝝ.
Ca.2°. De apste frigido testiculorũ.
Ca.3°. De duricie testiculoꝝ.

Tractatus trigesimus de apostematibus virge continens capitula quatuor.

Ca.p°. De apostemate calido virge.
Ca.2°. De apostemate frigido virge.
Ca°.3°. De pustulis que adueniunt propter conuersationem cum fedamulierc.
Ca.4°. De nodis virge.

Tractatus trigesimusprimus de apostematibus vulue continens capitula quatuor.

Ca.p°. De apostemate calido sanioso vulue.
Ca.2°. De apostemate frigido vulue.
Ca°.3°. De duricie matricis.
Ca.4°. De cancio matricis.

Tractatus trigesimussecundus de apostematibus ani continens capitula sex.

Ca.p°. De apostemate ani calido sanioso.
Ca.2°. De apostemate frigido ani.
Ca.3°. De duricie ani.
Ca.4°. De moto.
Ca.5°. De fica in ano.
Ca.6°. De tumoribus emoroidarum.

Tractatus.xxxiii. De apostematibus coxarum ꝛ genu et eiusdem continens capitula quatuor

Ca.p°. De tumoribus genuum vel coxarum sanioso.

Realizzazione. Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright. Biblioteca Queriniana Brescia

La.2°. De timoribus gestum.
La.3°. De varicibus.
La.4°. De elephantia.

Tractatus triqesimusquinus de apostematibus pedum et calicularum continens capitula decem.

La.1°. De podagra sine gutta calida.
La.2°. De podagra frigida.
La.3°. De tumore qui remanet p° podagrā.
La.4°. De duritie que accidit ratione dissolutionis.
La.5°. De dolore iuncture pedis.
La.6°. De dolore coxe.
La.7°. De dolore genu.
La.8°. De dolore calido iuncturarū.
La.9°. De dolore frigido iuncturarum.
La.10°. De his que prohibent materiam venire ad locum.

Tractatus vltimus continens vnum solum capitulum quod est de apostematibus pedum ꝛ de callis.

Liber tertius de vulneribus a capite vsq̄ ad pedes continens capitula 26.

La.1°. De vulneribus cranei sine fractura cranei
La.2°. De vulneribus faciei.
La.3°. De vulneribus palpebrarum.
La.4°. De vulneribus nasi.
La.5°. De doloribus aurium ꝛ labiorū.
La.6°. De vulnere colli ꝛ partiū eiꝰ.
La.7°. De apertibus gule ꝛ partiū eiꝰ.
La.8°. De vulnere in spinula ꝛ humere.
La.9°. De vulnere in adiutorio.
La.10°. De vulnere i cubito cū ense.
La.11°. De vulnere in rasceta manus.
La.12°. De vulnere thoracis.
La.13°. De vulnere penetrante et non penetrāte in ore stomaci.
La.14°. De vulnere epatis splenis ꝛ renum.
La.15°. De vulnere intestinorum ꝛ virbis ꝛ mirach ꝛ sipha.
La.16°. De vulnere femoris ꝛ inguinis.
La.17°. De vulnere testiculorū virge ꝛ vulue.
La.18°. De vulnere anche ꝛ scie.
La.19°. De vulnere coxe.
La.20°. De vulnere in genu.
La.21°. De vulnere cruris.
La.22°. De incisione ossis brachii ꝛ duorū focilium ossis coxe. Et duoꝝ focilii cruris.
La.23°. De vulneribus nodi ꝛ clauicule pedis
La.24°. De vulnere pectinis pedis.
La.25°. De vulnere facto a morsu canis vel alterius animalis.
La.26°. De punctura neruī.

Liber quartus de vulceribus in particulari a capite vsq̄ ad pedes continens tractatus 17.

Primus tractatus partitur in capita quatuor.

La.1°. De vlceribus capitis absolute.
La.2°. De vlceribus humidis absolute.
La.3°. De vlceribus mellinis fistosis vel putridis que fiunt in capite ꝛ barba.
La.4°. De fistula capitis.

Tractatus secundus de vlceribus faciei continens vnum solum capitulum ꝛ est capitulum de vlceribus totius faciei cuius nomen ē noli me tangere.

Tractatus tertius de vlceribus oculorum continens capitula quinque.

La.1°. De vlcere superciliī siue palpebre.
La.2°. De vlcere oculi.
La.3°. De ruptura cornee.
La.4°. De fistula lachrymalis
La.5°. De dolore oculorum.

Tractatus quartus de vlceribus nasi in vniuersali et fetore eius continens tria capitula.

La.1°. De vlceribus nasi.
La.2°. De vlceribus putridis ꝛ virulentis ꝛ cortosinis et siccis nasi.
La.3°. De polipo siue carne addita in naso cum vlceratione.

Tractatus quintus de vlceribus auriū continens capitula duo.

La.1°. De vlceribus putridis et virulentis ꝛ cortosinis aurium.
La.2°. De sanie aurium et vlceribus earum in vniuersali.

Tractatus sextus de vlceribus labiorum ꝛ continet vnū solum capitulum ꝛ est capitulum de scissuris labiorum.

Tractatus septimus ō vlceribus gingiuarū ꝛ palati ꝛ cōtinet vnum solum capitulū.

Tractatus octavus de vlceribus otis ꝛ paridus eius cōtinens capitula quinq.

La.1°. De vlcere putrido vel sordido vl° cortosino vel cancroso otis.
La.2°. De excoriatione palati ꝛ gingiarum.
La.3°. De excoriatione lingue ꝛ scissura.
La.4°. De vlceribus lingue.
La.5°. De vlceribus vuule.

Tractatus nonus de vlceribus colli et dorsi ꝛ brachiorū ꝛ pectoris continens quatuor capita.

La.1°. De vlceribus colli.
La.2°. De doloribus dorsi.
La.3°. De vlceribus labiorum.
La.4°. De vlcere pectoris.

Tractatus decimus de scissuris mamillarum continens tria capita.

La.1°. De vlceribus mamillarum.
La.2°. De scissuris papillarum.
La.3°. De dolore mamillarum.

Tractatus vndecimus de vlceribus ventris ꝛ inguinis continens duo capitula.

La.1°. De vlceribus ventris.
La.2°. De vlceribus inguinis.

Tractatus duodecimus de vlceribus virge et scissuris continens capitula tria.

La.1°. De vlceribus virge.
La.2°. De dolore femoris.
La.3°. De scissuris virge.

Tractat° decimustertius de vlceribus ex apostematibus ischiadis ꝛ hs solum vnum capitulum.

Tractatus decimusquartus de vlceribus ex emorroidibus ꝛ cōtinet vnum solum capitulum.

Tractatus decimusquintus de vlceribus que fiunt in ano et continet capitula quatuor.

La.1°. De vlceribus ani.
La.2°. De fistula ani.
La.3°. De ragadiis ani.
La.4°. De dolore ani.

Tractatus decimussextus ō vlceribus matricis et continet capitula duo.

La.1°. De vlceribus matricis ꝛ colli eius.
La.2°. De scissuris que fiunt in collo matricis.

Tractat° decimusseptimus ō vlceribus in dibus ꝛ coxis genibus ꝛ pedibus et continet capitula quinq.

La.1°. De vlceribus tibiarum et coxarum.
La.2°. De excoriationibus que accidūt in coxis vel inter coxas et femora.
La.3°. De excoriationibus ꝛ attritionibus que a calciamentis cōingūt aut quādo nimis salpunt propter pruritum aut propter motum.
La.4°. De scissuris et excoriationibus que fiunt propter frigus in pedibus et calcaneis.
La.5°. De scissuris que fiunt in pedibus spōte ꝛ excoriationibus.

Liber quintus de decoratione omnium membrorum continens tractatus xxiii.

Tractatus primus de coloribus capillorum partitur autem in capitula quinq.

La.1°. De denigratione capillorum.
La.2°. Ad conseruandum capillos mundos et pulchrificando ipsos et flauos faciendo.
La.3°. De rubificatione capillorum.
La.4°. Ad faciendum colorem aureum aut album in capillis.
La.5°. De tardanda canicie.

Tractatus secundus de mutationibus in capillis secundum figuram ipsorum et continet tria capitula.

La.1°. De in crispandis capillis.
La.2°. De applanandis capillis.
La.3°. De scissuris et cortosinibus capillorum.

Tractatus tertius de mutationibus capillorum in quantitate ipsorū continet capitula sex.

La.1°. De eradicatione capillorum cum suffrige multiplicantur.
La.2°. Ad prohibendum ortum pilorum.
La.3°. De subtilitatione capillorum.
La.4°. De acceleratione pilorum.
La.5°. De multiplicatione ꝛ prolongatione capillorum.
La.6°. De prohibitione casus capillorum.

Tractatus secundus principalis de his que preter naturam in capillis generantur ꝛ continet sex capitula.

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia

La.p°. Probemiale.
La.2°. De pediculis.
La.3°. De lendinibus.
La.4°. De pediculis platis.
La.5°. De frondibus.
La.6°. De furfuribus capitis humidis.

Tractatus tertius principalis de egritudinibus cutis: continens vndecim capitula.

La.p°. Probemiale.
La.1°. De tinea.
La.2°. De asaphari.
La.4°. De lanimo.
L°.5°. De alopitia.
La.6°. De gnatde pilorꝫ i alopitia.
La.7°. De lepigine.
La.8°. De scrua.
L°.9°. De scipigine.
La.10°. De mozphea r albaras.
La.11°. De mozphea alba siue albaras.

Tractatus quartus principalis de remotione dispositionꝫ non naturalꝫ faciei: cōtinet x. capla

La.p°. De lentigine faciei.
La.2°. De panno in facie.
La.3°. De maculis faciei: r totius corporis in gnisi: leprosis.
La.4°. De maculis albis r rubeis: r viridis in corpore apparentibus.
La.5°. De cfilis: r de maculis factis a sole: r aboris.
La.6°. De linoribus qui fiunt in cute r ō sanguine mortuo: siue mossu diaboli.
La°.7°. De asperitate r squamis: r duricies sine callositatibus faciei r corporis.
La.8°. De fossuris faciei r cutis.
La°.9°. De cura pustularꝫ r vesicarꝫ r rubedinis faciei p q facies videt esse leprosa: ē quasi rosea.
L°.10°. De botbordis faciei: r vocant in vulgari cossi.

Tractat°.3°.ō ꝗ gnatde rei naſal faciei. bſiō. v. capl.

La.p°. Ad colorandū faciē colore albo.
La.2°. Ad colorandū faciē coloꝛ rubeo. Et de his q in facie bonum coloꝛē efficiūt.
La.3°. De his que obliuiādā faciē r abſtergūt.
La°.4.° De his q abſtergūt faciē.
La.5°. De remotione rugarū faciei.

Tractatus sextus de egritudinibus supercilioꝝ et palpebrarum habens nouē capitula.

La.p°. De casu capilloꝝ supercilioꝝ.
La.2°. De casu capilloꝝ palpebrarꝫ.
La.3°. De phibitione cutis pilorꝫ palpebrarū r supercilioꝝ emissoꝝ.
La.4°. De rectificatione pilorꝫ q orbicularitꝫ oriuntur.
La.5°. De casu palpebrārꝫ vl relaxatione.
La.6°. De abbreuiatione r ſſtione palpebrarū.
La.7°. De palpitatione palpebrarū.
La.8°. De his q cadūt in oculo.
L°.9.9°. De mota r veruca palpebrarꝫ.

Tractatus septimus ō dispositionibus oculi impedientibus visū vel visionē. bſiō. v. pcio principales

Prima pars est de dispositionibus angulorum oculi: et est habens quinq; capitula.
La.p°. Vlc ad vlas dispositōes.
La.2°. De lachrymis.
La.3°. De puritu lachrimalis et cortosione et asperitate eius.
La.4°. De incensione r ardore lachrimalis.
La.5°. De humiditatibus oculi.

Secūda pars tractatus q ē de egritudinibus ignitate r figura ipsius oculi: bſiō tria capla.

La.p°. De ingrossatione tot° oculiꝫ de eius opposita inaclentia r diminutōe.
La.2°. De prabositate oculoꝝ.
La.3°. De cpīta oculi r pupille.

Tertia pars tractatus que est ō colorātione oculorum habens quatuor capitula.

La.p°. De ōnigrādio oculis qui nimis clari nascuntur r varii: r corū qui cx egritudie glauci fiunt.
La°.2.°. De albedine que apparet in oculo et de pcalbando oculū cū operat.
La.3°. De macula rubra r sanguinea que ex in oculo: Et de rubeoribus q in oculis apparēt potatoꝝ r obscuritate oculi, ppter pdicta.
La.4°. De citrinitate oculorū.

Quarta pars tractatus que est de egritudinibus conuentibus habens duo capitula.

La.1°. De ungula.
La.2°. De febel.

Pars.v.ō egritudinibꝫ cornee bſiō iiii capitula.

La.1°. De maculis cornee.
La.2°. De catharacta.
L°.3.° De cōtractē r pilatatē cristalline.
La.4.°. De debilitate visus.

Tractatus octauus de dispositionibus nariū habens quinq; capitula.

La.p°. De aperitē oppilationū nariū.
La.2°. De cura diminutionis olfatus.
La.3°. De pituitate sternutatōis.
La°.4.° De remotione sternutationis.
La.5°. De fetore nasi.

Tractatus nonus de dispositionibꝫ auriū habens decem capitula

La.p°. De surditate auris
La.2°. De sonitu aurium.
La.3°. De humiditatibus ab aure defcendentibus.
La.4.°. De fluxu sanguinis ab aure.
La.5°. De mundificatione aurium a sordibus que fiunt in eis.
La.6°. De vermibus auriū.
La.7°. De puritu aurium.
La.8°. De aqua ingressa in aurem.
La.9°. De lapillo vel nucleo vel bestiola ingrediente aurem fecit sit pulicex r papillino parui.
La.10°. De veruca seu carne aurē oppilate.

Tractatus decimus de dispositōe oziōs r parūti eius: et primo de oculibus bſiō quinq; pcies pricipales. Pars prima, cōtinet nueōecē capitula

La.p°. vniuersale de dispositōibus dēti.
La.2°. De dolore dēti cōto a caliditate.
La.3°. De dolore dēti facto a cā frigida.
La.4.°. De dolore dēti ex apate gingiuarū.
La.5°. De dolore dēti ppter vmes.
La.6°. De dolore dentiū corruptioni.
La.7°. De cura corruptionis dentium r preseruatōe ipsorum.
La.8°. De egelatōe dentiū.
La.9°. De facili eradicatione dēti.
La.10°. Ad facilitandū ordū dēti.
La.11°. De exortatione et ēformatōe dentiū.
La.12°. De limositate r feda colorātōe dēti.

Pars secunda tractatus de egritudinibus oziōs habens quatuor capitula.

La.p°. De prohibitione fluxus materie ad os r cōfortatione eius.
La.2°. De multitudine saliue in ore.
La.3°. De fetore oris.
La.4.°. De fetore otis facto a causa extrinseca cānicui a uno vel a comestione alterius rei.

Pars tertia de egritudinibus gingiuarꝫ habens tria capitula.

La.p°. De prohibitōe fluxus humiditatis ad gingiuas r dēties que illas strangunt.
La.2°. De remotōe materie iā fluxu.
La.3°. De gingiuis sāguinolētis.

Pars quarta de egritudinibus lingue bſiō ii. capl.

La.p°. De spasmo linguē r de filo eius.
La.2°. De paralisi lingue r balbutie.

Pars.v. de passiōibꝫ yuule bſiō duo capitula.

La.p°. De prohibitōe fluxus materierꝫ ad yuulam.
La.2°. De casu r relaxatōe yuule.

Tractat°.xi.° ō dispōnibus gulebſiō capla quīq;

La.p°. De cura prefocationis.
La.2°. De sāguisiqs adherēbus gule r ramusculis imbibitis.
La.3°. De bolo spia r fēzo r flūbōēl i gula
La.4.°. De clarificatōe vocis r ablatōe rauce dinis r asperitatis eius.
La.5°. De recuperatōe vocis āmisse subito

Tractat°.xi.o decim° ō dispōib°ꝫ qualitate ancta r dlata digitorꝫ r brachiorꝫ r tot° bſiō cap. v

La.p°. De digito superfluo.
La.2°. De cura mēbri mutificati.
La.3°. De cuſtodia corporis mortui.
La.4.°. De ingrossatōe corporꝫ r mībrorꝫ.
La.5°. De mībro r corpore extenuato.

Tractat°.xiii.° ō dispōnib° ūguiū bſiō. vii. capla.

La.p°. De cortusione digitorꝫ r de sanguine mortuo. existente sub ungue r sanie
La.2°. De gibbositate r curuitate ūguiū.
La.3°. De ſſtuſis r corrosionib°.
La.4.°. De ungubus leprosis.
La.5°. De excoriatione q fit in radice ūguiū et carne superflua in eis.
La.6°. De procatione casus ūguis r prouocatione nascentie.
La.7°. De maculis ūguiū citrinis vl albis.

Tractat°.xiii.° ō gbusdā ō fedatōib° q ut plūmū in manibus r pedibus accidūt. bſiō tria capla

La.p°. De uerucis absolute.
La.2°. De bis que cōferūt pozzis et ſſcbus eꝝ aliqs fūt cauſſi et ea fit cauſſi.
La.3°. De amotione signoꝝ et cicatricū q se quūt pustūlas et ō amotōe asperitatis eꝝ.

Tractat°.xv de fudoribus bſiō tria capitula.

La.p°. De fudore superfluo.
La.2°. De fudoribus fetidis et fetore totius corporis et procatōe odoris i corpore.
La.3°. De fetore ascellarꝫ et ūguiū et pedus et pūleur.

Trac.xvi.ō dispōnib° mālārꝫ bſiō. v capitula:

La.p°. De paruificatōe mamillārū.
La.2°. De bis que mamillas laxas relēxant r eas duras faciūt qui molles sūt.
La.3°. De bis q magnificāt mālās et papillam occultam eleuant.
La.4.°. De multiplicatione lactis i mamillis.
La.5°. De exticatōe lactis cā expedīs.

Reanizzazione. Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright Biblioteca Queriniana Brescia

Tractat⁹ xvii.ꝰ egritudꝶ ꝗbꝫ hꝫ.xi.capla.

Ca.p⁹. De hernia intestinali.
Ca.2⁹. De castrandis hꝰbus.
Ca.3⁹. De hermofrodito.
Ca.4⁹. De gtatꝰ lapidis i renibus ꝛ uesica.
Ca.5⁹. De arte miscedi cū ifrīs ꝛ medicinis
Ca.6⁹. De puocatꝰ sanguis coagulati i uesica.
Ca.7⁹. De restrictione fluxus urine.
Ca.8⁹. De ardꝰ urie ꝛ accessꝰ q̃ as ꝗ̃ga.
Ca.9⁹ De cura micturis sanguis. Et urinarius sanguinolentarum ꝛ est plaga uesice.
Ca.10⁹. De cura diabetis renum.
Ca.11⁹. De cura ulcerum uesice.

Tracta.xviii.ꝰ dispōnibꝫ ꝗbꝫ.ꝗ gtatꝰ hꝫ capitula tredecim.

Ca.p⁹. De confuatꝰ illarū partiū sine pilis.
Ca.2⁹. De phibitꝰ crescēte testiclos i pue.
Ca.3⁹. De augmētatꝰ hge ꝛ pulcrcatꝰ eā.
Ca.4⁹. De pruritu genitalū ꝛ ardore ipsog.
Ca.5⁹. De ostatꝰ coit⁹ cū bis q̃ sēma mlti plicant.
Ca.6⁹. De ostatꝰ coit⁹ p illa q̃ hgā erigunt.
Ca.7⁹. De his q̃ delectatione augēt i coitu.
Ca.8⁹. De maleficiatis.
Ca.9⁹. De egressu i uolumario fecis ꝛ tremore mbꝰ que ejusq̃ poll coitū accidit.
Ca.10⁹. De his q̃ phibēt coitū et de cura pollutionis pro parte.
Ca.11⁹. De pollutione que fitin somnis.
Ca.12⁹ De phibitꝰ erectōi hge ꝛ ē papilm⁹
Ca.13⁹. De his q̃ remouēt delectatōs i coitu ꝛ amores.

Tractatus.xix.ꝰ dispositionibus matricis in figura ꝛ situ eius habens octo capitula.

Ca.p⁹. De ostrictione ozis mrīcis cū exp̄cdit
Ca.2⁹. De cōstrictꝰ ozis matricis.
Ca.3⁹. De suffocatione ꝛ de eius ventositatibus ꝛ tumoribus: qui in eis apparent.
Ca.4⁹. De descensu ozis matricis ꝛ exitu.
Ca.5⁹.de extractione secōdine.
Ca.6⁹. De mola mrīcis ꝛ carne addita.
Ca.7⁹. De extractꝰ fetus a matrice in mulire non mortua ꝛ mortua.
Ca.8⁹. De pruritu matricis.

Tractatus.xx.ꝰ dispōnibꝫ ani hꝫ.4.capitula.

Ca.p⁹. De apōe emorroidarum.
Ca.2⁹. De ostrictꝰ sānis emorroidarū.
Ca.3⁹. De exitu ani.
Ca.4⁹. De pruritu ani ꝛ icēsione eius.

Tractat⁹ xxi.ꝰ pruritu ꝛ scabie hꝫ tria capla.

Ca.p⁹. De scabie humida.
Ca.2⁹. De scabie sicca ꝛ de pruritu.
Ca.3⁹. De his que absolute in scabie conueniūt siue sit humida siue non.

Tractat⁹ vigesimusecūdus de quibusdā dispōbⁿ accidentibus dorso ꝛ ventri ꝛ ossib⁹ hꝫ ca.tria

Ca.p⁹. De exitu sānis ab umbiculo ꝛ exitu umbilici.
Ca.2⁹. De ventositate spine.
Ca.3⁹. De quadam fractura que apparet i homine quando elevat rē aliquē ut sepe accidit.

Tractatus vigesimusterius habet solū unū capitulum ꝛ est de lepra in uniuersali.

Liber sext⁹ ꝰ fractis ꝛ dislocatōib⁹ hꝫ tracta.4.

Tractatus primus de fracturis hꝫ sex capitula.

Ca.p⁹. De solita ꝛtinentiate ꝛ vli.
Ca.2⁹. De flebotomia.
Ca.3⁹. De purgatione.
Ca.4⁹. De vomitu.
Ca.5⁹. De clisteribus.
Ca.6⁹. De suppositoriis.

Tractatus secūs ꝛtinet capla.xiiii.

Ca.p⁹. De fractura ossis ꝛ dislocatōe i cōi.
Ca.2⁹. De fractura nasi.
Ca.3⁹. De fractura mandibule.
Ca.4⁹. De fractura pectoris furcule.
Ca.5⁹. De fractura ossis spatule.
Ca.6⁹. De fractura colli ꝛ spodilii dorsi.
Ca.7⁹. De fractura ossis vltimi cinde.
Ca.8⁹. De fractura ossis adiutorii.
Ca.9⁹. De fractura brachii.
Ca.10⁹. De fracta rasette man⁹ ꝛ digitorꝫ eⁿ.
Ca.11⁹. De fracturis costarum ꝛ partiū eius:
Ca.12⁹. De fractura ossis coxe.
Ca.13⁹. De fractura tibie.
Ca.14. De rasetta pedis ꝛ digitorꝫ eius.

Tractatus terti⁹ cōtinet capla duodecim.

Ca.p⁹. De dislocatione in vli.
Ca.2⁹. De dislocatione mandibule.
Ca.3⁹. De dislocatione colli ꝛ spōdilii.
Ca.4⁹. De dislocatione brieri ꝛ priū hōplāti.
Ca.5⁹. De dislocatione cubiti.
Ca.6⁹. De dislocatione man⁹ ꝛ digitorū.
Ca.7⁹. De dislocatione scie atq̃ coxe.
Ca.8⁹. De dislocatione genu.
Ca.9⁹. De dislocatione romle.
Ca.10⁹. De dislocatione pedis.
Ca.11⁹. De reductione calcanei.
Ca.12⁹. De dislocatione digitorꝫ pedis.

Tractat⁹ 4.ꝰ cauteriis unū solū hꝫ capitulum.

Finis.

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia

Ogaue rũt me

socij mei ut fm
q legerẽ eis fcũ
q tuerẑam fan-
quarti canonis
antiquitus recep
tas ordinare q
satis sepiuis se
pe ordinate sũt
Et q; amicus e
alt e qo cspellor
e cogor eis oplacẽ i ẑ amicicia ẑ fit ppe bonẽ hum
ẑ propter aliud qa pter q est o is boni possessor.
Et o is boni liberalis largitor zcurro g iam postu
lans ẑ requirens ut cor meum ẑ mentem meam il
luminare o ignaretur ut fit recta regula ẑ mẽsura
in hoc. Et vna cum auxilio in libello quem fecit
de commendatione intellectus naturalis cum er
tracto loquar. Laudatus sit inquit ventis ẑ
perducat nos ad id qõ sit voluntas eius ut sumuꝰ
Lotunari pmo ẑ postea. Et hoc est ut vgnis ad
hoc mihi auxilium ut ipsa ad filium: filius ad pẽs
pozigat peccata mea: securum accessum habẑ o is
homo ad ipm: ubi ẑ quis est hũs filium ẑ patrem
filius autem patri oftendit latus ẑ vlcera: mater
pectus ẑ vbera certe nulla pot esse repulsa ubi tot
ẑ tanta sint caritatis signa. Proco igit filium
eum patrem ut omnibꝰ nobis glas mineꝛa ẑ hũ
mẽtia largari dignetur in hoc ẑ in alijs pagedis.
In hoc autem opere fie pocedam quia in hoc
opere erunt sex libri. In primo libro pseqtur ẑ
capitulo in capitu ut Aiuicl pcedit ipius ordinãdo
Rag ẑ alias alioꝝ antiquoꝝ ponam pmittens tũ
empiricam yamẽ xoꝝ anglicam ẑ aliꝝ empiricoꝝm
ẑ semp ad simplicia aliqua me extendẑ penes etiã
tbodicam cum signiqat me sepe zogauerunt.
In 2° libro ego mentionem facia ẑ de oꝝ apatiꝝ
a capite usq ad pedes de quibus Aiuicl in 4° non
fecit mentionem: e ponam semper signa. In ter
tio libro ponẑ ẑ vulneribus a capite usq ad pe
des dans modum vobis curandi ẑ accidentibus
succurrendi. In quarto ego faciam mentionem
de omnibus vlceribus pticularibus a capite usq
ad pedes quia omnia membꝝ re quibus Aiuicl
non fecit mẽtione. In quito ego aliqd loq volo
de vocatione incipiens a capite usq ad pedes.
In sexto aliquid loquar de dislocatione ẑ fractu
ris ossium quam bene potero adiungens aliqd
anothõis. Et ego ista facia solum ad memoriã
mei tmoꝝ fociorum ẑ ẑ pter aliqd qd loquar
ut alij magistri mei locuti sunt: e si noꝝ complete
locutus fuerꝝ imputetur ignoratie mee ẑ nõ alte
ri cause stans semp correctioni in libro ẑ in omnib
aliis magioꝝ maioꝝ meoꝝ.

Legmon duobꝰ

modis capitur. vnomodo cõit i
flamoe pro omni infirmitate pti
culari, ẑ hoc volunt Aiuicl cum perit. Et sic ausg
nos flõis in lingua gecoꝝ est absolutum super oẽ
q est inflamatum: e hoc vult etiam Ga. in 9° ce fin
thomate e egritudine. Aliomodo capitur propie
pro apate ẑ sanguine vero ẑ puro generato vl ex
alio currẽte cursu eius etiam sic causat. Hoc aut
flegmo 2° mõ accepta est duplex. f. vera ẑ nõ vera
Vera flõ est ex sanguine benigno, qui est mlto
plus q indigat illud membrum: est ergo talis sã
guis peccans solo quãto. Non vera flõ fit ex san
guine non naturali e malo peccẽ q i qualẽ ẑ citto
in quali pot peccare solum. Et pro noticia hoꝝ
apatiꝝ nõ q sanguis est humor calidus ẑ humidus
in substantia tempatus ex tempatiõ parte chili
gratus. Est autem duplex. f. naltis ẑ non natural
Naturalis humor est calidus ẑ humidus i sub
stantia tempatus in colore rubeus ẑ odore ẑ sapo
re amicabilis. Sanguis vero non naltis est ille
qui oriũtur ab isto vl terminos fue latitudinis
quos fit transẽ non est sanguis naltis. Ex eadẽm
autẑ illos terminos. vnomodo q fit cuis fubiltãtis
efficitur magis grossa vel minus q debeat.
Illo modo q exit pos terminos q fubile a dutrit
ẑ grossum remanet ab ẽ q remotior vel sequtiõs
istarum ptium. Tercio modo exit pos ẽ minos
q aliquid aduenit ei defectus, q multiplicẽ pot
fieri fedm q multe fant spes cole flatis ẑ melle q
cum eo obmissi possunt. Et ex ipsis pictis ap
paret q ex sanguine generantur quattuoꝝ spetices
apatum. pmo ẑ sanguine benigno generat flõ
vera. 2° ẑ sanguine illaudabili p admiꝛtionẽ ẽ
gnatur apa fm q tres humoꝝ pti fecũ pmisceri
vñ si misceatur cola cum sanguine vicente, vocat
flõ erisipilades. Et si fa flõ vndimades. Et
si melãcha flõ sepbroides. 3° ẑ sanguine illauda
bili zõne fit modi subtiliteꝝ quia sanguis ẽ nimis
subtilis vel grossus pot generari flõ q pot vici va
Et ly Aiuicl, dixerit q sanguis laudabilis est subtil
vel grossus quia ex hoc vl ex melle sanguine subti
lem ẑ grossum esse laudabilem. tñ dico ego, q iste
sanguis non est laudabilis ppie ẑ simpliciter. est
tamẽ laudabilis fm quidẽ ẑ hoc volunt Aiuicl quo
modo modum est laudabilis fm quid: i sumodo
quia illi cui inest naliter, ẑ sanguis grossus iest me
lancolico sibi sano tñ absolute quia in sparatiẽ ad
sanguinem temperatum, imalis ẑ illaudabilis est.
Illo ergo fuit spes apatiẽ q fit naturalis patet
quia exit ppios terminos sanguinis naturalis.
4° ex sanguine illaudabili p adustionẽ in fedm
subtilitatẽ ẑ grossitiem fui generantur ecẽ pustle
ẑ crustoꝝ usq ad ectiomẽ qui fuꝝ carbuculi, pu
nalignis pficus aut facer ignis. Causẽ aut flõis
sunt tres. 1. pmitiam et est incisio aut fractura aut
vlceratio aut vlcera que sunt in membro, ẑ propt

Phlegmon.

Sanguis.

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia

Primitia

Causa

Antecedes

Conjuncta

dolorem declinat mãd locum zeriuetur ḋ ejus vacuis ẹ fit flegmon. Est ergo causa extrinseca corporis · Causa ẹ primitiua est ex ea qua puenit dispositio adeuntis flegmonis primo · Causa secunda est ex ea ẹ illa est multipliciter replectional humoralis complexionalis zẹ spoliis ex quo pu quia malacomplexionalis ẹ dolor fuit causa alia · ẹ militer debilitas membri ẹ aliter non declarat quia aliter meplongare nolcqua in quoliber per me ordinatis. Causa ergo aliẹ est ex qua peuenit dispositio aduentis non primo. Causa aut primiẹ est ipse sanguis extra in loco ẹ aparo appositi vel ẹ

Causa ẹ conjuncta est illa ex qua puenit dispo ad uentis pingedinis aut flõm quattuor res principalis augmentiflatum ẹ declinat dem principii declarat ur per pitiam ipsa causaẹ cõuncta · Cũ principiẹ apparere. Aṗ cognoscitur p adictionem magnitudinis ẹ remessionis Statim aut cognoscit p aggregationem materieẹ illic aggegatur mã fi debet aggegari. Declinatio est qũ incipit tedere ad lenitatem ẹ debilitatem · Et fi vis maiorem declarationem in qõnes ẹ me facias ex hoc. Et nõ quita tpa nõ minus debes notare qui egritudinẹ vel ignoratis illis ẹ cura egritudinis ignoratur Et notauit Auicl. 4° pmi cum dixit tpo egritudinis · est ut sciamus in quo tempore est egritudo · verbi sciẹ. Egritudo est in principio sup pmi appontimus qẹ fola agentis. Et terminatur aut apa quattuor modis · pmo modo p resolutionem · 2° p fanationes 3° p putrefactionem. 4° p putrefactionem. pmus declaratur Auicl cum dixit tu idem scis illud qẹ zarificatur · qũ pulsatio incipit. ẹ inflamatio incipit in fedationem Secũdum declaratur etiam p ipm in sequenti ibo cũ dixit te scis illud qẹ aggregatur p addictionem pulsationis ẹ caliditatis ẹ frictionis vrinisẹ. Tertiũ declaratur cum dixit. ẹ scis id qẹ putrefit, pter difficultatem digestionis ẹ tenebrositatem ẹ vehementiẹ tensionis. 4° declaratur aliẹ hoqua ex minuta resolutione subtile resolutur ẹ grossum remanet. Istis principiis pono signa flegmonis. Primũ signum est tymor in loco elleuatus ẹ boc qũ mã non est multũ sicut ẹ id occupat carnem ẹ quasi ẹ cũ calida est eleuatur ad cutem ẹ aquare ẹ ẹ hoc apparet cũ aliqualẹ acutate ẹ non est in deri. que capit solam cutem ẹ per cutem expanditur fine acutate · Secũdũ signum calidũ ẹ loce etiam totũ corpus est calẹ quia zato flegmon est fine febre Tertiũ signum ẹ color. color ẹ te xoidus aliqualẹ aliter obscurus ẹ ẹ clarius ẹ dit ẹ ego sanguinem. 4° signũ ẹ tedio tensio nicoidem fit quia mã ista multum vrinitur zõne cũ in pcra certis multum zeplentur quãdiu zepletus caufatur tensio in loco cẹ quiẹ intro

Quitum signũ zẹ ẹ dit ẹ vuricise · sõt magne concutationes in loco. Sexũ signũ ẹ ẹ pulsiẹ ẹ caufatur ẹ pulsiẹ ẹ mã fit conculcata multo zẹ fisiht tactũ nec cedit ergo bene caufatur ẹ pulsiẹ

7° signum est pulsatio ẹ qua mã conculcata in loco ẹ pmit ipsũ zẹ artariẹ qua cõpressã nã conatur ipsam eleuare, ẹ ipsam eleuat; ẹ ideo tunc caufatur pulsatio quare ẹ tio flegmon fuerit in loco magis artariẹ o pulsatio est maio- 8° signum est tur polor: ẹ fit polor in flegmone duobus mõis · vno zõne mãe cõplerionis calide. Aliomodo zatione cõculcationis materie in loco: ẹ ergo ẹ tio mẽdui est magis sensibile dolor ẹ ẹ ẹ acutior. 9° signũ ẹ tpa in loco flõnis vene apparebunt aliqũter magne eo quia ex cursu sanguinis ad locum illus vene ille que zeplentur, qb' zepletis apparent.

Capitulum de flegmone.

Flegmon potest

accidere cũ duobus modis · vno corpore existe vacuo ẹ purgato, a liomodo ipo ẹ ritte zepleto ẹ non purgato. Et corpus fuerit purgatum cura eius non est nisi ẹ tio materiẹ de loce ẹ boc fit cum molitiniẹ ẹ zelolutiuẹ ẹ tunc flegmon fit a causa primitiua fiat ergo boc emplin. B farinę tritici, ẹ decoquatur i aqua cum eleo cõ ẹ fiat emplin molitini ẹ ẹ ẹ ẹ ẹ caliditẹ ẹ zelolutiuẹ ẹ ẹ farine tritici. ẹ est calida. Item valet boc ẹ oleo camo-ẹ anetoẹ oleo laurini aũ. 2. ij. ẹ addatur paẹ cere ẹ fiat in forma vngueti. Applicet. Aliud B. miciagino alcofem gera ẹ fe mina limaũ. 2. ij. oleo veterie adopo galing liliorũ oleo laurino, oleo camo. aũ. paẹ butiri, ẹ cum cera fiat vngẹ. Ista molitiua ẹ zelolutiua fuit ut sidẹ velle Auicl in littera alia cõuenit; Et nõ ẹ ẹ ẹ ficatio ẹ cõsist laboẹm; ẹ boc ẹ mã fuerit multa ẹ cuat laborem in zefoluendo; quia non est tam labor in zefoluendo; quia euacuata iam mã p ẹ ẹ ẹ ficatio ẹ cõsist. Si autem causa primiua fuerit ẹ corpus zepletum, nunc non tangatur locus cũ molitiniẹ quia plus de materia traberetur ad locum pmo facias flõam, ẹ solutõem ventris secundum necessitatem ẹ cõmunis humoris. Deinde appone molitiniẹ quẹ aperiũ pozoẹ ẹ faciunt materiam ẹ calare ut dictum est. Et in isto casu cico q ẹ cper cussiuẹ fortia non cõuenium: sed leniẹ ẹ zfortiuẹ cõuenient circa locum: fortiẹ ẹ ẹ super locum. Et hic ẹ causa primitiua fuerit cõmisdo: ideo qẹ materia minius cõculcaẹ in loco, ẹ mo tũc pozẹ debent dilatari ẹ materia ẹ ẹ ẹ ẹ ẹ

malmanisi, lib.j. farine fur. lib.5. coquatur simul et
fiat empl⁹. Aliud coc.8. folio.j. malue radicis filij
corticis malmanisi aã.zD.j. farine fur. qrt.j. farti
ne fesis lini. 3.j. aliungit porci non salite recentis
coquatur in aqua ⁊ pistent cum alijs in mortario
⁊ fiat emplin. Si modo ex boc carminet ⁊ non
depse aperiatur: aperiatur cum fagitella vel cum
me⁹ alia apitina pe quibus inferius erit finu⁹. cõ
fecit cor mundificet locus cum vng⁹ aplos. vel ce
rafeos ut tibi libet: ⁊ incarnetur cum basilice. vel
rasine fin oispositõ m loci vel pfone ⁊ consolidet
cum gacco vel cũ vng⁹ de minio cũis b⁹ recetis.
8. minij. 3.j. olei de murto vel zo. fim q ruis. 3.ij. fim
ti quãtitatem qui iuie facere miscear omnia in
casola, ⁊ bullant ad ignem cum guo ⁊ lento igne
usq ad consistẗem oleijs. semp misce ci spatula
ne indure ⁊ fat vng⁹ sub forma aliqualiter rotra
boc vng⁹ multum ⁊ fortiter fiqillat. 4.⁹ intẗio
que est accidentium correctio. ⁊ pmo qz dolor ac
cidit sepe in loco spale in omni tpe mali. potui q
remouent. Doc nãq; mitigat dolorem in pn⁹ ⁊
in aug⁹. quia remouet malã cõplonem ⁊ qualat
porzos. 8. farine ordei. 3.j. malue. zD.j. coquatur
in aqua ⁊ cum oleo zo. fiat emplin ⁊ ponat super
locum. Aliud mitigat tumin. 8. farine fenugreci. le
lini. flozis camõille. piguedis galine aã.3.ij. misce
atur ⁊ bulliantur. ⁊ postea incorporentur ci oleo
ze aneto ⁊ camo. ⁊ fiat emplin ⁊ sup loci ponat.
hoc aut solum pilat at porzos remouet ergo dolo
rem si mãesset conculcata. Aliud mitigatiõ dolo
ris in aug⁹. 8. olei zo. ⁊ cum nitellis ouoz ⁊ cũ spa
tula misce. ⁊ pone super locum vel at ut porzos. zde
vitelli ouoz. ⁊ remouet malam cõplonem calidas
Aliud mitigatiõ in statu pini. 8. malua cocram in
aqua ⁊ misce cum furfure subtil. ⁊ oleo violato ⁊
bulliat ⁊ addatur par crocijsq; fim Aliud crocus
mitigat dolorem ⁊ fiat emplin ⁊ fit necesse infire
ad insfamij faces audacter ⁊ ne barba eius coacta
cum cinerib⁹ calidis ⁊ asungia mitigat dolorem
fim theo. Aliud coueniens 8. farina fenugreci. le
lini flozis camõille aã.3.ij. mucilagis fenugreci
alteo ⁊ incorporentur ola cũ vnguentos ⁊ fiat emplⁿ
Serapio dicit qd fit emplⁿ de foliis lauri ⁊ gallis
⁊ pane sedat pulsatõem apatis. ⁊ Apulius ⁊ Dia.
dice mitigãgãmoia contrita cũ aliqua ⁊ aplica
ta mire doloi ⁊ tumoribus submitigãt cum aqua
⁊ aug⁹ ⁊ statu. Si dolor fuerit modo zatione male
complonis calide. ⁊ non zde conculcatõis ista
coueniunt 8. boli armeni ere figillatz ⁊ ipo pos
tur cum aqua zo. ⁊ fat linimẗcũs. Aid idem ole
um zosa. cum bolo ar. valet. ⁊ similiter alia
valent que remouent mala cõplonem calidam.
Serapio dicit emplⁿ facta ⁊ ex folius mãdragore
ficis aut hindis cũ farina ordei ⁊ olio rosaceo
oleo zo. Aliud Iusfamius etiam sedat dolorem ⁊ et
aqua cucurbite. Aliud Aliud ⁊ ⁊ vng⁹ pe litargiro.
8. litargiri ⁊ misceat ⁊ cum oleo zo. mirtino ⁊ pou
tur ad ignem usq ad cõsipẗem olei sunt quem
zo cum spatula ne adhereat fundo. Secidum
accis ⁊ accidit in flone est ⁊ medicus sepe apõit
frigida maioza ⁊ fit necesse quare locus deuiat ⁊
valet boc 8. farine ordei camõillese. lini mellilot
aã.3.ij. volubilis. zD.j. fenugreci cum ola ad iuice
⁊ addatur oleij de camo. ⁊ fiat emplⁿ aperit enim
porzos. ⁊ callefacit membria ⁊ facit pãm erbalat.
Si aut fuerit necesse scarificare facias penide
lanea locum cum aqua salta facto pice cõcinnit ⁊
emplin ⁊ quens si fuerit necesse 8. farine ordei se
mugreci. fesis lini. aã.3.ij. altee lib.5. miscant ola
zincopozent cum oleo de aneto ⁊ fiat emplin.
Aliud coueniens Iusdonis 8. farine fabaq; farie
ceobi aã.3.ij. ⁊ coquãtur cum orinelle ⁊ ponãt
super locum si contingat ⁊ caro mala fuerit ⁊ cor
rupta conuient boc fcdm dinis. 8. calcis iuue nõ ex
tincte saponis nigri ⁊ cum capitello misce ⁊ pouat
sup locum quando ceos in pesenti visitat de burni
vel affungiam non salitam ⁊ escarã remouea et
cures fiat alia vlcera. Et multa alia remouerunt
carnem malam ut salsamẗa arsenici rupto ⁊ ni
⁊ flta ac quibus loquar infra. boc factogr. Ideo
remanet mala complexio cata ⁊ locus vlceratus
tunc in isto casu cõuenit ut dicit Auicẗ. emplin ⁊
ge pastoris auenit formice ⁊ berisipile ⁊ alijs apo
thematibus similibus vlceratis. Valet etiã pul
vng⁹ de calce ⁊ vng⁹ 8 litargiro. Simodo accidat
gl locus indurentur quia est aliud accidens de mẽ
te Bal. cõuenit boc in 2.ª ad glaucõm ⁊ 8. cucumeris
silnestris vel bisonie vel altari. Et ficus pigues
iponas ⁊ bulias. ⁊ in ista aqua farina misceas ⁊ pi
guedinem galine vel anseris ⁊ coque ⁊ fac emplⁿ.
Quidam de varagna dicit flõem oculi ⁊ fit propes
in loco carnosis facile resoluit ⁊ mollificat tremẗ
tina amipta cum oleo zo. in vnct/ni pius lotio cũ
vino aũã iponatur. Alia etiã pãt dicãdu ci dicit
inferius videbunt cum loquar de apatibus ⁊ doc
erit in 2.ª sed in boc pmo aliquid dicam.

Capitulum tertium de berisipila.

Postemata calida no
a mine cõt
vocant berisipila. ⁊ fit flõn est passio
carnis. ita berisipila est pprie passio
cutis. cutim enim sola capitõem aut carne ⁊ cutis
utroq; Auicẗ. Est ut pupler berisipila ut ira ⁊ ri
uera ⁊ era fit ex colera nãl non uera fit ex colera
nõ naturali. fit sunt formice ⁊ alia apata: ut ber
pes cruste ⁊ fice alia. Cum ergo pueniat colera
ricus bumor in quibus cutis tinduna fit talis ⁊ fit
⁊ sequẗ frater ab humiditate vlcerat tale apa.
Qñ uero apa est tenue ⁊ fanguine cõmixta ⁊ non
sepatur magis in tumorem elevatur qui ulcerat:
⁊ de his in 2.ª ad glaucõm inuerfa finit capitula.
Primo ergo dcminat de formicis ⁊ berpetib⁹
deinde berpisipila ipra ; Et aliqui moderni dicit qz
ex fanguine subtili fit berisipila. Et dicit q; Auicẗ
vocat eam spinãe boc innenit et etam Bal. in 2.ª ad
glaucõm boc tñ mibi non videt ⁊ ru propt boc
quia vel in illo fanguine subtil ⁊ fer quod dicit Bal
fieri berisipila pdñ ⁊ fanguis vel colã. si fanguis
vna fpes flõis debet dici non berisipila ; pbatur ⁊
quia in omni flõe est mala spõ cata ⁊ humidat ⁊
berisipila calida ⁊ fica ⁊ pedat etiam qz ⁊ quidã
humoze in quo pedat fanguis pedãdat ejus multũ nõ cõpmit
cõplo eius. Similiter in quolibet humoze in sq
pedãdat colera pedãdat eius spõ ⁊ cum ⁊ fanguie
isto subtili pedãdat fanguis cõbitur flõn ⁊ non
berisipila. Si dicas modo quia in isto fanguine p
vniatur colera nõ babes dicere ipm esse fanguinei
sed colera cum qz vincẗ datur denotatiõ fre cõ.
Et si Auicẗ ⁊ ba dicant ex isto fanguine berisipila
rifiplam accit boc ⁊ ipo fanguine fit flegmõ
qua in multis assistatur berisipile ⁊ spaliter assista
tur 2.º eiũ, qua in isto est pũctũ fit in berisipi
la. Et ideo Auicẗ dicit ⁊ est spina. i. in ⁊ est dolor
similis poloes facto ⁊ ex spina ⁊ non debes dicere ⁊
est spina. i. berisipila. In multis alijs boc apa
taliter facium berisipile affinitat ⁊ quare ex re vib
⁊ quare in boc tantũ dolor cauetur ut spina ⁊ ib
est non pũctũ tñ boc pueniat ex fubtili spiritũ fan
guinis quare cum berisipila multũ contenit ⁊ tu
cõsidera. Colera aũt est humor calã ⁊ siccus ⁊
subtilior ⁊ pte dulj ginãt ⁊ calia humor ⁊ cupiter
naturalis ⁊ non nãlis. Naturalis humor est cala
⁊ siccus in subtilitãs subtilis: in colore rubeus ⁊ de
clinans ad quãdam citrinitatem in odore ⁊ sapo
re acutus. Non nãlis, qui declinat ab isto infra ter
minos fue latitudinis quos si trasirit vel transeat
non est colera ppie: sed est alter humor: sit autez
ille transitus piuobus modis vno⁹ per se ⁊ in se fit
alio⁹ p admiptionem alioz humoz: per se ⁊ in se
fit colera i naturalisqui ipa putrefit ⁊ adurãtur ⁊
talis dicit colera adusta ⁊ putrefactionem. Co
lera etiam non nãlis ut vitelina in stomacho vel
epate vel venis põ aduri ⁊ efficit passiũ. Et
deinde per mixtorem adustionem ⁊ ruginosa fitq
magne malicie: per admiptionem alioz humoz ⁊
fit cola i naturalis cum alter humor aduenit alis
de fosis. Et aũt boc multis modis vno⁹ est ⁊
tenue admiscet cum eo ⁊ efficitur cola citrina.
Alio modo pmisceãt sta grossum ⁊ fit colera vi
telina. Alio modo pmisceãt melãcolia adusta ⁊ fit
colera adusta p admiptionem ex quo patet qz alij
que ipa apatis possit fieri ex cola. Primo ergo
lera laudabili quam. 8. in 2.º ad glaucõm vocat ⁊
fanguine subtilem fit ista berisipila. Secundo
ex colera illaudabili p admiptionem alioz humoz
sit multe ipe apatoza ⁊ fit fanguis permisceãt cum
colera ipa vincente fit berisipila Simodo. Si sta
fit berisipila vindimades: ⁊ fit melãcolia fit berisipi
la sepbiloides. Tertio dicaq; ex colã ⁊ naturali
p admiptionem vel per admiptionem ⁊ ex adusta ge
nerantur apata ⁊ fit tamen eius gaoficiem vel sub
titutatem oes pustule coosiuet sunt berpis ⁊ fipi
go: petigo. assafat. latini formice et ex ter apertõ
ce habet. Causa berisipile non fuit ex pcto in
flõne quare eas nõ replica. Signa berisipili sũt
ista. Primo color eius est rubeus decliuis ad ci
trinitatem. 2.º rubedo est cito euanescẗs tactui
non miru qz ma solam cutem capit. 3.º tumor
eius non multũ transit cutim ⁊ mo capit solã cuti
4.º caliditas est vehemẗs ⁊ est febrig. ⁊ ardor
maior ãã in flone. 5.º pulsatio non est mag. qua
mã non multum pedãdat ejus multũ nõ cõpmit
artaria. Sexto est dolor pũgitiuus ut in flone.
⁊ modicatiũs ⁊ non extensiuus ut in flegmone
7.º ipa ut plurimũ accidit in facie ⁊ frequẗ ⁊ fai
pose nasti deinde expandit ad totam faciem: ⁊ boc
est ppter lenitatem colẗ ⁊ facie raritatem. Pro
quo tam notas in ossibus denudatus berisipila
sutquemodo malum similiter in berisipila pul
tredo malum berisipila nãq; aera raro facit fa
nient. imo ut in plurib⁹ ⁊ in sensibilem cuiapozatio
nem terminatur berisipila nãq; bet quatuor te
poza ut alia apata. quoq; signa ex superiorib⁹ fint
similes poloes facto ⁊ ex spina ⁊ non debes dicere ⁊
motum tertiane. qz ad eius mãs bet anologiam.

Capitulum 4.º de cura berisipile vere.

Ora Perisipile vere quattuor bẽ
intentiones sicut cura ueri
c flõis. Prima est uitam ordinare
Secida est mãs aitem adequare.
Tertia est mãs cõiũctam extrahere. Quarta ⁊
accãta cõtigere. Prima intentio pficit cũ reb⁹
declinantibus ad frigiditatem ⁊ humiditatem ⁊
cũ materie totaliter opponãtur. Ellig ⁊ ergo
illis aer frigidus ⁊ spartione foliorũ salicis vitis
violi ⁊ zo. ⁊ nenufaris: ⁊ ventrem sui ola cata pigua
⁊ acuta: ⁊ cumitur vinũ ⁊ lactucis pomilacis.
cucurbitis ⁊ oibus alijs igrossantibus. ⁊ tipsiãm
humos fanguinem: ⁊ ventrem sui teneat largum. ⁊
in oibus alijs rebus honeste viuat ⁊ bñ se habeat.
Secida intentio cõpletur cum eiũ cuatione et
flõis ⁊ complet in ipa flõis: sima fuerit ita ⁊ ma
cutes fiat si fuerit necesse ⁊ fat eodẗ modo fiat
pictũ est in flõne. pemi solũat venter boc modo.
8. electuariũ suci zo. 3.ij. considera in et etatem ⁊ ⁊
tutem ⁊ tempus ⁊ dispositionez ventris ⁊ alia ut
lietur 4.º. p.ca. 3.ij. ad pficẗ ⁊ ostimpẗ cũ aqua
endiuie ⁊ fat meẗ. Aliud solumũ 8. pulnoz pa/
masco numero. r. tamarindos recentiũ. 3.vj. cuc
cari rosi quarti. 5. balliar ⁊ facta bulliũ colent
⁊ detur colatura illa vigozata cum. 3.i. vel plus ⁊
necessitatem pfonap electuari suci zoe. Sirupus
cõueniens 8. hirapi endiuie deseriõ toẗ mesue. 3.i
5. ⁊ ebrimẗ cum aqua endiuie: ⁊ fat hirapus pfec
ẗ etiam sirupus violarus: or iacara: simpler ace
tosus. Tertia intentio cõpletur cum frigidis
repcussiuis in pn⁹. ⁊ ibus fugius positis ⁊ exceptis
Et talia debent esse formoza in berisipila ⁊ hoc:
quia calida est maior ideo frigidatio ⁊ stipticitas
debet esse maior Emplin pini q cõuenit in pn⁹
⁊ in aug⁹. sed plus in aug⁹. 8. zo. malue. aã. zD.j. ab
coquatur ⁊ iconporent cum oleo zo. ⁊ parti aceti
non nimis fortis: deinde addet pulsis corticis ⁊
natog ⁊ gallag ⁊ fiat emplⁿ ⁊ ponat calidũ super
locum. Aliud ad idem pini. 8. farine lentium
pli. aã. 3.ij. aa. lee. 3.ij. bulliat in aqua ⁊ iconporent

Realizzazione: Associazione Bibliotheca Bandinio Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

cum oleo zo. ℞ parum aceti non nimis fortis.
Deide addat pluis balauſtiæ ʒ boli ar. ℞ flat. ℞ ſtl
Aliud ad idem ℞ plus valet in pn. ℞. ſuci endi
me cucubite lactucæ malue pertinace ſempuine
ege paſtoris ſolatri iuſcami aa ʒ.i.ſ. ℞ fiat epithi
ma ℞ ponat ſup locu. Aliud ℞ valet in pn. ℞.
aque plantagi. ℞ aque zo. ab lb. ſ. ℞ miſce ℞ pone
ſepe ſup locum. Aliua formae ſimiles ℞ ie potes
facere ℞ ab ipſo dimitto. Aliud. de varagna dirit folia
lactucę aſinum cum farina ordei ſimplata. ℞ enim
in pn. ℞ erapio dirit confert berſipule medula pa
nis frumenti trita cum aſtra ſanguine ℞ hoc ue
aug. Aſtae dirit. ſuc coriandri mixtus cu mica
panis ℞ farina lentium ℞ goſſe humedo. ℞ valz
in aug. ℞ ſtatu. Aliud dirit. radix mandragore ℞
cum aceto ſupponita berſipule ſanat. ℞ hoc plus i
pn. Conſantinus dirit lucus plataginis cum
cibimolea mixtus eſt optimus in berſipula. ℞ in
papulis ſum exptus. Serapio iteꝝ dirit. qua
hoc cum endiua ℞ farina ordei fit emplin confert
berſipule. Berthio. de varagna dirit. qd opium per
miſcetur cum aceto non multu fortu valet berſi
pile in pn. Et dicit ut ali antiquiꝝ berſipula
tranſit de membro ad membrum ſepe videt ℞ de
loco ad locum. ℞ ſi paſtoes eſt de melioribus me
dicinis. Si modo ma fuerit in ſtatu vel declina
tione, nec iſtu valet. ℞. farine lentis puluerizo zo.
ai. ʒ.iij. ſ. armoglos. ℞ ij. bulant oia iſtu. ℞ ico
ponit cum oleo zo. ℞ fiat emplin. ℞ ponat ſup lo.
cum ℞ valet in ſtatu. Et no. ℞ frigida ℞ humida
no conuuit inſtantiſ ut aliqui moderni ponit. ℞
ponit ſucum malue ℞ lactuce valet cu vino ginato
cum ℞ cu vino puo. ℞ ſ. boc nom eſt ne qua ula
illa ſunt fria ℞ humida. modo fria ℞ ſicca ſepetiſ
in ſtatuꝝ iam ma cauſa eſt ad locum ℞ indiget
reſolutionedo fria ℞ ſicca conuuitiuerunt illa
competit in pn. ℞ ſi cum ponant ſuptica ℞ parte
cauſa. Aliud Auic. valet in pedinatoꝝ. ℞. plu
bi iuſ ſuci rute. oleo zo. ai. ʒ.ij. par ceꝝ. ſ. fiat vngꝝ
ſ. ſup locum ponat. Aliud Auic. ſ. valet in ſtatu
℞ declinatoꝝ. ℞. oleo ire mar. ſ. ſucu rute. ſandalo
albo ʒ.i.ai. ʒ.i.ſ. ℞ addat parui cere. ℞ fiat vngꝝ
Aliud vngꝝ. ℞ et ſe calce. ℞. calcis bi lote. qua
nouies de qua ſumatur lb. i. oleo zo. ℞ ſufficit cere
ʒ.ij. ponat ad ignem. incorporet. Aliud. de vi
tagna confert berſipule quam punit ad ſtatuꝝ
ut tollatur folia floreꝝ ℞ ſemen lini ortulani. ℞ co
quatur in vino poſt terant ℞ farina tritum vel
cum farina molendina. ℞ et mel. miſce cantur. ℞
apponitur. ℞ et ſe ptum. Auic. ſtercus pecudis
capre ℞ ceti bois valet berſipulę. ℞ reſolutia ſuſ
pico ego in pedinatoꝝ. ℞ ianus dirit. ſinis lubrico
cum terebrinti cum aceto ſolutus ℞ ſtatu. berſi
pula ſanat. Aliud ℞ valet in ſtatu plus. ℞. ſpum
camo. zo. farine ordei ſumat mirtilos ai. ℞. lvij
olari. ℞. i. bulant in vino leni ℞ fiat emplaſtri.
Aſſ intentiqua ſit accidentia contigerit ſic
plenus. Et pinoqua ex nimia inflamatoe ſepe loc
mortificatur ℞ pñs benigat. ut ergo ſciaq buic
ſuccurrere. ℞ ſoco valere. ℞. camo. melilloti. fenu
greci aa. ʒ.i. ſ. malue. ℞. i. bulianti oia ℞ cum
de camo. ſ. oportet. ℞ fiat emplin cum pinguedie
gallinę. ſi ſu pillatum. potest. ℞ ſuci mãn. ℞ calare
qua ualet. Sedm accio cauſa. ℞ accio et ſol
lor dicitur vno. ℞ er con culcatione materie in loco.
alio. ℞ ma cõplexione calida. ℞ modo ex ambo
bus modis hoc poſſe cauſari. ℞ ma fuerit concul
cata in loco. ℞ cauſa. ℞ dolorque molitina ſunt
remouentſed uide ℞ dictum eſt in ſicꝝ. ℞ aliud bic
ualet. Et dolor. ℞ male ꝓlerienis cus aliqua.
li coculcate. ℞ ualet boc. ℞. ſolior. ℞ radicum iuſqui
ami aa. ℞. ſ. ſ. muloluſtur in ꝓcaſe poſſea coꝝ
tur. in pannis. ℞ miſce cum populeo. ℞ aut cum
aſungia non ſalita. ℞ calida pone ſup locum. ℞ ſo
lor. ſi ſe ne male ꝓlerienis valet. ℞ alteratiuꝝ ſunt
ut deum ro. violas oleum. ℞ ne nuſtare bellis ar.
mirtus. ℞ ſic de alijs. Aliud accio eſt ulceratio
ſi modo accidit ut locus ulceratur. ℞ ſepe cõtigit
curetur cum vngũto de litargiro poſito in ea. ℞
ſlo ſ. ℞ cum vngꝝ. ℞ calce poſito in iſto capitulo.
Aliud kartbi de varagna. ℞. ſuci ſolatri olei
zo. ab. litargiri ceruſe equatum ſufficit ad ipſuſidũ
ſ. fiat vngꝝ. ℞ ſatis utile eſt. Et boc de ca. illo.

Capitulum quintum de fomica.

Oꝝmica ſpuſtula eſt puſtule
f accidere a ſpa puri. ℞ ambulat. ℞ fortaſſe
reſolutiuꝝ. ℞ fortaſſe ulceratur. Circa
quam diffinitionem primo notandũ. Auicl dirit
fomica eſt puſtula aut oldere. ℞ nobis fomica eſt
eminentia quamdam puſtula. ℞ ſicit mibi. Eminentia
quamdam nero dicit mibi eminentiam magnam.
Aliuꝝ differt puſtula. ab apate. ℞ ab omni puſtula
ſempit plurimi aliqd. ℞ ſed dicitur. ℞ indiget. ℞ ſicit
non aut fic eſt in apate. Dirit. ℞ vel puſtula. ℞ do
quia in membro in quo contur tale apa. ſuit ſemp
vel ut plurimũ puſtule. ℞ ſunt. Ali ꝑ dicer
illarum poſſe firi fomicaꝝ. ℞ ſimul poſſunt nici
fomice. Dirit. ℞ fomica eſt puſtula. ℞ vel puſtule
Dirit. ℞ ſi facit accidere a ſpa puriuꝝ. ℞ ſi habet
ſi facit accidere a ſpa puum. ℞ ſi habet puruum et
aliud. ℞ ſi et de vna ſpecie fomicꝝ. ambulatua
illa quin ſit ex pura colera. ℞ ergo puruum eſt
Si bẽtur puruum credo iſtud melius. ℞ tic uerũ
eſt de omni ſpecie fomicꝝ. ℞ oio fomica eſt a ſpa p
num. Dirit. ℞ ambulat. ℞ fortaſſe ulcerat. ℞ for
taſſe reſoluiꝝ. ℞ cum notitia notatur in ꝓpoſito
capitur fomicꝝ et ꝓpler: queda eſt ambulatiua
. ℞ quedam corroſiua. ℞ dicit ambulatiua aqua am/
bulat. ſine corroſione. Alia dicitur corroſiua. ℞
ambulat. ℞ corodendo continuoꝝ. ℞ quo pare. ℞ aliq
eſt ambulatiua. ℞ aliqd. ℞ ambulat aut corodẽdo
aut non. Si corodendo corroſiua vocat. ſi non
ambulatiua vocatur. Et quo pare. ℞ fomica
aut abulat. ſi mã fuerit colerica pura. aut vlcerat
ſi mã fuerit aduſta. aut reſoluiꝝ. ſi fuerit ſubtilis
multum. Pro quo nõ ſ. fomica. ſi fuerit mã cole/
rica. ℞ colera ſi no fuerit aduſta. ſed fuerit pura. ſit

Fomica.

Puſtula. Apothema.

fomica. ſed ſi mã corodeat. ſit fomica corroſiua. ℞
illa talis tardiorie eſt curationis. ℞ non mirũ. qd
materia eſt groſſior. ℞ ideo tardius reſoluiꝝ. Et
quo pare. ℞ logitudo curationis. ℞ breuitas cu
rationis apatis attendiuur penes groſſiciem vel
ſubtilitatem humoꝝ. ℞ accidentis ipm apa. quantũ
apa fuerit. ℞ humoꝝ ſubtilioꝝ. tanto facilius. ℞ cu
tius curatur. ℞ ſi oppoſitũ ꝑ oppoſitũ curabitur
Et quo pare. ℞ ci fomicꝝ ut in ꝓpoſito principeſt
colera naturalis vel. ſi nãlis ut pot pare. et ꝓcti.
Signa fiunt boc primũ eſt ſiptum a color eius
color eius eſt declinis ad citrinitatẽ. ℞ fim ꝓ plus
vel min. fuerit. ℞ cofa. ſm. ℞ plus vel minus. ℞ ſicilat
ad citrinitatem. Secũdũ ſignũ ſiptũ eſt a figura
radic. cius eſt lata. ℞ ꝓpt eius eſt acumen. ℞ loꝝ
de bus puab. ſpedus. Tertũ ſignũ eſt ſumptũ
a pũctura. ℞ ſi quia pũctus eſſet a fomica. ℞ ſcõm
aliquos ab ipſo accidente. qa a pũctura nomẽ for
mica ſumpſit.

Capitulum ſextum de cura formice.

Vra uſtaruꝝ tres habet
intentiones. Prima eſt vitã ordinare
Secũda eſt mãm aſtem adequare. Tertia e
mãm faciente puſtula. qd aliq remouꝝ. Prima
intentio cõpletur. ut cicis et bebriſpula. ℞ cocla
ſiue ut ual reb. ℞ fris ℞ humidis. Secũda intentio
cõpletur cum rebus euacuatiuꝝ. colerã. ut et ſcl
valet etiã boc. ℞ aque caſei leu feri capum. ℞. iij.
ſcamonee. gra. ℞. ſ. et diſtempertur cum illa aqua et
fiat medicina. ℞ boc eſt ſolutiũ. Ha. ℞ fecit i yma
mulere. zomana. Et ſm ſuci zo. valet. nõ pũcto in
eã. ℞ ber ſiptũ. Si uero fomica fuerit cozoſiua
ua valet collectio. Aimech. Sirupus vio. fir. ace/
tosus fir. ℞ ne diuiua. fir. ℞ ne nuſtare in ℞ tali cãu
multũ valent. Tertia intentio cõplet boc. ℞
ut dicit magi. Primo emplin. ℞ ꝓcuenti i pn.
ſi locus non fit ulceratus. ℞. lactuce ſempuine. ſo/
latri aã. ℞. i. piſtent. aliquãtulũ. ℞ crimant. ℞ cu
cis incorporetur pulnis balauſtiæ zo. cũ oleo zo.
fiat emplin. Aliud Auic. ℞. lactuce ſempuine ſo
latri ſemiſaria tanlub. pilenti oia. ℞ ſup ponatur
ſito mõ. cõuenit in ſtatu. ℞ in pedinatoꝝ
loco non ꝓnite ulcerato. ℞. farine ordei. ℞. i. pulne
ris corticũ granatorũ. ℞. ſ. ℞ ſ. ℞ ſ. ℞

aliqui melia. B nãq; formica & ardicoix resolutiõis q̃ fiũt alie: e hoc est sõ materie gosticus. e: sicut ãbulatiua transit ad corosiõem ita ista miliaris ad corosiũ transit licet tũ difficilius. q: ista mã difficilius adurũ Si tũ adurãt efficit inter oẽs formicia peior e non miga zõne sue gosticei efficie t: tale difficilius erit resolutere mãm illã formice miliaris q̃ ambulatiue vel corosiue q̃re peior eritade q̃ gosticei plus figẽ t: corozoiũ q̃re peior. Sufficientia q̃ formicarũ fic q̃ st b liqia formicarũ ether colera solũ aut ex colera mixta cum flãte vel melã. melãa tũ semp vincente Si ex colera solũ hec est cupler: q: vel colã naturali t: sic ho formicã ambulatiuã: vel ex colã nõ nãli q̃ adultionem: t: sic ho formicã corozoiẽm Si aũt ex colera mixta cum alio humore sic hõ for/ micam miliarem: t: licet alie fẽs repiant ut e p̃ oralis ficalis hetoralis oẽs ille ad miliare reducũt vel ponalis nicit ab illo agoũt apparente in ea q̃a ipsa pender ut poẽ: t: ista ficalis hetoralis ad filtrandũ ficus. ſ ſig̃ miliaris fuit ista, color eius nõ e multũ citrinus: t: flatus imo ad aliqua albedine ẽclat.

Secũdum signũ est ista formica cõtinet magis intus q̃ alie: zõne gosticei materie q̃ in spe nidũ situatur inter pellem t: carnem t: in pelle illã appꝛ ma pustula ut q̃n̄ milliꝛ: sub ista pustula inter carnem t: pellem est cõtenta satis notabilis.

Tertiũ signũ est in ista formica non est magis inflamatio nec tãta sicut i alie: zõe flatis secũ mixti.

Capitulum octauũ de cura formice miliaris

Ora formice miliaris cũ tribus intentionib̃ cõplentur.

Prima est nitam ordinare Secunda est mãm aiffem euacuare Prima intentio qõe tur ut victum est m alio ca° ut bri t: honeste se ba/ beat ut in alijs Secũa intentio cõplet cum fuci/ tinis t: firupis Medicina solutiũ ãuic: t: celti fuci to. turbit fpati ãi.3.i. confidera fcmp q̃onã etiam virtutem eius: t: diffempẽt cuẽ decoctione tbimi epithimi t: polipodij: t: tũc hẽs intentionem ad colera ista t: mixam ut notũ est. Item valet ℞ pillas agaranas pillas pe fumo ãre ãi. ℥.i.5. t: misce t fiant pillẽ. ℥.i. Tertia intentio cõpletur cum emplis t: linimentis. linimentũ Auic: in pn° ℞. gallãp nucis cipressi fructus tamaristi: cortici granatorũ boli ar. ãli gses quales: coquãtur. oia ista cum aqua 10. t aceto non forti t fiat linimẽtũ. Aliud Auic: in statu t oedinatõe. ℞. basilicois ru/ te vitrioli: tritis flue calcadis misce oia cum aqua currente et vite t facemplis t pone in loco.

Aliud Auic. t Euidonis ℞. aqua currente et vite cum conburãt fup locum. Et ipse Euido q̃ficus ea capita piscũ faliter pmifceanẽ multum valet.

Aliud Auic: in statu ℞. Mille foli pariatarie ãi. M i. parũ falis t incorporent cum aqua currente et vite t fiat emplin t in hetoralj multum valet.

Aliud Auic. in declinatõe et cursu fanie fontet. ℞ flocis eris fulpouris citrini adusti parte equale/ misceant oia cum aqua currente et vite vel cum vino potiũ q̃ fiat linimẽtũ. Et circa hec apponẽ ne deffenũiũ factum q̃ bolo ar. t terra sigillata t aqua 20. t est able in hoc loco. Cura corozoiue ĩuilaris ĩ modo formica efficiãt corozoiũa t non pũ curari modo octo. recurre ad trocisos ãi/ ℞ oio vel calidicis. Et ista nõ valent ponatur arsenici vel remouẽt cũ ferro ignito t remouea tur efcara t cureẽ ut alia vlcera curant t tractat de vlceribus hic est utilis: t: illo modo est necesse ponere arsenicũ per t: non est ita necesse in alia formica: quia mã non est ita grossa: t ideo est mag apta resolutiõi: ista hic sufficit.

Capitulum nonum de igne perfico.

Onis Perficus sue ignis facer: i fiue prima coiter i meliori suo significato capiũtq̃ omni pustula corozoiua usticate adueniente q̃ faciente accidere escarã ficut combustio t cauterii. Et ut tu videas bri t: ꝛeinde scias bri differntiã inter ignẽ pficum q̃ primũ Primo quod p primũ est nigre radicis: t est inflamata inflamãtõe tendente ad rubedine alqualiter Ignis pficus est pustula bris radicẽ ad aliqualem rubedinẽ Ieco 2° q̃ prima: t ignis pficus facũ fin pofforit fm magis: t minus. fiũt enim ex mã colerica ad ista q̃ ignis pfici t p̃tis magis ad nigredinẽ: t per hoc babes bog̃ cãs Ieco 3° q̃ recce appellãt ila pustula primã que ẽ maioris adultõis t nigredinis: quia aliũmlatur prune ignis t eius tube. Ista aũt pustula q̃ non est tante nigredinis nec ficadusta vocãt ignis pfi/ cius q̃ aliũmlat flame ignis in colore: quia tendit ad aliqualem rubedinẽ sicut flãma ignis: t in ista fiũtur quia est ex mã fabulizo t accitiõ: q̃ pul/ na: quare ignis pficus vocãt ꝛ ex hoc p̃s q̃ignis p̃ ficus citius curat ꝛ mãa in eius citius resoluũt q̃ materia prune t non mirũ quia est fabulizo Sicũ prune fuit ista in ista prima non est denãt multũ sensibil' imo q̃ti quedã cõpectio ꝛ nõ mig quia mãest milza pustionem factam. Secũdũ signũ est in ea quedã aperitas vt in pectigne q̃ tumor non appꝛet. sensibilis q: vna pẽ elleuatur ꝛ alia pẽptinatur ut fit in ea aspera Tertiũ signũ pustula illa est magis inflãmata tũ circa locum p̃ mi/ fuisse: t non mirũ illud est apa. q̃. cola generati t non multũ ad ista ℞. Et q̃ in igne per sico dicũt esse crusta cum inflamatõe aut vesica cũ inflamatione: t puritũ tãtũ manifesto.

Capitulũ. x. de cura ignis pfici siue ignis sacri.

Ora ignis pfici t p̃ute tres habẽ intentiones Prima est de/ bita admiũstratio fer rez non nãlium Secũda est ãsicdente mãm adequare. Tertia ẽma terũ cõstãtem rezere q̃ gubernare Prima intẽtio cõplet cum frigidis: t humidis. t eius diets fit valde fubtilis ut fanguis eius subtiliet q̃ ẽ necẽ ꝛ expiciat fe a carnib' ꝛ animo: t tutur lactucis calãs bis fimilib'. et bri t honeste se habeat ãlijs

Secũda intentio cõplet cum euacuatiũs. Iac ergo flõiam in pn° pe tpe op° hem ãa ãis ad cõiunctam trãfeat ꝛ ad fciueris q̃ hoc mã fuerit venenosa: q: ipa sepe ẽ venenosa Si ꝛo occurras ĩ in pn° ſ in fine angmẽti vel in statu tũc fac flõiam ex eadẽ pte q̃ tũc vis euacuare mãm cõiũcta ꝛ nõ aficedẽ tem: q: ipa tota ad cõiũctam transiũt vel q̃ fcat.

Secũdũ. ℞. Secũdũ ꝛ nõ est ꝛ ne ppter ãi. 5. t. ꝛ misce ꝛ ꝛ ostempẽt cum aqua endiuie ꝛ fiat m°.

Item suci 20. tri ꝛ pe ꝛ tales humores educũt. Sirupus cõueniens. ℞. firupꝛ endiuie. firupꝛ fim/ plicia acetosũ ãi. 3. t. ꝛ ostempẽt cũ aqũ endiuie: t: ꝛ ꝛ oio fubtilatiũ ãi. 3. ℞. aqua m ordei aqua melonis aqua cucurbite aefate in furno mu/ cilagiũ psili: t fiat potiõ sitis fubtiliat ꝛ ãguinẽ.

Tertia intẽtio cõplet cũ emptis t aqua. Emplꝛ q̃ conuenit in pn° ℞. farina lentium fabaꝛ pl. 20. farinꝛ ordei ãi. 3. ℞. amagisoꝛ. ℞. ꝛ. mirti gallarũ ãi. 3. ꝛ. cum oleo 20. fiat cõplin Aliud dim. ℞. fa rinꝛ lentiũ ꝛ p̃mitꝛ ut fiat in aqua q̃ m̃ m̃ lucen/ ꝛ pol ꝛa coqua ꝛ in illa aqua ꝛ coqua ꝛ amagisoꝛa 20. pul. gallꝛ. ufq; ad ꝛpissitudinẽ ꝛ ꝛ cũ oleo 20. fac emplin fup locum. Aliud emplin de amagisoꝛa ℞. 9° ꝛ ꝛ pentecꝛ ꝛ Auic: hic ℞. amagisoꝛ lentiũ panis furfuraceũ ãi ꝛ ꝛa equales Auic: addit gallas ꝛ ꝛ oibus fiat emplin cum oleo 20. ꝛ ponatur fup locum Aliud Auic: ꝛ ꝛ in pn° augmẽto ꝛ fiat ℞. ꝛ gnatoꝛ acetosꝛ ꝛ bulliant in aceto ꝛ p̃ illetur ꝛ fiat ad modũ empli ꝛ linimẽ fup pectam ꝛ ponaẽ fup locum. Et valet etiã mirabile emplin oe len/ tibus positũ in ca° de formica ꝛ fum experta.

Aliud linimẽtũ. ℞. gallarũ 20. ꝛ bulliant in aceto vini ꝛ addãt pap pul albũ in oico ꝛ ꝛ fiat linimẽ tum Simplius dꝛit ad ignẽ pfici fiue sacũ et timea q̃ ne pueroꝛ capitibus fuit mãdat. berbe rute filuestris. ℞. in olla nota mitte ꝛ aque. ℥. ꝛ. ãtũdem mellis adicto ꝛ facũt ꝛ pefcat vsde terminũ ꝛ fac bibere ꝛ plures poteris sanare.

Dia. dꝛit ꝛuta ꝛ ꝛ ꝛ pfici ꝛ tineam aufert.

Berbꝛ. de vari. addit fuci maratri ꝛ dꝛit ꝛ tiam lentiũ p̃ ꝛ ꝛ vulnera ꝛ ꝛ ꝛ cicꝛ ꝛ ꝛ

q̃ ꝑma : quia est ex humoribus magis grossis. vel illa nõ est propꝛie sed inflatio. Et ideo Auic̃ sũ capitulum intitulatum de veficis e inflationibus.

Differunt ergo vesica e inflatio: quia vesica bet fieri ex humore colerico subtile: quia mã bec est inter ipsam cutim e ꝑnẽ que est non iuta cutis

Inflationes autem sunt ex humoribus magis grossis non potentibus ueram cutem penetrare quare generantur.

Capl̃m 12º de cura vesicaꝝ e inflationum.

Vra vesicarum

c et inflationum baby tres intentiones ficut dictum est in formica. Et quo ad ꝑmas duas regatur ut dictum est in formica scilicet quo ad vitam : quo ad ciũam e quo ad solutionẽ vẽtris e quo ad ꝑnipos. Tertia intentio cõpletur cũ emplꝛ e aliis cõuenientibus ꝗ. lentium foliorũ ramorũ granatorum vel coricium eorum mirti 20.aũ quãtũ ius decoquantur in aqua e facemplꝛ cum oleo 20.ꝗ.fa.lentium fabarum pulmeris coriciũ granatorum aũ.2.3.ꝗ incorꝛpotentur cum oleo 20.e fiat emplꝛ . Et nõ ꝗ ex omnibus istis pulueribus scilicet gallarum 10.cipefli mirtillorũ e cum cera e oleo possimꝰ fieri vngũcta e valent ꝗ tũ tantum ficut emplꝛ: e hoc est notum intelligẽti e considerantꝰ bene e in omnibus capitulis lectꝰ e legãdis sicut est modus intellectus. Nõ etiã ꝗ emplꝛ quę communiꝰ in ꝓꝛ formic. nouimꝰ etiam hic ut patet bene considerantꝰ quare hic applicentur ꝗ est ꝗ. Si in veficis sine inflationibus eriant vlcerationes hoc Auic̃ ualeꝛes ꝗ.ii/ targiri lib.3.dcti 20.2.8.decoquatur lartigirum e facta decoctione addatur arinam vel ꝓros ꝗ. ꝗ uis e fac vnguentum . Aliud ꝗ.fumi caprini triti.ꝓros armoniac e cum melle incorꝛporatur ad inuicem e fiat emplꝛ e ponatur super locum e consenti veficalis. Vel e ano e labios e valet hoc quãdo vesica est vlcerata ꝗ.vitrioli citrini uitoli al.aũ.partes.6.florum 30.ꝓr.2.frantur bñ e cũ aqua pmiscentur e fiat medicamẽ. Et hoc facto prosequantꝰ in ut in alijs vlceribus quę simili loco fiunt. Hoc etiam ꝗ emplꝛ cõuenientia formici consoliuũ cõsuetum etiam in veficis vlceratis et flobius . Et si caro in veficis vel inflationibus fit cognita valet hoc lenitiui. Et est Auic̃ : e credũt carnem malam e scaram ꝗ.aloes farcocolle oli/ bani.ceruse.iteridis eris.aũ.2.3.boliar.2.2.incorꝛporentꝰ cum vino e fiant tonisi.ꝗ eindę diffoluantꝰ cum aqua e acero e fiat linimentum e ponatꝰ sup locum ponendo epithiũ super epithiũ . Et licet isto modo posit remouerꝰ caro mala cũ aliis tũ superius nõ potꝰ remouerꝰ caro . Et etiam cũ aliis aqua cum vngũto egiptiaco posito in capso de cancrena e cum vitriolo conbusto vel non conbusto et necessitas loci indicat e fit etiam cũ aliis

Remota carne e facta extensione consolidetur locus cum vngũtis : considerata tamen cõplexione membri e eius natura.

Capitulum 13º. de essere.

ssere est

c pustula parua lata q̃ ea differat: quia a vesica egredit humi/ditas e aqua ꝑima ab illa vero caro egreditur Est enim essere pustula simile: pustule cauſate e pictura urticę vel vespę e formicę etiam Ersipe pustule accidunt in vno loco e sunt tres quatuor vel plures: e aliqui capiunt magnam ꝓt corꝓoꝗ aliquido totum e angustiam faciunt : e in hoc differũt iam a veficis De ait pustule solent vocari sirra: e fiunt aliquando a materia flegmatica falsa: e aliquido a sanguinea que materia flatica facta est falsa pa dulsionem colꝛ. Eius angustia est magis se nocte q̃ de die ut dicit Rasis: e ratio quia de nocte pozzi sunt clausi ꝓtẽe frigiditate aeris cuius zõe claiusre retinet materia : non eralat e tristiciam siue angustiam cauſat : ex hoc potes inferre q̃ balneum aque calide iuuat ilsos quia pozzi aperiuntꝰ : e tunc materia eralat zõe cuius nõ cauſatur angustia: verũ tamen nota q̃ fi essere fuerit sanguinea : e non facta fuerit flõia in angmento eius patiens ad tertiam deuenet : e nõ mirum quia sanguis facienda ad colam cõuertitur q̃re fit terciana. Et ex hoc patent signa e cauſe ipius essere : de ea plus non loquor.

Capitulum.14º. de cura essere.

Vra essere

c Duas habet intentiones. Primam est iutam ordinare . Secũda est materia in eua cauſare ex ritem ad intra : e incipio a secũda intentione Primo facias flõiam de vena cõiugoniam essere non cauſatur nisi ꝓpter ebullitionem sanguinis Deinde fiat solutio ventris isto modo ꝗ.electuarij fuci 20.3.iij.vel plus ꝗ. necessitatem : e fiat medicia ut dictũ e i herbispila

Alia intentio cõpletur cum rebus ingestis/ tibus sanguinem : e tatur vino granatorũ agrestia lacte acetosũ : e coccoctione lentum : e frumenti ut aliquãdo sum ꝗ.tus . Cibaria cõuenientia sit ꝗ.lenitę : e decoquãtur cum aceto : e comedat eas : e repliciat ꝗ.a calidis conclusiꝰ : e utat frigidis.

Crocisis Auic̃ cõuenientes ꝗ.crocisos.3.t.ꝗ cum vino granatorũ tenere ut ad bibendum . Constantinus folia oliuarũ iuiridia vel ficca sit : e supposita cõferunt essere : e fomice . Serapio ꝓtꝰ quando folia caulis bene pustatur : e fit : e eis solis emplꝛ aut cum fauic curat scabie : e ersien .

Aliud dixit etiam ꝗ folia ficus poniuntur super essere : super vlcera gossarũ biuiditatũ. Et dixit etiam Coxandrum cum melle : e oleo ofert sirie : e veficis ignis. Dia. dixit emplꝛ factum de coriã/ dro bumido cum melle : e passuria cõuenit sirie Serapio dixit quãdo fit emplꝛ cum pozzis : e sũmac aufert vericas : e confert sirie uel curat.

Per. virit sint folia pozzę non transplantatorũ fimodo materia facies essere fit flegmatica falsa curatur isto . primo recipiat pillas e fumo terre vel confectionem amech : e firupus fit de fumo ere : e fit cum aqua endiuie : e fumi terre : e vtus turbit in hoc casu etiam valet . Potio Auic̃ ꝗ.mach : e cum aqua plumalia detur ad bibendum : et tum valet crocus cum aceto fi detur ad bibendum .

Alia potio Auic̃ ꝗ.calcanti spodij 20.rubearum aũ.3.2.camphore ad pondus.iij.ꝗ.natorum tectur infirmo patienti esseram ex materia flegmatica baurachia. Et nota q̃ in hoc casu nõ cõpetunt localia: ut patet per mente Auic̃ : e essere non sunt nisi pustule plures picture formice vel nerue nisi ad apa deueniant. Et nota etiam q̃ in casu i quo materia currat ad vnum locum que dexatur : e ebullitione ipius sanguinis debes videre speties apatis : e secũdum ꝓsm eius debes procedere i tẽpoibus suis : e euacuationibus : ut notum ẽ : e dũ ꝓ dicendis.

Capitulum.15º. de cancrena.

N hoc autem

i Loco ly loco ꝗ cã crẽnis ascbachilo : e ethiomeno eo q̃ ex apatibus : e pustule pictis sequuntur cancrena ascbachilus : e ethiomenus oe quia maximẽ ita fit vie in putrefactionem membri : quia dixit Auic̃ ꝗ mo istorum est ꝓportionalis quodam modo : t.ꝗ similitudinem : e eo q̃ ad illa sequunꝰ ista ut ꝓm̃ est : e ex hoc patet ꝓ ipso in tacito q̃ ni que poſſet hic mouerꝰ : q̃re facit hic mentionem de cancrena ascabilo cum ipsa sint vlcera : e non apata. patet ꝓ ipso in eis nunc. Et etiam possumus dicere q̃ ficut ignis perficus : e pruna differunt secũdum magis : e minus, ita : e cancrena ascbachilus : e ethiomenus differunt secũdum magis : e minus : e ideo fmo istor. f. cancrene : e ascbachili : e ethiomeni est ꝓportionalis illi sermonis de igne ꝓfico : e pruna. q̃ ficut ignis ꝓficus : e pruna ꝓfficiũt secũdum magis : e minus, sic cancrena ascbachilus : e ethiomenus.

Et ex hoc ſ considero bñ habes ꝓferentiam inter cancrenam ascbachilum : e ethiomenum.

Generantur ergo ista e corꝓtione colꝛ ꝓtionis membri vel ex ꝓbibitione ipsꝰ spiritũ vitalia; non potentiũ transire ad ipa membra vel etiã ad utriusq. Si autẽ ꝓ membri fit corꝓta rema/ net membri ꝓ ꝓtum ad recedendum operationes animę : e eiũ ad mortem tenditur que cõplerio membri cozꝓũpitur ex eo : quia medicus ꝓponit istis apatibus rem frigidiores quã requiratur ꝓ dispo membri. q̃re cõstituꝰ membrus : q̃ ꝓbidet spiritũ venire ad ipsum : e hoc fepe accidit ambulantibus per nuiem. Sꝰ corꝓũpitur cõplerio membri : quia vlcera indigent ꝓpe ꝗ.ccatione, e medicus apponꝰ cum vel aliud. quare capitur humiditas e q̃ qua generabitur putredo nuiti cozꝓũpens cõ/ plexionem membri : non solum ex nimia inflatõe vel putrefactione corꝓũpitur membri : sed etiã ex nimia calefactione : e ericcatione : e etiam ex mala qualitate materie que sepe venenosa est : e tu consideres etiam in istis : q̃ ꝓ Corꝓũpitur etiam mẽbrum : ut patet : quia prohibetur spirit̃ venire ad membrum que prohibitio fit ꝓ duob̃ modis, vno a causa pmitiua : ut nimia strictura membri. que strictura prohibet spiri venire ad membrum, Alio sce oplationes ęstiũ in membro : e ꝓ eius notum est. Et ex hoc inferas quia corꝓũpitio i mẽ/ bro fit tribus modis. Vno sce corꝓũptionis co/ plerionis ꝓticularis in membro. Sꝰ modo zõe ꝓhibitionis adueniũs ꝓpias ad membri. Tertio modo zõe trunꝗ. Dico q̃ cancrena est quãdo caro membri : e cutis est corꝓũpta poꝓpartę, tũ fi est fic corꝓũpta q̃ pdatur ad buc sensus membri : e tunc cancrena vocatur : et autem cancrena non ſ cipiendo : ſed ut in pluribus ꝓ uiam consecutionis quia consequitur ad apata tricta. Quãdo ergo vides apationem fuisse cũ colore : e fuisse magnũ : videris totaliter ꝓuationem ęgestionis fi modo colꝛ incipit minorari, e ꝓ pte tumoꝰ : colꝛ ut cipit alterari ad nigredinem vel uiriditatem, tunc dicas locum ad cancrenam ueuenire. Quando modo corꝓũpitur caro, ita q̃ totus sensus carnis remouentur : tunc cas fore ascbachilus : e tunc corꝓũpto est ęsq. ad os Et quãdo locus incipit remolire : e humectari : e tensio remouetur tũc cancrena ascbachilus transit : e putrefactio firma/ ta est Quãdo caro : e ossa cnerui sint corꝓũpta tũc dicitur ethiomenus : ut patet Albãcas ęsq. ad bo/ ftis dois : e ꝓ hoc patet. q̃ vnum ilstorũ est via ad aliud. vel cancrena est via ad ascbachilum : Ascbachilus ad ethiomeni . Quare sub vno capso sit ſmati. Et quãdo in ethiomeno est fetor dicitur esse inꝗpabilis : q̃ ꝓ putrefactum est ſsu acuitate ad ꝓtem tanũ ꝓcedit : e ꝓ hoc arguas humore fore grossum : e cum ꝓambulat q̃ illa corꝓũpto q̃ mẽbrũ sanũ sicut ignis pabulat in ligniꝰ siccis,

Capitulum.16º. cure cancrene.

Vra cancrene

c tres habẽ intẽtiones. Prima est vitam ordinare Sꝰ materiã aliam adequare. Tertia est loci corꝓũptum : e alterum regere . Prima intentio cõ/ pletur cum frigidis : vtatur aqua oxdei, pane loto utatur brodio gallinarũ : alterato cum lactucis e marie fluuiali febrius : e de alius vel cum cucurbita vel agresta . Et utaſ lactucis cucurbitis : e vino granatorũ : utatur etiam aliqũ tiriaca, ꝓ ꝓ vapores vel fumos eleuatos ad cor : e etiam alijs ꝓ aliis : utatur aquis purificatibus ipsim sanguinẽ : et aqua fumi terre : lupulorũ : boraginis : buglose : e fle ꝓ alijs Sꝰ intentio cõpletur cum flõia : e alijs, fiat flõia ut tibi videt : e hoc Ke : non ponꝰ : e vtaẽ mũdificatiuis sanguinẽ : et vacatolicõ : e cassia fistu la tamarridis lupulis fumo terre, polipodio. Si rupus eius ꝗ. firup̃ fumi terre : e ꝓ ꝓ. accetoſi. ꝗ.2.t.ꝗ ꝓste peretur cum aqua endiuie lupuli : e fumo terre.

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

Solutis ſecundum hoc ꝗ. electuarij ſuci 10. 3. 2. ℥ diſſe peretur cum aqua endiuie ꝛ dof pot eſſe maior et minor ſecidum ytiuem pacientis talē egritudiē

Tertia intentio completur eo modo quo dixit Auicē in pn̄ apponat deffenſiuus ꝗ ſic fit. ℞. boli ar. terre ſigillate ꝛ incorporent cum aceto ꝛ aqua 20. ℥ fiat ſub forma nalde liguli ꝛ eo quia cr ſe vat de indurator Alia deffenſiua poſſunt fieri p̄ plu modum ℞. ſuci ſolatri ymicularis ſempuiue plantaginis lactuce endiuie ꝛ ſic de alijs ꝛ ponant bec circa locum, quia in parte fana ꝛ multae alias fortmas ꝛ et potes formare. Tu ſcito ci nigredo apparet ſcalpella locum profude cū flobotomo ꝛ flobotomare debes aliquotiens venas apparetres circa locum quc pur ſint ꝛ apponi poſſus ſuc guiſqua ſi ceta fuerit neceſſe boc facto quare ſcalpellaōe facta laua locum cum aqua ſalſa vel aq cineris nec ſanguis congelatus maneat in loco

Et ſuper locum pone empſin quod eriecat ꝛ p̄bi; beat putrefactionem. Et tale empſin eſt boc. ℞. ſalrine ſabarum ozobi ꝛ pmiſcentur cum ſirupo acetoſo ꝛ parum ſalis ꝛ fiat empſin. Et ſecidum Auidoncm ſemp dis in die laua cū aceto calo. oia iſta prohibent putrefactionem. Ego cōſnetj ſemp lanare cum liſuio: Aluicē dixit etiam acetū phibet aduentum apatis ꝛ ambulatōem cancrenarum ꝛ ſiduit prohibet ambulatōem ois apatie. Et dixit etiam quidō ex rapbano fit empſin cuj melle ery dicat vlcus cancrenatum interas ꝛ ſimiliter opat ſup ipetiginem. Bal. dixit decoctio lupinoꝝ ſert cancrenis ꝛ vlceribus ꝛ valet mozis. Dia. dixit ꝗ farina lupinorum curat cancrenas ꝛ vlcera mala ꝛ peſſima ꝛ reſtituat abſq; medicatōe. Haly ꝛ ra. dixit ꝗ conſilio Aluicē ꝛ ptus eſt vicā decoctionē ſup cancrenas ꝛ phibet putrefactionē iparij ſiue cōuptiones Dia. dixit etiam ꝗ ſpōgia maſēca ꝛ cinere ramoꝝ ficus cancrenc curantur. Et ſi illa non valent ſup locum ponatur ſalſamentum ſue ynguētum egiptiaci cuius bec eſt recepta ℞. floris crie albuſ melilis acci ai pres equales ꝛ mīce ꝛ fiat ynguētum ꝛ ponat ſuper ſcſam

Carnem mag malam cadere facit ꝛ prohibs pu/ refactionem ꝛ oſe ſue ſiccitatis. Et ſecidū ꝗ tu vis ipſum foute augmentes medicias in ipſi igre/ tientes: quia apponc plus de crie flore ꝛ tu boc p/ ſidera. Et quia boc ynguētū cauſat eſcaram de bes ipſam caute remouere magrie ppter venas et arterias ꝛ nerues: eam moueas ſm q̄ ē neceſſe: ꝛ aliqui mouent eam cum aſſingia ꝛ aliqui cū ra/ ſozio non multū incidente caute m̄ ꝛ cum vncio capiendo eſcaram, quia carnem malam iam exic/ catam ab ynguēto Et appones ſalſamentū to tiens quotiens eſt expediens ꝛ totiens eſcaras re/ moueas quotiens ipm apponis Et cōſuetū ſcp remota eſcara locum lauare deinde exiccare.

Deinde ſalſamentum apponeb ꝛ boc facio bōc magna para carnis cozumpſe ſit remota. Et ſi fiat etiam vlcus ro. gallarum ꝛ camo. ꝛ cum illa la nare modo dicto eſt utile remota eſcara vala boc ℞. melil. lib. 5. vitellog ouoꝝ crudoꝝ numero q̄tuo

ſa. ozdei q̄ ſufficit ad inſpiſſandum ꝛ fiat empſin ꝛ ponatur ſup locū Ego antē conſueui apponē ſucum apij ꝛ boni mūdificatiū cum farina ordei boc facto conſolida locum ſecidum q̄ tu vides neceſſitatem ꝛ ipſi positionem membri ꝛ boc ſtat ī diſcretione tui. Et pmo tū mūdificet locus cū mūdificatiuo de apio dicto i capitlo de igne ſpico

Capitulum. 17^{m}. De cura aſchabchili.

c **Vra** Aſchabchili. Quo ad p̄mam ſecūdam intentionē cōn/ uenit cum cancrena. Sed quo ad ēciaꝗ iſta differun ꝛ ē ita fiunt qñ vides carnē corrupt/. Empſin hoc cōueniē in pn̄ aſchabchili ꝛ in pn̄ cancrene. ℞. farine fabaꝝ farine ordei ſeſis irtice aii. 3. i. conficiant cum ſuco abſynthii ꝛ cum melle ꝛ fiat empſin. Aliud Aluicē qd cōueni ad remouē dum humiditatem in pn̄. ℞. arifto. 10. gallarum cipreſſ ꝛ mumie mirre aii pres equales pulueri/ zentur oia ꝛ ſup locum ponat. Aliud Aluicē pra ganti colcotar. ꝛ bilbempetur cum aqua ſolatri ꝛ iſtundatur pecia ꝛ ponatur ſup locum. boc autē Bal. deffenſiuum ponat in pte ſiniſtra ℞. olei 10-7. 4. cere. 2. 2. ꝛ incorporent illa ꝛ cū infrigidata fuerit addat cerusſe lote. 2. 5. deinde addat granū vnum opij ꝛ iuſquiami pulueriati. ℞. Si caro fuerit cor rupta ꝛ cius eam remouere valet. boc Guidonis ꝛ theodorici. ℞. arſenici granū. i. vel. 5. ut tibi videt ꝛ diſſoluat cū aliquo liquore in eo balneē pecia ꝛ ponatur ſuper locum vel ponat arſenici gra. 5. ſi ne aliquo liquore. Aliꝗ mouent ei cū trocisco vel calidicōe andardis ſuſpius poſito vel cū ferro ignito Si ita eſcaram remouere vel doloꝛ mi/ tigare. valet boc oini. ℞. farie ordei ſemp recriſeis lanimaluuiſci ab bulliant ꝛ ponatur ſup locum ꝛ eſcaram remouet, ꝛ doloꝛ mitigat. Guido cum butiro eſcarā cadere facit. Si ita mūdificare re mota eſcara valet ad boc. ℞. melil. lib. 5. vitellorū ouoꝝ crudoꝝ numero. iij. far. ordei qb ſufficit ad ipſiſſandū. Aliqui tū addunt facto boc per tres pres parum mirre electe in boc empſio ad ap/ poſitionem empſi laueturc locus cum aceto ſemp ꝛ cauſa eſt nota Aluicē dixit tens coquatur ad er/ peſſionem cum aqua marina Et idem dixit ꝗ lupino phibent nāq; augmētum putrefactionis. Dia. dixit oliue ſilueſtris folia cū baplaſmata ad bibita cum melle ꝛ bergit ꝛ cōſumit. ꝛ dixit folia rubi multa ſtata idem facūt. Et notico q̄ fer vini cum albule ab etiam ſiccant aſchabchili et alia vlcera difficilia ꝛ non mirum quia tanta eſt calidtas ꝛ ſiccitas fecio vini q̄ vertem ſoluit. et bec eſt medicia ſolutiua ſ̄p̄ nonuꝝ: ꝛ vertule nocte q̄ ſoluere ventrem volunt ponit pap ee eo i ſer/ culo. Bal. ſic dixit delicioſi vitunt eo ad aſchabchili ꝛ putredines ꝛ ad vlcera male mozigerata: Et i libro de euchimia vtimur in boc caſu cipreſſo cui farina frumenti non cribellata Et bal. dixit q̄ fiat cum farina ordei ꝛ credo melius. Apulius dixit ad iſtas paſtilocs ꝛ ad puiricio coes tromētilla

aceto decocta ꝛ trita ꝛ corpori appoſita aſchabchi los ꝛ oēs burtics remouet mirifice Et potata oēs burtics ꝛ tumores ꝛ ſ̄p̄ mit. Radix pcaſilios decocta cum aceto ꝛ ſuppoſita valet: ꝛ idem facit ruta cocta cum aceto ꝛ oleo. Bal. de va. nos ſum̄ ergo ad predictas egritudines ſucum coriādri, et ſumus pmiſcentes cum melle ꝛ oleo: nomū ſup emplāmus medicamē quod remouet putrefactio nem ꝛ putredinem ꝛ ſanū conſeruat ℞. beris mel lis ꝛ albuis ai partes equales ꝛ ſupponatur ꝛ eſt vnguētum egiptiacum. boc facto mūdifica ꝛ in carna locum ut in alijs eſt ſepe dictum.

Capitulum. 18^{m}. De cura eſtiomeni.

d **e eſtiomeno eſt** mē/ tio corruptum. ḡre nu debes ipſum ſeccare cum ſera pua vſq; ad partem ſanam ſecide debes ipſum cauterizare propter corruptionem ꝛ ad al/ terationem in loco remanente cum igne vel alio

Et debes defenſiuum in parte ſana apponere dictam ſuperius in cura aſchabchili q̄ potes etiam cauterizare cum pulueriſus aſſodoleum. aut cuꝝ aqua forti cum qua ſepatur aurū ab argento aut cum alijs medicinis ſuperius deinde remouentur eſcar axdemum equetur. Q̄ quia ipſo non cōſto ſuper ipſum non generatur caro cum pul. cariſto. prcos quia locus eſt valde ſiccus: ideo medicia ge/ neratiua carnis debet eſſe valde ſicca ꝛ aperat ab Aluicē in tractatu de vulneribus boc facto ſigi/ tetur locus cum ynguētis ſigillatuis vel cum pul/ ueribus ut tibi uidetur.

Capitulum. 16^{m}. De carbunculo.

i **Icet moderni** vocent altoin carbūculum ꝛ antracem tamen inter carbūculum ꝛ antracem ſecundum aliquos inue/ nio differentiam eo q̄ antrax eſt amara magis ve/ nenoſa Comentum ergo quia fuit ex materia venenoſa ſed magis venenoſa eſt illa que facit an tracem. differunt ergo ſolum ſecundum magis ꝛ minus Alij aliter dixerūt q̄ non differunt ſed dicitur carbūculus quia carboni aſſimilatur ut i plu ribus: ꝛ dicitur antrax quia ēteriora querit quia coz. Iſti autem carbūculi ſunt rupliceꝛ: q̄dam ſunt nigri quidam ſunt rubei ꝛ quidam ſuit cini: ꝛ quidam fulci cum ampula apparente deinde cū eſcaris. Carbūculus niger ſit amara mefica ad uſtaqua pcio omnibus qua materia inopta eſt resolutioni ꝛ venenoſa Rubeus ſit ex materia ſang ad uſtaꝛ: q̄ humor iſte ꝛ quo fit in ſi alios ē humor magis benignus iſte talis carbunculus eſt minus malus alijs Citrinus ꝛ fulcus ſit amara cofica ad uſtaꝛ: quia boc materia mediocriter ſe habet iter iſtas. iſte carbūculus mediocriter ſe habet inter iſtas. iſte carbūculus mediocriter ſe habet inter iſtas. Accidit autem altboin in locis emū toriis ꝛ a nigro pauci euadunt Si in locis emū

toriis fiunt vel in alijs locis prope coz. Et ſalui omnium a quo plures euadunt eſt rubeus ꝛ acci dit etiam in alijs locis Accidit etiam ſpecialē tempore peſtis in antipno marine tempore in q̄ humores magis aduſti ſunt q̄ in alio aliquo tēpo re plus ergo de materia in illo tpe. ergo de matia carbūculi Et quo patent ſigna altboin fiue car būculi ꝛ pro quo tamen conſidera ſi altboin fuerit cum vomitu ꝛ ſōpno profundo ꝛ cum ſubmerſioe pulſus: ſi cum illo ſiant eſtuatio ꝛ fudos fortis ꝛ alteratio coloris argumentꝛ: boc ſi illa ſigna plurima apparuerit ꝛ quoniam ſignum eſt mata ꝛ reſudare ad coz per venas pulſatiles: ſi nullum ſu/ erit boum arguas bonum. Iterū nota q̄ ſi cut bunculus apparuerit ſi febre aliqua acuta arguas mortem ꝛ boc ſi febsia ſequatur ad carbūculum ſiue carbunculus ad febrē. Et boc notanit Ypo/ cras in ſpno. prognoſicorum cum dixit. Si uero fu eriet in tra: vel carbūculus ſiue peccefſrit ſiue ſu/ peruenerit opiu rei. Et ratio quoniā ſignificat materiam corruptam ꝛ venenoſam eſſe in venis q̄ facit febrem ꝛ argua mus mortem. Ut tamē nota q̄ ſi ſōne caliditatis carbunculi ad carbūcu/ lum ſequatur febsia non tamen eſt ſignum mortis ſe ſicut ad febrez ſequatur carbūculus ſic q̄ febsia ſit causa carbūculi mortem arguimus: ꝛ tunc con/ ſidera carbunculum quoniam cum tu videris ipſ̄ ſiccare ꝛ non poſſcere quando poſſcere debet arguas mortem ꝛ ſignum veriſſimum eſt quoniā arguis debilitatem virtutis non potentis illā mām regulare ergo ergo ſequiſ malum vel mors.

Capitulum. 20^{m}. De cura carbunculi.

c **Vra iſtius carbū/** culi habet quatuo intentiones. Pria q̄d eſt vitam ordinare Secā eſt. pfotare coz.

Tertia eſt materiam aſtem euacuare 4^{a} eſt materiam cōuertam gubernare. Prima inten/ tio completur cum administratione ſex rerum no naturalium. primo ergo comedat res frigidas do/ ctas in alijs capitulis. Secū ſint lactuce vinum ꝗ natorum vitatur priſana oedocera. Et ſi fuerit febsia ꝛ ceb iuis vtatur brodio gallinarum alē ato cum cucurbita vel agreſta. ꝛ ſic de alijs. Et ſi ꝗ/ tus fuerit fortis pentur lentes ꝛ coctiate cuj ace/ tō ꝛ ſuco ſit. vinus granato: aut aqua oxdei cum ſucaro 20. vinum aqueſum comperit i boc caſu. Dormiat parum ne ꝛde ſōni mā renocet ad pres intrinſecas: ꝛ boc eſt notum ab omnibus Ater eius ſit alteratus cum aceto vel aqua ro. vel cum iſtis ſimul mitis: ꝛ alteret eiuſ cum foliis yitis, falicie, violis, ro. nenuphar ꝛ aquatici Et utatur tiriaca ꝛ mane aliquotiens. Et lāpra/ cus dixit mirabilia de iuſa eius ꝛ quantitas eſt. ℥. 2. vel. 3. i. 5. ſemper ſit lens ſine triticia ꝛ ira q̄n tu dixit Bal. tertio tegni ſitam virtutem ꝛ Et in oibus rebus aliquo non naturalibus bene ſe habeat ꝛ in alijs bonesto modo ſe habeat ꝛ viuat.

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

Regantur ergo isti conclusiue et reguntur pestifere. Ego autem consueui istis z pestiferis alie rari cibaria sua per hunc modum ℞. boli armeni sumat z ponatur in pecia albissima vel in findone z bullitet cu carnibus suis vel cum fercolo bone fercultim sic occocum poltea capiatur pecia z ex primatur super brodium vel fercolum postea poniciatur pecia z qesit intus facta expressione: z nõ q inter ola pbibentia putrefactionem fiunt ista sur pernaturacta. Sch a intentio cogletur cum cor fortantibus cor. z valet hoc epithia. ℞. coralorum al. z rubeor. zo. ru. fandaloru albor. z rubeorum spodij aã. ʒ. ʒ. camphore ʒ. 2. z misceantur cum aq zo. melisse buglose z super cor ponatur cũ panno de grana. Si rinus dicit hoc odorifer valere ℞. zo fag fandaloru aã. ʒ. i. camphore parum z misceatur cum aqua zo. in ampla z fiat odoriferum.

Item coradale ℞. rabaniglesoli rubeo tagiati qicqari zo. aã. ʒ. i. z misce z fiat ex eo coradale. Item aqua buglose melisse z botagie z acetose debent permisceri cum vino z ipsis limpare vel pmisce cum aliqua alia aqua in febre z feci bullitat par

Item valet confectio placa. pulueris coralialis descriptionibus coibus illa nota sunt omnibus.

Tertia intentio completur cum flõia z solutõe ventris. Flegmonia in pri' pincipiante z partes oppositam ut pecipium occocxeto quia matia non est fluxa in loco z in aug' z in alijs temporib' fac flosiam de eadem pequia tũc est intentio tua euacuare materiam a loco in quo est z extrahere solutris. ℞. zo. tamarido mirabor citrino indor aã. ʒ. 5. bullianr z illa bullitura distempetur cũ sis ticis zo. 5. i. 5. vel. ʒ. 2. Sirupus ℞. firupi endiuie vl simplicis acetosi vel de citro. ʒ. 2. fed de citro est melior: z pistempur cũ aqua melisse z buglose botaginis vel endiuie: et bullitur vbi uidet, Dindo autẽ laudat tiri acam cum aqua scabiose vel cũ decocto one eius ante prandium per sex boras. 4.ª item tio completur cum defensiuis z emplis. z tualet ß defensiuum z est Bulf ce faliecro ℞. peciam sploz tam in medio secidum quãtitatem carbunculi z balneatur in aqua zo. z acetõ. z ponatur in locoet sepe balneatur hoc pecia: cũgenuit etiam alia z ex filtra superius dicta. Aliud defensiuum ℞. oli zo. olei de mirto nenufaris mastichis. aã. ʒ. 5. z ad / datur parum cere z acetõ z fiat vngũtũ hoc de fendit partem fanam z multa alia eiusdem forme possit fieri cũ per te vide hoc modo facto si ma fuerit mala valde z non cederit indicias: debes mortificare cum arsenico modo dicto in cãcrena. q cognosces et victis supra in isto capitulo c ma/ ginium inuamentum habet in hoc vel cum aqua forti mortificare Et multi in mortificando carbunculum multa ponũt. Alij apponũt radices vitis albas aliqui apponit apium rium. Aliqui apponit ceciamen z multa acuta z i tũ q proiuo cat abortum Aliqui apponunt iuridi cria. Aliqui facium cauterius cẽ cinere cere: aliqui fa/ ciunt ifitomodo. ℞. calcis viue lib. ʒ. arsenici lubli mati. ʒ. i. saponis nigri quos sufficit vt ochic mul/ coatur. Aliqui apponũt calcem viuam cũ sapõe

Aliqui capiũt candelam z facunt ipsam cadere ignitam guttatim super locum z est modus Bulf. de faliecro Et multi alij mũ fiuntur pater a docto/ ribus z in appositione istoꝝ considera locũ bono/ re tuũ: hoc sufficit ne membrum sedhuat z ex istis. Emplin q removet doloꝝ et cauterio cauſatũ. ℞. farine ordei lini fenugreci maluauisci z bullãt in aqua z ponitur super locum si uis uidere si cũ bunculus sit mortificatus respicias cum quonũ in circũferentij z eius causabitur circulus quonũ separatio carbũculi a parte sana et z tunc debes apponere purrefactis quia afungiam ut remoue tur ista caro putrida Et si uideris vitiationem circa locum quia prope carnem sanam fieri ocas carbunculum non foze mortificatum imo adhuc augetur quod idicãt vefice Facta mortificatõe sicum predictis sit mentio si aliquod non te impe/ diat in appositione istarum rerum consolida locũ z cetergas primo cum midicfatione de apio id deo in capitulo de igne perfico vbi ingẽ in carnes z colo/ lidee. Ego autem consueui mũdificare foliũ cũ suco apij: quia mirabilem mũdificationem facit.

Si materia pederit inducias z non sit maligna multum obduatur: Prima intentio z tertia debes scarificare locum cum lizinio vel aqua calida ne sanguis super locum congeatur. hoc facto ponãt boc emplin super locum: z est Aliud. ℞. ficuum fer mentibutiri partes equales salis triti parum, mis/ ceantur ad iuicem z fiat emplin aperi enim ipsa

Ad idem theodorici ℞. vitellum ouinum vel puio cum fale trito ad modum empli z ponatur ꝰ super. Ego autem consueui cum istis quia cum vitello oui z trito sale pulnis consolidẽ maioris z olio conducere bene i mortario facio: z remanent in forma vngũtũ z vidi iuuatri. Aliud Bruni. ℞. ficus pingues z cum linapi z oleo de lilio fiant i simul: z malent vne passe cum oleo z sale trite;

Aliud Jogerij z theodorici. ℞. consolide maioris z pista inter duos lapides z ponatur super locum z secundum antiquos mortificat a propietate: quia sepe feci z vidi facere. Aliud secũdũ ijtinos magistros ℞. fcabiosum z pistam trita; bitur eco g ipsa sensibiliter resolut illa apostema z alia intrinseca. Aliud Raynerij. ℞. radicum apij ra/ mosum scabiose solri marubij. fa. frumenti fe. li/ ni melis affinigie nezeria coquantur oia cũ vino z fiat emplin. Aliud Bulf. de faliecro. ℞. arma/ niaci. ʒ. i. trementine. ʒ. 4. dissolutur ista ad ignẽ z incorporentur cum melle zo. z farina fenugreci z seminis lini Ifaac dicit fermentum cum fale z oleo temperatum carbunculos mortificat z apit.

Dia. dixit stercus columbi cum aceto triti fir/ pit carbunculos, kiranus dixit stercus passeris cum adipe porcino inunctum carbunculos frigat

Galenus dixit armoscia uiridis vel ficca super / posita antrace fanat illa. Aliud puri simoliccia fanat apata siue sedat apata siue carbunculum z prohibet ethomenum Se apio dixit radix affo diloum coquatur cum foce vini z fiat emplastrũ cum ea cofert vlceribus sordidis consolidis z carbunculo Et dixit etiam semen nigelle miscetur cum antiqua vina ponitur super cerricas z car/ bunculos z anfert. Et dixit q ossa cummiro et ruta melle z mictis suppositis carbunculo est pfu/ dium singulare. Et dixit emplin facium et cor/ andro cum melle z paffulis carbunculis confert. Aliud. de varignana notabile beremie exprim ad carbunculum, cinerem bulitum in oleo z ipositus usq; ad rupturam apostematum: postea curetur vt alia vlcera z hoc iudi operari: operatus fum: dicunt etiam alij q si fetur patienti ad bibendũ palma rpi subito sanatur carbunculus Et simi/ liter dicunt ab eperfumis q si consolida minor illa apocrisis ab aliquibus herba venta, et ab aliis bus vocatur vincetoseg: z apud nos est mirabilis si tritetur inter duos lapides furnales z super lo/ cum ponatur oin'. mira cõ antracem interficit.

Apulius dixit pedoiem modo fitre consolida maiori. Et dixitur etiam q idem facit scabiosa z apium risus z pes columbinus Et prum aliq/ rum fociorum. ℞. cambardarum combustarum olei z laporum dissolutur cum illo capitello. ℞. cineris quercus quo sit tinctorus uinutur par tes. 4. calcl ptes. 6. misceant z cũ q predictis super ponatur. z tunc circa locum ponatur buius modi emplin. ℞. fici plantaginis malue aã z inspissetur cũ pulueris cornis z conicis papauris z camsille z acrimõie z farine ordei z medule panis quibus addatur z oleo z affungia sicut videtur necesse.

Si carbunculus fuerit in milla debes facere ℞ emplin z ponere retro spatulas ℞. fandaloru ru/ ʒ. 2. zo. ru. ʒ. iij. camphore ʒ. i. farine ordei lib. ʒ. vel/ uerigentur optime z incorporentur cum aqua zo. exprimatur emplin cum aceto vini z ponatur in p te posteriori et cor confortetur z semper circa lo/ cum apponatur defensiuum iam dictum, ut tibi vi detur, z in alijs fac ut tibi uidetur, ut dicium est.

Et qre carbunculo non ponitur propũe cura augmentqua hic materia non est apta resolui.

Dicunt qui ponunt curam augmenti ipsa; esse apam resolutionis: z ideo ponunt curam augmẽti.

Sed quia hoc non credo imo hec materia sem per sanaturaut videtur nelle Aliud; in capitulo q insequo: ideo curã augmenti non pono nec Aliud; etiam ponit; z b e capitulo.

Capitulum. 21.º. de bubone.

Postemata glan

a

bubo. i. que fuerint in locis glandosis fiũt multis modis vno modo quia repletio est i toto z tunc natura regitia transmittit ad partes illas tanq; ignobiles partes illas q; generatur bubo.

Alio modo fit hoc apostema eo quia in debito aliquo principali erit hupliuates quæ virtute ge pulsiua membri repelluntur ad illa loca emũctoria deputata a natura: ut superfluitates illoꝝ me borum principaliũ recipiant q; tunc fit bubo.

Et hoc sequitur corzelariej licet replectio nõ sit in toto fiat bubonem fieri. Alio modo pot fieri bubo ratione vlceris existis in aliquo loco qs in pede q; ratione doloris curunt materie ad lo/ cum inuenientes concauitates iguis ibidẽtur q; z tunc fit bubo z faciunt illes moꝝ z similiter cõ tingit in vlceribus q; qua habentes non sciẽtes operari i continenti confortant virgam cũ suppticij q; materia ad ipsum locum fluere non potest z in concauitate ipsius tanctur, q; ut in pluribus q; vl cere virge sequitur bubo. Et ex hoc sequitur q; nisi fiat euacuatio vlis non debemus apponere ve percussiua in vlcere virge z ergo eus' securat nos ab illo nocumento. Nota secundo q; in plurib' alia apostemata fiunt calida: apparẽt etiam multa frigida aut nuda z curani specialiter illa quæ sunt sub ascella z iguicilla autem q; fiunt post aures ut in pluribus sunt frigida tamen z frigidis nõ fecit mentionem quia quasi eadem est cura post fiũt in istis locis. Notandum tertio q; apostemata puterfiũt cũ multum secundum loca. vnde si ista apostemata in alio loco alia cura indigent et uerim est. 4.ª nota q; illa apostemata que fiũt sub ascella quasi semper ad fanũ peuenunqeo q; materia illa est calidior: alie z partes etiam fiunt calidiores z non mirum si ista materia est calior quia in pluribus est superfluitas coctis: z partes etiam fiunt calidiores quia magis appropinquãt caloi forti q; ille materie que currunt ad inguinẽ q; non ita veniunt ad fanũ quia non fiunt in ca/ de quia sunt super partes epatis q; non est ita ca/ lidum sicut cor q; q; fere resolutur illa materia aut resudat ad uias vrine z egreditur: z tunc non fani/ atur. Illa autem epitura que fit in collo. i. post aures est tardiorie resolutionis z maturationis z minorum accidentiumqeo quia est frigidior z grof/ ior modo materia frigida tardius resolutur z maturatur calida q; z c. Iterum istoꝝ ma pati quedam sunt mala z venenosa ut in peste uidetur z quedam non mala multum neq; venenosa nec q; pestem etiam est videre z illa tuo apostemata in/ digent causa puierfa z est notum. Sig' si pono liter casu fini potis quia signa sunt nota q; loco quia apq qbelt in illo loco bubo vocatur. Ut tamen conficera si materia fit frigida vel calida. q; si fuerit calida cognosces q; eminẽtia eius satis magna z velocq apparentia apat; z q; rubedine z per appostemum erit si fuerit frigidum quia nulli illorum erit.

Capitulu. 22.º. de cura bubonis pestiferi.

Scipio a cura

nie pe

b

thlentiali licet Aliq; non faciat men/ tionem. Cura ista habet quattuor intentiones.

Prima est ultum ordinare. Secunda est ma teriam peccantem euacuare. Tertia est cor cõ/ fortare. Quãta est materiam extrem in loco re/ mouere z retrahere. Quo ad primam intentionẽ

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

secundam vel tertiam eadem est intentio sicut e i carbunculo dictum est falso q ventose in doc ap ponuntur super locum e scarificatur. Deinde ex ponitur e extrahitur sanguis cum ventosis e fuci mus in pñ boclicet in carbunculo aliquotiens potest fieri. Ego consueui in hoc casu habere bo lum armenium pistatum e cribellatum e inducere patum eius in fundone vel pecia z facere bullire l lebete deinde expimo petram z totum q est i pe cia proijcio.z hoc facio quia boc mirabilter phi bet putrefactionem. Consueui etiã ponere pillas de bolo armano propter hanc causa z facio laua re ipsum cum vino maluatico in scutella vitrea d mum post lotionem extendo cum cretba scutelli e cum fuerit ptope ex ticationem facio pillas e v fiu referuo e vo eas habens tamen stomachum frigidum sepe de eis recipiat. Quarta intentio complenti per appositionem empli actractini q in hoc casu atrahimus extra quitum possimus.

Emplin atractinum ℞ farine fe.lini.camomili .ʒ.2.ficuum ficcarum numero.x.fimi columbini. ℥.i.affunge parum e incorporentur cum oleo d aneto e camõilla vel de tilio e fac empl℞. Aliud ad idem.℞.melilotifenugreci fe.lini ana.ʒ.2.fu ci lapacij parum finapi.ʒ.i.miscentur omnia et incorporentur cum oleo de aneto e camõilla e fiat emplin Aliud ad idem.℞.farine ciceris fa.lupi/ nuꝭ fe.lini camõille ana.ʒ.2.apij.℥.i.squille parti fimi columbini.℥.ß.miscentur e incorporẽtur cum oleo de aneto e fiat emplin. Consueui etiã apponere ventosas cum scarificatione super locti e bene vidi succedere. Cum materia fuerit sicca in loco maturetur cum emplis que ponuntur cũ medicinis maturatinis que dicent in proprio ca°. hoc facto aperiatur locus e extrahatur sanies et pe eius secundum possibilitatẽ ini e mcofinitaꝭ.

Et si contingat locum cancrenari q sepe nidi: quia sepe materia est ita maligna q ipsa corrũpit membum recurre ad capitulum de cancrena et cures ut ibi est dictum.

Capitulum.25°.de cura eiusdem.

Vra huius tres bi tiones bz. Pria est materia z odiare

Secunda est materiam continuta corrigere. Prima intentio complentur cum debita administratione fe rerum non naturalium cel° sit bonus e temperatus in quantitate sicut quietus quantum potest quoniam e motu materia extra bitur ad locus z ex alijs bene sẽ habeat e bonestie viuat. Secunda intentio complẽtur cum flõia e solutione ventris: fiat flõia semp° ut materia diuertatur. Purgatio fit talis ℞ pillarum agre gatiuarum.ʒ.i.e refomentur e fiant pillc.℥.t.con tur eiusdem enim indifferenter omnem humorem.

Item etiam mafinitorina.ʒ.5.quia etiam indifferenter eiusdem materiam colerica q z flegmatica m. Siruptus sit secundam necessitatem materie quia si materia fit calida siruptus frigidus con quinit; si materia mixta mixtus congeniꝭ. Certa intentio complenti hoc modo in pñ meniitis ista ℞.olei de camõilla de aneto pinguedinis gallinę ad libitum z incorporentur cum cera z fiat vngue tum vel cum oleo e fiat inunctiuus tibi nidebitur

Et nota q in illo casu repercussiua non conue niunt: quia pelleretur materia versus principale membum z ipsi esset timor osum: neq debent esse mis calidę quia traherent materiam ad locum ni fi corpus fuerit nimidum ℞ farine cedciolei olini aque parum falis z ex omnibus istis fiat emplin: e si bolo: fuerit in loco mitigetur hoc modo ℞.olei olinarum: parum falis: e miscentur. e ponantur super locum mitigat bolorem. Cura status vbi materia est apta resolui ℞ farine cedciolei lini añ ʒ.i.armõiaci.ʒ.5.miscentur omnia e incorporen tur cum oleo de aneto e camo.e ponatur sup locũ

Aliud ℞.farine camille melilotifenugreci.fe. lini añ.ʒ.i.bullianť e incorporentur cum oleo de camõilla e fiat emplastrum. Ego autem facta purgatione vniuersali iterum continuata cum pil lurio communis cum spongia baluiatra in lignio cum modico fale curaui sepe sine incisione. Aliud q̃ conuenit et quaqulon cum quis z conuenit quia humectat z resoluit z recepta habetur infe rius in capitulo de scrophulis. Si aut materia etiam resoluertur z non sanaretur q̃ cognoscẽs quia locus esset rubeus tunc conuenit hoc matu ratiꝭ, si materia fuerit frigida ℞.cepe lilij.z coqu tur sub pannis alleoum capita duo.e coquantur. camõille fe.lini farine filiginis fenugreci trebon tine mel.añ.ʒ.2. miscean̄ omnia e incorporẽtur omnia ci oleo de aneto de camõilla e fiat emplin.

Deinde facta mantratione incidatur z extrahat sanies i mũdificetur z in loco caro gaturi z colo lidetur z etiam de vlceribꝰ patet finis ergo fit ℞ ti ap tum calidorum secundum ordinem Auici.

Sequitur modo de cruritis fm eiusdem ordine.

Sequitur vigesimum quartum capitulũ de cruritis apostematis z dubeleth.

equuntur isti tres

termini cruritis apostema z dubeleht. dubeleth in plus se habet q̃ cruritis z i mitis omnibus. Apostema autem dicitur de co tumore manifesto vt i manifesto q multi fit tumo zes in manifesti fit pro e tumore q̃ fit i esse cum apo stemate, vt vult Auici. Secunda pmi dubeleth autem dicitur de omni apostemate in quo est con tinuta o manifesta cum solutione continui intrin sica vel extrinsica. Cruritus autem dicitur de a postemate generante sanies. Et ideo quelibet cri tura est de per se vel de per accis. de perse dicitur autem quia fit a materia calida que putrefit. Cruritus autem de per accis est illa que fit vel sup calesit a materia frigida que putrefit vel super calesit z ideo superalesit q̃ ostendẽ q putrefit calsitate acquirit: quia cum materie frigide putrefiunt ge nerant rubedinem z malã complexionem calidaz et ad intra aut extra aut indi. Illo q̃ n ostendẽ dicunt cruritus vel cruritis cruritus sicut fit loca nervosa cum associatinis sicut funt uincture z ratio quia humores curentes illuc funt frigidi: z loca inuctiuarum ampla z lata non propter has causas putrefiunt humores z si fic non generatur cruritus aliter bene apostema Et si putrefiunt hu mores illi in locis istis est propter rem marinam z hec cruritus est mala Cruritus ille male fit que fiunt in inuctiuis propter debilitatem loci que in digent calore z membra ista funt exangua. z ideo deteriores cruritures est illa que fit in extremitate i ac rectorum vel musclop multorum nervorum sic super genu per tres vigiliorum quia timor est de spasmo z de multis alijs rebus: etiam ille cruritus fiunt male que funt ex multitudine materiei frigidi loco erite debili ut patet. Cruritus vniersifican tur in modo naturationis quoniam si humor fu cerit subitus cito digeritur, quoniaz facilius est hu mor em calidum digẽ q̃ frigidum. loquendo de di gestione que apostemati conuenit Et alia etiaz concurrunt ad citã digestionem quia concurrit di gesto membri z quia si membrum fuerit calidum cito fet digestio vel citius q̃ fuerit frigidum. Concurrit tertio propter eandem rationem tem pus ut voluit Jocrates se fancto amando in quo ſtione illa vtrum caliditas extrinsica iuuet ad di gestionem z cadẽ zone concurrit etas. Ista ola faciunt ad citam digestionem vel generationes sa nici ut bene patet. Et oficies materiei z tempus frigidum: z frigiditas membri: z etas senectuta: etas frigida ad tardam generationẽ sanici faciũt: etiam multitudo materiei est causa tarde digestio: etiam humor corruptus vel male qualitatis ocisẽ esse causa tarde digestionis: z aliquotiens ille cle corrumpunt membrum ut patuit supra z in tãtu tardantur digestiones ut dicit Auici. Stat in giatioẽs non sanici. signo z tur generatio sanici a medico propter posthumetum sanici vel materiei i mem bro. Et multotiens boc vsium est: z aliquando non fit sanici in cognitione eius quia in sufficie mẽ bri generatur ut patet in eiusdem cruritis calidis.

Capitulum.27°.de causa eiusdem cruritarum.

Causa cruritarum

dicitur esse nausea facietas. Alia causa dicitur esse exercitium imodera tum q̃ fit post comestionem imediate: q̃ trahit calidum ex centro ad circiferentias: q̃ impedi dig° ut volut Auici in illo ca° 05.9 sanitas pfuet. Et egritudies q̃ nõ faciũt crisim pmutatõis faciũt z angustie magne z solicitudines etiã z alia q̃ bri conuipere sanguinẽ ut dicit Auici p° quarti in illo ca° putredo aut. Et propositio cop mala ut voluit Auici p° q̃rti pp° oia ista sũt ex cruritarum q̃ sunt causa corruptionis sanguinis.

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

Capitulum.28.de spedus exiturarum.

Pecies exiturarū

sunt multiplices, quedam sunt exitura cambarate quae alio nomine vocatur caurine: in illis reperitur sanies in vno loco, vel de reperitur caro mala valde fubrulacrende interreperitur sanies sub ista carne: ideo vocantur exiture cibarate propter bas cibaras q causantur.

Et alia est spes que vocatur albir. i. topinaria ista oritur in capite puerorum ut in pluribus Et fecto eius debet esse lata ratione sue molicies: ipsum obseruo in incidendo. Alij incidit fm alucem: e hoc non facio in puellis Alij incidunt fm triangulum ut Auic. e os medici hoc fiunt. Et alia est spes exiture que vocatur esse talpa: ut vult Auic: ista spes accidit i capite cū putrefactione ossis vel corruptione cranei. Et si putrefactio fuerit magna in cranco fugeqqia mozietur: sed si fuerit cum modica corruptione ossis: tunc cures: e remouea os corruptum ut tu facis in fractura cranei: e cures eodem modo: e quibus quab? exiturus in fecido libro mentionem facia dariorem.

Alie autem edes absolute vocantur exiture: et aliium fmonem de eis non facio que exiture sic sebabent: q alia sunt calide: e alique sunt frigide: et alique mixte.

Capitulum.29?.de pulfatoe plima exuricie

Dm videris plu/

rimam pulfatem exuritiem foeptonegatam cum calitate: e rubedine: tuc existima q spa est in via ut fiat exiturra: cum fanies generatur: e tunc apono putrefactiua: e semp cuj vides locum putrefieri cum aliquali dolore appo: ne putrefactiua: quia circa gnationes fanies dolores: e febres accidūt magis q? facta fanie. Et cū tu coiter videris lenitatem quādam: e fedationē dolorum cum aliquali pedulabedine loci: tunc q est in via maturationis: e fanies iam facta est.

In aptione exiture confidera si fanies est bona q debet esse alba lenis: e equalis cui etiā si est odor bozibilis in qua opata est caliditas naturalis a pdomio. Et ymo fanies est alba: quia nā agent in ipsam materiam ut fibi fiset non potēs fibi assimilare in ipsa assiliat: eam sibi in colore: e quia mēbra fiunt alba licet appareant rubea sāne sanguinis bunc est ab p fanies est alba: e ex hoc arguimus fortitudinem calozie. Secūo ipsa est lenis: e equalis in suspicie: q: non esse aspera: beer neq; mollis nimis: e non solum debet esse equalis ifo? sed debet esse equalis quo ad sham. e tnā quo ad colore: q debet esse eusdem colouis p totū. quo ad sham q debet esse vniformis: e p hoc arguit q mā est habilis et pata pati a calore nāli. q? odor ains non debet esse bozibilis. q? opata est calitas nālis in gnatione fanici a pdominio: ideo fanies est cā fetore nō tū bozibili Et si in pnostici aiti q tripler è aliarū q dā nā? pure: e q dā inā? pure q dam medio mō se bis: e ex ista alia tede q ist fanies Sanies autē non laudabilis est que non est alba aut non lenis aut bozibilis in qua opata est caliditas nō nālis a pdomio. Et e boc patet q plures adities requiruntur ad boc q fanies sit bona q? sit. Cū si debet esse bona debet esse alba lenis: e fic odor non bozibilis Sed multis modis pōt esse mala.

Primo q non sit alba: e sit lenis: e sit odor bozibilis est mala. Secō q? sit alba: e sit lenis: e sit odor bozibilis est mala. Tertio si sit alba: e non lenis: e odor non sit bozibilis est etiam mala.

Primo si fanies non sit alba sp fingit et debilitatis virtutis: e si q? sit in equalis signi est soffoncitati materie: e debilitatis virtutis: q? potuit in vna pte agere: e non in aliam. Et si odor est bozibilis signum est calitatis extrinse: e debilitatis virtutis: e membri. Et nota q? licet p vrinam sipsa deficiente: tamen cognosis mediate vel in media? te: e per sputū supra pi. spūalium Ita q fanie bes iudicare supra dispōes: aliue membri apostemati vel vlcerati. Et e dispōibus fanici arguis cū: iam longam vel brevem: e fortitudinē vl debilitatem membri esse: ut patet intelligenti: e multe sūt spēs fanici male: e de eis mentionem nō facio sed facā in tractatu de vlceribus seo accidente. Et si aūtē fanies q est alba nec lenis: e odor sit bozibilis aut fanies q nō est alba lenis est media: vel sit medie inter fanie bonā: e nō bonā: nō fint ab solute bone Qñ accidit apa? vificenib? boc est i intrinsico: e accidit febres: e bozipilatōes: e nō est odor: e si odor vehementior: e sentit? q uedo i loco: e scias q? irritscia fit collectio Et Auic? dicit q? fiūt odores fœtiores in pn? q? in statu bocauēt in videt aeri: q circa pncipia: e fines oia pedulozia cuca fatti oia fœtiora ut dicit Ypocras. Ñ idet q in pn? capit tab? modis. Uno? quo a digōem materiei. Allio? quo ad accētia. Allio? quo ad vrtriq; modo in pofito capit pncipij quo ad accētia: et tic capiendo ifto? q? fi status quo ad digōes q? tunc declinatio quo ad accidētia: e ex boc p? verificatē est? Auic? Accētia fit maioza in pn? q? in statu quo ad digōes medij: e scias q? puricies pulliis est magni tcītionis in boc: hoc ponit Auic? in ca? de signis pulliū apatū: Et nō q puricies pulliuz nō solū fcēt apa q? fit exitura: e etiā apa q?tū ad pn? e ang?: vel q? apa efficit exitura augmēta: puricies: e p ipsa: et in ipsi? fit bri: e opiete tūc remouentur puricies: e fit pulliis molis: e vndosius propē biuditate: ista q in loco cōgegat: e notant notes. Dicit Auic? q? pulliis curus: e magnū tcītionis in apatū? intrinsico: nō potest affirmare: q? ipsa vel exiturra fuerit in loco bziado vel in mēbro bziado vt in pulmōe: e q? et membrū mole non est necesse pulliū oriri fore: e de bziditate membri quia ab humidi tate loci impediūt: e a fecitate augē puricies.

Et etiā ponit Auic? q? si fuerit cū humecēs fœtis: oc currens membro: e exitura: et intrinsico non est necesse pulliū effici: eurum: et boc est nonum.

Qñ accit q? mordacitas: e granitas: e oztipilatio: se dent fmc dicas q? mā iam fanicta: e? ipsa: a? ofpmata: e? tunc remanet sola granedo in membro.

Qñ accidit grauedo in mēbro: e? dolor: e oztipilatio: e? febris: e iam ista fedata fuit nel fuerint. Et tuc illa redeunt q? dolor: e puricies: e mordacitas: e granitas fuerit maior: e febris fortiscē: nic e signū q? eruptio illius exiture appropinquat.

Et ergo accit? oriter rigor subito: e sedat granitas: e dolor: e fanies omnium mordacis loco per quo transit tūc arguas exitura? fore citatam: e boc causes? necesse ut arefactio q? vebilitas q? tutis. q? in eua cuatione humoris mali semp: e bono eua cuatā tunc: e? tus sedatur. Et i boc nō solū sequitur arefactio q? tutis. sed sequit etiā sincopis: q? pulsus cordis: e tremor: e q? q? sequitur mors ex? vebilitate? tutis. Et accit? vomitus? si mā ista q? mittit ab exitura: e ascendat stomacū: e fluxus ventris: e tū accidit si ad intestina tendat. Et accit? sputū fanie: et si ad pectus rūpat: e fortassis interficit: e? suffocat? fires plurima ad pectus ad at: e boc è nouū. Et nota q? Auic? i boc loco solū ponit signa exiturarū intrinsecarū: vnum? talia ut nos inferiusmi? pricula ria ponit. i. tentio sua? è determiare: e exituris itri ficia particulari? solū: Exiture que fuit in pinū curauit in pipido cū reperciussius sicut curā? apostemata caliela pter q? in casib? adicionatis quod explicat Auic? secūda primi ca? de cura apatus in vniuersali: e i boc ordie? stolidi qui no accipiūt illos casus imo semp apponūt reperciussiua. Et ergo exita fuerit p mā colcoatiōis apetit repcussiua: e? boc oppendit ora inter exitura? que fit sic nō incipiendo q nō isto mō curant: e fit cautus i cognitō ne exitura: q: si fuerint incipiendo e fuerit p mā cri ffis vel fuerit mā multa coppoenā purgato: e si: multis aliis casib? dicis supra nō cōueniūt repcussiua. Et ergo exitura fuerit p mā secutio: e apetit repcussiua. imo qñ indes q? apostema fecdit: e tinere exitura in vebes flatum intendere q? in mā cuja maturat. In statu autem: e? augmēnto q: nāi: e apta totaliter fanieri appōas putrefactiua: e in augmēto potes permitte aliquid thi pia: q: ad mānē: e? totaliter fluxa fed p parte.

Et nō q? in boc casu nō comptat resolutiua p pia q? ista mā multa mō e apta: e? tuc nō cet exitura ut patet per diffusionē exiture facta tela ne nerius: vel corda: vel arteria: ut vea vel alia vel medy: p incipale tangat. deinde fci p? oztatio in loco cōuenienti: q: in loco decliuio secundum possibilitatem cui ertrabas fanieni. Et si fuerit multū ertrabas fanie paulati: e in pluribus in cibus ne? nius multū debilitet. exinde cōforta vitute cū cibarius bonis: e alius ut tibi videt. Et si mā fuerit pauca i ma uice ertrahē potes ut no tūt. Secūdo fit ertractio materiei nō fecidū ordē cutu dinē ppter boc q: egritudo è magna: e exitura è tranliens magnitudinē sua? ultra aliud q? dō fuerit: e vnde iuruus digere nō pōt ista mām. Et si apponā: e digestiua tumor: e e? corruptione diuina mēbri: e? mallo? expectat digē: e? vebilitas: e iuruus? tūc necessaria: e p? oztatio ante maturatōnē cū cautela ut ferri nō tangat aliq? aliud mēbrum principale aut arteria aut nerius: e tunc in boc cāti nō è necesse? expectare digestionem primo: ubi ma?ria fit multa superans nām. Secūdo ubi sit ipsa: ui fcofa: e inobediens vtūt. Tertō ubi caliditas: e lia mēbra fit diminuta: fiunt in incuria: continguā.

Quarto ubi mā fit pepe mēbra principalia: tunc i aliis nō expectes digōem. Alia cā pōt esse fīmā fit male qualitatis q?ia venenosa. Et fīdiuca? habueris medicinas maturatiuas apponas q?dā i eis: q?dā iuscōstiā? fuel iuusfanio rōne bundātia tis fiat mediatione. rōne q: in iuscātione reuerbera tur caliditas naturalis ad intra rōe cuius ipa cali ditas redūtur fōrtis in ipsā materiā digerēdo. Et tunc facta digestione locum aperias fit aut aperto sēm latitudinē vulloz: e rugarum nisi illocis conditionatis ut dicē infra: Et facta apertione nō appōnimus aquam neq; oleum neq; aliud in quo fit pingued q? ista putrefaciunt membra: q?tipsa corruptum? fit: e? fit? necesse lauare ad intra lanes cū aq? mel? uel cineris: uel uino: sēm necessē tate loci: e? fi fuerit tumor facta in ciscione cum aliq li rubedine: tunc emplastra loci cum emplastro q lentibus dcō iuca' de crispila: e formica. Et ua let quia mām resoluit: e mallam cōpleriōem remouet. Et nō etiā q? emplastri digestiuum p ta te: e? cicatriam pro parte conuenit. primo pōtest ericatium: p parte ratione uirulente que ab eis exituria taliter incisis egreditur. Secūdo sēdet e digestiuum quia aliqua mā remanet cruda q? digest maturatione: e forma p? cesse tatis: e farune lentui fabaz ordei ain. ℥. i. salce bulant: oia: e uncet potēs? ci vecoctio: e altec: uel liquius uel vino: ut tibi apparet. e? sēm intentionē mi: e fecidum maioē necessitatem. Et aliae formas: et e potes cōponere fimiles babita noticia simplicum ingredientium: e habito modo operandi super labia tibi pre des: E. iii. appōat vngnti digitiuy: et labia digestiuum: e e? cruda efficiantur q? fit poc modo. &. uitelli oui remouē: farine cocōs: an pinēs: quia tes: e incōpoenēur ad inuicē: e ad datur inde parū croci facta digōne: i labiis: e tumōre remoto cures ut alia ulcera curā? ut patebit inferius: et dicitū e? conferiues semper per fimiem que fit in loco ut sit bona nel mala: e fecidum q? appropinquat bo ne uel male fanieri arguas bonum uel malum: e? ginudum: nel breuiatatem mēbri: e liberta bis. Et e? boc concludo q? exiture que fiunt in loco cāno fis expectant digestionem magis q? in aliis locis. Ueri: ut dicē: Albucasis exiture que fiunt in ano nō expectant completam maturationem imo ante maturationem debes incidere: ne locus illae ad fistulam veueniat: e ne materia ad partes intrinsecas peruenial penetret ut sepe uidi: e exiturum fuerit fistulam in ano. e Auic? hic nō fecit mētionem sed alibi in ℥. q. aqua calida rumpit multocies exiturias. i. boc fecit q? quia mā iam putrefacit: vna cum cute fi ipsa fistulis sit. Doc etiam rumpit. & fermenti cauillim cecoctionis cepe decocte: fi nap: fini colubini quantum uis: e? boc fiat em

Realizzazione: Associazione Bibliotheca Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

plastrum cito rupit ꝯ velociter. Aliud ad idē. ꝯ.
diaquilonia ꝯ dissoluatur cum mucilagine finapi
ꝯ sapone nigro ꝯ ponatur super loci rumpti ꝯ.
Aliud ad ungumentū foramē fi volueris foramē
maius. ꝯ. mellis anacardicipse bilide equaliter: ꝯ
icorporē cū sapone nigro: ꝯ apponatur super lo
cū defendēdo semp parti sana. Aliud ad idem.
ꝯ. cumbardes ꝯ albo ofis capitibus ꝯ ralis dēsy
zenē ꝯ misceant cū oleo antiquo ꝯ deide sup ignē
lenē: ꝯ sup ignē pume bullit donec ad formā em
plastri redeant: ꝯ sup locū ponatur. ꝯ. fi mundus ꝯ uis
nigo tare addat ꝯ se therore ancipitrū vel passer ꝯ
natū ois ista mordicat ꝯ fut ꝯ bentania mirta cū
nitro tritulato rupit apata. Serapio dicit ꝯ ger
radice ortis albe cū rod ꝯ. ꝯ. mel ꝯ pimpinellē resolut apata
ꝯ aperit illa ꝯ quid ꝯ facta ꝯ sanē. Et Aluic. dirit
ꝯ apponat ꝯ cū uino. Dirit et serapio fere cōla
dor ꝯ qui mūcer cū farina ꝯ gbi ꝯ aceto frantat apa
da dura ꝯ matura. Dirit et fuse ꝯ nfuncti apat ꝯ
iturgat ꝯ bibitus ꝯ leuat ꝯ aptirufscat. Ha. dirit
mora rubus cū pane cōtrita ꝯ melle apposita mi
nifice ꝯ fine toloze apa rupit. Et idē ꝯ dirit ꝯ de
bet ꝯ matura. Et Ruf. ꝯ. da. dirit ꝯ sipio ꝯ ere
tu. ꝯ Rafis ꝯ tuo caro lumacaq; cū farina ordei
ꝯ pull. molleridum ꝯ aperit apa. Ruf. de va. dirit fa
rina lolij cū vino capta ꝯ pte aliqua ꝯ fulpburis ꝯ
sterco ꝯ columbini ꝯ ꝯ plata apata ꝯ matura rupit
qb ꝯ ergit. Dirit et ꝯ ꝯ pus ꝯ ꝯ semē vitice fine
flos ꝯ cū fale trit. ꝯ sup posit ꝯ rupt apata: ꝯ fine de
loze. ꝯ de ipso ponat ꝯ tū uis frangere ꝯ nō plus: ꝯ
fub dit ꝯ ꝯ periētia fcit ꝯ ꝯ rita cū modica affini
gia apata ꝯ rupt ꝯ digitis ꝯ ꝯ tuis nemodis ꝯ ere
rienta. Et ꝯ si ꝯ ꝯ ꝯ ꝯ ꝯ ꝯ farina ordei cū oleo rosa
to coquit: ꝯ fiat pulsi fi frequēt ꝯ cū sup locū ap
ponat ꝯ fiat subsfuieri potest apata. mirabilis qui
pit. Iuran ꝯ dirit sterco porci cū ꝯ ꝯ ꝯ ꝯ rius rupt
exiturus ꝯ oia alia apata ꝯ ponat ꝯ ꝯ ꝯ ꝯ ꝯ ꝯ ꝯ
scm longitudinē vel latitudinē ꝯ ꝯ ꝯ ꝯ ꝯ ꝯ ꝯ
ꝯ rupt ꝯ ꝯ ꝯ ꝯ ꝯ ꝯ ꝯ

post comestionē eo q̃ tūc mala digō fit. Respicit et fe ra superflua comestione rge nimie famis q̃ fuit illa cā fonticuloꝝ honstie uitate ꝯ bis fe dos i colos rebus nō nātibus ꝯ ps. 2° intentio oplet cū eua natiōe fac g̃ stomā recipiat diafinicōē q̃ qua eua nat mām fstatica 2 colica cuiug quātitas fit. 2° 5. 1° intēs oplet p hic modū, cū iudex fo iuciūs, ꝑdera an fit mā venenosa an nō. 2° ꝑ ꝑ mā uenenosa nō pcētā a ꝑin ꝑ ꝑcussiūa f potius quedas attractiua. Si nō sit venenosa rica ꝑn ꝑ ꝑcipit respcūsiua fieri i alius g̃ phbeas mā quātre ad lo cū quātū potes. deinde mā cū fuerit ad locū, ꝑ pul satio icipit apparere debes apponere mātu ratiua sicut i fine angnēti nel ftam et. 2° boc fit q̃ bma ratio nō resolui fed potius fanat. ꝛ ī nō poco damne fit in alia. Emplin Aiuic. q̃ pugit 8. fi cium pinguis fis lingue bouis triti ul radicis et ꝑ ꝑsiu ai. 2. 3. uuae passe baur ac ficui finapis mifce an fel cū oleo et lilio. q̃ ilp locū apponat. Et nalet ē alia maturatiua q̃ fit lupen. pcā. 5. ꝛ ō alias fos mag pmōnō pono. Et fit ēt venenosa congo fces ꝑ bocq̃ fonticulus ect niger uel uiridis. ꝛ ve ne mil rocis a pparēt circa locū, tūc es ffortbsa a aliquocis uicio fat ē nō facias boc nisi pōt ꝑ. Et aliquociēs scarifica locū. deinde apponas pre dā maturatiua ꝛ fea maturatiōe locus apaē cum ferro et empto ifto. 8. farine fesis lini fimi ancipi tris uel anatis ꝛ permiscean cū fermēto rumpit eas. 2° Rupit eri fonticuli radi lapacii cū fimo gal line mirta ꝛ sup posita. ꝛ idē fact semē eius. fca ꝑ peritura mundificatur ꝛ incarnatur secundū ne cessitatem illa apparentem.

Capitulum. 34. ꝑ de tumore.

Ons ē apa molle et carne ad dita. ꝛ fit in carne rara ꝛ multocies fit i ano ꝛ vocat mor ad fi militudinē morq̃ apd ēq̃ illis emine tiis q̃ imoto apparet. Cura ē incidē ipsa carne deinde apatic ē o sup locū appōas aqua uel. rē al ālē fortē uel causticā. ꝛ que q̃ ꝑ fca fuit mētio imediate ē et carne illa potes remouere cū medicimis dēsi ca ꝛ ciceroq. De de locū ꝑolidesq̃ fit tū uidēs carne illa fuperadēs. nō fuperadēs fit ꝑ ma ratūne blādiariāne q̃ icidas tūc mor nec cum ali qua re remouea q̃ ūi timo ēt ē nē ad cancrum cō uertetur. Et sito modo alignando curani.

Tractatus 2° de apatibus ꝛ ꝑ ē fmo ꝛ fia.

Ostquam fermo de apatib̄ cauſis ē plēe, illeq̃ fermōēo mō ē ꝑ ſil ꝑ ſit ut ipe ſit ut aut. fecit. Apata ſit ꝛ ia fuit ꝛ ſtate uel me ſia ē uēto ſtate ꝛ aquoſitate uel ē aqua bliozē currēte cursu eoꝝ. voco ē bliozes currentes cursu ſiſtoꝝ q̃ mā iſtoꝝ fuant. ꝓ q̃ ꝛ ſi fit ꝛ miſcetur cū colā uincente ſtate tunc ē ſiſo cōgregato ſit apa ſiꝝ uſſtatici et tunc ſit uel ſonium. 3° q̃ ſiſo ſtias nō ē poꝝ bliozē q̃ ī currit cursu eoꝝ ꝛ propē ſtroꝝ humoꝝm bunc ē q̃ oicim ꝯ q̃ ventoſitate fit apa ſtim. 4° ſi uentoſitas a calitate ſit rediuia. ꝛ ē boc pāt auicē fa pmi tocrina fa. cā ꝛ ē q̃ rundinibus ꝑoſius. Et ē boc ꝑ ſillud q̃ dicit Aiuic. hic apata ſria aut ſi fſtatica aut melica aut uētoſa aut ꝑoſita ꝑ bis. 3. aiu in Fa ſen. primi facit mētionē ē apate aqueſo ſub apate ſtatico ꝓpehendit ꝑ hic modū ꝑ q̃ ſi fuit ſanguis diminuto decoctione ſic aqueoſitat ē ſ ē diminute occocta. Et ē boc q̃ dicit auicē, q̃ ē aut ꝑoſiti cōphendit alia apata mutata ꝑoſi aut apata ſtatica q̃ alia ſit ſimplicia ut dicit auicē, ut ē ſtate melica aut uētoſa. Alia ſit aqueoſa ut alcēlices et ydropes ſic apa ꝑdrit. ſ. in de mala complōe diuer ſa aut ſit pubeleth in quibus ſunt nodi leues aut ꝑgri fuerit ſit ſcrofule glandule ꝛ nodi uari. apata aut melica ſit fuerit ſophiros aut cācer. Et ſi in ra pā ponat ipse apata melica eſſe ſria. f. cancer ſephi ros ꝛ nodi uari ꝛ ſcrophule. Poo quo nota q̃ nodi uari funt ꝛ ſcrophule fuit radiculare a mate ria ſtatica idurata fic. ꝛ ō in ſpecius apatis ſtatico rum ſitua nt. q̃ ti bec mā ſic indurata fuat. q̃ ma teria mīlce q̃ rōe indurātōis ē ualde ꝛ ccata bic ē q̃ ꝑdrit illa ē ē apata melica. Quia ti ſit uno ꝛ clarata pe mēc Aiuic. Quid ſit apa ſtatici ꝛ quid melica. Ꝛ ſcitur indere ē ſ ē ſit ē apa uētoſi. Et ſiuc. ꝑdit q̃ ē eleuatio aut inflatio. Eleuatio ē q̃ uē toſitas ē expanſa. ſi mēbro ꝛ ſeci pmiſcet humoꝝ ſtaticus ſeu uapor ſtaticus. Et inflatio ē q̃ ē ſtag gregata in ſpatio uno ſcra i eo. ꝛ ex boc bea oram iter eleuationē ꝛ inflationē. ōnīt q̃ infla ē eleuatio buobus mōis. vno ē fm uni mām. Alio mō fm ſitū. ꝛ ſi fuerit. ſi fm mām q̃ eleuatio ſiuc ē uētoſi ſtate pentra uapor ſtatico ſubtilis ē inflatio ſit ꝛ ē uentoſitate pura. diffēriūt q̃ fm ſitū q̃ eleuatio nō reſiſtit tactui ſi cedit ꝛ ūmenit ē ā tactu molē ſi in ſtationē uentoſitas ē aggregata ꝛ ſepata a mēbra ē ſtata i uno loco. cōſiſt tunga ꝛ ſiſtit tactui. Apo thema poſiti ē illud q̃ ē poſitū uel ē ē bliozē fro ſimil q̃ uel ē mīla ē ſtate uel ē ꝛ frigidis uel calū dis frigidis ū ſicēbius. Ꝛ q̃ ſiſtuitis mōis pōt bu mor fius cū fonticulo q̃ ſiſtuitis ē apata talia.

Capitulum pnunpūe vndinia

Ompleto iſto ſermone vt breuiter ueniō ad illa apata ſtatica Et ꝑ ad vndinia. Et dico ꝑ cū auic. ꝛ vndinia ē a ē apa mole albū q̃ uno nō ē caliditas a ꝑdomino

Et. 5. 14. Tera ꝑtice bu tip q̃ apa ē ſtatica q̃ ou ab bo ria. ꝛ ve. ē ſ ung. ve ꝑ ſit ē ſ ſtate nāli q̃ ſ ſa nt dicit Aiuic. ꝑma ꝑmica ꝛ de bliozib̄ nō ē nuſ ſan guis diminute occoct. Et boc ſtate regiur i mas ſa ſanguinea ad mēbra ſtatica mittet. non uero apa ſtatici ē q̃ ſit ē ſ ſtate nō nāli. ꝑ n ē q̃ mediuſtic ē ſ ſtate ſubtili q̃ notanit auic. cū dicit. ꝛ pluriūm ſunt ē a unpoſſtatico. Lab biuidiate ſubtili ſta tica nōcōuenit tū q̃ cū iſto ſubtili ſe ꝑſo miſcea tur. ꝛ ō dicit ꝛ pluriūm cū. Tū q̃ dicit auic. ē de ſgne eleuationis nō intelligas ut ꝑa ſonātēq̃ tunc vndinia ē ē apa uētoſia q̃ eleua ē apa uētoſi q̃ ꝑ Aiuic. cū dicit q̃ apa uētoſi aut ē eleuatio aut inflatio ē undinia ē ē gnē eleuatōis q̃ cū ea uēit i ſ q̃ ſiſuit ꝛ eleuatiōē cāſ ꝑſeſſio cū digito. ē ſic i undinia tū ē ē alia ſiſſio q̃ bliuda ita ſola ꝑ ē edit ē q̃ dicit ſiſuitis ē ē uēcōſtate ꝛ ſtatica ꝛ loco ē ꝛ ſtate ꝛ loco q̃ ſiſa ꝛ bu. frigid. ꝛ būd. ꝛ ē crudiosi ꝑ ē ebili gnāt. boc aut ſſa ſit gnātia ē ꝑ ſuper uniū ē ſta nāle Aliū nō nāle. Nāle aut ſſa ē bliozē frus ꝛ bu. crud. ē ſ ſa ſit q̃ ſit ꝛ ſuper ē ꝛ ē ꝛ ē ꝛ

lij ⁊ aceto fiat emplⁿ ⁊ sup locū ponat. Aliud
Dinᵗ.B.olei ro. ⁊ pauci ceti vinindad pa salis e
fulphuris; cum spongia ponat super locū. Alⁿ
ad auicē. ⁊ vini.B. succi mirti ⁊ musceat cū aq fal
⁊ aqua cinerij vel addatur par fulphuris ⁊ cū
spongia ponat super locū. ⁊ si mirtus vel succus
ereo ponatur pe pē fine alia re valet in principio
Cura status ⁊ declinatōis.B. aqua cinerij ⁊ fi
⁊ quercus ⁊ vitis: in aqua ista balneē spōgie
ponant super locū. Aliud theodosici ⁊ vnini
.B. fulphuris mirre salis ana pres equales confici
ant ola cum oleo ro. ⁊ aceto ⁊ fiat linimentum.
Aliud auicē magni iuuamenti.B. sterceri iuacini
lib. 5. origani floracis vnue calami aro. spice. ab
sinthij ana. 3. ⁊. ⁊ confice cū aceto ⁊ aqua caulium
⁊ fiat emplⁿ. Alex dder tirit oibus infantibus
bus pe cā fria factis. Confert stercus bouini
vnale cum aceto potūt. Aliud. eirit mirra cū
affinqua ueteri apostemata sfatica ⁊ cura ⁊ maq
tia reloluit. Aliud auicē. ⁊ ī singne de scriptio
nis .B. olei cottini: olei de ruta: olei laurini de ana
to ana. 3. ⁊. ⁊ musceat parum aceti fortis q aceti
dīti ⁊ fortius ē magis acuti. ⁊ id plus valet ⁊ tha
ri et pouit auicē. ⁊ canoli ⁊ de aceto forte plus
valet in puīs". ⁊ ī ol oliu istie infundat spongia ⁊
ponat super locū. valet ⁊ succus lilij celestis: ⁊ ī
isis ipm fortius pōt musceri. fecū pa fulphuris
obuiij. Si vndimia veneri ad crinrā tunc ⁊
nenit boc medicamē maturatiuū: nō mīp quia
aliquotiens ē vndimia sfondice vt'dersipiliades
rōe cui' mā ī in loco putrefit ⁊ fanisē.B. malum
branchi: vrfin. ⁊ radice bifmalue. ⁊ radicis lilij cele
stis cepas assatas ⁊ limatias fermentis: fel. lini ē oia
ista coquātur ⁊ pstenē ⁊ cū affinqua ⁊ butiro mi
scean ⁊ incorporenē ⁊ fiat emplⁿ. Empl ⁊ the
odonici.B. succi ebuli: sambuci lapatij: lenitiui
maratri decoquant oia ⁊ cū cera mellē ⁊ oleo
⁊ butiro ad inuicē incorporenē ⁊ fiat emplⁿ. ma
tūrato apostemate nō spectes in maturatione fra
ctione ē incisās cū ferro vel cum medicis erupē
tibus sut superius dictis. Et dicit bernē" q fa
cto boc mūdifices locum cū vnguēto aplosp: aut
cū mūdificatiuo de succo apij vel absinthij q su
perius dicti ē. Aliud fm eius q: mundificat sa
nās grossum ⁊ attrahit.B. galbani armoniaci ter
bentine picis sepi iaccinicolei antiquū ana partes e
quales cū aceto ⁊ liquefac ad ignē cū aliis ⁊ fiat
vnguētū. nonde facto boc pesquaria ut ut ulcera
bus fodidis fit. Quare intento ⁊ plet fp nāq
accidentium ⁊ volot fuerit in loco ita remouē ⁊
intentione auicē.B. ⁊ spū humide cū vino cocto.
i. faba permiscea ⁊ linea locī ⁊ embroca cū vi
no nigro poloce pmanet. Aliud auicē. ⁊ thrasi
.B. olei de camo. olei de absinthio. olei de spica. olei
de spica olei de anetoe addat pap cere ⁊ fiat ce
rotū ⁊ alia cerota valent ille ⁊ ī ⁊ tutia.
Si pu
rrices fuerit in locorem oueat cū medula bouis:
⁊ cū aliis molitiuis dicendis inferius in ca" de le
pbiros. Emplⁿ q ouenit remoto volore. ⁊ est
auicē.B. fodicie balnei ⁊ bulliat in aqua ⁊ ipsi fi
ce cū calce tunc fiat mollis massa ⁊ liniatur illo

locus. Si aūt vndimia pcedat et alia cā certa
sesa qt et pmissum vel ab aliqua alia re vel egri
tudine. Cura eius et remouere egritudine ista
deinde curare vudimia.

Capⁿm fm eē nodis qui vocanē eubeleth.

N Odi sunt dube leth
statice bātes panicīm qre cibū tum localem
cos" ītitui vel quoqua generata et fla
te. Qui nodi tuī cuplices quādā sūt molles q
dam duri fm q mās ista sfatica plus vel minus in
durat. Duri tū sūt ois in spatioē ad vmidā
e duri sunt q sūbile resoluit ⁊ grossū remanet.
Ipoz aūt aliqui sūt pleni mucilaginis pleni sē
carnialij sūt mellinali ⁊ sunt fauosi. Et sic de
alijs accipiūt. n. denominationē fm oinerstiate rei
ptentē in loco q. ī cibū ista ⁊ p possidēt aut. q
nota q mā eius pōt ītī reloluī q pari q. ī remedī
erit mestica. ī6 aliqui ūcūt ē apostema me bcum
verū aliq pōt ītī ī fanigi q rāq ēdē cui fuerit sfat
tica. Ultimo nota q ūsīt nodi in plibus cūtinē
in locis nerosis ⁊ mouēcīr quo ad oēm ⁊ apo
sitionis. Et in ipsis pueibus vicīs pōtest signa no
di. Cause ī ipsis sunt pimitiua ānis ⁊ cōmicta. pri
mitiua ca ēt calus ⁊ percussio ⁊ malā regimen.
Under ē casū ⁊ percussione sunt nodi. Cā aūs est
humor: imālis ē ⁊ ffa ad locū tendens vel currēs
Cā cōiuncta ē ipsa mā que in loco ītinetur. Ali
quādo in ūtis humor aquosus mellinus ⁊ fauo
sus ⁊ adipinus putridus ⁊ corrupīus ⁊ limosius.
Dīgo tūcīur carnes glandose ⁊ spongiosquare
ut dictū ē fm q de illo humore ītinet ista cbistis
fm boc quīrā ē denominationē recipūt. Tū tū q
da est inter nodū ⁊ nodatione. qm nodatio ner
nū ē quēdā ouricea ipsius nerui impedēs motuī
suū. Et ex boc dīt a nodo.

Capⁿm de cura nodi.

C Vra nodi duos
bēt pessius vī fem ⁊ particulare. vī ⁊ sp
cessus ūcunt aūt ut no multiplicetur
mā ⁊ equet etiā mām aūtem ne in ūnicta ī ūsīat
vitet cibos grossos ⁊ potū aq frīe. ⁊ nauseatus ⁊
sacietatē ⁊ replectionē: ⁊ tolleret famē ⁊ sup oia
bonā digōiem petiet. potus eius sit boni vini et
aqua aluminosa ⁊ fulphurea valet. Vīī fī Ra
imaldum de nulla noua vsīf aquap minerali ma
xime saperis tartari nō sola ad exteriora bona: ⁊
ad interiora valet. Purgatio aūt fit cū turbit
parare emulsiones recētes pōni in cā" de scrophulis
e cuacuat ista grossū ⁊ bidicta: ⁊ iera ⁊ pill. maior
hermodactil sūt ouenētes ⁊ pille de agarico. ⁊
Dīt" B. or. mell ⁊ posīti sirupi simplicī acetosī aū
.4. ⁊ ē ūtīl ēpēt q aqua fenicili ⁊ cicoree. ⁊ Cu
ra particularis nodi ūsīt multiplicīt curānt. pri
fī nodus fuerit durus tractabilis bri ⁊ nō fuerit
mellin ⁊ tunc capias ⁊ ipsīī in cīdas. ⁊ p fm logitu
dīnē. deinde ex trāsuersis scīdas fm formā crucis

deinde labia eccoia ne cbistis frangat cū ī spatule
aqua tor. nō obnūsoē. q ī vncīs capias labia ⁊ ē fī
quis ipedīat ne frīnat ei albūie oui aut cū spon
gia ifusīs in aceto ⁊ in aqua. deinde stricto sagūie
redeas ad opationē nā ⁊ cbistīm extrahe ⁊ tegre
frangat. deinde incidas cutis eminētiū ut cuī cū
cute oīpat ⁊ cutis sup cum nō cadat. deinde si ei
sū fuerit tibi. ī carnes. ⁊ p'b fuas ⁊ fpālr p'b natiel.
Si vo tibi ūsīī fuerit nō mūdifices ut i alij ī ulceri
bus. ⁊ p tuū ī inscretione ogantis sīc. Alⁿ mo
dus curānī ī oēm. ⁊ fm. ⁊ ī cutis ūcūt q nodis
capiat ⁊ semp vites uenas ūsīī potes cū bigitis.
Si illic apparuerint. deinde cū forcīb" ⁊ ūnitat
ere cēcēī incidas in forma folii mīrti: ⁊ pollea ex
cīs nā ūcō ut ipsīī ūsīī ⁊ pīgrare et pīgrēī. Alⁿ
modus Bonni ⁊ ē nalde don". fit aūt cū ruptoīo
sūpīns nosato in ca" ō rūpēdibus ceiturus q fit er
cinere cerī ē nodus ē ut sup nodū apponat ⁊ ta
liter apponat ut maior pars nodi oīpat. ⁊ alīa
pē a nodo defende ne pīē ītā ulceret. nō ocō in
ca" allegato boc fcō sup locū appone butir uel ad
fungā fine fale ut escara remora cū expīsione lo
ulat cbistīm ego dīcā fcō ifto mō aliq notīs curā
ti nodā ⁊ glandulā ī fronte ruptoīū quidonis de
calce ⁊ fapone nigro factū ualet. deinde apponat
sup locū ⁊ p.rij horas pmitet aut pp plus q ī ūb
tre fiāī operationē facit. deide cbistīī remouetur
Et ī multi in boc multā rupīūā apponītā. ar
nicī tamī boc pōt ūnciparī. ⁊ pparatū. ut dī
cīī ī ūtī ⁊ 2ª ē medīcīa violēta ⁊ omoēs febres ⁊
accīdīa mala ⁊ quātīas cā ē ūpīcīae medicatīs
qui fumētī uel in ūtītate gra grani fumētī. Et no
ē p melius ē reiterare ēī nimis apponē ⁊ fumope
cane ne ppe medīa principalīa appōas ⁊ ē ī appōsī
eris regis ūīī corpora ut febricīta regūtur. Et
qñ apponīm" ī rīnci ūsīīmatī debet appōī p
miscēdo fecū vngū uel liquore aliquē uel alīī ē p
se fm necessīīate loci. ⁊ ī aliqd ō cbistī remāsert:
ficut multocīēs oīngīt remouea cū vnguētoīū
postīī ore relato ad ī panosquī cū vnguēto egīp
tīaco postīī in ca" de cancrena: aut cū puluere aī
fodīī o: aut cū corīoīīus aliīs bōtīī" pres ītā si
lūī ūsīīs remouere qñ ī p s ūīīa. ūsīīs remāsert
redīrī nodus ut in ergumīco vīīcī ⁊ fcō ro
lide locū ut sepe ē ūcīī. Alius modus auicē. est
ī cōīngīt. q patīēs nodā excoriātōes neq medī
cīs fouē pati nō velīgātīcīe iode nodā fm lōgū ē ī
loco pone pīīīī factīa. ficut olei cīī ūīīaīī ālīgī
gū nō falītā ē fīc ē alīīs pīīrefactīīs ⁊ pīecīīs
cū ūtīīs pīīrefactīīs: donec pīīsmas ūsīīm totaī
fore pīīrefactā ⁊ remouā neq pīīsmas locū cōsoli
dari nīī fore. ūsīīs fuerit remouari dicum est.

Capⁿm ī Xx nodo mellino.

J Modomelino fīs fo
licīt" ūsīīs one eē" ūsīīs rūpaē. ē igenia vī no
dna cū ūsīīī ē ī trāsīīī. ūsīīs ē" ūsīīs rū
pa ē" egressīo ē rei dīfficil. Sī nāq ī extractīone
ūsīīs accidat fractura: tūc rectū ēxt obīuīes ūtīī
ūsīīs fm illud q ē ī ea ē ī ē agregātōe ē deinde ūebes
excoriare ē remouere ūsīīs ūsīīs rū pue ī carnaū

ne. Si aūt nodus mellin" nō posīt remouerī cū
excoriātōe tūc ī ide ē cū ferro ūide ūsīīs mello
ī ē cū oleo cālo ē p pīerīīī fīstīī ūsīīs mō pīcīo.
Si aūt notarīs incīdere cū ferro. ponas medīca
mē sup" facīī. ī ē calce ī ī ūpōē vī medicamē ē
cinere cerī facīī. Aū idē vālet hoc medīcamīa
bīsert" posīta ūsīīī aūt rūpī nodū mellinū ē auicē.
B. calcis. 3. ij. fecīs vīnī adustī nitrī ūsīīs. 3. j. ferue ī
ī aqua bulīēdo par ne nimīs crīccēī ē sup locū pon
ū. Aliū ad idē auicē. B. ellebori arīstīcī rū
bī ālī parīs mīī cōtrīcīī pīīrīī. ē fīat lūīīīī"
tū cū oleo ro. ē sup locū pōsī". Aliū ad idē auicē.
B. fēmīs vrīīce ē ūcōrīce bersī ⁊ ē arīstīcō pap
ē cū oleo ro. mīsce ūsīīa frāgāt nodos mellīnos.
Aliū ad idē auicē. B. calcis cōcoī ī arīēnicī ūn
pē. ē mīsce boc ē valde don". fit aūt cū rūptoīo
pūcīīs. Si aūt bīōī ī nodo mellīno fuerīt fūbtīl"
qui ē fīat ē ūlo pmīscēatur ē cōīa valet B. emplⁿ
auicē. B. landmī ālī pīībāī de ūy fōdīcīī ⁊ rūīīo ālīa
glutīīī; ālborī ī pīes ēgīes fumāī ūīīī ⁊ dīsīoīāī ē ī
forma emplī reducāī ⁊ sup locū apponāī. Si aūt
nodī ad cūtūrā ūencūī vī lepe vīdī ī qī mā ālīa
pmīscē ē ī inde ūmīī mellīnū īcīde nodī ē cōna
re ūsīīm pīīrefacīē vī ālīo" remouere cū vī dictū
ē sup" ēeīde pīēcīīs ad ūsolīdātīōē: vī vīdes ne
cēīīatē ī mēdīo. Si aūt loc" fīt vlcerā" ē fīt no
dus mellīn" qī fanīes ēcēātvī melēcī rupūrā cū
nūīīī ē ne mēē doctor p" īmātūrō cū mīlle ē ace
to ⁊ sale sup posīte ōferāt ētā farīna ōcōbī cū mel
lē ī pōsītīs. Et sapīo dīcīt sēmē nātūrcī; mātū
cū mellē ōert mellīs. Et dīcīt auicē. mēllīorum
ōert vlcerā" bīūdīs ē ppe mellīno lūīīī cū aqua
ī cū alīquo ēricca" ō; apposīto cū eo qō ē ficut lē
tes ē galle: ē lutum lene. Et dīcīt ēt galbanū; lī
nītur super ulcera lenia cum aceto. Suce" ēnā rū
tē cū sīlūīs mīrra cū succo maratrī ē īpōsīta
fanāt ulcera multū bumīda quoq; bumīdītas ē fī
cut mel. Et dīcīt ētā auicī. Mercūī pecudis ūlce
rī mellīno ōert. Si īngat quōd nodus sū fano
sus ūr vīcīī auicī. qī īnīes que egredī a nodo ūl
o fīt ficut fauus: fauūs aūt ēst res qua apes mel
facīunt ut dīcīt auicī. ista pōtunt in casū ūlo. De
rapīo dīcīt qī fīt emplⁿ cū radīce mīdonī curat
ulcera quōcūī fuerīī fauī. Et īubo" pīīrīmīs fīcīī
cum mellē ē farīna ūcdē. Et rapīo dīcīt qī sī volūī
mus fortīīo q cera addafī ētīā curat ī B. alterē ra
dīcīs ē proprīē sūīīī fīrīs cōcte modīcū cum farīa
fenīgrecī ē emplāstra ē sū addafī ī ūc oleo ēnfūncīo
ērī mellīnis īī mōbīlībus corpōī bus: bulbus ērīī
cum nītro curat ē ūcī ūlcera fauosa capītis. Et
de ipso dīcīt auicī. q; absolūte cum ōrīnellē ōfert
vīnum ūīpūīcī cōctū cū sēmē lūīī ūalē ē fīat lōrō
Et alīī. dīcīt q ē vīna pūerī ūpīer fauosīs.

Capītulum quartum de glandulis.

G Landule sunt oubelet ī stati
ce bātes panicīs
ūtīnentem materīā: ē nō ūcūī ē apoīhe
mata glandosa: qī ēn loco glandolo oīī
untur: qua ētīam in alīo loco posīunt oīīī. sed dī
cūntur apostēmata glandosa: quia glandulīs af
fīnīī untur. Glandularum autem quedam sunt

Realizzazione: Associazione Bibliotheca Bellunensis Bibliotheca Veneziana Brescia.

mollesq; quedã fiũt pure moles fiũt er ffate mollie q; glãdule moles ꝓhedãtur ſub dubdet molli leni vt ſubdeleth leuis ẜ genus ad nodũ molem ẜ glãdulã molẽ. Alia ẜ glandula dura e. ffta eſt ꝓpler ẜ ẜ inſtio puricie ẜ illa vocatur ſcrophula l' nodus purus. Alia ẜ glãdula q̃nõ ẜ ffata puri ciem ſicut ſcrophula ẜ hypericie maiorẽ q̃ ſcrophule moles ẜ nodũ moles ẜ ille vocãtur abſolu regãdule. Dro quo nõ rõ q; nodi ẜ glãdule ſi ſepate a carne ſed ſcrophule ſi ſed i Bea' ſequẽti dra; magl clarã ponã. Et ex dictis potes videre dias inter nodũ ẜ glandula. D' nodus e maiorẽ quintantis q̃ glãdula. Secãdo nodus ut i. phl' accidit ſi locus puris e mucuris ẜ glandule vbiq; q; ffrõe ẜ capite ẜ i locis glãdoſe carnis. Tertõ nodi fiũt aliqui maiorẽ puricie q̃ glãdule ẜ aliq; fiũt maiorẽ molicie q̃ glãdule ut e videre de nodo melliũo. Cõtenimi q̃ ẜ er eadẽ mã fiũt ẜ gr eſſate ſiciũrato vl alterato cõuenit ẜ nodus ẜ hs ſuſtim ſicut glãdule. Cõuenit 4° q; ſicut glãdule dura mouetur ad oẽm ꝓam paſſionẽ ſic nodũ nõ q' ſunt multi cũ carne ſuſcate ſiber duum ꝓatum. Et ex eſtri parẽ ſigna glãdule: e cauſe fiũt ut pictũ e de nodo q; pmitiua aũs e cõuncta.

De curatione glandularum.

G Landule multis

curantur mõis. D' oni ſi fuerit in um cura cõcurrunt e cõpiuantur rem de ſuper ipſas ſtringãt cũ grani ligatura plibus q̃n ut cicit auic. vigerit ipm q; digerit mãs ẜ nã q; melius reſoluit e iſte modus eſt auic. Alã' mõ dius cure e eſt. Et ut p' bene fricetur locũ cũ ma mjnjt equaliter calefiat e molificetur. ꝛeinõ tenẽdo partem firmã cuj ſũdo ſcutele vel aliqua alia re ſolida totiens e taliter percutiat donec eman ſcat. Aſiſtio inferior fuerit ulcerata e mã ergã e ſtatim ꝛeſup laiam plibi ſm cõpiuatrem vel cũ bindello puoruj capitum ſtringẽt e fortiter vel fir mier ligetur e nouem ꝛebus non remittetur.

Theodoricus e bonus dicerunt: ẜ aloes acetie mirre e albani fœcelle e cũ ẜ acto ſeu albule oni fit emplm ẜ totiẜ pone in loco q; remouẽt glan dulam. Denricus ſic dicit. ẜ. laminam plibeaz e ponas ſuper locũ e ligãt laia ponas pua e falcel las e ſtupa ſtuſqs albuje eu ſipſulto qs aliũ ẜ ẜucario e fale. Eut. dicit nodũs pure ualde con fert caro cricj marini ſup poſita. Jtẜ cõm pui ẜem ſe ꝓſſoluit e tollãtur ſola cãpiſti buida aut mucos e tenãtur cum medula ſicum e ſuper po nantur. Serapio dicit emplm factum ẜ fiũb' acribus que cadũt de p'ata fit ad nodatõnẽ mẽ bryum e ſuſoluit ſcrophulas. Rogerius dicit. ẜ. mgnicũ de plabo vſo e calgie ſabuci ſu ſicſ' cinerum ſtomũ e cũ oleo e aceto fat emplm. Tlora tũ ꝓm ẜ et inconueniens niſi rediret nõ dus factio iſtie imo aliquotiens redãqua et iſtis kiſtio non confirmãtur totaliter.

S Crophule ſunt du

beleth. eure ẜ mãſſatica groſſa multi indurata q; ſicca ꝛ ipſarum ſiũt in que plurimũ eſtiũ collo ẜ ſub axcellis ẜ in guibus et ſub mãm inuolutã in pãcto q; in kiſti mouẽtur aũt ad vnam differtã põnis ẜ non ad omnes ẜ ſunt ſomper albi colotis. Generantur aũt i gloſſis ẜ repletis ẜ ffaticie ẜ illis q' vtuntur cibarijs frigidis e humidis q; ẜ ex flegmate fit repleti: e ſpiũ cre a caput e ſtomacũ. Et binc q; omniũ cõuenit. Et ex ſcrophulis aliqua fit ex humẽtor magnitudinis ut ſepe vidi. Et q̃ñ ex una funt plures pendẽtes. Jn collo ut racemus vue: e ca rent pulſatione: q; non ſunt ẜ ſine apatum calorum. Scrophularũ aũt aliqui ſũt ſiqe nulũ cariũ ut ſuperiꝰ e alique ſũt bene tractabiles e nõ uec ꝛ nõ bure pme ſũt incurabiles. 2° curantur.

Item ex ſcrophulis q̃dam ſũt q̃bus aſſociatur oculũ e nodos e caſtras accitatis ſiũt e iſte ſiũ curãtes q; ſepe ad ſmũ pouentũt ut reſoluuntur.

2°. aũt nequãq; ſi reſoluuntur cũ difficultate q; iſte nõ curantur niſi cũ ſolutõe q; cũ merit. acu tis uel cum ſcilſone e cerractione ſparũ raro tañ parati ſũt ad bidum ſcrophulas ſimi ere e bitiõ colla bũidi e ꝓtoe. Jn infãtibus ſanãt: ſed i mulie ribus difficilis curatiõis exiſtit: e hoc totũ põnit er parte reſolutiõis e in ſtatibus magis fiũt q; in alijs etatibus ſuptus. Jn ſenibus ẜ minus. Cauſe illoꝝ ſimi ſicut dictũ eſt ſuptus. E pmitiua aũs e uncta pmitiua e mala uel ſuperflua comeſtio e q; quib' q̃ñatur ſuperflua replectio aũs ea eſt biosꝰ ſtatie ẜm ericcatuꝰ e idurat'. Conuicia e materia collecta i loco. Jſtio notatiꝰ ſi ponere diam inter nodũ glãdulã ẜ ſcrophula. Et ſiꝰ ꝓnere ꝓuenciũ ꝓprma ẜ q̃ quã ſcrophula differt a nodo ẜ glãdula e ẜ ſcrophule ſũt magis ſuſpenſe ẜ carne q̃ nodũ: ẜ glandule e nodi ſũt ſe perata a carne in qua ſunt ſcrophule ſuſpenſe in ſupficie carnis: quã ſcrophule non mouentur. 3° ꝓina eſt er parte loci qui locus nodoꝝ eſt locus ẜ ſde ouras ſũt mobiles. Scrophulaꝝ aũt locus eſt caro glandoſa que eſt i imagie ſub axcella uel p' aurem. 3° ꝓint rõne quantitatis q̃ſ ſcrophule ſũt magne quantitatis. Jtẜ nodi nõ q̃ peuenũt ad tantam quãtitatem. 4° differt ratione mu meri quia ab una plures generantur q; non e ita in nodo. 5° ꝓint ratione puricie: q; ſcrophula e magis dura q; nodus. Cõuenũt iũ nodi e ſcro phule e glãdule: D' er pte materie q; ambo ſũ unt aſſate indurato e loquoꝝ de nodo puro. 2° conueniũt er parte figure q; ẜ imã figurã' ſũt q; iocundam. 3° cõueniũt er parte materie quia unam figuram ſũt pellicula ſolliculã e cibiũ ſic q; nodus. Et ſic p̃ota e cõuenẽtia inter nodũ ẜ ſcrophulam: diam aũt inter nodũ e glãdulam po ſiũ ſupẽ: q; hic nõ ponõbit etiã ſcrophule. Qua tuor tpa ſicut e alia apata: ea nõ recapitulo mõ ẜ cre nunc victus patent ſigna ſcrophularum. Et patent etiam ꝓnoſtica e hoc oc capitulo.

De cura ſcrophularum.

S Crophule curan

tur cũ quatuor intentõibus. Prima intentio e uitam ordinare. 2° ẜipſam materiã aſitem purgare e cã adequare. 3° e mãs diuncta ſũmere. 4° ẜipſam cum ferro remouẽ q; cũ emplis nõ poſt remoueri. Prima intentio e ita reſpicit ad cibũ ffaticie, e ad potũ ẜ ad nauſeatiũa fatietate: e tolleret ſame quantũ põt: e pparet caput ſuũ tali pparatione q; humozet q; curant ad caputnecẜ pternãt ſe ſup ſaciej. neqꝫ ſupinũ ꝓnẽ e caueat ſe a locutione ſpina e a riſu: e a ira e nõ fit furioſus: e caueat ab his ſimilib': e ab alijs rebus nõ naturalibus bene ſe habeat e ut natur illis: e boneſte uiuat. 2° intentio pleur cum ſirupis e ſolutiuis. Sirupũs iſte ẜ. ſirupũ acetoſũ ꝓpoſiti aut oximellis ꝓpoſiti aut ſimplicis ẜ ſirupus de ficados de dibfantijs: e ceteri ſirupũ ꝓ ualentes ẜ nãm ſtatiũ e cum aqua puteri cis calidis fiat ſirupus. Solutiuũ e turbith. Jſ turbith: ẜ in jberis: ẜ ucl. aũ parteq radicũ ſimi colãbiũ fe. lini aũ ꝓtes equales e cõfice cũ vino in forma empl'.

Aliũ ad idẽ ipſius: ẜ. fenugreci. 2. iij. calc. nitri aũ. ẜ. 1. agrestũ ꝓ ũ melle e ſuper loci pone. Dicit etiã ad oia apata gladofa cõtrrradir affo dilcoum cũ feceni ſup pũta. Et bertho. dicit ꝓ ꝛ radice ſola. Aliũd ad id auicl. ẜ. ffercõil ca pratum. 2. ij. radicum cucumeris affinii ſicuti i maturatũ aũ. 2. ſ. ſtaphiſagrie bdelii fa. amõ. amararuꝫ aũ. 2. ſ. fecl oleo antiq cũ ſufficit e fiat vngũentum. Rafis dicit ſtercũ capratum ẜ cũ melle e aceto ſuper igne e ſup pone. Et dicit ꝓ emplm factum de fenugreco e ſe lim e canlin ẜ cum mucilagine maluauiſcꝰ. ſec. ẜ maturatũ bonũ. Aliud e eſt rafis eſt diaquilon e iſtud tã gãt auicl. Et dicit ualere ſed non ponit. ſrtã. ẜ. li targirti lib. 3 ꝓlect cõis. 4. iij. mucilaginis altee e fe mugreci aũ. 4. ij. ſ. e fiat emplm cũ cuſtodia litargiri e in una quaꝫ libra bulis maleſte cum oleo d'lilio. 2. j. radicꝫ. ꝓcꝫ pulleyriatis. Dalia ba dicit ualere hoc emplm. ẜ. farinꝫ fabarum farie ordei aũ. 2. j. radicum altercradicuꝫ liquiricie pi cis cũiuſcũiuꝫ. 3. v. cere albe adipis anſeris. 3. iij. terrantur omnia e incorporẽtur cum oleo anti quo e vrina puerũ tãquãꝫ e ſuper lentio ignẽ fac emplm: dicit etiam cinis vngularum capranꝫ cũ oleo mirtus ſcrophulas ſoluit. Drun' e theodo ricus dicerunt ualere hoc. ẜ. armõiaci bdelij gal bani parteq equales diſſoluantur in aceto ẜ tres dies quibus ſuper ignem addatur furfuris ſubtile ſis quãtum ſufficit. e fat emplaſtrum. Aliud mirabile ſecundum ipſum. ẜ. picis liquide olei antiqui fimi columbini alius tamen radicis capꝫ parum adipis porci omnium parteꝫ equales ꝓ de omnia cũ melle aggregentur ad ignẽ e fiat em plastrum. Rogerius dicit hoc ualere. Recipe radicꝫ lilij affodilꝫ ebulij e coquãt optio vio e pllet e addãt modicũ ẜ furfur e fiat emplm.

Biblioteca Comunale di Brescia

Realizzazione: Associazione Biblioteche Bibliofili Bernardino Minetti Gruppo Ubiquità: Biblioteca Queriniana Brescia.

Guido dixit ꝙ ℞. limacias .vii. coctas cū vino et vinū o ꝙ ℞ cū ipsis ꝙ ne oi pis ꝙ ℞ locū pis ꝙ bū imaffitū, Guido dixit ꝙ valet ꝙ ℞. ꝙ diaqlois fui. ℞. litargiri .z.ij. olei cōis. z.v. muclagis fenugreci semīnis lini an. ℥.iiij. muclagis ffaltae. z.ij. ac cipiat litargirii ꝙ mpaf i oxolo ei oleo ꝙ bōi ei flodias ꝙ vide cadādat mucilagines. Se apio dixit gñ ꝙ ℞ inapi fit emplīn ꝙ ℞ ꝙ uenīcīb ꝙ resoluat scrophulas. Et dixit ꝙ yreos cōquat i aqua ꝙ fiat et eo emplīr resoluat. Cynolit eas oriri etā lentes cocte cū aceto emplata resolut scrophulas. Et apata pura qb ē cerpulīo dixit gumi ruie cū folis capparis. Carta cū furfure emplata scrophulas gutturis e cīfellesolluit. Alia dixit qb bōi bapari ꝙ squilla cū affuga poco veteri terrā ꝙ bec liberāt ffrecētes fuerīt. Costātinus dixit malta cocta cū vino apata ꝙ scrophulas ꝙ tuīnes manīl lag curat. Medīae dixit pulius flog. genestre eler crofulasqñ ec eo bibit qñtū ei quob ꝙ ℞ tribuit digitis pōt capi cū melle rosa collatos aut cū quo sopbili qꝛ eo ꝙ ducit mās. Aliud mellīe q̄ uelit e o ḡlos magnū. ℞. litargiri triti e cribelati. z. vj. olei vīrīnī olei camollīnī. z. iij. mucilagīs altee fenugreci semīnis lini. e ficuum e fuci ireos fuci squille yspoi bumide visci cū aquo capiāt aues an. z.j.s. terbentīne. z.j.s. rafīne pui cere citrīe an. z.j. officanum ficut ipse metroce in amidotario e ficum visti e positione ista addatur bdelij fera pīn armoniaci an. z.j. erit pīaquilon quma ꝙ ceil gumis, Iuramus dixit folia capparum. e radīcīp fīne mīta cum melle in pūcis pūcīus scrophulas spergit ꝙ ꝙ ꝙ est experīmū. Et constantinus dixit ꝙ misceatur secum farina ordi. Et berthō dicit ꝙ fecū mīscetur farina fabarum. Aliud qꝛ alcī in scrophulis e valet omnibus apostemate ꝙ ꝙ ꝙ ris. ℞ accipe radīcīlīg stotaq; medīle cruris mīnīū vel adipis capparum e cum melle conficīat e fiat emplīn, Quarta intentio p letur cum incisione vel cum cauofīnis e abter liūs fīn necessitate scrophulas. Et scrophula fuerīt bene tractabīlis e cum istis dictis in alīs trīb; intentionibus cū ōbes eam incidere secundū longā medīā e solam cutim incidas; nō ḡlīsīm ut e sēr rabasat dicīt e ḡlsperius ne dīcīs. Et si pars aliqua ḡlīs fīnsert mone tunc ut dictum e in loco allegato: cū in faciendo boc rēspicias vena arteriam e nervos. Si aute scrophula fuerīt valde inīmicata cum ipsa nerīs vel arteriis conflīgūt ut ꝙ dīmittas qua cura eius e paliaꝛ. Si autem cū scrophula permīscatur de sanguīe tūc ista pōtuerīte ad cri turā e signum e ut dictum e in cruīsīs: quia loc ē cipīt rubere cum pūstatione aliqua: e tunc debes apponere maturatīuum boc. ℞. ℥. iiij. fenugreci: camomīllae an. z.ij. altee. M. i. affīnge porci fīne fale comīna bullīant in aqua e incorporentēt olo pea nero e camo. e fiat emplīn. Et si alias formatīus habere recurre ad ca de medicīnis maturatīuis. boc peracto e loco maturato ꝓcīde scrophulas in loco dectionis ut faies: posīt ꝓrīre ut dictum ē in cruīsīs. Et si locus impīnguat de alumine vel aro fa facta incīsione ut umeīlo ouī; et rēspicias nerīuos qui faciūt ad uoce: q̄ ḡlsīer incīsione eoū perditur uoc: deīndē locum mundīfices cum acutis medicīnis dictis in capītulo de nodis: e facta mundificationē uncarnetūr locus e incarnetur si cut erpedīt.

De cura scrophularum ulceratarum.

C Vra scrofule ulcerate si occurrit ubi scrophula vlcerata. p̄ mundifices eam valde bene cum vngento apolorum vel tūrdi vel puluere affo. e est iste. ℞. succi affo. z.ij. aui pīgnentīrubei. z.ij. calcī. non extīnc te. z.iiij. bulīat ad ignem succus affo. lento ignī tam diu quo medīcīna sit consumpta e color pollīno addatur pulius aui pīgnentī rubei triti e cribelati e pulius calcī et extīncte cribellate e exponūtur sīt pulueres paratarīm in fīco e successīue agīrī ses semper cum ipatula e facta incorporatione oīnīdatur boc in multis parvībus super unam affēdem e pōnatur ad solem e ericcentur optime e usui ferīa. Et nota ꝙ ponunt. z.j. affodīlorum cum. z.j. redalgar. z. tunc boc est fortissime operationis. Et non applices boc in aliquo nisi pbemabēat fīstulam; e fīc fortis e robustus. Aliū mūdificatīuū. ℞. calcī nīue. z.ij. redalgar. z.j. ceū cōficiatur cum melle e fiat medicamen e ē scalpe lata e ante apponē super locum e ꝛefende partem sanā cum frigīdīs e boc non attīngat ad alias partes. Aliud mortificatīuum. ℞. calcī nīue cinerum fabrum adustarum e de bis fac liquīum e in toto liquīo vel in parte resolue e ponem e calcem unā e tēpa ola ista in forma unguentī e desīto unguē e pōnē in copula lata ficut scrophula e vinnitte boc per noctem post mortificationem eī inīcīb cū ferro e ꝓfolīdetur locus ut excīsī e in alīo. Et si contingat qꝛ scrophulas ulceratīs de corrupto e ut eum remouere de cuius remotione inferius dictum est e hic fermonem non facio. Et si accīdat q̄ scrophula sit ulcerata e cēcerata recurrē ad capīlīn e camero vlcerato e cura ea ut cancrum.

Capīn. ℞. ℥ sepbiros.

S Ebpiros est apostema durū nalde facta ꝙ ℞ ꝙ ꝙ ꝙ

Et iõ adeps porci è iuale bibida. ℞ maturatiua. Et spaliter in cropozibus pugrop. ℞ conuictõ pustioni ignis. ℞ adeps taurin in hoc ꝑueniẽs rusticis. ℞ ca rnẽ hibibus. ℞ fistica aliquali. ℞ adeps capr. ℞ ire è communes in hibibus. ℞ medicatione in tinsiuis. ℞ fistiler i recto. ℞ adeps pl̃ mistigal volos. ℞ ritè è ipfundo of alia pinguedine. ℞ pinguedo galine. ℞ plus penetrat oi alia pinguedine ad ꝑfundũ. Et ꝑueniũt ro lo oibus matricis. ℞ te ire è ad furfuras. ℞ fiturae labroꝝ. ℞ clarificat facies. ℞ adeps asini facit ad cicatrices turpes. ℞ adeps tirri nasci piloꝝ in allopicia. ℞ cõuenit fissuris que ꝑueniunt a frigore. ℞ adeps iulipis. ℞ multuris. ℞ in marjeresolutae fit ut ꝑnit. ℞ radius ꝑ solo in cura spasmi. ℞ fiubdit. ℞ afunigia leonis prouocat sedꝑ. ℞ iuic dicit hoc iualere. ℞ ster cop asini radicis malauaiusc stocacis pap. ℞ cilacetis decoquãt. ℞ fiat emplm. ℞ aliud ad idẽ. ℞ matricis albi. ℞ ei oleo de lilio. ℞ alcina. ℞ cifiebulis. ℞ lenia. ℞ mise. ℞ inuatinum. ℞ aliud ad idẽ. ℞. armoniaci bdilgalbani. ℞ opponacis. ℞ ci oleo de lilio. ℞ alcãna conficẽt. ℞ ci mucilagine fenugreci. ℞ ficu liuij. fac emplm in lilimenti. ℞ in aliud. ℞ ad ꝑ solo fiotuerit iuebemẽs grosficii. Dicit autẽ nõ è ꝑcusatio ab acetoꝝ incidit. ℞ rarificat. ℞ tuẽ mem bri facit medicinas penetrare. ℞ iõ in admiſtratione fit causa ut ꝑ fouter penetrat. ℞ ciduꝝ. ℞ pertinerueꝝ. ℞ ꝑ ꝑ tal em resolutione debes apponere molitina. ℞ ꝑ ꝑ ꝑ

2ª differũt q:cancer citius augmẽtat q̃ sephi
ros ⁊ nõ mip. q: mãcius e magis mobilis. 3ª diffe
rũt eo q: i cancro nel circa fiũt tuere pue fatil ple
ne sanguine nõ atti fici sephiros. 4ª differũt q: ci
cer fit ut ⁊ pluribus ꝓpiendo sephiros ut i plibus
ꝓmutando ex apate calido. 5ª dirũt ꝓbõ locum
i quo nascunt: q: cancer ut i pluribus fit i medtis
rariis ut mamilla epate et cũ i nervis. Sephiros
aũt ut in plurib⁹ accit ⁊ nascitur i aliis medtis du
ris q̃ in medtis rariis-primũ ut signũ ⁊ qtũ sunt
accũa cãcro insepabilia. Et licet ꝑ differãt. ter
tiũ aũt 2ª primi ca ꝑ oegritudinibus cõpositis
nõ multũ ostat cancer a sephiros.

Cura cancri.

Cura cancri quatuor hꝫ i
tentiones. pꝰ
i uita. 2ª ⁊ in mã antecedente. 3ª ⁊ cõ
junctã. 4ª ⁊ ꝑ locus ꝑ ulceratus. Prima
intentio opletur cũ ser relationes nãlibus neclia
nãtibus ad eaẽ ⁊ biãdũ. ⁊ bene ꝑ ut aliq uera
cta in sephiros cũ rebus generãtibus sanguines bo
nũ ab aliis cibariis superius notãtis se caneat cũ
tum fit possibile sibi. 2ª intentio oplet cũ siropis
⁊ solutiuis ⁊ solutiua ꝑ ⁊ ꝑ sephiros hic cõ
uenãt. ⁊ fitr siropi dicti ualent ⁊ ꝑscriptiones ꝑ
tum ut in pluribus bitur a mesue. ⁊ iõ illic uide.
Eũcuationes fãt ꝑ ꝑ tum tollerãtiã ꝑtutis firmãr
mitz fepe fiant. q: nõ ꝑ possibilis in una vice erã
dicatio talis biãoria. ⁊ intentio opleur cũ medicũs
uale ꝑmedicis ⁊ nõ modẽ biũ ne locus
ulcerẽt. Si aũt cancer fuerit parnus ꝑ ꝑ remo
ueri sẽm Auic⁹ cũ incisione ⁊ radicatione oium
uenaꝝ suaꝝ. Deinde oleũs radicibus extracti ꝑ
mittãt fanguis exire in quãtũ ⁊ multũ. ⁊ eiũ cau
terizatur. Ego aũt ꝑ scandala que yenãt ꝑ uel cõ
tingãt ꝑ superfedeo. Si aũt cancer fuerit in loco
oculto tunc cura eius ẽ impossibilis ⁊ ꝑ ebo blan
diri illi q̃m ꝑꝑ boc plongat uita ut dirit ꝑ o. 4ª
particula aforismꝫ. Et primo i cãcro vũ ẽ apa:
ut dicit Auic⁹. ebos ꝑ ꝑ dõ augmẽtãt cũ cibariis
bonis intellectis in prima tentione. ⁊ cũ medicinꝫ
aliquãtũ repercussiuis. ⁊ primo in ꝑ hibẽdo augmẽ
tum aucmẽt bo de mẽte Auic⁹. ꝑ pistelli de plũbo
⁊ mortarii de plũbo. ⁊ infũde ad intra oleũ ro et
aqua cõsãdri ⁊ agrãdi ⁊ circũdũcas ei ꝑ maleol
mortario usq ad spissitudinẽ aliqũãẽ ⁊ iniãge logũ.
Aid idẽ ualet sẽm Auic⁹ oleũ ⁊ aq cõsãdri ⁊ ẽt
agrẽta circa locũ ⁊ ualet liniũtũ fcẽn ꝑ luto ro
te fabtoꝝ ꝑ chimolea vocãtũ ꝑ ter fricãtũ ferri
cũ rota. Eũl. de salicetõ dirit ꝑ. oleũ ro. 7. iii. pa
paueris ai. 3. lopii. iusquiami ai. 3. ⁊. gũã. arabici
3. ꝑ. dissolũãtur qãi oleo ⁊ fat liquẽtũ ⁊ tardat
i boc. Et ꝑ ꝑ. ⁊. ii ꝑ o ꝑ ꝑ dõ uis coagulare
er plũbo aliq̃d ⁊ succis herbꝝ ⁊ digas ⁊ ꝑ be
ui tere eos ⁊ i mortario plũbeo i fole aut in aere
calo. Et ꝑ ꝑ fucci sũt ꝑ ꝑ lactũ ⁊ uie acerbe aut
semp uiua aut portulaca aut solatrũ. Et ꝑ hibẽdũ
q: in mẽ ꝑ que fit in hunc mõẽ ꝑ ꝑ ꝑ ꝑ multi lau
dat plũbũ ut ꝑ ꝑ cãs: boc toto pacto ꝑ ebes ꝑ
hibẽ eius ulceratione cũ iũtia. ꝑ ꝑ dirit Auic⁹ boc
ualere. ꝑ. terre figil. boli ar. aq semp uiue succi lac
tuce mucilagina. ꝑ ꝑ ꝑ. cerusse ⁊ ꝑ ꝑ ꝑ uel aliqd
fac liniũtũ. Aliud. Eũl. i. 2ª. ad glauco. q. fuc
ci mocelle ⁊ ꝑ ꝑ addas ꝑ ꝑ ꝑ ꝑ liniũtũ.
Aliũ theodorici ⁊ ꝑ unguẽtũ ꝑ ꝑ ꝑ ꝑ ꝑ ꝑ
ꝑ boc. 3ª. ꝑ ꝑ ꝑ. cere albe añ. 2. ꝑ. granꝫ mozelle
fiũt succi solatri. 7. iii. cerusse loc. 3. ii. plũbi iii
⁊ lotũ ꝑ ꝑ. 3. ⁊. ꝑ ꝑ. 5. ⁊ fiũt ꝑ ꝑ ꝑ ꝑ ꝑ
de ua. ꝑ ꝑ ꝑ ꝑ ꝑ ꝑ

Ꝑsodicies balnei calcis non extincte ꝑponas fl patella cum aqua bulliat usq; ad ꝓsumdinē luti ꝛ fiat linimentum: ꝛ aliqui fuint cū calce ꝛ vino. Aliud Auic. c. fumo. B. B. rob coctum cū oleo cū quo ifusa ē lana ꝛ ꝓpi: ꝛ diffusura ꝛ admittēt fq loci q̄ iuis velocem remouere. Aliud Ga. 4. te ꝛ ꝛepentice ꝛ Auic. B. terram tenacem quia creta; ꝛ calcem nimi fumat coctam ꝛ aqua ꝛ uino ꝛ super locum fac linimentum. Aliud ad idem. B. furfur fis c. lanis ꝛ fundibus ꝛ ceratis. ab. ZD. Lelimini pa rum bulliant in uino ꝛ fiat emplastrū. Aliud. Ba. B. spongia nouam ifusam in lirinio permittā cū sapone ꝛ super loci apponaf. Aliud. B. in eodē loco B. lanam fiscidam in lirinio ifusa ꝛ ꝛel pone ne vel cū uino cocto ꝛ oleo ꝛ plus apponas de uino ꝛ oleo cum mitigare uis nocēs. Aliud Berar di de folio B. furfuris fat multi camomille an. ZD. i. ꝛ fiat illo modo. primo tos fat sal ꝛ q̄ ē bibi to ꝛefactum ponā in mel ꝛ dene calefiat ꝛ postea ponat furfur ꝛ postea camo. ꝛ fiat faceulus ꝛ sup pa ponat. Ide ꝛ Rolarius ꝛ fiat ceratus colibini bullat in uino ꝛ paratur super locum valet q̄ etiā sum erptus ꝛ secretū suum est. Et nota ibi ca ꝛ p in cauis i quo dolor fuerit i loco ꝛ fuerit iten fius cum medicinis resolentibus vel ostriatem ve bes pmiscere medicina valde ꝛ mel ꝛ uinus. sicut oleū de aneto ꝛ oleum ꝛ de camo. oleū de lilio: ꝛ sic ꝛ alijs ꝛ de quibus fit mentio i ꝛ ꝓcipio: alū ē fine pm ꝛ tractatus ꝛ et remoto ꝛ oleo ꝛ extendas ē ad resolui tma fotia ad nitri ꝛ amcos liginiis cum spence. Si aut mā transfret de medio ad medium q̄ ꝛ tos tatis ꝛ fic facias ut sepe uidē q̄ ꝛ aris eum cum emplis ꝛ remedijs ꝓdictis. Hi. de faliceto ꝛ ꝓ ꝛ q̄ i casi quo ifa uiē ostrias ē ꝛ mala ꝛ conqpta a materia venenosa ellenata ꝛ curet q̄ medea ꝛ no ꝛes ꝛ ellutationes faciendo in tollerabilea consi lium ē. Hui. q̄ cum fuerit i uno mēbro ibidita: q̄ ligetur mēbum a parte ꝛiori ꝛ superiori ꝛ in medio poforet cum ꝛasonio aut cum ferro calido taliter q̄ talis ventos ꝛtas ꝛeat postea ꝛ ꝛesolui cus cum aloe ꝛ bolo dissolut ꝛ cum oleo ro. ꝛ aceto misce ꝛ postea per quatuor ꝛel tres dies ut vbi tur ibi locus ꝛcaruet ꝛ solidiet ꝛ ꝛ ꝛ

pē ipsius epis seminis ſtulti: ſeminis lacuce. ſe.
puratuce. aſi.3.i.et fiant trocisci.

Capitulus duodecimum de medicinis abſter
ſiuis et mundificatiuis.

Ulia ſupra facta ē mē

q tō de exiturie q̄ idiget abſterſioē et ſpecia
lit cuſ fracta vel uicia fuerit id ō abſterſi
tiis mēione facēdicet melius fuiſſet i ſra
cratu de vlceribus mentione facere. Eſt nanque
medicina mūdificantia tāq̄ genus ad abſterſuas
et purgatiuā et nō ad corroſiuā: vt dicit .Jafrang.
ſe cruſtas facit et carnē corrodit. Medicina mū
dificantis et abſterſiuā ſi illa q̄ fezādē et ſanē que
in loco ſuntet eas ad ſuſpiciem extrinſecum edu
cat q̄ ly virtus cōtentat: ab dolimiū abſterſiuus
laiantuis oportet cēre pluri mō medicaū calāri
ualēē vt eſt mel aegyptiacum et granatus grana
multa. Expurgatiuā amarum os cēr velut .gog.
lupinus: plurima tā inmeminnur facētia vrinque
vt ſunt amigdale ordei aegi ſemina vericē anē
et boc genere ſquilla vrea vrice et ſpuma nitri
ſticados abrotanum et hic de aliis. Et iſta ergo
cōponātur recepte. Plumum vinguentum abſterſiu
um. R. farine ordei vel ſpelte et ex vitellis ouo
rum incorporatur hoc cōpetit in principio apſtus
exiturum. Aliud abſterſiuus p neruos. R. farī
ne ordei ergo ſpelte. ā.i. coquatur cū duabus par
tibus aque et vna mellis ad et fiat emplā. Et
ſi addatur pauis de terebinta loa melius ē pro
locis neruoſis et cum vnguentur ab igne ponatur
ſup locum. Aliud Ba.ad glanconem et incarnat
.R. mellis cocto lib.i.dimin.ē.3.mire.ā.iii.et fac
vnguentum. Aliud mundificantium. Ba. Ia. et
Dene et Iuidonis. R. ſuci apii. li.i. mellis. 4. iii.
farine ordei. ā.i. coquātur ad ignē vſq ad ſpiſſi
tudinē aut conſumptone aliquālē et fiat emplā.
Eſſi addatur de ſuco abſynthii ō pmiterer vi
cus inſiſtularium eē cārnari et notes bene. Et ſi
vlcus ſup calefieret additio plāta gnis aut graſſa
le eē vnlusteſti adderetur farina lupinorum et ordē
bi aut fenugreci fenuco eē et eſſi addere et mira p
biberet purefactionē et ſerotē. ſi illic eē et mūdif
ficaret illū locum. Mundificatiuum boni et for
te valet in neruo. in mēbris. R. farine ſetiu
benzine ai.i.s. mire farcocelle. farina fenugreci
ſeminis lini. ai.3.i. diſſolutur raſina cum melle
et terebinta et addas pullet fac vnguēti. Unguēti
um aptonum et mundificat et cruis recepta pono
R. core albe rafine armoniaci. ai.3.iii. opopona
cis viride eris ai.3.iii. ariſtolos. ro. thuris. ai.3.vj.
mirre galbā. ai.3.iii. bdelij.3.vj. litargiri.3.ix. olei
cōis li.ij. diſſolutur gume in aceto et miſcentur
cum litargiro et oleo et addatur cera raſina lique
facta et coquatur. donec incipiat guma coagulari: e
inde ponēdo ab igne ponatur pulnis et ſine vi
ride eris ponatur et fiat vnguēti: eſti bulitat vſq
ad inſpiſſationē vocat Mēſie recoſtos et magi
ſter angelus vocat ipm gādei: q̄ mire rectificat
vlcera maligna. Unguētus egiptiacum et mūdi
ficatat licet ſit poſtia recepta ſuper .Auicē. ō mē
te ga.de mēte ablucat. et .R. a.mō pono. R. mellis
li.5. aceti li.i.ſ.lor. cris. li.i. alluis. ā.5. coquantur
ad ignē donec inſpiſſentur et efficiatur rubeum et
laudat eus Guido et ſepe expert' fuit. Alius vnguē
tus et ē crcius rubeum et matium laudatur a di
nor: recriſcat vlcera maligna et difficilis conſo
lidationis. R. olei li.ij. aceti lib.5. litargiri lib. i. i.
ſimar q̄ ē viride eris. ā.i. coquatur litargiri cus
aceto et oleo donec ingroſſet et tūc ponāt viride
eris et coquat donec inſpiſſet et rubeus efficiatur
et fiat vnguētus. Aliud dinier ē vnguētū viridē
herbarus et ē cōmēdatus et plagas veteres mūdi
ficat et cuplitū ſpiſſat et ſolidat et ſanat cu
tis bec ē .R. celdonie plāta gnis ſcabieſe vi
tice lentiſci cērus galli. ai.ℳ.i. conquaſſentur
et li.i. olei ipſi pico reperēur pauide bulliāt et
exprimēdo colentur et collantur addatur cere. 3.
ij. terbetie. 3. vi. raſine. 3.ij. bulliāt hōc aliquālē
inſpiſſtur deinde leuentur ab igne et miſcentur
thuris aloes foeodile. ai.3.j. Ariſtol. 1.6ro. flor.
eris. ai.3.vi. miſcatur et fiat vnguētū et ē bonū et
ppatum. iſta modo ſufficiant.

Capitulū decuiſtrenū de medicinis attractis.

m **Edicine attractiue**

ad b° inēte ſit. vt trahāt materiā ē cētro
ad circūferētiā et p ſcēpſus vt trahāt mate
riā a nobilibus ad ſuſpicie mēbrorum: vt fit ſapō
ribus ſanctuarium et apūtibus venoſis et cre
ticie apūtibus et et ſciticie paſſionibus et ſtiam i
ſpinis ſagittis et aliis infixis. Medicina attracti
va fm doctores. ē illa q̄ attrahit a profūdo ſcēpſus
ad ſuperficiē et debet eē ſubtilitie ſubtilis et p
ploonis calē et valocriſſimū vehemēter penetrare.
Et iſta ſunt ſuci feodicice alucoum apum fapū
rum aromēci cepe alea poatum fermonium agrum
et feces multeni ē ſtercus anacolumbi et de mul
tis aliis. Auicē ait videtur ponere ranas eē attra
ctiuas quādo vburuntur et ariſtot. et radicem canē
.Et ſi de ſancto amandoqui ſcripſit ē. Plicolau
mer et ipm exponit. Extrā q̄ calamentum pulegi
um narciſſus cēinodium: piretrum: coſtus: lapis
piperis. ſpuma nitri et fic de aliis: et quibus pōt
compōni pluriſa medicina. et in hoc ponitur mi
rabilis experiēs et .Auicē. amadoratio in ſuo
frangit et extrahit oſſa corrupta et ſpinag. R. pce.
granorum iniuentorum in palma bauruch: rubei
ſalis ariſtol. radicis cucumeris aſinini. terbentī
ne omniūs. vj. piperis nigi et albi armoniaci
amōi zizobalſami omniū. ai.3. iij. thuris maſcu
li. mirre raſine ā ē collophonia lacertis. ai.3. vi.
de cuius capite ſcribitur ab Auicen in ca°. ppto
ra ē. 6. ex fermaco. cere. 3. xvj. adipis capre. 3. xv.
fecis olei de lilio ſtum ſufficitet fiat vnguētum
vel emplā. Ad eādem intentionē facit Nicola
us emplā in anydodario ſup medīa aures vicēdi
iſtis attractiuis ēop iuſt ignē inuungur pricula
ſuuuiter cū oleo de lilio: deinde exficcetur locus. e
poſtea medicamē apponatur et cus lana fuccida
carminata leuiē coboperiatur. et cus bina ſipa in
medio fm crucē vt nō competmatur locus ligē
et ſemel in die ſufficit:

Tractatus tertius de vulneribus in vniuerſali.

Capitulum primum.

Ulnus ē ſolutio cōti

nuitatis ex recēti tpe facta ſine putrefactō
ne in pnb° mollibus. et ſolutō ſtinuitatis
pōt p genere vt pōt plo ō accidēt et modo q ē
egritudo ē mēbris ſimplicib° et cōpoſitis: et pū
cipali° accidat mēbris ſimplicib° et magis pprie
vt dicit Alueroes. p. ca.8. colligerat: hoc pōt in
oſſoribus melius reliqua potuit. p differētiare
cēs ſanguinolētis ſine putredine pōtur ad diffe
rētā vlcerie. Solutio ē ſtinuitatis hz multas
ſpēs q̄ hz vulnus vlcus apertura. exiura intrinſe
cā et extrinſeca. ſpēciū fracura ſcſſura cōuſſio
ne etic de aliis notatis ab Auicē. pria pōmi. fer.
2.3. intitulato: de ſolutione ſtinuitatis: Spēs ē
ſolute ſtinuitatis tuta ſimit differētias principales
a tribus: Peto a natura principalis mēbroz in qui
bus fiūt: q̄ dam fiunt in pribus ſimilibus q̄
in homiomerie. i. in mēbris molibus mediocrib°
et q̄dā in pribus organicis et illaz q̄ fiūt in mem
bris ſimilibus: q̄dā fiunt in pribus molibus.
Quedā fiunt i pribus duriores q̄dā i mediocrib°
et q̄dam in molibus: et q̄dā in carneer q̄dā in pur
gredinēer q̄dā in durioib: q̄dā i ſubtilia oſſiuer
q̄dā in iuncturiser q̄dā in mediocribus: q̄dā in
neruiser q̄dā in ligaſtiuiser q̄dam in fuiētibus
principalibus: vt in ſuchartaria: meri: et in
veficiser q̄dā fiunt i nō fuiēbus: vt in auricula
oculis. Secunda differētia ſumit ab eē ſolutio
ſtinui: et q̄dā eē ſolutio ſtinui ſimplex: et q̄das
cōpoſita. Simplex ſolutio ē illaiu quā nō ē cōpli
cata plurā intentioni vel ouap vt trin et ſolutan
re locus et generaiser cārē et nomiser ap°. Tertia
differētia ſumit a pptiis differētis ipius ſolutionis
ſtinui vt a magnitudine parnitate eqlitate inę
qualitate profunditate et ſupficie. Et fm rectitudinē
et obliquitate ratiobus ac differētias ſumit. iudēcia
et intentiōes curatiuę. Cāe ac oium iſtop fu
munur: vt pōt aliadas fmōe. 4°. diſpōsio regal:
q̄ q̄dā fiūt ab latariser velorniser fie ō aliiser
q̄dam fiunt a ſtercuser vt nomiser ap°. Et q̄dam ab
aliis animalibus: ac ab iſtis cāis ſumuntur pluer
ſe intentiones curatiuer et noſcē debem° ap cum
membra ſolutā ſunt aliq curāur. p via pte inter
nomiesp. reſtaurantur tale cārē e operāduq. et aliq
nō reſtaurāur p via pte intentiōis: ſic ſunt mēbra
ſpermatica: vel oia mēbra habētia ſpuē innatam
nū. Et nōqz illa ſoliddātur p via pte intentionis
quādo ſtinuitatis pueria fm medio ſtercoqz
nes. ſi quādo os ſtūgitur cum oſſib° ſtūgitur me
diāte aliquo a°. qz mediāte pozo faiceqz: nēi
q in puerita ſoliddātur p via pte intentiōis: vel cu
tis oſſa et alia vt vidi experimēto ō curr. Et mul
ta theotice hic poſſent dici que omitto. Hoc
tamē q hic nō habetur vep de rebus venaq ca
pillariaqz q̄ illa ſp regenerāur p via pte intentio
nis vt notat ē ſiderēr: qz cū caro ſuperdita ſe
generaur: vene ē capillares regenerāur in ſignis
buiusmodi. q̄ caro fuēit incisa et regenerata: ſi tuez
incidat cpit ſanguineq in venis arteiur et hoc nō
pōt aliud: niſi ap. vene capillares fuit incise: q̄ ca
carne erant generāc. Unde ſi nō. cēnt incise non
exiret ſanguis: q in venis ēnint ē non in carne
ve notum eē et hoc ſufficit per phationem illius

Capitulum ſecundus de vulnere veſico.

Ūcdus eſt ſecundū

Galen. ſa pricula affo. pzio affo. qz vulne
ra ſudam ſunt mortalia valde et neceſſa
rio ē q̄dā nō neceſſarioſ vt plurimus et p oppo
ſitus q̄dā ſanabilia mōet q̄dā vt plurimū. mortalia
neceſſario ſunt vulnera ſubſtātie cordis: q̄ in
ſicunt fiūt: cor. a. nō ſēper part ſolunē ſtinuitac
ipātione ouap ex vna. Et pōnit Auicē. in fiori boc
pt poſſibile. Amptius mortalia ſunt vulnera ma
gna penetrātia ſubſtātiam cerebri et epātis diafra
gmatis et pēdaci et intestinog gracilia et rectac
ſtomachi. Mortal pulmonis et ſplenis: diſtīta ſolita
aut vulnera et oim aliog mēbrozp principalis: ſ mē
brozp fuēnū illi ſpum recēare ad vita. Cauſa qre
talia fuctra ſiū ē mōtis ē qz ex vulnerantur non
poſſunt reſtaurar: zzz pūta patebrā. Ulnera mōta
lia ſut nō neceſſarioſ vt plurimū ſiū vulnera ſup
ficialia p dictoz mēbrozp nō penetrātia ad regio
nem ipoum et vulnera capitum muſculorum. Et
q̄dā ſi non ſunt mōtē accidēt eis mors. ex ipso
bene tractēt ſanari: potenter: vno nō eēt incōuēnīēs
prem modici cerebri exire et ipm curari: vt pōt.
Galen. in. 1. de vulnerate particulari. Et dicit ē vt
buſſe et multi alii dicunt: et ego cus eis voco et p
certo occupia fide et certitudinalit: vidi: licz Jun
dicat oppoſita. Theodocie° dicit ſe vidiſſe vnū
liberatum a quo eruit ſubſtātia cerebri et tota
pria cellulā: ipm iſta ſunt de raro cōingentibus.
vulnera modo oia ſanabilia. ſunt illa que ſuſpi
cie muſculozū uel in ſuſpicie alicuius mēbri ſup
Cauſa aū quare cerebzū non cōſolidatur: eſt vna
membra principale qō eſt principū ſenſus e mo
tus. Et principū oium neruozp bene ergo ad nō
cumēiū ipſius ſequit compari omēs neruos: q ē
nō conſolidatur qa eōn corpus ipſius. Et de
cāe cerebri cū ipſo ſeſ non cōpus leda qa oia
mēbza cōſerunt mediāe calore ſuour pater. nec
pauā ſolutionē cōtinui, pper boc ut dicit. Auicē.
de epatepate. pper magni fluxū ſanguis de pul
monesp. pper mortē eius: et ſimiliter de diafra
gmate. vnde aliadas e Auicē. mēbza non conſoli
dauē mū fuerint geza: licet carnoſa aliqn conſoli
dent: vulnera magna vſ ophagi nō cōſolidantur
pper ranſitū cibi ſpēdiunqz cōſolidationem.

Vulnera intestinog gracilia marricis rena: e chi
ſis nō conſolidāt. pper ſuſpiuitates malas que
traſcit p ea mēbra: e vulnera ſtomachi ſunt mora
lia: e cāe pulmōis e ſplētis cauſe ſunt note. Et
bzeuiē oia vulnera ſrunſeca ſiū pietoſa: q ap ipſa
ab aere exriſeco alterāē: e ledūt ipſiqz: vnde debē
liāt virtus cūr curatō ē difficilis. Signa ipsus
cognoſcere poſſumus vulnera fozē ſ iſtis mēbz o
ſit notare ſpālē ſigna cēbzū: qa cū vulnus fuerit

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

in cerebro: apparebit fecebomnatur rigorubbedo
lligure; pmitrio rõis: sic ô aliis. Si aut cer in
corde fugiaj cõrga cer, pe mamsalá finistrar; plu
rimaj sanguis nigerqrudit: e dibunr sincopiaes
oia mêbra sfurmabitur, si i diafragmare pausso ef
fect facta, pe costas puas: z anhelitus erit pssfus
z magnus; si dolore uehemêti z suspiro. Si aut
fuerit i dolebo cito" aliqsthumanumsit p vulnus: e
accidit aliqi nausea z sigultus: z marye qñ e mor
talis. Si fuerit in ipestiatis egrediet egestio per
mlinqs: z aliqñ sigel solusi uerin er debilitate ire
stiop. Si ê fuerit i retbus sic vulnus ê: pte sup
iori z egredit aqosstas uriâlis. Si aut fuerit in
epate: signi ê q: uulnus erit i pte octra lip costal
puas ex eo egredit multe" sanguis. Si i ê i pulmone:
signi ê q z puas frequês spustus: z ptinus sanguis
ê spumosus: z multo calorio ê eo. Et
signa aliqs ex hoc nota sunt: z pe hoc signa cã noti
nia notibie poles iudicare ô dispositoibus hoz
mêbroz: ancde in i sua dispositõe: z ipsi uulnera
bêas i notitia z quõ vulnera nomics z loca vulne
rier: z tic reddas cãm sue dispositõis. Ad sis ro
go re i indicado z ostpondo uelox: z rubinus: sis
diberat: z pulsus vri mir: fracture cranei c 4.4.
diey: vij aliquonics i xviiii. xx. vel. 23. vel circiter
mortiet egerret io in pncipio ê sis aufuus iudicare.
Et ite: considerade ê operatões spuno alaspiant ê
tossia nomo et fm 3pos. pulsatios: sidecrimus
aspectu et sincopê et alienationê ersplmsi et ê sfiber
operes operationes spuno vital z pulsus et sentem
naturale z vrinaler et: sidera tollerãdã eius respe
ctiser hoc facto cõperies robur spuno ad mozbij
et fm hoc facias pnostica cauti tis ejusm ê sibi
possibile. Et amêde: q mozinuri solis pnostica
sunt dimindicier ô ithos fugas. Et scias etop
vulnera ê i puni in capite musculoz vel iacertoruz
z spalr a th" digitis, pe uicêã ê pjculosa: vt p3
de mete Ba.in.z regni: Nerui et pictura pp pluri
mã sensus eoz: qua ê pucsure spasmũ qz deferit
plurimu sensus cerebozer cã eoz. nocumẽto ers
e nerue cõiscat ê et i ipsi cerebro. Et pp hoc dice
Ipo.in.xaffo. In vulnere spasmus supuenies
mõale nõ necessario ê fm vt plurimũ p iudicanũ
vulneratos in ipsis locis. Cũ ando fuerit numoz alic
ũ liu cã aliqualis doloze argans spasmũ: signi ê
q materia ê q venire ad loci doloes: sic iudicabit
in nerui: et ê causabit spasmũ. Si ti materia
cunt ad locũ ê: in multa quãtitate: sic q: aliq
lê tumoz fecerat argins bonũ: signi ê: q: ma
nõ inibidi: in nerui. Si ã materia fuerit multa
et tumoz magnũ fecerit debes timẽ ne materia i
bibãt in nerui et cauſs et fustimãr et ê in p. ostic
co recordare de bis. Si ã in loco isto causeur
punctura in inferiori propie parebit,

Capitulum tertium de vulnere carnoso.

Vulnus fuerit car

nosus et fine deptinõe fuerit carnis: et
fuerit pus sufficit sola ligatura mitoriles
in cura ã". Si fuerit magni tũc prima
tractio ê sanguinẽ restrigere cũ aliis oinb aui cũ
aliqs restringãbus sanguinẽ dicẽdis t.c.ô fluxu
sanguinis. Et nõqz si sanguis effluit in magna
quãtate tũc ê q̃uenicũ ne pre oppositũ z: ordina
ta bõ hoc bene de ibes fuere loci cũ acu triãgula
riz: sic inẽ pãctũ dstãtia vnius digiti z fuat cum
filo fortico tortuoso incerato: z diminuãt locus ap
tus in loco decliuiori: aliqñ tyr biuidiare possit
ere fm ri necessitatẽ fit bõ". Quinto aiũt ista fi
multis modis. Primus modus ê vt capias labiũ
cũ labio cũ acu pende renoluas acũ iter ad pes
oppositã: z tũc iungas illã cũ filo in pũto loco in
quo incepsiti fuere z hoc pes fieri in loco in quo
vulnus fuerit valde pfundũ qs bñ capi cutis cũ
carne ms tũc ê ê fortio modus ligãdi. 2° mõ
fiat p pũc modus apponas acus ab vna pe vulne
ria. Deinde cũ peneraueri ad alia pcũ ne tãge
filum cũ filo: z facta iuctura fotti lcidas filũ z fic
fuceesfue pcedas. 3° mõ fit futura cum vncinis
ponedo vncinũ pnum ex vno latere: z ende cum
alia pe vncinũ pnum ex alia parte vulneris: z sic
mõ pãnifices iungũt pãnũ cũ pãno: z iste modus
nõ ê bonesthus. 4° mõ fit futura cũ pecia: z sitõ
fit qñ vulnus fuerã nõ apparẽ: z ipsã rb" facilue
ã facie e sic fit. Nã una pecia trãsfixata magnã
fm necessitatẽ z ejusdẽ ipsus modũ: z ipse pecie
liniant cũ limimẽto lusciato qa cũ colla q̃ p pume
modũ fit. Et put. sanguã. dra. dburio malticis fco
colle pp. Deinde fiat ne solutio molẽdinũ: z fcoor
pozẽt cũ albume oui: z cũ hac pecia applicet pe
cia ex utroq latẽ vulneris fm distãtiã vni" poliq
z pothõ ipse pecie fuerit exiccate: sumãt pecie mõ
fdicto i.2° mõ z tũc iungẽt labiũ cũ labio. Aliud
Gua. de va. Ra. fiarie moledini put. mastiãs put.
bol. ar. pulnis cõzalop. ari. 3 pte oim fan. oua. xx.
parte oimẽbec tria cribellatam subtilissime cũ albu
mine oui subrigãgiano i marmore z more vnguẽ
ti incõporet. Et ex hoc due pecie liniant: z super
labia vulneris sinet: tunc fiat exiccabitur: tũc fit
mãnu ẽtma pecia". Ego spe feci cũ colla carna
pinarioz. qa q̃ aliqñ iungũt iungũ cũ albore aliqñ
facias recordare ne fruftrũ offer remanant in vul
nere interiusqñ nõ fieret incarnatõ bõa. Et si ou
fuerit ẽgatũ ab offe remaneas fructu si fuerint
aliq z fiatur ex eoz ne cõsiffura illa qñ in carne
bit. Si ã caro fuerit cõsũta nõ dbeo tũc porte cũ
parte iungere cũ fuura eo qõ illud qõ ê cõsũtum
eos pureferiuzq pp futurã nõ valere: z resipcie ve
nicit. Aliã. papirio ad". Et ê. in. 2° tegmi ne inẽ
bia remanẽt plus aut sanguis ꝓglanus aut alia
aliqã buiãdias intus cadat vel remanear: qz ista p
bidrẽt incarnatiõẽ: hoc toto ꝓpero z pacto fup
loci apponas pulnere incarnatiuũ" hec ê. Ra.
ê. de va. Ra. longuis pa. oozããt bols armẽi, ari.
3.5.° pondz super locũ". Alius pul. rad. Ra. olibãi
partis. 3. fan. oua. partis. 3. calcis nõ extincte parres
iq. tenũ cribellet z ponat super locũ. Aliud. ꝓpo
nit. Ra. aburio. 3. ri. fan. oua. 3. i. calcis nõ extincte. 3.
ti. z mi fce. Aliũ. loco calcis ponit bolũ armenum.
Aliabas loco eius ponit sandalũ hoc facto z cõ
pleto ꝓ istis posãis ê. loci z capias albumẽ oui:
in quo albumẽ poũ pul. fpicũ z pducas ista ad
minicẽs: i ê albumẽ poãs faldelas ê fluppa z ma
defactas bñ cũ fpicto albumẽ fup locũ pcer: z ap
albumẽ oui exicaree dillatarez pũcta cũ remouẽ
tur cũ fluppaiã immediate fup pũcta poãs petiã
balneata i oleo rosẽ expũsãs pende fup petiã po
nas faldelas fluppe in albumẽ oui balneatas: sũ
boc nõ voluẽtes aducas oleũ rosẽ: cũ albumẽ oui z
cũ pulnũ incarnat: z ê fluppe nõ adberebũt, car
ni nop pũcti, vt notũ ẽ: z sic fp facio. z pseqnria
i hũc modũ: z hoc pũ vel fm ip nõ i ipso vsq ad
ꝓpleta ꝓcarnatiõẽ: ad plus fit f.r. vel: xii. diebꝰ
: facta incarnatiõe remouetas puncta: z firma car
ne cũ albumẽ pbulto vel aplicq fm tt necessitates
deide loci figulla cũ oui. Et de medicis: sũ
dariuis in" ꝓpo tractatur: iste ê mod" me" z sp iu
tigni efficũ bonũ. Alius ê mod" incarnãdi: fit
cũ vino ꝓpticũ cũ quo bulite fint. fiat sumadũ
mirrã: balsaũ: te rosẽ z be aliãz z in hoc vino
balneãtur fluppes vel pecie z pũctis facta: z pulne
rib" apposũ: fup pũcta ê loci aqua ꝓ fluppe iste
i vino balneate z aliã ꝓ expũsẽ: alia incarnat cũ
vnguẽta frãs. Cũ vnguẽto rosẽ cũ albumẽ
de litargirio vel cũ vnguẽto de calce vel ô. plum
bo vel cũ aliis vnguẽtis pure factũ vel ꝓbiburit
b" appoũta pul incarnatiuũ dictis fup loci. Et
isti modũ obtinet vna ê. vnguẽtũ apposũ pecã
balneatã i vino ꝓpticũ z ꝓcipũs vsq ad finẽ i
carnatiõẽ. Alia ã ãr incarnãt z sic pul dicto fa
cũ vnguẽt z dicũ fic: b" pul incarnat: z mise
mur: cũ ibẽta loca ci vino z mise infũ ci. spa
tula i fotma vnguẽti z apponẽ sup locũ: z desup
apponas fluppas balneatas i vino ꝓpticũ z loco
vngẽ sup vnguẽtũ: z fluppas balneatas [illegible]
qui mõ sã dicto: z ite z mod" ã bonũ. Alia in
carnãt bic cũ succus herbar: z in fudãt fluppã vel
pecã in succo illãz z apponãt sup loci z apposũ
co put. Ego ã mãq incarnãr cũ pulnũ mãl sup
loci apponẽ pul dictoe: apponas alia fiu se go
volo de dictis: Alia incarnãt z nõ apponãt pulne.
fs solũ pictus fine pulnẽ apponẽ. Alia incarnãt
cũ pulnẽ lutinũ ꝓ restrigẽ z rebenuina loca mũ
fit. Et ts mũ in mãsa vnguẽta polueriz z in mãsa so
mas bic nõ ponoẽs pond inferius qũ facũ mentis
onẽ pe medicinis incarnantiuũ: hic cũ ponã aliq
simplicia valeãt ad incarnãndũ: vt spodia vi
leas facẽ: Aliabas dixit ꝓpa pulnẽ vulnera cũ
sang. fluo ꝓglutinãt: z dixit cardo bidicũs: aut
ãbẽ Aliã. papirio pulnerisana polina sup vul
nera ide facẽ. Ra. dixit vulnera recẽta solidant
folia melifolii trita z supposita. Et ita ex fine
tumore cũstodãt: Et dixit ê: folia capressũ carba
plata adhibita recẽta vulnera solidãt. Et dixit
et ꝓ cũ pulnis foliorũ aut quercus fabrile ꝓtop
oia ꝓglutinãt vulnẽ. Et aliq apposũerũt illũ pul
nere cũ vino ꝓpticũ sup loci. Et Dia. dixit cum
foliis tritis z ficeis ola ꝓglutinãt. Et Serapio di
xit cũ boc pulnẽ solo vulnẽ magna sanar. Eni. ê
et mentũ de sinãtqꝫ mũ fit cũ ipsis qb" in vul
neribus nõ debes fuere cũ occurrit z cũ bñ noa
Primus casus vbi fit vulnus valde pfundus fa
cẽti cũ telo vl cũ sagitta vel alio mõ quo sanies

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

ctire nõ possit, tũc timet ne suspiciões incrementę ꝑfundi nõ. Sicũs ergo ē ubi deprdido ventr. q̃ alier quia p uiā prie intentiõis nõ possunt fieri.

Causa triũs ē ubi vulnus sit fatiu aliātū ab aere tũc oꝑ nos minũs cicr ē ad alterādūs aeri fēs ē fa nies. Et si alterauū nõ fuerit qualēt magna cuꝰ scamarcie tu debes pus remouere suspicēt labi ostū qt parti rapare, donec sanguis, puocetur preter cōincte melius mitcean, deide fac futurā ac medicīas scamarcie appone ē cētā accelera. 4° Causa ē ubi vulnus facū sit er cōnūsiōe quod cōsuum ē necesse ē purefieri. ē tũc incarnatū nõ poꝑ fieri. Quōme causa ē ubi i loco sit apa: qt debēs remouere apā, deide curare debēs vulnerē qt in loco tā multa mālia ꝓgegata ē: ut ps be nę intelligēt. Dexus cause ē ubi ē poloꝰ: qt ꝑ debēs remouere poloꝰ, deinde loci curare. Et iterū vulnus ab aere alterat, ē cētā qt ipe dolor attrahit materias ad locū q̃ nūc ꝑfundere possunt iste mate remouēri si locus scamarē. Septimā causa ē. ubi vulnus fuerit mordūcū, aut clauū er morsu alicui' aliatis: et in loco illa sit semi ꝑtu vel vulnera sit cōcauaiō nõ debes scamare. Si tū parcos erit er morsura dilacerate. ē pellis end elevata: ipse pcea dilacerate ꝑ possunt sui: ē qt illi pti nihil remanat, sutio ut notū ē. Octauus cāusē ē ubi os fit pscopū: vel fractū: ficut ps ē capite er in alis locis. Nonus cāus ē ubi locus iam ulcerat' fit ē hoc uoluit oēs. Horas ñ qt in alqibus ulceribꝰ fit incarnatū: hoc fepe fecī ci lignara. Et ꝑ pe fenti hoc Auicē. tracta 3 ē cvtiurus ca' de mõ incidēti circa principiū. Decimū cāsū ad dic Auicē. fen. 4. Cū ē ligatura ē fine ē aliquos alios mõs tetigerit. ē tũ ubi vulnus fuerit er tranꝰ uerso musculoꝰ, nõ debes fuire ꝑ in labia conꝰ ponere: qt ꝑ ferioꝰ nõ incarnat ē supiori sic. Et nõ qn ut ubi uiderio pare supiorē scamari ē inferiorē nõ debes subito totū apire ē locū curare per uisā fede intentiõe: ē locus ꝑ tenerī aptus cū tenta ut bulidiuere ꝑpentrabele: mādūcā ē incarnatū in alis ꝑtib ē. Aliq tamē dicūt, q̃ in capite nõ ds fieri sutio: quō aūt illud ꝑtelligēt dicē in terio libro capitulo de vulnere capitis.

Capitulum de purgatione ē ciceā.

Si modo incarnatū ē in qb' cāib' nõ debes fuir.

Restat videre de purgatione ē dicēs dicēt. Et dico ꝑ purgatū debet fieri fm ꝑsium ꝑsiqui pecantiū in illo vnde fē ē colicus colera purgetur mõ dicto sup'. Si fleama vel mesia mõs dicitis sutio purgēt. Et si limoꝰ aueria de ꝑtio hiꝰ des solutū indifferent, but vel nuos. sicut ē piaffi nicon ē pille ē agrocratiues ifto mõ. pcedas ē eua cuatōe mālie. Et si nelio dare sirupis des fm' appropriati mālie ut dicēs ē sirpius in apātibus. Et si emotaneis materiā des sirupus ꝑcetosum tel de ꝑbinatis q̃ ualet in oblusio mēbris: vt ps a Mesue ē a Gēili. in qne qui facit ē sirupo acetosō. Multi moderni ponūt ꝑpiones aliqs sicut fuit Rogerius ē ꝑtiqs magistris: Ugo Chedorico ē ꝑsiqulus fuiꝰ Henricus alamanus: ē bāq potionem faciunt er rubea maiozi ē er solicitis ē er cauibus rubeus pede colibuno ē garioffilata ē ligna canis ꝑpinella ē ꝑsoffella. aū. 20. ā. deco quanē bec oia ē cuiceoē cū sucharo ē ꝑ ista decoēde dec ꝑari ad bibēdū infirmoꝰ dicit q̃ ꝑ firmus eumoꝰi hāc decoēōē moniē ē ꝑ ista vulnerē: ē si eu eumoꝰ liberabit. Et ē Dēricō miroꝰ q nutrimēs ē ꝑenssū in ualētes ēre bos ē ꝑtiqs uidē empericā ē nolle iudere cām binis qpādūs: ē ille fuit fabule grosse anglicariē: ē Jameri q bispāus fuit: ē Dundis de lucaq Blecetti fuit in empiricā: ē an hoc ꝑtiqs nõ credo. Ia facilē possū ꝓgnā. ꝓ Fidelis cētā ꝑsqtie mirabile poꝰ ꝑcāqs ē bibēdū ꝑ vulnus mortale nõ fit in ꝑtui. bies. oēm imundicie abstergit a vulnere: ē omīa ossa fracta expellit: ē vulnera sanat. R. cauī rubei fenicuīi ꝑerosīni abrotani foliorꝰ rubee materias herbe roberi plāntagīnis minoris amorotosse apii foliorꝰ canapānuī muscī. aū. oīa ꝓquassa simul coquānt in vino albo puro: ē addāt parū mellis ē bibāt er hoc mane ē fere ꝑ iuniqtur locus er ēta portione cū bibērit ē suppositū foliū cānī ꝓ ꝑbi ē ꝑ ipsi temp.ꝰ Sicra eius fit ut usq; ad alīa die tūt rebus frigidis ē fit fricatiqs usq; termī mis quo ꝑcunq eis ab apātibus ē multorieus a febre: ē subrabāt sibi vinū albū. ē urarū vino rīf pico ē aqua ordeāc ēta qesar a muliēribus crāt cauēat se aflātī ē a frucī ē ab alīis nocumētis ē honeste uīnat' in olbus alīis rebus nõ nauratīb' ē qñ fuerīs securus ab apāte urāt bradius er cau nibus bonis hoc ꝑtiqs ꝑ planos. Et reddēt ad cōsuetudīnē suī paulatīm ut cū bono vino bonis carīb' galīnarū capoñī castrat: ē olbus bonū sanguīnē. generānibus ē naturā recuparāt'. Et si alī ē cōcerīt a ꝑīcipio vīnī bonī sīnt fuit Dēdeoni' Dēricus ē Rora anātica. Ego aūt ifta nõ cre dōds ēt in olbus vulnerībus ē ulceribus ē gbus nõ rimes apātīonē boc cōuenīat: qt ex eo generāt bonus sanguis: q ꝑ ꝓquos bona caro Fulcerīb' ē bona scarnēs in vulnerīb' ē: in hoc casū cū eis cōcedo in alīis nõ ubi nõ sīs securus de apāt: qt tũc intētio mā nõ ē ēmerare carnē.

Capitulum quarum pe accidentibus aduenīē tibus in difficultis continuatibus.

Ccidentia que con-

tuencēt venire i difficultī ꝑtinuātī' sūt sicut dolor: aplimala cōplexio: fedī ies ꝑspasm' ꝑalisis: fancopia: aqo alienatio. Et olbus ifto ē re gimēēnde bene fure debes q̃ vulnera nunq̃ be ne curant' quorū ifta accīdētia nõ cōrīgant. Et ifo a primo incipīā doce ēa sīs singulatī remouere: dolor qui ē cā atrabēdī materīā ad locū le fum ē generādī apā sup oīa oī ut inter: dolor aūt cōuer fedāt ēi oleo de oliua calīo: ē sī ētā roꝰ ctē utilius. Et si cā oleo adderet albumen oui mitīgat doloꝰ: qt malā cōplonē remouet. ē vitellus eui aperīt poꝰes ē locū confortat ē hoc dicīt ō fedā deloꝰ: ē ē ē necēsē aliquātīs fopire mēbrū. dolē ō papauere erit ouenīēs ē oleū nenufarī oleū de mādragora: ē hꝰ ꝑsīlīt Bui. ō fōlīcā.

Aliq vt fuerīt qīnīūs magistrī laudāt radīcem solarī ē ā ꝑsīgīa poꝰ incōporatī. Aliq laudāt hꝰ emplm ē ē ꝑpetī ē ē emplm de parnaz' mulmar cocrīs foliis ē trīturānt cū cribellauna furfurīs cū addūnīe oleī ro. olbus ifīs mixtīs: ē Bui. dīxīt medulla panis frumētī in aū fervēt apoēlī ē opīā ēt dicīt ē ꝑperīus ē ꝑsīp locī appōnāt Cēt. dixīt ꝓpos elīxīnīs doloꝰ multū tollīt. A. dixīt emplm facīt ex farīna labāc ē codēī sup ꝑsīs doloꝰ mīnīt tollīt. Sīnīgīnis gallīne ē coīīs de sup ꝑsīs cū oleo ro. sup ꝑcoctaīonē doloꝰ rosāt ꝑrīt ofert ē apātīonē nõ fīnīt fīerī. Et Sa. dixīt ō īnīcēnīo fānīānī de resolutīō fīne relaxatīō fīne rem fīnīt mēdūlā panīs ē ꝑsīs doloꝰ remouēt ex materīa vētosā: et īn ꝑcessū laudat ꝓsopī bsīdā īnfusam īn dicto vīno decoctō. Ifac aūt robīīc cocte īn vīno aut fabā fm Ifac īn locīs oblīnīs ꝑsīs: ē īnīs doloꝰ tollīt ē solīdat. Sepapīo dīxīt mumīa ꝓpīnēs bs fēdādī doloꝰ ē fīt facīnī bulīta ē linīta. Et Isa. dixīt fēcādēs cōcīnīs ē aū facīnī fomētāīonē īn doloꝰ ē tumōrē tollīt ē offīs fracīīs ꝑ plāra vīs vīdere recumē ad ca. de flone. Ad rīī ē ē ifta dīuersīmode remōē doloꝰ ē īdeo nota.

De remotione opothamīa.

Equīē

fuit fm remotīōnē apātīs qñ ꝓsīdīt īn loco debes īpm remouēre: qī alī vulnus vt ꝓlīgīs nõ pōt ꝑsolīdārī: ē tūc valet boc emplm. Auīcē de granāt' decocī īn vīnō ꝓstrīcto cocī ē ꝑfūnīs: ē sup locī applicātīs ē valet ē ꝓīncīpio apātīs: ꝓuīnīāt ē ē ē īdeo fīnī īn. ē. de apātībus calīdīs ē ē ē ꝓīncīpio applicānt ē alīa fīlī: ē ēīs ūlīc vīde: Ité valet ē ē hꝰ. R. olei nenufar' olei ē cucurbīn. aū. 3. īncer. 3. i. ē. ꝓīsolīā ter ūlīs īncūnde ad īdānī fūcī cucurbīte ꝑuātūe accēt. aū. 3. s. ē. ꝑsīta ī aliqīo vase ādūcāt. omnīa aliqūo bacīlo īnōēnīāt sūī īncōporatī. Ad īdēs. R. olei ro. mīrtīnī. aū. 3. i. ē. bolarmī. ē ē ē

cnatõibus fortib⁹ hu⁹z grossop. ut sunt pillē de agarico ē pe yera ē clisteria sint optia acuta ē flebotõia q̃ ḡ: ē gargarismata nafralia fermuntio ēs ēt reb⁹ acuti sip ꝗcluntia ut pipe ē vnetões p colli ē tubafcella cū oleo de lilio ē costo ē de spica ē laurio pulegio acuta cū cafforeo ē euforbio sip bona ē coptura cū lana plima. Unguēta alabastr⁹ Rogēs ē Theodorici. Suet ib⁹ spasmo buido. R. olei musfull. ʒ.i. floraz cerosilini. ʒ.ij. olei cōsis bunri. aā. ʒ.iii. cere. ʒ.i. floraz calamite floraz ros. aā. ʒ.ij. mastic. olibāi gūi cedre. ʒ.ij. sola liquīlia ponāt ad ignē ē alia pulcriora miscētur vtilio ponāt floraz ē fiat unguētus de quo cerum ē colli ē tota frāa linētur ānē duos ignes in sito vnguīto vtāt ad Theodorici berbas q̃ fiāt in oregon ē agrippa ē oleo ē castoreo ē pigueds nes limaciarū rubeaz ē uocat cū alabastr⁹ ē ualdē de pptiū ad sētrāchē nerūr. Et si ipsi spasmo supuīcret febri ē pūtatur q̃ sit effimera cēt bonū.

Si alia effet febris nō cēt bonū: ut ps i affo? febrēo ē spasmo melius ē fieri ē spasmū in febre stupbe ē sufficiētēs ē ea q̃ ꝗocāt sudore? sunt sulla ad hāc passionē. Cū ra spasmi ē cōpassimi spasm⁹ tal cōspasmus fi fuerit. ppt poloze curāt cū lēte maris ē alius fedāib⁹ dolōze: ut i ca? ē vl cerib⁹ nerūr. nicē. Et si fuerit ex pūctura curēt ex tuiza ē uitrofis sup loci ppositus. Auēsoar dipitre si fuerit stoachi ꝗocē uomit⁹ ē stoach⁹ cōfortē: ē i oblus cerebū ē fortē. yel ē foleē caput colli ostis ē aseelle ē ligni cū oleo ē lilio ē sunt ēsēp. ppiū medicamīē ē spasmo buido: ut dicit Auēsoar. Et si fuerit neruēs teneāt baculus int dētes ut ex tot? oo nō claudāt ē noctes: ē si fuerit nō pōt fieri: ut ē ꝗ mādat nocumēti ēoplāt in cidāt: ē vtāt Rāf. q. mel? ē amīēte opationē ynius mēbri q̃ ēoius. Et illud idē dicit Auicē. Sup vt? fuerit i capite musculoz ex quo unīnē causē spasm⁹: mel? ē tēdere musculū ē trāhere fozz ē alis regnū ad spasmū recurre ad physicos.

Cura paralysis.

Ura palisis ē fiat fertij accidens multas ēnoēes bēēdē: si ut tidē curre ad physicos. Uerūm ut de bes purgare ipm caput: fozare nemoē ē materā diuertē ē alia q̃ accidit cōtrēre. Si ipi palē fuerit a cā inrisīcē aut a cuffōe cāsu et flubusu bebes facē floiaqz et bebes sup loci apponē empla ē alia remedia. fozare caput ē cerebū fpiū ē ossis cēpti ē spa nūcē. Melius dipit hoc milū uler. R. mure ē fari alces capri spice nardi sanguis draēōis thurū mūnie oppo poēt bēdū carpebasami croci mastic gūm rab ē floraz ē liquīe floraz ē uulnes. aā. ʒ.iii. ē. musc. ē. terbentie ad pōdus olum: ē misce bec oia ē ut terbēna: ē pone b⁹ roni in elēbico ē ligēse bibilla ē liquōē bibillati pone fuāt uireo fori ē inci nnir cū balsamo: ē alig addebunt herbā palisis ē erat frio ē sa multū ē ps. Si palis puctuāt ē causā cospalis: ptet physicis vt ē nōti: ē recurre ad Medicū qui de hoc loquitur beni.

De cura sincopis.

Ura sincopis q̃ fiat accidēs septimū ē negligēdā: ē q̃ ē tia ad mortē: imo ē pui mors aut pricii nuctōes. Regimē ē cuacuātē q̃tū ē ē pūn ē obuiare toto posse q̃ nō vcāt sincopis: cū solādo sūnt uel tīrmū expellēdo multmudinem q̃ēni ne calefacāt omerā ē ne terreāt eos: ē ē cura ātēs ātēs uciāt ēē fibi pua crusta panis albi ifusa ē copio vino cū modico de aq̃ ro. ē poēt modū ē ē ifto vino. Ita ut nū ē ē vinū q̃ ādiqo calē dū natura ad ēductionē ē sporādēs adiuāt mēcidēs bis q̃ sincopis: ē tēdēt ē pricāt fortē in facē eius ad ꝗ. ē. ad frigidū: ē si nō bēn aquam frigidā fricent ēxrēā ē trahāt nasus ē pīā eius ē aures ē petāt nomine alē nocēt: alia fiant que precipiunt physici.

De cura alienationis.

Ura alienatōis q̃ fiat octauū accidēs ē decē accidūtē alienatō nocēt tur physic, ventiam debes ,phīē ne uaporēs ē ascēdāt ad caput: ouuerat q̃: cū lāgunis cū fricatōib⁹ a canice: ē i hoc cāu clisteria ab Auicē dilectare necessaria ē expcussīo ut redat rē. Ba. ē: terapēic. laudat oleū ro. cus modica acci. Expellere nūt ea a capite bijoes ē uapore q̃ eleuātur ē ē ifusīonē fomētīē q̃ p papaue ē femīa fuit sunt optia ē imīgem' nare ē fronē fīmilib⁹ farmacis: nec cōtio papauēris ro. uiol. folī ēstū flīcē ē uiti pūctria materiā a capite ē pedēs lauāt ad ēcū. Et multoēies fiant eos radix ut tis albe cū bibīt aut comedit ipsm ꝗcb⁹ alīgb⁹ cū aliqto cibo q̃ absēdit sapōē ē cura aliōnē accidēnis ē alia accidēb⁹ ut spīritū ꝗcē fīn ē de vulnerib⁹: quare hic nō loquor de curicie ē in loco accidit fatis dicum ēt ē ē medicinis ili cunuēntibus: ē ē ipocrīa mons qui sequāt solutionē panas cōmūnātis dicē ē infra tractāt de passīombus iuncturarum.

Cap⁹ quē de ligaturis vulnerū cū pluāceēlis.

Ligatura secūdum

Auicē, ,pōo loco ē ēplex, ē ligatura ēcar nariā: ligatura ēpīstīna ē ligatura retentra rez ē sup loci rcmīē: vt vnc⁹ ē ēmplīs ē fīe de alīo. Ligatura ēcarnāl sūēt vulnerib⁹ recēt b⁹ ē fractur. Et ē ci bīda seu fascia duob⁹ capīnb⁹ plicata ufq̃ ad medīū incipīas q̃ a medio fa? ufq̃ ad fīnē ē ipsmē capīēdo ē pīb⁹ adiacēnb⁹ ē ita uidebit ligāta aut pī ē loci lesū ē ipīnb⁹ fupadēcinb⁹: ē caueas ē a nimia strīctura ē a nīm relaxādo ē capīa sumāt adiuē. Et si ne cesse fīerit plures bīde ponantur ē pupīr cundē modum reuoluantur: ē per istum modū ligāndi vini labiū cū alio cōiungāt ē apire ꝗbīdēt. Ligatura ēcōsīsīum cōpēnt ulcerib⁹ carnosis ē spalt ad expellēndā materiā ē fundo ē ad defendēdum q̃ alia materia nō sentat: ē fit cū vna binda cū vno capite plicata incipīendo a pīe inferiori ipsius mēbri ē ibi bēs fundū ulceri ibi fozz ē ringēdōne inde reuolūtō pradas ufq̃ ad pōē ēmā figuōē sp debīlius frīgēdo. Ligatura tertia est retinere ē ista fīr vt medicina q̃ apposīt sup locū retīnēāt vt in vulnere vel vlcere qo fit ircolo ē ē vēre vt in apostemātibus ē fīe de aliis modīs ligandi ut fiatnis ē dolorosis erit ligamen nimis fe tene fit balneatur fascia cum vino claro: ita q̃ fascia bumecetur. Insuper nota q̃ bindē debet esse ex pāno lineo nō nouo neq̃ antiquo ē bīde ē fascie bēnē ēt late fīm latitudīē locīq̃n fī fuerit in bu meris debet esse in latitudīne ter digīorum fī in alīis bēnē et quatuor ē ē brachīo bēē et latī ,ꝗ digīti fī i digito ē vnū digīti loginīdo sit fīm ne cessitatē reuoluētis, ,ꝗ b⁹ ,n. m. ī fīs facit ligētuīs q̃ arte adiuuat ē natura opātē: vt dicit Dama. ē fīa plasmatōis mēbri q̃ mēbra fīcā ē vulnerāndīs principāt pulnīti sīe plāsīoli facūt ad podiatrorē ē cōplōē pnū ēpsīlīnā: ē ad ēpōtādū calorē nātalē mēbri ādīūcēr ē ad pōbēdā grauīudīnē ligamētī. Et ē ē ēpīlē q̃ ēlī pūnīl fiebāt ārqz

Annos fuīta ē ī tale ēūpsēnīr denōtātio nē q̃ ē pluma ceolūē: ē q̃ ē potrebat fīē remedē ēgā ēdēlīs. Auicē ē mōnū facē eos de ēhppa ēīī mōnātā ē mādā fīne de coro Mīsī ēo loco cop pūnīt pānos plicatos ē tripli catos fīnātōes ponāt duos ēīres ē vīdēt expedīēs. Alīq̃ loēr ē ēpōgīs ē ēhppa ē ēnāīē mādgīlaros ē āgūlī vnū ēylus pēt fānā ponāt planīēt ēylus labia ē ligāt ēr fascia duob⁹ capīnb⁹ plicātīs ad fēdīcīo in pēt pēdēīs, ,Ītī ē plumāsoli ēsī bulīnēī fīm q̃ rēqrit ē ēīīpōsīīō, ,ēmēbrī ē albū mīne oui: ē cū vino ēīpīrico ē cū oleo rosē ānī fuscī apponīt. Sēd ārtrīg fōmāgr triangulārī qnos lau dat Ā. ē ē ēarnādīs vnū ē īānē cunsīlēs labīī appōnīt ēī ē rōnīs q̃ apponīt fīcī sup alīos ad ēmāī dū calorēs nātūrālē fūnt ēriam deputātī ad prōbēndum lesīonē ligamentorum.

Cap⁹ de ēpōtēnīa ē de ēpēdītīone carnis.

Nvulnere

ēī ē pdīnēē carīs ēs Ā. ē ,ī. ,tegnī. ou pley est intēriōwa ē ī vnīōēdēlīā ē ī ge neratione carnīs: ē pīlo ēs generāē carnē dēēdē vnīēē. Et nōōq̃ vulnī ē pōē cūrārī tale nīī ēcānīnā replēī: ēōīs ,n. ōcnānīs ēducta ē nātūrā indīcāt ē ēplēndēī ē ī indīcātio ōīb⁹ īdīōīs ēēī nō. Ēīī loc⁹ ēs replēri indīgēnī ī m'ius indīcānōs ē b⁹ vt methodo ēgnālī. Ēō ēī q̃ prīclārēs dispō īōnēs ī indīcānōēs ēī q̃ b⁹ replēī ōcānīnās vulnerīs ēī. ē. pāīs fūīt a fūbīlātā vulnerī, ēōā ā mātērīā cōpōrīs ē mēbrī. Tertīā ā ,ūngī. Quārā ab īndīcātīōnī ,ōrārīcātē, Et tal' fūīt mōd⁹ Ā. ī. ē tē rapēūīcē ,ōāīā īnētīō īnīēēī ,qn īngrātīōnē cārīs ē fīē ē ī āgūlīs coagūlātōnē mātērīālī ē effēctē ēō ā nāfā sēpe ōccūrīt duē sūpūrātārēs vna prōsī ē ā lītā sūbrī ē ēī vōlūm ē ēxtīrpārē rēs pē nātū rā mūlīā ē ēīīs in quo ē ī indīgēm ēxīcēādē ē abīī īīōnē ē ī ēī ēīmplē. Āmmō mōdērārē bēē ab Ā. ī tractātū ōēs ,vlcērīb⁹. Sēōā īnētīē ab eo ēp cōr pōrā ē prīcūlē ē b⁹ qdē fīncēīōrā bīē qdē būīdī ōāā Fs nātūrālēs ēō frārē vt dīcīā ē ē īllūd q̃ ē ē ēr nātrā ābīcē fīcūt ērgo fīlē ēīīm fūīt fīē fīē cōr rūpīt ēīīī fūī calīdīōrā Fs nātrā indīgēt calīdīōī bīūī ē frīōrā Fs nātrā indīgēt frīōrīb⁹ auxīlīūs. Ēō īnōēēī ēgnīdāī carnē qū gnāē ī ōs ēē fīmīlē pēr fūī fīcēā ē nōcē ē fīcēā ghīrāī. Et, ppē b⁹ ārtrī. Ā. ī. ē ī tegnī. ē ī. Ā. ē ī ōēgēnō fūīnātīōē q̃ ēbīūs gē nērāt carnē ēbīūīdīānī fīccīū ēō nō ghīrāī Fs hūīē cār. Tertīā īnētīō īnēīīō q̃ Ā. ī. Ā. ī. ē ē pīī ē ē ēīpa vlcērānīs q̃ vlcērātī carnē fūīt calīdīōī Fs ē gīdīōī ēōcēē ē ē nōcēē ē mēdīcīnā ē ē ī fōlī mōō rārēīī; calēfācē ē ī frīgīdārē ī tīn ī ēīīī cārō ī ī ēgrēīīā ē ab eo q̃ ē ē pē nātrā: vt dīcīt Ā. ī. tegnī. ē. de cāūī ābūnōnānī ī ēpāī ē ē ēpōrārī ē pē ī ē frīgīdīōīb⁹ q̃dē ynī cā ī ūs calīdīōīb⁹ q̃dē frīā ēp ēūādō nātūrā. Quārtā īnētīō fūīt a frīī īndīcātīōnīb⁹ ē ī ēīūīt īdē ēpīī cārē ē būōī ēōcēē prīcūlānī q̃ ē ē ēīīī ēī ēīīī ē ēīīī ē ēīīī ē

hoc. Galb. ii. Sapini oppopodē affecteide mhre piperis. aß. 3. s. calameni mentalti. aß. 3. a. flercoru columbi aneti. aß. 3. ij. dissolvantur quinque uno: et omnia incorporentur cum melle et oleo antiquo et fiat emplm. Alig capitis pullos e aues et depluman aß ⁊ applicā sup locū uenenatū: et ē mox dicit q ē bonū qñ amrarit veneniū: hoc facit nonq; pulsus vt. cuadat. Pro fa mēticae laidat illo ⁊ tbi ualy ⁊ d'ymi. Rcere picis nigre pasine aßunge mistoo oleo antiq. aß. 4. galbani. ß. j. s. fiat vng. Dixit Auicē. galbanū ⁊ medicta ēt ruinosa uenēta q ibidē sagini qñ bibit. cū uino.

Secundo dixit ālig qñ bibit aut lint pfer nocū mēta uenenosa ⁊ uulnerib. q fuit a sagitta vene mat: ⁊ qd ponit ipsas uina ⁊ tradit. Et Boro. dixit q sua petēcia aurata ⁊ tabiti uenenū. Et qñ aliqo cū ferro uencāto vulnerat crē lapis magnes ⁊ miscet ellutaria ⁊ dat ē ipo ⁊ ponit sup crē uenū ⁊ fecessa cū epithēdis ⁊ ē pulnerisat ⁊ pōt sup locū vl cū unguēt; miscet curat ipm. Alch. dixit auctoritate Bas. q trahit sagitta ⁊ dixit ē ipe Alch. q ē ipa magnet pet. a. n. ad. ali. q vlo ⁊ ua ker. Boro dixit q pt cū melle. Dia. dixit fiet rape cū uino dat ē lint' vulnerib' venenū. pdest.

Rasi dixit q ē sagitta certū ponit cū uino. ⁊ ipa uenēata sagittas. Albabas dixit sanguis le post ⁊ cetis si fricat. ē loco ⁊ alg uenēo qñ ponit in sagitta. Constātin' dixit lapis magnes ē optim' bū q uenēto ferro sagittē ⁊ ulc q dcl ⁊ pōt cū uino. Ilo nubiro ē qn qis trahe sagittē sup locū ⁊ bibit nalest. Et ut scias cognosere pūctū ēt uenenosā pono tria signa. P' ē loco ē dolorē ē. mordicā ē mēbr. mutat colorē ⁊ ipsū in pu cētra si ē mēbrorū ⁊ corp. fonti ēt'm' obdormit' onēr. indica tūc q pūctura ē periculos. Ilo nū q si tū uel cognoscere recte si cānis rabidus fuerit nucleū mel ⁊ mulnē pōs ⁊ ponitur p aliqs spacij q pōtes ea galle ⁊ ē mordē rabidus ēsi nō morit rabid' nō ē. Hozdom' dixit q ls i principio i pun cura canis rabidi p' pōt mēses vel mēses sētire. Et inde qñdo morsij a cane rabido in brachio ⁊ mūs' fuit solidiati ⁊ demū ex sito mortuus ēxt fuit ⁊ castro centi. Et ēo facias q mulnera ⁊ ulcera ēses canis rabidi nō solidēt' q nū pōt sanare: imo qñ pōtes ē ē nbi pōt solide tenere loū bi aptiat veneni illo bi resolual. Alio ait ca nonēo dimitto pbiliē: ipsū' Auicē. Rasi. Rabi Medis ⁊ Dēricog fecerūt mēcione ē quod neue nore b' caph corrobōet vicro Auicē. i ca' de ep' trabēdis sagitti i fine capitulū mēcione facit ē ta guina uenosa. Utrū medicia solutiua conuenit in principio dicē i qbusdā nico ē op nō pōt in pun co ē medicia solutiua rabat de circiferia ad cē' trālis rabat veneni ad ligat ⁊ b' ps ē mēr Auicē. pima ārti ca' xiii. i. pcessu bi pnunie.

Capitulū octauū de vulnere facto in ventre.

Vulnus in ventre

Si ālig ē cauū de vulnere facto in ventre. ⁊ i laterib'. eo q ad pēē mūcoē currit plura ⁊ ēstia ēs ad pēē laterioē. Sq q' egredūt ēstia ex vul nere vtri ni debēt ea ingrimitere ⁊ nō fuerit ēstia ⁊ lauare ea cū vio stipico calosā ⁊ nō possūt iro mitti ut dicit Auicē. eo q sint plena nōtoliate tūc debes illa colere cū spōgia plena aq cala ex ipsa ⁊ ut ē balneata in uino stipico: ⁊ exprimāt ⁊ ponāt sup locū dēlē ēstiā ⁊ ironmitāt. Et nō q cum ista aq possūt bulere ⁊ carnāriae ficq; ait. fenēi cum ē ⁊ pace laur. Alia ūro ut Rogerius ⁊ Theodōcic' ścindāt pullos vel alia aialia p me diū ⁊ ipso calidā' possūt sup ēstia applicāt ē to nēs facūt quousq; sit calefactua ⁊ buāfaciūt. Alii uero ut Albabas ⁊ Jame' Dyni' ponūt ut ex termietates in balneo ponāt: ⁊ fiat pedes ⁊ manus ipsius patiēt: ⁊ ipa ēstiā cū oleo vio. aut assū gia potci calā ⁊ ingrēt. ⁊ ita ironmitāt. Et aut q hoc modū nō possūt ironmitere ē ad lo' ē' pila rēt. Et ipse Auicē. ironmitāt ē ēcidat loc' cū gamam vel cū rafcoriomelius ē vl cū pepar Auicē. q vtrosūtas resolual ē q lesus apatur ⁊ incidat ē hoc pacto fiunt loc' ut vult Galē. Auicē. primo p hūc modū faciāt acū ēgredi ex vno latere capēdo cute ē carnē ē dimittēdo fiphac in hoc eodē latere cedē in latere alto ūro opposito faciāt acū pe netrare ē fiphac ⁊ hoc eodē latē: deinde ē alto latē ūro opposito faciāt penetrare ē fiphac. ⁊ mirach. Et hoc facto anoda filā fēde fiphlis fili fētā nō dānde ē hōs puncti unjōcindē procēdās pondēo ē latere sīto in quo capsū' mirach: ⁊ in secundo puncto capias mirach ⁊ fiphach: quia cuem ē cau nem dimittendo fiphach: deinde in parte sīto op posita in qua capsū solum mirach capias mirach ⁊ fiphach ⁊ anodes filū: sīto modo babes secūd dum puncum. Et ita proseguere in tertio puncto sicut ē in primo: ⁊ in quarto sicut in secundo. Et ista ēstiā procedas per hunc modum usq ad necessitatem. Et ratio huius ſumitur ex hoc: quoniam fiphach quod est para nerua coniungitur cum mirach quod est para camofis: ideo fortassis est ista incongruus ut dixit Auicē. ⁊ patet expimēto. Aliius modus future ē Galē. Albucas. ē isse modus ēt cur esse magis cōmune: ē ēt tenios sed non se curior: ⁊ ēt quod secundum omnes magistros quantoēt laterum vel oculum labiorum sumatur in vno puncto: ⁊ ēt in quolibet puncto fiat nodatio ē tot puncta fiant quot fuit necessaria. Tertius modus iuendi ē ēt Lanfranci ⁊ Dyniri: ē ēt ip' perfectur totum mirach ē fiphach ex vno latere. Deinde ab intra in aliolatere uenienti cerna perfo rentur mirach ē fiphach: ⁊ deinde per spacium mi nōtis dicti. ab eodem puncto. eadem acus cum eodem filo non incisio nec nodato faciēs secundū punctum quod penetrat mirach ē fiphach: deinde ē alio latere mirach ē fiphach. Et in isto duobus punctis cum ista duobus capitibus fili nodatio nem faciāsex ista sumra multum fortis est: ⁊ ēstiā modum retigi eiam superius. Quartus modus iuendi: ē ēstum modum tangit Auicē. ⁊ est vt capiāt foli mirach ē mirach ⁊ dimittāt fiphach sp ē ⁊ q'ls pūcto fiat nodato fili: ⁊ ēstiā sumra ⁊ ternē locus ē pulnerib' ⁊ tamqā quod Rasis posui fu per ē inferius de medicinis incarnatiuis facēdis mēcione: ⁊ ē stuppis ⁊ aliis incarnatiuis ⁊ aqua ⁊ toto apleto sinuos corpus fm necessitate suisq; ē vulnus fuerit in late dextro. hac cū aceto ⁊ fimilbro ē ē fuēt in sinistro hac cū iacere in dextro. Ēstī fuēt circa umbilicū vel infra. hac ipm iacē supīe ē sinuos ipm alte cū pedibus ē depressē cū capite

Ēstī fuerit vulnus supra umbilicū. hac ipm iacē supinē. pars in qua ēt vulnus sit altior altera p tec per ipsum modum procedas vsq; ad finem.

Ca. 25. de vulnere grosso ⁊ intestino.

Grossa intestina

Si ālig ē cauū ē ēstina. fuēnt ici ēt'm' ⁊ ēstina ⁊ ēstina ⁊ capitū' vt dixerūt q ēs experimētōrū: ⁊ dicit Albu. ⁊ Jame' Bal. ⁊ dīū ēx inuitis ē ista fuerint' appo ē fco. Ado dus Jameri Rogerii ⁊ theodōcici ēs infridāria intestina apponūt ad cuādādū ēx fecēs ⁊ putrefiat ē futurā facūt ⁊ impōnūt camisā fānēnū in inge finis ē sup ē fuēt. Alig vr Galē. de salice. ponūt pēē alic' intestini aliquina aiat ē deinde suūt. pōt cum pecū. Alii vr ipmus magistri ponūt tuche ēs arteria alic' aiat ē ēcide suūt vulr' ⁊ natura po ēsa expellit illas cannulas: ⁊ sic modus nō vidēt rōnabil mihi: q fiat peri ingēio nature hoc quo ad modū eim illo ēstrumētūs ē exposūt dicit Aui. iudicio meo vr intestina a fecēs' lauē ⁊ mundē ⁊ lauē cū vino stipico ⁊ sup intestina ponāt pulti ōs aptatūs sīpure ē cuque fili cū quo intestina sut nō incidat ēs dimittāt ad ēt' venire non inci so deinde facta fistura intestinorū fiat fistura ver tis mō pūcēonec debeas dimittere locū aprīū: vt dicit ⁊ amenus ⁊ Lāfrāc' ⁊ in b' cāu sequēs Bu. ⁊ nō ēqn ne debet ponere locus aptus quia non ita offendit mēbra interiora ⁊ calorē naturales si cut aperūs aeris nō a natura alterātur: ⁊ ec hoc ē curāt illud accēdēs pūcēdūsq; ē dolor ē cānē ⁊ vēre ēr qb' pōt pasmari ⁊ ē b' mor ē ē b' vulnus aptūs q necessario fuit magnū. pp' operā rione fārā preparāt ēstina ad expūsq; summē ē periculosis ē nociuā. Ad intra ro dei illud q p cepit Aui. cēnuera ē ēra fiuillata ē mīscentur cus aliquo liquore ē dēt ad bibēdū. Et cauda eqna Fm Galē pulueriza ē vnū vlcerōsus intestinū ē stomaci ⁊ vesice ē clistere de vino stipico aigro tepido. A Bal. ⁊ Aui. laudāt in. x. cardūs ē dicū falē ē piles. vel. vii. fit tenuis ē talis q non fa cat fecēs ⁊ suppūratōes calefactūs fmo. ēsīl datūs ē durus. Et quatuor magistri scripsīt ve fiat hoc. R. rde farfure vel de tritico ⁊ ponāt per boza in aq cala deinde colet ⁊ ponāt pulmo ē gāti gli aromatici fan. ⁊ ēsolide maiori pilon lepozia pulueriz ator ⁊ melius ēst ē ē frumēti ēst aqua fanū qñ in aq pōs deinde ter vel quater ex bibēt ē ad beconēdū thuris ⁊ mīr ⁊ valere eam laudat Gal. de sal ⁊ ē capus furis ē infirmus ēt debit' brodū gallinag pōt dari ēt in eo pone rē oxacāti ⁊ qua ārōatici ēt bonū vt ps. Et nō ē' intestina minuta nō recipūt ē solidāriōē ⁊ spe cialiē intestini ieiūnij. pp' subtilitatē sui cōpositē ē. pp' minuēdē venā mediancē ⁊ ad cus. ven unte ē. pp' ēpēdūtatē qui bs ē ē neuis ē. pp' mi nūdmē colere ē trāsmutē ad eū. Et b' dixit A. Et de intestinis gaccādē' aiāl ē' fmilbro ē Si ēo sirbus ēruēt ē nō fuēt ēstrauāgē pe nigratus aut. pp' mutatōnē in colore ē tic laqo ea piāt pes benigrate: vt dicit G. ē ab cānd iūr. ille pcesq ē' intra laqueū ⁊ laqueus ip os fieri ē pa lauāriōnē cū laqueo ligato ipo sirbus in parte alterata incisa nū' mittat ⁊ caput laqui dimittat. ēt vēnēso q' natura expellit laqueū qui sanat' ē sirbus ⁊ cēcīdā ipm sup locū ēuēniēt ē hoc ē in bonia incīdūnū in cāio vedimo ē sībus ⁊ ra expellet fili: ⁊ ro ēx facim' laqueū ē q' sirb' plenus ē venis ne ergo intūmat ⁊ emittat ēsqui facia incīsione capimus cū laqueo vt oes vene ē stringant. Aliqui ūt vt Bas. ⁊ ēx facia incīsione ēn ipo sirbo facūt cauterū cū ligat' ⁊ pōt dicēt cām nōq; pōnāt laqueū ē omnīū: ēgīb; mōus ē bon'.

De ēpīsione ē' oloē.

Ē q' icisioni fortasse

Si cecēdū doloēsīb; ēs illis sīcenere scīa quare opor pūcē ē amīttēē. ēfīsīo oles aneci aut camp. super punturam ē super locum incisionis ponāt emp'm facū ex fengreco ē ſ limē. ē ēcalice ē fimilibus anodinis doloēs mīti gāndus. Aliqui ūt vt Don ad dolendū illus vorū ones intollerabiles vnū ē cū sale bulium gbus ad dāt de furfure ē ip ē ip ipsīfiat ē ponāt in sacū q oīus pōs oppōendū ipsi potest ē ē hoc ponāt sup loū ipmū ⁊ ē ēcīdūr vel ēcīdūr ē ē ē cū ēlis fīs re mittēē rorīes faciēdo ponēc toēsīs ē doloēs ēcēēē de materia ē ē q' remāēē infra vēris spacij q nō possīt ēcīdūr ē ē ē

gitrade carnis. Cagis principale qt uirtus e oppo
nis medici. Alia ca e ut sanguis fluto ad loci fit
repamo i unitate e dilatate: et q̃ aliqs boy nõ re
pamus fuerit multiplicabil' morbus. Et ppt hoc
dixit Auicē. coagulat sanguis fmis; os ergo medi
cinal generante carne de ficca e abstersiua parū ut
biuidiatē exiccet subtilē e grossā abstergat ut
ex Auicē. exiccatū nõ ds cē nimis magna qm p
bitq generānē carnis nisp abstersiua nimis qr re
mouet biuidiatē ex q̃ caro ds efrigari: ergo q ila
fa fit deteriate ficcitatē: qr os cā cē ficcā p̃ l copa
tide ad mīdū. et ideo ordo ergo efrigari: et l cepari ad
mīdū. Et ideo ordo ergo medicē e ficcitas iddi
get. p efrigatde medicīa ficcioē. Et ipso medicē e
buiidinis: ligder medicīa efrigatiua cū sua biuidiotē
e posset, phari ofe p̃ p̃ intelligēdē nõ pho alīt p
pitē. Et hic ds in 3° de regimē sanitatī dicat me
dicīas efrigratiā carnis debē cē tale in vulnere, vt
cōfrigē cōplonē medicī. nõ dedhuatē. Quapropē
dicēr aliqd ex medicīis q̃ biuidiatē ad mīdū
dicta biuidiatē in fui natura efficrat p̃ 3° regimē
Hal. cū prior ficciōa ficciōē, q̃ biuidiōa humi
dioib' adimoniō. Et Hal 4° de accidētī. vul
nere biuido appropriate biuidiatōnē q̃ cōfrigē
fit p̃ffīa biuido respectū ad plonē naturalē e ad
mēbriū e apnū cōplonē destruē. Cōfrātio ad
vo fieri p̃ prima modo e ēt ffīa: q̃ medicīa cō
tamēs huic mēbro ulceratō p cōhuatē fui non
solū ds esse cōfuatiua cōplonis natural: sed ēt os
ē ad mīdū ad ēt ffīa cōplonis extrīs in mēbro.
Et fm hoc p̃ p̃ pura cōfratio fit a frīs: et ifa fa
tiuiter p boc ps solutio ad motiua e ad alia. Et
alīt ad cōfuationē possent dici, q̃ pertinēt ad
tertium Tegni.

De medicīna generatiua carnis ficca.

Iso de medicina

carnis generatiua ds esse: mīdēdū e mō q̃ quo gra
du ds esse ficca. Et ex dīcīs p̃ p̃ ipa ficca in
pato: e medicīna exiccate in p̃ p̃ot intelligi dupl.
Uno mō absolute: sic dixerūt alīq medicīna ge
nerātiā carnis cē ficcā in p̃ gradu 2° e 3°. Alio
mō pīcīsa medicīna cē generatiua in copīta ad
loci in quo ponit: ex fic sp̃ē in p̃ uel parū plus.
Et ito°. R. vreos oppopōad rbus e fic de alīq
q̃ fiunt generatiā carnis i buiersis rū locīsiis vno
tū nõ ex respectu alīcuius fīnt ficci i p̃ intepera
mēto tū nõ generaf. f. vreos Aristot. q̃ fiunt ficca
in 3° respectu illius: e hec e ē cāsāre ealio medicīna
ds cē in pato ficcat qr p̃ficiatur sibi simile buidi
nātē naturale sui fīnāt: e p alīa biuidiātē mātē
extraneā remouemēte os q̃ alīo: q̃ nimio exicca
remec minor q̃ biuidiatē p̃ptā nõ exiccarē ex
qua nõ generaf caro. Ptē nisp medicīna generāt
ma carīs ds appropriari, q̃ si facta e abstersiō vel
exiccatio i mēbro: q̃ p̃ biuidiatē fuerit grossa ds
abstergi: si subtilis ds exiccari. Et abstersiō ds
fieri cū mondificāt' 2° exiccatō cū ficcia in 2° vel
in 3° ut hīc apparet: facta exiccatōe debita debes
apponere medicīas generātes carnēm nidēt nbi
ex quo p̃ secōdā Auicē p̃ cap. fen. 4. cap. 6 cura
folutōīa cōtinuitat, dicēt ōīo: medicīa generatiā
carnis aliqd e ficca in 2° aliqd in 3°. Et ex 3° ē
ingēio fanitatī: q̃ dicit, p̃ medicīa generatiua car
nis ds esse ficca in p̃. Aliud fuit locut' in capite
ad corpus repātis: sic cuer, p̃ medicīa generatiua
carnis e ficca in p̃ aliquotīes e aliquotīes in 2°.
Et ait fuit locutio in capite ad mēbrū in quo
ds caro generari: sic i ūtrāsp medicīa generatiā
carnis e ficca e sp in primo respectu mēbri cui ap
propriatur dicnum est.

Papinulum de medicina generatiua carnis.

Iso q̃ medicina

sia carnis, ps cē ficca in p̃ respectu mēbri. Re
stat mō uidere quō in illīter actione. Et ēt uul
me expediōē p̃ mēbro fuerit calidū naturalē: me
dicīna ds cē cala. Et si fuerit frigidū naturaliter
medicīna ds cē frigida: ex q̃ cē nīl q̃ mēbrū fri
gidū e. Et fundat dicīs illud in hoc, q̃ eo cura
fit p̃ptaria cōsta in gradū bēdo intentionē ad
mēbrū tīn. Hōre tī debeat q̃ ī medicamē gene
rātiū carnis in 3° regimē, p̃ sicū, p̃ūper p̃cedēdū, id cū
dico ēt aliīq alia re: ut uirtude eriēs q̃ nimio exic
cat, e p boc nõ generat carnē addām oleū e pari
cere cū uirtde eriēs, e generabit carnēq; uirtus cā
ē refracta a cera: eab oleo q̃ fuit biuidiatē noti ē.

Hōre ētā debeāq̃ non solū debes cōsiderare
exicatiōnē e ūtecutiōnē q̃ fit in mēbro e calēta
ctiōnē e frigidatōnē: sed ēt ōsiderare debes iterum
dispositōnē ulceris e mēbri cui p̃ plonē qui mē
bri aliquotīes ē biuidi e ulcus fit: e ē aliquotīes
mēbrū ē ficci e ulcus biuidi. In p̃ ūt cā ex ic
cēta debite appropriari: sicut oldanū ex farina
ordei e fabay. In 2° cāsu appropriānt medicine
frīnt exicēbes: sicut aritot. e radix appoponac.

In 3° casu medicine medio mō se bōnes: sicut
vreos et farina lupinoy. Et ex boc p̃ q̃ medicīe
generātes carnē fīnt tria modoy: f. debēs fīnt
et fortīcēs. Debēs fīnt oldanū: mastīx: colos
nia: farina ordei et ceceri: e ola debēt appropriari
coapīb' biuidis et coapīb' puerog. et mēbris biui
dis et capitis loca carnōsa. Fortēs fīt aritot.
vreos farina lupinoū et ordei et cicēra. et fic de
aliīs: ile in mēbris ficci debēt appropriari. For
tiores fīnt cēnūrea: folium glutini limacis alīter
plumbū: fīt ēt antimonij et mirra: generāt nāq
carnē sup ostā discoperare ille generāt ēnā carnem
in loci profundis et q̃b' simplicib' possīt fieri mul
te fesme. Posīo: ut nouū e inspicienti: et ut mei
modoy ēt ponā et primo. Cap°. 6 vnguētis.

Nguētum

fulcum Ricol. 8°.
oleī lit. 5. cere. 3iiii.
sepi argīnī vl caprini. 3ii. colophonie. 3.
ti pīcī nauāl. bīi. fīpini. aii. 3. ii. mastīx: olibāī: ter
bēnīe. aii. 3. i. bullāt cū oleo et cū bullerint ponā
cera et ipsā liq facta ponāt colofonia, deinō pīx nau
ala deinde gū fīpini et tbēnīna: et ad vltimū ma
stīx et bullīt ad q̃ omnia p̃ terāt et ip cū pīmula
p̃mīscēdo donec coctū fuerīt. De vnguento.

Ung° basilicon. Gal. in lib. fracēop. R. pīci ni
gre rasūrcere sepi incerini oleī ēstū uīs: i fi p̃ol o
olibano vocat basilicō: mastīx. a. ℳ. 6. vnguētō.
Unguētī aureī ℳ. R. cere. 3. v. rasīne. 4. i. dēbēte
nū mastīx: tbūrīs: foeoelle mīre aloes croci. aii.
3. ii. e fiat vnguētī: et ya ipīm aliīq; in mīdīcīnīs
ponāt de mēlle. 4. 5. Unguētī magīstī. Ppo de
argentīs mīrabīl' in vlcerib' ad generādū carnes
e ad incarnādū R. oldīāī aloes fang. dra. foeoelle
aii. 3. 5. olei mīrtīnī. 3. 2. cere. 3. 5. tbēnīne. 4. i. fiat
vnguētī: ifto mōdo: cus ceratōeī. et tbēnīna: fue
rint dissoluta addānt pulue in frāgīnāmē polo e
i forma pulīnis poēsīs vel. Unguētī viride Gal.
Auicē. R. aloes croci. 3. ii. fāgīnāre: mīrrīs: ādēdo ag
igne addāt vīride crīs. 3. i. 5. ducēdo e p̃mīscēdo
fiat vnguētī. Unguētī de lino. Auicē. ℳ. R. ra
rāīne pūn pārī linei bī mīdānī pīces. 8. coppoponac
ci pīce. ij. vīnī mellīs: olī cōrīandī. aqua. 9. vī. Iutargīra
aloes Fecoelle terīā pēr illīus e fiat vnguētum.

Unguētī grādei magīstī. Pe de bonemēīs pēsī
tum. R. cere albe armoniaci. aii. 5. f. bēnīte.
4. i. galbānī olibani mastīcis mīrre. aii. 3. 5. aritot.
rotūde. 3. ii. rēnda terāt: e infundant in vino albo
in quo decocti fuerīnt betōīce berbene: p̃ solīs ma
teūs: e minōīs pīpūndīe ipīcī berbe grī pēt bene
cīe. aii. ℳ. i. p̃ oltea exbānt: e mallassēt cū lacte
mulierīs: e mallassānd fiat vnguētī exbīt sānīnē
e hīdōīs grossīq; et ēstīgat carne. e p̃solidāt: e
coc ad ela vīcēs. Unguētīs vreos magīstī. Bīni
R. f. spī vāccīnī. 3. 5. olei. ro. 3. ii. cere. 3. ij. radīcum
ireos. 3. i. tbūrīs: foeoel mastīcis: aloes aritot. co
lophōnīcānī. 3. ij. tbēnīne. 4. i. e fiat vnguētum.

Pulīnis Rab. R. oldānī foeoelle sānīnē. ros.
radīcīs vreos ani. pēes eglēs. e fiat pulīnis. Pulīnis
Iafānī. R. tbūrīs mastīcis fēnūgrecī. ānī partes
equales terānīnī: fīat pulīnis. Et modus ope
randī pulīcēs est: q̃ p̃timo lauetur locus cū vī
no e p̃stea ponāt pulīnis: deīnō ponāt stuppa bal
neata in vino sīpīticō. Hōīp tēnēs indīget mo
dīcīna in gb' e attractīo magna e cāusīna magna
r̃ō ēsq; fī in eīs ds generari caro. Et nōīp̃ ēnīs
attractīna ē debīlīs: indīget ergo medīna cāsa at
tractīna ē attrahī nutrimēt: ad locū in alīo nõ ē
nīs fīcēq; ēnīs eos ē fēnāgānīēne aut non.

Cap°. 7. de medicīnis gīrātīs carnem.

Edicīnę incarnatīue

sunt illē q̃ aggerāt: e p̃iūgīt labia vulnerę
elōgata mediātē biuidiatē fīsa in ca cēnīē
q̃ ē ēl labia. Intelligēdū tīl q̃ ifa opatio q̃ ē p̃iūg
gere labia ī ēs ūtrībus medicīne fīnt agēs pīn
cipalī fīnt dīctī fuīt de generādō carnē. Innno
pīncipale agēs ē ipsā fīnis naturā f mēbrīq; fīnt
ē illa q̃ p̃iūgīt illa labia: materīa ē p̃iūctōīs e ipse
sanguis dīc cēnīāā medicīa ē ē solū coadiuuāna
ad hāc opānōē, eo q̃ ipsa remouet impēdimēta
q̃ p̃ ostīs p̃hēnī vnīē. notādū: ēcamare: p̃ solīd
dare: e aggerare ēē imponāt in pānī. Et are in
debēāq; e p̃ffīcēnīa ī medicīnā gīrātīnā carīs
e incarnatīna in duob'. Pōīo q̃ gīrātīna carnis
ē ficca in pāo. Incarnatīua in 2°. 2. q̃ medicīna
carnis generatīna nõ ps cē fīpīcīa. Et incarnatīa
sicūcēlaro pānīa q̃ medicīna incarnatīua ps cē
ficcīōē q̃ ē calīdīāā: q̃ ē p̃ biuidīāā naturāl' dē
sari: e boc ds fīeri subito: e in breui tēre: illud nõ
p̃ fīerīnīī ab illo q̃ velocīē exiccatōē manīfestē
Et ī 10 q̃ medicīne ēte fīnt ficcē i. 2° q̃ fīacīo
ifa e incarnatīna nõ ē fīdūte: ps q̃ illa humīdītās
pure fīerīē: tūc nõ fīcrē incarnatōnē: quo cōcīt
dīē q̃ medicīna incarnatīua ds cē ficca. In 2° p̃ q̃
tā' actio ps cē ficca manīfesta q̃ fīt a medicīna ip
carnātīua cū effectu medicīe ficcē in 2° fīt manīfe
stīta e effectus primi grad' manīfestīatur: ps in 3°
de simplīcī medicīāē ab Auicēllo ca. 9. medīcīne
e bibīē. Et ēt ēl ēcīē p̃ēm medicīnā incarnatīua ē ficcē
ficcē i. 2° ītelligēn' ī p̃aratīa ad mēbrīcī: appro
prīmāt absolute et vt dīctū ē de medicīna gīratīa
carīs i ūtībūs tī acē' ds cē fīt ita fīdīto fī i ficcē nõ fīt
erī mala p̃ 2°. ps ē fīt in ficrē p̃ p̃ o fīta medī
cīna ds cē nīl cāsā q̃tū illa mala p̃ p̃ o ē frīgīda.
Et fīt ficcē fī fīerī mala p̃ p̃ o cāsa medicīa de
bēt cē nīl fīta q̃tū illa mala p̃ p̃ o ēt cāla: vt patet
in tertio tegni a Balīena.

Iso de pri

mo videndum est de
2° fīlīs q̃ medicīne i
carnātīo bēnē ēē fīē. Et rē ē illa q̃ calēa me
dicīe dētē ēē p̃dīēnīa fīūt' bunīē ad lo
cū: e nō īdīgēt aliquo cūrīs bīōp. ad, locū neq;
boni neq; malīnq; fīda biuidīāā naturā q̃ repīē
ad labia cēt vnīrī: medicīa de gīrātīa carīs īdīgē
yt ad ipam curat biuidītāē: ex q̃ caro ds gīrarī
ēspīrītīāā ēt b°, pbībētē: et b°. ps gloālīus dīcti
Auicē. īdīgēq; medīcīa incarnatīna dēē cē vehe
mētīs ēspīrītāē: ad nõ īntellīgēt īdīo absolutē: ī q̃
pparāē ad medicīnās generatīuāī carnīs: quia ab
solute nõ ēstē ferum.

De medicīnis incarnantibus. capitulum. xi

ℳ Eoicīne incarnatīue

fīlīcē fī. ℳ. ī fī
fan. bea. aloes
foeoelle: bol° armeniac: tra: fīg. mcnō cor
tex palmārū: granato: amōgīsola. folia piro
rū: fīlīcēs: rīnīs canīā cgnāīolia pīnīē cīpīsī: e pē
tafīlōē: cetofīa. foeoes sodbāē: pulīnis molēdīnī: o
deū: ēbulīī: ēbēnīāāē: acetō: fīātq; vīnī rubeus
ēspīrītānāāē: vel fīrī artīficīāē: ex gb° mīrtus
fōmīāē: ēspīrītāē: fīcē: pōēsīē: p̃ pīx: vt mel mīscē
ē eāq; fōrmāē pōnāīs: īsp° in loco īsū fīerīē: poēs
tīrpīāā īsōma ē oīm. R. pulīnē: ēffīrcīnīī q̃ fīt p̃
fīūtīī sānīāāē: e mīīce cū ēbēīā ī fōrma vnguētī
Unguētī ēs. 9. valet in ol vīāē. R. acētī vīnī abo
rīī. 3. 4. mēdāēsī. li. ij. berīs vīīī. 3. f. zīnār. 3. xv
colcot calcītīs cōnīcīī cīnīī oīm. aii. 3. ī. cōqīāē ad
īnīīē: pōēs īnpīssīmē: e rubēāē: ēnīāē: ī vīnīs e
in olb° apānb° e vīīīēīb° ēst ifta. R. appāra. cibī
magna capīāē medīā vel tīīā vel q̃tīā p̃ o. ī cata
gīī. ponīt b° ē vocīt: īpm empīīī nīgī. R. īutar
gīrī pīē. ī oīēī acēī pīīī. ī. cōqīāē p̃ īnī īīcgrā ī ips
īp ducēdo vīī ad īpīīīīīīīāē: e īīgrēdīēē: e fīat
vnguētī īīa palma. ī. 5. i. cāra. R. īīīīīgīē pozcī fēī
īīīīīī. ī. īī oīēī. ānīg. īīb. īīī. cōqīāē. 4. 5. cōqīāē ad
modū pēcī nīgrī: e ducēāē: īīīīīīīīī: īīīīīīīīī. pāl
mā yl de cāīīā fīat vnguētī. Empīīī vīrīde ma
gīstrī perī boī. R. plantagīnīs cōīīīīīīīīī maīōrīs
e mīnōrīs bethonīcē yrbene pīpīnellē: pīīīīīīīī

Medicine cicatrizanti

ne e figlatiue sunt ille que cricetis sup
ficiem vulneris ita ut fiat cortex supra
ipsum custodiens a nocumentis suis. Et hoc me
dicamen est fortioris epicatonis e stipticitatis
et medicame generantium carne e incarnantis.
Et q si maiorem stipticitatis declarant quia ge
nerat cutem. Alia autem puo generant carnem
nel coglutinant: modo cuius e benficio carne ergo
medicina debet esse ficciues que generat cuiuinfi
gnere aliquid semen locumentis est mebrai
fermanicum e non regenerant nisi in pueris: in
aliis autem regenerant caro calosa fine indurata
tenina locum carnis: e por hoc solum: quia in ci
carice non existunt pilis: e por hoc medicamen fit
maioris ficcitatis declarat eiam: quia hoc medi
camen nō solum habet humidiatem accidentale
e naturale ut caro induret: ergo pater q debet ci
ficcior. Et cui medicina generantia carnis debet
esse ficca in primo e incarnatiua in secundo: e p
consequens in tertio. Et notandum dicum fuit de
perius: q intelligit in cōparatione ad nūtrici cui
appropriabitur solune aut non. Et q hec medi
cina debet esse magis stiptica declarat ga cepisse
maiorem buliditatis a melbro cuius mebrai. e spa
liter caro idurat ergo q ceteri: e e necesse illa bur
midiatis existente exprimere. phibere naturale et
accidentale adueniere ergo ps q ds cē magis stipti
ca e dimiribus actiuis os: q fit. appocionata mel
brorum dicti fuit supius: et ipse medicie debet ce
corrosiue diminuit o carne e hic nō os eā minui.
Et nōre debes, q medicie cicatrizatiue melius
figlaie si fint in forma cerot: ud vngueti q si fos
ma pulueriseat dicit Aiuicl. et rō est q virtus ma
gis penetrat rōne olei cuius melior operione in
ducit vbi rti nō est necessaria penetratio melius
figlaiaiue cū pulueribus q cū vngueibus q figlaia
tiua olei ipediuf. et ideo i primo debeius cōsigilare
cū vngueibus. Et cū appropiquat figlaiatio debes
figlare cū ficcis. vt ponit Aiuicl. cū dixit os tu ne
admittes figlaiatui in puinis cū ipse admittius
biticie. sed debe admitta ipsi ficcis: cū appropiqu
quat ficcias ārāfere illud. sup illud cū extremitate
radii. i. minu strumēti nel cū extremitate molera
rti. Et nō bene q dicit Aiuicl. q ista medicia nō
ds admittari ipsi caro e cōgra curi: imo nccē e tāc
carnē minuere: et rō e q medicia figlaiatiua ultra
hoc q figlat generat carnē et tūc cicatrice cēt mal
de tupia et eminēsos ergo ut apponat figlaiatui
aliqd caro sit e cōtiu curi nec os q fit multui elōgata
a cutcēt qa cicatrix cēt frigida et nrpiuset tu bene
hoc ōsidera. Os e bubiui pulchrū et aliqlui cere
diuf a pretio qd medicia flaiatia gīrat carne cū
fit ficca i s:et generat caro i p.mo. Addet breuie
q medicīam gīrare carnē trelligit dupliter vno mō
ispir et fit q medicie gīrantue caria carnē gīrat.
Alio mō fm qd et fit figlaiatia gīrat carnē. qa ali
quoties ficcat biditatē naturalē et cēnēā rōe cā
gīrat carnēet b° i d medio actōis sincga tri i fine
mot° e actōis fue idurae carnē id figlat c'n delaq

ism natur. Aliter: q: ipse actus debet esse practic°
et theoricus: vt dicit Galē. s. farmacotuis: ille que
dā fiunt d fiant d ser sexet quedā d per accidēs:
Et que sp per se fiunt ipse galles puna pistaccipor
nacerum sup plumbus vel umsuliar gīrius: chimolea:
bolus armar: olis alia terra. Quedam faciunt boc
de per accidēs: vt corosiuat stipticare: aliamuuri
tridus: vbi tamen adusta sunt in pauca quātitate
e per ides: q ista stiptica adustat: et alumē vitriolus
vbi tamē aduste sunt i pauca quātitate. Et per idē
ista stiptica carēia medicatione per se vel per pro
pinās: vt cicatrices. Et ratiōnē ratiōnē adusta osa p
busta ficoia ferriolatae eam laudat Renaldus d
villa nona et certices vlmi et cro°: et sic de alis
Et e illis potes formare cognoscere et e cō
sueni eas pono. Prima e Bindonius E Iafranci:
B. bala. vitiarum aloes fang. eragina. clinic ar
genti. erig vsti. et lori ana. partes equales et fiat
pulnis. Sim. dicit B. cornicis pini. 3. i. liturgiri ce
rise aii. s. 2. s. micis cipiti centaure minoris ari
stolio vste aiser fiat pulnis. Et i fuēri necesse ne
nerare cū in locis calidis addas fandal. nemsfar
nis rosfus siccus et fetelam siccam et cola valēt in
partibus ani et testiculey: vt dicit Aiuicen. et tunc
addas parum aloes. Aliud vngueiuus bonum
e et bum rafi et theodoici. B. cere. i. i. liturgiri.
3. s. olei 20. lib. i. aque ro. 4. s. ponanē i mortario
fortiter bucendo modo ponēdo oleum. mō aqua
ro. Aliud Bali. in cirugēis. B. cere. 3. 4. olei li.
3. trebelt. 4. i. cerus 3. i. liturgiri 3. i. dimiris aluis
aestap adusta rum limaciarum. ana. 3. s. post incisi°
onē olei centauree et cere addanē reliqua in mor
tario et fiat vngueiuus. Unguēns pnapolitica
theodorici et vsit in cārcēre et cancrie et in cō
busticie. B. olei ro. cere albe ana. 3. 9. iuci graneo
rus rubeonis solani. 3. 4. cerus e lotc. 3. i. plumbi
vsti et lotc ana. 3. i. dimiris. 3. s. facto vngueto
cum oleo et cera reliqua i decēfa ab igne ponanē
in mortario et fiat vngueiuus. Unguēns de calce
et e. Aiuicen. mirabiliter delicēs cōbustiōes et al
cera nerinos B. cal lote species in aqua fria pono
amiferit admittē ut sufficiēta olei rosati pudat
in mortario et fiat vngueiuus. Unguēns tera fer
mano. Kafar Aiu. B. liturgiri pulueriseri ginum
vis et cum sufficiēta olei ro et acet tam diu cu
cat in mortario donec inispisset et tumescat et re
ponatur vt dicit Aiuicen. Si tu vis vt sonius fa
cat nō cicatrice pone ter i sipo et appofito op
poponace et aristol parteq equales. Et addanur
vt dicit Sim. cum vna parte serpta pulueris
facti de ere vbo antionio plumbo vsto. Aliule pul
vis radicis nubee carcēie gallas fang. ana. 3. embus
frefribus ficcatis nitie argenti ana. p. iii. i. fiat pul
nis et misceat in mortario cēt vngueius. peruile
vlcerbus virulēta et difficilia cōsolidādis. Et
si fiere i mortario de plumbo et addere cerus
fa valere cārcēis. Aliqui capiunt laminā plum
bei que sit fm magnitudinē vlcerys lauato vlce
re et circumstānijs eius cū ad aluminis et sulpher
post et fricte ligent facit mirabilia in omni vl
cere et specialiū in cārcenoē multum valetet quia

ism natur. Aliter: q: ipse actus debet esse practic°
et theoricus: vt dicit Galē. s. farmacotuis: ille que
dā fiunt d fiant d ser sexet quedā d per accidēs:
Et que sp per se fiunt ipse galles puna pistaccipor
nacerum sup plumbus vel umsuliar gīrius: chimolea:
bolus armar: olis alia terra. Quedam faciunt boc
de per accidēs: vt corosiuat stipticare: aliamuuri
tridus: vbi tamen adusta sunt in pauca quātitate
e per ides: q ista stiptica adustat: et alumē vitriolus
vbi tamē aduste sunt i pauca quātitate. Et per idē
ista stiptica carēia medicatione per se vel per pro
pinās: vt cicatrices. Et ratiōnē ratiōnē adusta osa p
busta ficoia ferriolatae eam laudat Renaldus d
villa nona et certices vlmi et cro°: et sic de alis
Et e illis potes formare cognoscere et e cō
sueni eas pono. Prima e Bindonius E Iafranci:
B. bala. vitiarum aloes fang. eragina. clinic ar
genti. erig vsti. et lori ana. partes equales et fiat
pulnis. Sim. dicit B. cornicis pini. 3. i. liturgiri ce
rise aii. s. 2. s. micis cipiti centaure minoris ari
stolio vste aiser fiat pulnis. Et i fuēri necesse ne
nerare cū in locis calidis addas fandal. nemsfar
nis rosfus siccus et fetelam siccam et cola valēt in
partibus ani et testiculey: vt dicit Aiuicen. et tunc
addas parum aloes. Aliud vngueiuus bonum
e et bum rafi et theodoici. B. cere. i. i. liturgiri.
3. s. olei 20. lib. i. aque ro. 4. s. ponanē i mortario
fortiter bucendo modo ponēdo oleum. mō aqua
ro. Aliud Bali. in cirugēis. B. cere. 3. 4. olei li.
3. trebelt. 4. i. cerus 3. i. liturgiri 3. i. dimiris aluis
asstap adusta rum limaciarum. ana. 3. s. post incisi°
onē olei centauree et cere addanē reliqua in mor
tario et fiat vngueiuus. Unguēns pnapolitica
theodorici et vsit in cārcēre et cancrie et in cō
busticie. B. olei ro. cere albe ana. 3. 9. iuci graneo
rus rubeonis solani. 3. 4. cerus e lotc. 3. i. plumbi
vsti et lotc ana. 3. i. dimiris. 3. s. facto vngueto
cum oleo et cera reliqua i decēfa ab igne ponanē
in mortario et fiat vngueiuus. Unguēns de calce
et e. Aiuicen. mirabiliter delicēs cōbustiōes et al
cera nerinos B. cal lote species in aqua fria pono
amiferit admittē ut sufficiēta olei rosati pudat
in mortario et fiat vngueiuus. Unguēns tera fer
mano. Kafar Aiu. B. liturgiri pulueriseri ginum
vis et cum sufficiēta olei ro et acet tam diu cu
cat in mortario donec inispisset et tumescat et re
ponatur vt dicit Aiuicen. Si tu vis vt sonius fa
cat nō cicatrice pone ter i sipo et appofito op
poponace et aristol parteq equales. Et addanur
vt dicit Sim. cum vna parte serpta pulueris
facti de ere vbo antionio plumbo vsto. Aliule pul
vis radicis nubee carcēie gallas fang. ana. 3. embus
frefribus ficcatis nitie argenti ana. p. iii. i. fiat pul
nis et misceat in mortario cēt vngueius. peruile
vlcerbus virulēta et difficilia cōsolidādis. Et
si fiere i mortario de plumbo et addere cerus
fa valere cārcēis. Aliqui capiunt laminā plum
bei que sit fm magnitudinē vlcerys lauato vlce
re et circumstānijs eius cū ad aluminis et sulpher
post et fricte ligent facit mirabilia in omni vl
cere et specialiū in cārcenoē multum valetet quia

Crosiua medicina

Fm Anice. Galē et cuius actione sequit
epiccatio et deguistatio carnis. vel mi
nutio eius: et talis medicina: ds esse vehementis
et cricicationis et abstertiōis q: aliique predicta
rum et cre hoc p ego ipa os ce ficca i. 4. q: difficie
lē carnē et cuti cōcodē e destruere q generare
et biditatē naturalē q accidēralē cricatae q: di
ouare carnē: sīti ā fit effect medicie generatie
carnis e incarnatie e solidatie ergo cū vna ipsa
fit i p loqq generatia carnis: ne alia i fo. q. fcarna
fia e solidatia cicatrizatia fiue figlatia aut i. 5°.
ergo cōsolua est i. 4.° qa effect° e maior ergo et
cā. Et nota vt i aliis dicti ē: q os ce i. 4.°. i. prespe
ctū ad medre cui approximā; absolute ā nō: e cū
b° os ce abstertiōe q abstertio inuat diminuōne
carnis: et patet et dictus in capitulo de medicinā
generatiua carnis: quia medicina generatiua car
nis ōn os ce abstertiaiq: i ālitanb° actiuū ipa pōt

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia

esse casa i.4°. e ficca i.4°. e tunc effectus est valde magnus: e tunc magis tumuntur carnis e corrosiue e flos eris. Sed si autem sit ficca i.4° non cadida in 4° sed in 2° vel 3°. tunc non erunt ista corrosiua. Et nō si ste medicine ebent valde cauere qñ apporximantur e ipsis: qui sunt ficce et calde in 4°. ita que remouet carnem malam e sicut alimenti nitrolus Dinocatilus vng° apostolorum stupe canabine minutim incise e spongia in pia fruitris incise: cum autem cauere e multe quantitatis tunc nitri de ceu. Vng° niride egipticati troscicus de calce e multa alia valent. Troscici de calce mul. valent cum bec e ficca. &. calc viue qñ° ius pulueriseur e pistetur cum melle e fiant trocisci e in capsula ponantur e obturantur e usui pulueis referuentur. Ad idem valent trocisci affodilorum qui sic fiunt. ℞. succi affodilorum. ℥.j. cal cis uiue. ℥.ij. auri pigmenti. ℥.ij. conficiantur e reficcentur ad solem de mense augusti e fiant trocisci. Valet boc capitellum uini. ℞. calcl viue falis armoniaci ali. lib.j. terrantur e pistentur cu lyrium uiri cum tribendum fabarum e ponantur i olū infundo minuti per fozata e ponat in alia ola ō fabr°. non perfozata in qua recipiatur capitella e fepelatur in fouea e iacent per octo dies e colatam erit valde pulcra e capitellum valde pulcrū: valet etiam ad confumendum oculi superfluitates e comburitē e cozzodit cuius efficacy cito cadit. Pulius etiam affodilorum trocisci casi cōs e ardaroās ex quibus omnibus babuistis ℞.tas. i.tra; ctatu de apatibus: carnē fmouet e tālic recurrat. Capitulum quartum de vulnere capitis siue contusione.

NOtanter facta mentio

el. bicde vulnere capitis ut ipse poeset esse inter vulā capitis q̄ sit cum fractura cranii e ipse ipse fecit mentionem inferius e inter vulnus capitis sine fractura nō ossis q̄ uo in isto capitē fecit mentionem. Et ideo q̄ istoū cura e euuerfa suo capsa nuerfa e in euuerfione facit. Si vulnus fer go fuerit in capite e fuerit sine contusione de quo bic mentiones facte e fuerit p fundum non sinas quia timor ē ne pars superior i carnuter e inferior non sed pigra e labia cum vitello oui e terbentina mittis ut dicunt alij. Si autem cutisesset elleuata uel vulnus est lasale fiat pars est peperata a parte sua ō quo dat loquo: in ℥. qñ sic obtuso considerastis ñ nictis superī e facias mō dicto in boc libro circa principium. Facias tri purgationes p°. ñ op° fuerit facta vigesione uel non facta ñ fuerit expedient iungatur locus cum oleo ro. facta pigēne ut ecit aniel cōtenuunt medicine lewis ejectationis oq: locus est būdus: ab i effet cum fractura minuatum medicine debent esse fortiores quia ossa sunt ficciora. Unde ab i bēuir in capso be flosq; caro idiget mīdi nisi ejectatione q̄ nerius ergo e q̄ ossabec ergo valent ō mente aniel. & mire aliet fen. dra. olubar ni ais: parī: equales e pulueriseantur super locum ut dicit aniel. Si vero fuerit sanguinis restringantur cum albuine oui uel cum alijs bicēdis in capso de fluxu sanguinis. Si autem uis pibere e apationem dicit aniel. q̄ empla caput cum ciq aqua uel vino granatorum mixtorum. i. media fiaponas ex uirge palmoū e e cardo sfuerter probibet enim apationē e restringat sanguinem. Et dicit aniel. q̄ de medicinis bonis ad uulnus e ad fluxū sanguinis fait accipiatur fermentum puruin vulne sicum e terrantur e prodicantur ō super vulnū alet multum. Doc cōpleto q̄ facta digōne e facta mundificatione cū unguēto apostolorū e fci generationē carnis cū pulueribus dictis i pn° capitū uel cum alijs e remota carne mala cū aliaesā fuerit et pedienes figileur cū unguēto uel pulueribus in capso proprio. Aui fiunt uia capitis fuerit cū cōtusione ossi non erite fracto cōuenit ē empta facta tri pluis purgatione cepit. Aniel. e bauni. ℞. farine ordei olei cōs e bulliant in decoctione malucasq; a spissiūdinē e ponatur super locum. Ego aut confuetu facere cum farina frumenti in istis cōtusionibus. Aliud aniel. ℞. farine frumēti calamenti ysopi būde e bulliant in decoctione malucarum cum oleo cōi e fiat empl. Aliud ad idem. ℞. farine ordei calamenthe camōlemalue e bulliant cū oleo cōi in aqua. Ista autem molitiū sunt ejecatiua e ideo aperūt cutim e sanguī illic contusus egreditur. unde ficca nō cōpetit q̄ mā cōcilcatur in loco e causare dolor: facta aptura e sanguine mortuo ejecto ut videbis profectō ria ut dictum ē in pn° capit. l. cum mūdificatiuus e generatiuus carnem e cū alijs fm necessitatē loci reicta fit ut mictuē superius loco proprio e per bocbes verificatum est.

Tractatus quartus de casu e offensione Capitis pmum de cōtusione in uniuersali.

COntusio tatis accidēs lacer

to fm numerū multū e in boc differt solutio cōtinuitatis q̄ ē vulnī a cōtusione per hoc q̄ ruptī fm numerū multū q̄ vulnē sīola una solutio cōtinui sed i cōtusione sūt plures solutiones continui: e rō q̄ cōtusio fit a re obtusa: ea aut obtusa solut continui. qd ita cerat e ideo multi numeri facit. Cultuus aiis sit a re incidente solum una solutī. faciens ut p3. Tit. 2°. q̄ contusio ē ruplex: quedam sine vulnē mālesto sicut e casus in quo caro ē contusa e nō cut. Alia ē cum vulnere manifesto sicut effectio facta a lapide. Tit. 3°. q̄ inuenimus iīs termini artificio cōtrictio e contusio. Dicit aniel. q̄ cōtusio videtur esse qñ accidit cum lacerto q̄ in medio artrīcio videtur esse qñ accidit in capitibus lacertorū sed be doc non sit cura q̄ q̄ artrictio pōt vocari q̄ ē in medio musculorum uel q̄ ē in fine cōtū ut mult aniel. 2° pm doctrina p° ca° de solutione continui: ne ifus ē a dem cura ut nogum ē sīti dicio meo credo q̄ contusio e artrictio dicit esse q̄ caro ē valde conquasata e cōtrita. sed cōtusio ē q̄ caro ē conquasata sed non multum cōtrita sed sunt bene multe solutiones. Tit. 4°. q̄ q̄ aniel. fact mentionem de guaiman e toxsione iste sunt egritudines que accidunt uncturis e nocāur ab Aniel. in tractatu de diffocatē e ertrudines: sicut e iste que accidunt uncture que sunt egritudines sicut sunt quatuor: vna est dissocatio: est quando vnum os separatur ab alio separice integra. Secunda est fossio: e est quando separatio non est integra. Tertia est gamāti; e est extorsio ligamenti uncture. Quarta est elongatio ligamenti: fallcet quando e elongatur e non extorquetur: e hoc fit ab hūoribus viscosis faciēbus in uno curio.

Cura contusionis e artritionis:

IN contusionis et artritionis cura quinq; habemus intentiones. Prima est corpus purgare. Secunda est dolorem remouere. Tertia est sanguinem mortuum e contusum carminare. Quarta est locum consolidare. Quinta e accidentia cōtigere: e alias pispositiones secum complicantes remouere. Prima intentio completur cum deborbonia partis oppositericet sic corpus mundificō quia licet corpus sit mundū semp ad locum doloris concurrit materia: quia sanguis e spiritē qui nō regulantur a natura: vt ergo diuertatur ille cursus facimus flebotomia deinde purgatiuum cum medicina solutiua secundum necessitatem humorum peccantiū: quia hoc debemus videre per urinam e ex colore corporis e illud curare. Dicta eius sit ut dictum est in capitulo ō ysopi humibus e dicetur in sequenti capitulo. Secuida intentio completur cus oleo ro. apponēdo ipsum circa locum. Et ut dicit Aniel. sedemolet cum medicina facidē sanemquia hoc nō esset ut mors: sed sub hac intentione quia ista temperate resolunt e poros aperiunt. Et nota bñ q̄ vna medicina posset habere plures virtutes: e ideo dico q̄ sub pluribus nominibus poset apponi medicina in loco vnde ergo medicine maturatiue non ponuntur semper: quia generātē sanieni; sed doloem mitigant modo predicto. Aliud quod faciunt doloem. ℞. terbentine lotē e vitella ouo ououm e ponantur super locus: Aliud ad idem. ℞. camomille melilotis: farie feminis lini: farine frumenti. aā ℥.j. e bulliant in decoctione malucarum: e cum malucis fiat empla strum. Aliud ad idem. Recipe farine feminis lini fenugreci. aā ℥.j. malucarum. ℥.ij. alee nite quantum uis: et omnibus istis fiat emplastrum cum oleo de camo. Aliud Brunu. ℞. farine tritici e cum oleo e aqua bullat vsque ad ipssiūdinem subiliat eris ipsum sanguinem e pilatat poros e doloem mitigat. Terta intentio est que est sanguinem mortuum carminare: e contusum complenr cum medicinis carminantibus e resolientibus ipsum sanguinem: e quia iamē predicte que minimē doloem boc facuit incōplete ideo aliquas formas ponam e fozziogs. Dīn° tamen voluit boc valere. ℞. foliorum malucarus e abluntibi; e bulliant in aqua: deinde complexa

cerantur: e postea cum sūt bene cōbīne e farina frumenti e semia lini e fenugreci e foliorum camo. e parum fu furis in catola bulliant: e fiat empla strum cum oleo de camo. Aliud ad idem. ℞. camōlle melilotis: farina fu furis. aā ℥.j. ysopi bude. ℥.ij. calamenti pulueris. ℥.j. e fiat medicamē cum oleo e pari acci. Aliud magistri Thome de argent. ℞. alee. xij. farine semia lini camōlle fenugreci. aā ℥.j. e fiat per hunc modū: ga in decoctione alee ponatur illa farina e oleum cōmune e parum aluigie e croci. e fac emplastr.

Vnac oleo ro. q̄ nobile cū sappa emplastrate de per fe doloem tollunt e consolidant locum. Dñ de va. dixit q̄ si ex oleo de camo e oleo ro. fiat ceratum e addatur cimin. valet loco pimo minuto ifm oleis. Sicdis dixit sīgilius sancte marie emplastratij fessij ad curā ertrinisesas.

Aliud Ewide ut: ℞. gladioli parij. Mortum eius partes uij. radicum centaure parues. v. mellis acetij quantum sufficit: fiat vnguentum: possunt ēt bulire in simul. ℣ Cinam intentio. que est locus consolidare completur nec plus nec minus fiat in alia ulceribus: quia debes sanem abstergere uel ulcerare secundum ut fuerit: e recurre p ipso ad capitulum de medicinis cicatrizantibus.

Una tamen vnguentum generante carnes e abstergens pone. ℞. ropi vaccini lib. j. olei ro. ℥.iiij. cere. ℥.ij. ireos ro. siccati. aā ℥.ij. bul. i brocolle. aā ℥.ij. e fiat vnguentum. ℣ Quinta intentio. que est accidentia corrigere: que accidunt contusioni sic completur. Et primo quia contusio aliquotiens est magna: e profūda e sanguis ad alia materia non potest bene trahi. Ideo dicit Aniceina q̄ in boc casu debes facere ritta flebotomia facēdo ablationem facta enim punctiones nūl purgatione secundum necessitatem humorum: parer tri e apponere eiam ventosas: ut ipsemet dicit boc loco completo apponatur emplastra superius dicta quia uel sanguis folunitur a virtute vna cum illius medicinis: e nunc bonum erit. Aut illic aggregatur materia e facient apostemanones: e aperias modis dictis superius e locum consolidc vt est dictum est. Secundum accidentopia aliquando in contusio loco remanet duricies: ideo ed debemus remouere cum ceroto ysopi humide: vel baber discripio a Paulier: e ē ita. Rea. ℞. oleo ireos e fiat in ceratum loco eius accipe olei de lilio. ℥.iij. ysopi humide. ℥.ij. terbēne cere citrie aā ℥.xij. e fiat ceratum. ℣ Aliud ceroti ysopi humide. ℞. cere citrine olei camo. olei de ireos nū de lilio. ℥.vj. mastic. ℥.v. spice. ℥.iij. croci. ℥.i. ℥. terbentine. ℥ resine. ℥.vj. ysopi humide. ℥.ij. e fiat ceratum. ℣ Nota q̄ ista descripio ēt valde bōa ℥ valet ad duricies e nodositatem nerueum. Tertium accidens est quia aliquādo causat intrīseca e nō competet medicina: vt sanguis contusus remouetur e locus consolidetur sanguis vulnerib° ista valet. ℞. bdelii lacrisi. ℥.iij. ysopi simplicis acetī. ℥.ij. e fiat mixtio e sumat in firmus mane e sero. Et dicit Sarapio: bdellium in communione multum valet. ℣ Aliud ed idem. ℞. mume

Realizzazione: Associazione Biblofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia

ē.ʒ.℥ fumar.ʒ.iii.frigi acetosi ʒ. Aliud quod con
solidat interna & sanguinem coagulati dissolut
℞.costi.ʒ.iij.centaure minoris.ʒ.iiij. terre sigilla
te boli armeni.aā.ʒ.ij.oximellis simplicis: & fiat
mixtio de qua infirmus debeat capere ter in die
solicet mane & sero & in meridie: & quantitas est
ʒ.j.vel.ʒ.cum aqua plumali. vel vino frigido.
Aliud ad idem sanguinem fringit. ℞ aqui macre
quinta bulitura cius ℥ multum fringit: vt ponit
Serapio in capitulo. ppio: & eiam valet vrci no
tu. Et Auicē in capitulo de esseve: postq; visum
est e fontym est ea que fringunt e suffoluunt san
guinem. ℞ Rosar. vide ea que sanguinem solidant
in fluxum ulceratum. Est autes hoc. ℞ ipocqu
stidos tere sigillate acacie.aā.ʒ.ij. cocantonis in
mac aqua ro.aā.ʒ.ij. mellis ro. collati.ʒ.ij. scorpi
onis simplicis: & bibat mane & sero quantū ʒ.
ij.sunt. Aliud ad idem. ℞.semia granatorū se
ro.semis maluari bismalue.aā.ʒ.iij. terre si
gillate boli.aā.ʒ.j.mellis dispiat.ʒ.vj.℥ fiat
emplastrum. Et nota si cōfuso fuerit in stricto
ista valent. Si uero non ista nō debent dari qa
frustra fatigantur pates consideranti bnat. In
uenio modo simplicia aliquiorum doctorum et
quibus poterio per te facere composita. Alcbi.
dixit radix aristo rotude & albata valet in fricctio
conquassationibus que fiunt in interioribus: et
propiatem habet fodandi & rupturis intrinsecis
& vulneribus. Serapio dixit: mumia conferet fra
cturis & conquassationibus que fiunt in interio
ribus & exterioribus: & propiatas habet fodādi
dolores qui fit in fracturis quidā summit l pon
aut liniur cum ea. Et Dedne dixit rubarbarū
sanat rupturas intrinsecas & habet hoc a gaziem
ge sue subdunte liniur & bibitur. Succus fur
fiti idem consolide minoris cū orimelle bibitur
intrinsecis cōquassationibus confert. Barolca
ad idem valet quando et solus cum bibitur.ʒ.i.
cum idromelle: & conquassationibus capitis cus
tino est bona. Confert eiam pilium conquas
sanum cum oleo imposita nouis attritionibus.
Succus radicis genuine confert contusionibus
nervorum que in membris intrinsecis accidunt.
Origanum eiam in potu sumptus valet aqua
tationi ventris: & cum polipa erinsecis. Sedet
dixerit caput capte cū pilis decoquuntur eis aqua
& bibatur omnia ingrissa cōsolidantur: & intesti
na eiam incisa. Aliud ob valet. ℞.rubarbari
ʒ.i.mumie.ʒ.ij.rubee tincto.ʒ.ij. bibatur de hoc
pulvere.ʒ.vcū vino hipocrcodoti fero. Et nō
q hanc recepiam ponam inferiūs loco pillularum
quia in sequenti capitulo. Et nota bene q i ca
sis e offensione sanguis trahit ad partes intrinse
cas ratione cuiusdam consonantie vel incisionis
ideo in casu e offensione valent que dicta sunt: e
ideo de his in capitulo de casu e offensione men
tionem non faciam. Quantum accidens est ea
in commisse accidit dissolutio vel fractura: e tūc
in hoc casu oportet locare locum stellis: e et stelle
debent iungi cum oleo resolutivo: sicut e olei
de anetō: e de camo: e sic de aliis. Et si necesse
fuerit q ascella transeat super partem contusam
tunc incide stellam in parte illa vt medicamū sū
per partem contusam possit apponi. Embroce
fiant cum decoctione camo: fenugreci semis lini
e similibus. Quantum accidens est qua in cō
tusione casu e offensione locus remanet penitus
mundo medicine vte remouent nigredines. ℞.
parum croci e misce cum aqua calida: vt virtus
inde egrediatur: e in hac aqua conflice farina or
dei e coque donec ad spissitudinem: deinde mi
sce ibi parum arsenici citrini. et ponatur
super locum: e hoc secundum Dinum. Aliud
expertum ad idem. ℞.cere.ʒ.i.olei camomillar.
ʒ.iij.succi maiorane.ʒ.arsenici citrini trit e cū
bolus per pannum.ʒ.ii. cera cum succo e oleo li
quefiat: deinde addatur arsenicum. Et nota q
ista valent in linitis faciei et percussione: e valet
in aliis locis:

Explicit secundū de casu e offensione.

C Casus e offensio vt dicit Auicē.

Iecdum e impediunt corpo
ra cum contusione e attritione: e quan
doq cum attritione e fractura. Et casus e offen
sio differunt sicut propiatum a cōmuni: e differit
etiam in hoc quia casus e quando quis cadit vel
percutitur ad terram. Offensio est quando quis
percutitur ab aliqua re extrinsa sicut caput nel ab
aliqua alia re obuiante ipsi. Ad casum autem e
offensionem sequuntur multa mala accidentia et
incommodadit dicit Auicē. Sequuntur aliqua
do lesio lacerti cordis e stomachi et quibꝰ mo
ritur statim: e insequuntur nocumenta: egestioni
e urine e uomitus aut sanguinis fluxus. Sti
cura anbelitus e abscisio nocis et loquele: que
omnia sunt mala e timorosa propter solutionem
continuitatis nervorum pannicuiorum aut nerū
rum: e propter nocumēta que membris principa
libus e aliis membris necessario communicantur
Et dixit theorius: q quanto corpus est maius
tanto timor est maior: e quanto est minus timor
est minor: e ratio est in promptu vt videtur. In
curatione ergo ista quinque intentiones requiri
tur. Prima est vitam seruare vel ordinare. Se
cunda est materias ne fluat diuertere e euacuare.
Tertia est locus sesum defendere ne apostema
re fiat: sanguinis refrinzere si fuerit. Quar
ta intentio est materias fluxam carminare e resol
uere. Quinta est accidentia sequentia corrigere.
Prima intentio que est vitam ordinare com
plenit cui dieta tenui e sobria cibiles diminuen
dout dicit Auicē. immo in prima die non come
dat e parū in secundo e tertio: e hoc dieta fit sub
tilis donec ab apostemate securus fuerit: e ad
grossitur e comedat ciera e rebes ad hoc vt in
teriora firmentur: et cum restaliter sis securus ab
apostemate: tunc dieta bona: e magis lana. e tunc
vt bonis carnibus. Secunda intentio que est
materiam diuertere ne fluat et euacuare sic com
plenit: fiat flebotomia vt opus est: e vēter liniat
cum cassia vel electuario citus: e linit etiam cum
clistribus. Rasis et Dedne reuirbarbarum
cum sinapo accetoso in hoc obtinet principatum:
e hoc dicunt in capitulo ō reubarbaro: licet Me
sue det eum alter. Aliud solutiuum. ℞. me
dulle cassiefist.ʒ.j.reubarbari.ʒ.i.tamarinorū.ʒ
fiat mixtio cum decoctione cerach politricoitis
epathice absinthii coctici radicis euparbotis mē
re citonigis: et detur in aurora. Tertia intentio
que est locus defendere ne apostematur: e fluxus
sanguinis refrinzere cum istis complenr. ℞.
boli armeni mumie terre sigillate.aā.ʒ.ij.fiat pul
ne de quo sumat.ʒ.i.cum aqua plantaginis usq
ad quinta.ʒ.ij. Et dicunt: q refrinzit sanqui
nem e apostemationem prohibet. Aliud Ra
sis omnia loco iuinge cum oleo rosato vel ō mir
to et de super alperge mirtillos palaurizinos hoc
modo ducta valet ad prohibendum apostematio
nem: ista que sequuntur valent in aera fracta in
qua Piratur sanguis vel aliquo modo egreditur
℞. mumie.ʒ.i. cum vino vel oleo fumbantur
bibatur: e quando eiam illud non reperiatur bi
batur cum vino. Aliud quod stringit sanqui
nem. ℞.feminis iusquiami albi e detur cū aqua
mellis. Aliud ad idem. ℞.centaure.ʒ.i.terre
sigillate.ʒ.ii.sirupi acetosi.ʒ.iiii. fiat mixtio: de q
mixtura bibatur stomaco ieuino mane et sero.
Aliud quod oppilat e sanguinē stringit e fluxū
resoluit. ℞.farcocolle.ʒ.ii.arsenici trit et crube
lati per pannum.ʒ.i.bdelii.ʒ.i. coli boli armeni
terre sigillate.aā.ʒ.i.succi urge pastoris vel aque
eius.ʒ.ii. vel aque plantaginis.ʒ.iii. sirupi simpli
cis acetosi.ʒ.viij. succi centaure maioris.ʒ.iij.cum
pia sita simul misceantur. e detur mane e sero.
Quarta intentio que est materias resoluere et ca
minare: e omnia tenue cum carminantibus et resol
uentibus sanguinem existentem in loco: e dissolu
entem ipsum existentes in stomacho vel alio lo
co: valet etiam hoc facienta ad coagulationem
sanguinis in stomacho e in ventre: etiam euacu
at ipsum. ℞. reubarbari.ʒ.i. mumie ad pondus
duorum granorum ordei rubee tinctorum grana
iiii. e fermentur pillule cum bono vino albo: de
quibus sumat patiens quantum potest in uice.
Aliud medicamen vt predicum. ℞.boli armē
.ʒ.i.nuptiamenti.ʒ.ij.sumat scropulos.ii. e fiat
mixtio cum.ʒ.ii.vini e cum aqua plantaginis cui
ius quantitas sit.ʒ.iii.e bibatur stomacho vacuo
mane e sero. Aliud ad idem mirabile. ℞.far
cocolle albe.ʒ.i.rubee tinctos scropulos.ii. aque
plantaginis vini decoctionis mastices.aā.lib.ʒ.
mellis.ʒ.iii. omnia simul misceantur: pruius pul
verizatis pulverizandis: et detur mane e sero an
te prandium. e cenam per horas quattuor in ter
Si sanguis fuerit congelatus post principium.
℞. reubarbari costi radicum rubee centaure
mistologi.aā.ʒ.i.e fiat pillule de quo administrē
tur.ʒ.ij. qualibet mane per nouem dies cum.ʒ.i.
sirupi acetosi cum aqua mosti galine e tantūdes
consolide maiozis. Bui.de va.vrcit q mostiua
galine in hoc habet magnam proprietatem. Al
mericata de aleto pro ista intentione componit.
hoc. ℞.vini in quo bullat mel et radix iari et
canda equina: e petrum cum vadit dormi
tum sudando et dicit ipse rotum materiam eua
cuat. Medicine que continentur ad extra fuer
ste: et primo de simplicibus loquar: demum de
compositis: valebunt ista conquassationibus car
nosis et musculosis. Emplastrum factum et ra
dice enule cum foliis eius confert attritionibus
lacertorum. Et Bartholomeus dixit: q enula
fluctrisis coquatur in vino. Auicē. dixit: si can
da equina emplastretur et ponatur vbi contusio
fit in medio lacertorum confert. Barbo dixit
contusio recens confert cristis contusionibus iam
dictis. Alica super posita dixit eiam fletcrisis
potest fieri et bibitum cum aceto confert con
quassationibus lacertorum bibitum cum aqua
acbacie. Balbanum eiam bibitū cum vino vel
saba valet conquassationi. Et Serapio dixit:
q valet ad casum. Et secundum Auicē. ossa
imbibita vel incinlata in cera conferunt attritioni
bus nervorum vel lacertorum. Serapio dixit
quando semen rozis marini teritur et misceatur
cum farina lolii et aceto fit emplastrum. Et
diascot. dixit folum de semine cius. Et Bar
thol. dixit q semen eius mixtum cum farina or
dei e aceto valet. Dixit eiam maiorana misce
tur cum aceto valet super positione nervorum
et attritiones lacertorum. Et Bartholo. dixit q
fola maiorana confert apposita. Dixit iterum Se
rapio: quando radix iris fluctrisis bibitur confert
eiam et est species aceti. Et dixit quando se
men abrotai coquitur in aqua vel crudum in aq
infundunt et bibitur aqua illa: confert attritioni
lacertorum et linori. diascot. abrotanum cum
bethonica conquassationibus paralisis cocta e
sciaticis eiam data in potu est perfectissimū. Com
posita modo ponuntur. Et primo dicit Auicē.
℞.panum de lino nouum qui nunquam fuerit
ablutus: et capias tantam quantitatem q possis
extimare quod capiat totum coqtus infusus: et
ratis panum bullat in aceto per horam vnam:
deinde coqtus aliquantum in firmis e eo calido quantū
plus potest sufferre: et fit per vnam diem integrā
et ulter. Aliud magistri Dome de argento.
℞. ferrosis bonis quantitatem quam vis vt ip
sum teratur possit impastari et fac bulire cum vi
no e tertia parte aceti. Et cum bullerit impastes
eum et diminutur sic usque ad diem integrum
fiat usque ad quartum diem eodem modo: et ex
pentum est. Si attritio sit in capitibus musculo
rum velen ista. Et primo dixit Serapio: quan
do bibitur decoctio cuinsliet calamenti: confert
conquassationi cumis et musculosum e fumiat
eorum. Et iterum decoctio origani in cibis est
conquenens. Et iterum dixit fcoideon siccum et
bibitur cum.ʒ.ij.oximellis confert. Et iterum
fornilus bibitur rozis confert in aqua: et super
posita concussionibus et attritionibus nervorum
et lacertorum in medio extremitatibus eorum.
Et iterum dixit: quando fal misceur cū farina

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright Biblioteca Queriniana Brescia

odici e mellis: confert tussioni neruorum a attritioni eorum e lacertorum. Item de ea. dixit. si ex sale fuerit tritum. et ex melle quantum omnia: et ad iniucem coquantur et super ponatur in ritionibus factis per calum vel percussionem in lacertis vel nervis confert. Serapio dixit: radix aristologia. cum aqua bibita prodest omni medicina iuler. Aliud quod confert in iuncturis et gamai et remouet dolorem: et valet in fracturis offium e fumat e facit eas fortes. R. radix cum aloe. Adiunxe insuffisia. ana. ℥.ij. corticis radicum granatorum. Aliud ad incantationem e refolutionem membri. R. alueos apum. ℥.ij. fae coccolis. ℥.ij. farine robetis. ℥.iij. acacie. ℥.ij. sallet ℥.ij. bdelii. ℥.iij. e fiat vnguentum cum oleo recesti toto cum albumine e vitello. Diapocratonis Aluicen. R. foliorum cipressi. ℥.iij. decoquatur cum sambuco: et quia est aliquot que reperitur in partibus ipsis accipitur ros tamariscii. ℥.ij. et fiat decoctio cum lacte acetoso vel aqua: et fiat cataplasma vel balneum loco lesio. Omnia intento est corrigere accidentia et quia i primo accidunt glandule: ideo dicitur glandularum curetur: vt dicum est superius. Et quia accidit dissolutio in fracturis reducantur ossa dislocata et fracta e restituantur vt dicit Aluicen. Iodis propriis et de hoc non est mele. Medicamen valens per optime in dislocatione e fractura offium: quia cito consolidat fracturam e fortem efficit: et dislocationem firmat cito: et contusionem pannum et gamai: et est expertum multi innamem. R. acacie. ℥.j. aloes. ℥.ij. boli armei fecis aqua fumach farine robetis spiti extracti calcis extracte rifi cotriti olium. ana. ℥.j. e fiat vnguctu cū albumie oui.

Capitum ℥. de contusione q accidit spāli i vere.

Ez autem Auicē.

supra fecit mentionem offensionis cuiusliber partis: modo facit mentionem de contusione que accidit specialiter in vene cap pignido venerem pospacio quod est a furcula pectoris usque ad pectinem. Et in hac cura habentur res intentiones. Prima est ventrem tinire. Secunda est vnam ordinare. Tertia locala apponere. Quarta intento complenti cum liniminiquia cum electuario cassie vel cassia vel clisteri limtiuo. Aliud et A. R. succi solatri succi edinie succi amagloffe. ana. ℥.j. medulle cassie. ℥.j. et fiat mixtio et fumatur in aureta: fiat etias fiebotomia si fuerit opus secundum cautones dictorū plurieis. Secunda intentio completur cum clarbis linitiniu infrigidatinis et incantatiue per hunc modum. R. volubilis. ℥.iij. amagoffe lauriole. ana. ℥.v. et decoquatur cum carnibus pinguibus vel cum oleo et comedat mane et sero. Aliud ad idem ex intentione Aluicē. R. atriplicia blite spinachia. ana. ℥.v. amagoffe. ℥.v. malue mercurialis violarie. ana. ℥.v. coquant vt pus e inatur ut dictus est ista omnia dentur hora comestionis. Ad idem secundum Aluicē. R. pillulis. ℥.j. lacce cibarbe. ana. ℥.j. croci pondus gra nos trium: dosi ℥.ij. fit. ℥.ij. e detur cum aqua calida

Aliud Aluicē. e fiunt trocisci. R. cibarabe. ℥.iij. mellilot. rose. ana. ℥.v. acacie albiue. ℥.ij. spice nide. ℥.v. mellilot. ℥.iij. bolarmeni. ℥.vij. croci. ℥.vij. fit cis cipessi. cuī aqua arnogloffe: fiant trocisci in quantitate. ℥.ij. e detur omni die. cum aqua arnogloffe hoc autem compete poli principuī: ut pa et et ex recepis. Tertia intentio complenti cum localibus dictis in pecedēti capitulo illic recurre.

Capitulum quartum de cura flagellati.

Ez flagellati parti

differt a cura contusionis casus e offensionis: nisi quia aliqua appropriant ita gellatis Plusq; contusioni vel offensioni e casui: vt videt nelle Aluicē. Dec autem cura complenti tribus intentionibus. Prima intentio complenti cum fleborotomia secundus necessitatem: e limiāt tienet in operer. Secunda intentio complenti cum dieta: vt dictum est in capitulo de casu e offensione. Tertia intentio cōplenti cum rebellantibus e carminantibus sanguinem illic contusis.

Hora q; ante medicine que picre fiunt in capitulo de casu e offensione possunt iuuamen si fuerit opus de appropiniatione pōto recepti hoc competit de mente Aluicē. e iumitur p os. R. boli ar. ℥.j. reubarbari. ℥.j. sinabri. ℥.j. pulueri sent e detur. ℥.i. cum aqua calida. Aliud ad idem. Specialis barbari. ℥.iii. sinabri. ℥.iii. e misceāt e det mane ℥.j. cū aqua. Et nota bene q ista cura mane sanguinem coagulatum diffoliando ipsum et cum hoc faciunt venirem lubricium e confortant casui e percussioni e sanguinem stringūt e fanant fissuras intrinseceas: super locum autem apponantur que picta fuit in capitulo de casu e offensione mis. Aliqne tamen recepe appropriate hic ponuntur. Aluicē. e Aliabas in isto conincunur. Repellem arietis caldam fiuit excoriatur ab ariete sup ipsam tetam pulueriziur fil rotum subtilissimequisitiuī ℥.j. naturci subtilissime teri ℥.j. e inuelnatur patiens in eam. Aliud quod mitigat dolorem e sanguinem resolute e ponitur super locum. R. oxalace. ℥.j. boli armi. ℥.j. olei mirtinolei camomille. anetī ro. ana. ℥.j. pulueris mirtillorum. ℥.j. cere. ℥.iiii. diffoluatur cera cum aliis e addatur albiica e pulueres fiat inuncto in loco calido. Aliqui fecerunt ipsum in furno e fudādo inuatur. Aliud vnguentum Bradonis. R. cere. ℥.iii. rafine. ℥.j. terbentine. ℥.viii. olei cōmuis lib.ij. thuris fenugreci. ana. ℥.j. de quo inungantur pectinibus e tunc cessum omni die. Dicunt tamen aliqui vt magister Thomas q; primo fiat balneum cum decoctione camo. anci calamenti rof. pulegii e facto balneo. Aliud resolues sanguinē confortans loci. R. oranganti croci. ana. ℥.j. olei camo. ℥.iii. cere. ℥.j. e fiat vnguentū. Si aut locus esset con fractus balde ponatur super locū faba decocta cum oximelle et parum croci quia crocus in hoc maximam vim habet e matcero con descriptione Picolai multi valet.

Capitulum. v. de gamai e contusione.

Egamai e contusione

statio dicta è in pilo cū binus tractatus ipe q d fit ti capitlo. In curatione ista cōpetunt que dicentur modo quia nemo dolorem e firmant iuncturam e resolunt humores fluxos. Emplastrum expertum. R. quinanti. ℥.j. oleo ro. balaustiarii gallarum e pesti ana ℥.j. farine cicercule. ℥.ij. mellis. ℥.iij. croci modica. albumē ouorū ouorū vini quantus sufficit e fiat emplastrum e calidum superponatur in loco. Aliud ad idem. R. foliorum cipressi foliorum mirtillorum foliorum salicis foliorum vini foliorum tamariscii. ana. ℥.j. coquantur omnia e expremantur e cum illi expressione tale fiet emplastrus hoc modo. R. farine volatilis mondendum. ℥.ii. farine orobi e cicercule. ana. ℥.j. e bullant iuse ad spissitudinem. Aliud ad contorsionem e indurie restituendam e dislocationem reductam confirmar. R. radicis malnauisci. ℥.iiii. e corticis radicī mali granati silucstris farine robedie. ana. ℥.x. accacie. ℥.viii. semis lini. ℥.xv. linantur cum cōpetit ista q remouet malā cōplexionē e ponātur super locum: est enim bonum. Et si non vis fare totam receptam fac medietatem vel quartas partem. Aliud ad pictura quales fiunt reducta et fiunt cum calido parvo apostematis. R. corticē radicum granatorum silucstrium balaustiarum accacie. ana. ℥.j. fiat amplastrum cum albumine oui

Et nota q; in gamai debes facere flebotomia e in contusione: e etiam soluere ventrem secundum necessitates patientis: deinde si fuerint dolor mitigare debes cum rebus resolutiuibus lenib. e moliminis pictis in capitulo de mitigandū dolorem: hoc tono completo procedas cum imediate dicti: q; quia cum stipticis: quia illa sunt que confortant e stringunt iuncturam. e faciunt eam redire ad statū suū: et propter hoc errant illi q p cedūt cū buidis e solutis molitis, remoto dolore etā hoc iuat. R. oleo ro. olei mirtini. ana. ℥.j. e cū albuie ouorū coquatur e inungat locus: deinde aspgat desup pulnis dacillop mirtillop. vel filui deinde ligetur locus.

Ecoriato vt dicit

Aluicē. e corruptio q accidit in supficie cutis p laboriosis tactū. Est aut hec excoriatio aliqui cū aqua: nel mala sepiane: ebos sanare apa ipso mō. R. pulueri ro. farie ordei. ana. ℥.j. amagoffe. ℥.v. e bullat e cū oleo ro. coqporent e fiat emplm: e etiā alia fria specia sub hac forma. p mō suffrict. Et q cōd mō debeo curare malā ℥plonē cutanī: deinde p sequere hoc facto ut dicit Aluicē. e mō dicit Si excoriatio fuerit sine apate aut ipa cutis erit tota separata aut nō sed erit pendēs tūc fiat e fermet mō dicto de ulceribus. Si aūt tota fuerit remota usq ad carnem cōtuetu pōo pondere ouis e albumē oui e cū oleo ro. et facere stupaē aquafarl. dede apponō sup locū hec oui stupaē remouet malā ℥plonē e ybibet apā. Ung albi vy in hoc R. cere albe. ℥.ij. oleo ro. ℥.iii. diffoluat cera e oleo simulq; bus diffolutis e ēll frāis addaē cerusa pulueri sata e albuuji oui e sep mixt. Aliud. R. armoniaci cerusean. ℥.ij. olei mirti oleo di lilio. ana. ℥.ij. q diffolunt armoniaci cū vino. Aliud vng mirabile. R. mirre litargiri tūti nio e diffoluat cū vino e fit butiar e fiat fiat vnguētū. Aliud qd vy in fracū q accidit tra coffaū rōe ambulatōis. R. fabi arterre fig. ana. ℥.ii. fepi capitni oles nio. ana. ℥.ii. cere ℥.v. mucilagia psilii. e. ℥.amagoffe. ana. ℥.ij. et fiat vnguentū. Aliud qd e magna excoriatio. R. fabi cocolle. ynici cornici. cipessi. ana. ℥.j. olei mirtini. ℥.iii. e fiat vnguētū. In simplicib ante illacerati cōbulta e cicatrisa adulta fiee qn iste mirabile fiet e ylcera ista iniset vnguētu e litargario potest supina i tractan de apāibus: e psilii fi fuerit excoriatio i crurib. Si aūt fuerit latio loco: cum petit alii dicit i ca de medicis sigillātibus cōpetit vnguētū de minio et posti in cā de flone.

Et hoc totū intelligit remota cōplonē q remouet cū stupa e vnguēto e ra excoriatē e calcinātis cōpetit ista q remouē malā cōplonē e vnguētū de calce quā remota tūc pānū lineū cōbustū e carta abusta e cicatrisa cōbusta: q ista multū excicāt e ea ut dicit Aluicē. e fiducia. Et vomit ei ad multū iuate et ad eē alg e pulmo arietē e pulmo vulpis multū vsū: ponāt sup calidus e ligetur e ducient: nālē alie res singulares: ut pa ab Aluicē. e vnguentū albū e vnguētū de litargirio multū vs.

Capitum. vj. de pictura e disruptōe.

Uuctura est disru

ptio vicine pies: fiat ab hoc q vnaqūs eay e penetrātē corpis oriri acuti i eos pote. Et pictura p qua in se qn fe cura: et hoc iuenit cacochimū corpus: et obuiat cuipi caco chimo. Si aūt pictura fraferet usq ad carnem e ibdiuerē: tū fortassis fit acidi ap e dolor: e hē si pictura illa obuiat omni male e etiā corpis caco chimo: e cognosces hoc ex colōe e ē valde malo e tūc i ētis fedes dolorē qui tibi possibile erē p bodus apāi: e ment plures ibi dicti ē. Hoc declarato dico q p excoriatio istarū sagitta: q sīgo fit cū instrumētis stinēbī: et qua egrabūt: e q sīgo fit cū ipressione: q sīgo fit q pprietate medicinap. Sagitte p extrahūt cū tenacitās bēnīb: e ceta ut luna. vt Aluicē. e debrīt: e tūc trahit tractāte q ē ēs logitudīnē: e tūc ē q mouēs buc: e illuc ne aligd frangit: e multonēs ē necesse q dimittat res fro p multos dies: ut caro q ē circa locus pu trefiat. Et tūc amplial loc: e melius egreditur:

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright Biblioteca Queriniana Brescia

et iam dixerit aliqui. q̃ fagitte fuit ex ligno aliq̃
: aliqua fuit et q̃ arridie : et aliq̃ cutis : q̃ cuspis eap
: et q̃ ma fuit mutio. / Aliud Zynm. ¶ radicis
Et ex eis funt que bent vna linguā: et aliq̃ dnas
: iste vocant barbulate: et aliq̃ funt que habent
barbulas vel ligmas retro. / Quēdā funt que bibit
exterius: et quēdā que bibit anus: et iste fagitte aut
funt fixe in carne: aut in osse: aut in medio pnci
pali. / Si fuerit fixe in carne tūc expellitur per
extractionē vel ipulsionē. p extractionē. Equando
erit fixa i osse aut pol ipsum et aliq̃d quod. ibi
ber ipsa expelli ad locū oppositū: ficut os neruū
vena arteria: aut pstātia magna p impulsionē et
pellitur quando nō est aliquid quod. pbibeat ba
ffisione: q̃ negū nerum neq; os neq; vena neq;
aliquid aliud. ¶ Sagitta que debet extrahi aut e
apparēs aut nō. / Si ē apparens extrahan̄ cum
ut rectū est. Si non ē apparens: tūc necesse est si
est possibile ut vulnerans pōnat se fient cui q̃
fuit vulnerātus: fugit nunc fup fagitam: e si nō
fit ei possibile: tūc fit ex pte ffio q̃ ingstio cus
mādus: e tūc fore nenica ad notīā eius ut tūc
trahetur cū fostrebius vel alio instrumēto cū q̃
fagitte extrahant. ficut cū rebello. / Et i plurib
hoibus est necesse. ut incidat caro q̃sq; non fot
exire p locū per q̃ intrauitur: et oppositū nce
dat: extrahat. pter impulsōes: e cōpicias ne
incidas nerui nel arteria cū impulsōe. / Et si fu
erit ipsi caudati: tūc oportet q̃ ponat in cāna ne
caro capiat a barbulis e spellatur nel extrahatur
fin quod nideritur ribi. / Quod si ficca hierint
ramos nuerfos nō obedētes motui nel extrahi
tūc necesse est ut fiat fcissura si nō timueris o nō
cumēto alicuius mēbri: e tūc indicētur. / Si aūt fagitta fuerit in osse fixa tunc debemus
ipsum oe curare ut ipsa fagitta exprediat: e respici
os ne frangant pūcta cius in osse: / Si aūt fagitta
fuerit in mēbro pncipali: tūc nō extrahem̄ in
fanta: qn in cōtinenti mortē. / Et si fuerit necesse
ti extrahāt: pnoliteretur de more: hoc facto mi
tiges doloē ut dictū est. / Postūs declarati ell
qualiter fagitte extrahāt: vel possint cū medici
nis extrahi p impulsionē: e p extractōnē. Videli
ē mō quomodo extrahant vel possint cum medici
nis ēbri. / Prima ista ēbitur de mēte Auicen
¶ armoniaci. 3. i. radicis arisdinis. 3. ii. radicum
affodilos. 3. 5. ola ista pistentur: e addatur mel q̃
sufficit. / Aliud A. ¶ Sumptis insuganis 3. cal
cadis. 3. 5. vitrioli albi. 3. 5. farine ordei. 3. iii. et fi
at mixtio. / Aliud Auice. ¶ ranam excōtricam
e capud lacerte cū immediate abscindūtur e pitte
tur adunicē in mortario et cōmisceantur q̃ locis. Ha
rana ē mirabilis in extendo ossa: e capud lacerte
extendo ossa: e spinas: e illud idem facit quodlib
et ipsor. / Aliū ex ordo Aūi. ¶ aristolochiadici
pay narcisi radicis arisdinis. ana. 3. 3. coantum le
potio vel edi vel agni foliorū fici misceant. q̃ ola
e fiat emplm. / Aliud educēs ferri. ¶. lapidis
magnetis. 3. i. mel. 3. iii. e fiat mixtio coquendo
mel prius e addat pulvis magnetis e fup locum
ponat. / Aliud idē fortius. ¶ Accipe ansetis
3. i. semīs diptami. 3. 5. fucci ficle. 3. ii. polipodii.
3. i. 5. lapidis magnetis. 3. vcet cum succo ficle et
fiat cera fut mixtio. / Aliud Zynm. ¶ radicis
canne palmaē valeriane. 3 pista i mortario cum
melle e pōe fup locū. / Aliud q̃ fagittas
mirabilis. ¶. cepus narcisi e pistent sic crude
e bi mundate pcinde addat farina lolii ad qui
titatem. 3. 5. mellis ad quantitatem sufficientē ad
incōporādū e ponatur fup locum. / Aliud ad
idē. ¶. f. liopr mte pipri. ana. 3. i. pistēt in ridel
q̃ optime e ponātur fup locū. Esti folia nō inue
niāt in ridia capiant sicca trita e permisceantur
cū melle: cepe narcisi donec incōporēt e ponā
tur fup locū. / Aliud. ¶. fucci taleriane. 3. iii. e
bibat patiens mane ieiunius e. hmm feniet fer
rum moueri in loco eli fuerit. ppe cuī erubit sta
tim illa die vel nocte ferue. / Aliud. ¶. maiora
ne recētis. 3. i. radicis canne. 3. 5. capita lacer
tae viridium. 4. 5. pista ex bi statim cūs abscin
dūntur fucci foliorū fambuci. 3. iii. farine frumē
ti purgate. 3. 5. 5. fiat emplm. / Aliud dini in ex
berendo ossa infixa e alia fistia. ¶. fermenti mel
ana. 3. vi. vnici quercus. 3. iii. armoniaci dissoluti
in aqua fenugreci. 3. 2. a. 3. ii. olei antig q̃m̄ fuffi
cit terātur oia e fiat emplm. / Aliud e dini. o.
cepe lilii cocti in mēstruato medullam fermēti
e mel: e assumā veteē oia simul incōporent
q̃ ānis q̃ attrahat ferum pone puluere magne
tis e pone in loco. / Aliud Zynm. ¶. armoniaci. 3. i.
gladioli. 3. ii. galbani cre ana. 3. 5. olei antigui. 3. 5.
mel: galbanū in aceto e fup pōnat. / Aliud mo
me. ¶. polipodii. ana. 3. i. pistet p opāme e cum
assumpta incōporētur fup locū ponat. / Modo
pono simplicia dicētur aliq̃ q̃ solamādra quan
do erula terē e fup ponitur trahit fagittas e ola
alia. Et idē facit stelio e ā tēs lacerte. Sicelius
dixit folius cozer. Hypitis trahit ola fixa carni
ē q̃ sfunga idem facit. Alchi. dixit de anguil
la qi terātur e pōnt fup locū extrahit spinas et
ola fixa e de anguilla marina dixit. Et quando
fit emplm de veteri non salita extrahit fagittas
de pfundis locis a corpore. Dixit e Ficel. fim̄
issus fup positus trahit ferri e sfunga. Aut Cozer
ostracia extrahit spinas e asfellas fixas fup posi
tas. Dicit e Lynacia purpura fup pōsita extrahit ossa
e alia. Dixit et oda Iradicius extrahit surgelos e
spinas. Aūt dixit cacer fiunal fup positus trā
extrahit ferri fagittas asfellas e alia. Et Dinan̄
e Costa. idē dicūt. Ficel et aristologia zo. extrahit
ola qn fit emplm cū herba eius decocta. Et Al
bertus. fup fel boui q̃ melle mixtū trahit fag
nagiē. Ista. dixit Ficel. tūc fi pistet spinam. e ti
mui mētro fitri extrahit. Et Bud. de va. dixit. q̃
fit expimento q̃ mirra fup posita omnia infixa
corpori extrahit.
Ca. septimū de cōbustione ignis.

§ Cōbustionez ignis

sequūtur dolor e vesice: quia calētes ignes subito attrahit hūidiātē aquosā sub
cute q̃ nō pōt ab insiptata cute exire exterius re
manet ibidem e facit vesicas e inflāmationes
aquosas e apīta mala. / In curatione q̃ ulta rea
bdos intentiones. Prima e. pbibere vesicationes
Secunda est vesicas facias curare. Terna e
excoriationē remouē. / Prima intentio complē
tur cū frīs valde domesticis fm̄ hoc dixit Rasi
¶. panos infusos in aq rosinfudatos sup mul
vel alio mō e sup pone. Et subdit q̃ si apā fri
erit magnū tūc fiola de pie opposita. Regimē
cius fit frigida e cū hoc subdulcet e fiat quasa
no fi fit necesse. Auice dixit ¶. olei rosacea vel
dixit agitatio. e sup ponāt remouet dolorem.
Aliud ad idē ¶. folior. malūm̄ rosē sodbe le
nū. ana. 3. 2. coquāt cū aq̃ pulci e oleo rosē fi
et emplm. / Aliud Auice. ¶. boli arēni acetō e
terra lī gillata e iuragrirum e cerusam aqua fol
lara endūte valet ap phibendum vesicas. Aliū
albas dixit e comēdat aqua oliuar. apponā. De
odoratis dūtūr rosa membra lauari cum aceto
ba. dixit ceroni de cera cū oleo ro. lauato mīui
valet e et in forma vngūēti. Ro. dixit oleum
laurinū laūtū fui fupi apponāt e lardo cus fo
lius sanūdis. e valet fup positi. / Et quamuis
magistri. ¶. vngūēti populeōis. 3. ii. e cū eis p
misce vitellū ouī e sup pone. valet et infrigidā
bat e vngūētū ro. e vngūētū violatū. Si aūt
ci ilhis no remouet dolor. ponant aliqui q̃
appōāt pap oppi e dolor remouebit. Eius dixit
be valere. ¶. olei ro. 3. iii. dissoluāt cera i oleo
e pōnt ab igne e post paūlus cerusē q̃m̄ fuffi
cit e addant duo albuia ouor e incōporentur
Aliud Dun. ¶. olei ro. 3. iii. vngūēti popu. 3. 2.
albuia ouor. in par capbore cerusē lote. 3. 1. aq
ro. 3. ii. 5 i coqnōēt oia perfecte e pōne in loco.
Aliud ceptū magistri Donis. ¶. fucci endiē
ste. fyge pastoris arnoglossean. 3. 1. olei de cucur
bita olei de violis olei de nenufaris. aā. 3. ii.
cere. 3. iii. 5. boli armeni figillate. aā. 3. ii. e fiat
ito mō diffoluta cera e oleo addant fucci hen
de pulmis e fiat vngūētū. / Aliud ad idē. ¶. fada
loc albor. e rub. e carnoag. aā. 3. 5. cerule pīlu
bo. 3. 1. acetē q̃ reperūt in aqua ertie fub rosa fa
bo. 3. 5. coqnt de marbida olei ro. 3. iii. cere
3. iii. e fiat vngūētū. / Aliud. ¶. aria folia bede
e pōne in vera. 3 sicquē ponāt vna para lardo
mus. e coqnētur ponāt era folia bedere e coīē
yna pa lardomis e fic successiue ponāt ad igne
e illic calefiat donec lardo colligat e pinguedo
q̃ cadit i vase aliq̃ e ālia appōāt fup locū e va
lat. Et nōte vbeo q̃ medicine oēs iste q̃ con
tenūtur in cōbustione ignis fuerit aliquāt aute
ne debēt lauari rōe magni dolōris in loco exrite
mō res acute doloē augēt: e ideo laua oleum e
cera. / Et hoc fuit Auice. cū dixit q̃ mozda
fungi. 3 diti. i. lauati. 2 trituati valent. / Secūda
intentio cōplet ex rebus aperientibus vesi
cas aperiant ergo cū fiolhomo. e alius aperiēb
/ Terna intentio cōplet cū istis domesticis exic
cantibus valet q̃ vngūētū de calce. Auic. ¶. cal
cis septies lote e cribellate. 3. i. cere albe. 3. i. olei
ro. 3. iii. 2 fiat vngūentū. / Et nō q̃ ipse frigi
du facias cū oleo oliue. / Aliud vngūētum de
calce. Auice. ¶. calcis bis lote e cribellate. 3. iii.
cere albe olei ro. aā. 3. i. fucci fide fucci cauliūm
aā. 3. i. 5. 2 fiat vngūētū. / Ice fm̄ Zbo folia fo
lopendne apposita sup locū et faciūt bona opa
tione e pulmonē a cūrac e mellago. e iste ber
de multis vocātur berbe foci vel ignūgo. q̃ ibi
valēt. / Vnlier et vt dixit Rasi vngūētum idū
in quo fuit albuia ouor e pap. capbore. fumūs
colubinus adustus in panno lineo e cū oleo ro.
multū valet ex qui. Aliū. / Et dixit et q̃ po
ti elipsis multū valet fi sup locū apponāt aut p
mulsa cū farina ordei e oleo mirtino. Auice. a
facit quandā magna philarozia de ilercoze vac
cino desiccato e cotice pini e iuragrirū cerusa
bolo ar. calce ablata tuna plūbo vito et. scoria
ferri e camphora incorporata cum oleo rosē. et
medulla seu pinguedine cerui. Et dicit hoc esse
experti. vbi nō fit magna calīgīnes. Et si vicera
fuīt maligna cūra curatione vicer. maligna cum

Quia hec cura paruz

differt a cura cōbustionis ignis tēdo brēcre re
cepta pona. / In pūn̄ ergo quo ad pūnas in
tenoē mentiūt illa de mēte Auice. ¶. sanda
log. 3. i. camphore. 3. i. aque ro. q̃m̄ sufficit e po
natur sup locū e nō permūtat excēcā. / Ice pe
cia balnēāl in aqua fria e apposita sup locū nō
permittit locū vesicari: e qdam desup apponūt
aquam oliuar. / In secūda intentione apiant
vesice vt dictum e supra. / In terna intentione
valet vngūētum de calce. e medicinē de fimo
colūbino est mirabile e potest elixāti positi sup
locus in aliis ut recurre ad ca. de pbulnīe ignis.

Ca. occasū de suffocato ab igne vt ab aqua.

§ Ed quia iste

termo est permissa fermoni de obustione ignis ideo de suffocato ab igne vel ab aqua mētio nem facā paucā loquēs: q̃ pauca in hoc inuētio a doctoribus. Si q̃ enim submersus fuerit in aq̃ biberit vomēdo. Dicunt aliq̃ doctores tal suffō dāt cū pedib̄ capite declini vt aqua ab eo exeat. Post hoc dicunt q̃ aceti decoctōē piperis gar garisē. In sup aliquibus diebus fogbeat aquas decoctōis cicer. Si q̃ ipse i fumo diffusus fuerit fi spumdueritur natura est ad cuia vita qua vt est notū. Si ā nō gargarisēt oleū violatū e aqua decoctionis frumēti e calida cibaria comēdat.

Ca. nonum de fluxu sanguinis

§ Luxus sanguinis

causā triplicē. Prio q̃ orificia vena rū aperūtur. Secūdā q̃ vene frāgūt e hō duplicētur vel a cū corporalis: q̃ ab humore cōcodēte vel a cū intrinseca vt ps. g. causatur

Realizzazione: Associazione Biblioteca Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

fluxus sanguis p vią retentionis a venis vl ab
arteriis: sicut fuerit ab arteriis erit cū salta ē crē
subtilia ē rubicunda. Ersi ępt quiete ē ē grossi
ē declinat ad nigredinē tunc ęxita venā: ē fūr
sanguinis arteriāē periculosior. Pūo rōe spi
rituū ibi contēti. Ē rōē motūs q ē in arteriis p
habeūt locū solidiāē ē ps. Et ab in fluxu sā
guinis ostringit pars superior ē nō inferior: ē
generāē apā cuius nomē emborisma vel mal sāgui
quo idē ē. Et fluxus sanguis a membris di
uersificatur aliquotiēs et multus ē aliquotiēs
est parvus ē. primi fiunt a pulmone ē epate ęx
emptū fecundi fiunt a uesica ē a matrice. Et flu
xus sanguis in aliquibus ē periculosior in ē pul
mone ē ē notū. ē ē paucus ē primus ē minorē
ē ē paucus nō ē minorē fluxū ab epate. Et ē alią
bus ē fluxū ē paucus ē primus ē periculosus ut
ē uesica matrice ē in renibus. Et fluxus ē par
tus arteriāē in venis manū ē pedū rimo otius
cōp fm plurimū vt Rasis inquisitor vidi expe
rimēum. Ersi ē in fluxu sanguis accidit spas
mus malū est: qē de inanitione ē ē peior olbus
Ersi pertinēt singulus morāē: ęt arguit fan
tionē maximā ē alternūs ęt pricipitū ē nisi fūr
male: qē arguit spiritum animalem esse multum
euacuatum ē ideo malum.

De curatione fluxus sanguinis.

Porret in curatio

ne fluxus sanguis vt retinēāē. deinde
curēē nulmusē fuerit ē nō ē possibile
in eo cuius cā ē fixa fūe antecedēs vt cōodēs
ē sīlā nīl ut retinēāē ē auferāē ē ipos q vt cōsō
fio aut pureficatio remouāē aut alią alia causa
sīl fuerit. Et nō fm Auicē. q ē cāe refringētes ē
tres quedā diuerēē: quedā refrenātes: quedas
ad locales: quedā diuertēs: quedā sunt cū euacua
tionē: ē quedā sine euacuatione. Cęsi fit ē ęxa ne
latere opposito vt inde materia diuertāē. ē ęxia
fit stricta ē nullo mō lata. Sine euacuatione vt
qsi ponāē vēōse ignite aut ligationes ē fricatio
ones sunt. Cause refrenātes sunt ingrossātes
sanguinē vt lentes risū iuube citonia ē oēs fru
ctus stiptici q in flurdā ē ē sfuenerūt dari. Que
dā refrenātes sunt: vt stupefaciētes: vt aqua frā
pticēn circā circā: oēs res frigidē ē exceßū ē
sincopis. ępter refrenationē vel refractionem sā
guis in frigidāē tonū cōpus ē remouēāē fluxus.

Ē de localis sunt multe fm Auicē. aliquātū tamē
ponā ē sufficit. Primus modus ē ante vbi non
sit deperditio carnis. Capiāē labia in manibus ē
suantur. pfundē si pōrdeūde ponāē pulnis astrī
ctiuus ē postea desup ponāē stuppe balneare in
albule oui in quo infusi sint pulnis picri ē liceē
decēter. Qē ārte mōris fit bonus: ps qt p ipsi
iunguntē labia ē in frigidāē locus cū stuppis. Et
Auicē. ē Theodoxius hūc modū accēlit. Se
cūdus modus spēi per bucellatione facta de
pulis lepozis in albule oui ē pulnis astrictis: di
cendum in fine ca. huius. ē ponāē in loco: qē ē vę
na vel arteria stringuntē sanguinem: qē locū ępi
pllāē. Tertius modus per frictionem vene ē
iste modus ē notūs ē venis pīnditis: ē plē p
ab cessione tonis vene. Unde qm pē reddit ad
intra carnē ē occultāē ē cohęrētia sup incēnb
vt a carne desup ponāē pulnerēs dicti inferius:
quoq: Ręr datum ponē deinde stuppe deinde li
gentur sup locū. Quartus modus ē q per liga
tionē vene ē fit p hūc modū excoriē vena ē cū
vncino trahāē ē filo de firico ligē fortiter dein
de medicamen incarnātū apponāē. Et nō q ab
epate infra debes ligare epar sēus pē superiorē
ē ab epate. ē. nō ligare partes inferiores vene ē
dico q sēmp iuersus epar debet fīgi ligātō vene.

Quinтus modus ē p addūctionē ē ętenūēs
venis epaī p cōstosione ē zplē cū ferro calīdo
aut cum medicina adustiua que cū caliditate ha
bent stipicitatem vel cū calentā nitrio ē vitrū
nō fīt in cū calce q ab habet stipicitatē ē ideo
escaria sua citius cadit alias nō ab fetinēē cōtinū
escare q. puocarent nouū sānē sanguis peior
ptiore rōē maioris pilatatīs nene ē ępter boc
dicit Auicē. q ępoęptū q. fierē contēriū cū
ferro nebemēter iuito. pfunde q. fiscit escarā
pfundā cinius cafīsq nō ē facīl. Et ē Theodo.
summe laudās ārēmcū subtimatū q escaras fa
cit crossas ē durabilas. Ido notato aliū mocū
mēta in fluxu sanguis sunt necessaria. Primo ē
Ga. ęrapēcē q in fluxu ol. pfectum apponāē
digitus ad ou tenē q. Imbere firmas statuitaī
q. ęmens nō doloręrē simul retnebis sanguinē
ē coagulabis ēl. 2m ē q. post appositōnē pulne
ris astrictui in ol fluxu applicent res vel occē
stuppae infūse pīlo in aceto ē aqua ro. ē expsse
sup locū legentur. Tertium ē q. ligentur cū bin
da de panno ē involutus quater sup locū ē stuppa
do ipm vulnus deinde paulatī ad circumferentię
ęo relaxando ęcedas: ē ita replebitur materia ē
stringē nena vt dicit Auicen. Quartum ē q
membz situetur vt dicit Ga. ē Auicē. Si ergo
sanguis fūrum exierit sursum ipm situes. Si
ergo decessum orificium sursum elevas non ita
fiat sursum fieri deo situmus potest ostēdarui.

Quintum est Ga. q. ante diem tertium vl 4m
non remouetur paties ē quādo remouentur remo
uentur cuate ē cūs fī fuerit necesse biuocetur
ē remouentur ē cūs fī fuerit necesse apponatur
albumē oui cum oleo ro. aqitatū adimisce. Se
xtum documentū ē vt claudantur oculi pacientis
aut fīet in loco obscuro ut nō possit videre fan
guis. Nunq nōq respicat ęo rubeus. Ymmo di
catur ei q. sanguis amplius non fluit ē ita sfor
tetur. iuxtis naturalis per contrarium imaginātē.
Ultimo dicēdū ē de medicīs astrictuis: q
tum prima ē Ga. R. dicit pīsi: aloes pta. s. mi
scentur ē pulueriscē cū albule oui: deinde ap
ponātur. Aliud Auic. ē olm. R. dolīar. fan. dra.
aloes succotrini parte equales fīt pulnis ut di
cum ē ē sup ponatur. Aliud Bum. ē Ra. R.
calcis viue sanguinis dra. aloes thuris ' uitrioli
abustiaī partes equales pulteriscē ē cū albule
oui ē tela ęstuans incorporē. Aliud Aliaba. R.
gallam vilam ē picias in acero uni ē sup arte
riam applicetur. Rogerius in olbus istis pul
ueribus apponē pfoldam. Aliud Bum. ē Aui.
R. farcocolle granoz interiorum passulaz une
fumach spōgie marine adulte lateris adusti sul
furis scorie plumbi dragatū tutie alūgtes ęqua
les ē fīt ęx eis pulnis ē sup locum apponāē cū
albumine oui ē pilis lepozum. Alia Bali. R.
colcotar. s. g. minum thuris. s. 3. aloes glutini fucī
ana. s. 4. arenica. s. 2. spōgia. s. 3. pulueriscentur ē cri
bentur ē sup locū ęstuans ęqualiter. quoniam est
intabile. Aliud Auice. ęxpum. R. calcis viue
vitrioli non combusti. ana partes ęquales pīl le
potis minutim ad cū ē ex illis fiat mixtū ē fu
per locum ponatur. Et nota q in istis multi
valet modus operandi cum manu: plus valet
q. naleā medicine. Ersi cum manu pulueri no
tum fuerit apponere, nō erraoporet ergo. ut
in nolendo istum pulueren operari pena dig
tos sup arteriā ē uenā ē cum alia manu pulne
rem sup locum apponas ē compatimas cū ips
locum in quo potnis pulueren ē apponas super
locum: ē sic fīt cessīsse fac donec locus fīt reple
tus puluere. Ymemio aliqua simplicia a doctori
bus. Et primo dixit Alcbi. aqua frigida ē bona
illi cui sanguis ęxit. Dixit ē fan. ita ē charabe si
fluxt sanguinē de omnī loco. Dixit etiam ele
arance sistunt sanguinem ē rasura cartarum ca
prae ē cornuū ęx combustoz ē omia ossa cō
busta ē specialiter bouis. Idē dixit Auice. spon
gia adusta sistit sanguinem. Dia. dixit pīlus
reuubari cum albumine oui ē pilis lepozū si
fluxt sanguinem. Constan. dixit ē pennā filone
ē acetaū ita de omni loco stringunt sanguinē
Fidelis dixit sepe ęcissum ē sup positum flatim
fluxum sanguinis stringit. Auice. dixit folia fal
nie ē falicis ē ęga passoris emplata sistunt flu
xum sanguinis. Galle combūte ęmitte ē aqua
fo sanguinē sistunt. Cinis cartarū abustarū sistit
sanguinē ē ossa combusta ē. limus aliui ē tela
aranea ē gipsum ē spongia adusta sanguinem si
stunt. Sistunt etiam lignoz stipticōrum sanguī
nem stringit ē calx non extincta ē omnes ęsis
uitrioli sanguinem sistunt. Dui. dixit coriādrum
rozę sistit fluxū sanguinem ē albumē iamenum
fm Berthoc. terra figullum stringit sanguinem
Et nō q omnia valent si nena uideāt. Si ut
uena non videatur aut ad ipsum attigere nō pos
fit tunc ē consilio medē ē ut tu capias uitrioli
ē distempera cum lapoze alio frigido ut cū suc
co aranticum vel granatorum ē piciao ad ira
quomodo mirabilem escaram facient. Respicias
tri nerues ē alia ne impediant in operationibus
fuiere ęrgo liquoria penetrabit ętus fm. ē ni
trioli ipsū ad uenā ē sup ęl escarā faciet ęsi ita
nō valent nō ē remedū nisi cū ferro ignito ē re
spiciao nerum ne ipm cōburaē.

Capm. x. de fluxu sanguinis narium.

Q Ulia superius fac
ta est mentio de fluxu sanguinis qui
ęl triplęrqa aut egrediūtur q. nena ē
incisa aut a causa corporalis qua ē corrosione
nel putrefactione aut oroficius nenarum aperie
tur: ē de isto non est facta mentio. qua de fluxu
sanguinis narium fit mentio. Fluxus nanq sā
guinis narium aut fit a causa primitiua aut in
trinseca. Si a causa primitiua semper debet
stringi. Si a causa intrinseca aut ē debite fac
ē fic non debet retinaguari ell tinthomatiqus
ē tunc debet stringi. Primus in retrahere san
guinis ē iste. R. aloes gallarum pulueris molē
dini volatilis. thuris sanguinis ęzacoris alumi
nis sucarini. ana. s. 5. teranē ē cribelent simul. ē po
nanē in albule ou nel ē ęl succo solani vl planta
ginis ē cū stuel. ē facta ęx pilis lepozis ē impo
ne. Aliud R. succum arnoglosse fulginis fur
mi ē miscean. ē deinde pul lepozis inuolantur ē
imponantur in naribus multum valet. Aliqui
ponunt hoc totū sup frontem epithimāē tetiri
loo cū aceto fortissimo vel aqua frā epithimāē
ē ponere manus ē pedes in aq frigidissima multū
valet. Serapio ē Rasis dixit q ęl ęterē alimī
ē q ē porci fuerit ęl ębulla vl ē abulla mixta cū
albumine ou multū valet. Ięs ęt tercus bou
exicatum ē insufflētur in naribus multum vs
ē remouet flugum sanguinis. Rasis dixit. Sicēlī
dixit q ē si penne uel plume galline vbrantur ē
pulnis ille insufflētur in naribus ęedat fluxum
sanguinis narium vbicunq vel vndecunq fuit
Serapio dixit q causa equina ponāē in naris
q stringit sanguinē. Fidelis dixit q ē man pa
nicis sīt plene bo ba sanguinaria berisia paso
ri caliqua dicum q ē ęga passoris. Et Bub
ya. ē cum Gerard. gammelia q ē coriągola
que ęta multum valet vsui. Lassus felix et
Sicēl. dixerunt in ępato ca. q. sanguis bominis
combustus insufflet in naribus vel alio modo
artificialiter ponāē stringit fluxum ē experum
est vt Rodoandus dixit q ille sanguis ponitur
loco mumie quādo mumia haberi non potest.

Ite nōq alia q frigida sunt stringūt sanguinē.
Et ęt po. Galen. ē solo apolut bac Sicī. R.
fuscī plantaginis aque ro. ana. s. 4. i. s. acetī. s. 1. al
bumen bouis ouorum terre figullare vel argilla
ro. 4. ana. confūtur oū ē fiat emplū ē liquidum
aliqualiter ponāē sup frontem. Ersi necessitas
fuerit ponāē aliquid ē oppio: quoniā valde sistit
ipm. Ęrs fi tonsa fīt infusus i fucco plātaginis
vel aqua vitis ana in qua fuerint infusi cotali rubei
ponunt in naribus multū valent. Ie stringis
fluxus sanguinis cū cauterisātibus: scilicet cum
calce non extinctā sed illud ē nimis periculosus
Item stringē fluxus sanguinis cū diuertētē
sicut cum flebotomia diuinna ē stricta aut cū
ventos. super epar vel sup splenem fm necessita
tem vtantur isto istis rebus inspissantib' sangui
nem sicut aqua frigida. Cinis granatorum aqua ber
beris ē sumach cum cibarius conditus cū agre

Realizzazione: Associazione Biblioteca Bernardino Misinta Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

ſta ꝛ ſucco limonum ꝛ aráciotum. ꝛ ꝓat lentib⁹ ꝛ ſic de multis aliis.

Lx⁰ .xi. de embroſimate

Elia Auicē. ſupra

fecit mēcionē ꝛ nō poſuit cura ideo ī cidēaliter eam pono vt operatio ꝛ curatio ſiu ma ſanguinis ſit ſpecialis. Ingitura ergo iſta piſo ſiue flebotomia diuerſiue ꝛ vt alie diuerſiones cū ebrocatōe ꝛ vētoſ ꝛ liqamētī ꝛ valnerib⁹ bus cū acero Elip locū ponāt hoc empiin. Rro. balantiaq; cōtici gramaqo ſundalog; pulmiriolum ſarcocolle aloes.aſſ.℥.j. decoquantur cū aqua ro. ꝛ albuile oui ꝛ ponāt ſuper locū ſoriter ꝛ cemouetur mediciamē de ℥.ſ. in ſ⁹ oi ſiq; fanguis ſ⁹ ſit ſpecialis. In cura ergo iſta piſo ſiue flebotomia diuerſiue ꝛ vt alie diuerſiones cū ebrocatōe ꝛ vētoſ ꝛ liqamētī ꝛ valnerib⁹ bus cū acero Elip locū ponāt hoc empiin. Rro. balantiaq; cōtici gramaqo ſundalog; pulmiriolum ſarcocolle aloes.aſſ.℥.j. decoquantur cū aqua ro. ꝛ albuile oui ꝛ ponāt ſuper locū ſoriter ꝛ cemouetur mediciamē de ℥.ſ. in ſ⁹ oi ſiq; fanguis ſ⁹ ſit curatiu cū ſalibus mediciē bonū ē. Si aī ſ⁹ ſit curatiu cū ſalibus mediciē bonū ē. Si aī ſ⁹ curat: ſic fiat ſcſio ſup apā. Albu. dixit in oſſiū ca. ſ⁹ ſcſio ſuper hoc apāte ē periculoſa ꝛ ſpeciaiter in ſquine ꝛ ſub aſſcellis ſpms poteſt ꝛper venas magnas illac transeuntes: vt in anatomia videt. Modus curationis tal ſ⁹ ſit ꝛ ſpecialē quido indigemus: ꝛ cū ē vt ſimiāt cuiꝰ ſectione ꝛ ſ⁹ ſoqnūdo ſecundo aperias ſectionem cum vngubus donec videas vē nā ꝛ piſcob operias eā: dēde intromitte acū ſubēā ꝛ fac penetrare ad aliud latus ꝛ ſtringe eā ſilo duplo ꝛ hoc facia in duobus locis. Deinde pige locū qui ē inter puncta ꝛ ſoluatur apā factum ꝛ ꝓtin ipſius ſanguis: deinde adminiſtra ei q generāt pus donec cadant ligamenta: ſinde cura. Aliud cū pulnere ꝛ alijs vnguentis quēdēa dōec ad ſ⁹ fanē. Et licet iſta ſit vera vt dinus ponere videt: tamē alium modū poſſumus obtinere qui facta ſcſione in embroſimate poſſumus ſup locū ponere pulneres ſupra locū ꝛ ſpecialē facto ex calce ꝛ viriolo ꝛ pilis lepo ris: vt dixi ꝛ iudicio hanc materiam compleret

Explicit tractatus ſtrus de cāp ꝛ oſſiuſiōe.
Incipit tractatus quintus de vlceribus.

Tdicit Balien.

vlcus ē ſolutio ſtinuitatis ī carne in qua vna vel plures intentiones ſiue diſpoſitōes ſint que ſolidationē impediūt et quibus vt dicit Auicē. fimies ꝛ putredo generat. Et ſdicta diffinitio ſatis ē bona: ſolutio ſtinuitatis ꝓprie p genere. reliqua ponunt pro differētia ē in carne poſita: et ad differētia oſſis corruptī ſi oſſa corrupta nō ſunt vlceres: ſs putredo. Alie autem particule ponunt ad differētiam vlceris Et quibus patet q vlcera ſemp ſunt cōpoſita: ſed vulnera ſunt ſimplicia. vlcera autē cōponūtur ex diſpoſitionibus de per ſe ſeorſum exiſtere potētibus: vt ex ſanie putredie ꝛ ſic de aliis. vulnera autem non. Et ideo ad diffēriēiā iſtorum vlcera dicuſē cōpoſita ad huc intellectū: vulnera ſimplicia dicuſē. Species aūt vlceris ſecundū Dalia. ſmōic. 7. partis primi libri. regul. diſpoſitionibus vbi ſupra ſcripſit pficiuntur ē cū ponitur differētiam a tribus poſitiuis. Primo a quibus pficiuntur ꝛ componuntur. Secundo a cauſis morbi. Tertio ab accidentibus. Et vt patetur dicā vlcerum a quibus ſolū fumūt vlcerum ſpecies: ſcilicet a cauſis et accidētibus A cauſis igitur ſpecies vlcerum: quādo ꝛ dicitur vlcus virulentū: cū ſiuum: cāceroſū putridum: tancreroſum: fiſtuloſum: ſic de alijs

Ab accidentibus ſumūt ſpecies vlcerum: quādo aliquo in gradu dumtaxat ſed in vlceribus ī nemiſſ. ſes vlcus diſcraſtum: doloroſum: apoſtemoſum: cōtuſum cū ſuſpitia carne: q durities cū corruptione oſſium: venuſtuuatur vlcī. diffēciis conſolidationis q̄ ꝓpiatur nobis oculis

Cauſe bodum vlcerus ſpecialiter ſunt due. ſ. aliis ꝛ conuncta. Cauſe bod. q ſſ aūes ſ⁹ pauuntes ꝛ eos ninus qualitias bujor. pociti cōdōdere ꝛ corrumpere particulas corporis: q humores generant ex malicia mali regiminis: aut ex puritu tonis corporis: aut ex malicia alicuius particule ꝓuis vt ex ſplenis. Cauſe cōuncte ſunt malicia cōplexionis introducta in vulnera: ita particulis ex cauſis dictis ante in vulnerib⁹ ꝛ exituriū: ꝛ

pionē. Et tunc humiditas illius membri nō regulariter sed putrefit membrum. Et ex hoc paresquid sit putrefactio. Corrodens dicit esse illud q̄ quidem propter acuitatem quam habet resolvit humidum nūbris sic q̄ propter solutionem membri minuitur de substātia carnis e ipsa ulcera. Illud aūt q̄ facit per ambulationē in membro facit propter sui acuitatē e subtilitatē propter quā perambulat i membro ita q̄ in membro facit venire seperationē in cōtinuitatē ipsi plurimi numeri e fīnis inordinati e pauce quātitatis. Unde nulla ītarum solutionū e sensibilis singulariter e ideo perambulatio in membro si est solutio continui manifesta: sed insensibilis e occulta qualem solutionē continui facit illud q̄ mordicitē e facit pauirum sed in corrosione e solutio continui sensibilis e manifesta. Et iō nō bene q̄ quando humor est mordificativus multe subtilitatis tunc in membro fit perambulatio abscq̄ cōsolidatione quo pater differētia inter vlcus putridum corrosivus e perambulatiū e non cōtrariorū: hoc ps de mente Aviccē. Ita de formicis: vbi dicit q̄ quēdā e species formicarū q̄ē e ambulatiua e corrosiua. Possūt facta e interno pe specebus vlceris: fiendā e metio de malignitate eorum. Ulcera ergo dura e incipientia ire versus viriditatē e nigredines sunt mala ex argumēto ex isto mortificationes calorū naturalis ergo malum: Et vlcera frigida sūt nōlia alba e quiescentia sunt propter medicinas calidas: ex illis iuuantur. Et vlcera calida de clinā ad rubedinē: delectant aūt frigore: q̄ ex isto iuuant: quia omnis inimoderata discrātia leditur a suo simili e iuuatur a suo ꝓrio dicitur secundo tegni. Et quādo in vlceribē malis affōtiatur colos corporis malus: sicut albus rubeus vel citrinus: illud est significatio sup cōplexionem malam ipsius sanguinis. Cum ergo venit ad superficiem vlceris in carne nō conuertitur sed in saniem: quare e difficilis consolidatio. Ex vlcera quoq̄ bassis acuta: e in membro superfluitates: idest humoris superfluitatis: ex quibus fuit acutiōr: tales in loco sunt apti facere pauirum sine acuitate. Et vlcerum quoq̄ bassis est lata in membro humores et quibus fuit grossi e albi: istorum complexiones fuit frigide: et sunt sine pauitate. Ulcera etiam generata e successione egritudinum: quia per vlum crisis eam fuit mala: quia natura illic trāsmittit totum residuum materie que primo malum faciebat: Et vlcera etiam in quibus cadunt pili fuit malaquia arguūtur nimiam humiditatemque nō regulare a natura. quia putrefit e cadunt pili. Et dicitur in ca. de signis mortis: in secundo pronostico: infunt humiditatibus modi apostematū: vlcera lenia e destruūtur eius ratio et mozitur. Et hoc è verum pe spātē existente q̄ viam crisis cum aūt diminuit destruitur ratio e mozitur: quia materia que erat ad extra transmissa curit ad intra: e ita membra intrifeca fīri quare mozitur. Cū videtur etiam vlcera proficere e consequenter videris ipsa epiccari arguūs mortem. Alcbian ifto duobus canonibus e signis prenotatis vt patet de mete Ga. secido pnostico: e malagro: etiam vlcerum: quedam sunt difficilis e solidationis: e illa que obtuant superfluitatibus malignis corporis: aut regimte malo e corrupto: e vlcera q̄ sequuntur pustulas malas sūt malaq̄ materia ipsos q̄ mala e venenosa. Et iō q̄ putrefactō e abulatō arguit malignitatē ulcer: ps ex causis dictis: cū possit differēiam inter ifta e illic vide. Et meliores significationes significantes dispositionem vlcerum sunt cum succiffione eorum sanguis alba fit. Et ratiocquia non generatur nisi ex opere nē q̄ bonum: quia materiam illuc currente natura superat. Et quia sanies e albaere pater de mete Escecido e vtimo comēto: vt dictus è superius. Quare vult nobis infinuare ouo Aviccē. in qua parte: ꝓpri autem vlcera q̄ faciunt accidere ipsi limum vnum e q̄ fīm vlcera timorosa ratōe malue e pessimiens ipsorum: e ū hoc vult ostendere que sunt timorosa e suspecta rōe mebrorū in quibus fuint talia vlcera. Ulcera timōsa e suspecta ex pestilentia e malicia eorum sunt vlcera putrefactiua scrophulosa cōsūsa cancerosa e vlcera algeromatiadeb philosophi qui talia curabat: e q̄ eorum cursus currum. Ulcera etiam molestia ratione membrorum in quibus fuint fuint vlcera que fuint in membro ad que spasmus apnus est consequi aut permittio rationis: aut accidens illud malum propter q̄ timēt de morte fuit fuint vlcera frigida in membris neuroso: fiet in parte inferiori anterior: e posteriori e in alis locis neuroso: fiet fuint lacerti e capita eorum e specialiter in parte posteriori: in q̄ e nimes maior rōe pluralitatis neuroz e ligamentorum principalium membrorum fecunt dum Aviccē. est significatio per quam cognoscimus continuitatem e rectificationem illorum vlcerum e malignam e timores mortis: e ita sunt signes figna fuint duo: vnum est q̄ fumitur a sanie. Nam quando est generatio sanie e continuitatis ipsius laudabilis est signum bonum: quia e signum q̄ talia vlcera rectificantur e tūc non è timor de aliquo accidente. Aliud è signū sumptum ab apāte: vel timore existente in partibus adiacentibus vlceri nā quando apparet e signum bonus si fit pfuerās: q̄ autem in partibus adiacentibus ifto apparet timor: immo remanet cruda e indigestamq̄ in partibus circū adiacentibus apparet timor apparent labia be tumefā tic timore dēs de spasmo. Si timor appꝛ e subito disparent tūc erit inf et espera bis spasmū aut pmittione rōis aut mortē. Cū pcere pōt q̄ fī timor vel sanies disparent q̄ materia ita fīri interiora e a natura è reglat. vel se quit fūcta ocesia. Si sanies laudabil apparēt signū è q̄ materia reglat: e ū pti diminuta e nō sequit accia: e ꝓba ifta ī 5 ꝓno. 4. pticula affo: Quibusūmq̄ tumōes i vulneribē apparēt non vide spasmū i ī fīrīā. Ibis ꝓ disparēt: repete quibusdam e cetera. Et intelligitur hoc de apostemate adunciente in locis nalde nervosis e ba bet verum nil timoz fit valde magnus. Et hoc est q̄ dicit Aviccē. nisi reo pertanferit terminū q̄ fit fuerit multe quātitatis non solum generat apostema: sed etiam dispergitur ad intra et fit spasmus. Et ꝓ. in affōtiūo allegato ꝓpri fit valde spasmatur e declarationē illius videas a Gaan comento illius affōtiūi. Et cōsequēter dicit Aviccē. fī ulcera accidūt in mēbris nervosis timor est de cursu sanguis e clarē. Ecce accidere immediate inferior exterioris: q̄ in omne diate mutatō: ibi fuint multe vene sequūtur illē fluxus sanguis. Aliqui dicunt accidunt fluxus sanguis p inferiora: q̄ materia debet fluere ad extra fīm id q̄ par e mulsuna: e ideo causans fluxus e in isto casu timetur permittio rōis. Et hēc est: quia ista materia deriuatur ad cerebrum per nervos fīc terminantes: ideo sequūt pleuresis e pulmonis e sputa sanguis e hoc tūc declaratur in li. 5. e timet etiam permittio rōnis omnia ista nō funtiuoo ea fī declaro nisi isto modo: quāt illa materia habet ingressum ad pectū sūpe riorē e fīc causatur spasmus e permittio rationis aut ad partes inferiores e fīc causat fluxus: aut habet regressum ad partes medias e tūc causat sputus vel pleuresis vel fauiosias.

Cap primū de diffinitione ulcerum.

Equitur modo de

cognitione ulcer facilis e difficilis cō solidatōnis e curationis. Et dico q̄ si in ulcere aliquo ceciderint pili e oriant conseqūenter signus boni è. Et ea fī ep pili non cadūt nisi ꝓp magnam humiditatem. e malam cōrumpentē radicem pilorū. Si ergo pili renascūtur arguūt consumptio illius humiditatis

Et nō ep corpora suscepūtia curationis ulcerum illaeque fuint meliorīa cōplēsis e paucitatis humiditatis superflue e cū bōitate digestionis e regimīnis e hoc è ita clarē q̄ alio mō non pcēdere: Ulcera aūt q̄ fuint multe humiditatis aut siccitatis fuint tarde suscepūtia rectificationes e rō q̄ nimia hūiditas prohibet generationem carnis e fīt nimia siccitas. Et ꝓpter hoc cōpora fonq̄ fuint difficil e solidationis q̄ hūiditas naturalis deficit in eis ex qua generēt caro e cōtercōpora puro: q̄ suppūrit multa humiditas: et ꝓpter hoc cōpora idropica: fuint difficilis consolidationis fīt erent. Et in pregnātib̄ ulcera fuint difficil e cōsolidationis fī ulcerētē ꝓpter rēsōnē humiditatis suppūrīs: declarāt mō quēdā accia q̄ accidūt ulcer. Et dico pilo q̄ multorītēns fuinant ulcera: deinde reuertēs redeūt e rō est q̄ generatur caro aūt mūdificant: cum ergo remanēt suppūrātes fībene cuacuata: oportet necessario ut fecidario ut locus aperatur: e affīgnat

Secūdā cā ab Aviccē. ꝓ multorūm ꝓpter fortē medicinā epiccatīem hūiditatem ulcer: q̄ ex pfundo veniebat e mō non venit: e pēo ulceris fuint quasi munde puraē q̄ ulcera fuint quasi sana fīcut accidit in fistulis. Sed q̄ malicia è in carne vel in membro unpresa remota non è minno remāsē e accidit q̄ postea posūt liber lenem causam q̄ partes q̄ ante unite non erāt rescindūnt: e tunc redit ulcus ficut prius ꝓpter pureē fact: q̄ facit separat partes e affīgnat adinuēt

Et nō q̄ in quibusdam ulceribus generatur caro mala. ꝓpter appropriationem medicīe generatur carnis ante mūndificationem in ulceri bus que antiqua fuint propter antiquitatem per uentur ad cōtractionem offis: e non possūnt remouere ulcera illa nisi os remouetur necessē est cicatricem concauam remanere e affōsum. Ꝓp certa pertīcula. Ulcera quēcunq̄ anima fuint necessē est os omini: e cicatrices concauas fieri. Et ratio affīgnatur q̄ ossa sustinēt musculos e carnem cum remouentur ossa. Labia cadūt e tunc necesse è cicatricem concauam remanere. Et affīgnatur alia causa in aliis ulceribus: quia loco ossis ut dicit Galienus terīs re gingenerantur pouus farcozides tempore modo precedente: e ipso epiteme iam cicatrico remanet cicatrix concaua: et ex hoc patet quārto plus de osse remouetur tanto cicatrix remanet maior et est iudere in fractura cranei: in qua frustra ossis tollūtur. Et ulcera mēsōnica fuint q̄ habent carnem fedicam e indratam ulque ad os: e non fanantur nisi caro remouetur vsq̄ ad ossa fana: e tunc cicatrix remanet concaua.

Plora etiam ꝓ ulcera efficiūtur difficilis cōsolidationis ꝓpter debilitatem virtutis: fī est nisi pp malam complexionem: quia è instrumentum eius virtutis: aut ꝓpter malitiam fanguinis que est duplex: scilicet ratione qualitatis eius aut quantitatis: vt uroqꝫ modo impedit consolidationem aut est notum: in qualitate cognoscitur peccatum eius per colorem: aut ex colore: scilicet corporis albo: nigro: aut nigro pallido: citrino plumbeo: luteo e fīc de aliis quōrū dispositio epanis est mala. In quantitate cognoscitur quia nimis additur de sanguine in loco: aut parum q̄ ꝓ impedūt consolidatōnē. Et nota q̄ fī fuerit ulcus clarum e mundum e propriūs ad ceca q̄ quia ad cicatrizandū e non consolidatur: tunc arguūs q̄ hoc tonum proueniet ex paucitate sāguinis. Et ulcera fuint difficilis consolidationis q̄ fīt ulcera duratcuius purities apparet i labius aut circa ea. Et ulcera fī que accidūt i locis ad q̄ terminatur vene late fuint difficilis cōsolidationis eo quia ad locū fīp manēant suppūrātes prohibentes consolidatōnem. Et ulcera etiāq̄ fīc se habent q̄ locus in quo fuint est tenebro fuit aut niger aut viridis fuint difficilis cōsolidationis: ratio est: quia consolidatio fit per unionem partium quanto ergo partes distant magis minus uniuntur: Et cum ergo in figura rotunda magis distent a idē q̄ minus debeant uniri e fīc fardā ꝓ solidari: iudēt. Et aliq̄ ulcera fī ifīci entia in fāxy ꝓp vbēnciam bolīs: Et rō q̄

Realizzazione: Associazione Biblioteca Bernardino Minotti Onlus - Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

corpora in tantum funt refolubilioza q̃ corpora aliorum: ipfa fui fubtilitate q̃ refolubilioz igit citius fequitur cafus virtutis z moro.

Capitulum 2.m de excicatione vlcerum.

§ Cias y oia vlcera indigent exicatione. Quada per vlcera facia q̃ attrito lacrtoz z ipor cõtufione ifta enim ut dictum ē i pmis indigẽt ut mollifcẽt. In ifto ãt canõe pofito ab.B. nobis fimult. q̃ generalis fidiatio curatiua vlcerꝰ fuminur ab exicatione. ex quo pz q̃ medicie d̃ debẽt approximari vlceri ut vlcus ē debẽt effe fic. Etrõ ēq; in omni vlcere iugit quedã humiditas q̃ phibet folidationẽ in vlcere: vt q̃ fuit folidatiopoporte exicare ipfa. Et quo patet q̃ principialis intentio vlceri curatiua eft parcos diffolutas confolidare: licet ei in ope pima fit exicare. deinde vnireq; ad cicatricẽ fequitur vnitioz licet in omni vlcere .quoniam ficca nõ pueniũt ficcaq; malã complexionẽ in corpore exiftem remouentes quia remouentur aliquam humiditatẽ in vlcere .phibẽtem conofidationem.nã inducentes .tamen malã complexionẽ humida. Sed dubitat. quia Aluicẽ.nõ dixit q̃ omnia vlcera indigẽt abfterfione quadã.ficut vult exicatione.cum dicit fit fuperius in pnõ capitis cap.c.8.fmo.Sed q̃.z. de ingenio fanitatis ē in vlcere generaĩ duplex humiditas.vna fubtilis z alia groffa:fubtilitas indigẽt exicatiõe.groffa abfterfione. Rẽfpondet q̃ oia vlcera indigẽt exicatione z non dixit abfterfione. Eam hic Aluicẽ loqbat de intẽtione vlcꝰ.q̃ ipe.z ad vlcera in q̃ꝰ vlcus ē folutio z minuitatis.nunc ãt exicatio eft magis vtilis z generalis q̃ abfterfiofitas enim generaĩ ifta duplex humiditas.inpmis gẽ fiunt fuperfluitates fuperflue fdicãt deficcari de bere.fed nõ indicãt nifi vna ifta: debere abfterge.i pater. Alia caufa ē q̃ Aluicẽ loquitur de intentione curatiua.q̃ generalis eft folutio .minuitatis capiẽdo folutionẽ ta .p vlcere q̃ .p vulnere.qua ergo exicatio ē cuguiõ vlceri z vulnerꝰ.i pater.q̃ dicitur abfterfio nõ eft pueniẽs nifi vlceri. Dnc eft q̃ dixit q̃ vlcera indigẽt exicatione z nõ abfterfione. Et nõre debẽs q̃ Aluicẽ.fignãter dixit q̃ oia vlcera indigẽt exicatione quãdã: vt oftendẽt nõdũ q̃ vlcera nõ indigẽt exicatione cuqui:fed aliqua indigẽt vna exicatiõe.alia maiori exicatione: z alia minori. Secundũm q̃ complexiões materialef membroꝝ variant z fm quod eft neceffaria.maiõ vel minor exicatio vt ē notũ. Extra illud q̃ dixit facta ex ifuflone ē nõ ꝗ. q̃ oē vlcus i q̃ꝰ vlcus indiger exicatione.fed q̃ vlceri aliquando ꝗungit aliqua difpofitio fecũ. ficut grã exẽpli confiffo.hinc ē q̃ rõe huius ipa aliquotiẽs indicat de contrario vlceri: vlcus indicat de exicatione. In ãtum ãt fecum ꝗungit cõmfio indicat de humiditatione:q̃ vt patet A.° de ingenio fanitatis. Omne ꝗtuum necefse ē putrefieri z in fanium ꝗtu pure facto z fanato habet fieri ꝗ humida. Secunda cã ē: q̃ cauſe q̃ mollificant z humeciant fint maxime fedatiua dolotis.z refolutiua humoꝝ contufi z contrii.

In hoc ãt loco oportꝰ ifiderare de contufione z attritione:vt ifiderati fint in tractatu de cõtufione. Et fic patet.q̃ ꝗtuo eft accidẽs continentum cum vlcere q̃ indicat opofitũ vlceris patet hoc:q̃ cum vlcere fepe ꝗungunt male cõplexiones ficce.Illa ergo indicat de fui remotõ z rẽdẽ res pteter naturalis: q̃ oia talia indicat de fui remotione z cũ indicat hoc nifi propter fui ꝗtuum. Et per ꝗfequens aliqua fint vlcera que indicãt de humectatione.nõ tamẽ q̃tũ ꝗtũ vlcera.fed q̃ ꝗngũtur fecum illa talie difpofitõ

Dixit z Aluicẽ.iniget quandoq; difpofitionibus.q̃ ꝗtuo cum vlcere q̃ vlcera quãdoq; ꝗungũtur fordicies.pter quã indicãt q̃ vehemẽs debet fieri abfterfio z in ulcere in quo eft mala cõplexio cuiꝰ ifiãdicatꝰ.q̃ ifta debẽt remouẽri cũ frigidis fint indicationũ.q̃ ꝗtuũ z ꝗngũtũ q̃ vlcere z illarũ dispofitionũ q̃ comũ ꝗgũt cum vlcere quedam fint q̃ cum vlcere pũt curari.fic fi cum vlcere iugãt mala complexio calida.q̃ poffunt remouere cum frigidis.z exicare locũ cum ficcis.frigida ergo z ficca boc faciunt.Quedã funt q̃ non poffunt remouẽri cũ vlcere.fed debẽt remouẽri cum remouentibus propriis.ficut fi cum vlcere ꝗngũtur fumus humoꝝ.Primo .phibẽdũ fumus huiꝰ: deide curãnus vlcus.z ex hoc patet expofitio textus. A.

Et fubdit Aluicẽ.q̃ quanto vlcera fint .pfunda fdiget maiori exicatiõe.z pater q̃ ad locum plures humidiates currunt.z ex q̃ debẽt humidiates que funt in pfundo exicari:hoc ãt nõ pũt fieri nifi ꝗ.q̃ ꝗtuũ medicãs poftit et aliũ canõẽ i q̃ valde ifiderare 95 z ẽ q̃ fotaffe ē necefse inere locũ.Pzo quo nõ q̃ ꝗ vulnus fuerit latius z fi .pfundũ.ficut fi a coftis ẽnt illa mufculi feperati fi ꝗperiores.z cum hoc ꝗperfluitates nõ effent multũ ꝗ.q̃ ꝗtuũ fuerũ ꝗ.z ꝗ paucitatis humiditatis ꝗperflue citius locus incarnatur.z fui expertus in vno q̃ habet multos mufculos acõtis feperatos:pzo ri accidit.ille cafus. Si tũ loc' fuerit ſtrict' nullo' fuim'. Si ãt latũ fuerit vulnꝰ z pfũdũ z cũ hoc buidinas pauca: nõ oẽs fuerefed debes partem adiuuicem vnire z cũ ligatura mantinere. Et nota q̃ ifte modus vulnũ tũ magnam tibi facũt in vlceribus multis. Si autẽ in hoc cafu humiditates effent multe non fũ ꝗtũ incarnare nifi cum cautela ne pars ꝗperior incarnetur z pars ꝗferior non .z tunc necefse eft incidere puncta z locum de nouo aperire. Et nota q̃ ifta fint vlcera in quibꝰ eft modica deperditio carnis. Si autem multũ deperditio carnis effet non poffũ fieri aliquõ bõ curatiõ: z ẽ ifiderã bene fi ñ ꝗ necefse fue bit: aut fit neceffe pte cũ pte retinere z manutenere. Et dico bꝰ notãt.q̃ ñ oia q̃ accidũt vlceri pũt fcribi: ẽ ꝗ z ifiderã ꝗmula. Et dẽs ſcire q̃ medicine ꝗuenientes vlceribus ifto pfundis debẽt ẽ liquide.z ꝗ poſſint melius ad locũ pẽnetrare. Et magiſter Thomas de pigano hoc totũ facebat cũ aqua diſtillata:ꝗ oportet ergo res exicãtes in elembico z ꝗſtillabãt cũ liquore ſibi apparente z ponebat in loco. Alii vt dicũt faciunt iſtas res bulire z bulinꝰ illam apponunt z cum hoc tamen oportet q̃ iſte medicine ſint vincentes humiditatem in .pfundo .ex iſtentem vlceris.aliter nõ fieret exicatio.z cũ hoc eſt neceſſe aliquotiẽs vt iſte medicine permiſceantur cum aliquo liquore z efficiant magis viſcoſe z magis adherentes loco. Iſti plus miſcentur cũ cera z oleo ut melius adhereat loco.per hunc modũ ſemꝑ cum permanet melius ad .pfundum z .pfundius penetrat.hanc ſententiam habente quarta ꝗtũ 2.° ca.in fine.Et multũ rationes eſt medicina vehementis operationis i permutando complexionem ñ .pp' ſui ſubtilitatem nõ remanet donec ſuam pfficiat operationẽ.

Et eſt ergo neceſſe aliquotiens permiſcere aliquid quod ipſum inſuffet z retineat:ſicut cũ oleo de balſamo.adinſ.ſcauis ceram. Et nõ ꝗ ſicut dicit Aluicẽ.ligatura fit per res modo dictos in ca.°.de ligatura z hic non recaſſo oportet ergo vt ligatura non ſit doloroſa:ſed debes incipere a parte patiente z ſanam conſoqentergo poſſidere.ut fit ſi fracturis.ita? ergo ligatura ſtrꝰ ſit mollius.z phibet materiam ad locum trahere.oportet tamẽ q̃ in iſta operationẽ.phibeas apoſtematiõẽ: q̃ ſiqui poteo.q̃ nõ eſt poſſibile q̃ cum apoſtemate vlcus curẽt:vt dicitur eſt ſanis in ca.°.de vlceribus. Et nõ eſſet poſſibile vt ſanum ipſum vlcus ſic occupatus cũ apoſtemate z cures ipſum cum obſtruatio vlceris z curato apoſtemate cures vlcꝰ ꝗ neccitate eius.

De cura vlceris

N cura omnium

dicendũ: iſtoꝝ quatuoꝝ dẽs habẽ intentiones. Prima ē vitã ordiare

Secũda ē materiã ãtẽ euacuare

Tertia ē dispoſitionem rectificare.Facetia ſecũ ꝗuncta remouere. Quarta ē reliquã diſpoſitionẽ corrigere.Prima intẽtio opletur cum cibariũ bonũ z bono vino q̃ omnia bonus ſanguinem generat z ex illo ſemꝑ bona z cita generatio carnis. Secunda intẽtio opletur cũ euacuãtibus facta.ex flebotomia vel q̃ diuerſione vel q̃ medicina ſolutiua ſm neceſſitatẽ oliim iſtoꝝ.z tu ex te ꝗſtituere q̃ difficile eſſet omnia narrare. z ſcribere.z quomodo fiat diuerſio et .phibitio humoꝝm ſatis dictum fuit in tractatu de apoſtematibus.z omnia iſta in principio vlceris q̃ occurrũ ẽbes ifiderare z iſto negletõ cura eſt nulla. Tertia intẽtio opletur ſm neceſſitatem accidentum q̃ ſecum ꝗnguntur z ſecundum naturam eoꝝ. Cura vlceris apoſtẽo ſic in curando vlcus dicit Aluicẽ.q̃ oportet vt tu .phibeas ne fiat apũ quoniã nõ eſt poſſibile q̃ apũ vt tu cures vlcus:idco cura iſtiꝰ curatõẽ ſua tamen cura obſtruatione vlceris. Et pro cura huius recurre ad illa que dicta ſunt in ca.° de vlceribus z apoſtematibꝰ.ꝗ cura eius illic fuꝰ poſita z narrãtãdo hic non recapitulo. Et ſubdit Aluicẽ.q̃ quãdo corrumpitur aliquãdo fit in circuitu vlceris:ꝗa migrum ſit .aut vitiõ tunc cura ipſum z remouens talem migredinem z viridatem .cum ſalpetratione z extractione ſanguinis cum ventoſa vel ſanguiſugarũ.deinde apponę ſpõgã ſiccaz.poſtea mediocriter exicãtam.z poſtõ medicinam exiccatiuam. Cura vlceris pari. Si vidęria vlcus fore puꝝq; non ſit aliquod accidens humoꝝm fecũ cume oportet vt tu ꝗſideres in primis ſi aliquid a corpore effundũt cures ipſum ſecundum neceſſitatem ſui. Si materia ſint ad locũ aut eũ ſebrõẽ aut cum ſoluiſs ventris: aut vomitu aut cũ aliquo alio. deinde locum ꝗſolides.z ita eſt cura.

De cura oſſis corrupti.

Ura oſſis corrupti

z ſi in vlceribꝰ fuerit os corruptũ nõ prepares te ad extrahendũ ipſum vlcerẽ: ſed fac illud q̃ dictum ē in ca.°oſſium z in fine ca.ꝗrti de extractiõe oſſiũ z capitulũ faciam de illo illic dimitto.Et conſequẽt Aluicẽ.ſen-tertia ponit q̃ primum officium ſit aperiũ-tũ ſacro poſſit exire ne cauſet fiſtula.z ſeldẽ eſt vtile:z oportet ſm q̃ ſanitas ſit munificata z remota ſm neceſſitatem ſui. Tertium conſequenter q̃ hoc facto conſolidetur locus.veſi inveneris vlcus mundum equale q̃ nõ habeat .p fundũtatem tunc conuenit conſolidãto cum eo q̃ non habet mordicationem:z canon clauſo ē pater ex ſequenti. In ſordidis vero ẽ neceſſe abſtergens mordicãs z in primis cum curatur indiget mordicatione propter ſordicies z membrum non ſentit in principio ratione minte quãtitatis ſordicies z conſequenter gradatim deuenitur ad illud q̃ eſt lenitiuis mordicationis et eſt notus canon. Et debet heri bono cibarũ nõ ſcientia carne z in oſibus iſtis caue ne indicas dolorem q̃ꝰ nõ eſt poſſibile z ſpecialiter ſi in loco fuerit mala complexio cũ.a. Cura generalis omnium vlcerum z ſumma nõre debes q̃ ſi cum vlcere continũgat aliqua diſpoſitio alia z aliquod aliud accidens.tunc primo cures diſpoſitionem illam aliter quam vlcera nunq̃ cõſolidarentur immo nõ erit tibi poſſibile nũ illa primo remouendꝰ z multoties ſufficit in vl ceribus rectificatio ſola male cõplexiõis. Cura vlceris cũ carne addita z fotaffe oritur cũ malaqua eſt neceſſariũm vt corrodamꝰ cũ medicamine acuto z limiatur de foziis cũ frigidamibus deinde remouendꝰ eſcara z curẽt. Et que ſunt medicine remouãtes carnet malã ſepe dictum eſt:z ideo recurre ad cepi.ꝗtuum in tractatu de vulneribus: Cura vulnerum cũ dolore.Ego totũ clamat q̃ nichil magis exacuit q̃ reuma dolor.z q̃ hoc impedit ſmitẽdũ quia ipſam pſternat: ſed q̃ impedit rectum operaꝝ

Realizzazione: Associazione Biblioteli Bernardino Missirini Onlus - Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

onem. Et ideo precipit Al.q. in ulceribus do-
lorosis que sunt vehemtia dolorisq; vt fiat occur-
patio in primis in fedando dolorem, illud fit
cū mollitudē q̄ tu procaliudo fciorz. Quis ista
fint cōtraria vlceri: veriūmē nisi fedetur dolor
nō cauntur ulcus. Et capitulo babutius de me-
dicinis fedantibus dolorem: quare non recipi-
tulcer vt patet per. Ba. fexto de simplici medici
na. Et idem posit Serapio. Medicine fedantes
dolorem: ite fedant dolorem propte que req̄
nent dolorem in quantum dolor. Alie sunt re
mouentes dolorem q; remouent causam dolo-
ris: vnde si dolor fit a causa calida reūentur eus
frigidiuset si fit a causa frigida remouentur ca-
lidis. Et iterum fedantes dolorem sunt dupli-
ces: quedam fedant dolorem non propte; fed p
nant membra a sensu ratiōe cuius non sentitur
dolor: quedam sunt que fedant dolorem q; for-
tificant calorem naturalem: cuius fortificatio-
ne, membrum magis repugnat rei: nociuq; e ideo
fedatur dolor. Et nō q; vlcera fedatda indi-
gent ex mundificatione: sunt ista quorū humidi-
tas est plurima. et fortassē mundificatur cū mel-
lere: fortassē cū vngentis, q; cū vnguento apo-
stolorum aut cum vngento viridi: vel cum pul-
tiribus: nō est possibile vt mūdificetio fiat
bona cū pulteribus: si concaustas fuerit profun-
da: quare p̄mo mundificetur: deinde generetur
cato mala remouentur: et dicum est: linitur ō
fotus cum infrigidantibus. Et fore debes q;
aliquemedicine sunt carnis generatine: i aliquo
loco: e aliquo nō: q; sunt corrosiue. Et fci-
tum est illud ex his que dicta sunt in capitulo ā
medicinis generantibus carnem: quoniam medi-
cina vna potest cē ficca in primo vnkct alteri in
tertio: quare requirit prepositum ex babentis. e
hoc patet q; aliqua medicina in vno generabit
carnem: Et in alio humidiatem q; respectu vni-
tis erit ficca i primo: e respectu alterius corporis
erit humida. Quare dicit. Al.q. os q; medica-
men illud confortetur: semper cum medicame-
mine alio fecti permisto per hunc modum: vnde
si medicina fuerit abstertiua e volumus ipsa ni-
mis abstergere: debemus appropriare parum ō
eatur debemus permiscere fecū de re vncuola
vel de alia re opposita. Vnde quando volum⁹
diminuere virtutem aluminis parum poninus
aut fecum permiscemus de bolo ar. e si fint alij
puluere permiscemus fecum oleum et ceram e
facimus vngentum. Et cū si medicina vna
nimie exicaret debemus fecū permiscere de bu-
midiatibus fecūdum necessitatem permistiōis
e naturam complexionis et vlceris. Et ita ex-
tem si medicine fuerint nimis humidiores debe-
mus appropriare res ficcas intensas vel remis-
fas. Fm necessitatem loci: aut etias pondus minu-
atur: e sumopere debes noare q; antecē permis-
tetur medicamendimiuatur per res diesiatiues
te permites ad aliquid aliud medicamē. q; vir-
tus eius non poterit manifestari in paucis diebⁿ
quare permittatur operari per tres dies mutādo
e remutando bis aut ter aut semel in die fecūdū
necessitatem. Et os vt ab viceribus elongēt
oleumquantū oleū in quantum oleus nocet vl
ceri eo q; humidi est. Ulcera aute nō indigēt
nisi ficcatae in quantum vlcera. Et si oleū fue-
rit necessariū, tunc oleū ficca e stiptica commist
vt oleum myrtinum ro. e fic de aliis q; ista sūt
stiptica et ficca. Et cū vlcus est in membro. fe-
sibus prohibeae quantum potes ne appropyman-
tur res bolosae: quāiamē q; dolor, pitenit vir-
tutem e causat apostemata. In illo ā q; e pau-
ci sensus non abstinea: a medicīa necessaria, nō
non est timor de re aliqua qui necessaria opera-
nōe eius non curam. Hora bene q; mēbra i
trinseca non sufferunt eas fortassē vlcera fint
sicut flos eris e ci stia e ratio est ipsorum.
Et ex hoc patet q; medicine que per clistere ap-
ponitur fint mitiores medicinis que ad ira appo-
ximantur et p. hoc totum obtinditur modo que
sunt illa quibus os cauerī in curatione vlcerum.
Et de illis quereera fint in curatione vlceri
est ut quieta fint membra vlcerata e non mouenti.
Et nota q; mens prohibet consolidationem
quia est causa cursus materiei ad locum. Et
si mouentur in principio parteq; moti minus no-
cet: q; si poli puncipum minus laboratur: e hoc
non est dicere nisi q; mēbra e q; semper parum
mēbzti mouentur a principio vsq; ad finem q;
non mouent a principio mōo quiesat per aliqu
os dies: e non mouentur subitore hoc in corpo
ribus malorum humeri. Et ut Dypocratis
tetio de regimine acutorum q; os subita muta
no nocet. e os et vt caueatur ex vlceribus que ca
dunt ex incisuratae corij fieut accedit inter duos fi
cu cors et venire vt fepe vidi. Et notare de
bes q; caueme e abscensiones fint velocis con
uersionis ad fistulas: vlcera vicinantia venis e
nerijs. Dagis ducunt ad aqa illud q; nō
natur eis ō carne molli sicut testiculi: e sub ascel
le quod est post aurem: e si feabies fuerit et vl
cera in aliquo loco ultis pr. principio ducunt ad a
postemata: quare in hoc loco e est notum ex experi
mento et hoc est vcum vl corpus nō fuerit mū
dum: mo plenus hrmoribus malis et dolos fu
erit in vlcere: e clarum est quare dixit Auic.
Et opportet q; caueatur vlcus cum mundificā
tis corpoziis: cum his que dicta sunt in capitu
lo proprio. Et oportet ut audas sermonem
istum per hunc modus; et quo poteris cognosce
re fi medicamen est cōueniens q; illud q; appo
nitur vlceri vel conueniens est vel inconuenie
Et cōueniens est illud cui non associatur no
cumentum aliquod. Et ideo signum est q; cō
uenienis est. Inconuenienis est quando medi
camen appropinquat et nocumentus sequitur fic
de aliis ex te cogita in illis diligenter fiat i ca
lefactione e frigidatione exicatione et resolutione.
Et nota q; medicina multories ñ e suficie, p
pterea q; oppo mēbri vl firmi e superflua i ca
lido quia opotet q; medicamen illud sit fort
in trabendo membrum ad complexionem sua

Cura vlcerū difficile curabit rōe male ꝓcaria:
Aut. ꝓpt q; dec ulcera non sunt putrida neque
corosiua neq; ambulatiua: sed sunt vnius qualitatis
quia cōtradinibus quibus efficiūtur causa adeſt
e in hoc sunt necessaria medicamina cum proprietate fortiter deficcantia: sicut fūt scoria eris. flos
eris adustus: e scoria ferrigiluminis aut colcotar
drachmum cum alumine e galle: non prohibent
materiam venire ad locum. Et nota q; de istis
facie corosa e vnguenta. Ba. in quarto carbage
nonum a quo accipitur vna fezma quam Auice.
ponit et cum cōfimat. Rc. alumine aluminis gli
tinis aut.ri. parces duas: flotum eris cozicum
eris ustiati. parten vna gumi cipeffi partes. iii.
cere olei ro. ana mittuntur. q; quisum sufficit: e fiat
vngnentum. Postea si posito rapigmino cō
solidationi fuerit iam remota et rectificata curā
tur nec plus nec minus. sicut curantur vlcera con
caua in quibus est superditio carnis: scilicet cus
abstergiua sed exicatiua et generantibus caem
e sigillantibus, secundū necessitatē loci.

Capitulum tertium de vlceribus virulētis.

Ebes scire q; vlcera virulentia a corosiuis nō differūt nisi

secundum magis e minus. Hanc
in principio vlcera dum emittunt virulentiam: e
in pcessu dicēt virulenta. Postq; autes auge-
tur cius e Auice. Et corodēdo augmentatur eor
malicia e acuitas e augmentatur corosiuo e p
cedit capacitas e efcaria dicuntur corosiua, est p
cedit hinc inde in carne non multum, p fundādo
dicuntur ambulatiua. Si autem in tanum pro
cedat q; consumat membrum dicitur mandūcāt
e debinc transit ad lupum vel ad cancrum. Cau
se illorum sunt humores cosici acuti qui propter
fiam adustiōē quandam fumulentiam acqui
runt qui vt plurimum veniunt post febrimes et
pustulas malas. Cura vlceris virulenti quatuor
habet intentiones. Prima est corpus purga
re. Secunda est vtam ordinare. Tertia è vir
ulentiam sitam exiccare. Quarta est carnes ge
nerare e locum consolidare. Prima intentio
completur cū eiaciatione humorum cosicorum
vel flatuosorum: fit eaciatio cum diaphniicone
aut elio fici ro. aut oleo solutiuo fecūdū necessi
tatem pcorine vel humorum predominantium i
corpore vel in loco. Et sruo etiam fit fecundū
necessitem humorum predominantium: e non
explico: quia hoc non possum explicare: nisi p long
gua verba: sed pimito considerationi operātis. Se
cunda intentio completur per hunc modū respi
cias te a reb⁹ humidis e vtam siccis e frigidis
secundum dispositionem membri e totius cor
poris, vtantur bono vino odorifero, e bonis car
nibus pienominatis in capitulum. Tertia intentio
completur cum exicatiuis nec ipsa debes ap
ponere nisi primo corpus sit purgatum. Consul
tum enim est ab antiquis fere omnibus quicūq;

ratione aliqua e methodo de cura vulnerū scrip
serunt: q; abscindenda est causa prius e non solus
in vlceribus puro esse necessariumsed in omni
bus cōtradinibus quibus efficiūtur causa adeſt
Iam communis monito est ⁹. recipiuntur ca
vtimoq; qui per eiaqoatiua farmaca multi
tudē esse in toto corpore particulis quibusdas
attrahendo implerent magis q; euacuarent. Illud
to vri audeas auxiliatorium eiaqoatiuas nisi q;
euacuando totius corporis aut partis sup iaceris
mitt enis superabundantiam vtaris. Et de hoc
fuit canon conclusio. 5. tegni bicenis vnium com
mune peccepium habens efficientiū vnumquaq;
causarum oportet abscindere prius: deinde sic o
mnia ad eam disceniam, que facta è ab illa egri
tudine. Et quarta prium. 2. ca. Doc toto com
pleto oeuenendum est modo ad pispositionem
tam factam: modo videndum est que sunt illa q
continuum. Et primo fiat abluto cum aqua ma
rina: et aqua alia: sola quia cum ipsa ficat: e id mē
brum confortat e cū hoc exicat: e idei pomice
valet eias aqua plantaginis e aqua ro. e et aqua
ferrata vt dixit Ben. Illa exiccant e p parte stipti
cā: et aqua valent: valet e et necoctio cipi et cepessi
mirtilos: plantaginis e psidie balaustie mirabolo
rū beliricorū e emblicorū: valet e aqua vite distil
lata cum cipero e mirto e balaustiis et Ioco po
nas. Fiat unc alle medus magnis Thome de
pigano. e non obtinificaras: vt circa locū ponatur
defensiuū de bolo potium in tractatu de apāib⁹
et expedit facta lotione tali sup loci ponat pului
sfo. Rc. litargiri plumbi vbi antimonii eris vbi
spodii corali psidie cū partes equales: tantum
ppe modēdicationem e ponat sup locum. Et nō
q; si ola illa in alembico ponat e cum aqua feni
cii distillent e apponat in loco multis operā
tur: eo quia pencrabrāt ad profundum vlceris.
Si ro in loco fuerit mala aplexio cala tric nō
valet logio facta cū lotiōio nec aqua calaris sita
valent. Rc. fiatani rubi solutio amoniosi. an. ℥ii.
farine ordei. ℥. iii. bullant in aqua plumiali: e incor
porent cum oleo mirtino ferit in loco cet apā boc
boni cet. Aliud. Rc. litargiri. ℥. vi. ponat i mor
tario e primo aceet mō pondēo acria mō pondē
do oleū ta diu fat donec litargirū albefiat. Et
Rc. alumie argenti gallaq. aluis fan. ana antimo
nii cris vbi radicis celidonieaut. ℥. i. e tūc fiat cū
litargiro mirto cū illis rebus vnq⁹ ⁹ pterol. vti
in cruribus e cōpozibus ficcis valde. Dulcius
Rc. coniel thur. ℥. ii. gallaq. cozticij granatorū mi
tis cipeffi. an. ℥. vi. aluis. ℥. ii. litargiri. ℥. i. e fiat
pul. e poat sup loci e cōpus fuerit bulidi. Si vo
cop⁹ fuerit ficci pōt ē facta ordei. ℥. iv. e cuplus
aluis: e fit vir⁹ fuerit multi debes et ponē de fa
rina modici e de aluis mitis vbi gra. Rc. aluis. ℥.
iii. fiat ordei. ℥. iv. p̄ pcuere fin maioqz e
minoqz necessitate exicedi. Aliud boni q; fortes
exicat et lauat. recipe ordei. manipulum vni
ro. gallaq. balaustiarum aluminis. an. ℥. i. feminis
infoniami albi. ℥. ii. coquantur bene in aqua pluui
ali aut fluuiali. e fed bullā colent. e fi collaura et

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

la addatur mel rosatum colatum ℥.iii. et fiat lotio. Aliud Auic. ℞. foliorum nucis recentis ℥ cum nuce nondum complena fiat emplastrum. exicca fine mordicatione decocto enim illoru in vino in vicit Auic. multum ualet e epicat bu' mudinatem absq; nocumento: e si forte fuerit necesse vlte facere ligaturam exprementem sanie fac. Aliqui tamen faciunt cum lamina plumbi recitis in qua virtus argenti viui sit infusa cum aqua plantaginis e ligatura expremente: quod nō est loqui propter idiotas. Tu autem inde hoc in libro de simplicibus farmaciis: et intelliges incredibilia de plumbo et de aqua aluminosa legas primum librum de farmaciis simplicibus e rationabilia adisce: de ligaturis mirabilia vide bus si operatur fuerit ut ego. Sequitur modo de medicinis simplicibus: et sum vlte pro parte: scilicet alumen coricis granatorum galle: certi cis thuris: mordasengi: farina ordei: folia nucis et nucis recentes mirabiliter operantur: rubus lentes: amoglossa: cortex cypressi: accatia: murtus: folia sorbi: et fructus eius: et folia citonior: et fructus et folia ylmi: et folia papaueris: sue flores papaueris rubri. Et ista ergo compōsis medicinis secundum complexionem membra: quia in membro aliquetiens est mala complexio calida: aliquetiens membrum est humidum: aliquetiens est siccum: et aliquetiens apostemata: et secundum quod indes necessitatem apponas emplastrum vel lotiones. Considera ergo de simplicibus tamen orientur aliqui doctores.

Et primo Auicen. costus excicit vel cera humida: sinant etiam superflue humida radices fitticis coctę in vino stupacio et super ponte. Et Serapio dixit de radicibus filicis nigre quod deficiunt vlcera deficatione fortissima quando ponitur super ea. Dixit etiam: cinis anici conuenit vlceribus humidis. Serapio dixit quando et foliis mirti cum oleo rosato, vel enfantino: e parum vini fit emplastrum confert vlceribus humidis et membris ad que fluunt humores: et confert fluxui antiquo. Et dixit etiam: radix raffani filuestris comburatur et puluerizatur super vlcera humidaet mundi ficat vlcera mollia. Et Isarapium etiam in istis est commendo. Dixit etiam: sana aduha habet virtutem calefactiuam adustiuam stipticam: et aufert carnem superfluā ab vlceribus et incarnat et consolidat vlcera: ve etiam dicit Aliqonna. Et eandem virtutem habent capilli adusti. Dixit radix cuiusdam coralmarini sicca mixta cum melle mundificat vlcera

Vlcera etiam que fortis excicatione indigent absque multa mundificatione fiant cortex cala mi aromatici approximantis cum melle. Ego in corporibus delicatis e debilibus capio pulue rem corticum pini partes duas thuris parte vna: e cum cera e oleo mirtino facio vnguentum.

Alchi. dixit abrotanum combustum est conueniens vlceribus humidis in quibus est duricies.

Et Serapio idem dicit. ℞ Rasis dixit oleum mirtinum cum cera alba ualet omnibus vlceribus humidis e quibus emanat humiditas. Similiter virga pastoris ualet vlceribus predictis a quibus emanat humiditas multa. Alabba dixit si gallaterrae e puluerisetur vlceribus humidis illa sanat mirabiliter. Dixit etiam coriger imici si comburatur cum eius desiccat vlcera optime fine mora fura. Constantinus dixit ciperi puluerisata e vlceribus putridis applicata ea cito excicat e sanat: confortat etiam vlceribus magna e excicari non possunt. Pulueris poli magni ficci impositus e melius operatur in eo polium parui.

Ita dixit: sole que remanent de calcinatione vrea: adiuste in vlcera post inflammationem transeam mirabiliter sanant. vel ea que fine inflammatione fiunt. Ba. laudat pulueren stercoris cana comedentis ossa impositus. Quarta intentio completur facit dicens est in quarta intentione precedēs capitulis quia facto hoc in debes carnem generare e recurre ad ea. propiui de medicinis generantibus carnem positum supra: e cum figulare e recurre eum sunpa ad propinum capitulis. Et recordare de isto quod dixit Auicen in isto capitulo e in canonibus vniuersalibus: dixit enim q; ista ponatur super locum: e si uideris humiditatem non minui, signum est q; non fuit commendatio: e tunc permutar ad fortiora: et te alia considera.

Cap'lm 4.m de vlceribus putridis.

Ceus sordidum et

putridum non differunt nisi secundum magis e minus. Fiam quos vlcus barbet sordidum e fimem grossum e mucosum dicitur. Postq; autem augetur ipsa mali cia ia q; pure facitur e mortificet ipsam carnem dimittedo eschamia a qua eleuatur fimus putridus fetidus e fanemosus putridum dicitur: e si ambulat eius malicia dicitur sphinctinij: e ducit hominē ad mortem. Cause istorū vlcerum sunt humores fuse humidiatuses sanguis pauci grossi e putrefacti: q; qua ebullione calori sunt veneofiatem: deinde generātur vlcera mala e difficili cōsolidationis. Cura eiā humis cōpetur gmor intentibus. Prīa e coepta purgare. Secā est ut ā cedat. Tertia e sordicie removē. Quarta e locū solidare: pro in carne generare. Prima intento plet cū flota aut cū solutio ucri fm humore peccātē: i b'. ñ sidera diu huos peccantē e illū nocuere debea. q; hoc debea mūdificare ipsē mēbri: ñ fuerit necesse ei uerō sanguis ebullitionis. sanguinū: e fic e alius. Secā ferro plet cū eiarbis bolo giranis bonā sanguinē et ci alia rebō purificātis ipm sanguinē: q; ob hui dicti ē in ō apārbus: fit e cōdie lara in uēre e Ioīs' bocle unare. Tertia ticīno cōplet cū medicis localiē: e palo ut dicit Aiud. laud loc. et cū cromelle aut ci ad marīa: aut ci alia sanitis. Aliud lāfrāci q; pucte e e mūdificatiuū. ℞. fucci absinthii mel ro. farine ordei e mirre gmtis uis omnīū pone sup locuīre in omnibus istis facias defumium de bolo sepe dictum. Si fuerit opta, Aliud mundificatum quod comedit vlceri sordido. ℞. mellis ℥.iii. terbentine ℥.i.s. miscean tur sita simul e bullant: deinde utatur hoc. Et si uis fortificare adde ireos e farcocolla e mere

Aliud ad idem. ℞. mellis ro. ℥.i. terbentine ℥.ii. farine ordei quantum sufficit ad inspissandus e vere quantum comue est. Aliud quod purgat e abstergit et replet vlcera carne: e maxime quando vlcus fuerit prope ossa: e fuerit in locis siccis. ℞. pulueres radicis paucedinis. ℥.iii. ireos ℥.s. radicis camephiteos rasure pini. ℥.s. rasure panni veteris de lino. ℥.ii. olei de ireos ℥.iii. ℞. ℥.i. mellis ℥.iii. fiat vnguentū. Aliud Constantini quod mundificat multum e generat carnem: e consumit carnem squalidam: e valet in corporibus siccis: et ualet in vlceribus sordidis difficilis consolidationis: propter sordiciem et etiam antiquitatem. ℞. farcocollę ℥.i. radicem ciperi. ℥.s. foliorum laureole puluerisatorum. ℥.iii. litar. ℥.iii. radicis cicliminis mire an. ℥.v. arifol. lone. ℥.ii. olei mirtini e rasficis an. ℥.s. cere. ℥.ē fiat vnguentum. Aliud ad idem e bone operationis. ℞. dialtee. ℥.i. cruenin eria ℥.i. ℥. fic fubrilter triza incorporentur. Aliud ad idē Auicenne. ℞. fucci prasii. ℥.i. mellis ℥.iii. pulueris prasii. ℥.i. et fiat mixtio paiuo inspissato mel le ad ignem. Aliud Auicenne ad idem: si sordicies fuerit minor. ℞. fecis olei mellis e aluminis iamen. an. ℥.s. cerusse poli montani an. ℥.s. fiat emplastrum. Item dixit: si oliue salite fuerint super locum emplastrate: valet multum.

Item aliud quod valet vlceribus malis fraudolentibus sordidis: et est multum efficax. ℞. ossum nacti locum puluerisatorum camephiteos. ℥.s.i. farine cicerum: farine orobi. folia oliuarum filuestrum an. ℥.s. amigdalarum amararum fibrilissimarum: aqua mirtini diabam an. ℥.s.ii. mell. ℥.iii. acci. ℥.s. olei mirtini terbentine cere. an. ℥.s. fiat vnguentum. Aliud mundificans e excicans faciens nisi carnem in corporibus teneris e in corporibus humidis e in corporibus siccis: et ad sordicies vlcera sordida in corporibus siccis. ℞. farco colle thuris ciperorum an. ℥.s. pulueris folio rum mezereon vel laureon mire aristol. roire oro. an. ℥.s. ciperi con folium camephiteos corticum radicum ciperozus terre figillare boli arme ni. ℥.s. et fiat pulnis. et ponatur super locum loco pinis abluto cum vino in qua fit aliquid mellis. Aliud remouens carnem superfluam. ℞. picis liquide. ℥.i. minuti thuris vermicl. an. ℥.s. corticum arboris quercus. ℥.iii. falia communis. ℥.i. alumate. ℥.ii. fellis porci. ℥.s. mellis glutinis albottini. an. ℥.i. et fit mixtio. Aliud quod valet vlceribus fraudolentis quae accidunt corporis et herefipsila e formica: et ex feabie e etiam ex alia dispositionibus malis. ℞. acci mellis. an. partes duas pulueris tartari ℥.s. cenginis eria fuloburis. an. ℥.s. coropulum medium: e fiat mixtio.

Et in istis dispositionib' fic dictis valet multum lotio eus aceto. Si cum aceto aliqua que nāc in recepta dicta ponuntur: prodibet pauirum e augmentum ipsorum: valet etiam augmentum eg pniacum: e alia vnguenta fortia: ve dicit Auicen. valet etiam vnguentum viride almansoris. ℞. cimatum florum eris mellis puri. an. ℥.i. ex istis simul mistis fiat medicamen: mordicat enim: e carnem malam remouet. Et noa q; aristol. longa magis contenet vlceribus est rotunda: qa ipsa est maioris abstersionis: sed rotunda magis conuenit vulneribus: quoniam ipsa est maioris subtilitatis e maioris operationis in eis loquor de simplicibus valentibus e reperio. Et pro loquor cum Serapione: dixit ergo q; radix pinecedinis confert multum vlceribus fraudolentis maliis: et etiam eirin et puluerisatur in eis et mundificat ea: e replet carnem. Et secundum Barholomei mel operatur cum rasura panni. Et dixit etiam Serapio: q; radix ireos puluerisata ista curat. Dixit etiam: folium quod reperitur in tritico euellit vlcera fraudolēta quando adinfertur cum cortice rafani e sale: e fit inde emplastrum: et quoniam miscetur cum sulphure e aceto curat impetigines malam e et vlcera mala.

Dixit etiam fel anti est bonus vlceribus fraudolentis. ℞ Rasis dixit etiam: quando fuerit granorum granatorum maxime acrofoliorum coquitur e miscetur cum melle: confert vlceribus fraudolentis: e balauftie ideo faciunt. Dixit etiam: aqua secundum aiemen coagulata cōfert fistulis e vlceribus antiquis fraudolentis. Et dixit etiam: vinum grossum e dulce quando infunditur in ipso lana non lota e super ponitur cōfert vlceribus fraudolentis e pruriant: e vlceribus aut cruentibus humoros. Et dixit etiam: accetum confert vlceribus fraudolentis. que accidit in corpore: et de ripsile et feabiei et impetigini: quando miscetur cum alquibus medicinis conuenientibus ipsis egritudinibus. Dixit etiam: olibanum pophibet vlcera fraudolenta que fuerint in ano et alia membra quando cum melle miscetur. Et iterum dixit: licium curat panaricum et fistulas e vlcera. Et Barholomeus dixit quando miscetur cum melle. Et dixit Serapio: quando fit emplastrum cum ipocqistidos confert vlceribus fraudolentis ne augmententur Et quando miscetur cum mirra: confert vlceris bus antiquis. Et quando fit emplastrum cum sale et farina ordei et cosso et melle: confert ad vlcera fraudolenta. Et dixit: ergo eris quando miscetur e coquitur cum melle: mundificat vlcera sordida. Et dixit: climia metallica id est omnis metallis propte quando lauatur confert vlceribus fraudolentis humidis: sicut sunt infantium. Et fub dit: quod hoc facit omnis climia: et desiccat et diminuit carnem superfluam que est in eis. Diascordes dixit de radice eruantur cum bitonia albae melle quod purificat vlcera sordida. Et dixit etiam: colium yrinum purednes istas supra dictas curat.

Realizzazione: Associazione Biblioteli Bernardino Mistretta Con copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

Et Bartho. dixit cum melle mitigantur. Et dixit etiãs folia verbene cum aceto emplastrata pugredines ulcerum sanat. Dixit etiam confere folia laurcole emplastrata cum melle. Dixit etiam salnia mundificat ulcera fraudolenta. Et alebadixit decoctione eius. Et dixit etiãs succus maruhdixit sordida e maligna ulcera sanat: et idem facit cum melle. Et idem facit de nalturnio quia de succo eius et cortanius domesticus. e dixit de folio urticee cancrum ulcera maligna ad sanitatem perducunt. e sordida ulcera curãt. Et ego dico q ista cum melle ponantur. Aluic. dixit arinthol. est mundificatiuus ulcerum fraudolentum putredinum profundorum: e quando piros est cum eis rapiet ea carne. Et Ba. sic dixit & aristoteg. ro. e putredines sanat. et ulcera sordida mundificant.

Et amplius dixit de eis: sordida ulcera quoqs purgat: cum supplet melle. e origano mixta. Serapio dixit radix arisi labsterget ulcera: sordida e supplet quando fit emplastrum cum herba et auferet putredinem ab ulceribus sordida e fraudolentis: e mundificat sordiciem eorum ipsa misceratur cum melle replet ulcera pro funda e ponat etiam ireos. Dixit etiam radices centicum capirum ponuntur sub fraudolenta e sordida ulcera: e dixit etiam quãdo ponitur radix affodillorum fece vini super ulcera fraudolenta e sordida confert eis. Dixit etiam coxdeon facit adhere ulcera fraudolenta quãdo ponitur super ea recẽs

[illegible] Et dixit ossa pacinlozis combusta confrunt illis ulceribus: dixit etiam farina cicerii confert ulceribus fraudolentis. Et Gin. de vii. dixit q hoc est ventum quando misceratur cum melle. Et Aluic. dixit q camephireos consolidat ulcera fa cto emplastro cum melle quando sunt putrida. Et serapio dixit: camepitheos quando cũ recẽs habet uirtutem magnam consolidandi e incarnãdi de ulcera magna: e curat plagas putridas. Et Bartho. dixit q pul. foliorum nel radicum impo natur cum melle. Dixit etiam Aluic. ulcera humida e sordida fortiter excoit capilli ulli. Vinac dixit: si solium coquatur cum radicibus urtice vulneribus iam putrefactis apponatur: sanat e mundificat easdem etiam ulcera sordida in abi? sepabundant humidatibus. Lorex glandinos cum modico sale e afungia veteri porta supeipo natur. Et serapio dixit: quando fit emplastrus cum glandulis e afungia pocci salsa: confert apo flematibus aurl. e ulceribus fraudolentis. Barthol. dixit q hoc sufficit quando intrito est exicatio magis & abstersio. Si uero queratur ab sterso. vel addatur quomodo utile. Ba. dixit herbas portion fecam. simpolorum sanabis lagra q putrida ulcera. Et dixit Ba. et glauconi & consequenter cum pasturis bonis e ligaturis e flupis infusis in vino stipticorc bos toti quod dictum est fit quando exiscium vlceris e in pre inferiori e fundum in parte superiori. Quod si fuerit diuersus ab hoc e sit tibi possibile y alter locus situs profundum modo quo caiscium fit in parte inferiori facias: e hoc nult Ba. fecẽdo ad dotum: e mundificat ea: e generat carnes in ipsis.

Et recordare de eis que dixi in alio capitulo. q si ista que apponantur bene operantur: signum est q bene operaris: si uero nõ sunt non è bene operaris quare permisit. Et si istum canones quo rauerisi non poteis operari: immo operano nul la est. Quarta intentio completur. sicut dictus est in precedentibus capitulis. qua cum medicis generantibus carnem e sigillãdus. Et recurre ad loca tam pluries dicta: ut patet totum.

Capitulus quinum de ulceribus profundis.

Ulcera pfunda sunt

cum exiticium stricto e pfunda occulta vnica nel plisi? rega e tota abscessi calositate e duricie: quonã si ista adesent esset fistula: e in hoc ista ulcera differunt a fistula: licet ichoteg non ponuit differentiam quod non est verum.

Amte ipsum sunt ulcera male curata quorum sanies postqua aliquando quando fiat in exitura plusq debeat concaualitatem generat: quoniam ex mota quam facit in loco nirofistam acquirit e membra debilitat ad quod omnes sufficientes totius corporis transmittuntur: e tuc efficiunt nõ sanabilia. Significatur autem nera cauerna cutenl. e probas de argento e plumbo ut cera e fide alii. Significatur autem materia cystisen p coloxem: quoniam si fuerit similis lotute carnis est sanguinea: e si fuerit subtilis arguinus q est calida. Et si fuerit alba e grossa: frigida significatur. Tertio q talia ulcera cõgluminantur p bonitatem e paucitatem cuius quod currit e per pationem bolezum e tumoris. Et hoc vult Ba. de ad glauconem: e per opposium indicantur q ipsa non consolidantur. Et nota bene istum cãnonem quia est necesse ipsum scire: aliter autem non eris bene operatus. Cura bestum ulcerum consistit in quatuor. in purgatione debita. secho in debita diota. tertio in debita remotione humidatis vehementis ad locum e illic existere. Quarto in debita vnitione e consolidatione pgtium. Prima intentio completur cum solutis e cumbustis ad hoc: quorum humorum peccantium: e in ex te nide. Secunda intentio completur et consistit in debita administratione seg rerum nõ naturalium: e specialiter cibi e potus: ex quibus generatur sanguis bonus e humiditatis bonis: ex quibus consequenter caro bona generatur: e in omibus aliis bonelle e bene se habeat. Tertia intentio completur per hunc medũ si fit tibi possibile cũ emplastro deficcantium: sicut e vnguentis aptoxum biapsima. Vt dixi Ba. ad glauconẽ e consequenter cum pasturis bonis e ligaturis e flupis infusis in vino stipticorc bos toti quod dictum est fit quando exiscium vlceris e in pre inferiori e fundum in parte superiori. Quod si fuerit diuersus ab hoc e sit tibi possibile y alter locus situs profundum modo quo caiscium fit in parte inferiori facias: e hoc nult Ba. fecẽdo ad Blatconẽ: e narrat q fecit in isto qui habuit vl cus profundus in brachio e cora. Et si tibi nõ fit possibilis ratio fistamus: non est certãnio qn talis locus aperiatur: usq ad radicem aperiente exquisitissima que non relinquet cauernam. Et nota q antequ fiat incisio: sanice in loco aggregari debitat. vt parietes cauerne melius aiuuentur e incisione sedetur dolor e fluxus sanguinis cum albumine oui e aliis que uidẽtur opportuna. Et si non sit possibile tibi ut locus scidatur consulat Aluic. ablatione cum clitteris.

Ad mundificationem precipit Bam secundo ad glauconem melicratum solum: e post concoqui vinum cum melle ad expurgandum e de per unguentum spongiam aquam infusa in ipso.

Alii autem ut Aluic. fimi? malicia fuerit nocabilis tantum cum aqua maris aut cum aqua alumisola que cum hoc q est laxatiua est etiam prohibitiua eius quod attritur ad membra aqua hispica.

Albucas? precipit premittere vnguentis egipti? cum diffusum. cum aqua e melle. Si vulnẽ fuerit calidum e virus ut lentura carnis precipit Lanfrancus e Theoricus et laurat cum aqua e melle in qua fit decoctum ordeij lenticule rose e balaustie. Et si vulnus fuerit frigidum e virus aqueosum laurant cum vino e melle decoctis absinthij mandra pimpinelle grop mirra.

Aliud quod exiccat vlcera profunda e laurat. R. vini lib. vi. hicca yreos. 3. i. 5. que omnia bullant usq ad consumptionem terte partis nini e colletur e laurctur bis in die: valet cauaueta quando locus impleat cerebine sophoton: deinde yreos deinde farina ordeij laurata fit ut dixit Bathe. in secundo ad glauconem: licet hic ponatur yal de intricata. Incipiatur ergo a fundo vlceris fortiter compximendo: fic tamen q non causet dolor: deinde ascendatur ad oxiscium ulceris leniter constringendo ve fanice a loco possit exire: hanc liguratum multi diuersimode ponunt:

Nota tamen q ut dixit dominus episcopus Trenensis: e Aui. e alii: q tenta que ponitur in oxiscio non debet esse solidaquia sanies in loco retinet: sed fit canulata ut sanies valet exire: e hunc modum fernãt cauti cirugiei in vlceribus mãmillarum e spongia nota ponitur in loco vl super locum constringendo ad le habit sanien. Se quitur modo de abstersiuis et concrmibus carnem. R. mellis. 3. ii. e bullias usq ad spissitudinem: deinde addatur yreos. 3. i. e thuris. 3. i. e ponatur in ulcere egrediendi cum carnis e abstergat.

Medicamen mundificans vlcera profundata e facit nasci carnem in eis. R. puluer. thuris. 3. i. picis liquide. pici fice. an. 3. 5. yreos. 3. ii. terbẽtine. 3. ii. olei mastisis. 3. iii. pice in oleo e terbentine dissoluta ponat yreos e thus. Medicamen aliud in quo non possit nasci caro propter anti gum fluxum humoris: e valet concutis e putridis. R. cinere testarum ostracoum combustarum. 3. ii. e afungie porcine. 3. 5. misceantur simt e de pal. mixtura ponatur super vulnus. Item R. cineri fecdicti. 3. ii. e puluer. thuris. 3. ii. eris usti. 3. 5. mellis. 3. 5. et fiat mixtio e inungantur stuleis. Aliud ad idem. R. antimonii adusti eris usti an. 3. i. farcocolle. gluinis piscium cinẽris limacarum adustarum. an. 3. 5. mellis. 3. ii. minuti thur. 3. i. e fiat mixtio dissoluto pauno melle. Aliud Aluic. quando locus est minus humidus valet: e iuale fecdicies multe. R. polii montani radicis ragonize cipergum: an. 3. i. et fiat mixtio cum. 3. iii. mellis. Aliud quod exiccat vlcera concauia e ulcera vt magie sanici: e facit in eis nasci carnem. R. pulueris pumicis combuste. 3. 5. litargiri subtilissime puluerizati. p ecam lini. 3. i. 5. pulueris cordacus. 3. i. terre picorum. 3. iii. e fiat vnguentis isto modo. buliat mel e dispumetur: deinde ponatur litargirius e buliat secum modicumpolita terra picorum ultimo tibus. Aliud quod coloperit vlcera e valet ulceribus profundis. Si ergo coningat q offa fint dificopta e velis coloperire. R. armoniaci iei opponat. 3. i. 5. ante panni albi aceteis. 3. 5. litargiri mire aloea farcocolle. an. 3. ii. et fi at isto modo: armoniacum nel opponatur dissoluatur cum vino albo e oleo rose et melle pattibus aliis habilibus ponendis reliqua ponantur i mortario e paulatine infundatur oleus. e mel et fiat vnguentum. Aliud quod generat carnem in esse dundate e nalet ulceribus corrosiue e in omibus indigentibus epicrum ut fodere. R. radicis ireos fluuiatilis. 3. i. radicis opponati vel gume eius. 3. 5. puluer] mire. 3. ii. sordiciei yalsoum apum. 3. i. olei mastisis: et fiat vnguentum. Et bis ergo que ex parte dicta sunt sufficiunt e etiam que immediate dicta sunt habetur illud capitulum Aluic. quod incipit: oportet autem vt non creetur caro bonee mundificetur.

Et isto modo non nocto aliqua quia nota fit q habitis superius. Et nõ in casu in quo sint apostemata: sitte lotiones dicte in principio non valent: sed primo curetur apostema et post ea proseguere in mi omnis cordacudus tamen necessitatem apostematis ut dictum est sequens modo in simplicibus. Et primo dixit Aluic. quãdo coquuntur lenices in aceto replent vlcera profunda e eradicatur sordes ulceribus vl sordicies mutuuntur si fuerint magna ponantur cum lenibus magna tigitur: sicut sunt cortices granatorus. e radicum. Dixit etiam quando cortex narcisi p mi fecnetur cum melle: confert vlceribus profundis. Dixit etiam: pix generat carnem in vlceribus profundis: e propter cum puluere thuris e melle: e mundificat vlceraceo rupta tamen humidatae. Item Bartho. dixit q ceraso dixit quando semen eiusdem: e deficcatur e puluerizatur trituri super vlcera replet ea. Et etiam antiqui uetores dixerunt concaua cinis cinere bire fece replet carnem.

Dixit etiam. si vlcera sint profunda: e intentiur cum liquido de cinere ficus ramodum dissoluit et corodit callositatem eorum: e abstergit eorum concauitatem. Et Diascorides dixit idem de liquido facto ex cinere quercus dicit mirabilia q valet in fistulis e aliis vlceribus humidis. Dixit etiam

Realizzazione: Associazione Biblioteli Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

Serapio; decocto ipeos facit oriri carnem in fistulis; ulceribus profundis. Et ego dico q̃ si vinus administratur cum melle. e ponitur in eis mundificat ea. Dico etiam q̃ cinis foliorum salicis incarnat ea; et iuc abstergentem mirocem addatur nigl. Dixit enim Serapio: olibanum replet ulcera profunda carne e incarnat ea. Ethas dixit Serapio: fic quando pix humida mifcetur cum pulmere eburie e mumie: incarnat ulcera. profunda e mifcetur cu melle mundificat e facit na fci carnem in eis. Dico ego q̃ plantago est sublimie in ulceribus profundis q̃ conenit eis multũ.

Dixitamel addito sale ulcerum sordes adunat e comedit; humiores reducit: ulceri: sordidũ prodest. Item dixit fic: pperea q̃ medici ut dicunt q̃ urina multum abstergit curant eis ea ulcera profunda e sordiem e ulcera plena multa sordicie: e administratur in ulceribus testiuorũ e circa loca ista existentibus quãdo funt multũ humida: e ulceribus aurium. Et subdit: quãdo administratur in rusticis necessitate coacti non poterites habere medicinas cum grãmudine cinis e accipiut pecia e ligatur super ulcera que generantur in manibus e pedibus eorum e ligat eis ea ligatione fortis: e precipitur infirmo ut lingat super locum e non pissiluatur quousq̃ curatur confert ei e curat. Et dixit idem Ea. de vrina.

Dia. dixit: pro fundas plagas e ulcera magna repler e purgat q̃ mastic. Et Ea. dixit de ea magis omnibus alis causis replet ulcera profunda.

Et dixit: lotura plumbi replet alia ulcera e cicatricem inducit cum oleo ros. Et idem dicit: o liargiri: replet ea ulcera carne pulmo principio cum melle mixtus: e hoc proprie facit in corporibus puris. Item Dia. dixit q̃ fit cibus illis e ponatur cum melle. Eth. de va. dixit: cauterisis ulcera multe famici sanauit pfecte in paucl diebus tamen illud fere q̃ litrino nicrodemi cum hoc liquino limitebam cineres ostracoum partes .ii. aloes parte .i. e dabas cinerem cericon marinos: erat autes locus cauernosus in musculis spine ad posteriora vbi fui hoc experta: q̃ o pare ita ego fui sepissime experta. Et spãr ó pul. ostracoꝝ: sanat ẽ pul. ostracoꝝ: purpureoꝝ Ea. licet si secundũ Serapione. Et ponatur exterius circa locum interius ponatur cũ aliqua medicina generatiua carnis: fiat est eo vtum. Et ex istis simplicibus multa cõposita ordinges secundum intentionem nam. Quarta intentio complet ut dicũ est in alis capitare id nõ recipitulo plus.

Ea.th. sexũ ó vermib. q̃ gũrant ẽ ulceribũ.

Nulceribus ali qũ generãt vermes ratione putredinis: vel ratione rei intrinsece quia ratione muscarum.

quare necesse e eos remouere. Et primo dixit Auice. q̃ lucus ex amaro humidũ e etiã mortani vermes inter ficiũ: e humidũ: e sordicies remouet. Dia. dixit: succus ficus ficpie positus in vlcere idem operatur: e hepta est species calamiti secundum ipsum: e decocto eius ipsius est multum bona e operatur fiũt succus. Ad idẽ fuc eius foliorum perfici e spectalitier extremitatũ ea let autem si solũ pistentur e ponantur sup locus in forma emplastri multum valet e est experius per me. Item etiam succus absinthii ad hoc idem valet: e codem modo fiũt folia perfici et femenina pulueriata et apposita hoc idem operatur: e branier omnia amara hoc idem faciunt e eodem modo. Constantinus dixit. R. cerusę .3. spolii pulueriati .3.3. picis liquide .3.ii. e fiat mixũ est enim pfectum medicamen: vermes nãq̃ occidit e vlcera sanat. Aliud expium mirabile non solum in hominibus sed etiam in bestiis. R. milli fol quantũ vis. confidentia tamẽ perfoni: quia pueri minus indigent: homines autem plus e alia alia plus. Sit ergo boci pueris. R. milli fol .3.ii. et misceantur cum vino albo et detur in potu: facit eni expire vermes de ventre.

Capitulum .7. de vlceribus corosiuis.

Vlcera corosiua

fiũt a materia colerica adusta: que materia adusta pter fui adustionẽ quandam fraudulentia adipisciunt: veniunt autẽ ut plurimum post scamicas e pustulas malas e puriginosas. Et si talis corosio pedat hinc inde non multum in carne profunde dicitur ambulatiuũ. Si procedat tantum q̃ consumetur membrum dicitur mãducũ: et hoc transit ad ligum. Istis premissis venio ad curam. In cura istã quatuor habes intentiones. Prima è ipsum corpus euacuare. Secũda est debita administratio cibi. Tertia est materiam e locum extricare. Quarta est locum consolidare. Prima intentio completur cũ medicina eliicente ipsum humorem acutũ: sicut est electuariũ sucleriã pillule ó fumo terre secundũ quod materia est peccans in corpore: e hoc facta purgetur mẽbrum cũ ventosis e sanguifucis e cõplexio e ꝑnutentur cum epithimatibus e fic de alis. e ref regẽ Auicẽ .4. pmi cap. q̃ oportet pũ euacuare corpus q̃ et membrũ aliquãd curare. Et hoc notanũ Ea. 2° tconi. Secũd intentio completur cũ cibarijs recũtiantibus ipsum sanguinẽ: cibũ nãq̃ conuenientes debent habere cõrarium qua latinũ humorẽ peccantẽ: debet ergo cẽ fri gidũ e buldũ ipsũ sanguẽ ipm sũguinẽ et acutũs ens remouetur: e in omnibus alis sex rebus nõ naturalibus hoẽtis se bẽare: spãliter in calefacibus e infrigidãbus e exicciantibus: et magnus q̃ vigilia e fic ó alis. Tertia intentio cõpletur cũ localib°: p quo nota bene q̃ vlcus corosiuũ est duplex: quãdam è corosiuũ cus pruns dinere quodã fine putredine. Alia quæ conenunt vlceribus corosiuis in quibus è putredo fuit fiũt embrocatiões ex aquis frigidis, e fiũt e acetũ: q̃ decoctiõs mirti balauistiq̃ gallap rosarũ e fic de alis eiusdẽ cõpõsionis. Et aqua pura: e nõ q̃ ambulatio corodens facit necessitatẽ incidere membra timore aliorũ mẽbrorũ.

Nota q̃ in istis nõ fit dilatatio nẽ in curatoe eorũ: ducã ad peius. Et isti canones dãtur sum vlcus ad vlcera corosiuũ cũ putredie. Si è vulnere corosiuo fit putrefactio: tũc contenit aqua maris e aqua cineris. Et inqt Auicẽ: melior cũ rario è admistratio stipticorũ infrãtinũ: e stipticantiũ exicciatiũ: sicut fuit cortices granatorũ mirti fomẽ rosę e ceres acetosę. Dono. R. plantũ vẽ yles dispositiõ vbi fit corrosio solũ: fiũt pure facũo recurre ad cap̃m q̃ sequit. Dia. dixit. R. foliorũ oliue silustrũ quã vis e cõtere e pone sup loci optimũ remediũ est. Item oliua nigra emplata sup locus vlcera corosiua remouet e purgat. Aliud Dia. R. pul. ceis anci aut radicis eius q̃ locus est fortior. Primo tũ ó cit Auicẽ alii Dia. q̃ locus laues fed laues cũ mellicrato aut aqua maris: et dixit Auicẽ: e Serapio: pende aspgat cinis aneti cõbusti. Dixit etiã: radices affosi, recentes empũtur sup locum fabiberrime curãt. Ad. R. affrãtiũ plãgitis mellis: e ex oliuis istis fiat cathapla de nibo. Etiãs dixit q̃ emplũ facũ ex foliis eius facit quod dicti est: q̃ pbrez ambulationẽ: e valet bersiple e scamice. Dixit etiã: succus maligni nati expressus e coctus e melle mirrus pascitia vlcera e iacenia ad sanitatẽ pducũt. Dixit etiã fumpynia pascenia vlcera cõpõsit. Item dixit expressũ cũ melle. Ad. dixit ó amigdalis amaris cũ melle putrida e pascentia vlcera curãt. Et credo q̃ primo vult q̃ fiũt istę postea extrinsece in aceto vel vino. Serapio dixit q̃ oes galle valentiores tamẽ ipse. Apollinis dixit ẽnciũ la melle cocta e ipsita pascenia vlcera comedũ cõsertur. Et ad hoc pascentia vlcera a qbus cercãt melisa fanice cõuenit. Volunt enãs habitura eris cũ melle pascentia vlcera cõpõsit. Dixit etiã: vrina homis. antiqua vlcera sanat et curat. Et similẽ vrina noua vt dixit Auicẽ.

Dixit etiã: vera ambulatiũ aliũ mirra galla simili pũdere cũ ipsũ fiũ remouet e medẽ penicũ pũredinis q̃ ulceribus putridis corosiũis. Dixit etiã Ea. de folio balauistię emplastrate cũ melle eodẽ loco. Rasi dixit: fel oui idem facit q̃ vrina. Nota: abstergit q̃ q̃ e exicciat. Dixit etiã q̃ sterqus homis trũ: e cinis q̃ tũ ficci caro. Ponũtur ergo cõpõsita bistis simplicibus. Et primo Dyranine dixit aliter cõposit hoc q̃ melle mirtilis. R. fucci foliorũ vitis alba .3.iii. alumiñ .3.iii. nitri e spõa vitriol .3.iii. mãne .1. put thuris .3.iii. yris iliticę .3.i. calcanti .3.iii. foliũm olã e siccorũ: purgant e replent vlcera nãla. Dixit etiã Dia. de vap radice vitis albę cum sale trita sita operat. quod fit vitis alba ipm dictus est. e dicetur loco suo.

Aliud mirabile in istis. R. radicis asari .3.i. amigdalas amaras: radicis corticis .3.5. fumac .3.iii. foliorũ rubi .3.i. corticis radicis solari .3.i. .5. foliorũ vrticę e seminis eius .ãã .3.iii. foliorũ vrticę spãtinacę .3.ii. fucci plantagiũ lib .5. melę lib .5. e fiat emplũ. e q̃ dictis patet omnia valere. e insiccũ simplicibus. Aliud ad idem. R. fucci vel pul. geranę melilis albi. ãã .3.ii. licii .3. i. e fiat isto modo: pro bulisi fuccus e mel usq̃ ad spissitudinẽ: deinde addatur licii. Aliud ad idem. R. radicis vitis albę .3.ii. salis fudisissime triti .3.i. e fiat emplastrũ: e si vitis esse fiũ ca capiat pul. eius cum illis melę expũ.

Aliud ad idẽ. R. fucci armoglosse .3.ii. olei ros .3.iii. cere .3.i. dissoluantur primo cera e oleus: deinde ponatur fuccus e fiat vnguentũ. Epidima quod est in ore in loco esse mala cõplexio calida. R. fucci virge pastoris fucci extremitatũ mirti .3.ii. e illo modo fiat vsus: lauet primo locus deinde ponatur super locum pecia munda balneata in bocet. Vnũ etiam: fuscis nalet mirabiliter etiam in boc lauando locum, e cathapla finando si ibi nõ fuerit mala cõplexio e calidacuius hoc è. Rta. R. semis ro. foliorũ mastucis aut gumi eius .ãã .3.i.5. granorũ mirti corticis granatorũ lentiũ .ãã .3.i. aluminis rochie abustę .3.5. e fiat pulisis e aspergatur super locũ: vel buliat cum vino e lauetur. Aliud etiã de mente Auicẽ. li mala cõplexio fuerit calida. R. foliorũ rum acetosę foliũ arnoglosse .ãã .xv .i. lentiũ. xv .i.5. eoquantur lentes e secum. pmiscentur bę de dicę e fiat emplastrũ: et ex isti fiat loco.

Aliud Auicẽ. R. boli armeni .3.i. succi acetosi simplicis aut aceti olei ros .ãã .3.i. e fiat mixtio q̃ est repũsitiũ: e quent in principio. Aliud Auicẽ. R. pul. cicicibre adusta pul. foliorũ. ãã .3.i. foliorũ olinarum silustriũ .ãã .3.iii. e cũ aqua fiat mixtio. Si autẽ corosiũ fuerit nalę de magna e ista nõ valeant nec possit remouere pepie fundo ut ponatur pul. aut rocis affosi. aut pul. rocis cũdũcũs aut remouat cũ arlenico sublimatore de fotio ponat defensiũs facũ de bolar. Ungũentũ è birãni ad corosione marginũ: et ponit hoc in capitulo de nive alba. R. foliorũ olinarum silustriũ albę .3.iii. alumiñ .3.iii. nitri .3.iii. iris iliticę .3.i. iuiolii citri .3.iii. e fiat mixtio. Aliud in vlceribus antiquis et magnis. R. cepe vsti iuiolii .3.i. erugis .3.i. bauinre eris .3.5. mirre .3.ii. iuiolii albi aluminis rose adusti .ãã .3.i. aceti .3.ii. mellis .3.i.5. olei nucis .3.iii. cere .3.vi. fiat isto modo: primo buliat bauinra cũ cũ aceto e melle e oleo, donec consumet aceti: e magna pars melis: e cognoscũtur q̃ nõ friget fartago: deinde ponatur cera e cum fuerit liquefacta deponat ab igne, e addat nitriolum, e alumen, e vltimo mirra. In simplicibus Serapio primo dixit: cinis seminis anci e ipsę eius curat ulcera sordidat: e specialiter ulcera testiuorũ: e ulcera amicet ulcera virge consolidat.

Item cinis fumentij sito corrodit materiam corrodentę. flos affodili decoct. cũ vino e oleo hoc idẽ facit. De plãtagine dixit Serapio e Auicẽ q̃ cõfert ulceribus omnibus e putredini corũie ulceribus q̃ ad curat bum oze: e phi bet dilatationẽ ulcera corosiuũ: e ꝑter hoc

Realizzazione: Associazione Biblioteli Bernardino Misinta Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

confert vlceribus | intrinsecum; et ab ipso fit nem; et instillanem remouet. Et dicit est conueniens etiã qñ gentana ponit in vlceribus cũ lio cu confert et curat ulcera corrosiua. Et hoc mide ab Auicen capto de ceciania. Et dicit hac fistulosis et putrice ulceribus corrosiuis et fistulosis dolentis et cancro. Et filis lis: hoc pter excellẗ tem ejusdẗ que ẗ in eo calidtatis; curat loco cauterii: fit curat ulcera corrosiua et putridas: administrat sue capo: et secundis medis: quantitate quinti oportet aufert pruricie in fistulis ex sicnt. Et cinis lacticinos het proprietate quã het lac ejusdẗ. Dicit etiã Serapio: q olei antiqui confert ulceribus corrosiuis: quidã dimittur eo in ulceribus neruosis. Dicit etiã: folia tũ tuing, phibet dilatatione vlceri. Et dicit etiãs qñ fit emplastri: et folia pastinace silustris qui in capitulo cotodi confert. Dicit etiã: folia urne et ejusdẗ semen et melle idem operant. Dicit et ex vstum phibet ulcera fraudolẗa corrosiua in corpore. et barbara eius. phibet vulnera corrosiua incarnat et cõsolidat ea. Et dicit q urtica eruginis eris qñ ponitur in extremitate radii vl alterius reducãt malã ab ulceribus rotis: nisi fur aut ci ceretis. Et in medicina q abstergit fit: modicationes: et phibet ambulationẗ ulcera corrosiua in corpore: et phibet opã vlceri colcotar: phibet vlcera q ambulãt de loco ad locũ. pulsetã calcadis: et speciss vitriol. oliun posi tus aut ci aliuo vnguẗo phibet corrosiuẗ.

Dicit etiãdapis frigius cõsolidat: et incarnãt cõsolidationẗ: et ingredit in medicinis q fuit proper os: et finiluer fi admiuistrãt folius aut cum melle cõfert squinãtie postiq abluuis ex phibet humore veniente ad illum locũ. Gui. de bixia approximat cũ incalice mãnulle vsq ad cõsolidationẗ. Et iubdit Serapio: de lapide frigio nufert carne superflua ab vlceribus: et incarnat vlcera fraudolẗa et cõsolidat ea et curat mala et cancrenosis ex eis. / Rursi dixit Serapio: omnis spes alumis: et ppte amici quod è melius alias cotodit curat: superflua in feabie et alios ulceribẗ: phibet ulcera fraudolẗa augen: et nidet loqui de cobustione ignis. Barbro. de va: dixit q alumẗ pũ miscei cũ fece vini: et melle et q sip ante hoc remedũ fiedat abluto cũ aqua mel: primo: et postea cũ aqua maris: et pot poti falge ma cũ vinguento. Et dixit etiã Serapio: q fat cũ melle aut etiã fieri sito mõ supa sperlus vlce ra cõsolus aut etiã ambulãtes fimat: q: subito materiã malã resoluit. Et dixit q de flore falio et specialiter in passionẗ virge / Cleteres: et antiqui dixerũt q ad vlcera fordida: et ambulãtia folia ficca oliuari nil iuridia imponantur. Et Serapio dixit: et etiã Dias. colibari q filustri.

Aliq dixerũt q: cinis ramorũ eius aut nucleorũ eius confert. et similiẗ lotio facta cũ lixiuio ipsius: et ablutus etiã palet: et ipsi palatanei aut ciuis eius suppo situs curat. Illud idẗ facit pal. fe: eius ustus et sup a spergãt. Et Barbro. dixit q locus pauno iauẗ cũ aqua maris: et q cinis ipse ponatur cum melle: cofert ipse ulceribẗ corrosiuis: etiã si fin nerius. / Dico ergo per experientiã: rõnem si cinis hmentosi vitis in aceto puro in fistulis et cricanis sup loci aspergãt cito cõsumit mate riã corrodente: qñ radix affodil. coquit cũ fece vini: et fit emplãm confert ulceribus corrosiuis.

Barbro. de va: dixit q folia affodillorũ cum melle aut vino cocto sanat ea. / Item dixerunt aliqui q radix nil multũ valet: et mirabilis operationis fi in ulceribus apponãt. / Et illud idẗ dicendũ est q filustrinũ q ipse è mirabilis quantitis. Et aliqui dicũt de fructu tanpã eqo nescio qualis sit fructẗ cuis berbe nil p fructus nos uelumus intelligẗ semẗ eius: qõ credo cẗ verum. Nil aut est berba cũ qua tingẗ: vulgariter vocat guadar: e bondãc multi reperiẗ e artificialiẗ feminãt. / Auicẗ. mũdificãt ulcera testiculi canis: et phibent ulcera dilatari fiue fozamẗ e incarnant ulcera fraudolẗa corrosiua. Et Serapio q dia. interpretãs Appulius: e Barbro. idem voluit: decocto radicis pentbafolion valet ad ulcera ambulatiua. / Et ego dico q fuccus genane vel radix ei cũ melle. / Dixit etiã: fuccẗ folius rubi phibet ambulationẗ fraudolẗa formicẗ: et valet pertispile: pter hanc cãm cõfert ulceribus intestinorũ: et cũ hoc abstergit sanien. Et si adeẗ ibi aliqua inflatio: eringium cum e incarnat etiã alia ulcera mala antiqua. Et subdit q nõ est enim aliquid melius in antiqe e nctis ulceribus. / Et Auicẗ. dixit: tunach p phibet ambulationẗ fraudolẗa. / Bolina ar. mm ipsum phibet ambulationẗ putredinis. / Galen: vt li. viij. de simplici medicina: radix solatri abstergit ulcera mala e corrosiua: e p solatri ipse in telligit illam herba que nocat mozella. / Quartã intentio cõpletur in alio dicũ est: e fit in loco isto fuerit apã ista nõ cõuenit: p parte: e tũc recurre ad tractatũ de apãtibus: e p primo cures apã yt iam sepe dictum est: deinde victus.

Solatri

Cap. lm o cranii de vlceribus putridis:

Vlcus putridu zno

tum est: e ideo solum pono curã: e nõ aliud. / Cura vlcerum putridorũ fiue sordidorũ quattuor hẗ intentiones: fiout sam di cum est in alio. Prima est purgãre ipsum cõ pus. Secunda est vstulare. Tertia è materiam putridã remouere. Quarta est loci cõsolidare. / Prima intentio cõpletur q resolutiuis secundũ necessitatẗ humoũ peccantiũ: deinde purgetur ipsum membrũ cũ lentosis aut sanguisucis: e valde dignũ est ne cura ista tardetur: qñ tardãtur eius in malicia addũ. Secũda intentio cõpletur cũ debita administratione sex rerum nõ naturaliũ. Cibaria autẗ sint optima. Epibẽtia putredinẗ: e in abis bonestẗ yuat: cõpleri ore mẗbri rectificet quantũ potest. Tertia intentio cõpletur cum localibus: fi ergo cõingãt q corpora fiut in putrefactione e cõtuptione: tũc necessãria est ut remouentur. donec remãeat caro sana: quod cognoscitur ex bonitate sanguinis quia ex bono colore ipsius. Et cum fuerit facium boc fuccurratur cũ butiro. ve sfcara cadat e defensiui ponatur circa partem sanã: ne in loco indutatur mala cõpleria calida. e ut oxi. Aliẗ necesse incidere ne pretereo vlterius pambulerquia ad alia membra pranfirer. Si autẗ non fuerit necesse apponere cauterius: fiant embroce cũ aqua maris aut cũ eris: aut cũ aqua sapõisaqu cũ vino sispico. Serapio: colcotar prodibet pure factionẗ. et dixit etiãn: folia vrtice cum pale putredines e pascẗia vulnera curãt.

Idem oxit de folio pastinace. Dixit etiam de lacte tinmaliqt dicũtur eis in fecẗ: et capo.

Dia. dixit q alumen e galle phibent pure fa ciionẗ: e dixit etiam: amigdala amara mirra cũ melle: Dixit etiam de licio q vulnera putridẗ p pascẗia tollit. / Et nõ. q: in boc capitulo nõ pono alias Bras. nec simplicia. q: p his recurre ad capitulum inteciaiũ: quia sic multa expa mnenico. Et ad capitulũ quod imediate sequẗ quia mirabilia e expertẗ fuenies: e id ea bene ista capitulaqua vnũ ad iunat aliud. / Ad dedica mon phibens ulcera dilatari: et Auicẗ. p pte. R. pul. fe. infuiami. ʒ.ii. farine ordei. ʒ.iii. boli ar. ʒ.j. accti. ʒ.j. ℥.j. fiat emplastrum: e ponatur in parte fapa. / Aliud quod valet in corpoẗ: e ueris ãtu pro parte. R. farine ordei farine ero bi. ãã. ʒ.j. aluminis rosę. ʒ.ii. e cũ lixiuio e succo cucumeris afinini fac emplastrũ. / Aliud e ex Theodorici. R. carnium piscium salutar. farie ordei in bollonę. e simile pari coquãtur imyẗ no: e misceantur cũ vino e fiũ ponatur. / Aliud Auicẗ. R. felini. ʒ.j. vitrioli albi. ʒ.ss. radicẗ cucumeris afinini arisfol. longę. ãã. ʒ.j. radicum sicle radicẗ cauliu. ãã. ʒ.ss. carnium piscium ℥iij. e. ʒ.ij melle quantum sufficit fac emplastrũ. / Aliud Auicẗ. R. flos eris. ʒ.j. succi catapucie maiostis fiue minostis: id brenis quod ide est. ʒ.ij. vitrio li albi. ʒ.ij. cucumeris afinini. ãã. ʒ.ss. e. cũ melle e aqua cinerie fac liniment. / Aliud experium Auicẗ. R. dragant. rubri. ʒ.j. calcis vine alumis coticis granatorũ. ãã. ʒ.vj. thuris galbani. ãã. ʒ.iiii. cere. ℥.ss. olei quantum sufficit. / Aliud Auicẗ. R. sunge partem una vitrioli partes. xii. colcotar. ʒ. dragant. viij. cognitum pice. qua facta ẗ p ice que attrahunt sanguinẗ e locus humectatur.

Et si cauiã fuerit cõpleriõis malicia mẗbri quia membẗ fuerit mutãtum aut mirãde: tunc debeo locum secũdarie extrahere ipsum sanguinem e apponere ventosis: e scarificare e ponere sanguisucis secundũ q tibi iudicur: deinde resumdum exicca cum linimto aut spongia posita super locum. Et si videris. q ad ulcus mirãcea terminẗur: non cõsolidãtur ulcera tãia nisi illa vena abscindãt e remouest. Q si causa fuerit fistula: curatur curatione fistule. / Q si fuẗ corruptio ossis: e q cõpletur ipsũ incidimus: e detegimus ipsũ os. / Et ipsũ fuerit possibile suferre illud q ẗ est sup os cũ fricatẗ facienmus

Cap. nonũ de vlceribus difficil. cõsolidatõis.

Cias. q vlcera difficilis cõsolidationis

fiũ cõsolidationis se habent ad vlcera corrosiua e putrida. e sic de aliis fiũt superius e inferius. per hunc modum: quia quodlibet vlcus corrosiuũ ambulatiuũ est difficilis cõsolidationis: ẗ est putridum nel ambulatiuũ. e doc est quod dicit Auicen. quando dicit fcias. q omnia ulcera difficilis cõsolidationis q: sunt pater corrosiuẗ: fiũt est commune pter propriũm. Et ideo quia fiũt aliqua ulcera difficilis cõsolidationis, que non sunt de genere ulcerum: fiũt necesse Auicẗ. hoc capitulũ constituere. Et nota q: non possum ducere ibi mo dum curationis ut in alis capitulis fecit: fed tũc opotter videre capitulũ, quare vlcera sunt difficilia cõsolidationis: vel curationis: e fecũdũ causam illam procedere debeo in cura tua. dicit ergo Auicẗ. q: si causa quare fi ulcus est difficil cõsolidationis fit mala complexio: tũ debes ei remouere cum contrario: ut habãtur ei in capitõ vniuersali: unde rectificatio cõpleptionis e causa multorũ ciure ulceris. / Si autẗ causa fuerit malignã. nõ possit caro generari. imo totus sanguinis in saniem commutur. Cura est ut deni cibaria generatiua sanguinis oppositum: e ideo considera peccati sanguinis: an peccet in quantitate: an in substãtiam in qualitate: e secundus doc. pẗcuratur in cibariis. Unde si fuerat calidũ: cibaria sint frigida. e ita p oppositũ i alius ãtuatibus. Si fuerit subtilis: cibaria sint grossa e econtra. Si fuerit puace quantitatis: exhibantur cibaria multiplicãtia spiãmae in fmõe vniuersali. dicũ est hoc: quia si causa fuerit secũdaries aut virulentia: recurre ad capitulũ pptiũ superius positus. / Q si causa quare nõ consolidetur fuerit nimia sicctas. de eo quod bonũ è est q: in ficiãs ipsũ fudare cũ aqua calida vsq: quo fudet mẗbrum: aut epithumentur. in pecia lina in aqua calida: aut mẗbdũ fiũ ficiare facias ex humidãs currat ad membri. Et aliquẗies utile est applicãs vnguẗa picea. quia facta è p ice que attrahunt sanguinẗ e locus humectãtur.

Et si causa fuerit cõpleriõis malicia mẗbri quia membẗ fuerit mutãtum aut mirãde: tunc debeo locum secũdarie extrahere ipsum sanguinem e apponere ventosis: e scarificare e ponere sanguisucis secundũ q tibi iudicur: deinde resumdum exicca cum linimto aut spongia posita super locum. Et si videris. q ad ulcus mirãcea terminẗur: non cõsolidãtur ulcera tãia nisi illa vena abscindãt e remouest. Q si causa fuerit fistula: curatur curatione fistule. / Q si fuẗ corruptio ossis: e q cõpletur ipsũ incidimus: e detegimus ipsũ os. / Et ipsũ fuerit possibile suferre illud q ẗ est sup os cũ fricatẗ facienmus

Realizzazione: Associazione Biblioteca Bernardino Misinta Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

et fubtili ſtinge in quirinius. De compoſitis valſtili 13. Par. cópoſitus hac ⁊. Rog. eros ⁊ chime conglutinati aut ana ℥.vj. gume cipreſſi ana. ſal gême ⁊ ana. ariſto. ro. minuti tburis ana ℥.j. cere ⁊ olei myrtini quantū ſufficit. ut fiat vnguentum. ¶ Ad id dixit Auic. Rademiture eriſtilmature feri. ſal parce equales cóficiant ex ſuqua aluis in vnde fugiletur cum argilla rubea ⁊ cóburatur in furno ⁊ inde adminiſtret. ulucerata. Stercus ex bis que dicta ſit cū litargirio ⁊ oleo mirtino fiat emplaſtri quemadmodū mirabile. Et ſicut ait auicē. q. cēum nō ponitur in ulceribus niſi ſit nebemctis ſhj tetiatia ⁊ ſiccitat; ſiciut ē oleū mirtinū ⁊ mahcinū. ⁊ ſi ponat non ponitur niſi in vlcere contuſo: aut ponitur vt fedetur dolor quomā non eſt tunc excoriatio quin ponatur. Aliud Auicē. Recipe cere gumme pini. ana ℥.vj. clime ana ℥.iij. alo. cotar. ℥.vj. olei quantum ſufficit. ⁊ fac vnguentum. ¶ Aliud Auicē. Recipe ſarcogi olei lib. j. gallarum non pforatarū ariſto. lati. ℥.j. armoniac. ℥.j. minuti thuris ana ℥.j. ⁊ fiat ex eis linimentū: ⁊ mouetur etiamē cum cāna. ¶ In iſtis duobus ſimplicibus ab auctori bus aliqua ſimplicia reperio. ⁊ Dia. Dia. dixit q; ficcus ſolitū illi cōmittis mirrus ⁊ de coctus in vaſculo nono vlcera intra mediatur. ⁊ in oblucis vlceribus ad cicatrizandū optimum remediū eſt. Et Aui. tulit boc de ſucco cuinſlibet illi: fed vult. q; in vaſe eneo coquat. Dixit etiā Dia. q; radix cicatricē indugit ficca ⁊ ipoſita vlcera antiqua ſordida purgat. ⁊ cedeon ficci ⁊ impoſiti cicatricē induciū. ¶ Et dixit de cotice radicis carpani. Et Dalialbas idem etiā dicit.

¶ Et dixit etiam Sacapo de cetinera maiore quādo ipſa eſt recēte ⁊ emplaſtrat: conglutinat vlcera ⁊ cōſolidat ⁊ incarnat. Et de minori di xit. q; tota cum folio vlce emplaſtri pōnat incarnat ⁊ cōſolidat vlcera antiqua. Et ſubdit q; ſi excoriatur ⁊ adminiſtrat ex vnguētis ſcarnatiuis ⁊ deſiccatiuis: fiſtulas ⁊ vlcera pfunda ſparnat.

¶ Dixit etiā radix opponaci carat vlcera anti qua quando teritur ⁊ miſcet cum melle. ⁊ aſpergit ſuq; domadas carne. ſoptimū autem in boc ē rafina pini antiqua. ſi ptius opponaci ſit diſſolutus in vino ⁊ melle. cōmixtum ſic carat vlcera antiqua. Et Bar. de va. dixit q; olibanj ſit nij quantj infcus. Dixit etiā q; omnia vlcera antiq plena ſorde ⁊ ſanat fauina impoſita cū melle ⁊ abſtergit ⁊ pbibet dilatationē ipſorū ⁊ mūdificat ⁊ alia inquamēta facit. Et dixit etiā de agrella ſecundū artem. q; acro cocta. confert illis vlceribus. Dixit etiā aloes ſcarnat vlcera difficilia cōſolidationes: maxime que fiunt in ano ⁊ virga ⁊ apādinis que fiunt in aliis locis quādo diſſoluitur ⁊ fat limito ci eo. ⁊ pbibet humores q; currunt ad locū ⁊ refoluit eos. Et aloes ſuſcorniū nō ponitur in virga. Et dixit etiā radix cepe ē mirabilis ⁊ optima in boc caſu quādo adminiſtrat trita. Et Da. ⁊ Dia. dixerūt de eo idem.

Et dixit etiam ⁊ era ſigillata conglutinat vlcera antiqua ⁊ deſiccat ex quādo confricatur cū acetu ſotū. ⁊ ſiat ut lutum conglutinat vlcera recentia. Auicē. dixit de barba hircina folia eius, quando exiccant conſolidāt ⁊ cōferūt vlceribus antiqs: ⁊ hos oblucis atus eſt fectior. Dixit etiā de balauſtia non qp ipſa cōſolidat plagas ⁊ vlcera antiqua ⁊ excoriatiōēs. que attritione contingūt ⁊ peuſſionem pulueriſata. Spongia enim ſcōm Auicē. decoquit cū melle ⁊ cōſolidat vlcera ⁊ fi mitter ſicca ſup ipſa aut infuſa in aqua aut i vino: ⁊ exiccat humida ⁊ antiq vlcera. Appuſt. dixit: herba faranōnis qs aſungia neteri ungra fita mitſſice ſanat. Aliabas dixit q; ſi ariſto. longa pulueriſetur ſup atiqua vlcera deſiccat ea ⁊ ſanat: ⁊ maximē ⁊ ea diſſeperetur cū melle. et loquitur de radice. Dixit etiā Dalialbas: ſtercū cimis oſſa comēdētis pūmo excoriatū conſerr.

Alcbi. dixit q; hermodactilus excoriat vlcera antiqua ⁊ abſtergit ea. Et Auicē. vult de hermodactilis albis. ¶ Mefue dixit q; ircos oſſa mida vulſit: ⁊ ego dico q; mirra codē modo opaſ.

Comunitū omnū ſcarnatiuū q; ad ulcera omnia ⁊ vulnera omnia diſſicilia cōſolidatōis ⁊ ppte fraudulenta ⁊ humida: ſcōm Barbola. ⁊ ratur in naſe enco ⁊ ppte facto ex ere rubeo cū pulcella cōſimili vrina infimū. q; modico acto ⁊ fate uel in pomo calida. donec coagulet. ⁊ apponāt nam nihil melius eſt iſto. Et Da. dixit q; bec medicina nomīat grifforetia. Et Bar. dixit q; iſta ſola poteſt imponi vel cū melle miſceri vel cū cera vel cū vnguento ſecundū exigentiā ſed vulnus primo abluatur cū aqua mellis: deinde cum aqua ſalſa: ⁊ boc de iſto capitulo.

Capitulum decimum de fiſtula.

✠ Iſtula ē vlcus profundū cauernoſum. cū calofitate duricie carnis circūdante ipſum: a quo pcedit ut plurimū ſanies virulenta: ⁊ boc ē quod dicebat de nimoribus preter natura. Eſt autē fiſtula lōgus ⁊ ſtrictus ſinus ſimilis alijs ſinib⁹ contractionē ⁊ duriciem pariēs a parte intrifeca. ⁊ rurſus mitens ſuſtulitatē illic cōcurrentē. Et ex hoc patet. q; ſanies virulenta nō eſt, ppē picta ⁊ cōſentalia ipſius: ſed calofitas ducit q; forma fiſtulari. nec obſtat. q; dicit magiſter Arnaldus ſi vnla nouā. q; quādū ſanies fiſtula cū aqoſū nel glutinoſa ſeu pauie qualitatis exuſtet rit fiſtula manēat. ſi non manet. q; ſit exuſtata.

Non putauit aut Ha. nep Albucaſi dixerunt: ⁊ eſt in quibuſdā bece bozio humiditates emitcno: ⁊ in quibuſdā bozio abſcindit humiditas ab eodem. Aliud idem Dalialbas tenerāgi ibi ⁊ quātuor magiſtri ⁊ Jameus de burſcie in qua incepat Rogerio ⁊ Ranaldmij. Si ſtule autē ſunt multiplices: quedā enim ad neruum quādam ad oſſa ⁊ cerera: ⁊ recurre ad pum cipiū huius tractatus proclamatione huius.

Et iterūm quēdam ſunt in oculo: ⁊ quēdam in mandibula: ⁊ quedas in pectore: ⁊ quedā in ventriū: ⁊ quedam in ano vlcera cauernoſa: etiā materia ſiegmatica viſcoſa inepta motioni ⁊ adiuta ſui nemoſa. Signa ergo q; ſit fiſtula a fubſtantialiter inberebius qt ab vlta collofitate ⁊ forma fiſtule ſpecta ⁊ ab accidēbus ⁊ a ſanie mala ⁊ a dolore: ⁊ nō eſt dolor niſi paruus niſi ad neruū terminēur. Signa q; ſit in carne ⁊ groſſa cuticola ⁊ turbida ſpidiate ⁊ rada que ab ipſa currit. Signa q; ſit in oculis: quā egre ditur ſanguis ⁊ quēdā fer. Signa q; ſit in oſſe ⁊ q; ipſa ſanies eſt cētra ⁊ fabulia. vt ponit Auicē. Et ad hec adiuuat phiſica ⁊ locus et tempus indicat etā de bocqi ſi eſt in loco nertioſo vel oſſuoſo. credas q; ea alterant etiam ſi transeunt neruum: credas q; eſt in oſſe. Iudicetur quando fiſtula ſit difficilis curationis maxime ſi eſt pfunda totūs ⁊ maxime in oſſibus ⁊ pinqua antiquata que plures habet concauitates. Et nō q; fiſtula que eſt in membro nobilioū propinqus ⁊ quēdā interiora penetrat vt ad pectus ventrem vel veſicam: vel ad aliqd de coſtis vel ſpondilibus: vel ad aliquam inuentiram pula manus aut pedis ſuſpecta eſt. ⁊ mala curationis. Cura iſta in duobus conſiſtit. in regimine vniuerſali vel priculari. Vniuerſale autē regimen tres habet intentiones. Prima ē corpus purgare. Secunda eſt vitam cōdinare. Tertia eſt mēbra interiora confortare. Pdaintentio completur cum euacuatione humorum peccantiū. vt dicit Bumus: ⁊ ex colore loci cōgnoſces humorem peccantem. vt ipſemet dicit Bumus. Et Bam cōnēto illius affectū an pruriatis. Cum ergo habundat materia ſiegmatica locus erit albus ⁊ mollis: ⁊ putredo que emanat a fiſtula eſt aliquantulum alba groſſa et multe quantitatis. Si melancolia ſuperuerit linet locus ⁊ tendit ad lividiem cum quadam nuricie ⁊ putredo liuida vel nigra. Si colera: locus eſt citrinus ⁊ ibi punctiones. ⁊ arſura ſentiunt: ⁊ putredo emanna. Si ipero illud quod ſuperauerit fuerit ſanguineum: locus habet ⁊ ue ne cotpotis inſtantur: et putredo ſanguinolenta currit. Auctior autem bee materie debeant oēri ⁊ euacuari: ſatis dictum eſt in ne apoſtema ſibiqz: ⁊ ideo illic recurre. Secunda intentio completur cum debita adminiſtratione ſex rerum naturalia: ⁊ penalier cibi ⁊ potus conſidēdo inter humore peccantē: ⁊ ſecundum peccatum illius ex te pietum potus ordinare: et conſidera bene. Tertia intentio completur cum pōnibus ad fiſtulam: quarum iſta eſt multus ⁊ locas. Regimione parte. iii. plantagmia partes duas: ſoliop oline parte vna. ſcindantur minuti ⁊ pistentur. ⁊ cum vino albo coquātur. ⁊ fiat cōlatura. de qua omi die in aurora ciatus vnus adminiſtretur. Regimen autes particulare quātū ad habet inſtitutiones. Prima eſt ipſectus diſſicium ampliare. Secunda eſt fiſtulas aufere et mundificare. Tertia eſt locum mortificati mūdificare. Quarta eſt locū mundificatum incarnare. Prima intentio completur p hunc modū in fozamine poſtum renta getiane aut mali terre aut bizione aut oragonice cotogine bene tonde ⁊ acute. de medulla ſambuci aut ebuli aut melegarie non paſſimas tentas facere quia in extra bendo ſemper ſtanguinur: ideo iſte tente oēnt ligari cum filo eo quia ſi pfundantur nō poſſūt extrahi ſine periculo: ⁊ fiant groſſe ⁊ longe ⁊ ſecundum ſoammias quantitatem: ⁊ ſient tente q; ti. boias: poſita antem nerumquātur tentare ſi fo ramen erit dilatatus: ex boc erit completa prima intentio. Secunda intentio completur vel in mūdicatione acutorum vel corroſiuorum. alio modo incifionem ⁊ cauterium. Tertio modo cus incifione ⁊ calofitatis cuiſlione. Primū modū docet Bur. facere cū impoſitione tente ⁊ trocisci aſtori. Et Rogerius docet cū tenta de calce ⁊ ſapone: aut cū tenta limia de arſenico. que nū fallit. Et dixit etiam propeſſi nitriolus diſſoluatur ⁊ pictatur ab fundus fiſtule ſanat. Bude va. dixit. Rami maliuatici. ⁊ lana locij omni bice facta lenoni imponas radicem lapacii: et habet radices rubeas: ⁊ apud aliquos vocat pāna: ⁊ demū inungatur cū vnguento aſporum vel equitaphos ſecundū q; in valea necessitatem. Colandragmas fiſtulam radix ariſtologi. ro. quando abradātur ⁊ melle inungātur et intro mittūr. calofitate non exiſtente in fiſtula: quia ipſa exiſtente remotaſilla mālet ſimplicia. Dai mo dixit Alnicamis carannm de papiro quādo pūns acetum infundūtur ⁊ poſtea exiccatur ⁊ ex eis utile nalet. Et dixit etiam ſi cinere capilli veneris. Pulluis etiam radicis pentafilon cum melle impoſitus nalet. Et ſecundum Bartho. idē poſſunt folia eius mafticata ⁊ ſuper poſita.

Dixit etiam centaurea ficta ponitur in emplo conſolidāt fiſtulas ⁊ vlcera profunda ⁊ mala. Et Bartholoma. q; ad fiſtulas radix eius cum ponitur cum vino ⁊ melle ⁊ aliquo vnguento.

Dixit etiam: ſi ponitur cūis pellis mullarum ⁊ filis ſuper aduſtione ignis ⁊ ſup ulcera calida tuum ſint cum apoſtemate: et eſt medicamen excoriāt pedum aut calcamento ⁊ coſtamm et fiſtulis. Dia. dixit radix ariſto. ro. purgat fiſtulas ⁊ ad ſanitatem pducit. longa autem extra bit ⁊ carne replet. Dixit etiam: vno iūnca. ſcepa cum melle fac colirium purgat fiſtulas ⁊ replet eas carne. Dixit etiā: ſel capillij cum ſucco petri. fiſtulas curat. ⁊ Conſtantinus dixit: ebuli carni conſerunt fiſtulis. quando pulſe ſtanjur. Serapio dixit decoctio yſopo fact oziri carnem in fiſtulas ⁊ ulceribus profundis. ⁊ replet eas quando teritur ⁊ proicitur in eis. Dixit etiam: quando folia ebuli recentia miſcetur cum ſanie oedei: ⁊ fit inde emplaſtrum conglutinat inde fiſtulas ⁊ vlcera concauā. Dixit etiam: yrrnix deſiccat fiſtulas. Auicē et Alchbuſie. tuntiep ſuffumigium facium ei ex conſert. Dixit etiam ad omnia fiſtulas conſert aloes pulue risatus aut diſſolutū in aqua. Apruilius dixit

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia

accipe radicē gladioli amflaiā.3.vi.aceti cidrodiu octadipio vulpis.3.iii.oleo.i.in pāno lineag. & infistula ponas mirabiliter sanat. Dixit eniag o bronica impostula cus modico salis curat. Dixit eni.fistulas planagina insuius in fistulis mire sanat eas. Sed de minori planagine dixit dis. q cum aliunga veteri imposita fistulas mirabiliter curat. Et de ipsa dixit Hui. de ya. q fuit exptus in pede infantis id ad fistul refoyrmatem.& ait erat adhuc fistulas.& sic aiū fistule fuerūt diuerse cauerūtur. quo oportet dispperare ratia acuta medicamina.cū aceto aut oleo ligdo v iniciat valiter instrumēto qō accedat ad omēs .pfundiatores.c.dauid fortanen .i.ratione ipsorum nec pficiat operationē.et hoc ē quod dicit Rasi ratalus: fistula tortuosa intricata nūq̄ perimit: nisi felicius aut nrifie liquoribus ibdantur.Et ad hoc valet erā prima aqua arcis mirabiliter fistulē prima oēs fistulas mortificat.v disrupit. Auicē dicit verū q fi impleat fotamen et radice feoliq̄ pēdrie liberabit. valet erā hoc.R.auri pigmēti sulphuris calcis vine edūter .e impaīnat cus fapone.v imple fistulā bene. Si autem locus implest pul.elleboti nigri: notā ē q curat diminuatim .p tres dies fecūdū aliquos:quod nō facio ego.ideo quia induciū apitionem: ideo cōsideraq; sepe fum exptus. Iamfricas pmittit eū curare cū ipsimbia ē fale: fed credū hoc fortan inuentū in fistulis nouis:in aliis nō. Et nota vt dicit est.q; semper circa locū apponas defensiuum .pter fortunādū aliarum medicinarum.

Si aute fistule essent recētes;possumus locū lauare cū aqua maris vel cus aqua saponis v ad cineris:v in istis possumus pmiscere o arsenico v de sale armoniaco v aqua fubliman.et possimus ponere calcesumēdo.sufficit. Alia ad idē. R.arsenici citrini calcis vine.3.iii.incorporent fimul cū aqua calida .e fiat trocisca.v ofīcatr.v cum opus fuerit tere v ustū ferus. Aliud ad idē Plinii. R.cellcrinii albi.centaurē radici.seloplēdrie.ireos.farine ordei.ana.parte eq̄ leo teranē.e fiat ex eis pul.v repleat ex eo fistula cū affidiatione;quomā sanat. Aliud R.fucca celidonie.vrine puerorū.ana.3.iiii.calcis vine.v.v.arsenici citrini.3.i.oficiatur fic succus v yria buliant in olla.v calx cū ea incorporetur.v ns fit pstue bulat:fed parū desiccatur:deinde formēt grossū. Aliud ad idē. R.galis vine pres.in arsenici citrini.sulphuris viui.ana.parte.3.e ciū nolūteris in eo operari incorpora cus aqua cineris fīt pinum fabarum.e cus aqua saponis aut cū aqua filicis illid.donec fiat sicut vnguentū. Aliud ad idem. R.mantare ferri.arsenici citrini calcecumēdō eris vsū ro.parte equales calcis vine quantū vis:omnia terantur v pulueriset:deide conficiatur cū melle difumato e fiant trocisci.deinde recondē.fi in loco.in quo ab humiditate tingi non possint:ne corrumpātur:v cum nolueris operari.tere quantum sufficit.v vere. Verum in simplicibus dicit: tetricilā cuius aperit fistulas,quando terūtur v imponūtur. Dia.di

xit: radix piaogēce quādo ex ipsa cū melle tria fuerit coliria v imittatur:illas corrodit aliās occidit:v sum exptus. Serapio dixit:lac tritrinā .e fluctuū cuius impositus fistulas illas occidat. Ga.dixit de planta ficca centaurē minoris:q fistulas nata est curare: e duriciēs antiquas mollificat.q male mozzicētā ulcera sanat. Dixit etiā Ga. omnes concauitates difficile sanabiles e fistulosas propter cuma.sanant tefe ostracōum quando cōburuntur e terūtur subuliter e lauantur.e administrant cum aqua pocā.e fiddit q potest addi aliqua ex medicinis incarnatiuis dicit ēt eo vsum. Dixit etiam:bolus ar.solum pulueriseris nalet in fistulis. Et Bar.dixit ad fistulas e ulcera profunda carne replenda fiat linitio cum ipso e cum melle e cum aqua mellita abluūtur. Et Ga.dixit q; vtile est fecū pmiscere aliquid salis:quomā exiccat magis. Sidelio dixit:si fistula tortuosa multas buerit e medicina ipsius non transierit;vbi melius est q; se iup apponatur fiercus capum cum melle repido: qō omne tumorem e sanie extrahit:cuinios neruos expurgat e dolorem mitigat:e fistulam sanat.

Et dixit etiam: fiercus bominis vsum addito pulueri piperis superpositus fistulas occidit.

Alio.dixit armaglossa sanat fistulā;que fit sup oculis;e aliae fistulas. Aid idem dixit.R.fale tartarii tostum agnicum e facto puluere conficū melle e tentam iniunge e impone: ossa fracta extrahit e malā carnē corrodit:e fistulam sanat.

Rasi dixit: ossa hominis cōbusta donec fiat cinis e trita supponātur cum aloes;e impleat fistula e ex eis:sanitate restabit. Eude vera.expirtad fistulam minuēdā inter radix filicis;e maxime illa cuius color ē rubeus quādo pulnis desiccat imponit: e hoc fit in fistulis difficilis cōsolidationis. Aliud experti aliquor. R.fialam vitā vini mantarici.e in ipso bulat.3.i.croci fali mo dici e bulant vsq; ad consumptionē medicatis: e ex hoc laucrit omni die: sanabit fistula num dei. Aliis penotatia nota ipsa cū q fistula que accidit in intestinis vefice aut cui nēbris pūn cipalibus vel nobilibus nō curatur olīo. Et si accidit costis vel spondilibus dorsi vel in iuncturis aut uenis vel nervis vel nervis magnis:ē curatur:sicut incurabilis fiat. Verū fistula que ē in nervis ē difficilis cōsolidationis:q nō patiūt solutionem neq medicinas fortemiut fatis notū est. Verū si ipsa fuerit in principio possūmus ponere medicinas leuis e non fortes. Vel rum fi fuerit in ore removeat: primo tamen cū ficio dilatato e ipso discopto existente:an capso .pdo longar meliius: Secida intēio alio mō e fecādo cōplerur p incisionē: et incidāt p punc modū;quod rēta linea aliqui lata usq; ad fundum:deinde icide totū a fundo usq; ad cuticū e flatim .pper flux sanguinis superes locū cus albumine e rebus pilatarinibus cum stuppis.Et hoc facto cauterisē locus cum ferro ignito aut potēali facto ē pulue affor.aut arsenico. Aut aūt facit cū argēto viuo sublimato talē q nihil

calloū sim e corruptū neq; pcter natura remāeat in ulcere: e semp in illo corrodit aliās occidit:e sum exptus. Serapio dixit:lac tritrinā .e fluctuū cuius impositus fistulas illas occidat.

Ga.dixit de planta ficca centaurē minoris:q fistulas nata est curare: e duriciēs antiquas mollificat.q male mozzicētā ulcera sanat. Dixit etiā Ga. omnes concauitates difficile sanabiles e fistulosas propter cuma.sanant tefe ostracōum quando cōburuntur e terūtur subuliter e lauantur.e administrant cum aqua pocā.e fiddit q potest addi aliqua ex medicinis incarnatiuis dicit ēt eo vsum. Dixit etiam:bolus ar.solum pulueriseris nalet in fistulis. Et Bar.dixit ad fistulas e ulcera profunda carne replenda fiat linitio cum ipso e cum melle e cum aqua mellita abluūtur. Et Ga.dixit q; vtile est fecū pmiscere aliquid salis:quomā exiccat magis. Sidelio dixit:si fistula tortuosa multas buerit e medicina ipsius non transierit;vbi melius est q; se iup apponatur fiercus capum cum melle repido: qō omne tumorem e sanie extrahit:cuinios neruos expurgat e dolorem mitigat:e fistulam sanat.

Et dixit etiam: fiercus bominis vsum addito pulueri piperis superpositus fistulas occidit.

Alio.dixit armaglossa sanat fistulā;que fit sup oculis;e aliae fistulas. Aid idem dixit.R.fale tartarii tostum agnicum e facto puluere conficū melle e tentam iniunge e impone: ossa fracta extrahit e malā carnē corrodit:e fistulam sanat.

Rasi dixit: ossa hominis cōbusta donec fiat cinis e trita supponātur cum aloes;e impleat fistula e ex eis:sanitate restabit. Eude vera.expirtad fistulam minuēdā inter radix filicis;e maxime illa cuius color ē rubeus quādo pulnis desiccat imponit: e hoc fit in fistulis difficilis cōsolidationis. Aliud experti aliquor. R.fialam vitā vini mantarici.e in ipso bulat.3.i.croci fali mo dici e bulant vsq; ad consumptionē medicatis: e ex hoc laucrit omni die: sanabit fistula num dei. Aliis penotatia nota ipsa cū q fistula que accidit in intestinis vefice aut cui nēbris pūn cipalibus vel nobilibus nō curatur olīo. Et si accidit costis vel spondilibus dorsi vel in iuncturis aut uenis vel nervis vel nervis magnis:ē curatur:sicut incurabilis fiat. Verū fistula que ē in nervis ē difficilis cōsolidationis:q nō patiūt solutionem neq medicinas fortemiut fatis notū est. Verū si ipsa fuerit in principio possūmus ponere medicinas leuis e non fortes. Vel rum fi fuerit in ore removeat: primo tamen cū ficio dilatato e ipso discopto existente:an capso .pdo longar meliius: Secida intēio alio mō e fecādo cōplerur p incisionē: et incidāt p punc modū;quod rēta linea aliqui lata usq; ad fundum:deinde icide totū a fundo usq; ad cuticū e flatim .pper flux sanguinis superes locū cus albumine e rebus pilatarinibus cum stuppis.Et hoc facto cauterisē locus cum ferro ignito aut potēali facto ē pulue affor.aut arsenico. Aut aūt facit cū argēto viuo sublimato talē q nihil

Omne quod a natura nō facit nasci fiue fit cum adiutorio medicie fiue dig fiue cum auxilio contrarij nature. Et nō p trocisci calidicēdis quod ponit Rasi.ut dicit Aui.fiunt boni si fiāt recētes fi aūt fiāt antiq nihil valēdre ē tu cōtrare vt dicit Aui. pōt eos in loco sico e nō humido.ne aer arrigat eos. Retam bisuiti supra: fecēs secēs apud aliquos fum laudate. Pro quo nō q Sic rapio in ca: ē fece viui dicit q; q; fece vini adurē fēt virtute diminuēdi carnis. e fin aliquos erā laudat fr accēs.q fece acēti nō fic regū.

Ueritatē fec vini ds admittari cito:q; cuī virtus cito cuanescit. ira q Aui.que dicit vetus apd me nō ē fanipopulat pōt exponēdi ēt q fiāt aliqd minus modicū:e ipsiuer si vulnus cēt in nerūs:q acēti noce neruis.Alio mō pōt expōi q nō ē sanij q; nō bēt virtute sufficiēte.pper hoc q; cito deliruāt cari vitus : et fic fecēs ūte fic retate nō facēdat operationē de qua cēt curandij. Et iō ex ipso facius trocisce in forma aucllan.e nic virtus eius melius cōseruat.vt q dicit Aui. Medicie que removet carne mala fiāt ficut cottica eris ostrace ostrace.v oue ipse cēs cicoti.f.maris v terrestris adustoti cū carnibus fius:e fozius vlo ē fcoria eris.e glumiq aui.v colcotar e oraganij.e flos eris.e alume combustū e nō cōbustus. Et nō bene q; cōbusti ē ma notat opatione eius e modicatōē eius tollit; e addit in eoū fistulānōē. Aliis dixit hoc removē carne mala.R.alchali calcis nō exicte e minuēdi in fempio fui aque in fale.vn.dob. e moueat oī boza.bonec ignōsset.e fiat ficut liq fiū;e fiant trocisci e administrētur. Et vnguētū aplosa e vnguētū viride fomicati cū falagina hoc facit;e colullue oēs medicie. vt dicit Aui. que remouet carne addurā in naso: q; polipū natāt ad removōē carnis mala. R.cicoti.v.oū.pōdi in.2.lib.

Ca.m.xij.m.o quodā accēte q; segē ad vlcēs.

Capl'm.xij.m.o de carne addita super vlcera;

Qia in vlceribus

mi notiēs superceresi caro: pper cui incrementij impedit cōsolidatio. Id circo Aui.cā hoc capitulo vult tore modū removendi ista carne superfluas. Nota ergo q ipse medicie que fuit removie carnis male ānto fuit minoris medicatōis tāto fuit melioes.p pter q ōb hoc dī vnū ex his que ēbidet mēbra a consolidatione:e erā est cuta apātis. e pter hoc quāto minus mozdicit tāto fuit melioes.

Et nota vt dicit Aui.q ista operatio que est carne removere est ōrariā opationi nature. Et hoc sentit Bar.q ē igenio.sanitatī.ei dicit carne creare e solidare cū actiōe nature fit amputare e incidere ipsa carne superflua nō fit acto nature.

Et ex hoc fi bone cōsiderare veritates terms Aui.cū dicit naū cētia aūt carnis ē opus nature: Omne quod a natura nō facit nasci fiue fit cum adiutorio medicie fiue dig fiue cum auxilio contrarij nature. Et nō p trocisci calidicēdis quod ponit Rasi.ut dicit Aui.fiunt boni si fiāt recētes fi aūt fiāt antiq nihil valēdre ē tu cōtrare vt dicit Aui. pōt eos in loco sico e nō humido.ne aer arrigat eos. Retam bisuiti supra: fecēs secēs apud aliquos fum laudate. Pro quo nō q Sic rapio in ca: ē fece viui dicit q; q; fece vini adurē fēt virtute diminuēdi carnis. e fin aliquos erā laudat fr accēs.q fece acēti nō fic regū.

Ueritatē fec vini ds admittari cito:q; cuī virtus cito cuanescit. ira q Aui.que dicit vetus apd me nō ē fanipopulat pōt expōi q nō ē sanij q; nō bēt virtute sufficiēte.pper hoc q; cito deliruāt cari vitus : et fic fecēs ūte fic retate nō facēdat operationē de qua cēt curandij. Et iō ex ipso facius trocisce in forma aucllan.e nic virtus eius melius cōseruat.vt q dicit Aui. Medicie que removet carne mala fiāt ficut cottica eris ostrace ostrace.v oue ipse cēs cicoti.f.maris v terrestris adustoti cū carnibus fius:e fozius vlo ē fcoria eris.e glumiq aui.v colcotar e oraganij.e flos eris.e alume combustū e nō cōbustus. Et nō bene q; cōbusti ē ma notat opatione eius e modicatōē eius tollit; e addit in eoū fistulānōē. Aliis dixit hoc removē carne mala. R.alchali calcis nō exicte e minuēdi in fempio fui aque in fale.vn.dob. e moueat oī boza.bonec ignōsset.e fiat ficut liq fiū;e fiant trocisci e administrētur. Et vnguētū aplosa e vnguētū viride fomicati cū falagina hoc facit;e colullue oēs medicie. vt dicit Aui. que remouet carne addurā in naso: q; polipū natāt ad removōē carnis mala. R.cicoti.v.oū.pōdi in.2.lib.

Ca.m.xiij.m.o quodā accēte q; segē ad vlcēs.

Nhoc capitulo do

cet removie quōdā accidēs q; segē ad vlcera posīē fūt curata: et accidēs hoc.nā vlcera aliqui nō curant pfecte,ita q ex eoro remouētē malicia causaūtur q pōt cōsolidationē e ipsus aliqd diffūpit. Docet ergo b accidēs corrigere:dicit ergo Aui.cē.curatio pōt eorum disruptiones est.vt accipiatur caro mala aut o.aliqd fequitur ad cumrendie fic accipiatur ius in nascentia carnis alias in deficatione eius fecundum q scis. Remotio aūt carnis male debet fieri aut iam sepe dictum est:considerēs tū carnes istum,que debet removeri.si fuerit superaddita caro multa,q;caro poliqi:recurre ad capitulum precedum immediate. Si autem caro non fuerit multa:remotetur cum aluminie cum butto vt ci alis fim necessitate. Si aūt os fuerit corruptū:removeas corruptōes et.ut dicitur

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia

et extrahdria ossa sunt folia paputeria Nigri empiata cu folio fici. et fenicet iusquam et calcanti et illius pulzeglobe picgria ina. qt i executde vt dictus est et consolidetur: pro clarioti notitia recurre ad quarnum libdum et illic vide.

Capitulum xiij. ꝑo eradicatione vestigiorum vlcerum.

Indiget eradicatio

vestigiorum vlcerum medicis abstersionis fortis mdificationis: et sunt virtutes earu. ꝑ ppte virtutes eius q abstergit: ergo cu retur forte cu fortis. et qd. et mundus ex cu eo. qd. minus eo. ꝑ Dedicte fortit excoriatos sunt litos. squama ferri cu lacca: calz. et mel. si liniat & sup staphisagria et mel si spatenet ad inuicc: et liniat succus calamenti et albugo ouu et arsenicu. et lapis pipis boc facuit. ꝑ Medicte lenes, sicut fabe et fol. cicerie. et semē raphani. et adepa asini: et boc e valde bonū. et spalit si fecit ad fociendū fabe vel semē raphani: oleū de lilio multū remouet vestigia sberatoꝝ: et oleū de tauro. et volens indere ista recurre ad qntū libri de occeatūde. et ista videbis. Dixerūt et alij q si liniant cicatrices cū pulpa ficui. qñ pro in acto coquunt: et post emptetur subtilit. debet esse cicatricib' ulceris seu pmū mirrā cū acero qñ sepe fricat cū illo. Et Bard. dixit q boc fiat qñ cicatrix e grossa: et mēbrū cucumer. afinini cū melle attenuat cicatrice fedā. et remouet vestigia nigra q remanēt ꝑ pustulā. Scorpio et dictuandū cuciteria afinini admittūt ficca trita: et mūdificat mooptea et ve' frigia nigra fi remanēt post ꝓfolidationes. Et Avic. voluit dic de tota plana pulmorgan. dixit oleū de cicua cōfert ulceris fetidis q remanēt post ꝓfolidationē clatoꝝ. Dixit succ graūdon aufert ulceris cicatrices. Et Bard. dixit boc de oleo debet fuire oleo mussilino qñ ide e. si ms fectur cū aceto medico: et vino valet. Dixit qñ laudauī limā cū vino supra cicatrice vlceris mēbroꝝ. Dixit cinafel ebauri qñ cū melle misceꝝ. et limā curat ulcera et melioꝝ cicatrices. Raf dixit stercus gallinē noctē cū melle mūdificat. fet cicatrice mundat et ab apāte quod nocat ignis facet. Dixit et stercus colūbi cū melle vel cū fenice limi cuellit pelle supra crescente apāt. Ista dixit cedria ꝑ pix cedri bulliendū cicatri. et sup limā ulceri debet vestigia. Si et cicatri. ces liniant cū coriandro olibai dissoluti cū melle debent ꝑpurgāt et vestigia. ꝑ Mirra dissoluta cū oleo de ficle lini sup limā vlceri debet vestigia. si cicatrices lini. ꝑ Oleo de amigdalis amari. mi xti cū melle cālij inuicta / oleū felini cū oleo de fistiol. vestigia eius cicatricū tollit. ꝑ Cex vini adusta ꝑ ablata cū oleo illinito liniādat cicatrices. vlnindat cicatrices. ꝑ Herba virtutes cocta cū vino ꝑ sup emplastū. Raf dixit virtutis alba emplastrata cū oxobo. ꝑ fenugreco. ꝑ idē ꝑ sola sup fricata. ꝑ ad colore tedēdū vestigia / Dixit et farina lupinoꝝ dolet cicatrice q fit a pustulis. Raf dixit aqua vistia carbon. lanuo q. cicatrices cōsumit. Dixit et fuce q ann ben aufert cicatrices. Ebrānus dixit: fel tauri cū testa ouu dissoluti. q mitigat cū cicatrices cū sale coloꝝ. Et dixit fel testudis terrestris. q albescet cū melle sanat. Constantinus pertissima tinctu macilis ulceri curat sine mūdat. Et albert. dixit q salina bomis iciuni. / Sui. de ya. dixit ego sui exptus q sperma virile tinctū de sup mirabilit dilucidat cicatrices i ulceribū: et si fuit sicet et functio ista delet. Et subdit q cutis sicut alia mēbra cadicalia bet originē suā a spmate. et nō a sanguine. et ergo cū abstertione spermatis et inter ipsum cutim oculta proportio ista sunt verba.

Tractatus ꝑ spermū ꝑ solutione nerworum.

Capitulum primus de vulneribus eorum

Neruis ꝑpter vehemētia sensus eorū. et cōtinuitatē

eū cerebro accidit ex vulneribū' ꝑ ordinē colozes vehemētes aut de e tēsiones aut de magnificūt spasm' ꝑ pmitētio rōis. Et aliquionēs nō e ex cusatio. qui illic sit apā. Et eandē intam ponit Hal. ꝑ tegni. Nerui enī tenūos pauciores pictura ꝑpter plurimū sensū eorū sūt parati ꝑuocare spasmū. In qbus ꝑib' ostēdit doctores illi q fuit accidēs q fit apta cōsequi ad illa vulnera. Sunt aūt tria. f. dolor vehemētis aut de spasmus. ꝑ pmitētio rōis. Et dolos fit accides molestū apper: q dolor e apē. ꝑ potes virtute pstenere: tum et q dolor e cā apātis in loco: ut dicit Aui. in 3ā. Q spasmus fit accides molestū notū eqs spasm' e cōtractio. q. ꝑ. ꝑhibet anbelitū q e necessārius i uita. Spasmus et fine lesiōe cerebri nō accidit: lesio enī illa e molesta. Q pmitētio rōnis fit accides molestū noti e: qd nō accidit sine lesiōe magna facta in cerebro. Et ex boc ꝑ ꝑ cura vulnerū neruoꝝ differt a cura aliorū vulnerū. In vulneribus aut neruoꝝ est. ꝑhibē ne ista accidēta euchiāt. Et ideo Ga. in 3. de ygenio tuitatis ꝑ coplicū morbis dicit. q ꝑ si duo morbi coplicēt nel possūt cōplicari. deū nocare ad magis suspectū. e Ideo nō oportet nos nocare ad vulnerū vulnus. e. f. ētā os ꝑhibere. ne illa accidētia mala adueniāt. In uerbis etā ꝑpositus ostēdit Aniā rōne cuius sīa accidētia mala adueniāt vel accidāt. e illud i sliuat Aui. cū dixit: ꝑper vehementia sensus eorū e minuitate cū cerebro. e cetera. Sed nota bene q vehementia sensus e causa vt oculos in vulneribus vehemens fiat. ut sensit Galien. tertio de accidentibus: licet q. ꝑ membrum quanto est magis sensibile tanto multiplicatur passio vehemens in membro: e tanto oculos erit maior. ꝑpter vehementiam sensus qui est in eis. Unde nerius est principale organum sensus tactus: mediante quo defertur sensus tactus ipsi cami. Sed cū spasmi e ipse dolor vehemēs e minuitio ipsoꝝ neruoꝝ ad ipm cerebri.

Et ratio q. dolos vehemēs est cā apostematis in nerio. hoc aūt apā est cā spasmi. Secundo dolor est cā spasmi. ꝑterea. q. ex dolore accidit q. nerius refugit et ledentē nerius aūt refugēs attrahit in se ipso: ꝑ ad cōtractionem sequit spasmus. ꝑterio aūt rōis accidit ꝑ minuitate membrū ad cerebrū. ꝑ ad cōtinuatione aptitudo e ut cerebrū patiatur. ꝑ ad ipsū pucniat ex neruo alij materia naporalis. e humosa calida: ex cutis caliditate accidit in cerebro rōem pmitēri. Ho q. spasmus e duplex. f. ꝑportionat' ad materiā: q nō ꝑportionat' ad materiā. Ꝑropꝑtionanū' ad materiā aut e duplex. quidā e de inanitate. q dā est ꝑ repletōem. ad. ꝑ spasmi. qñ spasmi q fuit in boc casu fuit ꝑportionati ad materiā e fuit de repletione. Spasmus ergo cātur in cerebro duob' modis. vno: q fumi elevati ad spiū cerebri ꝑ nerios rōne umidite recētis. rōe fuit male ꝑfiuatus cā fuit vt cerebrū moueat morti cō' passionis ad expellendū rōe cuius cātur spasm' e alia materia noctē nō rōne repletōis: sī rōe manē le ꝑfiuatus. Et ib' ꝑdicēdo e dico q ꝑ spasm' talia q hic modū cātur in pictura: q. matie iste ter' negnē e euaporant' ad cerebrū rōe cuius euaporatōis e male ꝑfiuatis induxit spasmus. e boc ꝑs ꝑnificatio illius aphorismi. quibuscūq vulneribū' ꝑmotos apparet nō adde spasmant. Et ex p. et apparet expositio textus Auic. cū dicit: e mal' totes pducūt ad spasmū vulnera neruoꝝ. q. ꝑ illa lesione intentionis pmanēt. amputatione dolorū vehemētiū illud ꝑcipit ad sensum q dolore ex' ftere in loco nol ad min' magno cātur spasmus ꝑ totū / illō accidit. Aliū nō pōt cātū spasm' ꝑ eo q materia ꝑ ultimū cerebro p nerios cunū' ꝑ repletōis materia illa ꝑhibit aliis neruis e cātur spasmus ꝑ totū: e illud accidit ex debilitate sētū' nis regitiue totius. e boc q materia q erat i loco subiro redit ad cerebrū: e illud indē e qñ tūc q est in vulnere subito dispart. ꝑpe: q materia redit ad mēbra nobilia. e id est fuit supra: q sū in illis tumor. dispareat e maligni apper bonū quidē. e. f. aliū ꝑspicēdo iam nūc dicta: ac cidit ex ista ꝑtes vehemens fit. e. Et nō bī q ꝑbius 2ā ꝑ gnātōe alālij indē pone ad trāmag ossa e nerui fuit ab ipsis castigate. Quo ergo a fro fi unt ipse ꝑ indē nidēt nidēt. ꝑ hic modū. qñ nos vidim' in facētio rēi ejusq: cū fieri a calo e ꝑfici a calo e tala remanēt calā aliq fuit q fic se bit ꝑ qñ ad fieri fuit a calo: i facto aūt fit fraēs q. pes cale exularunt: q pes fre rema nēt e cū ꝑ ꝑ fū fūcāl i mā ꝑ ḡbridā mēbri eqs rīoriū'. qñ ipa is qñ ad fieri gñ aūt a calo: in fine. ꝑ mutata euaporationē bonū euaporat et calin. vñ remānēt a fro cōdēplata. ꝑ qd. qñ. ad cōplemēti eqs remanēt fraēs. fuit a fro. Et ista' nerui e ossa dicit ef cōdēplata a fro: e illi e imctio phi e medici. e ib ista aucētātes ti cō. tradicūt: is ide dicūt. ꝑpe: ꝑsidēs bīi. Et sub. Aui. ꝑ hā fre nocēt q induciūt spasmū: e calidū est boc quod euaporat: et est notum: e fuit liter oleū aliquod. Et nota q oleū nō pucnit

Et ipse dicit q. ꝑ ꝑpte fiacci dit in extremitate corporis capitis lacertorū: q ꝑ ipse fiacci dit in cervicalis cordis. Ꝑro quo nō q. cordis multū sentit. ꝑpe originē tuas. e id sequitur ista accidēta nāc dictarum medicū aut nō sentit e ma tura ordinauit boc ut ꝑ capīlo ne mēbra ipso ꝑ ipsū cōtinue fricant in medio cū ligtura. ne ergo rōne illius fricatōis cārctur doloꝝ ordinauit na tura ipsam nō sentire: ꝑ est dari. Hoa q. ipsū accidētia nol accidit ita intensū in corda. Cōsequēter dicit Aui. e quādo apāntur nervi e q sunt eis similia tūc fi accidat frigus ꝑmā. yna cā est quia frigus ꝑ se est cā spasmū: ꝑpter ꝑ. q. ꝑ ꝑpter ꝑ. ad. ꝑ spasmi. Jn fri gido enim condēsatur e coagulat. e in spasmatur fluēstātia nerui: vt dicit Aui. ꝑpter quod accidit ꝑtractio in neruis: ex qua contractione sequitur spasmus. Aliū cā est q. ꝑ frigidū est cā ut lupiū tūtes tenentur in ipso neruo: nō refolūt ab eo boc aūt ꝑspasmat: e boc est biūditas retenta ad cerebrū deducitur: vnde cōtingit ex passione ita ꝑ spasmus in toto. Ꝑ sequētēr obsēdā Aui. qñ nerui genti sunt ab aliqua re humida que congelata est a frigido quod est aptū diffōlui a calido: ꝑ. opter nerius fiunt nocue pulies molitinc. e alia que ignari cungiū appropriāt. Et boc est quod vult Aui. cū dixit: e ad biuū' mōi ꝑparat purefactio et biūditate e caliditate e decoquit in coa. calis caliditas decoctones e purefactione fiat in mēbro. Hō q. Aui. ci cit q. nerui sū creati ex pulmone quā ꝑdant fri gus. Et q. ꝑ dicit q. creati sū ex pulmō. nō tel ligit q i gene mēbroꝝ: sī matia nerioꝝ biūdā. tūo respectu matie ex q. ꝑ ꝑfiatur caro e flecioꝝ et durioꝝ: is ꝑ fellīgit q. sūt creati ex matia biūdā. creati i ut ab biūtate aliq corpi nō necēsārī: sicut ex ꝑpiate e ꝑ sāguīe mēbruo e cōbut mēbrū sup ꝑnāt. ꝑ matia q est res ligata p actionē: ergo ex loo natural. e. ꝑ mutus ꝑformatur i ipsū materia ꝑmatica ꝑdēpsat. Et ex boc ꝑs risīo ad aliud q. aliqs ꝑsset dicē q. fri. frūt opus nature. Rndet q. ꝑ intelligēdū ꝑ puri frū nō tirat opus na turē: ꝑ calm ꝑ ꝑ ꝑ ꝑ. ꝑ. ꝑ.

quia purefacit: saluo q̃ in mitigatione dolozis
conuenit q̃ ipm e mollificantis calidis. Et nõ
q̃ illud oleũ nõ debet approprijari ad ipm nerui
ex ite pscopo: i nolẽdo mitigare dolozes: ꝗ ad
extra. Q̃ si nerui ns fit disceptus sicut in pũ
ctura: nõ timeas appẽere ipsũ in cicficio vulnẽ
pteterq̃ oleũ nõ timediate ad substãtiã nerui
pertinet: et ipsũ aptat: q̃ mitigatio dolozis: i ide in
pũctura euenit: e nõ aliter: q̃ nerusis in pũctura
in vũctura nõ apparet: e vide bene. Aliũ mõ pu
mit eũ oleũ in vulnerib̃ nerusis: ꝗ dicit Aui.
quare aliqũ est: necesse opponẽ medicãtã in vul
nere q̃ grosse: e terrestres sũt. vt ergo possint pe
netrare ad substãtiã nerui: nos sepe ponũs oleũ
e ẽ clarũ: vt cũ ẽnutes illa: q̃ medicinarũ in sub
stãtiã nerui penetrẽtur: grosse sũt ponẽdi oleũ.
Et notate debeo nũc q̃ dicit Auic. e sũt medi
cine resistẽtes q̃ tãtũ humectãtes: e pũgẽtes sole
quãdoq; pficũt hanc operationẽ. Intelligũt q̃
oleũ non euenũs q̃ putrefacit: e medicãs pun
gũtes nõ euenũs q̃ dolozẽ indũcũt. Si ergo
ista duo miscẽant ad inuicẽ fierent vnũ euenẽs:
q̃n humidãs oleũ remouet medicinãdo medi
cinãs acutas: e acutas e ẽcetias ẽt: ꝗ quet pute
factionẽ oleũ: et q̃ ab̃ ois fit vnũ euenẽs medi
camẽ: pter q̃d ex his apparet triplicẽ esse cãm
quas vtimur oleo in vulneribus nerusis. Et si
coingũt q: nerui ꝗantũr cura ẽ ẽfficilius: q̃ si
caro aperitur: q̃ ẽfficilius e ẽfficiũtere matery
existentẽ in nerusis q̃n in carne. Et hoc ꝗ apãi tini
nef p viam resolutõis. Et cũ ẽ ꝗ ẽ imineturꝗ
uũ maturatõis: cura etiam ẽt tardior in nerusis
q̃ nerui sunt subtilẽ: pure: e frẽ: q̃ maturatio
tardior: e illud ꝗcipitur in tractatu de exituris
q̃ cũ ulcera cõtingãt in nerusis ẽfficiũs ẽ cõ
solidare: pter q̃s cãs nũc dictas: e ad has cãs
adiuuat vehemẽtia dolozis q̃ cõsequit plus ad
illas ẽxistẽtes i nerusis. vehemẽs ẽ i dolozꝗbi
bet virtutẽ: q̃ ab oũ sua operãe cũ ipsãs pstemat.
Vlulnerũ aũt q̃ fiunt in nerusis: aliũ ẽ pũctura.
aliud disruptio: aliud scissũr: e ista aliqũ fit per
ꝗpitudinẽ nerui aut latitudinẽ nerũ. Et si fit
p latitudinẽ aut incidit nerusis totus: aut non: et
totũ hoc ẽ clarũ. Sacra diuisione istorũ vulne
rũ hõ bẽ cõpare ea ad inuicẽ. Dico ergo q̃ in pũ
ctura sequũt accãsia pecoa. dicti ẽ scissura in
qua fit incisio nerui p latitudinẽ non tũ ex toto.
deinde ex scissura nerui ex q̃ totus nerusis inci
dit ẽ ꝗ longũ: e ista declaro. Ratio aũt q̃re pũ
ctura ẽ magis suspectũ: ẽ q̃ in ipso fuerũt duo
cause q̃ funt maxie nũciatiue apãtis: e ꝗsami in
nerusis. e dolozes: e retẽtio ipsius virulẽtie: nõ pũ
ta fluere: e exalare fiũt in apãta scissura. Ratio
aũt scẽdi clara ẽ q̃. nõ omnũ: q̃ i illo mẽbro facti
cõtecẽ cũ illo nerusis non incisos: ex hoc postea
cõiecũ cẽbro ex quo ꝗtingit ꝗsarũ. Et hoc ẽ
q̃d dicit Aui. dicũs q̃ ꝗsarũ ledũt ex vicinitate
incisũ. Et quo ꝗs rõ q̃ si nerusis totus ẽcidũt
accidẽtia nõ funt ita mala: q̃ si cãtur nocũmẽtũ
in loco nõ ẽ possibile: ꝗ illud nocũmẽtũ cõiecẽ
cẽbro: ꝗpẽ q̃d in ipso non sic timeẽ de aduentu
ꝗsarũ. Et hoc erit cã q̃re q̃ in pũctura vl̃ alia
incisione omenus ꝗsarũ: nos ledimus nerusis
ꝗ trãsiũt: q̃n minus timemus ꝗsarũ. Ideo nõ
tũ mẽbriũ, q̃d opationẽ, e illud vult Ga. in. vj°.
de ligatũ sanitatis. Et ꝗs ab Aui. q̃ dicit: ex
iteru necesse loqũ fãni vulnerũ: e pũcture ẽcẽ
tũ totaliũe sũa e puenit et eo quies: e ꝗpontur
accidẽtia posse copulata sunt vulnera neruosũ
ad inuicẽ. Vulnera q̃ fuit in mẽbriũ q̃ sũtur
in ẽ nerusis: sicut sũt corda pãniculũ villus e
ligamẽtũ. Dico q̃ q̃ vulnera magis suspecta
sunt illa q̃ fiũt in ligamẽto. Et de ligamẽto in
telligendũ ẽ q̃ dicit Ga. in ꝗ ingenio sanitatis:
q̃ ligamẽtũ ẽ duplex. quodẽdã enim ẽ ligamẽtũ
ossũ q̃ ligat os: q̃ offert tale ẽ mẽbriũ ignobili
ler e vulnera facũ in tali ligamẽto nõ bẽt suspe
ctionẽ: e talia vulnẽa ẽ tali loco indigẽt: e fuffe
rũt fontes medicãs: q̃ in eis nõ ẽ sensũs. Aliũ
ẽ q̃ ꝗtigũt lacerto e pũcũt ad cõstituendũ lacer
tũ: e q̃ tale ligamẽtũ. Nũnũ ẽ q̃ mẽbro nobili
e sensibili ẽ vulnus fiat in eis ẽ suspectũ: e nõ
ds curari vt vulnus factũ in mẽbro carnoso.
Intelligũ: 2° b pãniculũ q̃ pãniculũ fit duplicẽs
nõ diffũgũmẽdo pãniculũs a nullo in proposito
quidã tunũ q̃ diffẽrãtũ fit q̃ musculũ. qdã co
hopientes mẽbra ꝗcipalia. Dico ergo q̃ vul
nera q̃ fiũt in pãniculũ mẽbroꝝ ꝗcipaliũ sũt
nũlde timẽdã. Et ꝗ tali nõ intelligũ Auic. hoc
nota et q̃ coade sũt duplices: q̃ada pãniculares
e sũt late ad modũ pãniculoꝝ. Alie aũt rotundẽ
et ille bẽt mãifestã distinctionẽ a pãniculũ alie
aũt nõ. Et in hoc pẽt ẽ error: q̃ medicus pu
tabit q̃ vulnus fit in pãniculũ e nõ erit: e ideo
sũ deramus b°. Auic. cognoscere docet ꝗ nuo
signa. ꝗmũ signũ ẽ ꝗ pãniculus apãtur nõ appa
rẽ in tali mẽbro nũlo q̃ diffũmũ ad sensũs: ꝗs
i coadat q̃ affirmãt pãniculũs ledũs nõ: ma
xime fm longũ: e hoc ẽ q̃ corda ipsa ẽ cõposũ
ta ex villis neruosũ e ligamẽtosũ: ꝗterea in
ipsis illa ꝗnũ apparẽ nũlũ mãifestũ q̃n in pãniculũ
lis. Secũ signũ ẽ q̃ corda bẽt maiorẽ grosũ
ẽ q̃ pãniculũ q̃ pãniculus. Iãtũ fmisiũs ital
lige q̃ Auic. dixit. Et vulnera q̃dẽ in pãniculũ
sunt leniora eis q̃ fiũt in cordis: ne dẽ eis ẽ fiũ
ni nerusis. Et in q̃dẽ fere pãniculũ esse pãniculũ
lus fuffert futurã ẽ ꝗdãter diffemãtã p musculos: q̃ pãniculus nõ ẽ tante ẽfibilitatẽ sicut cor
da e sicut nerui: ẽ in ligamẽtis possũmus pe
dere fiũndo e incarnãdo: ẽ in ligamẽto q̃ ad
lacertũ peruenũ necesse est q̃ maior adhibea
tur cautela quã est multũ sensũs. Et hoc ẽ q̃d
dixit Ga. vj° ẽ ingẽio sanitatũ. Si vero ligamẽ
tũ pãniũ cõtũ ẽ. qui cõiungũt cũ lacerto mole
ẽs et ẽ nõ erit peter suspectionẽm. Hoc ergo
caute e diligenter curetur.

Capitulũ secũdũ de modo curatũ nis cõtũ.

Rius ostensus est

quare vulnera in neruis sunt suspecta

e posita est vulnerũs diuersũ: restat modo po
nere modũ curationis eorũ. Et primo pono ur
tutes medicinarũ cõuenientũ. Medicinę ner
uorũ debẽt habere bas ꝗprietates: q̃n pũo dẽnt
ẽ calefactiẽtes. fcdo dẽnt esse ẽtiẽtes. 3° dẽt
hẽre virtutẽ attractiũ. 4° nõ debẽt hẽre virtu
tẽs ꝗpticũ q̃ ẽ virtus ꝗtaria virtuti attractiẽ.
Dico ꝗmo q̃ medicina ꝗ ẽ calidare: nõ in
telligũ q̃ ipsã ꝗ esse multũ calida: q̃ multum
cata mordicat q̃ mordicãtũ est cã attractũs hu
midiũ: ad loũ: e ꝗ ẽ ꝗpũ calida dẽnt esse
q̃ mitigant dolozẽ in attrahendo materiã de lo
coz: ꝗ frigida nõ cõuenũt: q̃ cõcũt ẽ materiã
in loco. Dico fcdo q̃ medicinę dẽnt esse ẽtiẽ
cũtiũ: q̃ ꝗhibẽt ẽ mẽbriũ putrefiũt: e nerusis
putrefiũt: et ẽt cõuenũ: cõpẽrũ in neruosũ: et
q̃ nerui in genẽ mẽbroꝝ sunt frigidi: e siccũ: vt
ponũtur ab Auicẽ: ẽtio cã. dico q̃ ꝗtũ. Et ex
hoc ꝗs q̃ medicinę dẽnt esse sicce. Dico tertio
q̃ ipse dẽnt esse attractiues: q̃ ꝗhibẽt ne mate
riã cõgregẽt in loco: q̃ in neruo. Et medicina
talis ẽ substãtiae subtilis: iõ bene penetrat in ner
uũm: q̃ ẽ subtãtiae. Et ex hoc ds q̃ medica
men sit subtilũ partũ. Hoc cuius a mẽro et fic
piter funt. Dixi etiã q̃ medicamę neruosũ nõ
debẽt ẽ ꝗpticũ: q̃d ꝗhibẽt extractionẽ humidi
tatis ad exteriora e cõdẽsãt ea in loco: e ꝗn
cipaliũ debẽt cauẽri in ꝗcipio: q̃n ꝗmo ma
xime cauẽm̃ aggregationẽ humitatis in neruo q̃
exuũt in vulnerẽ. Hõc ẽ debẽs ꝗ ẽ in hoc
medicamine ẽt aliq̃ ꝗpticũs q̃ abstertionẽ:
fortãn illud medicamẽ cõuenũ ẽt: vt ẽ fortia
ers. Et illud ponũtur a Ga. 5° ẽ simplici medi
cinarũ: tale medicamẽ ẽt cõuenũs: nã talis ẽ
pricinus nõ ẽt. pdẽs tractũ humiditatis ad ex
teriora. e cum hoc aliquid videt esse humanũ in
quantũ ꝗhibet fluxũ humoꝝ ad loctum omnia
ista cõuenũt ad curã vlcoꝝ vulnerũ. Intelli
ge q̃ hũc ẽ q̃ ẽte medicine ponũt in vulnere
neruoꝝ ẽn necẽssãe: q̃ aliquãdo fiũt multi
ficẽ: e aliquãdo dẽnt esse parũ ficẽ: e aliqũ
dẽt ẽ multũ calidare: e aliqũ parũ calide. verbũ
gratiã q̃ rides q̃ in vulnere neruosũ ẽt nimũ
de ꝗsarũ. pter rationẽ humidũ: in loco
ficũt accidũt in pũctura: nõ debet medicamẽ ag
gere maxime in ẽte attractiũ humitatis ad exte
riora: in virtute mitigatiũ dolozis. Si aũt
videt q̃ in vulnere ẽ maxũ ꝗmũ: ꝗpt ucbe
mẽtẽ dolozẽ ẽ retẽtionẽ humitatis in loco: ficũt
ẽ in mãifestũ fixũ: ma des cauẽ ne apponas me
dicinã mordicãtũ ẽ ꝗocũnũ dolozis: q̃ fiũt
de ẽtcausẽ: q̃ ꝗ alia mẽtione vn non accidat
putrefactio ꝗ vulnerẽ: ꝗ in neruo. ꝗterea in aqua
rebit ꝗ omnia i talib̃ apostẽrũ: ꝗ imediate des
apponere q̃ fit vehemẽtis exicciũtis: e modice
calidiũ: e nõ mordicãtis vt fit minerali ioni
vt calx: lota micia e fic ẽ alijs. Et intellige hoc
ibi apũ fit in via resolutiõis. Si aũt tumor cẽ
ẽ ꝗ ꝗs q̃ ꝗsarũ: e dolozẽ: ꝗ dolozẽ q̃ medicie
q̃ fit maxie exicciũtis: e q̃ ꝗhibẽt ꝗsarũ: pẽnt
appõi circũqnaq̃. Et nõte debẽs q̃ ista litera
hic nidẽ cẽ ꝗtaria litẽ Al. supi° i tractatũ ꝗ vul
nerib̃: e vlceribũ° ubi dicũ: q̃ medicina q̃ appõi i
vulnẽ ꝗs assimilari in calẽtate: e frigidae cõpõnũ
illius mẽbri: ut ducẽbat ipe assimilare cũ in tal
de calẽ: frigidũ yalde frõ. Cũ ergo neruus sit
cõpõsus frẽaũdẽ q̃ medicũ debeat cẽ frã. Dic
aũt dicit medicamẽ vulnerũ neruosũ ẽ illud q̃d
ẽ calm̃ subtilũ partũ. Pro solutõe hui notẽ
q̃ ẽ loqui ẽ calẽ duplicũt: vno mõ de calẽ ꝗ
aliũ mõ de calẽ actualiũ: ficut loquũ mõ ẽ me
dicalẽ dicũt: q̃ ẽ frã: e calm̃ fm q̃ ꝗsus ẽ
calefacũt: i infrãte: ꝗdẽ mõ loquũ ẽ ꝗ ꝗsus. vno
put sũt in dispõũtõe ꝗernaturaliũ: dispõũtõ ẽ
accẽs cũs. Alio° put sũt in dispõũtõe sua natu
rali: dico mõ q̃ medicie q̃ fiũt frã in ẽtute: ꝗ po
tẽtia et nõ in actu iuuãt neruos. Alie aũt q̃ fiũt
frẽ actu nocẽt eis. Et rõ ẽ q̃ nerui nõ dicũt frẽ
q̃ sũt frã actu: rõ q̃ ad q̃ vnũ ẽ calm̃: q̃ dicũt
frẽ q̃ parũ bẽt calẽtatis: inatẽs: q̃ q̃ ola mem
bra sũt calẽ in actu: ꝗ ẽ frã in actu nocẽs.
Cõcludo q̃ ꝗ neruũ fiũt actu calidiũ q̃ frã
actu fũt nocẽt eis. Dicẽs ergo b° insuũmalib̃
q̃ aliũ q̃ medicũ calor: bẽt a frõ multũ ledũ
tur: ꝗmũ a aũ q̃ multũ calozis bẽt: nõ ledũnt
a frõ: q̃ ẽ q̃ neruũ vt q̃ videt. Et ꝗ ẽ: Auic. dicit
ẽ q̃ frõ ẽ inimicũ neruis: logẽ de frõ actu. qa
illũ frõ maxime nocẽt neruis. Et ꝗ ẽ omnia me
dicãta q̃ appropriũnũr neruis: nõ debẽt approxiũre
sub forma vl̃ actu calẽtatis: e ꝗ hoc ꝗs quõ ner
tũ cõfũnũt: q̃ nõ cõfũnũt a calo neq̃ a frõ. qui
ẽ i dispõũtõe sua naturali: e ꝗs cõsideũ sub
tilẽ. Si aũt neruũ fũt in dispõũtõe sua pater
naturaliũ: nõcẽt ea q̃ fũt frã actu: e ꝗ ẽ ũtũm
ẽ declarũ: e ea q̃ frã potẽtia: q̃ medicamẽ ul
cerũ vel vulnerũ neruoꝝ: debẽt cẽ mitigatiũ do
lozis: e attractiũ ut mitigẽtũ attrahũ ad extra.
Das aũt ꝗpietates nõ bẽt medicũ frã: ẽ cala
fic: e aliud vult Johãnes de sancto Amato cum
loquitur de iuri vũt medicinarum calidarum.
Sed adhuc est dubium: qua ꝗcũ fortẽ q̃ me
dicine conuenientes ad curã vlcerũ: dẽt esse multum ca
lidẽ: e infra dicit. q̃ medicine conuenientes ner
uis fũt ficũt cũsẽbũ sulphur. Respõdẽtur
ut mihi videtur. q̃ quando Auicẽ dicit. q̃ medi
cine quas conuenũt neruis: debẽt esse temperata.
loquitur. vbi neruus esset discopertus. dicũt q̃
medicina faciũter attingũt locum: vnde ẽ esset
valde calida: subtãtiã nerui deũrũere. Dũ
autem dicũt q̃ ẽfcebũm e sulphur conuenũnt
loquitur in puncturis: eo quia neruus non est di
scopertus. Et tunc ẽ virtus medicine debet
penetrare ad neruum: non possẽt penetrare ad
neruum. q̃ oportet ꝗsum esse valde calidam.
Aliter autem ad neruum non possũt penetrare:
q̃ patet. Notes q̃ aliquando medicine grosse
subtãtiae conuenunt neruis: ficut fecũdũ eris.
Si ergo ultimũ fuam operationẽ fozẽ cõue
nientẽ: oportet ut ipsa pmisceatur cum acetosũ
vinũs eius penetret ad ꝗfundũ. Et hoc dicit
Aui. dicũs q̃ aliquãdo cõtinũat q̃ ẽ ꝗtũs
cõtinũatũr non petũt propter grossiciũ.

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia

Nota bene diligēter q̄ vtilis acēti in medicinibus nerūor̄ nō est nūtis ,ppter hoc q̄ acutus est minūcij nerūorū ponit ab Auic.3° canōe ca° ō cura paliſ.c.4 Ga.in cōmēto.3°.prosticor̄ Acētū ciā ē mordicatiū ,t vt plurimū liquīdū q̄ ambo nocīua sūt nerūis. In medicaēdus est nocīuū ergo vtilīorēs cōs. Et ſciāt q̄ p hoc q̄ nūc dicēs est intelligēdū in diſcoperto : q̄n immediate apponūt ſup eus: z ideo rēſpiciāt ro ad acēto. In medicaēdis aūt nerūor̄ ipīus non ſunt nequi diſcoperti vt in pīcūrator̄ medicaīs ibi nō ponūt immediate ſup nerūū neq̄ ad ipſum puenit ſrus nīſi refracta valde: q̄ in ialibus os vt pūtus multū ,pfundē z tūc poſſūm̄ uti acēto:q̄ſi tunc nō nocet rōne fue mordicatīos: z iuuat ad deſiccationē q̄n ſiccus eſt . Et ſpiciāt ergo ps z eſt canō q̄ Auic.modificat ys q̄ ne bemēs medicīna in vulnerib̄ nerūor̄ ē neceſſaria ,pter alterā duārū cārum: aut q̄ medicamē vehemētius penetrat ad pfundū ſicut ſ pūctura: aut ē neceſſaria p rectificationē aliārū rerū cum ipīus miſcet:vt ſi ſtimū quēdā res q̄ ſit minus frigidar vel cōdūcēs q̄e cōuenit nerūis z volumus ea admīſtrare: q̄n in ea rēpūt aliq̄ frūtos valēcesūtc approxima illā rem cū aliq̄ medicīa tēpara . Intētio ergo curatīa in vulnere nerūor̄ ds bēe duas diuīsiones in genere:vna ē ad ſcarnationē:z ista intentio ſi vidēt abeſſe z effūsia vulnerū ut vulnus eſt . Alia intētio ē ,pbibēto accidētiū z remotio eor̄. q̄ ergo ista ſunt mole ſhoza q̄ vulnus. Dīc ergo ē q̄ primo ista debēt remouerī:q̄ quādo duo morbi iungūtur ad inuicē:primo debemus remouere molestiorem vt ps. 4.° de ingenio ſanitatis . Primo ergo in opere debēmus ista accidētia remouere z ,phibēdēinde os vulnerū ſcarnare . Et voluit Auicē. dare cū dīxit : quādo accidit vulnera nō os vt ſpares ad ſcarnationē. z ſubdit: cū ergo accidit eis illud z accidit ſecurius. z hoc eſt q̄ Auicē. poſo nobis oſtēdit . oſtēdit ergo cū ſibus dēmus ,phibere ,phibēdēdē . Sed ratio aūt dolētia fit ne? ē cū ibi q̄ dīcūt ſcēdūtur. z hec ſunt ut ſupra dictū ē: medicīe tempate calefaciētes z mollificātes:vt ola calida anodīa z ,pcoctīa: vide ſupra in 2°. ,pho. Duplicī aūt fit remotio apātis z etiā ſpaſmi q̄n ſita apparēt:pīo q̄ ergo illa fūt vt in plurib̄ nō rōne marīe ſed potius rōne dolētie: dēmus ergo ,phibere ne maīa illa curata ad locū cū mīnūtūr dolētē: pīus ſit facta purgātē z ſtoia ut ē expediēs: z cū minūtūrīus nūc dcīs . Scēdo accidit illā rōe maīe exīſtīs in loco z q̄ aggregata ē in nerūo replēo eū: nunc os admīſtrare ea q̄ ēriccāt buītatē z virtutē bāc penetrāuīā z abſtergūt z attractūā buītatis ad exīriora:z cū hoc ita reſolūt ,pter ,pcīendo.

Et ita ſūt ſicut empīm̄ faria fabar̄ ozobi lupinor̄ ordei cū ad cinerīs.et cū ſirupo acetoſo facto cū melle:illa ,phibēt ,pātionē accidē ab ista cā.z hoc ē q̄d dīcit Auic.z ſimilē ſit intētio tua. Et iō nō q̄ illa approximāt i ſpūtū nerūor̄ exīſtēte diſcoboptor̄:q̄ ita ſūt tēpate cata . Et ,ppē hoc dīcit Auic.z q̄ſiq̄ ,pfert admīſtrare illud q̄d ē lento mare z leue:hoc ē ad remotionē buītīos nō approxīmāt q̄ ē ſiſ fortē exīcīcātīū leue exīcciatīū:vt ſūt empīa ſpīcta. oleū aūt nō os q̄ poni ſup nerūū diſcopertū : q̄ ipſm putrefacit. Sed ſi ſīo cāu tē appōi circa locū. z de oſtio vt cit q̄ ſedat dolorē eorū. ci aliū ſubtilīū pīs in qua nō ſit ſpīcitatīs. ls poſſit ē aliqlīs z valde pance ſpīcitatīā. vñ dīcit oleū onſacīnū:nō ſūt ligata oleū de oliuis torqlīt ,imarīs: ſi oleū de oliuis ſūt ,imarīs . ,Intelligē ē:q̄ oleū ſit de ē nimio debīl caldātīs: q̄ hoc ſic nō eēt ſufficiēs . Nō tū q̄ ſi oleū approxīāt cā ſcēdūt do lorē nīc nō os eē nimīs calidū nec nimīs nimīs q̄n rōe tūc cāt ,pātīs ſtrahēt materīā ad locū. Sed oleū ſi q̄nt rōe diſſolūtū nel ,pāpiendūt i pūctura nūc maiozīs calīdāt z antīquīs. Et hoc ē q̄ dīcit Ba.vj°. de facīnū ſalīat.z hoc ī canōe z bonīūē aūt ut oleū ſit duor̄ nel trīū annor.ro q̄ magis q̄ recēs diſſolūtū ſit z ,pro nerūſtīus tāto diſſolutīus erit:doloē ſit nō mītīcabīt.

Nō q̄ dīxī q̄ mollītīā ,pueniūt ſ ſcēdūtur̄ dolorē:z ī illo cāu nō ola mollītīna ſedāt dolorē:q̄a hūdīā mollīā ī hoc cāu nō naſcētīs ,pīt eēt mollīā q̄ ad ēxīccatōēm ,dīcīnēt nel ad buītates ,pārā.z iō nō ,pueniūt q̄ putrefacīūt.q̄ poſſūt ſīnt cānōe vſes in curatīōe nerūor̄: ls mō ponē ,pīcatīs ī ,pīlo ſtrīna cīnīe fīm lōgūtīnē. Sī ergo nerūus ſuēīt diſcopūs z fuerīt ſcīſo fīm lōgūtīnē cobopīas ipſm carne z ſup ipſm ponas medicīas ,pīnīīatīūt.dīcit Auic.z nō ſtellīgās vt ſba ſonāt: q̄ ſā dīctū ē q̄ medicīe tales nō debēt eē ,pūgītīe. Per medicīas q̄ ,pūgītīas ſtellīgās medicīas ēxīccatīas z fouēs:z tales ,pentūr nerūor̄ z q̄bus ē ēxīccatio maior̄ neq̄ ſīrīa q̄s ī carne. Alīa expoſīō ſ ſtā dūcī ētīs ſ.q̄ medicīe ſīte dēt eē mītīs q̄ aliīs q̄ remouēt acutētīē ſuā ut oleū:z alīa regīa nerauībī in vulnē nō ſit dolor̄ neq̄ ,pāīūt ,pr. Scēdūs cāus ē de nerūo lēſo fīm lātus.z tot̄ nerūus ſuēīt lēſus tūc neceſſārīū ē ſuere ipſm.q̄ vulnūs:z nō ſīnē nō incarnat.ſ.hoc vulnū. aut neceſſē eſuere vulnūs:q̄ ,pot̄ bāc ſuītīonē ,pres nerūī melī.z ſe lūcīē iungūt facta iuūīōē ēcarnēs vt dīctū eſt ſupra ī vulnerīūs . Tertīus canō eſt:nerūus fuerīt ſcīſus fīm latus .z nō fuerīt totalīē īncīſus ſ.fīm ,pte .q.z eo arper rea.i.rale vulnū q̄d ab ipſo ſumī trāſūm ī rī .q̄ repletio aut q̄a rōe eo hoīūs:z ē b° ,imēt ē putrefactio ,pt̄ buītatē ī tractūā ,pēlēte nerūū: tūc dēs ,pcēdē cū illīs q̄ ipſa ,phibēt q̄nū ē poſſībīle:z tūc nō dēs ,pcēdē cū illīs q̄ ipſa ēcarnant z vnūīt ,pte vulnerīūqīū aut dīcit Auicē. ſī ,pānīr z admētī ē frīgūsīqīū nīt ipſāmūs z putrefactīo:cōmūbūtur membrā. z eſt cāuſa vt perdat ſuam operationē: quapro ,pter dīcit Auicēna. non oportet vt incarnetur ca pur vulnerīs nīſī poſſ̄ ſanīatem : id eſt nīſī ra nus fuerīs ab iſtis accīdentībus ſ que ſuſpectī ſunt . Quartus canon eſt ,pe puncturā :ſī acci dat puncturā amplīcīur : et non loquor aliud quīa ſaciam capītula,de iſtīs canonībus .

Nota q̄ medicīna q̄ cōpētit nerūo diſcopto debēt eſſe fortior exīcīcātīūa ſīne medicatione z cum aliquāli abſtērſīone:ideo medicīne ītē que cōuenīūt debēt eſſe ablute cū aqua z erīc centur multū: ne ratione illūs aque cauſetur pu trefactīo:aut lauēt eus tīrūto aut cū aqua mar̄. Etiā cōſīdere ſī medicīa plūs nocet nerūo oū cūpo:z ideo ſatīs manīfeſta eſt. Sī aūt ē ca nōnbus iſtīs fuerīt tūbī neceſſārīa maxīa exīc ēnīo q̄ locūſ ſit ſīccīo z cōplexīo ſīcca z bonī dūtās fuerīt in loco: tūc cōſīdera bene cātus q̄ iſta cōpetūnt ſīcut īrocīſus ō colcotar:z ſicut tibus z terbēnīa z galbanū. Et ſī vīs extrahere pone deſtīq̄ marūbūī cocīum in vino in bicnēr̄ in eſtōre in oleo ro.z alīa q̄ aquīs oēber ſe ca nere ſī nerūus fuerīt diſcopertus ſīt ſīcut aqua frīgīda et oleum et alīe res vīctuoſe.

Capitulum.3.m.de puncturā nerūorūm .

Vncturā ē duplex

quēdā manīfeſta.z ēdam īmanīfeſta.

Duc autēs cura nō īndīget mo rīōe ac etīā cūſtodīa mōtīōīs: ſed īndīget ut res fīra re? mouēat.z para īta cūſtodīatur.q̄nō pārā īta de bēat cōſcrūūī ſūpra . Et dīco q̄ debet cōſernarī in hunc modū:debemus remouere et ,phibere apātīones que poſſūnt eēſ̄ cā ſpaſmī: z pūtīōīs membrī.q̄nō extrahātur fīre pauīt ſupra . Cura ergo iſta habet quātuor īntētōēs.

Prīma eſt ēxīdīnatio vīte . Secūda remotio cauſe accīdētīs: vt ratīōe dolorīs nō currat ad locū . Tertīa eſt ,pīmūīre corpus ab accīdētīb̄ z mātūīre a ſpaſmo:z notes bene q̄ ſīn cōuenī unt oībus vulnerībus nerūorūm . Quarta eſt do lorē remouere z ēnīgīne extrahēt a ,pfundo pun ctūre .°Prīa,īntemo cōplet p Auicē.in hūc mo dūcorpora q̄ īuta eūs ſīt ſubtīlīſſīma:q̄ vt pe accīdētīa q̄ euenūūt̄ nel poſſūnt euenīre mobīū facūūt paucūīre nūlb̄ ,pentī dicta ſubtīlīſſīma q̄ ,pārī dare nel ſīt nūbīlūt p? regīmīn acutorū. °Prīa aſſīrūt:z nō q̄ mīnūs mētīs ſīt q̄ accīdentīa ſupuenūūt ,z antēq̄ ſupuenūūt.ad ,phibēdūm ea gete . Secūa intētio ūt vūt Ba.z Auicē. cōplet cū ſtoīa: facūmus ergo ſtoīas ex pte opposīta īs corpus ſīt īnūtūs ālī aūt corp? fuerīt cadbochūīs faciūūs cū medicīa ſolutīā ,pīdīcata cadbochūīs fūt purgatō et ps . Tertīa intētō ē ,pmūīre z re ſpīce corp? a nocūmēt.Ba. in ſextō ē ingēlo ſa nūīs? Prūī extrārīūs:ſolet caput colīc ē dor ſūs totū cū oleo de lilio.aut cū calīdo:ut docet Ba. Sī malū fuerīt īn ſferīōīs.q̄ ī īnūīa: īungāt ascellē īnguīā z dorſūs ,pte caudā: q̄ nerūī īlī ab īllū loco ēxīūūt.z īta ,phibēt ſpaſmū. Dūī abas z Ba.conāt ē remouē apā p hunc modū. R.calcat.j.i.c.4.oragāti.3.vj.3.cottīcī tburī.3. i.3.galbāī.ℨ.i.cere.3.vnū.oleī nūdēs acētī ſortī ſimī.b.ij.ℨ.d.terēī medicīe ſicce cū acetoſo.z.o. ēo z ſoluāt ē ,pānī ſolūt z mētī ſicē ī ola z mōnē ā loco exgūtīſ:tūc ōēc cēnt.R.Alīud Ba.z Auī. R.ordei fabar̄ ozobī lupīnor̄.anīſ.grēī ēsīles de coquāt cū aq̄ cīnerīs z ponē ſup locū. Auicē.dīcīt de mēlle z ſīrupo acetoſo īd acēto. Auī. °Dīn° dīcīūtīs aūt ūuderīs repletōēs relaxātōes z mollīfīcātīōēs.aūt tūc ,pūnīt hoc. R.farīne ozobī acetī mell.z aq̄ cīnerīūm.ānīſī nūs coquāt z bubūīs ad īnūīcēbūm.ēmpīm̄ remouet buītates z remouet mollīfīcātīōēs z relaxātōēs facīūt ſubſtānīā nerūī z ,phibet ,pūrefactēs. Et ēc p° hōc ēā ,pp Auicē.ſī ſcīpūtūī ſūīt ex eīs.°Quarta ſūtūcīōēs eſt magīs ,pūīūī pūtūrīūs ,pīēt ut dīcīt Ba.q̄ ī loco apponūt medicīe apītīue . Denrīc° tū dīxīt īn ſallātūūs ē apīre cūtī cū ferro vel cūtīūo ē mellūs. Et ,pīſter oīrī ra.debēs ēīre cūre cū medīcūmēt leīto mārīto.z ſubtīl ſubſtātīe potēte ,pīāſūre ad fūndūīſūe ē oleī ſambūcūīī: vt dīcīt ē m.ryūīnō rōſ.nec mīrūīnī q̄ ſūpīcūāt z nō dīaſoār. Et nō q̄ ſī oleī ſambūcūīī nō repūtūīūs debēm̄ ſūmī oleūī grōſſūī: vt pīcīt Auicēīn ca° ō glūtīo albōīnē.p oleūī grōſſūī nō ſūbſtūīūs ut ēbā ſonāt.q̄ īrūīūīūīūīūs potīūs īntēlīgūs fēcē oleūī ēīūī ut poſt Scrapīo īn ō ſūmplīcīb° cāt° ō oleo īatūs gāle fēc ē colēſtūīa z ēxīccatīa z reſolūtūā: z ē ōēcūīūs ūlcerūbūs corpor̄ ſīccorūm. aut. p oleūī grōſſūī poſſūmūs īntellīgere oleūī antīqū q̄ īam īgroſſūīt ēīūīūs oleūī eſt ūūūūīūs ī pūtūrūīūūūū

cum paedicitis utilitatibus mire dolorem tollit.

Capitulum.4.m. de incisione nervorum.

Ostq̃ facta est mẽtio de punctura: restat facere mẽtionẽ de incisione in particulari. Si ergo

incisio fuerit sine depditione alicuius: hoc indiget sep intentionibus. Prima est vt dicta ordinatur. Secũda est subtilitatis materie. Tertia est prohibere ne ipsa ad spatium superentur.

Quarta est q̃ cum carne suatur. Quinta est in loco declinari aliqua tenta suatiter apponatur. Sexta q̃ aliquod medicamen sedatuus: incarnatiuum proprium nervi superponatur. Aliud experimentum quod debuit poni in paecedenti capitulo: qd ipse Bul. habuit ab vno emperico. R. armoniaci lib.j. diaquilonis lib.i. diabuie mastiche.ana.℥.i. cere citrini.℥.j. conficiantur: e vini refrenentur in punctura nervorum: e cordarum subito sedat dolorem. Prima intentio completur e secunda: e tertia completur: vt dictus est in capitulo imediate lecto: e ideo pidebit. Quarta intentio que est de suatiũ: qua ista suatura sit utilis: declarat Bini: quoniam per hanc suturã partes magis iuncantur: que si non fierent suture esset magis distantere: ergo peius e membri longius a suã motione. Unde propter vicinitatẽ istorũ nervorũ: que sit ratione suture minus de subsantia aliena imponitur: e in aliquis spiritus ad istam partem educere e transire potest: e tunc hoc membrum magis peccatur. Secũdo probat Bin. q̃ per hanc suturam nervus coboperitur a carne. Ergo a frigore magis est nutus: e ita vult Aluce. in quarta fen. cum dixit si autem disrumpitur nervus necessariũ est fuere ipsum: e si nonnũ conglutinatur. Et nota q̃ de hac auctoritate luemio oppositionẽ e discordia. Bimo autẽ dicit q̃ nervus nullo modo debet fui: e et sic illam partem Aluicẽne allegata exponit: e ista credo q̃ nervus non debet fui.

Dico tamen q̃ in suatura debemus vicinare nervus quantus possimus propter causam assignatam: e contingens est q̃ nervi in suatura vel et fatura ita bene iungantur q̃ quasi nihil extranei cadit inter ipsos: e tunc nõ apparebit membrus fore lesum multum in operatione sui. Et per hoc responditur ad apparentias Bul. e Iamfrãci qui dicunt si vulnerũ nervos et tenantos incisos esse, e tamen illi potuerunt in operationibus sũis de tenantos nõset per hoc iudicium bonũ facies si incidatur tenãtos extra concatenationẽ multum timen concatenatio nõ perdit operationem: quia cũ pare ista que est absoluta cõtinue vsq̃ ad suturã poterit mẽbrum in motu: e iuãi experimento. Si autem corda fit incisa in uncturã illã patet quia infirmatur motus e sentiũ cum in loco l quo debet fieri motus. Alii vero vt Bul. de falicetto et Lafrancus et Guidouicẽtur velle, q̃ nervus debeat fui propter dicta Aluicẽ. primo isti arguũt auctoritate Galẽ in tertio tegni q̃ fecit mentionẽ de vulneribus: e nõ fecit differentiam inter vulnera nervorum et carnis: quia codẽ modo curantur: fecit tamen mentionẽ de punctura. Item Galen 5. terapeutice cum fecit mentionem de vulneribus nõ fecit mentionẽ nisi de ipsa punctura e nervo: sic operet: et hoc non fuit nisi quia in neqtis fit suturã sicut in carne. Item tertio secundum ipsum q̃ suturã presventris nervorũ e cõglutinantur: ergo suturã continuit. Item quarto dicit si audisti experimento audisse in multis nervos e tenãtos foze ligãtos e eos ita foze restauratos cum suturã e aliis auxiliis: quod erat incredibile ipsos foze ligãtos volendo saluare suturã: e illos non. Et primo ad auctoritatem dico q̃ ille fuit negatiue e loquit ab auctoritate negatiuus non fenci: non ergo sequitur q̃ Aluicẽ nõ ponit ergo sic non est. Ad aliud quod dicitur de experimẽto: de vno dico q̃ nervus cum nervo ita potuit esse vnitus: q̃ simul nõ cecidit medium. ratione cuius spiritus animales ad aliam partem nervi transferunt: e ergo comparatio membri apparuit bona. Aliter dico q̃ propter suturam nervi fuerunt etiam ita vitiatum dico q̃ fuerũt sutis: fed caro ita q̃ fuerũt in simul incarnatinon tamen ex illo sequitur q̃ debuerũt sui. Ex corda similiter dico e eodẽ modo falso: q̃ in debo nostro locum incisum vt dixi in positione Bini: e in isto casu ratiõe distantie a uncturã membrum nõ perdit motusqz et videre experimẽto. Etiam possumus dicẽ q̃ corda potest sui e sentaliter in loco in quo sẽ non est sensiuse in loco in quo ẽ sensiu in eã nunq̃ debes fuere: quia propter capita muscuãlorum a quibus corda oriunt est sentius: e quanto plus elongatur a capitibus eorum minus sentit: e in medio vbi fit fricatio ossis cum corda nõ sentit corda quia si sentirer in motu cõtinue est dolor: ratione illius fricationis qui non est: e ipsa natura ordinauit ipsam non sentire illũ. Et hoc vult Galen de iunamentis membrorũ. Et Aluicẽ in capto de mẽbri. e ad auctoritatẽ Aui. exponit vt exposui superius: e è clara expositio.

Et q̃ nervi non debeant sui arguitur: quia in nervo nõ incisio et punctura cuiusmõ spasmus e dolor: e apostema vt dictum est: ergo e in parte nervi si causabitur puncturã adueniẽt ei ista accidẽtia: ergo e pars nervi vel nervus nunq̃ debet fuire. arrecẽs e Aluicẽ. in tractatu de nervis cap. 2. 5 consequentia patet: quia sicut è de toto nervo ita è de parte: cum quodlibet istorũ dicatur cõbopertũ carne e non denudatus: e quodlibet istorum iuuat vt nutrimentũ. vel affingũt mihi causam. quare è q̃ si nervus non incisus suatur cum acu causabunt accidentia ista dicta: e nõ in nervo incisõ cum fuerit eiusdem naturæ: nullam cãm poterũ affignare relinquit ergo q̃ nervus nullo mõ debet fui: quod voluit Bimus et operantes cõmuniter. Secũdo in incisione non debemus prohibere dolores quantũ possumus: sed si sit sutnio nervi cãtur animus dolor rõe cõmisabitur epostema ergo non debent fui: e antecedens declaratur ex tacitu nervi ergo cõtinuerit dolor: ergo debemus fuere. Quinta intentio est de appositione tente: apponatur ergo tenta suatiter: e q̃ si non poneritur posset incidũ putredo: e nervũ: e iuxta coũpere eus. Et hãc intentionem habuit Daliabat cum dixit in nervis non oportebit carnem induere: supra: e carne penius pone: sed potius continere dicẽs q̃ ab apostemate e spasmo fuerit securus. Rasis autẽ intellexit hoc de vulnere solum. Et Aui. cõtiam bunc sensum mugere potuit e clarus è formo. Secũda intentio est q̃ supra locum q̃ ponatur medicamen incarnatiuum e sedatiuum: e est conuenens in omni vulnere nervorum:

Roge. Lanfran. Gui. voluerunt hoc valere pro hac intentione. R. centaurez minoris: aligar cãs lanceole pilosele consolide maioris e minoris. ana.℥.D. i. armũti terrestrium. ana.℥.j. olei lab. i. pulsen tur simul: e mixtantur ita seperate septem diebus: deinde pistentur ex eis sept arietis mundati. i. i. picis nigre rasine. ana. ℥. i. armoniaci galbani opponoaci dissolutorum in aceto. ana.℥. v. bulliat modicum quousq̃ vnum e accium sint consumpta: e colentur postq̃ erunt sic colata et quasi infrigidata addatur terbentine quartus.℥. thuris mastichis farcocolle. ana.℥.iii. croci.ʒ.ii. ducendo cum spatula fiat vnguentum et enim pecciosum et mixtum: cum illo addatur milifolii cum suauis est e vnlnus facta suturã iuungatur cum oleo ro. decocõ vermium terrestrium. Et post aspergatur desuper pul. conseruatiuus simul e zebebere per hunc modum. R. pulueri incarnatiui de quo facta est mentio in tractatu de vulneribus. pulueris vermium terrestrium: quia capiuntur e exiccentur e pulueriseantur. ana. ℥. 2. e misceantur bene e aspergantur super loci hoc mirabiliter valet in vulneribus nervorũ. e postea ponatur vnguentum supra dictum: e ligetur locus. Galen vult pulmplicius farmacum. Galen vult ex pulueris vermium terrestrium: e centaurez. Nota q̃ magna e difficiliter consolidabilia vulnera conglutinat e sanat ut testatur. Aluicẽ in secundo vbi dicitur: centaurea coquatur cum carne incisa coniungit carnẽ: ergo mirabile est etiam in hoc. Si accidit modo q̃ vulnus non possit fui e nervus sic in cissusiũe ista compcaunt in eius incisione. Dia. e Serapio dicunt ad nervos incisos lumbricis q̃ inuenuunt in terra cũ fint tris e sup posti con feruunt iuuamento magno e manifesto. Dixit etiãs. Dia. cardus benedictus ad nervos incisos facit cum acetto impositus. Et dixit Rasis auctoritate Galẽ: caro lumbricis trita cum puluere molendini fanat plagã magnam que ad nervũ peruenerat: e erat nervus tritus e non apostema: tũc vertum in duro corpore hoc fuit. Et subdit q̃ medicinis. Da. permittuntur ei carne lumbricis mirram: e aloes. Et ẽm Aluicẽ ipsa solo operatur hoc. Aluicẽ dixit ad nervos incisos oltra q̃ pur pura trita cũ carne sua mixta cum thure e mirra aut cum puluere molendini valet. Et dixit folia cauliũ equine nervos incisos conglutinat: e vlcera e vulnera mirabiliter. Et dixit etiãq̃ mirra mixta valet ipsa vulneribus nervorũ. Bali. dixit rubia tinctorum ad vulnera magna conuenit: e ad nervorum plagationes: terunt autẽ tem cum quidam: e permiscent eis aceto alii cũ oximelle. Dixit etiam de radice marcii cum modestie conuenire cũ melle ad nervos incisos nes. Ad alia vniuersa quecunq̃ egent de siccari vehementer absq̃ mordicatione. Et Alch. hoc intelligit de radice lilii que dicit prẽ. Nurscius. Item intemo eli q̃ supra locum q̃ contingunt vulnera nervorum: e resolut materiam q̃ est in ipsis. Et Constant. in pantegni dixit q̃ ipodynidicos vulnera sanat maxime autem vulnera nervia incisa. Vulnera etiam nervorum quẽ sunt in gula sanat nasciscum quando liquefit cũ vino dulci e coto super ponitur. Nam ex icez plurimum e dolorem mitigat. Est autẽ nasciscus fuscus nec acrbe alias aut amorum eius coctus e inspissatus ad ignem vel ad solez quando non tetigit ros neq̃ pluuia.

Nurscius

Nurscius

Capitulum quintũ de nervo denudato.

S Iautem nervus apparet denudatus: nõ sic nervo predicto: farmacotum aliqua

afferre, e specialiter ea que per euforbium e q̃ alia acta medicamina fiunt: nõ enĩ posset suturẽ ita bene medicinare: sicut in capitulis de dis dictum est facta purgatione e pedicula dicta oddnata. Et iuso q̃ in loco nullum accidens est quia nec dolor nec mala complexio nec sanies mitiaqzomodo autem ista remouentur: sicut dictum e supra: debes apponere ista. Aui. dixit R. mastiam totam. e permisce in oleo ro. i fomãtum. Et Bynius idẽ dixit. Item etiam mel rasina: e rasina cum terbentina mixantur: e opo ter tam omnia ista laudanũ modicũ: ne fiũ remouentur modo quo dixi in ca. 2. vniuersali.

Et si apponũ omnium coctum mirabile est et e si nũ sit facta iota e puluerizare desuper loco cum. Zaãr et loti bene puluerizata super locum e notãr vt dicit Aluicẽ in illo ca. ligãtur albo tinãmos debemus considerare complexionẽ: et ergo fuerit humida conuenit terbentina: et ficcarasina que ficcior est terbentina: et nellea: mediũ inter ista duo apponãs aliquid oleo: quia oleum remouet hipocritam istarum rerum. Si nõ habere medicinam magis ficcam ponãs mixtam cum rasina uel euforbium: e secundum q̃ pl̃ uel minus ponis variatur medicina in fortitudine uel debilitate: et paet per Aluicẽ cum dixit e oportet q̃ misceat cum ea euforbium nũ uel recens parum aut multum fm cõplexionẽ cõpo ris e cum calefactionẽ. Sũt medicinae q̃ sequũtur inuenũt in nervo nõ discoperto: qa è pucura e considera dicta. Aluicẽne. que ordinata sunt

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia

Dixit vng^to basilicon vulnerib^z nervo^z valet ⁊ est vnguentu quod fit de rafina pice nigra ⁊ colophonia pulbus equalibus fm Serapione ⁊ ambidoraro de vngmibus.etiā nō bone quod illud vnguentū vt dicit Bizanus confert in casu fm necessitatem ptonarum cum rasina aut serapino aut cū euforbio ⁊ valet si ab accidenti. Dixit Ga. ⁊ Bizanus in nervo ⁊ necessaria lotio rōe magne putredinis tūc cū coto remoueas sanie ēiusm ⁊ possibile deinde laues cū vino coctoq; cū sapa aut melicrato vel cū vino dulci aut stipico ⁊ ponūo pessica illā humidiāt eis coto. Aliud mundificatiuum Bizan. Rx. farine ordei mellis fa baz. ana. pes equales pul. lumbricoz terrestriū ⁊ insec. Aliud Auice. Rx farine ordei fabariq; ana frute sapini ⁊ appone boc facto scarnes mō cuto ⁊ supra pectus appōas basilicone. vt dicit est ⁊ sita valet et ulceri q̄o sequit. Auice. dixit radix narcisi cū melle ⁊ per vlceribus ⁊ fundit nervoz ⁊ implet eas Sera. dixit quod ⁊ vnū oleo nucis in vlceribus nervoz. Dixit et R. stoz uitis siluestri ⁊ mescet eā melle ⁊ ponat supra vlcera nervoz. Queras etā sup cā. de vlceribz. q̄ multa vulna ibi inuenies aliter nō ergo capitula requiratur. Ga. dixit ⁊ simoppere caue ne supra locum nervosum apponas pulres bidādas dicit est farina frumēti. oleū. ⁊ aqua qui mebrum pornucere et putrefaciēdere. his dictis apparet ⁊ cōtinuat ⁊ pictura ⁊ q̄ in aliis dispositionibus ⁊ p boc patet dispositio illē ca. glutinū album.

Ca^m sextum de cōtusione ⁊ cōquassatōe.

Ontusio uel con

ussatio nervoz aut fit cū ictusē prūā ⁊ solutōe aut nō. si fit cū solutōe pa^ries. pomos albume cum oleo ro. cum suppos supra locū: q; retrictōe cum stipticitate indiget.

Et dixit Auice. q̄ si illic fuerit dolor fecit ⁊ fedādus nolore circa locū q; in loco vulnera to nō debē apponiq; humida sunt ⁊ putrefacta. Est illic fuerit apostema remouetur dicti est supra ⁊ pater. Auice. dixit caro osfracōum cōfert vulneribus nervoz pcipue si cū thure ⁊ mirra miscat. Dixit etā vngūtū facti ex olibano ⁊ mirra ppietatem habet ad hoc: q; resolut cōtusum ⁊ extrahit vulnus. Dixit et Auicen. ⁊ Bizanus sāt aute dolor fuerit claniosinatic fit per hunc modū. Rx farine fabaz mellis par acet ⁊ cum bis adde picem liquidā: pix ⁊o ad ficcita tem multum declinaridee p parte mollitia est

Unde ⁊ Serapionē ipsm habere p parte ⁊ fit sē mundificatiū. ⁊ idē precipit Ga. in sexto de ingenio sanitatis. Dixit etā Bzii. multumiūcūq; tri^t ⁊ appositus super locum pber bonū. inuamentū. si nō fuerit solutio sanguis. Ga. ⁊ Bzii. dicunt si aute contusio fuerit sine solutio cōmutare tunc fo^mēteur locus cum oleo calido diaforetico. Tēt et oximel cum farina fabaz mitti valet ⁊ vult Gali. Si vero contusio fuerit ⁊ pedetur dicit Ga. tunc in pdicto empto pone picem liquidā ⁊ cū bene cocta fuerit pone locū. Et nō et ⁊ q̄ petit in continuo manus ⁊ clarum est: ⁊ est tēa mirabilis ⁊ pfecta ⁊ radix lilii decocta fm Gal. ad cōtusione facit inuamentū ⁊ in cōtusione ⁊ Ulcio ad simplicia pigmenti reliabrat: bibitus cum vino odorifero usq; ad. 3. it. curat attritōes nervoz. Serapio dixit q; radix aristolo. ro. cum aqua bibita plus omni alia medicina confert in attritione coz. Et idem dixit lucuia tunica gātiane quādo ex eo bibit. 1. ū. q̄ ad attritōi. ⁊ fort. ⁊ specialiter fuccus radicum. Et dixit etā quādo radix emule teritur. ⁊ misceatur cū melle ⁊ fit ut lotio. confert attritoni ⁊ tumoribus. Et et dixit radix cetauree nervoz confert lapsioni ⁊ attritioni nervoz. Et dixit etā radix cetaurre minoz confert attritioni nervoum ⁊ fuccus radicis facit idem q; ipa radix usq; ad. 3. ū. fabrīe cū cum aqua nenr. coq; febrem. cum vino.

Dixit etiam quando fit emplim cum polio confert attritoni bus nervoum ⁊ cōtusioni eorum ⁊ lacerto. ⁊ dixit etiam bādlum curat attritōes nervoum ⁊ p̄ biuda confert attritōi nervoz ⁊ cordae ⁊ cōtusioni. Sed ac centaurea minor solum dixit q; cōquassationibus est vtilis.

Et Auice. absolute dixit de cētaurea: quando cultere facti ⁊ ex ficcitate ⁊ doloz nervoz ⁊ cōtusioni nervoz ⁊ cordae confert sed credo q; minoz fit melioz. Decoctio malauasici agrestis cum vino aut cum aqua imbibita cōquassationibus nervoz valet. Et Bertho. dixit q; ipsi mō mirificas cōqssādē sanat: ⁊ exterioribus uteris cerature apponat. Et dixit et Bertho. fatrium ⁊ mixtum cum melle ⁊ fulture ⁊ suppositum confert attritoni nervoz ipsi aut sīlis pea equales ⁊ mellis q̄ōm omni. Ga. dixit de farina fabaru in contusionibus nō: ⁊ in vlceribus que funt fm nervoz cum oximelle farina appositum. Dicendum dixit olea mica coforatiū omnibus nervoz cum ⁊ proprie cū calce lota. Emplm etā facti de limacius valet ⁊ confortiū in solo nervo ēs.

Et pertum folia vimi in oleo decocta ⁊ apposita cōfert subito cōtusioni nervorum. Si aut nervii accidat oritur ⁊ ēoruat sic remouēt alia oritice.

Ca.7^m de ptorsione nervoz seu ligamēto.

Ontorsio proprie

ñ accidit nervis: ⁊ ligamēt: ⁊ nervus accipit pur se habet ad nervos cōdra ⁊ ligamēta. Ptorsio ergo ē propria passio ligamētoz ⁊ non nervoz ⁊ hoc voluit Dali. in tegni ⁊ et Ga.7. de interioribus. nervi nervi ceri dit se ad tria nervum: cordā: ⁊ ligamēta: In hac enim dispositione. frigida aqua nō appropinquā quonia ficit dixit Auice. ipsa inducit spasmus ut patet ex dictis. neq; aqua calida. qui ēlogat ⁊ mollificat ligamēta nō q̄ cōuenit aqua aliqūs Dico finē q; communit in hoc casu illa que sit calida ⁊ ficcatoe quia ratione caliditatis resolutant ratione ficcitatis nutritunt sicut funt oleū ⁊ spica oleus de mastice ⁊ similibus. vel est boc vnguentum. Rx oleī de spica olei de mastice ana 3. croci parū: cere quantū sufficit ⁊ fiat vnguentū Et p boc ni habea differentiam inter contusionē ⁊ contorsionem. ipa in contusione conuenitre aqua calida ⁊ innatet: in contorsione ut nō conueniret: ⁊ nocet. ⁊ clarum.

Capitulū 8^m de incisione ossis

Icet secundum ali

quos antiquos incisio ossis soleat vocari fractura tribuitur. nominus apud latios fractura vocatur quando fit fine re incidente. qui aute fit cum re incidente vocatur incisio. est ut ē cisio ossis incisio facta cum ense aut cū aliqua alia re per fractoque. ipso quādoq; est particularis: ⁊ quandoq; totalis. ⁊ manifesta ē q; nō potest vulnerari os quādo vulneretur caro. Et aliae particule super adiacentes quare continguit spe accidentale malo. fluxus sanguis ⁊ doloz que indigent cura. Signa q; os fit fractū sunt sanis nota. Et Gal. ⁊ regū. ⁊ sexto terapeutice oībē dit q; fractura ossis vel incisio non restaurantur secundū primam intentionem. Sed secundum secundā consolidatur et ligatur per poz sarcoidē ligatem partem ossis dimisi: excipit tamē os puri ⁊ q̄ fecidā primā intentionem consolidatur.

Causē vero fuerunt assignate superius: propter boc dixit Dipo. ⁊ apboristinorum q; in osse denudato berrispila malū. Et Galan comēto dixit q; raro accidit et ita ego vidi amplius q; fr^ig^ma nocet nigū inūabilitē denudatis. Deinde boc negauit pariter ⁊ Ga. ⁊ omnū. Ga. dixit de farina fabaru in contusionibus nō: ⁊ in vlceribus que funt fm nervoz cum oximelle farina appositum. Dicendum dixit olea mica coforatiū omnibus nervoz cum ⁊ proprie cū calce lota. Emplm etā facti de limacius valet ⁊ confortiū in solo nervo ēs.

Et pertum folia vimi in oleo decocta ⁊ apposita cōfert subito cōtusioni nervorum. Si aut nervii accidat oritur ⁊ ēoruat sic remouēt alia oritice.

Ca.7^m de ptorsione nervoz seu ligamēto.

Ontorsio proprie

ñ accidit nervis: ⁊ ligamēt: ⁊ nervus accipit pur se habet ad nervos cōdra ⁊ ligamēta. Ptorsio ergo ē propria passio ligamētoz ⁊ non nervoz ⁊ hoc voluit Dali. in tegni ⁊ et Ga.7. de interioribus. nervi nervi ceri dit se ad tria nervum: cordā: ⁊ ligamēta: In hac enim dispositione. frigida aqua nō appropinquā quonia ficit dixit Auice. ipsa inducit spasmus ut patet ex dictis. neq; aqua calida. qui ēlogat ⁊ mollificat ligamēta nō q̄ cōuenit aqua aliqūs Dico finē q; communit in hoc casu illa que sit calida ⁊ ficcatoe quia ratione caliditatis resolutant ⁊ ēbere cū manūsedende loci venire cū redicio ne pī ⁊ demū fiere firmiore. p̄ipue vulnerāsa

Secūda intēto ē eligē cū q̄ō medicamīnib^z ⁊ auxiliis medicalibus. Terta ē ligare tali vulnū q̄ quando erit necesse possit mutari absq; boc q; dissolutatur totalis ligatura ⁊ firmatura.

Quarta est postq; os fecar^ab apare regulis fīt ⁊ talis q; potius sarcoidea generē. Prima intentio reniol ossib^z ⁊ fruitulis nol alia infrisa. ⁊ ve fiat ⁊ ipsa sup^dicta: ⁊ q; ipsa sit vtilis. poturqz illē q̄ ⁊ fiat ⁊ q; pīnqtal diffunctoris et ad puerfationē iūctoris et ad cūstodiam partū ē vtile. et p sexto terapēticē et in fracātis fumra ⁊ tumūmoū g^z. ⁊ ania ps. ex fumra vpā tūgit pī ⁊ ceratū vitatis ⁊ ēat loco ligate ⁊ alteliarū ⁊ cū b^z. pbidet ne aer imbibatur illic q; mīti ē aduertēdū g^z. Deīn^z at medicamē vulneri signūnolentia ē fūtura ⁊ ligatura. Aut. ⁊ Aliabus ⁊ Albucasis p tōti de fracturis cū vulnē ⁊ illō peperūt q̄ dicti ē. Hū. ⁊ Decodoriādē voluerūt. Lafrāc^at generalē regulā. Mīnūt q; in vulneribz^m q̄ōb^z ossā fūt vulnerata nūq; ocaro bene q; p medicīs solidari nisi os plenārie pū^ repēt. Ego ac cū primis teneo et ī sī opāt^z vt alii viri dīt ē mibi qū fuccest. q̄ō q̄ repabit of nisi p carnē ⁊ medicīnā nesciō q^z ñ ne nutrīū ⁊ q̄ vel poz^z sarcoidea ī lesione ossis nemit a carne sic certeādūl ā nutrit ⁊ ya nutrīōe nisi fīrī ⁊ ipz ep ad vena: ⁊ a venis ad ipsū mebrū q̄ ad carnē deinde ad ossa in ūlcē ⁊ unīb^z nātrālib^z ēxīnīgī et boc potīus. Lafrāc in boc non bona. Secūda intētio ēplēt q̄ facta in loco fūtura in decliuiori loco p̄oātur tera vel dicīū ē fu^pēt ī q̄ ra remāeat posīt ī ceire vt fīrūhla ossis et fātēo boc ē facto ēsup p̄oā pulnis ⁊ fūtura fūture cū albūine oui in primis diēb^z vl^z ānīte vīs ad incarnātōs vt patuit sup^dnde vulnerib^z carnis. ⁊ postēp p̄oātēs albūine oui p duos vl tres dies p̄ōmēbīt vt voluit Rogerius ⁊ Lafrancus. sed vīdeūr aliquos fōte curatos vt ārauī. Et causa est q; in ēali magna incisione ī ēcīdūt vene ⁊ arterie et nervi magni qui potēāt ruīnare sī balnearīs ūtūrīs ⁊ Quia boc negauīt per dictum Ata. in 4. qui dīxīt. q; dīcīūr de ī casione medulle q; interfēcit sīl intentio cui non est vulnūs. Et enim medulla habet lenitatem et vīscōsitatem et non incīdūr sed elongari potest et forte intelligī vt dicit Albucasis q; non mouīūr propter deperditionem medulle ficut ī^ctatur de vno mūtene. xxx. annorū quē curandus de perditione ossis cū violētia ns fubito. Illā q; ēxbūtur non ēsīāt quin facīāt accidere fistulas ⁊ timōē ipasīni et pūnutiones ⁊ febrēt ⁊ dolores vt dicīt Ga. Deīn^z ē ego dimīttere et nātūrā iuuare cū aliqūo medicamīne apīūno fenatrāctūīū. vt superius de extractōe fagitte fuit dictū q̄ ēp subito cū violētia extrahēt: boc vbi os fuerīt magnus. ⁊ si os fit puū ⁊ fīt necessārīa fūtūo poūūmus ēbīē vt ī fēcā. ⁊ ī curānde vulnerīs ossīū q̄āmīūs p̄ōī intentīōnē. Prima ēsī aliqua ēxīna inīsīga fīnt aut frustra ossīū

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia

ponantur due astelle bonte posite et aptate ut res
fm meliori cohoperet et in ulcere et ponat faliter
q̃ non cohoperiat vnlm̃ et ligetur cũ bindello.
Si volumus modo quo dicem̃ inferi infractu
ri. cũ bindello apponẽdo cantũ dentis imuit
ne camisa et fic in qualibet bindella ponatur ca
nula et stringatur per buc mõs et non diffoluat
donec fit curatiõnis volot aut prurit aut apa cõ
plãt nos ad q̃ quo fuccurrant tã dicti ẽ in fmo
ne cõ e fuper l'ipm̃ et prurit'locis ẽ. Et ma
nifestior vnlmus adek cũ stupatis et bindellis li
gẽ in qualibet die remutet mundificetur ẽ exic
cetur post ut alia vulnera tractẽ. Quarta iten
tio q̃ ẽ generatio pons fercoidem de alia intenti
de longi in fracturis.

Capitulũ nonum de corruptione ossis.

M Altociens accidit

ut dicit. Auicẽ. q. os corrũpatur. i. pu
trefset aut ex solutione uel fractura ut
et dislocatione uel excoriatione uel ex putredi
ne ut ex alia aliq̃ re seu diffocãte necesse ẽ ipz
remouere. Primũ signũ q̃ fit os corrũpti ẽ
quia perpendit per tactũ q̃ tacẽ ẽ fricatũ et
ẽ aspẽ. et fricatio erit cũ sonitu q̃ quanto fri
catio ẽ in re fiet cũ sonitu erit maior. Se
cũdũ signũ ẽ q̃ fitica q̃ egredit erit cinnus fub
tilior: rẽnẽ habuistis in tractatu de ulceribꝫ gre
allic inde. Tertiũ signũ dicitur ẽ longiundo
ipsi: ut si vulnera fuerẽ antiq̃ cum aperiũdẽ.e
discoperiũdo ossis signum ẽ ipsi cẽ corrũpti.
Quartũ signũ ẽ fm aliquos appositio spõgie
supra os ut si spongia q̃ tãgit eo efficiat nigra
signũ ẽ corrũpiõnis ossis et considerẽs q̃ hoc
signũ non ẽ verũ nisi in offe corrupto et putre
factoin ulcerato non inueniẽs nigrũ q̃ tẽdit ad
corrũpiõnem et expert'iis. In cura ossis cõ
rũpti duas folas intentiones hẽs principales.
Primũ est remouere os corrũpti. Secũdũ est
ipso remoto cohoperare ipsi carne q̃ remanet.
Et si non remanet os locum replere carne e
per hoc hẽs canonẽ. Quartũ regni unũ minime
hẽs precepti efficientiũ unãdque anti cinfanãdi
scindẽ pu'opoztet: ideo de uenire ad diffoluãdum
que facta ẽ ex ista cognitudine. Primũ intentio
aperiũ et remotio ossis fit fitius seu quatuor
modis: Primo remouetur cũ cauterio. Se
cũdo remouetur cũ fricatione: Tertio cũ sera
tura: Quarto remouetur cũ medicinũ facientẽ
b' ipsũ excoriate. r. ipsũ quatuor modis. pfect
gestũ os ossis fitent corrũpti des ipsum
inuenire ut carne super ipsũ incidẽ. r. os dẽ ẽ
ẽ. et post ibilez hoc cum rafozius et cũ medicĩ
ne fortib'super'dicris. Infrãc'at post cẽ fri
cationis laudat cauterii'acmale et bene q̃ ti cõr
rupto ẽ et biddunte ẽtinnte ipsũ os nibil ens
ita cito inefãbiliter deficeat. r. ppe e longe sint
actualis ignis post cauterii inbs. Quido oleũ ro
ei albumine ou apponi cũ melleo ni et post
butirũ cũ melle et oleo ro. e deinde iterũ ponẽ
tur de mundificatiuis usq̃ ad ossis expoliationẽ
continte facto hoc in carnetur locus ẽ mundẽ
ficetur. Dicti fecũdo q̃ remouetur os cũ fricatione
et modus ẽ iste esse nõ existe detecto nec
apparente inuenias cũ et detegas ut id dicti est
iumedrate post hoc frices cũ raiparcotia usq̃
tota corrũpto ẽ remota. Si dicet aliqũ quo cõ
gnosci si os corrũpti ẽ remotũ: Rñ q̃ cognos
cit per hoc mõs q̃ cũ fricatio fiet in osse. r. fit
facta p parte. r. sanguis egrediũtur. r. ãgnus
corrũpiõnẽ fore remotũ. r. fin fricatione non e
gredit sanguis tũc frices usq̃ ad sluxũ ei. r. nõre
debes q̃ hoc verũ ẽ ubi corrũptio non fit in to
to osse hoc non bẽt. ut ni si ẽ ut ni ubi fit in p
te. q̃ a parte sana sanguis egrediũtur facta fri
catõe usq̃ ad ipsũ parte sana ẽ. r. q̃ hoc hẽs dicti
Auj. nerificati q̃ dicit curatio ossis corrũpti ẽ
ẽ. r. fricatio facto hoc ipsarnes ut nunc dicemus
Dicti tertio q̃ remouẽs os ferata in hoc cãli
in quo os brachii uel coxẽ fuerit tetti corrũpti
ut dicit Auicẽ. nõ ẽ excusũ q̃ in totũ os illud re
mouẽ cũ medulla sua. Et narrat Albuca. q̃ fe
cit in crure b' mamis. xx. annorũ q̃ hoc ẽ uidi
in brachio cũta digitis. Et nõ q̃ i uolẽdo secã
re dẽs bere tẽrã et uidere cũ ea quotiẽs os corrũ
pti uel discoperti ẽ. r. usq̃ ad loci illũ aperire cũ
spongias uel ferũ alias uel cũ'aforio fs post ibsũ
rũt tũ hoc facto dẽs bere ferrã'et incipe ab. os
se. r. limare cũ. r. hoc nõ poteris nisi in pluriꝫ'dir
ebꝫ'e in carnes ut dicet. Sũ nero fuerit caput coꝫ
te uel uncbe vel fipt fpondilũ tunc fuge. qũ. cur
ra tunc. r. psigatur. Dicti quãto q̃ remouet cũm
medicinũ ipsũ excoriare et dicẽ in hoc illud q̃
veteres nostri dixerũt. Et primo ferapio dicti ex
coriant ossa in una die. r. fragmẽta separã cũfor
bũ suppositis ossis: cũ ponũ pinnũt caro cir
cũdãs in aliquo cerato vel panno lini ne adurat
illa et adurẽt. Dicit et lig' bal sal cũ ireos fiscõ
expellũ cõncos ossis. Et dicit radix aristolochie
ẽ in fizra cũp. Et qũ fit q̃ is cũ herba ex. Et
bit in fizra cũpoti et frustra ossium. Et dicit
radix ireos ffuset fri ẽbit ossa carni. r. spinas et
fagittas. r. idẽ intelligit de radice gladioli. Et di
cit q̃ cũ ẽ ẽ fiet'miscet folia papauteris cũ ossis
ossa fracta. Alchi. dicit de cufordio illũ q̃ os se
rapio. r. dicit ipse q̃ circũponẽt carca q̃ ossa ro.
Ea. dicit paucedinis radix cũ ffume elcuat cor
ticis ossis. r. in carne impofita. Et. Ad dicit q̃
abradit ossa corrũpta pp vehemẽtia desiccatõ
nis. Et Partbo. de va. dicit q̃ sit pulueriza
tabilitter et ipostinat q̃ paucedinis foniculus a
greste pocorinus. Quãdãque si egrediũtur radice tũ
albe fiat ẽp. r. s. supponãt offi cũ vino. Et bit of
sa fracta. Apuli dicit bere dragãtes radix cũ
assiũgũ pmiza. r. ipostia mor ossa fracta educit
q̃ ẽ. r. et ẽbit. Et. Ad. de va. dicit q̃ erpe. r. et
Et'Ysac dicit fic'acerba frodib' papaueri' mix
ta ossã fracta de mlnerib' puicit. Auicẽ. ad ibsũ
et dicit q̃ folia papaueri fecũ mistẽ tur. r. adiuꝫ
fect ẽ. r. p hoc ẽ q̃ so folia fq̃ fit. Et dicit et balsamũ
solidat vlnera. r. pp ẽ. r. mores. r. et bit. frustra
ossis. Sidel' dix mirũ. fi oo' capitis tacti fuer

ut dicit Auicẽ. q. cranium scindatur
r. non cutis pp hoc q̃ cranium est
rei dura. r. sicca. r. inepta pliciãtoni
caro. r. et bũida apta pliciãtoni. r. per hoc fcidi
tur cranei sepe. r. non cutis. r. nide expingẽdo nõ
tũ q̃ stingit os pliciãtũ ẽ ffusione facta in eo q̃
cũ ps in hoc puero qõ os coxẽ est molle non ita
frangibile sicut os femũ. r. in iuuenib' e pueris
sepe vidi pliciatum et. r. in illo casu fs of plice
tur os non frangit. r. petitus medicinis non debẽ
ignorare fractures quas ipse dicit q̃ ignorẽt. r. ace
det fcisũ corruptio in osse. r. putrefactio fsub
eo q̃ bũidãtis q̃ fiũt fub osse fubiciẽt putre
factiõni aut humiditates. r. bũidãtes q̃ fit supra
os defendũt ad infeꝫ per figuram. r. superne
nit febris. r. vel segẽ mõs. r. idco indeas bñ si os
est fractum nel non. Et ex hoc ps q̃ medicus
non debet solum esse occupatus in fractura cu
tis. r. in apostemate carnis. et cũsummo ps pede
re ad fracturam. Si ergo fiet occupatio in
isto non fiet curatio incidatur ergo cutis primo
Et nõ q̃ in aliqb' casib' stringit os frangi. et
tunc non ẽ ethicesse cutis incidẽ in casu in quo
caro ratione percussiõnis vel incisionis sit inci
sa. r. dilatata sic q̃ fixura iudicatur. tunc non est
necesse entem nec carnem incidere. Secũdo
casus ẽ in quo hõ sit bonus humor. r. non sit
perfluor. r. uirẽ. r. expulsus ossis sit fortis. r. fra
ctura non est magna nec multi numeri. r. cus b'
materia hs respirationes. r. tunc possibile ẽ q̃ si
ne incisione curẽt fractura carnis. r. ossis. r. ella
faciunt multi. Et qs ifte additionũ tuo reperitur
hunc ẽt q̃ rato per bunc modũ curãtur. Eo
fideres et bene q̃ cranium multotiens frangit
in una parte. r. non credũtur esse fractum in illa
r. multotiens hoc contingit. r. mo sepe ex. r. nõ
cre nõ obtundente uel in casu frangitur in duo
b' locis. r. tunc fi non discoperiatur fcgẽ mõs
alia accidentia superius dicta q̃ ni aliquotiens
est fractura in cranio. r. nõ ẽ fractum in cute. ni
si parua. r. et ẽ in cranio difficile est indicare de
hoc. ãs videlicũ sunt signa fractũ q̃ ob' argũm' fra
ctũrain cranei. Primũ signũ ẽ Auicẽ. ex quo
argumũ fractũrã cranei est q̃ deo nõ. r. q̃ con
sideranẽ remũ fractũ fuerit fortis uel fi ce
cidẽ. q̃ ab alto loco aut fuerit percussũ cũ re fõ
ti ẽ fi percutiẽs fuerit. r. pluer. r. in motu non fuerit
impedimẽ. r. ex ffus argumũ fractũ cranei ri
tũ necessario q̃ stabit q̃ casus fuerit ale' r. ma
ngis. r. cranei non fuerit fractũ. r. ẽs. Dec ergo
ora nuerfitũ. procedit et pringit. pper diuer
sũ mõs lesionis que recipit a pannũtio ergo est
bec fignificatio necessaria fs q̃ dẽs nõte accũs
sicut apoplesia. r. cotomia destructio nocis. r. vo
mitũ. Circa ista diligenter notes q̃ ista signa
ri apparẽ in principio cũ fiũt fractures fs apa
rent fi fractura fuerit magna. r. alias q̃ ossis fu
erit super cranei. r. ellic in fura ut q̃ i dura ma
tre. Si ẽ fractura cranei fit pua. r. penetrans

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia

tunc illa signa apparent post per aliquot repus eo q; tunc humidiores que sunt sub cranео putre fiunt ꝛ tunc fiunt illa accidentia dicta. Secũdo notes bñ circa hoc signus omnia illa accidentia possunt aduenire ex percussione capitis cranеo non existente fracto. vel iudem ꝗ ratione casus nel alicuius percussionis frangitur uena ad ira ꝛ non frangitur adextra aliquid ꝛ tunc spuit ut egrotant nel mingunt sanguinem ita contingit cerebro ꝗ ratione casus contingit aliquas uenа disseminatam in panniculis illis cerebri frangi cranеo non existente fracto ꝛ re materia ista mouebatur ad putredinem que expellitur a uena illa e qꝛ ista non potest expirare stringunt illa accita e continuenter mogitur ꝛ tussim est. Tertius q; debes nõre est. Quantitas ulceris q; si contusio erit magna nel incisio credibile est q; cerebrum sit solutum. Licet hoc signum notes. q; si solutio continui sit parua contingit ts no fore fractũ et in isto casu si uis uidere considereo locus habeas tenas; quã potente per uulnus transfire ꝛ ducas ipsa sig; ex ꝗ si inuenerie resistentias signum é qꝗ os est fractum et non sit ꝛ ꝗ ꝛ ꝗ una tentatione sed pluribus. Quartum q; debes nõre est locus ꝗ dolet in illo sepe ducit manũ ꝛ cum tentis ꝛ manib; ꝗ mitt tenuias in cute ꝛ ei hoc significa ab offꝛ. Quintũ q; debes nõre é q; si nubelitus tendeat humiditates uident ꝗ fi ꝛ ꝗ ꝛ ꝗ egredi. Sextum q; ꝗ debes nõre est q; si caput percutitur fenat caput tuꝗc. Septimum q; debes notare est q; si filum capitur cum dentibus et stringantur ꝛ filum percutiatur sentit dolor in loco ꝛ sum exper. Octauũ q; debes nõre est q; si contingat plangꝗ nodii palse uel remedium aliquo fedisf. Nonũ q; debes nõre est simpti ab attractio qꝗ si caput coheperiatur attramento ꝛ postea remouеat remendit ingredo in sistura quare ꝗ ꝗ fractuꝗ os fit ꝗ craci. Et hec de signis fracte cranei.

Capitulum primum de signis fracture craci ꝛ incisionis panniculorum.

Via facta est mentio de signis fracture cranеi ꝛ est mõ

videre ꝛ facere mantionem de signis fracture ꝛ incisionis panniculorum. Primũ si ꝗ ꝗ est ꝗ in loco est dolor ꝛ cãpt fcobondo ꝛ uertigo ꝛ alia talia accidentia. Secũdũ signũ est ꝗ facies multum rubet ꝛ pulsatur oculi emiuent ꝛ obscuriuntur. Tertũ é de nariꝗ exit sã guis nel ab auribus ꝛ palato ꝛ boc é satis manifestũ. Quartũ signũ é a lesione ꝛtutis ꝗ cũm difficultate mouеt ꝛ loquеtur non potuꝗ sequitur ꝛ tot; pstraꝗ ꝛ et stupidus ꝛ febricitat et riget et male dormit mibil apperit non fcat ꝛ tuꝗt et male egerit et male mingit. postꝗ postea fiunt signa fracture cranei et panniculorum; ꝗ fiat. nb pond signa insisionis cerebri. Primũ signũ é ab exꝗ ꝗ ꝗ

remouere. Et id dicit Aui. et ñ qrit in oi fractu ra ut accipiat os tota qm ñ ē possibile. ꝓcies in ol osse. Si at caput fuerit forte fcipit Aui. ut pforet cū triplio maiorib⁹ dēti minorib⁹ pforādo foramīē multi vtq; prope aliū ad quātūm tum coīte fs q vulnerū expellē ē osse postea cū lcissiis sepa ō una pe ad alia q; ō uno forāine ad alīd quōusq; fuerit os sperantes tunc ips cū electuario eluatur ipm cū digitis nec cū pinis rōnaciis clauī nel ebe postea ꝗ ō cū lenticulari z maleo ōso aspitates applana. Et ō dit Aui. Si caput fuerit forte opotebit vt in fimio pefodet cū terpatio q vocāt nō pfidāt ire sūt pfrāsia qb⁹ē eminētia pua intrā ē locis acutis oor vt pbibeat ista ē eminētia pfundare z pueni re a fifac. Doc toto completo videas si aspiratures alij remūcrum q poterits videre occulta fideuel calefaciās diuiti tum z conducta cū circūcirca s cū diuito sensiēs aspitates z tūc illas remouens cū lenticula vel cū alio rafeato rio obuso. Et ō dicit Aui. ē tūc oportebit ut ocuo aperiatur offa que sit ex incisione z conuacatione aut cū nouacula aut incisorio q ass milat acici ens. Et in docēdo nos remouere ipm os dit Ga. z Dam. ō opotet vt incidatur ex offe mīsilīud q ē infirmū. Hā illud q ē in eo ominutū i. cōmum vebemēē opoztet ut ēbatur totū. In illo aūt ex quo ēnēdūr fixure extrēsione plurima. Nam illud qī acēs nō oportet fūc ex calosum fixuras vsq; ad fund eum.

In ista operatione manali ansp ad alia deuenia aliquīd? documētis volo recordari vt mōo res vos facia. Primū est ut nō fiat operatō in eo in quo tutus ē debilis vt in Ga z Jaffa. Et Jpo. ubi ē indigentia nō oportet laborare. i. debilitas ipsius. Secūdū documētū est vt ante oia fumīnē de periculo z prestat ut homo cuius fmonis fuitoz z infirmū. Tertiū ē in operatione ista fugiat comissuras ḡ⁹ potest ēitmēdū enim esset de casu z lesione bure matricis: illic alligāt z habēt illic fenstrāz etā a mare rīa z nerius illic fenstrāz vel pater et matrhonia. Quartū nō. ē q; respicias se a plenilunio q; in eo cerebr; augmentat z ad cranei appropinquatur vt dicit rerio de diebus certicis.

Quintū ē dilatatio fāt Ga. tūc magis declīno q; talis est aptior ad expurandū vt dicit Ga. is⁹. terapēcice. Sexū q; in dilatādo nō ꝑcēf fines fixiurarū sufficit et fs Ga. sīl auffore de osse q; fantes possit expurgari. Septimū ē si os debeat ēdn et repōnēt extractionē cū oleo ro. ifundat ad boc vt taliter mollifecetur. vt in doloze extrahat. Octauū q; quanto cit⁹ potest de oōne te expēdias maxime in cōpēssione et punctione pannicuīorū q; ad ista cirūrme seqūtur apata z accēsa mala z timoz osa boc toto completo deb babē fundonē de grana z fundē ipsū in trib⁹ prib⁹ olei ro. z una mellis ro. colari et fiat illud donec fis fecunia de ipsae si fit nelles maior abstersionē nunc posea ēs q una pī olei ro. z iii. mellis z boc vbi non sit dolor: vbi tū in p cessu videris telā nigrā fore q; durā matrē meritō alicuius humoris cōtupti q; sānguinis tunc mel ro. folij potest apponi donec ilā nigredo q; est merito medicine nel alicuius alterā rei sit remota. Et ideo dicit A. si nigredo apparet fugnelamen et est fozastē in eo q; apparet de ipso. z non est nocens z fozastē eius cauē sit medicīnē tunc cura ipsā cū melle ro. atuso cū triplo ipsius olei rosāti. donec remouatur nigredo z si videris nigrēdines ista ñ posse remouēri tunc arguas pannicuīi fore putrefacti quare tunc dēt fugē. Et ō dicit Aui. z si nigredo fuerit ipsa tunc tunc fugē et nideas diligenter q; si fructura fuerit in alio loco a quo fanies ñ possit exire libē tūc ostiū meū ē ut appositis medicīs apponat spongia z balneē in vino sūptico et erpīs sa leuiter apponat ne dum mater ipediat z hoc pacto ōsūdes locū cū greco maiori vel minori vt ribi placet.

Ca. 2.m. de fractura cranei rōe mutationis.

Y accidit q; par tu fractura cranei fit ratione mutationis ossium Ga. vt cureē vt iam dicīs ē et ista cāsa hēo pe manibus. Unde ea ē feci z facio narrabo in muliere vna: q; fic se habet q; ossis vna q; cecidit de alto z pcussit cuī puerta caput vltius z fractus cranei fuit aliqīd ossium z contūnūm visum ē: tacuū illud idē indicat.

Primo q; fiat enacuationes cū pīl de iera vel cochia z aliquē diuersione fiant cū clisteribus acutis z suppositoriis z ventosis z hoc tota fit vt elongēs materiā a loco ratione cuius nō cursetur dolor nec locus apostemet. Et hoc bene sensit Aui. in ca. 9. de soda z percussione z tales termōnē posuit z qui ē hoc facto. Emplastra sīmīl in principio z hoc. R. pul. rof. aut balaustiae cipressi calami aromatici lentiū camomīlle melilotī ana ℥. s. holi armeni allumis myrrhe olibani aā. cōfiantur cū vino z addat olei ro. z olea de lilio in modū emplastri et in pōno de coctione ipsī Rigados. Aliud q; puenit in pancipio. R. foliorū mirti balaustiarū cortīcis granatorū aā ℥. i. coquant in vino z in ipsio pistatia addat aliqd mirtū calle ligni aloes calami aromatici z in modū cpsī capiti apponat. Ꝓsequtur cū fuerio fecunia ō apatis hoc cpsī dicīt cū ueni q; materiā illā deficcat z nō pmittit ēa ad cebr; peneare. Et si cēm certi q; hūidiaia aliqua ad cēbr; nō peneraueriē nos nō remouēm ipsī os q; fs qz timem de hūidiate illa q; aliqua nō peuerat ad cēbri subāt hīc ē q; remouem ipsī os. Si nī ipsa fcissura fit pua valde contingēs est ipsāz curari posse sine remotione ossis ut de facto fiat ēstrut uidi z multi antiq hoc fecerit z patebit. Et ē q; ēxacuātīo z diuersio z cū fortunē loci conare illā hūidiate resoluere cū ēpsīo cuius vna forma ē talis et tuc melē erit timor de nocumēto q; ōpo accipiat. z iii. lactis mulieris. z ii. tēdentine. libī. cere nouē. 4. z. s. thuris masticis gūi. aranī. z. ii. z fiat emplastr. z mirabilē valet z sum exptus: loco tanī istor. pulues aliqui vtūtur vngueto mariis filue qd fit R. mare filue recēte z fac ipsa bulire in vino vsq; ad sūmptionē medicatis: deīī colletur z in ista collatura addat oleum z cera z bulīat vsq; ad vini sūmptionē z pone ipm super ōgrā matrē generat multam carnē. Aliqui tū vtūtur vngūto gumi ciemi qd potest dēmo ebono z pominus sicut dicīt ē: Aut pomīm ipsī sup pecā magnā coboperiēdē tonī desup autem apponīm vnq⁹ ratīnum aut bassiicum fm erate aut cōpīcione. Si aūt caro mala generet supra matrē remouēat vt dicit R. odec. ē pulue bermodactillor z aliis infimul combusti. Aliq remouēt cū vngueto aplosy z fac ipsa mulieres ostum remouere. Aliq cū vngueto viridi z hoc pacto R. folides locū cū greco maiori vel minori vt ribi placet.

Ca. 2.m. de fractura cranei rōe mutationis.

Y accidit. q; par tu fractura cranei fit ratione mutationis ossium Ga. vt cureē vt iam dicīs ē et ista cāsa hēo pe manibus. Unde ea ē feci z facio narrabo in muliere vna: q; fic se habet q; ossis vna q; cecidit de alto z pcussit cuī puerta caput vltius z fractus cranei fuit aliqīd ossium z contūnūm visum ē: tacuū illud idē indicat.

Primo q; fiat enacuationes cū pīl de iera vel cochia z aliquē diuersione fiant cū clisteribus acutis z suppositoriis z ventosis z hoc tota fit vt elongēs materiā a loco ratione cuius nō cursetur dolor nec locus apostemet. Et hoc bene sensit Aui. in ca. 9. de soda z percussione z tales termōnē posuit z qui ē hoc facto. Emplastra sīmīl in principio z hoc. R. pul. rof. aut balaustiae cipressi calami aromatici lentiū camomīlle melilotī ana ℥. s. holi armeni allumis myrrhe olibani aā. cōfiantur cū vino z addat olei ro. z olea de lilio in modū emplastri et in pōno de coctione ipsī Rigados. Aliud q; puenit in pancipio. R. foliorū mirti balaustiarū cortīcis granatorū aā ℥. i. coquant in vino z in ipsio pistatia addat aliqd mirtū calle ligni aloes calami aromatici z in modū cpsī capiti apponat. Ꝓsequtur cū fuerio fecunia ō apatis hoc cpsī dicīt cū ueni q; materiā illā deficcat z nō pmittit ēa ad cebr; peneare. Et si cēm certi q; hūidiaia aliqua ad cēbr; nō peneraueriē nos nō remouēm ipsī os q; fs qz timem de hūidiate illa q; aliqua nō peuerat ad cēbri subāt hīc ē q; remouem ipsī os. Si nī ipsa fcissura fit pua valde contingēs est ipsāz curari posse sine remotione ossis ut de facto fiat ēstrut uidi z multi antiq hoc fecerit z patebit. Et ē q; ēxacuātīo z diuersio z cū fortunē loci conare illā hūidiate resoluere cū ēpsīo cuius vna forma ē talis et tuc melē erit timor de nocumēto q; ōpo accipiat. z iii. lactis mulieris. z ii. tēdentine. libī. cere nouē. 4. z. s. thuris masticis gūi. aranī. z. ii. z fiat emplastr. z mirabilē valet z sum exptus: loco tanī istor. pulues aliqui vtūtur vngueto mariis filue qd fit R. mare filue recēte z fac ipsa bulire in vino vsq; ad sūmptionē medicatis: deīī colletur z in ista collatura addat oleum z cera z bulīat vsq; ad vini sūmptionē z pone ipm super ōgrā matrē generat multam carnē. Aliqui tū vtūtur vngūto gumi ciemi qd potest dēmo ebono z pominus sicut dicīt ē: Aut pomīm ipsī sup pecā magnā coboperiēdē tonī desup autem apponīm vnq⁹ ratīnum aut bassiicum fm erate aut cōpīcione. Si aūt caro mala generet supra matrē remouēat vt dicit R. odec. ē pulue bermodactillor z aliis infimul combusti. Aliq remouēt cū vngueto aplosy z fac ipsa mulieres ostum remouere. Aliq cū vngueto viridi z hoc pacto R. folides locū cū greco maiori vel minori vt ribi placet.

M Ultociens accidit ut craneum scindatur cū sagitta vel ensē: dre primo videatis si foramē fit latū sic q; possit ista sanies exire ut non: fs sit sequāz cū phibonibus apātone modo dicto superius z mundificēt z in carnes modo supradicto. Et si aliqua pa ossis fuerit q; frustrum aliqd illud removeas cū lenticula vel aliq⁹ instrumēto. Si accidit modo q; cōstūra fit in pua q; non possit fieri operatio: ē debes facere ut dictum est quia scindere locum secundum cruceū vel alio modo quia secundum figuram mānualem z remouetur cū ē parte dcīunori vt facta possit ēre z postea prosequere in operatōe tua ut dicīt est. si modo accidat ut quis vulneratus fuerit cum sagitta considerēs primo locum perforatōnis z etiam figuram ad fcionem sagitte si lū cus fuerit in superciliō vel infra non timeas q; non est timor de cerebro nec aliqua uia debes os remouere quia cerebrum non attingit illum locum vel parum. Et ideo dicit Salic. fractura os ossium capitis quoniam aliquem ossium difficilior est cum ossa capitis frangunur z peccā pue nebementer non restauratur: sed necēsē est ut extrahatur secundum necēssitē fracturē. ut turus egrediatur ne cerebro inferat lesionem quia boc cerebrum non attingit usq; ad istas p ēco non est necesse ipsum remouere ab illo loco

Considereo secundo fcionem sagitte si ipsa fit infixa super superficiem craneum est ut videbēs ē peneratuerit craneum aut non si non properendes ex ferro bene exstimationem bonam. Primo antēq; remouēas sagittā abscīdē capillos postea dilata vulnus cus rasorio ut sagitta exeat ne in extractione sagitte causetur dolor in lacertis z nullis et nervis cutis. Et propter hoc dilatatur ante extractionem sagitte Extracta sagitta procedat medicus cum flebotomia z scarificatione secundum q; sibi videē de debilitate z fortitudine virtutis infirmi z cū clisteribus z cum unctionibus extrinsecis z fricationibus intrinsecis z alias rebus z fit ut dicīt est i ob⁹ in ca. precedenti. Si uero usq; ad pfundum cranei penetrauerit quod perpendes ex sagitta z ē et q; ilo cuādabitur alienato. Considereo i boc casu extractionē sagitte q; ut plurimū tales mōuūt q; i ē cāse sagitte cū cēbr; fuerit lesū. z ō q; ipsa q; fuit i cēb⁹ q; pē exalāt z calō ōficit z per ōpīs ēsīgo z mo ēt ilto mō moriunt.

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia

Si uidetur alterationem tunc dimittere fagitta usq ad finē uite. Si uidetur ipsum loqui et bōe memorie uiro cum remouentur capilli : incidat ea tis : Ebdur fagitta et molliatur ferrum cū olio ro. : fiat fiola de cephalica prē opposite : extra cta fagitta splenar locus cū petia infusa in olio ro. et melle mixta : ponuntur aliqe petie inter duram matrem : cranium : et q̄ motu cerebri pā niculi eius fracturam exeant : et ex contactu partium aspera : ossiū lesi inde pānīculi ledantur : ne ex contactu illo pānīculi aperi q̄ : fiat ro posse esse cū mortis. Ego ā tuidi unum de placentia cuius nomen erat Antonius qui cū fa gitta fuit uulneratus inter duo fupercilia : ex opposito nasi et intrauit fagitta ad quantitate digi ; cū digitorij et breuiter ad sanitatem paucis die bus deuenit modo quo dicetis est : ipsius : non miru q̄ fagitta penetrauit in fra cranium. In se cundo uidi aliū qui teutonicus erat : inuen ent cum fociis suis : fociis fagittabant : breuiter ui ex ea exuit de balistra fagitta : pauisit istū re tro in capite : illē cecidit ad terram : nūq̄ loqu tus est. Ego ā tuidens doc dimisi eum : nolui extere fagitta : breuiter mortuus : in ūb̄ diebus

Et doc de fractura cranei fecūdū modernos.

Ca.4. de modo operandi in fractura cranei.

Estat modo discoz

dias in hac parte de modo operandi inuenio inter famosos doctores de fractura cranei et in hoc multitudo discordanti um arguit difficultatem curationis. Ita ist do ctores Haec Paulus qui aiebantur ab Aui. et i ipsis imeniur cirugia. Aut, Albucasis Rogerij Jamerius et bruinus et Gui. de salicto uidētur in differentes in omibus fracturis : discoperien do trepanando raspando ossa ipsius capitis cū instrumentis ferreis ydere debere. Et istī ratē fundant se super isto cū q̄ est necesse deregē et raspare ipsum os et uirulenia ipsa que infra cranium coadunatur : nīr possit mundificari et siccari et istum modum moderni insequntur.

Alius est modus operationis aliorus antiquorum qui curabant fracturas istas cas emplastris et isti fuerunt scīt Anselmus de anna et aliqui paduani et aliqui bononienses. Et Gui. ab aur et fere oēs gallici et anglici predunt in carnādo et consolidando cus suis emplastris et potionibus et ligant cus bono ito et fidāt se sup doc cū q̄ si possumus sanien ēpē fine ossium : et pulsione erit melius q̄ facē possim cū medicā ibus precipue q̄ recūdū modū istū nō generatur sanies sicut recūdū modū aliorū : sed ibetur sanies et generatio ipsius doc phanr rōne sic : remedio ossis et elevatio ipsius nō fit peter alī nid nisi ut virtus et sanies bene mundificetur.

Et non aggregetur sub pānīculo nec inter pannicules cranei ossis : ipsi timor non esset de doc nō pcederemus cū detectione et elevatione oss ut ista de prima opinione. Arguitur nō sic : mala te sunt res que habent virtutē uehemēs : attrahē di ad exteriora non solum humiditatem uirulē tēmo et habent virtutē extendi frustra ossis et densa que remanent in uulneribus ut dicunt : e mea. pptio ex quib̄ possit fieri sufficiēter mu dificatio et exiccatio virus sine alia detectione : elevatione pricule ossis. Et arguitur sicut ba bētur in pricula. vii. apborismorū comēto illus apborismi. Dubitasq̄ inter ellectia dicit in co mēto q̄ fozti ētuti nihil resistit in expulsione ad ex dacū q̄ materia sit grossa et ue sint stricte. nidemius autem q̄ natura apatis que est grossa trasmittur ad unum loci determinati : ossa et corupta expelluntur et retinet materia que est i concauo pectoris aut spleuersi ibiditur in subām pulmonis : expellitur ad ex̄ p os doc totum fit et fortinatur ipsis. Dicētius et in fracturis ossium q̄ sanguis qui egreditur ab eis : colat inter carnem : ipsis os : a natura p sunutur et expel lūtur. Si ergo ex operatione nē ista fiunt mul to fortius poterit virus et humiditas que est in vulne : in fractura cranei mundificari ad exteri ora abs elevatione : detectione ossiū : et pulsione eius : precipue quando fiet adiutorij ab emplastris que ētuti bīe uehemēter attractuā ergo ia ad exteriora quare tale vulnus pugnētur cum emplastris poteris curare. fiat doceruit sīl et fecerunt. Emplastrum conenies in fractura mi rabile cranei ut capitis : cornificor ossiū : de bet poni doc emplastris super caput inter duas pertias : applicari toti capiti ita ut q̄ : ubi uideat maior contusio. Ibi cū nonacula prius fiat. pfīda incisio ut per emplastrum attrahitur ad locū repurationis et : Rodocay limi bauraic nibā salis armoniaci aristol. ro. radicis. cucumeris asi mini glutini albori : alabastri albis ana aur. r. laes arbol mōi aur. r. de aur. 30. adipi capre aur iii. fel oles ß illis ēnis sufficit ad conglutinā dū medicinā : terrantur medicine fiere : cribellē tur : fricentur uncta manibus : fricatis cum fece oles de lilio ita ut cum permixta fuerint oīa be ne reponātur : reseruētur. Quidam alii me dicorum addiderunt huic operationi : fracturī cranei et in omibus eiam operationibus cius ossiū brachi et cruris hominis mortui ana aur. ß salinoie aur. vii. : : ita tales dicunt boc empl̄s mirabile esse : sufficit enim boc emplastrum ubi necesse est et frangit q̄ est necessarium : egredi : extrahit ossa corupta et fractura et tela et spī nis infixis violenter tamen in primis cum mul lificatiuis premissis : confert ad sigillationem vulnerum : ad contorionem membrorum.

Et ista que dicta sunt intelligunturq̄ aut me : a alios semper facta : premissis purgatione mu do comenienti pigmentum seu potio quam, isti dicunt esse mirabilem in vulneribus capitis : in vulneribus cassitis que sunt ab umbilico superius est illud. Rō opinīī clamo nis. ß. xiii. nitheris albi. ß. ß. mellis gest. ß. i. gariofi ereti. ß. iz. piperi cōmūis grana. ix. nam ceruntur : cribelentur : fuenē in li. v. optimi vini ponāt mellis li. i. q̄ cū modico ipsius uini bullāt : cū bullierint de igne tollantur et de pulueris predicti : in tanta quantitate misceatur eidem q̄ nō sit nimis forte sit boni saporis : delectabile ad bibendum : postea totumuini residum cū spe ciēb̄ ponatur : melle et pluribus ingredi : demum clarificet per colatorium distillando. Isti ē po nunt vnum puluerē qui cū boc pigmento q̄ da ri infirmo : et ita. Rō peome ualeriane garofoli late gentiane folium piperidis galanoli. Et pre terēb̄ de gentiana de qua accipitur tri q̄ ē. da abus aliis aut q̄ de oēb̄. fiat ergo ex boc pul uis herbis prius : radicibus exiccatis. Deo mīrētūr pulnis pulnis qui pignēto ē ulte acē ter de isto puluere q̄ de trib̄ diaritis capē po tea : pone i predicto pigmento clarificato fiḡ crucis pānis facienes super pigmento : dic. i no mine patris : filii : spiritus sancti amē. In no mine sancte : in diuidue trinitatis : dextera dñi fecit ētutis : dextera dñi exaltauit me. dextera do mini fecit ētute : non moriar ēs uiuam : narra bo opera dñi. Lattigans calleguini me : mozti ē radicū me. Primo in fiat oratio huoa ad dñs : cū predicto puluere sanar in firmū. Et ē mi xto puluē cū pigmēto fic infirmo tribuas in illo modo pura mi vulnerationis : ß fecisso vī ante plus q̄ vocamini q̄ infirm̄ comedē vī bibē volueri. Primo date sibi ciatū unum pigmē ti dicti cū puluē alīū date in mediocili in fero quando cenare voluerit : ß fac date tres citatos ol die oied̄ rub̄ temp ēt ci date bine potū dicte oationes predictas et uersus. Si ergo pringat infirmū hac potione bene tenē : non recē. funo q̄ cū auxilio cirugico fine incisione sanabitur bene. Si ē recē : illē tantum dicit. Sudetis ō spēm ō ipso non ēt si semel vel bis illam reici ar. Ubi ē frecē : ē frēgē. illa eiciat : cū ol auxilio cirugico. Cū incisione : alias nūq̄ possē. q̄ ß sistat ēffectū vengabilis. Dum. xxx. Multi alii antiq̄ ut Rogerī : quatuō magistri i fractu ra cranei : ob̄ vulneribus : ipsis erāt approximati succū aut decoctiones illaq̄ rep. Rō. ribe maio rie : poliide maior : maior : plantaginis : cinalis : cauliis rubei : herbe roberti : pedis colōbini : gario filate : lingue canis : pimpinelle : pillosella : ai. : ex oēb̄ illis fiat succus : de aut decoctio ex : eis melle ad ē mino mata. : : de eisdē pondēibus fo lii cauliis rubei ō mane : : fero : ligabant : : con sueuerunt tales magistri dicere q̄ ista ē pe nis infixis violenter tamen in primis cum mul lificatiuis premissis : confert ad sigillationem vulnerum : ad contorionem membrorum.

Et ista que dicta sunt intelligunturq̄ aut me : a alios semper facta : premissis purgatione mu do comenienti pigmentum seu potio quam, isti dicunt esse mirabilem in vulneribus capitis : in vulneribus cassitis que sunt ab umbilico superius est illud. Rō opinīī clamo rib̄ non sufficit et ita alia. ß ha. a Aui. est unū

Et q̄ predicta possitio fit possibilis ōdcauqu nam in isto casu tota intentio in principio ē ut illa humiditas aggregēt inter pastes ossiū firi nec ē aggregetur sub ōsse q̄ supra pānīculum : ibi detineatur : pure fiat arguitur modo fi est possibile illum bōem ē bonorū humor. nō lo lis in quali sed ē in quanto ratione cuius non erit timor de attractione humoris ad locū : cū boc tunc expulsiua erit fortis : cū boc medicie suenientes attrahē humiditatē et cōsumere ad ē poniuntur : humiditates existentes erunt puce quare cura erit possibilis. Et q̄ ilter modus ē sufficiat declarat possibile est materiam fore mi tam : humores possunt esse mali in corpore illi us : ratione cuius fit emplastra ponentur super lo cum fiet attractio mē ad ipsum. pptē q̄ attracto nem fegē mōs ergo cē. Sequitur apa vñ ut pats oēs doctores in principio docent approximare oleum ro. Item ista et eos totum fore contusis : fiat ipsi fore compressum supra duram matrē ratione cuius erit necesse remouere : q̄ possito ista non est sufficiens q̄ : ita sīl magistri : audiere aliquos : multos : forsan liberāt : : decidierunt il lud sufficere ut oblus q̄ non ē ūmi pterera illi nescunt videre ubi empla : cuenunt et multos aliqui interfiuant. Possitio ēt ha. a Aui. est tuti or. : : deregere : remouē istū os qui ita sua : salu tifera ē in oēb̄ fracturis quare tutior ē alia aqua non. Aliū uero magistri ut Theodoricus Denis cus : Lafrācis unum modū tenent. : : ē ipsis me diam tenean in differenter. : : Theodoricus in carnāt fracturis recenē cum potide : uino : : fu pu. Denricus fine potione sed cum emplastris ambo isti in antiquis fracturis trepanāt : elevāt Ut antiqui. Lafrācus qui inter oēs alios docto res : magistros in hoc melius dixit : : huic cre do dicit q̄ ūn hoc casu debea pcede incarnā do cū licinis intinctis oleo ro. : melle ro. : : si in duab̄ partib̄ oles : : una melis : : postea pcedāt cū mundificatione : : puluere capitali. Exceptis ē doctor ut magister ille singularis duos casus : : quibus non incarnat. Primū casus est ubi os di cātur cē deperditū ut in contussione. Secundo casus ubi os ptenit et pungit durum matres. fi : dā ē : : ille doctor in mandarunt illarum po sitionum. Post eiam istīs casibus debet os remouēri quia humiditates que illic multiplicā tur melius exeant : : etiam os est contaminantum multum : : ē ut infirmus timos ēt ne quis q̄ que cuius melius : : remouē ut breuiter dicam ß os est deperditum depaimit ipsum cerebum. Augetur cerebum : : magnificatur in plenitudo ut pāet terio dicētes quare sequitur dolor deinde apostema deinde mors. Si uero in istis os non depaimit : aut non fit infixum non debemus remouere quia in remotione eius cum ferro potest causari dolor. : : per con sequens apostema : : multa alia accidentia quia mala applicātio ferri accidētia : : mala applicātō rep̄ q̄ possunt ē minis lese aut mala applicātō

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia

aeris quia nihil peius ratione cuius melius est
pcedere fine detectione c̃ iudicio meo. Ite mo
dus istius viri est valde bonus z tutus z hoc q
dicit non est aliud dicere nisi q in scissura non
non debemus ipsum os remouē pq causa a me
assignata z ab eo pro parte fs potius ipsū coq
pugare z humidiares illā remouere cū emplas
tro tamen oppositum dicunt magistri nostri.
Ut Gal. Paulus z Aui. q dicunt in scissura de
bē os remouē z p modo isto z receptis recepte
ad capt̃m intitulans de uulnere cū contusione
z parta fractura z inde illic q d fiendū sit in pri
cipio cū sis securus ab apate, deinde qd fiendū
in aliis temporibus. Ab eis ex dicto istorū se
tenta tantorum virorū diminuit z mali. Scribi
tur cū in de alimentis primo imitiū est eis uni p
aliis credere fuit de magistratione. Et Aliabas
dixit in secido sermōe pi fue dispositois regā
lis tutius est uti prianci. q̃ sit nouus experimē
tis. In experiendo enim medicinam in corpo
ribus bonis periculum imminet alia z in pericu
lis cōiot z pbabilior ma est tenenda pptera au
xiliatus olim rex opifice z dixerat ab oplone
Sa. q ista fuit. Quindit Dip. in ipse l li. de aperti
ce certificatur dicens q in ob̃ulneribus que
in capite fuit scriptus est integer liber ab Dip.
z dicit ola que eis agē in eis. Et si prolongate
rum fuoiem in hoc non mirentur q necessari
um est q ubi imiet periculi magis cautius est
agendū z longē. Opinioni ti Jafraci magistri
excellentissimi me in hoc adhereo p parte.

Ca^m. j^m. de apate dure matris accidente i fra
ctura cranei.

Ostquaz ergo

fcā est mentio ō fractura cura fracture cranei, relinquit modo facere mentionem de mo accidente q accidit in ea. Cū se remotione apatis dure matris z ea, signa sunt posita super ipsa iō ñ replico. Cause istius apatis sunt tres. Prio poti
ri esse aliqua pars ossis pungens ipsū pannicu
lus ratione cuius causat dolor z ofte causat apa.
Secida causa pōt esse agnuatio rei que ponū
tur super cerebr z cū hoc ligatura strica nimis
Tertia potest cē frigus q̃ est inimicū eius z oī
bē nerusis mēbris. Quarta causa potest esse
multitudo cibi aut nimia poratio qñ illa minis
replent cerebr ratione cuius cātur dolor z apa.
Alie sunt cause intrinsece ut repleio nimia bu
mor peccantis, solo q̃tenat cacbodia q i cor
pore illo reperitur z multa solo existēs in loco.
Cura ergo consistit in duobus remotione apa
tis z in remōione mobis z ō dixit Galeno ter
mi vnāqñ; cās ex pitiis abscidere deinde de
genere ac fortā egrituinem ab illa cā. Primo
ergo ñ est fuerit extrinseca ñ ḥigyatis fruttū ossis
debes ipsū remouere aut si fuerit aliqua ex cāis
dictis ipsas remouere. Et ideo dixit Aui. q si
cā a facie est manifesta tunc os vt ab scindas il
lam causā velocter. Secundo si causa fuerit in
frisicea q corporalis tūc remouenda est cū ferla
nisi aliud impediat te. deinde corpus debes
purgare fs q ubi inderuderende subtilia regiā
q inter alia bo. q̃ vbi fuerit est vt sum expertus
Et ñ q Aui. dixit foliū de ffola et non de alia
purgatione q̃ sanguis est in maiori quantitate
oiis aliozum humoriū et magis flagrabilis z ei
p ffolas oes alios humores euacuāt z ei dixit z
nat ffola. Et toti hoc vult Aui. cū dixit. Et si
cā fuerit occulta tunc studē in remotione ema z
ffolas administra si non fuerit aliud. phibes ad
hoc z mitorationē cibi. Hoc complero ad loca
lia denominat et primo quādo materia est in flux
pu administrentur ea que virtutem habent infrigi
dationem z repercussiuas z cū hoc habeāt sym
tem aliquas mitigatiuas ut est oleū ro. Et ideo
dixit Aui. q regimē q̃ comēnt apostemātib̃ ca
lidis fiat embrocatio cum oleo ro. Si at ma
teria fit in flux z p pte fluxa fuerit debes admi
nistrare que habent virtutem resolutiuā z sum
mollitiua z mitigatiua doloris. Ficut aqua i qua
decocta fit altea fenugreci z semen lini z camo
milla z illis similia z emplastrum facti ex farina
ordei z oleo et semen lini z adipis anserinus
ratio adipis galline ita ut inungatur caput z colli
z spondileis dorsi et non solum adiuuat hoc cu
ra q̃ capitis immoo circa torū z in aure oz diffū
lare: aliud ex oleis que calidiuāt z ebullitione
sedant ut oleum ro. z violis z hoc totum dixit
Aui. aut aqua in qua bullita fit altea et fenugre
ci z semen lini et camomilla et similia et adimi
nistra emplastrum factum ex farina ordei. Ob
ñ apa calidus perseuerauerit z non fit aliquid p
bibens debes dare medicamen solutiuus semel
Et ratio quare primo faciemus ffolas z q̃ ffola
cūt humores dū sunt in mem. Et ideo nos ob
bentus per tuc facere ffolas solutio verū fcāt
humores dū sunt fluxi z hinc est q in pcessu fa
cta ffola etamsi cū solutiuo ut materia que est
in loco existat. Et ideo dixit Aui. q si apa cali
dū perseuerē z ñ est aliquid q̃ phibet sumē
medicamen solutiuum que solutat semel z fiat al
lud nam. Dip. precipit.

Ca. vj. de medicinis conferentibus fracture
et cozozioni ossis.

Eoicine cōferētes

ossis. Ossis, z hoc si locus iste cus me
dicinis debeat curari. Et intelligā ḥ
benedicpit palo Aui. q̃ ad fractura z cōtusione
ossis epitima tale valet. ℞. bdellii fascoli rubei
excorticati ana z. xl. aloes maturisci acacie ana z.
j. liticii z. xx. linianum cum albumine ouī q̃ fuerit
apostema calidum. Aliud Aiicenne. ℞.
foliorum mirti z falicis ana z tetantia z epi
mantur z fumantur galle et. rose z cope nam
cisci z fundali rubei z bolus armenius et
laudanus z faufel et terra sigillata z aloes et mel
fos z acacia et meliloti z safucus z comfice oia
cū succo predicto z appone z si fuerit necessaria
aliqualis super calefacto adde sanguis draconis
et cypressi et fac emplastri. Aliud. Aui. si fractu
ra fuerit in loco tel contosso z fuerit apostema
℞. fascolos excoriatos z. xx. bdellii balaustie
acacie ana z. iii. z emplastrū cū albumine ouī vt
oleo de myrto. Item dixit Aui. ℞. fascolos bdel
lii et acacian lunum aloes myrrhā z limāt illa
ci aqua mirti fiat decoctionis eius. Ebrianus
dixit ossa squassata fumantur dono de.ii. sepē
diebus bibatur ex succo unius albe z vino z tibo p
mitro ad pauca malesi. Et Aui. dixit succ̃ ro
lorum malticis z similiter coriz decoctio sup
ossa fracta illa restaurat. Et similiter dixit alcha
no ponitur super fractura ossis in fola cū corozo z
ossiis. Cāmala z sfort fracte ossis. Et dicit et q
ebrocatio facta cum decoctione mirti accelerat
ossis fracta: accelerat cōsolidatōs in fracturis of
fium decocto foliorum lentisci embrocata fre
quenter. Et oleum murinum restaurat et ista of
sa. z prohibet fluxum humoz in principio. Et
ḥa. dixit decocto vinu. Et dix. dixit radix gla
diola fractur no medetur ossa confracta excludit
z omnia corpora infigia removet. Et quidam
antiquorum dixerunt q radix gladioli trita cū
farina que inest parietibus molendini et aq ma
rina mixta cum vino. et apposita ossa sfracta
consolidat. Et Galenus idem dixit. Sun. de ara.
meliorat ossa fracta quando fit emplastrum cus
ea. Dixit et farcocolla restaurat fracturas. Sera
pio dixit minuia sfort fracturis z aquatilionū
b̃ que funt in interioribus z exterioribus z co
fert pectori z pulmoni et sedat dolorem qui fit
in fracturis quando fumitur in potu et linitur cū
ea. Et dixit ipse q tam que non est fractā fs
est in experimentibus optar uel in collo alalum
laustur z infundatur in aceto uel oleo z empla
strentur cus ea sfort nutrioni nerui ors z fractu
ra ossis. Rad. dixit ingelica cum cortex tal ru
pinā fractur. Balsadas dixit. bolus armen
fracturis. pdest ossis si cardaplasmatur cū acacia
confert et fracturis ossium non denudatis terra
pictorum z et illa que mentitur in caumine for
nacis iuiti quidem cū oleo dissoluitur z opportu
Edyran. Et dixit ad omnia ossa fracta ma
nuum z ad dissuncturas z ad oes passiones ani
℞. uini cotilos sicci foliorum iuiis albe cistos
tili. galline. z. cozalium ana z. iii. hoc coquitur
donec remaneat cotilla una dissentericis literis
eis ola q̃ in eis cātur fiat bibinum. Expertum
Gin. de ya. tollatur molle iuiis albe z coquatur
in oleo donec dissoluatur z et ex potesa fat of
fidus emplastrum. Accit multotiens ut ossa frā
cā non sint bene consolidata tunc restaurata ita
q̃ membri figura sit mala que rectificari nō po
test nisi frangantur z iterum intamtur et ego si
ne dolore ut facilier frangantur. Sumātur folia
cicute z in aqua perfecte coquantur q̃ qua oni
di die perfecte fomentur z embrocetur multo
tiens z ex dictis foliis coctis cū pingedīne pōci
nel galline locus postea emplastretur: hoc eis
pro sarcoidem mire mollificat in x. diebus vel
circa ut possit ossa facilier frangi iterū et iterū
debite reparari. Hoc enim oēm carnositatem et
duritiem in qualibet parte corporis natas molli
ficat: z uerū est quia sum expertus.

Explicit tractatus de fractura cranei z conse
quēter explicit liber prim̃ huius chirugie com
posite p magistrū petrus de arselata o bononia
fm modum Aiicē. de capīo in capitulis. Amen.

Incipit liber secundus

de apostematibus i particulari a capite usq̃ ad
pedes de quibus Aui. in 4° non fecit mentione.

Capitulum primū de diffinitione apostema
tis et cura eorum in vniuersali.

Ostq̃ facta ē

mentio de apostematibus
z eituris uulneribus contu
sionib̃ z ulceribs̃ de neruis
z fractura cranei fs modum
Aui. vt premisit̃. Restat mo
do facere mentione de aliis
apostemat̃ de qb̃ Aui. non fecit mentigōem
qd̃ superius fuit dictus. Dico ergo q̃ ls apa fa
tumor pter naturam factus vicio humoz. ut dixit
Aui. fs primi. apa est et repletio porositatis me
broru consilii facta ꝑ natura. Et ista diffinitio
bona z clara z pa ex se. Explicem ergo modū
curationis ex qua apa fuit cūtur ipsū ē apanat e
nā repulsū eā p fuit ad mēbra fiet sanatio et
z pusso ne accidat apa: z hoc ut plurimū cus stri
pticis z frigidis fs z apate frigido et calidis stri
pticis pohibitis z calidis bonis facere. Secido modo curāt
ipsa apata p resolutōē eā q̃ dūtit q̃ qdē ficca
plebitur. Calida et ut in plurib̃. Tertio mo
do curāt ipsa apata per maturatōē eā illa adui
cus deuenire os. Doc tale cura pcedens ad ex
pissione pcept̃ dico. q in ō apate in principio cō
perit repressiuis. qz expellit materia z fiert apa
nō puniciū frerēs in illis casib̃ notionati in pri
mo li. Pericula et cū in illi casib̃ materia retro
pellere. Cū at apa existit in sui augmento. tunc
repercussiuis cū resolutiuis sint mixta i tanto ne
no iuel decultatione resolutiua sola ponātur. In
sunt nero sint leniora resolutiua. In declinato
ne resolutiua fortia sint et cū uidebis infra.
Quare g̃ fratres caute auxilia distinguā ñ min
cura tempora apatis q̃ circa diuersitate ipsoz. Et
ista mōs dicere baborbia in primo li. tractatu
de apatibus z illic ḥquirat z uidebit q̃ uerū ē.

Ca. ii. de hio que phibet i principio ipsm apa.

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia

Postquam primus

fuit vniuersalis completus ē: restat nō secūdo facere mentionē de his q̄ phibent ipm apā in principio c̄ termo meus in hoc cui vtilis: c̄ de hoc multi doctores c̄ magistri scripserūt in locis diuersis diuersa. Et primo dixit Auic. q̄ aerui phibet adiuntij apātum. Et dixit Auicē. nil denuncet fuit apā c̄ pfert cynarus malū c̄ curis in mēbris: vniuersaliter pfert omī apāti in principio c̄ forti crispijcez ad ministrēt cū farina ordei sup ea. Et Bal. dixit folia iusqam in cathapaslpāne adhibiuntur nimoes phibet mastic cū polēta, farinarz pos' summus ingliigere farinā ordei. Et dixit et Dia. rubus cals. folia eius apāta coarcet. Et Bartho. de va. dixit q̄ secū pmiscet acetū c̄ oleum ro. / Dixit etiam Dia. q̄ folia mandragore virtata cum polenta emplastrata in omni apāte ē singulare pesidium. Cū et ipse dixit q̄ pitaria oēs humores pfert et hoc est ipsi q̄ principio. Et hoc ē q̄ ipsi secūdo Bal. Bal. ē frigida et siptica. Et vide de qua paritaria loquitur ge de eōi non loqtur. Et Dalabdas dixit de herba tribuli tic pdest sugm mēm ad melēp et adiuti ni apātis pdest. Amplius dixit absolute sic tribuli ipositi oēs humores sparguit. Ba. dixit radix pine albe nimoes cathapaslpāta curabit. c̄ aliqn veteres dixerūt q̄ aqua radicis decocto nis spine albe fomentata oēs humores cōpesci.

Et Bal. dixit radix eius nimoes spargit. Serapio dixit condisi quando coqmittūr cū farina ordei c̄ mino carnē c̄ resoluit apāta l coz pilcipio qd fit inde empls. Et roēs illaru habeo in questionibus: c̄ dicēt in 3° ca. multa particularia sup pradicta sunt que resecō hic, c̄ illic videātur bene cq in primo libro primo tractani.

Capitulū tertium de his que conueniunt quādo apostema est confirmatum ī

Exmo tercius vniuersalis de his que competūt apāntibus

post principium vel quādo confirmatū fuit principium temporibus indigent resolunōe c̄ siptica: vel sola resolutione. vt declara tū est in primo ca. Bal. dixit in 7de mēdo domestica pter huius ē cōplexione herbe quedam ē apāta cū farina hordeacē farina potuit q̄ calamētū boc facere nequid eo q̄ vehementiue calefacit et desiccat. verba sunt. Bal. ad litterā. Et dixit Bal. in eodes libro de calaīto ē iposita. Nimoes sanguinis fuit octo diafoniatūrū. c̄ ē in vino decoquere et cathapaslpāne iplustret viride q̄ siccā ē melius. Et de vadixit carbadmus et cū polenta c̄ aceto emplastrā et oēs illut humores. Ba. c̄ sic dixit c̄ tunicā mastic cū farina mulierū hordeū bus fuis dedolis apponunt. Et consumit in ipsaqs d igerit velociterrs ē infundūdat in aqua non pfert sitī

palā ergo q̄ salnia ālū nuri iuuamēti pfestat. Mollibūāt c̄ pulueribū panē trinci mastic aqua apponunt. Et sumit oēs ēa sic mastica c̄ opīa fine lunoes oculoru vel humores alios c̄ nicos bucoes. c̄ hac sēcētā pirat Alcbi. c. Bal. I pāna dixit de butyro facto exlacte vaccino q̄ ipsius est digestiue c̄ laxatiue pectinis dicuro vrīnur co imbubonis c̄ alis. Et c̄ Ba. q̄ sudor pofis valet ad ēia apāta; Bal. dixit fecūdeon I aqua coctus fomentādo facta oēs tumoēs et doloēs loci tollit et ossis fracti. Et dixit et q̄ ra dicco quādo pi lapicis pāna in meto nata exclusunt. Et dixit et de radice sanronia et pptie de illa que ficca vocat q̄ cathapaslpāne adhibita nimoes spāt. Et Serapio dixit quando folia pni tenuitur c̄ pptie mundis c̄ fit empls cedat apātie doloēs. Et dixit iterū Bal. folia lauri ē pani aut polente miscentur oēs tūoēs spgunt. Et Bartho. dixit q̄ miscentur in fridaido humoribus corporis q̄ in medulla panis frumenti, c̄ in calidis cū pisana c̄ pptie fermentatis et magnie illa que fuit in inferiori parte corporis. Et dixit etiam folia rosmarini aqa curant. Et dixit c̄ folia ebuli c̄ fabuci q̄ ē in spgunt. Et dicit c̄ folia bulbi voici cathapaslpāne adhibita tūoes spargunt. Et dixit etā cerisolii solūt oēs tumoēs. Et Bartho. qd fit mixtum cū aceto et affunguī uterū. Dixit q̄ succus mente filustris fimo gallinacez pmixa apostematibus facit valer. Dixit c̄ pollinis frumenti cum melle coctu tumores spargūt c̄ iubar iubrile cū farina eius. Et dixit iterū iubar frumēti impositum tumoēs oēs cōpescit, c̄ cū tuta cocta tumoēs spargūt. Et dixit etā fermenti frumenti tumoēs plantaris spgūt: multa alia coqmuntur emendat. / Dixit et polē la hordei crudā accepta cū aceto mixta tumoēs spgūt c̄ mellicrate et papauere imposita ī fiamationibus prodest c̄ maxime si fuerit coctā cū semine lini et tuta et fenugreco. Et dixit et semē cumini cū polenta et oleo rosacathapaslmae adhibita cum aceto modico tumoēbus epiuulum.

Et fecūdā quosdā alios veteres tollit tumores magnie frigidos et calidos. Etiā in poo ceffu cūmi garioflūti et semen etiā ipsius cū temperatur cū polenta c̄ oso superponitur. Dixit et ficāmorū cathapaslpāne adhibiti l pmiū fidat tūoē. Et et de poio nisoē c̄ tumoēs c̄ ad oēs c̄ cū affugia tria specīt c̄ forte credo q̄ loēt de folius c̄ hec pptie facūt pea austera. Et Bartho. dixit q̄ ide possūt cornices arboū mali granati. Et dixit Dia. q̄ adipī magna cū fraces aut cāse tūor tollit et sit potēs adeps. Et dixit et cāse bubulū coagulāt oēs tūoriū modē l suppositē c̄ maxie occultū. Serapio dixit q̄n. ex radice vrī albe cū rob eēs tūor resolūt apāta et qpit et l qulē c̄ fimēs. Et dixit et folia ireos babentia colore croceū vel albū cōferunt oēs pēturis. Apostematū aut ēs fi i augmēto: oēs vi decoquantur cū rob vel vio c̄ fit inde empls aliqd manuetur. Et ide possūt folia

narcisi secundum Bartho. c̄ Sera. dixit in ca. 8 faluiaqd mastica c̄ frumēti c̄ pomī sup apāta rustico; manuat c̄ resoluit ea. Et fuerit i coz poribus mollibus sufficit folia cū mastica nōe panis. Et dixit iterq qn fit capitis cū sumach c̄ aqua phibet apostemata q̄ fuit in capite c̄ apostemata q̄ accidunt a pcussione fuse cāsis: phibent uirditate q̄ pīngit inde excoriationē que fit a scarpelatione l cuere decocto aliqd pomi sipsa pmiscū phibet apostaūnatione earū. Et dixit iterq quādo linuunt cum stercore boū herba siccam comedentiū membra apāta cōfert cū. Ite dixit fiercus caprīs comedentis folia punicorū cū medicinis resolutiuis c̄ confert inuamēto magno. / Et dixit iterum sanguis anfrum c̄ aiarīs confert apāribus. Dixit c̄ ius ramānum quādo eligūt eli conueniūt apostematis antiquis que fuit in dorso qñ pcurrit super ea. Auice. dixit calamus aromaticus resoluit apāta ad oēs infuper tūnoēs fiat empīm cū rafano c̄ aceto tritoē. Dixit et fanconicū phibet apāta c̄ carbunculū sedat c̄ frigidū et ānum cōfert tumoribus c̄ apostematibus c̄ mutatis. Vnit etā decoctio Alchane cōferat apāribus calidis c̄ frigidis c̄ ficmatis. Peter fuam exceptionēs. Dixit c̄ coquas resoluit apāta c̄ fimī eo pertispīla. Et dixit etiam fex vini nō adulta est bona inflationi sola c̄ ei mutq dixit c̄ dixit c̄ ou pertispīla. Et dixit etiam fex vini nō adulta est bona inflationi sola c̄ ei mutq dixit c̄ dixit c̄ ou pertispīla in empīs apāribus. Constan. dixit malua in vino cocta fcrofulas c̄ apāta c̄ tūoes oēs manūlarum curat; maiorana tumoēs omnes cōspōrt c̄ oculos; cataplāte adhibita spargit cum polēta imposita magnie c̄ urticā vel lenīe cinis ad ola apostemata c̄ pustulas cū aqua plumali imposita est singulare pesidium. Et dixit Constantinus aliqm assum c̄ in fasculo missum dolori c̄ tumori deficiet resolui fine molestia ligū. Et dixit etiam mictū mirra cū sanguine tuī aut vrundinum posita supra scabie aut in petigine aut quaslicinā; corpore apāta illa curat. Apulius dixit radix cucumeris asinini q̄ polēta alpā tumoēs spargit. Et dixit c̄ folia vole pmiscū c̄ aut aqua gā pari pon deris contusa tumoēs c̄ oēs collectiones dissoluit; ēcōm plures veteres viola alba tuie radix eius quādo fiere non potest bar beri cū melle mitis c̄ suppositū omnes tūoes tollit c̄ pustulas iam factas. Et dixit etiam berba iusquiami albī tensa cum stercore ouino c̄ modico acero tumoē genum vel tibiarū et vbi cunq; fuerit dolor tollit. Et dixit c̄ ū aliū ba lapacū q̄ si ipa tensa fuerit cum aiungia c̄ fa cta quasi magdaleon c̄ posita super peciam sup apostēam mirifice aut spargit aut fact collētā c̄ aperit tuīnus. Alcbi. dixit de folario alchedē gi sicut est ex medicinis quarum siccens bulitur in igne confert apostematibus corpore tā inuīnsicis q̄ extrinsicis c̄ quādo liminy super apostemata extrinsicis confert eos. / Et dixit etiam nucleus fiscus vetere mastcatus c̄ apposit sup apostemata vetera curat. Et dixit etiam fiscus talpā accipe nucleēm c̄ contere cum tam diu manib q̄ mosiat. Et postetur non sinit bubones nec alia apāta orirī q̄ empericā est. Et Dirānus dixit pellis rane combuste c̄ trita c̄ cum aqua suppositā c̄ linita nascētia sanat. Dalabdas dixit q̄ sepīnni consumit apostemata. ī

Ca. 4°. de cura maloq; apātum in vlti.

Exmo vniuersalis

quarnus est ulterīmultorūes apostemata mala c̄ fraudulentia fuīt que non cognoscuntur per specimēs c̄ per spīa genuīnqs mala fuīt. Et quandoq; per speciem cognoscuntur sicut fotmica bertispilla excara carbunculus pnna c̄ fic de aliis quare aliqua vniuersalia hic de aliis nūc dicā sic in genere p̄ qubus in particulari fiat recursū ad pmia lubrū vt nō scientes particulare apostēata mala cognoscere sciant ad minus apīa vule vniuersaliter curare. Albertus dixit ad omnia apostemata vane nosa valet singulis cerui bubinis. / Dixit Dia. ō boc ad omnia apostemata putrida caro marinorum oltracorum combusta c̄ cum aceto c̄ aqua vel cum aceto c̄ melle mixta confirmūt iuuamē to maximo. / Et dixit alicū tumoēs suspectos cum adipe resoluit. Serapio dixit cūmis oltracorum habētis aliqs subtilitāme tūor c̄ qui solūt ad minuīrarum ipsorum apostematibus fraudulentis c̄ quādo cōficiūtur cū aceto c̄ melle confert iuuamento magno apostematibus putridis. Et hic cinis valet ad carnē putridam que est in vlceribus bos dicū cum aceto c̄ melle mixta confirmūt iuuamēto pupīrgoqs a quibus accipīnq; blanti bisiancie. / Et dixit etā sic, fiercus capraris est calidum resolutiuum c̄ confert apostematibus fraudolēis fuīt que apostemata genuīqs dolōribus iuncturarū c̄ fcīer. q̄ mīscet cū farina ordei c̄ conficitur cum aceto c̄ ponitur sup locum maxime in corporibus solidis c̄ duris, fuīt ī corpora rusticorū. Et quādo illud fiercus adūrīur et magnis resolutiū c̄ curat apāta c̄ etā mīcetur cum emplis resolutiuis sicut est emplastrū quod fit ad apostēata radicis suris c̄ testiculū. Et dixit c̄ q̄ ūno c̄ folia papuueris comū confert multū ad oēs q̄ cauēat postēq; mundificata fuīt cum fuerīnt ēgrīnū abstergunt abstergione fortquouqs dissoluīt carnē. / Dixit etā q̄ radix rediciali canis mundificat etiāmas fcrofulas c̄ oēs c̄ ficca curat apāta fraudulēta mirīdis. Ber. dixī oblus apāribus fraudulēta sicut c̄ carbunculus c̄ antrax c̄ cancer c̄ cōfert eadē ostraca c̄ cancī et marini c̄ limaleus trīti vius c̄ suppositū c̄ fiti cinis eos; ēi oleo fup posit. Alnuc dixit multīnes sanat illi qbus accēt apāta mala c̄ carbunculi c̄ almāc c̄ scabies c̄ pruritus bibitione latetis c̄ oplionīs c̄ oēs q̄ fuīt ad cōpīgū ipā c̄ ouertat ad colerā. Qm de vas ad oēs pustulā mala c̄ ad oē vlcus confert berba sancti laurentii q̄ alio nomine dicit berba vcīq; ceta applicat loco. / Et iubdit q̄ cinis coīs bulit c̄ oleo c̄

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia

luceras ꝗ suppositis cōfert in omni apostemate quod incipit incepione malare boc experti est.

Rasis: apostemātibus corrosiuis stercus hominis uetum cum ruta ficca super apostema corrodens uel in quo corroditur caro positi sanat.

Ueruātamen cum talia ad paratorum ulcerum natura transiunt ꝓpt ꝗ recurre ad primū libruꝫ.

Capitulum quinum uniuersale ad omnia apostemata quid faciendum est in talibus.

¶ Ostquaz sermões

uniuersales cōplei sint qn uiles sint ad quinum libruꝫ ꝛ etiam ad illu ſecundum: nunc particularius accedam ad illa q apostemātibus conueniunt. Et iste modus scientificus est: quia uia doctrine a cōmunioribus debemus incipe: deinde ad singularia peuenire.

Primo ergo nota q in omni apostemāte debes considerare duo. f. futurum fieri ꝛ factū. fu turum fieri est materia que currit ad locū. facta est illud quod iam est in loco. Circa primum dico q repercussiua competunt que prohibent materiam venire ad locum: quia confortant membrum ipsum maniendo. Et nota q: licet corpus fuerit mundum adhuc repercussiua compo tunt: cum tamen si corpus non sit mundū. Et ratio quare competunt repressiua corpore existēte mundo est: quia locus ubi apostema generatur debilitatur ꝛ causa illius materie. Unde de scripum est. A. primi: q membrum fozte ad membrum debile transmittit supplicatiōes suas: quare ergo membrum ex receptione istarum humiditatū fiet humoum debilitatur ꝛ recipit suffocationem? ergo non recipit repetitimus ad intra ꝛ confortamus. Et ut scientia huius capitulī melius habeat: replico casus in quibus nō debemus repercere: quia materia ratione sue multitudinis non recipit repressiones. Primus casus est quando corpus non est mundum nō debemus repercere: quia materia ratōne sue multitudinis non recipit repressiones. primo ergo cuacuata deinde repercutiaz. Secundus casus est in locis emuntorijs nō debemus repercutere timentes redditus materiei ad intra: ꝛ iste casus tenet se ex parte membri. Tertius casus est si materia sit multa viscosa ꝛ grossa: nō debemus repercutere timētes ne materia lapidetur: quod cōsiderans Ga. ſuper regni dixit: non recipit plenum existens corpus repressiones. Quartus casus est si materia sit venenosa vel etiam furiosa nō debemus repercutere: et patet causa. Quinus casus est: si materia sit conculcata cōtusa in locis: hoc ne materia plus conculcetur illic ꝛ corrumpatur ꝛ cōmuniter corrumpat membrum. Sextus casus est: si natura expellit materiam p viam crisiaram debemus repūtere ꝗ hoc ē ne materia redeat ad intra ꝛ noua ꝛ nociua fiat: quare est peius ꝗa radice: immo debemus illam materiam ad locum trahere: licet ista crisis non sit vera: quia materia Rosi cōtinetur vbi debet; que est vna ꝛ causa crisis. Et vult Galen cōmento illius affoxisimi. Ga quoqum crisis fit. Et in quinto casu habes qualiter in apostemate facto a causa primitiua non nō debemus repercutere. Et voluit Dali ꝛ Aluicl. et notes bene istos casus ꝛ particulas in eis positas: ꝛ ex illis habes glosam Ga. in. xiij. particula. ō ingenio sapientis: vbi dicit q: in apostemate quo incēdim felicet fumum fieri prohibere cui repressiuis ꝛ factum delere: ꝛ illud intelligitur nisi aliquid ipediat re fieri sunt conditiones dicte. Postq ergo apostemā indiget repercussiuis dicit Aluicl. q: humectatio in principio est timoza fia in apostemātibus. Et hoc dictum habet verum in apostemate q: si est a causa antecēdēte. q repercussiua conueniant in principio in illo quod ē a causa primitiua: vt in cōstione humectatio conuenit in principio vt patuit primo. Dico tamen q: in vno casu in apostemate facto a causa primitiua corpore existente mundo purgato tamen prius possumus apponere repressiua: ꝛ hoc in casu in quo egritudo sit magna. Ut ergo prohibeatur fluxus materie ad locū ne materia augeatur possumus appōere repressiua tamen pro parte unamnum matua erit nocuiū: ꝛ talia sunt lenia ꝛ confortatiua ꝛ modico tēpore debent apponi: ꝛ cōsidera causam. Et ō Aluicl. fumeno dec dixit q: in hoc casu mollitia debent apponi: ꝛ debi apostema fit a causi primitiua: quia raro repressiua apponuntur dicit q: mollitia conueniunt. Pro quo nota q: repercussiua sunt duplicia: quedam sunt que apponuntur super locum: quedam autem sunt que apponuntur circa locum: ꝛ talia sunt stiptica cōfortantia: talia debent apponi circa locū. Et hoc fensis Aluicē in capitulo de carbūculo. Et Bulde falcetes etiam hoc vult. Et ideo Aluicē ostendimus minus alla quia ista repercussiua cōfortatiua possunt apponi. In principio apostematis puenientis a causa primitiua notes etiam q: licet corpus sit mundum adhuc debet fieri cuacuatio: si hoc egritudo sit magna ꝛ hoc cuacuatio non fit nisi diuersionis ratōne: vt ergo diuertatur materia facimus cuacuationem cum solutione ꝛ flebotomia. Considera tamen q: regimen in ulibus corporibus debet esse minor q: in alijs corporibus non purgatis: primo cōsiet quādo aduenit apostema vel antēq adueniat ꝛ considera causam ꝛ videbis q: ignis est. Et causa quare facimus repercussione esse quia illa materia que curreret ad membrum mulum debilitaret membrum: ꝛ lederet ipsum: ne ergo hoc faciat: materia repercutitur: ꝛ in repercussione diuiditur in multas partes: quia expellitur ad intra ratione cuius virtus redditur valde fortis: sup eam: ꝛ ipsam resistitur: quare reducit ipsam ad beniguis ꝗ potest reducere qz virtus est potētior sup materiam sic diuisam: ꝗ super ipsam vniam. Etiam calidius est fortior: valde ad intra ꝗ ad extra vt notū est: ergo materia sic expulsa bene regulabitur: quare resolutiū vt bonificatur purgatione semper primo procedatur: ꝛ hoc fenis Aluicenna in. ca. de nodis: vbi dicit q: sup nodos nos debemus ponere plumbum ꝛ ipsum restringere super ipsum nodum: ratione cuius refrictionis diuidit materia ad multas partes: ratione cuius virtus melius ipsam resolut: ꝛ in tali casu fricatio valet etiam: qua ipsa diuidit materiam ad plures partes: quare materia resolutur: quare ex fola fricatione nidi aliquos curari. Hā bene q: repercussiua non ponuntur ut materia que est in loco retropellatur: sed ut materia que est in fluxu non fluat. ꝛ hoc est causa q: re in principio ꝛ augmēto apponimus repercussiua: quia materia in illis temporibus est in fluxu. Et ponuntur etiam ut confortetur membrum q: re dixit Ga. in regni ꝛ retropellit a se nasa cōfortata stipticis farmaciis. Unde ergo propter fluxum repercutimus: sed postq fluxit resolutiuis quod collectum est. pater ergo q: propē fluxum materie fluentis competit repercussiua ꝛ resolutiū. Unum nel duo nobis tamen recordes tantum. Ga. in p° li. ca. de flebotomia

Primum est ut respiciatis, ne ista repercussiua denigrent membum: ratione sue magne frigiditatis sic q membrum cōtumpatur. Secundum est nam ratōne huius etiam materia nitiuis in loco conculcatur nel alie dispositiones male fiant. Et curam istarum dispositionum supra habuiſſ, in ca°, dico quare causam necessitatis vide illic potq declaratum est. quomodo in principio fiat repercussiō: quia in principio indigentiū una fola intentione: quia repercutere materiam que fluxit etiam oblenium est in quibus cōstitus non debemus repercutere

Restat modo videre quid fiendum est in augmento Et dico q: in augmento duę intentiones habentur: vna est prohibere ne plus ā materia fluat Alia est resolutere quod fluxum est unde ergo in augmento nō debemus solum repercutere. quia materiā concūlcaretur nimis in membro. quia timor esset de cōtumptione membrū: et non debemus resolutere solum: quia ratia sunt calida ꝛ attraherē nimis de materia: ad locum: quare ergo ifte medicine simul debent misceri ꝛ ex istis duobus fit mixtis fit vnus cōpostum. Hic intelligas q: iste medicine in hoc ita frangantur sicut in tiriacatimino in hoc ē emplastro quelibet istarum rerum seruat naturam ꝛ complexionem suam. ꝛ fiat quelibet istarum in fua virtute ꝛ natura: vnus medicina stiptica in repercutiendo ꝛ resolutiua resolendo: sic ergo verum est q: in augmento debeimus vti resolutiuis mixtis cum stipticis q: voluit Aui.

Et notetis q: talia resolutiua debet esse mollitiua: ꝛ raro est ē quia materia in augmento ē aliqualiter compacta ꝛ indurata quodammodo a repercussiuis positis in principio: ꝛ ideo debent apponi talia que remollium ꝛ tenerificent materiam ad resolutionem paulatim ꝛ nō subito qz resolueretur subitaeunc ꝛ relinqueretur grossū quare ergo sequū q: talia sunt resolutiua ꝛ mollitiua ꝛ non resolutiua exicciatiua propter causā dictam a me. Etiam talia resolutiua mitigant doloem ut dixit Aui. eo q: resolutiua sunt repera ꝛ talia sunt mitigatiua doloeum. Sic ergo talia conpetunt ꝛ propter hoc pater exposiō termis Aluicen. cum dixit uerum mollitiua fiue humectatiua sunt ad dilatandum pozos ꝛ ad sedandum doloeze. In statu etiam dico q: talia resolutiua debent esse mollitiua: ego quo fieliigas q: statua habet tria temporā. f. principius ꝛ ē pro posito non distingo ipsum ab augmento statu ꝛ declinatione eius cum declinatione vniuersali. Unde ergo autem habet hicon aerum esse confederans Aluicen. dixit in statu fac uincere mollitia

Et loquitur de principio ipsius status: qr tiet materiam ipsius augmenti. Et dixit etiam fac ea pura hoc autem referatur ad statum ipsi ꝛ per hoc tollitur apparens contradictio in dictis Aluicen. Et nota q: ex hoc habes q: i principio status conueniunt alia quae conueniunt in augmento. In statu tamen dico q: conuenunt illa solum quę mollitiua sunt repercussiua nō aliquomodo: quia ita ista materia est fluxū que indiget preparari vt resolutur. talia aute sūt mollitiua sola quare: stipticis autem conculcarent materiam in loco quare non conueniunt. ꝛ declinatione autem conuenunt sola resolutiua. Et ideo dixit Aluicen. exiccatiua sunt que fiunt in fine: in declinatione. Intelligas modo hoc q: ista resolutiua non debent esse frigida exiccatiua: eo quia pro parte prohibereturę resolutio quia frigiditas inspissat. Et exiccatio debet esse in declinatione: eo quia in augmento vt statu pteq fortiū non debemus repercutere Restat modo videre quid fiendum est in augmento Et dico q: in augmento due intentiones habentur: vna est prohibere ne plus ā materia fluat Alia est resolutere quod fluxum est unde ergo in augmento nō debemus solum repercutere. quia materiā conculcaretur nimis in membro. quia timor esset de cōtumptione membrū: et non debemus resolutere solum: quia ratia sunt calida ꝛ attraherē nimis de materia: ad locum: quare ergo iste medicine simul debent misceri ꝛ ex istis duobus fit mixtis fit vnus cōpostum. Hic intelligas q: iste medicine in hoc ita frangantur sicut in tiriacatimino in hoc ē emplastro quelibet istarum rerum seruat naturam ꝛ complexionem suam. ꝛ fiat quelibet istarum in fua virtute ꝛ natura: vnus medicina stiptica in repercutiendo ꝛ resolutiua resolendo: sic ergo verum est q: in augmento debeimus vti resolutiuis mixtis cum stipticis q: voluit Aui.

Et notetis q: talia resolutiua debet esse mollitiua: ꝛ raro est ē quia materia in augmento ē aliqualiter compacta ꝛ indurata quodammodo a repercussiuis positis in principio: ꝛ ideo debent apponi talia que remollium ꝛ tenerificent materiam ad resolutionem paulatim ꝛ nō subito qz resolueretur subitaeunc ꝛ relinqueretur grossū

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia

sanitatis fluctuis stipticis sedantur. Et tertio debent esse confortatiua membris. Declarat Galtertio regimine curatione apostematum ⁊ replet vasa stiptica confortata farmatis. Si ergo apparet q̃ vite medicine debeant esse frigide cũ stiptice. Nota secundo principaliter q̃ medicine repercussiue debent esse frigide aliter ⁊ aliter tamen quia in flãmatione stiptica competunt ratione qualitatis materie: ⁊ etam ratione fluxu probibitionis eius: ita dico de herisipila. ⁊ ut demũ ⁊ alies pro quo notos diligentes. ⁊ Hoc competunt illa que stiptica sunt: ⁊ etiam que sũt ficce complexionis: quia omnis cura fit per contrarium. ⁊ legni. Cum ergo materia flegmonis sit calida ⁊ humida conueniunt frigida duplici de causa. Primo quia stiptica sunt ⁊ prohibent fluxum materie. Secũdo quia materie contrariantur que est calidaquare ergo alia debent esse frigida in principio ⁊ debent secundo esse ficca ratione materie que est humidaaratione cuius fit maior oppositio ⁊ resistẽtia ipsius materie ne fluat ad locum. Exemplum huius ⁊ sicut rosa balaustia mirtus galla cortex granatorum bolus armenus terra sigillata. ⁊ sic de aliis ⁊ vide per te. In herisipila tiero diciũt q̃ conueniunt frida ⁊ stiptica sed ista debent esse humida. Primo debent esse frigida ratione stipticitatis. Secundo ratione materie que est calida

Tertio debent esse humida nisi ipsa herisipila fit ulceratiua ratione humiditatis magis apponuntur materie que ⁊ ficca quia colerica ⁊ patet. Et forsan debet esse maioris stipticitatis q̃ frigiditatis ut dicit Auice. Et nota verbum: q̃ dicit forsan: quia hoc non semper est verum. Exemplum huius sunt fructi virgi pa storis cicurbita sempiterna plantagina portulaca ⁊ sic de aliis ⁊ vide per te. In aliis autem apostematibus frigidis ficcis vel humiditatis q̃ repercussiua competunt mixta cum calidis. Primo repercussiua competunt ne materia fluat ad locum: q̃ repercussiua frigida fuit ut dictum ⁊. Secũdo calida miscẽtur que materie opponuntur ⁊ non fluunt ipsam ad locum uenire quia omnis oppositio fit per contrarium. Tertio debent esse ficca quia materia ⁊ qualitas opponunt eis que ẽ humiditas. Exemplum huius: crocus conteniret similiter rose balaustie sandali ⁊ sic de aliis. mirra ffi cus croco vel camomilla. ⁊ aneto ⁊ sic d'aliis. In aliis at apostematibus mela colicis: quia feliccr febriros ⁊ aliis similibus competunt repercussiua que sunt frigida mixta tamen calida propter rationem immediate dictam ⁊ paragrafo lecto. Et consequenter humida conueniunt quia materia ⁊ ficca que in diget bunectatione pro sui resistentiate utile ex emplum per te. Nota tertio principaliter ⁊ diligenter. ut etiam patebit in questionibus que repercussiua fortiora competunt in herisipila quã in flegmone quia materia ẽ magis subtilis magis apta inhibi membro quare stiptica debent esse fortiora ne ipsa materia in membro inbibatur: ⁊ cum hoc debẽt esse frigidiora: quia materia ista est valde calidaque indiget pro sui oppositione frigida valde. Et simile dico ꝗ humidaqua in yridimia medicine stiptice debẽt esse fortiores ꝗ in cancro ⁊ in aliis currentibus eodem cursu. Patet pro qualiter stiptica fortiora debent esse in herisipila q̃ in aliquo alio apostemate oriunde in flegmone: deinde in yridimia stiptica grossiora debẽt poni in apostematibus melancolicis q̃ in aliquo alio apostemate. Hoc etam q̃ aliqua sẽ apostemata q̃ currunt cursu colerosa cum colera potest miscri flegma cola nicata ⁊ pt̃ permisceri sanguis ipa ut cente. Et potest permisceri ipsa melãcomia ipsa colera vincente. Et vincit ipsa colera ipsis sanguinem vocatur herisipila ficcides. Esti fle gma vincatur a colera vocatur herisipila vridimiades ⁊ sic de aliis. Et eodem modo dico de sanguine: quando secum miscenur alii humores ⁊ sic de flegmate ⁊ melancolia et patet. Et sideres etam q̃ quia cum infinitus modus pt̃ sanguis permisceri cum istis aliis humoribus ⁊ ita colera: quia infinite possunt esse permixtiones diuerse in infinite possunt esse species ifectus apostematum. Ideo ex te considera ex istis in quibus apostematibus aliis a pneumonitis repercussiua competunt fortiora vel debiliora: non autem omnia possunt scribi ⁊ hoc ex te considera. Nota etiam q̃ licet fortiora corrosiua ⁊ ambulatiua fiant ex materia colerica nõ naturalitamen ista ⁊ similibus apostematibus ⁊ principio non cõpetunt stiptica humida: quia locus vlceratus et in istis apostematibus quare frigida competunt ⁊ stiptica. Primo stiptica competunt ne materia fluat ad locum. Secũdo ficca competunt ratione ulceratiõis quia canon est q̃ omnia ulcera indigent exicatione puere q̃ sed ex consultione. Tertio frigida ratione oppositionis conueniunt ⁊ repugnantie ipsius materie que est calida. Nota ultimo q̃ licet ignis pertiniens ⁊ pruina differit solum fin magis ⁊ minus repercussiua fortiora cõpetunt ⁊ igne perfico ꝗ in pruina. Ratio quia materia ẽ calidior ⁊ subtilior, hinc est quod repercussiua fortiora cõueniunt. In pruina ex sit materia calidior qui plus admixcet de melancolia q̃ valde indicat fõma fua que est valde depressa ⁊ non eleuata mõ h' argnit materiam grossam: ut declaranꝰ ẽ in primo libr' tractatus de cruturis ⁊ inde illic. Deo ẽ q̃ repercussiua non debent esse multum intensa in istis aphtibus q̃ hec materia participat aliquali tenenofitate: nõ ita ficca sicut carbuculius ẽre repercussiua remissa cõpetunt. Et etam frigida nõ multũ intensa cõpetit ne materia conuiscet in loco que ẽ grossa ⁊ parcat ia dicens ⁊ Et nota q̃ hec dicta ad vtilitate primi tractatus primi libri ad q̃ ista cognoscẽda ⁊ ad vtilitate tertii tractatus primi et libri:

Tractatus secũdus de aphtibus capitis.
Capitulum primum.

Ostquam aliqua

vniuersalia ⁊ etiam particularia posita sunt. Restat nunc videre ⁊ ponere capitula specialia de apostematibus. Et primo capitis. Et de cura ista loquaꝰ Lãfrancus: de aqua que capitibus puerorum: ⁊ primo ⁊ hoc capitulo ⁊ alia nõto mihi generalia quedas vitia aliorum aftorum. Dico ergo q̃ quatuor sũt a quibus fiunnutur indicationes curationis: scilicet complexio composita ⁊ virtus: ⁊ primo ex complexione. Primo sumitur acus curationis quia calidis calidoribus indigent adiutorijs ⁊ ficciora ficcioribus. ⁊ humidiora humidioribus: quare etiam primo complexio pauetur. Carnificare ergo secũdum hoc beneficia indigent etiam quia humidi sunt: ficciores ergo longius qua complexio sua ficca est ⁊ hoc ut complexio sua seruetur. Dicit secundo q̃ Compositione sumitur acus curationis: q̃ corporum alia sunt rarealia spissaliter eis rara ⁊ aliter spissa medicanda sunt corpora. Rarita enim arguit facilitatem eductionis: spissitudo difficultatem eductionis arguit. Et dicit Auice. fen. 2. doctrina. 2. c. 2. vbi de humiditatibus in locis frigidis ⁊ calidis loquitur dicit. Et humiditates in locis frigidis sunt fortiores q̃ in locis maioris ⁊ melius dirigũtur: quare virtutes eorum fortiores. Et per oppositũ loquitur in alio capi. de humiditatibus in locis calidis. Quare ista tales faciliter voluuntur, et alii difficilier: et ex hoc potest notare regionem.

Dixi tertio q̃ virtutis acus curationis sumitur a virtute ⁊ q̃ sumitur applicatio acrium farmacorum ⁊ domestiorum. Sensibilia nãq̃ membra velud oculus velud ⁊ panicili alij vtura ⁊ pia mater acria nõ q̃ gratia sũt nimi farmaca. Dixi quarto q̃ et positione sumit acꝰ curationis. Iam membra aliqua ponuntur ⁊ superficie aliqua ponuntur in profundo: si ponantur in superficie ⁊ non medicina ingrediꝰ in eis Si in profundo medicina debet esse fortis: eo quia antea ad locum veniat multe partes ⁊ via transeũt: quare debet esse multum potens.

Et Auice. de his loquens fecit experimentis de pulmone. c. 4. primi. ca. 2. Secũdo nota q̃ egritudines quãdoq̃ recipiunt denominationes a membris: ad hoc sensus quia si materia flegmatica in capite ⁊ loquar in epithematibus facit talpam. Si illamet ad imaginationes ad oculum transfert, obtalmia faceret flematicam.

Si ad gulam squinantiam faceret: ad manus cirasiam faceret: ad pedem yridimiam faceret ⁊ sic de aliis humoribus est intendum.

Tertio nota vt notat Auice. in. 3. fen. primi. doctrina. 2. c. xviii. Causarum apostemarũ quedam veniunt ex materiis: quedam ex ispositione membrizque iuro exparte membri sũt repletiones ex sex rebus non naturalibus. Que iuro ex parte dispositionis sunt membrorum: sũt ex parte virtutis membri impellũs ⁊ ex debilitate partis recipientis: aut propter naturas tue substantie ad q̃ sic creatum fuit sicut cutis: aut propter sui latitudem sicut caro que laxa est posaut propter ingrossa ⁊ fab afellaut propter debilitatem membri non potẽs digerere q̃ ad ipsum venit. aut propter percussionem que in ipso materiam reinertat propter nocumentum quod ẽ in ipso: aut quia resolutio deficit respectu eius q̃ solebat propter exercitium: aut propter colorem extraneum qui est in ipso: aut propter praitatem eius: scilicet membri non potenis recipere q̃ ad ipsum mandatur. Ite fiunt que apostematꝰ in vniuersali: illo vso, venio ad ceta

Ista aquositas que reperitur in capitibus puerorum non fit nisi cum infans est in vtero matterum vel cum est nouter natus ⁊ fit ab humiditate menstrualis aquosa quã natura muliercꝰ ⁊ natura ipsius pueri non potuit retinere ut ex mata qualitate ipsius humiditatis. Sed potuit ipa vertigo ad ipsius caput q̃dq̃ ex hoc aquositas aliquando potuit se inter cranctum ⁊ cutem quare tunc medicus non perpendit nec sentit ipsum os. ⁊ aliquãdo potuit se inter ifac membra quia cerebra quia inter dura mater ⁊ cranio. Sũt hec difficilionis curationis ⁊ magis periculosa q̃ prima. Cura huius ẽ bocaliqui antiqui curant ipsam hoc modo. Scito q̃ in superiori parte capitis puerorum os non continuantur nisi post longius tempus ergo magistri illi incidebant aliqui secundum longitudinaliqui secundus figuram triangularematiqui secũdum crucem vt erat eis visum: ⁊ sic fiũt aquositates nõ ex trahunt in vna iuce sed in pluribus ⁊ colorant ipsum caput cum confortãtibus ut eis est possibile. Et ista erat cura eorum ⁊ egracta aqua de loco illi consolidant locum etiam ipsum vnuunt ⁊ manutiant ipsum caput cum oleo de aneto ⁊ camomilla ⁊ cum illo aiuplio natura residui rectificare boc si materia fuerit inter cranciũ ⁊ duram matrem. Si autem aquositas fuerit inter cranciũ ⁊ cutem omni die fiat iniectio cũ oleo ô camomilla. Rosulphure q̃ fic fit vt vixit Guido de faliceto ⁊ Lãnfrancus qui in hoc cũ lequitur: ⁊ ego etiam fum experto. Recipe olei de camomilla. 3. iiii. vel de aneto. secũdum Lãfrancum sulphuris. 3. i. misceãtur simul ⁊ de hoc calido acu hiu fiat in iue inuncto cũ oleo de sulphure predicto. Si autes per hunc modum curari non potest ⁊ aqua ista non sufficiant fiat cauteria puntualis ⁊ primo super frontem fiant in angulis eius vel in alio loco vt ibi melius videat secũdum ispositionem egritudinis ut aqua melius possit exire et exinabere ipsam aquam omni die paulatim ⁊ paulati vt virtus pueri deficiat q̃ valde timidum est: et dando. foramen necciter cum tentis ⁊ ligea post hoc caput cum ligamentis decentibus ⁊ hoc cauterium puncinale si non sufficiat nibi. faciaa aliud: vel alia in parte posteriori capitis sic q̃ aqua possit libere exire et secũdum voluntatẽ nũ. Et vlra hoc dicit Lãnfrancus q̃ post q̃

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

aqua est exactata deluper ponatur lana aut stupa infusa in oleo q̃ vino tepido ꝛ expressio ꝛ si ut mature modo commenienti et per hunc modum curantur.

Capitulum secũdũ de testudine siue talpa:

⁊ N capite accidit

testudo siue talpa que vt dicit Rogerius adhercranco ꝛ ipsum contaminat, quare melius est ipsam dimittere: postquam ipsam curaverat boc vbi os fuerit cotum. Et Albrancia ꝛ Guido dicunt se vidisse hominem qui habebat talpam vlceratam supra pronam capitis cum corruptione ossis a dco q̃ ita prependebatur panniculorum mutatis ꝛ locus esset discopertus: cui dedit regimen ꝛ consilium palliativum ꝛ necessit. ⁊ Signa testudinis sunt ista: nimio eius est satis magnus ꝛ mollis, ꝛ non est valde durus. Et propter hoc differt a nodis ꝛ conuenit cum eis quia cibtium habet in qua materia eius continetur et in capite oriuntur ꝛ non alibi. ⁊ In cura ergo ista vbi os non fit continuatum quia alceratum: habes tres intentiones. Prima est purgare ꝛ vitra eius ordinare. Secunda è materia de loco extrahere. Tertia est locum consolidare. Prima intento complenr: primo ergo, quia materia ista est humida ꝛ pinguis, conueniunt pillule de ireo vel chochie ꝛ etiam de agarico que eiaculant a capite ꝛ a pectore. Simpus de sticados in hoc valet si fuerit expediens: abstineat se a rebus humidis ꝛ a superflua comestione, ꝛ timeret quantum potest: vigilet quia ista exicciant: ꝛ ab alius rebus humectantibus quomodo vt clarium est se abstineat. ⁊ Secunda intentio completur per hunc modus quoniam vt dicit Bru. omnia apostemata que fiunt in capite incidunt: secundum crucem vt melius possit fieri excoziatio siue fint dura siue molla. Incidatur ergo locus secundum crucem vt melius possit excoziatio: incisio tamen sit superficialis vt cutis non incidatur ꝛ extrahatur tota materia cũ chistiqnomian si aliquid remaneret rediret vt etiam nodi. Et est satis superius dictum de hoc primo libro capitulo proprio. Et si aliqua pars chistis remaneret tunc cum medicamine acuto deberet remoueri modo dicto in primo libro capitulo de nodis. Et notes bene q̃ ta le apostema aliquotiens peuenit ad sanies ꝛ fe caliter in pueris ꝛ hoc è quando fecit misceri multum de sanguine vel de colera. Et hec è causa quare apostemata flegmatica aliquando veniunt ad sanies. Si contingat q̃ ossa fit corrupta in medica quantitate ꝛ velis remouere ipsum: fac vt dictum est in de fractura cranei.

Si os fuerit valde corruptum tunc fuge: q̃ timor est de morte. ⁊ Tertia intentio consistit per hunc modum quia hoc peracto debes locum mundificare cum vnguento apostolorum vel viridi ꝛ facta mundificatione debes carnes generare. deinde debes locum figillare. vt dicitur in sequentibus ꝛ est dictum.

Capitulum tertium de topinaria.

⁊ Opinaria non fit

nisi in capite ꝛ specialiter i pueris q̃ maiori parte ꝛ fit sepe ꝛ vt pluriuus in flegmate dulci q̃ declarat visositas sanici ꝛ albedo eius. Et aliquando fit ex flegmate mixto cum sangine q̃ declarat eius color. quia ꝛ ebus ꝛ cito ad maturationem deuenit: aliquãdo fit ex melanconia ꝛ colera: raro tamen. raro videtur citrinitas ꝛ nigredo in eius sanie vt patet. ⁊ In cura ista habebat duas intentiones.

Prima est locum maturare. Secunda est ipso maturato aperire. et ipsum consolidare. Et in hoc capitulo non loquar de purgatione: quia semper quasi accidit pueris quibus non conuenit purgatio cum solutiuis. Si tamen posset fieri fiat cum euacuantibus ipsum flegma vel alium humorem secundus necessitatem. ⁊ Primia intentio completur per hunc modus pro tui posse vaces maturationi ꝛ non permittas ipsas vltimare. Nam sanies ex maturatione vltima acquirit acuitatem ꝛ venenum ꝛ destruit lacertũ capitis ꝛ cutem ꝛ disponit sic locum q̃ locus cum difficultate curatur. ⁊ Maturatium fui. de falicetto. Recipas coctas sub pruno numero iii. vitellos ouorum. iii. duros coctos sub pruni mundentur ꝛ pistentur simul ꝛ optime incorporent ꝛ addat cũ eis de affungia porci vt de butyro tñ sic è medicinas tot. ꝛ ponat b: sup locũ

Item. R. de radicibus malauisci coti in aqua mundati ꝛ contusi ꝛ pistati optime. tantum quantum est totum illud quod est factum cum copia ꝛ misceantur simul ꝛ hoc est optimum.

Et si vis alias receptas maturatiuas recurre ad unum capitulum primi libri intitulatum capitulum de maturatiuis medicinis. Et in ipsis alias receptas habebitis. ⁊ Secunda intentio completur per hunc modum apostemate existente maturato incidas ꝛ aperias locum ꝛ multi recidunt diuersimode. Quomos aliqui incidũt secundum crucem ꝛ hoc non est bonum q̃ hec incisio multum impedit lacertos capitis. Alique eiam incidunt secundum figuram triangularem. Et sunt de falicetto. Ego autem consulo eis incidere solus secundũ q̃ capilli incedunt ꝛ secundum longum ꝛ semper mihi competio hec tamen late quantus possum ꝛ hoc etiam fecit Eius. de falic. facta incisione ꝛ sanie euacuata dicit Eius. ꝛ locus implenitur tritis de alumine succarino trito ꝛ mixto cum vino tentio ꝛ cum petitis balneatis existentibus in hoc vino ꝛ hoc dicit ipse fit generale in oi incisione apostematis. Ego autem non operor ito modo sed facta incisione pono stuppas cum albumine oui ꝛ ubi contsat mihi q̃ non sit male qualitatis illo ut dicit potest fieri facta incisione ꝛ fluxu sanguinis frisco fiat mundificatio illo modo. R. mirrhe. ʒ. i. farcocolle. ʒ. ii. farie ordei. ℥. iiii. mel lio q̃ sufficit ad insufflandum. Si autem esset illic putrida caro nel illud non sufficeret mundificetur cum vnguento apostolorum vel viridi ꝛ ca mundificatoe ꝛ incarnetur cum illo puluere. R. aburis minuti. ʒ. j. ireos. ʒ. ii. dragana. ʒ. i. pul. uerizentur ꝛ cribellentur vel incarnetur cum vnguento rasino q̃ valet in puerorum ꝛ locis carnosis, eo q̃ parum eiccat, ꝛ talia pauca indigent excoziationes facta incarnatione consolidetur cum illo puluere. Accipiatur superiorem ꝛ reciam vnam. minime vnciam mediã puluerisgallarum. ʒ. iii. boli armeni. ʒ. ii. aloes. ʒ. i. puluerizentur ꝛ cribellentur, vel possimus consolidari cũ greco maiori vel minori vt ibi libet.

Capitulum quartum de apostemantibus duriis capitis, vt sunt nodi fecis ꝛ duriuos.

Postẽgata non sa,

nisa accidunt in capite, et ista fit diuersa, qua aliqua sunt que sunt fecis: ꝛ aliqua que sunt nodi, ꝛ aliqua que sunt duricie. Et cure istorum diuersificantur. Si cui fecis cognoscea, qua pea eius erit subtilis ꝛ super facies eri laia ꝛ nominatur ficus ad similitudinem ficus quia ei similatur. Facta purgatione ꝛ flegmatice ꝛ melancolice, si eras consenteris, ꝛ alia fiat incisio circa radicem ꝛ post incisionem eauerietur radix eius usq; ad os facto hoc super escaram ponatur butirum, donec ipsa cadat. ꝛ remoua escaram, mundificetur locus ꝛ ipso mundificato incarnetur ꝛ consolidetur modo dicto in alio capitulo. Si fuerit duricies composita quia habet pedem ꝛ superficiem in qualitate.

Et in hoc differt a fica, ꝛ ista talis fiunt a materia melancolica vel ex flegmate grosso idurato vel ex vrodo facta purgatione. si eras consenteris ꝛ alia incidatur locus secundum triangulum ꝛ totum q̃ est intus ꝛ malo eiusatur ꝛ de cozzupto proposito. hoc facto locus implentur cũ aliquibus accaruino ꝛ tentio ꝛ cũter locus mirabiliter cum vnguento apostolorum vel viridi ꝛ si fuerit necesse vigorare eum potea cum modico eqiphaci. Facto hoc incarnetur ꝛ consolidetur modo plurias dicto in alio capitulo. ⁊ Nodi vero et glandule capitis curentur vt dictum est in primo libro capitulo proprio et ibi vide

Et nota aliqua generalia in apostematibus capitis. Primum est omnia fumosa ꝛ vaporosa prohibeantur et eriam in alia capitis passibus. Secundo notes q̃ in eiaculatione materie antecedentia calide appropiantur ellecmarnii fucci rosarum aqua nenufarum ꝛ pillule mirabolanorum q̃ de fumo terre. Et ad euacuationes frigide pillule de biera pillule cochie ꝛ aureę conueniunt. Tertio notes q̃ in apostematibus existentibus circa ollera capitis tria principalia er appropiantur. Primũ est q̃ in principio talium apostematum non appropiamentur repercussiua fortia propter propinquitatem membri principalis. Sed repercussiua debilia debent poni: ut oleu ro. ꝛ alia similia. Secundo est q̃ si talia sanianur non expectetur mora in apiedone sanice contaminet cerebꝛ ꝛ ledat eũ. Et idẽ dico de osse eius. q̃ possit ledi vt è in talpa dictum est. Tertiũ è q̃ qũ apa è magni. ꝛ fieri aperto fecisciti triangulũ ꝛ melius mundificetur, ꝛ q̃ fieri ad modũ cifre ipotantis. vt locus melius mundificetur. Eius angulus sit versus partem superiorem vt fanies melius exeat. Et ista documenta habes in aparib̃ capitis, ꝛ p̃ hoc habes differentiam inter apostemata capitis, ꝛ aliorum apostematum alcrius loci.

Tractatus tertius de apostemanib̃ oculorum. Capitulum primum est de opthalmia.

Equitur de apo

stemanib̃ superioris oculi q̃ è ab aqua tibus cominetur ꝛ cotnec. Et primo de cura. Et primo dico q̃ opthalmia est propria passio oculorũ vel propriũ apostema. Unde ista in primo de accidenti e modo dicit q̃ est flegmon cominetur ꝛ ipsius cominentur ẽ passio per se oculi. Secundũm autem accidẽs est egritudo vt dicit tertius Galieni ꝛ eia volunt omnes. q̃ sit apostema cominetur. Aliqui tamen diffinunt opthalmiam ꝛ dicunt q̃ est apostema calidũ cominetur nã q̃ vis opthalmia causet ex humore frigido vel ex flegmate ꝛ melsa tñ vt patebit pp motũ sanguinis ꝛ spiritũ ad oculũ calefiunt biores vel ꝛ q̃ pureflum is sũ calefiũt.

Et nõ sunt calide p se ꝛ p accẽs: hoc ẽ dictũ est in. i. di. ca de epiturio. Ergo opthalmie nõ vocantur a causa aliorum apostemati vniuersalibus ꝛ peculiaribus nisi in ratio q̃ reuma magis peciuatur a capite q̃ in aliis apanib̃ aliorũ membrorum: Cause primitiue opthalmie fiunt cũ pulsu fumus nemus sol acutus res q̃ inuitur in oculo sola ista possunt care opthalmias vbi ista obuient corpori plectorico: Si biores curãt ad loci obuiatõe vitap cãp tunc vocatur opthalmia. Si ꝛ occurrãt oculo ꝛ humidatõ sunt ꝛ humidatõ rarefiunt non currentibũ alius humidatibus tunc non vocatur veta opthalmia. ⁊ cura ipsius ẽ facilior. Ad cũ p̃ fuit duo mõi opthalmiarum. quarũ q̃ uero est pertransiens ꝛ minum malicioũ ꝛ in illa ẽ fola rubedo cũ ꝛ dã pũctatõe. Quedã ẽ magna pransiens terminũ in magnitudine in q̃ rubedo cohopit pupillas ꝛ cõmetiũ simul ꝛ cõnẽ. ⁊ opthalmiarũ iteꝛ q̃ dã ẽ ex sanguine ꝛ q̃dã ẽ ex cola ꝛ q̃dã ẽ ex flate ꝛ q̃dã ẽ ex melsa. Signa opthalmie ex sanguine ẽ rubedo q̃aliditas oculi ꝛ institio eius. ꝛ grossities uenũ cõmetiũ palpebrarus lipinido ꝛ lachrimãt multiuido ꝛ grauitas ꝛ dolor

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia

corpore uel in oculo uel in capite ꝛ reliq̃ signa cõsidera. Signa opthalmie ꝛ colera sunt dolo ꝛ calor fertis ꝛ acuitas ꝛ rubor floridus in oculo ꝛ et multitudo lachrymarũ cũ acuitate ꝛ puncta re liptundinis in oculo ꝛ infra oculum sentit pũctura ꝛ mordicationem ac si arena in ipso esset ꝛ reliqua signa colę cõsidera. Signa opthalmie ex flate sunt multa inflatio cũ pauca rubedine calore ꝛ dolore lachrimarum ejusdrantia abscs acuitate granitas in corpore ꝛ reliqua signa flatũ considera. Signa opthalmie ex melancholia sũt puncta ꝛ rubedinis ꝛ tumoris ꝛ diuiditatis ꝛ color cũs ꝛ fuscus ꝛ alia signa melancolie cõsidera. Et ecas amice ut alias dixi in hoc ꝛ q̃ nõ solus debes assiderare morbũ sed ꝛ tepora mobis ꝛ tunc scies appropriare ea q̃ necessaria sũt

Pro quo nõ q̃ aliquando hꝫ qũuo ipsa principii augmentum flatũ ꝛ declinationę. Et tepora opthalmie diffingunt penes acida ꝛ nõ penes digestione nũ ut ꝛ dicũ. Cũ accidentia sẽ praua ꝛ tunt incipientia tunc est principuũ. Quãdo ãt augmentantur ista accidentia ꝛ currunt ꝛ oculis lachrime ꝛ a naribus tunc est augmentus.

Et tunc ẽte materie in digestę sunt: Quãdo autẽ est magna furia illorum accidentiũ tunc ẽ status. Qũ ãt absciniditur fluꝫ ꝛ cessat ꝛ humiditates sunt pauce ꝛ spisse ꝛ palpebre continuantur tunc ẽ declinatio. Et scias amice q̃ opthalmia quãndoch ẽ capitalis, q̃ a capite ꝓcedit Et aliquando stomacalis, q̃ a stõ ꝓcedit. Sẽ ipsa fuerit capitalis declarantur q̃ capitis ꝛ gravę dolor ẽ in eo. Et si adest rubedo ꝛ calefactio ꝛ dolor et pulsatio circa frontẽ ꝛ tipora cũ exẽsione ꝛ uenaꝫ repletione ꝛ inflammatione significatur q̃ uenit propter gingiũ marem. Et quãdo predicta non adsunt, frubedo ꝛ calefactio ꝛ dolor ꝛ pulsatio. Et adest continuus fluꝫ ꝛ ꝛ lachrymatio et pruritus in naso et palato uenit ꝓpter ẽ intrinsecam. Si est stomacalis uenit cum nausea et vomitu cũ cõturbatione stomachi. Moreover bene q̃ poloreo oculorũ sũt acuti et molesti. Injuit. Sũ quarto meam et nullũ sinthoma ita molestus laborantũ sicut ista. Et ecas id magna diligentia sedandus est dolores et foda qui fuerit cõsumptur. Sũ passiõnibus oculor. Scias ãt in acuti ꝓcessiõ q̃ fi remedia in opthalmia nõ conferunt et est operatus vt debes aut retardant in augmentis scias q̃ ꝛcisa descendit ad oculos aut q̃ materia retineatur intra tũicas aut scabies est in palpebris quę continuat opthalmias

Amplꝫ scias q̃ sepꝫ opthalmie habent parosismos et periodos sequentes analogias et materia q̃ quibus fiunt secundo de differentiis febriũ. Item scias q̃ opthalmia est contagiosus ꝛ transit libenter de uno oculo ad alũ q̃ oculo nec volunt pretera boc scias secũdũ Bernardus q̃ gordonio q̃ opthalmia nõ ẽ negligẽda q̃ ꝛ si male curatur ꝛ malas diminui reliquias fiunt ꝛ ꝛ ꝛ pustura cornę maculas ꝛ panos redisoos

A uno opthalmie tuiscias ꝛ minoris non curatur sũt secũdũ magis ꝛ minus. Quartuꝫ habet intentionẽ. Prima est uitã ordinare. Secunda ẽ in euacuanda materia antecedente. Tertia est in conjuncta. Quarta in correctõe accidentium. Prima intentio completur per hunc modum diminuatur primo cibus ꝛ potus ferentinus marpine uitet etias laptosis ꝛ cligat cibos pauci et ellecti nutriũtis ꝛ diminuit vinũ ꝛ carnes in principio ꝛ hoc i materia calida ꝛ in fozn dolore ꝛ super cibus accipiat aliquid coriãdri aut de citonis vel fumi reptiminũ ꝛ non accẽdat ad caput ꝛ flet loco obscuro ꝛ coraꝫ se teneat pannos uirides nigros aut blauoo: fugiat clarites aut splẽdore fumii pulueꝫ aut uẽtũ cohiti aut ꝛ ꝛ viet. Hõ iacent fuꝫ facẽ fuꝫ tũmo fer tenent copur alti, uiperat ꝛ lana. Sonti diligat ꝛ q̃ ẽtõnullo modo grauet oculos tactu ꝛ aspectu.

Secũda intentio completur fecũdũ me diuertatem quoniam si materia esset flagũla fiat flebotomia de cefalica pẽ adueꝛse vt opposite. Et hoc dũ materia ẽ in fluxu postea dũ est fluxa fiat de uena frontis uel ꝛ ꝛ ꝛ. Si materia est colerica fiat purgatio cum electuario fucci rosidũ sũgũo cũ aq̃ meniũ. Si materia fuerit flatũca cũ pillullis cochiis fiat purgatio vt cũ aliis dicti in pcedenti ca°. Sũpuro eius si fuerit materia cala fit de nemũ fit cũ aq̃ et uel nicolat fiuꝫ: si materia fuerit frigida de friadoo cõuenit cus decoctione capitali vt cũ aqua maiorane. diuertiones fiant cũando ẽ doloẽ capitis fiẽdo ut cũ flebotomia ꝛ aliis medicinis cũ ꝛ ꝛ appropiato. Et fiant et cũ clisteriõ acutis ꝛ frictationibꝫ ꝛ ligaminibꝫ doloroso facto in extremitatibꝫ ꝛ ꝛ ꝛ

tiali tunc dicerem q̃ conueniret in augmento.
Ut dixit Rasis non mirum q̃ ratione lactis tuel aqua efficiunt thiptica ꝛ parti refolutiua ꝛ ella competunt in augmento. Ad huc ego dicere q̃ conueniret in statu ipsa fic nutrita q̃ tanta est expicatio uel plus quanta est eius thipticitas ꝛ talia competunt in statu. Et inde dicta ꝗ est cipio capitis. ꝛ nidebius q̃ mirum est. Berardo de folio dixit hoc uelere. R. tucie bene preparate canfore subtiliter pulueriizate aii. ʒ.i. aque rosis ellectc. ʒ.ii. mirabolani albi. ʒ. s. ꝛ fiat collirium

Et antecq̃ ponatur in oculo una debet agitari ꝛ extrahi frigus ꝛ ponatur in oculo una gutta. Ista medicina reperuit resolute ꝛ dolorem mitigat ꝛ ipso remedio sum ultus ꝛ bene successit mihi. ꝛ collirium album. Dalabatus. R. cerusse abluite. ʒ. viii. amidi. ʒ.iii. dimie. ʒ.ii. gummi arabici olibani aii. ʒ.i. opii. ʒ.ii. ꝛ fiat collirium cus aqua feniculi. Siel ibetius. R. rosa recentium mundatorum a capitib. ꝛ fistis. ꝛ aqua fiat. ꝛ pride crie baniure cris aii. ʒ.ii. spice nardi. ʒ.ii. mirre. ʒ. iiii. gumi arabici cacbinie ulte ꝛ lore. aii. ʒ. xxiii. croci. ʒ. vi. opii. ʒ.iii. psthentur ꝛ cum aqua pluuiali fiat fief. Siel cirrium alexandri. R. amidi. ʒ. xxi. fief memete. ʒ.vii. farcocolle dragagantii gumi arabici aii. ʒ.iii. croci. ʒ.i. myrhe. ʒ.i. opii. ʒ.ii. ꝛ confice cum aqua pluuiali. Ecra decimationis in declinatione tunic ophthalmic. cio q̃ valet. spongia infusa in aqua decoctionis camomille mellilotis. ꝛ expressa. ꝛ super oculum posita reolutit enim materiam que est in oculo et illo modo utor ego. balneum et. ꝛ fomentio pura cus aqua decoctionis rosis camomille mellilotꝛ ꝛ fenigreci. Valet et spongia posita in istis ꝛ expressa. Et hoc tangit Galen. comedo illum apostilla dolores oculorum mira. ꝛ. Serapio dixit cū radix bethonice coquitur in aqua donec consumuntur due partes aque ꝛ liniantur oculi edat apostema calida ꝛ folia eius emplastrata hoc facium. ꝛ hoc valet quando materia iam decitnata. Et dixit et quando fit emplastrum ꝗ apio domestico admixto pane aut succaro sedat apostemata calida oculorum. Et abstinui illd q̃ facit q̃ calidus ꝛ siccum in tertio. Et ꝗ dixit cus quando fit emplastrum cus maiorana sgeit aqua oculorum maxime cum polenta imposita. Et alii antiqui dicunt q̃ nihil fit melius in opthalmia remedium q̃ pulleguum deficcatum ꝛ pulnicrisani. ꝛ oculus collirisanti cū uino uel aqua feniculi. Sunt cle ya. dixit auctoritate anniquorum q̃ opthalmia resoluit se supra decoctionem fitcados oculi emporentur q̃ certo experimento ꝛ uenit uniusfimum. Collirii Dindonis. R. tucie preparate. ʒ.i. alocc succotrini. ʒ.s. cafore. ʒ.i. aq̃ rosis. ʒ.i. succi granatorum. ʒ.ii. Alcohol. Rainaldi. R. tucie preparate. ʒ.i. ammiomii preparati. ʒ.s. margaritar. ʒ.ii. corallꝛ rubei. ʒ.i. s. cerici crudi ꝛ folefello. ʒ.s. fiat pulius subtilissimus ꝛ ferueur in pipide crea. ꝛ ponatur in oculo. ꝗ pulnis rubent Rasis. R. farcocolle nutrine. ʒ.viii. fief memete ʒ.ii. aloes. ʒ.ii. croci. ʒ.i. mirrhe. ʒ.s. ꝛ fiat pulnis.

Item dixit. ꝗ ti tria pueri anteq̃ sperma est fundat super calefiat et cū bombitie more empli oculo superpōatur cū patitur mitigat apostema.

Cura de apostematibus ꝛ pustulis frigidis.

Cura opthalmie

frigide si accidat q̃ opthalmia sit frigida raro tamen huius accidit tunc debes facere purgationem cū pillulis cinacinatib̄ materiam flegmaticam ꝛ note funt. Et dicta breuit fit ficca ꝛ patet totum ex notal surpa in hoc ca. hoc facto continentur ista in principio. R. ro fiscoquassfinarum. ʒ.s. ꝛ fiat fiscculus ꝛ confundat tuino albo actu calido ꝛ bene sper sus ponatur super locum. Deiue dixit fief de ipica multum valere. R. farcocolle. ʒ.vi. spice. ʒ.ii. croci. aii. ʒ.ii. amidi aloes. gummi arabici dragantꝛ aii. ʒ.i. opii. ʒ.s. et fiet fief cum aqua pluuiali. In augmento et statu fiat illud. Recipe folientum albarum aneti. aii. Manipulum. ii. coquantur cum vino ꝛ ponatur super locum. Item de ya. dixit hoc ꝛ resoluit ꝛ maturat. Recipe mirre aloes storacis boli armeni farine fenugreci lupinorum aii. ʒ.iii. farine ordei. ʒ.iii. ꝛ incorporentur cum oleo camomille ꝛ ponatur super locū bis in die hoc emplastrum curat egritudinem in declinatione. Aliud q̃ competit. Recipe mucilagine fenugreci gummi arabici. aii. ʒ.ii. farcocolle mirrhe in lacte mulieris spice nardi mirre cinamomi aloes castorei sulphis pulueriizatorum. aii. ʒ.s. mi. ꝛ centur et fiat collirium cum lacte mulieris. Multa dicta sūt i cura opthalmie calide in declinatione enim que hic enim in oeclinatio ne valent et causa est nota. Signa autem bozum apostematum maturationis apparent fomentetur oculus cum aqua decoctionis fenugreci et melilotꝛ. Et emplastrentur cum medulla panis infusa in vino et expressa. Pota tamē q̃ medicus nūquam debet procurare fanient in oculo cum fanies habet malas qualitates ꝛ specialiter qua acquirit nirofrangen ratione cū ista corrodit timor modo esset de corrosione tunicarum ipsius oculi. Sed insuffibilem resolutionem qua insensibilem resolutionem et consumptionem materie procurare debet medicus. In passione ista conueniunt aliquando vinum in parua quantitate eamen datum mixtum.

Unde vinum propie coagulata diffolunt et propter hū meonum a venis eiicit. Galienus i commento illius affexisimi dolores oculorum meri potio lauagrum pirrea flebotomia aut fomacia solut. Et Galienus in fine dicit calefactio verio: laubatio et a molestiione est salubrior. ꝛ remotor aut enim curationis est significatiua aut ipsa eadem est curatꝛ: curere materia deficrit q̃ clausum superat curat et diffolunt.

Sed si adhuc currerit et calefactio fuerit eadem bora dolor quiescit et post multo maiorem addiciet. Unde nobis innuit plenitudinem ad esse corpotis: opouet ergo inuestigari vt si corpus sit plenum et cetera. Et ex hoc patet verificatio illius affoxifini dolotia oculorum meri. Dixit tamen Galienus q̃ illos ponebat in balneoꝛ verum est illtis existentibus purgatis: quia reliquie illius materie que remanserūt post purgationem resoluūtur quare et cetera.

Quarta intentio est remouere accidentia quie accidunt in ipsa. Primum accidens est dolor

Secundum accidens est debilitas visus causata ex appropximatione narco ricorum habentium dolorem remouere vel mala complexio causata ab hos. Tertium accidens est vigilia superflua. Quartum accidens est remouo sanies post coneam: quia aliquando ratone longitudinis opthalmie generatur fanies retro cornea.

Quinum accidens est impinido que indiget cura etiam. Primo polio remouentia dolozem in cura casa q̃ in opthalmia calida. Deiue dixit fedetur dolor cum albumine oui conquassato cum aqua papaueris mucilago psilii cum eadem aqua extracta aut cum succo pomorum mandragore et lactuce idem facit. Et quā do necessitas esset porendum est de opio non tamen multiplicanda sunt narcotica in principio quia tardant flatum et declinationem ꝛ maturationem et cus bꝰ noceꝛ visui vt dicti ē. Ipse tandem. Deiue collirium album cus opio cinnamoma fomentet hoc. Recipe cruse albiue. ʒ. viii. amidi. ʒ.4. gummi arabici dragantꝛ aii. ʒ.ii. opii ʒ.i. et fiat collirium cum aqua. ro. vel albumine oui. Asaranus dixit hoc valere. Recipe papaueris plantaginis aii partes. i. croci mentite aloes gummi arabici acacie. aii parti. i. conquassentur cū aq̃ ro. ꝛ administrentur. Aliud etiam Recipe mentite croci licii acatie aloes aii pesa equales tantur cum succo auricule muris ꝛ lactis mulierum puellam lactantis ꝛ administretur. Alexander dixit Recipe climie paua lote den de vite ꝛ extrecte in lacte mulierum. ʒ.ꝛ. cerule ʒ.viii. fiorie fenicli. aii. opii. ʒ.s. gummi arabici aii. ʒ.iiii. ꝛ confice cum aqua pluuiali ꝛ penum est remouere dolozem in materia calida.

Item dixit de opio q̃ est succus papaueris nigri ꝛ fedat dolores opthalmie ꝛ apothemata et cum lacte mulieris plures tamen fuerit antiquorum qui non fuerunt auffi in opthalmia propter nocumentum q̃ ussis infert. Et dicit etiam q̃ succus cicutꝛ dilitigans fedat pulsationem ꝛ oculo ꝛ propie cum lacte mulieris ꝛ multus valet in magno doloze ꝛ pulsatio. Et Serapio dixit q̃ hoc facit propter magnam vim repercutendi q̃ habet. Et Galen de ya. dixit q̃ hoc experum. Item dixit Aui. q̃ succus florum mirgami albi valet in dolore praua ꝛ aliter dixit q̃ mitigat dolorem oculi aurium ꝛ narricia quando fit ex calore. Succus etiā expressus a coniza cicute cum semine fno quando est viridia et exiccatus in sole et postea postius super oculo optimus est in dolore ipsius. Cum autem necessaria est magna fiat hoc R. papaueris nigri ʒ.ꝛ. vel albi. croci ꝛ uitelli cui assari parte. ʒ.ꝛ fup ponatur oculo. Serapio dixit quando opiū mi sceꝛur cum nitello ou affano ꝛ croco cōfert apostibus calidis oculorum ꝛ dolore ꝛ mouet. Cum vitandum est in dolore oculorum ꝛ aurius nā debilitat educit subiedo. Et Bartholome dixit ꝛ nerum hoc fiat in fozti polore folium exi ffente aqua calida. Et dixit Serapio quādo distolutiꝛ modicus ꝛ albumine oui in oculo tepido sedat dolorem eius. Et Diascordes dixit q̃ ardorem extinguit ꝛ dolorem comprimit.

Item Serapio dixit oui cocta cum lacte ꝛ croco ꝛ super lanam posita ad oculorum dolorem prodesse dicimus. Et dixit etiā capitinis calicis superpositis des dolores et pruriens tollit. Et quidam dixerūt q̃ apta calido oculi doloroso ꝛ etiam palpebre oculm fo faceti cū lacte mulieꝛ ꝛ vitello oui mixtu quando fimul ola agitata ꝛ pesta ponitur dolores mitigat ꝛ somnum incitant. Iacobus mandragore appositus cum aliis medicinis valet. Dia. dixit albumen oui oculorum extinguit ardorem ꝛ dolorem cōpesit. Dalabatus dixit vitellus ꝗ p mi scean ci oleo ro. ꝛ empteur cum co oculoꝛ ri dolorem fedat. Bartho. dixit gipsum folu cū albumine oui confert dolori ꝛ propie ꝛ principio. fed si balata spuma ab albumine pp agitationem remotua est dolozis in materia frigida q̃ in opthalmia frigida. In materia frigida cā tur doloꝛ qui fic remouetur et multi doctores dixerunt de hoc primo. Dia. dixit osimiu cum vino bibitum dolorem oculorum mitigat. ꝛ oculi etiam q̃ semen osimi non garioflati fi bulitur in vino ꝛ emplastrent super locū vel oculum tollit dolorem ꝛ pustulium facta lenit pugationē. Et idem facit herba ꝗ dixit crui herba fisami in uino cocta dolorem cōpesit.

Et dixit crocus mitigat dolorem mulie cum collirio ad hoc ꝛ dixit camomilla in cataplasmate oculorum aii. ꝛ dixit q̃ mitigat dolorem. Et dixit etiam absinthium dolorem oculorum cum dulcore clirum ꝛ impositum magnum auxilium fiat ꝛ dixit de santonico q̃ est terria species absinthij fecidum ipsum q̃ melle admixto mitetur dolores palpebrarum sine sub oculis quam greci uocant ypopias. est autē ypopia tumor cuta interiorem angulum oculorum qu remanet declinante oculo ad angulos. ꝛ dixit et q̃ pulnis leporis suppositus oculis mirifice tollit dolorem. Aui. dixit osimum fluuiale in uino coctum ꝛ emplastratꝗ oculorum tollit. Et dixit etiam apium domestꝗ ingreditur in empiso oculorum oculorum. Appulius dixit herbe bethonice radices cum aqua decocte vsq̃ ad decoctionem vel consumptionem terie partis octius fuerit ipsius etiam folia trita supra frontē apposita mirabiliter sanabunt oculorum dolorem.

Et dixit etiam si cum herbe saturionis sicce cū melle optimo inunges lippitudinem ꝛ dolores

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia

tollit fine mora. Guil.de va. dixit valet dolori iniugno c̃ pulsatiõn abintibum ci: vnus passu cocium c̃ super emplastrum. Et cataporatio cum facta cum vino decoctionis cum eniam est vnius in hoc casu. Etiam solum ipsus emplastrum cum vino iuiet et sum expertus. Serapio dixit quando fit emplastrum cum fina super oculum sedat dolorem eius. Et Diascori dec dixit sedat tumorem: / Avicenna dixit pulmõ lepotis iuniores oculorum tollit minutim i citus s̃ superfluitas. Et Bartolomeus dixit q̃ fit recens quantum potest. / Adepa etiã vulpis est bona in omni dolore oculorum c̃ aurigi.

Constantinus dixit cãsideo posse sibi metõ cum acero c̃ palta dolora oculorum valent.

Trabum enim humorem c̃ caput mundificat: fed modica fit quãtitas c̃ absq̃ capitis cauldis. Dora fit bora vna vel vesspuo vesica fit facta ipsio remotis apponatur solum cauliscũ diminutur loqua lic denec propiciat. postea consolidetur. / Secundum accidens elisis aute et ipso narcoticis causeric nocumentum q̃ debilitas visus vel mala complexio remouetur cum fomentatione decoctionis camomille melilotu: c̃ fenugreci ut dicit Mesue. / Tertium accidens est si accidat vigilia provocetur somnus cum narcoticis. Odorer papaver rosas violas mensufar sandalos c̃ cum lacte iusquiami confecros etiam super ptoram capitis applicetur.

Alia somnifera sunt multa dimisto dominis phisicis. Quartum accidens est aliquando eiusgatur opthalmia sic q̃ generatur sanies retro cõneam que indiget cura c̃ remotione. Iesus fic dixit sief de thure valet q̃ fic sis. ℞. cerusc. 3. viii. opii sarcocolle nutrie ana. 3.ii. dragaganti gummi arabici. 3.iiii. dyaris. 3.v. fat sief cis aqua feniculi vel rof. / Sief Mesue. Recipe armoniaci croci ana. c̃ fit sief cis aq̃ pluuiali aut cus mullagine fenugreci. / Et si cum istis non curarit curetur cum disfortetis c̃ consumptiuis ad que summe conferunt suppe insufione c̃ collirii data a declinatione c̃ i frigida opthalmia c̃ collirium de murrha mulium laudatur. Et omnia que laudantur in curatione aque valent sicut opponuntur cufordium c̃ similia: / Balbanii in hoc est mirabile: c̃ si non poteris ipsum resoluere est de consilio. Iesus c̃ alcoatim vt scindatur locus cum spatumine parvo super cornea. Inter pupillam c̃ album c̃ extrabatur, virus.

Quintum accidens est limpitudo que aliquando generatur in opthalmia que sic curatur vt dicunt doctores. Serpit plato dixit si homo cuirsa fua leuaverit c̃ de corpore suo iusz ad pedes aquam deduxerit c̃ de vtraq̃ manu vino et tegerit non limpitet. nõ habebit limpitudinem.

Avicenna dixit q̃ experientissimum q̃ abluere oculos cum aqua solacea confectat oculos a generatione limpitudinis. Serapio dixit. c̃ omnes alii veteres similiter q̃ plus alis medicinis limpitudinem expellit farcocolla murria c̃ maxime cum succaro mixta albo c̃ anulo simul si deinde fiat alcohol c̃ propiietatem habet magnam in opthalmia. Et Bartolomeus dixit q̃ in opthalmia ipsa nutrita misceatur cum albumine ouis sed in limpitudine cum succaro c̃ anulo nutrutur sic farcocolla ponatur in lacte alius c̃ diminutur hoc quinq̃ diebus quaq̃ die lac p̃ mutando aut in albumine ouis similiter preparetur. Sit autem farcocolla primo trita. Dixit etiam Serapio gumi olim sluscitius conferunt obscuratis alius c̃ abstergunt limpitudines oculorum quando ex eo fiat alcohol. Et Bartholomeus dixit q̃ ides potest gummi olim domestice, verum prius debet nutriri cum lacte ficus nutritur farcocolla. Dixit iterum serapio dragagantum c̃ fert vlceribus oculi c̃ limpitudini eius q̃ando teritur c̃ infunditur c̃ distoluit c̃ collirizatur cũ aqua eius. aut ponitur in forma pulueris. / Et dixit coster oculorum conferunt pulueris. Et dixit etiam quãdo distillatur c̃ succo plantagnis in oculo cofert limpitudini c̃ dolori oculorum. Dia coralide dixit collirius facti et floribus rubi cum melle minum valet c̃ boc si humores currerint vel currant ad oculos: c̃ dixit etiam succus mente in aqua resolutus prosinepos c̃ limpitudinis restringit. Et dixit etiã succ̃ fantrima cum melle optime minuit limpitudinem c̃ dolorem tollit sine mora. / Ebrarinis dixit sanguis columbe calidus infusus plagie c̃ disfunctione oculorum sanat. / Et dixit etiam fel lupi calefactum c̃ modicum coagulati oculis minuit c̃ purgat eos super omne collirij

Et dixit et coralli remouere sordicie oculorum

Constantinus dixit marcha sia ii. ex ea fiat collirium resoluit grossam limpitudinem oculorum. Et dixit q̃ petra molendini similiter operatur ei. / Rogerius dixit aqua sublimationis foliorum agrimonie berbene feniculi trite rosarum foliorum galli trit. c̃ sclarce calide c̃ super afperforum primo de nino albo claro hec aqua, vsium clarificat tumorem palpebrarũ de frigida causa remouet limpitudines oculorũ extcaumaculas frangit c̃ lacrimas interciplit.

Et fortius operatur si predicte aque addantur mirrhe c̃ aloes. / Hoia q̃ in isto capitulo reperiuntur sief terminl. Sief collirium c̃ alcohol. Sief c̃ pulnis rerum in corporatum cum aliquo liquore in forma dura: Collirius est pulnis subtilissimus in corporatum cum aliquo liquore in forma liquida. Alcohol est pulnis subtilissimus solum non mixtus cum aliquo liquore: c̃ nota q̃ ex sief fit alcohol. c̃ econtra c̃ ex isti fit collirius. c̃ collirio ista nõ fiũt.

Sief c̃ Collirium c̃ Alcohol

Capitulum secundum de apostemati c̃ pustulis conce.

Liquando apostęa accit c̃ cozaea. sicut c̃ in conlitium

Quando ergo apostemata curantur, nec plus nec minus sicut ista apostemata que fiunt i conlitium c̃ ex sicut opthalmia, precipitur ergo primo vt fiat flebotomia c̃ alie purgationes fiant ut dictum est capitulo de opthalmia. Et si militer dieta eodẗ mõ ordinetur. In principio horum apostematum nel pustularum conuenit reperiuntur domestica vt etiam dictum est.

In augmento conuenient reperiuntur cũ particis resolutiuis. In fatu conuenient reperiuntur mixta equaliter cum resolutiuis. In declinatione competunt sola repuriuna c̃ indeas oia ista in capitulo antedicto. Si autem ille pustule vel apostemata nõ possent resolui maturentur et vaporentur cũ illis c̃ aliis opportunis.

Et nota bene q̃ si apostema fuerit super pupillam debeo considerare bene locum fractionis ipsius apostematis si rumpit i medio nel supra sine fello perdet visum: si rumpet versus partes inferiorem pupille possibile est q̃ videat sepe boc totum vidi. Et boc non est propter aliud nisi propter cicatricem genitam in medio, pupille c̃ tunc si videt si fit generata i pee ferriori c̃ si cobopiat totã pupillã ẗ p̃ pee videbit. et nõ q̃ utile est post generatões fanici cũ pucta flegmõ partem inferiorem aperire: et sanies egredatur c̃ tunc non esset timor de perditione visus totaliter q̃ iam aliqua pars pupille remanet sana q̃ est causa alicuius visionis, Qualiter ista vlcera debeãt consolidari dicam infra in c̃ proprio.

Hoia tamen aliqua documenta Auicenne. et Iesus in passionibus oculorum coniungitur fodalo dolor aut fugras illa sunt prius sedanda. nel c̃ oculus c̃ super hoc dictum est. Secundum et Galienũ q̃ nulla operatio fiat in oculis donec coqtur c̃ caput sit purgatum hoc dictum est supra: Tertium est Iesus et Albucasis q̃ omnis particularis operatio in oculo declinatur c̃ et etiam dolorosa quo est possibile fieri fiat vt dolor emitetur qui est causa fluxus. Quartum est Albucasis q̃ operationes fiant in loco claro et non ventoso cum capite tonso c̃ primo in loco obscuro fiũ. Quintus est Azarauii q̃ in applicando melius est applicare per vices q̃ per quantitatem. Sextum est q̃ sit medicine multum depurate c̃ preparate c̃ ad vltimum subtiliate: Septimum est q̃ ante operationem medicaminum oculus bene lauetur cum aqua calida. Octauum est q̃ quis non accedat ad operationem nisi fit subtilis c̃ ligenosus c̃ bene vidẗs c̃ manus habeat firmas c̃ q̃ aliquando videritoperari ista omnia habet operano in mente sua.

Tractatus quart̃ de apostematibus superciliorum c̃ palpebrarũ

Capitulum primus de nodo.

Ecidũt apostemata in superciliis oculorũ; quorũ vnũ est nodositas: Aliud est odeolus.

Et signa nodi sunt, nota sunt ex visu. Generatur autem ex materia melancolica vel flegmatica dura grossa inuiscata in palpebris. In hac cura habes tres intentiones. Prima est purgare c̃ ipsum. Secunda est resoluere. Tertia ab loco cũ incidere. / Prima intentio completur cum purgatione: fiat ergo purgatio cũ pillulis cochiis vel de iera vel cũ turbit preparato. Secunda intentio completur hoc modo: si ista ipsius resoluere primo mollias ipsum cum fomentationibus factis cum aqua, deinde emplastrisa tum diaglone gumato quam receptam habuistis supra in capitulo de scrophulis. Iesus dixit fiat resolutio cũ propoinaco serapino armoniaco dissolutis in aceto. Et si vno alias receptas recurre ad primum libri ad capitulum de nodis. c̃ ad capitulum de scrophulis: vnam ille tame dieta boa quia bibat unum lumpbatum carnes pullinas elixatas. aues parusus comedat. similiter carnes castrati c̃ edimas etias. c̃ de perdicibus usẗquo poterit redire ad sui consuetudinem. / Si non potest resolui videtur ad quam partem magis declinat ad intra vel ad extra. si ad extra leide ab angulo ad angulũ vel a lacrimali ad lacrimale q̃ ẗ est necesse et externe. hec ipsio è bona fi rugas et elega te a pilis q̃ poteo q̃ ab pilis est male. solidationis c̃ excoriet c̃ ebrat leger si è possibile. c̃ fiat fit necesse. c̃ ostap pdat albume cui e modi sunidos pulsi supra l. cat. pho. c̃ si aliquid remanserit remouentur modo dicto in proprio capitulo. c̃ mundificetur cum vngue to apostolorum vel pulure affodilloum. Et boc remoto c̃ mundificato incarnetur c̃ consolidetur secundum necessitatem. Nota tamen q̃ isti nodi aliquando funt melancolici: c̃ aliquã do sunt ex materia flegmatica mixta cum multo sanguine vel colera q̃ indicat color eõs q̃ valde rubei sunt cum in illo casu procedas cus matãtius et valet specialiter vngnentia mollitiua: deinde mundificetur ne pare chistis remaneat c̃ consolidesap c̃ tamen aperto pius c̃ fiant extracta et in isto apostemate habeat bunc modum iam. ẗ nui c̃ successit mihi bene.

Capitulum secũdum de odeolo.

O Roceolus est apostema parvum simile ordeo. q̃ in palpebrã odiunt: quia boc apostema non est dicũ

ma periculi nec alicuius importantia. non q̃ no solutiua. nec dictum ordino. Dixit Auicẗ. odeolum sanat farapinum cum aceto diffoluti et inuncum. Alia littera dicit q̃ aqua aut cisi dixit farina ordei cum cũ aqua et fermentum aut panis calefactus iteratus super ipsum. Sollit etiam odeolum emplastrum factum ex foliis affodilloum coctis cum vino et pepone cum fece vini: idem potest addix eius. Sa. dixit fermẽti mastichi a tenio c̃ boc i capoiẗ mollibꝰ. sumit. c̃ resolvit velocit aptata c̃ odeolis i oculis. Diasco. dixit flos vitis silusctitis: solicet labruisca. c̃ bubtius. c̃ sesta panarica c̃ oculosi. sanat. c̃ dixit. c̃ fer. c̃ fermẽti frumẽti. c̃ dulio sale odeolis

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

opitulatur. Et farina frumenti munda cocta est uino idem facit. Et cor eium oxidolo iam maturato carminus cum sale ⁊ aqua mitre ⁊ sup ponitur. Et Dia. dixit ⁊ cū aqua salsa miscetur. Dibranus dixit cōes formice decapitate ⁊ trite ac palpebis apposite oxidolum sanant similiter ⁊ cimiperstres. Alchi. dixit ⁊ quando bibices riti superponuntur oculo ⁊ fricanē ubi est oxidolum valet multum. Empis Emil. de falicetto. Recēte noue. ⁊. ii. aloes. ⁊. ii. oleo ro. ⁊ sufficit ad in corporandum hoc emplastrum ipsi es solute ⁊ dimittit ⁊ curat ipsum cum facilitate

Tractatus quintus de apostemarbibus auris.
Capitulū primū de apanbus calidis auris.

Postēata auriū

quedam sunt calida, ⁊ quedam frigida. Et quare de calidis erit ermo. Morum autem apostematum quedam sunt in profundo ⁊ quedam in superficie ⁊ quedam in radice auris. Et habent causas ⁊ signa ⁊ alia apostemata. Et ad illa aparatut dicit. Sed sequitur febris ⁊ alii dicunt ut. Aui. dolores auriū fortes sunt periculosi. ad quos ipsi sunt sequitur febris ⁊ alienatio ⁊ suscopia ⁊ mors. Et magis periclitantur de dolore adolescentes quam antiqui. Unde innenes in septes diebus perenn in hoc casu ⁊ nisi suspirationem expertus possunt. Senes si uinos rasent ⁊ corum apostemata suspirant. ⁊ toti boc ponenit propter diuersitates sensibilitatis eorū ⁊ boc uerum est in apage existente in radice auriū ⁊ in neruis eius. Signa huius apatis sit dolor fortis acutus cum quadam pūctura ⁊ grauedine. ⁊ febris insequitur ipsum a principio ⁊ locus est calidus ad tactus ⁊ rubeus nel citrinus. In cura ipsa habes quatuor intentiones Primus est in via. Secunda ⁊ ⁊ materia sicedē te. Tertia est in ipsata. Quarta est in accidentibus que aliquando pennanent ordinem granitipso erit tertia ⁊ secunda completē nec plus nec minus fiet dicta est in opedalma cali da ⁊ ideo illic uide. Tertia intēto complenr cum medicinis dongestiis frigidis in principio ipsius apostematis. Ha uero precepit ut ponatur in principio eius oleum rosaceum bullirum in aceto usq; ad consumptionem acetij. Dababas concedit in principio collirij albi cum lacte dulsolina. Auicen. ⁊ Dalabas laudauerunt illi in et post licem lac mulieris usq; ad tertium diez

Dixit etiam si granata dulcia decoquatur cū uino. deinde teruntur ⁊ fiat ex eis empl aftum auri corrent quia apostematibus eius. Alij cū uino granatorum dulcium ⁊ sanich a pronit ⁊ prodesse dicunt ⁊ experti sunt. Ut Emil. de na. Serapio dixit auctoritate Galieni. ⁊ quando ad humen oui distillauit in aurem infrigidat ādata ⁊ sedat dolores eius. Item ⁊ Serapio dicit ⁊ si ex succo coriciun cucurbite in aure calido distillentur mire dolorem placet ⁊ apam zepugnat.

Bartho. dixit de albumine oui ipsum conferre in omni apostemate aurium. Mira magnestis. Auicpolt principium concedit mucilaginose feminis lini fenugreci ⁊ aqua volubilem de aq dicit ⁊ confert in hora. Mesue dixit distillentur in aurem mucilago seminis citonicum aut fenugreci aut alice ⁊ seminis lini. Cum limaciis fiui concoquit uaporantem mixtarum virtutum velud est decoctio rosarum camomelli flori administrata cū embota ⁊ cum unctione oleorum declinantium ad aliqualem calidatem ut est oleum rosi ad boc non esset caliditas ⁊ si est remissa caliditas cū oleo nardino docet apponere. Auicenna dixit quando calidatas est remissa iubet distillare vice post uicem cum fillo cum cotonemuolaro adipe vulpis tepidam aut anatis et butirum sei medullam crurum bouinum utiuli de qua dic it Mesue. qi est expertus.

Et si apostema conuertatur ad tamen. Aliud a Mesue laudauit. R. farine fabarum farine ordei camomille melilioti violarum alice decoquitur cum oleo camomille. ⁊ fiat emplastrum. Item boc resolute ⁊ manum secundum ipsis. Recipe farine fabarum. ⁊ fac emplastrum cum cartibus ⁊ oleo de lilio ⁊ superpone. Item diaquilo minius cum oleo de alcana. ⁊ si non inuenitur cum oleo de camo. nel anero fiat. Item mesue auctoritate abolai. Recipe adipis gallinę butyri vaccini lotiores citrine. adipis caprine mellis: olei de lilio ispopi humide. aii parces equales: fiat cerotum ⁊ ponatur calidum in aurem. ⁊ linitur in cirgum. ⁊ experimentum est. magnum ⁊ sedat dolores.

Emil de falicetto. dixit. Recipe mallum fui mandati cocti. ⁊ oprime incis ⁊ pistati libra. farine fenugreci. ⁊ seminis lini. ⁊ florum camomille aii. ⁊ ii. butyri. ⁊ ii. vitellis ouorum numero. v. ⁊ fi in corporentur optime. ⁊ fiuiqui misceantur. ⁊ sup locum ponatur calidum. boc enim emplastrum maturat. ⁊ resolutit. ⁊ dolorem remouet. Et nonnequed aliqua alorum concernunt apostemata ipso erit tertie extra aurem et aliqua pertinunt ipso erit tertie ad intra et ideo considera bene.

Quarta intentio qui est remouere dolorem sic complenis. Et primo Galienus laudat rosaceum de opio ⁊ de castoreo ⁊ uino cocto distillatos cum eodem uino repefacto ⁊ stauiter cum lana molli imponatur. Et dixit ⁊ oleum rosaceum vel amigdalarum in quo vermes terrestres vel portulaces qui reperuntur sub lapidibus in cortice granati sint bullati ⁊ ex eo tepido in aurem stillentur confert. Et similiter si retum pulueri et superponatur confert. Et oleum de semine cucurbite ⁊ oleum de nenufarie ⁊ papauris iniecta tepida valent.

Et dicit etiam Auicenna ad hunc dolorem. laudat etiam aucen. oleum rosaceum ⁊ violaceum dicit esse magis sedatiuum et rosi. qui molcit que ē in ipso. Et ego dico q; lac mulieris cum aqua solatri etiam remouet dolore ⁊ aqua solatri cum oleo rosaceo ⁊ boc si fuerit ex mala complexione calida. Et dixit Auicen. lactuca alim est res que multum confert dolentibus auris. Et dixit etiam cum est necessarius aliquid narcoticum magis i colume est fief memite cus aliquantulo opi mixtum ⁊ lacte mulierum imposita. Et dixit etiam Aui. quido. fomes ⁊ pulius ⁊ dolor ⁊ tumet ⁊ ex spasimus no ē ex eis excussatio a mollitiaia. ⁊ in boc non est aliquod sicut butirum vaccinum antiqum calefactum.

Et dixit etiam albumen oui si imponatur soli albumen in aurem et proprietas mirabilis i tollendo dolorem aurium. Et dixit nerues terrestres bullim in oleo ro. ⁊ distilla in aurem. Et dixit etiam coquantur limacie in oleo amigdalino. ⁊ quando quoquitur aranea alba posse tel le cum oleo ro. ⁊ distillatur in aurem sedat dolorem. Auensoar dixit oleum de intellis quod in tulet dolori ⁊ approprat exitum sanguidum. dixit succus parietarie. habebe ipsi cū oleo rosaceo dolorem remanet. Bal boc idem dicit.

Et dixit et iusquamus albus dolorem auriu mitigat. Serapio dixit quando fit fermentationem et folue bitis oē ex succo cuus ⁊ melle mundificat cerbrum ⁊ confortat dolori aurium. Ego autem confiscui mundificare ipsum capit cum succo cicdamnij ⁊ aqua maiorane nel mite ⁊ boc multum valet. Et dixit et succus plantagiis distillatus in aurem confert dolori. Et dixit et tela aranea alba ⁊ dura quando coquit in oleo ro. ⁊ distillatur in aurem sedat dolorem. Et dixit etiam q opium miscetur cus oleo ro. ⁊ croco ⁊ mirrba ⁊ distillatur in aurem ⁊ confert dolori eius. Bartho. dixit q boc q dixit Serapio inediate non debet fieri nisi apud. yebemēs dolor. ⁊ quando timetur de catu virtutis. ⁊ in dolore calido habet locū. Et dixit et succus iusquami albi q; fen eius exiccatus nel dolori auium. Mesue dixit ⁊ si aliter excusari nō potest ⁊ in medico cardore aut opij apponitur. Aipullius dixit q succus berbe iusquiami appositus cū oleo ro. ⁊ rosice dolorem tollit ⁊ vermes ⁊ habuerit necat. Et dixit mandragora cus polenta ipsius iuniperis dolorem sedat ⁊ coquitur de radice. Et. ⁊ Alchi. dicunt quando coquit aranea que texit in parietibus cum oleo ro. doloxem sedat. Sidelio dixit q si scarabis qui de lectamum in bouinis ⁊ equorum terrantur cū oleo ro. ⁊ calefiat in corticibus granato. si oleij in aures imittatur ⁊ fex exterius emplastrur tollit dolorem. Emil. de falicetto dixit boc uulere. Rose oleo de camomilla opij cortice mandragore iusquiami papauris alia seminis opij aii. ⁊ ii. terrantur oia ⁊ mis cceantur cū oleo ipso dicto q de camo. Ego ut duco q succus foliorum salicis bullimis in oleo in cortice granatorum ⁊ fillatus confert ⁊ nalet et succus lactu ri plantagis endinie ⁊ sitr de aliis secūdū necessitate materie sic preparati. Et sitr sternutatio facta cū succo eius valet emigranee ⁊ dolori aq auriu. Aiuc. dixit de tunc pauper cinus non est volubilis. distillatur succus eius in aures ei coto ⁊ proprie cū oleo ro. quando apostema est calidum ⁊ confert fode antique. Dicit etā amigdale fuit bone dolori auriu. ⁊ propte oleum eius. Et idem dicit Dia. considēs. Dixit etiam Auicen. camomoni ⁊ ⁊ summa eorum que fedant dolorem aurium et ponitur in medicinis eius. Et secūdum veteres oleum de cinnamomo imissum auri dolorem tollit. Dixit etiam galia distillatur in oleo de ro. non aut de oerna ⁊ distillatur in aurem dolorosam. Et dixit etiam q oleum de ben cum pinguedine anatis confert. Dixit etiam q oleum anetinum ⁊ succus anetl confert dolori auris. Dixit etiam q oleum de lilio cytulano confert. Oleum etiam in quo fuit cocta folia cussus imissum auris dolorem de frigida causa tollit.

Et proprie oleum scopionis ad dolorem auris valet. Et oleum decoctionis aranee portulacum dolorem auris tollit. Dicit etiam q si urina capre aut tauri distillatur cum mirrha ⁊ bee fabulitur distillatur in aurem confert dolori eius. Sola etiam urina capre distillata confert dolori auris. Et dixit etiam si spolium serpentis coquantur in uino ⁊ ex eo tepido distillatur in aurem confert dolori eī.

Et nota q in dolore iusto non conuenit narcotica quia nocerent ratione fue frigiditatis nisi minuantur de fitcopi uel de mosto. Appulius dixit berbe nigre edere succus mundificatissimus cum vino stillatus medetur dolorem aurium. Constantinus dixit succus foliorum persia vermes interficit et dolores tollit. Et dixit etiam succus mente cum melle mixtus in auribus dolorem de flegmate ⁊ mentofitate tollit. Dixit etiam laudanum cum oleo rosaceo mixtum ⁊ auribus infillatum dolorem omnino tollit. Dixit etiam aqua colicca ex pulmone leporum cum oleo irino dolorem tollit. Et dixit etiam piscum pinguedo tollit dolorem auris ex frigore. Dixit etiam fel vaccinum mixtum cum oleo rosaceo in aurem impositum dolorem sedat ex frigida causa. Et dixit etiam vrina bubuli mixta cum oleo ⁊ mirra in aurem stillata sedat dolorem ex frigida causa. Bartholomeus dixit succus mente domestice dolorem tollit ⁊ potest misceri cum sapa. Et dixit etiam quando radix paucedani feruet in oleo rosaceo ⁊ illud distillatur in aurem sedat dolorem antiquum ipsius. Et dixit q oleum de baccis cauri ⁊ de been impo natur. Et dixit adeps colicca ex pulmone vulpis tollit dolorem ex quacunq causa fuerit.

Et dixit q sepo fallo vendum est cus adest humiditas plurima. Et dixit etiam q si spolius serpentis masculi bullatur in uino pontico dolorem tollit. Serapio dixit quādo succus mente miscetur cum melliorato confert dolori auriū

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia

Dixit etiam q̃ laudanum stillanum cum vino q̃ dicit idromel aut cus oleo ro. valet. Dixit enam quando spuma miri distillatur in aqua vel vino ꝯ distillatur in aurem fodat dolorem eius e nemofaines: que funt in illa et fibullum ꝯ confert humiditatibus curentibus in eam. Dixit coridea dixit fuccus folicrum cucumeris bufftis dolorem tollit. Et dixit etiam oleum bufftirum in concinnata radice affodillorum ꝯ tepidi aun imiffis in dolore auris remedium eft fingulare. Et dixit oleis de baccis lauri dolorem auris tollit ꝯ confortat auditum ꝯ confert tinnitu. Dixit etiam fi cum pinguedine anferis mifcetur aut lana fuccida adbufta ꝯ cã lixiuio fopnatur dolorem auritum tollit cauſamum a materia difficilus refolutibis. Item dixit adepe coleta ex pfmione vulpis ꝯ folumis ꝯ imiffus in aurem. Dolorem ipfius mirifice tollit. Adepa etiam galline fola vel cũ cepe mixta ꝯ auribus implaffra ta dolorem ex frigida cauſa tollit. Rafis dixit ꝯ oleum matinum ꝯ fuccus anei cofert dolori auris facto ex materia melancolica. Dixit etiam ꝯ adeo vulpis eſt humania in dolore. Item ꝯ fi fit falfa ꝯ magis innatina. Dallabas dixit oleum de radicibus rafani domeftici pdeft doloꝯ aurium qui fit a frigore ꝯ ventofitate.

Dixit etiam ꝯ fola urina bubulina in aurem impofita dolores tollit. Seftus pl dixit oleum in quo bullinfint articuli vulpis imiffis dolorem auricum mirifice tollit. Dixit etiã ta urinum fel auribus impofitum dolorem tollit.

Item dixit aqua fel in cornice mali granati fefpiftum ꝯ ftillatum auribus pcodeſſe dicimus dolorem ipforum ꝯ pruriginem tollit. Galie nius dixit auctoritate Apolinis. Igitur libri apolini fcripferunt,cufera rere decocta in oleo auritum mingere dolorem. Quidam autes inbet miſceri cum adipe anferis: fiſcera autem terre fecundum Galienum funt lumbrici terreſtres. Bull de vadrijt dolorem auricum tollit fuccus affodillorꝯ addito fibi thure myrho vino ꝯ mel te quando inftillatur auribus. Et ipſa valent quando doloꝯ eſt ab acuta materia in fubftantia cartilaginis ꝯ in fubftantia nerui expanſa ꝯ maxime in principio de fluxus eius: cuoꝯ ifta que dicta funt remoueni dolorem propter malas ꝯ plerionem calidam in loco exiſtentem. Et ali qua propter concculationem materie, ꝯ aliqua pter uentofitatez.

Capitulum .ii. de auris apoſtemate frigido.

Cecidit etiam apo

ſtema frigidum in aure, cuius ſigna manifeſta ſunt in ſignis poſitis in capitmediato, q̃ ifta ſigna oppoſita ſunt iſtis. doctores de illo apoſtemate mentionem non faciunt determinate ſed determinate de eo loquuntur.

In cura iſta habes intentiones quatuor. Prima eſt in uita. Secunda in materia antecedente. Tertia eſt in coniunctia. Quarta eſt in remoue ne accidentium. Prima intentio completur hunc modũ repiciat ſe a rebus humidis, ſicut ſunt brodia rape lacuce ſpinachia ſicle. Reſpiciat ſe a piſcibus ꝯ ab auibus ꝯ aquis uinentibꝰ a uino duro ſe reſpiciat. ſic de alis. vtatur ergo carnibus pullinis edimis caſtrati ꝯ vitellinis

Et ſi fuerit ſine febre coqdiantur ferculis ſua cũ ſpetiebus. Secunda in tentio cõpletur per hunc modus vtatur pillulis cochiis vt de biera vel de alio ſolutiuo, aut nihi uideturꝰ Simpuus eius ſit de thicadoe cum aqua maiorane vel cus decoctione capitali. Tertia intentio completur cum localibus in primo ergo valet granatus dulce in uino cocum demum totum ſimiliter terat ur ꝯ ſuper locum fiat emplaſtꝯ. Dixit dixit ex ſolato ꝯ pane fit empls ꝯ ponitur ſuper locꝯ. Serapio dixit fuccus origani recentis cũ lacte mamiſſedat doloꝯ et valet in principio. Vnus in cinomum ꝯ generales ad capitulꝰ precedẽs ꝯ ad hec que eſt de mente Aui. Et eſt ꝯ iſta q̃ apponuntur in aure non ſint nimis calida neq̃ nimis frigida ne inflammentum audium q̃ ſi in ſtrumentꝰ ſcientie deſtruatur, nam per ipſum doctrina maxime acquirituꝰ. In augmento oleum de ſpica valet, ſi in aurem pobicatur. Et oleum de abſinthio valet ꝯ in aurem ponatur. Et ſimiliter aliqua que dicta ſunt ci aliquali ſtipticitate valent ꝯ aliqua que dicta ſunt valere in principio in augmento eiuſ valent. Et uidetur illos Recentes per ſe poſſe verificationes eorꝯ habere. In ſtam valet oleum amigdalarꝰ amarꝰ. Et valent alia q̃ calida ꝯ ficca, ſed non exceſſue calida. Et Melue dixit diſtillatur adepo galline aut anſerin aut anatis aut medul la, ꝯ uria vitula ꝯ hoc extremum eſt ꝯ fal expere ſepe. Aut dixit fuccus vue dragunteꝰ domeſtice ſofert doloꝯ auriũ et qꝯ fuccus ex muſcet cũ olo ꝯ diſtillãt in aure cofert, ꝯ legit de fucco fingulꝰ qui eſt ſup ex extremitate. Et dixit etiã q̃ ſi balnum diſtillatur cũ uino valet. Et dixit et gallanti cũ oleo ꝯ lilio diſſoluti ꝯ miſſis ſedat doloꝯ frigidus, ꝯ fine ſpecimento reſolutꝰ. Serapis praſſi, immiſſus valet ꝯ mundificat aures et aperit meatus auditus. Serapio dixit fuccus praſſi adminiſtratur quando ſit neceſſarie medicine que mundificent inſtrumenta audit ꝯ partes que ueniunt cum neruis ꝯ duobus pannículis cerebri ad perficiendum audimꝰ. Et dixit Diaſcorides ſolus dicitum fuccum permiſce ri cum oleo ro. Bartholomeus dixit dicitum ſiccum poſſe pomiſceri cum oleo de ſambuco nel cum oleo irino nel cum oleo ro. nel cum oleo amigdalarum amarꝰ arum. Serapio dixit fuccus canapis valet in hoc ꝯ oleum eius ꝯ fuccus feminis eius valet ſecundum Aniceminꝰ. Bartholomeus dixit ꝯ oleum decoctionis dragunte in eque coctaꝰ infectꝰ dolorem de ca frigida tollit, ſi accidat m̃ ꝯ iſto aqua fit ad eũ ꝯ ꝯ in radice eius nideas an ſit flegmaticam. an non, facta purgatione ſemper, tunc apponta maturantia, ꝯ maturatum in materia ſtanca eſt hoc Rpe. alleo cocta ſub prunis, cepa cocta mandata ana .iib, ꝯ vitellos ouorum numero quinq; fiſungie porzine ꝯ ſiti. maturaniſti .ꝯ. miſcentur omnia ponant ſuper locum, ꝯ totum pnius intelligitur ſi tendit in viam exiture.

Et alia maturatiua dicta in capitulo propio conuenunt. Si autem tendit in uiam reſolutionis, tunc fac eodem modo ſicut dicum eſt in primo libro in capitulo de bubone. Et nõ ſit auſus apponere repercuſſiua propter affinitatem quam habet cum ipſo cerebro. Si ꝯ materia fit calida per omnia facias vt dicuꝰ ꝯ in capitulo de bubone, ꝯ non erit nihi error. Et gratia breuitatis omitto recapitulationem, facta maturatione, aperiantur ꝯ tendere ad reſtringũ fluxus ſanguinis cum albumine ouꝰ. terno digerantur labia, quarto mundificetur, quinto incarnetur, vltimo ſigalletur. Quarta intentio completur per bunc modum, quia ſiquentes cauſat doloꝯ qui pcuariꝯ in hoc dixit, quando fuccus ficle diſtillatur in aurem cepidus valet doloꝯ frigido. Et dixit et q̃ abſinthium cus rob vrꝰ in cocum valet doloꝯ auriũ poſtum. Dixit et oleum bullum in concinnata radice apodillorum ꝯ tepidum donec oleum minuatur, doloꝯ res auris mirifice tollitq̃ ꝯ perus eſtre ego ſumiuer fini ꝯ ꝯ. Dixit etiam q̃ omis cõmiſtus ligatus in petia calidus applicatus auriũ doloꝯem tollit. Dico ego, q̃ ſi radix cuiuſcũq̃ lapacii vel ſemen eius cum oleo rod naſe dupli ꝯ bullat addito modico vini ꝯ diſtilletur ꝯ ꝯ aurem aut ſuſtumigium doloꝯ auris frigidũ tollit, nota tamẽ q̃ aliqua illorum que mitigant doloꝯem valent in augmento aliqua in ſtatu. Et ideo uide ꝯ quando eſt neceſſe applicare applice ꝯ capitula alta alternatim uideantur, quia ſepe vnum aliud iuuat. Si autem materia fit neſoſa require qua multa dicta in hoc capitulo ꝯ alio valent. Et ideo pbetur ꝯ ſignica ſimplis ꝯ ꝯ ſolue ad ſe. Ꝯ elleboꝰ alb, caſtoreꝰ coſtꝰ ana .ꝯ. i. rute nitri pipis nigri ꝯ longi ana .ꝯ. et pres ai cufoꝰbi .ꝯ. i. ꝯ tertiam, deinde accipe fuꝰcrãdicis que coniedunturque funt radices fortes, fucci portulacis hardini, olei camomelli, olei amigdalꝰ olei anetui ana .ꝯ. i. coquantur ad fuccꝰum cõſuptionem ꝯ utere. Et affronius q̃ nitꝰ nocatur remouet doloꝯem illum ex materia neſoſa ꝯ aperit ꝯ uterꝰ elleboꝰ q̃ ꝯ uteraꝰ aristologia rata centaurea radix cucumeris ſilueſtris bryonie iari ꝯ coſtus cinamomũ cubebe ola mopent uentoſitate. Et ꝯ ꝯ paccaꝰ apoſtemata q̃ fiũt poſt aure curãt, ſicut bubo, ꝯ ille vlic inde.

Capitulum tertiũ de apoſtemate duro auris.

Oſt aurem ali

quando accidunt apoſta dura q̃ indigent cura ꝯ remotione. In cura iſta habes duas intentiones. Prima ꝯ in uita ꝯ purgatione. Secunda in reſolutione eorũ ꝯ remotione. Dicta eius ſit ita, reſpicat ſe concluſiue a rebus frigidis ꝯ ficcis ꝯ frigidis ꝯ humidis, eo q̃ non fiunt iſta apoſta nil a materia melancolica vel flatica groſſa. Signa eius ſunt nota q̃ ex uiſu ꝯ tacti cognoſcit: purgentur iſti cũ turbit purgatiuꝰ nel cũ confectione amecd vel cũ iera rufipni. ſi tibi uideur. Secunda intentio complet cũ reſolutiuis. Jõ dixerunt aliqui antiq ꝯ apata frigida que fiunt poſt aure reſolunt fuccus cortici arbozis mali cũ nitro ꝯ butiro ꝯ ſuperpoſitis ſomen lini lenit apata q̃ fiunt poſt aures ꝯ aqua cinerꝯ. Dixi, dixit q̃ ficus ficce coctꝰ cum rua delent tumores ſub auribus. Et dixit etiã quando ſemꝰ dauci miſcetur cũ raſina ꝯ cera maturat apata dura ꝯ apata dura ꝯ ſub radice aurũ exiſtentium. Et dixit et tuderi remollit apata dura groſſa que fiunt in radice auriũ ꝯ dirigit, mamillaꝰ ꝯ tetticulꝰ. Et olunt et apata dura poſt aures que fiunt ꝯ ꝯ ſuper caſtis vel percuſſiones limatie qñ cũ cortice ſiuꝰ tenuꝰ ꝯ ſup ponuntur. Serapio dixit quando fit ꝯ ſpim cũ fibus ficcis tritis coctis ꝯ reof ꝯ nitro, maturat apoſtemata que fiunt in radice auriũ. Et dixit etiam farina fabarum mixta cum farina fenugrec ꝯ melle reſolut clauos ꝯ apoſtemata que fiunt in radice aurꝰ. Haec dixit ꝯ Serapio farina cicerum alborum propiatetam habet ad apoſtemata poſt aurem et ipſa reſoluit. Dioſcorides dixit ocobius apoſtemata dura ꝯ teſticulos indiratos reſoluit. Bartholomeus ponit emplaſtrum ad hoc. Recipe. ireos. nitri calcis ana partem vnam, medulle ſicuum decocta rum in aqua duplum omnium permiſceantur diligenter cum pinguedine porci. Ad idẽ Recipe, radicum irio ſilueſtre ꝯ proprie ſuperiorem et illam cum farina, lolii ꝯ bidromelle maſtayato fiat emplaſtrum et pone ſuper locum dicit ꝯ farina cicerum cum melle reſolunt apoſtemata dura poſt aurꝰ. Ego dico q̃ limatie bene trite cum aloce et mirrha ꝯ olibano ſint bene mixte, donec nentur ad emplaſtrum ut mel, valet optime. Et ſi fit glandule mipte cum ſanguine, tunc ad extirpam uenient, ponatur ergo maturatiua ꝯ aperiantur, ut bene mundificentur ne ſibi remanea, modo ſcito, in capitulo propio libri primi.

Tractatus ſextus de apoſtematibus nari.

Capitulum primum de apoſtemate calido ꝯ frigido cuius.

Alia antiqui de

apoſtematibus naſi pauca dixerunt pauca etiã ꝯ eis loquar. Signa apoſtematis calidi ſunt nota ꝯ dicta. Aui. in capitulo de opthalmia; ideo nõ recapitulo.

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia

h. 2. F. 5.
et nunc

In cura ista habes tres intentiones. Prima est in via. Secunda est in materia antecedente. Tertia est incontinenti. Prima intentio completur nec plus nec minus sicut dictum est in apostemate calido auritum. Secuda intentio completur hoc modo. In principio apponatur medicamen reperussivum vt dicit Mesue ficut oleum rosolum de mirto cum aqua ros. Aliud ad idem Recipe succi solatri succi granatorum acerosorum aque rosarum partes equales olei ro. parti. ii. et conquassentur cum modico camphore et iniungantur. Ad idem Recipe mucilaginis psilii aut citoniorum aut albumen ouj et conquassa cuj oleo ro aut oleo violaceo. Si frigida ea. e. per bomia. e experimentum. Jn augmento valet hoc de mente bameth. Recipe farine ordei ro. aut. camphore. Jd. et confice cum succo granatorum acerosorum cij aqua ro. et iniunge inmo et ad extra et probatum est. Et si vio alias Recepias reprimendum ad capitulum de apostemanibus auriuum calidis: que in hoc casu valent alternatim, ego legantur illa duo capitula in hanc Di

Jtt Jsaac in pedunculatione valet aloes cum aqua lotus. Et dixit eam succus passij a naribus intillatus sanat pustulas earij. Dixit etiam Hargirui cum oleo ro. mundum pustulas auriuum curatur. Serapio dixit lignum granati confert ad boboes nasi. Concludendo ergo ego q quecunque conueniunt in boboes auriuum poto etiam hic conuenieque modo vide si ille pustule vel apostemata ad finem peuenerint tunc valet ista. Dixit Mesue dissoluatur diaquilon in alio e apponatur digerit autem. Et ego intelligo hoc de diaquilone fine gummis.

Mucilaginis etiam psilii olum in oleo maturant. mucilago radicis lilii cocta. e trita cus pinguedine porci et oleo de amigdalis confert in hac bota. Et si de apostematibus frigidis velis videre recurre ad capitulum de apostemat e frigido auriuse apostemata nasi fria ita curea.

Capitulum 2m de polipo non vlcerato.

¶ Olipus est super

fluitas carnis, que apparet in interiori parte nasi. e. est passio sanis non ex ista passio solo visu cognoscitur. Et causa huius est humor grossus vicosus qui descendit a capite ad nares. quare sanguis illic in humorem iuuenientur. Et de illo apostemate fuit duo species, vna est in qua magnificatur natiuj e. fit fusci coloris et pauci sensus e. multum durus et caro non descendit inferius tunc nō tangas ipsum aliquo modo quoniam species e. cancri. Alia species est in qua natiuj est bene tractabilis et mollis et non fusci colozis. et tunc iuuenit operationem tuum fac. Jn cura ista habes tres intentiones. Prima est in via Secunda est materiam antecedentem purgare. Tertia est continentem remouere. Dicta sit talis re

spiciat se a generantibus sanguinem flegmaticū vel melancholicum. Secunda intentio completur hoc modo. purgatio fiat in talibus cum confectione bamech vel pillulis de lapide lasuli vel cum bicra rufini et sic de aliis q. videtur necessitas. Tertia intentio completur hoc modo facta purgatione. oportet vt iniungas locū omni die cum oleo calido bis vsque ad tres dies hoc facto conare ipsum extrahere cum tenacilij vel cum vncini. e. liga ipsum. e incide ipsū paulo amplitato nare cum spongia vel aristol. Et si aliquid remaserit propter ipos fibilitatem incidendi tunc rade ipsum cum instrumento fabrili donec bene mundificetur hoc completo caute. risa locum cum igne vel cum alio medicamine acuto: deinde appone butirum vt escara cadat: deinde mundifice e incarna e consolida. et tū videtur. Bul. de falicero dixit vitriolum d quo fit atramentum cannem malā remouet. Si vti placeret tibi remouere ipsi cus medicinis protoes e magistri multa ponūt. Serapio dixit succus dragunce imitis in naribus maxime confert obstructioū facte a polipo: e dixit semen est fortis foliis e radicē. Et ō subdit curat cancros e apata que fuit in naribus que notantur multoq pedis. e. e polipus, quare ofl lana misceur in succo feminis vel in aqua eius e in naso iponū curat cancr. e alia vlcera mala. Et iste e modō mec opōnis. Et Ba. dixit de dragunea q cancros e polipos credē extenuare. Et Gual. dixit q pilus eius ipostē sup locū curat e fuit expert. Et ego ēt dico q oleū i quo bullita e radix dragūce inuisti naribus ante vlcerationē confert. e. ē remat vt voluit Ga. Et si loqui fit vlcera cū melle apponat. Cōfert eius polipo succ edere nigre impositus et vlceribus putridis naribus.

Dixit et Serapio quando cum assa aliquid miscetur calcanū e zinar. e ponitur in nalis et fit hoc plib diebus curat carnem cuinentem in eo. e. et polipus. Jsaac dixit: siccus pomi granati acidi e pistati cum sua calidiate bullitus cus melle usq ad ipissindines vnguenti in naribus carnem superfluam corzodit. Dia. e. Aui. dicit nuc cipressi fontes tria cum ficubus e cum limio naribus linitaur. sanat carnem superadditam in naribus que est polipus. Et bi. dixit. Rafolioij vitis alle. 3. iii. mane. 3. iii. bibitis calcati oliibanis calcidcos et est speties vitriolis. aristol. aā. 3. iii. ere totum donec fiat siccum. e vere diuina virtute sanat e mirabile est.

Tractatus septimus de apostematibus labioq.
Capitulum primum de apostemate calido.

¶ Vstule et aposte

mata quandoq; funt in labiis. sicut i alio locio. e. signa eq patet et dixi. i. ca. Pedeibus. In cura ista habes tria intentiones. Prima est in euacuatione cause antecedentis. Secuda fistit in eisone cāe iuncte

Prima intentio completur secundum necessitatem loci quia materia calida vel frigida euacuatur modis dictis in aliis capitulis secundū necessitatem. Secunda intentio completur per hunc modum in principio apponantur repercussiua sicut oleum rosaceum mirtinum succus arnoglosse. e sic de aliis secundum necessitatem.

Et ex ista etam facias unguentum ut tibi liber. e hoc in apostemate calido. Jsaac dixit in statu hoc vsus. Faloes lotus cus aqua. e. dixit iterum q in pustulis siccis cera nigra cum oleo rosaceo vel violaceo valet. e credo q valet hoc remedium in principio vel augmento fadali cū rosat gumma arabica e cerusa temperata omnia cū aq rosacea ola e applicata valent e credo potius in augmento q in statu. et in statu e declinatione posset dici valere. Et dicerem q valerent in augmento q repercussiua permiscerium cum resolutiua vincentibus e hoc conuenit in augmento. Si dicerem q ista valerent in statu e declinatione. Ego tunc dicerem q repercussiua illa e oleum rosaceum, non ponuntur ut repercutiant sed ut confortent locum ad quos multe nutrie deuper fluunt cuione palati quare rē. Alcēi. dixit cicer confert ad apostemata que fuit in ore labiis e auribus, quando fuit dura e quando fit emplastrij cum melle desuper. Constantinus dixit litargirum cum oleo rosaceo mixtum pustulas nariuum e labiorum euirpat. Jsac deposuit hoc vnguentum. R. cerusse. z. x. cere. z. iii. litargiri carbinie argenti, mastica aā. 3. ii. 3. olei rosacei quantum sufficit e fat unguentum. ¶ Unguentum Barbio. R. ciperi aluminis galle mirrhe arsenici plubi asti olum ana. e cū oleo ro. fiat unguentum e applicet loco.

Capitulum secundus de nodis.

¶ Liquando accit

nodus in labiis, quare non procedat nisi cum ferro. Jn cura ista habes duas intentiones: Prima est purgatio vitis.

Secunda est extractio materie de loco. Prima intentio completur cum turbit preparato vt cū precede amedo ut tibi videt necessitas. Secunda intentio completur per hunc modus: accipiant modus constituit inter duas digitos manū fiusistre, e compximatur adextra si vitis extrahere ipsum e scinde pellem cum rasorio e cum appare. R. cū vncino nel alio mō e radica ipsum: deinde iple locum cum alumine succarino e albumine ouij, e si fuerit necesse scindere, quia remouere aliquid de pelle uel sucre fac ut dictus est alibi in proprio capitulo. Et si aliquid remansit de chisti, nunc mundifica locum cum vnguento egyptiaco vel viridi, vt chistis rollatur ab alio modo remouentur ut dictum est eiusdem capitulo propio, e illic recurre pro illo.

Tractatus octauus de apatibus ginginarum,

Capitulū. i. de apatibus calidis e frigidis etc.

Via de apostēa

tibus ginginarum pauci antiqui locuti sunt. e enam pauca appropiata reperuntur parum de his loquiar.

Et ista apostemata quandoq; fiunt a materia descendente a cipite e quandoq; est propter communitatem stomaci e quandoq; propter aliam egritudinem e ista apostemata quandoq; cito curantur e aliquando tarde. et hoc est notum.

Signa autem borum apostematum nota sunt ex signis dictis in aliis capitulis quare illic vide. Jn cura ista habes duas intentiones. Prima est in via et in materia antecedente. Secunda est in continenti. Prima intentio completur sic dicta sit et purgatio secundum necessitatem materie e mobili. Aliud in hoc non loquo, quia clarum est. Secunda intentio completur sic aliq dicunt antiqui q confert apostematibus calidis cum incipunt collisio facta cum oleo nouo de olius e maxime facto. e. oliuis silustribus.

Sit autem tepidum in collutione. Auicen. dixit fiat collutio cum aqua rosacea vel cum lacte acetoso vel cum aqua mirta. e decocto balauarum. aqua arnoglosse. et infusio glandius e succus portulace: valet etiam hoc ad apostemata frigida quando in hoc fuit bullire blance distantes sed nunc oleum illud calidum apporimetur. Et ego dico q folia mibi mastica conferunt e specialiter in calido fin augmento. Dixit Auicen. fiat collutio cum oleo arboris mastificis e oleo mirtino e in uno quoq; pondur mirtha. aut oleum in quo bullitur mastix et rose aut oleum rosaceum in quo bullita sit spica e rosa ficca e mastix fin ilaria. Dixit Auicenna valet cicer. e specialiter in apostemanibus gingiue calidis e durie. et succus bireos. e succus foliorum oliue. e fer tuni. e succus rute. Dixit Auicenna etiam. Multi curant gingiuas fine tumores earum cum butiro. e non appropiantur cum propiue in ginginiis infantum. e linimus eas cum eo quando volumus q dentes eorum nascā eto e fine dolore. e confert aliis apostemanib oris. Andeculinum ista valent. Ebranius dixit q teste marium marinorum combuste solute cum melle tumores gingiuarum e nascentias curant. Serapio dixit multum curat gingiuas fine tumores alumen iamonus e apostemanibus vuule multum valent. Auicen. dixit colcotar multum confert apostematibus gingiuarum e confringit eas et valent etiam hic alia que dicentur in ferius in capitulo de dolore. e o apostematibus oris. Quare ergo ista capitula alternatis videantur quando est necesse. Et hoc q dixit Auicen. de sinae uerus habet si apostema fit calidum e valde ipo fumidum. Si autem aā non fuerint illo modo indiget cauterio. e melius est, vt fumatur oleum feruens cum lana in

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

noluta in extremitate tente et retinens fiat donec detumescat gingiua. vnde Iunc Auic. Si autem apostema fit ex humiditate superflua facta purgatione oportet vt dicit Auicen. vt in principio collaturi os cum oleis calidis ⁊ cum melle ⁊ oleo ⁊ rosa deinde administrentur resolutiua fortia dicta multotiens et patet.

Capitulum secundū de dolore gingiuarum.

Liquando accidit

dolor in gingiuis. ⁊ non mirum. quia aliquando ad locum istum fluunt materie. sa aquiose aliquando a frigo per viam evaporationis. Et aliquando vapores corrupti ⁊ ad similitudinem ⁊ fiunt apostemata mala. que apostemata illic existentia: aliquando funt difficultas cognitionis. quare et illic dolor aliquādo accidit.

Et Serapio primo dicit triphilus cum melle mastichatus dolorem tollit superlinitus. Mesue. ⁊ minus dicit dolorem tollit succinum. ro. cum vino vel acero si inde superlinitur vel gargarizetur.

Alch. dixit alumen scissum. ⁊ amonium valet dolori vulle ⁊ gingiue et airi ⁊ pruritui sesticiorum. Auicen. dixit. ceruli cerui vel capre ad sum donec albescant. abstergit dentes fortiter. ⁊ stringit gingiuas. sedat dolorem gingiue infiate. Et dixit succus fungus ⁊ foliorum ribi sanat dolorem gingiue. Et alibi dicit. ⁊ olenum quidem arborum mastichus habet virtutem nebenem. ⁊ in sedando dolorem gingiue ⁊ pprie recens ⁊ subdit. Et propinum cius iniumentum est in dispositione dolorum.

Tractatus nonus de apostematibus linguę.

Capitulum primum de apate calo ⁊ frigido.

Qlandoqz accidūt

apostemata lingue calida. ⁊ aliquādo mollia flegmatica. ⁊ aliquando dura: Signa omnium potum in cura apostematis calidi sunt nota. In cura apostematis calidi habes tres intentiones. Prima est in vena Secunda est in euacuatione cause antecedentis. Terna est in euacuatione cause coniunctę.

Prima intentio complentur per hunc modum respicias se a rebus calidis. ⁊ a vino magno. ⁊ a speciebus. ⁊ a cambus non alterans: quia lactuca fare milio panico ⁊ sic de alis. Secunda intentio fiat per hunc modum. fiat flebotomia in principio de cephalicis: deinde in augmento si fuerit expediens. fac de linguam. deide fiat purgatio. si fuerit opus cum electuario succo rosarum aliter vt videbitur tibi. Terna intentio complentur sic in principio. vt dicit Auicenna ⁊ specialiter in calido. ⁊ si et aqua solatri fiat gargarisma confert apostematibus lingue. ⁊ dixit q si tenens sub lingua tu succi endive lactuce propte ⁊ succum solatri propte ⁊ lac acetosum ⁊ aqua ro. ⁊ aqua in qua decocte sunt rose ⁊ succus virge pastoris. Et Galienus in octauo terapentice consuluit gargarizare succum endivie ⁊ cum ipso solo curauit vnum vt ipse dicit. Mesue dicit aqua rose aqua plantaginis gargarizate in principio cum aceto valent. Et succus coriandri cū aceto valet in principio ⁊ sumach bēres cū melco cāfore ⁊ aceto cū decocte ro. valē

In augmento Serapio dicit epatica eius mēte valet ⁊ prohibet fluxum humorum ad ipsum et valet in apostemate calido. Et ego dico q epatica gargarizata cum aqua ro. valet in principio multū. ⁊ in augmento. nascitur super lapides ⁊ gargarizata valet ⁊ mitigat inflationem lingue.

Mesue dixit diamoron cum aceto decocto. nis foliorum olinarum aut alchāne valet ⁊ robmirti est impastello bona ⁊ propte cum sunco rosaceo pure. In flatu pecdas cū radicis lingue ⁊ melle ro. ⁊ aliquantulo sinapis ut dixit Mesue.

Serapio dixit quando sinapis teritur ⁊ miscetur cum aqua ⁊ temperatur cum hidromelle ⁊ fit inde gargarisma confert apostematibus linguę ⁊ radicum eius. ⁊ sicdelis dixit li lingua vt guila infirmi supra ducatur sapbirus et in fine cedatur cum decoctione fenum ⁊ sale armoniac ⁊ aqua barrach. Et dixit mesue. ⁊ si autem ad maturationem deueniat ⁊ fiat gargarisma. Ute dicit Auicen. fiat et decoctio lini. ⁊ fiat et decoctio fenum ⁊ fenugreci ⁊ decoctio pastulū ⁊ fenugreci. Et iubdit q si aperiatur ad ministrentur hipatica ⁊ oreficiat decoctio fumach mirti ⁊ lentium et foliop oliue ⁊ limā ponticus:

Capitulum secundū de apate frigido lingue.

Sapostema huius

loci fit frigidum. qd ut in pluribus fiet. ⁊ causa patet manifeste: purgentur cum pillulis de biera vel cochius. In principio dico. q valet decoctio spice ⁊ decoctio mastiles ⁊ abinthii et croci cum aceto vel aqua rosacea in augmento. Ego dico q decoctio isarum rerum facta cum vino valet. ⁊ in statu dixit Auicen. q valet radix fenugreci combusta ⁊ annectantur ei. Et Rasis consulit vt lauetur os cum aceto decoctis ysisbel. ⁊ pidia. ut materia se solutur. Et deficcare caput cum deficcantibus reuma et fet bonum. ⁊ considerā modo erit aliaque cunctum illis temporibus.

Capitulum tertium de apate duro lingue.

Sapostema huius

loci fuerit durum. q sepe contingit tunc oportebit vt subtiliatur regimen ⁊ cibus fiat bonus: Et sub dit Auicen. ⁊ fiat euacuatio vel euacuetur humū cū bieris magnis predictis ⁊ admittet gargarismata subtiliatis. ⁊ teneat l ore ifusio fenugreci ⁊ decocto et cū ficub ⁊ granoz lauri eius pastillis mundatis. Et teneatur in ore lac muliebre ⁊ asininum et caprinum et etiam decoctio dactilorum ⁊ ficuum cum uno dulci ⁊ vino ⁊ ynis.

Capitulum quartum de dolore lingue.

Euc de dolore li

gue dicamus putantes q ista que valent in dolore gingiuarū ⁊ oris ⁊ yuule die valent q pauca dicemus ⁊ pro dolorem lingue tollit decoctio penta folion qz radicis eius quando fit cum ea collutio. Et Mesue dixit auctoritate Auice. R. fumū foliorum miri foliorum rosarum ana. ℥ i. dulliant in aqua usq; ad consumptionem medietatis ⁊ ex hoc fiat gargarisma tribus vicibus in die. deinde hoc facto vtatur hoc. R. spodii gallarum ro. ana. terantur et vtere. hoc nāq; valet dolori oris ⁊ radicis lingue ⁊ humori fluxum ⁊ gingiuarum. Ad idem. R. amisfal. aluminis tamen ⁊ eminis rosarum. ⁊ croci mirre ana. terantur. ex hoc pulure parum. misceatur cum aqua ⁊ melle. ⁊ fiat gargarisma. ⁊ illud teneatur in ore una hora.

La. 5. 6 apate duro sub lingua cuī nōs ⁊ rāula.

Auula est aposte

ma q oritur sub lingua. ⁊ est similis glandule durę cuius color est similis colori opposito ex colore superficiei lingue et venarū que sunt in ea. Et dicit aliqui q quādo lingua elevatur apparet alia lingua. Et propter dolorem in loco accidit febris ⁊ inflatio. ⁊ fit aliquando mors. Et apostema est similē rane ut dicit Auicen. ideo ranula vocatur. cuius cāe sunt humiditates fluentes ad locus illum. In cura ista habes tres intentiones. Prima est in purgatione ⁊ cura. Secunda est in medicinis localibus apto illam materiam consumęre. Tertia intentio est in operatione manuali. ⁊ Prima intentio complentur sic modo. Primo fiat purgatio modo dicto in aliis capitulis cum pillulis cochius uel de iera ⁊ fiat flebotomia si e opus. Dicta sit ficci conclusive in ille materie multiplicentur ⁊ currāt ad locum. ⁊ in omnibus alii bonestę habeat ⁊ considera. ⁊ Secunda intentio complentur hoc modo in principio ranule uals ⁊ est utile si cum sale armoniaco et galliis fricetur vt dixit Gual. de valanai. Et ranulam arrancanti vitum si mixtum cum hermodacalo ⁊ applicet q expertum est. Et Auicenna experiari in ipse medicine corrosiue incisiue resolutiue in quibus est superfluitas excecando sicut sal armoniacus ⁊ acetum ⁊ sal et fricatio de flore eris. ⁊ dragāto ⁊ fic de similibus. Et dixit q si fumatur organus ⁊ cortices granatorum et sal et fricetur cum eis lingua infantis patientis ranulā sanguinē. Et dixit q ex eis que experta sunt in ea sunt dragagā tum adustum ⁊ hermodactili cōmixta cū albumine oui ⁊ posita sub lingua. Et medicine etiam que dicentur in alcola valent que fortes sunt.

Tertia intentio sic complentur. si per hunc modum dictum curari non poterit non erit excusatio ab operatione manuali. Smil. de falicetto dixit capias vncinum et capias ranulam firmatur ⁊ cum rasorio incide eam quousque remoueatur aliquid sanguinis exire. Quo facto poterit vitriolum cum quo fit attramentus uel albumen succarinum cum sale et diminuit pe aliquod tempus. ⁊ postea abluatur locus cum vino ⁊ aceto mixto et acu calidus: hoc enim excitat ranulam ⁊ remouetur hoc facto abluatur locus cum vino decoctionis mirrhe usq; ad finez ⁊ ista est operatio manualis. ⁊ Et albucasis dixit ⁊ oportet vt aperatur os infirmi coram sole ⁊ contideret ranulam. ⁊ est nigra aut fusca ⁊ dura ⁊ fine sensu. et non sanguinē. qz tunc est cācerosa. Si uero non fuerit talis sed alba et bene tractabilis tunc capiatur cum vinco. ⁊ sanetur cum spatumie subtili et liberetur ab omni parte ⁊ extrahatur. q si superuenerit sanguis abstergatur cum spongia. ⁊ si est necesse ponatur vitriolum. ⁊ diminuatur. donec fit restrictus

Et si operatio non fit completa reddeat ad ipsam usq; ad eius complementum. deinde collutur per vnum vel duas dies cum aceto. et postea cum vino decoctionis mirrhe. collutur. donec fuerit sanata.

Tractatus. 7. de apostematibus duarū amigdalarum ⁊ fauciū.

Capitulū primū de apate duarū amigdalarū.

Odigdale sunt car

nea nate ⁊ radice ligue tēdētes ad superiora. ac si sint due auricule due partue ⁊ carnose nerusse sicut due angue. Istis nāq; accidit catarrus apūs eas ita ⁊ ualiter q. prohibetur anhelitus. ⁊ quandoq; mollificatur una ⁊ apostematur. ⁊ indiget eo q. constringat eam et exiccat eam. verba funt principia. Oppinor ego q illa que uelent in apostematibus vnule fic valent. quare capitula ista alternatim nideantur. In cura ista habes solum duas intentiones. Prima est in purgatione. Secūda in localibus. Quantum ad primum de flebotomia dico vt dixi in capitulo de apostemate lingue. ⁊ similiter dico de solutione ventris ⁊ aliis. Secunda intentio sic complentur in principio. quando fuerit facta collutio cum lacte aut gargarisma confert apostematibus duarum amigdalarum. Et quando omnia crudities deglutitur confert apostematibus amigdalarum

Et Bartholomeus dixit q confert ad apostemata calidanam ipsum infrigidat ⁊ repellit et mēbr. fine stipticitate aforzat. Et aq solatri gargarizātia confert. Et semen rosis et folia eius

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia

N. 2 F. 12

priusque incet operatio fozis/ Dixerunt aliqui antiqui q tumori amigdalarum e tusis e pro cariosi pucorum: con etiam limino palati cū melle aut gargarisma fiectum cum decoctione eius: z valet in cā frigida. Et ego dico etiā q valet in calida in statu: post statum in augmento et partaria fiat gargarisma ad ambas amigdalas: vel dixit Auice. Et dixit etiam cedria limi super gutture ad ambas amigdalas z dolore eius. Et dixit etiam si fabe miscentur cū melle z farina fenugreci conferunt apostematibus gutturis z duarum amigdalarum: z intelige in emplastro. Hæc declinationis dixit Serapi. quando fit emplastrum cum bulbis assatis sub cinere calido mistis cum capipibus piscatorii z paruorum: qui dicuntur fragi resolununt apostemata. Ista etiam valent de uente Auicenne que funt fortis resolutionis: sicut fit succus cucumeris affinni z cornuzera nitrum habentum cum melle: aut solum: valet eius colcoar z mel cum sale valet si miscentur. Si autem ad sanitem deuenirer: valet pecoctio ficuum z fenugreci z alee z fico: similibus: z in eo tenetur.

Capitulum secūdū de apatibus faucū.

D fauces descen,

dunt humidiatee ab isto capite quare cōtingit illa loca apostemari z nonum est. Signa apostematis patebit ubi ex dictis in alius capitulis dicendis: z ista cera habet diuersas intentiones. Prima est in uita et purgatio. Secunda est in localibus: quantus ad primā intentionem fiat flebotomia de manu contraria de linguafi opus erit cōtra fiat purgatio secundum necessitatem materie. Et in sex reb non naturalibus honeste se habeat secundum necessitatem apostematis. / Secunda intentio completur hoc modo. In principio dicunt aliqui ex succo papa. nigri silustris coriandri z aqua fit gargarisma. Et dixit dixit de succo papa. nigri silustris: z miro mō valet in tumoribus faucū.

Serapio dixit quando fit emplastri cum pillio z aqua ro. z acto et aqua confert apostematibus faucium in augmento. Dixit Serapio succus mozorum quando miscentur parum mellis z bonus ad prohibendum fluxus humorum ad membra et ulceribus fraudulentis z apostematibus calidis que fiunt l faucibus. / Et Bartho: dixit grana thaphsiagie coqta cum aceto reuma stringunt z tumores sanguinis. In fauci z dolia tione illi tilent. Dixit dixit succus finapis cū melle mixtus tumores faucium mitigat. Et secundum ipsum etiam confert limino facta cū licio diffuso in aqua mellis. Et dixit etiā si fauces in inuerse cum cedria tumorem tollit.

Et Serapio idem dicit z dixit etiam pix humida tumorem faucium sedat. Dixit etiā mel cum sale mixtum z linimum faucii sordes sanat. ad ducunt: z hic ejte dicentur l capitula 6 apatibus oris z que dicta sunt in capitulo de apatibus amigdalarū. Si ad sanitem deuenirer mō q d dictum est in aliis ca. prelectis z idem fac.

Tractatus xi. de apatibus vuule z doloris eis. Capitulū primum de apostematib vuule.

Tecidit apostema

i vuula vl vuula q ides est. peter materiam descendente z collatorius ad locus illus: qi illic cauſat apa. qi alquoriens est calidum vel frigidū secūdū descensum materie. / In hac cura habes duas intentones. Prima est in purgatione z diæta. Secūda est in localibus. Prima intentio completur p hunc modū. Primo fiat flebotomia ū manu. Secūdo de lingua si opus erit. Tertio purgetur caput secundum necessitatem materie peccantis. Dicens fit secundum necessitatem humoz et peccantis. / Secūda intentio completur p hunc modū. In principio contentū gargarismus factus de decoctione pinoru z ramorus eius z cofert tumori vuule z coquitur solum eius in uino z fit gargarismus z abscindit fluxum humoz: currēt um ad vuulā: fucc prunorum agrestis quādo maturantur z exiccantur facit hoc. Auice. dixit acetis minorat vustze abscidit gargarismi ex eo facti fluxū humoz ad gutturz: z sanat vuulā que cecidit: z ad idem valet lac. Et dixit q ō illis medicinis sunt alumen z galle z balaustie z amyho granata decocta usq ad dissolutiones. Et dixit q fiat radatur et balnetur vel limat locus iste cum succo acatie z hoc in principio.

Balie dixit in septimo. ola in quorum folia vel cerminibus inuenitur aliqua hipticinis manifesta cum coquntur gargarisando fiunt innatiū flegmonum que sunt secundum vuulam: z p. ascamas z est locus i gutture qui z inter duas ui. / In augmento consumum ista, ſi ex succo foliorum ebuli fit gargarisma cum co confert sanguinie z vuule z dixit etiam q tota terrestris sestuido combusta z cum melle illuma dolozem vuule sanat. / Ridelin dixit radic caulis cinilis: que postea non tetigit terram suspensam collo patientie cetero mozbos vuule tollit. / Al. dixit spina arabis secundum omnē modus ad ministrandum confert dolori vuule. / Ragizi spina alba calde sunte habet vi aromatica. / Hæc dixit. succus mozorum acerbozz z maxime coctozum cū faba z modico succaro ad gutur: vel fauciū polotem multum confert. / Idē dixit de succo spinachie cū dolor z a colera vel a sanguine ho dubito ego qo quecumq valent doloti oris z gingiuz: lingue, valent etiam bis.

Tractatus duodecimus de apostēatib ois. Ca^m primum de apostemate calido ois.

Auice. dixit aloes z collugenistis adusti dixit z infiation facte in vuula: dixit etiam assa efficit operationem. fetuge: z in apostematibus vuule. Et dixit et i am capita piscium salitozum confert vuule apostemo: sec: z dixit etiam cū flore eris tangitur palatum cum melle propter apostemata gule z vuule. / Dixit etiam quādo fit miscet cū melle cōfert apostematib vuule z duarum amigdalarum z ad cursus humiditatis ad gingiuas. / Et Bertol. dixit q gargarisatur et dissolutur in aqua z super etiam cū rebus: que facunt fiam propiceatem in apostematibus p focationum z vuule z ambarum amigdalarum z omnio omni membroztis gutturis. / Innatiū tum maximum est. vt sumatur fila z propte in cita cum sanguine vipere z prefocetur cum eis viperaz deinde circundetur eis collum eius qui habet aliquod bozum apostematum: illud enim confert tuuamentum mirabile bonum. / Sidelis dixit chis radicum aneti vuulam inflatam eleuat z exiccat. / Cum autem propter humiditatem superflua vuula est augmentata ci alumine vel dulcoratu in aqua fiat gargarismus aut ci ipo z melle fiat linitio. / Sed si contingat ipsa apostemata non posse resolui sed amplius tumescet z dolor m ultiplicatur. peruenīdum est ergo ad gradum mutrationis. sicut apostema oris: nulelicet est est cum mio pecoquantur z fiat gargarisma. ualer: confert z burymum linitus sicut dicum est in capitulo de apostemate ginguiarum. / In sinu z pectinis conferto eio ista valere. Et dixit Serapio aloes confert apostematibus faucium z radici lingue z gingiuarum z aliarum pū oris. Confantinus dixit q omnibus apostematibus oris z in quibus parte iunt. / Serapio dixit q adsinthiū miscetur cū melle sale nitro: z linit cū eo palati z confert apātibus oris.

Capitulum secundum de pustulis oris.

Ustule fiunt in par

ribus oris z fiunt propter sustinēt calidiatis in partibus stomachi et capitis: z quandoq fiunt in febribus: z quandoq apparent ite pustule nigre in mozbis acutissimis mozituntur in sequenti die. / In cura ista habet duas intentiones. Prima est materias aficedē tem purgare. Secunda est confinitcum remouere. / Prima intentio completur nec plus nec minus sicut dictum est in aliis apostematibus particularibus oris. / In vita se bene habeat secundum necessitatem materie: et bonesse viuat.

Secunda intentio completur ci medicinis frigidis. in pulcipio acetosis z stipticis. / Desine dixit Rob de nibes z rob ō mosis silustrinū valet. Dixit etiam: aqua decoctionis mirti et sumach valet: z lentis exconcaue cum aceto et extremitates vitis z rubi valet. / Ires aqua granatorum acetosorum Apodius: z galla: z ro. z acacia: z coriandrum. humidi: z nemite. et alchāna

Postemata acci

dit oris. ſi z ipsi pibus eius. z hoc pōt esse. ppē materiā descendente a capite ad locum illus vel a meri descendentem propter fumos elutatos a corpe qui ad os terminātur. z illic congregant. z faciūt apostemata: aut p viam paulatine congregationis ista apāta z alia fieri possunt. / In cura ista duas habes intentiones. Prima est i causa antecedētē in purgatione. Secunda consistit in localibus. / Prima intentio completur nec plus nec minus. sicut dictum est in capitulo immediate suprādictis.

Secunda intentio completur cum localibus in pulcipio. cōpesti modi acetosa z prohibet apostemata oris z gutturis: vt dixit Alchi. Dixit rubidis tumozes oris compescit maxime si cum aceto folia oris illuminat fuerint. Confert etiam in principio ulte tumozibus folia alchāne mastigata. / In augmento confert foliis cipressi mastigatum tumozem eius oris compescit. / Et etiam abfinthium z rosa mastigata prohibent matrigam ad locum deuenire z efficiunt aliqualiter lac etiam comente flegmoni oris fiat alibi scripsum etre fugat etiam. / Dixit arefactiva folia prune cōtractione virtutis fuit adhibita flegmonibus oris: nulelicet est est cum mio pecoquantur z fiat gargarisma. ualer: confert z burymum linitus sicut dictum est in capitulo de apostemate ginguiarum. / In sinu z pectinis conferto eio ista valere. Et dixit Serapio aloes confert apostematibus faucium z radici lingue z gingiuarum z aliarum pū oris. Confantinus dixit q omnibus apostematibus oris z in quibus parte iunt. / Serapio dixit q adsinthiū miscetur cū melle sale nitro: z linit cū eo palati z confert apātibus oris.

Capitulum secundum de pustulis oris.

valent. / Auicē. dixit succus lactuce solatri virge psyllij portulace extremitates mitis valent.

Et subdit: e plurimodum quidem insantum fundit cum sucaro laberet e camphora. Sarapio dixit linum granati peccorum cum uino facta collutione ozis valet. / Dalabas dixit qui masticantur folia rubi: stringit gingiuas e sanat alcoam. et similiter fructus eius maturiores est valent. / Et ego dico q succus eius vne acerbe conforiat omnia membra ozis: e ipse non coagulatus valet alcole. Et ipse coagulatus e dissolutus cum aliquo rob stiptico valet etiam alcole. / Constantinus dixit: acetu valet benfrisple e igni sacro: ad pustulas ozis. / Et dixit eiam: succe quinquinerue valet contra pustulas ozis. / Sin diuinetto valent illa que exscaut e mente. Auditiscut galle antere eamundi e duo fandali oraganum lentes lutum armenum et cortices glandium e chimiasin statu e declinatione. Alcho. dixit alumen de pluma e e idem quod tamenij vel selfinunjando mitigatur cum aceto e melle: e tenetur in ore tenet dentes motos ne cadāt: e valet vesiccis e pustulis ozis e palati. / Et dixit q regula furni vsa mixta cum aceto valet pustulis ozis. / Dalabas dixit folia micis maturata prosunt pustulis que sunt in oregtis si fuit vlcerate valet. / Quando folium bugloffe comburitur confert fluxibilitati dentius e gingiuas e alcolere proprie quādo accidit in ore pterosr e omnibus caliditatibus que fiunt in ore. Et Auicē. dixit: idem potest ipsa bugloffa non combustatiet deterius sit e potatur debilius. / Auicē. dixit: eidoma e coctione fungum mustate et cerpum e cocus e nux cipressi e bugloffa e pirum e carioffilus e menastrum e galla coniungere. Et Serapio dixit: eos ipes galle coiungere. / Si humiditas est numio magna e minis barbidare et caliditas est superfina linitio facta cum fauich addi myrro cū costo e fale e melle valet. / Et Auicē. dixit: q lino tangatur palatq e valet. / Et si hoc passio accidat puris e ce dio q si lac: tunc altera nutricem ad contrarius, ut lac infrigideturr.

Capitulum tertium de dolore ozis.

Consequens sermo

est de dolore eius e pribus eius. Dixi. dixit: Galio dixisti: dolorem ozis ma stigata compescunt. / Serapio dixit: succus rubi maturi, perfecta maturatione curat dolorem ozis. / Dixit iterum quidā amigdale pulcere commiscuntur confortant dolori ozis. / Et dixit eiam: collutio ozis cum aceto calido curat dolorē ozis. / Appulius dixit: collutio facta cum aceto decoctionis stupdi sagnoumqn dolorem ozis putredinēq; ozis. / Hac dixit: aposima radicum e seminis sparagi ore loto dolorem amputat. / Alchi. dixit: q betonica valet dolori ozis e stiptianate. / Illud eiam quod dicum est de dolore lingue superius auctoritate. Desue: valet etiam hic in dolore ozis.

Tractatus xiij°. de apūtibus colli siue gule. Capīm primum de apūte colli siue gule.

Postemata colli

siue gule sunt duplicia: quedas sunt in membris extrinsecis contenentibus: et quedam intrinsecis contentis. Prima autem nomen generis: e prima vocantur simpliciter apostemata: et dotinis: glandulea et pustulesque curantur vi alia. Secūda vero nomen habent proprium: quia sputanātia vocatur: e proprium modum habent curandi. De sputanātia dicō primo, q est apostema gutturum e partium ozis: e viam aeris e cibi impedienes. cuius species secundum Balisē. sunt quatuor: e secundum alios tres et hoc in libro interiorum. Prima species est quando est in la certis intrinsecis ipsius membri apostema: e tūc non apparet sensuised manifestatur per maiore effectionem trāspirationis e anbelitus. Secūda species est quando apostema est in lacertis intrinsecis versus spondilis: e q apostema apparet solum intus versus fauces e amigdalas dū comprimitur lingua. Tertia species est quādo apparet tumor in musculis extrinsecis. Quarta species ponit Ga. in libro interiorum: quam vocat strumosam que fit propter diffocationē pūm, secundis e spondilis colli. Alia dicunt q quattuor sunt species squinantie. Prima e que non apparet intus neq extra in gutture: et cus dolore maximo. Dec autem species in secundo in tertio vel in quarto nic intermit. Secunda species est quando apparet intus e non extra: et ista est minus mortifera q prima. Tertia species e que apparet intus e extra: e doiuturnior alia.

Quarta species est que apparet solum extra: ista est nitior alia. / Secūdo nota principalia: illud apostema ut plurimū est de materia sanguinea: cuius signum est plenitudo venarum, et rubor faciei e pulsus magnus. Aliquando potest causari a colera: cuius signus est cinrinus color faciei. Aliquādo potest causari a flegmate: cuius signum est albedo faciei e multitudo saliue. Et aliquando fit ex melancolia e raro fit q mi cuius est nifcedo faciei e ozis: e alia signa sanguinis colere flegmatis e melācolie sunt superius posita quare considera. Et causa quare fit raro ex flegmate e melācolia: est quia ista humores non habent istam virtutem penetrāndi: quam habet sanguis e colera. Conuenimus aūt omnes species, que quandam difficultatem oppārantur secundum trasluitionem e respirationē.

Signa squinantie sunt istarum: cognitur fare recte: e lingua extrahere: e potus sepissime ascēdit ad naree. Et Auicē. dicit q habent oculos egressionem: e lingue difficultatem: habent locutionē aut naribus. Signa mala e mortalia ipsius sunt distinta fortis et trāsgluticēdi magna difficultas: e extrahunt linguas e spumam emittunt: sicut equi fatigati: colos est malus in ligna oculis e in labis: ac etiam extremitates frigidas e fuldotem frigidum habent: e cordis defectum habent. Signa bona sunt quiesscionis: tranquilitas: alienatio doloum: anhelitus e trāsgluticio non difficultas: et malorum signorum priuatio. Et nota q vt dicit: squinantia potest terminari altero trium modorum. Primo per resolutionem insensibilem: quia materia est parua e subtilis. Aliquando facta flebotomia vniuersali e particulari e gargarismate curatur potiens a tali materia: quia euacuata tali materia virtus resistit illud quod remanſit. Secundo modo terminatur per conuersionem eius in sanies, scilicet quando apostema maturat: e hic nūq potest terminari in quatuor dies ut infra: e hoc quādo materia est grossa e multa. Tertio modo terminatur per transmutationem materie ad aliquem locum ut ad stomachum et pulmonem.

Et signus est nausea, vomitus: et dolor stomachi. Si ad pectus signum est tussis: et mors cordis. quia colateria ad cor fuit delegata. Unde Ypo. in quinto affor. dicit: quibus cūq squinantia ad pulmonem conuertitur in septem diebus moriuntur. Si uero hoc effugerint, empiricus est. / Et ratio hui apostematis cōsistit in quatuor. Primo in vita. Secūdo in materia antecedente. Tertio in conjuncta. Quarto in accidēs. / Prima intentio completur per hunc modum, secundis q olim dictum comment dicta superius in aliis apostematibus. secundum qd Desue valt: fint contenti in principio cus idromelle et aqua zucari: deinde procedat ad aquas lenium excoctaciōnum et ordei: extringunt emisim et aquatem et inflāmationem. Deinde detenticudum est ad ius cicerum cum aqua ordei: deinde ad fenbinum farini fabarum ordi melle et violarum furfurum cum melle. post hoc veniat ad miellos onozum et similia. et nullo modo replear se: et venter eorum semper fit laxus: omnium eorum semper fit mensfruatus. ma in multitudine fomi timentur subito suffocatio: quare oportet ut parum dormiat et spe excitet.

Secunda intentio completur per euacuationē et diuersionem cum flebotomia: et medicis solutiuis secundum materiam peccantem, et cum clisteribus acutis e fontibus fricatōibus factis fethinanter: hoc est quia egrinudo propter membra operationem non dat induciias. Est ergo primo ligato e fricato extremitatum e flatim clistere: e postea in continenti fiat flebotomia ē sa phena. Demus eadem die vel secunda sub ligua si virtus toleuarint. Et secundum Mesue possumus facere ex brachio: et confidera cassi e videbis q verum est. Communiter detur diapruna: diacatholicon acut. cum electuario sicci rob. Si autem colera esset cum sanguine: primo fiat purgatio colere: deinde fiat flebotomia. / Tertia intentio completur cum localibus: in principio competit aqua rosata cum acetocet aqua infusionis sumach: e aqua coriandri humidi e sumach. Et ex eis etiam est aqua granatorum acetosorum e dulcum tritorum ci tora subtlania: e succus eius cum sirupo rosē. est mirabile: et similiter succus citonioium et sorbarum valent. succus mori secundum Auicē. gargarisāns valet squinātie. Et Serapio dixit: quando fit gargarisma cum aceto calido sconde cursum superfluitatum vnicentium ad guttur: et confert squinantie e casui vuule. Item valet hoc. R. sirupi de papa. diamozon ana. ℥.i. aque rosate. ℥.iii. miscanur. e fiat gargarismus: acu friadus applicetur. In augmento comment diamozon: in quo virtus croci et mirre ponatur: et eam predicta administrentur balaustie e galle e semen rosarum olibanum et tunc conuenunt in augmento. Desue dixit: agreste succus cus predictis liquoibus: est iuuamentum sublime. Ad idem valet succus sumach circa locus: quia ad extra precipit Auicē. in principio apponere lanam succidam: e apponere in eleo oliue: et in augmento apponatur cum eleo camomellino et oleo oliue et aliis similibus. Dassa fluida diffoluta e gargarisata cum aqua solari vel coriandri e mucellagine psilli: squinantie valet. / Alchi. dixit: adsumpti sim gargarisatum cum aceto valet squinantie. Decoctio ficuum cum cortice granati valet.

Et hic quod sumitur et semine papaueris cum aqua rosata valet: et ex eis est succus solatri de putarus bibitus mane e sero secundum mensurā ōn dugrum tesfarum cui. Dumitur valet mucilago psilli cum coriandro e grano vino et dimidio camphore. Et ista nunc dicta plus valent in principio. Ad idem. R. liquiritie vuarum passarum mundatarum ab grillis. ana. ℥.v. carricarum pinguinum. ℥.i. semina psilli. citonioium. semina papaueris albi. ana. ℥.v. ordei mundi. ℥.v. mellis. ℥.ii. et fiat decoctio e clarificata fiat gargarisma. / In statu autem competunt cum refrigerantibus fiant cum aliqua stipticitate: e id valet mel rosatum cum aqua solatri: aut mel vi endiuie vel lactuce. Dassa etiam cassie fistule cum melle gargarisata cum aqua solari: aut cus rob myrti valet. / Et lac et eis que conferunt in hac boza: lenit emis e dolorem sedat: et proprie capte et asine e proprie calidum. Et quando administratur cum cassia fistula: quia cum mellilla eius confert gargarisans et bibitus et proprie cum sucaro et croco. Et coagulato sue cum croco et mirra proprie valet. Et rob mozotum cum eis sciliet croco e mirra valet.

Decoctio ficuum fenugreci et nucellorum et croco. cum eo quod est ficut mirra valet. / Et similiter lac capninum cum sfercore canis albi e melle: aut cum aqua mellis et modico finapis valet. / Valet sirupus acetosus cum radice ratani vel ficco eius. / Eius declinationis est

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

ista: conueniunt ista secundum Meuse scilicet
lac mo i barrach mirrha & crocus piretrum si-
napis assa fetida rafanus sterculus canis albi & p
prie qui comedit offa et sterculus infantis qui co
medit lupinos & sterculus hirundinum combu-
stie & similia: & ex istis diuersi doctores diuer-
sa dixerunt. Alcbinus dixit sic, radix rafani fil
uestris in aceto decocta et gargarizata aperit sq
uinantiam. Dixit etiam simpse valet apostema
tibus et inflationibus que fiunt in gula: Et in
relligatur q ex ea trita & mixta cu iuno fiat gar-
garismus. Et dixit fal armoniacus valet squi
nantie quando suffitur pennis. Item dixit
q ti potciliones cum melle & pane ponantur in
ore valet. Et Bartholomeus dixit q illi ver
mes possunt pluiesiari & gargarizari & confes-
tum. Dixit Diascorides radix rafani in aceto
& melle cocta si gargarizetur squinanticus curat
& elixa cum melle idem facit. Et multi ver-
mes etiam dicunt q squinantiam resoluit semi
rafani & coriandri & folia quando coquuntur cum
squinabin & ex eo calido fiat gargarisma. Et
dixit etiam Diascorides pp squinantiq pdest
maxime melis immissum. Et Bartholomeus
ait dixit q mel fit dispuinatum & gargarizatum
quia multum resoluit materiam: & ego dico q
gargarismus facius cum melle valet squinantie
Serapio dixit quando iopus ficca fuerit ci
decoctione ficum et bonum squinantie. Et
Diascorides dixit de folio isopo gargarizata.
Dixit etiam Serapio quando ficus coquuntur
in aqua et melle & fit cum decoctione illa garga
risma confert apostematibus valde gutturum &
amigdalarum & squinantie & est medicina vili
valde. Dixit et quando fit linimentum cus pi
ce liquida & melle confert apostematibus que fi
unt in canna pulmonis & mri. Et Bartholo
meus dixit q confert omni apostemati consmi
ti intra linimu & exterius emplastratum dixit
bdellium dissolvit apostemata, que fiunt facta i
canna pulmonis dissolumus cum salsa bonu
nio etiam misisse dissolutis. Et Aucenna di
xit q liniatur palatum. Et dixit etiam Sera
pio fel testudinis confert ceteris. Dixit etiam
porciliones cum melle tritis & illinis confertu
squinantie. Albatius dixit terra nici biridi
nium cum aqua solutis & colata & emplastrata col
lo & faucibus tumores & squinantiam perfecte
sanat. Et Bartholomeus dixit q potest dis
solui cum oleo ro. Et Aucenna dixit q ci
nis hirundinum si cum ipso tangatur palatum
confert. Et Serapio hoc dixit. Et Galie in
xi dixit multi faciunt cinerem ex hirundinibus
combustis & miscent cinis ex istum cum melle &
liniunt squinantias. Et dixit Galienus et Se
rapio quando falinitur & deseccantur & fit pul
tis inde & accipitur ex eo, ij. Et Aucenna dixit
anrenum vnum & iopum datur cum aqua confert
squinantie & apostemati gutturis & vnale et simi
liter facit cinis pullorum quando adurunt sci
licet hirundinea. Diascorides hirundinis gui
donis in hoc casu valet q est. Recipe cinis
hirundinum crocinarch myrrhe aa ℥.i. confec
cum melle & fiat conditum. Et Galie hoc fe
fit & valet squinantie. Galienus & Aucen &
Serapio dicunt si quoq sterculus infantis suma
tur qui per tres dies pancm mediocrem salum
comedit et fermentatum & lupinos dulcoratos
aut carnes gallinarum elixatarum & vnum ve
tus biberit ex omnibus istis in moderata quan
titate et sic vsus ita q bene digerant secundum
Galienum in decimo, circeetur consequenter il
lud sterculs & miscatur cum melle sluscrli secu
dum Galienum: & liniatur cum eo gutur & pala
tum aut solum cum digito approprietur palato
Et dixit Aucen aut detur in potu secundum
Serapionem confert squinantie magno & mira
bili modo ita q & flebotomia excusat vt dicit
Et Diascorides dixit absolute & stercore hu
mano cum melle mixto & hoc experius est & ve
rissimum de stercore infantis cus melle commu
ni permixto. Et Rasis dixit quod illud ster
cus fit ritum & cibellatus & amassatus cus mel
le & impositum in gula et simile valet vt dixit
Gail. de vasis in gula insufletur. Idem etiam
operatur stercus canis applicatum palato. Sto
canis ossa comedenia. Galienus camen in to
cimo dicit q debet misceri cus alia medicinis
vt dicit q de hoc habuit & plurima experimen
ta. Et Rasis dixit quod illud stercus fit sic
cum et colcetum de mense iulii & emassatum cus
illud cum decoctione gallarum aut cum vino
granatorum. Et Serapio dixit quod illud
colligatur quando canicula ascendit. Aui. dixit
q hoc stercus ponatur ad palatum cum digito
ad squinantias. Dalabas dixit q sferi spinalis
que è et humiditate, & terantur dilicater & insuf
flet guttur & et cathapalinee cu melle pesorio.
Ebrarinus dixit q cum melle intinentum gut
turi et corpori squinantiosis perfecte sanat. Et
delis dixit q & hoc stercus canis misceatur cus
stercore hominis & felle tauri et emplastratur
multum valet. Bartholomeus dixit q solum
mirum cum felle taurino solum in squinan
tia sed etiam in aliis apostematibus propter fa
cin cricationem. Et Aucenna scribit aucto
ritate Galieni mirabile valde et est q accipiat
nic sila plurima et propie ficta et sanguine mu
rium et cum eis nipera stag. gutur, et postea in
volutatur unum eorum in circuitu colli pacien
tis fier per ipsum inuamentum magnum & ma
ra bis. Et Gail. o. xa. dixit, ei. N. valgere. Recipe
ceti asmi sulium dissolutum in succo coriandri
humidi, et totum boe misceatur cum mucil
lagine psilii, et fiat gargarisma. Emplastrum
q debet applicari ad extra gale. Recipe melle
stercoris canis comedentis ossa cineris ordei
omnium aa. coclear unum salis modicum & fiat
emplastrum. Aliud et est emplastrum Galie.
Recipe merdafengi dragmam vnas propiciur
super ipsum ex oleo sisamino et oleo violato
quousque coagulentur postea Recipe mucilagi
nis seminis altee et seminis almoti . dragmas
quinque ona tria gummi amigdalarum vnciam
mediam, et in fundantur in aqua coriandri die
ac nocte et pociciatur camomilla & melilotum
aa. ℥.iiij. mas. violarum siccarum farine ordei
aa. ℥.iiij. dragmas tres. agitentur om
nia, et postantur pe cussione bona donec fiat
corpus vnum et ex eo fiat emplastrum, et mi
rabile. Aliud ad idc fola potri conficiant, et
cum oleo camomille fiat emplastrum. Si ac
cidat modo q materia non resoluatur sed ad
nienem deueniatur ad illud que dicentur de mente
nucentis valent. Deste Dixit: Recipe farine
ordei seminis lini. aa. vnciam vnam, carnis dat
tilleum, ficum siccarum pinguium. aa. vnciam
vnam median, mirre parts quatuor mediam co
ntantur omnia in rode, et pistentur : Et cum
strum. Et si impinguentur cum modico but
tyri esset bonum. Rogerius dixit. Recipe
ordei bendeis absinthii. aa. Mangdum vnum
farine ordei seminis lini. aa. quartum mediam,
mellis vnciae duas. affunge porci. 4. i. coquantur
et pistentur et fiat emplastrum. Tafrancus
dixit Recipe nidum vrundinis & bulire illum
fac in aqua postea cum cribro colla, et in colla
tura coquat radix lilii, et malua ifci & bionie
& folia maluarum & parietarie & pistentur fortiter
in eo, postea tur eis farinum bonum ac
farina seminis lini. aa. quantum sufficit: bullian
tur e in fine addatur olei veteris affunge sine
fale modicum. & fiat emplastrum. Doc enim
emplastrum miraculose dissoluit & mangat omi
nem squinantiam. Et subdit q cum illis sem
per fiat gargarismus maturatius cus aqua & cui
no cocto & melle decoctionis radicis altee fictu
um seminis lini fongrecci et finijium, Gunel.
de falicetto dixit Recipe malua ifci mundati
coch. et incisi fruftatim lib. ifarine seminis lini
fengrecci. an. vncias duas. vitel. ouorum coctor
rum sub pannis cum cose numero quinq. but
tyri vncias tres. in conuexitate ferrea fiat em
plastrum. Doc emplastrum valet ad extra quãdo
ad exiturum deuenit, hoc toto completo et
maturo rumpatur cum fagitella & mundificat
ta cum mundificatione de apio dicto in pulmo li
bro. Si autem esset intus non apparens rum
patur cum vnguibus vel fricando aliquid si est
possibile, aut etiam cum gargarismis maturatiis
& aperitiuis est et decoctio ficuum bonillorii
fenugreci adendo fermentum frumenti. Et
fortius secundum Aucennam baurac : nitrum
piperis ferrum hirundinum et lupinus semen si
napis. Et Rogers dixit q fumatur fruftra
carnium bouinarum semi coctarum & ligetur
cum filo firmo et longo et facias q transguri
at et cum crit in transgutione trahatur filum et
tunc rumpetur cum violentia. Aliud idem ac
co ego q potest fieri cum spongia aperto apo
stemate mundificetur cum gargarismis; et fiat
de vino et melle et aliis similibus.

Capitulum secundum de dolore squinantie.

N hoc loco quan-

doque causatur dolor, ex apostemate
& aliquado sine apostemate. Si cau
satur cum apostemate ista valent: primo si do
lor sit fortis, fiat gargarismus cum lacte tepido
et illud est laudanum apud omnes. Et idem
valet sirup violis de papaueri mucillago semi
nis lini pistis et seminis citoniozus, diffoluta cu
aqua alcipa stipica & rof plantaginis & solari-
Et Dalabas laudat ad hoc solarium cussia
fistula cum aqua liquiritie dissolutus. Si au
tem esset tanta strictura q non posset loqui fiat
transfiutire in melisa loquatur: ponantur vento
se circumcirca collum. vt capaleo amplectur.
Et quando que dicit Aiuicenna introminatur
camila facta de auro & argento & similibus ad
mitando ad inspirationem. Et aliquando cof
fert in palatum pegitanonis & banchius com
pressione spatularum cus fortitudine. Si au
tem non spergatur de euasione, tunc dicit Aui
cenna, q aperiatur canna pulmonis supra epi
glottin inter duos annulos, aliter q possit bane
lare & diminatur sic per tres dies: et non ultra
ex causa que dicetur donec transfuerit egritudi
tis malicia, et postea fuatur et incarnetur. Et
doc etiam videtur velle Albucasis & Auesspar
dictam operationem in capra vna probat. Si
autem in loco non fit apostema ista valet in do
lore gule, Hac dixit de succo mororum acer
bozum & maxime cocto cum sapa e modico su
cus qs ad guttur vel faucili vel vuule doloses,
multum valet. Ad idem dixit de succo spina
chiozum cum dolor adeft a colera vel a flan
guine. Et Aiuicenna dixit pro cucurbite &
conferuna doloti gutturis. Albinus dixit ci
bebe fumi bone doloti gule ipsum clari sicant.
Serapio dixit puperclia est conferuis doloti
gutturis. Aiuicenna etiam dixit bdelium est
conferuis doloti canne pulmonis & apostemati
bus eius et nisi annique et doloti laterie. Et
arabicum confert apostematibus epiglottis et
gutturis quando dicuntur in aqua decoctio
nis fanugreci. Et Aiuicenna dixit q dissolui
natur cum rob. de morie aut cum decoctione
lenticule. Et Ebrarinus dixit q rostrum pi
ci gestatum ad collum omnem dolorem demi
num aufert squinantie & vuule.

Capitulum tertium de
cura squinantie frigide.

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

Ira squinatie frigide complectur cum quatuor intentionibus: modo dicto in squinantia calida. Prima intentio complectur sicut dictum est in capitulo de squinantia calida pro parte.

Secunda intentio complectur per hoc modum: fiat purgatio cum pillulis de iera iuf cochiamum et tus simpler interfit mensuraire medicinam nature in omnibus. Tertia intentio complectur per hunc modum: fiat gargarismus cum aceto et aqua rosata et decoctio etiam mortius diabolii: et ista herba multum iuiat. Deinde in diuigmento cum rob mentum et diamoron confortatum cum eo quod est sicut galla et alumen et acacia et similia et cum oximelle: deinde in hanc ascendas sicut ad cinamomum spicam et pirum et affam: et ista possunt misceri cum diamoron et gargarizari. Pulius genestre cum melle rosato mixtus cus aqua decoctionis mirti et fenugreci et dauci et dosis sit ab.ʒ.ʒ. usque ad.ʒ.ii. Verum diascordeos sic dixit: continua virtus genestre exiccata.ʒ.i bibita squinãticos medetur. Porferi etiam radix rafani silueftris cocta cum melle et poppinaga: multa dicta sunt superius in alio capitulo que hic possunt applicari: vide si videris materias indurari sic mollificetur cum dulcedine difficile cum pinguedine galline: aut cum alio dicto in capitulo de scirrofi. Si autem ad fanem deinchiat ponantur ad extra olea et alia necessaria. Unguentus maturati.nam. R. unguentis oialoe.a.℔ medius mucilaginis feminis fenugreci: semis lini.ʒ.ii. medulle caffie fistule butir recens fine fale.ana.ʒ.s fermenti caricarum.aã. olei amigdalarij dulcium.ʒ.iii. et fiat emplastrum et ponatur super locum. Alia maturatia possunt apponi, et tu per te vide in capitulo primi libri de medicinij maturatiuis et alibi etiam: deinde si fuerit opus aperiatur locus et mundificetur et consolidetur modo conuenienti.

Capitulum quartum de Bocio.

Ocium est apostema sine excrescentia in quia ex materia humorali in materiam malam conuersum. Albucasis dixit q bocium erat duplex: quoddam naturale: et quoddam non naturale. Naturale no recipit curam. Item bocium est duplex: quoddam est quod est intrinsecum: et quoddam est quod non est intrinsecum in venis in arteriis. Dico modo q bocium quod non est intrinsecum nerius e arteriis et non est naturale recipit curam. Dico etiam q bocium magnum quod occupat magnas partes et amplas: est diminendum. Rainaldus de villanoua dixit: bocium quocunq modo extirpetur est uerendum: quoniam cum incisione et cozzosione fit: hec tamen passio a multis reputatur regionalis q hereditaria. In cura ista beo tres intentiones. Prima est in vna.

Secunda est in materia antecedente. Tertia è inconiuncta. Prima intentio complectur hoc modo: fiat subtilem regimen. a abstinentia aqua. e ab istis rebus frigidis e indigestibilibus: et panis eotum bene coctus e fermentatus. Caro eotum sit edina. e dani vnius anni e vinum eotum sit clarum in subtilitate e aromatizum in odore. Secunda intentio complectur ante solutius et aliis vtatur turbit preparato cum zinzinbere et zucaro modo dicto i. fropphilis eo quia educit flegma grossum a gula. Tertia intentio complectur duobus modis vno modo per incisionem. Alio modo per resolutionem per incisiones curatur isto modo ut dicit Rogerius fiant due sectiones cum ferro calido. vna fiat secundum longum: alia fiat secundum transuersum e omni die extrahatur aliquid ad exteriora donec penitus caro et materia sit consumpta. Si tamen aliquid remanserit cum puluere affodillorum reuocatur vel cum aliquo similiter potest incrmetur. Et notq non est presumptio vt tu accedas ad cum quando intrinsecatum est cum ferro e nerui aut arterie vel vene incidantur quare in istis fiat vt dictum est quia diuuntur. Si autem nõ sit intrinsecatum e licet sit a venis e arteriis sedantur cutis e discurretur et ipsum cum suo facciolo tollatur e extrahatur e ureter e si aliquid de follicolo remanserit cum puluere affodillorum vel alio modo remouetur vel cum pureficationis modo dicto: in nodis remouetur e potest curetur aut si nihi videatur remouetur cum corrosiuis cuute tamen vt dictum est in capitulo de scrophulis e illo modo extirpetur: Secundo modo complectur tertia intentio cum resolutiuis e doceres diuersa dicit in boce: e hoc habent premissiones multas e effectus pauce.

Rogerius dixit e ordinauit electuarium tale Recipe radicum viticellere radicum cucurbite agrestis cicidanis polipodii brusci sparagi aristoloc rotunde radicum acori radicum yarirada cis tassi barbassi spõsie marine.ari partem yna adusta spongia et palea reliqua puluerizentur e conficiantur ad modum electuarii cum melle de quo precepit aliquantulum ponere sub lingua cum vadit dormitum. De mane antem detur parum potionis facte cum vino decoctionis radicum melilotei e tassi barbassi polipodii e betonice bauane vsine et in aliibus debent per decem vel duodecim dies vel plus vt libi videt e vt etiam videbit operationem. Et iubet eias cum predictis lac potice primos fetus lactantis accipere et experium est. e hoc diuretiam est et in hoc multum valet purgatio per vrinam.

Emplastrum ad hoc. Recipe radicis lappacii rafani cucurbite agrestis hasisagarie cequistur et super locum ponantur. Alia emplastra resolutiua maturatiua quere superius in propriete capitulis. Dimus fecit puluerem de spongia combusta. ol.ʒ.s sipie salis gemme. e radicum celidonie caperi ciclaminis sinsiberi. bdegar nuci cipteffi pallee marine.aã. et isti puluere tenentur sub lingua cum vadit dormitum cum modicum aceti: vel aqua vel succo fine liquore: e hoc sum expertus et verum est: sed multum extenuat hominem.

Tractatus quartus decimus de apostematibus faciei. vnum solum capitulum quod est capitulum de guta rutonia: vel guta rubea: vel buti: ga secundum alios.

Ausatur aliquando apostema sine infatio in tota facie: cuius nomen est butiga: et secundum vulgares guta rutonia: et aliqui vocant guttam rubeam. Et tam differentia inter guttam rosam et guttam rubeam vt patet: et poterit inferius cum loquar de decoratione. Et differencia tamen est ita: quia guta rubea est apostema quia tumor magnus in facie vel in parte eius: guta rosa non est apostema: sed est quidam rubor super facialia plenus sepe et ut in pluribus pustulis. Dec egritudo fit a materia venenosa et calidaa qua elementur fumi et venium ad faciem et infiant eam: et cursatur in mulieribus sepe ex retentione menstrui.

Et signũ q materia sit venenosa est quia sepe cadunt pili capitis et barbe: et excoriatur facies in declinatione: et aliquando ia non est veneno: sed tuc tunc nodant capilli: et aliquando ʒ ẽsi semper excoriatur et cadunt de facie furfures.

Signa huius sunt: quia cum hec passio incipit accidit prurinus in facie: et in loco in quo incipit causatur eminentie et postea multiplicantur: et fit vna infatio vniuersalis in tota facie: et instatur ita oculi q quasi videre non posset et multiplicatur in tota facie rubedo et pruritus et fectuis accidit sepe. Et hoc si materia sit calida. Si autem materia fit flegmatica: quia etiam a materia flegmatica potest fieri: vt sepe vidi non apparebunt signa supra dicta: quia nec rubedo nec pruritus apparebunt: sed sola infatio: et si fuit impressio cum digito remanebit nestigiũ vt in vndimia fit: Et aliquando materia est mixta et considera mixta signa e patet. Tunc ista consistit in pilulis intrinsecus. Prima consistit in uita. Secunda in causa antecedente. Tertia in coniuncta. Prima intentio sic complectur: vratur mica panis lota et succo ordei et fare: et comedat lactuca et postilacis cum fotti acceto et cucurbita cum agresta: bibat vinum de granatis vel aquam cum mica panis: et hoc usque ad finem: postea paulatim redeat ad naturalem sin: et bibat vinum limpharum et pallos comedat si fuerit necesse cum lactucis et pozmulacis. Secunda intentio complectur cus flebotomia si etas consenserit vt semper presupponitur: vel cum ventosis in spatulis. scarificatia: fiat purgatio cum pillulis de fumo terre: et consequenter omni mane vtatur aqua cassi capre quoniam ad illam materiam acutam valet.

Item siruptus de nenufare cum aqua eius valet etiam: fiat etiam clistere cum decoctione cõmuni in qua disfundatur sene cytrinum.aã.ʒ.s. tamarindorum mellis.aã.ʒ.ii. Tertia intentio complenur cum localibus. Epithematur ergo locus cum succo solatri et oleo rosato et acero mirtil et procedatur usque ad finem: lauetur faciei cũ aqua decoctionis rosarum et camomille. Item valet oleum violarum. cum succo lactuce ut dicet verum est. Valet etiam oleum de papauis cum succo endinie. Dico etiam q valet oleum de nenufare cum succo arnoglossei semper parum aceti ponatur. Dico etiam q succus arancie valet cum oleo rosato vel cus oleis predicti et parum cere in forma vnguenti: et et hoc experti sumus. Item vnguentum rosarum e papuleoli valet: estu et te considera alias compositiones: et ex te facias vt tibi videtur. Confingit etiam aliquandoq fumi qui elevatur elementur a materia flegmatica: quare apostea erit flegmaticum. et facies non erit rubea. Dico tũc q pillule de iera. et cochie multum valent.

Quantum ad alia curetur ut curatur cacelia: et diera in talibus sit tendens ad caliditatem: et si mulier res locales: et curam caeesie domũs phisicia dimitto: et ad capitulum propium recurre. Etiam dico ego q potest curari ut vadimias quare iuide hoc in primo libro capitulo .p. prio. Apostemata autem fanisosa faciei curari tur sicut apostemata dorsi: e nihil habent propritum: quare de his nihil loquar.

Tractatus.xv°. de apostematis dorsi.

Capitulum primum de apostemate calido e frigido fanisoso.

Apostemata dorsi in causis et signis et curis cum aliis apostematibus conueniunt. Unum tamẽ notaq: ista picuosa sunt propter propinqtatem spine seu nuche. que est vicaria cerebri et ab eo ipsa oriuntur vnde sibi similatur in virtute et nuro. Unde propter hoc dicunt duodecim de utilitate particularium sinthomata nuche sint similia sinthomatibus cerebri. Et ex hoc patet intelligenti. q in talibus non debemus multum repetere: sed sola rapectussua domestica debent apponi. Signa calidi sunt rubor infatio loci: e dolor gebemens. et acutus figure: et eminentia fanis magna. et febrilus aliquando in generatione fanis: et hoc totum secundum est in de Cituris. Cura ista consistit in tribus. Primo in regimine. Secundo in

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia

N. 2 + 16. 47.

causis antecedente. Tertio in continentia. Regimen eius pro complemento prime intentionis sit fictus dictum est in capitulo de squinantia. Secunda intentio completur sito modo sitt fie boroma si quis fuerit et humor calidius: quia colera curetur modo dicto supra. Tertia intentio completur cum localibus: in principio cum rictum repercussum lenia i sicut oleum rosatum aut succus amaglossi et aliarum rerum domesticarum propter causam dictam. In augmento ponatur oleum rosatum cum oleo de camomilla.

Item Recipe farine fabarum camomille et cum oleo rosato fiat emplastrum refolutiua et repercussiua fiat. In statu ponantur emplastra maturatiua: et vide ea in capitulo proprio primi libri. Maturantur Emilemi de salice. Recipe cepas coctas sub pannis duas: vitellos ouorum quatuor: affunge liquefacte fine sale: nel butiri. 3. iii. maluasiei. M. incorporetur omnia simul cum oleo de aneto: nel camomilla et ponatur sup locum usque ad perfectam maturationem. Item nel emplastrus de malmatisco posito in capitulo de squinantia: vocatur emplastri de malmatisco. Cum ergo boc sanatum fuerit non expectetur perfecta sanatio ad incidendum: in miscendo cauetur ozigo nerodum: nam eorum punctura et incisio est periculosa. Si autem apostema sit frigidum purgetur cum turbith preparato: vel cum pillulis ò agarico nel feticide. Facta purgatione in principio inungatur locus cum oleo rosato et camomillino nel anetino. In augmento inungatur locus cum oleo de spica vel ò lilio. Item vel boc. Recipe farine seminis lini camomille melilotis: et cum illis fiat emplastrum: et incoctetur potentur cum oleo rosato: et de camomillaquare ponitur oleum rosatum: considera que dicta sint et medebis causam. In statu ponatur maturatiuum si fuerit opus: et est boc emplastrus Lini. Recipe cepe lilii vnum nel duo: coquantur sub pannis tria capita allectum et coquantur simul: ter mundantur et pistentur in simul et incorporentur et cum eis. 3. ii. terebentine et. 3. iii. mellis: farine seminis lini et fenugreci: et incorporentur cum oleo de aneto: et fiat emplastrum. Maturato apostemate incidatur: sit dictum est: mediate sciliet respiciendo oziginem neruorum.

Capitulum secundum de nata.

Vandoz accidit

tumor aliquis in dorso: qui vulgari nomine dicitur nata: et est apostema magnum carnosum: et molle. Et nota q in ista apostemate non est dolor: et si est dolor in eo est parum: neque est calor: neque pulsatio: et aliquado in crescit q supere omnes partes corporis: et boc apostema accidit in humeris: et in aliis locis. Cura huius consistit in duobus: scilicet in purgatione et remotione nate. Primo fiat purgatio vniuersalis cum pillulis aggregatiuis: nel cum electuario vt ibi videtur. Remouetur autem sic: incidatur locus secundum crucem: excoueiur ab omni parte: deide expuine eam et extrahe: aliqui ligant eam cum corda scilicet partem inferiorem et postea excoriant et extrahunt eam. boc completo cauterisetur locus: quoniam folet causari fluxus sanguinis. Et aliqui fiut qui non cauterisant vt videtur causari fluxus sanguinis: sed si causat cauterisetur. boc quod dictum est: verum est: si nata non fuerit multum inuiscata. Et ideo semper considera situm et inuisfationem eius: boc facto fine considerato poterit procedere ad curam eius. Si autem fuerit grosse radicis quia inuiscatur: timor est de eius incisione. Vero nata aliquado pender vt vesticuli pendet quoniam radix eius est valde subtilis: tunc in isto casu non expedit excoriare: sed cum spatum nel aliqua re ignita incidatur iusta corpus cum integritate sui et consolidetur. Nota tamen q si excoriatur necesse est incidere illa pelle vt labia pellis cum carne se tangant: nec se super equitent. Et aliquando fit fistio alicuius partis vt ille parce incarnentur et diminutur formam partum: et incarnetur pars cum parte et consolidetur residuus modo consueti: et ut qui dicetur in de vlceribus.

Capitulum tertium de gibbositate.

Ibbositas causat

et inde passio dorsi: et et illic solum causam. Est enim gibbositas eleuatio spondiliumab extra ex qua curuatur dorsum et leditur in motu. Et licet gibbositas nò sit apostema: quia tamen aliquado facta est ab apostemate: ea facio mentionem. Et quod non sit apostema patet: quia licet sit tumor praeter naturam: quia tamè non est factus merito humorum illuminum illic: non debet dici apostema. Triplex est gibbositas: quedas est que sit versus partem interiorem: alia que sit versus partem exteriorè. Alia: tertia est illa que sit versus vnum latus: Gibbositas que sit versus partem interiorem contrario vocatur. Et eius cà extrinseca poteest esse casus ex percussio. Et intrinseca causa poteest esse apostema in musculis spondilium existens: trahens ad se lacertos: quare fit contrario. Causa gibbositatis que fit ab extrinseco est casus et casus diflocans vna spondilium vel duas: Intrinseca causa dicitur esse humiditas relaxans ligamenta et nerui cum quibus ligantur spondilia: ratione cuius spodiles exeunt. Alia causa est ventositas per cuiusdam spondiles et dilatans eas. Alia causa est tussis et asma. Et boc dixit Ypocras vij aforismorum illo aforismo: quibus ciaq; gibbi ex asmate aut tussi fiunt ante iuuenilè pertinent. Alia causa est apostema in musculis exterioribus. Et ex illa facio mentionem modo. Si igna bubus gibbositatis de qua loquor sunt: q in boc est dolor: e super calefactio: e dolor ite quietus: et in boc differt a gibbositate que fit a ventositate dolor eius est motinus: fallicet de loco ad locum. Ille autem est quietus: e magnius in vno loco. In cura ista babes tres intentiones. Primia est in vita. Secunda est in purgatione. Tertia in localibus. Prima intentio completur boc modo respiciar se a cibis grossis e frigidis e vtatur cibis subtilium cibiorum e bono vino: e se a leguminibus respiciat. Secunda intentio completur cu purgationibus. fat purgatio cus pillulis de hermodactilo maioribus. Est expedit fiat flebotomia de basilica. deinde adde fit res diuretice que sit aperitiue e incisiue. fiat oximel compositum. et aqua seminum communium. e alia diuretica cũ aqua mellis: Tertia intentio completur q biomodum. Inungatur locus cum oleo sambucino in quo florui liquida e castoreum e euforbium sint diffoluta e frequenter locus inungatur. Rasis dixit aqua calida in qua decocta fuit menarbrum. sanficium. e fiicadol arabica. e ista aqua ex alio super locum proiciatur. e est embrocato.

Item fiat inunctio cum oleis calidis: sicut cũ oleo de spica. de lilio. de castoreo et sic de aliis.

Si autem fuerit pure balneatio e embrocato sufficiet. Et dixit Rafasis modo apostema e durum recurrat ad primum librum ad ca. de sephiro. e illic videsi tamen gibbositas esset confirmata fugeqiua non curatur. Ego autè vidi gibbositatem et tussi in vno scolari. Et dixit Ypo. fieri e nò fuit curatus. de aliis modis gibbositatis non facio mentionem: e dominus phisicis dimitto: boc tamen capitulum debuit poni in tractatu de decoratione sue libro.

Tractatus de cinusfestula de apostemati adiutorio e spatularum.

Capitulum primi de apostemate sanioso.

Nadiutorio fit

apostema sicut e in aliis locis e eodem modo: pro quo nota q adiutorium. homo. planta. e spatule idem important. Signa boni apostematis non fiat est et dictus in capitulo de apostematibus calidis dorsi: quare illic vide. Et fiat flebotomia e solutio ventris vt ibi dictum est: e dicta eius sit etiam vt dictum est in dicto capitulo: e in emplastris e aliis fiat etiam vt dictum est illic. Nota tamen q quando fit sanies cauisat dolor e facta cessat. Et aliquado boc sanies non eleuatur in cupum. imo pellis est eleuata aliquo modo quare illic non apparet sanies. Et multi iam decepti fuit credentes q illic non fit sanies vel q illic non sit alia egritudo. Et vidi boc in filio Johannis de fructibus. Et ratio quare non apparet sanies in loco carnoso speciaiter est ista. Primo quia loc in quo generatur sanies est valde spissus e carnosus. quare non eleuatur. Secunda causa est quia sanies que generatur est valde spissa. quare non potest eleuari ad partes superiores. quare illic est dolor. e non sentitur sanies. Et illos modos tangit Ipocras sexta precula aforismorum illo aforismo. Quibus ciaq; sanies facta in cõpoze non manifestat. Relinquo autem in commento dicit q propter vrinqi etiam potest esse. Et ideo fac vt orti in de epiturio: sciliet ranga lotium. et in de pudibus digitis: quare de qtro pollea cum fimitro et quando comprimis vnum eleua aliunde: quando eleuas vnus cum primao aliunc. Si fuerint inundationes arguo q illic est sanies. Et nota bene facta maura ratione incidatur locus e fiat incisio secundum longitudinem adiutorii. e vita neruos e musculum grossum qui est super adiutorium. boza in cisionis facta incisione extrahatur sanies pro pretesi fuerit multa in quantitate. vel tota si fuerit parue quantitatis. e impleatur vulnus cum albumine ouì e vitello si timuerit de dolore. postea mundificà cum farcocolla mirha e farina orbei et melle e fac vngnentum. e incarna. e consolida secundum necessitatem.

Capitulum 2m de dolore spine e spatularum.

Equitur modo de

dolore spine e spatularum e humerorum. Et ponam hic in hoc brevi capitulo aliqua que appropriata sunt in dolore spine e humerorum. Scias tamè q illa que in sequenti capitulo dicentur de dolore dorsi hic valent. Alii dixerunt auctoritate Auicenę q spinachia valent dolori spatularum. Verus Auicena dixit confertur dolori dorsi sanguineo. Et dixit etiam q frangere cerui et bomum dolori spatularum. Dixit etiam q radice filipendule q proprie valet dolori spatule dorsi spine e matricis. Rasis dixit caro asini valet contra dolores spine e duarum anchanum e propriae filipendule: dixit quis medulla cerui valet contra punciones e dolores duarum anchanum e spine. Scio etiam q ad dolores qui fit in humeris e frigiditate cauisatum aut etiam a subtili materia tollit loga fricatio facta cum vino e oleo: et aliquando aqua pono oleum de ruta e super locum. dolorosum inungo cum filtrum bonare. peruile inuenti fuerit. et materia frigida vel ex frigore. Et nota q ex istis simplicibus potes facere compositus ut notum est e applicare.

Capitulum tertium de dolore dorsi.

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

Onsequens est mo

sit de dolore dorsi. Qet autes hic dolor fit circa aliquantulus proprius. Et hoc capitulum debet poni in tractatu de apostematibus dorsi sicpotereq ponam ut veteres posuerunt. Auicenna sic dixit. Si seleros cofert dolori dorsi. e fuerus cassia. Si seleros cofert dolori ci rob. cf usq; ad tres dolos confert apostematibus dorsi. e decoctio seminis vel radicis sisclere in vino vel aqua bibita. e facta est efficax auxilium in dolore dorsi quando a vapore vel a flegmate congelato causatur. Dixit etiam bibatur decoctio spiraq propter dolores dorsi et sciatice. Et dixit etiam ilc radix apteri valet ad dolorem iuncturarum et stringit dorsum et ipsum multum adcrescit lepam. Sed cum eterm etiam dolorem dorsi valet maiorana et bibita et emplastrata et quomodocunq administrata. Et Auicenna dixit q ponatur in cerotis. Rasis dixit oleum de vitrea valet dolori dorsi. bibitum aut inunctum. Dixit etiam oleum d euforbio est mirabile in dolore dorsi. Deinde dixit. oleum de piperibus confert ad dolorem iuncturarum e dorsi. Dixit etiam oleum vulpinum est medicamen nobile ad articum et podagras e dolorem dorsi et renum. Oleum etiaz costinum vt dixit Auicenna valet dolori renum et ventositate grossa cum adipe asini illitur tia.

Constantinus dicit gatinis comestis renes calefacit et valet dolori dorsi. Clerum Daliabas dixit carnes calide sunt e ficce emorroidarum medentur dolori renes calefaciunt dorsi prosunt dolori. Dixit etiam de herba tribuli vlion mingat et dolorem dorsi. Clistere fiat ex eo cum decoctione ipsius. Pillule ex pipe ad dolorem genitum et dorsi. Recipe aloes agarici an. aurcum. seminis barmelle. ana. coloquintide. ana. ana. fiat inde tub. vii. ana. conficiantur pillule cum aqua portulacis est a. ana. vsque ad ii. Auicenna que dicta sunt cum supra immediato capitulo sunt ad illud vnia. quare adinpi cem capitula requirantur.

Capitulum quartum ad dolorem colli.

Voniam dolores

qui in collo contingunt ad dolorem membrorum neruosorum reductione dignum existimo vt de ipso fiat mentio. licet in tractatu de apostematibus colli debuit hoc capitulum fiuari. Dixit Dialcoridis et. ne. contra eam grania piperi noxen et de semine coriandri grana nocem cuj. cum optimo datur ad bibendum introcunt balneo. Et idem dixit Appulius de folio politrici. Verum Ei ascondes dixit illumium et cipilus veneris et politrima idem sunt. Secundum autem Appulium ides est politrium e adiantum et aliud est capillis. ne et huic credo. Dixit etiam sic diascordides. cicuta dolorem sedat colli sciaticis et articulis auxiliatur cum mille cocta colaq; aliquantu addibum. Et iubet ad infiationem colli e stomaci e longaminis saluberrime curat maxime in oleo cocta illud valet idem facere. Et hoc iubet fiat folio lauri sibi addito. Dixit cuius periculum infiationem stomaci e colli. Dixit Appulius dixit herbam betonicam cum mito austero decoque e dabis bibere quantaueq. Est potio eque id est equalitatem. Iste dixit decoctio radicis e seminis spiraq valet contra dolorem dorsi e humidam mentostiatem ortu colli quoque dolorem mitigationem prestat Auicenna dixit nur e folia cipressi fiant bona collo cum ex eis fit emplastrum. e subdit e confortat neruos. Alcbi. dixit quando afectum miscetur cum cera e oleo rosato illet tortiosni colli e neruosis. Considera modo ex te qui infirmi in dolore et materia flida vel frigida vel in mala complexione calida frigida sicca e humida. Et ex istis simplicibus poteris multa composita ordinare. dixit quare e cetera.

Tractatus . xvii . de cubiti apostematib.

Capitulu primu de apostemate sanioso.

Ec apostema

ta bu loci timorosa fiunt ratione loci e concatenationis ossium adiuniciem. nam mollificatur ipse locus de lenitz illa mollificatio cat impedimentum in operatione vniuersali: quare omnia egritudo est timorose curationis in co e male curationis. Si hoc apostema fuerit calidum cognoscitur ex narratis in alio capitulo. sit inuiter fi fuerit frigidum. Cura ista consistit in tribus vt tam dictum est in aliis dicta. primo. secundo in purgantogenero in localibus. Dico circa primum. ancientemen debeo notare. qd illi tales aliquando fiunt cum febre. Si sic e apostema. fit calidum. regatur cum rebus frigidis e temperatis usque ad generationem sanie. videlicet cum succo ordei e fare facto cum lacte amigdalarum e cum lactucis e spinachis e aqua caceruin e cucurbita condita cum agresta. e minus sit limphatum. ita q maior pars sit aqua. vel ut iniuit nino gtantatum cum aqua frigida si fe bren non habuerit regatur cum carnibus conditis cum agresta vel cucurbita. e carnes sint edine vel aqium pargarum. e fic de aliis. Secunda intentio completur cum flobotomia fa ea. e parte contraria vel ventosis scrificatis. e spatulis. e fiat purgatio cum electario fici rosarum vel alio solutiuo educente coleram. Terna intentio completur cum illum fricatio fiat inunctio cum oleo rosinum. e parus bo li armeni. Item sicci herbarum frigidarum succus amoglosse. solani. semp viue. endiuie vel lit. Item valer oleu uo. d nenuak ma fucit e oleo

In augusto fiat inuctio cu oleo ro. e d camolla Item valet boc Recipe farine ordei. farine fabarum. camomille an. ana. incorporentur cu oleo rosaceo. et ex e alias formas similes componas. In statu valet boc Recipe farine seminis lini farine fenugreci pugiuedimis poraz burra an. ana. malvasiae. Dampulum. incorporentur omnia e fiat emplastrum e hoc valet si materia sanieur. Alie forme dicte supra in capitulo de apostematibus dorsi valet facta mutatione incidatur secundum longum et implearur locus incisus cum albumine oui mixto cum oleo rosaceo. Hora tamen q in isto casu non debes expectare compleam maturationem. ne sanies relaxetur iuncium. ne etiam imbibere tur in neruis ratione e fit tumor e subdit e confortat neruos. Alcbi. dixit quando afectum miscetur cum cera e oleo rosato illet tortiosni colli e neruosis. Considera modo ex te qui infirmi in dolore et materia flida vel frigida vel in mala complexione calida frigida sicca e humida. Et ex istis simplicibus poteris multa composita ordinare. dixit quare e cetera.

Capitulum secundum de nodositate eius.

Odositatez et du

riciem existentem in cubito debes cum rem removeare. officium brachii remoueatur. quia membrum officiale est: primo et go purgetur cum sepe et turbidt preparato vel cum pillulis de hermodantilo vel fetidis. Dieta eius sit bona. quia reficiat se a frigidis e ad leguminiibus et ab aliis melancolicis et flematicis. Doc facto super locum ponatur diaquilon cum gummis materiam mollificat et resolutiat vide Recepa supra in primo libro. Et similiter valent que dicta sunt i capitlo d sephros. quare pro cura ista vide illic de nodationibus et duriciebus iunctorum que remanent post dolorem articulum in fine capituli cum loquitur de podagra mentionem vniuersalem e particulare faciam. quare hic relesco gratia ordinis.

Capitulum tertius de apostemate. ō accidit ex flobotomia.

Eandoque ex flo

botomia accidit apostema: e sepe virium est q indiget cura quare sic curetur Dixit Auicenna in boc q bonum est q ex alia parte minuatur. fiuirius tolleraqerit. Consequenter in principio ponatur vnguentum de cerusa. consequenter locus epithemiur cum oleo rosaceo et vovelj vel succis herbarum fragidarum. Item valet boc Recipe albuminis ouiolei rosacei est. conquassetur bene ad mitcem et stuppa infusa in boc ponatur super locus

Item dico. ego q in isto casu non debes expectare compleam maturationem. ne sanies relaxetur iuncium. ne etiam imbibere tur in neruis ratione e fit tumor e subdit e confortat e et matre saguis non facio mentionem qua feci supra in primo libro capitulo de fluxu sanguinis quare illic recurre

Tractatus decimusfoctatus de apostematib. manuum et digiorum.

Capitulum primum de nodis et rascea man.

Odus iste vt plu

rimum fit propter laborem et commotionem superfluum in loco. vbi currunt humores a quo humore resolutur subtile et remanet grossum. e indurataza q apparet. ex

Et nota q illud eurum: scilicet nodus aliquando cedit tactui et aliquando non. Ad curam illam fic procede in primo libro etiam dictum est. facias sperari plamam plumbeam magozem q fit circumferentia totius nodi. et etiam facias tres sperasplanas. stuppeas imolitas in albumine oui in quo albumine dissolutum fit parum alumine zuccarini et falis parum. Et ponas vnam ex sperisupra nodus postea pone speram plumbeam. Et postea fispa speram illam plumbeam ponas alias duas stuppas imolutas in albumine oui e albumine zuccarino. boc facto stringas e imolutas locus conprebendendo omnes sperasfinul cum binda cuius latitudo sit circa dnos digitos. et non plus. e firma locum cum binda bene et decenter. et dimitte sic per tres dies. et i fie triq; cum folie locum. et vide quid operatus fuisti et fic de tertio in tertii facias. donec nodus tot fit dissolutus per tres loc firmatus.

Capitulum fm de apostemate calido e frigido manus.

Opostemata hu

ius loci calida l frigida sanosa cognoscunt sic spana sanosa aliog locos

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

te figna posita in aliis capitulis vide per te.
In cura ista habea tres intentiones. Prima è in vita. Secunda in purgatione. Tertia in locutibus. Prima intentio completur sicut dicum est in aliis capitulis similibus. Secuda intentio completur per hunc modum si apostema fuerit calidum fiat flebotomia de cephalica alterius manus vel fiat scarificatio in spatulis c hoc tonum fiat si opus fuerit. Solue ventet ut dicum est in capitulo de apostematibus doris. Tertia intentio completur in principio fluxi è declinatione ut i capitulo de apostematibus doris etiam dicum est. Maturatur etiam si opus fuerit ut illic dicum est etiam et incidatur locus c non expectetur maturatio propè nertios ipsius manus c impletur locus cuis herbetina et vitello ouis per tres dies consequè munditiam cum vnguento facto ex melle mirra et farina ordeiuel cum vnguento apostolorum facta abstersione incipitur cum puluere thuris minuto. Signa frigidi cognoscuntur eodem modo sicut dictum est supra. Et dieta c purgatio fit c maturatio etam. Item valet hoc. Recipe farine frumenti olei communis bullantur in aqua decoctionis camomille c apponatur super locum, et in aliis procedatur ut dictus est supra.

Capitulum tertium de Ciragra.

S Oler circa manus

instatio carnosa c flegmatica nascitq; a multis ciragra dicitur. Istud apostema est flegmaticum, quia causas: si signa nide in capitulo de apostematibus frigidi vel flegmaticis. Ventiatis neca q ciragra est duplex. Quedam naturalis c confirmata. Et quedam non confirmata. Verum que est confirmata c antiquata non recipit curam. Cura vero ciragre curabilis non differt a cura communi apostematis flegmatici, nisi quia propie alia auxilia habs c indiget quandoq; cauterisatione secundum incessum rascere cum cultello non incidente ne rediat. Hoc tamen ne fit tibi error: q alig per ciragras intelligunt podagam manus ut sic loquar. Sed ergo in hoc capitulo per ciragram intelligo apostematõem factam in manu nel numorem ut melius loquar factam in manu ex materia flegmatica. Ut in multis apparet tempore hiemis. Unde propter frigiis tumescunt manus. In cura ista habea tres intentiones sicut et in alis. Prima est in diera. Secunda est in causa antecedente. Tertia in cõiuncta. Prima intentio completur ut priciendo se a rebus frigidis et humidis c a leguminibus quoniam ista multiplicant flegma. Vtatur ego bono vino odorifero bonis carnibus supradictis. Secunda intentio completur cũ hermodattilo preparato c cũ pillulis de hermodattilo c fendis: que educunt flegma ab aliis locis. Tertia intentio completur p buc modũ secundum aliquod magistrorũ multo peritiorũ. Si cauliis rubeoris tribulosis maximoris. ℥ii. coquatur in lexiuio cineris sarmentorũ c aliquantulo aceti c sale teratur c fiat emplastrũ. Ad vde fiat bursa o bono cuio c impleat de bono lexiuio cineris scarioris sermentorũ antè filicis cũ modico sale c aceto: et in co manus ponatur c claudat c liget c p nibil exeat c ipsa spe cum aqua calida in alio vase lisiet: c hoc tantum tenetur manus sit detinetata. Aliqui alii magistri pro balneis cũ aqua decoctionis squinani nel alicuius alterũ rei subtilisimis: postea isti cũ pice c cera applicati violenter attrahẽdo mollificãt manum. Consequenter ea suffumigant c fundant cũ fumo elenato ab acero intecto supra lapide molare ignium. Ultimo emplastrant isti magistri cum galbano c armoniaco c similibus modicis. Aliqui alii magistri accipiũt spõgias infusas c lexiuio sotti calido in quo sit alumẽ c fulphur c sal c ligent eas fellicet spõgias stricte ut c lundimia dictum est. In oibus tamẽ ospositibus similibus manũ ad alterã manũ cum fricatõibus detinet c alias etiã modis. Et possemus facere cauteria cũ telaria in fine si fuerit opus c multũ valet: dico tamẽ ego q in iudunia site modus valet c in ciragra capiẽdo ciragrã p podagra maius c specialiter in frigida c in stani c declinatione eius.

Capitulum quartum de Ischiratide scilicet fistudatione q fit l digitis maius c modis eorũ

Ascuntur circa iun

cũ rao digitorũ apostemata flegmatica c melãcolia c spãter melãcolica corrupta c coadunata in loco nodosorũ iuncturis subtile cõuertitur l nemenij c ledit ligamẽta c os cõuertitur ad ultimũ c hec materia fistulat c dolorẽ in loco q ꝗ l iuncture c circa iuncturam. Et nota bene diligenter q hec materia non cedit tactui qñ id facta c fanieo zõne fine gõsticis. Quare tuc decipiũt medici c nõ credunt ipsis fore fanistis c fõniatisq; tuc corrupti os c ligamẽti. Signa buꝰ fistulõ dolor c l loco c dolor cinericius nel fusc: c alũ aptẽ: in ime circa locũ plene sãguis. c sepe habui istã curam p maius c nisũ potui cũ ita solicitus qn os l ligamẽtũ sepe cõuperet c l tale apate fit fanies c fanies c in loco l locus ad tãti è ouꝰ nec sit inundatio quare decipit sepe imo sepe ripiat se c tuc fiunt cori de fanie. Cura buꝰ apostematis c fistulõ l trib. Dicta: pura purgatione, c in localibꝰ. Dicta eius fit talis q: vtat bono vino odorifero liphato c carnib. plurũ dictis. Se spiciat se a reb. generantib. melãcolia. c tuc aliq cicerũ c farie c ouis sorbilibꝰ. Scõa intentio Splet cũ turbidõ spato c pillulis de hermodattilo qui materiã educãt a iuctur. pillule et ꝗ lapi de lapidi l b. milcis purgãt et cũ hac decoctõe. Celob oti nigri. ʒi. polipodii. ʒ. iiii. mirabolanorũ indoritam. ʒ. i. fene epithimi. aff. ʒ. ii. pistentur c bullant in vj. ʒ. aque c tantum bullant q remanẽat ʒ. iiii. et in fine decoctionis addatur fene epithimi et dulcoretur cum. ℥. ii. succari et detur angedicus. Tertia intentio completur cum locutibus: iungatur locus in principio: vt dicit Gulielicetes: cũ oleo de spica et cum oleo de lilio: et facta inunctione de super ponatur vnguentum diaquilon cum gummis. Si contingat locus vlcerari: quia ut in pluribus fit: et mundificatio locum cum vnguento apostolorũ: in quo sit parum pulueris affodilorum: aut cum oleo ponatur realgar: vel ponatur parum arsenici. Ego autem consuetus cum vnguento apostolorũ in hoc casu apponere salsamenti parum. Et facto hoc consuetui semper locus lauare cum lexiuio. facta lotione exicco locum: deinde consueui apponere vnguentum apostolorũ cum egyptiaco nel vnum illorum de per se secundum necessitatem: et consueui ter nel quater ipsum mutare in die: et adhuc cum difficultate salnatur digitus c os: imo ut in pluribus os corrumpitur. Ego autem habui vnum de plebe notarium cuius nomen est petrus: et feci modo iam narrato: et mutabam ipsum inter diem et noctem septem vicibus. Et breuiter non potui defendere os a corruptione tanta fuit putrefactio: et caro vndique separata fuit ab osse: ego videns sic in superficie digiti dilatati non dilatãdo foramina alia que in digito erant. et cum hoc factum esset cepi cus molleriis illud os quia parum esset incepi voluere ipsum et feci sic per quattuoc dies: et in fine quattuor dierum extraxi eum: cum in vna vicenon possit extrahi. hoc facto cum pulnere repleui illud foramen carne et remansit tota carnositas digiti: et hodierna die cum illo digito scribit. Et iste est modus remouendi os si tonum fuerit corruptum. Sed si os fuerit corruptum et non totum sed pro parte: cauterisetur et remoueatur: aut rasperet et incarnetur modo dicto ꝗ primo capitulo primi libri. Si autem fuerit corruptum totum: et fistulatum: aut fuerit recentis: et incorporentur omnia simul: et fiat emplastrum. Facta maniratione aperatur parua perforatione et euacuetur quod est in ipso et mundificetur cum melle et farina lupinorum: et incarnetur cum aloe: quoniam est de melioribus medicinis ad hoc. Ego autem consueui incarnare cum mirra vel arisologia. Si vero ulceretur et procederet vlceratio in malis ci pulnere affodilorum aut cum rosicsis celidoconiis picto i primo libro: vel arsenicho desiccetur. Ego autem cum egyptiaco aliqualiter confortato: vel aliqualiter diminuto operor secundum necessitatem.

Et Auicẽ. c Guil. dicunt q interficit quod non vidi, c sincopim. c febrem inducit quam vidi. Signa sunt rubedo vehemes in loco c acutias apostematis: quia materia calida multum eleuatur in capitum. c dolor: et vehemens et continuus per totum brachium: et aliquando ascendit usq ad cor et cerebrum: et accidit aliquando sincopim et cassis appetitus. Cura buius consistit in tribus: scilicet in Diera purgationes: localibus. Prima intentio completur per hũc modum: primo fit flebotomia c scarificatiões si eas consenseris: c alia oportuna: c purgatio fiat cum electuario succi rosarum: et fiat lenitiuum fiat c in quo ponatur cassia nouiter tracta. Dieta cui fit talis: vtatur rebus frigidis, et respiciat se a rebus multiplicantibus coleram: vetatur nisi panis lotus: fare lactuca c portulacae si debilis esse comedat pullum alterutum tantũ cum agresta nel cucurbita vel cum aliis similibus. et sic completur secunda in tertio. Tertia intentio completur hoc modo in principio fiat iniunctio cum oleo rosato vel cum aliis similibus: fiat cum oleo murtino nel cus succo berbarum. Item acetum cum bolo armeno c mullagine pilili valet. Guido dixit. Dallabat dixit: valet galla mirtis cum aceto. Iniunum valet c curat doloꝗem. Enam valet camphora cũ aceto vel cũ oleo rosato: vel cum vnguento rosarum valet. Auicen. laudat camphorã sic absolute. In augmento c statu actutis cũ farina ordei multum valet, valet etiam acetum cum furfure mullem, valet etiam acetum cũ farina lentium. Et similiter oleum rosatum cũ illi farinis in forma emplastri valet. Dallabat dixit. Si autem dolor adesset remouentur sic. Recipe oleum rosati. ʒ. i. opii insuiamati. ℥. i. semis opii ʒ. i. aceti. ʒ. iii. et incorporentur cum oleo rosato.

Si vero collectionem fecerit: procipitur q maturetur cum mucillagine pilili mixta cum aliqua adipe. Aliud maturatiuum Guilelmi de saliceto. R. viuella tria nel quamor autorum cocta farina ordei. c semina lini. ʒ. i. c. semina frumenti recentis: et incorporentur omnia simul: et fiat emplastrum. Facta maniratione aperatur parua perforatione et euacuetur quod est in ipso et mundificetur cum melle et farina lupinorum: et incarnetur cum aloe: quoniam est de melioribus medicinis ad hoc. Ego autem consueui incarnare cum mirra vel arisologia. Si vero ulceretur et procederet vlceratio in malis ci pulnere affodilorum aut cum rosicsis celidoconiis picto i primo libro: vel arsenicho desiccetur. Ego autem cum egyptiaco aliqualiter confortato: vel aliqualiter diminuto operor secundum necessitatem.

Tractatus decimusnonus de apostematibus ascellarum.

Capitulum primũ de apate sanioso calido.

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

Ub ascellis fiunt

apostemata ratione expulsionis materie a corde: quare ergo per viam cutis fiunt ista apostema. Signa eius si materia fuerit calida: locus rubet et tumet uehementer: et doleat dolore acuto: et signa eius. Si materia fuerit frigida locus non rubet: et tumor non habet continentiet et illo non multum doleat. In cura ista habes tres intentione. Prima est in dieta. Secunda in purgatione. Tertia in localibus. Prima intentio complectur cum cibarius bonis et bono vino odorifero limpidaro. vtatur etiam hordeine fenugreci: farre. Et nota q: ego loquor hic de apostemate non venenoso: quia de ipso in capitulo de apste venenoso prini li. feci mentione: et vide illic reficeret non per venenoso loquor.

Secunda intentio complectur cum flebotomia de basilica partis opposite: vel fiat uenesatio in spatulis: ut tibi videtur. Et purgatio fiat cum diafinicone. Ego autes consteni facere cum pillulis aggregatiuis. Tertia intentio cõpletur per hunc modum: in principio non apponatur repercussiua cum locus est emonoissus: et in talibus repercussiua non debent apponi: quia materia retropelleretur ad ipsum cor et timor esset demorte. ponatur ergo oleum de camomilla. de aneto cum pinguedine galline: et oleo de lilio similiter vulse: et intelligas semper facta purgatione. Item ualer etiam oleum de camomilla vel aliud in quo lana fit infusa: et ponatur. In augmento et statu. Recipe farine camomille melliloti fenugreci. aã. ʒ. i. et incorporentur cum oleo de aneto et camomill.

Item vater oleum de camomilla cum sale vulsel etiam aqua calida cum sale cataplasmaturi aqua cocqui cum sale cataplasmam. Et nota q: si hoc apostema fit secundum similitudinem crisis nunc attractiua fortis possunt apponi: immo vesicatorie possunt apponi: et emplastra attractiua dicta in primo libro possunt apponi. Unde ꝑ quam particula affortismoꝑ dicit: vndecũq; natura rapitande dicere oportet et ꝑ loca concumentia

Si autem fit apostema ꝓpter reni cystritis cum quia ratione ulcerum extremitatis: aut ꝓpter aliam causam primitiuam. et fit illic repletio: tunc euacuatio est radix curationis: et minoratio cibi et cius subtiliatio: et dicit Auicenna.

Et nota bene q: in illo casu ꝓpter refrenare cur tum materie in principio possunt applicari aliqua alterantia conforantia: ut oleum rosatum mirtinum: hoc facta purgatione vniuersali. In nullo alio casu debes apponere frigida immo nullatenus: licet Dentricus dicit q: facta purgatione possunt apponere repercussiua domestica. Et nota. fiat in expulsione et timore redimus materies ad intra. quia ad membra principalia: ita in mollitiuis est timor: attractionis superfluit. quoniam ambouum securat euacuatio: vt dicit Auicenna. Quod considerans Galienus. s. miamir dixit: parotice id est apostemata post aures licet sint de genere flegmone: non tamen timur eis prima intentione flegmonio particularia contraria: sed attractiuis vtentes si nihil ratione dignum perficerent hoc ꝛ nõse afferentes? Adueretendum est tamen q: si uehementem timorem habet illud quod fiunt: nihil operamur: sed totum nature dimittimus nec ex uehementia attractionis dolor uehemens apprehendat hominem: ut propter ipsum vigilie fiant: et febris adueniat: virtus diffoluatur: mitigare tunc congruit magis. et repercutere nõdecet cataplasmatibus vtentes mitigatiuis: quecunq; cum moderatione caliditatis et humiditatis habentibus. Doc vero sfmateria non resolutur cum resolutentibus: quia cum diaquilone et alitis resolutiuis superius dictis et applicatis temporibus debitis: tunc congruit maturatiuum rite? Recipe farine frumenti cum aqua et oleo inspissentur et ponatur super locum.

Item Recipe malauati et mundati cocti optime libram vnam: farine seminis lini et fenugreci aã. ʒ. ii. vitella trium ouorum cocta sub pannis cum cerice butiri. ʒ. iii. et incorporentur omnia simul resoluunt et maturant. Item aliud: Recipe cepe duo cocta sub pannis: vitella ouorum. vi. affunge liquefacte. ʒ. iii. mel centum: malauatis quantum est tonum: et incorporentur et fiat emplastrum. Facta maturatione aperiatur locus cum ferro et tota sanies extrahatur si fuerit modica: si multa in pluribus vicibus extrahatur: et hoc fit singulare documentum in omnibus.

Si autes quis timeret ferrum ipso cristeure bene maturato: super ponatur rupcotium de cinere cerri et aperiatur consequenter: et si non fiat impletur locus fungis baineatis in albumine ouo.

In secunda intuitatione ponatur de vitello oui cum terbentina et parum farine ordei et croci: et hoc fit generale in omni incisione. postea mundificetur et incarnetur et consolidetur secundum necessitatem loci et dispositionem eius.

Capitulo secundũ de apste frigido ascellis.

I materia huius

apstis fit frã cognoscere ꝑ signa sũt signa nel ꝑ ꝑ hecdici capit. Et cura ista hes tres intentiones sicut supra dicti est scils in dieta: purgatore: localibus. Dieta eius debeter decliner ad caliditã: et respicias se a rebus frigidis generatibus flegmata. Decis intentio perficit ex solutoꝑ ventris accipiat ergo elecnarium indum: vel diarodi cum turbith vel pillulas de agarico. Tertia intentio complectur cum localibus: immungatur locus cum oleo de lilio vel anetino et camomellino et mardino et sicne alio similibus: deinde si non resolutur, fiat bonc maturatium. Recipe cepe lilii capita alleorum ria: et coquantur cepe et alea sub pannis et incorporentur cum cic. ʒ. ii. trebentine et mellis. ʒ. i. farine fenugreci. aã. ʒ. iii. et incorporetur et fiat emplastrum: et calidum ponatur super locum: facta maturatione aperiatur locus vt dictum est et modo dicto illo: et mundificetur et incarnetur.

Capitulum tertium de fistilico indurato sub ascella.

Postemata autem

dura scilicet Galienus vocat fistilia: dicit autes Auicenna esse in locis dicis et difficiles fiunt ad curandum et curationes scrophularum: et ea precepit curare Galienus in xiii. terapentice. Alii tamen dicunt q: illorum apostematum aliqua sunt scrophule: aliqua duricies: aliqua nodi: et aliqua carnositas: et talia fiunt ex materia melancolica indurata vel ex flegmatica conversa in duricies. Et nota iterũ q: istorum quedam habent faceulum: et quedã non. que habent faceulum mouentur leuiter. Que non leuiter mouentur ratione infiltrationis earũ in carne. Si talis duricies est scrophulegne in loco fiunt duricies: et globositates multiplicate in vno loco. Si è nodositas est globositas vna et duricies est vlra duricies scrophularum. Si carnositas est tunc sparsio est sine globositate in loco: et planicies forme. In cura ista sunt tres intentiones sicut et in alia: scilicet in vita: in purgatione: et in localibus.

Prima intentio est ista: vtatur bonis carnibus: bono vino limpidato parum: et respicat se a rebus melancolicis secundum eius posse.

Secunda intentio complectur per hunc modum fiat purgatio cum pillulis fetidis vel cum turbid preparato: vel cum yera ruffini: fiat etiam purgatio cum decoctione dium et epithimi dicta. Tertia intentio complectur hoc modo: quia Auicenna appropiat emplastrum facium de cinere limacarum cum adipe. Galienus autẽ cum illis bis predictis ad ipsum ablationem: et ipsum laudat Emilemus de falicetto dicit diaquilon cum gummis debere approximari. Et dixit enam: emplastrum facum cum mille terbentina et filicum valere. Alia autem dicta superius in capitulo de scrophulis valent: quare illic recurre pro cura ista. Si vero locus maturatus fuerit aperiatur sapienter quod est in est et impletur locus cum albumine ouj. deinde mundificetur cum vngentio apostolorum vel viridi: vel cum puluere affodillorum: vel cum redalgar: et videtur tibi necesse. Et dixi nonquis aperiatur sapienter: ne cibilis remaneat in loco si cibisim haberet: deinde incarnetur et consolidetur. Incisio ista fiat secundum figuram lunaram post aures equaliter: id est secundum rectum: et ita intelligo.

Tractatus vicesimus de apostematibus mammillarum.

Capitulus primũ de apostate calido earum.

Postemata mammillarum

quedam sunt propria: et quedam non ꝓpria: sicut coagulato lacte in mammillis et ingrossatio ꝓter naturam. Apostemata calida et frigida butius partis habent causas et signa apostematum communium superius dictorum. Nota tamẽ q: ad generandum ista apostemata in mammillis multorum multum facit retentio mammarum et ad ea curanda multum facit pronocatio eorũ et flebotomia sapiene etiam valet. Dabent tamen ista apostemata aliqua signa et indicia ꝓpria: quia in ista apostematibus semper est aliqua caliditas et doloꝛ atque tumor. In talibus apostematibus mammillarum mulierum timendum est de mania: iuxta illud quintum affortismoꝝ: mulieribus quibus ad mammillam conuertur sanguis mamam significat. Et licet affortismus sit Galieno suspectus: ipsum tamen mundificet a verificat sicquando sanguis rupcunt conuertions sua mordicitiis: edeli magnundie calorie et multitudine. cerebrum le dicit. Galienus autem testatur q: non vidit hoc Lainfrancus dicit se vidisse. Curatio horum apostematum nullum habet ꝓprium: nisi q: repercussiua debent esse pomestica ꝓpter vicinitatem cordis. In cura ista habes tres intentiones. Prima est in dieta. Secunda in purgatione. Tertia in localibus. Prima intentio complectur hoc modo: dieta eius sit vertus frigidum: quia vtatur lentibus farre bletis spinachius et vino limpidato: lactucis agresta ꝛ vino granatorum: et sic de aliis. Et si est debilis vtatur cumibus alteratis cum cicurbita: vel agresta. vt videtur tibi. Secunda intentio complectur cus flebotomia si opus fuerit de brachio opposito: e purgetur cum electario siccio rosati. Tertia intentio complectur per hic modum: in principio apponatur oleum rosatus cũ acetto similiter: sed non frigida immo calida: similiter lineum endutie ex acetto: sibi similia valent: et nu per ex vulse: valet farina fabarum cũ vrinelle: et folia solani: cum oleo rosato valet etiam vt dixit Auicen. emplastrum factum ex semine iusquiami albi. vel ex foliis eius valet: ex folia iusquiami albi valet hoc modo: in augmento mamillarum. In augmento valent ista: emplastrum factum ex semine iusquiami albi cum polenta et vino valet. Et diafoenicidos dixit: ta le emplastrum potest fieri sine polenta et vino: immo cum oleo rosato: quod valet in principio et non in augmento: et vide causam ex te quia puter. Alchemus autem facit emplastrum ex folius iusquiami albi et polenta ordei. Serapio dixit: farina decocta ponitur in emplastris mamillarum. Et ego dico q: si ponãt de ꝓ se vel cũ

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia

aliis rebus: quibus rebus calidis fit augmento
competunt: quia repercussua sunt mixta cum
resolutione que in augmento conuenit. / Aui.
dixit: tinis e coctis: quus mixta cum oliuolos
et oleo rosino et emplastrata confert apostema
tibus et boc quando materia adhuc fluit. / In
stum et specialiter quando materia est apta re
solui. Valet de mente Serapionis emplastri
fucum et apio domestico quia ottino admix
tum eo pane. Et Bartholomeus de va. di
xit q apius potest permisceri cum polenta oordei
Et ego dico q melius esse cum polenta len
tis fordaceis et balnei: deber humediatem flue
tem ad locum. Et ego dico q miscetur cum
aliis frigidis et siccis resolutiua q cum sme
nit melius fit per se ponatur. / Alchimus di
xit q sudor hominis labentinus habet virtutes
quam habet fordaceis balnei. / Si autem vide
retur tibi non posse resolusiteed fanari mature
tur cum emplastris dictis et cum aliis que dicu
tur. / Emplastrum Aluicenne ad hoc Recipe
mice panis. 4. i. farine fabarum radicis malaui
sci. 4. s. farine fenugreci. 3. i. oxoum coctorum
vitella tria et addatur parum de croco mirra et
aliae fetide et fiat emplastrum et ipso maturato
percepit Albucasis q aperiatur secundum fol
nam lunarem et aperiatur in loco declinori.
Et go autem semper aperio secundum rectus
prope tamen capitellum vel papillam foramen
facio parum ne vene venientes illic incidan
tur ratione cuius incisionis mulieres lactare nõ
possent. Dico tamen q si apostema fit latera
lesquia in parte sinestri vel domestica ego inci
dolateraliter secundum q vene illic ad mam
millam veniunt et ad papillam. / non incido se
cundum rectum, quia surtum in deorsum vel
eorum aqua vene ille incidentur et in loco nõ
ponatur tela magna propter dolorem. / Et no
ta q si fanies exiuerit in magna quantitate tunc
remittetur ter in die et ter in nocte vel plus vel
minus vt est necesse. Et nõ reperio melius isto
modo. / Et in boc casu solent aliqui apponere
tentam de pena vt fanies omni tempore e om
ni boza possit exire. Et iste modus obserue
tur donec locus fit bene exiccatus sic comple
to sinuatu fiat cum exiccatur. sicut est dictum.

Capitulum secundum de apostemate frigido mammillarum.

Postemata ista

sepe fiunt a materia frigida sicut ea
cognosces ex dictis. / In cura sita habes tres
intentiones sicut immediate dictum est. / Prima
intentio completur cum assumpsione aliarum
rerum restringantius aliqualiter ad calidum.
Secunda intentio completur cum electuario
indo vel cum pillulis de agarico. / Tertia in
tentio completur boc modo in principio appo
nanir oleum de spicoleum de lilio cũ oleo ro.
in augmento ponat oleo d lilio. / d spica solis.
Ne valet radix affari trita e apposita ca polenta
Fenel. de va. dixit Molles etiam tumores
mammillarum tollit tera nidi birudini disso
luta cum ro. et tinia. / Ego autem credo boc
valere in apostemate calido licet Bulcasplus po
nat in apostemate frigido nisi quis vellet dice
re q terra illa operatur illud ratione qualitatis
derelicte ab birundine et pullis suis et etiam ra
tione stercoris quod cum nido miscetur. / Lo
fert etiam emplastrum de furfure q in sequen
ti capitulo ponetur. Confert etiam vt dicit Aui
cenna ut teratur apium et ponatur super ea cui
camomilla. / Nota tamen q omnia que con
tinuum apostematibus refriculorum confert
apostematibus mammillarum et econtra e ideo
ista capitula alternatim videntur.

Capitulum tertium de duricie mammillarum.

Liquãdo hec ma

teria que est in mammillis indurata
vel quia materia est melancolica: vel
quia fubrile resoluitur et grossum remanet. vel
quia materia a frigidis in loco conculcatur mul
tum quare mammilla indurantur. / In hac cura
habes tres intentiones ut iam in aliis capitulis
immediate est dictum. Prima intentio e seca
da completur sicut dictum est in vno vel in alio
supra dictorum capitulorum secundum materi
am in mammilla existentem. Tertia intentio
completur cum localibus illo modo. Recipe ri
fum decoctum cum vino mulci oleum bentolis
vitella oui et fit tot q ribi videtur et ponatur sü
per locum. Diascorides dixit aqua marina ca
lida et fomento adhibita duricies spargit et tu
mogem mammillarum competit. / Dixit etas
q vinacia addito sibi modico salis apostemata
dura mammillarum sedat. Bartholomeus di
xit boc etiam vult de vinacia communi sumpta
cum acualis fitis calidiore et admisset secum ter
tiam partem salis. / Auicenna dixit ad duricie
em enim mammillarum ozobus valet. / Sera
pio dixit q farina ordei mollificat apostemata
dura mammillarum indurata q coagulata a fri
gido fi cum melle ponatur. / Emplastrum etiã
factum ex fermento in oleo dura apostema
ta mammillarum solunt. Isaac dixit fermen
tum coctum in aqua e ruta duriciem mammille
propter lacteis coagulationem in molliciem cõ
mutat. Et dixit idem de furfure frumenti co
cto in vino vel cum oleo et mixto. / Hnielmus
de va. dixit Emplastrum facium ex carne mu
cum cum melle et ruta pura apostemata mam
millarum dissoluit. / Appulius dixit herba ca
nabi silucstris contusa et cum assungia impos
ta disiunt tuores e doloe mallar. e si collectio
fuerit spargit. / Et diascorides dixit radix
eius cocta q adhibita tumorem comprescit e dis
ruum solut. / Et herba campidoca fermen
tata duricies mammillarum diafotat. Et Sa
lienus in octauos Serapio dixerunt q ipsa fit
recens. Bartholomeus dixit q ipsa folia vi
rida imponantur uel ficca sicut necessitas indi
cat cum polenta mixta et in mammillis viro
rum apponatur radix. / Serapio dixit semen
crismon confert duricieibus antiquis qui fum
in mammillis et testiculis. / Dyonisius dixit
stercus muris cum aqua dissolutum et inunctu
vberum duricieni e doloem ac tumorem sol
uit. Et etiam dixit vt iste stercus capte ri
tuli cum vino mixtum et super posium omnes
tumores genitalium et vberum perfecte sanat
Quecunque dicentur in duricie testiculorum
dic nalent: quare ista capitula ad inuicẽ regrant.

Capitulum quartum de scrophulis mammillarum.

Iũt scrofule a mb

teria flegmatica indurata et coagulata
a frigido et ex melancolia adusta in
durata fit cãcer. / Signa scrophularum sunt
duricies tactus ipsarum et globositas in locorer
q non dolet nisi cum tangunur et locus est al
bus. / Cura scrophularum est ut purgetur cum
sint dit praeparato et resipciat se a'ebus flegmati
cis et in alijs faciat ut dictum est in primo libr.
capitulo de scrophulis. Dixit tamen Auicen
na melius medicamen est ut sumantur folia per
fici humida et folia rute humida et conterantur
simul et fat emplastrum. / Signa cancri sunt
duricies in loco et doloes q incipit ad modus
fabe et augetur continue cum puncura et calo
re, habet circa se venas magnas plenas sangui
ne melancõnico. / Cura ista fit duobus modis
primo facta purgatione et excocia locum et extrahe il
lum pinguedinem ordinaria fiet et dicur. Uno
modo fit cura ut totum membrum abscindatur
cum tota egritudie et boc non placet Bulcelino
neque mihi. / Alio modo fi duritie conuertan
tur ad cancrum non est consilium in curando
nisi abscindere totum membrum. Et ego dico
q in boc casu melius est paliare quam curare c
infamian incurere ut faciunt empirici. qui om
nem egritudinem curare volut. Secundo mo
do curaur: primo regatur cum temperata dieta
et abstineat ab omnibus melancoliosis et purge
tur cum una decocione iam supra dicta ad
melancolam vel cum pillulis de fumo terre vel
cum pillulis de lapide lasuliaue cum vera ruffi
ni boc facto inungatur locus cum oleo ro. non
tangendo locum nisi cum penna: Iam ex eacu
semper cius materia maligna augetur. et embro
cetur cũ oleo q sic fit Recipe oleo ro. 3. iii. papa

ueria albi. 3. i. opii iusquiami aa. 3. i. gummi ara
bici. 3. s. pitentur omnia vel diffoluantur. Iam
embiocatio ista tardat augumentum et malicia
et boc cura vocatur blandicitiua. / Est vis vide
re curãti perfectam recurre ad primum libri
ad capitulum proprium de cancro et loquor de
cancro non ulcerato. / Hora tamen q si mate
ria fuerit sicca in venis circundantibus membris
ita q vene fuerint plene sanguine non curaur
locus nisi nonc ipse plene sanguine fuit remote.
Et bee bene non possunt remouere nisi per
amputationem magnam. quare cura cum diffici
cultate fit. Et quia si vene iste non remouan
tur non potest cura et cum difficultate remo
uentur. Dico ego q melius est dimittere alia
qualiter egrum quam tardare. quemadmodum
di femel. Ita una domina prope burgum gale
ne cui fuerunt temperaturaquidam et voluit
ipsam curare et cum corruptotio voluit apostec
magionem remouere et finaliter eam interfecit.
et in ista nene erant magne l loco ut circa locu.

Capitulum quintum de magnitudine mammillarum.

Iedam inflatio ac

cidit in mammillis hominum ita q
ualiter augmentatur q apparent mammille mu
lierum quam magnitudines natura multum ab
bortet. Et iste mammille non fiunt ita magne
nisi ex pinguedine alie generata. In cura ista
sunt due intentiones. Prima est ut fiat ame
omnia purgatio. Secunda est i localibus agit
getur ergo primo iste cum diafuicone uel cum
pillulis aggregatiuis. et ratio est. ne ratione incisi
onis causarcur dolor, ratione cuius locus apo
stematur. Ista autem solutiua omnem humo
rem indifferenter educunt. / Secunda intentio
completur boc modo incidatur locus secundus
ordinem lunarem et excocia locum et extrahe il
lam pinguedinem: boc facto iunge pellem cum
pelle et abscinde partes eius. Si pellis unius
lateris equitaret alteram: fac ergo ne pellis cum
pelle iungatur et sic infimil et agrega adinqu
cem et incarna modo dicto supra in primo li
bro: Quod si non remanserit aliquid pingue
dinis propter intolleantiam infirmi aut propter
et fluxum sanguinis aut opprime medicamen
aquius donec cortodatur, deinde consolida loci.

Capitulum sextum de coagulatione lactis.

Oagulatio lactis

ut plurimum fit a frigido in mammil
lis que a calo dissoluit: bec egritudo

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

fit in mulieribus lacteantibus : in pregnantibus quia illis reproduo accidit retentio menstruoꝝ. quare in eis generatur lac. etias contingit in virginibus et retentione menstruoꝝ q̃ menstruus ad mamillas tendit : et lac cõuertit ore in seminem virginis lac habere. q̃d lac coagulatũ consequitur : deinde in sanien commutatur. consequenter generatur pilus in papilla mamille per hunc modum quia calidum agens in lacte separat aliquam partem fibrilem ab alia que ascendunt ad papillam : facit pilum qui pilus non est nisi crepatura que apparet in capite mamille ut capuello de ego dicetur in sequenti titulo. Tercio quinto quia mulier lactat : dolet i mamilla : cum exprimitur lac non exit nisi stillando : cũ difficultate uel quia in mamillis est lac ut quia menstrua reminiscuntur : quare tunc potest accidere apostema nam ex lacte coagulato causatur dolor : febrio. Cura ista consistit in tribus : scilicet in dietarũ euacuatione in localibus. Patina intentio completur boc modo : replicat se carnibus : a uino : a brenitur ab omnibus multiplicantibus sanguineme lac multiplicetur. qui est causa apostematis. Secunda intentio completur boc modo : purgetur cum pillulis agregatiuis uel cus turbit preparatoꝝ : fiat flebotoma : ponantur uentose secundum necessitatem : et similiter menstrua provocentur si opus fuerit.

Tertia intentio completur boc modo : panis fiat uinnctio cum oleo ro. calido. Item uelet bec decocto et ipsum resoluit ut Guido. Re. aquam : in ipsa decoquantur sicla apii menta : ad calamentum : et ex ista decoctione fiat cataplasma. Aliud. Deul. de fo. Re. coagula edi uel agni. ℥. iii. ferments de milio uel de filigine uel de ordeo uel de farina fabarum i. ℥. stoacd. ℥. i. ponatur in aceto forti : et uinnctur per bolam : plus : cum diffoluta fiert incorporetur cum aliquo fermentorum uel farina fabarum : incorporetur : addatur oleum ro. si non posset bene incorporari : loco linnctu cum oleo ro. primo ponatur emplastrum : et mirabile. Ego autem consuetu fecisse. Re. farine fabarum farine ordei. ana. ℥. i. coagula edi unum stoacd. ℥. s. : incorporentur cum oleo ro. stoace primo diffoluta : fiat emplastrum : et calidum supra locũ ponatur primo loco linnctu cum oleo ro. : et ejdas q̃ uetum est : et qui dixit expertus est. Aliud Lanfranci. Re. nice panis farine ordei fenugreci feminis lini ana. ℥. i. radicis malauisci fenicorum mulue eruce ana. ℥. ii. coquantur ista ultima duo : pistentur : et omnia supra dicta cũ ista incorporentur : boc cũ oleo ro. : fiat emplastrũ.

Ego autem credo boc emplastrum plus conuenire quando ista apostematio ad sanien decuenit q̃ alio modo. Et Auicenna etiam boc ponit : sicut etiam succus menthe : succus calamenti : etiam nitrum aqua marina et uinum et alia familia extinguant lac. Rasis dixit q̃ fenugreum amasatum : aqua more emplastri : et super ponatur in mamillis lac nõ coagulatur : prohibet etiam secundum ipsũ nisi idest cera dissoluta cum oleo violis inunctum. Et secundũ aliquos idem poterit aliud mistũ : et fœdicius alpetaris apum. Dia. dixit si quoq̃ tria generare in modum fabe transfuliantur lac in mamillis diffoluit. Et Alcbi. boc confirmatur dixit q̃ fit cera alba. Dixit Diascorides coagulum lepotis diffolutum cum aceto : super positum mamillis lac diffoluit mirabiliter. Et cũ cerotrinis : super positus confert cruts. Filelis dixit q̃ affundit potci spinosis unina mamillis lac diffoluit mirabiliter vel euacuat statim aperiendo : soluendo si continuat q̃ lac : fit coagulatum : apostema iam calidum fit in loco ex illo lacte tunc illa yalent. Auicenna dixit q̃ ratio apostematis fanat menta emplastrata : prohibet congelationem lactis. Et Serapio dixit q̃ cum ista succo emplastretur fauich ordei. Diascordes dixit ad flegmones mamillarum propter hanc causam est maximum pretidium lenticula in aqua marina cocta et emplastrata et proprie si flegmon est ex lacte uel sanguine. Dixit etiam apostemata mamillarum nitrine quando lac coagulatum in eis valet emplastrum factum ex farina fabarum cũ fauich ordei. Et Serapio dixit q̃ fabe fint si ne corticibus fuis. Et Esaliensis dixit i ocano capindo de fabis : testiculorum : mamillarum et bomum carbaplasma. Amant enis hec particule immoderate infrigidari cum flebotomiant et maxime quando lacte casearo flebotomiant. Et enim lac extinguitur ab humino di carbaplasmate. Et Alcbi. dixit farina fabarum cum farina ordei emplastrata super flegmon facium et percussione uel et congelatione lactis curat. Dixit etiam quando furfur decoquitur cum vino et ponitur supra apostemata calida mamillarum : quando lac ibi coagulatur valet. Et subdit auctoritate Auicẽ. et madefiat cum vino : et fit emplastrum et eo ad apostema calidum quod fit in mamilla. Et secundum Auicennam rarificat etiam apostemata flegmatie : uentositatis. Et Serapio dixit q̃ furfur coquatur cum aqua. Et Ysac dixit q̃ furfur potest coqui cum vino et oleo et aqua mixta : Et secundum Bartholomeum : potest coqui cum aqua et aceto et ruta. Doctrinam me Auicenna : q̃ cataplasma fit ex oleo violis. Uno modo a calido. Alio modo a frigido.

Ex medicinis remouentibus cataplasmata calidam est acetum : nam quassatum cum oleo rosato et cataplasma et linimũ de super : folia cãpãm solani contrita quibus fiat emplastrum : aut folia alchechengi aut succus eorum : et proprie quando cum eis miscetur mirrha et crocus.

Ex macerum vini et oleum violarum : parum fenugreci. sumantur et fiat ex eis epithima.

Ex medicinis remouentibus cataplasmata frigidam de mente Auicẽ. assidiuatio embrocationis eum aqua : prohibent eius fanioslistem sedicium : semen fenicuili : et omnes species que procurant lac : : fiant ex eis quibus coquuntur camomilla : anetum : balsamita : fenugreum et abrotanum : et castoreum. Et ex oleis oleum de lilio oleum narcissinum : oleum de costo.

Ex medicis reperitur bonus est ut sumat panis de simula : ordei : ruta : fenugreci : cuscus : semen lini corticum de unoquoq̃ ignum una manus continet clausa : et fiat cus pulpitz. Et ex eis quo conferunt cataplasmata post apostemati onem : et super ponat spongia infusa in aqua : in aceto tepido aut mura cum pane agregentur : ci aqua : aceto : mutetur ci panis : aceto : et bonge.

Et hic qui repertus epitalione lactis in mamillis : aqua sicle : triticum : nigella : thus cum fele bouis aut sumat mel stoacus calamente : miscentur ci oleo violis : inungatur : et eo mamilla qui refoluitur eis eo cataplasmo : apostema : sed beat aqua caulius qui mutatur : et ad b.

Tractatus. xxi. de apostemate costarum.

Ea. primũ de apostemate calido costarum.

Postemata cali,

da hui' loci cognoscunt ex rubedine loci : ex dolore pungitiuo uel ex dolore pulsatiuo in loco : ex figura eius que est acuta. Cura ista habet tres intentiones sicut : ille ere aliqs apostemata. Prima completur boc modo uiat dicta frigidarũ funt lactuce et cucurbite pomulace spinachie : lentes : et nitri : et fit aqueolum : et ex eo fit ut aqua : bydio carnium : omes cum ista alcatum. Secunda intentio completur cum flebotomia : fiat ergo de parte oppsita uel uentosatio fiat in spatulis. Ité purgat cum elario : sicut ro. Tertia intentio cõplenur boc modo in principio fiat inunctio cum oleo ro. Ité succus arnoglosse et oleũ de mirto uelet. Et nõ q̃ ista repercussiua debet esse debilia et domestica : propter uicinitatem quã habent in corde. In angustio ponatur oleus ros cum oleo de camomulet cum eiam farina fabarũ et farina ordei : lentius : uelet incorporata cũ oleo ro. Si autem boc apostema ad sanien decuenit : ut debet quod dictus : de extensis ponatur boc mastatinum. Re. malauisci mudati cocti et incisi minuti li. i. fenugreci. se. lini camo. ℥. ii. butyri. ℥. iii. uitellor. ouorũ. v. incorporẽ simul : et calida super loca ponatur : boc enim manat resoluit : et dolorem remouet : facta maturatione apiat loc : et incisio fiat in longitudine costap qꝫ musculi illo modo procedunt. : et in istis nõ expectetur complea digestio ne sanies ad intra deriuando fistulam pariat. Ham dixit Jpo. pito pronosticoq. Que inuna : e extra crepuerit malus

Auicẽ. boc idem dixit in de cruris. Et Ba. in commento huius fit nerificatur quia natura non inuenit locum in quo se appodiet et super quem caro possit generari. Quare generantur fistula uel ulcus difficilis consolidationis.

Ea. secundum de apostemate frõ costarum.

Postemata frigida

hui' loci cognoscũt ex colore pellis non inuinuata : nõ dolet : sed gradiendem : pondus sentit in loco : figura eius est plana : magna qua occupat minuta de loco : in isto loco multa cõpendunt sanies.

Et nõ q̃ boc apostema : pter multam perseuerantiam in loco mendico fit poterana : et fit fistula poterana : et oriatur q̃ boc accidit sepe : pter ignorantiam medicorũ non cognoscũt sanienm illic generatam propter pauitationem doloris : rubedinis : etiam propter ignorantiam infirmi qui sunt se non sentiũt graueduem et uidet eram pellem non fore mutatam in colore et sic de ista causis sanies stat longo tempore : loco et penetrat et parat fistulam et ulcus difficilis consolidationis uel curationis. In cura ista habes tres intentiones sicut iam in alio cadcdit est. Prima est in dietarũ eius sit bona : uatur bonis carnibus : bono uino : : replicat se a rebus frigidis consolidũt. Secunda intentio est in purgatione : purgetur ergo in principio cus pillulis de agarico uel indibili preparato uel cũ electuario indo. Tertia intentio est in localibus Primo ergo inungatur locus cum oleo de spica et rosu : de lilio et sic de aliis. Aut fiat emplastrũ ex farina fenugreci feminis lini et camo. : cum oleo dicto incorporentur : et si per hũc modũ nõ resoluitur fiat emplastrum de cepis : ad dictum supra in multis locis. facta maturatione aperiatur locus in parte decliuiori. Et si sanies fuerit pauca extrahatur in una nice. : in mata in pluribus uicibus ne infirmo causetur : sincopis facta incisione munificiencia et consolidetur ut dicetur in de ulceribus.

Tractatus. xxii. de apostematibus stomaci.

Ea. primũ de apostemate calido.

Stomaco generantur

apostemata : : scilicet in loco exterior : sed fiat in aliis locis : et ista nihil habent propriũ ab aliis : nisi quia in locis istis non debemus operare aromatica propter ceniunam quam habent cum nebrisis nutritiuis. Possent autem boc apostemata ex operationem toci corpori necessari : nocere : debilitare. : vnde operatio stomachi est toti necessaria : et de istis apostematibus extrinsecis : semore intrinsecis : bic in presenti non loquar.

In cura ista habes tres intentiones : sicut : in aliis : scilicet in vita : purgationes : localibus.

Unus tamen nota q̃ in istis cãute procedere debes ne locus indurescat : ita ablas facilit indurari : : idurata : educũt facile : idropisizat dixit et Jafra.

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

Prima intentio consistit in vita: vita eius sit bona ⁊ carnes sint bone ⁊ facilis digestionis: et bibentur vina eius sic ut in aliis apostemandibus. Secunda intentio complectur cus purgationibus: purgatio eius sit lenis: quia omnia medicina eiaculat cum electuario de cassia fistulis sit in toto repleto. Tertia intentio complenda cum localibus: in principio apponitur oleum rosacum oleo mirtino: valet eram oleum de citonis cum oleo mirtino vel oleo ro. Palladius dixit si sandalus albus supponatur in principio apostematum calidorum maxime stomachi. poterit. Auicl. dixit ab solute sandalus resolvit apostemata acuta ⁊ propriae rubedinis: linitur ex eo. Brisipsia. Et dixit eiam: camoleus ci acero ⁊ nisi supra apostemata stomachi calida solutio. emplastrum valent: vel dixit Dia. Emplastrum factum ex foliis silis vitis silvestris. sicuae cum sauich ordei valet apostemantibus stomachi et calidibus. Et fiectus soliquam cum tale decoqui stomachi et cum inflationem sedat emplastrum factum ex foliis ⁊ capillis vitis ferentis vinum: ⁊ sic fola emplastrari aut cus sauich. Et Bardem dixit secundum ra. de foliis vitis pomeficeqando ipsa coquuntur ⁊ apponuntur cum sauich. In augmento oleum camomille cum oleo de absinthio valet: eo quia confortatium est. Item etiam oleum de anero cum oleo de mastice. Et Bali dixit de mastice albas ⁊ stomaci ⁊ vesie ⁊ intestinorum ⁊ epatis flegmoibus comprehe. ⁊ Item oleum nardinum cum oleo de cinamomo ⁊ absinthii valet. Si uero ad sanicem proveniat ponatur arthomel. i. panis cum melle: ⁊ miscatur oleum oleo de absinthio aut de mastice. valent eiam emplastra supra dicta maior atis. Et facta maturatione incidatur locus secundum longitudinem. ⁊ in hoc differt ab apate costarum in quibus incisio fit secundum quod coste incedunt.

Cap lm.xx.m. de apostemate frigido stomaci.

Tauté materia sit

frigida in principio facta purgatione conuenientes ⁊ dicta ordinata, fiat inuntio cum oleo de spica vel cum oleo de mastice. vel de absinthio ⁊ illo. Et Aui. dixit quamvis aria est valde bona. Et Paladius dixit ⁊ cala mis aromaticis confertisis ⁊ dropisis ⁊ apostematib⁹ epatis frigidis. Dia. dixit dialea coca cus aliungia porci vel anserie ⁊ resina ⁊ terebintina minuens frigidos medentur. Et istis simplicibus componas emplastrus ⁊ apponen in loca. si fuerit necesse maturentur cum maturatibus decoctis in aliis apostemantibus: et incidatur modo dicto.

Capitulum tertium de duricie stomaci.

Uritics in stoma

co ut plurimus fit ex melancolia vel ex humore aliquo dicto adusto ⁊ conuerso ad melancolias sicut ex flegmate vel colera adusta ⁊ patet. Et ergo in stomacho fit vna virtus communis necessaria tot: est necesse istam duriciem remouere q. est causa huius. Nota tamen q. ista duricies ⁊ duplex quedam est cum febre: ⁊ quedam ⁊ sine febre. Ista que est cū febre mortalis est vt i pluribus. Et credo q. ista fit cā aquia ista duricies impedit digestionem aquia operationes stomachi ratione cuius cibus male digeritur ⁊ multis humoribus multiplicatur ratione cuius sequitur febris: deinde in processu mors. Si autem hec duricies fuerit sine febre: magnus timor est ne efficiat cum suppuratione ⁊ timore. In cum ista febre sentiendo sicut in aliis apostemantibus ⁊ dicti.

Prima intentio complectur cum debita diete: diete eius sit talis: vinatur bono vino claro odorifero limpidato ⁊ carnes sint bone facilis digestionis: ⁊ brodia etiam pentur quia facilius digeruntur. Secunda intentio complectur cū solutiuis: euacuetur ergo materia illa cum conficiendo hamech: vel cum pillulis de lapide lazuli vel alio modo dicto supra: ⁊ etiaz ⁊ potest fieri vomitus fiat quia etias est bonum quia materia minuitur. Tertia intentio complectur boc modo fiat inuncio cum oleo de spica cōmune ⁊ de absinthio. Serpio ⁊ Amico dicunt q. ysopus ficca bibita cum vino resoluit apostemata quia intrinseca. Dixit etam: debetur iudicari bibitum ⁊ decoctum ad apostemata intrinseca ⁊ quia valet. Paladius dixit laudantur ⁊ emolliens dura apostemata que sunt in stomacho ⁊ epate ⁊ cōfortat ea si accidit frigus ⁊ debilitas.

Dia. dixit inuncio cum oleo mancino cum eiem solui. Et Bar. dixit q. talis inuncio cōfert ad omnem ipsius egritudinem frigidam. Item de ya dixit: ⁊ etiam pillulis elebalri miscetur cum aliquo alio mollitiuo: fiat oleum de camo. vel anero vel huiusmodi tollit duriciem diaquilon cum gumio in boc etiam valet. Si etiam diaquilon incoporetur cum puluere yre vel cum oleo de absinthio ⁊ apponatur sup locum acti calidum vel dopir stus. valet. Alia ⁊ resolutiua ⁊ mollitiua supra dicta in capitulo de scrophulis: aut in capitulo de sephirus valent. Item ramen de ya. vnguentum copositū ad boc. R. olei ros. ℥.ii.s. ficci extremitatum absinthii olei nardini ⁊ mastici: aā. ℥.s. pul. extremitatū squinanti spodii cassie lignee caude cauallinē. aā. ℥.s. cere quantum sufficit ⁊ fiat vnguentum. Ego autem ut possim comprehendere dico vult q. boc vnguentum valet duricici epatis et stomachi. Et quādo apponitur epati precipi q. manus balneetur in accetodeinde apponatur. Et quando apponitur stomacho q. manus fiatur cum oleo mastichino. Multa etiam precetur infirmis de duricie splenis ⁊ epatis que cū hic cunt vitia. Iteo dec capitula semper ⁊ cum ⁊ quando fuerit. Si autē non relolutus fuerit sed ad sanem deuenius: sic uater emplastris de cepis vel de malauisico ⁊ ponatur calidum super locum ⁊ fiat incisio vt dictum est ⁊ similiter in cibus aliis vt etiam dictum est.

Tractatus xxiii. de apostemandbus epatis.
Capitulum primum de apate calido epatis.

Qua hoc mēbruz

est principale ⁊ eius operatio ⁊ necessaria non ⁊ eius omnibus membris binc. est q. omnia apostemata in eo sunt timorosa ⁊ suspecta. Sunq calidi id ⁊ dicitur plurius fiant manifesta ⁊ similiter frigidi. Calida apostemata fiunt ex colera vel ex flegmine vel ex alio humore currēte cursu eorum. frigida apostemata fiūt ex flegmate vel ex melancolia vel ex alio humore currente cursu eorum. Cura ista consistit in tribus vt sepe dictum est. in dicta potione ⁊ in localibus. Prima intentio complectur cum rebus declinantibus ad frigidum si febris fuerit. Vtatur ergo farina ordei farre mica parsis loea in aqua ⁊ aqua cicerum lacuca spinachius cicurbita potmaca ⁊ sic de aliis. Si autē esse fine febre bibat vinum album limpha tum: comedat carnes edinas pullias cōdiata cū rebus frigidis iam dictis. Secunda intentio complectur cum flebotomia ō manu opposita vel scarificatio fiat in ranibus. Ite fiat euacuatio cū sali decoctione. R. polipodii ℥.iii. ellebori nigri ʒ.ii. fumiterre sene epithimi aā. ℥.ii. cuscute ʒ.v. pulsentur polipodius elleborus fumus terre ⁊ bullant in ℥ vi. aque vel. viii. ⁊ in fine decoctionis addatur sene ⁊ epithimum ⁊ colentur ⁊ ista colatura detur pacienti ante diem et addatur succus ʒ.s.s. materia adusta educit. Zte ellecmarius ficci rodendur gummam materiam adusta educit. Constantinus dixit: succus frigi potamus calida apostemata in epate ⁊ in aliis membris curat.

Et dixit etiam succus lupuli cum succo solatri optimus est flegmonibus que est in epate aut splene. Serapium curat ⁊ calidiatem extinguit. Paladius dixit si bibatur succus elbochebes ⁊ rotula cassie fistule vnius est epatico apati. Paladius iterum dixit squinantum apostemati q. ē in epa ⁊ te prodest ⁊ infrio. Bartholomeus dixit: flores squinanti maxime valent in apostemathibus epatis ⁊ dentur cum vino subtili aut cum aqua passillarium aut cum aqua endiuie: fiat dispositio indicat. Tertia intentio complectur cum localibus. In principio apponatur oleum rosacū oleo de camomilla. quoniam in tali loco non conuenit pura reperussiua ⁊ membrum huius loci est principale ⁊ reperussiua confortatia ergo conuenient que debilia sunt ut oleum mirtinum. oleii ro. ⁊ oleum de absinthio. nō pura ⁊ mixta cum aliquo oleo aquoso vt oleum ⁊ fiat ⁊ fiat oleum valet. Item Paladius dixit si fundatur ponatur ⁊ specialiter albus in principio apatis calidorum maxime prodest ⁊ epati. Et Gal. dixit in vii. de mastice alba epatis flegmoibus ⁊ stomaci ⁊ intestinorum valet. Et dixit q. cuda cognitū bibita et amplitudo valet nitoribus ⁊ apostematibus epatis. Si autem ad maturationem deueniat ponatur emplastrum ō malauisico cū farina seminis lini ⁊ camomilla: ⁊ pinguedine porci fine sale: valet etiam farina frumenti cū oleo ⁊ aqua: maturat ratione olei ⁊ farine: ⁊ resoluit ratione farine ⁊ humectat ratione aque: facta maturatione aperatur locus in parte declinioris ⁊ extrahetur sanies modo plurio ⁊ dicto ⁊ implentur locus cum stupis balneatis in albumine ouī ⁊ consequenter digeratur labia cum mucilo oui ⁊ terbentina mixtis: postea mundificetur cum vnguento apostolorum vel cum vnguento de mirra ⁊ fiocolla vel nbi videtur ⁊ incarnetur ⁊ consolidetur ⁊ boc est generale in omnibus.

Capitulum secundū de apate frigido epatis.

Materia sit fri

gida cognosces ex dictis ⁊ a aliis capitulis quare reso. Cura ista habet tres intentiones sicut ⁊ cura aliorum apostematum. Prima ergo complectur cum dieta debita. Cendat ergo dieta sua ad calidum. q. vtatur carnibus edinis vnitis bono vino aliio odorifero parum limpharo. vtatur fenicula bogaginis ⁊ perroselini ⁊ sic de aliis similibus. Secunda intentio complectur cum pillulis de agarico vel cum turbit pigmentorū ⁊ cum chiarodi cū turbit. Diascordes tamen dixit serpillum bibitum valet numquam epatis. Et costarinus dixit, flos pulligii bibitus valet opplationi epatis ⁊ splenis ⁊ contra epatitiis. Tertia intentio cōplet cum localibus: in principio lungatur locus cum oleo de spica ⁊ vel de lilio ⁊ ci quibus ponatur parum oleo de absinthio ratione confortatio membri. Aui. dixit q. mastic ⁊ oleum eius samin prodest. Zte in processu valet boc. R. farine seminis lini. farine fenugreci. camomille. melilloti aā. ⁊ in corporentur cum oleo de spica ⁊ de absinthio ponatur super locum. Costantinus dixit in panegeric. vnguentum epatis apostematum curat. si ex ca epithimum. Aui. dixit calamus aromaticus cum semine apii ⁊ melle cōfert aphatibus epatis. Dixit etam laurus confert apostemathibus splenis et epatis ⁊ colice. R. Serapio dixit quando spica celtica bibitur cus decoctione absinthii confert apostemathib⁹ epatis ⁊ stomaci ad apata ac ipsa semen fenidiu aut fenicli dest in potu. Ad apata et ipsa fiunt quadratis. de ya. vals spica idica qā cū absinthio ⁊ passul in vino infuditur ⁊ ex eia fit siruptus ⁊ bibat aut fiat mosset ⁊ bibat. Si ac locus ad sanē deuenit cp let locus in epitis id dictis. ⁊ aliis apatis ⁊ frigidis. Zte vals boc. R. mellis libr. farine fenugreci sesini aā. ℥.i.s. ligde lib. ⁊. olei. ʒ. iii. liquefiat pix cū oleo ro. ⁊ in corporet cū farinis ⁊ addat pinuccio potes fine sale ⁊ fiat epitis facta maturatione apiat locus i gre decimum ⁊

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

non permittunt totu sanies exire si fuerit multu in residuo fiat vt dictum est in aliis.

Capitulum tertium de duricie epatis.

Uricies accidit in

epate sicut e in stomaco e ista duricies sicut dicum est de duricie stomaci.

Et q; illud medium est principale cuius est ne ipsa impediat operationes membri q; membra operationem exerce necessariam p; toto qua impedita potest sequi bidropisia aut mors. Sin cura ista debes tria considerare dicum potionem e localia quesita eius ordinarie sicut dictum est in duricie stomaci. Secunda intentio cōplex cū purgatione fiat ergo purgatio vt illic enis dicti est. Tertia intentio completur cum medicinis

Item valet emplastrum Adesue de melilotos cilinis descripto hec est. R. melilotos 3. vi. floris camomille fenugreci granorum lauri radicus al tee absinti aā 3. iii. armoniaci. 3. x. floraci bdelli aā 3. ii. arebentine. 3. ii. 3. fiectum pinguius numero. xii. sepi caprini rasine aā 3. ii. s. cere. 3. v. olei fumbucini olei de spica quantū sufficit aq decoctionis fenugreci aque decoctionis camomille e melilotei ad infundendum quantum sufficit mucilagine q; conficiantur omnia e fat emplastrum; valet etiam ceronum. Balsi sopi humide valet etiam duricieibus nervorum iuncturarū tenificatiuus ferma est vita. R. cere citrine. 3. ii. olei camomilini olei irini aā 3. vi. mastici. 3. ii. spice. 3. ii. s. croci. 3. s. arebtine. 3. ii. rasine. 3. s. sifo. ni humide. 3. lxxx. 3. fiat ceronum. Valet etiam ceronum Pauli ad ea que diximus. Et aliud est bo. R. armoniaci. 3. x. bdelli. 3. v. spice. 3. iiii. croci. 3. i. s. mastichis aloes olibani aā. 3. i. cere. 3. iii. s. sepi et medulle vitulini. 3. ii. sopi humide. 3. iii. arele en quantum sufficit. fac expertus sum fere.

Aliud Eutil de sa. quod valet ad omnem duricie em. R. galbani serapini opoponaci aā. 3. i. farii ne fenugreci feminis lini. aā. 3. ii. arebentinib. 3. olei camomille. 3. iii. farine frumenti quod fuffficit ad inspissandum: e ponantur ad ignes: postea addantur trebentina et colletur: deinde iceposcet farin. e fac emplastrū. Et Guido dixit q; si huic addatur oleum rosei oleum de absinthio esset melius quia virtus epatis confortat. Constantinus dixit armoniaci cus sirupo accesso compsito emplastratum et super durum splenem et e par posium mor duricieim curat et vsium est. e experimentum. Unguentum etam Bingelini de va. q; ponetur in capitulo de duricie splenis hic addiciatur quoniam mirabile est. Albin dixit radix tamariscie decocta in vino et aceto bibita valet dolori epatis e mollificat duricies. e

Aut dixit been confert duricei epatis e splenis quando bibitur cum aceto mixtus et co pōdius. s. ii. Item in stomaco e epate e confortat. ea dira que fiunt in stomaco e epate e confortat. ea si accidat frigid aut dolor. R. aliqui dicūt q; decoctio rute e agnicasti bibita splenem e ex vlcerib; curat fanat. Et si cus ista curate non possent sed ad sanien tenerim ent incidatur et fiat vt in aliis dictum est.

Tractatus. xxiiii. de apostematibus splenis.

Ea^m i. de apostemate e^t calido e frigido.

Postemata fiūt

i splene sicut e in epate. quo tus cura e dicum videris dicta et cuacuano e localia sint vt dictum est in apostemate epate calido et frigido. Quapropter multiplicia possunt aliqua a doctoribus curari e p. ximo. Aut. dixit quando succus rubre tinctorum bibitur cum oximelle resoluit apostemata splenis. Serapio dixit. quando iscpus sicca coquitur in aqua cum ficubus et melle e trita e datur in potu confert apostematibus splenis epatis e pulmonie e apostematibus duris. Aurar etam splenem dirum pulmo petrosilium fenethris sumptis i potu cu vino e similiter splenem infantum curat. Et Dalabas dixit. camedreos. prodest apostemati splenis si bibatur. aq decoctionis eius. Serapio dixit. quando fit emplastrus cū unacia e oleo rosina e accto confert apostematibus calidis splenis. Et Bartholomeus dixit cinis unacia cū oleo rosina e accto confortat splenem. Item autem non resoluunt e in fistulas nisi declinatione valent. Serapio dixit quando farina fenugreci mistetur q; cum vino e accto resoluit tumor em splenis. Et dixit etiam semen fenicli resoluit apostemata splenis. quando cum melle fit emplastrum. Et Aut. dixit semen fenicli cum aceto resoluit apostemata splenis. Et Dia. dixit succus sinapis ad extra appositus solvit splenis resoluit. vel autem q; imponatur cum aqua vel melle secidū q; dispo e^t sicut.

Capitulum secūdum, de duricie splenis.

Ecidit in splene

duricies sicut e in aliis membris. cuius cura e cura duricies epatis differt. q; in duricie splenis procedimus cum fomentibus sicut duricie epatis. In cura ista habes tres intentiones. s. in vna purge e. localib. p. ta. lenio. e secunda completur vt dictum est in precedenti capitulo. de duricie epatis. Tertia intentio completur. hoc modo. Primo valet vt dictus est emplastrum de melilotos sicut descriptum q; bicis in o alia duricie valet: valet etiam vt dictum est cerotum isopi humide descriptum. Galen. p. ii. Iuvat etiam hoc de mente Eutil. s. Bundemis. R. armoniaci serapini bdelli opponaci aā 3. i. olei de spica. 3. v. trebentinae. ii. farine fenugreci sesi lini aā. 3. i. farine lupinorū quātū sufficit ad incepcādū e iplis. gumis dissoluti fiat emplastrum. Dicunt autem aliqui. Primo q; locus ablatus cum aceto. deinde ponatur emplastrum. Augen. dixit absinthium confer duricies intrinsece in emplastro possunt e superpositus. Serapio dixit auctoritate Galeni quod ad duricies splenis que est propiae cum apostemate et corter capparum e scolopendrie e corter radicis tamariscie e eius fumitas e oszpola ista coquantur in aceto squillitico e fit decocto in aqua tamariscie. bibita extinguit splenem: e dixit etam q; centaurea minor confert mirifice duricei splenis quando apponitur extra nel fumitur impoti. Avicenna tamen addit hue dixit de centaurea. Alchimia dixit quādo accipitur cinis tamariscie e etiam nitis et parum sinapis dauci e armoniaci cum aceto facto emplastro valet duricies splenis. Auice. dixit polium cum aceto equibrium continens apostematibus splenis e curat duricies ipsius. Dalabas dixit. fumus capparum splenis prodest apostemati et diligenter miscetur cum aceto uini e emplastretur plurimum apostematibus. Quemis. Abul. de medicinibus simpum valere. R. radicis tamarisci filuestris. passullarum. polliorii. e lingue cerinie. e corticis radicis capparum. aā. coquantur i aqua sufficienti usq ad consumptione duarteos. prodest apostemati splenis si bibatur. aq decoctionis eius. Serapio dixit. quando fit emplastrus cū unacia e oleo rosina e accto confert apostematibus calidis splenis. Et Bartholomeus dixit cinis unacia cū oleo rosina e accto confortat splenem. Item autem non resoluunt e in fistulas nisi declinatione valent. Serapio dixit quando farina fenugreci mistetur q; cum vino e accto resoluit tumor em splenis. Et dixit etiam semen fenicli resoluit apostemata splenis. quando cum melle fit emplastrum. Et Aut. dixit semen fenicli cum aceto resoluit apostemata splenis. Et Dia. dixit succus sinapis ad extra appositus solvit splenis resoluit. vel autem q; imponatur cum aqua vel melle secidū q; dispo e^t sicut.

Tractatus vigesimus quintus de apostematibus vmbilicie habet solum vnum capitulū. e de eminēcia eī.

In vmbilico cau

fiūtur eminēcia. que licet vt in pluribus vel aliquando non fit apostemata. tamen q; p; ipsa eminēcia e apostema. facio mentionem in isto loco. eminēcia vmbilici quasi sequitur incum bernia. testiculorum sicut de illis in parte dicet. q; quidam est cirbalis. quedam intestinalis. quedā uesicalis. quedam humoralis. e quedam est emphisialis sanguinea propter rupturas alicuius nerui vel arterie vel sanguinem mandatis. Cause harum passionum sunt incuostias labor vel flatus clamor. e fic de similibus. Signa quando eminēnia est propter intestinum vel sirbus tunc signa sunt eminēnia est durus. e calor. loci non variatur a calore corporis. et levitas abs dolore. e quando comprimitur locus conculcatur e redit e auditur sonus aliquando. cuius in pulsione e locus leuis magnificatur. Cura ista fit duobus modis. scilicet si eminēnia sit intestinalis. e tunc non est apostema. vno modo cum medicinalibus modo cum incisione. Cura ei vnctionis consistit in tribus. intentionibus vt sepe dictum est. Prima est in dieta respicit se a legumindibus. cab oldus venosis. casimis. e ab acutis. Item vtatur in concibendis fuis de consolida maiori e minori. In secunda intentione fiat lenicio cum cassia vel cis pillulis communibus vel cum aliis leubus medicinis. Tertia intentio completur cum ligatura e alius localibus. stat ergo ligatura cum plumaceolo quadrato. e desuper precipit Galen q; panatur thus cum albumine ouis. e cum corde vel

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

h.22 B.27.28

stuppa inuolutur ꝛ super locum ponatur ꝛ ligetur. Et ego dico q; si huic addatur parum galeyel parum acacie vel plidie q; melius esset.

Ego autem vidi puerum trium mensius esse curatum cum armoglossa ꝛ lentibus decoctis ꝛ super locus ligatis ꝛ sepe uidi hoc iuuare. Item. 3. fal. dri p̃ulcere. ℞. pici magn. 3. ii. pici greca. ℥. mume. ℥. iii. dragonti gummi arabici fan. draboli armeni mastichis nucis cipressi. glutinis pisciū aā. ʒ. ii. diuris. ʒ. i. liquefiant picea ad ignem ꝛ cum liquefacte fuerint deponantur ab igne ne combuantur ꝛ in corporentur pulcereo aliarum rerum agitando semper cum spatula. et iungatur manus cum oleo. et fiat magdaleon. ꝛ ponatur super locum. sic q; teneat totum locum. ꝛ ita fir mentur sic super locum. q; eminentia non appareat. q; nihil exeat. Item dixit ipse sumat ꝗ pl̃ure ciro omni mane. ℞. nucis cipressi. mume uiti. ʒ. x. cinamomi. ʒ. ii. gario filorum galange sinziberis folii aā. ʒ. i. singulis dragontis. ʒ. ii. mirtilotum. ʒ. x. z de isto pulcere sumat omni mane ieiuno stomaco. z ex illis tamen pulueribus ob bus cum melle ꝛ succaro poet facere electuariū. Aliū modo curatur intestinal ꝛ rubalis secundum aliquos doctores cus ferro: primo fiat lenitio ventris. q; non dicunt. hoc facto erigatur pariēs corum medico et exeniat anhelitus ut exeat eminentia tantum quainum potest ꝛ tunc signetur in circuitu eminentie cum attramento ꝛ resipuentur patiens ꝛ reuertantur in sestina ꝛ zirbus adimitis. z incidatur in circuitu signati secundum primam partem. deinde ex uncino fortiti affixo in medio circuli signati ꝛ incisi eleuet totum mirach ꝛ ligetur cum fili filo. aut hautur dicitur est ꝗ futura uentis bene ꝛ fortiter ca uendo nc comprehendatur aliquid de intestinis

Ulcumti precipium sit propter maiores secretiones ut p̃ria ligatura aperiatur ꝛ ponatur digitus i loco z uideatur si testinum est reducta uel non. Si nō reducatur et funatur ut dicis est illi pannicuili ad luicem. Si tuenerl sirbus accipe cum cum modo ꝛ icide superfluitates ei q̃ue ad eminentiam deziuante et fiet. Hoc tu q; ita operatio est difficil z tediosa ꝛ periculosa. z hoc operatio non debet fieri nisi in puero z in adolescente fozti. Et istam operationem nūq; nidi vsq; modo z nūq; videbis quare ex pertis eam dimitto. Dico tamen q; melius est cum medicinis operari vt sepe fecl. Si vero eminentia sit propter vento fortiter tunc facē eē est lenis z impressura audiunt sonus z rugitus z cum hoc si pertinuit audiunt vt iungant sonus tunc in illo cub unum. hacce lauri. sulphur z alia que dicentur in capitulis de timpanitex ꝛ ex illis possumus facere emplastra z apparere super locum. Quando uero per carnem sit eminentia vmbilicl tunc non remanet diuersi situs sed locus remanet durus secundū quantitatem unam. Si uero eminentia sit propter humiditatem. et eminentia lenis z non ex cutantur quando premis cum nūq; audiunt son quando stringunt. Et si eminentia fuerit sitiendinobus modis tunc opotet ut non causes emiginem ut diximus z extrahe sanguinem aut humiditatem quam inuenis in locoedende consolida locum: de apostemate famioso buius loci nō loquo. quia ut apostemata costrum curat. qua re illic uide.

Tractatus vigesimus sexꝛde asnub'uentris.
Capitulum primum de ascite.

E St aūt hidropisis apostema et infatio uentris. quam speciat ad ipsis circuitum q̃ materia aquosa aut ventosa infra spacio istatem uentris. errore turturis digestiue generata. sapsi epatis. 7de interioribus a dol. dicitur sine lesione epatis nunq; fit talis passio unde propria est passio epatis. fiat febris est propria passio cordis. Patitur nāq; epar duob'mo diusiūs modo per propiaretem alio modo per colligantiam. Et hoc amuebat Dip. secundū pnosticum. contingit autes ab epate aut ab aliis membris talis passio z talis egritudo. z epate dicitur error. z infrigidatio seu calorie naturalis diminuto facta a frido ꝗ fe z umuoze. Et calido uero per accidens z equiuoce resoluendo calorem naturalem ipsius epatis z boc sensit Benis in tractatu quem fecit de hoc. z ideo dixit Bernardus de gadeno. q; multis mirabile est si in hidropsi de causa calida in eadem parte z calidus z frigidus: nunquam tamen naturaliter z aliud pater naturaliter. unum materiale. reliqui formale. unum apparens reliqui occultus. Et illud idem dico ego de hidropsi ex causa frigida ut in ascite est videre. ex quo apparet de mente Bentilis in capitulo de complexiōb'. primo primi. quomodo duo modi contrarii possint esse in eodem. z in ascitico febrienie est mala complexio frigida epatis. Et est mala complexio calida epatis ratione febris. quare ecterna. Dico tamen ego q; una istarum egritudinum est in intendi z reliqui in remitti. z illo modo non est in contienione: Jn. concinit bene ut abo sint i intendi uel unum in intendi z reliqui non ut. remitti. Dicitur autem hidropsis ab hidro. q; est aqua. z pisis passio. quasi passio aquosa. pipe in ventre. qui dicit hemitis. Signa spetierus in' um communia sunt anstatio. z mala colorato facies z extremorum. z debilis superfluitatum z pulso. Signa propria ascitis sunt. z demacera tio partium superiorum. z inflati inferiorum.

Et uenter agitet sonat ficut uter aq semplen.

Et alia signa considera apostematis aquosi dicta in primo libro. Signa simptomis sunt cadē sed si uenter percutiatur sonat ut uter plenus nō to. considera alia signa dicta in capitulo de apostemato in primo libro z uide illic. Signa hipocarde sunt. quinque uniuersalia totius corporis. z si caro compaiuatur diuinitit cauernam e uenter in non est instantis sicut ꝗ aliis spetierbus. Signa que recipiuntur a pulsu z ab vrina z ab egestionibus et ab aliis reb' ex ipsis. do munia phisicis dimitto z quere ab eis. Judicia hidropisis sunt ista. iudicat Dipocra. secundo pnosticon. q; omnis hidropisis i acuta febre malum hidropisis que sequitur febres cōtinuum vix vel nunq; curatur hidropisis i complexione calida z ficca est malaquia est difficultis pariunt i omnibus membris hidropisis que proueniū ab epate est peior illa que puenit a splene aut ab aliis membris. ter. ostiospetes hidropisis ascites z peior. hipocarde minus malaq; pariunt media inter illa duo.

Aiia hidropisis z modus difficilis: ideo ō spso parus promittere debes i solo ascite operatio cirusici habet locum. quare alias spesies domini phisici dimitto. de ista cura luemio multos modos operādi. z pertaliter loquo ō illa specie que ad cirugicum pertinet. yr videl p̃ium modus curationis consistit in ribus. z diete eucuatione. z in localibus. Primo in tenitentio completur hoc modo. Dicta est yt dictum est in apostēnibus flegmaticis: sed fit magis fricte z deficcatiū z illicefe dictum z non recapitulo z uide i alis capitulis. Secūda intentio completur cum purgationibus cre cum pillulis de zenbarbaro que euacuant materiam ab epate de scriptione Rasis fiat purgatio. Item etiam succus ireos potius de mane ad quantitatem duorum coclearium sume purgat eos per superiius z inferius expertum est.

Quido dixit aqua distillata a medicinis continens radicis cinne z floribus sanbuci est optimus sed purgatio per uesicam multum valē que fit isto modo. ℞. cotricis radicis capiti. z fenicili. z amcos. z fenni austrani. ʒ. v. o. rubrarū frice aā. ʒ. iii. coquantur in. l. libra aque. dec ad tertiam redeat z detur in potu. Et medicamē de cantaridibus cozzecis per adustionem fet per gummi ceraforum: admitionem danum in mino in quantitatem grani pu: vel de iunat ingerictos z hidropicos. quia multam quantitates humiditatum euacuant per vrinam: Et ego dico q; cantaridē cum aqua seminum cōius vel fenu abscissis alie z cauibus z valde pronocant urinā z expertus sum et quantitas fit. ʒ. i. Alia que educunt aqua experta fuit. ℞. ulme z duobus pertibus lib. vsq; ad. l. lib. vsnia dico ego oriur in quantitatem. mala colorato fulanie vel capillorjer adatant aliquistulis pul fumi terre aut aqua decoctionis ipsius z modi ei succari rubei: soli et succus vnie. q; quarta pare lib. vsq; ad res ide operatur. z fact deye mescere nūq; Aliud q; educit mirabiliter ab hidropicor. Guil. de va. boc tollat bufos filiae sbris g. in memoribus regni. z scindatur sup vē z fortier cenes pacientis ponat z lienem educat mirabiliter agnosiatē hidropicos per vrinam. Rasis dixit consequenter q; cofortet hyar. ci trocisco de berberis cuius bōe est fomia. Reducci berberis. ʒ. iii. sesa sariole seis cirtruli. ℥. pozmalace. aā. ʒ. iii. rosꝛ. ʒ. ii. crubarbari. ʒ. ii. spice. ʒ. v. z fiat trocisius z det vnia. cū siruparacetosi. Terna intentio complet cū localē confortet epar a dextra cū fundatiū cinamomo aqua ros. cū uino ponticoui olbus ā predictis qui ē calidiras preter naturalis in epate z addatur endiuia lactuca z epatica. z veniet cm plastret cum cuppoy fit de farina ordei sunt coze onino cipero sulphure bolo armē. aqua chimolea limacis tritis cū te fub' fiuis z in cōporatis cum liquido z pap acet z conficiet ad solem z ponatur hoc mirabile z calidius. solus.

Multa alia possūt poni. sed ista sufficiunt cirugico. Si in alia recurre ad dominos phisicos. Si de cum istis non fiat curatio tūc ego vicit Albucasisop tu facisa hoc cauterisa cū multis cauteriis claudē' non multi. pfuidā' pb' vltra cuē in circuitu vmbilici fiant quatuor in epate splene z stomaco fiant tres. Et sup fomdulia duo fiant cutelaria fecidii logii z liga z dimitte ea aperta tepore logo ut aqua fiias per ea possūt expurgari. Si at cum istis non fuerit purgatiū z fuerio rogatia premissa pronocationes cū e periculo z cum hoc minuenis infirmus fozte z non debiles vt inuenias ipsum iuuenem et non senem ns puerum z quia non habeat tussis neq; fluxus ns aliquid alio accidens q; operationem ipediat que deet fieri ci ferro tunc auctoritate Aui. Dalladatio z Albucasis indicas a parte antertori sub vmbilico per tres digitos. Ms in q; si hidropisis fuerit a parte epatis incide adextra si apes interstinoz incide rectes sub vmbilico p tres digitos. z ex parte splenis incide a sinistra z b' ut possit infirm' iacere super parte non dolorosa z non fozza suffiri vt aqua fiias non fiat. z fue uentositas. Et modus operationis ē vt non ponas pacienti recti coras te aut sedēt. sed potest stare z fiat ministri retro sū. finiantur ei z ei ministrabis aqui ad lecti dolores. sincisionis deinde tu pellem ventris p spa cium vn. digiti duc z trahe z pie cum rasorio vel alio instrumento incide usq; ad locū tuci qu aliter q; aq; exire possit z tūc affiq; aliquod notabile de aqua exeat pelles dimittas ut clauatur vulnus sic facti z probibeat ut aqua nō exeat quousq; ci modico panno infuso in uino aut cofortiū panicis fit refortatio z poli pel lem superius trahas z camisa ex ere. vt argatio spongas ut de aqua nō multi. z q; ve' poterit sustinere infirmi exire ymitas. Vel. ē. eis. Ista sufficere q; cirusis sit me cuacuare z sir mij ad morē ducere quare ergo paulatis euacuē memorando q; oī euacuatio semper an nexus est casus virtutis z possū cernaterio ali quam partes extrahe camisa z diminue pellem descendere. Et claude vulnus z liga z non p mittetur donec ad alium diem quenerit z iterū

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

cesfores ⁊ mirias patiens cum cibariis et potibus electis subtilibus odoriferis ⁊ cõfortatiuis. In altera die pe; eundẽ modũ agare ⁊ sic ultra donec maior pars apostematis sit extracta deinde cõsolidabit aliquod remãserit ci exiccatibus dictis desicca. Quidã tamen ⁊ cidit usq; ad sipbac deinde exportãdo de ceãdit modicũ ibi perforã sipbac ⁊ postea ut dicunt ⁊ faciunt tonum ⁊ amẽ ad idẽ deuenit. De timpanite ⁊ ipostasca non loquor; q; ad dominos physicos pertet, quare ad eos recurre.

Tractatus .xxvii. de apostematibus l̃ guinũ
Capitulũ primũ de apostemate sanioso.

N inguine accidunt apostãdiscut ⁊ ab secũdo ratione expulsionis epatis q; materiã suã superflua ad illum locũ tranmittit. Et qa de isto feci in primo libro mẽtionẽ; ⁊ Auicẽna de isto fecit mẽtionem. hinc ⁊ q; dimittãdo ⁊ pro isto capitulo ⁊ apostẽate recurre ad primũ librum ⁊ inde quid faciendũ ymũ dico tibi; quando ista ⁊ fendit cũ facte tella nõ multum pfundes; qua sub cutim statim trãsit nunc neruus ⁊ nadit ad cossam ⁊ istud in anotbõia uidi; quare si incidat cauẽ dicat persoa illac cognosce in pacella uiti fore incisum ⁊ claudicat bodierna die; quare resiricius te ab illo periculo; ad quod locii medeuenunt ignoẽtes anotbõnia illius locii.

Capm secõm de feropbulis ⁊ duricieb; eor;

H E passiones sũt difficilis curatiõis; quia fiunt semper materia melancolica; qua est resolutum fabrile vel ex flegmate grosso ut dicto coagulata a frigido ut in similibus iam dicũ; ⁊ dicũ quasi tanũ tarde curãdum. quare materia eor; tarde resoluũ; vnde Aristotele; hoc considerãs in problematibus dixit propẽ quid ē q; apostẽata ⁊ ulcera partis superioris cito curãtur; apostẽata uero partium iferiorũ tarde curãtur; apostẽata partium mediaꝝ medio modo respõdet q; hoc non est ꝓter aliud nisi quia ad partẽ superiorẽm trãsit materia calida subtilis; apta cito resolui. Et per oppositũ i partibus inferioribus; ⁊ medio autem medio modũ quare ⁊ cetera. Et cura consistit in dieta purgatione et in localibus; Dieta eius sit calida ⁊ humida ⁊ respicias se a rebus melancolicis ⁊ a leguminibus ⁊ a carnibus bouinis ⁊ sic de aliis. Secunda intentio complet hoc modo purgetur cum turbith preparato uel cũ pillulis fetidis. Tertia intentio complet cũ localibus iuungatur locus cum oleo de spica uel oleo de lilio. Item diaquilon cum gẽmis continue ponatur super locũ. Item valet ẽmplastrum de gumimis quod est posium in duricie splenis. Et alia dicta superius ꝓpriibus locis vbi locuti sumus ꝑ duricie valet ⁊ illa que dixi i primo libro capitulo de scrophula valet, quare illic vide ⁊ require sepe capitula adinuicem; vt sepe dixi, quia vnũ alius aliud ad aliud.

Tractatus .28. de apostematibus burse testículorum siue osei.

H Ernie testículorum. quedam dicuntur ꝓprie apostemata; quedam non. Et ꝓprie dicuntur apostemata cũ hic sermo de aliis autẽ; alibi fecimo ⁊ profequo; in hoc sicut fecit ꝓlyque quoniam non de omnibus feci mentiõẽ; sicut cibus vt iudicii ⁊ causa est nota hec hernia humoralis est apostema calidum vel frigidũ; sanioso vel non sanioso; ex humoriꝗ nõ multum declinantibus a naturalitate in bursa testículorum generatur vel contentis. Pro quo nota q; species hernie si multplicẽ qdã est humoralis; quedam aquosa; quedam vẽtosa; quedam sirbalis. Et incipio modo ab hernia humoralis; cuius signa ⁊ cause fiunt eadem cum cura aliorũ apostematum aliorũm membrorũm; excepto tamen q; quia illa membra sunt sensibilia multum ⁊ in loco ulteriori posita ⁊ quasi natura emunctorũ ⁊ aliqsonsa fiunt valde ⁊ cito pureffãcibilia. et ad effẽdẽdũ verecundiã difficiliorũ sunt curãnis. Et excepto etiam q; aliqus habent aurẽlia propria in purgatione. Et nota q; materia faciens hanc herniam est in substantia bursẽ; ⁊ illic sepe fanniatur. ⁊ sepe resolumitur sepe induratur. Unde patet q; ꝓmiis tumoribus facta in bursa testículorum merito humoriꝗ potest dici apostema ⁊ potest vocari hernia.

Et ut considera hoc quia verum est. Et ita ergo humoralis sanioso; res habet intentiones dicũ iam dictũ ⁊ in aliis; scilicet dictam portionẽm; et localia. Dieta fit ut dictum est in aliis apostemãbus calidis ⁊ non replico.

Secunda intentio completur cum purgatiõibus leubisuae materia trabatur ad locũ; fiat ergo cum suppositoriis; ut materia trabat ad aliũ locũ ⁊ cõfortũ magnifice ut vult Auicẽ; ⁊ si opus fuerit de flobotomia; fiunt in principio principij fac de vena communi uel de epate. Si autem materia sit in loco fac de cauicula pedis in parte domestica quonianm illa quaꝝ ab illo loco. Terna intentio completur hoc modo. In principio apponatur ẽmplastũ cum aceto non obstante q; testículi membrum principale; quia tamen non sunt necessaria adesse indiuiduiter species possimus alia apponere. Sic olium rosarum minimum possunt apponi ⁊ alia dicta in aliis apostemãbus ⁊ in resolũdo hanc materiam a ꝓpiatur farina fabarũ ⁊ aqua cauliũm. Ego consueui materia existẽte calida iuuolendo resolũre apponere farinam fabarũ ⁊ ordei cũ oleo rosarũ cum aqua cinerum secũdum tamen operationis siue operantis intentõnem. Si tamen dolor fuerit in loco solia iusqmi obtinent pilcipatum apposita. Considerãtamen si dolor fuerit ratione male cõplexionis nõ ratione materie cõculeate in loco ⁊ tũc illa que debent apponi non sunt et dicte i primo libro capculo de flone. Si uero ad maturationem deuenisse ponatur pureffactiua iãs dicta et aperiatur locus et in aliis fiat ut dicitur est saluo tamen q; facere debes fotamen remouẽ ab uno quantum potest a timore fistule aniqu leuiter intra unum generatur ⁊ iam et ceãbie fiebat propter q; uidi multos decepto credentes esse rupturam. Causa huius hernie sunt debilitas virtutis digestiue epatis et ad hoc iuuat regiminis malitia ut superius dicũm fuit ꝑ bidropsij. Ꝑ hernie aquose sunt inflatio et grauitas cũ mollitie et splendor cum luciditate et cedit tactui et sonat ut uter plenus aqua. In cura illa habes tres intentiones, vt dicum est. Prima intentio et secunda completur vt dicum est in hidropsij. Tertia intentio completur hoc modo facta purgatione ⁊ ipso ordinato bene in ser rebus non naturalibus, in ungatur locus cum oleo costino vel cum oleo de lilio.

Item emplastrẽtur cum emplastro dicto in capitulo de duricie splenis; hic etiam adducetur ungũentũ ℔. Item ponũtur in capitulo de durice splenis ⁊ valet multum ⁊ vide vt dictum est illic. Item valet hoc de mente Auicen. Re. mirr. s. iii. cere. ℥. ii. s. olei. ℥. ii. piperis granorum laurũ ana. ℥. xxvi. ⁊ fiatur eis emplastrum. Aliud ad idem. Dent. de fa. Re. sulphuris. ℥. ii. raline vbysitate grãis alumis succarini ana. ℥. vitrioli. ℥. ii. dissolũtur rasina cum oleo ⁊ coletur ⁊ cum infrigidatum fuerit incorporetur pul. aliarum rerum. et in fine addatur pulis aqua ardẽs et cum hoc facto ponatur calidum super locum et hoc exp quo fuit et mihi bene successit. Si autem per illum modum curari non poterit percepit Auicẽ et Gal. de Salicto q; locus aperiatur ex flobotomo lato usque ad aquam. et extrahatur aqua et ponatur renta in loco ita q; aquositas que est in loco possit exire extracta aqua claudatur fotamen et tota locum fracture quis in inguine ponunt emplastrum constrictium sepe cum bracẽ. Ut dictum sunde eminẽtia vrabilici ne aquositas descendat per diũmũqua ꝑ alia locus descẽdere non poteſ. Etsi reduceret aqua per vmẽsa fuit ut tres uel per aliquod aliud tempus, dixit Albuca. Auicenna ⁊ Gal. q; ista operatio retetur ut dictum est ⁊ ita fuos dies transeat.

Ego autem habeo unũ de mẽsterio cui ita operationem ego facio de quinto mense in qui tum vel de sexto in sexum secundum q; aqua

H Ernia aquosa est apostẽs aqueꝰ sum in bursa testículorum et causatur a materia illa descendente inferius. Et autem duplex quedam est que est sperſa per totam bursam; quedam non est sperſa sed inclusa ⁊ faccolo ac ⁊ effsonus. Unde dicit albucasis q; potest duci p di dinum vsq; ad inguina et uidi. Et Guido dixit q; hec aquositas aliquãdo intrat foramen sipbac propter q; uidi multos decepto credentes esse rupturam. Causa huius hernie sunt debilitas virtutis digestiue epatis. et ad hoc iuuat regiminis malitia ut superius dicum fuit ꝑ bidropsij. Ꝑ hernie aquose sunt inflatio et grauitas cũ mollitie et splendor cum luciditate et cedit tactui et sonat ut uter plenus aqua.

In cura illa habes tres intentiones, vt dicum est. Prima intentio et secunda completur vt dicum est in hidropsij. Tertia intentio completur hoc modo facta purgatione ⁊ ipso ordinato bene in ser rebus non naturalibus, in ungatur locus cum oleo costino vel cum oleo de lilio.

Item emplastrẽtur cum emplastro dicto in capitulo de durice splenis; hic etiam adducetur ungũentũ ℔. Item ponũtur in capitulo de durice splenis ⁊ valet multum ⁊ vide vt dictum est illic. Item valet hoc de mente Auicen. Re. mirr. s. iii. cere. ℥. ii. s. olei. ℥. ii. piperis granorum laurũ ana. ℥. xxvi. ⁊ fiatur eis emplastrum. Aliud ad idem. Dent. de fa. Re. sulphuris. ℥. ii. raline vbysitate grãis alumis succarini ana. ℥. vitrioli. ℥. ii. dissolũtur rasina cum oleo ⁊ coletur ⁊ cum infrigidatum fuerit incorporetur pul. aliarum rerum. et in fine addatur pulis aqua ardẽs et cum hoc facto ponatur calidum super locum et hoc exp quo fuit et mihi bene successit. Si autem per illum modum curari non poterit percepit Auicẽ et Gal. de Salicto q; locus aperiatur ex flobotomo lato usque ad aquam. et extrahatur aqua et ponatur renta in loco ita q; aquositas que est in loco possit exire extracta aqua claudatur fotamen et tota locum fracture quis in inguine ponunt emplastrum constrictium sepe cum bracẽ. Ut dictum sunde eminẽtia vrabilici ne aquositas descendat per diũmũqua ꝑ alia locus descẽdere non poteſ. Etsi reduceret aqua per vmẽsa fuit ut tres uel per aliquod aliud tempus, dixit Albuca. Auicenna ⁊ Gal. q; ista operatio retetur ut dictum est ⁊ ita fuos dies transeat.

Ego autem habeo unũ de mẽsterio cui ita operationem ego facio de quinto mense in qui tum vel de sexto in sexum secundum q; aqua

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

L. 2 P. 29

stas ad burſam deſcendit ꝰ antiqtis eſt ꝰ ſolū
perforo ꝰ illo modo pertranſit viam ſuam.
Dixit autem brunus ꝰ facta inciſione videatur
ſi teſticulus ſit corruptus ꝰ cognoſces ex fetore
ꝰ ex mala colorationeꝰ deinde dicit ꝰ didimus
ligetur ſuperius ꝰ incidatur ꝰ ipſo inciſo ꝰ ma
ſori lacertate cautrizetur. Et in hoc dixit
Rogerius. Et iſte eſt modus per quem hernia
intestinalis curatur: ꝰ hoc toto completo conſo
lides locum vt dicum eſt in aliis locis. Inci
dendo tamē cum ferro ꝰ ꝰ ꝰ
tus re teſticulus tangatur quoniam timor eſſet
de ſui corruptione. Et Valiabas ꝰ Albucaſis
a medio burſe vſq; prope inguen aperiunt ꝰ
aqua extracta ita didimum conſolidant ꝰ ad
minus deſcendere non poſſit: ꝰ illum modū
eſſe ꝰ ꝰ in illa aqua que inclusa eſt in
ebiſis: deinde facta inciſione ad conſumendum
folliculum modicum cum arſenico apponeꝰ cus
cotione: deinde poſt caſum eſcharē locum con
ſolido. Aliqui uero magiſtri ꝰ cauterio hoc
faciunt ꝰ ponit in pectine ꝰ locum aperiunt vſq
ad didimi vacuitatem et ipſum aquam extrahit
ꝰ locum conſolidant. Aliqui uero alii magi
ſtri cum cauterio ꝰ accumi hoc faciuſſent iſte mo
dus mihi non placet. licet ab aliquibus accepe
tur. Sed quomodo ꝰ ꝰ ꝰ
extrahatur bonum eſt et ex te eligas modum ti
bi magis placitum. Vnum tamen hic recolo. q
illa que dicta ſunt in primo libro in capitulo de
apoſtemate aqueſo hic valent quare iſta recurre
ad intiterm.

Capitulum quartum de hernia ventoſa

H De apoſtēa non

eſt niſi tumor cauſatus in burſa teſti
culorum et materia ventoſa illic curē
tur. Signa huius ſunt qua tumor ille ſubito
ſudnenit ꝰ pellis teſticulorum lucceſcit eſt ſpiritus
eum lucidiate ꝰ leuitas eſt cum reſiſtentia. q
nō cedit tactui. Et ego credo ꝰ iſta raro fit
ſingularia ſed cōiaur in pluribus ſunt: ſed ape
dominant ſit eliciatur in omni hernia timen
dus eſt de teſticulis. q diuturna mora rerū ale
narum iuxta ipſos alterat ꝰ corrumpit ipſos ꝰ vt
volunt doctores famoſi: Cauſa iſtarum. hernia
rum eſt debilitas virtutis digeſtiue ꝰ pecu
pie in epate ꝰ malitia reginiis. Et pro com
plemento iſtorum apoſtematum recurre ad pri
mum librum ad capitulum de apoſtemate ven
toſo ꝰ aqueſo ꝰ vide que ponuntur illic ꝰ hic
valent. In cura iſta habes tres intentiones.
Prima in vita. Secunda in purgatione.
Tertia in localibus. Prima ꝰ ſecunda in
tentio completur vt dictum eſt in precedeti capi
tulo hinc immediato reſpiciat ſe tamen a legu
minibus et ab aliis ventoſis ut ſunt caſtanee ꝰ
ſic de aliis: virtus digeſtiua eius cōfortetur cū
electuario dicto in capitulo de puricie ſplenis
dicitur nomen eſt electuarium de rutis vel confe
cetio de rutis vel diaſpolition. Eliſtersion
tur ſepe cum oleo in quo decoctum ſit cimina
anisi ꝰ fenugreci ꝰ ameos ꝰ amomū ꝰ parsmel
lis. Item etiam clistersetur cum vino in quo
decocte ſunt bacce lauri vel alie res dicte vel
alique earum. Tertia intentio completur
hoc modo. In principio vater oleum de ſpica
oleum de anetosoleum de ruta oleum laurinum
oleum cosinum oleum nardinum ut dicunt no
ctores. Et illis poſſumus facere emplaſtrum
ſcilꝭ et cimino ruta calamento ꝰ anisi ꝰ fenu
greci ꝰ cum oleis dictis incorporentur. Et pro
aliis recurre ad capitulum de apoſtematis ve
teſtis dictus in primo libro. Dinet hoc ſalicetio
hoc emplaſtrum compoſuit. R. cimini. ʒ.i. ame
es amomi feminis feniculi ciperi dauci farine
baccarum laur. aſ. lib. i. accetʒ.iii. miſcentur firi
na baccarum lauri cum quantitate vini conueni
ente ad liquidiatem ꝰ miſceatur acetum cum
bis ꝰ potur ad ignem ꝰ cum butiere addatur
pulnis omnium aliarum rerum. Et cū inſpiſſata
fuerint omnia facta unuctione cus aliquo oleo
ſupra dicto ſuper locum ponatur acetu calidum
ꝰ fic per ſulum curabitur. Vinguentum Dinā
ni de hernia inuecte poſſumus in capitulo de cu
ricie ſplenis hic valet. Bartholomeus de ve
hoc emplaſtrum compoſuit in materia aqueſa
R. bdelii. ʒ.ii. baccarum lauri quantū ad aqre
gationem ſufficit hoc valet ad hernam aqueſa
ꝰ ventoſam. Et ego dico ꝰ ſi huic addatur
ſemen ameos ꝰ anisi ꝰ fenugreci ꝰ oleū anetini
valebit ꝰ melius ventoſe. Commentum Diaſ
corides Galienus ꝰ Auice. ꝰ Alcha. ꝰ Euiel. de
bdelio. Diaſcorides tamen dixit bdelium ci
cliense in cerpatura inteſtinali quando cum ſal
ua hominis ceiuni fit emplaſtrum vel unguen
tum ꝰ vult hoc etiam de bdelio indiatico. Ga
ꝰ Auicen. nolunt hoc de uroꝰ bdelio ꝰ dixit
ſic Ga. quidam ununtur eis ꝰ maxime arabici
in trochillis. ideſt in babentibus aquam in oſe
tum: quia in burſa teſticulorum ceiuna ſalua. Et
Euiel. de ua. dixit ego autem experimentū fue
ni utilliſſimum. Et Alcha. dixit quando bdeli
um remoletur cum aceto ꝰ fit emplaſtrum ꝰ apo
nitur ſuper hernia ꝰ confert multum. Et Auice
na dixit matricalis ꝰ dicitur mozella confert ſa
na inciſiōe buic aquoſe ꝰ ventoſe. Ego autē
nō inuēio ab aliq̄ ꝰ hernia uēoſa pēāt incidi

La. quinum de hernia carnoſa.

H Ernia carnoſa. ut

dicit Galie. inde tumoribus praeter
naturam. dicit eſſe tumor cānū nate
iuxta ipſos teſticulos. e hernia nerualis ut nerū
calis dicitur eſſe nenarum praeter naturam. Ei
idest iuxta teſticulos. longo cauſe bozum ſunt pe
nozum groſſorum ad loca, eurrentium habū
dantia eſt etiam cauſa huius debilitas loci
ſugna carnoſe ſunt duriuſ ꝰ infiatio ꝰ longo
tem pore incipit ꝰ cum tangitur totum commu
niter mouetur ꝰ per tempus nullo modo minu
tur ꝰ eſt grauedo ꝰ fine dolore ꝰ quando tangi
tur ꝰ eſt infra teſticulus mouetur. Signa ne
rucoſe ſunt venarum contortarum ad modum
vitis repletio ꝰ teſticulorus mulſicatio. Vite
berne ſunt difficiles apud Albucaſis ꝰ pericu
loſum eſt ad operandum. Quapropter ſi
bi videtur ꝰ earum diminiſſio melius ē ꝰ ex ipſo
patio. de hoc inuenio multos modos curatioꝭ
In hac ergo cura debes dictam ordinare ca
lidum ꝰ ſiccum. ꝰ ꝰ ꝰ
tus preparato. Iſtis diuabus intentionibus
completis dicunt aliqui ut Guido ꝰ apponan
tur reſolutiua ꝰ mollitiua dicta ſuperius in plu
ribus locis. Si autem hoc non ſuccedat. nbi
ē fuerio rogatus de cura tunc prognoſticatio fiat
de periculo. Seca ergo cutem iuxta doctrinā
Albucaſis. ꝰ ſi caro poſſit ire a teſticulo ſepara
ri ſepara e extrahe. Si uero non aut ipſemet
teſticulus eſt corruptus aut non ſi non conſoli
da. locum. Et ſic liga ſuperius didimum ꝰ
fende e fue ꝰ cauterisa ſicut fit in hernia inteſti
nalis nende conſolida eodem modo. Bumut
dixit ꝰ ſi caro fuerit inuiſcata cum teſticulo ꝰ
conſolidata. quia ſecum indurata extrahe teſti
culum. q fendere debes didimum e fuere ꝰ ca
uterizare modo iam dicto immediate. Euide
de fa. dixit ꝰ antecē fuit inciſio. Primo locus
mollificetur cum oleo de ſpica ꝰ cum diaquilo
ne ad ſcrophulas facta mollificatione ſcindatur
pellis cum raſoio ꝰ carnoſitatem quam ſuccus
nitis remouean a teſticulo. Et ſi teſticulus no
fuerit leſus dimitte ipſum. Si leſus fuerit ex
trahe ipſum cum tota carnoſitate. quia ſi mane
rit corrumpet alium ꝰ non conſolidetur.
Et ſi teſticulus extrahatur dicimus non inci
ſo: Dico ego ſue ꝰ ſi non extrahatur ſue ꝰ boc
yulit mam Guido de 62 ſubdit magiſter ide ꝰ
ſuper ſuturam ponitur pulnis. Ego tamen ſi fit em
plaſtrum ex carne paſſularum. fa. fabarum et ci
mino confert apoſtematibus calidis teſticulor
et huic emplaſtro Bartholomeus addit pingue
dinem anuigaminis ꝰ hoc emplaſtrus reſolua apo
ſtemata reſolutioni apta et maturat ea que reſo
lutioni non ſunt apta: ſed maturationi ſolum.
Dixit etiam Serapio cicera alia. que ſimilan
tur oculo reſoluunt apoſtemata calida teſticulor
rum quando ſunt dura ꝰ curant exituras nitlas
quando adminiſtrantur cum melle debent autē
pe infundi in aqua antequam aminiſtrāt cus
melle ꝰ poſtea fieri emplaſtrum ꝰ ſum. exper
tuliſſimum. Et de hoc dixit Jhac cicer al
bum apoſtemata diſſoluit maxime que in teſti
culis ſunt et retro aurem. Et dixit etiam Se
rapio quando ſi emplaſtrum ex cum ruta ꝰ ſolius
lauri confert apoſtemibus calidis teſticu
lorum. Ego autem puto illud fore utile in

Tractatus .xxviiii. de apoſtib ꝰ teſticulor

H Ec apoſtemata ſi

mul a materia, que deſcendit a membris ſuperioribus, ꝰ imbibit in lo
cis illis, ꝰ ut ſcitis nutritiua membra
exſeliunt ſuperfluitates ad loca infectora que
conſequenter illa imbibuntur ꝰ tumorem pater
naturam faciunt. In cura iſta habea tres in
tentiones ſaliicet in dicta purgatione et in loca
litibus. Signa non pono calidi vel frigidi apo
ſtematis quia et dictis in capitulo apoſtematis
oſei e alius ſunt nota quare non recapitulo. Prima
intentio e ſecunda completur vt dictum eſt
in prealegato capitulo. quare non recapitulo
ſalio q; ſed bonima in primo principia fue ꝰ
baſilica vt dicit Brunus poſtea ſi fuerit in aur
gmento vel flatu de ſaphena aparte domeſtica
fiat flebotomia quoniās illa vena euacuat a ma
trice ꝰ a pulmone ꝰ ꝰ ꝰ
intentio completur vt dictum eſt in capitulo de
apoſtemate oſei. quia que conueniunt hic ꝰ illic
recurre. Illo tamen no obſtante pono aliqua
que illic non ſunt poſita. Euid. de va. e Auice.
primo dicunt. q emplaſtrus factus ex ſoliis inf.
quiami albi cum polenta cōfert apoſtematibus
calidis e coriandum humidum cum oleo ro.
ain in primis quod confert ex eſt experim. Et alii
dimus dicit quando ex foliis inſquiami foliis
fit emplaſtrum mitigat dolorem. Et pera
pio dixit emplaſtrum factum ex foliis miri va
let apoſtematibus calidis teſticulorum. Et cō
flantinus dixit foliis miri cum oleo ro. tumen
tes teſtes iuuant. Et Euid. de va. etā dixit ole
um miri confert in augmento iſta valent. Dia
corides dixit fadix illi mira cum foliis inſ
quiami e poline tritici tumorem teſtium tollit.
Et alii dicerunt q ſi ſi femine papaueris et
farina trii fat emplaſtrum confert apoſtema
tibus calidis teſticulorum ꝰ doloti eorum. Jſ
ſtantinus Galienus dixit in primo de alimentis ꝰ q
ad apoſtemata calida teſtium confert emplaſtri
factum ex farina fabarum cum ſauich oxide ꝰ
oleo anetino uel camomellino. Diaſcorides
dixit ſola farina fabarum cocta cum vino valet
Serapio dixit quando farina fabarum cum
fuie cotrichiu cognitur cum vino cura. apoſte
mata teſticulorum. Dixit etiam quando ſit em
plaſtrum ex carne paſſularum. fa. fabarum et ci
mino confert apoſtematibus calidis teſticulor
et huic emplaſtro Bartholomeus addit pingue
dinem anuigaminis ꝰ hoc emplaſtrus reſolua apo
ſtemata reſolutioni apta et maturat ea que reſo
lutioni non ſunt apta: ſed maturationi ſolum.
Dixit etiam Serapio cicera alia. que ſimilan
tur oculo reſoluunt apoſtemata calida teſticulor
rum quando ſunt dura ꝰ curant exituras nitlas
quando adminiſtrantur cum melle debent autē
pe infundi in aqua antequam aminiſtrāt cus
melle ꝰ poſtea fieri emplaſtrum ꝰ ſum. exper
tuliſſimum. Et de hoc dixit Jhac cicer al
bum apoſtemata diſſoluit maxime que in teſti
culis ſunt et retro aurem. Et dixit etiam Se
rapio quando ſi emplaſtrum ex cum ruta ꝰ ſolius
lauri confert apoſtembribus calidis teſticu
lorum. Ego autem puto illud fore utile in

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia

declinatione apostematū calidorū qt I fine sola resolutiua conueniunt. Scio etiā hoc conferre apostematibus frigidis in augmento. Aiputius dixit cinnimum tumores c feruores testiū cū vna passū situm iuel cum fabe pollinis curat hec apostemata. Sed Diascorides voluit q cinnum sit domesticum e omnia sint in emplastro.

Hoc bene q omnia que valent apostematibus mamillarum e in apostematibus testiū eti am valent/quare illa capitula alternatim videantur/quia nicessitudinarie se habent vt sic dicam q ia illa que conueniunt in apostate calido mamillarium competunt in apostemate calido testium c sic de frigido c duritie eodem modo loquere. Si uero per hunc modum non curantur ponantur emplastra mamurarum dicta superius I aliis capitulis apostematum calidorum, facta satisfie aperiatur locus c non permittatur sanies in tanium q corumpat testiculum, quia postū cōrupius fuerit non consolidabitur locus nisi extrahatur q indecens est. Et ego vidi in uno pilipario in quo vtius testiculus fuit apostematus e ad duritiem deuenit demum ad saniem ūnde testiculus fuit suspitus, si nebut liberari fuit necesse q testiculus extraberet/c sic fuit curatus remota sanie cum melle c mirrha c farina ordei incarnetur c consolidetur.

Capitulū secūdū de apate frigido testiculorū.

S I contingat q hoc aga cognosces per signa aliouū apostematum frigidorum iam dicta. Cura ista habet tres intentiones sicut dicitur est/Dicta e ordinatur vt dicium est alibi/quarto fiat cum pillulis de agarico vel cum turbith preparato.

Tertia intentio completur hoc modo. Et dico primo q illa que dicta sunt in capitulo apostematis osei frigidi hic valent. Dico secundo q ista conferunt hic c illic. Et in apostemate osei quare capitula alternatim videantur. Diascorides dixit. Radix baucie collo ligata tumori testium conferet et in hoc sola proprietas e in cura. Et dixit apostematibus testiū eolum mollitu confert ruta c tollit dolorem ipsorus quido folia eius cum foliis lauri terunitur et superponuntur. Dico ego q si apostemata sint dura addatur istis aliqua pinguedo mollificans sicut dixi. Potisio c natura loci requirit. Dixit etiā vna passū cum pollina fabe testium tumorem sparge. / Et dixit etiam sal vue passe affunguū mitta adiunicem ista tumorem testiū solui. / Aviranius dixit radix vinis albe cocta cum oleo mitmorem genitalium c omne vlcus diffipat c dispeit. / Dixit etiam stercus capre cum vino veteri coctus c superpositum tumores articulorum c genitalium et vicerum per fecte sanat q veritas est. / Aiu. dixit si ex radice apodallorum e fecetum fiat emplastri valet apatibus testiculorum.

Et Bartholomeus dixit q idem potest emplastrum factum ex foliis apodallorum decocti in vino confert etiam emplastrum factum ex floribus cardi benedicti coctis I vino. / Dixit etiam Aiuicenna emplastrum factum ex mentastro c calamento montano addito fermēto butyro c sale confert apostematibus testium. / Dixit etiam sit emplastrum de fabis et vino super apostemata testiculorum. / Et dixit etiam administratur cinnum cum aceto aut oleo et farina fabarum super apostemata testiculorū in uno cum oleo aut oleo et melle administratur.

Dixit etiam castoreum remouet uentositates matricis et eius frigus e frigus testiculū. / Colantinus dixit aposima mente sanat apostema testiculorum et eorum podorem. / Serapio dixit bdellum dissoluit apostemata testium et alia et est calidum et siccum in tertio. / Et dixit etiam quando oleum miscetur cum semine lini et fenugreci et ruta confert tumoribus testiculorum: et dixit quando stercus capre adurit e magis resolutiuum et curat apostemata c etiā mitigeetur in emplastris resolutiuis. / Et etiam testicolis fiat lineolis et felle taui. dico ego q melle confert apostematibus c doloui testiculorum c verum est c hoc quod dicta sunt conferunt apostematibus osei quare illa sint capitula vicissitudinaria quare ergo legantur simul. Et ego et dictis in capitulo osei c specialiter in parte illa de frigido non conferunt nec etiam ista nunc dicta, maurentur locus secūdūm eius dispositio requirit facta tamen purgatione. Primo de maturatiuis dictis in aliis apostematibus frigidis

Dixit ti serapio de hoc quando sal miscetur cum origano c fenugreco maturat apostemata testiculorum. Facta maturatione exrabatur sanies c non permittatur diu quia testiculū corrupere: facta apertura c mūdificatione scarnet c solidet.

Capitulum tertium de duritie testiculorum.

Q Voniqz autē apo

stemata dura sequuntur mitetiens ad apostemata calida c etiaz frigida. idomentio de bis fienda est merito. Quomodo autem fiant iste duricies c ex qua materia sepe dictum est c ideo non replico. Potensiā debuit dicta c purgatione vt in aliis locis similibus est dictum. Dico ista valere. Et primo Aiu. dixit armoniacum dissoluitur cum aceto dissoluit c lenit apostemata dura testiculorum. Dixit etiam emplastrum factum ex agno casto precipue ex semine cinu cum butiro c foliis mollitū durities testiculorum. / Serapio dixit pix humida maturat apostemata dura plus satis sicut ficca mitra cum mirrha equali proportione c duritiei matricis c ani c testiculorum apostematibus subuenit c curat. Dixit c fenbersimo cofert duritiebus atigi q fiūt in testiculis et mammillis. Et Galie. in sexto dixit q mollificat paredicas idest apostemata poli aures. Hiran. dixit pix humida cum cera maturat apostemata dura huius loci. dixit c ffere ca pie cocti cū vino veteri et superpositum omnes nanoxee genitalium et vlcerum perfecte sanat. Dia. dixit pix humida myrra cū polina ordei c lotione infantuli. i. cū vrina infantis. Et Bartho. dixit q oleū picis in hoc valet c est fortius. Dixit et omne eodum podicas c testiculos indurata digerit. Emplium etiam factum ex ciceribus albis factū in capitulo immediato valet. dico ego q experta sū dixit etiā dura apostemata calida testiculorum mollificat c resolui fortificiae que in parietibus balnei reperitur. Et sitr sordicies que voca tur mus c be sordicies calide applicetur. Aiu. dixit turdi remoliūt apostēta dura c magna que fuint in radice auris c duricie mamillarū c testiculorum. / Bartho. de va. dixit q cum folis agnicasti c pinguedine porci aut oleum c fiat emplastrum c tollit seligrau tetium.

Bull. de va. dixit sumatur furfur c in difficienter teratur donec per cribu subtilem cribellatur demum miscatur cū armoniaco dissoluto cū cerimelle c loco parum calidū applicetur c affidue super locum assiduetur sine interuallo c mirabile est in apostematibus duroruz testiculorum. dixit etiā q apostēta dura maxime testiculorum c ani mollificat mellilotus bullium c doloū eorū sedat. Si volumus illud magis sedatiuus apponāt fenū papaueri sine pulpa papa. c si volumus magis mollificū mitū addamus farina fenugreci c so. lini. vetella cui decocta. Et si volumus illū maturatiuū addatur farina molendini. aut mucillago cui fici conferet et magis in apostematibus oculorum qū adduit vitella. Semper si hic e vbi fert mentio ō testiculis requiratur q superius dictum est de dispositionibus similibus mamillarum sic e illic que hic dicunt require qui ista capitula vicissitudinaria sunt. quare simul perlegantur.

Tractatus 20. de apostematibus virge.

Ca°. quinum de apostemate virge calido.

R Postemata virge z testiculi p

sia sunt in curatione. quare apostatia calidi signa c frigidi et dcte no ti sunt. / Cura ista consistit in tribus ut dicū est quantum ad dicta c purgationes fiat ut dicum est in precedentibus capitulis. / Quātū ad tertia intentionem dicit uetetes c ego cuz eis q quecūq; conferunt apostematibus testiculorum sine fine calidis siue frigida eades cōformit similibus apostematibus virge quare recurre ad capitulum de apostematibus testiculorum. / Ista ergo capitula alternatis videātur Aiu. dixit q apostematibus melius cōpetunt stipica in principio rei q apostematibus testiculorum, quia de principiis testiculi plus continet: Dixit et q coniices granatorum cum rosis siccis c lentibus quando coquūt i aqua donec dissoluantur: deinde triturentur cū oleo ro. c applicantur conferet apostematibus virge calidis. / Etiam dixit chimolea cū aq solatri et conferet apostematib virge calidis. / Dixit etiā bolum armeni c lentes c folia alcbecēgi conferunt apostematibus virge calidis. Et ego dico q unguentū populeū c solatri in bū multū valent. Dia. dixit succus foliorū umbilici incuriis. c ipsius totius plante cū vino I unū aq. Tempento adhibito tumoribus fiat sparg. Dixit et fole lenteo cocte cū oleo ro. tumorem ani c uitia nereti curant. / Unguentū de pomis. dia. de pomis. Manala maciaria ligneā pare tius purgata lib. i. ro. 3. ro. c ipsius de coquantur c cum ro. coperis tādiu cum pulpa panis teratur, donec l ceroti lenicien mollificant c super locum pōatur c hoc valet si circa locū fiue in loco fiorum pustule aiu. / Idē dixit si virga inflatur c doleat, miscatur cera et oleū et succus portulace c apponatur. c e expertū. Dixit etiā farina ordei cocta c cathaplasmata dolorem virge tollit. Paladius dixit sistā gnū si fricetur ab lapidem cū modico vino c oleo olue apostematibus prodest que fiunt ut renda. / Bullade ua. aut experientia facā apostomatibus virge c oius et pertinē genitalius calidis confert oleū frigaticū plibi de quo ala dixi in primo libro. / Si uero ad fantem deueniat maturetur ut dictus c in aliis apostematibus c fendetur, c mūdificetur, c incarnetur.

Capitulū secūdū de apostēte frigido virge.

J Nvirga quando

qs fiunt apostemata frigida c dura sicut c in aliis locis quare ergo pro cincidis sic dico capitulo unibus c pro dicta c purgatione recurre ad capitulum de apostematibus osei c ad capitulum de apostematis calido iuel frigido in mamillarum quia sita capitula alternatim sepe habent se ut dictum est.

Tertia intentio completur cuz localibus localia sint ista que dicta sunt in apostemate frigido testiculorum c ibi inde per te. / Aiputius dixit in libro suum herbarum, ad uerteri tumorem c doloremi: herba bethonica cū vino trita tumoribus confert c ipsa potenter facit. Et Sidelis dixit decoquatur in vino bethonica. / Alchimus dixit, succus origani curat virgam inflatam. / Et contingit modo q tale apostema sit sicut cacesia ut sepe accidit in dispositionibus cacesie nunc valet doc de mente. Bullade ua. Recipe ossium dactilorum partes duas aloe partem unam uinetrantur cum aceto et superponatur. Et Bull. de ua. si cōtingit modo q apostēta sit dura supma

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia

furfur e indifficienter tenatur. Postea p crustas exeat rodendo et misceatur cũ armoniaco dissoluto cũ oximelle e in loco parum calidum ponat e affidum sup locũ e hoc operti s. Auicenna dicit sunt in dictione testiculorum. e dic consuetum quare ista require ad inuicemut dicum est sepe. Sũ ac accident aliud accidens. quia dolor. confidera dolorem fi sit ratione materie concolatate e tunc nalent anodina et ola q dilatant potos e materiam faciunt exalare.

Si ẽ sit propter malat compsionem: tũc laudat Aui. fomentationem et fotus vbiaqz e vnguiq animi. Sũ nalet oleũ violatũ. e albumen ouũ. e simul mixtum in dolore et materia calida e mediulla panis albi in lacte infusa et temperata bene mixta cũ omnibus oxomum semicotoq cum modico opii. e croci. Corporeur ci oleo. ꝑ pauere nalet. Pũ nũ q in transpiratione materie. in exalatione eius e mundificatione mundi nalet. et ostat remuatio. e ista est cõsentũ in eo. e specialier in mundificatione. Ego ẽ in istis apostematibus frigidis que funt ut in pluribus cũ aliqua alia durcie cõsueti p facere suffumigia. e cõter embrocatoes cũ ederabullat ergo edera et cũ remora sit ab igne mirga tenatur sup bullitura ut fumũ recipiat ipsi: hoc facto. p diuas dies nel tres secidũ necessitatẽ. sit aqua o emplastr facti ex farina fenugreci. lini. camomille. e melilotis. q ꝑ facto suffumigio e tepoibus meis bene fuccessit mihi: e mihi in uno fratre predicatoꝝ. q bẽdat pelles pterici interstã e cũ ipo. q. dicri et in una nocte ad sui locum reuersa est. Ego ẽ facta suffumigatione aliquando etiã pono emplastrum de melilloto i primo libro. e mihi bene successit ut ipa vidi. Postea si foramũ virge sicut tenetur apertum. e cũ fera ũ cera vel de panno. e in hoc casu semp fiant ligature ad sustinẽdũ virgã. e fiat specialiter fasciatus e imponatur virga e ligatur ex rasuro corporis taliter q nullo modo sibi inferatur dolor. qñ dolor attrahit materiã. e hoc ut dicitur est nerum est: sine duricies. sit egritudo sine accidẽs egritudis.

Capitulũ tertiũ de pustulis. q adueniũt virge pp aueristães cũ feda mulier q alke p rubee fit.

§ Y materia venenosa. que reinetur inter prepucii e pellem virge. causantur ille pustule tales per hunc modum

Antonii ex retentione illius materie que remanet inter pellem et prepucium et actione mirũ cum feda mulier que non respirat putrefit: de ille illc locus denigretur e mortificatur subã virge que restauration nõ recipit nisi conuersione illa remota e loco egressio. De pustule fit fiunt illo modo q inter prepucium e pellẽ retinentur materiãque non possunt exalare putrefiunt e fiunt pustule albe vel rubee: Bull. de fa. dicit in principio cum ista occurrunt ex fouetur locus cum aqua decoctionis mel rosatati, hoc facto embrocetur locus cum panis infusis i uio e aceto mixto, i q'uno decocte fegalle e mucis cipresti e hoc fiat semel: dec malicia corruptionis fit remota. Ego ẽ dico q nalet intinctũ in Dia. positus in precedẽti capto. e vnguentũ de pomis mãcanis. Ego ẽ psuesi iuanes locũ cũ ad ordei fosi in decoctionis mellis rosolati facto hoc accipio res pillatas sicut fiunt balaustie coztices granatorũ rosse mirti. e ex ista decoctione facio lotionem. Q si ex hoc non recedunt illc pustule confisiert et aqua solatri e cũ uiride eis facere compositionem sic q mixtura illa mordeat et cotum balneo in ista aqua e facio cerbrã appositionem bus' cotti fic balneat. e ista aqua consolidat istas tales pustulas. e in ista bene successit mihi. q uerum est. q nde tamen recordor nobis. q antecẽ ista balnea dicta ex mirto illo stiptico fiant: fiat purgatio aliter illis bubo superuenteret in inguine qñ mataria que venit ad locum illum retro pellitur a balneo illo. e inuenies concauitatem inguinis. Illic morum facit quare bubo generatur et ad exiturum pluries acuenit quare purgationem omnis salem facias. e imperiti medici operiẽt in discrete nel in cautela non facient purgatio nemquare duplici modo lucranis quia de virga et bubone. Iterum isti tales debentes materiam nentientem ad locum resoluere quersi illam saniare ut aliquid lucrentur. Et hoc nõ debs fieri ad sicreto niro e magistro. Ple ist pustule oziantur vobis cum esse debetis quia post exitum illarum mulierum que fecit fiunt debeni facere lotionem cum urina nostra in biemo: i estate cum aqua calida: e si aqua calida non potest haberi cum farina vel cum urina facerem eco ipo modo numũ generabunt. ste pustule. Si accidert mõ bõ accidens q. locus cancrenaretur: quia locus denigratur vt dictum est in principio capituli debet remouere illa nigredo cum nicris in cinerulo de cancrena: quia cum medicinis sortib' vel cum ferro ignito de quibus in primo libro facta est mentio: quare gratia breuitatis hic reseo tanũ imperitiorũ multa vidi sopra matris si ẽ minuto gratia breuitatis.

Capitulum quartum de nodis virge.

§ N hoc loco sepe generatur nodus etias potrus: sed

nodo nunc est sermo de pozis: erit posteriũs cum loquar de decoratione. Si vis ergo nodum remouere capios ipsum cum ꝑ gitio e si sit in loco venoso e arteriosõ: quia loc' ille è satis vẽosus e arteriosus ut è videtur ducis ipm cũ mãu e illũ locũ arteriosũ e vnoflatic b: feõ incide pelle' sup nodũ. Deipsum toralitere. quia compunie digitum quem ꝑdes sub glandula facta embroccetur locus cum panis infusis i uio e aceto mixto, i q'uno decocte fegalle e mucis cipresti e hoc fiat semel: dec malicia corruptionis fit remota. Ego ẽ dico q nalet intinctũ in Dia. positus in precedẽti capto. e vnguentũ de pomis mãcanis. Ego ẽ psuesi iuanes locũ cũ ad ordei fosi in decoctionis mellis rosolati facto hoc accipio res pillatas sicut fiunt balaustie coztices granatorũ rosse mirti. e ex ista decoctione facio lotionem. Q si ex hoc non recedunt illc pustule confisiert et aqua solatri e cũ uiride eis facere compositionem sic q mixtura illa mordeat et cotum balneo in ista aqua e facio cerbrã appositionem bus' cotti fic balneat. e ista aqua consolidat istas tales pustulas. e in ista bene successit mihi. q uerum est. q nde tamen recordor nobis. q antecẽ ista balnea dicta ex mirto illo stiptico fiant: fiat purgatio aliter illis bubo superuenteret in inguine qñ mataria que venit ad locum illum retro pellitur a balneo illo. e inuenies concauitatem inguinis. Illic morum facit quare bubo generatur et ad exiturum pluries acuenit quare purgationem omnis salem facias. e imperiti medici operiẽt in discrete nel in cautela non facient purgatio nemquare duplici modo lucranis quia de virga et bubone. Iterum isti tales debentes materiam nentientem ad locum resoluere. quersi illam saniare ut aliquid lucrentur. Et hoc nõ debs fieri ad sicreto niro e magistro. Ple ist pustule oziantur vobis cum esse debetis quia post exitum illarum mulierum que fecit fiunt debeni facere lotionem cum urina nostra in biemo: i estate cum aqua calida: e si aqua calida non potest haberi cum farina vel cum urina facerem eco ipo modo numũ generabunt. ste pustule. Si accidert mõ bõ accidens q. locus cancrenaretur: quia locus denigratur vt dictum est in principio capituli debet remouere illa nigredo cum nicris in cinerulo de cancrena: quia cum medicinis sortib' vel cum ferro ignito de quibus in primo libro facta est mentio: quare gratia breuitatis hic reseo tanũ imperitiorũ multa vidi sopra matris si ẽ minuto gratia breuitatis.

Capitulum quartum de nodis virge.

ut dictum est inde apostematibus virge. Si dolor: adest fac eam ut dictum est.

Capitulũ septimũ de apostemate frigido vulue.

§ I contingat quod

apostema fit frigidũ fiat in diabus intentionibus vt dictum est in apate frigido virgo: quia ista capitula vicissitudinaria sũ quantum ad tertia intentione fit ut dictum est i tic. e vitra illa dicentes crimus aliqua q̃ dic. q̃ cunqm que a mansfris nostris ponuntur. Quãuis aliqua nostri antiqui dixerant q radix pastinace silsestris vel semen ipsius prisi bibitus cũ vino inflationes sedat. Hac dixit. fama nõ gelles. v. c. vino operate bibantur cum apostemate fengrieci oppilationẽm matricis aufert. e a iuscosis e grossis illam expurgan apostema dissoluũt. Dixit e sestio facta in decoctione feminis lini dissoluit apostemata matricis dixit etiam si sint cabtapalsmata cum adipe anserino apostemata vulue dissoluit e maturãs ad sanãdũ perducit. Aui. dixit calamus aromaticus bibitur cum incile e semine apũ ad apostemata matricis Dixit nec oea spice pbibẽt egrãa matricis fedẽdo i eis dixit et laudãs dissoluit apata matrici suppositum in pessario. Serapio dixit fiunt ex decoctione fenugreci sestiqea minũ liribus e conferunt dolori matricis accidentibus ab apostematibus e eius coarctatione. Dixit etiam clistere facium cum amurcha olei conferat ano apostemato e collo matricis fomento ad biberũ. Dixit iterum bdellium matricis tumori. inflationi suffumigando succurrit. Et dixit etiam pillegium pongitis adhibitum tiro ea matricales tumori adhibitus dirp q longo tempore fedent in decoctione feminis lini. e vn let sicut decoctio fenugreci. Dixit etiam sedoria resoluit apostemata matricum e est calida e siccã secundũ ipsum. Constantinus dixit emplastrum facium ex calamo aromatico extrat apostemata vulue. Dixit etiam oleum de amigdalis amaris dolocem vulue e eius suffocationem e retentionem e apostemata ria. e nata curat nel dissoluit. Dixit iterum succus mentie mixtus pensatissimus e super pectinem carbapalsmatus menstrua provocat. purificat humorũ vulue. deficcat. dolorem eius tollit. flegmatica apostemata in ea nascentia curat. Rasis dixit lana imuncta in oleo illi celestis e matrici e missa valet cõstricioni matricis orificii. e cura. Galenus e apostematibus q fuit. Lx. Dialabas dixit. de Rose veris citrini fit solui apata que fit in matrice. et carbapalsmetur eo locus pilozum. dixit etiam aristologia longa dissoluit matricis grossiciem. e loquitur de radice. Medesue dicit oleum de sforace confert doloni matrici renis e cuciice calefac eo. Dixit et istariosis flores et folia cardi bndici bibita i vno dies e carbapalsmẽ et ad fac buetur matet. e mundificatur vt dicti est in apate raisofo. fge e psolidetur

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia

eadem modo vt dictum est. Galen tamen q̃ sit apostema esse in loco q̃ non possit videri tunc medicine consolidatine, e incarnative per penetrationem incisantur e sic inciligo.

Capitulum tertium de duricie matricis.

Duricies accidit in matrice frequenter aut extrinsecus apostematum calidorum vel frigidorum, e hoc est vt plurimum, aliquando hoc nõ accidit e hoc est rarius. Fiunt autem ista duricies aut ex adustione humorum calidorum, aut ex resolutione subtili remanente grosso aut ex adustione humoris frigidi vel in grossitione consistentia ordinaria e purgatione facta, vt dictum est in duricie intestinorum. Dixit Alchimus quo ad localia, quando ponitur lac ficuum cum amigdalis tritis layat ventrem e remouet duricies.

Dixit etiam Ist sestio in decoctione malue e remouet duricies matricis e etiam ani. Dixit Auicen. de ficubus q̃ si cum amigdal comedãtur duricies mollium. Dixit etiam cocus confert duricies matricis bibitum e more emplastri superpositum e potatur ex eo vsq̃ ad 3. v. Dixit iterum, oleum sideracis confert duricies matris e etiam encaustica menstrua e aperit matricem. Dixit etiam encaustica factum ex decoctione cuiuslibet parti alice maxime si addatur sibi farina fenugreci duricies matricis remollit e subdit q̃ ponatur cum gummi albotum ad duricies matricis e confert coarctationi eius. Et similiter solum decoctio eius. Eisdem dixit de semine cicerbite etiam lactuca aliqui confert apostematibus duricie in matrice superposita e fedendo in aqua ipsius e est calida e ficca secundum ipsum. Dixit etiam, id quis humida resoluit duricies que sunt in parte vesice e matrice e confert frigiditati eorum e frigiditati renum. Dixit etiã q̃ butiro fit clistere ad apostemata calida e dura, in intestinis matrice e testiculis. Et Serapio dixit quando cum butiro q̃ non est putridũ nec venus fit clistẗ confert apostematibus duri e calidis matricis. Serapio dixit quando duricies ficce coquitur cum fenugreco in aqua ordei e fiunt in eo sessiones confert duricieb̃ matricis.

Et Barbo. dixit q̃ fine pingues e potest fieri et eis emplastrum e mollificant apostemata dura matricis. Dixit etiam quando radix tribuli in aqua coquitur e fit encatisma in quo sedent mulieres layat duricies matricis, e dilatat orificium eius e quando semen eius bibitur cũ vino facit hoc. Dixit etiam q̃ fit nastale cum florace e etiam bibitur confert duricibus matricis e prouocat menstrua. Et Barbo. dixit idẗ potest suffumigium factum ex ipsa. Dixit etiam quando ex eadem fiat encatisma i quo sedẗ mulieres conforta e confert duricieb̃ matricis e aperit orificium eius q̃ dixit etiam miscetur fenugrecum cũ adipe anseris e fit inde nastale mollit duricies matricis e coarctationem eius. Sestium dixit ireos cuiparui e fiunt sessiones in decoctione ipsius e confert dolori matricis e molit duricies eius e aperit orificium eius e quãdo constringunt. Et Dia. dixit de vt iuriei secũdũ et Aui. oleum irinũ pensatissimũ tumoribus duricie matricis confert. Dixit etiã Serapio iloupius sicca nastel ad duricies e frigiditates que fit in matrice et renibus e vesica e epate e confortãt stomaco e epati. Dixit etiam laudanum confert stomaco e epati duricibus earũ. Et Barbo. dixit q̃ miscatur cum pinguedine anatis e oleo irino e confortãt etiam pir humida mitiũt apostemata dura plus satis q̃ facit ficca inuta cum murba equali proportione vt duricies matricis e ani remanet. Et Alchi. dixit q̃ pix humida pot miscri cũ cera. Et Dia. dixit q̃ fit mixta cũ pollina oedei e vrina infantis mundã polini. Et Barbo. dixit q̃ oleũ picis est frigidũ e humidũ. Dia. dixit sterax bibita duricibẽ follis aut pensatis adhibita prestat effectũ. Dixit de ostrace calamita que indica est sic quia mollicies habet dura matrices e duricie neruorũ relaxat e grophulas tollit e branchos iunat. Dixit etiam sestio facta in aqua decoctionis spice cinnilis e maxime colice duricieb̃ matricis confert. Sic etiã de opponacio q̃ potest relaxare e calcare e mollire habundanter duricies e infiãmones tollit. Et aliqui dicunt q̃ radix opponaci confert duricieb̃ e mentofitanibus quando fit encatisma cũ ea aut cũ fupponiõ. Dixit et matricaria cũ folia similantur folius camomille e vocat bonõie morella berba fomẽto adhibita duricies e tumores tollit. Et Aui. vocat eas nõ resolui duricieb̃ matricis e aperit oppilationes. Aliqui magistri dicunt q̃ folia potorui nõ trãsplantatorũ coquuntur in aqua marina e acetõ e tedent in decoctione illa mulieres esset coarctationi eius matricis e duricieb̃. Et confert et q̃ propter humiditatem existente in matrice fit passio aqua decocrõis pulegii tollit duricies. Sed erã vel vel fundãto et e e ascesi ad e piora. Ba. dixit nur. de decoctõe iefumii q̃ fit ficsia e. Dixit et oleũ e lilio e aptissima duricies matricis. Et idẗ vult q̃ folium e radice e lii e fit q̃ cognur radix et cũ oleo rosino et et par in equimidinũ matricis e fit oleũ irinũ. Constantinus dixit aposima frondũ cumilẗ fide valet duricieĩ vulue in sessione. Ratis dixit q̃ oleum anctinũ mollificat duricies e etiam vbi cũq̃ fuerit fine fuerit i manico fuc vt aliũ vbi cũq̃ fuerit fine fuerit i manico fuc vt aliũ medicinũ dixit q̃ et Ceo vinũ i e cũ fit pessũ in mollificãs dura matricis. Pessarium Rat. Radipia anati medulle crucis ceui e vaccini bdellii mollis croci vitelli ouiũ aiturr. fecis oli è sesto. fecisoli è lilio an. gr. esses diffolnãt i vino e fac pessũ expũs. Dhi. dixit radix alee e gestis decocta cum oleo e adipe cuiusmodi e deinde cera addita facit ad indurationes matricis e tumores ac vlcera e purgãtiones e ad omnes passiones mulieĩbres (Secundũ

plato dixit adeps vitis cum adipe anseris matricum duricias e conceptiones discutit.

Dini. de va. dixit sesto facta in aqua decoctionis radicis paucedani duricieĩ oris matricis q̃ forys dixit etiam quando duricies est in colo tũ iu q̃ frequenter puerum esse cancer e aliquãdo puratur q̃ fit lapis in uesica qui ex hoc uri na frequentes deiuetur. Accipe amaracum e coqnantur bene in oleo e expremãtur fiunt ex eo pilulae nel pile filo ligate e fupponiãtur aut supponiãtur inuolute in panno rasino e hoc est mirabile. Et si duricies matricis fozia ad tactũ per neuirem apparet sicut multoties i partibus apparet cum autem ut cetesat predicta angatur cum in tegula e ventri superponatur. Et dixit etiam q̃ experimẽto habet q̃ mulier quedas habens menstrua et duricies matricis comedẗ in fritellis ex folius malue in multa quantitate e cum folius malue folii e plantaginis i qua quantitate e satiate fuit plures a menstruis et a duricie matricis. Vna hoc dico ego q̃ si ex illi fuit natale proderit valde.

Capitulum 4. de cãcro matricis secũdũ eum.

Cancer secundum sententiam doctorũ mori, est vt sepe duricies conuertant ad cancrum e influm esse puto. Cum ergo accidit duricies in illis locis iustum est etiã q̃ aliquando et cancer, e ratio est manifesta ex pluries dictis quo propter nunc de eo firmentis

Et q̃ superius fuit facta mentio in primo libro de eo. dic in dieta e purgatione fac vt dictus est illic. Et quãtũ ad tertiam intentionem q̃ sequatur secundum sententiam diuini Dipo. quibus cũq̃ cancri abscondãti funtur curati metũ curati enim citius pereuẗ: non curati uero longioti tempore perficiunt. quia ergo talium ipsorũ fidelis est curatio. adeo solum que doloribus ipsorum consunt vel sententiam doctorũ e magistrorum nostrorum ponã. Si quis in alias medicinas volerad pannum lignis recurrat casi propria. Balaabas dixit q̃ emplastrum factus ex folius malue adunato modico oleo amigdalino subuenit doloribus consequẗbus cãcros matricis. Dixit etiã q̃ sumatur amurcda olei cum cera e in uase eneo cum uino bullian et ex eis fat cerotum e applicetur e iniciatur e qdẽ.

Dixit etiam q̃ si fupponiatur matrici suppositorium factum ex adipe anseris e laudãs liquefactis adipiscũ confert doloribus cancrorum matricis. Et dixit etiam q̃ pessarium factus ex lacte lactantis puellam e modico safrani in quo sit infusum aliquid ex opio secundum necessitatem doloris e cancrorum matricis confert. Et dixit etiam q̃ purgatorium q̃ in balneorũ cacabis adunatur, si teratur cum oleo rosinũ e cera e fiat spissum, et ꝯ hoc matrix exterius emplastretur, vtilitate manifesta prodest contra cancerum qui est in matrice. Similẗ in adipe fi anseris extinguantur e difficilis fiat tunc est bleta e folius alee viridibus coctis perfecte pritus in aqua mellis deinde trius cum modico oleo ro. e fiat emplastrum q̃ recte viile est. Sofert in hoc casu, papauer viride quando cum coriandro viridi e virga pastoris e frigido conteritur demum omnia cum oleo rosaceo mixta iij super emplastrentur. Confert etiam in hoc casu si fiat clistere interius ex aqua tepida e oleo rosaceo e lacte mulierum e aqua portulace e coriandri viridis hoc nãq̃ dolorem cancrorum comprescit. Et mihi dixit Dal. si in tali dolore fuerit hoc accidens quia exinis fãguinis tũc fiat clistere cum succo bipoquilitidos e bolo armeno e cerusa plumbea diffoluta cum succo armoniacorũ expertum. Similẗ valdae impossibilem aliquo cinere sicut est, etiã fomacis in quã expurgatur ut aliud psise multum confert.

Tractatus xxxii. de apostematibus ani.

Capitulum primũ de apate calido sanioso.

Postemata ani cum alis apostematibus magnam habent conuenientiam, e ideo signa sunt nota ex dictis quare non recapitulosin cura habes quatuor intentionesi. Vnita purgatione localibus e accidentibus. Dieta fit talis fiat dictum est in apostemate oset e testiculorũ: e flebotomia e purgatio, fat ut dictum est in alis capitulis. Tera intentio cõpletur bo modo. In principio ut dicit Auicen. confert emplastrum q̃ fit ex citonio mellicrato e oleo rosaceo e est valde utile. Et si fuerit incesse ponatur galle e corticea granatorũ. Dissolutes dixit fole lentes coctę cum oleo rosaceo e ungerem ani compressum ut nica ut erti curant. Et dixit etiam fole ignalle emplastrũ e coctę conferunt nunuentio magno. Serapio dixit q̃ fint galle nigre vel rubee e ficce e non viridee. Et Galienus dixit q̃ fit galla que est flata: Linde dico q̃ quando volumus paucam hipticumem dicere nos conuenitis ea aqua e quando maiorem coqnimus eas in uino e quando maiorem coqnimus eas in uino sipter eo. Constantinus dixit grana mirti pistata coctę conferunt numerbus cutorum, e similiter pulueribus in ano et apostematibus.

In augmento et flatu, Dixit Bartholomeus de va. q̃ mirrha cum farina ordei cocta a postemata calida ani et vrinicia confert.

Et Auicenna dixit mellilotum cum lentibus e gallis confert apostematibus istis. Et Constantinus dixit mellilotum apostematibus ani e nulue cum nitello ouiet farina fenufreci e ferminis lini prodest. Et Serapio dixit quando mellilotum coquitur cum mellicrato vel aliquibus aliis cum oleo rosaceo multum confert emoroidibus e botbos ani. Et dixit Serapio. Et Constantinus dixit

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

q̃ cerat pustulae emorroidas ani. / Et ebriam dicit cerotum unforis domestica cum propio adipe cl̃ emugreco cl̃ melilioto decocrõe nel in re supra positum ragadias e emorroidas omnes q̃ humores ani curat. / In declinatione ilta conferunt e in parte stamus q̃ in ilum status e declinatione ilanus emplastrum factus ex foliis rosmarini cuiusculq̃ speciei valent apostematibus ani. / Et Aui. dicit marticalis valet apostematibus ani calidis. / Et eo dico q̃ ilta dico emplastra cum eleo laurino vel de rura valent. / Et Gali dicit in 7de licio q̃ ipso vnuntur homines ad lunores qui sunt sub oculo. e ad flegmones qui in eno sunt. e ad q̃sis vlceragines. / Serapio rum Aui. bedellium solum apostemata ani: e quando fit ex eo suffumigium valet etiam vt dicit. / Eiranitis Kassis dicit oleum perseccorum inbuibuliter valet apostematibus ani. / Barbodeva dicit valet boc emplastrum q̃ vocat emplastr de polipodio. ℞. polipodii recentis ℥ coquantur e postea cum assungia anatia ponatur e confert rumoribus qui propter emorroidas cuiusminimsit idem valet emplastrum e pomis supra positum in capitulo de apostematibus recticulorum. / Si autem ex ilti non resolutur fit naturanitis dicta superius: saluo tamen q̃ in manrationis alius pro isto loco addatur rafius barbatius quoniam propriietatem maximam habet ad boc. Item ponatur in eo millionis e femgre cum que ad ipsum virtutem habeat facta mature tionis ad bocitem completa bene sint incisio timore fistule e in tali loco apiões fiat semiluna tee vt sanice melius exeat e hoc facto mundificentur e incarnetur vt dicum est. / Cuma iniesio est acerbissima remouetur q̃ dolores et ergo hic fit dolor: tune valent que dicta sunt in capitulo de apostemate fanisolo virgo. vina bec valent ista. Primo vitellus oui cum croco. Secundo valet albumen oui cum eleo ro. conquassatum. Tertio valet vitellus oui cum mellicrato e oleo ro. Quarto valet vitellus oui cū albumine cõquassati simul e loquor de dolore facto a mala complexione calida. / Et non q̃ ilta que dicuntur in capitulo de rumoribus emorroidarum bic valent quia emplastra ista ab inuicem perquiruntur.

Si et doloz fi et materia concularia vide q̃ dicta sunt in primo libro capitulo de flegmone.

Capitulum secundum de apate frigido ani.

§ Iautem materia

ista fit frigida figna sunt manifesta e dicta e causse similiter: dicta e purgatio fiat vt dicum est in capitulis inmediatis. Fin causse apate e offi: e de apostemiae cetiuntorum e etias virque quare ceterae: dicam tamen bic per pauca q̃ que dicta sunt imediate. Si declinatiõe apostematis pytiis leci calidi valent etiam bis: dicum. Aliqui q̃ ad ad frigidationem frigidam ani maxie valet rista cocta in aceto e aq̃ e bibita e ad huc magis valet. si sit cocta cum oleo. Et confert etias apostematibus ani frigidis e ventosis: ungentum factum ex oleo de cbenna e in unctum. / Et Aui. dicit q̃ ros squinantii confert apostematibus ani e cerum q̃ confert frigidis. / Et siosa bene q̃ in capitulis precedentibus multa simplicia ex quibus multa composita possunt fieri quare ex te considera compositionem et ordina secundum necessitatem.

Capitulum tertium de duricie ani.

T moris est frequen

ter in ano vt in aliis partibus fiunt apostemata dura propter causam affugnatas. / Alia apostematibus duris quare illas reseco. / In cura ista babes tres intentiones in isse dictum est. / Prima e fecida fiat vt dicum est in aliis apostematibus duris. / De tertio dixit Serapio pis humida maturat apostemata dura plus satis q̃ faciat ficca mjra cum mirrha equali. propozito de duricie matricis et ani. / Multa at dicta si in ca: duricie matricis e capitulo de duricie membrorum genitalium e similiter in primo libro? bic valent quare decreui illa nõ recapitulare? nide ergo illic que dicta sunt e secundum necessitate approximauerio.

Capitulus quartum de moro.

Icet in prio libro

sit facta mentio de moro. quia tamen accidit in ano e est tumor preter naturam dicam que illic non sunt dicta. e reseco. bo que illic dicta sunt: moz nõ est nisi ex crescentia carnis q̃ moro assimilatur e ideo dicit mrus. Aui. sic dixit de eo: sicla confert moro: emplastro facto cum ea resolutione sua. / Dixit etiam ruta cum nitro ponitur supra moz: eam albo e super uerucas e morus. Dixit etiam capita bedellium adusta eradicant uerucas e morum: et etiam fel asini silestris eradicat moros. Serapio dixit quando fit emplastrum cum nitro e aceto euellit emorroidas que fiunt in ano e uerucas et abscedit ex crescentia mala. Et Barbodeva dixit ut sic possimus euellit sine: consumit emoroidas. / Dixit etiam Serapio de chonchilio marino a quo accipiuntur blanae bisannie q̃ ab ipsum adurntur cum eo q̃ est inter ipsum e pouinitur super carnem superfluas ani corpos: et ipse e puto q̃ loquitur de moro. / Dalabas dixit corpore mundificato e non aliter sanguinlque aplicare prosunt sapbati e moro e impetigini et lepigini. / Rasis dixit emplastrum sicum est fiere ouis cum melle superpositum carni fissa: et in que dicitur chacur remouet eam. / Dun. b. ut dixit succus tibini curat morum apponitur e ca mia eius ad huc tertio bec fecit propter efficacionem suam. / Baliemus dixit fiere cus oui cum melle et aceto superpositi ad illud valet unde de pomis scriptum supra in capitulo de apostematibus virge hic valet.

Capitulum quintum deficui in ano.

Icut ut dicunt do

ctores fit ex materia melancolica grossa que deficcit in ad loca illa e comportitur in carnositatem. / Signa eotum sunt fit: habent pedē e figuram fici e non emittunt sanguine neq̃ humiditatē. aliquādo tamen ab eis emanat aliqua humidtas. / In cura ista babes tres mctiones. Prīa ē in vita: secunda in purgationē certia in localibus. Dicta illoum sit talis. Respicias fe a rebus grossis e melancolicis e comedat carnes bōas e tunis odoriferum bibat e comedat alia similia ipsis. / Secūda intēcio cōpletur bo: modo purgēt. ci confectione bamed: aut cum pillulis de aloe lasuli. aut ista rasis nulat ci: decoctio illa. ℞. prunorū. 3. cassie: tibini epithimi fene. ana. 3. ii. mirabolanorus indorū. 3. i. polipodii. 3. iii. pulcer e bulsis in. 3. aque. 1 ℞ remanēt mli tres et colent. e collature addatur sucari. 3. ii. e sucari permittat liquefierire: ateri collenir. e hoc tonī detur bibere de mane paticti. / Tertia ītēio completur hoc modo. Et fidelis dixit. si ficus fit interiuf fuceuil pimpinelle de pania. Si aut fit de foris potetur et emplastret. Dixit et. cinis coctici salicis cum aceto potatur verucas e pedros tollit: quod ego sum expus. Si aut ficus sanguinet tic dicit fidelis q̃ quādoq̃ solui cum lacte caprine. bibat p̄ mēdium. Et Biranius dixit si caput memille e est pīcus fit cōbustū e superpositi ficus e ragadias eni curat. / Ite dicit cephalici pūcus caput pālsum e cōbustū e cum melle inuncti ficus tollit e emoroidas curat. / Sexto p̄o dixit. q̃ cinis cāpis cum sū fume facit reprimere ficis: adducitur sicl quod octi. supra. f. emplastrum de pomis: si aucim pri modū non curat tunc ligatur cum filo taliter stringendo q̃ fundatur vel rēo uetur cum ferro q̃ ipsa incidatur. vt cauterisetur boc peracto consultetur locus e mortuus.

Si autem ita fit ut dicum est. nunc in loco apparatur ventosa. quia inter fabit anum. e tunc apparebit ficus: e cum apparet. fac vt dicum est supra.

La. septum de tumoribus emoroidarum.

Onsequēs sermo

erit de tumoribus qui cansantur i ano ex emoroidibus: Timer ergo aliqndo ex materia melancolica grossa illue currēte qui tumor indiger remotione cum exiccantibus: qui tumor cita potest uccari aqueosa fiat pictum et de bernia aqusa. Dicta ordinata et facta pinguione fiat vt dicti est. i alio ca. precedenti: bicum potestes de tertia intentione. Et primo Alchimi dixit qui semen anteri bibere e fecerit emplastrum super emoroidam exsecetem curat fue sanat eas. Dia. dixit semen anceti in cataplasmate adhibitum condilomata fiunt idest tales tumores qui fiunt semine paratum cataplasma tum condilomata spergit. dixit. cetas cromia cruda cataplasmata ad sanitatem ducit. tamēn enim emoroidas secundum aliquos magistros sanā folia e fiquos marubii q̃ occinat ad rubeum preparetur i ut. Dia. dixit de praxio fine de foliis marubii nigri quando sub cinere calido dimittur: donec fiat sicut marcida e appōr tur sanam condilomata. Appulius dixit berbam marubii combure et cinere eius cōfrica cōdilomata sanabis mirifice. / Dixit iterum Dialamrago multa tali operantur. Dixit etiam cānis vnaicie e fimentorum vitis q̃ accetoplatanus e impositus tollit tumorem emoroidarum e condilomata e mor: dixit etiam oleum mirtinum valet talibus tumoribus. Et Barbolo dixit q̃ boc fuit in principio: dic etiam de radice rubi q̃ condilomata tollit. Barbo. intellexit boc de eiprata cum. Et Dia. subdit q̃ emoroidibus subuenit: supposita. Appula dixit berba rubi i alio vrsp ad tunas. vrsp ad cor: sumpsdem tertie pīs de eodem vino fouebis condilomata e oia vina fanat. / Dixit etiā Dia. de otio oium dolorem: vel condilomata ani ad sanitatem perducit. Barbolomeus intelligit de otio crudo mixto cū croco. Et Serapio dixit vitellum oui elixatum: quādo miscetur et mellicrato confert apostēmatibus ani q̃ apostemata emoroidarum. / Serapio dixit emplastrum factum ex foliis rosmarini cocta in vino: vel oleo: e impositis valet. Et Dia. inde dixit confert etiam radix pontapidion in aceto cocta et trita cum pingudine anatis vel galline e superposita. Dixit etiam Serapio emplastrum factus ex pollipodio confert: Dia. dixit de radice eā condilomata ani tollit. Et Barbo. dixit q̃ fit recens e coquatur cum assungia anatanati: cantur e superponatur: e confert rumoribus qui propē emorroidas euenunt. Dixit etiam Serapio quādo fit emplastrum cum thimo et aceto euellit e motoidas que fiunt in ano e uerucas et abscissi dit superpercutiendo mala. Et Serapio dixit q̃ impositum consumit emoroidas. Isaac dixit pōsum cocium in aqua et fug emoroidas cataplasmatum humorem et humidatē. solut. Alcinzit fumus semine porzeium deficcat emoroidas. Et dixit ut ille ur cum anacardo sustinuit. gantur emoroides e exiccentur. Dixit et Alc. contra emoroidas e hc varus e varus barbarius coquantur in aliq̃ vel aqua et fiat emoliuna idest balneum vel fomentatio. Dixit eruge ferri est fistpica quare postpesta cerunguit fluxi: si guinis e exiccat emoroidas. Biranius dixit fimus canis cum trebentina superpositus condilomata et emoroidas curat. Et dixit etiam Iterius murio superseptum exaccidas id est emoroidas valet in tribus diebus: oportet aure eas pesimus cum vinosocum aliqui vermis corrodilomata ani compescit. Et Barto. dixit q̃ si mi ra cum oleo. Et Alc. dixit q̃ boc facit quādo

Excitissima.

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia

si fumigatur oleum de cucumere asinino valet et fiat inunctio. Item de va. dixit aut pigmentum cum oleo rosarum et inunctum emorroidibus prodest. Et Serapio dixit q; sit combustus cenfert emorroidibus q; botor ani. Et Constantinus dixit q; pustulas ani et emorroidas sanat. Ignuchi Dia. de pōis superpositi dic. valgad ad emorroidas tumentes que sic fiat myrtificio et alii magistri scilicet b.ferre. R. pigiuedi anatis anseris & galline ani. dissolusā et tunc cum albarasina puri et albano & galbano i et cum oleo. 10.q; sufficit fiat unguentum. Cera. Lanis bufonis in hoc enim multus valet aspersus et cū aliquo liquore e fine cōdalomata exsiccat. & dolore tollit: superpositum etiam et sidiuario laudantis ipsarum cum urina propria patientis ipsa mire exiccat. & dolore sedat: et experum. Pulli folium contusum albumine oui applicetur: fractum cum flamin emorroidas: denum eis sola ad sunga porcina linguar. vtimo autem sal cum aliunga porci tentur ita q; mordeat: et hoc emorroides si sint extra fricentur: si vero intus sit cum digito intus mittatur fricēdo fortiter nec sus spinā. Sed autem solumtam rupturā condolimatis precipit Celsis: e dicit pulsus hermodactilorum quādo conficitur cū succo marubii rūpit emorroidas tumentes: et idem facit radix aristologie cum origano emplastrata.

Tractatus. xxxiii. de apostematibus coxarus e genu et tibiarum.

Capitulum primum. de tumoribus genuum uel coxarum saniosis.

Postēata coxarus

e tibiarum non variantur ab aliis cutationibus aliorum apostematum.

Saluo q; ante tumorem genu non fiant apertiones profunde: quoniam ad hoc sequuntur malā accidentia. a quibus pauci liberantur: ut dicit Jamer. e Auicē. e ipse hoc experimito fuo confirmant. Et talium signa manifesta sunt ex dicis in capitulo de apostematibus humeroru: et ex aliorū dictis et causis et ex eis manifeste sic in capitulo. In dicta e purgatione fiat vt dictus est in illo capitulo e aliis similibus. Saluo tamen q; flobotomia in illis aliquando fa. ne venā pedis: in localibus etiam fiat vt dictum est illic. Et in incisione conficiendarum concatenationes e inuolutiones nerworum cordarum e ligamentorum illius loci: quia valde timorosum est: fiant incisiones secundū rugas: quia dicit Bulcasicro et non profundēe: fic melius periculum euitabitur. et in tibia coxa sunt secundū rectus incidatur.

Capitulum secūdū de tumoribus genuum.

Liquando tu

mēt ex ma
fleg matica uel melancolica: que cum difficulate remouētur et dolentiū re ista ut dicunt doctores, ualent. Primū fiat purgatio cum illis pillulis ad hoc expertis. Recipe aloes agarici.ā.ā.ā.feminis barmel. ii. colloquintide. 3. ii. 5. false indi, turbith. ā.ii. 5. conficantur cum aqua pozri: do fis est. ab. 3. iii. q; ad. ii. Et de dieta non longue quia nota est et dicitur in localibus. Primo dicit Apulius herba alba insquam trita cum stercore ouis e mādico aceti facium quasi malangma impositum tumorem genuum uel tibiarum tollit et etiā si bicunque fuerit tumor. Et Haladas dixit q; ista planta ainis pirdsia confernit apostematibus genuum. Et Constantinus dixit stercus ueccinum cum aceto mixtum tumori geniculoru appositū tollit tumorem. e dolorem quod sunt ex potrefa. sa. Item potit in nono. q. lapis gagate fun usus eo in cronicis inflatuna difficile solubilibus que in genu oriuntur. Et ipse i sermone de simplici loquen. de stercore capitis dixit hunc sermonem ego igitur inbidente supra genū cronicum tumorem difficile solubilem usus fum eo per oxicrocium cataplasmatis iubis farina ordeacea immixta cum et mirabiliter ad titum est bono. Et si bulcerar autem nihil homo iste in quo facium est hoc. Et dicit q; aliis similibus paribus et consimilibus numeribus usus est hoc e similiter multiplicatur? pafsim. Dia. dixit ad diuturnum tumorem e dolorem imponatur stercus capre cum farina ordei e pusta e mira celeritate in sum fanat. Et Bulcasis de va. dixit q; experitus est e pusta ut intelligas est unum lymphatum quod fit post multum e sola aqua procreata super uinacitis. Serapio dixit stercul caprinum est calidum exficcatiuus fine resolutiuum e con fert apostematibus fistulentis facit fant apostemata genuū e dolores inuetuarum e scief quando miscetur cum farina ordei e aceto e conficitur e ponitur super lo cum maxime in coapodibus burs e foliolis fiant fant coapodi pustiosum. Solut tumores genuum e omnes alios tumores difficile resolubiles hoc emplastrum. R. lapidis gagate partem. i. marchasite partem. i. stercoris columbini e caprini. ā.ā. partem. i. omnia misceantur cū pīs gnidine pozri antiqua e modico oleo rosaceo e aceti e fat emplastrum.

Capitulum tertium de varicibus.

Vltorients i tibiis

apparent vene mane sunt varices vocantur: e generantur in aratoribus se i onera portādibus. Et nō q; hoc passio potest vocari apostema ex ceri humoris aquosa e camosa et ventosa. apostema vocantur: quoniam sicut hernia est egritudo in receptaculo. Ita e in uena uaricali potest esse egritudo in receptaculo quare fi unus tumō uocatur apostema e alius, cum qualibet fit rumor pater naturam factus unto humoris mali, e id omnes doctores posterum curas in tractatu de apostematibus. Causa harum venarum e fanguis grossus melancolicus atque flegmatiqs et adustus: qui ad ista loca descendit ppter eiaf multuudinem aut propter labores fortes. Et ex hoc patet: q; hoc accidit multumiliu melancolice e onera portantibus. Et nota bene: q; multoties generantur iste uene per mam cafis: et iam uidi quoniam materie illic per mam crisis e hoc aliquando post egritudines cronicas e acutas. vidi etiam aliquoties: hoc accidere post partum. Signa huius sunt fanus nota est. usu. Indicatur a doctoribus et a me etiam. q; cura fit difficilis et timorosa e specialter dicō fi antiqua fuerit e confirmata. Et in hoc uid rationem. qui maccāgilie dicebat desedere ad partes inferiores tanquam ad loca uilia retinet. e ad digniora et ad sublimiora peruenirequare in alio loco peiorem indicit dispositionem. Unde Jpo. dixit vt affirmitur emorroidas habenti antiquas sanari si non una dereliceta e periculi e fieri Jdropem aut pisim aut malam talies dico autem quia melius est non curare. Jā curati citius peteunt: e non curati longum tēp perfeunt: e loquitur simul et semel de varicib. e emorroidibus antiquis. Et Iamfrancus e Bulcasis dicunt fe uidisse hoc. Apulius dixit iste passiones et specialiter uarices trahunt ad se uel fecum conuinguntur vlcera difficilia curationis e mala ut est uidere in iliis. Et contingat ea cōsolidari cito generantur et redeunt et credas qr experto fum et non est esspreteres incisio istarum dispositionum ad cancrofitatem q; ad alia. Et suspecta. Et Jpo. dixit secta particula afforis quicunq; calus fiunt bui uaricel non nascuntur. Ambulcasis uero calus existentibus uarices magne innascuntur rursus capillati fiunt. Et Galienus in commento dicit q; per calucitis in tellerie tincofitatem: hoc enim oriur e: malis humoribus. In talibus ergo non oriuntur uarices quare quia materia habet rapnum ad caput. Et ergo materia illa transiret ad pedes e faceret uarices cessant tunea e pili nascerentur. Et materia ista ligaturam tuca rursum rediret ad apoplexia: hoc est uerum. Et Jpo. dixit i alio loco maniacis uaricibus aut emorroidibus inantis manie soluto fit. Et Galie. in commento dicit hoc esse quia natura humorem mamam generantem expellit ad loca illa vnde uarices fiunt aut emorroide. e curatur mania; certe ultra hoc reperio a doctoribus istam passionem esse rigionalem: nec inconuenit ut de hoc iā incōgit. Natura ista consistit in tribus intentionibus. Prima in mitanie materia grassa generetur. Secunda in materia antecedente consistit: in ipsa generata euacuen. Tertia consistit in. conservatio: ut ipsa exiccando aut extrahendo consumatur. Quantum ad primam intentionem dicit Albucas abstinetur a cibis grossis et melancolicis ut sunt carnes taccine lentes e caules triticum cocum panis asininum grossum dulce: coscetio etiā de melle: e sic de aliis dictis supra. Et nicāt etā fe a nima abulande e a nimia stande sup pedes fuoa: et fit cōtentus cibis subtilibus. edat carnes pullorū colūbotum edotum, oleta, subtilia, uitellij ouorū, e minum albij. Secūda i fentio coplet cū flobotomia de basilica. Jes pillule de hermodactilis maiores e lera rufuni et pillule de lapide lazuli valent: hoc et ut omitū fenel in edomada. e mat trifera minori. Tertia ientio coplectur cū localibus. ad fint ihpirica resolutiua et cōfortiua fortiter omnis forma est talis. Buil. de fa. dixit. R. mucil capilli, farie gallinarum. cipi. mumie. malticis. aburis. dragagāti. ā.ā. 3. i. bol. armōiaci. ā. vi. farie ordei. ā. 3. v. incorporētur cū albumie oui e addat i fine aliqd acetis i fiat emplū: e potatur abrasis pilis si fuerit super locū. e oumitat p tres dies uel quatuor nel plus secundū q; firmius poterit pati. nam quanto maior e fuerit pfecuratione effectū facet maiorem. Et illi ergo dicētes q; cū regimine e flobotomia e emptis pbibet ne augeat. Jē rar equibus sic ordinādū est locus cū aqua cremeris decoctiuis feminis cauliis fitcadoq, arabis cū lupinorū fenugreci nuri. e stercoris caprini. Jē dixit Rasis. R. mirre aloes acacie ipoquilidos alumia. ā. ā. e pissolaūr. i acero. Alii magistri foliet lauare locu cū aqua fabrorū. e chinolee. e acetoso. carnes per illis modis non curāt esse federe debes carne circa plicatura genu q; pari supra genu e hoc fi de illa cura fuerit. rogauit e hoc. e qz in illo loco multij apēt uenę e modi operationi funt multiplinis modus e ut uena prio apphedatur cū uncio i duobus locis diffinitiuis p duos uel tres digitos. et illa apphedio pot fieri cū uncino uel uncinis. Et alij mei magistri faciūt cū tenaculis e cum cepint uēa trahūt ea et tunc cū acu penetrāt pelle et carnes e ligant. e ligat ipsā in loco superiori. Primo. deide illud idē faciūt in loco ocinori p duos digitos. facta ista ligatura alij fcidunt parte media istarū duarū ligaturarū: e stat ligatura. Inferiorem remouēt e fāguinē pris inferioris ad locū trahūt et parte superiore cauterizāt cū ferro uel ignico uel alio modo. Deide efcara remota locū consolidāt e incarnāt et ligatura mouent: quādo eis apparet et hic modū tuit Guido. Alij uero facta ligatura nō mouēt ligatura fi fcidit et cauterizāt locū et efcara mouēt e remota efcara incarnāt: quādo uidet eis ligatū ta tollit: e facta ligatura parū post flobotomiam uena illā in cauticula pedis. e cerabit fāguinē fcidū posse: Alii magistri facta incisione modo pdicto ponit rupturū in quantitate: in qua putāt ipsā posse mederi e cōburere. quendādo apposito boc facto butirū uel affagam sine fale e efcara remouent paulati e nō uidentes deinde efcara remota afscatur locū incarnant

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia

et consolidant. Nõ tamen q̃ ruptorio apposito posit per unã diem flobotomiã facere debes de vena illa in pte inferiori q̃ in cauicula r fac flobotomu lato e ebrabe sãguinẗ illũ. Et nõ buius etiã sãguis ille nõ ostenat in illo loco nisi mediate influxu cordis. Et ergo ille influxus cordis deficiat e cõstrictione uene q̃ influit mẽbris mediãtibus uenis e arterijs q̃ illis remouere ne in ulcus putrefiat quia ergo deficit sibi conseruãs putrefit. Et intelige q̃ istũ modũ valet operari et ẗ bonus uerus e certus. Insuper nota q̃ aliqui facta appositõe cauterii e ogatione sui complera emplastrãt locũ cum albumine oui e bolo armẗo. Et ego dico q̃ boc ẗ nalde utile quia ex boc removet mala cõplexio calida induncta a cauterio e dolõ e locus consortit q̃ parcs eius unijuntur rancẗ cuius sãguis e alij biotes ad locũ non currit e ẗ tardius escara cadit ratione cuius uena cõbusta tutius mnẗ. Alii magistri moderni solũ sup̃ uenã illam in ortu eius, quia sũpra genu solũ apponũt cauterũ de cinere cerri e cũ illo cõburũt uenã e postea remouẗ asciatim escaram cũ assũngia e cũ boc apposito cauterio in seõgnẗ dic facũt flobotomiam de camicula tanẗ et extrahũt ipsum sãguinẗ e q̃rũ fiscũt, bias, et est opus boc cõpleto et escara rẽota locũ ubi erat uena replẗ carne, quia illa uẽa removẗ consulta et antequã escara removẗ capita ipsius uene imuisãtur quare c cetera. Tuius e tamen ipsũ sãgare in pre superiori: z ẗ stũ modus ẗ. Alii doctores solennes e magistri docent ẗ pellis supra uenã incidatur e pag̃ fine incisiõe uene exprimẗ: z facta exprimẗone sufficiẗ cũ pauor uena quia ipsam debes capere et eleuare et ligare in duobus locis: deinde scindẗ materiam in medio debes et a parte inferiori extrahas sãguinem cum flobotomiadeinde scarpas e consolida locũ ut tibi videtur, quia z ẗ sic modus est bonus, redisus tamẽ ẗ stomõ nõ multũ placet mihi, quare de eo nolo aliquid ut alia dicẗ, licet illum uiderim operari.

Capitulum quartum de elephantia.

§ Lephantia capiẽ

duobus modis, quo nõ large e ẗ sic finiũtur pedũ a quaciũq; causa fuit a cauisu sue a percussiõne sine a fluxu sãguis elephãtia uocẗ. Alio nõ elephãtia capitur, pprie e ẗ tũor existẽs in cauiculis pedũ e tibiis e ẗ corũ e sepe hoc uidũ causũr ab biotibus grossis sigmatijs uel melãcolicis ibidẗ in porositatibus pedũ uel ubiũq; uel cozarũ et de ista est mo bic. Nota tamẽ q̃ ista passio accidit in corũ et in tibiis e in pedibus e cum ẗ ibi humor retcurrit ad illis locis uel ad alia loca instãtur e causatur tũor e apostema q̃s est difficilis cõtionis e relolutionis et cronicũ est. Ante eor apãtũ ẗ sãguis grossus niger melãcolicus sinplurimũ aut ẗ flegma grossũ uel cũ melãcolicũ sinsciei aut materia q̃ ẗ sitis nigra. Signa eius q̃ sit ex materia sãguinea grossa sũt pro sãguinẗ: et ẗ apparẗ in tactu e tenebrositas e in cõpore e apparet aliquid ex eminentiis. Si uero fuerit ex materia flegmatica grossa signa sũt sũpsimilcs cruris e pedis sine rubedine e sine calidinate quo ad tactũ imo quãdoq; ibi ẗ frigiditas e nõ apparẗ in mẽbro eminẗ. In hac cura bes tres intẽtiones. Prima in purgatione. Secunda in ciũ. Tertia in localibus. Cuico primo q̃ si materia fuerit sanguinea fiat flobotomia de basilica lateri oppositi e hoc in principio egritudinis: e cõsequenter apponantur uentose secũdum necessitatem. Si materia fuerit melãcolica fiat purgatio cũ ire e educẗe ipsam milam: e cũ re educẗe ipsũ flegma. Si materia fuerit flegmatica grossa exẽplum primi fiũt est iera ruffini e confectio bamech. Et ẗ ipsũ cocũ cũ pillule de hermodactilis e turbith. Sparatõ: hermodactilis prepatis. Et quidã magister bertucius de noto dicẗ q̃ bonũ ẗ in eo elephãtia ut uestur triferi mitoi cuius dosis ẗ a 3. i. drachme z sinsibrius 5. 5. Secũdã intẽtio ẗ cõplenr illũ mõ resplicat se a cibo multi nutrimẽti sicut sũt carnes uaccine et porcine e resplicat se a cõsũmẗbus de melle e a cualibus et ẗ ruse e cõsũmẗbus de melle e a cualibus et ẗ ruse e cõcocto cũ aqua e a pãe asimo e a uino. Grossũ Sit ergo cõtenẗ cibis sobrilibus paucũ nutrimẽti q̃ generãt sãguinẗ subtile et generalẗ reliquãt se ab ol cibo generatio bijotis melãcolicis e flegmatics ẗ opus fuerit. Tertia intẽtio cõplenr per bũc modũ, quia nõ sũt recũso nisi partes ille e ẗ fuerit ligate cũ fassia stringẗcet ego ipsũ sam cõiuncti balneare in uino thpico e cryptmge ẗ e fassiare tũc pede secũdum q̃ oportet. Et alii faciũt cum liquoribus dictis in cũ immediate pedẽs. Et aqua fabrorũ z chimolea. Et aqua cimeria decoctorũ. Et cado alla pinge, z nitri uitreẗ in dicẗ. Et aliud q̃ illet et. R. mirre aloes acacie ẗ oppositũ dos aluminis ad diffolutũr in aceto z cũ istũ fiat epithima e ligetur boc epithima cũ fascia inogio a camicula furfũ usq; ad genu. Et ẗ dos. Et materia fuerit flegmatica, purget ẗ pillulis de hermodatilis: facta purgatione, mutar dieta in illo capitulo. Tuo ad tertiam intentionẗ fiat ut dicũ ẗ in tertia intẽtio pedẽtis capitulũ. Et fiat emplũ quil de fa. dicũ in. c. de uariziibus z alia fomentia ipsũ fiũt quia in lent in boc casu. Et vtãr illi vomitu vt materia flatica grossa q̃ ẗ in ẗ cõtenẗ. Boc facto inuẗ fiat locus cũ castorco z de costo e laurino z ẗ ruta vl cũ oleo de castoreo folũ q̃ ẗ maiorũ z ẗ tũs q̃ fiũ ods illi fiũt z rõqz remissũ remittẗ in ẗsum. Si q̃ oleũ de costo sit calidũ ẗ odũ illi z ẗ cũ ipsũ oleũ de ruta vel aliũ ẗ oleũ effũ tur vnũ et illus duobus minus calidis oleo de costo ẗ z cetera. Vl fiat fascia o lino de ẗmõ digitorũ latitudinẗ e infundãt in laxatio sacro ex cineribũ cõticia quercus et vinũ albũ addatur: z fascia balneata e cõpsũ fasciet loc̃ e ẗ ibi gat: e ẗ ẗ bonũ ẗ ẗ pedẽ e ẗ ẗ ẗ

colera ē tuene sanguinē. Respōdeo ego: q̄ q̄
rarissime vel quasi nunq̄ fit podagra ex mate-
ria melancolica q̄ difficile ēgr̄ ita materia ille
defecēdantico de splene nō facio intentōem q̄
rēsimilat ēstbōc cōfirmat Auicē. Raro splene
ric; melancolici fiūt podagrici. Ptō etiā q̄ bec
passio rarissime fit ex uno humore soli imo fit
ex ithis principiis quia pmixē colera cū flegma
te, mixtaio et subita huius passionis ostendit
materias istas cū microsistate aliquotiēs associa
ri. Signa huius passionis fit non ex dictis in a-
lio capitulo. Dico etiāt pīlo q̄ ex colera pōt e-
gnosci ex ipsa sit calida nō nō mō quia ru-
bedo argut caliditatē albedo frigiditatē. Dico
secūdo q̄ etiā ex tactu potest cognosceregusta
ē tactu locus uidēt calidus signū ē q̄ materia
ē calida. Tertio dico q̄ potes ex applicatione
cibariorū ē medicinarū. Quato pōtest cognosce-
re ex aplexione pōticis. Quito potest cognosce
re ex ratēq̄ ratēs arguit caliditatē uel frigidita
tem. Sexto ex urīne. Primo ex repōse po-
tes etiam cognosce cōplexionē sita nota sunt.
Auicē ait ultra hoc dicit q̄ cōsideret dolor si
fuerit uale acutus. ē nō multi duras. ē de dis
urgūta materia calida ē dolor fuerit durātur
ē nō multū acutus. Et si fuerit circa noctē argu-
ta materia frigida. ē subdit q̄ oportet cōside-
rare cōstitudinē pōticis. ē urīnā urīni fuerit al-
ba uel rubea uel quocūq̄ modo. ē etiāt sup-
sinitates ut egethōes utrū sint colerice uel non
Bernar. de gordonio in ppio capī dixit con-
sideret unq̄ locus si ruber solet ē calōr. si dele-
rat cū frigidis. ē triāt ei calidis. ē si fortīte
pōtes calida uel eius complexio ē etas. ē alia p
ticularia conuēiant in caliditate argūta. ē dicas
q̄ gutta ē calida. Si fit extra argut ē dicat
q̄ ē frigida. ē nota. q̄. Nō tamē q̄ mittio mē
quia sepe mittet calida cū frigida quasi equalī-
ter. facit nos sepe errare. ē pōt difficultatē tam
in significādo q̄ in curādo. Si ueto maīa fit
sanguinei uel colerice uel flegmatica uel melāco
lica nōdē ex istis pedēnibus capitulis. ē si fit
ē si fuerit flegmatica uel melācolica uide etiam
ex dictis illic. Dōstquia facta ē mentio de nōnū
nibus ēpsecūdo de causis. ē de signis. ūnden-
dā ē de iudiciis ēs. ēnōstica. ē. Hal. ē Ipo-
crates pticula affirmōq̄ illo affōzisimo quibus
q̄ mōtes. podagrici fiūt. ē in vl. dicēbat. ēnā
Ipo. uidet uelle q̄ podagra tēmīnetur in xl. die
bus. ē Galē. in cōmēto dixit huiusmodi. tūc
remō pōtest ultra. xl. dies. ē potēs fuerit obe-
dient. ē subdit. ē q̄ calida ē in carnōsis loci
terminatur in resolutione ad uidēt ē acuti mor-
bi quia in. xiii. diebus. ē Et subdit affirmōdo
cām q̄ natura carnis rara ē ē tenera subitāme
uicina. ē Et subdit. Nā ēsa in cordis nerui tor-
ē collectionē recipit ē tardē difficulē. ē ex
hō pa iudicium. ē Hō ē q̄ si inderia cōter in
ēnita nerūca apparē, bonū ē. quia tunc materia
ē hēbat ēpti ad neruos. ē alia loca tendit. ē
loca illa dicit. quare bonū ē ē nō q̄ sīt pass-
ones plurimū mōcūtīr in ētere ē autūno. In ete
re. pter abūdantiā bicētū in bieme generatan
In autūno aūē pter eius malicīā ē rectitudi-
nem meatui in estate facē. ē aliquotiēs monēē
in bieme. pter frigiditatē compētuēnē. ē in
estate pter calditatē diffōlūēsūt nōt. Propte-
rio affōzit. ē Galē. hec passio fēcerūt nos ē
ēs exēntibus. quare materie sīte habēt rapti
ad locū sīturp. ē ibi fluunt sepe. ē phibent alie
egritudinēs. hec passio sepē sīt cōmōuet fe-
bres. ē ēs sepe colēramū mīt Auicē. Amplī-
ōs ē. mebrum in quo est dolor iuncture ē dis-
turnīat macrēsīt ē attenuat. hoc ē manifestāt
uicerbūnez ratio ē in. pmptu quia urtus debi-
lītat ē ne quīs atractio nutrimēti ad mēbra
diminuīt. ē assimilatio ē diminuīt propter ef-
fēt causam. Et nō solū diminuīt ista sed etiam
digestio particularis illius mēbri. Iedē quare
necessario mēbrum minuīt. Aterū ēcias q̄ est
tudinis iunctura. postquā ipsesse sīt in mem-
bro. ē acūs afflittionis ē dolorū remouētis
optimū tamē in ēa remōtā. quare q̄nia. Is de-
lor nō sīt in loco. remānet tamē in loco quēdam
debilitas. pter quā ē facili causa ad dolorem
deuēīt. Et ex hoc dixit Auicen. ad confirmādā
nem eius oīs immoderata qualitas diu existēs
in mēbro actū ipsius debilitat. Et hinc ēb q
nēcessēt fīt recidiue. Et. Rasis dixit in dis-
sionibus. quōnīā dolor iunctūrarum quādoq
pducīt ad afma: paralisīm: apoplesīam: nurbos
onē sensīum. Et quandoq̄ ad mortem subīt
e hec passio hereditaria ē ex ut sīdēt uelle ēs
lie. in commōtō illius afforisīmi. Sumūchi nō
podagrisant. dūi dicit sperma ēst quā mate-
latū necessārīo pedes filiorū debilitat ēre bona
digūna. Et. Dōbīs in ista pōtna sufficiēto ad o
rīm bunis pathēdis. In cura ista debes tres in-
tentiones habere. Prīa intentio ē ad prēuādum
ārēgnā uenīat. Secūda intētio ē ad curandum
dū iā infēctat ē ledit. Tertia intētio est ad reta
mēndū q̄ dum afflictio cēssat. Aterū prīa intentio
ē ad prēuandū habēt tres intentiones. Prima
ē ut materia nō generē. Secūdā ut generata ē
pellat. Tertia ut mēbrū mūdantia ē recipientia
rectificētur. Quātū ad regimē prēseruationū
ē pīa intentiōē, que erat de uitandū materia nō
generē. ē spēliēr frigida. adducō affōzimo
illius dignissimi magistri. Rainaldi. ē nūla mo
uēāt de hac materia potius fūme dīxit: primus
affōrisīmus. pedēs podagricorū aer offēndit ex
cellēter in frigidās ē facīgus ēstuare. Secūdus
est de ēbo ladēs potēēt. ē tīmīdēs aūē nec
non urīnīs fūme calēs fēnīt inferiorēs ēsenu-
ratū. Tertius pīsces yalualēs ē anguīlle iūctura
sēpe adūer sātur. Quartus ēstīminās infert iun
cturis ē capīti qui hac dālcīm cū uino et cibis
fūmīs. Quīntus ē potūs qui nō spectat ad uerīs
indīciū sīt iūnctūris mīstrat grauamen lesionis
Sextus ēscut aūarus uentēr cōprimīt omnes ar-
tūs. fīc cōtidiana largīssō fōyet ēsīs. Septimus
ōis fanīg debīlitatīo ē pedū fūspēcīo ledit iū-
cturas. Octauū in dormītōbū ledit nimīs arti-
culos occubītus relāpsūs. Nōn exīmīa ar-
nīb ēxīcat iracūdia repēīatē. Decūm ē, plrī
passīōnībus iūcturaē ē maxīē pedū negī ūtūm
nocētīus ē quātūaē nocābīlī tolerare. Et ex
dictis Dōs. cōnīcīlīē ipo. ē Sumūchi nō podā
grīsīs. Ē cōcludīt hoc ēt p maiōī, prēsp dixīt
Rainaldus dicēdo: crapula. ē ebrietas. indīge-
stīōnē exercītīū. ē purgatīōs omīssīō. ē. īnmo-
lēgīāē coīt. facīūt podagricos. ē ē hoc clare
bōs pūmā iuēīōnē. ē. ē phibētē ne materia ge-
nerēt. Secūdā ētēīō. ē erat mē gīnāē expulsīō
fīc coplēt. q̄ fīat ēstōīā uere. ē tautūpīnō. ē ma-
terīa īāngūīnēī. hoc fīat ālīīs incipīūt passīō
ē fīat ē pīncīpīo ēt ātē oppōsīto. Et ueneral-
mādū magīstēr Raynal. quōd purgare cū qua-
cārūmōcūs' hoc ē. Rēādē. quōd. dāgīīs. cārnīs
cīūnōīs. ēfēcārūm ēā ēāccārūm. ū. sūstīnūēr
albī bermōdatīllōr. ānī. ī. ā. medūlle cārtamī. ī.
vī. diagrīdīī. ī. iii. turbīt electī. ī. ī. mānē gūranē
mellīs ro. dēcīpūmārī. ānī. ī. ā. gūmīs gūcārī. ī. ī.
ē fīat electūārīū uōē ē. ī. ī. ā. Alīa folūmīā fīūt
a. Dēlīūē. ē a Nīcolao. sīcūt fīūt pīllūlē ō, ber-
modatīllōr. ē pīllūlē fētīdō. ē bermōdatīllā. ēpārī
ōīa sīūt cūacūāt ē tūcūrīīs. Pīllūlē ē. ō. īūūcīt
Bartho. de uīa gōīs uīcōīī fīlīūs fīī' ād Ēūīcī.
cūm. bermōdatīō. ē optīē ē pīēūrādūt cū īllā
ē hoc ipō uīēte bono regīmīne. ē erat a casū ē
ē fīūt. Repēādūs. ī. ī. ā. mīrabōdalānōr. cītrīnōr. ī.
ū. fūmūmēē. ī. ī. ēūūīcī. ī. ī.

tanadorum e deficcatorum furunge quod credidimus esse dermodactilus, amidi, cerusse ana parte i. confice cum aqua ro. camphora et hoc potest valere in augmento. Item oleum nucis cum rosa, cum albumine ovi nel cum lacte mulieris tale. et lac cum albumine oui etiam valet. Et Avicenna etiam dixit, et endivia fit cataplasma podagre et confert. Dixit succus usquiamum et cataplasma adhibitus minorem podagre sparadrem cum solum podagre auxilium est et recentia folia vel cataplasmae imposita dolores tollunt. Dixit iterum radix viole albe cum aceto podagre medicinam fit. Et Bartholomeus dixit q. sint rite et posite in aceto. Et Isaac de ya. dixit q. fit podagricis in tempore afflictionis decoquatur in aceto. et illud acetum apponatur. tale. et est magis resolutiuum. Dixit etiam Dioscori. folia temperatae podagricis impositus ista maximum praestat auxilium. Dixerunt aliqui, q. quando folia papauer. coquuntur in aqua. et ex primuntur et miscentur cum oleo ro. et emplastrantur confert doloti podagre calide. Item psilii cum aceto et oleo ro. confertur idem potest cum mucilago cum quando cus eis studit

Item decocto salicis et folia etiam ipsius emplastrati conferunt in podagra. et hoc experum est. Et Bartholomeus dixit q. huic potest addi accetum decocto carabaque. est species salicis vulgariter nuit. Avicenna. Jubuel. et. ya. dixit fiat emplastrum cum farina ordei e citomo. e aceto confert podagre calide e prohibet fluxum humorum ad locum: et expertum est.

Alumis dixit quando radix nerniciosis coquitur cum radice arnoglosse. et ponantur super podagram sedant eam. Si opium cum lacte miscetur e linit statim dolorem. tollit. Dixit etiam Alumus. dixit Serapio q. hoc magis facit quando miscetur cum lacte mulieris e croco. Et Bartholomeus dixit q. hoc fiendum est folium apud uehementem dolores vel ab acumine e materie. e non a materie multitudine. Ista possunt fieri omni tempore et dolorem mitigant. Item dixit Appulius de ve nicilari que est semper viua minor potius cum farina ordei. Serapio dixit cum lacte mulieris miscetur succus papuueris nigri e cera e oleum e cum eo liniatur. Et Dioscor. dixit q. facit maximum auxilium. Et Bartholo. dixit q. fiat cum cera alba et in aqua omnes partes acute sunt resolute e frigide remittunt et ut illi uehementiam dolorum et consortas conferet et podagre terra sigillata dissoluta addito medico oleo ro. et accti et superposita. Et Serap. dixit quando linitur cum gummi ferri et aceto super podagram confert. Aura argmenti est talis. Et Primo Dixit hoc valere. R. farine lentis. 3. vi. coquantur cum oxicrato et addatur de oleo ro. medicum e apponatur. Dioscorides dixit rasura cicutrule viridis cum pane mixta e superposita in podagra maximus est presidium quod peroptime sum experitus. dixit etiam de lentibus lenticule cum polenta ordei podagricis imposite valent. Et secundum Avicenna conesse nocent nervis conferunt apposite cum resolutione et consortatione. Item etiam valet emplastrum de farina ordei et citonio dictum supra in principio. Dioscorides etiam dixit accetum cum affungia ursina valet prohibet fluxus e inde resolut. Serapio dixit quando fit emplastri cum lenticula aque dulcis et salsich. ordei confert. Et subdit q. quando fit emplastrum lenticula mag. confert unguento magno. Dixit etiam medulla farine fine cortice quoquitur cum aqua et permiscetur cum affungia et Dioscorides dixit ides pulli Galieni et Dioscor. dixit quando tuba coquuntur et miscetur cum adipe anserino aut omino recenti dolorem podagricis et arteticum et dolorem nervum e contractionem sedat. Sicelio dixit cum aqua et cum uerificum cabollorum cum aceto imposita dolorem tollit et confert. Aura fit declinationis similis. Recipe mirre aloes croci an. diffoluantur cum aqua calaphan aut ordinie myrtacij et adderet. farla ordei et mel.

Galienus dixit R. pe aloes. 3. i. succi centaure. 3. s. florum lampasti aluminis scissi centaure. 3. s. thuris mirre opii mandragore ana. 3. s. aggregentur cum vino dulci e diffolugtur cum lacte e iungatur locus cum penna. Raf dixit R. mucillaginis psilii seminis lini e fenugreci farine ambotum cum cerota facto et oleo camellino. aggregentur. e ponatur super loci

Consulit tamen q. antecq ponantur fomentetur membrum cum aqua calida. e. ponantur medicine per horas. Dioscorides dixit accetum cum modico sulphuris in vino mirtum e superpositum epidum confert. Et ibi mult Serapio: e Avicenna dixit quando accetum embocatur cum fulgbure supra podagra confert. et iterus dixit Aristoteles fomentetur cum mirto e aceto restringit e melle e flamingo fecundum Appulium cum fale modico trita e apposita. confert podagre e dolori eius. cum nemosorum menstruum. Sicelio dixit succus radicis filicis cum oleo rosaceo. inicet. e mirtum mire prodest podagre calide. Serapio dixit canino adipe pedes iungere podagram lenigorem facit. Et Sicelio sic iniunxit dixit centulus trium sterum occidatur e ex fuligine eius liniatur podagra e optime confert. Et dixit etiam in magno dolore canlius affixa e fissus per potissum calidus applicetur e mitigatum valet. Rafia iterum dixit fepum gatti e filuestris valere. Et dixit etiam de medulla asini filuestris. Sicelio dixit etiam adeps piscis multum valet. Et Dioscorides dixit de adipe foci. Et Galienus de ea. dixit et pertinit est q. si tollantur fane parte. plantales. e cuiscentur prius de capite e decoquantur in aqua vsque ad tenalem dissolutionem sed tum quod peroptime sum experitus. dixit etiam de lentibus lenticule cum polenta ordei podagricis imposite valent. Et secundum Avicenna conesse nocent nervis conferunt apposite cum resolutione et consortatione. Item etiam valet emplastrum de farina ordei et citonio dictum supra in principio. Dioscorides etiam dixit accetum cum affungia ursina valet prohibet fluxus e inde resolut. Serapio dixit quando fit emplastri cum lenticula aque dulcis et salsich. ordei confert. Et subdit q. quando fit emplastrum lenticula mag. confert unguento magno. Dixit etiam medulla farine fine cortice quoquitur cum aqua et permiscetur cum affungia et Dioscorides dixit ides pulli Galieni et Dioscor. dixit quando tuba coquuntur et miscetur cum adipe anserino aut omino recenti dolorem podagricis et arteticum et dolorem nervum e contractionem sedat. Sicelio dixit cum aceto imposita dolorem tollit et confert. Aura fit declinationis similis. Recipe mirre aloes croci an. diffoluantur cum aqua calaphan aut ordinie myrtacij et adderet. farla ordei et mel.

Galienus dixit R. pe aloes. 3. i. succi centaure. 3. s. florum lampasti aluminis scissi centaure. 3. s. thuris mirre opii mandragore ana. 3. s. aggregentur cum vino dulci e diffolugtur cum lacte e iungatur locus cum penna. Raf dixit R. mucillaginis psilii seminis lini e fenugreci farine ambotum cum cerota facto et oleo camellino. aggregentur. e ponatur super loci

Consulit tamen q. antecq ponantur fomentetur membrum cum aqua calida. e. ponantur medicine per horas. Dioscorides dixit accetum cum modico sulphuris in vino mirtum e superpositum epidum confert. Et ibi mult Serapio: e Avicenna dixit quando accetum embocatur cum fulgbure supra podagra confert. et iterus dixit Aristoteles fomentetur cum mirto e aceto restringit e melle e flamingo fecundum Appulium cum fale modico trita e apposita. confert podagre e dolori eius. cum nemosorum menstruum. Sicelio dixit succus radicis filicis cum oleo rosaceo. inicet. e mirtum mire prodest podagre calide. Serapio dixit canino adipe pedes iungere podagram lenigorem facit. Et Sicelio sic iniunxit dixit centulus trium sterum occidatur e ex fuligine eius liniatur podagra e optime confert. Et dixit etiam in magno dolore canlius affixa e fissus per potissum calidus applicetur e mitigatum valet. Rafia iterum dixit fepum gatti e filuestris valere. Et dixit etiam de medulla asini filuestris. Sicelio dixit etiam adeps piscis multum valet. Et Dioscorides dixit de adipe foci. Et Galienus de ea. dixit et pertinit est q. si tollantur fane parte. plantales. e cuiscentur prius de capite e decoquantur in aqua vsque ad tenalem dissolutionem sed substantiarum suarum: de inde cum tali decoctione podagra uel cirugra embocet. mirabile dolore tollit. Et dixi cuiset boc vigo et unlissimis. collant rane fedicte e excociet e cuiscerent e nomes in aqua dulci laventur. demum ponatur in olia limpida e in solo oleo quamum sufficit coquantur. ore vasis cooperta. usq ad dissolutione partium earum. nunc illud oleum colletur per panium rarum. e et manibus fortiter exprimitur carnis earum. nec detinant. infrigdarder et illo oleo pedes podagrici et iuncture dolentes etiam et alie iuncturam et confert mult. Et dicunt etiam boog. oleum iuuncum locis canorosis mire operatur.

Capitulum secundum de podagra frigida.

I contigat, q̃ materia frigida sit facta purgatio ut dicit. e supina, et dicta eius ordinanda.

q̃ causet se a rebus frigidis grossis. e ab ad frigidaca. e debilior ab ebrietione. et a coitu respiciat se cui fatiatur post comestionem no ingediat balneo. Quemise ita repuisus. principio. R. fumemicia capillorum adipsoq. an. parte esset aqua parte. 3. dragma. certas parte unius gluinis piscii quatum sufficit ad aggregendi et fiat emplastri. Raf dixit. R. oleo nardini. storacis mirre oleo acacie fecidus q. nibi nicdebit cõmiscentur ad gallag et coctatur et dicebat in de iuncturari abandus, et fit at linimentu. Aliud. R. mucci cipressi mire mastices thuris an. 3. s. dragagii gumi arabici an. 3. ii. aque falue lib. 5. aqueo. o. lib. i. acet. 3. s. pulverizanda pulnerizentur et fiat emplastri. boc emplastri ponur super loci et gla. super facta purgatione ad ipsum nicbum. Et fecodeon in aceto cocti uel in aqua multo confert. Et Bar. dixit q. confert in causa frigida in principio et refrenat ratione acci. Appulius dixit berba marubii cum oleo ro. confert et alia formae poteo balsec et dicitur in libro capitulo de undimia. quare illic uide. et ista dicta nunc apponent in principio et augmento. Et ista statut et dectimenia et ibi ista. Et competent secundum Avicennam bec primo. R. theroria beumi calidi quantum voluerit. et calculum applicet. Et Serapio dixit quando ex stercore caprino cus supo. aqua et fit emplastrum, confert podagre Sextus plato dixit fic. R. fenugrecini. 3. xvi. sinapis. 3. iiii. mirtum et liniynt tollit dolores podagricis frigidum et valet in boc cau emplastra eumin ita competunt. Recipe mucillagin fenugreci seminis lini an. 3. s. thuri fine fale. 3. i. 5. olei fisaminii olei ro. an. 3. ii. cineris e radici cauliis. 3. s. cere q. sufficit e fac unguentum. Ne faccatus facetia de lele lini conquassa. e bui in aqua dicitur compestrisa valet. Jes. R. Vitella ouorum quatuor bene agitata. pulueis bermodactilorum. 3. i. miscean. e fiat emplastri. Ne dixit Ra. R. storacis liquide. castorei. euforbium. mirre. aloes. acacie. e ex bis oliuis cum vino teret. fiat epithima. primo tamen embroc et locus doloris cum aqua calida pecoridis camomille millefoli et aneti. Ro tamen q. ista mitigant dolorem ex materia concularia in loco isto modo. aqua ipsum resolunt e consumunt. quare cessat dolor. Dixit etiam Rasabirci fepum et ex hircore caprarum e croco qui ponitur super podagra dissoluit q. dolores tollit. Et Sera. dixit q. adeps ursi amiscetur confertur dixit Rasis. fepo hirci. e Bartholomeus dixit q. ista cola cum melle supposita multum valet. e boc qui nõ timetur de fluxu materie ad locum. nunc trahit materiam de profundo. Et ibi. dixit ad podagram frigidam et pprie in principio fui valet oleri de cucume e asinino e valet ad consumendum materiam

Et Auic. dixit fit oplm ex radice cucumeris e fimum in podagra confert. Et dixit etiam radix. Dioscorides cum stercore vacino dolorem podagre tollit consumendo ipsum materiam.

Emplastrum de ruta vt dixit Dioscorides etiam confert. Et dixit ruta filuestris mirta cum oliubano e cera maximus in podagra exigit auxilium. Et antequam ponatur primo lauetur locus cum calida. Et dixit etias Serapio quando fuliur nimium linitur cum aqua e nitro sup podagram confert ei. Et Bartholomeus dixit tale balneum vel inuctio facta ex bis fiat corpore euacuato et frequens fiat inunctio vel abluto. Tam iuncturas egricat e fortes facit e valet in fine dolorum frigidi e indebilitate iuncturarum superfluo non valet boc remedium. Et Avicenna dixit q. propilum est falio armoniaci. pere i dolore podagrico et Dialibas dixit q. stercus boum cum stercore capino et cinere caulium communium miscentur e in corporentur cum melle e emplastrentur.

Et in super dicit q. primo locus cum aqua decoctionis camomille millefoli aneti mixta ne contaurce e similiter oleum camomille. Et Rasis i almasore dixit. R. ar. bdelii storacis cum vino uetri dissoluti. ad partem vnam. fenugreci seminis lini ad partem medium. comminentur cum oleo costino et fiat emplastrum.

Finius ad eandem dixit. Recipe aloes. 3. i. mirre. 3. s. falias. 3. ii. croci. 3. i. farine lupinorum. 3. s. fulturis fabulis. 3. ii. melle libras. 3. aque cinerio quod sufficit ad coquendum et fiat emplastrum. Et Serapio dixit. emplastre radice ciclaminis est conquenens contentio nerueorum et parten medium. Continuit enim materia podagre que non est multe quantitatis ci nis ramorum ficus nel foliorum. mixtus cum mitello cui croco acetto e cera. Et dixit et Serapio qi fit emplastri ex pulegio solis. et fuliant donec indeat cutis. et tunc confert podagre. et Bartholomeus. dixit q. primo fiat euaporatio

Epithima.
Iusquiamus
Viola alba.
Acetus.
Sempuium.
Papauer.
Psilius.
Salix.
Carab.
Ordei.
Vermicul
Arnoglossa.
Opiuz.
Lac.
Crocus.
Domicularis
papauer nigrum
Terra Sigillata.
Eugo Acaz.
Lentes.
Cucurbitor.
Ruta.
Repercussiua.
Scordeon.
Marubitis.
Ficus fouu
Cucus capitis
Sinapis Semen.
Armoniaci.
Ciclaminis Radix.
Ficus Cinis.
Pulegium

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

cum aqua camomille nel melilotti et tunc dissoluit materia z trahit a pfundo. Et Aui. hoc idē dicit de calamēto z dicit ex p̄ fomēto fit cum pīn mac pissi ali opo cofenēsibus rosmarini cui facia oz.2 aceto pīgrisi loc' iungat cū melle z aqua nastur cui dolore auiculi podagre tollit. Et dicit et Serapi caules pultat z miscet cum farina fenugreci z aceto z sit epīsplastri iconfert. Et dicit etiam quando sit emplastrum et oppo. z oleo sfert podagricis z Bart. dix qn si tunc de sturi mē. Et Costa. dicit fuc' cum mezio aliuni coc' cū aceto pdest celeriter. In retolunōe de hu mē valet ē aq vite z oleis bij dicti ff moin c. ingui quiq materia de mixtas qre tic doc. ff ambigu in dictis ē. Dico q' q medicine oere pti mitcere ff pectura opantur b' nō obstāte pono aliq alia posita vnlia a doctorib' diuers q valet ē passiōe ala z resolutia ē z materia ēsumit. Ra.1 diuisibilē' nūq accipe mica pāis filigū z mitta cuop aqa croci specta cū lacte z sapa. Et Auēsoar dixit. R. farie ordei lbj. cinerīs hucii cipsīl.q.1. pficat cū oleo z aq. Albuca. dixit. R. farine fenugreci seminis lini anci camolēl.an.3.z. bdelli. Boraceis ligde armōiaci galbā.an.3.9. oleo ē lilio q̄ fiffricit pissuli gūma cū aceto fiat epīs. Auic. R. farine fenugreci lb.1. coāt cū oximel z mica pāis filigū z mitta cuop aqa croci z bulliat feci fal mitij naleg. Ra.1 diuisibilē' cibuli spissa' cū oleo ro. pōt valere. Cing' Ba. in cathagenis in fine de ramis. R. olei radi cū cucūri agestij lb.1. olei mnaqie z alcbane cere z thetis galbā z medulle ossū cerui an. 4.1. ranaz. iii. mezo fāguis refundis.ii. bal sani. 3.ii. coquāt rane z fāguis refundit cū oleo z colentur z feli miscatur z fiat ingtentū. Lingue ti preciosū de ulcē ipsius mesue. R. aulpe integrā cum ff ictorib' et p̄ē i anse cū aq faliā ut no et oleo. Et ultra hoc pone in illo nasē falium z rosmarini imperiis anetij cuginij z ma xorandola illa bulliat usq ad tini consumptionem et aq et tāti bulliat et q̄ caro mulpo ab of se separetur et postea in torculari expriamur z colentur et ex illa colatura fiat ungtūm. Unguentum de usperiūnoniibus secundum Rab. R. uel pertiū nū. vii. in numero et pone in caldario z coboperi cū aqua plumali z coque usq ad mediatatem et postea cola et pone fāundes oos z oos superiora faliciā et coque usq ad cōsuptionem aque et cola et fiat ungtūm. Dalia bās aute de illis faciebat balneū et in decocto ne addebat rapas et porros et cepas et cymam et cauda de leuiculi et apium. Item precepit et locus lauetur cum brodio ragaū et valet multum fungnentum sferis tbadei bonomēlis. R. anisere pingue deplumatā et mundatā de tertiribus et fiscetur cū carnib' gatoq pīguij solatoz cum sale oei et sale nitrio et sale armōiaco z fāligēma atq alice an.3.3. addat cufozbij asse fende cathoei an.3.3.z. ad lētā ignem.ai sicut et quod dissoluatur reinceanir et ex illo fiat ungtūm. Et aliqui alii magistri dicunt q̄ infaciamento illius potest poni cum arenea pes colubri' et bermodactili Dioskorides ad dit etā partaria rūā marubii radicef cucumeris agrestis folia edere z cum frigida mali in fusiū nūq est magis pcosa in materia frigida z aniq̄ē mpalitri. Ra.1 de formici. R. tere formicaq; ci ouis z totū.3.iii. farie ordei z fabe an.3.i. rof.3.s. malue madragore an.3.vi. coque ros malua et madragora in tribus lib. aque usq ad mediatatē z cola z cōfice reliquias medicinas in mortario pulueriziatas habēdo tra albumina ouorū z dno utella et utere z uelet boc maxime in materia calida nota tamen q̄ fin valent in fomēta cum aqua q̄ fomēficiūt cū sinapi z cū oleo ipsius z fermeto simulabut q materiam a profundo trahunt. Et nō ut dicit Albucar aliquando fiunt cauteria actualia ut potentialia circa uncturam uel in medio ut dicit z quatuor magistri dicunt q̄ permittat fiere materiam per dies triginta qui est terminus antecaruum cum foliis caulium cedere z tenuōere fit curatus z Apocas. Et Galen' i libo aforismo sexte partiuale quibuscūq; humores podagrici fiunt z cetera z dixit q̄ terminus est .30. dierum neqz transeunt si fiunt bene curati. Quarta intentio que est remouere accidentia q̄ illa passiōni accidūt, sic complenur. z paulo gā in loco e dolor sepe de eo loquar. quia accidēt podagre est sepe dolor ipse ifinus loci mudbus modis remouetur. Uno modo cum cuppoantus et resolutius superius dictis z ducendis z boc est quia ille dolor calor ratione materie calcate in loco z aliquoriens materia cum ma la complexione calida z materia concalta in loco cauātur dolor. quare anodina communiūt z quia dolor iste non causatur a mala complexione frigida de ipso non facio mentionem. Alio modo remouetur dolor ille cum narcoticis quia tamen difficile est operari cum narcoticis solum ideo semper in boc casu melius est permiscere opiata cum cuppoantibus z in boc medio communiūt. Ballenus Rafis z Aiugatna. R. unici panis albissimi. et misce cum in tate uaccino bonoc fiat sicut unguentum. z pone decimam partem croci. z quartam partē ipsius opiuopium sit tamen quanta est. quarta pars ipsius croci z confiendo fiat sicut unguentum z apponatur z fepe remouetur. Ad idem. R. cipe. cerotī rosati lb.1. opii croci an.3.ii. z misce z applicentur. Amisrancius ad idem pone aut dij z camphorā confectos cum aqua rosarum ad idem dixit. R. capita papaualbi cum farina z corticibus suis olei mudati an. partes. z semis infusiunti partem terniam illius. bullantur in lbra.1. aque usq ad consumptionem medicetatis deinde colentur z in colatura ad dantur mucilagines pīlis fenugreci semis lini cum aceto quanta z decoctura olei rosarum albumina ouorum quanta est medicina et fiat lini mentum in quo infundantur p̄ar lune z frigidis applicentur z frigido calefit rēoneat. Et p̄ ne ritiaōne recepte adduco ego illud q̄ dicit Jpocr. Galen. p̄mico illius affoisi. quinte pticule in articulis tūores z dolores sine ulceratiōe et podagra z spasmo boz plurima frigida malia in fusū refrigidat attenuat z dolore solut. ffupoz enim mediocris dolore minuit. Dixit Galie. frigida fieut dixit apostēata imāt calida z redicida z fāguinea z in fie dicit vnde fit q̄ ppe frigida fuppositā bis fuppoz facit z fupoz ci sic ffi solui dolore minuit. Aliud accidēs fie cūrū medicine que debent apptoriari resolutie ff puctalr fic aq primāt. imo aliquotiē nimis resolunt quia fiduile resolutiūr z grossū remāet. Si g' b' aunge in arteria ipsi fiscile z istas remouē nihilominū remouet cū mollitinis z resolutiūs domestica et carne iuā fistas balam. z in ca'. ē sephirog. Et Ra.1 libello fino de iam cumq passiōib' pōt modo euaporatio cum marcheffia iunta z i aceto extinctā. Ite pōt boc speciale. R. ar. pomgranati galbā bdelii salsur niri finapis pirer. ii. pt. q. coquāmur in surgrui z olei fil z crime. ci aceto z bulliāt et fiat emplā z fuppoat loco pri mollificato.

Ad cāde intentōē dixit illo nalere. R. bdellii cū aceto z modico crob z melle infiollunt z iii. olibani oppoonati ar. mire. an. 3.i.s. olei camomille. z iii. olei anij pinguedinis galline unsep. anguille. an. 3.i. pinguedinis iuuni. 3.ii. et fiat ungtūm. Valet ē magis pui z magni q̄ ḡ Reas habuim' fuper. ī p̄ lī. z illic iude z ma laxē ci olo costino. Sa. ho io: simplicitū farmachos tellat q̄ cas' coc' cū iure ribie fabin pōt ripēdere cuē ci molēna ēsint lapide gop leoa z mollificat ouricie ūcturar z expīti ē. Et Ra. dixit q̄ b' expe' ē z. pbauit. ff addicīdit nasturciū. Ité aliud. R. bdelii ar. ossolunt i uino uetera z cōficiat cū florice z fe. lini z fenugre ci an. 3.iii. Ité R. armo. galbā oppo. tem patop i aceto. 3.i. picis nauał. 3.i. z miscē' ma farādo cū oleo costino z fiat epīs. Bis' nalere tunipini oleū costino z bdellium fulfures z b' sp facti refolunōb' ci mollitinis ut loco pro pio pīcij ēqt in p' lī. ca. de sephirosib' et balnei ē optimū. R. foliōr lauri maiōr de rute an. XVI. flor camomille. flor anthos uinosp fricendos an. 3.i. oos ff et bulliāt in aq ci q̄ fiat fomētatio. Et b' sp facta purgationē. et mollitinis precedentibus.

Postemata dura

z fanisosa i iftis locis generā ē re sa nio sa curā ut dicti ē ē. de aqatiqui ta liq locop. Si ē ff fint dura fiat purgatio mo dicto i aliis aqanb' z ffitib'. Et facta purgatiōe. z dieta ordinata valet ēta q̄ ncā ff in ca. de oēti p cura ill' fenī accidēcio tūoē et extinēm i aliq' loco vel i uincinis ex materia dura resolutiū ipsa p'. emplin facti ē ff foliio rafani ossi mi bitumen i uicturi cessato dolore ēsi tu timeres ō nimia resolutiōe appōas poētē fecit. Ité cauleo mixti ci rubea z ē cotidāo z farina ordei ē fale trito vel medulla pāis salit z fuppo sita diffoluit tūores podagricī z articōspiall' b' et coc' cū vino z melle z fuppositis tūoez tollit. Appu. dixit. R. pedes tumēt berba plantaginis ausa z ci aceto imposita tumōē tollit. Et dicit et berba fanantio tūoez z dolorem pēdū tollit z neruoz ci affungia veteri. Eirā'. dixit. fiere' capaz ci vino uieteri cōcti z fuppositi tūoēs articūlor z gēlatiū z vulnez z b'oop pīcij ēqt. Et Ra.1 dixit. R. ca. in p' plici de limacis tritis ci cōcbilib' fiiij in tūoēs' uicturar z arteriōr valet. Et Lip'. dixit Galie. de calamēto pālā g'. q̄ exiccatē pre cinis pōt bibidata cumes plumes q̄dē calidate hiuate stipiciate nō cōgregāt z astrīgēs fubstātā. Et voluit ē Ga. in ī. terapēne q in ī. libo' numeftacionib' fiat inuncio fricatione facta ci olio z fale z aceto vel ci q̄ appōāt fpongia noua uel ātiq ablata ci lixiuio fale z nitro z ci aceti pap applicata i ipalni et ci cera malararia z fuppositi tūoez fcatiōez z podagricos tollit et fcaticiū vingiū q̄ ē vile ad relūnēdū religas i apate cāso fs. Ra. R. cere dif solute ci olo ō lilio z admisceāt mucillagēs fenugreci. fe. lini z fiat linimēto. Aliū. q̄ ē expā R. cere pīē. olei anet. pl. x. z fiat ungtūm. ci subtili pulue camōillesh noluer. magis fozte adhipidēt gallie l anat. Et ci noluēs istas medicinas opari p' tene mēbr i aq bēe efficiat rubēcia fiēt. z p. vi. bōas pīmitat po stea ita iterē faciat ci aq i ē z iterē immētat z expīti ē. et q̄ loli fruīt. z fpōgie i fiistra polia i acēto calo z loco applicata ralēs tūoez ossoluiēt z expīti. Et. R. cimer. ofbacos cāpte cinera spōgie coqnāt i vino stiptico fiue pōtico pīmīxa aq modica z fde pedes i mēbr laet. pīmissa sp suffuigio fco eū aceto pīecto sup la pides mollēs. Et ci cāidoos bic ē addancē z fpe q̄ oca sē i p' lī. ca. de yndimia.

Ec ouricies acci

dit rōe solutiōis pīmitat. vt fracturē z ista figura ē. Et ē ī ī figura ē. pīcij indicare in bēs ē ē a ouricie q̄ sit ī locis fuēit maratmat' talē q̄ fricādo nō rubea loc'. tūc cura ēt suspectam dixit. Ra. sūr ē in loco fuēit fentpuns aut nall' ieē cura ē suspecta. Et ē pēē meliozari ēso regrīē magnū. Si g' ī loco dē set materia cūrēt cū incisiuēr dicit Ra. Ites p' mollificationē ē unī euaporatio cū lapidib' ignitis z ēmincis z aceto z fiat resolutio ut. R. dicti ēt capitulo de sclerosis z in capit. de ferophula: Ad quod ca. 29 talib' recurrendum est. Si autem nōn est ibi materia apparens vel

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia

modica fit sep facta purgatisse pecdā illo mō
In primis locus mollificetur cum aq decoctio
nis capitum et pedum castratorū nel montonij
et ito si nilo in extendendo et extrahendo
membri propter qui quod nidi operatur cuis
mollificet locus cū multo quonia multus mol
lificat, aut etiā aqua mucilaginosa decoctionis radicum altee e radicij ultimi camōille
melilotij fenugreci e semis lini. Deciput aut
Guil. de vaq aurequa ista resolutiva ponant
primo loc ambocectur cus aqua calida donec
locus ribat deinde resolutiva dicta in alio ca
t dicenda applicetur pa ea et dictus. Sitis pa
cius apponat boc emplastrū. R. diaffice lbr. 9.
lei laurini olei masticiui olei o lilio olei o bed
olei mustellini olei nucis indice aā. 4. 5. assunge
iliteris angulite carbis galline asini medulle
cruris minis e cerui aā. 3. 1. bdelii stypi bid
de storacis liquide aā. 3. 5. pingnedis reticulorū
cathoeti. 5. aut cere quod sufficit e fiat ligueni
t fingat locus. ppe inguine cū unguento ifo
dienda applicet boc emplastrū. R. cere picis dia
quilon aā. 4. assunge asini. 4. 5. laudani spsi
bitide galbani opponoaci armōiaci bdelii storacis calamite, mastichis farcocolle diffoluantur
cū vino e fit quādas aā. 3. assunge aquile ur
fi angulite fiuri fecis olei de lilio terbentine
aā. 3. 5. farine fenugreci e seminis lini et croci
aā. 3. aut fiat emplastrū et superpōatur. Et gene
ra diaquilon adhuc fit conciencia. Deinde lo
linē q aqua fenugrecij bibat distillata septicē
cet ad boc laudana. Et neteres aliqui dixerunt
q oēs duricies uicurarū diffoluit armoniacus
a. ppiciate que è in eo e confert ipsi foli adhibitū e et mixtū cum alis medicinis. Et Rasis
milt q def cum succo marubii e ficados mixtis cū aqua decoctiōis marubii viridis e camedreos. Et dixit q debet dari sepe. nq in arteria
ca que è ex bilote gastro. Serapio dixit armoniaci quando sit emplastrū cū eo e pice e melle
resolut bilotea pure factas in uncturis. Alch.
dixit q potest fieri emplastrū ex ipso et melle
eio uiler omnibus duricibus diffoluendis
diffoluit enī nodositates que fiunt in membris
e uncturis. Serapinū. diffoluit. cum succo caprarū et aceto. Ipositū. Auicen. dixit viscus lenit uncturas cū tanta cera quātus è ipse et sub
equali pōdere de ratina pini. Dixit enim ratina
resolut duricies uicturarū e similiter eius decoctio. Et dixit etiā camepiteos resolut duriciē
podagre. Voluit etiam q ex tuderi fiat emplāstrū
podagre e galen. Alch. dixit confert ad omnia
eminentias que fiunt in uncturis emplastrum,
factum de pomis stipticis, scriptis supra tractatu de apostematibus ani. Et Alch. dixit de eo
q deber ipsi cyclopilat e duricie uncturarum e nodosities omnium nodositatibus e contractū
nibus membrorum quas causant materie diffrillio resolutionis radix narcisi mixta cus melle aut cum oleo ipsius e emplastrata. Serapio
dixit radix gramen silustrii cum aceto confert
spasmo e mollit duriciem e apostemata uicurarum. Et dixit etiam sic q cum radice cheri
eirrui curant duriciem et apostemata uicturarum. Dixit etiam uirtus medulle est q resolut e mollificat duricies e putrefactiones nerouum et lacertorum e humorum qui sunt in
corpore e illa que est melior est medulla offij
cerui post illam cum medulla uituli e boum
e magnorum hircorum. e potest arietis. Et
dixit etiam fit uio ranarum est conuenienq qui
eleuatur apostematibus antiquis que sunt i corpo quando proiciatur super ea. Confert etiam
duriciebus uicturarum et apostematibus earū
secundum Auicennam e maxime in antigi corporibus tertius capparum et propie mixtum
cum acero aut farina ordei quod summe expertū. Et Galienus dixit in. 5. et oēa fecun sit
ipsum e curatur cotsus uetus cum aqua decoctionis crurum potcorum falitorum e et eo fiat
super nodositatibus e duriciebus uncturarū
emplāstrum illius rumpet e extrahet ab eis q
est similie gipso sine impedimento. Et dixit
q expertus fuit e fuit cassus uetus ex lacte uaccino nalde pinguis e etiam acuis substantie. p
pter pinguedinem et uenustatem e dixit q id
boc cassi est magni iuuamenti. Et Rasis ac
cipiatur sua in bac mixtura nasturcij diffoluat
e folum cum aqua decocionis pedum porcorum e dixit boc se fore sepe expertum. Et idem
per omnia dixit Auicen. Et secidum Auicencasus potest diffolui cum oleo e secundus ipsum est magni iuuamenti. / Unguentus et cbi
rannī scripsum inbe podagra calida est magni
iuuamenti in boc. Unguentum Barbo. è vn
diffolutum ralor duricies quando recenset fit
sedans etiam dolorem in loco diffolutur oinquilon cum oleo nardino e cum pecia superpo
natur. tamen embrocatione facta ex decoctione
maluc alee camōille e extremitatuys abfinthii

Capitulus quintus de dolore iscurre pedis

Jcet in podagra

frigida facta fuerit mentō de dolore
cius in quarta intentione hic tamē o
dolore podagre sue de dolore iuncture pedis
capitulum speciale facto complenius illius ē
te intentionis primo facta purgatione modo
dicto in capitulo de podagra calida uel frigida
secū necessitatē dico ista ualere. Ista dixit q
radix Pime species que dicitur angelica e ē ma
triculis secundum muleos conuenia cum melle
tam cito dolorem podagricum sanat.
Et Appulē dixit q detur post cenam. Et Barbolo dixit q detur in feto loco cene. Et dixit
etiam de ambrosia que est etiam species arcemisie q folia ipsius in podagra sunt singulare
precidium. Alco etiam de succo ipsius been si
cum in illirica mixtus et in cataplasmate po

situs q multa bibita dolore podagricū tollit. Dixit et q aristo. rotunda pdest podagricis e spasmos q fit in lacertis si cū aq bibit. Et Auicē.
dixit q aristo. lōga cōfert cōtractioni lacertorū
e ē quinis epithima sup podagra e pie rotunda. Dixit Dias. o. lacticia ta fit i rue filuestris
mixtus cū olibano e cera aq. maximi in podagra exstit auxilius. Sz aliqi apponē locus laue
tur ejus loci ad minus bratbus boris diuinitat
Succus e ex alterius rue. oco q. vi folia cū
melle valet e Barbo. dixit qd materia è difficilis resolutionis et nō timet de fluxu materie tic
bibi materia de pindo. Si ē timet de fluxu
pertina calidiate fac. cū fimo folia aut melle
secū addito. Dixit è recēs murcha nō cura podagricis e arteriis medicat calida fomentatione
apposita ipa nādū calefacit sine modicatione e
ē tupica. Dixit ire emplām cus scordon i acetō cocto vel mixto i aq oēs podagricis offert
Dixit e rapa cocta et ipsa cū adipe porci no fa
lita admirza dolore podagricū tollit. Et Barb.
dixit q rapa aqua apponat in frā e dulcia i cā
lidat dico ego q decocto rapae et ipse rape em
plastrē aferuit i podagra. Dixit et folia berbe ra
biose sicca. i ipsita maxima in podagra fistat
effectūz dicē berba uerucaria q uerucaē extirpat et uocat e eliotropion. Et scridi Bar. da
misceri cū aliq unguēto i cog i aq e fomitari re
solut et biere cū ca tuat. Ex dixit et foli populū
nisa cū aceto maligna. i apposita do. pda. red
mēdat et ma pasta sic nucleo apposita p ti ria
pa podagricis medicat marie ci oppos. Alc.
dixē o utrag catapu. q uere tollit i uitiū pude
uberē quos podagricē pficiū. Apud ē bēda
camedreos si i pulmē mollissimū redacta e cū
aq cassa in podagra mirifice mitigationē prestat
Et dixit ueg berbonica cocta ad cōsumptio
nē tertie pēs ad potui dan i imposita mirifice
dolor tollit. Et Serapio dixit qd ex ea tota
fit emplām. fert podagra. Et ibē. dixit q boc
fiat qd ampliē materia nō fluit vt tūc resolut q
fluxū. Et dixit Appulius ad pedū dolorē e ner
uos berba marubii et oleo ro. pungēa pungēa
sine mora. Et Dias. dixit succus marubii cū melle illinitur nervos e locis optimum est.
Dixit adhuc Appulius. tormentilla trita cū oleo
pungēa terna nie dolorē tollit pedū. Pali. dixit
galaga confert colice e podagre frie. / Auicē.
dixit peonia cōfert podagrām et Auicē. dixit
emplām de hermodactilis fiati fedat dolores podagricis. ves fie dixit Auicē. cū ex eo fit empl
mutonicis indutis adeps et i lapideā materia cū
uerte. i ē cōferēs e fontis tinaca. Dixit et radix
dragātee cum stercore vaccino valet fugia podagam e dolorem iuncturarum. Dixit et ferme
mirofis. ipsin ad dolorē q ē i lestiori pē pedis
i. Consti. dixit aposma anjoni optimū e epileticis et freneticis e podagre. Et Aui. dixit
amoni decoctio bibit ad podagra. Dixit et succe
fricatis cicutmeris asini coctus cū aceto frigidū
podagre apposita ed celeriter curat. / Et Diasc.

dixit ad cōsumēdum materia in os parte parum
sensibili cū oleo cucumere asinino sup podagra
Vera. dixit qd fit emplām de opponōaco et
oleo. offert podagre. Et Barbo. dixit q valet
in cā frigida qd de fluxu amplius nō timet. Et
dixit et emplām ex radice ciclamie e cōuenienq
cōtorsioni neruos e podagre. Et dixit qd fit em
plām cū bulbis solii aut cū eis e melle cōfert do
lori iscurrat e podagre. Dixit et radix dragā
tee mixtus et alterius rue. oco q. vi folia cū
melle valet e Barbo. dixit qd materia è difficilis resolutionis et nō timet de fluxu materie tic
bibi materia de pindo. Si ē timet de fluxu
pertina calidiate fac. cū fimo folia aut melle
secū addito. Dixit è recēs murcha nō cura podagricis e arteriis medicat calida fomentatione
apposita ipa nādū calefacit sine modicatione e
ē tupica. Dixit ire emplām cus scordon i acetō cocto vel mixto i aq oēs podagricis offert
Dixit e rapa cocta et ipsa cū adipe porci no fa
lita admirza dolore podagricū tollit. Et Barb.
dixit q rapa aqua apponat in frā e dulcia i cā
lidat dico ego q decocto rapae et ipse rape em
plastrē aferuit i podagra. Dixit et folia berbe ra
biose sicca. i ipsita maxima in podagra fistat
effectūz dicē berba uerucaria q uerucaē extirpat et uocat e eliotropion. Et scridi Bar. da
misceri cū aliq unguēto i cog i aq e fomitari re
solut et biere cū ca tuat. Ex dixit et foli populū
nisa cū aceto maligna. i apposita do. pda. red
mēdat et ma pasta sic nucleo apposita p ti ria
pa podagricis medicat marie ci oppos. Alc.
dixē o utrag catapu. q uere tollit i uitiū pude
uberē quos podagricē pficiū. Apud ē bēda
camedreos si i pulmē mollissimū redacta e cū
aq cassa in podagra mirifice mitigationē prestat
Et dixit ueg berbonica cocta ad cōsumptio
nē tertie pēs ad potui dan i imposita mirifice
dolor tollit. Et Serapio dixit qd ex ea tota
fit emplām. fert podagre. Et ibē. dixit q boc
fiat qd ampliē materia nō fluit vt tūc resolut q
fluxū. Et dixit Appulius ad pedū dolorē e ner
uos berba marubii et oleo ro. pungēa pungēa
sine mora. Et Dias. dixit succus marubii cū melle illinitur nervos e locis optimum est.
Dixit adhuc Appulius. tormentilla trita cū oleo
pungēa terna nie dolorē tollit pedū. Pali. dixit
galaga confert colice e podagre frie. / Auicē.
dixit peonia cōfert podagrām et Auicē. dixit
emplām de hermodactilis fiati fedat dolores podagricis. ves fie dixit Auicē. cū ex eo fit empl
mutonicis indutis adeps et i lapideā materia cū
uerte. i ē cōferēs e fontis tinaca. Dixit et radix
dragātee cum stercore vaccino valet fugia podagam e dolorem iuncturarum. Dixit et fermiro fis ipsin ad dolorē q ē i lestiori pē pedis
i. Consti. dixit aposma anjoni optimū e epileticis et freneticis e podagre. Et Aui. dixit
amoni decoctio bibit ad podagra. Dixit et succe
fricatis cicutmeris asini coctus cū aceto frigidū
podagre apposita ed celeriter curat. / Et Diasc.

Ca. vi de dolore cope.

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

Elia superius di

ri me de dolore genu, nunc ē eo mē tionem facio. Incipiens tamē primo a dolore corē qui dolor est in musculis corē e non adhiberi in hoc differt a dolore scatico q ē in neuro corē. Primo facta purgatione ut mei cōsuetudo est. Apulius dixit berbe betonice. 3. ii. cum mulsa potui dare z febricitantibus aqua cata dolore lithoriam et coxarū dicunius sinaretur et fic ad libitum z dolore coxarū herba sanatur? tusa i aqua cata in uino potui dabis validissime prodesse dicimus. Et dixit eias fic ad fcie nel corē dolore herba pulegii decoque i aceto et potui dabis validissime pdesse dicimus nec pregnāti nederis. Et herba pulegii et piperi eque ponderibus trito i balnco pscribis ubi doloz habet mirifice sanabitur. Alchdixit alius iuler oolozā frigido coxarum et coxarum. Constantinus dixit opitula ipsius causpitheos dolorē femozis et coxarum tollit. Dia. dixit radix matricarie trita ci affunga et aceto z interdum sanat doloē coxarum. Et Barbo. dixit q tollit dolorem factum ex lassitudine et nimiostate aut humiditate subiti inclusa in ulliset tulit enim q rota berba cōferat. similiter preparata et ab solum radix. Et dixit eias Dia. de succo seminis sinapis mixto cum aqua nel melle sicut dispositio indicat et corē do. per uesicas et pustulas degerit. Et dixerunt eiam isti q succus affodolorum cum oleo mixtus z corpis inunctus dolorem ipsarū tollit. Sed. o. vi. Ego autem in doloē coxarum et crurium in parte carnosa facio expressiūa multa boc esse utilissima, antera z malitx bulliatur in oleo cadmōdilino et ex eo corē posita inunguntur. ego si addat modicū de opio est mirabile doloēm enam coxarum qui quandoq; contractius est in dentur. Curatur optime cum isto unguento. Dico ego. R. mucilaginis fenugreci semis lini assi. et cum modico succi anei z succi caulis. et oleo mix. e cera quod sufficit fiat unguentū.

Capitulum septimum de dolore genu.

Cio infallanter

q multa dicenda inferius i capitul vniuersalibus de dolore inuncturarū que ad doloē applicatis genui existunt utilia quare cum expedit ad illa capitula recurratur: nā hic solū dicemus aliqua que proprie ad ipsorū doloē et tumorē spāliter uetere laudanerip. Alchdixit pecoctio ipericon potata iuler doloēi genu. Et dixit eiam spara gi nalent doloēi genuum aiuqu. Et ego dico q bibatur fiant dicti est in dolore poris. Serapio dixit oleū de nice iudica uetustū confert doloēi genuū bibitū et linitū et maxime cum aqua nel mistetur cū oleo nucleorū piscorū quādo de uno quoq; administrat. 3. i. aut aur. i. Avic. dixit emplastrū fiat cum et foliis oliandri ocōcio i oleo iuler in doloē dorsi z genu. Dalabdax dixit folia plantani viridiacōdula conferūt in apostematibus genuū. Et Isaac ordeo dixit q genu i fiata curat. Alchdixit albar e plantania ide fit. Apulius dixit berba iuliquania albi tusa cum stercore ouino et modico aceto facti quasi malangina imposita tumoē genuū iel ubiūq; tollit et eiam ubiūq; fuerit tumor. Constantin dixit sterc cū uiccmi cum aceto mixtum e tuori geniculorum appositū tollit tumorem e doloēm sedat. Alchdixit q cum aceto [illegible] pontica. Dia. dixit q ad doloē genuū e tumor tumuorum apponatur sterc cū capre cum farina ordei z pasta e mixta q celeriate illum sana qd ē exptū. Et de pasta uinū lipbanū q fit p multū ex fola aqua piccta supra uinacia.

Balie in p de splici de stercore caprio loquit dicit hic sermōē. Ego igitur i hoc sup gencronicū tūoē difficile solubile ūtus fū eo pr oxierati cataplari iubēs ordeacea farīa permisce stercori e mirabiliter adiuē e bō. Et idē dit. Erat ā rufus in quo facti e boc e prior et q in oib cōstitutis ūtibus e cōsimilib tūoribus ūtus fū e o i fiter in tūoēmif profuit.

Serapio dixit fic stercus caprarū e calidū relo luuniū et cōfert apūbus fraudulētis sicut fū e pōstata genuū z dolori iuncturarū z fcie q mi sceē cū fā. ordei z cū aceto cōficiē e pōtur sup loci maxie i corporib duris z solidis sicut fē corpa rusticorū. Balie in cōmento de lapide gage dixit fui ādit usus eo i cronicis infantiis difficile fanabilibus q in genu: soluit enī tumores genuū e oēs tūores alios difficile resolubiles boc emptm. R. lapidis gagate pē. i. marcasite pē. 5. fi stercoī colubini z caprini ā. pē. 5. q ōa miscentur cū piquedie porci ālīqua z mozi o oleo rosacū aceto z fiat emplāstrū pille scripe in cā de dolore dorsi hic ualet quare ide illic.

Capitulū octauū de dolore uncturarū calcā

Cubā aliqua con

secūt hoc ca q i dolore uncturarū calcā ualet i ulcēdat. dixit fuc. Bere potaē ualet artetice e dolori uncturarū. dixit e doloē uebeuīē uncturarū z ē oēs doloē fedat folia mādragore at cortex radicū ipsū q ē terī fortit e suppōnit q pōtentiā mirabile. q ē bō casu nō soli fs ē i dolore tesso facto i brachio p ūbū cubiti adiuēse dixit et folia papaueris hocota z cū rosa trita mor bis articularibus linitur. Et Mesue dixit oleū qd fit ē floribus et fimmitatibus et foliis papaueris sedat doloēs calidos et facit somnum. Et Alchīn dixit sic absolute de semine papaueris nigri si terat diligenter et ex eo cataplasmetur languida mīgrafedatur eorum langor. Alchmus dixit quando miscetur radix mandragore cum farīa ordei, doloem arteticum mitigat et qi ēritur cum aceto et ponitur super cirogram curat: eamē hoc fam expertus z confert etiam mixta cum farina ordei z aceto simiter similiter cum elfita frumenti tollit hoc mirabiliter scilicet calorem ignem qui quandoque apparet in membris. Et Aiucenna dixit: fuligmanus sedat sua z suspectione doloēs pulsatiōes. Dixit eiam Alchdandalus rubeus conficit cum succo uermicularia uel semperuiue nel portulace uel lenticle arteice calidere apostemarū calidū uel et prohibet ne humores fluant ad locum. Et dixit eiam quando mangitur locus cū murcia e proprie eum noua z fine coctio uel doloēi uncturarum. Et dixit eiam Alchdin dē gito manus in anulo ualet doloēi manuum aut manuum arteice. Et dixit eiam auctoriate pātegni q eiam boc folium facit in manu retenta e eiam boc dixit Dalabdax e secundum Dalabdacen psalmi ipsorum nitiga. Aiucenna dixit insuiamus sedat sua suspectione doloēs pulsatiōes. Et dixit eiam folia plantani doloēi iūcturarum iuler ualia et apostemadulis calidis i eis e proprie geniculoūm z fecundum ipsum est plantā frigida z siccas dixit mirsua pomē super podagram et doloēm uncturarum calidum et ualet folia eiam temperuiue contusa e apposita in principio arteice calide peoptimum sunt remedium. In frigida arteica ponatur cum spo capino. Alchdixit q eias conferūt mixta cum farina ordei e cōfortant cyragre: z iōpotell vermicularie qui decaudis ipsium est ē peruiue. Serapio quādoquando fit emplastrū cum psilio et oleo rosarū z aceto et aqua. sfert doloēi uncturarum. Et Aiucenna ualt q psilū fit frytum et confert omnibus doloēibus calidis. Dēfue dixit q oleū de ranis confert doloēi arteico et podagico calidis. folum, etiam oleum mirtinum supra iuncius confert arteice embrocatio etiam facta loco cum iure pariatā manūrum decollatarum e muscerataram multū sedat doloēm arteicum quod fum sepe experte ue embrocatione z oleo earum. Balie laudatur in principio doloēis uncturarum. Cuibus cunq; fit locus in uncione facta cum aliquo oleorum frigidorum confractorum usq ad spū sundēmen in mortario plumbeo cū pistello plū beo fiat est oleum mirtinum aut rosarum uel croniorum uel consuile. Et ego dico q o fū lum in causa ista calida confert mirtinum sicut istud sepe fuerim expertus in cancro ulcerato uel in alia apostemadulis frigidis melācolicis z bene successit ut uiderunt aliqui socij. ad profusionem ipsorū in causa frigida. Recipe aloes succorini tertiam partem. 3. turbith tertiam partem. 3. z sexam partem alterius esule quintas p tem. 3. mastichis sexam partem. 3. sinisberis duo decimam partem. 3. mirabolanorum. 3. i. scamonice. 3. 5. z fiant pillule cum succo citonium ad pressionem in causa calida sint de pillule. Recipe aloes succorini. 3. i. esule quintam partem. 3. mastichis sexam partem. 3. i. sinisberis duodecimam partem. 3. mirabolanorum citrinorū 3. i. scamonice. 3. 5. fiant pillule ut prius. Alie pillule in causa materie communis licet magis i calida. Recipe aloes succorini zinziberis mirabolanorum citrinorum. ana. 3. i. reo: in formēturpillule cum succo solari: dosis earū est a. 3. una usq; ad quas.

Capitulum nonum de dolore uncturarum frigido.

Et Rit consequens

fermo de dolore uncturarū frigido z in unguibus de eis loquar licet: que de eis dicta sint nel dicenturaliqua ualent, quare capitula adunīqē requiruntur, preterunt a dolore z doloēm remouet insusio genestre in potu dea: nam materia eiaqua que in uncuria tenere z eam que est in uenia preterunt eriās unimesaliter ab illo dolore eiaprouocantia urinam z plus illa que fortiter prouocant e magis adhuc que trumbosa z grossos humores per urinam educunt: preterunt eiam ab eisdem radix meu comesta z similiter cuiusemplastrātio facta exterius. bibita enim materiās prouocat. et applicata exterius uncturas efficcat. Serapio dixit quando radix meu teritur z misceatur cum mulle e fit unde loch cōfert doloēi uncturarum. Et ego dico q omnia diuretica ualent ut dixit Rasis et regimen attenuatue dicte ut dixit Balienus in libro de attenuatiua pieta ab egritudine uncturarum. preterunt. Et dixit quando fit emplastrum cum mellis prodest ter i dem dixit Alchmus. et dixit quando radix narcisci admiscetur trita cum melle e fit inde emplastrum confert doloēi neruorum pedum z tortion. et doloēi uncturarum antiq. z idem dixit Dia. dixit et qñ fit suffumigiū cuiscastoreum fumitur in potu aut fit iuncto confert tremori z tetano z doloēi neruorū z uncturarū. Dixit et vnna alia z cōferens qñ miscē cū medicinia ad doloē uncturarū. Et Dalabdax dixit de vna herba bestiarum. Et Aiucenna dixit de vna capre domestice. volut eiam qñ fumus cum cortice suo terunt z ponit sup aspera doloēsa uncturarū z ūmittit donec pere se cadāt exciceant exiccatione foris z ferūt. Et Barbo. dixit q cū farina ordei vt polēta ponātur z valet bec in cā flatica z fubili. Ba iubilo. ultimit materia z dafert doloēi. Dia. dixit obuiūs vnus agarici bibitus doloēi uncturarū tollit

Dixit et ad diuersos doloēs mitigādos z reuma exicciādū in quolibet loco natū. cū oleo z radice cucumeris aliuini fiat iuncto e fubili q est salubre oēibus doloēibus frigidis. Et idē dixerūt de oleo de laureola z de oleo z mescreo oia sūt valent z similiter oleū de ben. Rodixit ad oēs arteicos doloēs frigidos oleū de edera super omia valet: cā aūt doctrina ab eo queraf.

Defue dixit oleum de cerasis z oleum de pirenbus doloēi uncturarum valēt e colerice.

Et dixit eiam Defue oleum de euforbio est

1. laureola. qd.

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

folennis medicaminis ad dolores frigidos et
oleum de sinapi confert doloribus illis. Et
documa omnium oleum oleosus queratur ab
ipso Dioscide. Quit etiam q̃ oleum de semine li
ni et egritudinibus am medicina magna a do
lori pulsatius. Et Galenus dixit in sepulmo de
simplicibus oleum decoctionis calamenti est in
dolore iunctuarii paliditi remedium. Similiter con
sequenter dixit. Solia rasani contusa et imposita
articulorum dolori prosint. Et Auicenna dixit
semen rasani est maide bonum in dolore iuncta
rarum et expellit pulsationem que est in eis. Et
dixit etiam bulbi catapastinati dolori iuncturar
et podagre maximi prosint est ecetum. Et bulbus
vocatur cepe banolium. Desue dixit cu fordius
bibitum secundum modu emendationis spitus
est medicina magna dolentibus q̃ uidit. Et uen
tint p iuncturas. Et Auicenna dixit q̃ miscentur
cũ potionibus factis cum specebus que sunt fi
cut piper et cinamomis et similia: et coferunt fri
gido. Dixit etiam Dioscorida secundu omn
modu administrationis confert iuuamentu ma
gnu egritudinibus iuncturarum. Alc. dixit quã
do potatur radix peonie cum uino aiet dolori
iuncturari et ischiade et dolori renis et uesice.
Confert etam scaticis et arteticis optimu bi
biti propterea q̃ flegma plurimu digerit et de
pont. Dinas doctores conuenunt q̃ in dolo
re iuncturam hermodactili a proprietate cõme
nunt et conferuntur propte in bonis fluxum.
et dixit Auicenna. Dixit etiam Alc. q̃ si fiat em
plastrum ex bis uiridibus contra arteticam mi
tigat dolore fubitos: si sepe uatur iudicat ita
dixit q̃ q̃ frigidi uulpe habent eandem uirtu
tem. Et dixit etiam fic armoniacum facit mitigare
dolorem et facit dormire. Et Auicenna di
xit armoniacum confert dolori scie et iliorum
iunctum et bibitum cum melle et aqua ordei.
Et Serapio dixit propriea armoniaci est con
ferre sciatice et podagre et dolori iuncturarum.
qui fit a flegmate uiscoso quando datur ex co
aur. potiqua resoluta fuerit in decoctione et bi
bitur sugger et mixtus cum aliis medicinis.
Et Alc. dixit q̃ bibatur cũ acto pix dura mis
cetur cũ melle et fit ipsius pil. mellis pies iii
tollit dolorem calidum et frigidum. Et dixit
im Alc. de rua silueftri. q̃ confert paralisi. sc
iatice et dolori iuncturarũ bibita et more em
plastri superposita et talis rua est taprta de qua
dixit Serapio q̃ ad omnes dolores iuncturar
frigidos si fiat cum ipsa iunctio confert iuua
mentu magnu et aliari iuuamentum magnum.
Et Serapio dixit quando ruta coquitur cum a
neto siccu et bibitur confert dolori iuncturarũ
et sciatice et confiectur cum melle et fit inde em
plastru dolori iuncturarũ. Dixit etiam Alc.
quando fit emplastrum uaiet arteticę et uaiet in
summa omni dolori frigido antiquo quãdo no
tumus habere de foro humores frigidos et ui
scosos. Dixit etiam quando fit emplastrum aq.
passi opperonso uaiet arteticę. Dixit etiam co
tra arteticam et podagram ex frigiditate coqui
tur radicet cicute in passapotica fisse per incidi
tum ponitur super arteticam cerusilium est re
medium. Auicenna dixit opium narcoticum fe
dativum omnis doloris sue bibitus sit sue li
nimentu: potio ipsius quanta lentiqula magna.
verum hoc faci dormitione suasoria etiam em
brocatur decocto cuilium in dolore iuncura
rum. Dixit iterum radix altee cum adipe anseri
uaiet dolori arteticę. Et Alc. dixit q̃ ipsa cum
adipe anisum fedat dolorem iuncturarũ. Dixit e
tiam Auicenna q̃ uulpis coquintur aqua et en
brocantur iuncture dolorose ex ea confertur
bementer. Et similiter oleum quando uua co
coquitur in eo imo boc é uaiede fortius: et bus fe
rcine pecore Galen. q. 6 simplici. Et Ebrias dixit
q̃ coquat i olo anq̃ et dicit q̃ curat oes arte
ras mirabiliter. Et Auicenna dixit q̃ ex boc fi
at balneum corpore purgato ne humores nabitur
ad iuncturas. Et Desue dixit oleum val
pinum est medicamen nobile ad arteticas et po
dagram. Clonist etam Auicen. q̃ ieffio fuit
in ure lepesif confert in omni dolore iuncura
rum. Dalabas dixit de semine fenugreci q̃
prodest omnibus exterioribus dolorib. Et
dixit etam si faba coquatur cum adipe potens
et teratur et ponatur optime prodest. Dixit etã
stercus capzinum positum et tritum et cum ace
to superpositum iuncturarum dolori prodest.
Auicenna dixit stercus camelli fedat dolores
iuncturarum et apostemata earus. Et dixit et
iam stercus columbodum super dolore iuncura
rum conueniens est. Et Galie. de 2. stercore
columbodum filuestrum. Et ego etiam sepi
sine vrei ipso in multis. Sit quidem cum fol
narsuria tritum et cribellatus vice sinapi i egri
tudinibus rubificari indigentibus est confere
Galie. dixit non quidem potus propinatus
ossa vita ignorantibus nec solidantur arteriis
fanasse. Ebiran. dixit rollatur mustella que re
peritur mortua et coquatur in oleo donec diso
lutatur et cum ea q̃ suffricit fat unguentum. Et
dixit etam fic boc é magna medicina ad arteri
cos et ad omne passionem neruorum et ad cra
gri uaiet. Et dixit etã q̃ caro camille adminis
tratur more emplastri. Auicenna etiam boc di
xit Fidelis dixit balneum decoctonis formica
rum cum oius finset terra sedi antiquam gut
tam sanat: decoctio radicum spazagi bulta pser
uat a dolore iliorum: pillule dicte in precedenti ca
pitulo uaient et preservat quod fum experimen
tum. Auicen. cũq̃ dulci radicis si bibatur usque ad
3. iii. in tempore quietis prefertur ad arteticam. Et
poze dolozis etam subito confertur etiam e mi
rabile. Plotetis ramen q̃ multum educit per fe
cessum. Gramum etam regum quando terius
cum eis q̃ dalt datur confert in dolozibus iuctu
rarum et colice. Scitur etiam experientia q̃
si rollatur camis pinguis abiecto capite et pedib
e interanciis, et fruftratim incidatur, et usq ad di
solutionem substantie coquatur in aqua deinde
e olligatur pinguedo que ist se unitur in frigida
to iure: et ipsa inungantur iuncture mire tollit
dolozem arteticum hoc in cauta calida facere ue
detur. e idem operatur pinguedo parui gattuli si
militer assumpta.

Capitulum decimum de bis que pro
hibent materiam uenire ad locum.

Ego autem modo capitulum facio de bis que prohibent materiam uenire ad locum. credens ad precedentia valere. Auicen. hoc primo dixit omnes spe
cies pirorum sunt stipticę et sunt inrantes in em
plastris retentionis materiarum. Et Alebinus
dixit emplastra pirorum prohibent fluxum bu
morum ad membra decurentium. Et fecidum
Hali. idem potest eius decoctio. Et ides dixit
Auicen. de folis pomorum. Et dixit etiam ne
pule tenent omnem fluxum. Dixit etiam folia
e flozes nespuli e mozi rubi lenitet stringunt.
Serapio dixit galla fortificat membra lapsa
debilia et prohibet materiam ad locum uenire.
Dalabas dixit galla immatura est magne pe
ticitatis et e vrilis contra fluxum materierum.
Et Alebinus dixit q̃ sunt terree et constringũt
et extricant omnem humorem e prohibent ipsus
ad locum venire. Et bia. videtur velle de eis
natura sue bullinus. Et dixit etiam Auicen et
ordeo emplastrum cum citonitis et acetosum sup p
dagram e prohibet fluxum superfluitatum ad
neuoe fine ad iuncturas. Uerum bia. sic dix
farina ordei aceto infusa e cum pice dura cocta
articulorum reuma abstinet. Et Bartholome
tus dixit q̃ boc est q̃ iunctura vehementer cõ
fortat e extricat et uias stringit. Et dixit etiã
bia. tributus confert omnibus membris ad q̃
fluunt superfluitates aut humores. Et pone
enas poznulaca reprimit a iuncturis reuma et ma
time colericus et calidum et ignisuinas. Et
dixit etam herba ambrosia cathapalinate adhe
bita omne reuma compescit. Dixit etã Aui
mitetus omnem fluxum retinet ad membrum.
Et quando fit fricatio cum eo confortat cor
pus e dissiccantur superfluitates que sunt sub cu
te. Et dixit emplastrum abrotani prohibet at
tractionem materierum. Et dixit etiam ex pe
tapilone fit emplastrum ad fluxum et fedat ve
res. Aliqui et dixerunt q̃ sapa facta ex agre
sta vel ex succo extremitatum vitis prohibent
oem fluxum. Auicerum dixit terra sigillata p
hibet fluxum materierum ad manus et pedes.
Dixit etam alumen prohibet fluxus humidi
tatis et superfluitatis et effusionem illarum sce
perienia fico ego q̃ sal contritum cõ et bulli
tus cum oleo cõ fricatum iuncturis excicat il
las et multum ab arteria preservat. Uerus di
co iterum q̃ si sal bullinum etiam cum oleo ro
facco et citonio et cum alia conueniendus fit
cut sunt extremitates rubi et prune silueftris et
cum aliis in isto capitulo notatis mirabiliter iũ
cturis et maxime calidas confortat et ab arteri
cis preiernat. prohibet etiam cum boc fluxus ma
terierum ad partem. Et pro maiori notitia ip
capitulo recurre ad capitulum Ebrain de medi
cinis prohibentibus materiam fluere ad locus
et in capitulo alio de medicinis prohibentibus
materiam ad stomacum venire quare illic nide
Multa tamen possem scribere hic de dolo
re neruorum de dolore sciatico et multis alis
que dominis, meis phisicis dimisi.

Tractatus ultimus de apaub pedũ et ẽ callie.

Postemata calida et frigida et dura fiunt in pedibus

Calida et frigida et dura fiunt in pedi
bus. Calor i alitis loco: calida aposte
mata curantur. sicut apostemata ca
lida aiarum iuncturarum et locorum et fami
liter frigidaque vnidimia satis dicitur et primo
libro et breuiter de iftis cito me expedio. quia
de eis nihil proprium ingemo. De callo tamẽ
aliquam mentionem facium et parcam. quia pa
rum de eo inuenio. et de illis apostematibus qu
ris fatis dictum est. quare de eis taceo. Et pri
mo Serapio dixit in hoc loc ficus et fuceus so
liotum cius. Similiter lac et extremitates fi
cium montanorum. quando ponuntur super nu
cricas. quae dicuntur capita clauorum. euellit eas
et apostemat. Et Bartholomeus de na. cum eis
parum olei addit. Dixit etiam Serapio quando
fit emplastrum de ficubus siccis et tritis cocius
et ireos et nitro maturat apostemata dura et cla
tios et fecidum quosdam limitio facta et follit
ficus acerbis confert urticis et spetiebus ipsap
Dixit etiam quando farina fabarum miscetur
cum farina fenugreci et melle resoluit clauos. et
apostemata que fiunt in radice aurie. Et ides di
xit Isac. Dia. assa mixta nitro rura et melle cla
uos tollit. Item poteſt etiam mixta cum carices
et cerotis alis. dixit etiam fic nigella leptas et
callos et porzos et uerucas apposita tollit. Et
in alio loco ponitur uelle. q̃ sit mixta cum iri illi
rica. Et b. dixit et ca. de mesopas. si melogna mi
gella. Et dixit Serapio de ea quando fit em
plastrum exterius super duricies. que fiunt in iun
cturis pedum. quae dicuntur calli aufert eas. et q
da m antiquae. dixerunt q̃ farina nigelle cus fa
rina antiqua mixta et superposita post abluti
onem pedum ei aqua calida callos tollit. Lal
los eam qui apparent in corpore tollit emple
strum facit ex folis rute et passularum dulci
um. Callos etiam tollit buri a passosis trita cũ
pinguedine porci et superposita. Alcbi. dixit
q̃ cõburuntur cortices salicis. et miscetur cinis
cum aceto acerino et ponitur in uerucis. et pprie
rondindis et bothordibus similibus capitibus cla
uorum. calliis et in uerucis. eradicat eas quando
fit cum eis lentiqo. uere. spe in pozzis fum ex
pertus. Et dixit etiã fic epar laccetic cõia cla
uos fanat. super emplastrum. Et dixit et fel

melogna gd.

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

vacce clauso carnis nostre rumpit et splendificat faciem. Et binamis dirpit radix vitis albe mixta cum farina ordei et fenugreci purgat: clauos et lentigines et maculas nigras. et coca cum oleo ad idem valet. Dico ego radix cardorum cum gl pini apii. i. uino coca et cū mylle cottusis clauos liuores et verucas sanat.

Item boc valet. Recipe unum conteratur cū affungia galline et valet sume. Ut dixit Bualcallis factio et fricticu calciamenti q aliquando nichi utile: vermicularia etiam trita et suppositu calloo tollit. Et dicunt aliqui se esse exptos. Item valet hoc. R. peciam unam rarum et subtilem. et inuoluatur callo. deinde super eam illas ponat calc minus posteu ligetur alia fascia. hoc autem sepe facit callum cadere. valet etiam mirabiliter hoc. R. aqua tartari parte. iii. saponis nigri liquidi pres. i. argenti uiui pl. xx. bullitur omnia simul in ciato super pumice et cum bullium. fabito ponatur ciatus in aqua frigida.

Ita tamen. q aqua non ingrediatur in ipsum: sed ut feruor solummodo extinguatur. et demum iterum bullianz. et iterus extinguat. Et hoc fiat noctes. callum autem remouet. et apponatur de mane sic super locum cum fricatione bona: deinde de fero lanetur locus cus aqua calida. z ab aadatur: deinde iniungatur z lauetur primo aqua calida. z sic fiat donec se remotum.

Et ne ignores aquam tartari ipsam fit hoc modo. Recipe tartarum z ipsus pone super prunio. z fine. ipsum vri. donec albescat: post pone i fiaccula lineo in loco humido suspenso. z suppone fiaccula ampullam. z illud quod egreditur. erit aqua tartari: valet hoc etiam in faciendo pellem cadere facici. z in decoratione dicam.

Tractatus xlv de f. fac

Explicit liber secundus de apostemibus a capite vsqs ad pedes. ad laudem dei omnipotentis amen.

Incipit liber tertius de ulceribus a capite vsqs ad pedes.

Vstq in primo libro facta est mentio i vniversali de vulneribus nunc in isto tertio libro mentione facto de vulneribus prout sunt membris compositis.

Et primo a vulneribus capitis multa dicta in primo libro non replicano ego iterum illa grata breuitatis gratia omitto. Et notanter istum ordinem seruo: quia Auic. in secunda fen in capitulo vno de causis vlcerum dicit q causē vlcerum sunt apostea bothoz. z vulnera. z quia de apostemibus factus est sermo modo de vulneribus loquar. vt sequens sit de vlceribus posticis ad ista duo consecutur vlcera.

Capitulum primum de vulneribus capitis sine fractura cranei.

D E vulneribus capitis sine fracta cranei nūc mentione facio. obmittens alia vulnera cum fractura de quibus facta est mentio i primo libro dico ergo primo q alia vulnera capitis quā sint simplicia aut nonnulnera alia dicunt simplicia in quibus est sola una intentio curatiua. sicut est. si esset incisio sine perditione alicuius partis in quibus est sola una intentio. s. incarnare. vulnera alia non dicuntur simplicia. in quibus sē due vel plures intentiones curatiue. sicut generāt q vt deperditum. z locum consolidare: dico ergo q si vulnus fuerit cum deperditione carnis. debes prima intentione stringere sanguinem.

In secunda intentione debes digestiuum facere cum ex terbentina z vitello ouī z parum croci z dolorem mitigat. Et aliqui apponunt pasfarine ordei. z hoc apposito debet fieri. hoc. ū dia fanem proiciant. Et cum labia ulceris proiciunt fanem. tu debes mundificare. quoniam si fanies fuerit grossa abiterges cus melle rosat cum farina ordei. z parum mellis vel cum alio mundificatiuo. Si fuerit virulentia subtilis et accēs cum unguento apostolorum vel alio ut tibi videtur. nota tamen. q facta solutione in continuo z fricto fluxu sanguinis cum albumine ouī vel cum aliis dicis in capitulo de fluxu sanguinis debes locum iungere cum oleo rosato vel succus berbarum frigidarum. sicut cum succo lactuce temperuine endiuie solatri z similia. in eodem tempore fac flebotomiam de parte opposita si sanguis parum exiuerit z virtus fuerit fortis z etas consenserit. Et si virtus fuerit debilis vel etas non consenserit apponantur ventose. Et si in multa quantitate exiuerit sanguis dimitte flebotomiam z vtaris scarificatione vt tibi videtur. Et similiter fuliator vtet cū medicina lenitiua vel eductiua vel cum clistori vt tunc tibi videbitur necessitas: facto hoc. ut dicta frigida. omia refrician se a carnibus z a uino puro z ab alis calefacientibus. nōec ab apostemate sit securus: facta purgatione per flebotomiam z solutionem ventris z dieta ordinata z digestione existente facta in labiis z materia existente mundificata et viri. debes carnem generare cum unguentis vel pulueribus dictis in capitulo de medicinis generantibus carnem i primo libro. Et nota bene. q medicina generantis carnis non debet apponi in aliquo loco nisi primo locus sit exicatus vel abstersus. quoniam caro mala generaretur vt dictum est in primo libro carne existente generata. Consolides locum modo dicto in primo libro z modus figlandi z medicinas figlantiuas habuiti in eodem libro quare ista non recapitulo hic z illa uide.

Et nota q istum modum nō recapitulabo ti bi amplius in hoc libro. quare bene videas: sed retinatur te sepe ad istum locum. Si autem vulnus sit simplex sutura sepe est necessaria sicut pro primo propter illud est vrile multis vulneribus capitis q facere permanere partem distantem apportinatam in idere cum hoc prohibis aeris alterationem. quē est multus nocitus: sed sutura est huiusmodi vt habeat tertio tegnierso tia conuenient idem videtur esse de intentione Auicen. in quarto in fractura cranei dicentia in eiis uero in quibus non est nisi fissura: sed est plurima z apparet cum ea illud inter quōz os nō est nisi cortex multoties sufficiunt fractura et ligamenta z parum infra subdit: oportet aggregentur inter duas extremitates vulnerum z sutura. et est necesse illud z pulueri sertur desuper pulnus capitalis. Illud enim dixit Bual. de salice in in capitulo de incisione ossis cum ense. Di ui si autem vulnus cum ense z similibus ita dilatatum fuerit. q pellis pendeat z non possit attieri. parti adherere pe se sutur cum filo duplicato incrato: oportet in suturam concefferunt etiaz alii solemnes mazilli. Ut Lanfrancus Demicius z Guido. Et ego confirmo hoc cum experimento qui sepe feci suturam in capite vt socii mei videruntz. mihi bene successit quare. si tanti socii mei aliqui qui reprehendunt alios z dicunt q sutura in capite non debet fieri. z mirorz de eiaz. antiqui fuit aliqua eorum z practicauerunt toto tempore vite sue. z non sciunt qñ in vulneribus capitis debet fieri suturo z quando non. z licet ignorantiam istam deberem excusare z ipsam in eis confirmare. tamen propter socios meos nolo modum istum tacere: dico ergo q si vulnus existens in capite vel est lateraleiel non. Si est lateraleiel fuerit pendens ut ceto tunc debet fui. Vlide vulnera lateralia sepe vidi pendere cum parte ossis z remota illa parte ossis iunxi partem cum parte z fui z incarnatum est in pauca diebus. z fui sepe in hospitali z mihi semper bene successit. Vidi etiam in ciuitate in yno quasi totam pellem nel magna partem pellis capitis fere ab osse eleuatam z cum cop situata vt debuit stare. z fui z incarnata est.

Quare inferunt q pellis fuerit eleuata in parte anteriori vel lateraliter semper debet fui. Si autem vulnus fuerit in prora capitis quia in pre superiori fit q pellis nō fuerit eleuata sic q vulnus fuere in furium z occipium z non extrauiuerso non debemus sicere. z rationem adduco ego q si vulnus est in parte superiori contingēt ei humiditatesa multiplicari que non possit aliquo modo euacuari. Quare timor est de putrefactione sinsie matris vel ossis. licet etiam foramen aliquod dimittatur apertus. nisi fiat expressio nos egreditur sanies. que expressio impedit consolidationem. Quare non debet vulnus in illo loco sui z hanc sententiā sensit Bual. ut patet. z dicta sua supra z hoc etiam volunt Auicen. cum dixit. aggregentur inter duas extremitates vulnerum z fiatur si fuerit necessarius

Et notanter dixit q si fuerit necessarius volens ex hoc verbo suturam non debere fieri in prora capitis nisi pellis sit pendens ut dixi. quare etiam z consequenter fiet. carnatio modo ut modus iam dictus in primo libro quare illic uide. Si autem vulnus fuerit puncale q. factus fuerit cum telo vel cum puncta ensis vel cum sagitta non z incarnetur: sed procedatur modo dicto. i prima parte bulus capitis z illic uide: si autem os fuerit detectum ex vulnere cohoperias ipsum modo dicto in primo libro in capitulo de denudatione ossis

Capitulum secundum. z vulneribus faciei.

F Acies est membrū decorans hominem. quare sic tractetur q uniones et cicatrices nō fiant super z ideo vbi fit possibile fuere cum pettis pānorum. ut dicum est in primo libro fiat. Si autem non poterit fui cum pettis et pare ista fuerit carnosa fira fuere debes sutura separatoris punctorum. Si tamen para faciei fuerit flecta sutura pilipariorum fuere potes. Et causa est nota. quia non times de humiditatibus loci.

Si autem nullo modo possis fuere habeat infirmus in capite scoffinam vel pireum de pano lineo fortem et bene firmata in capite z cū illa conseruantur ligature habentes incarnare z incarnetur modo comentieni ex dictis. Si autem fuerit cum puncta aliqua qua cum telo vel sagitta vel ensius fuerit valde profundum facias ut immediate dictum est. Si etiam os fuerit detectum faciaz etiam ut dictum est.

Ista notanda de vulneribus oculorum primo mentionem facio. Omnes autes doctores conueniunt q vulnera oculorum sint timoroso. propter ipsum visum z propter propinquitates quā habent cum cerebrum tanum q dixit beneuenutus q vidit sepe aliquos vulneratos in circiastantiis oculorum amittere visum ex oppilatione nerui optici. Et vidit etiam alios ad cataractam deuenire. Et non mirum. quia si buuoraz ad oculum. quemum sequitur retractio oculi z actus ipsius. z fortiori si vulnera in substantia oculi fiant. fuerit magis timorosa vulnera ista que fuerit in oculo. Aliquando fiunt a fagitta z aliquando a virga vel ab aliqua alia re pēgente corneam vel conjunctiuam. Quare ō curia illoruum loquar. z primo de vulnere facto a fagitta. In cura ista babes tres intentiones.

Prima est in nuta. Secunda in purgatione. Tertia in localibus. Prima intentio completur hoc modo. tutuar ipse farne condito cum amigdalis vel farina ordei vel cucurbita vel

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

lactuca uel portulaca ⁊ aliquando vtatur mica panis lota in aqua.ponee fuerit securus ab apostemate. Si fuerit debilis uatur carnibus edinis pullinis uel animis nutrientium fe in campis.⁊ uatur vino limpbato: cum autem fuerit minus ab apostemate.uatur bonis carnibus ⁊ bono vino.eo quia illa generat bonum sanguinem.⁊ per consequs humiditates fcde bde generantur que sunt causa cite conglutinationis licet Dentricus dixerit opposium cum in boc non credo ⁊ nide causam ⁊ idebis .q uerum ⁊

Secunda intentio complenar boc modo fiat flobotomia de parte opposita si eius consenrit ⁊ dispositio loci.⁊ notanter dico dispositio loci quia ex loco potuit tantum exiuisse de sanguine .q solum uenose sufficerent. Purgatio fiat cum electuario de cassia si non fuerit febris uel si materie non currerent multum ad locum uel fiat cum pillulis de yera uel cum yera simplici uel cum pillulis cochiis uel cus aureis uel cum illis de lice que proprietatem habent ad oculos. Et sirupi dentur secundum dispositionem capitis ⁊ aliotum membrorum. ⁊ non loquor in boc plus.quia omnia accidentes adue mentia ⁊ dispositiones nb possent scribi. / Et ita intentio complenr boc modo.quia si sagitta fuerit in loco uel apparet uel non. Si apparet sagitta capiatur in canula sua cum tenaculis et reuoluatur hinc inde.quia a dextris ⁊ sinistris ⁊ post boc recte tentur ⁊ extrahatur.⁊ postmo locus impleatur ex oleo ro. ⁊ nitello oui.quia multum locum confortat.⁊ dolorem mitigat.

Et circa locum apponatur defensiuum factus sepe supra in in primo libro.uel ponatur oleum ro. cum bolo armeno.uel succi berberum sicut fuit succi mozelle enduie lactuce temperiuie ⁊ sic de aliis donee fueris securus ab apostemate

Et in loco in tertia mutatione uel in quarta que erit tertia oleo poipre debes farinam ordei cum melle ro.facta mundificatione incarnetur ⁊ consolidetur locus modo dicto in primo capitulo. Si autem sagitta non apparet obscuria dicta ⁊ purgatione ⁊ aliis prohibitibus .ego flematomem in loco apponere debes oleum rosaceu ⁊ tentam etiam balneatas in oleo rosaceo

Et non mirum.quia ratone olei locus iualde dilatatur. Et si non bene dilatatur ex boc ponas tentam de spongia uel de cristo ro. neq ponas.tentam mellegarui ut aliqui dicunt.ne ps aliqua ad intra remanear.quia medulla illa cito frangitur ut fcinis.boc toto peracto inquire sagittam ⁊ extrahe eil si eil possibile modo dicto nunc. Si autem eam non inueneris cum instrumentis ⁊ ingeniis tuis tunc eam dimitte o peranoi naturę.qa natura ab operatione sua nō cessabit ipsam mouere ⁊ expellere ad aliquem locum.donec ipsa apparuerit.⁊ illud uidi sepe quia natura fecit boc.⁊ non mirum.si natura fa cit boc.quia ipsa semper illud qō est naturale fi bi temptat conseruare ⁊ mantenere. Illud autem q est preter naturale sibi uel non conuenienes tēptat expelle.Et si nō in modico tempore in multo tamen ⁊ boc habet uerum in uulnere etiam existente circa oculum. Si autē quis dixerit esse in oculo a uirga uel ab aliqua alia causa pungente uel uulnerante corneam uel conuenienam obseruatio dicta in principio.quia dicta ⁊ purgatione.nic contenit boc collirium. ℞. boli armeni.3.lactuce sanguinis ora. eraganti gummi arabici aā.3.5.teranur ⁊ cribelentur ⁊ misceantur cum albo aque ro.⁊ post boc ponatur in ampulla vna.⁊ boc utrum suspendatur in uase pleno aqua.ita q non tangat fundum neq circumferentiam uasis ⁊ buliat sic per bora.post hesa deponatur ab igne ⁊ addatur in boc toto 3.ii. vini de granato.⁊ diminutur sic parum.⁊ post boc colletur ⁊ ponatur in oculo in die bus uel ter ipso tamen existente aliqualiter tepido quia aliter uisui nocerer. Et de isto casu habui multos:habui vnum in burgo galerie: habui alium in burgo caffe ⁊ cum isto collirio liberati sunt.verum tamen si primo occurrit sanguinis exiuerit.pone albumen oui agitatum: vt dicit Jesus. Si autem in oculo fuerit percussio ⁊ non exuerit sanguis.tunc collirium de ruda ⁊ camphora ualer cum aqua ro. Si autē cognea uel conuincta esset perforata tunc colirium pignum valet in tum expertus. Bonus mutus laudat albumen oui agitatum in mutrio et dnemm in forma vnguenti ⁊ vocat hunc medicinam uirtuem a deo datam. Nota ut men q si effundantur humores ratione percussionis sequitur destructio et actus ipsius oculi ut vidi ⁊ tunc nō habes nisi locum conglutinare ⁊ sepe feci cum collirio Primo licet Galienus 4.° de accidenti ⁊ modo dicat se vidisse ipsus puerum qui punctus fuit in oculo graffio et effusa fuit conseffim aquosa humiditas ⁊ liberatus est. Et ego credo .p boc sit de raro contingentibus. Et rabi moises quasi de boc mirabatur de Galieno ⁊ dicit.q boc est de mirabilibus suis.Sed ego credo q Galie.fundatus est super boc q illi humores sunt membra spermatica et talia per uium prime intentionis possunt restaurari.ut noluit in secundo tegni.quare si illic egressi humores fuit uel aliqui ab oculo illi us puerl non in consumit ipsos restaurari.quia fuerunt verba Galien. Sed dicerer aliquis ex responsione uel salnatione dicti Galien.in quarto de accidenti capitulo de causis accidentibus sensibus ipsius uidetur nelle ipsos humores membra esse scilicet cristallinus nitreus et albugineus et uidetur q non: quoniam non carni forme nec spermaticum ergo et cetera ⁊ non carnifoe me declaratur auctoritate Galieni in ipsemet loco. Et ratione quia sanguis quando transmutatur in membra sanguinea per paucas et facies transmutationes transmutatur in membra.

Sed sanguis in bis recipit longas et gradēs transmutationes:ergo non sunt membra carni formia et q non sit spermaticum probatur qa membrum spermaticum totaliter deperditum non restauratur. Sed humor albugineus totaliter deperditus restauratur aliquando ut Galienus in loco praelegato dixit ergo ⁊ cetera:

Item animanum corpus terminatur termino proprio.sed nullum istorum iere nutritur: quia ad nullum illorum terminatur vena uel pozus deferens nutrimentum ergo ⁊ cetera. Ad op posium est meus pocratum ⁊ probatur ratone q oculus est membrum organicum qō membrum integratur ex humoribus ⁊ tunicis. Si omnia integratia membrum organicum sunt humoba Cum ergo humores ⁊ tunice integrent membrum.ma oculum uidetur q humores ⁊ tunice sunt membra. Primo ergo ⁊ diuso de hoc.humor cristallinus est animanis.q batur.humor cristallinus est principalissima pars oculi ergo est pars animata ⁊ consequentia tenet per boc.q quelibet pars principalissima membri organici et est animata.q; patet qua p eam operatio principalis membri organici perficitur. Secunda conclusio.cristallina aliquando patitur per communitatem.probatur.quia p tingens est humorem albugineum esse opacus. ratione cuius species uisibilium ad cristallinum non debito modo pozabuntur quo posito in esse egrotabit. Cristallina ergo sed tunc fit si cristalina per communitatem patitur ergo aliquod aliud membrum per proprietates patitur si nullum aliud egrotat per proprietatem nisi albugineus humor ergo ipsum est animatum ⁊ qui patitur nisi sit animanum quare sequitur. secundo q humor albugineus est membrum ⁊ et per idem potest dici de humore vitreo quare sequitur q omnes humores ipsius sunt animati ⁊ q sint sibi humores animati probatur.quia ipsi deperditi non restaurantur ut pili vngues humores que in proprie partes nobri corporis dicitur.quia in eis est sola generatio ut dixit Galie. secundo tegni. Et hoc ratio mibi concludit

Secunda ratio quia ista sunt pars principalis membri organici .ut dixi.ergo ⁊ membra spermatica uel carni formia. Dico q sunt spermatica uel ad ista resolubilia. Et ad argumentum cum dicitur.q spermaticum membrus totaliter deperditum non restauratur. Dico q verum est. Et ad Galie.dico q ille humor totaliter non fuit in puero ille deperditus. Et si totaliter foret deperditus restauratio non foret possibilis.vnde esse baachii existente deperdito secundum se totum nullomodo est restauratio possibilis nec in aliquasfed si aliqua pars eis est deperdita restauratio est possibilis ⁊ fit dico de humoribus quare ⁊ cetera. Ad secundum dico.q nō omnia membra spermatica terminantur termino proprio nec etiam omnia membra spermatica sunt pora.tunno alii sunt mollia.ut patet. Ad tertiam dico q nutriuntur et brutis spermaticis.quia nutrimentum per uias in mādfeltas vadit ad illa membra.quare talia membra virtutem innatam habent solum: Et amplius in isto non me extendo.quia nimis longum esset declarare.

Lam tertius.de vulneribus palpebrarum.

D Icunt doctores q si palpeba incidatur.q fiatur cum acubus curnatis.⁊ boc non ē propter aliud nisi propter concanitatem que est in oculo vnde recta non potest ita bene transmitti per partes illas: licet cum recta sue fui sed non ita bene. Et quia boc capitulum mibi habet propiumadeo de eo me cito expedio.pro quo notando aliquando area pilozę est incisa totaliter. quia locus est valde cartilaginosus ⁊ incarnatio numq fit bona patet.quia membrum est parce carnositatis. Si solum pars superficialis sit incisa illa bene incarnatur quare ergo locum illum fuere debes cū punctis latis et apponere debes pulneres incarnatiuos ⁊ albumina ouorum conquassata cum oleo ro. ⁊ pul.illi ⁊ supponere.uel incarnare potes modis aliis dictis in primo libro loco proprio.

Capitulum quartum de vulneribus nasi.

N Asus quādoq; vulnerantur.quandoq frangitur. quandoq; contenitur ⁊ conquassatur.hic tamē propter aegritur de incisione nasi quia plurimum hoc accidit:gratia tamen communionis loquar sicut de capite locutus fuit. Nasus enis quādoq abscinditur secundum se totum.quādoq non.⁊ tenet se pro pte. Si fm se totq abscindi non potest incarnari. Si nasus non secundus se totum incidatur iterum aliquando vulnerat secundum longum et aliquando secundum latū Si nasus incidatur secundum longum uel latū iterum vulnus aliquando est latum et aliquādo strictum. Si vulnus fuerit strictum et fine deperditione cutis ⁊ carnis tunc iifficit sola ligatura uel si illa non potest bene fieri fiatur cōsutis tamen primo bene partibus:recordare tamē q debes facere flobotomiam uel uentosationē secundum necessitatem et dispositionem patientis ⁊ purgationem tamen facias ut uideatur nbi necesse.quia si repletio est in toto euacuationes minuer.faciam facias. Si repletio fit in capite solum cum pillulis de iera uel aureis uel cochiis facias.et per boc completur prima intentio. / In dicta fac ut dictum est supra capitulo de vulneribus oculicet per boc completur secunda intentio. Si ergo nasus incidatur secundum longum ⁊ incisio fit stricta tunc sufficit sola ligatura uel sola appositio punctorū. Si incisio fuerit secundum longū et lata fuerit uel os fit cisū fuit uel non. Si non conducas partes et fiat

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

ſit dictum eſt e incarnetur modo dicto in capo libro. Si os fuerit ſciſſum uel eſt ſeperatum ab origine oſſis uel non. Si non eſt ſeperatum et eſt aptum conduci conducas carnem. et oſſa adimuntur e fue e incarna quia bene incarnatur ſi ſupe feci: videas tamen ne aliquod fruſtrum oſſis eſſet ſeperatum uel aptum ſeperari a toto oſſe cum digito e illum moue. Si non eſt poſſibile illum conducere tunc remoueas ipſi e incarna. ut in ſequenti dicetur. Si os modo pro parte eſt ſeparatum ab origine oſſis tunc illum moue ſubito e molenter e conducas carnes illam ſuper originem oſſis e fue e incarneturi.

Item ego feci in capite e feci digito e feci libia e ſemper mihi bene ſucceſſit de remotioe oſſis. Dicunt aliqui q̃ debet remouere ſubito in principio uulneris. eo quia in remouendo illud cauſant doloꝰ e uulnus nouum. Quare ne illa cauſentur non debet remouere poſt paincipiumſed ſolum in principio. i quo ſita duo ſet. doloꝰ e uulnus e huic credo. Iſto facto debet ſanitium debet apponi circa locum e ſuper locum defenſiuum eſt tale. ℞ ſucci morelle. ſucci ſempervine aā. ℥.i.ſ. olei ro.3.i. boli armeni. ℥.ſ. albi. ℥.ii. miſceantur in ſimul. et cum petiis poſuntur ſuper locum. et facias hoc defenſiuum donec ſis ſecurus de apoſtemate. Si contingat q̃ nõ poſſit heri ſutura. quia aqua recta eſt. tunc ponatur ipſa in igne e cuꝫ fuerit ſuper calefacta curetur. et tunc poſſequaris in operatione quia facies ſuturam et incarnico modo dicto uel modo in primo libro. Nota q̃ uinum calidum multum incarnat modum iſtum. ut uolunt multi magiſtri. Et ego credo quod illud uinum debet eſſe ſtipticum naturaliter uel artificialiter

Si contingat modo q̃ uulnus eſſet aliquali ter. antiquatum ſic q̃ labia non eſſent ſanguinolenta e uel ſuere debet raſcare tunc labia et facere ipſa ſanguinolenta. et conſequenter debes ſuere modo dicto et procedere ſicut dictum eſt.

Si autem uiderio. q̃ poſt principium uulnus indigeret aliqua mundificatione cum melle remixto cum farina ordei uel cum terbentina mixta cum melle ro. Poſt mundificationem in carna locum cum pulmere turis. uel cum alio pulmere generante carnes ſicut cũ ireos uel ariſtol. et ſic de aliis: poſt hoc conſolida locum cum pulmere nicis cipteſſi et abluione facta cum uino calido ſtiptico. Si contingat modo q̃ uulnus ſit cum deperditione carnis conetis generare carnes cum re. et ſic fit. ℞. mirris mirrhe aṁ.3.ii. farine fenugreci. ℥.3.ſ. raſine. ℥.i.ſ. cere et olei quãtum ſufficit et fac unguentum. Item uelet iſte pulmis. ℞. maſtichis myrrhe mirrhe dragãti gummi arabici aā. ℥.ii. farine fenugreci. ℥.3.ſ. e miſceatur

Et intelligas hoc primo facta digeſtione in aliis cum uitello ouꝰ e terbentina. e cyperione facta conſequenter locum figilles cũ greco mi nori uel cum unguento de minio uel cum pulmere qui ſic fit. ℞. nucis cipteſſi corticum granati mumie aṁ.ℨ.ii. pulueriſentur e cribellentur

Si uulnus eſſet modo ex transferto naſi ita q̃ naſus eſſet e toto inciſus poteſtũc ſuere uincta bene parte cum parte. Si non uis ſuere ligatura tene patrem uinctam cum parte e de tali ligatura inuenio multas diſcordias. Primo dixit Lanfrancus e Theodoricus q̃ locus ligetur cum duabus ligaturis una ponatur ſub naſo e ligetur capitalia ſuper naſum ut teneat medicinas ſuper locum. Rogerius e Bruli. dicunt q̃ cum una binda incisa per medium ubi naſus poſſit ingredi ligetur. Henricus illos modos reprobat. e dicit q̃ ſi fascia eſſet ſtricticor ſũ oportet tunc naſum difformat. Si latior ſũ oportet nihil operatur. quare ergo melius eſt dimittere ligaturam. nihilominus concedit ligaturas de ſub e non deſuper. Ego autem de illa alteratione parum curo. quia in facie non poteſt dari certa regula de ligatura. quare qualiter faciat ſecundum q̃ ſum ingenium melius inuenire poterit. tamen ego imponerem unam coſſiam i capite bene ſtricam. e ligarem naſus ut dicit Bruli. e binda iam ſuere coffie. e credo q̃ hoc fuſſiceret quam ad ligaturam et iſto modo operatus ſum. Iſtis etiam non obſtantibus hoc ego melius eſt ſuere et incarnare modo dicto.

Et non obliuiſcaris q̃ in naſo ponatur una canna penne anſeris. ut aer et ſanies poſſit habere ſpiramina ſua. et aliqui ponunt tentam. uam in quolibet nare de ſtuppa uel de petia uel de lingno. Et ego credo q̃ fiat hoc. ppter aliũ emſam. Et pare naſi cum alia parte bene e iungatur quoniam ſi coniunctio non eſſet debita formaſi tunc claderetur uel tortuoſum remaneret.

Quare in proceſſu difficultas eſſet in attrahendo et expellendo aerem ut ergo curetur hoc ponunt tentam. Si autem naſus eſſet conquaſſatus ita q̃. os ſit contuſũ quia dixi me dicturum: de hoc tamen q̃ operatus ſum q̃ fruſtra oſſis debent equari cum digitis e ponere digitum in naſum et ipſa eleuare et conſequenter ponere tentã naſo ut oſſa deprematur et conſequenter pulmis balneati in albumine oui ponantur i pannis et in proceſſu ponatur ozirocticocon et ponatur pulmis ſtoſtitis molendari boli armeni et ſanguis draconis et oleo ro. fiat unguentũ et ſ. ꝑuiebdius ſperatur de reſtauratione oſſis naſi. Sinero eſſet in naſo contritio curetur ut alie conditionis et in boc non ſtoquia recure ad pulmis libritum in tractatu de conuulſione et attritione.

Si autem uulnus factum fuerit cum ſagitta conſidera utrum ſagitta ſit apparens uel non.

Si autem ſit apparens mollificata locum et oſſa ipſum cum oleo roſaceo calido et fac illo botomiam prima die et fac cliſtere. Et dicta eius ſit frigida. Sequenti die accedas ad infirmum et niſi debilis ſit aut alia cauſa impedit te capuis cauulam ſagitte cum tenacula denticatis et firma bene tenacula et conſequenter noſtre ſagitam cum tenacula adeſtris in ſiniſtra et poſtea reducas ad locum in quo fuit primo e ſic recte e naturaliter poteris ſine difficultate

trahere eam cũ iam ſibi feceris ex reuolutione ad dextris in ſiniſtris et conuerſo. Si tamen ſagitta nõ fuerit multus fixa poteris primo dimouere eas niſi aliud impediat te. Sagitta extracta non compimẽdo doloroſe impleas uulnus. cum petiis e ſtuppis infuſis in oleo roſaceo calido et uitello ouꝰ e hoc uſq̃ ad tres dies uel quatuor. Et poſt quattuor dies incipe mundificare uulnus cum farina ordei e melle roſaceo e ſi dolor adeſſet addatur farina fenugreci facta mundificatione incarnetur et conſolidetur ſicut in iſto capitulo dictum eſt. Si autem ſagitta nullo modo fuerit uiſus mãifeſta inquire de ea e ſi eam non inuenies nia aliqua ſemper mollifica locum e conforta cũ oleo roſaceo ad conſolidationem uulneris. Et ſi poteris uulnus boc conſolidare per mias iſtam facias quoniã iſto modo ſepe conſolidantur: ut uideatur id locum tenuis apertum uſq̃ ad manifeſtam apparitionem ſagitte quoniã natura multoties expellit i eã ad locũ cõuenientẽ: tunc ſepe extrabitur per ſe ſine difficultate uel ſine medico uel manifeſtabitur ſic q̃ extrahi poterit. Si autem non appareat. ſed manifeſtatur tactu. ꝛ nõ viſui conaretunc ponere i cãna ſagitte oleũ ro. et mollificare locum uulneris cum eodem oleo per tẽpus. ꝛ cum uiſum fuerit tibi locum fore mollificatum pone uncinum uel tribellũ. uel aliud iſtrumentũ ad tibi uidetur in canna ſagitte. et bi ipm̃ ꝓprime. e cum volue uncinũ uerſus partem extremorum e cõmune ſagittas. e ꝛ extrahe ſi fit poſſibile. Si autem eas extrahere non poteri ſe ſagittam extrahere q̃ ipſa diminuere cum proteſtationem ne ad infantuam iudgarium duetinas et modi extractionis habes in primo libro tractatu de fractura cranei. quare illic inde. Si autem ſagitta non penetrauerit uſq̃ ad ſubſtantiam cerebri periculũ tunc eſt q̃ ipſa non penetrauerit uſque ad neruũ auditus quare poſſit amiti auditus. in iſto ergo cãs extrahatur ſagitta et digrattat labia uulneris et conſol. incarnetur et ſ. foldetur. ut eſt dictum eſt et fiet in principio capi. ſi dicta nihil ſit dictum eſt. nec oico dicta ſit farina uſque ad octo uel decem oico quoniã tunc eris ſecurus de curatione apoſtemati. et locus iungatur circumquaque cũ oleo roſaceo bolo armeno ꝛ terra ſigillata ꝛ cum eis addatur parum acetꝛ ſucci ſtiti herbarum frigidarum in hoc ualent ꝛ fet flobotomia in principio ſi opus fuerit ſimiliter. ſoluto uentris ꝛ in proceſſu ſit ſemper ſolutus de uentre cum cliſteri uel alio modo.

Capitulum ſextum de uulnere colli. ꝛ priũ ex

Ulnera colli que

dam ſunt in ſola carne: quedam ſunt in oſſibus ſpondilium: quedam in ligamentis lateralibus: quedam in uenis. quare in precedenti ſit ſermo pro quo notes antequã

Capitulũ ſptũ de uulneribꝰ auriũ et labiorꝰ.

Sta membra ſci

licet aures et labia nihil habẽt ꝓprias ab aliis membris. quare ſi aures uulnerantur: et nulla ſit perditio in eis ſumatur: et incarnentur cũ puluere incarnatiuo et albume oui mixto cum oleo ro. et hoc ſi uulnus fuerit in ſubſtantia auris. Si autem fuerit de perditio carnis digerantur labia. pꝛet conſequenter mundificentur et tertio generet caro: et quarto conſolidetur: et hoc dicit eſt in primo capitulo huius libri: hoc eſt generale in oi uulnere facto cũ de perditione carnis. Similiꝛ eodẽ modo ꝛ per omnia fiãt ſi uulnus fuerit in aliis de unoꝛamẽ auiſo ꝛ q̃ in ſutura labii bene iungas partẽ cuꝫ parte labii ne in eo caſuꝫ emendicia quo offormiratẽ faceres in labio. Et tam illas offormitatem cauſatam in labio eio curam. et primo in ſicci illam offormitatem. q̃ partem illam labii ſic emonteretur et conſequenter locum conſolidatur et remota fuit illa diſformitas: hoc feci i una domicella. Si autem uulnus auꝫ. uel partiuꝫ circũſtantiam eſſet cum ſagitta facum debes cõſiderare ſi ſagitta penetꝛ uſq̃ ad ſubſtãtiã cerebri uel non. Si penetrauerit cũ ſubſtãtiã cerebri poteris pꝛ hoc ſigna quoniam ocili efficiũt rubei aut cauſatur alienatio aut uigilia aut nõmtus aut cauſatur tremor aut debilitas ſenſus.

Cum autem ſecurus fueris de hoc ſine extrahas ſagittam ſine non eſt mortale. Et ego uidi in primo iuuene de argelata. qui percuſſus fuit non in aures ſed in partibus circũſtantibus cũ uno bacalo acuto ꝛ penetrauit ad ſubſtãtiã cerebri. Et ego cognoſcens hoc fugi et pronoſticatus fui de mõte et aliis medicis omniſcer breuiter ad mortem ocuenit. eio tamen q̃ melius ſ ſagittam extrahere q̃ ipſa diminuere cum proteſtationem ne ad infantuam iudgarium duetinas et modi extractionis habes in primo libro tractatu de fractura cranei. quare illic inde. Si autem ſagitta non penetrauerit uſq̃ ad ſubſtãtiã cerebri periculũ tunc eſt q̃ ipſa non penetrauerit uſque ad neruũ auditus quare poſſit amiti auditus. in iſto ergo cãs extrahatur ſagitta et digrattat labia uulneris et conſol. incarnetur et ſ. foldetur. ut eſt dictum eſt et fiet in principio capi. ſi dicta nihil ſit dictum eſt. nec oico dicta ſit farina uſque ad octo uel decem oico quoniã tunc eris ſecurus de curatione apoſtemati. et locus iungatur circumquaque cũ oleo roſaceo bolo armeno ꝛ terra ſigillata ꝛ cum eis addatur parum acetꝛ ſucci ſtiti herbarum frigidarum in hoc ualent ꝛ fet flobotomia in principio ſi opus fuerit ſimiliter. ſoluto uentris ꝛ in proceſſu ſit ſemper ſolutus de uentre cum cliſteri uel alio modo.

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

ad eurum deueniam. q si neruus iuel corda incidatur colli raro est. q collum habeat liberius quo ad motum eius. c hoc ut dixit Rogerius

Apuallius dixit q si vulnus teniat usque quo ex eat nucha mortale c incurabile indicetur: ut dixit Galienus in duodecimo de utilitate membrorum passiones nuche similes fuint passioni bus cerebri. Si autem vulnus non tenerit usque ad medullam adhuc timendum est de lesione neruorum orientium ab illa parte. c specialiter de nocumento sensus c motus neruorum c membrorum ad que delegantur nerui: interius nulnera que pertinguint ad neruos ceriebrum superiorum generant rancedines. Et dicunt aliqui q si pertingit ad quendam neruum qui extraxit intra aures: dicunt q nunquā generabit ille homo. Et credo q hec possit esse ratio. quia i facione spiritus significati significat concurrunt ille spiritus scilicet animalis naturalis c vitalis. Et ex istis intellectis sit vnus spiritus qui dicitur significatiuus. Cum ergo spiritus animalis debeat referri a cerebro ad locum istum oportet q deferatur mediante neruo quia nerui seruiunt cerebro delatorie sicut vene epati c arterie cordi: cum neruus sit transiens post aures in neruus retrens spiritum animalem pro generatione spiritus significatiui: sit incisus patet q spiritus per eum transire non potest. quare deficit generatio spiritus generatiui. et per consequens actus generatiuus q erat declarandum preterea uulnera arteriarus magnarum c venarum magnarum sunt periculosa. quia circo exalantur spiritus c sanguis quare spiritus mora. Iterum dico q uulnera trachee arterie sunt periculosa c meri etiam quia habent seruicium uite necessarium c cum hoc sunt difficilis consolidationis c hoc est quia sunt transiuus aeris c cibi. In cura ista habes quatuor intentiones. Prima est in ciera. Secunda est purgatiue. Tertia in localibus. Et quarta in regimine ipsius. Prima consistit in cura sanguis. Secunda in cura aeris

dinetur a loco illo ne ratione compassionis ad coz transeat quia ista duo membra colliganti am habent insinul ut dixi. Pro quo diligenter nota q vulnus parum in loco illo dicitur esse causa mortis ratione compassionis illorum membrorum quae e opostet esse societatis solicitudinē habere ut dixit Auicē. quarta pmi primo ca°.

Unde tempore meo mihi quendam anglicum qui conducta erat contum lancegrinum nomē erat Guitil qui fuit vulneratus in gula cum sagitta q illa quasi videbatur. nō perforauit pelleg gule. Animo dico vobis q nullus laicus dixit et ipsum vulneratum e mortuus e incertinenti e hoc non fuit propter aliud nisi propter vulnus facti inguinem. Ulci etiam alium percussum cum pugillo super locū illū e sincopizauit e qua si ad mortes venerunt. Doc ergo tonū proponit quia nocumentū quod est in loco illo cordi cōmunicat. quare concludo q flobotomia conuenit z ad alia cōdicia defēdēia cor a suffocatōe e cōclusione spiū. Si fluxus sanguinis fuerit magnus q; omnia considera quia omnes contingentias nō possem ibi scribere: si tamen caualtis effuet fluxus sanguis curre ad illa que dicta si i cap° de fluxu sagiis vene z ad p° lib°.

Si vero vulnus fuerit in cauna pulmonis debet educere partem ci sutura e manutenere locum q sutura cum albumine oui e oleo z pulueribū incarnatiuis dictis in p°. libro simul mixtis et stuppis balneare e sup locum apponere sequiter per tempus sumat diadragg° z tenet l ore z sic colliquaur paulatim ita cranfigulat paulatim. Et illud idem pico de vulnere mey quia sutur z incarnet e obturent que dicta sunt in pmo libro tractatu de vulneribus e illic vide.

Si vulnus fuerit iti parum procedas sine sutura ut dictum est in aliis capīs. Si vulnus fuerit facti cum sagitta nic videre debes si in eius extractione fuerit periculum vel nō. Si nō extrabas ipsam. e ipsa extracta impleas locum cum oleo ro. e vitello oui z in aliis fac ut dictum e

Si aut fuerit periculum vel ex parte magnitudinis vlcerum vel ex parte loci tunc debes sutcum mollificare z confortare ut dictum est c°et dilatare si opue fuerit z isto facto extrabas sagittam z impleas vulnus cum vitello oui z oleo ro sacco. Tertia die ponas mel ro. cus farina ordei post mundificationē consolida z incarnia. Propo nō q; ego vidi quendam vulneratum in gula z sagitta penetrauit gulam z hoc fuit. pre venas gule non tamen fuerunt lese. tunc sagitta fu it extracta cum solemnitatibus ia dictis. e ego apposui tenta parnam cr vnoqz latere minucam in vitello oui z oleo ro. z post feci faldas de stupa z balneari in albumine oui z oleo ro z incarnatum f in pauco diebus. Cisti alii vulneratus in gula: cuius nomē erat Matheus z breuiter fertum sagitte remansit fixum in spatula. Ego autem videns ferri nō posse haberi timui et nō curaui de vulnatione sui z breuiter stetit sic per aliquos dies z demū ad mortē deuēit paup hō.

Capitulū. 8^{m}. de vulnere in spatula z humero.

Vlnera istorum

membrorum nihil habēt proprium nisi pronosticationē z ligaturam z situationem vulnera huius rimoto sa ipsuperca sunt propter nervos qui descendit ad brachia z suspecta etiam sunt de dolore et amissione sensus z motus brachiorum. z quia locus ille est valde dolorosus hac de causa cito apostematur. Pro quo nota q; si tremor accidat illis vulneribus. e sit cum febre timor est de spasmo z ratio est istarum vigor non fit in vulneribus nervorum principalius nisi materia curat ad locum. que materia cum inuenit locum vulneratum inhibitur membris illis. e facit tremorem. e si fit multe quantitatis facit spasmum z apostema. e si talis materia super calefit facit febrem. quare concludo q; dolor huius locis. dicit. quoniam dolor est causa omnium bonitatum. quoniam est causa attractionis materie ad locū z per consequens est causa tremoris z spasmi z febris. e est apostematis causa: nonia nō sunt quare z cetera. Et si bene considereis locus iste habet multas colligantias habet autem colligantiam cum spina mediante cartilagine ossis spatule z habet colligantiam cum torace mediante osse furcule e cus cerebro mediantibus nerius. e hoc tenu patet. In cura ista habes tres intentiones nil quantum si vulnus. Primo completur cum purgationibus. Secunda cus dicta. Tertia cum localibus. Et quarta cus remouentibus accidentia que accidunt istis. Et cū est dolor spasmus febris z puricies post cō solidationem que remanet. Prima z secunda completur modo dicti in precedenti capitulo: z illic vide. Tertia intentio completur hoc modo quia debes considerare an vulnus sit magnū nel non. Si sit magnum debes conducere p rea adinuicem z suere z talis sutura debet esse fortis propter magnitudinem z etiam propter pondus ipsius brachii sutura dicta in primo libro que fit isto modo conuenit. Primo capit labia vulneris simul z non anodet incinde terni cum acu penetrer ad partem ad quas prio penetrauit z nunc capit illa duo fila z anodet ista sutura est multum fortis: hoc peracto dimittat partem declinicem apertam z super sutura apponat pulueres istum incarnatiuum qui fit sic. Recipe boli armeni. terre sigillate. mali acis ana. 3. i. Lorgatti gummi arabici ana. 3. ii. cribellentur cum pecia z commiscentur operentur. Deinde super pulueres ponatur stuppa infusa in oleo rosaceo z albumine oui simul conducta z parum ipsius pulueris cum albumine oui z oleo rosaceo apponatur z est melior modus incarnandi qui operiatur. et sepe expertus sum. In loco autem aperto apponatur tenta primo die infusa in vitello oui z oleo rosaceo si placet si non vitellum oui z oleo ro. z hoc fiat p tres dies vel vnoquoque die apponatur mel rosum farina mixtum. Si tamen necessaria fuerit maior exterio ad datur termentina mira z sarcocolla z hoc fiat quando fuerit securus de generatione apostematis. Circa autem locum ponatur defensiuum factum cum bolo armeno z terra sigillata z parum acetifacta mundificatione z babua securitate apostematis incarnetur z consolidetur.

Si modo contingat q; vulnus sit parum nō conducas partes sed fac ut dictum est quantum ad mundificationem z incarnationem. Saluo q; in illis pro mundificatione potes uti vnguentō apostolorum vt dicunt magistri aliqui z ego hoc cum eis z cum hoc ego operor et hoc facta valde bene digestione in labiis vulneris fiat ligatura incarnatiua humeri sic fit fascia fit plicata in duobus capitibus usq ad medium consequenter sub ascella ponatur parum stuppe deinde ponatur hic fascia z ascendas cus fascia super humerum z uenias cum fascia super spatulam crucem hic faciendo cum fascia z reuoluas sub ascella illa z iterum ascendas aliam spatulam z facias pone ligatura sic completa. Si vero vulnus facti sit cus ligatia mollifica locū cus oleo ro. calido. deinde aperias vulnus si fit opus. postea eum cum tenacilia extrahas: consequenter si fore dicum est impleatur locus cum tentis balneatis in oleo rosaceo z vitello oui et circa locum ponatur defensiuum de bolo armeno z locus apostemer consequenter mundificetur modo dicto in aliis capitulis z incarnetur z consolidetur. Quarta intentio completur si cut dicum est in primo libro. Unde si euiniti es esset mouendum sicut dictum est in primo etiam in secundo libro in multis locis. Et sunt liter si apostema sicum iungatur vide que dicta sunt in primo libro z gratia breuitatis non recapitulo quia redisolum ista sepe recapitulare z fastidium inducere intelligentibus.

Capitulum nonum de vulnere in adiutorio.

Epe vulneratur locus iste cum ense et transfersō z incidit

dit or que miscuius communis q mouet cordas brachii z amittit motum z cadit ma nus in ea z exercitus restauratione non recipiūt isti nerui: e hoc accit nō solū cr vulnē enfiset ex vulnere etiam facto cum sagitta z telo sicut vidi in vno cuius nomen est Jacobus peroti q cum telo in adiutorio fuit vulneratus z vulnus penetrauit ex vna parte adiutorii nec oo fuit lesum: sed solum alle missulus motus coadas brachii. z incontinenti manus in rasera cadebat z hodierna die cadit z perdidit motum et non sensum. Si modo vulnus fuerit fin lōgum nō est timor de amissione motus neq; sensus nisi illud fuerit ex defectu medici male sciens ipm infirmum regulare z ex parte ipsius infirmi non curantis de se. In cura ista habes quatuor intentiones. Prima in purgatione. Secunda in dieta. Tertia in localib°. Quarta in accidentibus. Primo ergo inducitur cōpus secundum replenionem nel cum linitiuo vt cum alia medicina secundum necessitatem et cliteria in talibus casibus fiant quasi omni die flobotomia fiat si sanguis multus non exiuerit z tres consenferit. Si uero multus exiuerit fiat sola appositio ventosarum. Secunda intentio completur hoc modo videas z considereis si infirmus sit debilis an non. si nō utatur lactucis boragine spinachia potulaia cucurbitis: si tempus adesset: si nō adesset tempus utatur farre cū amigdalis riso panico z milio z, similibus generantibus pancum sanguineū. Potus eius sit vinum de granatis mixtum cum aqua cocta cum succaro foloc. Saluo q; in comestione ratōne conductudinis utatur vino bene limpharo et hoc sit generale in omnibus: si autem debilis esset z afflictus uatur ipe carnibus edinis que fint cocte cū cucurbita endiuia nel cum pontula z similibus utatur etias carnibus pullinis. vel vitulinis similiter preparatis z si appetitus ad esset utatur carnibus anium degentius in arboribus vel prarie assatis in pestula. Tertia mētio completur. hoc modo: considera primo si vulnus fuerit parum nel magnum si fuerit magni. adunas partes cum tutura forti z incarnā nō dicto fugiat ci stuppa z vulneribus. Ploa tamē vnum generale. q; si vulnus fuerit in transuerso z vulnus fuēit pfundus. z velis suere. sue cum puncto suplicatis de ghus dicti z in vna cap. pedēte. z rōem nō assignoq; assignani i p°. li. tractatu de vulneribus. Si accidit nō q; nerui sint incisi dicit alig vt Gul. de sa. q; neruus es fui cū neruo ut in eo fiat zglutinatio. Ec ego dico vt dixi i p°. li°. q; neruus cū neruo non dēt fui. z debem° bri suere carnē cū carne z iugere neruū cū neruo q; possum° z rōes z alia dixi vbi. q. de dimitto z vide illic. Si at futura fieri nō possit: aducāt pies q; plu adua z sperneē adductura z carnes loc° z hoc adductura fit ut natura mela° instrio mediānb° z iuuamēto artis restauratione i mēbro facē possit. Circa ā locū pcedat cū sfortādo° z phibētib° ap°nōes dōec fuerit ab eo secur° z à loco neruoq; fac tale mundificatiā. R. fa. lupinoq; mel ro. colati detinēan z fiat vng°° vel fiat b° cū ibdrina vel melle ro. z facias ē mira z b° facias ē vulnib°. regrat ista ā ruinosē sordicē z putredinē a neruis z ista nō ponāt i vulneribū neruoq; nisi p° securitē ē apatis q; ita mordicāt z fortiē extergūt z facē cōgēt materia curre ad locū. Si ā vulnē cēt parū pcedas i oib° ut i aliis dicti ē. z phibe neloc° apēt z grā breuitatis nō recapito. Si vulnus est factū cū sagitta nō regrāt aliud nisi ut ipa abstrahat leuē z fuatiē fa mollificatiōē z dilatā ne si opus fuerit z ipa extracta ila hora impleatur vulnus cum vitello oui z oleo ro. z i mundificatione z aliis fac ut dictum est supra. Quarta intentio que est remouere accidentia q

Mundificet.

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

ne cidit: ut completur per hunc modum, quia sepe accidit vulneri apostema nel ritione medici male operantis, uel ratione eyri non quiescentis in sex rebus non naturalibus debito modo. quare huic oportet succurrere. Et licet dixerim non me dicturum de remotione huius accidentis, q̃ est adunatus apostematis: quia remisi ad primum librum, vbi de hoc fit mentio tamen aliquid loquar succinte ꝗ ipso accidente Primo ergo si uideris apostema accidere vulneri ut minus solutum tibi uideat necessitas.

Secundo si opus fuerit fac flebotomiam ut tibi uideatur. Tertio dicta sit tenuitas in eo fit ut multiplicato humoris qui currere possunt ad locum e esse causa maioum apostematis quare ꝛc. Quarto cum localibus defendas locus ne humores recipiat, sicut cum bolo armeno ꝛ terra sigillata ꝛ parum acci. Item oleum ro. cum bolo armeno prohibet etiam hoc succi herbarum frigidarum hoc facium sicut est succus lactucie endiuie morelle plantaginis semperuiue ꝛ sic ꝗ aliis. Et ex istis ut tibi uidetur, potes facere emplastrum. Si tamen apostema non potest prohiberi quin accidat cū istis nunc dictis ꝛ febris adsit, arguas malum, quia corruptiones membri uel mozem uel debilitatem membri uulneratiꝛ hoc dorum est, ꝛ non indiget alia declaratione: Si ergo apostema fit in locoquel ga medicus non potuerit ipsum curare, ad quia medicus ipsum inuenerit quomodo cūq; sit debet medicus ipsum remouere antecū uulnus curet non negligendo tamē uulnus: uidet ergo primo medicus si apostema sit aptum remouari cum resolutiuis ꝛ infrigidatiuis, si sic, procedat cum istis.

Et notanter dico cum frigidis ꝛ siccis, quia talia apostemata ut in pluribus fiunt cum mala complexione calidatrimo semper quare frigida competunt ut materia que est in loco resolvatur, ꝛ tunc conuenit farina fabarum farina ordei rose arnoglosse mirtus bolus armenus terra sigillata ꝛ oleum ros. ꝛ oleum de mirto. ꝛ existis fiat emplastrum, si tibi uidetur. Si modo apostema non potest remouere cum istis: imo esset aptum faniari, tunc fanietur hoc modo ℞. farine fenugreci se. lini aā. ʒ. iii. anci camomille, aā. ʒ. ii. malui anisi fci. lib. i. ʒ. affunge po. ceti ne liquefacte q̃ⁿ: fafficit bullisit bullicēdo et incorporentur cum oleo de lilio ꝛ calidum super apostema ponatur. Item aliud. ℞. farine fenugreci lini aā. ʒ. iii. pinguedinis porci. ʒ. v. fari ne ordei. ʒ. i. bullisit bullicēdo et incorporent cum oleo de camomilla ꝛ calidus super locum ponatur. Si accidat modo q̃ in loco fit doloꝛ in rollerabilis, ꝛ tunc accidit in generatione fanici ut alio modo non malum loquor de isto accidente quia sepe locutus sum in primo libro tamen doꝛ q̃ locus potest embzocari cum aqua calida decoctionis altee uel malue quia iste aperiit poꝛoꝛ ꝛ facimt materiam exalare et locum mitdificant uel aliter potest fieri si doloꝛ cum emplastris ꝛ aliis non remouentur, ℞. boli armeni parum et infundatur in oleo ro. ꝛ parum acri ꝛ inde infundatur. ℞. opii triti ʒ. ꝛ. i. iusquiami et cum isto fiat iunctio usq; ad cessationem doloris: dolore remoto amplius nō fiat iunctio aperte manrato aperiatur cum flebotomia. si est necesse uel si potes fac ut fanies apostatia ad cuticum vulneris uenia. facta incisione procedas ut in aliis sepissime dictum est.

Capitulum. x. de vulnere in cubito cū ense.

Vlnera huius loci

quādoq; fiunt i parte domestica brachii ꝛ aliquotiens in parte silestra directe in conductura brachii. quomōcūq; sit vulnera talia sunt periculosa. Primo vulnera patis domestice sunt periculosa propter venas ꝛ arteriā magnas que illic transeunt. ꝛ hoc est clarum. Secundo vulnera partis silestris sunt periculosa propter concatenationem ꝛ infiuamēn neruorum ꝛ ligamentorum ligantium ossa ista habentia diuersas figuras. quare si loc̃ ꝛ uulneratur, de loci propriam figuram amittit. In cura ista habes quattuo intentiones ut in cura aliorum uulnerum. Prima ergo complet cus purgatione ut nihil uideur necesse et cum flebotomia ut eodem modo nihi uideur necesse.

Secunda intentio completur etiā ut fere dictum est. Tertia intentio completur hoc modo considerer medicus uulnus si fuerit in parte domestica brachii uel silestri. Si fuerit in parte domestica conare sanguinem restringere propter multas venas ꝛ arterias, que hic adsunt et constringatur modo dicto supra in capitulo de vulnere in collo uel alio modo ut fuerit necesse.

Si autem partes fuerit diuise ꝛ nō fuerit ꝗus sanguinis conducantur cum sutura modo dicto sepe ꝛ incarnetur ꝛ consolidetur. Si autem conductura non fuerit necessaria prohibetur apostema ꝛ dejgrantur labia ꝛ mundificentur ꝛ incarnetur modo dicto. Si modo vulnus fuerit in parte silestri quia i parte exteriori brachii ꝛ vulnus fuerit magnum ꝛ latum cōdusta ꝛ consertura parte ut dixi. ꝛ locum defende ne apostema generetur. Si modo sagitta penetrauerit locum tunc extrahe ipsam modo dicto

Et procedas in omnibus ut iam dictum est in aliis capitulis. Vnum tamen dico nobis ꝗ ligatura ꝗ si vulnus fuerit in parte domestica tunc debes plicare brachium uersus pectus, ꝛ ratio est manifesta quia tunc labia vulneris melꝗ ad inuicem iungunur ꝛ conseruantur ad inuicem quare melius consolidabuntur. Si vulnus fuerit in latere silestri tunc per oppositum debet plicari brachium, ne ergo fiat plicatio uersus pectus consueti ad intra brachium apponere stellam ne labia vulneris disiungantur.

Quarta intentio completur ut supra.

Capitulum. xi. de vulnere in rasceta manus.

Vulnera huius lo

ci non timeoꝛ sa sunt, sicut vulnera cubiti q̃ hoc sit iterum declarat experientia. Vnde ex vulnere cubiti vidi aliquos mortuos ꝛ vulnere manus nūq̃ hoc vidi. Et ex hoc patet ex dictis in principio precedentis capitulis. Locus manus non e ita doloꝛosus sicut locus cubiti, quia nerui manus non ita sunt sensiui et hoc uidetur experimentis. Dico tamē q̃ non obstante hoc q̃ dictum est vulnera manus citius apostematur, quam vulnera cubiti, ꝛ hoc est ratio, quia manus est membrum q̃ multum declinat et est membrum valde debile. Et nerui etiam eorum sunt valde infiuati, quapropter hoc apostematur citius locus iste et hoc uidetur experimento. In cura ista habes intentiones sex quae dicis sunt in alia capitula. Prima intentio ꝛ ꝗuna completur ut dictum est supra. unde tamen dico nobis q̃ fortinudo et debilitas infirmi considerentur ꝛ secundum hoc dicatur. Quantum ad flebotomiam fiat ipsa ꝛ latere opposito semper si casu ꝛ uirtus consentiret: si magna quantitas sane non exiuerit. Et istud semper sit generale in omni vulnere. Tertia intentio completur hoc modo: iudeas ergo primo si locus indigeat sutura uel nonisi sit ꝛ cauas preꝛ es suas. Ego autem narrabo nobis modum meum operandi in hoc. Ego semel habui unum eirca renum qui fuit vulneratus in manu cum ense et uulnus fuit inter anulaꝛem digitum et medium et facta fuit incisio ex utraq; parte manus usq; ad iuncturam manus et brachii. Ego occurens huic loco incepi primo fuere locum et incepi a parte superiori manus et feci puncta aliqua duplicata ut bene parmanqu cum parte iungeretur de quibus puncti feci fipsa in isto libro capitulo ꝗ vulnere humeri mentionem. Et in primo etiam libro mentu de vulneribus: fuerit apostema in parte superiori manus feci suturam in planta man ꝛ et posui manu sic suturam super stellam unam balneatas ꝛ oleo rodeinde super locum posui fluppas balneatas in albumine ouꝛ et oleo ro. ꝛ ex utraq; parte manus et ꝛ feci flebotomiam diminuas q̃ fuit magna quantitas sanguinis exuerat. Et quo ad dietam precepi sibi q̃ nō comederet carnes neq; ouꝛ neq; biberet vinum nisi esset limpharum et hoc feci donec securus fui ab apostemate. Et in parte declinari vulneris dimisi feraꝛ mina et illa implevi ꝛ uitello ouꝛ et terbentina. Primo deinde mundificui cum unguento aposthorum demum in alius infiuationibus superuulnus posui pulueres incarnationis et desuper posui fluppas balneatas modo dicto. Circa vulnus aliquando ponebam oleum rosaceus cū bolo armeno et aliquando fine et hoc feci vsq; ad compleram incarnationem: facta incarnatione tadurui carnem cum unguento apostolorus et alumine combusto et cum unguento de minio consolidai et hoc totum complebam fuit directe in xv. diebus: et talia hodierna die iuuit. Vidi etiam alium qui uoluit acuere gladium unus cum rota que uoluitur cum aqua. Et qualiter fuit gladius exuit de manu illius et tota planta manus fuit incisa ꝛ transuersa. Ego occurens sibi fui manum cum puncta non duplicata ꝛ feci ut dictum est nunc ꝛ liberatus est in paucis diebus. Saluo tamen q̃ amisit mozigitorum. quia corde manus omnes incise fuerunt extransuersa. si vulnus non indigeret suturaꝛ fuerit super man ꝛ uel digitos prima die ponatur oleum ro. mixtum cum uitello ouꝛ ꝛ cum terbentina ꝛ hoc totum fiat usq; ad quattuoꝛ vꝛ v. dies. Et consequenter ponatur in el ro. cum farina ordei ꝛ etiam per quattuoꝛ dies. Et si opus fuerit indurctur caro cum unguento aqo flolorum vel etiam mundificetur cum eo demū consolidetur. Si vulnus fuerit cus sagitta ꝛ penetrauerit manum et uirgā ꝛ sagitta extracta et facta purgatione cū dieta ordinata i vulnere ex preinferiori ponatur tenta ꝛ in parte etiam superiori ponatur parue tamen tente ponantur. Sed ponatur maior in parte que declinat uersus inferius ꝛ tente iste sint infuse in oleo ro. et uitello ouꝛ et terbentina propter neruos. Alia autem duo ponuntur propter dolorem et ut labia degrantur et super locum ponantur stuppe balneate in albumine ouꝛ et oleo ro. et isto modo defendatur manus ne apostemetur et ne fanient faciat et reficiatur manus iniungatur cum oleo ro. ꝛ de mirto mixto cum bolo armeno ꝛ similiter digiti et brachium et potest etiam super uulnus poni ℞plm stipticii et et prohibet generationem fanici et in carnat et similiter uinus stipticus q̃ etiam prohibet generationem fanici et incarnat.

Et similiter unum stipticum de quibus alibi feci mentionem et pro modo dimitto et cum ti feceris hoc per octo uel. x. dies in quibus fit incarnatio et loctis non fuerit apostematus fo rmam illa ꝛ ceruisia et et coliolela. Illud ex ꝗ ti nobis hic centies ego feci et hoc sit generale et dum fed etiam in brachio et in adiutorio et ꝛ cora et in crure et in omnibus istis locis cum isto modo operandi habui honorem. Et gratia breuitatis non narro uobis casus q̃ multos possem uobis nominare. Vnum tamen nota q̃ si vulnus fuerit in uno digito uel in brachio fit q̃ os digiti uel mozigitorum fuerit incisum totaliter musculus inferioribus uel superioribus ossis remanentibus: tunc iunge os cum osse et sue et incarna modo dicto. quia sepe hoc feci.

Et similiter si focale unum brachii fit incisi similiter feci incarnatiꝛ hoc etiam feci sepe.

Quarta intentio que est remouere apostemationem uel dolorem si fuerit completur modo dicto i capitulo de vulnere adiutorii et illic nude. Si modo durities remanere post consolidationem. Tunc renouetur modis dictis in primo libro et in secundo

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

Et licet facta fuerit mentio superius vnum tamen ponam. ℞. pinguedinis anserin assingie pozci ℥ pinguedinis galline ℥ anatis aā. ℥. iii. cere ℥. i. litargirii ℥. i. olei communis ℥. i. farine fenugreci farie feminis lini aā ℥. i. abdelii opponaci mastices thuris aā. ℥. ß. diffoluantur gumme ℥ omnia liquefiant cum gummis ad ignem: ita q̃ bene incorporata fint colentur con sequenter et in vase reponatur: facta hac inuentione boc emplastrum poteit poni super locus ℞. litargirii triti ℥. iii. olei communis ℥. ß. mucilaginis fenugreci ℥ feminis lini aā. ℥. vi. mucilaginis malvauisc ℥. iii. accipiatur consequenter litargirium predicum e ponatur ad ignem cum oleo dicto e permittatur bulire agitando semper cum spatula cum oleo q̃ diffoluatur fit e postea addantur mucilagines cum oleo predicto e litargirio e agitando cum spatula permittatur bulire tam diu q̃ recipiat spissitudinem in modum emplastri e tunc deponatur ab igne e fiat emplastrum super locum. Multa alia narrare possem que nimiata sunt supra qua re fesco gratia breuitatis.

Capitulum duodecimum be vulnē thoracis

M Agnum mirum ē

q̃ Auicenna neq̃ Galiabas de isto vulnere non scripserunt: licet aliqua dicta a Galieno de isto innentantur: scilet. ∴ & ∴ retrapentice. Et alii magistri post alios mita patrum inter quos magna exstitit discordia quam vobis volo succinte narrare. Inuentio ergo duas opiniones de vulnere cassali, quia thoracis: vna opinio dicit q̃ tenta debet poni i vulnere e locus tenetur apertus nel debet tenere ri apertum cum tentis: e aperiri debet etiam si opus fuerit. Et consequenter locus debet mũdificari cum emplastris vnguentis e lauamentisat dicunt illhi: pro opinione sua adducunt hanc rationem. quoniam si materia retineatur i concauitate pectoris fluxa ratione vulneris timmox efficiat illa materia ad cor transire: et ad aliquod aliud membrum cum putrefacta esse quare timeo esse de morte. Ilcorp retinea tur illa materia: e ut ipse exire possit: precipuunt isti ut locus teneatur apertus ut talis materia exire e exicari possit. De numero quorum fuerunt isti magistri solemnes: scilicet Rogerius Iamerus: istos etiam insequitur Bruno.

Alia opinio dixit: q̃ vulnera talia debeant sui e incarnari e nullo modo debet tenta poni

Et fundant se super hoc quia nisi cissime clauderetur vulnus timeo esse ne spiritus vitalis per loca ila cissime exalaret: ne ergo boc contigat precipuunt locum sui. Secunda ratio nam et apertura mulieris aer frigidus sup ingrediretur confundendo ipsos spiritus e conturbans eos ne ergo boc fit faciunt ut dictum est. Et est simile dico ego de vulnere cranei nam illa multum leduntur ab aere frigido e in tanto q̃ ferunt mors ut dictum ē in loco suo ergo e similiter vulnera thoracis: de quorum numero fuit Denricus theodoticus episcopus cremensis e multi alii magistri moderni bocfaciunt e ego cum eis aliquado fect e bene mihi fuit cessit. Ego autem concordans dictis opinionee dicam illud q̃ mihi verius videtur incipiens primo a substantia rei. Dico ergo primo q̃ vulnerum thoracis quedam sunt que penetrant ad substantiam intrinseca quia ad spacio istatem pectoris: e quedam que non penetrant.

Et vulnerum penetrantium quedā sunt q̃ fit cum vulnere membrorum contentorum ut cordis vel pulmonis nel diafragmatis. nel medie stini. Et quedam sunt que sunt sine vulnere membrorum intrinsecorum. Et istorum vulnerum quedam sunt in quibus parum vel nihil sanguinis vel alterius humorum cadit in concauitatem pectoris. Et quedam sunt i quibus sanguis multus cadit in concauitate dicta vel alter humor. Et si consideres bene i istis distinctionibus fac concedia illarum opinionum: e veritas questio: Dico secundus quantus ad causas: cause istorum vulnerum sunt omnia que nata sunt perforare e incidere ut sunt sagitte telum ensis e talia. Dico tertium quantus ad signa: signa vulnerum penetrantium substantiam ipsius thoracis sunt primo hanelitus pu: q̃ ratione aeris penetrantis p vulnē cuctatur ipsū cor: e ne cessaria attractio p abelanū. quare pu: ē. Secūdū signū ē qm si nares e os clauditur e cādela potatur pp vulnē vel potāt pap cor: ti sup vulnē vel debis stāmā cādele moueri e vaidis si sr cotū totaliē et moueri. Signa cordis vulnerati sū signis excitis nigredo e extremorū frigiditas e sudoris copiositas minuta e locus vulneratus sub mamilla sinistra. Signa pulmonis vulnerati sū q̃ sanguis q̃ exit e rubicūd e spumosus et egē sup calefit e tusit e palefit. e loc vulnerat ē circa latera. Signa diafragmati vulnerati sū spissus et magn anhelit tussis sonās e doloros alienatio sputi liuidi: rigō pugitunis e satidiri sū i cibo e bibāt et comedūt cū mata eructuātes. et loc vulnerat ē circa mendosas costas. Signa q̃ sanguis deiecderit stra qi i cōcauitate pectoris et faniet et cōtūpat. Juxt illud Gal. vi. afforis mor. Si i nārē sāguis effūdat p̃ter nātās necesse ē ipsū putrefiri et gangrana et p̃ latis iuxt falsas costas sputi putridi cū milta tussi et icipit febrire. Et dūc Aerē q̃ anhelit q̃ exit p os fetet mirabiliter: et sitr aer q̃ exit p nārē fetz: et olerabilis: dicō q̃ nd vudina q̃ illa vulnera q̃ pēriāt a pte dorsi: q̃ periculosa q̃ a pte anriori pp vēas et arterias magnas trāseūtes p dōsū et pp nerūos oriētes a nucha et et pp meri et cāna pulmōis q̃ i pte posteriori pl tinat q̃ i anriori. Et pp et macā cū lesio nō ēra repuat. Et pp et ligatura cordis q̃ dorso appicantur: quāde omnia membra spūalia cū dorso ligantur forti ligatione, unde, et parua causa possunt ligamenta ista e per consequens membra ledi quē cum leduntur affrunt periculum e mortes: hoc nūō accidit ex vulnere anteriori: Quare illa periculosioa sunt: Illa autem que non penetrantur periculosa sunt. Istis prebabitur vnio ad curam istamin qua cura habentur tres intentiones. Prima est in purgatione. Secunda in ciera. Tertia in localibus. Quantum ad primam dico q̃ purgatio fiat secundū complectionem aquis fi colericus colera euacuat fi flegmaticus flegma e sic de aliis. Et si bumores mixti sunt mixtim euacuentur. Et nō q̃ ex humoribus cognoscitur complexio e ex complexione cognoscuntur humores: vt voluit Aliaba: secūda primiquare videas boc fiat flebotomia si opus fuerit ad partem oppositā: secūdā fleria etiam lenitiua fiant. Secunda intentio complēiur boc modo: quia a principio vtantur ipse farina ordei vel fare condit cum amigdalis q̃ vtitur spinachia borragine bleta vel lactuca condit cum amigdalis e aliis similibus vtatur: e boc donec fuerit securus de apostemate postea ciss fit vinum granatcum vel aqua ordei cum radicibus feniculi e petrosilini. Et vero fuerit securus de apostemate e fanies inceperit generari: quia infirmus tunc multum debilitatur dantur carnes edi nel pullorum elixorum et ferculum eius fit de brodio isto condito cum mitellis ouorum. Et pro confortatione cordis e stomaci ponatur parum cinamomi e croci. Postea eius tric fit vinum albus clarum e odoriferum limphatum cum aqua ordei nel simplici. Tunc tamen fanies incepert excicari e virtus fortificari dea ei carnes castrati e aricius vinius anni conditi in patella vel testu la secundum appetitum e valentiam infirmi

Et species predicte immediate pro confortatione ponantur. Similiter capones pernices fasiani: e aues parue flantes in prata e arboribus dentur e vinum naranum superius dictum

Et autem tunueris de febre addere debes vel diminuere in vino e in carne secundū fortitudinem e debilitatem infirmi e secundum intensionem e remissionem febris. Quare ni mitro inferente operamis. Dico etiam q̃ elegere debes cibaria cum conglutinate vulneris que sunt austera e viscosa e immodaniā vel liud ypostidos balaustia psidia trita. terra sigillata rose e acetia. Dare autem oportet ei p decoctionem citonia e extremitates rubi e mutus. Et minum austerum omnia sita conueniūt quia rai q̃ nibil te impediat e cum bis permisceo pos sumus oxacaca e gumma arabica.

Tertia intentio que consistit in localibus sic completur: quia consideratre debes si vulnē dōracis fuerit penetrans nel non. Si ergo non fuerit penetrans digeras labia e pone defensiuum ne locus apostematur. e consequenter expergas e carnem generes cū unguento rasino e barlisico: et alio modo secundum tamen complexionem naturalem nel accidētalem membri dēmā sigillas. De ligatura tamen bruius loci aliquid dicam quia ut videtur nullus boc nibil habet ppinum de aliis. Immo eodem modo curatur sicut e alia curantur. Ligatura vna fit isto modo capiatur fascia longa e lata facta ex duobus capitibus e incipiat fasciari ex opposito vulneris ducendo fasciam super vulnus secundū crancoendo e reuoluatur fascia donec sufficiat et capita binde in loco remoto a vulnere fiantur deinde capiatur vna alia fascia que transeat sup humeros e ligentur inter e post cum fascia ista magna ne cadat. Alius modus ligandi ē iste ut dicit Rogerius capiatur fascia magna et ex vno capite per posterior ita q̃ facias intrare per foramen illud humerum. Deinde reuolue fasciam circumquaq; donec redeat ad humerum ubi incepisti ligaturam et fascia fit in illa parte incisa in duas partes et cum illa ligetur ci ascella. Si autem vulnus esset sub ascella ligetur isto modo. Capiatur binda incisa ex vnaq; parte et vna para binde transeat super humerus ad spatulam sibi oppositam. Alia autem pars binde transeat sub ascella e sic ligetur. Isto declaratis videas si vulnus fuerit penetrans si fuerit penetrans videas si aliquod membrum intrinsecum fit lesum vel si aliqua materia ad intra fit collata vel non q̃ poterit cognoscere ex signis dictis supra. Si contingat modo per signa q̃ vulnē fit penetrans sine lesione membri intrinseci e si materia non fit illic collecta: tunc tuo ego q̃ locus debet incarnari cum emplastris pulueribus incarnantibus quare tunc in loco non ponitur tenta: e tunc per viam prime intentionis in carnatur e boc eius volunt Denricus e Theodoricus e alii moderni operatores: ego cum eis in boc fum. Quare dico q̃ Galieno e alii magistri de isto modo non fecerunt mentionem q̃ talia vulnera ab aliis nō habent diuersitatem e idco de illis non ponit locum. Et q̃ tenta nō debeat poni in talibus non locus teneri apertus ofteditur quoniam tenta ponitur quia necesse ē aliquando materiam aggregatam expellere per vulnus ised in tali vulnere pteliopponitur nullus fore materiam. Igitur in vanum e fruftra ponitur tenta. Et licet etiā materia in pauca quā titate natura ea resoluit et euacuat nec ō illo loco dubitat q̃ forti natura nibil resistit nec ali quid est impossibile ut tali dictum Ernde materia non solum facit transire materiam per pannicolos: sed per medium ossis. vt dicit Gal. ∴ aphorismor. In generatione nero l qua aliqō membr intrinseci ledere si materia intrinseca nulla descenderit eodē modo curamur sicut dicti ē: s ab intra os q̃ dēt medicīe uiscose e cōglutinose. Et boc dicit Gal. vi therapentice. Sic cure igit olo os ēcare ēpopositā extrorsū farmacba e ea q̃ bibit p q̃ i tuni fubile ē. fiat e diapapaper diagraganti. Et adextra aut

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

embrocationes cum vino aut emplastra desiccantia fecut piapalma ℥ oleum rosaceum ℥ embrocationes. Et Galienus quarto therapeutice loquens de vulneribus intrinsecis dixit cõis aut in oblus intrinsecis particulis indicatur est eligere qui dicit affuesissimus alas cibaria & farina cha fugere vero e aduertere que cõtraria. et enim grinem erij ℥ cadbimiam ℥ pofilogos que est ut nia liargirium ℥ cerusam ℥ dictum est tertio ℥ questionibus simplicium farmacorum. Et ab Auicenna cõsuenda primi ut fiat cõsolident membra extrinseca nihilominus irritant ℥ aperiunt ℥ trinseca. Eligere vero ℥ cibaria si quidem in cicatricem ducere vel conglutinare vulnus que funt austera ℥ uiscosa ℥ in mordantia velud fit hipocqistidos balaustia galla psidia terra sigillata rose et acacie citonia extremitas rubi mirt ℥ sic de aliis. Dare autem opotet ista in decoctione aqua vini vel alicuiusmodo ut ribi liber.

Nota tamen ℥ si pulmo tel diafragma vel mediastinum fuerit vulneratus illud ℥ mortale quia ralia membra consolidationem non recipiunt quia aliqua funt spermatica ℥ aliqua in cõtinuo motu nihilominus a naturabili cura nõ desistas quoniam natura impossibilia medico sepe facit. Si modo vulnus fuerit ℥ cassale ℥ cognoscas per signa dicta ℥ materia ad intra descendere non tardea in eius eductione.

Immo dicit Bul. tota tua intentio fit dilata re vulnus vt manifestẽ ℥ libere fãguis ℥ sanies generata intus per ipsum vulnus possit exire ℥ tenta que ponitur fit ampla exterius ne cadat in vulnus; ramen melius ℥ eam ligare cum filo ne in casso cadat ℥ vt fi cadere extrahi possit.

Consequenter vulnus iungatur cum desinfato de bolo armeno ad extra ne locus apostematur tamen de boc defensuo dico vobis unũ ℥ si fiat cum modico cere albe ℥ valde singulare ℥ melius sit facere ex sine cera: boc facto procedas cum mundificatiuis ad extra ℥ ad intra ℥ mundificatiuum quod proiicitur ad intra cusfiringa est boc secũdũ Gul. R. turis mirre farine lupinorum aã ℥.5. mellis ro. colati ℥.5. floris camomille ℥.4. cum albumine albi. albi. bullant ola ℥ vino et coleur et bec colatura in cassum cum instrumento podur secũdũ quantitatem ℥ infirmus possit tollerare. qu o facto inclineur superuulnus vt vinum predicte decoctionis exeat et totiens ponatur ℥ extrahatur ℥ vinum exeat clarum. Iamerus precipit ℥ ponatur vinum vel mellicratum et reuoluendo cotp̃ hue et illuc extrahe liquorem et consideris quantiqtem et qualitatem et totiens facias et videat vinum clarum exire. Et Rogerius dixit ℥ patiens supra dicũ eum reuoluatur huc et illuc ducendo materiaẽ et extrahendo ipsam per vulnus. Si autem ℥ firmus autem iceranomen sufficere non possit facta prima appositione uini dicti tũc super vulnus ponar boc emplastrum mundificatiuũ. R. mellis rosati colati ℥.3. mirrhe thuris sarcocolle aã ℥.5. farine ordei fenugreci ℥ sufficit ad in

spissandum ad modum emplastri. Aliud. R. mellis ro. colati ℥.v. vel bene ℥.iiii. farina ordei ℥ sufficit ad inspissandum et procedas cũ illis medicinis bis vel semel in die abludẽo vel ponendo ℥ plastra donec sanies fuerit exicuta.

Et fac vt infirmus dormat super vulnus ℥ curat ex eo vulnere ℥ in eo cõgregatur. Dixit tamen Albucasis. Si autem preteriertis. iii. die vulneris ℥ non accideri in firmo neq̃ spasmus neq̃ tremor cordis malus neq̃ strictum ambelitus ℥ videt dispositione eius bonis. adficiae ℥ vulnus est sanum. ℥ virtus ℥ fortis. cui nihil est impossibile. Cum ergo videris ista dicta ab Albucasis vel feceris ea que dicta sunt quia lotiones ℥ emplastra ℥ sanies fuerit exicuatatunc minuas tentam ℥ incarna locum cum incarnatiuis ℥ consolidis locum cum consolidatiuis. Et per os potes dare potiosem facinam de cetuerio cũ pepin ℥ pino sfiata pimpinella pissefella ℥ ex sumitatibus rubi vel ex caulibus rubei ex riquilitia ℥ rubea cũ vino et mele. Aliud ℥ remouet sanguinem. R. reubarbari costi radicis rubee centaurae aristolochi ℥.ij. fi at pulnis de quo administrẽtur ℥.i. quoliber mane per nouem diee cũ ℥.i. sirupi accepti cum ab morbus galline ℥ tamnidẽ aque consolide maiores et morbus galline magnam propietates habet in boc. Item valet boc. R. mirri ℥ quo bullatur mel et radix iari et cauda equina et detur parum cum vadit dormitum sudando autem vt dixit Almericus de alefeo tota materia euacuat.

Et si tua alia videre valenia recurre ad parmum librum ad capitulum de casu et offensione

Si autem eminẽtia apparuerit quia locus fit apostematus incidatur secure locus secundus longitudinem collarum et earum ramationes et sanies cerabitur paulatim et successiue et non inprima incisione: et boc fit ne subito exitu sanies in maxima quantitate vitalis spiritus deficit et syncopis aut meso infirmo accidere. Ars nõ in contentũ ℥ maxima quantitate superfluitatis exeat et ℥ cum ea subito calor naturalis et spiritus ℥ subito veniat cum ea ℥ potest sequi mors ad adminus magna quantitas caloris et spiritus ℥ ea possit exire quare loquitur syncopis multoties facto vulnere ℥ eminentia apparente statim antecq̃ multa sanies exeat. Impleatur vulnus cum tenta balneata in oleo ro. ℥ melle ro. mirrhe ita q̃ tanta penetret vsq̃ ad interiora vt in sequenti insitatione sanies possit libere exire ℥ locus extrinsecus mundificari absq̃ aliquo impedimento. Igitur tamen tenta boc pento laueur locus cum vino simplici vel cum vino decoctionis rerum predictarum superius in isto capitulo ℥ super locum ponantur emplastra etiam superius dicta ℥ circa vulnus ponat pebolo ar. cum oleo ro. ℥ aceto ℥ cum cera fiat vnguentum ℥ est melius ℥ boc fiat usq̃ ad perfectam exiccationem sanies quo exiccato incarnetur locus cum pulnere facto ex tyure ℥ mastice ℥ mirra mixtis æqliẽ ℥ psolidet locus cũ pulueribus

cipessi ℥ mumia ℥ bolo ar. mixtis equaliter.

Et si vis de illis pulueribus fac unguentũ cum modico cere: Ito tamen nõ obstante a multum minũ extrahatur tenta ℥ mundifictur locus cum unguẽto apostolos ℥ locus iste consolidetur q̃ cinus potes. Si autẽ penetrãto uiniersis fuerit dubia nec per tentas intrinsecas in oleo ro. nõ ẽdiatiate aliqua re poterit manifestatiue dico ego q̃ oportet cõsiderare gaudinem infirmi vel graucdinem costarum ex parte vulneris. Et considerare si superuenit febris et debilitas appetitus ℥ vigilie ℥ mala reuolutio de facere in lecus ℥ grauitas reuolationis. Si autem vulnus illorum signorum fuerit neq̃ maior par: signum est tunc q̃ natura est fortis ℥ tunc non timeas hanc lesionem quoniam natura cum infirmitatis bonis manifeste curabit ℥ tunc in boc casu non est necesse ut tu procedas nisi cum medicinis dictis supra ruus in principio ca. vbi locutus fum de vulnere illo nõ penetrante quare illic nide per te. Si vero predicta signa omnia q̃ pro maiori parte considerandum est si infirmus sit debilis et male appetens et male dormens mortale est ℥ nihil est faciendum nisi communiter e modo communi. Si autem infirmus habuerit ut ne tutem fortem ℥ cum boc viderit medicus infirmum tollerare infirmitatem suam bene aut cõperent: tunc commencs est ut medicus faciat vulnus suum in loco inferiori declius versus spinam ℥ fit tamen fozamen elongatum a spina secundum longitudinem costarum ℥ fiat incisio secundum ℥ colle incedum. Fozamen autem illud ut dicunt doctores debet fieri inter quartam ℥ quintam costam ℥ non inter tertiam ℥ quartam facta autem incisione noua ponatur tenta balneata in oleo ro. calido usq̃ ad profundum ℥ boc quousq̃ inceperit sanies apparere

Et causa q̃ boc mutationis fit locus et causa ne aer ingrediatur neq̃ expiratio offendat ne debuiter membra interiora. Nam bec expiratio longa nocit infirmum ad defectum ℥ etiam ad syncopim. Cum autem sanies inceperit aperire apere coiatura locus intrinsecus q̃ vulnus nouum cum vino decoctionis camomille farine lupinorum thuris mirre mellis ro: q̃ sufficit cogatur eum vino ℥ fiat collutura de qua cum frigida incitatur lb.i. ℥ reuoluatur infirmus ℥ reuoluatur super vulnus ita q̃ decoctio exeat ℥ postea ponatur tenta intincta cum melle ro. ℥ deinde ponatur mundificatiuũ predictũ supra qua emplastrum tam narratum. Sis autem cautus ut tenta semper ligetur ℥ fit tante quantitatis q̃ aer non possit a vulnere exspirare propter causam dictam. Et cum videris sanies exicerai tunc diminue tentam ℥ incarna ℥ consolida modo dicto: vulnus tamen antiquum diminitur claudẽquia vulnũ nouum sic mundificatum excusat antiquum ab omni periculo ℥ mundificatione. Et autem cura ista sit rationabilis probatur per Galienũ quinto therapeutice qui cum fecit Rome ℥ quodam patiente apostema in thorace facto iaz empico. In quo fuit necesse os coste putrefactum abscidere. Dixit ergo Galienus assuetumus igitur in cura mellicratum infundentes per vlcus aliquando quidem multum tuscire ita accumbunt in patiente particula multorũ cina cum agitare quiescere. Aliquando uero cum instrumento fagitantissimo addaere dentius mellicratum. Postquam autem boc facientes ilucidare pus et vectoses ulceris speranimus apponimus ista farmacha ℥ tamen quando erit sufficienter mundificatum cessabimus ℥ claudimus. Item probatur per Auicennas tertio canonis de epimate ita dicentem. Quomodo autem exsiminaueris pleuresi materiam plurimam ℥ non mundificatam in quamuo diebus neque in paucioribus. Immo facit cadere in pritum tunc necessarium est cauterium fieri cum cauterio minuto quo perfoeiur pecuis in loco sanie: ut exiccetur materia et extrahatur paulatim ℥ abluatur cum aqua mellis et adiuuetur ad extractionem ad exteriora cum mundificata fiunt peruenij ad consolidandum. Sed contra vnum dictum in quo dicit q̃ in calis in quo pongrasio vulneris fuerit dubia ita q̃ tenta infusa in oleo rosaceo nõ possit inuenirí extinc stante virtute fozi sic q̃ infirmus tolleret infirmitatem debemus facere vulnus inter tertiam ℥ quartam costam. Cõtra si vulnus illud penetrare sic q̃ penetrãto non esset dubia tunc sanies extrahatur per foramen illud nullo alio foramine existente facto de nouo ergo sufficeret penetrationem facere in illo usq̃ ad concatuatem pectoris ℥ si facere aliam penetrationem nouam cõa bona et antecedens declaratus est supra. Item fruhas fa per plura q̃ poterit fieri per pauciora.

Sed equa bd posterius per fozamen illud ipso bene aperto euacuare materia sicut si aliũ nouum fecerimus: ergo illud nouum non debemus facere. quia illud est fruhra. sed illud mere bene aperto. Item difficilius est curare duo vulnera q̃ vnum ergo melius est facere illud profundare ℥ non innouare consequẽtia est bona ℥ antecedens est clarum. Item medicus debet curare doloxem quantum potest ne locus apostematur quia dolor est ô causa maxime apostemantibus locum. Sed si duo vulnera fint sequitur doloz maior ℥ difficultas curandi maior ergo sufficit facere vnũ primum penetrare propter facilitas est facẽ multa illud penetrare q̃ nouum facere penetrare ergo et cetera. Credo forsan ego q̃ sit melũ facere illud penetrare propter rationes dictas q̃ nouum facere. et ex boc si bene considerer possi concordia illarum duarum positionum q̃ que libet pro parte dicit uerum ut patet considerantibus. Si autem vulnera ista fuerint in dorso eodẽ

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

modo cura sicut dictum est. Si talia vulnera fuerit cū sagitta factaq; oportet ut leuiter extrahatur sine dolore si possibile fuerit quē sagitta extracta procedant in non penetrante et penetrante ut dictum est. Et in non penetrante ma nisestē fuerit penetrando inter costam ē costam ut dictum est ē mundificetur ē incarnetur cum lo calibus et emplastris et aliis sūt dictis. Et si cum hoc nuca lesa fuerit procedas in lesione eius ut scripsum est in capitulo de vulnere col li cum rebus conforantibus nucham. Pro quo nota q medicus debet multum timere de extractione huius sagittequia forsan ipsa ē in fixa in vena cibis ramificata etiam ab epate supra vel in trunco vno magno. ipsius quare in extractione ipsius sagitte infixe in vena vel ar teria tali requiritur magnus fluxus sanguinis q per consequens mors ē hoc ideo est quia sagitta cum penetrat venam vel arteriaq; sanguis egridi non potest quia nullum foramen est ma nifestē apertum sed ipsa extracta remanet fora men sagitte sīe sanguis exit subito ē sequitur mors. Ego autem semel de mēse octobris fui vocatus ad vnum rusticum qui cum sagitta vna ab inimicis fuit vulneratus prope furculam gule ē ista sagitte fuit fracta sic q ista sagitte nō poterat capi cum tenaculis neq; aliquo alio modo nisi incisō fieret circa locum

Tertius istum ite febrebat febre lenta bene loquebatur etiam. Erat autem iste in carcere ē fuerat captus quia erat. Ego videns isti prognosticans fui de periculo ē dixi amicis huius ut facerent ipsum cōfiteri ē sic fecerunt ē licentiam voluit habere a potestate ē sic eq de dit mihi. Ego incepi dilatare vulnus occdar iste cum vulnus dilaratum magister facinus audacter nec timeas: facta dilatione cepi cū tenaculis istam sagitte ē extraxi ē subito per vulnus ex per os exuit magna quantitas san guinis ē breuiter tu non expiasses vnum pater noster q fuit mortuus. Quare fratres eliote cauti in extractione sagitte tali modo fixe boc autem fuit totum quia sagitta infixa fuerat in vena magna nel arteria nel trunco eius. Si autem vulnera ista non exiccentur tempore quo debent exiccari signum est q locus couer sus ad fistulam uel in loco est vna mala dispositio prohibens consolidationem. Quare si locus conuertus est ad fistulā recurre ad quar tum libzum in quo fiet mentio de fistulis.

De vulnere penetrante ē non penetrante in ore stomaci.

Capitulum decimumtertium.

Vlnera que fiūt

in stomaco aut sunt penetrantia aut non. Si non manifestū sunt: si fic co gnosceo cum proba sue tenta tua. Si stoma cus modo fuerit vulneratus sic q tota substā tia sua fuerit cum fagitta uel est uel tolo pen trata cognoscet quia cibus exit ē cum liquor de vulnere stomacalioque de vulnere q fit a substantia stomaci. Dico ergo q vulnera q fiunt in tali loco aut sunt in substantia stomaci aut in musculo coboperente stomacum. Si in stomaco aut penetrat cetam substantiam stomaci aut non. Si sic cognoscesaqua emuntis cum pluro sanguinem ē cibus egredtur per foramen si non ista duo non apparebunt. Si vulnus fuerit modo in musculo coboperente stomacum aut penetrat illum musculum et non tangit substantiam stomaci aut non penetrat substantiam illius musculi. Si penetrat substantiam illius musculi indebito cum tenta tu

In cura ista habes tres intentiones ē fiet etiam in aliis vulneribus est dictum. Prima com plentur cum euacuatione si opus fuerit uel cum clisteri ē suppositorius: ista duo sepe fiunt ē cetera. Cum flebotomia si expedient uel cum penosus appositus secundum necessitatem. Secunda intentio completur eodem modo sicut sepe in aliis capitulis est dictum.

Tertia intentio completur hoc modo. qua consideres vulnus si vulnus fuerit in musculo coboperiente ipsum stomacum ē fuerit magnum tunc conducas partes ē fac ē locus de cinteres dimite apertum vt sanies possit egre ē in aliis necessaria fac vt sepe dictum est supranec oportet ponere desinuum circa lo cum vt dixi Ibid. quia stuppate sunt prohibit apostemationem loci. Si modo vulnus fu rit parvum ita q non indiget conducta. Et co q potest quam non fuerit penetrans vulnus ē eo non est dubium nisi propter errorem medi ci permittentis ipsum vulnus apostemari. Consideres ergo vulnus si fuerit cum fagitta extrahe ipsam et leuiter hoc fit quia locus ma est offosus. Qua extracta impleatur vulnus cum oleo rosato calido in hieme mixto cum vitello ouī ē tu cum facias ē vulnus fuerit factum cum ense et similibus. Et consent locus circa vulnus cum oleo rosato ē bolo ar ceno: ē similiter hoc potest fieri cum succo solatri ē semperuine ē lactuce ē etiam endiue

Si vero vulnus istius loci vsque ad fistulam stomaci penetrauerit sine fuerit cum fagitta factum sine cum aliare primo extrahe fagitta leuiter. Et ē post extractionem emitte ri sanguinem cum pluro vel vomitu signum ē q fagitta penetrauerit vsque ad intrinseca eius stomaci et tunc indica vulnus mortale. Et propter affinitatem quam habet stomacus cū cerebro vt videtur in anobomia tumor est ex spasmo ē de pulsu. Et etiam qua mentis istud est valde periculum impeditur valde co solidato et etiam quia officium suum destruit quod necessariū est tota corpora quod est ap petere cibus et digerere pro toto sine quo non stare non potest poliitir vulnus mortale; Ea ergo ipsū hoc modo primo cōforta loci ad extra cum oleo de absinthio mirto ē de citonis ē rosis omnia ista conforant stomacum ē fac ex istis vna ut tibi videbitur vinū de citonis ē aqua plantaginis, deinde procedas cū mundificatione facto de termēria ē farīa ordei ē vitello ouī ē intingas tentam cum illo mundificatiuo ē non pressuas pōere tentam ē stomaci substantia. sed pouas ipsam in forma facto in musculo coboperente ipsum stoma cum ē fac ipsam penetrare vsq; ad substantiam stomaci quia vsq ad superficiem eius. Se inde post tres vel quatuor dies vel quinque vt ibi videtur incarna locum isto modo. Recitonium vinum bua mastices q sufficit et fac bulire ē ista bulitura mature. Item sumte vinum stipticum cum ista etiam bulitura ē mi tum incarnat. Item etiam aqua plantaginis in hoc multum valet cum bure ē mastice q mastix specialiter habet cōforare ē incarnare stomacum etiam et cum isto modo poterit curari. Item etiam multum valet ablutio facta de vino et tam aliqui curati sūt p ipsam mam. Item causa equina pulcrissima in hoc est mira bilis ut voluit Galienus. Si modo vulnus iste rei vsq ad medium substātie. ois stomaci nō potuerit vsq ad intrinseca ois stomaci quod scies quia cum sanguis non emittit sangui nem neque cum vomitu tunc minorem periculi. et leuioris cure erit. Tunc dicoq; debet curari sicut immediate dictum est quare illic vulnerauit totū vt dictum ē ne tangat substantias stomaci oriset incarneur iste locus pro posse q cito potes.

Capitulū. xiiii. ō vulnere epatis spleēs ē renū

Vlnera istiū loci

uel istorum locorum. ē epatis ē splenis ē renum non tamen sunt ut dixit Ipocri dicit neficam incisam ē ceteris Et Galienus commento ē similiter Avicenna quare de istis parum loquar. Signum q vulnus sit in epate ē quia vulnus est in latere dextro super costas medosias ē est a loco vulnus sanguis. Signū q sit in splene ē quia vulnus ē ē latere sinistro infra costas medosias ē a loco est sanguis grossus melancolicus multum. Signum neto vulneris renum est sciliet q ab illo loco exit sanguis aquosus et cum boc locus ē renis infoni indicat. In cura ista habes tres intentiones. ē. purgationem pietam ē localiaq; quantum ad primum fiat purgatio cum leniuiuo cisterbus et suppositorius ē alius quoniam laxantia teneris ē necessaria sed flobotōia l' dūtat ut apps opā ti ē l' b' nō pono nec do nec dare posse regla;

Secunda intentio completur ut dictum est sepe in aliis capitulis. Tertia intentio completur hoc modo quia si vulnus fuerit in regionibus epatis vel splenis ē non in substantia sit curare ē consolidare ē sutura nō fuerit necessaria. Si modo vulnus fuerit in substantia epatis mortale: salus q si fuerit in vna penna in la parte inferiori pennule vbi non sunt vene non est mortale. Est ergo mortale vbi sunt venule capillares. quia multus sanguis exit ē generatio etiam ipsius sanguinis impedi tur. quē fic in venulis illis. Si ergo vulnus fuerit illic ē epar vel spleā exuerit intromittatur cum boc factum fuerit sut sutura ē sipbac ē mirach ē non impediat le de vulnere illorum membrorum quia non requirunt operationem manualem. ē talia vulnera relinquantur opera noni naturē ē mortalia iudicentur: facta sutura ē confricus suturam cum pulueribus incarna tiuis ē balsamis in albumine ouī vel cum albu ut vbi videtur. ē consolida locus per os autem ut locus consolidetur si potest sumat aquas de cocionis iburis ē mastices ē ponat cum in vi no ē omni modo quo potest natur ea. Bene quereret modo aliqui quid fit de illo sanguine remanente iter sipbac ē intestina. Dico ego q natura ipsum resoluit vel ipsum transmittit ad inguina. Et illic nouum apostema facit quare pro cura eius recurre ad primum libzus quia ad capitulum de bubone mibilominus fit per locum ē cone maturatiua ē incide locum ē mundifica ē incarna ē consolida ut dictum est ē si natura non posset unum istorum vnum facere esset signum mortis ē euacuatiuatio loci et debilitatis naturē. Sit ergo in istis largiens ventris quia maxime necessaria est cum clisteri uel cum Sint autem ista lenia et non fortia ē similiter vulnera renis similiter istis isto modo curentur ut dictum est.

Capitulum decimumquintum de vulnere intestinorum ē sirbi ē mirach ē sipbac.

Elia in vētre fiūt

due partes scilicet contente et continentes prout in anobomia bu ānt fiūt declarantes. Ideo aliquā do vulnus fit in parte quandoque continente et quandoque in contenta. Iterus vulnera ventris quandoq; penetrant ad intra ē quandoque fiunt non penetrantes ad intra Et iterum q fiunt ad intra sunt taliaq; q ab eis nihil erit de membris intrinsecis: aliquādo ex sirbus: ē aliquādo intestina; ē aliquādo sirbi

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

et intestina. / Laetle huius mysterio sunt intrē
sece ficur lancea enfis fagitta ⁊ omne illud q̄ d
eptum perforare locum. / Signus q̄ talia uul
nera penetrēt uel non babetur per uitis ⁊ pro
bata. Signum q̄ sarbus sit alteratus est: qa
substantia eius alterata ⁊ colos eius sit liuidus
uel niger. Signum q̄ intestina sint lesa ⁊ cu
cisa est exinis stercoda ab ano. Signum q̄
sint subtilia uel grossa sumitur a loco. Haz sit
per umbilicum sunt subtilia subtus uero grossa
⁊ etiam in latere sinistro grossa ⁊ in dextro
subtilia ut in anophomia uidetur. In cura
ista babes quatuor intentiones. Prima est
in purgatione. Secunda in dieta. Tertia in ope
ratione manuali et in localibus. Quarta est suc
currere accidentibus. Primo ergo fiat flobotomia
si non ejuerit nimis qua quantitas sanguinis
⁊ hoc si eas ⁊ uirtus consenserint ⁊ si non po
test fieri scarificatio purgatio fiat cum clisteribus
mollibus ut sedes non indurentur et in ali
bis sit solicitus. / Secunda completur cum di
buta dieta quatur ergo rebus frictis sicut fare
milio lactuca et aliis similibus dictis ali
bi. ⁊ hoc si uirtus fortis fuerit. ⁊ hoc donec fit
mitio sedes apostemate. Si autem esset ebi
litatione brodia carnis conuenium. ⁊ carnes ⁊
di pullorum perdicum ⁊ aquum montanarum
⁊ similia. / De tertia intentione nec de quarta
non loquor. quia indicio meo satis locutus sū
in primo libro ⁊ in tractatu de uulneribus de
cutis cura facit mentionem Auicenna. Quare
mihi fuit necesse secundum tenorem primi li
bri mentionem facere illicerqo illic unde unū
tamen dico tibbis hic quod non dixi in primo
libro. Accidit sepe q̄ homo cum lancea est
uulneratus ex utraque parte corporis ⁊ occur
rit illi. Cum ergo occurrit sit debes consi
derare aspectum ipsius ⁊ fortitudinem ipsius ⁊
an sit febrix ⁊ an multum coquentur. Si ut
tem in omnibus iste se bene babuerit. Judica
q̄ intestina neque uene mesenterii neque uena
cibilis neque arteria adeoria neque nucbus sunt le
sa ⁊ in isto casu debes locum inuenire ⁊ dēs
nalde bene locum cum uino stiptico. Hanc
Et in isto casu debet locum incarnaendi mi
tos ⁊ audini a multis qui fuerit liberati. Et
si sanguis remanet ad intra quatur ipsum retol
tit nel transmittit ad inguina. ⁊ generatur illic
apostema ut dixi in precedenti capitulo. ⁊ iti
nalee semper fiat largi in uentre. Et iam ⁊ ili
casum babui pz manibus in uno de argile qui
cum una lancea ex utraque parte uulneratus ⁊
lancea penetrauit. Et breuiter curatus est in
bodierna die etiam nunc. Si modo uideris
illam penetrationem fore cum debiliate uirtu
tis ⁊ cum febre ⁊ cum aliis accidentibus mali
sunc iudica illud uulnus malumnam fagitta ⁊
lacea aliquando tangit membrum intrinsecum
⁊ tunc mortale est. ⁊ aliquando non et illud est
salubre contingentie ego sum, ille. Considera
ro ergo bene. Licet ego unum hominem fore
uulneratum cum uno gladio in uentre ⁊ infra
umbilicum ⁊ non penetrauit uulnus nisi ad lo
cum intestinorum ⁊ in tribus diebus fuit mor
tuus. ⁊ non miranda quia omnia accidentia pe
dicta fuerunt mala. / Existimani ego q̄ aliq
nena esset in uentre fracta ⁊ fossa uene mese
raice fuerint fracte ⁊ hoc ex magna abundan
tia sanguinis quam uidi in uentre.

Capitulum decimum septimum, de uulnere femo
ris ⁊ inguinis.

V Ulnera istorum

feliicet femoris et inguinis quan
doque fiunt cum fagitta et aliquan
do alio modo. Et uulnera istō
rum locorum quandoque fiunt in contentis ibi
bris ficur in uesica et matrice. Et quandoq
fiunt uulnera ibi in continentes ⁊ cum in musc
lis et in sipbac continente intestina ne ad bur
sam inseliinozum descendant. / Signum q̄
uesica fit uicisa babetur per exitum urine ⁊ per
locum in pectine designatum. Signum uul
neris matricis est quia a partibus inferioribus
ut per uulnam exit sanguis ⁊ locus etiam boc
declarat qui est in femore. Et ego credo q̄
matrix non potest uulnerari a parte anteriori ⁊
posteriori quia etiam uulneretur uesica aut in
testinum rectum. Quoniam in anothomia
mulieris uidi quam propria manu feci q̄ ma
trix collocatur inter uesicam et inter intestinus
rectum. vnde dixit Mundinus q̄ intestinus re
ctum est culcitra ipsius matricis quare ⁊ certa
Judicatur aure de uulnere uesice quoniam
ipsum est mortale. vii dixit Jpo. septima aso
phorismum vesicam, insasum cerebrum ⁊ cetera
/ In cura ista babes tres intentiones in ui mi
tis aliis capitulis est dictum fiat flobotomia si
opus fuerit ⁊ uirtus et eas consenserint ut sis
rificent ⁊ tibi iudebiur purgetur cum leniti
uel aliis medicinis leuibus uiatur sepe clisteri
bus uel suppositorijs. Et breuiter se bene ba
bean in largum uentris secundum quantitas
assumptorum et etiam plus ut aliquid super
fluitatis expellatur. Dieta infirmi bene sit or
dinata modo dicto plurice donec sit securus d
apostemate ⁊ in aliis etiam rebus non naturali
bus honeste se babeat. De potu sepe dictum
est etiam aliq̄ quare illa nō recapitulo. / Tertia
intentio pplenr hoc modo considereo primo si

uulnus penetrat an non: si nō penetrat ⁊ sit ne
cessaria futura tunc sue ⁊ incarna locus modo
dicto sepe. Si non sit necessaria conductura di
gerasi tubia ⁊ mundificetur ⁊ incarnetur: deinde
consolida. Prohibe tamen ne locus generet
apostema cum defensino uel defensiuis dictis
Si uero uulnus penetret usqeas si uesica sit le
sa an matrix si mulier fuerit an panniculus si
phac tetenos ne intestina descendant ad bursas
Si uero uulnus penetrauerit usq ad uesicam:
⁊ fuerit cum sagitta mollifica primo locum ut
in aliis locis sepe dictum est ⁊ amplia locum:
si opus fuerit ⁊ ipsam extrahe ⁊ in loco ponc
intestium oui cum oleo ro. Cum ergo uidesi
hoc vulnus quomodocumque sit in uesica, iudi
ca ipsum mortale quod cognosces ex signis dis
cis in principio capitulis. Et ratio quare ē mor
tale est hoc quia ipsa est neruo fastalia autem nō
recipiunt inuisectionem quare ⁊ cetera. Se
cunda ratio quia urina est acuta cum ergo ipsa
intenni fuerunt rationes sue acuitatis semper
illud oilatat quare prohibetur consolidatio si q
quamuis hoc sit rationale quod dictum est mi
hi tomina procedas in cura modo rationali ⁊
omni modo ⁊ ingenio procedas et intenda ⁊
circa incarnationem hoc ⁊ in conformatione ip
sius. Et prohibe etiam quantum potes ne in
loco generetur apostema. Incarnatium est
hoc. R. mellis ro. col. 5. aduris masticis dra
gant ana pulueriseentur et misceantur. Con
forantium est hoc. Recipe boli ar. aque ro. et
parum aceti ⁊ locus circumquaq; inungatur.
Et nota q̄ in ipso vulnere nec circa ipsius vul
nus si potest uis pōre oleum quia omne oleum
cuiuscunq conditionis sit impedit consolida
tionem. Et ex hac causa quatur oleum ro. om
ni tempore in vulnere uesice. Et ego etiam di
co q̄ isti respicant se pōn quantum possunt ne
in urina multipliceur, que est causa prohibes
consolidationem ⁊ a diureticis etiā q̄ sunt cau
sa multiplicationi urine licet ipsam educāt mi
tum ⁊ potus eius sit stipticus. Et in potu isto u
tatur decoctio mastiche ⁊ cetare etiam canda ⁊
quina que multum incarnat ⁊ uino citonioius
⁊ aqua endiue ⁊ mina citonioium ⁊ mina etiā
sine speciebus ⁊ siropo de mirto ⁊ zucaro ro.
⁊ similibus. Unde dixit Galenus in sexto
simplicium farmacotum, canda equina est uti
in ulceribus intestinorum stomaci et uesice.
Et Auicenna posuit ipsam in quarto icarnatiuā
⁊ cum medicinis incarnatiuis numerat. Bi
co etiam q̄ cum siringa potest pōnic mitis ⁊ ci
pticum ⁊ decoctio dburis usque ad strinsece ue
sice. Et puto q̄ hocualde erit utile non dubi
to ego q̄ si ista uno possunt pōnic ita ⁊ mul
ta alia ⁊ uide per te. Et non quare dixi q̄ d
bes procedere in cura ista licet uideris urinam
egredi per uulnus hoc quod reputatur mortale
est hoc quoniam ⁊ tibi dubio vulnus pōt est
in collo q̄ collum uesice incarnaūem recipit
⁊ curationem quare fac ut tibi dixi. Cum p
nostieo tamen eus. ⁊ q̄ tu times istus non lidu
rari. Et ego uidi unum qui voluit uindimiare
super salicem unum et cecidit de falice et itrat
ut unum lignum quod erat ligatum cum una
ante bene per mam spantam cum dimidia et
fecit fozamen prope anum ⁊ ex illo ano ⁊ uulne
re exiuit aquositas ⁊ breuiter feci q̄ dictum
est ⁊ curatus ipsum et omnes mirati sunt.
Erat ergo vulnus in collo vesice ⁊ si vulnus
fuerit in matrice cunc locus potest melius incar
nari. quia matrix est magis carnosa q̄ vesica
vt in anothomia videtur. Et vidi quare non
ita malum pronuntiari debes. In isto ergo
casu procedas per omnia ut dictum est in vulne
re vesice. videlicet cum incarnatijs localibus
⁊ lotionibus quare illic uide. Si autem, si
phac continens intestina vulneratus fuerit scies
ex ofeffu intestinorum infrinfumc conari de
bes siphac reducere si possibile fuerit cum futu
ra bene fozti. Ego dico q̄ in isto casu debes
facere iacere supine cum capite depresso ⁊ cum
pedibus alias no locus fic fatus ab intestinis
compatiatur que compressio potest esse causa
quare locus non incarnetur hoc peracto super
locum pone pulueriem conservatiuum future et
incarnāmodo uel modis dictis sepe. Et isti
tales semper habeant uentrem largum quia vti
le est semper deinde consolida locū mō dicto.

Capitulum decimum septimum, de vulnere
testiculorum virge ⁊ vulue.

Q Uia vulnera testi

culorum virge ⁊ vulue nihil babent
proprium ab aliis vulneribus mem
brorum carnosorum de quis partum faciam me
tionem et dictum. Signa istorum vulnerum per visum satis nota sunt. / In cura ista ba
bes tres intentiones ut sepe dictum est. Prima
ergo intentio completur cum purgatione ve
nis. ⁊ cū clisteribus solutiuis vel cum clisteribus
alio modo ut tibi videtur flobotomia fiat de ve
na communi uel epatis si materia non sit in lo
co. Si in loco sit fiat de cauicula pedis: scili
cet de parte pontellica quia illa cauqua ⁊ locis
illis. Secunda intentio completur etiam mo
dis dictis quia respicias se a carnibus ⁊ vino et
ab aliis multiplicantibus sanguinem donec sis
securus ab apostemate ⁊ in aliis rebus non na
turalibus bene ⁊ honeste se babeas ⁊ specialiter
in moti. / Tertia intentio completur hoc mo
do considera vulnus ⁊ vide si indiget sutura
vel non. Si indiget sutura conducas partes
⁊ suturam consuta modo dicto ⁊ in aliis fac
vt dictum est plurice. Si autem vulnus est
non indigens sutura tunc prima visitatione ins
pleas vulnus cum oleo rosaceo ⁊ vitello oui ⁊
hoc fiat per vnum piem vel duos ⁊ hoc iterus
est si tu occurris ⁊ principio vulneris: deinde

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

potest ponere trebentinam cum vitello oui vsq; quo locus fanietur: deinde ponas exterius si fuerit opus de melle ro. & farina ordei & trebentina. Deinde si caro fuerit mollia indueritur ei vn pinto apostolorum deinde inuoluitur. & cō solidetur si autem vena esset incisa consolida eam sine astringe vt sepe dictum est.

Capitulum .xviii. de vulne anche et scie.

Ec vulneza scilicz

anche & scie non sunt timorosa multum nisi propter magnitudinem membri et neruorum eius: & propter lesionem ligamentis: & eius lesione sequitur in fine curatiois sepe claudicatio. In cura ista habes tres intentiones sicut in aliuequare non recipitur. Prima intentio completur cum purgatione & flebotomia: et iudetur necesse operanti largus fit semper in ventre. Secunda intentio completur cum debita dieta donec fit securus ab apostemate & in alio benefe tuat: & si dieta frigida & pona fit aqua ordei. Tertia intentio cōpletur hoc modo: considere fi vulnus indigue rit conductura conducas partes: & fac futura duplicatim secundum tamen profundiatem vulneris quia vulnus potest esse tam superficiale q futura consuta sufficeret. Et in alis fac ut dictum est. Si vulnus non indigeat conducta: ramus considera si factum est cum fagitta vel a lo modo. Si alio modo in vulnere ponas vnctem oui cum trebentina & in alis fac ut sepe dictum est. Si vulnus fuerit cum fagitta et intraueri de cum ingenio extrahe ipsam: mollifica ergo primo locum cum oleo rosaceo & rosata vulnus si opus fuerit qua extracta ipsa vulnus primo visitatione cum vitello oui & oleo ro. mixtis & circa locum ponas bolum arcus oleo ro. vel succum solari vel semperuiue vel endiuie cum pauco acetu. Secunda visitatione pōnas in vulnere & super vulnus mundificatium tale: quod maxime remouet doloren. Recipe mel & ro. ribam unam farine fementis lini. fengreci. anis. .ij. olei de camo. farine ordei. gi. .ij. misceantur simul. Pro quo nota q in illo vulnere vltius loci tota ma intentio fit in istis duobus. scilicet in prohibendo dolorem quoniam in illo vulnere ne ab accidit vulnus nisi per hec quo deinde hoc peracto mundifica locum et consolida secundum necessitatem & dispositionem loci.

Madiflof.

Capitulum decimunonum de vulnere coxe.

Vlnus coxe reddi

tur timorosum propter lacertos multos & musculum magnum illic existentem quo existunto corde venientes & facientes ad motum cruris & pedis ad cuius compositionem veniunt a cordeo neruis potentiis compassionem doloris inducti a vulnere loci ad cere, bruma qua compassione doloris sepe adueniet spasmus et vulnus: hoc etiam est timorosum propter venas & arterias coxe quibus cum egredit fit sanguis propter incisionem earum cum difficultate constringitur, & si non constringitur infallibiliter sequitur mors. Et ego dicam nisi q ego vidi i hoc. Et primo, quia ego vidi, q a mus solio illo coxe oriuntur coxe facientes ad crures & pedis motum narrabo nisi illud quod ego vidi. Vidi unum non peritum in cirugia, qui accessit ad unum suum amicum, qui habebat pustulam in latere sinistri parum infra genu, & ait illico volo te liberare. Ille confidens, se dedit illo dixit, ego sum contentus, Ille autem imperit cepit rupturam in magna quantitate, & posuit super locum nec fecit ipsum regulare. & iterum rupta eium combussit totam carnem et cordas venientes a musculo coxe et transuentes ad musculum cruris & cum hoc alterauit ipsum osse. Itaq; cecidit pesanc ipsum elevare potuit nec dicere potuit ipsum surfum nec deorsum, et no mirum quia pes & genu & alia membra mouent motu voluntario, & quibet talis motus fit mediante musculo et cordis. Cum ergo unum istorum instrumentorum deficit & motus desistitquare & cetera. Vidi etiam multos qui habuerunt incisionem retro in musculis coxe et cecidit pes aqua neru & ligamenta venientia ad lacertum inferiorem fuerunt incisa. Dixi secundo q ad eius compositionem veniunt neruii potentes compassionem doloris inducti a vulnere. Ego dicam illud q etiam ego vidi unum filiedianum cuius nomen erat columbinus qui habebat unum cultellum parum et ille cultellus dum inciderat unum parum baculum cecidit cum puncta super genu bene per tres digitos & fecaunt parum ipsam pelli en secundum apparitiam. Ille autem non curauit de isto vulnere parum et fecit ac si nihil esset. I fine quatuor dierum incepit ille dolere & taliter processit ille q deuenit ad spasmum & breuiter amisit motū ipsius genu et fecit per menses & mensef antequ liberaretur. & hoc non fuit aliud nisi propter neruum illum vulneratum. Dixi tertio q illud vulnus erat timorosum propter venas et arterias transeuntes per ipsum. Vidi ego et fui in curia ipsius dum fui iunior & breuiter cum fagitta fuit vulneratus in medio coxe & una una fuit fractaet ego cum uno magistro meo fuimus in curia ipsius: nos autem non potuimus restringere uenam illam neq; cum pulueribus neq; cū cauteriis actualibus neq; etiam potentialib? neq; aliquo alio modo & breuiter ex magno fluxu sanguinis mortuus est ille vir bonus & pulchus. Quistens ego ista peruenium ad curam. In ista ergo cura habes tres intentiones sit sepe dicum est. Prima completur cum solutione nēris facta cum medicinis vel clisteribus vel alio modo secundum necessitatem & humor cogis pacdominisis. Sit ergo largus donec sit secū ab apate flebotomia fiat. si magna quātitas sanguinis nō exiuerit, & etiam si eras & ynus cōsenferint & neuro sanguine fuit in nariis si ter opus est. Secunda intentio completur hoc modo: Dieta iitorum semper declinet ad frigiditatem. Vtatur ergo cucurbita farre spinachius & lactucis. & si ille fuerit debilis vtat carnibus alleratis et cicibus lactuca nel agresta vel portulacis & cetera. Vinū eius sit limpidum cis aq cocta Vinum granatorū etiam in hoc valet. Tertia intentio fit completur cōsideres si vulnus fuerit magnum & indigeat futura conducas pro distracta cum futura & super futuram ponas pulueres conseruatiuum ipsius future & dimitte in pre de cluiori os vulneris apertum. per quod fanies vulneris exiceatur vel mundificet. & in ore ipsi? infuseris prima die pone vitellū oui cum oleo ro. vel cū pretinenia vel cum farina ordei et carna mō dicto pluries. Si autē vulnus fuerit valde profundum sic q musculus fuerit incisus et transfecto q nerui tunc opti Auicē. nō debes fuere: & ro est qa illi musculi semp reuertuntur & elongānē adinuicē in parte inferiori. In pre aūt superiori rōe future se tangunt quare in parte inferiori nō incarnatur. & illic retinent fluxitates. In pre aūt superiori conglutinantur. & re est in pcessu necesse locus aperiere ergo hoc accidat. hoc pitur q in tali casu nō fiat fura. Si mō nerui fuerit incisus dicit Bulsa. q. debes nerum fuere audacter cū filo incerrato. Et ego dico tibi q nō debes nerui fuere propter rōes deducras in pr. li. tractatu de neruis sed dico q cū acu debes capere carnem & nō nerum: & in tali fuura debes iugere bene parte nerui incisi cū alia parte, rōne cuius tacui inuisae a natura vna pars cum aliaq; quare integren vna & alia potest cadere medium extraneum in parum q adhuc tales spias animalia q parte potest ad alia parte nerui transire: qa re illud mēbrū poterit habere fuas operationes & speciale quātū ad motū vel sensus & cōsidera bene illi modū & melior & illo Bul. Si vero nimius fluxus sanguis & impedat quinto ? pa ma visitatione cōstringe ipsis cū rebus & modis dictis superius in ca? de vulneribus colli & tin p? li? ca. ppto facto hoc sic locum qua sanguine refricto & in alis fac ut sepe dictum est. Ho tamen q nō debes esse ausus in locis neruosis fiue vulnus fit. pfundū fuse amplū ponere tentā que attingat vel tangat neruus. imo ipsm pone solū circa orificiū vulneris ne os vulneris claudatur. Ha ex tacti nerui vel plus dirate tente usq; ad pfundū tangat neruus & fricatur ex quo tacui & fricatione causat dolor in loco & curtum hiatus ad loci & apostēat locū & forsan fpe potest sesqui mora. Si vero vulnus sit parium quia non fuit cōsidera modo si peneret multū vel nō: si nō cura ipsm ut sepe dictū est. Si autē multū peneret cōsidera si os est fracti vel nō: vel si vulnus penetrauerit mēbrū vel nō. Si autē vulnus fuerit pfundū: & os fuerit fractum cū te lo vel alio mō cura pdōic est valde difficilis & difficilima & longa & nō sē sine periculo magno & tedio magno & labore quare ergo cōducas primo ossa adunicē & cōglutinē tur & nō negligat vulnus ne admittē & penetret in ossa illa rōe cuius impedirēt cōglutinatō. Dieta eius sit valde stricta & ex quibus sit valde magna & hoc fit donec sit securus locus ab apate hoc facto consolidet vulnus. Et si contingat to si apari vt sepe vidi in coxa & in brachio vt se pe vidi. O dē? tedio & quantus labor in tali bus tunc ossa nō cōglutinātur adinuicē & est ne cessē tuc ipsa fractura extrahere & nō solicitatur locus sic modis illes sepe parte fistulā. Ideo ergo modū sit complicati: scilicet fractura os vulnus & ulcus & apostema. Dico ego ut dixi in pmo li. & recurre illic. p maiori notitia q pri mo & loco debet remouere apostēa & modū ba binstis supers in loco allegato. Secūdo dico q fractura ossis illa removendi debet quia vulnē det vulnerā & Gro illa ossa tarda? extrahāt tūto lenius extrahāt quia ossa illa non habent mutrimentum quanto illa maiorem mixam in loco faciunt tanto illa a carne magis separantur quare facilius extrahuntur & cum minori labo re & hoc fum sepe experius. Et modum extractionis ossi? cum fuerit sepe dictū i fine primi libri capitulo propio quare hic dimitto: debemus hoc peracto debes locum mundificare & incarnare cum lotionibus vel pulueribus vel unguētis secundum quod ut mitiagtu loci & hoc nō plus loquor. Si vulnus fuerit parium & penetrauerit membrum ex itraq; parte & vena non fuerit tacta tunc precipit illi dicam magnam & quiete magnam & pone tentam parum ex itraq; parte balneatam in oleo ro. & infusa in principio. Deinde fit balneata vel infusa in trebentina vel alio modo ut est necesse vulneribus & incarna cum stuppis balneatis. In albumine ou. & pone defensiuum circa locum ne vulnus apostemetur. In paucis autem diebus locus incarnetur & repsit me babui coyam sic cum balista & pretratum & cum tela & obliuatum hoc modus & bene mihi fuit sic fit fozamen sic fractum et conganum tunc non presumas per viam prime & tentionis curare qua diuersa. Et sic est vnus de casibus in quibus non debes incarnare nominatus in primo libro tractatu de vulneribus? Primo ergo si tu occurris seruato tamē primo & prima et secunda intentione vulneris? fluxum sanguinis stringe. In secunda visitatione pōe tentam balneatam in vitello oui & oleo rosa & de inde procedas cum trebentina & oleo rosa. et vitello oui: hoc donec sit securus de apostema te & non oblitaccio q circa locum fiat defensium de bolo arcu vel aliud de succis herbarum demum procede cum mundificatione facto de melle rosa trebentina & farina lupinorum vel fi si opus fuerit mundificatio cum unguento a pholotorum & forsan erit melius. deinde locus solidetur. Si tamen accideret q locus apo

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

sternatur tunc cura apostematione sicut dictu est, supra in capitulo de vulnere adiuuatur. Quare illic inde.

Capitulum vigesimus de vulnere in genu.

V Ulnera genuum

quia habent maiora ossium ligamenta: et cotidianus et nerusum infirmationem: quia sunt in basiori loco aliorum membrorum, ad que promptius descendunt humores: adeo vulnera huius loci sunt periculosiora vulneribus cotrum: et ibi narrat: Quod considerans Auicenna dixit. Vulnera q̃ cadunt in genu apud rotulam sunt mala: et ad ea quandoq; sequntur accidentia mala: a quibus paucl liberantur. Hoc etiam q̃ continuatur in genu quidam nerui notabiles ut nerius a cerebro: et a nuca et vulnere quorum sequit dolor intolerabilis subito: ad que sequitur aliquado mora vel spasmus: et aliquando ita debilatur membrum q̃ non potest defendi curtius huiusmodi: et per consequens non potest prohiberi apostematio loci: et aliquando ratione huius causarum rigor qui arguit sparsionem materie super totum male ad quem sequitur sepe mors: et febris enome nidos etiam in q̃ si tu percutisa genu in aliqua re cauftur dolor nalde magnus in tantum q̃ apparet illum mori: nec potest se tunc mouere: et hoc non est proper aliud nisi quia illi nerui vel corde conpundantur. Etiam vidi sepe q̃ aliquis percuti genu in aliqua re vel percutietur: tamen non sequitur dolor: et hoc non est proper aliud nisi quia nerui illi vel corde si contundunturtunc. In cura illa habes tres intentiones sicut alias sepe dictum est. Prima intentio completur cum solutius lenitiuis vel clisteribus: sit ergo semper largus ne humores fluant ad locum. Secunda intentio completur cum eadem modo dicto sepe quia uatur dicta frigida, donec sit fecunus ab apostemate. Tertia intentio completur hoc modo: videas primo si vulnus indigeat conducenia vel non. Si indiget conducatura sue locum et dimitte partem decliniorem aperiam, vt sanies possit expirare. Et in aliis fac eiam ut dictum est sepe. Pro quo note vnum generale q̃ in alibus vulneribus que fiunt in locis officiosis debes antequa parteo conducantur imponere digitum a parte, si os sit incisum vel non, si non sue tute. Si fic videas si os sit separatum pro parte vel secundum totum extrahe ipsos. Si pro parte fuerit separatum tunc sue locum e comptime ipsum os quoniam incarnabitur. Si tamen frustra parta esset que non adhereat remouenatur: deinde sutur e incarnetur modo dicto.

Si autem vulnus fuerit strictum factum a sagitta vel telo vel a re alia acuta sue fuerit vulnus usq; ad os sine non extrahatur ipsa sagitta obseruatis requisitis superius dictis ex modis extractionis q̃ in illo loco non possumus ponere tentam aliquo modo nisi l̃ orificio vulneris ne locus claudatur: sed in vulnere tali ponatur oleum rosa calidum quod sua oleagiritate dilatat vulnus ne claudatur. et cum hoc sedat dolorem. et forsitat locum ponatur ergo tenta parua in orificio vulneris balneata in oleo rosa: q̃ oleus supplet locum tente. Nam ex profunditate illius tente in vulnere illius loci proper nemo stante cuiusdem si tanguntur et tenta statis fit dolor ad que sequuntur accidentia superius narrata in fallibiliter fiacias ergo illud quod diri cum tenta e loco donec eria securus ne apostemate. Et non obliuiscaris cum defensiuum ponatur circa locum post securitatem apostematis procedas cũ mundificatione facto ex melle rosa. e trebentina e farina ordei e potes addere parum olei rosa. e forsan erit valde utile. Si post mundificationem caro remanet mollis ratione olei vel vncuus satunc moue ea cum vnguento apostolorum e post excicationem e mundificationem incarna et consolida.

Capitulũ vigesimũpũmus de vulnere curis.

V Ulnera curis pa

rum differtur a vulneribus brachii. Nota tamen, q̃ in superficie curis super fecile illud in parte antenioris reperitur nerui e lacerti notabiles descendentes a genu mediate e a cerebro. Unde quando vulnus fit in loco isto cum sagitta e similibus periculosum est e sepe moriuntur: vidi ego vnum q̃ ibat venatum e percussus ribiam in uno ligno. e vulnera est tibia. e cuqurit tantum pe materia ad locum illum. q̃ locus alle totus fuit; pure factus e cancenatus. e tenter mortuus est. e illus vistam bis e non amplius, nonne videe etiam q̃ si quis percutat tibiam in aliquo loco cuiusdam dolor intolerabilis sepe. e hoc non est proper aliud, nisi quia nerui illi conquassantur e aliquado fit percussio magna in tibia e non cuiusdam dolor in ea e hoc nõ est proper aliud nisi quia nerius illi tunc non tangitur neq; conquassatur. In cura ista habes tres intentiones, sicut tam sepe dictum est. Prima completur cum solutione ventris e clisteribus e suppositorijs: sint ergo isti semper larg in vere ne materia ad locum curat: fiat flebotomia de basilica dextra e sinistra. Secundo locum vulneris considera tamen curiuse e grate e fluxum fan. a vulnere. Secunda intentio completur modo dicto. Si ceta frigida, hoc potest fis secunus de apostemate. Tertia intentio completur hoc modo considera, si vulnus sit latum vel parum. si latum conducas parte vt sic dictum est. Quia facile esse incisum aliam modus debes tenere quem in sequenti capitulo dicam. Si vulnus sit parum quia strictum e fuerit factum a sagitta extrahe ipsam, e si intraueri os mollificia ipsum e fac ut in aliis sepe est dictum. Extracta fagitta pone in loco tentam infusam oleo rosa. et circa locum pone defensiuum de bolo armeno, vel de succia herbarum frigidarum, sed postq̃ dolor superatus fuerit e secunus fuerit de apostemate tunc in loco e super locum pone bõ mundificatiuus. Recipe mellis 20. colati trebentine et farine ordei e et illis fac vnguentum: facta mũdificatione incarnetur et consolidetur: si tamen carnositas illa esset vulnerata sic q̃ vulnus penetret vsque ad utrunq; latus tũc fac per omnia vt dictum est in capitulo de vulnere coxe in p̃te correspondenti illis.

Capitulum vigesimum secundum de incisione ossis brachii e duorum ossium e ossis coxe e duorum ossium cruris q̃ eadem e cura.

L Icet in prio fa

cta fuerit mentio de incisione illorum ossium e nõ de fractura, licet supra aliquid sic tactum de fractura cum vulnere, quia tamen in hoc loco illud capitulum debuit principalius fieri, compellos hic aliquid dicere remittens tamen ad locum illum pro clariori noticia. Dicto ergo breuiter. q̃ incisio ossium e adiutorii sint est completa sic q̃ vnum fociile vel totum adiutorium sit incisum aut non: si non cum matre videas si frustule alique ossis fuit remote e non, si fint remote, extrahe ipsas frustulas. deinde absterges vulnus a sanguine bene, hoc pera, ego capiat labia vulneris e conducat aliquantulum e incarna modo dicto sepe. e cum defensiuum defende ne locus apostematur, et in aliis fac ut sepe dictum est. Ianfrancus non voluit hoc fimo volunt ipse q̃ primo os reponatur, deinde incarnetur. Bull. et Theodericus q̃ albucasis. Jameriis noluit modum predictum, quia hoc ocorres infequo: et ego habui sepe vulnus in fociile e in adiutorio brachii cum incisione ossis e fecit vt dixi vobis: e mihi bene successit. Et similiter habui in digito manus vnam incisionem cum remotione partis ossis, e ego cepi labia remoto osse e sic e facta est incarnatio. Et illo modo habui in vno vulnerato in capite prope aureu e ille habuit vnam partem ossis incisam e sequestratam ab alio osse remoui illud os et sic e facta est incarnatio illius carnis cadentis super os cum osse. Et ista omnes hodierna die viuunt e non nomino omnes gratia breuitatis. Si modo fociile vel adiutorium fuerit totaliter incisum, q̃ exeat medullatunc iudica illud mortale, e ut in pluribus mortificat membrum. Fiat ergo piano sutura vt dicunt doctores aliqui: deinde ipsa facta capiatur pannus superplicatus e balneatur in albumine oui e superponatur e non vulneri. Deinde fiat ligatura e in cipiatur in fine membri reuoluendo vsque prope cuius oleo rosa calido posito in orificio vulneris e fac ut in aliis sepe est dictum. Extracta fagitta pone in loco tentam infusam oleo rosa. et circa locum pone defensiuum de bolo armeno, vel de succia herbarum frigidarum, sed postq̃ dolor superatus fuerit e secunus fuerit de apostemate tunc in loco e super locum pone bõ mundificatiuus. Recipe mellis 20. colati trebentine et farine ordei e et illis fac vnguentum: facta mũdificatione incarnetur et consolidetur: si tamen carnositas illa esset vulnerata sic q̃ vulnus penetret vsque ad utrunq; latus tũc fac per omnia vt dictum est in capitulo de vulnere coxe in p̃te correspondenti illis.

Capitulum vigesimum secundum de incisione ossis brachii e duorum ossium e ossis coxe e duorum ossium cruris q̃ eadem e cura.

L Icet in prio fa

cta fuerit mentio de incisione illorum ossium e nõ de fractura, licet supra aliquid sic tactum de fractura cum vulnere, quia tamen in hoc loco illud capitulum debuit principalius fieri, compellos hic aliquid dicere remittens tamen ad locum illum pro clariori noticia. Dicto ergo breuiter. q̃ incisio fociliũ e adiutorii sint est completa sic q̃ vnum fociile vel totum adiutorium sit incisum aut non: si non cum matre videas si frustule alique ossis fuit remote e non, si fint remote, extrahe ipsas frustulas. deinde absterges vulnus a sanguine bene, hoc pera, ego capiat labia vulneris e conducat aliquantulum e incarna modo dicto sepe. e cum defensiuum defende ne locus apostematur, et in aliis fac ut sepe dictum est. Ianfrancus non voluit hoc fimo volunt ipse q̃ primo os reponatur, deinde incarnetur. Bull. et Theodericus q̃ albucasis. Jameriis noluit modum predictum, quia hoc ocorres infequo: et ego habui sepe vulnus in fociliũ e in adiutorio brachii cum incisione ossis e fecit vt dixi vobis: e mihi bene successit. Et similiter habui in digito manus vnam incisionem cum remotione partis ossis, e ego cepi labia remoto osse e sic e facta est incarnatio. Et illo modo habui in vno vulnerato in capite prope aureu e ille habuit vnam partem ossis incisam e sequestratam ab alio osse remoui illud os et sic e facta est incarnatio illius carnis cadentis super os cum osse. Et ista omnes hodierna die viuunt e non nomino omnes gratia breuitatis. Si modo fociile vel adiutorium fuerit totaliter incisum, q̃ exeat medullatunc iudica illud mortale, e ut in pluribus mortificat membrum. Fiat ergo piano sutura vt dicunt doctores aliqui: deinde ipsa facta capiatur pannus superplicatus e balneatur in albumine oui e superponatur e non vulneri. Deinde fiat ligatura e in cipiatur in fine membri reuoluendo vsque prope vulnus, e cũ fuerit prope vulnus facias ipsa transire per partem oppositam vulneris, deinde ascendat ligando vertisse corpus e iterum reuertatur binda ad partem inferiorem quousque fit prope vulnus: e iterum faciat ipsam transire per partem oppositam super aliam, e veniat ad locũ in quo incepit e ibi finem faciat e fiat eum sito principio. e sic remanebit vulnus discooperum. Deinde boc completo ponantur due stellę bene e polite, e apiate vel tres secidum membrum cooperte: e iniunce. e ponantur totaliter q̃ non cooperiat vulnus e ligentur cum bindello in quo ponantur cannule: e cannule ille reuolnantur, e sic in quolibet bindello ponatur vna cannula e reuoluatur e restringatur in isto modo, e non difficultatur nisi primo fit curatus nisi dolor aut apostema fit paruius compellat nos a quibus quomodo succurratur dictum est in primo libro sermone communi in pluribus locis.

Et cum in fcerno hoc stupatus balneatus in albumine oui pone desuper, e iniunctes ipsum bis in die e in noctemque q̃ dimittis apertus pone tentam iniunctam in oleo rosaceo e vitello oui, postea cum mundificatuis procedas: prohibe ergo in loco generationem sanie quantum potes, deinde in aliis fiat ut sepe dictum est.

Nota tamen q̃ antequam ista fiant oue patiae intentiones debent precedere. Prima fit purgatio cum medicinis clisteris suppositorijs vel flebotomia aut cum uentosis secundum necessitatem. Secunda fit dieta debita secundum tamen necessitatem infirmi.

Capitulum vigesimumtertium de vulneribus nodi e clauicule pedis.

C Um vulneratur

clauicula pedis cum sagina nel cuius alia re infertimorem supra iuncturam ex duobus pinna ore materia fit compositionis que e ex corda ossium partiorum necessariorum ad iuncturam e ad formam eius: Sunt enim ibi multa ossa primum vocatur nauicula aliud os calcanei. Demũ sunt tria ossa pana que cum ledunur ex vulnere magno nel parno animis potestionem propriam: quare formam amittunt que forma e positio restaurationem non recipit e si recipit cum difficultate recipitco quia medicina ea non potest perfectare ratione partium eius e ratione oculatiorum eius. Secundo propter vnum magnum nerum positum in loco illo medianc quo ossa illa cum ligamentis adiunctes contiguantur e motum e sensum recipiunt: vnde cum locus leditur propter vulnus loci indicitur a lesione illa mouimentum in membro. q̃ cum difficultate a medico remouetur nel male remouetur. In cura ista habes tres intentiones sicut in aliis est dictum. Prima completur cum debita purgatione e flebotomia e aliis ut sepe dictum. Secunda intentio cõpletur cũ debita

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

dicta z breuiter sit frigida donec sit securus de apostemate. Si autem esset debilis infirmus vtatur carnibus conditis cum herbis frigidis.

Tertia intentio complenda bomedo consisteo si locus sit indiget conducta partium nel non. si indiget conducta partium conducas pteos. sicut sum dictum est. ers fumta. Et si necessitas fuerit incisius conducas ipsum modo dicto in capitulo de vulnere coxe z consruce suturaz cum pulcrete dicto. z huppis balnearis in albumine ouij. Et si tu alio modo incarnaree est cum huppis pone defensiuum circa locum z cum mite foramen aperum in loco declinioi, si opus fuerit. z in isto foramine ponas vitellum o ni cum oleo rosa. nel terbentina cum oleo rosa. quoquisque nolos sit remouere. secunda procedas ut in aliis est dicum. Si modo vulnus sit strictum. quia factum cum sagitta nel alio modo. mollifica primo locum cuz oleo rosa. calido z in isto loco non presumas incidere pellem. eo quia nerui illi sunt valde infiltrati in loco isto z superficiales ne incidantur ex transuerso nerui isti qui sunt necessarii ad motum z sensum facti mollificatione extrahat sagitta z implaztur vulnus cum oleo rosa. calido z in ore vulnis ponatur tenta balneara in oleo rosa. calido ne vulnus claudatur. nec aliquo modo ancea profundare cum tenta. ratione illius quod dictu est in capitulo de vulnere genitoquia posset esse pro fundatio illa causa apostematis. cum autem fuerit securus de apostemate. tunc mundifica locum cum melle rosa. z farina ordei. z continue ponatur defensiuum vsque ad perfectam consolidationem circa locum. z ratio est quia ista sint membra spauperata calore. quia maxime a corde distant. z etiam quia semper maculata mulcum sunt. quare ad illa facilter cumum superfluitates malie. quare necessarium est defensiuum. z facta mundificatione incarnetur. z consolidetur. vt sepe dictum est.

Capitulum vigesimum quartum. de vulnere pectinis pedis.

Vlnera ista pedis

dio non periculosa sunt. neque propiue infirmi periculum nisi propter dolorem. z apostematione ad q aliquando sequitur rigor. z febris. z spasmus. z pter lesionem neruorum venientium a nucha z cerebro ad locum illum. z sic propter affinitatem illorum membrorum si dolor in loco illo contingat. potest sequi spasmus. z finaliter potest sequi mors. In cura ista habes tres intentiones. sicut z in aliis est. primo. Prima complenda cum debita purgatione facta modio dicta sepe. z cum flebotomia facta de parte opposita obseruatis conditionibus sepe dictis. z scarificatio si at in particis si videbitur operanti. Secida intentio complenda cum dieta que sit frigida z cum potu frigido donec sit securus ab apostemate nisi debilitas virtutis te impediat. Tertia intentio complenda bo modo indicas primo si vulnus sit latum nel non. Si vulnus sit latum indicas si os est incisum nel non. si os non sit incisum et neruus sic conducas partes vt dictum est in capitulo de vulnere coxe. Si non sit incisus eodem modo conducas partes z consicas suturam z fac ut in alio vt est dictum est repsi. Sed os fuerit incisum sic q si fuerit apum remanere moueas ipsum.

Si autem fuerit apum remanere. quia fuerit pto parte sepultum. vtatur conducas partes. qua incarnabitur. z in alis fac ut sepe dictum est. ipsi pias autem vt iste pedem eleuatum teneat ne bunzeos ad locum fluantz circa locum ponatur defensiuum z cum ipsis curabitur talia. z ist talea semper fat large vt venire cum clisteri ad suppositorio. Et nota bo. generale. q in casu in quo infirmus nollet clistere. fuit sepe peritur. tunc consiuet ego dare pilulas communes. que aunt fini cus modico sumonoz. z agrici. z certo melius operatur q clistere. Si vulnus non fuerit nisi lanum. fed factum fuerit cum sagitta vel alio modo. sagittam primo extrahe secundum modum dicti supra. Si vulnus penetrat et utraque parte tunc incarna ipsis vt dicit in capitulo de vulnere coxe: z ego habui unam puellam que penetrauit femetipsa sibi pedem suum cum uno veru cum quo assantur carnes. z breuiter curaui vt dixi et mihi bene fuit cessit. Si modo sagitta non perforauerit et extracta sagitta impleat vulnus cu oleo 20. z i suffricie vulneris ponas tenta parua ne orificium claudat. z no pretisa ponere tcum magnam pter causa supra assignata. z defensiuum semp poatur circa locum de bolo ar. vel de succis herbarum vel de oleo quia oleum mitiuiu et solidat. quantum facto boc mundificetur si oz. fac cum melle ro. z farina ordei. z continuo incarnetur z consolidetur vt sepe dictum est.

Capitulum vigesimum quintum. De vulnere facto a morsu canis vel alterius animalis.

Si canis uel alius

quod aliud mordeat aliquem. considera primo dispositionem canis si rabidus fuerit nel non. Et tuc secundu dispositione canis in aliis procedas vt infra dicitur. In cura ista habes tres intentiones sicut z in aliis sepe est dictu. Prima complenda boc modo. Si morsus canis fuerit a cae nel ab equo vel asino z similibus z non sit canis rabidus purgationem facias cum solutiuis nel lenitiuis vel clisteribus secundum tamen dispositionem patientis. Et fiat flebotomia secundum tamen dispositionem patientis. vt dictum est. Si tamen canis esset rabidus nolt dare medicinam solutiuam arrabente ne venenum arrabiatur per corpus. Sed medicina sit lenitiua z fit velud cassia clisteris fiant. Et similiter propter eandem rationem non fiat flebotomia z quia signa supra in primo libro posita in vno capitulo dic non pono. z po supplessio illo z ann cassia securamur admiscen. z Secida intentio complenda boc modo. Si canis non fuerit rabidus nel fuerit aliud animal. supple si rabidum. tunc dieta eius declinet ad frigidum potes sit securus de apostemate. z vinum eius sit limpbatum. Si autem canis sit rabidus vtatur ipse carnibus pullorum elixatis cum agresta nel cucurbita vel lactucis. Carnes enim edine conuenient nel caffrati. z perdicum nalet alterate. z bibat aqua fontibla. z vinum sit album odoriferum limpbatum tamen. z boc tonum fit vt spiritus generentur continue boni. qui facti de cibis a veneno alexanur. vnde Auicenna p ma quarti capitulo de febre pestilentiali precipit tales bene cibari et frequenter propter hanc causam. Et in cibatiu suis ponatur de isto pulcere. Recipe cinamomi cardamoi ana oj. z Tertia intentio sic complenda. canis no sit rabidus. tunc nalet boc epiastri vt dixit Bulg. z remouet morsure malicam. R. rauum cepe pistrur z incoqueatur cum vnicia una feerdeoris z cum 3.5. caceore fatui olei aij. 3.ij. melij rosa. viricias. iij. et fiat emplastrum. Aliud. Recipe cepe. i. fatio. 3. ii. olei. 3. i. melliz ro. 3. iii. miscenat z fiat emplastrum. Et cum lotum tamen semp potus defensiuum sepe dictum. boc facto mundificetur z consolidetur locus. Ego aut habui vnum semel in cuta morsura equi asini z canis z uno tempore illos curaui z in morsura canis que erat in brachio processi cum defensiuo de bolo ar. z oleo ro. z vulnis p. apostiu illi tellu oui cu rebedia dili mudificatis z mihi bu successit. In illo morso ab equo feci illas duas primas intentiones z posui defensiuum et non potui aliquo modo prohibere apostematem tata fui morsura illius equi z fuit tanta q vnum fruftum ossis fuerat extractum. nacam. ergo in remotione apostematis cum mucionibus z emplastrisq emplastrum fiat de farina ordei z lenium ali. z de ro. z de planagine ad. cum oleo rosaceo. z remotum est apostema.

Postea processi cum trementina solum. deinde mundificani z curaui. z. Ite cum morsure equi fuit velud contusione quia dicto fui non incidunt. neque perforant fecit dentes canis z sunt illum. amo contundunt z conquassant. illum autem morsum ab asino non habui a principio. Ille autem habuit rebiam ab asino dilectorum z mus empericus in ipso suturam fecit z totus locus fuit canci cnatus z non debuit ligatum fuere. quia regulam habetis in primo libro q in consutione non debetis fuere. Illa aute pelis erat dilacerata z contusa z ut cancrena curaui illum locum. z profequoz modo in cura.

Isto peracto qua emplastro illo posito super locum debes mundificare. demum incarnare. et consolidare. Si autem canis fuerit rabidus tunc profequedum estur dixit Bal. decimo. tertio terapeutico. dixit enim cum enim a fera pungente uel mordendi dolorem fieri contingit.

Duplex est dolorationis intentio est euacuare z extrahere vnomum z alterare q dolorem operatur. Quare ergo omnia. que calefaciunt et sua calefactione arrabunt. nebementer euacuant quemadmodum ventosie z cornua. cum qnibus aliqui operantur. Aliudam arrabunt ad se venenum fugendo per os ipsum. Aliqui autem cauterisant locum ut malicia veneni remoueatur cum ferro ignito. Alii deplumant pullos nel aues z autem super locum ponunt. z dicitur dicunt veneum foze extractum. Item bibat boc omni manent dixit Bulg. usque ad menses. Recipe genziane vnciaz quinqituria. 3.ii. cineris cancrorum adustorum. 3.x. terantur z cribellentur. z de mane cum aqua frigida. z item valet boc emplastrum. Recipe. mirre galbani. opoponaci. aiffe fetide. serapini. piperis ana. 3.j. calamenti. menastri ana. vnciam vnam. fit crocus cumbinis. ana. 3.ii. vnciam vnam. dissoluatur gume cum vino. z incoqueatur omnia cum melle z oleo antiquo. z fat emplastrum. Et i boc capitulo non logior nisi ut cirugicus: z si ut phisicus vis indere illetum quere Auicenna Rasim z Rabimoi sem. quoniam ibi plene de omij veneno mentionem fecerunt. vide ergo illos per te.

Capitulum vigesimum sextum. De puncture nerui.

Ecia superius fuit

facta menio de puncture z multa illic fuit dicta. hic parum loquar. remitens ego te ad illum locum: qz ad primum illum tractatu de remouegare uiule est sepe ut capitula adinuicem requiruntur.

Et q: simulter facta è mètio de incisione neruorum. z de nerio discoopperto hic nil de eis dicam. Quando perforatio facta est a spina sicq foramen sit clausum sic q: non apparea tamarosa est. quia propter dolorem humores currit ad locum. z apostematur locus ad quod apostema sequitur sepe destructio operationis membri secundum totum nel secundum parte et boc sepe uisum est. Et puncture nerui fit dolor. quia humores currunt ad locum. z sperguntur per membrum z imbibuntur neruis. z ex ordinatione nerui cum cerebro cerebrum compatitur z debilitatur z recipit humores.

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

sensatis ergo primis duabus intentionibus scilicet debita purgatione & debita dieta/venio ad localia. Dico ergo q̃ ni debes aperire puncturam cum oleo vel cum ferro vel alio modo. Inuento tamen dubium virum oleum debeat poni in vulneribus nemo tamet in hoc dubio inuentio duos modos dicendi: vnus modus dicit q̃ oleum debet poni in vulneribus nervorũ et est Guil. Alius modus est qui dicit q̃ ole um non debet poni in vulneribus nervorum et est iste dimus et videtur Auicẕ et dicit Guil.

Hos autem subtilioꝝ considerationes procedẕ ro ponimus et possimus temporibus longis I principio istarum punctarum factarum I membris nervosis oleum zosa. & hoc quia oleum habet oleaginitatem que dilatat et potest calefacẽ ri actu qua caliditate penetrat e rosleitate sua cõfortatne membrum super fistulates recipit, et è temperatum, ratione cuius dolor remoueatur e sic in hoc casu melius mihi videtur q̃ oleum simpliciter quamvis in hoc casu sit bonum z utile.

Et subdit porro q̃ hoc ratio eorum qui dicunt q̃ oleum malum est in vulneribus nervorum eo q̃ eos corrumpit et marcescit sed concitendum est, q̃ longius vsus olei usque ad finem vulneris bene mollicie sua tantum induceret mollicie in membris q̃ corrumperentur. Ista sunt dicta Guil. Opinio Dini fundat se super doc quia Auicenna dixit, quae frigide nocent et similiter calide et similiter oleum aliq̃d.

Dixit Dinus ex hac littera, q̃ oleum non conuenit quia putrefacit. Saluo q̃ in mitigatione q̃ venit dolorum, quia ipsum est mollitium z calidum. Et ipsud oleum dixit Dinus non debẕ apportinari ad intra nervo existente discohopo in volendo dolorem mitigare. Sed ad extra sed si nervus non sit discohopertus sicut I puncturã non tamen apponere ipsum oleum in orificio vulnerum propterea quia oleum non immediate ad substantiam nervi pertinent et est aperitiuum z mitigatiuum doloris z ideo in puncturã conuenit z non aliter, quia nervus in puncturã non apparet. Et si bene considerei dicta illorum possunt concordari quia credo q̃ nervus existente discohoperto non debemus apponere oleum simpliciter, sed cum aliis medicinis sicut dictum est e declaratum in loco suo in primo libro. Et hoc volunt ambo isti magistri q̃ ipso non existente apparente discohoperto possumus apponere oleum per aliquos dies. Et licet causeur aliquale nocumentum: causatur tamen nunquam quod est matiuo nocumento quia aperitur locus vi materia imbibitia nervis possit exire: confortatur locus z consequenter multa nocumenta mala euitantur, quare pro tũc possumus apponere oleum. Quare concludo ego q̃ nervo existente discohoperto mãifeste non debemus apponere oleum z ipso non existente discohoperto manifeste sicut in puncturã debemus apponere oleum sed discohoperto puncturã possit esse quasi manifesta z non amplius.

Et ex hoc habes concordiam. Nota etiam q̃ Guil. dixit q̃ nervus discohopertus in loco i quo est discohopertus amisit proprium sensum sine naturam suam proprium et complexionẕ z proper hoc nervus discohopertus sit insensibilis z securũ super partem illam possum apponere medicinam. Ego autem non credo hoc z experientia est ad oppositum, quia nervũ discohopertus a quacunque facili causa lectur vnde dixit ipse q̃ vulnere existente in loco nervoso non non debemus apponere tentam longam ne ex tractu nervorũ causetur dolor z spasmus non ergo amisit nervus ille proprium sensum. Et dixit ut collatur replicatio q̃ debemus procedere illo modo in cura. Et pro illo vnũ tex tcxus Auicenne cum dixit, q̃ medicine que commeniunt nervis non debent esse multum calide sed non in tractu de nervis z, hoc locutus è ipse in nervo discohoperto: alibi autẕ in tractatu illo dixit. Et medicine conuenientes nervis sunt fecit euforbium: z hoc ut dixit ipse fecilicet in non discohoperto. Quare ergo concludo q̃ medicie fortiores conuenunt in nervo si discohoperto q̃ in discohoperto non ergo habes dicere sicut dixit Guil. q̃ nervus non dundatur p̃ dat sensum e complexiones propriam: quare ratione illius conpetat in discohoperto medicũ fortior. Et si diceres q̃ sensibile positum super sensum non causat sensationem: dico q̃ nervus est il sensibile positum super sensum sine medio non causat sensationem. Dic modo è medium mediante quo causatur sensus et illud medium est humiditas existens in nervo mediante qua si nervus tangatur causatur sensatio et patet. Et licet secundum philosophos possẽt dari alia responsio etiam ista in presenti sufficiat. Prosequor modo in cura ipso oleo existente apposito in puncturã z ipsa puncturã existente dilatata. Si ecarnus fuerit de apostemate tunc conuenient illa que remouent putrefactionem z molliciem generatam ab oleo vt est vnguentum apostolorum: vnguentum viride. Quare concludo q̃ oleum zosa principio istũ quo fuerit securus de apostemate in puncturis nervorũ utile est propterea q̃ dilatat & vulnẕ strictum et exiccatum z dolorem remouet a nervis. Pro quo tamen nota q̃ dolor qui erat ex pictum q̃ remouetur duobus modis vno modo remouetur dolor cum a nodis aut cum farina seminis lini fenugreci camo. z malua aiusci z ex oleo anetino camo. z de lilio q̃ oia anodina sunt. Et intelige q̃ hoc verũ est si dolor fuerit ex ꝓcultatione materie in loco. Secundo modo remouet dolor cũ calidis si dolor fuerit ex frigidita tenel cum frigidis si dolor fuerit ex caliditate z non mixtum, quia omnis cura fit per contrarii 3° tegni z quarta pmi p° ca°. 4° modo removetur dolor cũ rebus stupefacientẕ, ut è opii iusquiami et similia et misceatur cum empli cũ modico acetẕo q̃ acetũ fac stupẽ aliq̃ penetrare. Sed nota q̃ ista non debent multum cõiungi

Sed notate existente remoto debent ista remouetẕ. Nam per longam appositionem illorum posset membrum infrigidari z mortificari quare non sint ponẽda ista nisi propter necessitatem maximam. Dico etiam q̃ in puncturã potest poni oleum rosa. calm bri actu pdat. Si ãt nõ timueris de apate mihi t̃ oleũ ro. cũ cufobio aucti vel castoreo. Si vero pictura exiccata aspera ita nihi incidere pelle ut materia liberius possit expirare: fac deinde in loco ponatur oleũ ro. calidum, ut foramen bene dilateur. Nõ negliga tamen q̃ circa locum ponatur oleum ro. cum bola armeni vel aliq̃ desiccatiuum. Fiat et flebotũia i parte opposita ut dedi ribi intelligere in principio primi ca. in prima intentione.

Hominem mundifica locũ cum vnguento apostolorum vel cum sarcocolla mirra z farina lupinorum mistis cum melle rosaceo, quia de scarnetur z consolidetur. Si tamen aliqua bicti bi deficiant recurre ad primũ librum I tractatu de nervis in ca. de puncturã z vide. Et simili ter si aliqua illic nibi deficiat vide hic quare ca. ista alternatim requiratur. Et hoc de capitulo z de toto opere.

Explicit liber tertius de vulneribus in particulari a capite vsq̃ ad pedes.

Incipit liber quartus de vlceribus i particulari a capite vsq̃ ad pedes.

Ulia supra

q facta fuit mentio de apostematibus communibus cõbustionibus z vulneribus q̃ q̃ sequẕ tur vlcera, licet mõ bic de vlceribus loqui, et loquar de vlceribus a capite vsq̃ ad pedes.

Et q̃ vult de vlceribus bene perscutari i inuẽ et q̃ vltra intentiones eos dictas i sermone cõmuni de vlceribus, de quibus facta fuit mentio in primo libro, tractatu. pp̃io. est differẽtia speciali indicationus ipsarũ e in pronostico et modo cõ. Et si de vlceribus nelio multa cõmunia z pulcra videre recurre ad primum libri tractatu pp̃io. z hic gratia breuitatis non reca pitulo quare ista capitula cõtẕspondentia alterna tim videas.

Tractatus primus de vlceribus capitis.

Capitulus p^m. de vlceribus capitis absolute.

Rimo ergo ab aliquibus communibus incipio de vlceribus: deinde a particularibus descẕdam. Ponam ergo in universali q̃ vlceribus capitis sunt laudanda a doctoribus, deinde ad particularia licet descendere. Serapio dixit de omni pice, q̃ quando pulueriza tur super vlcera quę fiunt in cute capitis cum balaustiis curantẕ ea. Similiter autem e alia vlcera quę fiunt in capite. Et secundum Auicen. idem potest poni sine balaustia. Dixit etiam Serapio lupinus ad extra positus confert inpetigini z vlceribus capitis. Verum Auicẕ dixit q̃ confert humidis z nec et exiccatum z complexione lupini. Alchi dixit, q̃ aqua decoctionis lupinorũ exterius posita confert etiam inpetigini z vlceribus capitis.

Dixit etiam Serapio, quando lignum balsami coquitur in aqua z inuno cum yreos ficca cõferẕ vlceribus capitis. Auicẕ dixit ipsum solum erũ idem pdẽ z mundificat ea. Appulius dixit ad ulcera capitis menta trita z imposita deseccat humiditates. Dia oxycũ naturali nomen ficus, q̃ cartamum linitum cum melle, lichinus purgat, et ulcera capitis. Et dixit etiam sic de alleo domestico. Alleum magnam vim habet, z ideo ex co magna è vnitas, cui suis rebus auristi corporis pece z ulcera in capite curat. Sera. hoc dixit q̃ cinis alei misceẕ cũ melle curat furfures capitis z ulcera eius. Rasis dixit oleum canapis tale ulceribus capitis pueorum. Auicenna dixit miris spargẕ sup ulcera capitis, z deseccat ca-

balaustia.

Lupinus.

balsamũ yreos

Menta.

Alleũ cũ vestis.

canapis oleũ.

Mirazha.

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

Et dixit etiam similiter cum rua ulcera capiti
Et dixit etiam sicuis sinatura sanat ulcera capi-
tis puluerizata. Et Isac ait q; si mitta cum a
ceto e mitro. Et dixit etiam fit emplastrus ex al
tea ulceribus capitis cus urina confert et valde:
quod peroptimum est expertu in tinea, Item. de
ya. dixit. colla in epiastrio ulceris capitis po-
nitur et confert. et spalle colla de pisibus. Se-
xtius plato dixit. q; capilli insanitis cum aceto sa
nant ulcera capitis.

Rua.
Sicut sinanura.
Altea.
Colla d'pisib.
Capilli infanitis.

Capitulū secūdū. o ulcerib' hūidis absolute.

NUnc mētionem fa-
ciam de his q; absolute ulceribus hūi-
dis capitis conueniunt, in hoc Sera-
pio multa dixit. Dixit quando rua mistetur
cum aceto e oleo e cōficit q; cerusa confert ul-
ceribus humidis que fiunt in capite. Dixit et
quando melilotū conficitur cus bolo ar. aut cū
galliis, e misceatur cum vino, e limitur ci eo ul-
cera humida. et fiunt in capite. curat ea omnino.
Dixit etiam emplastrum facium ex foliis nibi
canis. curat ulcera humida capitis. e dixit etiam.
quando ficus siccē terantur, e conficiuntur cum
nitro e farina e aceto e fiat ex eis emplastrum
fit e colijt ulcera humida capitis. Dixit etiam
radix lilii trita e cum melle mixta curat ulcera
humida capitis. Bartholomeus de va. dixit
q; fit radix lilii siluestris alba, e q; addatur faria
orobi vel lupinorū amarorum vollunt etiā hes
furfures capitis. Ad ulcera etiam tinia, que in
digent excicatione, cum oleo de narciso solo fit
at inunctio, e misceatur cum medicinis ad hoc
conuenientibus. Dico ego, q; utilius erit. Di-
xit etiam Serapio, oleum de iarna, quia de ci-
cuta maioze confert humidis ulceribus, que fi-
unt in capite. Dixit etiam, quando coquitur
fenugreccus, e colatur, et aliquitur caput ex de-
coctione illa, conferat capitis, e mundat eos a fur
furibus eorum, e confert ulceribus humidis q;
fiunt in capite. Auicenna dixit, cinis capilli ne-
neris in lixiuio mixtus furfures aufert. Et
Serapio dixit e cum hoc eradicat ulcera humi
da que sunt in capite. Dalabas dixit oleum
mirta est inile ulceribus humidis, que fiunt i ca
pite. Dixit Dia. vlcera humida multum sanat
ulcera cum albumine mixta, superposita, dico e
go, q; alia ulcera sanat inunctio facta cum mel
le e albumine. Et hic simplicibus multa ex
posita potes ex te componere.

Fenugreccus.
Capil. nere. cinis.
Mizzi oleuz
Dia.
Mel. e albume.

Capitulum tertium de ulceribus mellinis, fa-
uosis nel patridis, que fiunt i capite, e in barba
quia eodem modo curantur.

IN capite sepe fiūt
ulcera, quorum sanies melli similat
vnde e mellina nocātur: e fiunt illa ul-
cera que fauina dicuntur ad similitudinem fau
i. et alia fiunt putridade quibus omnibus i hoc
capitulo loquam, si quid amplius tibi fit necessa
rium. de hoc recurre ad primum librum ad capi
tulum de nodis, ibi dicta sunt aliqua, que hic no
dicentur. Primo tamen obseruatis minis
salibus quia debita dieta et purgationibus necē
sarium est, quia vniuersalia non debent postpō
immo semper preponi, quia aliter operatio est
frustra: vnde dixit Auicenna: vniuersalia no ob
liuiscaris, ne ex particularia nalcas operari q
hoc sit generale dictum. dixerunt veteres aliqui
q; ad ulcera capitis humida, que dicuntur fauina,
quando ipsa funt recentia e facta in corpo, dui
puzzorum. Loquitur in uino aliquam stipticā
tatem habente semen lini, e inde fiat oblinio.
Sanat eias ulcera sita radix aloes e pyrit silue
stris, e cocta modicū cū farina fenugreci, e ipsa
stringat: e si addatur ex oleo unfinanino facto ex
floribus vel ex femine oliue est melius, e hoc i
corpo, dibus nobilibus: bulbus etiam cum vino
mixtus e appositus sanat ulcera fauonia capitis.
Succus eias rute aut folia eius sicca mixta cū
succo maratri inunctus ulcera multum humida
quorum humiditas est sicut mel sanat. Item
etiam pustulis capitis e fauis valet. Serapio
sic dixit, si fit emplastrum capiti cui oluus ma
tutis curat ulcera fauidulenta. Et dixit etiam
q; in ulceribus capitis humidis confert trebenti
na cum balaustis mixta. Et Bartholomeus
dixit q; potest misceri cum succo balaustie.
Scio ego, q; hoc unguentum, humorem corpo
rum, qui est in corte uel in barba sanat. Ba-
lastis e puluerizati succari, ai, et conficiantur cū
oleo e inungatur. Scio etiam ego experienti
a, q; si locus inungatur cum pinguedine porcini
nenitur in mistentio decocta sub primis, mire
tales humores corrupto in cute rollit e cum
mundificat e consolidat. Et pro isto uide ea
quod dicetur in capitulo de sapbati e speci
aliter de uno vnguento posito in fine capituli.

Rua.
Altea.
Stipticatitate.
Semen lini.
Aloes.
Succus eias.
Maratri.
Nerc.
Balastis.
Trebentina.
Balaustis.
Succari.
Oleo.
Ungatur.
Porcini.
Nenitur.
Mirc.
Mundificat.

Capitulum quartum de fistula capitis.

LIcet supra libro
secundo facta sit mentio de talpa e de
studine. Eum tamen ad ulcerati
nem uenimt ratione ossis corrupta fistulam pa
riunt in capite, e eidem fistulam semel ego udi
in vno famulo Joachim de oceria, e multo mo
do vulnus poterat claudi, e non mirum: qa
os erat corruptum. In cura ista habes tres
intentiones. Prima est in purgatione. Fiat ergo
primo purgatio cum pillulis aggregatiuis, que
euacuant a capite propter ieram ingredientem i
eis. Deinde a resiccio, e clisteria nō obstuēs
tinisi quibus ponatur iera, e dieta cui sit talis
sit valde stricta, si non febrianitantur fare mil
lio, e panatella, e uino limpido, e non comedat
breuiter res calida, si non fuerit nisi de apate-

Tertia intentio completur hoc modo, quia con
sidero, si tale ulcus est in commissura, uel non.
Si sic dixit Rogerius q; melius est eidem cu
rare q; ipsum proiecti. Et ut dixi melius
est palliare q; curare, e nihilominus quantū ad
modum curandi nel operandi in casijs quo pa
tiens affectatur e requiretur curatione debet fo
rtem cum sperare ab esse. Scinde ergo ip
sum in cruce e angulos elenia, ut dictum est in
fractura cranij, e consequenter totum os resca
nentur uel alio modo remouentur uel elecetur a
dura matre, ipso esse, elenato e ipso ex
stente bene equato mundifica locum cum mel le
ro, e circa locum, fiat inunctio cum oleo rosa
e si cum melle ro. poterit parum olei ro. pri
opio, dico ego non esset malum, ne locus apo
stemetur e conducura ferri. Et summopere ca
uione in conductura ferri angas duram matres
quoniam subito apostemaretur q; posset sequi
mors, hoc facto incarnetur, e consolidetur loc
us, ut dixi est dictum. Numero autem salem pul
uerem fic constituit. Re. gallarum, salis, mirre aā
3. ii. ℥ j. fiat pulnis. Unguentum nigrum, quia ba
sificon in generando carnem multum valet, ut
guentum rafinum, quia in hoc etiam si puer nel
mulier fuerit. Et ratio, quia quanto loca sunt fic
cioza, tanto indigent medicinis ficciozibus p
generatione carnis. Et e quanto sunt humidiora
indigent medicinis humidioribus: probatur
hoc, quia medicinia generatiua carnis debet esse
ficca in primo ratione membri, cui applicatur, ere
go si membrum sit valde ficcum medicina debe
et ficcioza, e si membrum sit valde humidum o
bet esse ficcioz illo membro, quia ficca i primo
respectu illius membri fic humidi e non absolute
ergo patet antecedens probatur scilicet q; di
to membri est ficcius indiget medicina ficcioze
et quanto membrum est humidius indiget me
dicina humidiori pro generatione carnis in ea
e uide hanc materiam in primo libro capitulo
de medicis generantibus carnē, habes ergo mo
dum aduriere fistule que fiunt in capite curentur
vbicunq; fiut in capite: alia autem vlcera que
fiunt in capite nihil habent proprium ab aliis ul
ceribus quare de eis nihil loquor aliud nisi q
talia ulcera mundificentur, quia si sanies fuerit
subtilis exiccetur cum vnguento apostolorum.
Si fuerit grossa e viscosa adherens ulceri
cum melle rosaceo remoueatur nel cum alio ex
terius, deinde caro generetur cum generatiuis
carnem, e consolidetur cum gryco minori nel
alio vulnere poterat claudi, e non mirum: qa
os erat corruptum. In cura ista habes tres
intentiones. Prima est in purgatione. Fiat ergo
primo purgatio cum pillulis aggregatiuis, que
euacuant a capite propter ieram ingredientem i
eis. Deinde a resiccio, e clisteria nō obstuēs
tinisi quibus ponatur iera, e dieta cui sit talis
sit valde stricta, si non febrianitantur fare mil
lio, e panatella, e uino limpido, e non comedat
breuiter res calida, si non fuerit nisi de apate-

Tractatus secundus de vlceribus faciei
Capitulum primum de vlceribus totius fa
ciei, cuius nomen est noli me tangere, e est cancer vulneratus.

Noli me tāgere.

Ostq; formicas
malas e crispilas, e alia ulcera et
pustulas male curatas i facie, e ma
xime i lepore nasi, e genis e labijs
contingit sepe accidere, ut cus corrosiuis serpigi
nosum horribile e fetidum, q; noli me tangere
nuncupatur, e est de genere cancri. Solet etiā
accidere ex istis male curatis cancrum ac habili
los, e ista tota die accidunt. Causa huius
ulceris fuit adustiones humoris, e specialiter ad
ustio colere que cum istis apostemantibus supe
ruis dicta adurunt colera est malus, e adurunt
sepe ex ignorantia curantis non applicatio debi
te medicinas quare fit cancer ulceratus. Si
gna huius tinc corrosiio, modicu, ina cum ar
dore e punctura e urnilentia est fetida e foedis
cies mala. Judicia ergo q; eradicatio est diffi
cilis e q; est morbus contagiosus: facilecet alij
membris, cuius signum quia cum magis tangi
tur magis multiplicatur, et hoc ppi noli me tan
gere nominatur. Et facies propter sui debilitat
em multas materias recipit, quare difficilis e
eradicationis. In cura ista habes tres inten
tiones. Prima est in purgatione. Secunda
in diete. Tertia in localibus. Prima intentio
completur hoc modo, considerato q; materia
fit adusta nel forsan sanguis adustus fiat
purgatio cum electuario succi ro. uel cum pilla
lis de fumo terre uel cum confectione illius
magistri. Dameck que omnia euacuant materi
am adustam. Siruppus fit de fumo terre uel
violis uel endiuie uel simplex acetosus ut uide
tur operanti. Secunda intentio complez
tur in vino nerbo quoniam quia ista materia
calida e ficca breuiter e? dieta fit frigida e hu
mida. Et breuiter a calidis e ficcis fere
spiciat. e patet considerando. Tertia intentio
ne perficitur completis e perfectis istis duob?
vnuer solibus per hunc modum sumopere ui
deat medicus, si locum exiccare possit. Ex
uetur ergo locus cum aqua alumnosa e cum
alia eodem modo exiccantibus, nam ipsa membra
consorsat, quia stipica est. Et notanter
dixi istis duobus complerisi nam, scriptum est
decimo terio serapentice capitulo ultimo, q; q
uaporatur fumosa multitudine epistere in
toto corpore particulis quibusdam attrahendo
implerent magis q; euacuarent. Et Galienus
dixit tertio regni q; unum commune habes pue
rorum efficientium. Unamquamque cura
rum oportet abscindere prius: deinde fic pene
nire ad eam, que facta est, egritudinem. Ua
let etiam aqua rosacea e aqua plantaginis e aq;
fermentacommis ista exiccant e confortant, sicut e
aqua alumnosa, e cum istis potest poni aqua
cineris. Et ad ultime dico, q; valent illa que sunt
frigida e ficca e decocto caperi mirtilloruū
cipressi plantaginis pindie balaustie mirobo
lanorum bellericorum, e embliciorum.

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

Et non obliticaris q̃ circa locum ponatur ꝰ
fensuum ⁊ facta lotione cum decoctione prę-
dictorum super locum potes ponere hunc pul-
verem. Recipe litargirii plumbi usti antimo-
nii cerussi cerussi spodii et super locum ponatur
hoc etiam valet. ℞. fumminatis rubi foliorum
arnoglosse ℔.iii. M.i. farine cicer.3.ii. bullant
in aqui plumbi ⁊ incorporentur cum oleo mir-
tino. Et si in loco est apostema bonum et hoc
Ista fuit intentio Jamer ⁊ considera bene q̃ ita
uel multa dicta in primo libro tractant de ulce-
ribus in capitulo de ulcere uruleuto hic ualeat
quare capitula ista adinicem reminuntur.
Dixit tamen Theodoricus q̃ si ista non valerent
q̃ super locum ponatur linimentum facti
de succo linarie ⁊ planaginis cum falgema tri-
tum cicrcicera ita ponatur defensiuum de bolo
armeni pecia balneata uel fresco alicuius herbe
frigide ⁊ ficce ⁊ remuntentur ter in die ⁊ hoc fiat
per tres uel quattuor dies. Si modo mor-
bus fuerit extinctus cognosce per carnis bo-
nitatem mundificetur cum succo apii ⁊ melle
⁊ farina ordei: facta mundificatone incarnetur
⁊ consolidetur. Nunc tamen recordor uobis:
q̃ si ista expeccauerit signum est ista valere ⁊ ci
illis profequaria. Si non permutas te ad a
alia: hoc dixit Aluicenna in capitulo de ulce-
re uruleuto. Si autem morbus non fuerit ita
modo extinctus nunc curatur modus iste ut ci
ulceratur curatur primo cum incisione ⁊ ca-
uetas bene q̃ eorum incidatur cum radicibꝰ fa-
tis aliter nihil valeret. Immo esset nouissimꝰ er-
ror peior priore: quia adhuc rediret ⁊ post in-
tionem exprimatur ut sanguis melancolic ⁊ ex
trahatur ⁊ post cum ferro ignito cauterizetur.
Secundo remouetur corrosione ⁊ mortificatio-
ne ⁊ totum extirpet nam forti egritudine fortis
tis debet applicari medicina secundum fenen-
tium Jpocratis prima affractionum ad ulce-
mas egritudines ultime curationes sunt potentes
⁊ in hoc ar senicum non habet par ut iam a
libi dicum. Cauens tamen locum ubi operarit
q̃ quantitatem arsenici hoc peracto mitigetur
dolor ⁊ remouantur scara mortificato ipo q̃
pg̃ fece p̃ hoitate carnis ⁊ caritia, in ulceris
carna ⁊ solidabcauste ita pcedat cũ mori ficarit
quia cum cauterio procedas quia sensibilis et
tenuis est locus ⁊ ossa spongiosa ⁊ cartilagi-
sa sunt, et faciliter alcerantur. Et propter hoc
aqua frotis cum pecia securitus adaptatus quare
operare cum illa si liber libi. Et pro clario
ri binne notitia recurre ad primum librum ad
capitulum de cancro vbi de ulcerato facio mẽ-
tionem. Aliter autem non loquor: hic capitu-
la indentur. Si autes alia ulcera fiant in
facie illa curemtur sicut ⁊ alia ulcera alteonis lo-
corum, quia illis nihil est proprium.

Tractatus tertꝰ de ulceribus oculorꝰ.
Capitulũ primũ de vicere suffusiꝰ siue palpebre.

℞ Ostquam feci sermonem de vlcere quod accidit uel accidere potest toti faciei quia cuilibet parti de nolimtangere mentionem faciam de ulcere cuiusliber istarus partiũ faciei. Et primo incipiam a palpebris ꝛ eque accidit scabies in palpebris cum ulceratione. ut fere uidi et audeur: ⁊ licet boc capitulum poluerit fuisse in tractatu de occoratione: hic tamen ipsum fecimus. In cura ista habes tres intentiones. ꝰ mo fiat purgatio cum re euacuante humores acuros facientes scabiem ⁊ ulcerare. Et electuarium fucci rosꝰ et pillule de fumo terre. Sirupus sit ꝰ fumo terre uel violarus secũdũ ita materiam ad oculi currente ⁊ fic complerur pia intento. Consultur etiam facere euacuationem cum pillulis de iera quia cũ. ℞.ii. uel cum. ℞ et.ii. electuarii fucci rosꝰ ⁊ simul incorporentur ⁊ fiant pillule. Secunda intẽto consistit in libro regimine. Applicantur a cataplu ⁊ specialiꝰ a ninis magnis: vtat ipse rebus non habendꝰ multum humectare ne caput humiditate replẽtur. Tertia intentio colpeur cum localibus Et primo pirin Rasis q̃ fel ericii terrestri si fiat ex eo collirium ⁊ inunguntur oculis cõtra lepram eorum. Et lepra idem est quod scabies mala cornu Ejusdem ostracorum ustorũ lotus primo fiant lauatur clima ⁊ ritus subtilis fiat quale scabies palpebrarum. Deinde Diferum alu q̃ eruge fert subtilitur trita ⁊ cum radicibꝰ missa confert. Serapio tamen dixit q̃ si lapis emarbites dissoluatur in aqua granatorꝰ valet ad scabiem eorum. Aluicenna dixit cum adunur fortis rhodis super fornagines deinde abluꝰ, fert ulceribꝰ antiquis, et epralmie flece q̃ scabiei oculi. Serapio dixit si camomilla decoquatur in feema, emplastri ⁊ superponatur scabiem ulcerosam sanat. Confer corrosioni palpebrarum fuccus foliorum olive et maxime silnestris cum succaro mixtus, et circulo impositus. Confer etiam rhucia fotus in aqua mirtibolanorum citrinorum scabies ꝰ oculi palpebrarum. Pro quo nota q̃ aliter et aliter lauatur rhucia, vnde in egritudinibus cutis dicit quam ro. lauetur ⁊ in frigidis cum vino potentiat, et in istis lauatur cum mirabolanis valet etiam licium superpositum. Et hoc est si iste egritudines non fuerint multum antiquate. fricetur tamen primo cum foliis fici locus et post inungatur cum licio diffoluto in aqua.

Postquam feci mentionem de simplicibus medicinis, de compositis modo loquar.

Si scabies fuerit crossa et cronicatune facis unuer salibus debes mouere asperitatem cutis foliis partarie uel fici, ⁊ non permittantqꝰ locus ille non efficiatur tener. Aliqui autem primo apponunt spumam maris cum succaro deinde fricant locum, deinde lauant cum uino bono deinde nalent ista. Recipe cerusse uiridecris asi. parem unam: ⁊ tere contritione ustis cũ fice terendo contritione multa cum uino albo bono ⁊ fucco mansque quo fiat ad spissitudinem mellis clari, ⁊ ure mane ⁊ sero. Aliud q̃ valet Mesue ℞. sandarag.3.ii. cerus vsti.3.ii. mirre croci.ℨ.i. opperis.3.i. sal et lene si vis fortius facere ponee florez eris uel salis armoniaci.3.ℨ. Dameeb dixit confectio sanas scabiem oculorum ⁊ confumem pannum ⁊ vugulam. Rafatis eris colcotar adusti spume maris ań.3.ii. carcule.3.iiii. bauracij salis armonia ci arsenici rubeis subliman.an.3.i.ℨ fiat sicc cũ succo celidonie ⁊ aminisfrenum. Item sicc ferena scabies ⁊ pustuꝰ ⁊ fel ⁊ humiditatꝰ superflue in oculo. Recipe cerusse croci gutta arabici.an.3.vi. armoniaci agrelle an.3.i.ℨ. confice cum aqua plantaginis et eram uiride ut dixit Rasis uelet ad scabiem ⁊ fel ⁊ ad angulum ⁊ ad tenebrositatem iustus. Recipe florez eris.3.iii. colcotar adusti.3.ii. arsenici rubei cũ succo rute dissolute.3.i.ℨ. fiat sicc ⁊ si sic non sanetur radatur vngula cum spatumine obtusa ⁊ postea oculus mundetur mente aqua cum mastecati ut oculus non incarnetur: deinde cum pulvere citrino polito in opthalmia calida curetur

Et deliper in iene cum amigdalis amaris ⁊ in estate cum uiteliu oui ⁊ oleo ꝰ violas emplastretur. Si autem scabies fuerit leuis uel aqua rosacea in qua fit modicum de cuposis aut viride eris aut secundum alcobat ⁊ de aqumine ⁊ croco est utilis ⁊ pulchra. Collirium Deneuenti Recipe rhucie alexandrie succa.ri an.3.xii. croci.3.iii. fiue pulnis.3.i. coquantur ad lenum ignem cum.3.ii. boni vini usque ad consumptionem medietatꝰ ⁊ coletur ⁊ vita re feruetur ⁊ fi adderetur aliquid de antimonio ⁊ ere usto esset melius ⁊ consequenter fiat cuaporatio cum spongia infusa in aqua calida ⁊ pauca acetꝰ. Demus super locum ponatur boc emplastrum. ℞. farine fenugreci.lib.ꝰ.ℨ.ii. ro.3.i. pul.camo.3.ii. coquantur cum uino ⁊ collatu ra inspissetur cus uitellaf ouorum. Aluicenna laudat hic emplastrum de maluis. Sanies autem extergatur cum mchato ⁊ panum rhucie preparate de ulceribus frontis ⁊ superciliorꝰ non loquar quia nihil habent proprium et ut alia ulcera communia curantur.

Capitulum secundum de ulcere oculi.

V Lcera oculi fiunt aut propter humores acuros calidos mordicantes locum aut propter apo

Remata ut pustulas uel scabiem aliquid adueniente aut etiam ꝓpter ueficas: ⁊ licet multe sit species, quia secundus doctores ⁊ specialiter fecundum Esali: nihilominus, quia non multũ differificant intentiones curatuꝰ idco de prescuti omnes illas omitto. Et si placet ulcera oculoꝰ comprehendunturꝰ in tribus speciebus, in pustꝰ ⁊ uruleutis, in maximis et cancrosis, in medicribus ⁊ sordidis pro quo nota ut dixit Jesus.

Et Aug̃. si ulcera funt in cornea apparet albedo ⁊ loco. Si ueto ulcera fiũt in conuunctiua apper rubedo. Judicatur de ulceribus istis q̃ si fuerint malignę disrumpetur cornea et eleuabũt uuea ⁊ per consequens timor erit de perditione oculꝰ. ad ista ulcera sequuntur cicatrices albecco quia ista sunt membra spermatica que non recipiunt consolidationem per uiam pile intentionis: quare è necesse aliquod medium fieri cũ. Jesus dico q̃ si cornea contingatur dolor capitis uel opralmia primo remouetur ut opralmia uel dolor capitis antequã oculus patiatur fatigef edeiii uenj ad ulceri curã. In cura ista bea quinoi intentiones. Prꝰ ꝰ si ulcera Secũda è in materia ancedẽte ⁊ in illa q̃ est in fluxu. Tertia è ꝰ localibꝰ. Quarta è in accinibꝰ ꝰ accinili correctio. Prꝰ intentio ⁊ secũda completur ut dixi in libro secundo capitulo de opralmia ⁊ illic inde. Solũ tamen q̃ si passo fit in oculo dextro dorsum supra sinistrum ut dixit Aluicenna, ne fanies corrodat tunicas oculi neque clamet neque flemmet neq̃ etiomat. Et subdit q̃ fiat affusionꝰ solutionis ventris omnibus quattuor diebus. cum eo q̃ educit superfluitatem acutam ⁊ patet aliud. Tota ergo tua intentio sit prohibere materiam remuntentem uenire ad locumtertia remouere oboleum quantum potes. Tertia intentio completur hoc modo considera si pustula sit apostemata uel non. Si non aperias cum aqua fenugreci aut melliloti. quia aperiũ festinanter ut dixit Jesus licet tamen de hoc in secundo libro fit satis dictum. Si locus sit apertus munditicetur cum melle rosaceo distillato in cum uel cum sirupo de melle. et dixit Aluicenna facta mundificatione replenitur locus carne cũ fief albo: Ruins hec est recepta Recipe antimonii scelide ań.ℨ.x. acacie.3.tres aloe.3.i. fiat fief ex succo rubi. est autem pulsuma. Aliud fief facienꝰ nasci carnem in ulceribus ⁊ prohibens eximan vuee. Recipe climie thucie triarum ⁊ ablanium multorũ ⁊ aq̃ plumali ceruse aitonii albali.an.ℨ.i. mirre ℨ.i. sarcocolle sanguinis draconis aloes opij an.ℨ.i.ℨ. fiat fief ⁊ administretur ex eorum est

Sief etiam de plumbo uelet ut dixit etiam alcoat ⁊ Mesue replet ⁊ consolidat ulcera oculorum. Recipe plumbi arti anatomici thucie ablute calcecinnerion gummi arabici draganti an.ℨ.8.opij.ℨ.i. ℨ.i. fiat fief cum aqua plumbi albipulus oculorum ut dixit Aluicen. replet ulcera carne, ⁊ cinis obstracor abluunt ⁊ plumbꝰ adusti abluti ꝰ puluerizata in succaro ⁊ tunsa in oculo cũ radio curat ulcera oculoꝰ ⁊ mixta cũ

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

melle melino. Galienus in septimo dixit q̃ fumius olibani consolidat ulcera oculiee idem dixit Auicē. Serap. Galie iter dix ē cinere li gni olibani. Ethurius hunc sermonem. nox ligni olibani cinere utuntur miscetes ad optalmias adhuc autem q̃ ad eas que compeunt oculis ē reuersiones et ulcera habentes genium exprassē hec ē carnosissime ab eis. Dixit etiam ipse in nono de lapide emaite. Ipse autem ulceribus que sunt in oculo confert ipse quidem solut cō tritus ē impositus. Et idem dixit diascorides ē Auicenna dixit q̃ abstergit et consolidat ulcera quando administratur cum albumine oui

Et Bartholomeus dixit q̃ lapis emathites fit primo ustus ē abluitur ē mistus cum melle ē cum modico de cortice thure. Et Galienus iterum dixit in nono quod solut omnia ulcera ē nefcias sanat, misceatur illa in collirio. que conficiuntur ad reuma quod est in oculis. ē ulcera in ipso sanat. Auicenna ēc dixit olibanum consolidat ulcera oculi. ē replet ea ē maturat ē postemata antiqua in eo. Et dixit mirra resolut sanies in oculo absque mordicatione.

Et Bartholomeus dixit q̃ potest imponi solo uel cum melle. Et item dix aloes confert ulceribus oculi. ē apostematibus eius ē dolori ipsi

Et dixit etiam lac lactucē silucstris abstergit ulcera corneē ē lac lactuce domestice est illi propinquum. Et dixit etiam quando ex uiden fit collirium cum melle mundificat ulcera oculi. Et dixit etiam stercus lumacie adusse confert ulceribus oculi. Serapio dixit fumius olibani replet ē mundificat ulcera oculi quemadmodum facit fumus mirre ē storacis.

Et dixit mirra ingeditur in confectionibus collirionum que fiunt ad ulcera in eisce ipsa replet ulcera oculi ē cōfert obscuritati nisse ē asperitati palpebrarum. Et dixit etiam dragantium confert ulceribus oculi ē limpitudini eius quando in fundatur ē diffoluitur ē collirijs cum aqua eius. Et Bartholomeus dixit q̃ idem potest collirium fieri melle uel succero Et ego credo q̃ aqua diffolutionis eius nat et quando ulcera funt mundarsic enis consolidat ē prohibet ulcera dilatari. Et dixit etiam quidā simonianum miscetur cum melle mundificat ulcera que sunt in oculo. Et dixit etiā ossa dactylorum combusta. ē cinis eius extincta nat. ē ulceribus oculorum. Et dixit etiam ebamim ingeditur in medicinis oculorum conferentibus ulceribus antiquis corumq̃ humoribus fluentibus antiquo cursu. Dixit etiā ipsi do fit alcohol cum stoebius ē summitatibus papaueris cornuti quet ulcera que funt i cornea oculorum. Et Bartholomeus dixit q̃ rota planta in hoc conferit ē debet coqui ē mixto oleo. ē sedat tumorem oculorum ē ceas ē lacrimem. Et dixit etiam lentes conferunt ad ulcera magna oculorum potest ex dictum est in optalmia. Et dixit quando lapis emathites fricatur super cote cum aqua. ē ex illa fricatura fit limito confert ulceribus omnibus et quando fit ex eo pulnis subtilissimus. ē pulueristur in ulceribus aufert carnem superfluam et consolidat ulcera oculi. Et dixit antimonium aufert sordicium ulcerum oculorum.

Et dixit barbara eris ingeditur in commiscione medicinarum oculi ē restaurat ulcera que funt in eo. Et dixit de clinia metallica id est omnis metalli et proprie quando lauatur q̃ ipsa fit medicina que abstergit cum temperamento fine medicatione. ē confert ulceribus que funt in oculo que indigent medicina que replent carne. Et Alchin dixit q̃ ipsa confert ulceribus humiditate humidate multa ē puridus que funt in corporibus mulierum fuit etiam iuste corporis infantium ē cunachorum

Haliseodeus dixit de pul. olibani tic ulceribus oculorum medendo succurrit. Et simi li modo fumus mirre facit ē storacis quia similes sunt naturaliter. ē uirtus est una. ē dixit etiam anulum alta mulnera oculi replet. Constantinus dixit cortex oui pulueristatis immissus pannum rumpit et ulcera sanat. Et dixit Galiūs ulcera oculorum sanat. ē putrefactionē eorum sanat, lachrimas siccat. ē puritium oculorum tollit. Et Bartholomeus dixit q̃ iste pulnis cozalli adusti abluti ē mixti cum medico pulnere suchari ē immittatur. Et dixit etiam cithonius argonis illa nulum mundificat ē desiccat fine mozdura mulnera oculorum replet. ē alia mulnera exiccat. Sed cathinia aut magis desiccat ē clarificat illa ē lent mulnera oculorum sanat sic molestia. Dixit etiam ego. q̃ litargirum locum impositum mulnera oculi carnes replet. ē cozia stagni consertetiam in hoc ē poutur loco mordagem.

Dalabus dixit sic lapis marchasita qui de terra pozzanum. ē collirigitur ex eo. solut sanienque est in oculo. Et dixit etiam si plumbum illum albinum desiccat fine mozdura. Et et medicamen utile ulceribus pessimis ē maxime oculorum. Desiccat enim eorum humiditatem. ē cicatricem super induct. Et dixit etiam ceruse prodest optalmie si misceatur ē collorum medicaminibus cicatrizat que corus ulcera. Eminentiam autem ulcerum ē albedinis eius sanat boc alcohol. Recipe ceruse folia eris combusti ana dragmam unam. dragantis dragmas tres. mirabalanorum citrinorum corallij margaritarum suchari tabersei ana ē. i. ē. ceruse subtilissime ē immittantur. Et ex illis simplicibus potes facere collirij ē sicē alcohol et sibi uidet. Quarta item ē copletsecundum naturam accidentium. vnde si fit dolor remouetur. ut dictum est in optalmia. Si sit optalmia inde enim illic ē sic etiam de aliis accidentibus.

Capitulum tertium de ruptura corneē.

Eldoque ex corrosione in ulcere existente in oculo rumpitur corneē et apparet uuea: ita q̃ apparet quedam elegatio ipsius uuee ē licet multe sint species vt dixit Auicenna. tamen ē ruptura manifesta corneē cum apparentia uuee mentionem faciam. Fac ergo in cura ista flobotomiam. q̃ opus fuerit eum facere et caput ē totum corpus purgetur cum euacuantibus humorem illi corpori predominantem. Libi eius fint boni cibimi ē fint frigidi nel temperati. Et considera localia ualenia fint. sicut citonia ē lentes decocte cum melle ē sicut aqua granati ē olive ē uitellum oui aut granatum musum decocti cum pauco aceto ē aqua agaste et bisconum. deinde exinde fiat emplastrum.

Iteq̃ valet compressura bona et ligatura in hoc. cāi lapis etiam emaites cum albumine multus ualet. Et emaites est mirabilis. Lapidis emaitis abluti. ē iii. ē. ceruse limie aā. ē. iii. ē. nitri ē midi gummi arabici dragāt opij aā. ē. i. ē. fiet cum succo foliorum oliuet ē cyrinido fiet cinticqua de uno aut duobus annis non apropinquas friciturum cum lamina plumbi. vt dicunt aliqui quoniā hec cyrinido. vt dixit Iesus non recipit curam. Et si uolueris oculum decorare. Aliqui dicunt liga eminentiam cum filo de sirico ē in frigida et conforte oculum usq̃ quo cadit ipsa et filum.

Capitulum quartum de fistula lacrimalis.

Istula lacrimalis

fit ut plurimū ex asate parno dicto garab q̃ nascit ibidē. qt i lacrisali dicitur vt dit Auicē. in ca. de garab. Tardat autē istud apa ad apiendū. vnde fiunt aegre quandam nirositatem. ratione cuius ulceratur locus usq̃ ad os ē fit fistulaet q̃dq̃ erit sanies per lacrimā. ē aliqd ē perennis. ē aliqd ē intermittens. ē aliqd. erit p narga. ē aliqd. termiat ad ea. ē ad carne. ē aliquando. Quigna fistule sint dū ē loco ancestit apa. ē. qt i loco ē quedā callositas ē puricioe profunda. ē ex eo. erit sanies seroſa ē clarior. Et ait quidā cōprimitur p loco illi ē aliquando p oculi. ē. oculi iterū sit opalmici q̃ rubei. Si ait fuerit in carne vel osse manifestat proba quia tenta squoniam si fitū aspinas ē. ē osse. ē. ē lentas ē in carne.

Dec nanq̃ cura est difficilis primo ppt subi litatem loci quia carnis ē ossis. Do nanque est nelud carta ut iam in anothomia mostrāt Secundo propter propinquitatem oculi quem oportet ē custodire. Tertio quia illa pars est valde sensibilis ē est nidere in opere. 4° quia ad locum currunt multe superfluitates. que cus difficultate exiccātur. Caue tamen quantus potes ne area palpebre rumpatur. quoniam locus remanere difformis ē semper lachrime fluerent. Et ex hoc patet causa huius fistule. quoniam causa est humor grossus. qui in longitudine temporis maturatur cum garab in loco fuerit. vnde ratione magne moze acquirit maligitatem ē nirositatem. vnde locus fistulosum facit. Cura ista habet tres intentiones. obmissis tamen vniuersalibus dictis in prio libro fmone vniuersali de fistula pro illis illic recurre.

Prima intentio est in parte ipsa operanda ē garab ē resolucre et maturare. hoc tamē totū fiat secundū sua tempora et aperire ipsū. quoniam non ē aptum. Secunda est mundificare locum quando non ē mundificatus. Tertia ē mundificare fistula quando est confirmata. Prima intentio completur cum repercussiū sīl dictis in libro secido de optalmia. ē illa repercussiua fo limia ē naturalia illic posita hic applicentur temporibus sui debitis. ē non replico ganza baenfatis maturatiū tamen boc consuetū fieri. Fasciolei cioci aloes mirre aā et conficiatur op poonaco. dissoluto in aceo. Maturat enim. ē p se rupt apostēsa. Si ueto ñ apat p se apat ci tiomo longe tamen a lachrimali. pter dicam cāq̃ Secida intentio est mundificare fistulam. mundificenr cum aqua rute mellita. Et inter omnia illa mundificāia inuenio tria. Primum ē Auicenne. secundū est Rasis. ē Eust. de saliceto. Primo dixit Auicenna q̃ fumatur fiolos arundis inuenta in interiori parte eius q̃ grossitudine quandam bēt ē aggregentur tantū de ea q̃ possit impleri tota ē pfundius ē cebo periatur. hec aliquic unguento appropiato.

Dnic et bis in die remuetur possqua erit satis mundificati consolidet. ē subdit q̃ experimentū ē Rasis. Rasis dixit hoc collirij ualere. Rabarbis sarcocolle aloes sanguis draconis. alitic antimonij alumia ana parcē equales. ē ē flore ēis addatur quarta pars unius partis et fiat ē cum aqua plumbi. ē de isto unum collirio. Et mentionem Auicenna. ē dixit deinde dissoluetur in ea collirij algarab. q̃ filius sacharis ē bi comparat ē propiae de eo quod dissoluitur ē cum aqua gallarum. Istud autem collirium ē tante virtutis ut dicerunt alii doctores. ē Rasis q̃ fistulam sanat in una edomada aut ipsum ita disponit q̃ ipsum occultat per aliquos diet Aliqui doctores dicunt hoc collirium occultare fistulam per tempus. Ego autem experimentum illud collirium et non intenui illud q̃ ipsi dicunt. Credo tamen q̃ illud lesian fuit q̃ os corruptum erat in illis. Guilgelmus de saliceto q̃ mundificatur cum unguento mirdi facto de flore eris alumine et melle. Est autem

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

hoc magnificum egiptiacum aut mundificetur cum pul. confqudente locum. mundificant e karnant et consolidant. Et ista videtur etiam esse intentio Auicenne in capitulo de garab vlcijs xit. Quando est ut in osse corrupto fiat foramen et intendatur cum hoc ut fiat cauerium ꝗ profundius in infimo concuatus non delinando ad nasum neq; ad oculum. et eleuetur. iuncima a latere nasi in profundo ita ut cum fozetur locus uno foramine aut foramnibus paruis tribus et peneret et curat sanguis ad p tes oris et nasi. Sed aucun non potest substinere istam aliquo modo curare. tunc patientia. modose curetur cum isto collirio. Re. cimilej. ℥ det rugi an. ℥.ii. cineris fornacis in quasi pugeur os ℥.iii. mirre aloes memite croci opij an ℥.i. con ce cum uino et administretur. Et cari fraces si bec cura non perficiatur a nobis ita cito fiat uoletis nel infirmi non turbetur neq; formidet cor uestrum et non solumsin istis casibus sede nam in alijs quia be cure longe sunt ut sepe si expertus.

Capitulum quinum de dolore oculorum.

Culorum autem

dolores qui quandoq; impemosi sit quia ratione rei extrinsece euenunt et maiorum morborij sunt causa segram dis ceps dicamus et licet hoc capitulum debuit sistuari in tractatu de contusione nel in tractatu ꝗ aposteratibus oculorum: hic tamen incidentiter ne hoc ignitissimum permutatur mentione facio scilicet ꝗ dolore oculi. proueniente a percussione. Ulcere? multi dicunt ꝗ quando dolo oculi a percussione causatur nitellum oui cū nigro z oleo ro. impotium confert valde. per nigro autem intelligunt illi antramentum quo scribimus quod uerum est. z a me probatum. Dalibas tamen dicit si nitellum oui permisceat cū oleo ro. cui percussio accidit illi poderit. Et Auicenna dixit sic nitellum oui confert croco z oleo ro. confert percussioni oculi. nalderet dixit idem Albi. dia. dixit crudum oium z nitellum etiam eius aiffum facit ad dolorem oculorum mixto cerato ex oleo ro. Rasis dixit ꝗ nitellum oui cocum cum oleo ro. mixtum oculo superpositum sedat dolorem calidus. Serapio dixit nitellum oui elixatum quando miscet cū croco aut oleo ro. confert pulsationi oculi. Et Bartholo. de ya. dixit ꝗ quando de infusione timetur reumatis ponatur oleum ro. quado autem queritur amplior resolutio addatur croco Serapio dixit etiam albugo oui miscetur i doloribus omnibus in quibus est necessaria medicina que non mordicet sicut sunt dolores oculorum et quando distillatur modicum de albumine oui tepido in oculo sedat dolorem cū Ido ego in doloribus oculorū calidis cypris

gratum illo modo et iste modus fuit Bijl. de sali. et consequente locum. mundificant z karnant et consolidant. Et ista videtur etiam esse intentio Auicenne in capitulo de garab vlcijs xit. Quando est ut in osse corrupto. fiat foramen et intendatur cum hoc ut. fiat cauerium ꝗ profundius in infimo concuatus non delinando ad nasum neq; ad oculum. et eleuetur. iuncima a latere nasi in profundo ita ut cum fozetur locus uno foramine aut foramnibus paruis tribus et peneret et curat sanguis ad p tes oris et nasi. Sed aucun non potest substinere istam aliquo modo curare. tunc patientia. modose curetur cum isto collirio. Re. clumej. ℥ det rugi an. ℥.ii. cineris fornacis in quasi pugeur os ℥.iii. mirre aloes memite croci opij an ℥.i. con ce cum uino et administretur. Et cari fraces si bec cura non perficiatur a nobis ita cito fiat uoletis nel infirmi non turbetur neq; formidet cor uestrum et non solumsin istis casibus sede nam in alijs quia be cure longe sunt ut sepe si expertus.

Capitulum quinum de dolore oculorum.

Culorum autem

dolores qui. quandoq; impemosi sit quia ratione rei extrinsece euenunt et maiorum morborij sunt causa segram dicens dicamus et licet hoc capitulum debuit sistuari in tractatu de contusione nel in tractatu ꝗ aposteratibus oculorum: hic tamen incidentiter ne hoc ignitissimum permutatur mentione facio scilicet ꝗ dolore oculi. proueniente a percussione. Ulcere? multi dicunt ꝗ quando dolo oculi a percussione causatur nitellum oui cū nigro z oleo ro. impotium confert valde. per nigro autem intelligunt illi antramentum quo scribimus quod uerum est. z a me probatum. Dalibas tamen dicit si nitellum oui permisceat cū oleo ro. cui percussio accidit illi poderit. Et Auicenna dixit sic nitellum oui confert croco z oleo ro. confert percussioni oculi. nalderet dixit idem Albi. dia. dixit crudum oium z nitellum etiam eius aiffum facit ad dolorem oculorum mixto cerato ex oleo ro. Rasis dixit ꝗ nitellum oui cocum cum oleo ro. mixtum oculo superpositum sedat dolorem calidus. Serapio dixit nitellum oui elixatum quando miscet cū croco aut oleo ro. confert pulsationi oculi. Et Bartholo. de ya. dixit ꝗ quando de infusione timetur reumatis ponatur oleum ro. quado autem queritur amplior resolutio addatur croco Serapio dixit etiam albugo oui miscetur i doloribus omnibus in quibus est necessaria medicina que non mordicet sicut sunt dolores oculorum et quando distillatur modicum de albumine oui tepido in oculo sedat dolorem cū Ido ego in doloribus oculorū calidis cypris

fum: pono tamen cum albumine parum lactis mulieris feminā lactantis ad dolorem et oculi a percussione facium coquantur folia fisami in uino aliquis suprcuma habente fisami ipsi oculo superponatur. Serapio dixit folia berbonice trita z emplastrata super frontem mirabiliter dolorem oculorus sanantismo iolum doctodes ꝗ oculus nicis oculorum imposita conferant. Cō stantinus dixit berbonica cataplasta oculis abiecta lesis valet. Et Auicenna dixit ponitur fructus eradua salicis super percussionem pupille sed dolorem oculorum causatum et materia reumatizante ad oculum z ad cinnetium. ipsius pupille quando omnia ista causata fuerint a casu z a percussione. Ra. farinam fabarum ro. tbus mafsulas z albumen oui bec simul mixta oculo superponantur. Et dia. hac empto addidit vinū Cinti recolo ꝗ primo fiat flebotomia z purgationes z diuisiones secundum tamen necessitate.

Tractatus quartus de ulceribus nasi in vniversali z fetore eius.

Capitulum primum de ulceribus nasi.

E vulneribus na,

si modo loquas: z primo loquar ꝗ vniversali ulceribus aliqui z aloes pulueriatus z naribus instans vlcera cognum sanet z communis cognum etiam confert. Auicenna dixit ex aqua sicle cum felle gruis z deler nostrum z valet ad ulcera narium. Et dixit radix cipri confert puredini narium z oris z alcole. Et dixit etiam similiter affumptum cum fale armoniaco z aceto z alumine cum teritur z insufflatur naribus z impiditur os aque ut non perueniat ad gutur prohibet fetorem nariū z fetorem maium in ipsis. Sera. dixit. quado succus granoru granatorum z ppie acetosum coquit z permisceē cū melle. confert etiā ulceribus putridis narium. Cinquetum factum ex succo ru. uel ex folijs ciui sicciis z trinis cū cerusa z oleo ro. Et ita etiā vlcera narium antiqua cum succus cussuo diffultamus in naribus. Et Bartho. dixit. q succus edere nigre. que idem est q cussus mussus in naribus cōfert polipo z ulceribus putridis nariumcancrosis z corzosium probitis sicciis vse serpentarie naribus immissus cus lana vel spongia. z idem operatur semen eius. Serapion dixit. quado aurigmentum citrinū miscetur cum adipe resolute exterius z è conueniens vlceribus que sunt in naso z ore. z vlceribus alis. Et dixit etiā pullus vitrioli ponitur in naribus z mundificat ulcera eius. Et Auice: dixit q cofert vlceribus nasi et pustulis. Esse cundū hoc Bartho. interfieri somes qui sunt illic cum ij vnguēti ibiramij scriptus in fogido libro ca. de polipo z hic valet. Si autē cōtingeret q fetor esset et ulceribus istis solum z nō et alia causa tūc hoc ista pferre. Cōfert fetori nariū in olbus putredinib? puis que sunt in eis zinar fecit iam dictum. Cipri insufflati et valet. Et Sera. dixit quādo succus sumitur cum cussus nigre ponit in naso purgat fetorem puredum q est in eo. Et Appu. dixit. q sucus sit bene collatus z boc expertū è. Et idē dico de succo yreos q fetorem tollit. Inuncto et facta cum oleo facto ex floribus yreos cum speciebus fetoren aurin non admittit. Cōstan. dixit q spica in vino cocta z lixiuū iuncta et naribus inunissa valet fetori narium. Et Mesue dixit q caput purgū facti cum oleo de cucunere asinino valet ad fetorem nariū. Et Gal. dixit l. 2. q vrina asinor z est pr fectioribus lauatis z in fusionibus ad fetorē narium. Et Auicenna dixit de vrina camelī z de succo cucumeris asinini cū pauco lacte caput purgū sit nam plurimus superbuitates a capite educit z fetori confert q uerissimum z a me expertum. est. Sint ti purgationes facte ꝗ necessitate p?

Capitulum secundum de ulceribus putridis z virulentis z corzosiuis z siccis nasi.

Lcera. que fiunt

in naso quēdā sunt cū carne addita z quēdā nō: de primis faciam mēionē in capi. sequēti. de secūdis nō loquar. vlcera q sunt sine carne superfluā quēdā sunt virulēta et quēdā fordida z quēdā corzosium z quēdā corfosa. Causa hoꝝ vlcerum sunt aut napores aut mali aut humores a capite descendēta. qui si sunt acuti nalde vlcera corzosium faciunt. si ꝗ putridū uel virulentū agit. Cōpositum autē illa ulcera ad solem cū vipere dixit Dal. z hoc si nares aperiantur cus speculo parno. In cura sita habes tres intentiones. Prima est purgare Secunda est ordinare ordinare. Tertia est localia applicare. Prima intentio complenur cū rebus purgantibus ipsum caput. scil. rebus purgatibus ipso hiotes acutos. sicut cū electuario fuci rosati melicolicos. nel flaticos z è eis purgantibus sepe dicta. z ouerere materia et ad alium locum z nalde bonū. cum uetosis z fricationibus. ut dixit Galie. Secunda est dolere caput. tolli ut nulla ab eo suspiratus z inferior ibus partib? fiat z hoc z caplo de obalmia z dē. Scōa tertio è t uitantia eius sis sēm necessitate ulcerū z bubonis peccantis. q. Iria illi humori peccantis hoc peracto id tertia ceuenit. Et dico primo de mēie Auice. q nasus est membrum humidius aure et siccius oculo quare os. q. curabo eius sit. prima curationi aurī et oculi. os ego ut sint medicie exicatiua ulcera nariū nel nasi maiori exicantionis q medicine exicantiue ulcera oculi. Et Gal. in. 7. terapentice dixit. naribus tuēdo quidē multo siccius q oculis: minus tuēdo q auribus os esse firmatū. si tuēdo uleus fuerit virulentū ungūēti q linārgirio nalz. ubi addat scoria plūbi q plūbo

n

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

ndo. Et similiter dico de unguento de calce
& de unguento de plumbo. Unguentum Esat. de
Hore cui bonum mundificans vulnera sanios-
consolidans ipsa è hoc. ℞ cere ʒ. iiii. ol. antiqui
nel facti ô olivis imaturis. ʒ. vi. floris eris pulve-
rium ficus alcool. ʒ. ii. fiat ex eis unguentū ē vite
cum hirtino ē aliqñ addas uel minuas de flore
eris ꝗdm ꝗ exigit necessitas. / Filius Serapi-
onis dixit vnguentū cōferens ulceribus nasi ex
perum. ℞ cerusse mendafengi plumbi vsti ana ʒ
ces equales ablauntur postq fuerint trita pla-
ribus vicibus, deide fac vnguentū cum vino ē
oleo mirtino diu terendo i mortario. nunc oleū
nunc unum infundendo vsq ad ꝗnquetur ē ē
expertum. / Ite aliter hoc. Ruscē. ℞. cerusse lib.
vnci defensis floris plumbi adusti ambos an. ʒ.
iii. misceantur cum vino ē oleo mirtino. Ista
nūt exiccāt ē phydent materiā ad locū deuenire
/ Si aut ulcera fint fordida ē crustosa locus ds
lauētur cū vino et melle decoctis camomille mel-
liloti nafturtii. eleboriū: mire et fi cū lixiuio la-
uetur et parus mel, uel aliis esset bonū facta lo-
tione mundificetur cum unguento aplosp. Et
dicunt aliqui magistri q̄ si fenta de radice acori
infusa dia in oleo iuniperi in quo scamonea fu
erit diffolluta optime mundificat et sanat si ipsa
tur. Quamqz magistri in hoc dicerunt q̄ si b
mina et agrimonia et oculo christi et herbena
trita ad mucē cū assungia poni fit mundifica-
tiuū optimū in hocistis peractis locus consoli
detur cum vnguentis alb. in alia pricula lmedia
te posit. / Si ulcera fint consolida fiat remedia
Esat. in icamur. primo dixit ipse q̄ capiantur de
tribus generibus granatorum malogz mysorum
dulciuz ē acetosoꝝ. aut ista scidē masa frustr
antiqua exprimi possit sucus ab eis. reponē at os
sucum in vase de plizo ē ipsi bulire donec me-
dietas resoluatur. lana aut lixiuium i illo sic bu-
lito fuco balnea ē in rare ponatur. Si at fue
ste in spissfactum fieri agresta que fit artificialit
ē in naribus insufflaretur valet ē. Auicē. ait
hoc idē. dixit. sed ē granato acetoso soli locus
est. / Si at ulcera ēnt ex materia acuta currere
aut mala ē fetida. ex parte nafi valet hoc. ℞ ci
peri alias galemiure cocta. aff. mirsinica pazz et ad
ministretur. Si at hoc nō valēt tocē. andrōis
et calidiconis positi a me supra li. p. ʒo. I ca°. de
sormica disperati ē vino valerent ē multa ē
dicta I ca°. vbi hic cōgenitū quare vidg si modo
accidat ꝗ ipsis vlceribus esset dolor vehemens
nunc comentiū vnguenta alba posita in prima p
te b° capti. addat ē in eis pap opii. aff. aut non
mitigarent dolorem. / Auicē. dixit hoc valere.
℞ plubi vsti albiri cerusse ē mendafengi an. ℞ fi
at ex eis unguentū cū cera ē oleo ro: Si tamē
pap opii addatur fortē opabil. ē nō q̄ loco eo
rū plubi pomas plubbi ipsis. / Si at ulcera cēnt
siccatiue esset rāgidū mueffuigere curentur cus
ipso. ℞. medule crurio pinuli ē mucilaginis fe.ci
tonij ē draganti. olei amigdalaz. ē cum cera fiat
unguentum. / Aliud ad ipse Auicen. ℞ medule
cervis vaccini olei ro: de oliuis imaturis ē ci ce
ra fac vnguētū. Iē valet hoc. ℞. sropi adipi
anatis galine cerui mellis an. ℞ cum cera cirina
fac vnguentum.

Capitulum tertiū de polipo quia carne addita in nasō cum vlceratione.

D Ico. q̄ ulcera

que funt in naso. quēdā fuit ex carne addita: q̄ quēdā nō. Et
de istis facta est mentio in pcēdē
ti ca. Et sthoz quē fiunt cū carne additaꝝ. ita
ptina. quēdā fuit quoz cato est mollis ē pēdēs
Et apud Auicen. nocant albarbet. ē scos fuit
vocant oscea. Et etiā scōm Auicēnēt uocā
ri emorroides nasi. Et dixit Auic. q̄ de emor-
roides aliqñ ita crescūt q̄ exeūt a palato ē aliqñ
a naso. quēdā aut sunt quoz cato nō est fopra a
naso pura nec pendens: sed adherens: Et a
Galieno dicit polipus: ab Auicen. vocūr cler
vcūm dixit Auicē. q̄ cancer ē emorroides aff
runt. qñ cato mala si ē post egriudinē i cqte
ē cataros est emorrois. Si aut accidat ex ca
riate nasi. ē incipiat ad quantitatē fabe vel au
lane cinere, vocatur. Istarp aut emorroidaꝝ q̄
dam fuerit carne alba ē molli nō dolorosa et
cum est facile. Et quēdam fuerit ex carne rubea
dolorosa. ex qua egreditur sanies: ē ista ē diffici-
lis curationis. / Cura ista habet tres intentiones
prima. ē ēba perficit ē localibus. Et p̄ia do
co q̄ si caro fuerit mollis nideas ē ipsa fuerit
in alto vel non: sh non capias ipsa totam ē incīde
re. ē aliquid remanserit. q̄ non sit possibile inci
dere rade ipsam cum facilitate. Et si sanguis
impedit ē stringere modo dico in primo libro
Et Auicēna dixit. q̄ rafosium sit sicut ebula
et pfeñtet q̄ lauetur cū aqua ē aceto: si modo
illa coxo fuerit in ulcūnne. ē ubi necesse ut ne ca
pias filum. et extrahas ipsi per nasi. ē colligat
ipsum per os: sic ut extremitas sit acui filum aut pu-
lus. affodillog cū mello. ē adhuc fortius est fel
thuri cū urina pueri. / Bilr dico q̄ vlcera
equiuocum descripione Desise I Aniscetorario
tio dissoluti in vino aut aceto ē distillati sunt
me valer. facta mundificatione cato genēt. Et
primo dixit Rasbanc. confectōem valē i vleri
bus aurū et ē expertū. ℞. farcocolle. ℞. ara. mur
re bauracb. albi ātiis boli armeni. ℞. floris
eris aloes terantur ē tritione subtilis: ex media
parte eius fiat fief ē distillet ex eis in aure cum
aqua mel. aut melicrato aut cum oximelle. Et
ex alia medietate fiat volutio licinii in melle ē ē
pulure ē ponatur lota primo aure ex aceto ē a
q̄. ē exiccata cū bōbice aut lana. / Serapio di-
xit vnguentū egiptiacū conferens ad vlcera for-
tida. ē putrida ē fetida sue l aure sine vbicūq
fuerint. est hoc. ℞ mellis dispumati. ℞. iiii. aceti
boni. ʒ. v. aniar. ʒ. i. confice igne leui. donec mel
habeat. spissitudinē. ē ad ablersiuus sublime a
ablconditori iudicat. quare mel. est nō curare
q̄ curare. dixit. Iposfuisse enim cura blandi-
tian curare. Et si nasus est tractabilis bō co-
lozis ē sine tumore curari potest. Si esset male
tractabil. et mali coloziues spāliter sine tumore
fuge curāt. dixi ē in libro fcōo in ca°. de poli-
po non ulcerato.
Tractatus. v. de ulceribus auriū. Capl'n p°. ō ul-
ceribus putridis et virulētis et cōsolidis auriū.

V Lcera auriū ba

bēt casdē distinciōes q̄ ē ulcera
nasi. et bīt ē easdem cāo et signa. q̄
re illa non recap. Quare q̄ ulcera
ista quo ad primi ē fam intentionē eōdē mō cu
rant. Quo ad tertiā dico q̄ medicine debent
ē eodē siccioses ti pari. vel dicunt aliqñ q̄ fief
mentū. cū aqro cōuenit ē fcoria cū aceto cale
facto ad ignem. vel lutius super pecia. Dico ē
magis ordinate p° q̄ mundificetur locus si op°
fuerit cū aqua mel. aut cū vino ē melle aut cum
oximelle. Et ē m Desise cū oximelle squilitī
cos. ē propiscat liquos ipse cū stringa. vel cum pē
na subtili. deinde abstergē cū bombice aut cum
lana subtili. deinde facta exterisone exiccet loc°
mo dicto supra. ē valet ē olibānū solutū cū vio
ē melle pauco. ē est expertū bonū Desise. / Iē
valet mirra ē aloes trita ē in vino. / Iē fundara
ta trita cū vino ē melle trita cū licinio sanat ē
dolorē tollit. / Iē aliud experiū est alumē trita
cōritione vnima cū aceto. / Iē sarcocola cum
melle. vel. ē. Si licit ci fief mentū alumē. ʒ.
mentū mirra ē aloes ē fundarata ē sarcocola cū
vino ē melle sūt ex flima eor que valēt. bec aut
valent. ē vlcus non fuerit antiquū. si fuerit an-
tiquum mundificetur p° ci ipsis. Et primo ci
lenibus. deinde ci fortioribus. Palo vals v
rina pueri cū melle ē abstinēdo cū vino ē melle
ē modico fal gēme ē orimelle squilitico cū mo-
dico floris eris. ē bonitate ē ptimij ci mellis. ē
ex eis est vnum decoctois luf cū mellesant pul-
ue. affodillog cū mello. ē adhuc fortius est fel
thuri cū urina pueri. / Bilr dico q̄ vlcera
equiuocum descripione Desise I Aniscetorario
tio dissoluti in vino aut aceto ē distillati sunt
me valer. facta mundificatione cato genēt. Et
primo dixit Rasbanc. confectōem valē i vleri
bus aurū et ē expertū. ℞. farcocolle. ℞. ara. mur
re bauracb. albi ātiis boli armeni. ℞. floris
eris aloes terantur ē tritione subtilis: ex media
parte eius fiat fief ē distillet ex eis in aure cum
aqua mel. aut melicrato aut cum oximelle. Et
ex alia medietate fiat volutio licinii in melle ē ē
pulure ē ponatur lota primo aure ex aceto ē a
q̄. ē exiccata cū bōbice aut lana. / Serapio di-
xit vnguentū egiptiacū conferens ad vlcera for-
tida. ē putrida ē fetida sue l aure sine vbicūq
fuerint. est hoc. ℞ mellis dispumati. ℞. iiii. aceti
boni. ʒ. v. aniar. ʒ. i. confice igne leui. donec mel
habeat. spissitudinē. ē ad ablersiuus sublime a

Item modus confectionis scorie ferri Mesue. cuius iuuamentum est sublime ad ulcera q̄
fiunt i aure. et dixit Theodoricus accipe sco-
riam ferri. ē lana ē aceto. fozti posq̄ ipsa trita
fuerit vehementer. deide exicca super. ē calida
et lauetur sic septies. deinde teratur donec fiat si
cut pulius sudn. ē decoquatur cū aceto decoc-
tione vehementi. usq̄quo habeat spissitudinem
mellis. ē distilletur ex eo in aure aut intromittē
ci licinio. ē ti locus esset exiccatius sic q̄ nō in-
digeret exterisone ē exiccatione. valent illa que
supra in parte precedētiq̄ in vulnere non aliq̄
notata. sic licit. sicl mente thus sarcocola mir-
rae. ē sic Galius. Si ti fistula esset aut caro ad
dita procedat. ut supra ē dictū. ē in oibus istis
dispositōibus semper sedetur dolor. ut ide apo-
stematibus est dictū.

Capitulum secundum de sanie aurium et vlceribus earum in vniuersali.

Onsequēs semo

modo sit vlis de sanie ē vlcere au-
rū. Et primo dixit Galē octauo
de cēti. nodia tunat vlceribus que
sunt in aure. ē sanie exiccat ē. ppriē de masculis
est. Et amplius. idē dixit de fuco eius.
Et alie de ēga paltosis. ē cennun nodia vocat
ē exiccat sanie aurū. / Serapio dixit decocto
foliop. sumach distillatur i aure ubi fluit sanies
et ipsū exiccat. Et de hoc idē dixit Auicē. dixit
ē agresta confer auribus a quibus emanat sa-
nies. Et Zarbo. dixit q̄ misceat cū melle ē
mundificat ē abstergit. Et si doloz adsit ipo
natur cū passo vino. nam fic mitigat. ē cōfortat.
/ Et dixit ipsum Serapio quādo pit hūda
admiscent cū oleo ro. confert aut a qua egre-
ditur sanies. Et vals. turaq̄ pir posita cū oso
ro. q̄ sepe sum expertus ē operatus. / Et ipsū
Serapio dixit. ppa nota q̄ medici videntur
q̄ vnum unguentū non exiccat cum ea ulcera
profunda ē vlcera plena multa sordes et admini
strant eam in ulceribus aurium. Et q̄ dixit q̄
rina autem est melior q̄ recens. Hal. aut. i. r.
foli dixit q̄ urina bola cōfert auribus q̄ sanies
emanant. Et Daliabas dixit fic urine puerorū
qui non nouerunt cōitum fortius operantur sa-
nium que ab auribus fluit deficcant ē misceant
cum cotidianis granatorū. Et ē Daliabas q̄
pit urina cerui distillatur in auribus eay medet
vlceribus. / Dixit ē saguis porci sedat dolorē
et curat ulcera. que sunt in auribus ē cōfert ulce-
ribus. ē dixit quādo sucus cuffius distillat i au-
rem curat humiditatē que eurium ad ea ē que
sunt inuetrate ē curat ulcera que sunt in ea ē na
so. Et Gal. dixit de foue cuffius ē cionica sa-
nat reumata antiqua. scos aures ē nares. si uero
acrius apparent cum oleo dulci imficentur.
Dia. dixit radix affodilorū dolorē auriqum
auriū ē sanie habito ē olibano ē mirra ē melle

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

detergit. Et ide. idē dixit de succo assodi-
lior fine melle. Et Auic. dixit qd succus affo-
dillor felus aut cit bure, aut cū melle ē vino ē
mirra distillat in aurem ofert sanie, Dixit etiā
quando succus cuiusliber pro fenculi tepidus
ngri immissus confert puri aurij ē vermibus.
Et dixit etiā fios fulicia aurij fumem pur-
gat. Auice. dixit vlcera etiā aurū ē fœdes de
bet succus alcbechengi immissus; ē hoc etiā si
fint antique facit; etiā fim eam solius succus fo-
lior falucia si inciat nihil in hoc magis utilis
thi reputatur. Et dixit etiā succus foliog nin-
cis in aure tepidus ē ofert sanie in aure. Dixit
etiam licii confert ulceribus auris. Et Sera-
dixit licium confert curiti antiquo manifestano
aurium. Et Bartho. dixit q dissoluat ē aqua
mellia ē immittat. Et dixit Auicen. sanat sa-
niem ē ulcera ē dolōes aurium ira quando cū
fief mentie opio ē calfozeo admistrat. Et dixit
etiam licinius mucolinus in melle bende in far-
cocolla ē impositus famē deficcat ē sibilitū rō-
tuet. Et idē dixit Alcbi. Dixit etiā fel hircinū
ē taurinū cōferit ulceribus recembius in aure.
Et Bartholo. dixit q ille cōse cus melle impo
nant ē q ipsa quantias diuersificet fm diuersi
tate quātitatis sanie ē qualitatis ē natura cō
posita. Et dixit etiā q calcanū cū ex summa
medicinaē q minus facit aures ē semen interfi-
cit. Et Sera. dixit etiā q calcanū stringit san-
guinē influētem ad ipa. Et Bartho. dixit q
fit vitriolū q dixit calcotar ē cū melle misceat
ē cū licinio imponat ē ā fodi in insuffiet erit acēd
fortior. Sanat etiam hec ulcēa putrida auris.
Constan. dixit succus mercurialis prohibet
pus in aure descēdere ē fi lauet ex eo sanat vul
nera antiqua auris. Et dixit etiam succus in
puli nardinus instillatus mundat eas ab omni
putredine. Et Dalia. dixit q sanat ulcera que ē
eis fuerint; dixit etiā succus mirti auribus in-
stillatus hiidūtē eap deficcat ē apostematis
putredinē mundat. Et Ser. dixit succus mir
ti distillatur in aures qua emanat sanies ē virus
ofert. Et fm Dia. de potest vini mirtinus
inicētū ē idē fm Alchi. ē Bar. pōt decoctio fo-
liog mirti ē similē eius oleū. Et mīt etiā Ra
fis vbi dicit q oleū mirtinū iniectum in auribꝰ
in quib ē venenum illud exiccat. Et dixit et
Constan. q semē dancte cū vino ē oleo rosac.
mixtū ē gutta ē auribus distillati dolores earū
sentius ē putredinē curat. Alch. dixit succus fo-
liog olusatri valet sanici aurij ē ulceribus earū
Dixit etiā napoz abstinibi curat sanie aurium.
Dixit ē mugria valet sanie q ē emanat, quan-
do pondus grani zilo charate cū oleo ē succo
agreste tepidum stillat in aure. Rasi. dixit q
si cū mucilagine limaciarū ponat tbus donec
ingrossēt modicū erit medicīa inuatiua ē desic
catiua ulceri ex apostematis aurij deficcati
one tebenēti. Et dixit cinis olum sperum
restudinis obstaturus ofert ē cura ulceri ptoue
nientiū ē aptibus in gre aurium ē ppte eā q
mellis ē pr restudinē nidet intelligere limaci-
ne. Quemo q multi faciunt hoc ad aniqui
furui sanici ex aure cerat cacatura ferri prius
busta ē cū acto misceat ē imponat. Hali. ti
dixit in nono ex q ē ferri ē mazie ē subtilissi-
me faciēs eam ē aceto triā acerimo ac penum
coquēs ad aures sanem mantes pultinus sicca
tia medicaīa ut mirati fuerūt q videriūt ipsam ē
fici hac desiderant ad experiēntā aures posse
gati hāc medicīnā. Et Bartho. dixit etiā q ip
pōt ergo ferri ē adhuc magis in ipsꝰ p subtili
tate subtilitie magis exiccat. verū Aui. sic pōt
de ipsa qñ ergo ferri teritur cum aceto fonti ē
coquitur in ipo ē illud acerti medicamē fanis
antiquae aurēti ex aure; ex illo ergo ex te pro
cedas ut ibi nidetur.

Tractatus. vi. de ulceribus labiorū
Capitulum pmꝰ de scissuris coriis.

Ssure labiorum

loquetam impediunt quoniam mula
malia fonti ex illis facit. ē ratiū offer
mulnt nutrimentis. hoc aūt ex illis. pfert sermo
nem. qte ergo fissure curande sit. In scissu
ra ergo hēs duas intentiones. Prima ē matura
antecedentaque fissa et purgare. Secunda
est fissura ē locum curare. Prima intēto cō
pletur per hunc modū: capiat pillulas de fumo
terre. 5. aut. 3. iii. et simpli simpus sit de fumo
terre cū aqua cinp ē respicias se a fastis vel alia
cutis. Quando intēto cōpletur per hunc modū
que ab antiquis reputatur difficilis. Constan
tinus dixit galia cus stipite bufsci dissperata fissu
ras labiorum sanat. Et Serapio dixit qd
oc ex folio fenicinum ē radicibus iuse albe ci
fale mixte in forma epiastri superponuntur earū
fissuras labiorum. Et dixit ē radix polipodi
trita et cū melle mixta ē superposita fissuras la
biorū sanat. Et Alch. dixit cū mastice mistū
cum oleo rosac cera alba et fat vnguentū valet
fissure labiorū. Et fidelis dixit q mollisfac
tus mastix cū albuie ouī crudo. Et Rasis dixit
q oleū ro. mirtū cū succo plantaginis valet fis-
sure labiorū. Et idem dixit de solo oleo vio
la inuncto. Damech dixit q si fumus tufsua
mi per embotum veniat ad aures vermes ges
dit et ad fodam labij ad fissuram valet. Dia-
dixit ad finitus adeps ranus labiorū et coitus vul
ne frigore factus rimas optime sanat. Serapio
plato dixit. adeps capre fine sepū ad fissura la
biorū facit remedū. Et Serapio dixit adeps
anatis ē galline conueniū fissure labiorū. Et
Auice. dixit adeps anseris valet ad fissuras la
biorum et faciei. R. birannus dixit q cerebru
anseris domestici cum medulla cerui iungunt
labius et fissuras eorū sānit. dixit ē pellicula
qui que imen dicitur fissure labiorū confert: et
idem dixit de pellicula anseris et pauonis. Et
Bul. de ya. dixit q hoc est experimēt. Auicenna
dixit fordicies q ē ab aue hoīs egrediū intim
cas labiorū fissure ofert. Bul. q va. dixit ter
tu radix pontulce sicca ē cū melle mirra super
ponat fissuris labiorū ofert. Aliud ad idē in
ungēnt fissure labiorū cū oleo de frumento q
fic superonat frumēnū fup lamina ferrea ē cū
alia lamina iguita cōpmat nō ri multum ē emit
nabit plūbū, aut frumēti excoriciatū palēbicā
sublimet cū oleo ro. ē succo agreste tepidū. In
hilaē in aug ē magister ille dicit q exprimen
tu fit q medrana q in contano cane reperit q
est alba fissuris labiorū ofert melsum ē vnū ē
Unguentū Bartho. ad fissuras pedū manuū
labiorum sanat etiā fissuras q fiunt in eurtu
bus equoz que dicūt rape. R. cere citrine adi-
pis anatis vipi bruide oleo ro. mīt. pd. o. aqaganti
anuli mucilaginis fe. citonioz ana. pt. 5. gallarū
cinep pillog caude equi furfuris ustī plūbi ustī
olum ana. pē. 4. 5. erant terendā ē misceant ē fi
at unguentū quo piius locus inungat. ē deinde
pulnis ilte supaspergat. R. gallaq; mastichis cinc
ris pillorum caude equi plumbi ustī coriciis
granatoz cerusē dragāti coriciis tburis ana pē
equales in infidātur ola p die ē nocten ī vno pō
tico. ē potest exiccent oia sup lamina ferream
posita sup carbones aut sup lamina fres p. po
nes teramur ē fiat pulnis subtilissimꝰ. Ego ā
de isto unguēto q nūc poni vidi in vna nocte
effectū. R. litargiri argēti mīre. singiberis ana.
pulueriset subtilit ē cū cera vginea ē oleo ē pa
ri mellis fiat unguentū verū inpuerio diminuto
de zinzibere. E. ā ais illud debet apponi unguē
tū p locus saliua patientis bri madefiat: postea
cū pecia ponat unguētū ita q tota scissura in
ē ē pinear ē teneat tota nocteanne aūt cū ad
epida locus lauetmagnas ē fissuras papilla
ri mīmillari sanat simili mō apposita inscissu
ri etiā manui facie a frigore. ppe solum illud
fricari iubes fine saliua. ē nō solū illud citissi
me sanatur; ē manus decoabit ē ragadiis ani
ē fissuris fīge ē ad manu pruū corporis illud valet
Democritus dixit hoc fore expti ad fissuras
labiorū. R. furfuris ē pilog caude eq pedū eā
les ē vbure sup lamina ferri ē mīse cineres eo
rū cū melle ē imisa loci loq ē mane quoquo
sanet. Medicīnā hoc fore experti. R. gittinis
albotin mellis mastichis ysopi bruide ana. parea
ēsles fac fieri cerotū ē vtere. Aliud ad idē fm
ipa R. gallarū cerusē an. pt. 1. dragāti ana pē. 5.
p. fice ci adipe galline. Qui fuffrit ē vtere
sicut prius. Dia. dixit. R. gallarū ē pulueriza sic
ut dicit ē misce cū melle et ut aut misce cū tre
mentina ē adipe galline. Bul. de fa. dixit. R. ar
cipis galine anserisq liquefacte et collate. ana. 3.
iii. rasine et tremēte ana. 3. i. cere. 3. 5. farine fenu
greci. 3. iii. argēti viui. 3. 3. liquefiant gūme et ce
re ad ignē et colet et misceant q adipib predi
ctis et fomgrece et ē fine addat argētū viuum
extinctū et inūgat ol sero p. lotione fiera et. de
coctione fulfuris fumi tre et rose. Alig cauteri
sāt locū cū lamina argenti iuel aurī calci iuel fiat.
adustio cū altise fecū mollificato in loco būido
et ponat hoc alumen supra fissuras et dimita
tur p botam. hoc aūt cauterisat loq ut. formū
ignium illud ā q dixi ē fissuris nariū hic ma
let. Roge. dixit et alii cū eo q oleū q oleū q exit a
nucleo nuci dā obrūt mirisce applicati sanat.
eas. Albu. docet ei puo cutello cauteriare et ē
de curare. Ro q de ulceribꝰ labiorū hic nō fa
cio mētionē: ē habeas p certo q illa q dicent
in ca. de vlceribꝰ otis et pūi eius valent hic et
similē illa que ūcēt ī ca. de ulceribus vge hic
malē. Curare illa nō hic ē ē ē

dicit: nel cortisina: nel aliquando deuenunt ad herpethiomeli nel cácrosa nel fistulosa sunt quare de oibus mo sit fermo. Et primo ó vl ceribus putridis v foridisio loquar. Iudicat aut materia p̄ ex nilis s ex tactu s ex colore. Qm si materie fuerint rubee arguit sanguis. Si cinerei arguitur coleratis albe arguit flas: si nigre arguit melā, p quo nō. ꝓ talia ulcera sequūt ad alcalaqz ad pustulas s apsa oris. Ro s ꝓ ulcera oris fit difficilia ad curandūqz sunt in loco calido, z humido. ꝓ quo cito multaplicatur putrefactio z corrosio. Et et locus est nalde lepinis pro appositō medicinarū: et q ex salsis mi tis miscetur cū medicis e operatōn cau phibis ut sū expertus ego in tuo. Cura ista ps fere ē tentōes prima e in vita. fecda e in purgatōe. ꝑia e in localibus. Prima lētio pasqn dieta e vira odbent oadriani fin materiā peccantes. vnde si materia fuerit colerica respicat se ad rob colicis si flatica respicat se a flatici. si melica a melancolicis. z hoc totū clarū ē ex sepe dicti. Secda intētō cōpiler hoc mō. fiat purgatio fs biorē peccantē: sic sepe dictum ē: similiē fiat flebotomia. fiat aut de vena existente sub lingua qñ exacerat ab ore z partibus cuis z similiter digerat materia fm q ipsa peccat cū siropo sibi appropriato. Tertia intētio ēpiet hoc mō. z primo loqr de vlceribus putridis vel foridisis. si materia sit calida curentur ista cū rebus paz exiccantibus: sicut sunt coniices mucii recentium z nuces cipressi z spalter. succus illaqz in vx. z ex apinice hoc ponit. Ad dixit lētes valē z fumach. z fir aq plātagis z ro. mastica: rubi vyls. ē z acacia ro. z spodiū vals. z fac vlcā i pueris. dxē gal. ego air in pulis lentē cū pauco pāe z medulla cervina aut intulina ro ego. z fructus stipticos cum cibis permisseo velut sūt citonia z nesperile. Et aliqd de lactuca endiuia portulaca admisit. z facio cis colluere moderate stipticis fuit fiscit fumach. z ro. Dxit Aluīc. ālia valē fortius fiscit ē pul. ro. gallaz. z fistibus vltis z cū stipticis ipsi operatio mirabil in aloia dixit z cāphora ē mirabil opationis i alcola. Si vlcera fuit putrida z ex materia flegmatica nel melācolica fuit cōuptio cū vino stiptico z melē aut cū vino decoctionis celidonie cipressi cipri mēsulti galle croci aqz mirre. Dixit Aluīc. adiunate in virtutē mēbrus frio cū exterfusio z exiccatiuis z pp in flanicis z cū resolutis fricis resolutionis z exiccatiuis in melācolicis si cut ē farina ozobi z mel cū gall z rasura pergamēn z in hoc magn unamēt z ppie sū miscē cū aceto z vngēti cū aceto sūt vlcera cū sa. R. fero. fumach amili. fo. pōtulae lēnū excōtiūtacup spodii fīcādolop. al acāne balaustie. ail. p̄ ficā equalēq cāphore pē sthino. 4. z admiūstrē. Aluīc bamech in cōpositū teneris exprti R. amili. 3. vi. spodii. mete. an. 3. ii. fero. 3. iii. croci 3. i. succari tabrzet. 3. 4. cardamōi. 3. i. cāphore carati. 3. i. tere quodlibet p̄ se. z fac colluriōem. cū succo vel vino citomo. p̄ in flanico vlcere. R. ozobi gallaz. rasure pgamēni. ana. pē. i. mentie cōcisis radicū cappar. colcotar ana. prem. 3. iiii. balaustie ana. pi. vltius terrā alcanne. pē. 3. octo cum aceto z melle z tere. z applica sup morbū et pulue eor dēti collue cū aceto z melle. Si flanico z colerico. R. fīcē mimisē spodii. fenulā planta ginis. capita ro. mirabolanog citrinorū foliog olinar. fluestriū ficcarū. aliis jamen ai terā. z admiūstrē ficā oximīs. Aliud fm Aluc. R. colici radicis cappāri gallarū memec mire zingiberis pipēis adusti calidicomis. ana. 3. ii. carrarū. pbstarū. 3. iii. farinici. 3. ii. fiat ex eis pulnis subtilis ex vna pe fiat fricatio z ex alia linimēto z ponat sup ea fristrū carne madefacte z circundā sup ea. Et plura scripta sunt in ca. de ulceribus. aiguarū q offrāt ad ipsi loci si materia sit acuta sic q causet illē corosium facta purgatione. Dixit Mo. Doc nalere. R. fumach. rosā. aur. 3. spodii albi balaustie. ana ri. 3. ramici. 3. 5. z accipe ex eo z misce cū rob citonioqz z fiat ex eis colluriō z fiat boc pugs Aluīc. dixit in alcola pucrouis corrosiui mala valet gallā. qd coquunt cū aceto z file z cū eis fiat colluriō oziū. Aliud fm ipm. R. gallarū. aliis. balaustie bulianē in rob citomoium z fiat colluriō: aliqd necesse ē ponē de flore grig nel de alia forti medicina ut de colcotar. Ie valet pulus gallarū aliis balaustiarū z sīl locū fricētē. Et cū in almegreron bet pprie rare in alcola mala z ē alumē pulgrestriū z aqua crea. z fer adiute. Si materia fuerit melācolica adusta z mala facta purgande. Quis hoc fs fierapi. R. foliorū olinārū z foliorū citri ficcarum acacie ana. 3. viii. aliis iamēi colcotar. ana. 3. ii. corci. 3. i. terrā z admiūstrent. Aliud ad id. R. aloēnici rubei pirreri ali. pece cēlica terā z orpide. z cibis permisseo velut sūt citonia z nesperile. Et aliqd de lactuca endiuia portulaca admiūstrē. z facio cis colluere moderate stipticis fuit fiscit fumach. z ro. Dxit Aluīc. ālia valē fortius fiscit ē pul. ro. gallaz. z fistibus vltis z cū stipticis ipsi operatio mirabil in aloia dixit z cāphora ē mirabil opationis i alcola. Si vlcera fuit putrida z ex materia flegmatica nel melācolica fuit cōuptio cū vino stiptico z melē aut cū vino decoctionis celidonie cipressi cipri mēsulti galle croci aqz mirre. Dixit Aluīc. adiunate in virtutē mēbrus frio cū exterfusio z exiccatiuis z pp in flanicis z cū resolutis fricis resolutionis z exiccatiuis in melācolicis si cut ē farina ozobi z mel cū gall z rasura pergamēn z in hoc magn unamēt z ppie sū miscē cū aceto z vngēti cū aceto sūt vlcera cū sa. R. fero. fumach amili. fo. pōtulae lēnū excōtiūtacup spodii fīcādolop. al acāne balaustie. ail. p̄ fica equalēq cāphore pē sthino. 4. z admiūstrē. Aliud bamech in cōpositū teneris exprti R. amili. 3. vi. spodii. mete. an. 3. ii. fero. 3. iii. croci 3. i. succari tabrzet. 3. 4. cardamōi. 3. i. cāphore carati. 3. i. tere quodlibet p̄ se. z fac colluriōem. cū succo vel vino citomo. p̄ in flanico vlcere. R.

precēt ad inean nādi adiuēdo cū vino z melle decoctōis thuris cū linimēto facto de aloe mira z farcocolla mastice thure fa. oza. z melle ro. Si vl caro addita ē oze ēt dura z cārosa non ēgas curādo ēt pallādo. Si mollis z dū trac tabilis fuerit cauterizata si fuerit necesse fm mē dici dicti in nasa. Et ē possēt ligari cū filo via esset fecurior. ppē fanguis z infirmi tumoreni. Loquor mo de simplicib̄ nalēnb̄ in vlceribus oris z ginginar z differēt in calis z frio. Ser. dixit tribulus miscē cū melle z curat vlcēlum. Et Appu. dixit de herba clissa z trita cū melle oēs oris putredines curat. Et Bar. dixit q ilel liat ex tribulo fluctū. Dixit ēt folia z fumitar. rubi curāt ulcēa oris multa. Dixit ēt ē p̄ce cū pane comesta oēs vlceribē medēt. z dixit flos nitis filuestris. q̄ labunsē. ficcū z viridē vulnerib̄ oris z ginginar. vnde z melle addito rouna ginginar z vulnera curat. Et dixit eriaq ē in gutino flos cul. aūē. ex eo mala figura fore mē qua grec balaustia vocāt marāt q̄ mirar de fructis ulceribē oēs. Et dixit fuccus maligna nati erpistius z coē melle admiro ulcēa oziq z nariū curat z dolorē auriū tollit. E. Cēsa. dixit camēlla mastica oris ulcera sanat. Et Sera. dixit q curat ulcēa i oirie ē q mōa spinea nalet ad oēs z ulcerbus palati. z fuccus rubi. Dixit ēt flos roin oze reūēdo oris ulcera sanat z marēe q ē lētēlia z cāphora mixtis. Et dixit ē spodius q ro ipsi tano valet ulcerib̄ oris et ginginar z alibi dixit folia spodii sanat z deficcat pulmēa in oze pueri nasa. Ra. dixit ab luto oze ex oleo ro. nals eis ulcerib̄ z nefisel. Et ego dico q ē qoloē mitigat. Alcbi. dixit cicora nalet ulcerib̄ oris qñ mastiat. z tenet ē oē p̄ bibitū. Et dixit cipressus p̄ ulceribus oris qñ ad aduit ficcus z prit z ē bonus ginginā Aluīc. absolute dixit q̄ radice eius z dixit. q̄ ētiā pōnit in medicinis istis. Et dixit qñ ē. stipbiāgne miscē cū melle nalē vlcerib̄ oris Et Appu. dixit q̄ qñ coqt cū aceto z fiat colluriō oziq putredinē oēm tollit. dixit ēt fuccus arnoglosse sanat ulcera oziq z nalet ginginis fangiuinolētis. Item dixit Appu. balie. dixit in. q. q lac cocti cū ferro ignito. q ē melius. aut cū laterib̄ vnis. fi sunt ē ad ulcera oziosiū dixit dia. Sera. absolute dixit q̄ fit collutiū oziis cū lac. z ofert vlceribus oziis. z oē lac in quo ē ēcrisa aqueitas cū lapidib̄ calefactis ofert ulceribus interior mēbrorū z ppe illis q̄ fuit in gutture. z canna pulmōis. dixit ē solum butyrū sufficit ad sanationē pfectā ulcerū p̄dictorū in oziosib̄ multiplis medicinis. q̄ quinque putride et pros alie oziis fricē. ad statis sanātēdunēt s fiāt et fetozē oziis tollit. Aniceu. dixit glans. phibs. abula loēs alcole. qñ ulcera fūt abulatiua qñ adiuūtur z administrantur. Ades dixit de cinere papaue ra. dixit eius cōcrete. fit arsenico ostert et. pprie ex rubeo herpethiomeno exiie in oze et aure et ulcerib̄ oris. Sera. dixit lapis frigi. cōsolidat et incarnat. solidatione bona et confert

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

vlcēſ̄ cōſoſuis e lgrēdk l medicinis vlcerij
ſi fuit in oe m.c.ō vlcēſ̄ cōſoſuis ſit mēſ̄
ab alia ſit bi.dit ꝓ cinis inſiuiū ci melle in
tus vlcēa ſ̄ ſi in gutte e in lingua e in gula
ola ꝓſentia ē cāgrua pſce ſanat. Si mū
cera ſi cācroſa iſtu pucint. dixerit alq ꝓ collu
no oiis ſcā cū ōcoctōe berōice m.ſtu valſ.chi.
dit ꝓ vidit curare lingua marcida ē cācroſam
ut ē gingiue cū ſolo ſucco ſoliōp vitis albe ap
ponentes deiti affligntes ꝓ ſicā ē ꝓpiōnes
ulcus carne. Diſſiſos ārt ē ſpes virriolii: ſi ſub
rubeū ē ꝓ ſoni ē dictis. Alch.q dixit ꝓ put. ui
triola pōit in inflatiōb̄ gingiuaꝝ ē plagis mal
ē nals mlici qui ſit ep̄ſis ci co.ē nals cācro ꝓ.q
ē ſtiluſ ē fit in oe ē vlcerib̄ nariū. Sec. Ll.ō.
dixerit boar. nale in cācroſ vlcerib̄ q ſi ē in oe
ē puridis. mīta ē alibi oca ſ.q hic valerē. tq
ca. ſepe adimpleſ ē discurrantur.

Ca. ſecūdū ꝓ excoriōne palati ē gingiuarum

Excoriāt

qnq; gingiue ē ꝓ
teo palati fine vl
cere. q. de eis ls log. q excoriatio qnq
puenit a ē pituita ſicut a ſanguine
rey valde calidaꝝ aliqui pnēit ex biliosib̄ vale
de acuti. e coliciis. q. ilis purgēt ē alterēt. ut
ſpe ē dicit ꝓ. vel ꝓ pacto q. purgande ſa
cra dicit. b. q. oſſa mirabilanoꝝ trita ē pulveri
ſata oēiū. laxatus ē gingiuis ex cōtical opēle
medēt. dia. dixit ſi ſit ē ē ulcē tāc ſal cū mel
le ullas tollit. Et affodillus q radix ē ē mathica
ſtu excoriatōne gingiuaꝝ ē palati ſanat. Et ar
cit ē. b. q. flos maligniaꝝ ſulter excoriatōē
palati. Et ēo dixit de grāis viridib̄ mirti i ē ſi
dixit de cinere papa. Sic. dixit ſi lingue ſpe
lauēt cū decoctio bedegnar. dēcto firmāt ē gīg
gīue cōſoſe ē excoriate ſunt.

Ca. 3.m de excoriatione lingue ē ſciſſura:

Scut excor

anē gingiue
ē ꝓes palati
ligma ſe ē cū die ſcīdū. ē q ita me
bra bīt vineri appropāta ca. pituita
feci. facta purgatōe. ſi expedit veio ad localia.
Et ꝓ dixit Me. q. ſi ſciſſure in lingua fuerit ſi
ut rectio. l de mucilagio pſtiti cū succoꝝ ē ci
rit ē rectio. l oe albius qui recētio. ſciſſati cū
oleo ro. ſpert illis. Et dix ē ē ꝓ maſticato pōtu
lace cū aceto ſpert ſciſſuris lingue ē veriſſimij
ſū cepe. Et valet bec pmrio. R. mucilagiū
pſtiti diagm. ē gīs arabicū. aſi. pl. cēſes ſirupi
violati pes. ē mīrabīdor ē ſcā ē aqua ro. ē aceto
aut acetoſine facta ē. aqua ro. ſaca. Bamech
dixit b. valk. R. ſeio pōtulace ſeio ro. amidi ſu
cari tabarzet ſpodii croci balauſtie ro. draganti
tere. ē. ſpice ē ſirupo ro. aut viol. ē iniſce ex eo
ꝓſectū. ē. ōpīo. ē tenuis. ē. Ra. dixit ꝓ ē
bīj inſeri domeſtice ea q ſi ē circa lingua ſanat.
Si ārt in lingua excoriatōes exſiāt ſanat epati
ca mirā ē ci melle. nec dubito ego ꝓ illa q ſu
ſti excoriatōi gingiuaꝝ ē palati. ē ē ē ſcrit

excoriatōi lingue de ē bolī ē Bar. ō. va. dixit
b. foe exptū ad ſciſſuras ligue fiat ē cocto ē aqui
ē passulaꝝ. vigilias pīlis dōec ad ſpiſſitudē ut
et ex bac ē cocto ē. p. frequēt fiat colluio ꝓ. b.
ē teat ſap. ligna. R. mucil. pſtiti mucillagio ma
gni ar. an. pces cūles ſirupi violati pces. il. tama
rindoꝝ pces. ſ. ſc. pōulace aſſi pēs. i. ſpodii pē
s. i. ē tīa capbōe pces. i. ē omnia terē bōec. bij ſit
miſceāt ē admiſtēt. Scilſuras ē benigrates
lingue ē pſalmij. ſrabēte ipaxita ut pbibentur
deglutio. q oia accidit in febre. loga aut aqua
ſanaui cū colluiōe ſcā ꝓ cū aq ordei decocti.
excoriācā et uroqi cortice cicera ebullitio ꝓ
ma ē poſſea iter ordeo bulito ci radice liquiti
tie mīde c in fine addito modico ſuca. q ꝓ b.
fiat collutio ci oleo violato in q. ē diſſolua erat
mucillago dragāti albi. ē cū bis gulā ligēdam
exterīus ubi pōs perchebat cū oleo violato e
butiro. ēt mirabilis operatio:

Capitulum quartum de ulceribus lingue.

Lcera lingue

ſepe
fiunt. ē facta purgatione. ē dicta ordi
nata: ꝓ cura bunus recurre ad ca°. de
ulceribus oris. ē ad cap. de vlceribus
gingiuaꝝ. ē aliaꝝ priū oris ulceribꝫ nāq ligue
ꝓ ceit bic ergo tanqn necessaria adducāt. ē ppe
adducāt hic illū q. dixi in ca. de ſciſſuri labioꝝ
de irinū imibus. dico. ē bo. foze experti ulcē
bus oris. q. ſalati. q. linguē. ubi ulcera fuerit
ex pustulis. R. fatureg. ē. fac ipſas bulire in mu
no. ē. q. illis fiat collutio ſepe. ē in duobus ut in
bus diebꝫ. erit curatus. ē bec eſt medicina. q. ē ilī
ſi bytera ſancti. Ego tamē ſi facīt puerio bilinbus
vſbus put ulas in oze. ē vel. ē. ē cētes exp. fos

Capitulum quintum de ulceribus vmle

Cidit ſepe

ꝓ ipſa
vmla
aſſat. cū ꝓ ōcē ē ipſa ſicīt. ē. ꝓ ōis ipſa ulce
ra. ſacta incīſio. ē ipſa erite ulcerata. dico alia
vale facī vlbꝫ. Sera. dixit ego. ē admiſtūm
lapide frigni ꝓ ſiſtione vulſe et ſtani fui vſus eo
ipſa donec fuit conſolidata e curata. Et Bar
tho. dixit. q. lapis iſte ſit vſtuto ē ablutus ē ſubtil
liſſime trituc. Et Buil. de ua. dixit q. pōt ap
poni cum melle. Bal. dixit in nono de diuca
gramo. nāq incidens ſolum ſtatim vſtus fui
et uſq ad clauſionem ſepe nalde ſricatum cica
tricem non alir faciens tam huius membri q
liqtum ulceratum loquitur hic de vmlia. Et
uleribus alius vmle. nihil aliud dicoꝝ. nō ca
uenio aliquid appropriatum ſed recuratur ad ca
pimlum de ulceribus oris ē ſufficit. q. ſi illa bic
nalent. Qualiter aut vmla debent incidi infer
in ſequenti libro dicam.

Tractatus non ſed de ulceribus colli ē dorſi et
brachiorꝫ ē pectoris. Capitulum primum de ulceribus colli.

Lcera colli

curāt illo. fac
ta purgatōe ē
cuacuāt. ē ab illa ptem cū ciribit figuro

ē alias. ut ez tibi necesse. Et quia nō. ſufficio ime
dicinas apparas huic locoiō de eis alii. ſi facio
mēdes. Nō tū q. ē iſto loco ſed ſepe ſcrophule
q. priū ulcerari coēgā cū mīdīta. pē mā colica
pmiſcēt. q. pōt ſanari. Si q. ē ulcerat cura ē re
mouē ipas. cus tota chiſti vt dictū fuit de nodo
remouēt ē l cū purefactiuū ut cū aſſiguū ē a
lius ut tota maſſa cū chiſti puresfiat vel remoue
atur cū fortib̄ medicis ut cū ſalſamēto vigora
to vel cū alia medicīa fori cū calcīta tri ne ner
uus vel vena oſtruatur. Et ēo pp hoc ulcera
iſtū loci ſt. ſtoro. ſa. hoc toto pacto exigas locus
cū ūgento viridi. vel alio modo. ibi pis. ē car
ne genīa. ē illo mō carcē. Et ſiſt illud idē dico
de nodis q. aut veniūt ad ſanie purefaciāb be
ne eos cū purefactis ut tota chiſti puresfiat bri
e. ſiſt facto boc apius. ē pecdas iter. ē cōtorſu
ras purefactis. ut tota chiſti remouēt. ē cōſo
lidēt. Si nod. fuerit mellin. ē fauoſtis recurrea
ad pm lib. q. illic ſatis de eo dixi. Si i tri pēget
q. iſta ulcera fiūt cancerosa. ē alia ſiſtantie oi
ferrit alq ꝓ ſimigiale dulcea cū melle mīste c
trite fubuciūt ulcerib̄ cācroſ. q. alīq ſi experti.
ſe. fa. dixit q. ſi lenea coquūt cū aq marina curāt
herpete. e erīſipilā. e ulcera cācroſa fontanto fa
ſcā ē farina lupinoꝝ cocta cū aq. ē ulcerib̄ ia. dixi
ſemē. bauric ſiſturia ipostuū cū melle ulcerā. dixit
et ō radice agrimōie q. uiridis trita i ipostula cu
rat. Ē Apule. dixit q. centurea minor trita ē ꝓ
poſita ſup ulcera cancrum humoie fiūt ē pruri
tū. Bal. dixit ō lacte titimali abſtergit ulcera
cū bacīulosa. ē cācroſa. Qm. n. calefacit fortit et
abſtergit mare apū nati. ē. q. in tyre. ē. ſiſtu
ra eo. ad. dixit ē. in. ar. ē tapio. q. oleū ro. f. mir
tinū vel cidōiū vel cū oleo vel aliud frigidū ē mīta
bile ad ulcera cācroſa. dixit. ē. i. q. de pluibo vſto
fit igit bec eadē medicīa. ē. pluibū vſtū bōa me
dicīa. ē. ē. mate mortēgīna. q. ē. ē lotri fuerit mt
o magl ad repletēm. ē clauſiem ipſoꝝ optīa
erit medicīna. nuenit ē ipſū ē ꝓ ſpiſū vmiſſas:
nec nō mīrtū cū aligō. Et ſubdit manēat ē de
fodis ſpongia ē frīa. ē. madefacta. q. ē. ē. ē. ſicca
ē fuerit made fiat. Illud idē dixit tapio. q. addit
q. ē miſceāt cū oleo ro. cōfert ulcerib̄ difficil
ſolidatōis. ē cōſoſuis. ē vſt. ſt. ē. ē ſiſtu ſtu
ti tuge. Barth. dixit rollat ſcoria plūbi lota. ē ſi
ti addāt cīmie pes. ē. addat ſibi mel. Et bec
opatio. est fructuosa in cōſoſuis. q. ſit in loci dif
ficil. ē. ē. ē cārdōis. ſicut an° ēga mālle. ē. iūcte. ē. ſtu
ꝓpōnat. ſpongia ſicut par. ē. dixit. Bal. dixit q.
in. ē. ē. ē. at ponſolis. ſi loa fuerit medicīna ſere p
cipua. ē. ē. nata. ſit ſiccari. ſine molestia. Vez
ad cācroſa. ulcera idonea. ē. nec. ē. ad. q. ē. ē. ē. ē. ē. ē.
ē. ē. ē. ē. ē.

Tractat. x.de ulceribus mallar. & scissur. cap. Capitulum primum de ulceribus mamillarum.

Ulcera mallarum

sequunt ad apata vel duricies eap. Ex expedit illa curare: de nisi cura cõsistit triti? pricipit. ? i dicta.?: i pungatur.?: i lo calibus. Prio ergo dicta sit ficca: abstineri im a superflua cõstione faciant: potatõ. Et sint quiet. et non usitur exercitio: poterit illa ligata collo ne mamilla debilitetur et granedie ci? debilitatõ: qua curant bijotes ad locum: et hoc fiat cum fassia facta in forma cofiepurgatio fiat cũ pillulis acutis cõibus qui aliis in nbi videt: hoc frequãter localia fiat ibi. Et primo loco exprie incisio mundificet loc? cũ farina ordei termentina et melle vel melle ro. vel vnguentũ apostym: et nõ ex. pro quo nõ. q. in hac cura duo facient nbi bonos: pro q. crisicisi ulceris fit in pre inferiori. fo. q. fiat cerebra mutatio

Et ubi ista duo deficiant cura erit lõga: sed mundificatõ locõ incarnes cũ vnguento basiliconis nel alio mõ vel nbi videt necesse. Dele de loco figilla. Si in ulcere? ?: i ipsa sit semper accidit tunc emplastret loc? cũ farina ordei fabarũ et volubili incoporati cũ oleo ro. ? cũ aliis dicitis in libro de cura apatis ulcũ cũ ulcẽ: sed ti nlc? cũ difficilis cõsolidatõis: et sepe accidit nel q. fundũ ulceris fuerit in parte iferiori: o: ifi cũ ãt in supiori: nel alia alia de cãtic dico ego q. cõuenit aqua vitis cũ pulne ostracoz: e cũ ulcẽ exificũ facẽ q. fit in pre iferiori: si adẽt pos sibilitas. Si autẽ adesset duricies cũ ulcẽ. p remotione eius recurre ad fin librum ? duricie mamillar. pter illa dicta ingenio alia nalẽ ẽ mẽte pocõ. Deinde dicit qũ radix affodillorum coquit cũ fece vini: et fit emplastrũ cũ ea cõfert ulceribus sordidis: apatibus mamillar: et testicularũ: carbũculis: aliis exituris: dixit et q. olium cũ frictõ: plumbi vel rosacũ: miriniũ: vel cerminiõ: e sperens valde apatibus qõ sit expurs.

Et Gal. i nono. dixit: q. est singularis medicina i pudibũdis testicũlis et mãmillãrũ: q. est sũ expẽ cõfert et ulceribus mamillar. scotia aut: e argẽtria subtilis: e apostym. Dixit Dia. q. optima medicina ẽ unguentũ facta ex fricatura plubi cũ oleo ro. ego aut facio: ducere oleũm mortario plũbeo cũ pistello plũbeo: vsq; ad spissitudinẽ oleis: tũc ponẽ. Ho: ti q. quecũq; nicẽ: infra de ulceribus testicularũ: cõfert e valẽ in ulceribus mamillar. q. ita hic dicta valent. Ea. ergo ad tuẽdẽ: e quecũq; ulceribꝰ ani cõferunt e fere: e habuit ulcerib? sfrati e ea. e pa pillar: valent: adducãt ergo hic cũ expedit.

Capitulum secũdum de scissuris papillarũ.

De scissuras papillarũ.

Dixit Rafis q. cõburatur tortura e misceat cũ albũie ouũ e lacte asi ne e locus inungat e tollit bas. scissuras papillarũ. Et Barbo. dixit q. bene terat ille ungẽ: e posta in cocpoibus ouis sponat cũ albũie cũ tenerie cũ lacte. Unguentũ scriptũ super de scissuris labiorũ: et i scissuri papillar: mamillar: mirabile verus applicet in papillis sicut ibi dictũ est debere in aliis applicari. Et breuiter illa que valẽt i scissuris labiorũ: et in bo: valent: fr illic ut dicẽtur: et ẽ puto hic conferre q. inferi? in illo libro dicentur.

Capitulum tertium de dolore mamillarum.

Elia ad oia ista di,

cta in mamillis sequitur dolor vt ilti scatus succurrẽ aliqd loquar i. ? eo de buerim loqui in secũdo libro tractatũ q. apostibus mamillarum. Serapio dixit lactuca fedat dolorem mamillarum in ieuinio comesta: e loquutur de illud. Et Alch. hoc ideo qꝛ luit ẽ honestica. Et Diacorides dixit ad dolorem mamillarum tbus cum oleo ro. e chumolea est pressidius singulare. Et Serapio dixit q. hoc confert ad apostemata calida mamillar que fiunt post partum. Fidelis dixit i caput mamille balsamo inungatur colorem tollit: cũ napio etam siluestrio dolorem mamillarum tollit. Et Dia. dixit iterum ad mamillarum illuriũ e dolorem ipsarum vitellum qui cũ ãt lana impositum est utilissimum. Et ferr? pro sic dixit de dolore e tumore mamillarum lepris coagulum cum melle impositum remouit.

Et chirannus dixit fiercus muris cum aqua diffolutum e inunctum ulceris doloremẽ diuiciem e tumorem tollit: pro noticia huius vid as ex qua causa: ponemẽt dolor: et ex mala cõplexione calida nel frigida nel ex concaluanie materie nel ex vrooꝛ: sic in remediis procedẽ: ut ibi liber habita intentione: hic o: et tibi breuiter q. ne carte in tanũ replenantur: q. quecũque dicta sunt dicta valere in dolore testiculorum. hic etiã valẽt: fere ifra ad inuicẽ nideant.

Tractatus xi.de ulceribus.aĉerie e inguinis.

Capitulum primum de ulceribus aĉeriis.

Ulcera. que nõ pe

netrant curantur. ut alia ulcera cõsistit nbil. pprii: illis inuenio. quare ?

Uerum tamen ista ulcera aliqui penetrantia sẽt: et in genẽ sũtulari fit ad q. pari ratẽ cura: fiscicit vt confuent eis? pili: sferuari cũ bono regimine e zuenieti potione e mũdificatione. Et q. ?: maxiũ declaratione b? recurre ad illud: q. dicũ ẽ i ca? de ulceribꝰ pectoris: e illic vide e ꝛ. Et ti ulc? cũ magnũ: e hoc sit dictũ ge nerale: sẽper videas an sit putridũ: nel sordidus an virulentus an cauernosum an fistulosum an cancrosum: e sic de aliis. Et sic hoc vso recurre ad primũ librum ad cap? propinum in tractatu de ulceribus: i ibi opꝛ: i illic ẽ dictũ ibi: e hoc sufficit hic: i in ol alio. mẽbro. ẽ ?.

Capitulum scõm de ulceribus inguinis.

In inguine sepe

accidit ulcera. que ẽ nibil bũ pro prii: ?: q. ãt nio illa curare facias q. sint lata: e p inter ola illi sobrie ut nant: e nõ ambulẽt: e principaliter coꝛ? fit. solũ semper. Ista ulcera nil bũt propriũ cõsũs eos eximẽt sicut cũ vnguento apiõ: cum aliis: e q. ad bũ sũtũ: et cũ alio pulnere generẽ carnẽ. In loco accidit bene q. ? q. in loco ulcus efficitur cauernosũ: quare habẽt multum sepe bẽ: e sepe bũ: nunc nibil melius ẽ recurre ad propriũ capitulũ: ibi dicũ: i ibi: i mediate ca.

Consueui ista lauare cũ lixiuio: e aliquotiens cum vino stiptico qui volo locum cõfortare: ne superfluitates recipiat: e super locum appono stuppã bulnatã in vinũ: nel vino: pter lauo cũ lixiuio si fuerit necessaria exiccatio nel cũ aqua melliõ si fuerit necessaria exiccatio nel cũ aqua ela exirgentia fortia fin necessitatẽ. de ide appono in lixiuio alimentũ aliqui appono ciere fic? quẽ pado fortiũ: e nel aqua: et vnguentũ: Si autẽ ulcera fũt cõbustãq; cũ aqua nitis. Et fic vltra procedo donec locus fuerit solidatũ: facias ti purgatõib? vlib? e: uiam ordinatam: sep in mei sermone suppono: e ista via curationis habuit vlcus in inguine in pfundiate vnius spãne. de quo oẽs fuerũt mirati: qui septãdum cũ pba ꝛ. p fundiate vlcera. Et nõ solũ opꝛ. hoc bicimo: e nõ alio vlcere similis nisi: currente cursu eis? ? e clarz: videas ergo alia dicta alibi: i sufficit nbi: q. multa alia ponũt: e accipias tibi plũta fin intentionẽ operatõis me.

Tractatus.xii.de ulceribus virge e scissuri. Capitulum primum de ulceribus virge.

Ulcera in virgine

fiũt ex apate aut ex inodinata fricatõe aut ex inõdinato racm aut ex vulneribus: q. q. curatis.

Signa istoꝝ nõ. ?: i ꝛ. aut ex ipsa fiũt difficilis curatõis: eo q. est meritũ: nisi male sentũtis: et ad ipsũ curẽ mẽte suffũtiates ꝛ: et ẽ medicie male applicãt hic q. ꝛ. Ulcera ẽ ge sic fe habent quãdo aliq fiũt scũt pustule: e aliq fic excoriatõ: e aliq fiũt ulcera virulenta cotrolũ: e aliqua sũt antiqua: e putrida: e cauernosa. Et aliq sũt maligna sic q. locus ẽ ingrenguꝝ: in cura ista hẽs: iii. intẽtões prima ẽ in ista. Secũda ẽ p purgatõe. Tertia i loco ipso. Quarta i cozzẽdẽ accũtiũ. Dita iterio cõplet hoc: nõ vtat ipse dieta remũ: e vtat carnẽ bũ bonis: e vino bono. ex gbꝰ generat nutriti: ti bonũ: e repiciat se ab hũdiũ: e quiete vtatur: q. pot. Secũdã iterio cõpletur cũ cũcuationẽ: fiat ãt fm bũ: q. peccauit nel cũ pilulis cõibus pap: acutis ut facio ego: aqua: ti scõm intentões: q. operationis. Tertia iterio cõpletur cũ locũ: p: pro dico q. fuerit excoriatio sola: e to la sup calefactio sufficit lauare locũ cũ aqua ro: nel plantagina nel cũ vino stiptico: aliq ti dicit q. finaliter q. ultio possum? apponere aqua alumino: si ibi fuerit necessitas maiorũ exiccatõis: e i illo casu non indigeo alia opatõe. Si modo ẽnt pustule q. ipi nocũ: caroli. Ego eas: sitũ removẽ cũ aq nitidi: fa ex nitrõ: et: e aq ro. ? solatri: fit ti pap: medicatina: e ti in lti: e in illo loco ti operãt aliud pulner: et melliũ cõibus optime nalet. Si ulcera sint nouã virulẽta: e quodãmodo cõtofitatis: aloe: et mirrha sola bona. Et similiẽ nalet plũbũ: vltũ: cũmia abluta cũ vino: e tbucia: e litargriũ: e cerusa. Si aũt indigeũ: fõtiõibus istis: et ustũ cõtrea pri ti: e lapis emarites nalent. Et ad ipsũ: et hoc Rcinere carte de panno obusto: aliis obusti: cũ urbite fiere adusta: aũ: e apponũr: e ti libꝝ nbi ti cũ termentina fiere: unguentũ bonũ: et ẽ: e ti ẽtã cum cera: e oleo de mirto: fiet unguentũ: iterũ optimũ: si ãt vellẽs exiccare fortius dixit

Auicẽ. hoc valere. Rcbucie aloes farco colle tburis lapidis emaritis: cõricis canne combuste gallarum bualdatarum acacie pulueriseantur: et cũ oleo ro. fiat unguentũ: Si autẽ ulcera fũt ant intus: quã inter pellem et prepucium pcipiũt doctores q. medicine ad intra iniciãtur. Primo ergo in casu isto laues locum cum vino: e mitte ro. ad cum vino stiptico scõm intentionem eam: semper facta bona purgatione.

Ego autẽ consueui lauare cum illa aqua vitriolica eris: e bene mihi successit: q. ulcera sonũt exicca. Si ti vis istos pulneres potes ostenperare cũ vino nel lixiuio: e proiicere intus cũ siringa nel cũ alio iniectorio remouentur tamen apostema quantum potes ut in loco suo dixi: q. in libro scõ. remouẽtur: ergo pro modo isto modo: primo fiat decoctio enule: e pter fussiũgium ex illa multum nalet in remouendo apãto nem flegmaticam. Et sequenter fiat dessyp hoc emplastrũm. R. camomilla melliloti fenugreci ro. an. M. i. bulant in aqua nel lixiuio ut tibi videtur: et fac emplastrũm. Unum nota: q. hoc membrum semper ifce fascianum fic q. non pendeat ne ratione gratuitũ: membri materie ad ipsũm currentes. Si autem ulcera ẽ fet antiqua et putrida nel cauernosa. tunc curantur isto modo. R. mini albi. libra. i. aque plantaginis aque rosãrũ quartas. i. auri pigmentũ. ? floris eris dragmã i. ista tenãtur ista tubiliũ: me et misceantur cum bio et fiat collirium: hoc enim mortificat deficcat et fanat: si tamen indigeres fortioribus: tunc tocãsi affodillorum e andaronis comentũr. Et aqua eiusdem eriam commentur: ut dictum est in cancrena. ego autem talia ulcera virge putrida penetrantia ab uno capite virge ad aliud curaui fascis purgationibus et iterum reiteratis cum lixiuio et melle primo et consequenter cum lixiuio et alumine combusto. et tertio cum lixiuio et pulnere ostracozũ. ultimo cum aqua nite et pulnere ostracozũ et mihi mirabiliter bene successit: et erat ille:

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

homo habens ulcus a capite virge usque ad pecinem inclusive et erat putriginiosum et curat est. Et plures babui alios sites et curati sunt.

Et si aliqua deficiunt tibi recurre ad primus lib. de ulceribus putridis cancrosis. Si aut locus esse cancrosus defende parte sana cum vnguento o bolo. a aliis dictis in ca° de cicrena et migredine. a mesues si ibi fuerit cū dicit l ca. de cancrena : ē pcura illic recurre boc peracto mundificia loci cū madificatione de apio fuqui n p° lib. dioto l ca° de arthritis vel cū filipeno aploq. deiii genes carne ē pfter solida e illo° operatus fu in multis. Quarta fie° que ē remouere accidēta fic coplenti. e pōqs in isto cāu fe pe cōtingit fluxus sanguis fac restrictionē cū pl° ueribus cōibus dictis in ca° de fluxu sanguinis faciunt ti aliqui pulueis de alcāna e filtro cōbustio e de pulueris galle cōbustis et cū albdie o ui appone fig cū bono pcisionis mam ut dicit est in ca. pprio. e si hoc no valet remotis trubis sanguis appōas arenicum. e hoc ē fallit dūrat q cadat sup vena. Aliud expti posui in suo ca. e illic vide. Aliud accis e bolo. dolos fedatur si matia fit calta cū pupleone l succo solatri mixto cū pauca faria ordaur cū albdie oni et oleo violato e aliis succis frig. si fi volō cēt rōe cōculcatio materie i loco valet ebrocā de cocte malaxa e filtra. Et ebrocatō ē camomilla fenugreco e fenini e aliis currētib° cū sui. vstaqs si dolor fit rōe ulcēis. Ibrit dia. q. betōnica cū vino trita e apposita vale. e fidelis dixit q. pt ē in vino cocta. Si rōe materie frie ua let oleū de chorna. e si frig° fuerit vehemēs aliquid de euforbio diffundat i ipo e in ictōe fcā cū melle e felle thaurino. Valt vt dixit Serapionis fir rōe scissure. fract ca°. de scissuris q. geq. si fuerit rōe cōtusiō fac vt dicē in se. ca. de dolore femoris. Et si multa materia curre ret ad locū phibeat cū succi frig e bolo ar. e filtra bus at alibi satis dicti ē e fi vltis cēraba ci ref prioraba curē oēis vel. fluter ē curari ipsa dicti ē. q. pro lib. tractatu de vlneribus l vii. e alibi ē dicti ē e ibi vide. Ista simplicia mō valent. e pro Sapio dixit e alij antiqui aloes in carnat vlcera q fit difficilia cōsolidādo matre ea que sint l ano e ēga e apostēatib° q fuit i his locis qui diffoluitur in aq e fit liniūtū i co ce.

Et Auicē. dixit aloes ē cōmūis vlceribus difficilis e solidādis e. ppie l ano e ēga e oe e fistulis. e Costantinus dixit de ipsa q. ppietate bs solidādi ola vlnera recētia dificādi ac madificādi eqs pulduē. e mazie vlnera testiculoē. e fpnci fanādi. dixit et qd decotio radicē eclāmis. pictitur super ribias cōfert vlceribus q fiunt in eis. e qd terit radix cū oleo veteri e liniget cum ea fiat bocq cōfert vlceribꝰ ēgedbrijt scotia argenti et bona ulceribus. e. pter boc l geditur l vlceribus ēgeqq pelunini vlcera e° cōsolidat ea e ē sicca attractiua. Bartho. dixit q. idē pōt scoia auri. scotie ā fit feces ishoq. nt voluit Auicē. debēt ā subtiliter teri. e sup aspgaut cū melle mistēri. Si volum° fotus medicamē. dia. dixit succ° maligrana expressus e° toē melle admixto vulnera diis nase pcurat: pulnis ē solus flor. siccop maloq. pulcoqquia granatorum qui nascitur antequam formam pomi accipat vlcera recētia consolidat. Sonat etiam vlcera ista antiqua. succus florum unis sit vestris. qui dicitur tamia impositus: aut etiam pulnis ipse: dixit etiam ō flore vinis lambusce sic siccus et viridis vulnera veterij ad sanitatē perducit. sicut etiam aurura olei unsiceribus nature affert sanitatem et matricia putredinem excludit si ci oleo onsacino sit mixta et cocta e pmixta. Dixit etiam cinis cornium cicur bilsicce adaste vulnera in putredinem versa purgat et ad cicatricem perducit. Et Serapio dixit ea purgat et consolidat. Et nota quod boc est expertum e pertinē. Ulcum quid Galle. vel aqua ex lauetur talis cinis in corporibus humidis cum succo arnoglose vel alio succo mixtum cus croco dabis in potionē mirabil. est. Serapio dixit aristoto. fomentata sfert doloribus pectinis accidentibus a ventositate grossa crudaue boc possit in uno decocta cēt expertij est. Dixit et Apulius herba ruta decocta vinidem : q oleo e cera fac cerotū: in pā no lineo pona. q. dolorem tollit. Auicēna dixit maiorana ponitur in cerotis e tollit dolorem in guinum. e dorsi: fol. dolos. fit rōe contusiōis premissis vlceribus. e. epidimeur cum bis. q fuit sicut vyole nefuffar. et filia. Et in prosecutis mucilagine alce et camomille empliēt ē dolos fit rōe apatis cura aqa ut dictum est in pro lib. valet abstinēdū emplastrāti iufgami ligata. in gulne ut dixit Apulius.

Capitulus tertius de scissuris virge.

Nvirga fiūt scissure que sunt ficut ragadie circa ōs pauca pauci dixerūt. extimo tri cām q. quedēs in ragadiis ani e scissure aliis cōfricē bic extimo cōtrac quare p cōplemēto b° recurre ad alia capitula i illoneq lī. ex apropriis alis ē ut funatur chimolea e tbucia e alcāna e trita miscentur cum bragano e cera e vitello ouoq. e oleo cocre et boc fiat inunctio. Pro aliis recurre ad loca dictaq. ad pelliū vge fr nimio curta. e queritur eius elongatio. Tunc dixit Alch. q. patiens intret balneum : e in co trahat pellem e inungat cū melle e fiat. e. boc facit spe e augebitur.

Tractatus. xiii. de ulceribꝰ et apostēmatibus testiculorꝰ et bs solū unū ca.

Mesticulis sepe fiunt apostemata quare necessario sequūtur vlcera. e de eis est modo loquendū: q. in ca°. de vlceribus

Alch. dixit mīmia iposita vge cōfert. e fortā bus virge. e vesice vel pondus. si. cū stipa ci lacte mulieris: tunc fac ci ga clistere. Buill. dixit pul' solius radicis cinaglosse apostē° valet ad ulcera vesice e partium genitaliū. Aliud ad idem. Si ablucie lote pri. ii. plumbi vlti pri. iam bo super tala pūbea cū succo plataginis aut solatri e oleo rosa dis agitetur, donec pinguescat et loco applicentur.

Capitulis scōm̄be doloze femoris.

Dvlor accidit sepe in femore : is. consertant illa q. dolore genitalium nonuinquirati alij appriata ut vnterea posterijt dicā. Constatin° dixit apozima camepitheos cū melle potat° dolores femoris e coxar tollit. Et dyra et yperice bolē. femoris infert. Et Apul° dixit ad pectinis mulieris dolorē herbe insgami alij succi mixtum cus croco dabis in potionē mirabil. est. Serapio dixit aristo. fo. fomentata sfert doloribus pectinis accidentibus a ventositate grossa crudaue boc possit in uno decocta cēt expertij est. Dixit et Apulius herba ruta decocta vinidem : q oleo e cera fac cerotū: in pā no lineo pona. q. dolorem tollit. Auicēna dixit maiorana ponitur in cerotis e tollit dolorem in guinum. e dorsi: fol. dolos. fit rōe contusiōis premissis vlceribus. e. epidimeur cum bis. q fuit sicut vyole nefuffar. et filia. Et in prosecutis mucilagine alce et camomille empliēt ē dolos fit rōe apatis cura aqa ut dictum est in pro lib. valet abstinēdū emplastrāti iufgami ligata. in gulne ut dixit Apulius.

Capitulus. xxiii. de ulceribꝰ ex emoroidibꝰ et habet solum unum capitulum.

Vlcera ex emoroidibꝰ fiēt q. ex eis sepe accidit fluxꝰ sanguis e pfter loc° ulcerat. e remanēt ē bis q. ō eis ulceribus loqui: emoroides aiūt fiunt timoroē e inflatione dolore. e generat ex fluxu hūoriū in capitib° venarū emoroidaq. vii in ano terminant. qnq. uene. q emoroides nūcupantur dicunt anoebomuite. vii emoroids gecce tāt ē q. fiuxꝰ sanguis. et si sīguis e erpuriqll boleo e mulieres e aliqs nasalie. e aliqs nō naturalē : e boc loquēdo de naturali. fs qd aliquas tū mēstruqꝫ ē naturalis : fm qd ordinat' in ad procrationē spei. Fluxus ā ipe fiertur a multis egritudinibus nāo obstāte tū q dicit Sal. de accidenti e morbo q. ois fluxus sanguinis malis. e. cepto fluxu ipsi fluxuali. Emoroidaq. multe sunt species : per ofis eas multe fit differentia q. quedam sunt intrā a materia : et quedam ex p te locis. quedam ex parte ānexop. Et pare materie sumunt differētie q. ab ōbus hūoriū? poi fieri excepta colera. Ub aliq sit mozalcq e iste fiunt e sanguine grossoaliq fit lucalee : e iste fiūt a melia. Aliq sūt vesicales : iste fiūt ex nicdiocrib° hūoribus. Iste aūt oēs spes nōian a similitudine rerū q. gl° assumunt nūcupatōes

mamillaq. sunt dicta multa que a bic conteuiūt idco bic aliqua appropriata ponā : e sēper ut ab dixi presupposita purgētur. e pstolos legunt : e multa alia que bic non dicunt. Emplastrū factū de cicerbius albis. que oxobo sistant. sfert qn apostēa durā fuerit : e pertēt ad ulcera q. verifiūq est ut experius fui sepe. e alii a me experti sunt: confortatur ut testiculus a putredine q. ē expertū ē. Diascorides dixit terra sigillata. e terra stelle facit ad ulcera testiculoq. e dissmiteria. e testicule varoq. e. ā ipsi pstolos. ci aqua e sic admisceē pfter oleū ne exficcet. Serapio dixit. qd radix affodilog. coquitur ci fece vini cōfert ulceribus fordidis. e apatibus testiculoq. e mīmis. Et dixit in. xx. ca° de pūbo de oleo agrestino vel rosa. vel mirtino. sfricā in mortario plūbeo fiscit dictū est de vlceribus māmillar. singulare prestidit est. Et dixit i. x° de lacte fi. q. ad ulcera cū in ceribus testiculo rū : q. mazie qñ cocti ē cū lapidib° vel cū ferro qñ eo solo vtimur valet ē mictū cā aliis cōcī cutibus : e spāter de lacte mulieris fuelligiūr.

Et dixit in. x. de eius ulcere igit albdie oni no fiūt in cauitate sed in albdie oni. e. fistulis marum egent medicinis. qualia sūt vlcera que in ano et pudibundis : e necessario ola male mozigerata.

Rasis dixit cute testiculinis trita cum farina ordei. q. pstolē molendini curat ulcera testiculoq. q. testiculīg. tlellise ostracū vel limatia. Et at excoria° cēt i cute testiculorū tūc fic dixit. Alch. fel bouis vals excoriaōi cutis testiculoq. qn in qdā. q. dicitur fīn i ca. de vlceribꝰ ani bic et valent e conta.

Tractat. xiiii. de ulceribꝰ et emoroidib° et habet solum unum capitulum.

Vlcera ex emoroidibꝰ fiēt q. ex eis sepe accidit fluxꝰ sanguis e pfter loc° ulcerat. e remanēt ē bis q. ō eis ulceribus loqui: emoroides aiūt fiunt timoroē e inflatione dolore. e generat ex fluxu hūoriū in capitib° venarū emoroidaq. vii in ano terminant. qnq. uene. q emoroides nūcupantur dicunt anoebomuite. vii emoroids gecce tāt ē q. fiuxꝰ sanguis. et si sīguis e erpuriqll boleo e mulieres e aliqs nasalie. e aliqs nō naturalē : e boc loquēdo de naturali. fs qd aliquas tū mēstruqꝫ ē naturalis : fm qd ordinat' in ad procrationē spei. Fluxus ā ipe fiertur a multis egritudinibus nāo obstāte tū q dicit Sal. de accidenti e morbo q. ois fluxus sanguinis malis. e. cepto fluxu ipsi fluxuali. Emoroidaq. multe sunt species : per ofis eas multe fit differentia q. quedam sunt intrā a materia : et quedam ex p te locis. quedam ex parte ānexop. Et pare materie sumunt differētie q. ab ōbus hūoriū? poi fieri excepta colera. Ub aliq sit mozalcq e iste fiunt e sanguine grossoaliq fit lucalee : e iste fiūt a melia. Aliq sūt vesicales : iste fiūt ex nicdiocrib° hūoribus. Iste aūt oēs spes nōian a similitudine rerū q. gl° assumunt nūcupatōes

Scozia qd.
pondus
Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Minetta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

hoc videtur esse intentio Auice. in tertio canone. Ex parte loci qꝫ ꝑdam sunt manifeste ꝑ quedꝫ occultere. ꝑ ne annexꝫ. ꝑ quasi quedꝫ sunt fluentes ꝑ quedꝫ ꝑ quedam nõ aperte. Alij dixerunt vt multi antiqui vt Ga. ꝑ alii antiq. sunt ypostasis ille emoroides ꝑ propie emoroides nuncupantur. Et autem tumet ꝑ nihil emittunt cedlomata nuncupatur. ꝑ Cause autem emoroidꝫ fm doctores ꝑ specialiter secundꝫ Rabimoisen. ꝑ habundantia sanguis grossi melancolici. ꝑ plurimum. fit etiã ab alijs in' naturam tij melancolie approximatis ꝑ ingrossantur aut ꝑ adurũtur humores ꝑ malo regimine. ꝑ de inde sua ponderositate ad inferiora descendunt ꝑ replent venas illas ꝑ sunt in margine ani ꝑ calefaciũt ꝑ dolorẽ locũ ꝑ quibus inflamatur crepatur ꝑ faciũt fluxum. Eas aũt exiccant male mẽ acute currẽtes ad locũ aut mutẽ citoue cũ fiet ꝑ aloe ꝑ scamonea ꝑ cõsimiles ꝑtis ut dix Me. ꝑ Signa eaꝫ nota sunt ꝑ visum ꝑ tactum. ꝑ si fuerint ad intra multum tumant in ꝑtrumẽti babes dilatare locũ ꝑ nominatur fissculum: qꝫ cum ipso aperitur ꝑ dilatatur anus ad eas aũt collucerũt fequi dolor ꝑ grauitates ꝑ charum ꝑ dolis ꝑ facies colorãtio mala ꝑ plurimũ uenium periodice vt mense in mẽsis vel ꝑ quattuor mẽsibus in quatuor vel ꝑ anno ꝑ annũ. Si aũt moderate uemũt confertim ꝑ infirmi bene ferũt. tunc non sunt restringẽdꝫ qꝫ ꝑferuũt cõpus a lepa mania frangurꝫ a ab egritudinibus melancolicis. Si aũt superfluunt. et non ꝑferant restringantur. qꝫ male tollerat patiẽs ꝑ dicunt ad idropisim aut ꝑisim. Et ideo dixit Ypo. vi. ꝑticula ampho. Emoroides antiquas sanari nisi ꝑ ma relicta fuerit periculũ erit idropisim aut ꝑisim fieri. Ꝑ ẽtã qꝫ si dolor fuerit in emoroidibus ꝑ cito. alij nõ succurrãtur cito locus ꝑfũtur ꝑ causat fistulũ. ꝑ Cura ꝑ regimẽ emoroidꝫ ꝑ ꝑplex. ꝑ minuere sale ꝑ particulare. Vniuersale hẽt tres intentiões vna ꝑ in vita ꝑ nõ generẽ sanguis grossiũ melãcholicũ. Secũda ꝑ in ꝑmateria aste. ꝑ si generatus est domestice expellat. Tertia ꝑ in ꝑtiõibus ꝑ alijs dictis ꝑ deficẽt ꝑ sanãt. ꝑ Prima complet cum debita administratione sex rerũ non naturaliũ ꝑ eis annexarũ quas uelle pertractare nimis longũ effet ꝑ dominis phisicis ꝑ modo dimitto sufficit tũ scire ꝑ a quibus debẽt ifia curare babetes emoroidas: secundũ Rabimoisen fuit ista: accũ sabe: lente: cauales dantur ꝑ oficiarũ ꝑ bouine: capzine et salite carnes animũ aquatica capita alaium cafeius antiquus: panis asinus: ꝑ male coꝫ sal ꝑ omnia acuta ꝑ etã illa que dicta sunt in apostematibus melancolicis non bona sunt. Laueant ꝑ ꝑ sitã a cõstipatione ventris. ꝑ Secũda cõplet boc modo accipiat in firmus diacatolicon aut diacassifistula aut pillulas de beleicorũ. Vera fm Ra. ꝑ ista ꝑ mirabolanoꝫ beliricorũ indopa. aã. 3. 4. ꝑ ꝑapin. 3. 4. ꝑ mastrucis. 3. 4. requiliciẽ rasc. 3. 4. bdelii. 3. 5. xy. cũ succo porri. fiat pillule dosis sit a. 4. usq; ad. vii. ꝑ Tertia intẽtio cõpleatur mõ mirabolanoꝫ indopa beliricorũ emblicorũ lauatoꝫ cũ aqua buglossie usqueqꝫ dimissentur eoꝫ amaritudinẽ. 5. v. radicũ rasii barbari. 5. iii. zinziberis cinũ galange nucis muscate olibani aã. 3. 4. iameos spice squinamij aã. 3. 4. sicorie fieri ꝑeparate ꝑ coctẽsci acetꝫ. 3. 4. penidiaꝫ lb. 5. panis sucari. lb. ii. aut plus si fuerit delicat. ꝑ fac electuariũ. ꝑ In cura ꝑticulari ista dũ intendũt. Primũ ꝑ q; fit mẽ fluentꝫ ꝑ refrigũt fm q. ꝑ posse doloꝫ sedenꝫ. Primũ ut dixit Rainal. de ulla no. cũ triibus cõplet ꝑmo tales mitẽt acria ꝑ acuta ꝑ inflantia ut ira coitus ꝑ exercium fortentur autem reb' ꝑipicis nõ ꝑ cibum sꝫ ꝑ ꝑ potũ. ꝑpter constipationẽ ventris ut fumt citonia pira cocta amidũ risum ꝑ oxidum ꝑ pedes ꝑ auriculꝫ porzoꝫum ꝑ uinũ grossũ et flũtũ. ꝑ aqua ferrata ꝑ poꝫ ut mutẽ citoue oũ sine ꝑceibus. Radix rasi barbari. ꝑ siropo accoso male ad ex aũt amplicẽtur ista in estate fiat fasculus ex tribus partibus ro. ꝑ una mirtilloꝫ ꝑ bulisti in uino deinde exprimãtur ꝑ sup applicẽt aut etiam sup faccolũ cũ possit sedere. Ra. apponit trociscos de cbarabe qui sũt mach. Aui. ꝑcipit ꝑ apponãt ꝑ ocose in spatulinꝫ aut ad ẽ licinia de pilis leporis ꝑ tela aranẽ et pulture facto ꝑ aloe et thure et sanꝫ draconis balaustia et cõsimilibus incorporatis cum albumine ouorum attramentum etiam fiat qui fluxum sanguinis qꝫ verũ fiũum sum eperatis in fluxu sanguis mẽstruoꝫ vt dixi etiã rõãgiũcaria. Multa alia expta põsẽ bic sꝫ dominis phisicis. dimittꝫ. ꝑm cõpletur cũ minguantibus doloꝫ. Minguantꝫ qꝫ doloꝫ fm magistrum Rainaldũ ꝑ multiplicẽt. ꝑ colon a multis causis cũtur. ꝑpter sanguinis cuaeundi ꝑ retentionẽ qꝫ ꝑ ꝑpter exercẽtie. ꝑ pulsionẽ qꝫ ꝑ ꝑpter cura instationẽ qꝫ ꝑ ꝑpter ficcitatẽ ꝑ duricies egestionẽ. ꝑ dolor cauẽtur ꝑ retentione sanguis mitigatur ꝑfecta ut causa dolorũ tollatur. qꝫ si sanguis quẽ natura conatur expellere expellatur ꝑ illas partes. ꝑ ꝑ emoroidas. Et ideo festinandũ est ut ille partes operantur. fit aliãdoc triplicũ. vno mõ cũ flomoratio modũ cũ sanguinũ appositis cũ cũa. termo ijs cũ medicinis. est ante melior medicinaꝫ solius fic' et cũ eo fricentur emorroide donec apatur. Item etiam suppontur aloes succorũ. Quinto ait dixit sumãtur pulbe colloqui. 5. ii. olibanũ amaritũ. 5. iii. et fiat ex eis licinia longa et retineantur in ano et apponanꝫ de. y. in. v. horis. Si vero tardẽtur eiũ opatio cõsulit Rainaldus de villa nona. ꝑ flobotomẽur vena magna ꝑ ꝑ dorsum pedis existens. Et ꝑ de illa nequit fieri consulit fieri de basilica dixit. Secũdo qꝫ dolor fit etiam ratione exercẽtie et ꝑ pulsionẽ et in propolito calefactoꝫ mollis qꝫ sumintatis et in sensibilitiũ et ꝑ ꝑ ꝑ

Et dicit etiam Gal'in. q vrina hois abstergit et pels vlcera q plena sunt multiu biliciarib' z sic dicit: e immidicie: multo magis qd habet aliquid fanios'um. Et ecbm Serapione vlcera virge cum sic patiantur urinam ingerunt. Et idem dixit in nono in capto de plambogo olum mirtinum aut agrestinum aut ro aut pomini qñ confricata sunt in mortario plumbeo cu ptisello plumbeo: ulceribus sni conferr. Aliqui antiqui dixerunt q ulcera recentia ani sanat q sip fomentorij ipius fiant. Qm'ro ipius ti sit lenisf idem eom ipsum potest cinis quercus. Et Bertho de va dixit q cineres illi pre infusi in aceto z epiccan cöferit ulceribus ani factis ab emissione emotoydar. Et eom aliob conferr gunt sanguinem qui propter calem rem emanat.

Et dixerunt etiã grana mirti pistata cum lacte valent tumoribus oculoru: et similiter vlceriq; qui exicca ulcera que fiunt in ano. Et dixerunt et qñ sicus grantatori coquitur et propie acetosorum z mistentur cum melle conferr ulceribus oris. z ani z panaricio z ulceribus fraudulentis: z ulceribus que fiunt inter nares. Et Bertho. dixit q pulnis granatorum z proprie acetosorii subtilis cum melle mixto: z ex impositiu ulcera qui mundificat z consolidat. z Cocta plibi conferr ulceribus ani z plumbum ustum. Sanat etiã alumẽ fessum qñ cum melle misceatur z ponatur linitur aurij pigmentum etiã eum oleo rosinum z mundcum ulceribus ani conferr multus.

Rasis dixit sel thauri linitur ad ulcera que sunt i ano: alii dixerunt sicut ceribus ani z maxime sordidis z olbus ulceribus que plurima mundificatione indigent conferr sel thauri cum melle mixtum z appositum z hoc proprio insequitur ut imminutur equatem sanici z sensibilitatem loci z natura corporis: sic pot natura fel lis variari. Aliob dixit auctoriate Galie. sic fu it quidam qui accipebat capita paruorum piscium z obscabat et puluerizabat super vlcera ani z curabat ea z sic virtus eorũ non est minus calida. hec aut appropiata sunt huic vlceri per me reperta quare cõposita facias.

Capitulũ eõm de fistula ani.

Fistule fiunt in ano

ro de apostematis existentis i loco illo qõ non bene regulat qz retinetur humiditates multe que tibicinũ corrodendo procedũtur fistulam facit z fistulas. Cum in plurimum ut nidi ex apostematibus partis illic existibus negletis ab infamo z male curatis. Istarum nãq fistularũ quedãq sunt penetrates ad intra in testinum qz inrecto.

Quedam vero non sunt penetrates sed ledẽtes ad alia loca. Sta fistula non penetrat intestinum. Quedãq aut penetrat supra anũ p ires digitof vers'us ani musculorũ medii. Quedã penetrant versus anum z marginem eius propeipsum per unus digitum siel duos vel tres i margine eius. Illã vero que non penetrant ad intestinum: sed tendunt ad alia loca: quedã incedunt in carne anebarum z in margine exteriori ani.

Quedam uersus ossa anchar z caudequedãz versus uesicã z radice virge. Deã sunt differentie que in cura ista diuersitate facient z eius istas differentias nidi. Signa fistularũ istarũ sunt, duricies per existentes in loco ad que nodatio z alia ulcera que qñq aperiunt z qñq dauntur z ex eis egredtur uirus aquosum fur sosum. Profundcias eius vero manifestant cum tenta de plumbo uel de ferro uel cum tenta de capziolo uirte uel alterius herbe. Si penetret intestinus signum habet qz per foramẽ illũ extent feces. fistule et uestositates. Eius cognoscitur illo modo inungas digiti tuum cum oleo olive et ponas ipsam in ano et deinde potentam in fistulam: tunc si penetrabit fentiet tetam impositam cum digito z hoc clarũ. Si fit in musculis ani cognoscitur: qz ille talis non poterit bene anum constringere. Pleq aliqui rem in ano positam poterit constringere: Si penetrauerit ad uesicã fistula illa cognoscitur e nocumento urinandi. Qñ aut incidit ad pros ossis proba manifestatio q illud non indigat declaratione. Dicunt tñ aliqui: q si fistula ani non fecerit tedium magnum diminuit et tenet munda cus pãnis lineis lenibus z cedo e viuat cum colirio de ro. dicto ad fistulas oculorũ.

Eius nãq cura est multiu tediosa: rationes adducũt illi: qz per istam fistulam ibi plus euiat cum ipsa fiet in loco emoroidũ: z est ualde enormis. Dixit Albucasas q fistula penetrat ad uesicas uel ad ossa anchar z ut caude non curet qz curatio earum non est nisi labor: in fur morum z farinas thalore. medicorum fuscit ex pallare. Infiltrate ista sunt in particulis illis quod medicus ad radicem deuenire nõ potũre negligatur amplius si ipsa fuerit supra anũ per tres digitos z in medio musculi ani nõ curetur cosq pelos egritudo qs fit enim fecã in uolunteriusq pelos nãq egritudo z aliaq; non curet. Alie nanq; fistule. que non penetrãt sed incedunt per carnem intra anũ non elõgãdo multum ab ano potest curari sine timore qz ut polint. Rasis in cura ista bes res intentices. Prima e i intarcesa in purgatione terria in localibus. Prima completur ut dicti z supra cus debita administrentur ex ro non naturalium: et cibi z potus. Sed completur cũ medicina euacuante z in differente oes humores si est necesse: et cum medicia euacuante unum solum sedm repletionẽ pacientis.

Terria inditio aplenur boc modo: si foramẽ sit in carne solum: sine fistula z non alibiqz ut debes dilatare foramẽ cũ tenta de gentiana z ecidatur cauerna: deinde cauterisel locus cus cauterio actuali vel potentiali ut e dictum. Ego aut ẽ solum operor z sepe cum egipiaco. Iram aut z Theodoricus uolunt qz hoc fiat cus cauterio actuali. hoc aut ẽ totum fit ut caro callosa q ẽ in loco remouea: deinde incartiel loc z solidef. Si aut fuerit penetrãs ad intestinũ qõ gnoscet z dicet tic illo mõ curabit. Prio p fistula i ponat acus plibea cũ filo deinde cũ digito trahas acũ panis z stringe filũ sic ol die doec tota illa caro cũ intestino fit fracta z desup pãrurgo pbibet doloẽ. Si ille modus nõ placet tibi qua mihi nõ placet illo apposito filo i ungas ipm cũ aqua fortis vel cũ rupcorio z apponere stringe z poe desup quod miligat ardore z fic pecdis usq; quo tota illa pa fit incisa: deinde cõsolidasiste nãq modus e Rogeri. Alie aut fit apposita illa cocdula nonminat gangrenpar parte superiore z pãcta eius extrahat per anũ z totũ foca z tũc filũ extrahet z ite e bo modus modus. Alia aut capiunt filũ illud z stipar carne apponũt eorum ignitũ z comburunt parte donec filũ exeat z tũc mouent et sara z lucum cõsolidãt. Ego aut ẽ filo z gamut fecũ fed cõter nõ appono filum sed facio gamut penetrare z pãcta egrãdo per anũ z trabo recte quãtũ possum ne yena emoroidalis incidat fa cta incisione restrigo sanguinẽ cũ stuppis z albumine oui z pulueribus confricinius: facto boc e in sequẽti die apponẽ trebeina lota cũ aqua plantagis vel aqua rosẽ fic facio p aliquot dies Deinde illa labia iuduro z cicatrisco: boc fuit cit ad curandum ergo expedit facẽ vt dixit Bernino et Theodoricus q dicũt q facta incisione q illa fistula mortificet z aliosiate destruatur quod nõ uidet mihi necesse. Ego aut sepe et catrizsui cum salsamento eo quia ratiõe fuc ma gne exicationis illa labia tãurat z diseccat z ni hil aliud qrõ ego nisi q locus cicatrizet. Et cõsequẽter sepe sape illa appono peciam balneata in uino stipico ne locus recipiat biidiera res. prohibera cicatrizationẽ. Iste directe est mo dus meus operãdi loquor modo in simplicib' licet sãis in libro capitulorũ de fistula i uiu ersali sim locumis credẽs multa hic valere. Dixit tamen Galie: in nono. fistula q per solas ipostionẽ pulbodi aria fistula ani z sine ipostione licinu aufertur fede: qz ut tumor nidi qz fam sanat. Bertho. de va. dixit q bonum e q pinitat seper lotio fistule cũ aqua cineris fici z mele. Ego aut cedo z fi expertus cineres ficus mirabiliẽ cõsolidare z vez z fort etiã dico ego i fistulis ani cinis solius farmatorũ uina ipostinis vel nõ ablutus: dixuiũ enam factus ex illis mirabiliter et ualer z nedũ illis fistulis fed etiã alius vlceribũ' ẽdigniũ' exicatõr. et ro pt e cinis z lixiuiũ foliorũ z exercitiamum quere. Costantinus in pãtegni dixit q papus' valer in fistulis in ano ihusus in aceto: fiat nanq; ex eo cera z balneet in aceto z iponat z ditnuir. hoec tota fit exiccata. Ejecat nanq; hiidiarias. Serapio' dixit quãdo fit clistere cũ succo plantagis cõfert fistulis q fit in ano. Dixit et quãdo cũ fonile pãsus fistulãgitur anus deficcat fistulas q fit in eo. Jte valet boc experti tollat radix tuiu albe z coquat perfecte cũ tob donec fat ficut cera: locus ẽplastret cũ cataplasmate etiãs boc Dixit Dia. capãtur radices cardoni cũ quibus pãn preparãtur z coquãtur bene i vino z pastet donec fat ficut melibodinẽ poãntur i nase eno Curat nanq; fissiriũ q fit i ano z emoroidas i tegiore: si tromittat cũ aceto z fistula ani curat.

Capitulum terrium de ragadiis ani.

Ragadie fiunt in a

no. sicut e in ga z in matrice: quare facta mulier salubia z dicta bõa: Conferr fomentorũ ex aqua decoctionis maluarum z radicis eius anq fel. deinde fat mitcio cũ illo vnguẽto quod e Rasis. R. olei ro. 3. iii. cere. 3. iii. opii cãphore aã. 3. v. albumis ouorũ ouor z fat vnguẽtũ. Lanfrancus hoc et scriptit dixit sic Serapio. quãdo radix ficã seri citrini mistetur cũ ceroto facto ex decoctõe radicis cardoni dicto in fine precedẽtis capituli ragadiis ani cõferr z fissiriis cũgitosis. Et dixerũt aliqui q cũ folioru tel' cicorii angiti cãli mixt' cũ cinere papiri z impositus cõferr ragadiis ani Dixit Dia. folia 20. ficca z in uino cocta sunt utilia ragadiis ani. Et Bertho. dixit q pul' ro. fissiriũ dõ folium cũ aqua decoctionis z mitetur cũ plibo ragadias ani cõglutinat z exiccat z sicdat initiatione cari. Et idẽ pot succus ro. cũ uino. Oleũ etiã folũ de cisfoniulis aut cũ adipe inferis uel anatis ragadias ani curat. Et Rasis dixit q oleũ perfico in marubiter fissiriũ ani z apostematibus eius valet fissiriis z emoroidibus ani. Et Mesue dixit oleũ de semine lini e egitudibus ani medicina magna z egritudibus emoroidũ z ragadie z doloẽ pilis z ani. Et dixit Rasis q oleũ nucũ valet fissiriũ ani z emoroidibus. Dixerũt alig cẽgo cũ eis q aloe dissolutus cũ uino dulci ragadias ani z fetestringit z fit unguẽtũ z aceto z fistulã ani curat.

Capitulum tertium de ragadiis ani.

Agadie fiunt in a

no. sicut e in ga z in matrice: quare facta mulier salubia z dicta bõa: Conferr fomentorũ ex aqua decoctionis maluarum z radicis eius anq fel. deinde fat mitcio cũ illo vnguẽto quod e Rasis. R. olei ro. 3. iii. cere. 3. iii. opii cãphore aã. 3. v. albumis ouorũ ouor z fat vnguẽtũ. Lanfrancus hoc et scriptit dixit sic Serapio. quãdo radix ficã seri citrini mistetur cũ ceroto facto ex decoctõe radicis cardoni dicto in fine precedẽtis capituli ragadiis ani cõferr z fissiriis cũgitosis. Et dixerũt aliqui q cũ folioru tel' cicorii angiti cãli mixt' cũ cinere papiri z impositus cõferr ragadiis ani Dixit Dia. folia 20. ficca z in uino cocta sunt utilia ragadiis ani. Et Bertho. dixit q pul' ro. fissiriũ dõ folium cũ aqua decoctionis z mitetur cũ plibo ragadias ani cõglutinat z exiccat z sicdat initiatione cari. Et idẽ pot succus ro. cũ uino. Oleũ etiã folũ de cisfoniulis aut cũ adipe inferis uel anatis ragadias ani curat. Et Rasis dixit q oleũ perfico in marubiter fissiriũ ani z apostematibus eius valet fissiriis z emoroidibus ani. Et Mesue dixit oleũ de semine lini e egitudibus ani medicina magna z egritudibus emoroidũ z ragadie z doloẽ pilis z ani. Et dixit Rasis q oleũ nucũ valet fissiriũ ani z emoroidibus. Dixerũt alig cẽgo cũ eis q aloe dissolutus cũ uino dulci ragadias ani z fetestringit z fit unguẽtũ z aceto z fistulã ani curat.

Ego aut cedo z fi expertus cineres ficus mirabiliẽ cõsolidare z vez z fort etiã dico ego i fistulis ani cinis solius farmatorũ uina ipostinis vel nõ ablutus: dixuiũ enam factus ex illis mirabiliter et ualer z nedũ illis fistulis fed etiã alius vlceribũ' ẽdigniũ' exicatõr. et ro pt e cinis z lixiuiũ foliorũ z exercitiamum quere. Costantinus in pãtegni dixit q papus' valer in fistulis in ano ihusus in aceto: fiat nanq; ex eo cera z balneet in aceto z iponat z ditnuir. hoec tota fit exiccata. Ejecat nanq; hiidiarias. Serapio' dixit quãdo fit clistere cũ succo plantagis cõfert fistulis q fit in ano. Dixit et quãdo cũ fonile pãsus fistulãgitur anus deficcat fistulas q fit in eo. Jte valet boc experti tollat radix tuiu albe z coquat perfecte cũ tob donec fat ficut cera: locus ẽplastret cũ cataplasmate etiãs boc Dixit Dia. capãtur radices cardoni cũ quibus pãn preparãtur z coquãtur bene i vino z pastet donec fat ficut melibodinẽ poãntur i nase eno Curat nanq; fissiriũ q fit i ano z emoroidas i tegiore: si tromittat cũ aceto z fistulã ani curat.

Capitulum tertium de ragadiis ani.

Agadie fiunt in a

no. sicut e in ga z in matrice: quare facta mulier salubia z dicta bõa: Conferr fomentorũ ex aqua decoctionis maluarum z radicis eius anq fel. deinde fat mitcio cũ illo vnguẽto quod e Rasis. R. olei ro. 3. iii. cere. 3. iii. opii cãphore aã. 3. v. albumis ouorũ ouor z fat vnguẽtũ. Lanfrancus hoc et scriptit dixit sic Serapio. quãdo radix ficã seri citrini mistetur cũ ceroto facto ex decoctõe radicis cardoni dicto in fine precedẽtis capituli ragadiis ani cõferr z fissiriis cũgitosis. Et dixerũt aliqui q cũ folioru tel' cicorii angiti cãli mixt' cũ cinere papiri z impositus cõferr ragadiis ani Dixit Dia. folia 20. ficca z in uino cocta sunt utilia ragadiis ani. Et Bertho. dixit q pul' ro. fissiriũ dõ folium cũ aqua decoctionis z mitetur cũ plibo ragadias ani cõglutinat z exiccat z sicdat initiatione cari. Et idẽ pot succus ro. cũ uino. Oleũ etiã folũ de cisfoniulis aut cũ adipe inferis uel anatis ragadias ani curat. Et Rasis dixit q oleũ perfico in marubiter fissiriũ ani z apostematibus eius valet fissiriis z emoroidibus ani. Et Mesue dixit oleũ de semine lini e egitudibus ani medicina magna z egritudibus emoroidũ z ragadie z doloẽ pilis z ani. Et dixit Rasis q oleũ nucũ valet fissiriũ ani z emoroidibus. Dixerũt alig cẽgo cũ eis q aloe dissolutus cũ uino dulci ragadias ani z fetestringit z fit unguẽtũ z aceto z fistulã ani curat.

Ego aut cedo z fi expertus cineres ficus mirabiliẽ cõsolidare z vez z fort etiã dico ego i fistulis ani cinis solius farmatorũ uina ipostinis vel nõ ablutus: dixuiũ enam factus ex illis mirabiliter et ualer z nedũ illis fistulis fed etiã alius vlceribũ' ẽdigniũ' exicatõr. et ro pt e cinis z lixiuiũ foliorũ z exercitiamum quere. Costantinus in pãtegni dixit q papus' valer in fistulis in ano ihusus in aceto: fiat nanq; ex eo cera z balneet in aceto z iponat z ditnuir. hoec tota fit exiccata. Ejecat nanq; hiidiarias. Serapio' dixit quãdo fit clistere cũ succo plantagis cõfert fistulis q fit in ano. Dixit et quãdo cũ fonile pãsus fistulãgitur anus deficcat fistulas q fit in eo. Jte valet boc experti tollat radix tuiu albe z coquat perfecte cũ tob donec fat

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

anguille isto modo abiciatur caput & cauda et asseruar & pinguedo illa colligatur et iungatur ragadis. Et valet pulnus pineaci siccarum i tur no abiectis grania pineaci. Et si pulnus iste aggregetur super pinguedinem anguille mirifice valet.

Capitulum quartum de dolore ani.

M Ultocieris ex multis

tis dispositionibus existentibus in ano accidit dolor ei & intellio rectoru re de eo licet longi. Auicē. dixit de hoc q̄ semē liquile tritū. & poliū in nase sicco perxuiptū cū melle et comestū. iuma natura & pfert dolori ani et matricis & stomach et confert dolori pugitio. Dia. dixit farina orobi cū aceto cocta super pectinē ipolita tortionibus uesice & stranguriis et dolori ani medetur. Auicē. dixit decoctio rose sicca. cū coriandro ligūtis recti. dixit etiā succus foliorū uitis siluestris. f. camie. est conuenients diuinitere. & dolori ani ex caliditate & frigidis cuis c̄ bon̄ ano. pjocat eius et stringit.

Et dixerūt aliqui q̄ dolores ani sedat et solidat vulnera eius sicus maiozis idest alcee tritus cū mulsa vel uino et suppoitus. Idē sa cit dialtea ut dixit Dia. magis tamē flos eā cū uino vel clizatura eius vel flos idē facit. In unctio facta cū oleo de cristomulis mixto cum a dipe fferis vel anatis q̄ cōfert etiā tumori ani. Desine dixit inunctio facta cū oleo de persicis vel mālis. Et dixit idem de oleo de cydomiis.

Et idem dixit de oleo de piperibus quod q̄ fert dolori ani et uesice. Et dixit etiā oleū fetū lini medicina magna egritudinis ani et dolori pulsatiū eius. Serapio dixit quādo fit clistere cū malua & comenis mozdictioni fectioū et ansē Bartho. dixit q̄ oiū dolorē ani sedat et ppte eū cocto et si dolor sit ratione ragadi ariūm semē agni cū cocti et supemplastratus dolori tollit ut ipse Serapio et ipse dixit q̄ dapes pozinis conuenit dolori anilac etiā ipo fistulā dictum in capitulo de vulneribus ani dolorem tollit: puto nanq̄ q̄ oia q̄ valēt in dolore emozoidū et i dolore ilitari pili geniali uni hic etiā intelegūtur iste capitula.

Tractat. decimusextus de vlceribꝰ matricis. Capitū primū de vlceribꝰ matricis e colli eā.

V Lcera in matrice

e collo eius fiunt. e nō mirū. quia i loco illo fiūt apostemata & cruture. sicut & cetera. Et si multa dicta sūt de vlceribus & q̄ hic et valēt et de vlceribus ani tamē aliq̄ epp̄ posita huic pēbro ponā posita ab ārige nouis. Dixit Auicē. dolor uteri spāsti cū aqua ordeū cōfert cū ex eo fit clistere vlceribus ani i ruiscat & similiter matricis. Dixit et pestio fā tēs q̄ decoctio abrotani cōfert vlceribꝰ matricis & dixit crocus cōfert vlceribus fraudulētis matricis cū administrat cū fauo aut cum medulla cū duplo ipsius de oleo: aut fauus bulla in qua apes mel faciūt. Medulla aūt est mel: et dixit et q̄ pomulacia confert vlceribus matricis: veri secundū aliquos intelligūt de vlcere aliqsto. Dia. dixit de succo virge pastoū quod cū uino cocto q̄ melle ulcera nāe cōpescit. Dixit etiā aurora oleo illuminat. nō autem sanatem e matricis putredinem excludūt cum oleo cōfancino fuerit mixta et cocta e pennicia. & etiā oleo anisi pureedib? matcis confertādixit etiām q̄ purgūnem matricis tollit inunctio facta cum butiro et tollit etiam ulcerationes. Si tamen uetus fuerit. & non boni odoris. Serap. dixit: fistos vitis siluestris. que vulgariter dicit Lenta. maua: mixtus cum melle cocto oleo rosa. & mirra confert vlceribus matricis. Et dixit radix arisilologia. o. facit nasci carnes in vlceribus matricis & aliis vlceribus et maxime boc facit longa quoniā ipsa est debilioris siccitatis subtilitatis: et dixit etiam lignum granati confert vlceribus putridis et humoribus que fiunt in colo matricis: dixit etiam quādo pensātur matrix cum urina hominis prohibet dilatari ulcera que fiunt in ea. Sanat etiam ulcera matricis alumen mixtum cum melle et appositum e propio. aqua eius mixta cum melle. Constā. dixit de clime anci q̄ ipsum affum e pulueriz̄ando vulnerib? ipsi apostēatibus e antiquis vlceribus magis que fiunt in pectine e mulieris vulnā. Dia. lacinus ait. fit clistere cū lacte ad ulcera que fiūt in matrice aut cum eo solo aut mixto cum medicinis conuenientibus eis: fit autem lac mulieris recens multum: multa etiam ocera sunt o vlceribus in uinuersali i pēo libro que bu valent e etiam quecunq; valent in vlceribus genitalium & bicquare indeau illa capitula: obseruamen purgationem et alia dicta in alios capitū.

Capīm secūdum de scissuri q̄ fiūt i collo matricis.

S Cissure quādoq̄

in collo matricis similes ragadius q̄ fiūt i ano que si solū per fessū fecisse sed et doloris q̄ ajūtū matricis fī causē. Constā. dixit q̄ mellitorū ulceribus vulne e ani e aurum cū faba carapiani sed cū mello cum uel cū pollime ceū lini vel fenugreci. ffeces e ouī e piū ligda cū cera cōsū pendē mixta sanat ulcera vulnis. Serap. dixit. Allume e. ppte iomenus est bonū doloribus qui fiunt in collo matricis et fissuris eius. Bartho. dixit quando fissure est fūt difficilis consolidatio tunc imponē aliqmen cum melle. Et Auicē. dixit q̄ pulnis thuricie subtilissimus cū mello est fessissime impmatego. & tale curam cū uirde cū aqua solatri et fecisti. e de ulceribus virge quoriūq; cōsurit fissuri. ragadius ani e et in fissuris vulne concutiūt. vel sedm Galē similibus ad fistulas transeundum multa dicta sunt supra valere hic et patet totius.

Tractat. xvii. de ulceribus in tibiis e coxis genibus et pedibus.

Capitulus primū de ulceribus omniū istorū.

V Lcera que fiunt i

coxis tibiis pedibus et genib? nihil hīt ppriū ab aliis ulceribus cōbustis: q̄ si fūt putrida ut putrida curēt. si sint pcanat ut scaua curent: si sint sordida ut sordida curēnt: sic de aliis aut dicū; et in primo lib? de ulceribus in cōi et illic recurre. Unū tñ sciaū q̄ ista loca indigent maiozi quiete alius. pter pmptitudinem descēdēti huōrē ad ipsa: aliqua tamē cōa ponam q̄ ab antiquis ponūt. dixit Dia. mastix cū affungia curat ulcera tibiarū vel rupturas eius: dixit et ad molestiā ulcera tibiarū et cācro sa sicus carice sicce cū flore eris imponant: vtile tamē est cū eis permisce calcitū ut dixit Auicē. Dixit et sic de fistulis crudis idest acerbis sic crude trite et cū calcanto mirre ulcera tibiarū curant. Et Serapio dixit: sicus immature cum melle sōrdē ulceribus aliqui? a q̄buf emanat sanies similis melliz̄ Bartho. dixit q̄ ulcēs bus molestissimis tibiarū et etiam cancerali ulcere fiunt sicus carice pingues multū cū flore eris in dictis e ptuſe et superpos. fortissē enī expcant. Serapio mos fundo decoctio radicis ciclaminis proiicitur sup tibias: fert ulceribus q̄ fiunt in eis e fissuris q̄ fiunt in calcaneis et pedibus. pter frigus: fecidū bia. quādo coqtur cū oleo magio optē e quādo radix terit cum oleo uteri e tūgitur cū ea facit boc e: fert ulceribus mirge e pditur in medicis que mūdificūt ulcera sordida. Scit et expienia q̄ ulcera putrida mala que fiūt in cruribus sanat cārdius bidēs: tritus cū affugia porci nō salina et impōt. Sanat et q̄ vlcera difficilia cōsolidationis i cruribus facta sanat ferrus bonus recēt applicatum vno super eo quod solidari os sēper fiat inunctio eū unguēto facto ex thure mirra f. farcocol. la facto ex oleo mirtio. Scit et q̄ unguētus fa cū ex flercore canis cū lacte cocto cū ferro sēper mirabile in talib? cārcosis ulceribus: difficili bus tibiarū e ppte louise pcedēte ex aqua decoctionis radicis ciclamis sicut dictū e. Scit etiā unguētū e minio hoc uale: recipā receptā quere i pricipio primi libri p̄lo capitulo. Aliud secretū scio quod me bic nō pono sed in pcessū pōnam: si accidat mōqm os fuerit corruptū: tunc tū debes splere locū cauſico aliquo ut caro illa remoueat: e circa locū pone desēnū: e cōsequent moueas carnē: illā mundificatā cū butiro e cauſico pustatis. Et postquā caro cecēdeit os abradat: et rēouea: q̄ouqs remanet mundum. Et si fuerit necesse cauterizet: et dictus fuit in pmo libro de osse corruptō: post in alia ulcera curetur. In cūsū tamen q̄ totū os ēt mortificatū: et tabefactū dimittat: quoniam incurabile est. Ego in remotione buius cāsu fecindo curem e carnes usq̄ ad os et consequenter sepeto carnē ab osse e facto boc cū raspatorio operor. Caue tamen quantūtem cauſtic: quia periculū est in quantū tate ut indicēgo eni indū uni solatri nouū practicum. qui alium solatrem uolunt curare & uno apostemate de coxa prope inguinem e apposuit rupturam in magna quantitate e quasi totā coxam penetrauit cum illo rupturio. Ego autem i ira ista uocauta e cū indū ipsū indicauī eū mōtuitur. Et ita fuit er illo rupturio. tam f. secretis tenui propter scolarē illū fatis mihi notum.

Capitulum secundum de exoriationibus. que accidunt in coxis vel inter coxas et inimere.

E Xitinere causatur

quandoq̄ exoriatio: quare ista contingunt. Primo dixerunt aliqui q̄ hoc cio betonice facta in uino e sūpta in potu. pbibet itinerantes ab excoriatione. Et aliqui dixerūt q̄ si tuino sāc. e sic de fistulis crudis idest acerbis sic crude trite et cū calcanto mirre ulcera tibiarū curant. Et Serapio dixit: ficus immature cum melle sōrdē ulceribus aliqui? a q̄buf emanat sanies similis melliz̄ Bartho. dixit q̄ ulcēs bus molestissimis tibiarū et etiam cancerali ulcere fiunt sicus carice pingues multū cū flore eris in dictis e ptuſe et superpos. fortissē enī expcant. Serapio mos fundo decoctio radicis ciclaminis proiicitur sup tibias: fert ulceribus q̄ fiunt in eis e fissuris q̄ fiunt in calcaneis et pedibus. pter frigus: fecidū bia. quādo coqtur cū oleo magio optē e quādo radix terit cum oleo uteri e tūgitur cū ea facit boc e: fert ulceribus mirge e pditur in medicis que mūdificūt ulcera sordida. Scit et expienia q̄ ulcera putrida mala que fiūt in cruribus sanat cārdius bidēs: tritus cū affugia porci nō salina et impōt. Sanat et q̄ vlcera difficilia cōsolidationis i cruribus facta sanat ferrus bonus recēt applicatum vno super eo quod solidari os sēper fiat inunctio eū unguētū facto ex thure mirra f. farcocol. la facto ex oleo mirtio. Scit et q̄ unguētus fa cū ex flercore canis cū lacte cocto cū ferro sēper mirabile in talib? cārcosis ulceribus: difficili bus tibiarū e ppte louise pcedēte ex aqua decoctionis radicis ciclaminis sicut dictū e. Scit etiā unguētū e minio hoc uale: recipā receptā quere i pricipio primi libri p̄lo capitulo. Aliud secretū scio quod me bic nō pono sed in pcessū pōnam: si accidat mōqm os fuerit corruptū: tunc tū debes splere locū cauſico aliquo ut caro illa remoueat: e circa locū pone desēnū: e cōsequent moueas carnē: illā mundificatā cū butiro e cauſico pustatis. Et postquā caro cecēdeit os abradat: et rēouea: q̄ouqs remanet mundum. Et si fuerit necesse cauterizet: et dictus fuit in pmo libro de osse corruptō: post in alia ulcera curetur. In cūsū tamen q̄ totū os ēt mortificatū: et

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Minta. Copia gentile: Biblioteca Queriniana Brescia.

doloz⁊ Galie. sic dixit in.xi. pulmo agnitus ⁊ poteinus ⁊nsus factas excoriationes ex calcia menu sanat. ⁊ ferr. Pso idem dixit ō pulmōe a pri ⁊ dri qui ulceratō ⁊ sperf et ulceriba ⁊ duricie bus ⁊pter strictura calcianēt cum fact pulmo i potis sicc ⁊ trunq ⁊ apposit ⁊ ide ⁊ pt ⁊ pmo q ri. Falcē ⁊ excoriationes a calcianitis fcas sanat cinis foleatri calciantorum ustusfori ipo situs aut et ft. ⁊pter tuidozē fiāt. Et Serap. dixit q hc cinis sanat strictōes q ft. ⁊pter calcianitis. Galie. sic dixit in.xi. veteres aut pelles ustas scisp fcrit ⁊ipsere lesionib⁹ que ex calcianētib⁹ aingit ⁊ q ēi oppositōe qdam hoc facist. Serp. unt q ⁊ pelliō ⁊ ipsa tollat illud qd fit ⁊ pt interna de fola inferior fotularis quādo adurit. Et unt q ⁊ sole fint de cute arietis ⁊ solidat excoriationē q fit in corio. Ettiq iste Dioranus dixit fercius galle recens inuncti sanat strictōes que fiunt ⁊pter calcianitis. ⁊ dixit enim coarc oni astartis cū mirto pitritones pedum ex calciamētis factis sanat. Auicen. dixit pomū cinis pellis mulionis ⁊ similum super adustione ignis ⁊ fit per ulcera calida q fiunt sine apstre. Et ē medicamen excoriationi pedū a calciamēto et cossarum et fistulis. ⁊ Auicen. dixit succtus cepe cum pinguedine galline ⁊ferr strictura que fiunt in pede propter calciamenta que dicta sunt in precedenti capitulo in isto dico ualere.

Capitulū quartum ⁊de scissuris ⁊ excoriatōibus q fiunt propter frigus in pedibus ⁊ calcaneis et inoeanur le bugance bononie.

Iunt scissure et

excoriatōes frequent in pedibus ⁊ calcaneis ⁊pter frigus ⁊ in uulgari mō uocātur le bugance: ⁊ fi in digitis pedū fuerint similiter ifta nalezent. Et i doc dixit Dialaqua maria fola calida applicata scissuras facta propter frig ⁊ in membra sanat. Ut rū hoc uaret ad ēgō ulceret. Dixit et semē citri trium ⁊ cum aqua mixtū ⁊ superasperfti scissuras q fiunt propter frigus in pedibus est illius p stidium singulare. Et ⁊ et scissure eorum ō coctio raparum cum pes in ista teneur: sanat q dicta scissura ad ⁊ ego dico q illa decoctio frequēta tollit frigus manuū et pedum ⁊ idem facit rapa coctā et emplastrata. ⁊ pico etiam q inuncto facta cum oleo zo. bulito in rapa cōcauata illas sanat. ⁊ ita fit ulcerate. Oleum et bulutum in semutare radicis affodillorū et superinuncti eadem scissuras sanat. ⁊ pulmo pulmōis leporis aut et pulmo apri ulceribus q fiunt a frigore. ⁊ ferr. Serapio dixit lentes coctē in aqua maria scissuras q fiūt propter frigus sanat. Et Dia. dixit q magnum fini stidiū. Dicit etiam q aqua decocti onis ozobi super scissuras pedū et pecta sanat. ⁊ q Serap. decoctio radicis ciclaminis fricātur super ulcus q ⁊ ferr ulceribus que fiūt in calcaneis ⁊pter frig⁹ et qd radix coquit in oleo ārīqno ⁊ inūgitur cū eo facit: boc dico ego ⁊ boc sensit Dia. cū dixit q radix coquēt cum oleo et prodest magis q ē decocto. Et dixit cū fola dragatice coquatur in uino ⁊ ponitur sup scissuras que fiunt a frigore ⁊ tunant. Auic. ad solure dixit dragātea linitur cū uino sup scissuras frigoziq. Et Dia. dixit eiusdem q ⁊ prodēt dixit etiam decoctio bete ⁊ radicis ipsius ponitur super scissuras et prodest q fiunt a frigore. Et ⁊ ipse dixit oliduni mirtum cū aqua dipe uel asīgia porcina curat scissuras pedū q fiūt a frigore. Et Barth. dixit q ⁊ pert tbus aut cortex thuris mixta cū aliugia porcia eliquata et superposita scissuras pedū que fiunt propter frigus. dixit etiam quādo alumen tamenus in aq coquitur ⁊ linit super excoriationes que fiunt a frigore ⁊ pert. Et Bart. dixit q uaiet ad tunoz qui ante ulcerationē existuntq maria rephnit fumentem. Et idē ⁊ eodē ego q ipacie alumen ⁊ oliba. Auic. dixit ficus acerba cum cerato ponitur super scissuras frigoziq. ⁊ similiter lac cum dixit eram alumen filustre ⁊ pert scissuras frigoziq. ⁊ Confert etiam fecudā ipsum illumin ⁊ fica cū oleo de citonis. ⁊ ppte dicit aliqui mirtū cū oleo amigdalarum dulcium. dixit etiam cinis cancroz finiqlium. ⁊ per potius loco ⁊ nat mirtus ⁊ scissuras. Apulē dixit herba ipsius veneris cortua bene ⁊ in oleo decocta admiscē eram cum calcanto secunde speciei q̄ tum sufficit ⁊ facies cerotū ⁊ impensis scissuris mirabile rem pectinus. Et Dia. dixit succus fotidi cum cumino curat illas. Dalia. dixit si squilla cū tapla fiuntur super pedē utilio est scissuri q fiunt ex frigore. Et Serapio dixit si illud quod est in medio cepe squille coquit in oleo ⁊ ouf solvat in eo ratina pni et ponit in scissuris pedū que fiunt ⁊pter frigus curat eas. Et Apulē dixit q ⁊ illud q̄ ō in medio squille fit cōmo de ferue tantū ⁊ superponū curat eas. ⁊ dix Bartholo. q coquat ūtūq ad diffolutionē ipsius et pdest. Et Dia. dixit oleu mustolinū valet scissuri cuius in tempore hiemali. ⁊ Canar et mel silucibe habes odore thimi cocti cū albumine eu mirtū ⁊ superinuncti folij etiā mel coctij pēt sol ⁊ coqatur. ⁊ Falso dixit cinis cancroz cū oblustor mixt cū melle coctus scissuris manuū pedū q̄ am ⁊ excoriatōi q fit a frigore ⁊ conqo valet. Dixit et emplastri facti ex unguis aiū albulis cū oleo curat scissura cutis pudicum q frigidi tatem: similiter potest ide cinis epatis cum cū oleo mixtus ⁊ emplastratus. Et secundū Auic. idē est cinis carnis asini. Dex ⁊ plato dixit pulmo leporis aruiq ⁊ linitus curat scissuras ex frigore. Et ego ⁊ credo et sic o ⁊ unguentū nostri scripti in ca° ō scissuri labior. scissuras manuū ⁊ ūgitū cā sanat. ⁊ similiter pedū ⁊ aliarū ptū. Mno et parum ⁊ scindat per ūterem. Et ⁊ o calidus applicet sunt excoriationē factam. ⁊ calcaneis ⁊pter frig. Et et q̄ cathabū in ūno cōtū ⁊ superpositum duriciebus que fiunt in manibus ⁊ pedibus illas sanat.

Capitulum quintum de scissuris que fiunt ⁊ pedibus spōte et excoriationibus.

Scam autem con

sequent in hoc capo breuē de scissuris q fiūt in pedib⁹ spōte ⁊ excoriationib⁹ ⁊ fic sermo me⁹ pu⁹ q̄ ūtt libri erit finitus. Serap. dixit fissami limitū cuis melle ⁊ pert bitubius scissuras ficcas in pedib⁹ et illas molliter id est uotius. Auic. q ō pōt ex olej. de fissamoylis aiū scissure fiūt a siccitate; et dixit et quādo ficus crude tenū et miscetur cū calcito ⁊ pert scissuris cutiū. Barth. et idē ⁊ pri mātrepdixit et fit emplastru ex polipodio et ⁊ pert scissuris digitū. Et Bartho. dixit q coquant in aq uel in oleo et fiat limitio uel abluto et ⁊ soli dat scissura manuū et pedū et aliarū ptū corporis ⁊ et dixit Serap. q̄ accipit ex sandaraca et oleo ro. et linitur ei eis ⁊ pert scissuras q fiūt in ūbris mādbus et pedib⁹. et idē similē dixit de sesere expertū q̄. Dixit et q̄ mel coqtur et pōnitur sup scissuras cutis solidat eas. Et Dia. dixit q̄ galla cū ūtūs calcanei q̄ pedē fi pulatū. ⁊ pata cū sapo capriuo ⁊ pere. ⁊ dixit iterū mirtus sicca cocta in uino uaet ulceribū manuū et pedū. dixit et oleū mirtinū scissuris uaet et ragadias et fices sabiei et scissuri ani. ⁊ emoroidarū. et Barth. dixit oleū mirtinū et semē mirti et extremitates eius cocte in uio dulci lanadē facta ei eo et ei illis suppositis sanam scissuras pedū q̄ fiūt ⁊pter ūtr q̄ illa manuū q̄ fiūt. ⁊ pt opera alicui ⁊ ei dure. dixit et olī medulla cruriū uaet scissuris manuū et pedū. Dalia. dixit medulla ossiū boū. pdest manuū scissure ⁊ pedū. Landabilio ā ceruina de hic ⁊ turpentū ⁊ capragis ⁊ ē cui hoc plurimus ficce. Falso dixit cerotū excera alba et oleo zo. facti curat scissuras manuū et pedū. ⁊ uaet ubi fit polō ⁊ pruritus. Et ē unguētū ro. cerotū hoc dixit ceta oleum de mastice curat scissuras manuū et pedū. dixit ceta cancri marini positi sup scissuras p nentes in mēbris si ficent ⁊ superponitur singulis diebⁿ uaet cōra hoc. Et ego dico q̄ si scissure fuerit pter biūor calicis ⁊ ad propē siccitatē q̄ tūc cōseruēsi ā pter frigus cinis eor uaet ad ūtr. Auic. lactuca assni fit emplastrū seroffius q̄ adipe ⁊ linit sup excoriationes. Dixit et lumine elebos albus et niger cū lacte ⁊ ad excoriationes uaig ⁊ fit cū ipso emplastrū. Dixit et aristo. q mundificatiua ulceri sordidori ⁊ malignori ⁊ excoriationis ⁊ generat carne ⁊ pprie longa. Et subdit q̄ ē cū ureo replet ex carne ⁊ logiro ⁊ radice Dex et cinis fol ⁊ coraiis centicis pōnur sup excoriationē ⁊ sup vlcera putrida ⁊ sanāgnī exptū est q̄ ⁊ rollatur radix vitis albe aut fumitatis ipsius ⁊ teraqr cū sale ⁊ suppōnatur. ⁊ unguētū ex supra scripto. de scissuris labiorū ⁊ pert in hoc c. Et specialē unguētū Gul. ō ma. ⁊ iat aut in ūtis purgatio sp ut i alis. dicti ē cū medicina euacuate materiam a distal. Post purgatione fac hanc ablutione. ⁊. Rū gule caballine barbe ircine ⁊ extremitatis rubi lapacij aij. coqatur in aq et ⁊ fiat abluto. Unguentū ad id si fi fuerit ulceratio ℞. tbucie albe. clunie argēti plūbi usti. olīi ana ⁊ cūtur subtilissime ⁊ cū oleo ro. sup laminā plūbea cū pistello plūbeo fiat cum usqq ad tbās mel ⁊ redigatur ⁊ ex hoc locus inūgatur cū pēna. Si autē ulceratō fit in loco tūc pmissa dicta inūctione pul supadad hmōi ℞. stercoris pueri exiccati pē i pul. coriei cucurbite ficce. fiuci riquiticie aā pē i.s. ⁊ fiat pul. ⁊ addat par. pul. succari ⁊ magis exterget. Aliud ad ēs ℞. lane succide ut le ipoqthidos. fiuci lactuce. albitis oui aā. pē i. fiet mentes pre fiskolei ro. ⁊ mirtni fini. ⁊ ūtr fiat et ad mollificationes. addato modico vini grānatoij. Et pūi et ē q̄ cinis foliotij glandiū cū melle fanat mirabiliter scissuras q̄ fiūt sub pedibus q̄ fit cū ulceribus. ⁊ fi via udere de ul ceribū q̄ ē in ca. pptio. Et fic est finis buius quarti libri Amen.

Explicit quartus liber

de vlceribus a capite usq ad pedes.

Incipit liber quintus

de decoratione omnium membrorum.

Onipotēs

rōs q existens immobilis cuncta creauit, et cuncta mouet in homine concreando ipm diuersas partes cōstituit, quia omnia membra suum debitum sortita sibi inuicem afferent iniuamentū. Cerebrum ergo in oppositō cōdis cōstituit ut immensas ipius calidiatem cōtempere: fruerent in uis ipius cordis q̄ mors! inuiles corporis uiderentur, quapter in oppositō ipius qa in supremo loco generatum ē cap in quo collatum est cerebrum. ⁊ dos spiritū. rere contemperāsicum igē in summo collocaui est capt/cuius pars principalis est cerebrū. merito a dispositione capitis ē incipendū; primū aūt a capillis tangā a partibus extremis capitis principium sicum. pternisq generatione pilorū ⁊ causis eius: veniam ad colorationem capillorum.

Tractatus primus de coloribus capillorum.

Ca. primo de denigratione capillorum.

Apillus assumit ge

nerationē a humosa materia eleuata ad

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright Biblioteca Queriniana Brescia.

ipsm cap̃ er actiõe ipsi calozia in ipsm huiũdi ẽ bibira in pozofitatib̃ a frigiditate extraneas cõdẽtaẽ formas pili negritre fm q̃ pozofitates fsit minores vel minores pili gnant grossiores ẽ subtiliores: si pozofitates eõt recte pili erunt rectisi tortiso pili enir caispi aut bẽ a Galẽ de apleriõib̃. ⁊ ex hoc ẽt pz q̃ si materia fuerit multũ adusta pili erũt nigri. si ẽ pili erunt albi: Pro quo nõ q̃ vbi fuerit pitio de capillis ⁊ de pilis intelligat. vñ dicit capillius q̃ capitis pilius. Secũdũ iraq; Dia. ex denigrãbẽ capillos fuit stipites ⁊ folia rubi ⁊ pprie rubi cãis ⁊ fructuf eius ẽ rube. ⁊ bẽ tãq; inũ. ẽ in aq̃ vt liriuio coquiãt ⁊ cũ cap̃ lauẽt: idẽ ẽ operãs ipsos eiusdẽ dixit ẽ liquã capillos inficit disseperãti tamen in liriuio. Dixit iraq; Serap. decoctio foliozũ ⁊ fuach denigrat capillos ⁊ ẽ fm Auic. dixit ẽt decoctio foliozũ ẽ ligni fabrie capillos denigrat. dixit ẽt decoctio foliozũ mirti denigrat capillos ⁊ similiter grana ⁊ liriuio cocta ⁊ pulmirti dissoluẽdus in oleo denigrat capillos: dic aut radices capillos corroborat. Et Barth. dixit q̃ folia ffuctrix fortius denigrãs. dixit etiam indicum filuestre denigrat capillos. et pilos barbe. Et Auicẽ. nocat ipsũ nil dixit etiam mirt cipsũ quãdo teritur ẽ misceẽ cum aceto denigrat capillos: similiter folia eius ⁊ aceto cocta vt dixit Dia. dixit etiã quãdo coteẽ ⁊ clamdio cõgtur in aqua, bõce mollescat ẽ ponẽ super capillos et pittatur tota nocte: illi capillos. in nigrũ. Dixit et eos fpõe muraldoãnori quãdo adtritũ ẽ cũ embliciẽ ẽ beliricis ẽ miscẽ cũ eis modicũ amigdalarũ dulciũ ẽ cõficiantur cũ melle tingit capillos in colore nigrum q̃ pati fit fieri cãsidrit ẽ liccuio extremitatis cũ fm. Leodere nigre penitrat capillos. Rogerius dixit oleũ de fraxino habet hoc ꝓpãsissimum: morphea albam soluere et ipsam et pilos denigrare. Rhazes dixit sanguis nãri nigri sicẽ ẽ minũcia cũ oleo onfancino canos capillos denigat. dixit etã oliũ cornicis denigrat capillos. dixit etiam ouia cicõnie cum vino soluta denigrant capillos: oportet ẽ cum pasta fremẽ et oculos cõdoppiãge liquos ile defecẽdae et tingit frõte et oculos post tincturã capillorũ oportet cap̃ abluẽr iniũgere cũ oleo onfacino in quo soluta sit adeps vri sel aprij. Et dixit etiam ouu irundinũ cum felle cãpre mitra capillos denigrant in nigrũ. Gãsdam dicunt ẽ lac asine summe denigrat capillos. Rasis dixit q̃ se suffumigãuerit capillis eius fient albi. Si postea accipiatur cepum cozũ nigri et runa recens et misceantur cum oleo et inungantur capilli efficiuntur nigri. Dixerunt tũ quãdo pilis rasis a capite inunyeris cap̃ cus cuius cotuorum efficiuntur capilli nigri. Et idem dixit fe ytus Plato et Chiran. dixit et etiam Rasis. Rhmiraldonarum nigrorum galle aã. ʒ. j. mirti ⁊ lymnis eris aã aur. ʒ. falis geme. dragãti aã aur ri. ʒ. pulueriseãtur: et conficiantur cum decoctõe dattilorum et superponatur capiti. et est mirabile. Dixit et q̃ galle ad quãtũtẽ libr. fricẽ in oleo et cũ oleo cocto et alcẽne ⁊ drogãi et e re usto et falisgeme fiat liniũtũ de quo liniat cap̃ et barba paũa tamẽ lauata cũ aqua calida q̃si mialbus eriteata et liniat locus cũ liniõe isto et dimatur p ser horas et p̃ lauetur ẽt enim optimũ ad canicie denigrandã. Et Constan. dixit sucẽ hor. fabe in mortario pistat. ad solẽm capillos denigrat et siccitatẽ ẽperat. Dalmit dixit flos fabarum si teriẽ in mortario plũbeo ⁊ põatur ad solẽ fit de eiso spissimũ. ꝗdas optime denigrans capillos. Auicẽ. dixit acacia capillos denigrat dissoluta in liriuio et ẽ cũpe lotio. dixit et ẽ mbici mirabolani si ẽ liniẽtũ coquãtur et in cap̃ lauẽt ⁊ pprietate capillos denigrat ⁊ cõfortat radices capillorũ et prohibet casũ eorũ. Dixit etiã aqua gallarũ capillos denigrat. vers. Serapio dixit q̃ infundat in aqua ⁊ aceto. dixit et eo denigrat capillos. Et inter pdnit hoc. R. mirabolanorũ nigrorũ et emblicarũ gallarũ pl. ʒ. laudani pl. ʒ. x. foliozũ mirti et granorũ eius pl. xo. ponãtur pretes dies in tribus libri. oleũ. deinde decoãtũ. dẽce ingrossẽtur. et fricẽtur cũ eo capilli. Subdit q̃ si pdẽ. ʒ. ʒ. ʒ. foliozũ denigrat nabẽ ẽ phebet malicias eius a cerebro. R. Seccio apulti ad odorẽ dis corpis et colore. R. fanfaci. ʒ. xl. ris. ilirice. ʒ. xl. cere ʒ. xl. amõi. ʒ. viii. melliloti. ʒ. x. oleõ. ʒ. i. tere. iliatur. misce cũ succo violar. aureũ ⁊ decoquãt usq; ad mellis spissitudinẽ. Sed. de. Vi. dixit hoc fei nebemẽter denigrat. R. de melle. Iuni ne mcibus ẽtrũ ẽ cũ urosis tuo cõtice. fiat ab arbore accipiũtur cõquãtur aliasẽ iuge cũ libri trib. alumis fciffi et in olla noua ponãt. postea supõatur eio oleõ lib. xii. et dimatur nec bõdẽ nec fico p dies. xx. deũt et eo fiat capillus iuõ. Ad q̃ fortiũ fie capillos denigrat. R. Cinẽri cerri folidi nõ putridi lib. ii. litargirii albi libi bulist in octo fialis ad usq; dũ redeãt ad libiii hoc ita ad si repida ipsõ capillos fiũt flauos decoãtur. si at aliqntulũ calida illos rubere facit Si nero fortiter calida illos denigrat fortissime tamen cautela in imponẽ ipsi ⁊ mazie cum impõit calidũ q̃ aduerset cutẽ. Sed ẽ ẽ pricti. q̃ si rollũt cũmin. ʒ. xl. cop. ʒ. x. et pulfuligis. ⁊ bulisãt pecia ẽa ⁊ aliq̃ uio bono fõsicut cẽt robola nel aliquod uinũ bonũ. Et cẽ illo uino bono liniãtur capilli fubito nigro colore et pulchro tingũt fiat ẽ hoc q̃ longũ ẽ capitis et exicatõẽ capillorũ. Dalb. dixit Inuniãtur cedria cũ oleo ⁊ fiũ. oleo capillos denigrat hoc ẽ in frigidis et humidis ẽ ꝗ ꝗ dixit ipse in pilis suis alie mulieres ruffice mistãe adhũc pe cẽ ligãtã et inũgũt radices pilorũ: et ẽ dimatur firme ⁊ ẽ nocte. Et dixit et auctoritate archigẽne nigrificat capillos radix cappar. cum lacte mulieris aut asine usq; quo ita pa per occoẽ ones fit cõsipa et in nocte fiat cappãs ẽ vtẽ. fm Auicẽ. vrina ẽ canis ꝗnata per. vi. diez coãtẽ ẽ pruni coctẽ ad mellis spissitudinem denigrãt. Inde facili acẽsibilibus dixit Galienus q̃ oleũ agiterũ cũ plũbo in vase plũbeo ẽ repositum in plumbo cum inungitur est bonum.

Capitulũ secũdũ ad conseruandũ capillos mũdos ẽ pulcrificãdo ipsos et flauos faciendo.

Q Hoc direxunt ali

q̃ q̃ capillos ꝗfiat lipidos ⁊ saltos ab oẽ immũdicia farina fenugreci. q̃ ẽ in aq̃ coq̃ẽ ẽ et mundẽ q̃ ẽ. Et ante hoc. fenugrecũ capillos capiũ ab oẽ immũdicia limpidos fiũt: q̃ nerissimũ ẽ ẽ exptũ ẽ. Et Serap. dixit lorõ facta cũ aq̃ fenugreci ꝗ fortat capillos mũdat a furfurũ? cõ. ⁊ ẽ fert pterũtũ. hũidũ ẽ fiũt in capitẽ. Et ẽ q̃ cotẽ ẽ nisi admit et miscẽtur cũ mino ⁊ oleo ⁊ liniũt ẽ de capilli infãtium facit capillos pulcros et bonos. Barbo. dixit q̃ cinis corticũ duarũ nucũ nucũnãrũ cũ oleo ⁊ nõ mure ⁊ iniũ facit q̃ pueri capillos fortes et pulcros emittũt. Kasis dixit oleũ costinũ red dit capillos pulcros. Et Auicẽ. dixit q̃ ẽ ꝗ fiũt inuenũtur in capillis cramõ. Dilãpoico ego in hũ tũ pectẽ colore pulcro capillos decorat. Eidẽ dixit q̃ si fiat liriuũ ex cine ligni cedẽ decoãtũ tantũ et ex eo fiat cap̃ lauẽt. fiũt capilli flauũ q̃ duos mẽsãs loto tãti barbasãt aurori ⁊ aqua coctã flami colore facit. fiũt dixit ẽ i cap̃. q̃ hũ ẽ q̃ colore albũ ⁊ aureũ facũt in capillis. Et confectio q̃ flauos reddit capillos et pulcros. R. abuẽcẽ coctũ foliũ mirte spice nardi aã. ʒ. ii. olei rosũ. lib. i. et teredẽ ⁊ cũ oleo miscẽt ẽ q̃ albẽcis subliniẽt ẽ ẽ hac q̃ subliniãtur loto capite et terso limãt capillũ. Aliud ad idẽ. R. lupinorũm mure aã. ʒ. x. Flassagie fecẽ mini aã. ʒ. iii. aggregẽtur q̃ tria et cribellata cũ mãu ⁊ q̃ ẽ ẽ q̃ ligẽrũ mitis sit extẽt. ⁊ liniãtur cũ eis capillũ et necẽt tota nocte: mane autem lauetur caput et reciperetur hoc ẽ fient flaui.

Capitũ ꝗ de rubificatiõe capillorũ.

Q Aia multi deside

rãt capillo rubeos habẽ expedit scire q̃ eos rubificãrũ ꝗ ꝗ ꝗ

in uiteri post fisos de fica. e genestrā l lirinio aliā ponit rafiraj bruscī et cortice citri/ parisiē seu ponit radices, acciane ē radice berberis et flore cardami. ⁊. Secto alia q capillos flauos facit. ℟. cortices radicis capparī/ fuburria sabuci filuestris seū rafani, mel. ⁊ robilie. ennie succe stercus iridinū, teratur. ⁊ agitet diu cum felle tincino et aceto tunc ⁊ ex eis liniat cap ⁊ mittsfa lotio et exicetur. ⁊ suffumigatione eus fulture reiterata ⁊ teneat fup cap. ℭ. Ij ueto capilli fauri fuerit albi. tūc eos assuescet luctio cum oleo sabucino. Aliud expū. ℟. alumīn teci. de diteperi ipni ⁊ aq fumali calida et p̄ fac bulire ⁊ fistim usq ad aliquā grossicie ad. deinā apponē. dragāt. 3. ⁊. deinā boc toto bulito ponāt in nāe terreo ad solem per octo dies. deinde lana capillos illo liquore et erunt albi.

Lorinium quintū de tardādā canicie.

Anicies est pilorū

dealbatio. q̄ canicies ē duplex. natural. ⁊ īnaturalis. hic tamē ē agitur nisi de īnaturali q̄ fiet p̄ senectū. ⁊ cuius ē. ℭ. medicina ut dicit Auice. ē habīdantia flegmatis aquosi putrefacti generati ex rebus debilitātibus colorē. ⁊ ē cognitio. hoc ē diuersē ⁊ ēsaci malicia et ē ensthe fortes et minia lotio capitis et cobopta excessiua. Signa canicies sit sanis maiestatis. indicatur enī q̄ canicies fit mala et suspecta. mas nidē q̄ mores nexilli fini applicauit. ut uolunt Galenus. Pro quo nunc nō q̄ propter denigrationē capilloū vel prohibitione dealbatōis eos ⁊ melius multe mulieres ad malū deuenerūt. quia ad curarū ⁊ ad infrigidationē capitis ad epilentiam ⁊ ad apoplexia ⁊ sic de aliis. quare reuōcēs canicies ista. sit frigide ⁊ siptiuet ut in pluribus. In cura ista habes duplex regimen vsle et priculare. vsle est in dicta ⁊ purgatione ⁊ ablatione flegmatis ⁊ cultodia ne gtentus de ipsis medicis satis dcīs fuit in capitulo de vnīcimia p̄mo libro. ⁊ illic uide. trifera saracenica mirabile bēt ⁊ mūē in rerardāda canicie et fenectute ⁊ oprimet pilos p̄ā. verū dixit Auicenna. ⁊ ē. q̄ ē. ⁊ ē. ⁊ ē. ⁊

Aliqui dicerunt, q' ova formicarum super loca fricata p' unctione piloruꝫ, prohibet ortu. Aliq' dicit q' guma nino alba et aut brionie vel yrtice hoc facit. Auic. c. 8. Ra fio de hoc dicit in suma mi opii pisilii cocta cu aceto et ad infusuꝫ mi nigri cu ea. Rosa, hedera si fuerit in aceto co cta, et dicit Auice. fem urtice cu oleo et eis q' depilat poles eu fortunilinea. laudat chimolea et cerusa plibi cellitre aliqs pl. c. et tere cu aq infusuꝫ albialiqui laudant simaruam ferri cocta fortiter cum aceto.

Capitu tertiu de subtilitate capillo.

Ontigit sepe capil

l of grossof ce ds is scire eos subtilia re et subtiliaꝫ, ni e in nia in pnoses eoꝝ. Alig ãq dicerit q' decoctio iupi subtilit et capillos. Alc. dixit q' farina e' fuppolia ual et. Auice. dixit q' lupini subtilitat capillos. Isaac dixit, si fabe fuppoiat locis. in gb' nascit fiu pili subtilis ac defecti faciut pili. Dia. dixit q' fiat fricatio in balneo cu farina fabaꝝ sup lo cu vn cuulsi sut pili oriuntur ibi pili subtiles et exiles. Et idē Auice. dixit. Ra' dixit q' signi cotui capillos subtiliaꝫ. Serap. dixit si fiat cm plastri cu cortice' palmari sup loci unb emisi sut pili oriuntur ibi pili subtiles et exiles. et idē Auice. dixit. Ra' dixit q' signi cotui capillos subtiliaꝫ. Serap. dixit q' marcilla fact capillos tenues et crispos. Et si radices capillo. insigni tur ci chimolea diffolata ci oleo mir. capillos subtiliat. verum Dia. dixit abfolute chimolea capillos atenuat. affoniuꝫ et pulueriseꝫ diffo luti ci aq' q' limitis capillos tenues facit. Et ar affoniti idē q' spuma nitri. et idē facit fiuꝫ in lixiuio diffolutiꝫ. Constā. dixit fal armoniacus pulueriseꝫ et capillis supaꝫ spsii cof subtiliat. dixit et si nitri, optime ferit in lixiuio. et fiuꝫ et subtilia capillos. Rasis dixit solus capillos maxime atenuat. pprie affricatiꝫ atenuat capillos pulueriseꝫ et autem baurach. nitrum.

Capitulu quartu de acceleratione pilos.

Portet nos sepi

us supiori opari cōtraiu. Accelera re ergo pilos i capite et barba nel ali a liis locis, et ipos plōgare et multiplicare, et ipos et cast prohibēdre de ipis. Alter dicēs in cinēs ab accelerē ogt' pilos. et in hoc Dia. dixit cere ci aloe i spia mari fricata capill' cre ria pstardiret et cum ā' adep capill dicit pstare et crescēti q' bugacias curat. Et cōstā. dixit q' albinitio q' nocia albedhec et ipm fucui i barba pili cis' nascūtur et rarificat cutē et potest ē pit ci subtilitate q' pūctiōe. Et Alch. Ra' dixit q' oleo ipo' sicle' dixit enfordiu qui oleo lucum mirabilis facit nasci pilos. Anēzoar sic dixit si i uncinē accidit calinicies sufficit i cura ipō

inūgē cū ci oleo amīg. dulciū qm illud habet acutatē bīos. remouē' q' si in senectute accidit ipos. Et i cura. Serap. dixit q' cōcute marine purpuree et si ille a gbus accipitur blace brise ciz accipitur et coquitur i oleo q' sit liniū et co retet capillos. cadētes. q' facit oriri capillos. Barth. dixit. q' hoc uerē q' si capilli cadūt. pōt biuidiatē corrupti. q' idē pīt alia ostracā ipos bili. Alch. dixit sel porca. qm miscetur cus oc et pprie mel facit nasci pilos in capite ipsius. cū tui et ficca falamandria teratur e cū oleo fiat ālguēti. ex quo cui liniatur p' ōq' loc' fricatiu. e prius donec locus rubeat facit nasci pilos. i oco et si nasci ibi fuerit prius. Et Videtis quē si lacerta uiridis fine capite longe buliat i oleo de quo locus inungatur: deinde superaspergatur cinerea cētis pellis capitis et tabiatis pili renasciuntur. Ra' dixit si uis ut in capite eius pili renascāt laua eū lacte canis. et dixit eius q' ster' daing cū oleo mir. crescē facit pilos e melioraꝫ eos. Albert' dixit sanguis ipse cerui et limina pilos reddit firi: et dixit etiā eius c. ricci terrestris cōbusti cū spinis cicatricibus pilos reddit. Aliqui dicerunt q' folia blitis cōusa e applicata pmissa scarificatione pilos nasci facit quando casus ipsius et humiditas sup cutaneā accelerat etiam ortu pilorum et marie i barba inungēdo facta et frequētata cū oleo de sticado. Et inie et abrotani mixtus cum oleo de squinātē et inunctus pilos nasci facit i barbaet idē pōt oleum de squinanto solum. Auicenna dixit de sanionico. fic oleum eius facit nasci barba que tardatur. Et idem pōt fecidus ipm abzotania qñ decoqtur cū qubusdā oleis pp sua aptitudē. dixit et aq capillos facit nasci pilos. Fecido ceo o aq capillos. sit aq subtiliū cōis. dixit. Ric. Auice. cū uenter leporis fit et fiuntur cū uscido' e fricado sup farragies obruntur e medicamē originis pilos. super oculum tenitur et administratur cum oleo rosin.

Capitulum quintum de multiplicatione et prolongatione capillorū.

Iri secundo me

dicere de bis q' ad multiplicant pilos. e p ostāt cos. Et p' Hanc dixit decoctio fridili fisicrinea capitis si abluatur plōgat a furfuribus q' mūdat. Auic. cū dixit. b b' sic fisamum plōgat capillos et pprie succ' arboris et' q' folia ipsi. e lut cos. e rōnet. furfures. dixit et si se Isaac calamanti et cortices ulti e pulueriseꝫ. e ci si ba tepati capitis ad olescēti. i modū caraplasi ipsius cop. capillos. ostrāt et augmentant. et ra aloplicā mag. Dalia. dixit embici capillos ostrāt radices eorū solidant et denigrant. ipō bētq ab eis passīdes cū decoctione capilloū ueneris quādo affiduatur capillos multiplicat Constan. etiam dixit in pantegni q' cinis capillo' uenēs asper' loco capillos facit renasci

Alch. dixit capillus ne, q' oleo mir. et nino pōlongat capillos et prohibet ne cadāt. i senectute dixit de cinē aspo loco capillos. Et cōstā. dixit de nuce q' ipsa pistata cū melle aut fabe et capite lēdē abluto i ptia aloplicā e aliaꝫ passīdes capillos prohibet eloganā cof. e crescē facit. Et aliq dicit. q' loquit de foliis uiridis' nucis. videtur ā. dico ego log ē nuce uiridi. e ti foliis secidā uerba sua. Dia. dixit coniū nucis. dulse trini ci oleo e uino capillos infāti' inūcti bono redit q' aloplicias sanat fine emēdat. Alch. dixit folii lētisci deseccati qtiti et epslastrati sup caput facit cresce capillos. e plōare cos. e integoffē q' dixit et Alch. fricatio capillorū cum semle thafisagie. e ostrat capillos. e plongat eos. e cōfnat ab omni varietate. e inficit pediculos et nicē. dixit et uenter et intestina leporꝫ cōbusta in forno in olla e trita cū oleo ro. faciūt crescē capillos. Rogerius dixit peradice nenufaris. q' si ide fiat troli. e diu in lixiuio ditat ablutō facta ci oleo lixiniū capillos plōgat. et multiplicat. e clarificat ab sepe e exprui. Sidelia dixit decoctio melle cancrice ptiu. q' ente sepe loco capillos multiplicat. dixit e etiā fimi capiuiū cū q' oleo iniūc capillos multiplicat. Ra' dixit sere paing. crescē facit capillos et meliorat eos. Et etiā Sidelia si loca melle inūgat et superspergat cinī lacerte uiridis. capilli multiplicantur. et tiā lacerta uiridis. e signifuge cōficātur cū oleo laudā capite inūcto pili multiplicētur. Dixerūt aliq uetē q' si ere cōe ci fnia mini. e fnia maris fricentur loc' pili multiplicātur in eo. Et idē dixi. Dia. dixerūt et q' inunctio facta ci adipe ursi capillos augmentat. Sidelia dixit si adeps ursi misceat cum cinere panis coqtacti e salsi ustorum pilos multiplicat. dixit et q' oleū de mirto constringit origines capillorū et confortat eos. e denigrat. e secundū Dalia. confert furfuribus. Et Serapio dixit decocta fructus mirti cum oliolio magnificat e sturi cavellos retinet. Et Constanti. dixit q' caput a furfuribus mūdat. Dixit etiam Auice. si mitius decoqtur in oleo fisamio capillos cōservat e facit durios. e fortes e ad operandū et aequatur in aqua eius. secidā et Auicen. laudanum pistolium i oleo mirtino e vino capillos servat e facit durios e fortes et idē operatur et coquatur i aqua eius. Secidā et Auicen. servat e prolongat e inspissat sed hoc non fit. nisi in aloplicia nel calnicie cum ius cutis incipit apparere. Et Barth. dixit q' pōt addi mirra. hoc etiam dixit Avi. Dixit et si fiat liniū ex cinaridibus mirtis cū smara multi generāt capillos et etiam cinarides coquantur in oleo donec oleū inspisset et quo bolsa feet inunctio. De compositis parum loquit. e solum ponā compositis expera. est alia res iudere require ad Ra. in capitulo illo. Doctrīa facit nasci pilos in barba nel superciliis et multiplicat. R. papaueris nigri foliorum mirtelorum capillorum veneris. spice nardi. cyperi semiis apii emblicor. cipressi. aā. ʒ. i. coquantur in lb. iii. olei mirtini in duplici nasc. e. fit calida rium plenū aqua e coquatur usq ad consumpnē aque. deinde accipe cortice pini laudani ad etiam parte. ʒ. i. pulueriseātur subtilissime e addatur in pdicto oleo. e mane e sero fiat inunctio

Item aliud. R. antimonii plumbi vsti aā. ʒ. ss eris usti croci ro. mirtillorum spice nardi lapidis lazuli thuris. aā. ʒ. i. terantur e vsui seruent potest eiā in vin ipsius misceri oleum mirtini

Aliud eis fm Vsfm quod vulset ad fossiri capillorum. R. succi mirtillorum foliorum salicis aā. ʒ. iii. ponātur sup igne leui e buliant usqeaquo remaneat pars tertia: deinde addat ʒ. i. pulueris lucidi. ℥. ʒ. vi. olei mirtini. e misceantur. e ex his postea radices capillos inungāt

Nota q' multa dicta sunt in ca. Pecdenti vtilia isti. e multa dicunt illi utilia illi. Ere ca. alter natim videātur ci expediū pertum bonum e hoc nalet quādo post extinctū accidēte calnicies. laueter caput cum decoctione ranaꝫ. e proptie mirtidium parturum. e ex pīn medine superpatante nitis fiat inunctio. Aliud experimū. e multiplicatione e prolongatione e confortatione e decoratione capillorū. est hoc. sumātur radices altee. e folia trifolii. e radices e folia petrosilini etiā bee. quassētur in olla noua bonātur. e sup ponantur illis mellis e aceti aā. ℥ⁿ. sufficit. e ponantur usq ad liquēfiūdinē mellis. tunc sit cocta colentur per pannum. e quod colatur in ua se terreo mirrato recondatur. Et hoc igitur tinguendo caput multotiēs inungatur e bonū effectum ex ipso videbis omnū tamē esset si caput primo radereturꝫ a capillis:

Capitulum sextum de prohibitione casus capillorum.

Iri tertio me dicē

re de his q' prohibent casum capillorum. Et quia casus ipsorum quandoque est ante aloplicia quandoque vero cum illa. nunc dicam que conferunt in casu capillorum. quando cum illis non est aloplicia postea cum loquar de aloplicia dicam qualiter casui capillorū succurrat. quādo adest aloplicia cōmunicāt tamen omnia illa capta adinitēcē. fimul uidetur. Dera. dixit si afusest ille rafano cui capilli cadūt. sfert ei. Et fm ipsi et capillos. e ostrat e radices ipos. ne cadant succ' narturcis. e pulueris. e habitus. Et dia. dixit de succo domestici. Ale. dixit. q' fene. sfert casui capillorū. e pediculis fea lotione. dico eis. de cocione eius. Dixit et q' decoctio spice nardi. e cypri sfert casui capillorū. e palpebraꝫ. propter ipsius stipticitatem. e facit eos nasci. Dixit etiā quādo aloeo miscetur cum aceto retinet capillos cadētes. Dia. o. Cnstā. dixerunt etiam q' mirtus cū vino stiptico ostrat. e retinē capillos. e sfert. ei casui capillorū. dit quando scale purpuree marine. e fuit ille a quibus accipiuntur blancie bifancie. coquuntur in oleo e fit liniū cum eo retinet capillos cadentes. e facit oriri capillos

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Minotta Gropelli. Biblioteca Queriniana Brescia.

in loco dia. dixit herba adiãti trita mixta cũ lixinio addito cinẽ ipsius ut uidet nelle ꝛ lauando et oleo mirtio ꝛ uino flozea capilloꝝ cõfricũ fi ii caput laueꝝ eliqata et pianti cũ lixinio ꝛ uino idẽ facit. Et si pianti fuerit dum aliquos capilꝝ uenẽtur: fm glicoꝝ capilꝝ ꝛ ad quesiũ ab eo. q. ꝛ politricũ dixit etã si ex ꝛ ꝛ marino cũ lauet capillos cadere prohibẽ dixit et oleũ arbotio oleastri capiti inuictum si per aliquos dies fluoꝝ retinet capilloꝝ. Serapio dixit q. purgat furfures capitis: ꝛ alii dixerũt: oliue alle fit mature: hoc ꝛ calnicium tardat. Dixit et dia. q. laudanũ occurrit capillis cadentibus mixto sibi uino ꝛ mira et oleo mirtino. Galie. dixit in septio de lenitudine sic bet quidã stupicũ tatẽ bzeuẽ peter quod efflũctes capilli fistũ. Alch. dixit. cõpestio tose multi stringũt capillos. Et dixit ad decoctionẽ nasturtij. pbẽt cũsij capillos. ipsũ decoctio soparũ capillos cadẽtes restituporiferi crinã in uino austero cocti ꝛ lixinio capite in loto fistũ fluxum capit. ꝛ. ffiter si l oleo coẽt bi ii radices capillorũ figẽt capiti prohibet capilloꝝ et eos augẽt. dixit et capilꝝ veneis cũ oleo mirtino ꝛ uino prohibẽt capillos ꝛ prohibet ne cadant.

Dhirãnus dixit lauãdũ misceꝝ cũ uino et oleo omfanciꝝ dixit et fim' tauri capillof cadentes et cõuinũne fistũ. dixit et fim' cameli cõbustus et cũ oleo mixꝝ alopicia ꝛ ꝛ cassi capillos et infirmitate perfecte sanat. Sed dixit fi cap latiꝝ cũ urina canis nõ fiet calnicium dixit etiã lixiniũ facti et fimo colũbiũ cadẽtes capillos. ꝛ ciet. Sextus plo dixit: vermius adeps cũ lauãdano et uino veteri mixꝝ capillos figẽt cõtinet et infrisstdixit lepotis uẽtricul' cocti ꝛ sarangie admixto oleo mirtino impofis capillos cadẽtes ꝛtinet ꝛ cogit cresẽ. Dindã ang di xerũt q cimis lane fucide cũ oleo mir. mixtus ꝛ radices capilloꝝ iuicẽ ꝛ pozcassi pbibet. dixit. dixit absolute de lana abusiã. nunc bona pauca spoꝝ et expta. ꝛ. mirtillos pice. lauãdã pes. ꝛ salis nitri pres. vi. olei mir. ãsti sufficit ad liniẽdum. Et nõ q possumꝝ aliqã facere fine nitro. ꝛ. qui n ẽ interitio multa ad resolutẽdũ ꝛ erica. dia. ꝛ. ois eñ intentio ad infrisstãdũ ꝛ integrãdũ fiat fim nitro. Aliud dixit Dia. Ꝓ. cũ mũcco ab arbore cortice adherẽte sicut ẽ ꝛ mẽse Iulie. ꝛ assiccẽt ꝛ hic admiscet alumis scisti libũ. ꝛ diligẽter in loco ẽ nimis secco neqꝝ bũido pbẽtur ꝛ xx. dies pabit olẽtate fiũtiũ capillos. dana restaurat. ꝛ expuꝝ. Aliũ. Rauãdã. olei de mirto. olei ẽ lilio ꝛ spi am. misceant illa cũ uino et fiat loticꝝ tinet ꝛ capillos cadẽtes. Aliũ. Ꝓ politricũ trin. Ꝓ. lauãdã. olei mirtini olei ẽ lilio. ãã. ʒ. ii. uini ꝛ lixiniũ quod sufficit ad liniendũm. et fiat loticꝝ.

Tractatus secũdus principalis de bis que fiẽt naturam in capillis generant.

Capitulũ primum prohemiale.

N atura regitiua totius corporis in hiorbibus diuis operationes efficit vna sã occulta que e resolutio alia autem manifestas que ẽt expulsiũ ipsorum uaporum et materiorũ ad loca deputata: q si multa ẽgitas expellãt ꝛ ex defectu ipsius non possit resolutãliqd ex eo. pducũtur. cũdinũ tamen diuersitatem loci diuersa pducũtur sic inagꝝ ꝛ superfluitatibus expulsis ad cutẽ cum plene natura ipsis ostari non pẽ. Inepte dispositiones gẽantur. ut scabies ꝛ pturius ꝛ furfures et colorationes male et sic de aliis q si illa materia mouetur ad putredinẽ ꝛ ad pdũtur. p gẽtãe alãt. aliꝝ gẽãbũtur pediculũ lẽdines ꝛ lẽnes ꝛ ꝛ ꝛ similes gẽiant in nobis: ꝛ talia pter naturã ꝛ tũ in capillis sed et ꝛ corpore gẽiantur. ꝛ ꝛ ergo indicãt amouẽte. Licũ q mũ semꝝ nostꝝ sẽabũtur: non solũ ꝛ utilis fmo circa capꝝ sed ẽ circa babitudinẽ ꝛ n. Et et in toto talia gẽiant. Incipiã ergo a pediculis: sit et multa iniuria que gẽiantur in capite vel alio loco sũt fim pediculũ ꝛ ifti nouisticũ: ꝛ aliũ gẽiantur in capite ꝛ in pe alij corpoꝝ si pilosa et isti uocantur sex pedes: alii gẽiant in fupellis et in palpebris vel in pectine circa radicẽ uirge ut l bursa testiculoꝝ: ut l habẽs uasle magnꝝ ifti uocẽtur pediculi pluꝝ in vulgari nostro uocãtur piaioni: gẽiantur ꝛ lẽdinges ꝛ ifti nõ fiũt gẽiantur ẽ fiũrões: ꝛ ãã fiũrões aliãta parua ulcerãtia vel facietia aliꝝ inter carnem et cutem et potissime in mãibus ꝛ uocantur alio nomine pediculi.

Capitulũ secũdũm de pediculis.

P Ediculi generantur et materia putrefacta, ut dicũ est in prohemiali capitulo: generãtur pediculi primo ex fcibus fiũs: sic dixit Auicẽna secũdũ canone capitulo de ficũs ex coitu nimio. aliqꝝ partes capitis ex illo debilitantur ꝛ materia magꝝ ad putredinẽ mouetur quã minus regulatur ꝛ ꝛ ꝛ

valent in remotione pediculorũ: valet in rẽo rione planorũ pediculorũ: qz alternatis uidetur esse aptus expediuntiet ergo doc de mẽte Ser. B. dicte radicis eius & coquit. & cũ decocte ipsm a furfuribꝰ succus ẽa dlete limitus occidit pediculos. Et rm Dia. facit vrazg blea. f. alba & nigra. Dixit et sine sꝰ: cũ capillorũ & pediculis simũ et edere pediculos interficit

Si at pediculi sint in palpebris uel in superci lijs: tũ ad uidicte illũ qõ è in medio squille assũ & cũ mina pura & oleo ro. iniecti illos collit.

Appuli dixit seme hastisigrie fruti cũ pondera & oleo pediculos palpebrarũ & puriginũ & scabiem sanat & inde capos frices. Sꝰ go ãt ad pediculos palpebrarũ expus sus hoc. Bacque ro. r dissolutũ in ci aloes epatici, & inde locus laue tur nel madefiat. & multũ valeꝰ: & ãt sꝰ fert super cilijs & alijs et locis. Ista ergo ca. uidenantur ad mundcem cum expedit.

Capitulum quintum de ciroinibus.

§ Iones. vt dixi in

ca. vnis sunt alia pua facilia: ideo ista ꝓ ciroinibus ꝓ ciroinibus ꝓ ciroinibus

Curat autē cineres scabiem et malū mortuus ē in ueritate ueri simonū et pro secreto habeas Aliqnqar dor mingiuēlia copoluit. R. fulginis fumi uel omnibus unguēt cuiū iburis usti albam ne ani parcēs ēsles e frat pulueis hoc generat i tinea carnē iuuam et generat cute. Sul. de. vi. dicit q ipse fuit ido uisus. R. fucci lapacii maiorii oleo cōmuni ad citrū unum bulliant adinuicem tribus uel quatuor bullitionibus post. R. cere ēginee. 3. ii. puluerisē subuilissimi iburis mascli. 3. ii. mis ceiatur tibus per se cū cera. oemum simul omnia miscentur et colentur per pannum. ē hō nocte una ad diem q ponatur pe hoc itaque mane et seco caput priuo rasū subuliter inungatur et semp de tertio in tertiū uel quarto in quartus caput eius debili lauetur liziuio. hoc et inguiū ti scissura capillorum cuiūs. R. experimento sci ūm e cero q ūcrcia gallinę uitum aridum cū melle ūnea curat mirabiliter et unā radicet ag ēse rite ciū urina. Dal. dixit. vrina hominis ne tis furfures capitis et acoras uel scabies curat. dixit etiā squilla ci oleo cocta et rasa admira acoras et tiriasim quā credo eē tiriam curat. Item o ē faera cū fucco cotiandri et melle tiriam curat et dixit etiā sic. Dia. alij acoras et fur fures pisciū. dixit iteri bulbus furfures et acoras idest tinea nitro addito purgat. Et dixit etiā oleū mutinum furfures capitis et acoras curat i unctis. Et dixit etiam adiantum alopecias cū uino ūscoriaque acoras uocantur epithimatis purgat. Et scundum Diasco. est capillus uenerij. Et dixit etiam fuccus origani accoras cum melle purgat. Et dixit etiam oleum oline columbarum fit furfures et acoras et lepras detergit. Et dixit etiam cicratura foliorum et summitatum rubi accoras summitatis capitis curat. Dixit etiāq uir illę q omnes species ruffus acoras expurgat et cicatrices tollit. Et confectiam fecidia Diasc. tinee et furfuribus ut cum oxalmo fiat album cui dr. ā oxalmū fz ijs sic fit. R. aceti acuti co nisat. vi. et conla pōd. 3. xx. fat mixti mias. 7.

Et papias dicit q minā est pondus cennum 5. e secundum plurimum est pondus centum pa riorium. mellis minas. 7. coquatur insimul do nec decies bullierit. e reponatur. 7 hoc est oxalmū. Diascorides q fidelio dicunt epar poci nium cruentum super capillatium noium uiri ē inam sanat. e post lancitur locus cum aqua frigida. Et dixit etiā ellius alb' tritus ci assum ta potcina e inuncus tineam sanat. Appulius dixit ad ignem farum. e accoas barbe rute sa lutrice. Dal. alia nona mire e aque cennas. tit. e mellis tantumdem. e fac ut tepescat inde ti dium. Et mana secundus Romanę est pondus 3. xx. 5 secundum alios. gr. 3. xx. dixit tamē ab solute ruta ignem sacrum. e acoras extinguit.

Et Bartholomeus ad dit succum marati.

E ostantinus dixit sico emile ualer scabies. e tinea capitis infantum. Aliqui dixerint q folia salicis in lotione detinent principium e ynus ex ilis fuit magister noster Auicen. Et autem tinea est furfuros sa precipit. Galenus. e delacsia acquisibilius lauare caput cum aqua salsa e cum decoctione lupinorus. ul fucco pā tilace uel blere uel cucurbite siluestris. e post inungatur cum oleo stapdisagrie. Ab A uice. lau dātur gumma e succus rute agestis. Dal. laudat oleum ro. cū acetoq. fum expertus post remotionem crustarum cute existente rubea. Ra. dixit furfures remouentur continue radendo caput e singulis diebus inungendo ce leo e demane lauando cum aqua calida. Et si hoc non sufficeret cum farina ciceris salsa. e acetoq lauetur tribus diebus. Si autem nolis ab linitionem fotem facere. idtam facias. R. farine ciceris. 7 iii. farine fenugreci fur furis rub. bach nitri albi contriti simapis omnium. 3. vi. vi. ec. 3. vi. misceantur omnia cum aceto e aqua et ut lauamentum de quo in ebdomada semel ca put lauatur. Et cere frater ordinem habet in approximatione ustari rerum: quia doctores diuersa dixerunt. e que dicta sunt si i uno uporre debent approximari sed in diuersis tempo bus. Unde dixit Damascenus in libro de ordinem et medico nisi cum temperato. nil ēt probato. quare e cetera. Si autem tinea est antiqua multum e multum indurata quid ēde mus facere. Dico ut consulit Dalia. q loco fomentorum fomentione qua exeat sanguis. Deinde cum farina lupinorum cocta cum aceo cataplasmentur. cataplasterur cuiūs epithimus de cantaridibus q de sic fu. R. cantaridarum. 3. ii. euphorbii 3. 5. corticis mucis. 3. ii. simapis mun. 3. ii. anethi. 3 aceti q sufficit. e fiat emplastr e fet per unam diem super caput e consequen ter super caput inuoluantur folia ficie calefacta uel cauliam e fac ut melius. e bec inuolutio fi at per quatuor dies uel plus. donec aquosities que attrahitur in uesicis cansatis ab isto epithi mate de cantaridibus sic bene euacuata e fo ro bene remotione e clarius apparet in carne e in cute. Si autem cus illo non apparet balrria. e cum sic malicia multum profundatur esset tunc necessarium q cus aliquo corrosiuo remouere. deinde locus implenur carne et consolidetur et tunc recurre ad alia dicta. Nō ger ius et fui glosatores antiquam tineam curarunt et primo ifti cuellebant capillos cum capello pieco nel alio modo et lauabant cum a ceto e aqua an' cum urina puerisfeunde inqu dicata cute. Rogerius post hoc inigiuentis R. adipis uri si adipis aqce ana. 3. ii. stercoris mu rio. 3. 5. pomcum cedri. 3. ii. aranearum adusta rum. 3. ii. picis liquide. olei lucerne quod sufficit fiat unguentum. Ianitius ad idem dixit. R. Assfingie antiqui porci distillate cum aqua acetose lb. 1. olei communis picis liquide ana. lb. 5. fucci ab ortani. fucci menne. fucci fumi terrestri. galeni. cruce. mercurialis ana. 3. ii. alumminis rutrolij. gumm. edere combuste. fuligiuis fatis. costi. ta. tari. aloes. ana. 3. 5. pistando in mortario fiat unguentum. Si modo accidere q in loco rone rafuerat ratione medicaminis acuti causarium dolor. vel alio modo. mingetur cum oleo ro. uel mirtino. mingetur etiā cū unguento quod post Dal. camur. libro uicrozione poloniū. R. contā Coleo optimo e funde in olla plumbea e cum co cleari plumbeo uel pistello plumbeo tere quoq; ingrossfatij fuerit e fub unguētus; deinde tere re iuta giri. lb. ceruse tantudem. e misce cū illo oleo. q fac unguentum summe eius mitigat do lore. consequenter impletur locus carne e con solidet locus. q quia diuersa fieri oportet e ad diuersa respicere e habere memoria rerum non solum in uno casu. sed in alio specie. Unde in genium bonum. multum adunat medici. Un de dixit Damascenus. ingenium naturale medi ci cum paruo artis adiunat adiunat natu ram: Innaturale aut contrarium facit. e bec ō ūtemione prima. e secunda intentione que est generare pilos in loc tractati faciam capitulū.

Capitulum tertium. de asapbari

Dixit Auicenna

asapbari. in perigo. e Serpigo sunt. p pinqua adinuicem. e sunt de summa dolbor. e ulcerosum. e sunt incipientes parue leues diuerse in locis multis e ulcerantur. Deinde oco ego. asapbari non est aliud nisi quidam nidor in cute capitis. in quo rubore oriunt pu stule diuerse in numerione locorum. e fangui tur. e tunc locus ulcerantur. e sepe recedunt. e aliquando redeunt. e hoc est solum ex mala com plexione cutis: Dixit Dial. de ua. q sepe facit crustas in capite e in facie e uulgares uocant la tunne q non credo. Dial. tamen de fa. facit capi tulum. de lanune e uocant hanc disportionem la tunne. e asapbari vt dixit Auicenna est duplex. q dam est humida e quedam est sicca. Causa humide est humiditas mala corrosiua que per misceur cum sanguine grosso uel flegmatico salso. e ite materiej dixit Auicenna expellun tur ad cutem e contumpunt eam. Talea autem humiditates funt nebemonter ignis. Et pp ita fo to sunt cum ardore e pauinunt uoluit Theodo. e generatur in capite uel in facie pureorum: se pe autem apparet in bieme e curatur faciliter ut dixit Auicen. frigus autem coarctat e cernit ur les materias ad cutem. ut dixit Ianitius. e causa ea ejus que sicca esset melancolia. cui permi scetur humiditas acua. que expellitur ad cutem e contumpit e corrodit. In qua ita habes tres intentiones ut. e in alius. Prima in pur gatione consistit. Secunda i diera. Tertia in localibus. Prima intento completur boc modo si ipsa fuerit colerica. euacuetur colera si melancolica: melancolia: si flegmatica flegma.

Et in isto morbis multum uales aqua ca sei e fumi terre e tribinus e epithimus e mira. bolani. e in istis secundum necessitatem decoctionem faciat. Si autem flebotomia fuerit necessaria fac eam e si repletio sit multa e ma teria in fluxu de communi uel de basilica ut iu bit Auicen. quare parte tertio capitulo. Si autem repletio non sit multa e sit materia i fluxu fac de uena capitis. Si materia sit fluxa ō uena frontis uel de uena poli autem fiat flebo tomia e propter boc doctores de flebotomia ti fecerunt mentionem quare mentem mani tecitz habeas. Secunda intentio completur boc modo repletur ille se ut dixit Auicen. a rebus dulcibus superflue. ab amaris e ab acutis e a salsis e sit contentus in sipidis. ex quibus gene ratur humor. in quo non est modicitas. e bue erat corpus satia. e uento satia in boc casu e ut lis sepe e similiter aperitio sanguificatum. e boc est clarum p opus est ut dixit Dalia. e Aui cenna. Tertia intento completur boc modo: p laudatis. A. b. linimēta R. cibmoloe. salsur. ci neri. ponitur. pulpe colynticie. oim ples. colleg. e cū aceto. ronpore. e fiat linimēs. Et dixit et expertum ultimum fuit sicut coriices granato. p cum aceto. vini e oleo ro. mirti. e gnīs cū illis pomis. Hargirium. e qīs est necessaria administrare illud. Eque e abstersio fieri ardo. Theo dorictis ad boc dicit. R. fucci radicis lapacii a cui quarta. i. assfingie antique porci dissolute li bra. 5. argenti uiui extincti cum saliua. libra. 5. coq quat assfingia cum fucco usq ad cuius cōsumptionem postea miscendo argentum uiuum pistan do in mortario fiat ligueniti. Rogers ad idē dixit. R. tartari. pūdi. ulti. fuligis. cineris pineri. fucci cedamis. ana. cōfice eij oleo. et fac ligueniti.

Deinde dixit q quidam medicus parisini. curauit serpiginem qnqs anos cū tali unguento. R. sesis uiuiq cōquassati. 3. iii. coqua cū suffi cienia aque. e colature addatur assfingia porci rasine colature termenine ana. 3. 5. dissoluant omnia simul. e dissoluta ab igne deponatur. e cū infrigidatus fuerit deponatur aquositas. e pictuosi tas fortiter in mortario agitetur addendo sulfu rio viui cinisset. Deinde dixit. Contra porri sy fi antiqua fuerit indiget sanguissugis e fricatōe. bōec erate sanguis pluriminis e resolutuar caro mala fic q appat bdaque. et fortis e antiquata indiget fim Auicen. medicamentis acuto corrodente usque quo uenias ad carnes sana sicut est illud. R. arisol. floris eris e armoniaci. ē bdelii et si napis e dragant pres equales. e aggregent cum oleo de frumento et acero quāq; est oleij e pau co melle e administretur ut dixit Auic. In an tiqua autem. e in illa que est super duram carne sit necessaria ea que sunt sicut colcotar e calci num e infra que forsis est indiget medicamine acuto corrodente eam vsq; quo perueniatur. ad carnem sanam. deide curetur cum emplastro ut cerum fiat emplastrum de uenis e litargirio e aceto e oleo. e que est iuxta illam. In antiqua ā que est in carne dura. dixit Auic. sunt necessaria ea que sunt sicut colcotar et calcanti et ipsium

Oxalmūgd.
Cotila. gd.
Mina. gd.
Minagd.
Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Minitia. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

r dragantium ℥ ii. efficaciores ; fal r fulfur r terra virgenti vini r vone tincto.mr. medicame de cortis r pini lim ℥ scotie eris r fulligo furni.

Et siccis resolutiuis uteruntur unt. ficut liargirium r cerussa nafturcium succum est. ex foribus exiccantibus. Aliud vnguentum ad asaphati pueroꝝ. Re cerusse litargiri ana ℥.v. vitriuum de cimere uitis ℥.iii. olei ro ℥.i. cere ℥.i. liquefiat cera cum oleo ro. deinde omnes medicine r conficiantur omnia cum ut. vytellis ouoꝝ assis. Vngumentum etiam quod posuit de mente Galieni r Bub. de ua in capitulo de tinea. hic adducatur quia hic etiam valet. Et licet multa simplicia ponantur in asaphati valere. Ego autem ponas aliqua ex quibus mihi tanta composita poteris ordinare secundum uelle tui. Pro Auice dixi. bdelium linitur cum aceto ad asaphati. dixit et decoquitur apium risus r embrocatur asaphati r confert. dixit etiam ordeiu cum melle confert asaphati r ipsi perfecto. Dixit etiam cinis cartarum de papiro confert asaphati. dixit etiam si teranturfolia r femina lini multum. r fiat ex eis emplastrum cum vino confert valde asaphati. Dixit etiam fercus columbarum confert asaphati r alibi dixit quia in capitulo proprio r fimus columbin ℥ ex resoluentibus ℥ vehementis exterfionis r similiter fercus lacerti et fercus turturum comedentium risum. Dixit etiam colla de ceuis linitur super asaphati. dixit etiam arsenicum cum adipe r oleo conuenit scabies r asaphati humide dixit etiam scoria argent r confert scabiei r asaphati. si in ea fiat balneatio. Dixit etiam in capitulo proprio r que ℥ in istis ordinibus fuit ficut cinis chimolea r carta combusta de panno cum aceto r gummapini cum balausstio r aceto r oleo ro. aut sinat. Dixit ipse liargirii r scoria argeti amigdalarii amaranum adusturum r nenarum tinctorum omnium ana ℥.i. cum aceto r oleo rosdixit etiam radix illii celestis r galobalsamus r cimimum resolum. Dixit lentes r mugra conuniri.

Serapio dixit qr oleum perficotum confert asaphati r mozbillo qñ cum eo fit inunctio.

Dixit etiã quando oleum perficotum confert asaphati r mozbillo qñ cum eo fit inunctio.

Dixit etiã quando cum oleum perficotum confert asaphati r mozbillo qñ cum eo fit inunctio.

Dixit etiã quando cum oleum perficotum confert asaphati r mozbillo qñ cum eo fit inunctio.

Dixit etiã quando cum oleum perficotum confert asaphati r mozbillo qñ cum eo fit inunctio.

Dixit etiã quando cum oleum perficotum confert asaphati r mozbillo qñ cum eo fit inunctio.

Dixit etiã quando cum oleum perficotum confert asaphati r mozbillo qñ cum eo fit inunctio.

Dixit etiã quando cum oleum perficotum confert asaphati r mozbillo qñ cum eo fit inunctio.

Dixit etiã quando cum oleum perficotum confert asaphati r mozbillo qñ cum eo fit inunctio.

Dixit etiã quando cum oleum perficotum confert asaphati r mozbillo qñ cum eo fit inunctio.

Dixit etiã quando cum oleum perficotum confert asaphati r mozbillo qñ cum eo fit inunctio.

Dixit etiã quando cum oleum perficotum confert asaphati r mozbillo qñ cum eo fit inunctio.

Capitulum quartum de latimum.

Latimum generat

in pueris. maxime ex acuitate lactis vnde caput efficitur crustosum. Curatur autem latimum sic. expiciat se mater puti a rebus salsis r ab alleo r a finapi r a casso fce. r bruiter respiciat se ab oibus acutis r salsis localia sunt ista inungantur locus cus oleo r camomilla. Item aliter decoctio camomille rose r fenugreca. Item etiã valet oleum de semine lini quoniam crustas facit cadere. item etiam multa dicta supra libro quarto capitulo de ulceribus mellinis. r specialiter illa que dicta sunt in fine capituli quare illa hic adducantur cum eli opus ecce debes presumere in loco ponere aliquos stipticum purum quoniam periculum est. ne de reditu materie ad membrum principale. quia ad ipsum capiat sine ad cerebrum.

Capitulum quintum de alopicia.

Lopicia fit in cute

capitis. ꝗ est cuti seda cum casu capillorum. fedis enim uulpibus et ulceribus similitur. vnde dixit Auic. ꝓpter materiam malam in cute manco et in originibus radicum capillorum fit quare cozumpit radicel originem pilorum cozodens eas. et prohibens nutrimentum bonum eis. Et dicit fm Sal. alopicia alopoꝝ grece et latine vulpes. vnde vulpinus fole vocatur. vnde. fine pilus funtet canibus cui fole. venuit. ꝓpo quo nosa. ꝓ alopicia fit aliqñ et humore colerico. aliqñ flatico. et aliqñ sanguineo. cognoscitur at tũ hoc ex colore cutis et habitudine tortus. Unde in colerica cuti. est cutis in sanguinea rubea. ꝛc. Ad fm ꝓ in alopicia cadunt pili et casus pilloꝝ. et accidentalis. Casus autem capillorum. qui reperitur in calnicie r naturalis. cunicis. et mulieribus est naturalis.

Depilatio etiam quę reperitur in oribus fecide speciei. uel terte ratie nõ curatur. Dare r considerans Ipocras alopicam. dixit ꝗsa particula affoziimoꝝ. Qr quicunꝗ calui sint his varices non innascuntur magne. Cuibus nõ cãrr. ꝛ spinibus varices magne innascuntur. rursus capillati fiunt. Et sideranꝰ Sal. dixit i cõsto ꝗ affoziimus intelligitur i alopicia r cura ut tinea. vnde nonne ꝗ ꝗ si quis habuerit aliqui varices non nascuntur magne. ꝗ multa materia currit ad caput faciens alopicias. Et habẽt alopicam varices efficiuntur magne. ꝗ tales efficiuntur capillati. ꝗ ꝗ materia que fuerit aliqui transit ad varices. ꝗre illi capillati fuerꝰ ꝗ remouetur materia illa oppillans poꝝ per quos materia pilloꝝ transfertur. vertatur ergo in caluicie accidentali. In naturali. ꝗ. Ad tertio ꝗ si in alopicia locus depilatus ꝗ rubet ex frictione nulla est curationis spectatę humores boni ad locũ si uenium ex debilitate loci. quare. ꝛc. Si autem locus rubet ex frictione. ꝗ quãto plus rubet et citius curatur loc. ꝗ signũ ꝗ ad locũ currere humores mlios. humores ut. ꝛc. Et hꝰ etiã dixit Aust. in ꝓlo. ꝛc.

In cura illa habes tres intentioꝝ. Prima est in vniuersali. Secũda in localib. Tertia è in accidẽbus. Prima intentio ꝓpter cũ dieta r euacuationẽ dieta fit fm omnimũ humoꝝ peccatum. Unde si materia sit flatica respiciat se a flaticis. si colerica. a colericis. si melãcolica a melãcolicis. Et. ꝓ illo recurre et ad illud. qd dicũ è in cauda tinea. Et sic dico de euacuatione fiat. ꝗ fm omnimũ humoꝝ peccatum. Quia sicut in pluribꝰ materia è flatica purgẽt cap cum blãca descriptione nicolai. ꝛ dicitur blancas. et blancos humores euacuat. Caput purgũ etiam fiat fm ꝓ oportet qꝛ cũ succo bibet vel alcoholi.

Secũda intentio cõpiet cum localibus. ꝗ qñ ꝗ alopicia est duplex quẽdã è recẽs r quedam antiq. Recens at curat. ꝓhibendo ne materia in loco capitis fiat cũ repercussiuis domesticis. fricti cũ aqua decoctionis rosmarie r calpi et uelauet caput. ꝓiti radat. ꝓiter epithimetur cũ hoc. ꝗ. succi extrenitati mitti succi olii uaꝛ silustrium. aff. ℥.i. ro. siccat. ℥.v. abscindibi ℥.i. bulitãt hec ola in lb. ℥.xcii usq ad columꝓtionẽ mediertatis deiñ cola r infunde in eo dis erit cas laudani. ℥.ii. ꝗ duos diet diminuet. deiñ infunde fup ipꝰ oleũ mirtinũ r vnũ stipticum donec in ipsũ mellis redigãtur. et mel anagallis curat. ꝗ alopicam ꝗ ꝗ. Et dixit sepe ꝗ mille ponit ci melle ꝓcetum super alopicam. ꝗ sepiginem et ꝓsar. Et dixit et de abroiano sic illud. ꝗ adustum est. ꝓfert alopicie. ꝓprie cum alcanna aut oleo de rasinis. ꝓsirit et radix sinionis cum oleo amigdalino. illinia curat alopicam. Auic. et dixit adepꝰ vrsi et galline. ꝓfert alopicie. Et Dioranna dixit de adipe vulpis. dixit etiam cãrs ꝓpontia valet multum in alopicia. Et dixit caro eius cum in usu habetur prolongat vitam. et ꝓcrat nirtutem r sensus fenare. r tuteꝰ. vermus facit pediculos. ꝗ suꝑfinitates expellit. ad cutem r ꝓprie cum ipsis non est mundificatus. Dixit et pellis uipere adusta et linita super alopicam curat illam. Sal. dixit. cum autem è alopicia. ꝓper grossos et uiscosos humores succus barbe r radicis cunilisber rosmarini cũ melle mixtus et inunctus illam sanatut. dixit in. ꝗ de simplicibus. dixit etiã de radice affodilloꝝ. sic ea ꝓcio. ꝗbusta cũer calidũ. ꝗ sicciꝰ fit alopicam sanãt. Dixit etiam apium silustre modicũ cũ ꝓpore superꝓositus curat alopicam. ꝗ diu moretur non solum excoriatur cutis. sed adurit et lusqꝰ ꝗ folijs. dixit cinis calci et mille ualet et maxime. qñ magne pundie multiplicant. Dixit etiam cinis vnguiarum capariꝰ cum aceto mixtus emplastro facto. alopitia curat. et omnes antiqui in hoc conuenũt. dixit etiã ferꝰ cina capranum illum curat alopicam. dixit. ꝗ ꝗ. cinis ranarum ꝓparatus cum ꝓr liquidi alopicam curat ꝓtius locus fricetur. et dixit. Ra. Ra dixit fiercus galli tritum cum aceto ꝓlitum super alopicam. auxilium. sistapꝰ. dixit etiã

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

ꝗ alopicie, ē medicina optima illaque fit ex cinere cricionum marinorum e gallis rubeis et amigdalis amaris et mosquosq; fummar para.i. ē ceruice mur| pel.s.ceratur totum cum acetō multumq: si bos postea superponatur loco alopie curat eam. Idem operatur cinis cotti e fimaris cum sepo vrsi|dixit enim in felle lacertē cū immentorum magnum in alopia fuit ex eo fit sternutatorium cum radice bliti|dixit etiam sumatur fetetus lacerte aur.vi.fimap.aur.iii.teraunur cum hozti aceto et inungatur alopicia et perfuliat enim fetetus muris est magni immentum cum succo alleorum et rute et cum succo nasturcii. Alchi.dixit q; pōt distemperari cū oleo solum.i.fm Bartho.pōt solum miscari cū aceto.v. Sera.dixit q; nitri est magni immentū et cum cepe mixtum|Sera.dixit cinis corticum tunne citrat alopiciam facto emplastro cum eo. Et idē potest cinis radicū Fm Aui. Serapio & Aui.accodant.v. dixerunt q; si cutis crini tere|fiuo r cinis ille cum pice humida miscetur curat alopiciam. ¶ Rasis dixit etiam de cocio crini marini vto cum pice liquida mixto Serapio.dixit radix nenufaris ppnie nigra|q; si ficiatur cum pice humida abstergit alopicia.¶ Et idem Sal.in.8.c. Aui.ter.Dia.dixit radix alba nenufaris ficca alopicias emendat cum pice humida. ¶ Constan.dixit succus foliorum mirti vsit|pulsat capitis & pulatricis & alopicie|Dixit etiam si capillus neneris epithimicum cum oleo tri| aceto valet alopicie|Dixit etiam euforbij lignium cum oleo terebi curat alopias|fortiz et ē nitre & q; ipsa pulsata cum melle vel saba valet & loqtur de viridibus|et ego credo q; loquat de folio eius|curant illa alopiam|Dialadas dixit si cū cepe narcisi fricium caput|et fricta diligenē caputerit q; fert alopie. ¶ Ad obviandū utile est. Dixit alleum si fricetur alopie utile est|dixit etiā si cum cicladmine fricetur caput pfer. ¶ Fm Dialadatem si totum caput leporis|et maxime caput mari fm Dialadas|et aut caput leporis marini. Fm Aui.vrsum et miscetur cum adipe ursi & aceto curat alopiciam si caput inde liniatur Sal.in.xi.c Dia.& solus illud miscetur cū adipe ursino. Rasis folum cum acero Dixit etiā Dialadas si cinis rane pulmonperitur cum melle si modicum alopicie prodest. Rasis Hirannus dixerunt q; debent esse rane pue. Rasis dixit q; locus primo fricetur|Isac dixit. Sallanctum cōtortos vel pulmerisari & ei eo saba remperati adolescentium in modū epsalri|sposti eorum capillos conforzant & augmentant & ē alopiciam valent. Serm. plato dixit sternutatē cum sinapi equis ponderibus in acetō.|dixit ē impossibile capiti alopicias sanat.

Capitulum.vi/de generatione pilorū alopicia.

Nalopicia et tinea cadunt capilli quare de gestera

tione eorum os modo loqui|ꝗ ipso primo nō q; alopicia e tinea differūt. p° in ipā nōs ut ius in alio capitis ē dictū.ā° differūt q; in alopicia. non est excoriatio cutis in tinea vero est excoriatio cutis quare ecterea. Ad secūdo q; ius est napoi siccus a corpore elevatus ꝗ pores cutis exiens ab aere deficcatus. ꝗ generatio pilorum|fm Galen.ē fiscit illorum qui de ra prodeunt. Causē eorū fit ꝗtuo|ut beitur fo de oplexionib°.E siccūs est calor naturalis ab ossa in materiam e ipsam resolutens in napozē. Et materialis est ipse napoi siccus. Causa fōna lis est ipsa porositas cutis.E a finalis est decoratio vt uniatur alie e ex his ps inspicuis quare eunuchi et mulieres non bibi barbam & ire illi non fiunt calui?: qre ē cadant extenuatis e cōsuptis:qre ē crispantur & ē diuersio colore colorantur.ps quare ē in aliquibus locis hiis ecōnatum augmentum:et in aliquibus non.Et multa alia que de pillis solet dici pū|solum.que oris mēsis pēcis dimitto.pili ergo sic generē fi cadunt a capite vel a barba| Fm Rasis locus cum pōnere aspero fricetur vel cum cepa vlque ad extensionem caliditatis vel ardoretm loci et alia nocte fic dimittatur. In mane si|sic regri e si locus ampulauerit inungatur cum adipe ursino vel galline & non fricetur aliquibus die|ꝗ ante tunc si pili nasci incepēt fricetur sepe cū pino aspero qualibet die ē radatur sepe & illo|ore inungatur.¶ Aque decoctionis capillorū vel camomille.m.lb.i.olei ō bem lib.s.coquantur usq; ad ossipione aque et olei e vtini fricetur.

Ad alopiciam fecit ē ipse epithima mirabile ¶ Spume maris.ʒ.x. bauracli sulfuris ꝗ non e tigit|ingū|gili ruie agrestis.euforbii an.ʒ.ii.|alh fagrie.centaurediarum an.ʒ.i.permisce ea cū fece oleo antiqua e lino ex eo post fricationē ē illo ampulauerit fiat ut supra. ¶ Et si ē effectū vult Bordonius q; procedat cum corticib° e migdap amellarum nucum. Heroctis cinerum assati pulueri|ʒ.x cum melle i aceto in forma linimenti|fecet precedente rasctione. ¶ Et predicta non sufficiunt ad medicandū cōs|Jordet Aui.q; ē post fricationē dicens cum pino aspero ē cepe locus non rubet q; apponant vetose ē sanguisque ē scarpelletur locus cū acetō plurimis ē toties reiterentur auxilia donec vlderis per resolutionem sanitatem loci ē illuminates cutis: e tunc cessandū est.¶ Et facto bo ut let hoc. R.carnium limaciarum ē sanguisqmā et apium ē vespay ē falio vsū ab.parte colos ē et pone in vase vitreo habente multa foramina in fundo e pone sub eo aqu vitrē sine foramina bus manubri post dū humidītas que cōsurget in vase e line locum cum eo ē p° fricatōes fecit et pilos nasci e curat calnicium ad eandem fectiones.¶ Rasis dixit. R.cicerum albrum.ʒ.x. vermius cantaridap.ʒ.iii.laudani.ʒ.iii.mellina rum pbustarū.ʒ.ii. galline muscate.ʒ.i.terant cū oleo neteri p° fricationem e inungatur loc.¶ Ad eandem intentionem Halie.de meme alliquotus

recitat hoc ē dixit alopicias antiquas p° fomentationē rasionē ē fricationē cū frondib° fic° et nitro q;ʒ pue inūgibat cū ē.R.cericop mari nox.cum testis gallap amigdalap amarap pilo rū vrsi adisti radicis amigdalap frōdium fici olium iliop an.ʒ.ii.fiercoris muris.ʒ.i. cū acero e cera e adipe vrsi misceto fiat linimētū.Et i sequentibus laudat mures adultos e cōtortos vitis adusto|cū melle incoporatos e cū boc ci et cortices avellanap aduste linite cū melle incoporate faciūt alopicia desistere in.p.diebus Ad eadē intentionē.R.calcidar.ʒ.xii.pingue dia gallic.ʒ.ii.pul.sanguinū.ac aduſtap lacerte aduste vinde crin an.ʒ.ʒ.pulnis talpe cōbuste pulnis volcap vbustap ferap porci adusti an.ʒ.i. mellis q; sufficit ad incoporādū in forma vnguēti e inūgat locus in q°ʒ mane lauet cū vino

Hāc ponā simplicia aliq.ē pilo q valēt i alopicia e generatione pilorū.a° q; solū pilos generāt. Dixerūt aliq aliq q;p° si cap inūgat cū oleo decoctionis abrotāi sanat ab alopitia q; pili generāt in ea.Idē facit ipm coctū in oleo de rafano vel de chena. Con.dixit cinis abrotāi cū oleo intuitū mirtina alopicia sanat.Si loc° pilos nō bīnib° occurrit. Sera.dixit de hoc ci nere q;p mīscet in aliqibus vngentis subtilibus sicut ē oleū de chena|oleū rafani & q;ōl ānqui e facit nāsci pilos qi oriūt ex eo°. Et sīpi ēi infundit in oleo de lupino aut oleo solo fa cit pilos oriri.¶ Ba.dicēs boc ē vi.dicit q; barbas tarde.pdūtes cuocat ci aliq° pdictorū.vide o.¶ Sed dicit cinis radicū affodilloq; cura alopicia q; pus frictū o° cū panno aspo.ē p° fiat emplū.ē. Con.dixpilos in alopicia facit nasci. Et Barbo.dixit q; in sole liniat ci acero Isac dixcaltanea cortices vrsi e pulueriserā dia.de ea loqui|ē ia ad imperitīgne posset reducī ut credo q; Aiuce.intelligat.¶ Sit aut vte pispostōes infectōes cutis legēes differentes folum fm magis e minus.¶ Et i de oibus facia capillū de per se. Et pilo dixit papias q; spetigo ē scabies ficca pruriens qi aliquē rotūdē faciūt ē hīs. ¶ Latino felix dixit q; spengo ē q;ā greci lichinā vocāt latini semā nascitur ex bilose m i co.rotūda.i.bilie forma rotunda in suppficie cū rū pruriens e aspurate ē qi per cuti cepit alpulare pīgo nocatur.nīdo cepit diffrūt soli fm magis e minus e nīs ē et qualiter serna sub spetigīe pōt collocari. Ego ut credo ē fic est.q; impetigo absolute ē q° cōi nolatica appellāt.e plurimi oriūt circa colli ei forma rotunda.ut a pulis.¶ Et ē in oli alio loco nidi.¶ A b° egritudīnio ē biliōsus mixta ci sānguīe grosso vel flegmate salso.q; matia ad cute expellit e cordipit cutē dixit Aiuce.e ratis biliōsus ēt ueberīter ignita e pp boc sūt cū pruritu e ardoretm dixit Dioodotcius e sepe in hiemeut dixit Aiuce. eo q; frīg° cograt e degriuat taley matīae ad cuteū dixit Jamerius.|in cura ipsa bos res intēdōes.pīa ē in mia.pa in pu.gatōe.tertia in locis libus.. Pria breuiē cōplet boc mō.respiciat se

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

et rebus humectanibꝫ ipsꝰ corpꝰ ad intꝛa et ad extꝛaꝫ cal no. ꝗ ego illi bijoꝛes fiũt adulti. q̃ ꝑtia fiere. Eos intꝛo coplet cũ medicis euacuandꝫ ipsꝰ bijoꝛ adultꝰ. ꝑ fiat sloia si sanguis peccaneritꝛ euacuato fiat cũ pillis de fumo tꝛe. l cum ꝓtacotiione. l cũ ꝓfectꝰ bameed. Siꝛup ꝗ de fumo fiet nel o ꝑdiuꝛa nel ꝗ ꝓdꝛ ꝗ fm ꝗ mariꝰ peccantꝰ Tertia iten ꝑplet doꝛ.

Et ꝑ dixit Isaac nel cocti ꝛ collati loca ipeꝛiginosꝰ mũdificat & ꝓfitꝰ ꝓpte cũ farfa fabꝛ ꝗ ꝓnꝰ. Et Aui. dixit ꝓ miscet cũ acto.

Et Barbo. dixit nel curat ꝗ ꝓtigꝰ fi addatur cosꝰtus nel ꝛeses q̃ iniaꝛ; fanat & mus ꝑpetigi. ne puꝛoꝛ. mazꝛe sup illuꝛm & aiit mus ꝗ supliꝰ ꝗ cꝛeꝗ ꝗ apea alimcitꝰ de pomicꝰ fuꝰ. Et Aui. dixit fo dicit cel ꝗ ꝗ aceꝰ abstergit ꝑtigi. ne. Et Barb. dixit ꝗ. ibi ꝗ aceti miscetꝰ. Ali. dixit gũma ꝗ fuꝰ filuꝰ ꝗ acto illuꝰ curat ꝑtigine. Sde dꝛ. Dia. de gũma ꝗ dicit ꝗ acto illuꝰ. Sde. ꝗ. ꝓpꝰ de gũma ꝗ ꝗ ꝗ ꝗ. ꝗ. Sde. de ꝗ. ꝗ. ꝗ.

z ē rubea z clebroto z fimapi. Et vult q; cuī al
cbali z calce coctis q; vrina infatiū vsq; ad mel
lis spissitudinē fricet ad solē quousq; loc' ulce
ret: deinē accipiat pīr z cera atq; terebintina z cō
tritos mucis aduste atq; pēne pulis z colibe z o
lei de alcāna z ipsa ad sufficiēdā decoquat z o
tinuet sup locū donec sanet z color eius fit si
cut' color corpis. Ad bos dixit q; dā mulier pīa
nā oēs morpheas curabat ifto: in primis lava
bat loci morpheatū cū ad frigida decies postea
cū isto vnguēto lūgebat. R. cinēris fpētis 2 bu
ñi in olla nouā bi coboperta z. Liturgiri vīti
gallar; radicis flamule soleat amīū; pīsam; gal
line nigre. olum 2 bu. oq; an. ℥. j. arsenici calcis
viue argēti viui an. ℥. ii. oficiāt oia cū aceto z fi
at ficut vngūētū cū quo loc' inūgat bis vel ter
vt pl' fiat vt debēt expediēs q' ā minut i ba
neū cū pillorio fed ex 4. pīb' calcis z vna arse
nici coctis in aceto z aq. z p'ūs fudauīt in ba
neo lauet loc' z ā alio vnguēto ia dcō inūgat
z erit curat'. Si ā p ālīū modū curari nō pōt si
gnū ē q; matia fūnt ē impīsa. z tūc pēt vocari
albaras; tūc vāls b' R. cātarīdar. ℥. j. pīsēt z
infōrmēt cū. ℥. j. fermēti z pōāt sup locū mōpbe
ātū z pl' quāt ē in nigra mopbea. eo q; mate
ria ipsa ē pl' inuīcana z infrīga. Et ut dicit Auī
nō ob ea b' facē cū cauterio actuali ne uestigia
in loco rēnanēt: deinē curet cū vnguēto generan
nīb' carnēdicat. cū ignēto de liturgirio. z. ℥. ſol.
dicē loc' z ā p ālīū modū curari nō pōt pīpit
Ar. ut loc' ingat cū ista tincta. R. liturgiri albi
gallar. alcane. pragati an. ℥. oficiāt cū mēlle z aceto
nigro z ſāt linimēto; venio ad simplicia z p'
ad illa q; pertinūt mopbe alba. Et p' dixerūt A
liq; antiq; ſi ex foliis rute z pipe z nitro an. ℥ ſi
at linimēto cū aceto tollūt albā mopbea z oēs
fedinate q; fozni indīgēt abstīnēa. Sed. dixit q;
ruta sola cū nitro sup fricata id facit. Et dix. ē
ēdimia terit z miscet cū mēlle z fricā ſi mopbea
q; qui oīsfoliūt cū aq z nitro z linīat cū eo mō
phea alba curat ea. Et dix. Ser. radix rubee
tincto; abīgit abstīnēa. ēperata ola q; indīgēt
abstīnēa. loc' vestīgiū q; ē in cute fm Auicē.
z ip' ostēt mōphee albe q; ponīt in aceto. Sal.
chīf. bac mopbea vocāt albaras. dixē Ser.
radix genīane delet morfea alba. Et Bar. dixit
q; fucē' gēiane cū aceto dissoluāt z loc' lū fri
cētēt tollūt maculas corpis. Ad mopbea et alba
fiat fricatio in fole cū cinē radicis affodilloīs
z mapte qñ incipit iel augēt ēs pa' bū fricetur
mopbea cū pāno ad poēt pōt ē fricari cū fola
radice vt dixit Dia. Radix capparī cū aceto ab
ſcōt mopbea fm Ser. R. dix. oleī de fraxino
b' ē ipsīmmī mopbea alba solūgere z in ips
pilos denigrare. Ale. dixit mopbee albe adeo
intēse vt lepra putrē cāgrēdere cū aceto cōtra
mate ē remedīū. Sml. de va. dixit nos fum' ex
pti q' cortices radicis rubee cū aceto malaxati
z sup fricati illā tollūt. Secūdo venio ad sim
plicia q; cōueniūt in albaras. Et p' dixit A. q; p
fert admīstratio decoctōis lupinor; in albaras
Et dixit ē napellus delet albaras z linitus z bi
bitus z sīr lepre z alīetis sīt bo remedīū a me
pper causam malfortū in se z idē pōt napellus
mopbē z fm A. uidē ē sōdgarīa. dixit ē ē fricat
cū folius mandragore albare z ebdomadā
delet z ppīe si mūnīūt humida z leuā. Et
dixit ē folia z stipites cbdulcēgi an. qñ ma
deficētur eradicant albaras z albedīnē magni
Est aūt apīū silūestre fue raniūū. dixit ē Auī
de cōtice plaranī q; in ipo ē ēnus. abstersīū
z cricatōnīū ē qñ sfert albaras. dixit ē ē
fic q; adulti ē ex cōtice cūri ē bonum albaras
linitū. Et dixit ē ē fic. dixit q; calcanus pozi
qñ ex eo fit linimēntū fup albaras confert. Et
dixit ē ē ē urina hominis et alīm confert exco
riationi et pruritui et albaras z precipue cum
nitro z aq aceto. dixit sulphur ē ē medicīnī
albaras ppīe et dixit gūma prasie. sfert alba
ras. Sed. dixit fuccus cauīlīi qñ miscetur cū vini
olo z aceto z linitur super scalīē z baras. sfert.
ē. Dia. dixit de fucco fic. Et dixerūt alīq ne
teres q; radix rubee tinctor; cū aceto trita z lin
limita tollit in petigīnē z baras. Et dixerūt q;
ex Ipentarie illūmīa eradicat baras. dixerūt
q; carcinūtīa adusta z linita albaras tollit. Se
qñ sīmīar mīscet cū glutino albedīnī z cū ley
z nitro aufert scabīē ulcerosam z baras. nō ut
plurīes dixī q; ex istis simplicīb' potes mīta co
posīta ordinare. quare z cetera.

Tractatus quartus principalis de remotione
dispositionum non naturalium faciei.

Capitulū primū de lentigīne ipius faciei.

N facie due disposi

tiones apparent. Una est naturalis q
alia praeter naturam. Naturales indīgēt
conservante si pulchre fint z decoratione si tur
pes fuerint in exemplo est albedinem custodire
vel rubedinem vel alias disposiones albiores
z rubiores facere. Que non pter naturam sūt
indīgent corrīgere velud est pustulatio z ma
culatio. Unde Galie. ponit differentiam inter
cosmeticam z decorativam partem medicine.
Cosmatica pars non est licita nīſi propter bone
statem. Unde Galienus vbi supra quemdam
in deliciis existentes decorant se ipsas nulli ca
rum deprecātī aliquod sibi dare farmacum de
di. Quecunque honestiores fuerunt z ligna
senii, z turpidatātis fugebant a fuerum mario
rum molestias eripi desiderantes aliquibus vti
Decoratius autem est licitū z fatis patet boc ab
ipsa parte inicium facio. Et primum capitulū
sit ad remouendum lentīgines: lentīgo vt patet
est macula existens in facie diuersa a colore fa
ciei vt in ipsīs rubeis maxime inueniūr e l mu
lieribus multis quare in eis expedit illas occul
tare. Et dicitur lentīgo quia in colore quasi
in ēstīlate lenti assimīlatur z in hoc mīti multa
dicīt. Et primo Den. p ista dispositione cō
pēit ita aqua Ra. carnari calcinatī. bi. mastīcis
z. ii. cāphore. z. j. amplaſtē cū albūte ouor. z. ii. et
ad hoc bdoc. spolsit R. Iudāgīri. z. j. olei antīqui
z. ii. dcoquāt ita dbec dissoluāt. deīn sīat mu
cillagīs fennecī z fimapis. an. z. ii. bdeīn mīre
anī. z. j. pīcīāt sup lartīgīnī z oleī cocta z agita
ta fiat velud pagīon. Ad idē nals lac ḡsinū q
fit de litargirio in aceto albo bulito z cū filtro
distillato z cū aq in ā fit fal bulītī nel albume
de rocha z ex istis liquoribī' duob' fiat vnus z
erit albus ut lac z ī dīcit lac ḡsinū: q; ḡsinus
z domicelle vtūr ipo ī ā b' cū ē optimū. Ra
ño z. R. aceti acipīāt ē argēti nīui. z. mīnīd. z. iii
terāt vīsīa terītione dōec nīhil appereat de argē
to nīuo deīn pīciāt ēstūdē de eo de fcie melo
nū nīuo nālde deīn facies lauet aut linīat cū eo
oī nocte p. ? dies z in mane lauet cū aq tepida
ñ ēnī ē par in mūdificādo si isto mō nō curatur
ad ca'm. de mopbea ē remittēdī: venio ad fum
plicia. Dal. pāio dīt in faba ē linīta q lēntīgēs
extīrpantur et ē fīet cōso cū melle facies cata
pīct curat lēntīgēs: z dix. fucē' prasie mīxē cum
melle eradicat lēntīgēs. dix. ē ē fi ex lacte prasie
epidīmīē lēntīgīnes grasse extīrpāt. Ālo nō os
ē ampli' q; p boā aut ouū z lauet cū aq
furfurū: ē ipm hāc pārsīā dicit ē ē ē ē tūs
strē z gūma ē'. ēo dicit L. ē Dia. dix. farina fru
mēti mixta cū melle lēntīgēs tollīt: tollīt ē lēn
gines semē nigelle triti cū radice iris z cū ace
to illīnīto. z. et rafani cū melle lēntīgēs curat.
Lēntīgīnes ē tollīt radix dragūtee sup illūmīta.
Aui. dix. cicer abīgīt lēntīgīnes. z dix. ē amīgō a
mara fup lēntīgīnē ponāt z sfert. Et dix. semen
ernice z ē ipīus cū melle sfert lēntīgīnī. Et dix.
galbanū eradicat lēntīgīnes. Ēo. dix. licīū lēntīgī
nes faciei emēdat. Et dixit ē Ēo. q; malua ma
tor curat lēntīgīnes. Ad decortīnīs blenis cum
aceto sfricata z tūmēfāctōnī et cū ipso ad lēntīgīnī
sfert. Item dixit cōtex oui pulverizatus z cū se
mine melonis inūctus tollīt lēntīgīnes faciei. cō
fert ē ad depa anati pīnguis z ē pōt adepa afini
Rasis. z sfert ē omis cū melle illūmē lēntīgīnes
fortū aufert. Alber. dixit sfert' passeris mūdifīt
cat lēntīgīnes faciei. Ser. dix. qñ bulbus miscetur
cū melle ouor. sfert lēntīgīnes faciei. Sed ē ex
perīēntīa q; inūctīo fcā. cū ē de fele cos fanat
lēntīgīnes. z fīlī' fanat pustulas catas ē fīlī in fa
cie. z fīlī' ē q; cortices pedū caponū z gallinar
qñ calefacti fup cinerib' excoriāt sup fricati cā
lidi lentīgīnes abīgīt.

Capitulum secundum de panno in facie.

Annus fit

spāliter in facie
mulieris e viri
q deturpat facie ds ipm le remouē.
quo nō q pāñ' fīlia colozia ē q; cus
lēntīgīnēs. pāñ' ē mīte quātītatis z occupat mī
tū de loco. lētīgo nō z in hoc differīt z zuenīāt
ēi ista z ps fatis. Accīt ē pāñ' ingrāndīñ' in fa
ce z in puerperio exīstibus. Ego nō dubito im
mo affirmo q; ē dcā ſē oia in pēdēti ca. de lētī
gine posita valē z nēdū posita ſē mīta simpli
cia dico ego valere: ficut est illud qd dix. Den
rīr. Aui. ē ḡ illa nō rēcapitulabo z p illis nūs
illic qñ bic ſē necessārīa ē nō replicor venio ad
simplicia ex qb' facias alia posita ex te. Dalo
A. dix. maxīe ē z in pāno z in olb' maculī' cor
poris z mopbeis sfert purgario fcā cū aucla
na indica cuus ā poto ē. Ebir. i. cū vino dulci
aut orinelle. Et qñ incipīt de ea. z. ii. z terīt ē
ponāt ē vino dulci z dīnīt spacio qñ puo z cog
tur vinus illud cū lēnb' vel oideo z carne galli
ne z ius illud foedet z qñ addīt ē amōda. dix
ē cot' abīgīt pāñ' cū lupīnis cū aq z melle
Et dix. ē cīoc' ostulan' mūdificat pāñ' z mor
fea ē ē fit fat linīto cū cinamomo sfert ad pāñ'
Dixit ē radix crīspe dragūtee vel spēnarie abīf
gīt pāñ' z mōfea ē lētīgīnes pure z magnas z
ppīie cū melle bulb' linīt fup pāñ' in fole z p
fert linītio ē fcā cū oleo ē oberna sfer pāno Fr
A. Dixit ē licīū fanat pāñ'. Et dixit ē ē fic. Aui.
amīgo amara sfert posita sup pāñ' z cū radix
ipīus cogt' z ponīt fup pāñ' z medicina fortius
Dixit ē ficīa sfert pāno cū ex fīcīb' ē' admīni
strat ēp lm p' abīlutīonē loci cū nitro. Dixit ē ē
vitīs filuestris abīrīgīt pāñ' z lētīgīes z dome
stica ē debīt fīcīs ē' canabera. cautīs impūlīs
abīrīgīt pāñ' z mōpbeā. Et fīn vītanē ē res ma
gis inuanīa ad sordīcīē z comesī' z empīūtus
nā tollīt in pancis dieb'. dixit ē ē eases tollīt
pāñ' libīa. Et dixīt q; vrellū cū alīāt z fit
ppostīū loco tollīt nīgredīnē q ē fub cute z pat
nū. Dixit ē salina abīrīgīt pāñ' z lētīgīnes z fā
guīnē mōnīū. dixit ē adepa afini filuestris z ta
depa anatis pāno ē bona illūmīta dixit ē fit cm
pīm cū nitro z bolo pāno z bothor. z leui. Et
dixit ē ergo ferri superposita panno cum vino
confert. Dixit ē ē ē ē ē ē ē rasi ē ē ē ē ē ē ē

Et Auicē. dixit q̃ ſpōtur calida dixit ēt ſic ſa-
guis lepoſis recens calidus poſit ſup facie cu-
rat panū ꝛ veſticio albas facies. Dix. ēt de cāco
marino de eo. q̃ aduſtū ē abſtergit dentes ꝛ de
let pannū. Et dix. ſtercus lacerte illiniturn dele
pannū ꝛ dixit q̃ expertū eſt.
Ca.ⁿ tertius ꝗ macliis faciei ꝛ tot̄ corpoſis ni
gris et lepoſis.

Cciount in corpore

qſiq; nigredines qſis macule nigre aliq̃
ſm partes diuerſas q̃ ſit velut lentes ꝗ ſuditie:
ſed pag minores ꝛ ſepe ego illas vidi. Acci-
dit ab hoc ex pecto ſanguinis ꝗ oēs toles q̃ ex ſan-
guine fiunt ſit nigre et mortificāte ſanguinis
in cute. Dico ego q̃ talea maculas tollit ſimil
cute facta cū aceto ꝛ melle. vel nimius vſus a-
cetī: cirinat. Deſue dix. oleū de cucumē afini-
no delet pānū ꝛ veſtigia nigra. Aui. ēt dix. nelli
gis nigra que fuit ſ toto corpe delet calmentans
ꝛ ppie recens cocti in vino ꝛ linitur: delet ēt
obſuſcatōem q̃ accidit ſub oculo. Et ſm Coſtan-
tī linitio. oēm maculā tollit. dixit ēt pēdia ab-
ſtergit veſtigia nigra in cute. Dixit ēt nigredines
tollit et pānū mundū qui aſſumit ꝛ ſuperpoſitū.
Dia. dixit vna paſſa vio addita maculas nigras
emendat pulnis ēt baccaq; lauri ſolus illiniē nil
ſm quoſdā mixtus cū nitro ꝛ aceto ꝛ linit̄ tol-
lit illastatiū. et veſtigia nigra que fuint ſ facie
ſinapis mixt̄ cū melle ꝛ piguedie anati: ſue gal
line ꝛ ſuppoſita aut accipiat oleū cōe ꝛ cū cera
ꝛ adipe ſiat ung.ⁿ. Tollit ēt ſanguinē mortuū q̃
fit ſub oculo: ſi hoc ungnēto ſolū ſ corporibus
diuris eſt vtendū: dixit ēt lupin.ⁿ maculas nigras
tollit. Dixit ēt bulbi cocti in cinē calido ꝛ polen
ta adhita ꝛ capitibus minor piſcū colore ma-
culos nigros ſpōtr: ſunus oris cū aceto mixt̄ ꝛ
ſup cute illinit̄ tollit maculas nigras. Alchi. dix.
ſauina eſt plata mundificat nigredinē cutis ꝛ fo
dicit corpis q̃ faciei. Rapio dix. q̃ radix vitis
albe ꝛ mirra cū orobo ꝛ fenugreco ꝛ ex ipa ab
luit. cutis mūdificat cute ꝛ abſtergit eā ꝛ aufert
pānū ꝛ veſtigia nigra ꝛ bothoz. Dix. ēt gdā q̃
ſola vitis albe radix fricata ſ oē par buccta
ta cute cū aq̃ frīa ꝛ ſi ē nēce infundāt in aceto ꝛ
dix. ꝛ ſpia lenitū abſtergit maculas corpis ꝛ fa
guinē. Ibidē. ſm ꝛ irundīs cū felle capre mi
xt̄ alpho lepoſos nigros tollit. Eſt ēt alph.ⁿ
fm dia. nomē macule abſolute. Sex.ⁿ plo dix.
taurini fel illiniti impediēs nigras tollit ꝛ faci
es lipidā facit. Et id dix Ibi. Ra. dixit ſaguis
nigrag; gallinag; auferit maculas nigras ꝛ ſeridal
ꝛ lenigles bmōi a facie ꝛ maxime ſi miſceat ci
lac vaccinū cū butirac rubeo reddit facie ſōmo
ſa ꝛ mūdat et ſ efficit colorē mundū ꝛ bonum.
Alber. ſic dix. ſi macule nigre ūbroſe peſſic cuꝛ
ſanguīe lepoſis inūgāt remouēt nigredinē ēt q̃
fit a ſanguīe agelaio ſub cute tollit aſpalū dis
ſolutū cum acto.
Ca.4. de maculis albis ꝛ rubeis ꝛ viridib.ⁿ
in corpore apparentibus.

Acule iſte

ſepe fuit ꝛ ſpe-
di ē nō ita rubeas puras min.ⁿ vidi cī
trinas. Ego dico q̃ cinis radicū affo
dillorū cū aceto illinit̄ maculas albas tollit. ꝛ ſi
ſolū cinis hoc facit. ſi radix eⁿ fricata bⁿ facit
Dia. dixit maculas albas tollunt cortices radīc
cis cappaꝝ cū aceto mixti ꝛ fricaⁿ in ſole. Et
dixit et radix rubee tlcoꝝ cū aceto illinita ma
culas albas medet maculas et albas tollit ſoli
nāō ſed cū aqua camomille. Et certe ego credo
q̃ fomentio ſed cū corio ſabe coctō ꝛ ſm quoſ
dā maxime ꝛfert qui ſecū aliqnod aceti ſiungit
Galie. dixit in vi.ⁿ. q̃ elision alfoo albda ē cele
luma. i. maculas facies a ſole vel ab oſtu mīdi-
ficat ꝛ elision fm Auic. ē alquefen. Ser. dix. qñ
caſſia ligneꝝ miſceē cum melle ꝛ linit̄ humidi-
tas lactea q̃ apparet in facie auſert eā. Et Ibi
dixit q̃ ſm.ⁿ cotui ſup fumigatus albos alfoo ꝛ
albd lepram ſanat. Ra. dixit miſcele albe. q̃ ſit
ſignū lepre ſi poſuerīs ſup eā ſpma calidū ſana
tur tollit ēt maculas albas galbanūbonume et
mudum mixtū cū nitro ꝛ oſſoluum cū aceto
ꝛ ſup fricētū tunaq; et pix cū ſale mixta macu-
las albas oēs ꝛ loco ſalis pōt poni mirra ſola
circa maculas rubeas: ſic. Ra. ſi cepe trituꝝ
miſceē cum cepo galline deler maculas rubeas
Et dixit et q̃ ſtercus colūbaꝝ tritū ꝛ mixtū cū
farina ordei ꝛ ſeis lini ꝛ aceto ꝛ aliū ꝛ rubor ē q̃
dicit rosa ſi maculā fit viridis tē dix. Alradic
rafani ſilueſtris mūdificat oēm maculā vnde
vbicūq; fit in toto corpore vel p ſiſta maculā
oio infra queraſ ca. de ſignis percuſſionū, et ci
catribus ipſarum.
Ca.5.ⁿ. de effillis. i. de maculis factis a ſole et
ab orſu.

Effilla ſecun

dum Diaſc.
ē nomē cu
inſtibis macule a ſole cāne aut. ē
abortib.ⁿ et pub.ⁿ et fs papia effilla ab
ſolute ē pānus ſego ab ē lupinus maculā ē
effilla cāna ē ab ſiluo ſcā ē mēs ē. Et p.ⁿ di
xit Auicē. ablitio ſcā cū albumie oui ſpīnat co
lorē faciei a mutatōe q̃ pōt accidē pp ſole et ab
epithia remouet cōpūtionē colōis ſcām a ſole
ꝛ ego ſcio q̃ aliq; mulieres ſuppoſuit ei albiū o
ui a gretſa. Ro. dixq; ſpālia olei ō tartaro ſunt
pānos et maculas p.ⁿ prū remanēteS remouē et
abſtigere. Dia. dix. q̃ ſucc.ⁿ agreſtis folii ci inſe
le illinit̄ purgat maculas a ſole ingeſtas. Gaus
greci effilis vocāt. q̃ et Dia. excoriticat radīc
ciclamis extrahat ſucc.ⁿ eius et cōgē donec fit
ſic mel et repōit et reapponit remouet maculas
q̃ fiūt a ſole et ab aborſu. et dix. Dia. narcissus
melle mixt̄ effilas deleget. et dix. q̃ colli ſuc.ⁿ
eius ad effillas faciēt. dix. et de radice mīs
albe ꝛ ppximet ſucū ceri ē ē cō lentigine et
illic nidē. Dali. dixit m.ⁿ. bone.ⁿ nitis ſilueſtris
abſterſiue virtutis eſt et effilas ſine maculam
forte et quotquot talia in ſuperficie ſit ſimatur.
dixit Auicē. ſic illō ad oēs opatiōes extrifecas

granū beēt aceto gaudet fit. n. dalde efficax in
ut leprias abſtergat ꝛ multomagis q̃ minora fit
ſua lētigines alfoo effilas abdoua. ē. Dix. ēt
in ſexto q̃ elision alfoo ꝛ effilas emēdat. Et
ego dico vobis q̃ nō pubita q̃ q̃ pāno pferit
ꝛ effilis ē ꝛ ſquare ca. q̃quirunē adinuicē.
Capvi de lucotibus q̃ fiūt in cute ꝛ de ſan-
guine mortuo qui ab aliquibus vocatur nalmō
ro ꝛ ab aliquibus vocatur mortius mortui et
ab aliquib.ⁿ mortius diaboli.

Am autez talis li

nor a cōgelatione ꝛ mortificatōe ſā
guinis ſub cute pūgat fiue lucotem
dicamus fiue mortificationē nel coagulationē
ſanguinis vel malis mortuū idē in pūi fit fmo
P. quio nō q̃ tales lucotes aliqñ fiūt a pcuſſione
cū cuius fluit ſanguis illic ꝛ agelatur ē loc.ⁿ re
maner niger. Cauſat ē lucot q̃ in loco vno ſā
guis extra ſiū cute agelatur ꝛ ce cutis pcuſſe
nel alio ꝛpe locus apparebit niger: ꝛ hoc nō eſt
niſi ex defectu cōplexionis mēbri q̃ debilis ē
in regulando ſanguinē ꝛ cuius ille vocatur mal
mortū ꝛ ſpecialiter q̃ fm dia. Ra. lucū mala
rane arſenici citrini olei camēlle cere ana. ꝛpea
equales ꝛ fiat vngūtū q̃ fum expuo in lucote
oculoꝝ ex pcuſſione. Haquilon cū gūmia et
laude. ſlandatur et apposito panis in vino ꝛ ē
inde locus empſet fumo et fabac coctā cū oti
melle vulet: locus tū pⁿ fomēet cū aq̃ decoctio
nis ro. fenugrecialiqui apponūt cerusam ꝛ ali
qui vngūtū de cerusa q̃ vngūtū albū ad lu
ores ꝛe pcuſſione ꝛ hoc olo. pbata fit. Diaſc.
dixit aq̃ marina tepida luoꝝ tollit. Aui. dix.
resolut ſanguinem congelatū ſub cute: tollit et
luoꝝ fuctus agreſte cū melle illuminā ꝛ mitꝝ
Dixit et fuctus filii melle addito luocos tol
potis limpidat. Et filiū ē plāta ubi maſtix nal
cit. Et dix. anetū addito melle ꝛ ſup lūctū luo
ros emendat. dixit luores virides corporis tol
lit nuces virides ꝛ dixit q̃ lupinus maculas mi
gras ꝛ luores ebuire nō permittit. Et ego di
co q̃ empſ ꝛ facta cū farina lupīoū ꝛ aceto tol
lit luocres ꝛ ppie in principio qñ materia ē ꝛ
fundat. Dixit ē ſpopus elixa ꝛ impoſita luocres
corporis emendat: dixit et nepta viridiū. ca.
tbaplate adibita luocres deterget: ꝛ dixit ē ad
luores tollendos herba ſantonici in aqua de
coquitur ꝛ pamo impoſita corpori illuminat
nel cum melle poniūt. Dixit et ſal cum mell
impoſiti luores corporis tollit. litargirii etiam
dealbatum hoc facit. Appulius dixit fuccus ma
lorane melle addito luores deterget. ꝛ ego dico
q̃ fuctus maiorane cum ungūgmento luores
oculoꝝ deterget ꝛ ſepe ſum expertus. Dix. etiā
Appulius libro. 7i. herbarum q̃ radix ſpine al
be ſi ficcula tritaⁿ dē fucco plena vice carbapla
tis impoſita luores aufert. Ego etiam dico
q̃ cinis allei cū melle impoſitus luores tollit.
Dico. ē ego q̃ luores tollit ꝛ. bulbus ꝛ mise
cum melle ꝛ mielle oui ꝛ aceto ꝛ malagetur et

super locum ponatur: ſi nitrum apponat̄ forꝝ
operatur dico ego. Dixit etiam Appulius eodē
libro de cinis cameno fic mafticum ꝛ impo
ſitum luores tollit uel cotergit. Dixit etiam ab
ſcinthium in aqua cocte ꝛ inductum panno
impone ſi corpus tenerum fuerit cum melle im
pone. Dixit et mercurialis tonſa ꝛ impoſita
luores tollit. Auicē. dixit acetum cum mel
le addito. ꝛ ſuper inuentum luores emendat
Dixit etiam Auicē. de gumma yapie cōfert pā
no ꝛ albaras ut iam dictum eſt. Et Serapio
dixit mirtiſtrum ſuper locum uel cinis fuccus cuꝝ
olibano contritus ꝛ adminſtratur ſuper luores
ꝛ aufert eas oportet autem q̃ dimittatur quab.ⁿ
horis ꝛ ante ꝛ auferatur: deinde infundatur ſup
locū aqua calida ꝛ aufert impetigines ꝛ lenti-
gines. Alchimia ponit coticem apſie ꝛ lacer
mum ꝛ fuccum ꝛ ceram cum olibano. Bart.
de va. q̃ tollatur radix tapſie et olibanū aut ē li
tortibus qui fuint a percuſſione confert: ꝛ dix.
q̃ lacermus eſt melior cortice ꝛ dixit q̃ anteq̃
ungūentum ponatur ꝛ etiam poſt locus lauetur
cū aq̃ cala. Dixit ēt Auicē. calam.ⁿ aromatic.ⁿ pect
occulatōē ſāguis mortui: dixit ſinapis aufert oc
culatōes ꝛ veſtigia ſanmortui. Dixit et amedo
epiale ꝛ fiat vngūtū q̃ ſum expuo in luoꝝ
oculoꝝ ex pcuſſione. Haquilon cū gūmia et
laude. ſlandatur et apposito panis in vino ꝛ ē
inde locus empſet fumo et fabac coctā cū oti
melle uulet: locus tū pⁿ fomēet cū aq̃ decoctio
nis ro. fenugrecialiqui apponūt cerusam ꝛ ali
qui vngūtū de cerusa q̃ vngūtū albū ad lu
ores ꝛe pcuſſione ꝛ hoc olo. pbata fit. Diaſc.
dixit aq̃ marina tepida luoꝝ tollit. Aui. dix.
resolut ſanguinem congelatū ſub cute: tollit et
luoꝝ fuctus agreſte cū melle illuminā ꝛ mitꝝ
Dixit et fuctus filii melle addito luocos tol
potis limpidat. Et filiū ē plāta ubi maſtix nal
cit. Et dix. anetū addito melle ꝛ ſup lūctū luo
ros emendat. dixit luores virides corporis tol
lit nuces virides ꝛ dixit q̃ lupinus maculas mi
gras ꝛ luores ebuire nō permittit. Et ego di
co q̃ empſ ꝛ facta cū farina lupīoū ꝛ aceto tol
lit luocres ꝛ ppie in principio qñ materia ē ꝛ
fundat. Dixit ē ſpopus elixa ꝛ impoſita luocres
corporis emendat: dixit et nepta viridiū. ca.
tbaplate adibita luocres deterget: ꝛ dixit ē ad
luores tollendos herba ſantonici in aqua de
coquitur ꝛ pamo impoſita corpori illuminat
nel cum melle poniūt. Dixit et ſal cum mell
impoſiti luores corporis tollit. litargirii etiam
dealbatum hoc facit. Appulius dixit fuccus ma
lorane melle addito luores deterget. ꝛ ego dico
q̃ fuctus maiorane cum ungūgmento luores
oculoꝝ deterget ꝛ ſepe ſum expertus. Dix. etiā
Appulius libro. 7i. herbarum q̃ radix ſpine al
be ſi ficcula tritaⁿ dē fucco plena vice carbapla
tis impoſita luores aufert. Ego etiam dico
q̃ cinis allei cū melle impoſitus luores tollit.
Dico. ē ego q̃ luores tollit ꝛ. bulbus ꝛ mise
cum melle ꝛ mielle oui ꝛ aceto ꝛ malagetur et

Jūt in facie et cu

te capitis qñq; aſpritates quēdā q̃ qñs ē
ſiū cum ſquamis quibuſdam ē quidā q̃ in cute
fiunt quēdam duricies: ꝛ calliſtates ſimiles
callofitatibus quas in manibus operari habēt.
Aſperitates itaq; cutis tollit pulnis punicius
aduſtus nel non aduſtus cū melle mixt̄ ꝛ linit̄
fricādo. Et ego dico q̃ multū vile eſt ꝛ loc.ⁿ
primo. Aſperitates cutis ſi
cut accidit in ſcabie tollit oleum rafani functi-

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Minotta, Gruppo Biblioteca Queriniana Brescia.

Vesse dixit oleum de frumeto spetigiés ē cetinis aspirates fanat. Et dixit ē sic oleū de amigdal. dulcibus asperatcs lenit gutturis ē pulmonis ē oliu priū exterior ē oés duricies ē siccitates medtorū lenit ē iucturar ē oleū de amigdamarū lenit aspiratcs ē delet facies pannū. Et dixit ē oleum sisam lenit duricies ē aspiratcs squamas ē que funt in facie tollit abluto facia cū aqua camēlle. Et certe ego credo q̄ cūiqs furfuribus cōueniūt ē cōferit in boc casu. Duricies ē cutis de qua dicūt est tollit oleū ē frumēto ē oleū sisami sicut fuit dictū ē. Cassie ē duricies tollit fordicies cere que miū nocatur mixta cū cinere vitl ē superpolita. Dalababa dixit sic medulla ossū bouū remouet dura mēbra Unguenti q̄ duricies ē calositates que fit i ma nibus ē facie curat. R. cere pīgnedis birci ana lb.i. medulle cerui. ʒxiii. vitella ouoꝝ. viii. mirre ʒ.i. liquefiat cera cū oleo violato. Deide ci eio a lie spēs conficiant. Et bis q̄ locus inunguat p̄ missa lotione cū aq̄ calida donec loc̄ rubeat.

Capitulū ē de fissuris faciei ē cutis.

N facie siue cute

fiunt frequenter fissure quibus vere reo sic consulebant. Dixerunt enim q̄ ad fissuras faciei pfert limitio facta cum adipe gallinaz. Et Rasis dixit q̄ faciem reddit lucidam. Diascorides dicit de ē fsc apii risus q̄ acotab. i. inesa expurgat ē ē stigmata. i. macula ne vel cicatrices tollit. Et subdit q̄ tollit cepo turas quas greci stigmata nocant et dixit ē asininus adepo ē rimas labioꝝ ē totius vultus fit gozc factas optime fanat. Auicē. dixit adepo anserin fissuras faciei. confert. Serapio dixit glutē piscis fissuras comenie faciei. Sed debet dissolui cum aqua calida ē liniri. Isaac dixit q̄ litargirū cū oleo cocti in modū vnguenti fissuram cutis dūtaxat ex eo inuncta cleriter sanat. Ale dixit constantinus. Dalabaz dixit q̄ teli mirtini siccitati ē fissuri remediū ē. Et ego credo q̄ multa dicta supra libro 4.° de fissuris labioꝝ sibi conuenire quare videas multa ex parte que hic sunt pulsa.

Capitulum nonū de cura pustularū ē vesicarū ē rubedinis faciei ē que facies videtur esse leprosa ē est gutta rosea.

Vtta rosea ē rube

do etrahēs similis rubedini cum ē ē ē. Quia incipit lepra ē plurimū appari in facie ē specialiter in nato nel circa. Et i pomis maxillarium que quādoq̄ est cū inflatione ē vocatur ē Gnie. De fa. boriga vel gutta rubea ut in vulgari gutta rosea de qua supra scbo libro fecit capitulū. Et q̄nq̄ est sine inflatione q̄nq̄ cum pustul q̄nq̄ cum crustis: tunc est de genere asphati. generalio autēm eius est ex flate falso ut ex alio humoribus adustis. Et quādoq̄ ma teria est malē valde acuta quare loqua vicera tur. Signa materiei ex qua fit habentur p̄ ferma ē colorem eius per virulentiam quam emittit. Judicium huius dispositionis est boc quoniam modus sitc contagiosus est. Et ē gnum primum ad lepram per banc etiam indicatur per rasim q̄ multiplicatur in bieme et ē i gore. Et boc est ut dicit Auicenna q̄ frigus coarta vapozem plurimum. Judicatur etiam q̄ est difficilis eradicationis propter propinquitatem quas facies habet ad recipiendum materias causa sue raritatis q̄ debilitatis in alio libro supra est dictus. Quare ergo antiqua non curantur nisi raro. In ista tabula tres inuenies pīma est in dicta. secunda in purgatione. tertia in localibus. Dicta fit ē cōm bumozem fa cientem morbum quoniam aliquando materia flegmatica salsa facit morbum quādoq̄ colera adusta ē quādoq̄ sanguis adustus. Reliquit aut tamen isti se a vino fozti puto ē causam a specieibus et rebus acutis ut ab allcis cepe ē piperē ē sinapi et a rebus salsis ē fritzis et ab alis combustis ē a melancolicis ē napozibus ē a coitu ē ab omni caliditate ē frigiditate excessiua. Secūda intentio complectur cum purgationibus ē electuarium facit rosa. in hac opīa principatum. Deinceps fiunt cum flebotomibus ē cum ventosis ē cum cantaridibus ē rubtoriis retro spatulas ē sub mento. Et flobotomia de manu ē de vena frontis ē de vena nasi commendatur. Et applicatio sanguisugarum in loco ē et totum boc clarum est confidcrantis causam. Tertia intentio sic completur: pōs quo nota q̄ aliquādo gutta rosea est amiqua: tunc frigida ē ficca conuenitur: aliquādo est nouā et tunc alteratiua plus conuenium. Item pmo nalet boc. Recipe fucci agrestē ē portulace ē plantaginis ē albuminis ouozum cum albumine. ē ad modum aque rosa. distillate in fundata in ea panni ē desiper applicentur ē superponeantur. In primo fiat boc in antiquo autem fiat stupha cum camomilla melilloto. ro. vio ē flozum nenufaris ē pōt lenem abstersionem inungatur cum vnguento albo ē citrino in quo modicum de argento viuo ē sulfure ē alumine cum oleo de tartaro fumt incorporata. Eiusdem sanat idem composuit boc. Recipe acetosi tartis citri ʒ.iii. cere q̄ sufficit ad inspissandum predictus succum argenti vini citrinci cum sal una. ʒ.ʒ. incorporando fiat vnguentum. Theodoricus dixit boc valere. Recipe boraginis. ʒ. vnas farine ciceris fabarum ana. ʒ.ʒ.s. camphoras. ʒ.ʒ. cum melle et succo cepe fiat mollissima ē ē niatur. Ego autem vtor aqua verginum olcata in capitulo de serpigine q̄ alia dicenda infra de decoractione faciei. Ego autem et sepe cū rani bone passionē factis vibius ē ū acero ē sul fureat balneo peciam in isto liquore ē pono de super oleum de tartaro etiam multum valet.

Unguēti aliud Bar. ō. va. R. olei de rafano ō. lei ō nitellis ouoꝝ olei ō frumēto ana. pīcē. olei de sele citri pree. ii. misceant ē ad. ʒ. ō. oleotum misceat pul. ossis sepie. ʒ.iii. sulfuris uiui. ʒ.ʒ. Eurde. ua. dixit ego ad tale optimā experientiā bēo circa pdcā. R. ad rol. b. i. aque flor. illii celestis lb. ʒ. misce ab p°. R. sulphuri. ʒ.i. cāphore pōdus denariozū duoꝝ ola p se terant ē oi die ad aqēē ē in sole teneant ē ēpto ista aqua pl tenet in sole ē aqēē ēto est melior ē ipsa fa cies liniat. Aliud ēpti meū sulfur solū cū mo dico sal dissoluat in aqua ro. ē ex boc liniatur q̄ ʒs ēto p. ē dies postea rarius imponat ē mire. n. olle dcāo pustulas ē vesicas ipsa ē sangui nē fluente ē facē redda lucidā boc. n. ofueui fa cē cū acero ē sulphure solū ē multū. pfuit. Et aliud ad idē. R. sulphuris uiui. ʒ.i. litargiri cerusē ana. ʒ.ʒ. cāphore aur. i. affunde pōcine recē tē ē cetera. ē colate. ʒ.ii. fucci pomoꝝ citrinoꝝ. ʒ.i. ē rāt terēdā. ʒs q̄ ts die p se bemū ola in mōtario fit misceat ē in vase vitreo ēfuent ē q̄ d° pōt in oculi linia. facies. Aliud boni. R. bethonice scabiose fileris mōtani plātagis celidonie ana. sublimet ex eis aq̄ ficut fit aq̄ ro. Et bac cus fa cies ē bi abluta p° cū aq̄ cōi deceris bi made fiat cū ista aq̄ ē fi cū ista ē recēdē dicta dispo sitio neficē locus cū appositnde cēterdaq̄ mīr tag cū sepo ē p° loc° cū ficta mūdificet: deiū cū p dicta deficeē ē ostendē. Ad idē exptū tapsia pulcerisata bi cū butiro misceat ē ē postea fa ciea liniat ubi ē rubedo. Instabr ergō tic loci ē tūc inponāt folia cauliū ē emanabat aq̄ mī ta ē boc pluribus diebō° fiat postea loc° cū sīto unguēto unigat. R. butiri cāphoris boracis ar gēti viui sublimati euforbii thuris albi spice gālī arabici ceruse dragāī armōiaci fcocolle a lūto ciemi ana. ʒ.ii. coaguli leporis. ʒ.ē. s. cerāt° te rēdā ē in aq̄ ro. madefiat postea accipe ouo vi rella ouoꝝ pāc coagulam in aq̄ frumēti ē cū eis p dicti pulcoꝝ pōt ē cū isto faciea sepe lima tur cū aqua. ro.

Capitulum decimus de boroiribus faciei et vocantur in vulgari coffi.

Vtbor cōmuni no

mine fm Auic. fua ē h°ūscipatiōē oē pui aqa imponat ē ipsāē imponat apa ta pua q̄ ut plurimū fiūt in facie ē nāturmīs ē alba vūdē ē vulgariēcoffi dicūt: ē qa ista talia pēdēdāt cute ē de illis cri fmo. In cura ista bēs tres intentiones. prima ē ē ysa fecida ī pur gatione. tertia in localib°. Prima intentio cōplet b° mō videas ē iste pustule fint albe vl rū bee ē albe a maria flegmatica ē pīciat fe ergo ē fanci ē sepe notate ē. Et pīciendo aliquali ru bedine relpiciat ē a ē ab° fall ē acutis ē ē a nimia omestione ut nutriūtū q̄ transmittē faci ē possit a facie aliūdari qa iste pustulatates fa cientes pustulas. Credo ego ē ē pustulatates q̄r ē ē ē gēlionia. Secūda intentio plet boc mō utaē pillu ē de yrea q̄ quaciuāt materiā flanca ē ē ē pillule aggregatiue nalē ga in eis ē, ēra q̄ enacuat a capite ē b° ē materia ē ē flanca ē boc in cōsī albo ē pīciper aliqli rubedīe tūc ē ē aliquius acuitatis ē tūc pillule de funo ē re ē ēpectio banec ē ē ē

Tractat⁹ qñtus de ꝓnatūe rei naturalis faciei. Capl⁹ .i.ad colorandum faciē colore albo.

Ostēs sermo fctus

est ō remotōe rei ꝑ natūr exitūs i faciē. Ñūc ēs facē mentionē de ꝓnatūe rei naturalis: ut de ꝓnatūe albedīs ē rubedīs ut ē ipsā custo dire uel albiorē facē uel rubicūdiorē si licitum sit. Cū ꝑ ito dicebat Galenus affectūm ꝓ sito affoē ē pertinentes uentus ē volūt⁹ ꝛc. coloz ā corpis distantia hūor ostdit. si ñ ꝓn in ꝓ fūdo accubuerint. Pro quo nō.q. bon⁹ coloz ē florīdus ab hūoribus bonis sanguineis tractis ad superficiē cutis fit. Coloz ē rubus a mal⁹ hūo ribus sit ut niger ē mixtus alb⁹ a flatīcis. citri⁹ n⁹ a colericis ē pīderes: ꝑ ista declarauit. Aui ē. inde ulcerib⁹ vñ. hīs ulcus et fuerit mali co loria tarde curat: ē inde cāu ex dicto. Ex ēt extrinsece iuuant ad mundificandēs colōis. vñ caloz adustus ꝛ demissio balnei ē vsus aceti ex malaz aquaz fit ad nigredinē tendētia ē frigus ē cōitus ē frificia ē egritudines lōge. Ista ad coloz albi facit. E. cetio rep citrinus ut cimi tum ameos ē comestio rep salsaz ad citrinitatē. Vt tartari qñ uolūt esse citrinā lanāt eē cij decoctione fcis ameos rep illo coloz dele ant. Et pp hoc ait Joānes de scō amādo sup Aricēnam q̄ quēdā faciunt bonū coloz sup ta interius. Quēdā ñō posita exterius. Ad intra quēdā faciunt bocq; generant bonū et subtiles sanguinē ut ouū sodbilis ē brodia bonaz carni mū: vinum aromaticū ē cibi bone subē. Quēdā aūt q̄ sanguinē spergunt et dilatant ad exterio ra ut fic⁹ ē piper ē cinamū idē ñ uisus fuerit mode stus coloz bonū facit. Quēdā q̄ sanguinē mū dificant uelut tristia minoz ē mitebolani lupu li fumi fre ꝛcbonū coloz facūt. Quē ēt exsiccū faciunt bonū coloz faciunt boc q̄ abstersione ut sūt linimenta ablutionēs accepte ex sarla fa bau excoctinciarū ē vicerū oztbi ordei frumen ti amidi rifi ē fistus. Kenas ē Zatarius tales pul tes cōsueuerūt facere. Ñ. farle cicez fabaz ordi mūgdalaz ꝓpuratap dragami fe.rafsi ad dilte per ens cū lacte ē de nocte facies epidymum et de mane cū aq̄ calida decoctōis violap ficcarū aut furfuris farinā. ē addentur cū illis radices lilii sicce narcissi ē ireos mēs irrii. Et ꝓ ñ si ent nocēs q̄ ē dilēperent cū lacte ē in necessita te esset uidē uide. Aliud Amic. ꝓ. sapēs lib. i. armoniaci lb. 5. refolnant in tribus lb. aq. dēlō pnicīat dēsiper thuri mastici mire ana. 3. 5. mel lis. 3. 5. ferant. ꝓ ala in uase de uitro uehement ē ad ministrē de nocte. Ad idē theodoric⁹ fecit pulcram dealbationē ꝓparetur cerusa sic sistem peretur cum aqua limpida per mense ad folē ca lidis quotidie die colando ē aqua remouendo ꝛ in fine dimittatur exiccari ē talis uocat dealba tura cerusa et ꝓpata ō q̄ ꝓpel.v.ireos nitri bo rax ana ꝓ.6. c.aphote farcocole mirre clare argē ti uiui sublimaz ana ꝓ.5. vnī ꝛ terantur subtilissi me ē mollantur super lapideū marmoreum ē ē coporentur cum aqua ro.ē frat pulmī aut co cifcus et seruetur ꝛ qui erit necesse ostempere cum oleo de tartaro ꝛ post liniatur. Deūbat ē faciēs boc q̄ sepe sum experta. ꝓ. litargiri argēti quinq; unciaꝝ parum mī ē pone in aqua albo clarissimo vel distillato camphore aliūmis scissi cerusse oñ. modicum. q.s. Samisci garisfi lorum parum ut habeat odorē bonū bulliat ē pi gnatella modica bullitione. Deinde ci filtro coletur et seruetur usui. dēcte. ꝓ. alumīs roche non adufte quātum uie ē bulliat ē aqua. deinde colletur ē seruetur demuis misce ipsa aquas ad inuicem fm quantitatem quā uis operari. ē ba betis aquā albū sīmā ē cū lana facit. Aliud ꝓ argēti uiui. 3. i. argēti uiui sublimati. 3. i. pōat ē gētū uiuū i uno ouo per pussīmū foramē ꝑ ea cū aliquo obstruat foramē ē coquat ad ipsū quū usq; ad ipsius indurationē postea cū ipsis argentū uiuū ab ouo ē misce cū argēto sublima to ē parādse vitrea in qua nō sit macula ē aqua tur quaq; die in sole plurib⁹ horis cū baclo mā do et ꝓ ipsa modicū aque ēs digitis aspgē ē big ut boc fuit bonec totū manifēste albescat ē qñ flat per ñsē aūq̄ peruenīat ad hūc tēmīnū tū cū timo terat ē ponat in ꝓula plena aq̄ sublimā nis nenufar. flori. albi aut fit aū illi totū q̄ boc fiat sicut lac. Ex boc itaq ꝓ ablutionē fiet subtiliter liniat ē una linīto qñq; sufficit plurib⁹ diebus. Et ē q̄ dico q̄ maltēr decocta in aqua decoctōnis otobi candidā facit facit ē ita lanum. Alchi. dixit ꝓ pulmīs offis sorte cōficiat ē ij vnguēto citrino ē liniat faciēs dal bat eā. Sext⁹ plato dixit afinīnū lac ficcū fiulo mento. i. fano melliō ut puis fit mīgni oēs mau las de corpore eicit cum candidiorē facit: ē si mel simplex misce etiam idē facit. Quēdā dixrūt q̄ adepo leonis cū oleo ro. cutē faciei fenat a niciūs candor ēs fertat chimolea Dia. dixīt q̄ cū aq̄. ñ facie. inde liniatur bonū coloz fitur.

Cap⁷ fm ad colozandū faciē coloze rubeo.

Bo in capitulo mē

tione facta de bis q̄ rubefaciūt faciēs dimittens illa quia cū citrinā facie: quia ad meū propōsitū nō faciūt: ē dimittē. Ēnā q̄ ingrefaciūt ē ꝓto dico q̄ limīto fcā cū afcīni tos. fumū nitri mixto cū oleo nicla. ē aq̄ facit rubefacit. ē baurach africanū ē illō idē facit. Dia. ꝓ. cardamomū usū ut finapis ruborē fac corp. hoc ā dilucidat facū ē ipsā abstergē ē co lore facit bonū cū pmīxtōe rubedīs. ꝓ. farle ci cer albi fa. fabaz amigdalaz dulciū dragāti ana ꝓ. ii. radicū nitis ana. 3. 5. ē fiat tocīsci cū albiūe oui. E. ē ēgo uis usū eop line unū eop sup faciē cū aq̄ or. ē tīne pa. dorus gabīlus ci aq̄ furfū clarificat faciem omne fedū cutis et fit inde co lor bonus cum permixtione rubedinis. Si uis ē artificialiter faciem rubefacē capias hyrinum rasratum cum vitro ē faciās ipsum bulire cum vino albo. ē postea cum ista bulitura tangas ma xillas uel loca alia ubi uis colozem rubeū facē: ē ñ huic addereē coloz grane boc ēt melius: et tunc facias fic. ꝓ. ēgini rafpatu ḡra. i. gran. 6. bulisē in uino ē fiant ut dicti ē. Ista coloz est pmīsnūs ē 3 abluāē facies ē remanē colō iste

Capitulū de bis q̄ ē facie bonū coloz ē efficiūt.

Ēcam modo de

bis que in facie bonū coloz efficī unt. et ꝓ medicīnā bonū colōē in facie ēriare nō ē usū ipsā ē facie ruborē pmīxtū cū q̄dā albedine uel clariate ge nerare ut bēē fo tegm. Ea ꝓ dico ꝓ oēs spēs mirabolanoz q̄ embliē ē belliricī q̄ miscent ē pōnt ē ei cū pap amigdalaz. pulcui ē miscetur cū mello et ꝓfert iuuamēto manifesto egritudi nīb⁹ melācolicī ē flaticīs ē coloz facūt bonū. Aliēē. dixit mirobolāi nigri clarificāt coloē et qñ fit sepe ut mirabolanoz ḡ koz faciū colo ē pulchrū ē phibēn canos ne uenat ab ipso. Dia. dixit fic⁹ ficca iuuat eos q̄ coloē palidum brīt. Alch. dixīt bermel bibīti clarificat sīgulēs oe colora rubea ē bo⁹ fāc coloē. Et dixit eīā eēigauū expellit cōlas rubea ē minores grossos ē pilos ē subtiliter liniāt ē una liniīto qñq; sufficit plurib⁹ diebus. Et ē q̄ dico q̄ maltēr decocta in aqua decoctōnis otobi candidā facit facit ē ita lanum. Alch. dixīt ꝓ pulmīs offis sorte cōficiāt ē ij vnguēto citrino ē liniāt faciēs dal bat eā. Sext⁹ plato dixīt afinīnū lac ficcū fiulo mento. i. fano melliō ut puis fit mīgni oēs mau las de corpore eicit cum candidiorē facit: ē si mel simplex misce etiam idē facit. Quēdā dixrūt q̄ adepo leonis cū oleo ro. cutē faciei fenat a niciūs candor ēs fertat chimolea Dia. dixīt q̄ cū aq̄. ñ facie. inde liniatur bonū coloē fitur.

Aciam modo ñ

tionē de bis que dilucidāt facies. Fm Dia. facit cādidā ē nūdā ē ab stergit oēm macūlā fārle ozobi ādi dīs fit fir arte. In aq̄ aūt dilucidāt cū acēto abstergit ma culas. fit ē fic fārla cius in fundāt ozobus i aq̄. ē postea coquatur usq; ad separēm cortīcis ꝑ ea tere ē cribelē. Dixit ē ē carpe filuriis mū cetur cū fa. lupioꝝ ē cicez ē fabe admixta ista li pidant faciē: dilucidāt ē facīt ē carāt cutīm. Medīcīna ēī selbus fuis pīta ē cū farina mixta. Sī autem dico ego farina ordei uel cicerī cū quo postea facies lauetur q̄ est expertus. Sera. ēīā de boc dixit cū melonū mundificāt cutem et pprie semen eius qñ siccatur et teritur et cribel latur et admīnīstrāt in cuaco cozpozis. Et idem dixit. Galen. viii. de simplici et Aucīēnīe de carne melonis que est ꝓpie semīa ei⁹ aqua ordei sine exīrozi cornīte cocti usq; ad cōsūptīo nes medīcīnalis ei⁹ qñ ordei est ꝓ una et aque pīea. x. y. pulcri fīcat faciem. Lotio etiam facta cum aqua lupinozum decoctōnis usq; ad ꝓsūp eōm ipsoꝝ clarificat faciem. Et idem etiam facit fricatio farine lupinozum cū aqua pluuialī.

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

Rafis dixit oleum rafani clarificat faciem e vi
let morphee Dia. dixit de oleo masticis dilu
cida. faciem e maculas delet: succus yris e ire
o clarificat faciem linitus e proprie si addatur
farina fabarum aut ciceum. Radix lilii faci
em et mundificat abluit et tersam reddit tritam
cum melle prius ut dixit Serapio. Et Bar
tho. dixit sic lilium situeffre album et pōt cū lo
la aqua tepida teri et misceri. Sextul plato dixit
capre fellis acet. 3.ii. farine lupini e mel. 3.iiii. cō
mixtis i unq; exinde faciet lineas e lipida faciet
efficiet. Et dixit et thuarium fel illinitum fa
ciem lipidat. Rafis dixit adeps galline reddit
faciem lucidam. Et Serapio dixit adeps gal
line e anatis cōuenium ad vultū clarificandum.

Quidam dixerunt q̄ adeps leonis cū olo ro
cuīt facies fertur a vitiis candorēsq; fertur. Fel
lucidat et facit aq̄ ista. R. argēti vini. 3. argēti
vini sublimati ℥. 3. i. ponatur argentū vinum in
ouo vno per paruissimū foramen. postea sūtur
aut foramē e coquatur oui in aq̄ ipsa aq̄ ipsa
indurescat et ipsa terabe argēti vini ab ouo
e misce illud cū argēto sublimato i parasde vi
trea in qua non sit macula. e agita quaq; die i fo
le plurimus horis cū baculo mūdo e q̄ q̄ asper
gatur modicū ad et boc fiat donec toti manifes
te albescatur q̄ q̄ statur per mensem mīnū pluri
at ad bunc terminū. Tūc ultimo teratur et po
natur in ampla plena aqua sublimationis flor.
munsturia albi aut lilii. toti hoc fiet sicut ice p
abluōes faciet e cricceādem: facies subtilter li
niat e sufficit q̄ q̄ vna sola lini. plurib̄ vicb̄.

Capitulū quartum de bis que abstergūt facie.

Ost q̄s facta est

mēto de medicinis q̄ facīē diluci
dam faciam modo mentionem de
bis que faciem abstergūt. Ere
dens ego multa dicta supra cū de lenigie e ō
pamo hic vnigre e hoc fere ulte efficit facies fe
re est unguōsa e sedat. credo et multa dicta in
precedenti hic pucnire. Aucēna ergo in hoc
fic dixit frumentum mundificat facie et eius fa
rina. Et dixit et sinapis filuestri est epiatrhus
boni fosdicei. Et dixit et radix lilii munde
ficat facie abluendo e tersam faciendo e remo
ue scriones ipsius. Et Serapio vult q̄ ipsa sit
trita cū melle. e dixit et acetosias cū albedīē
colore e auferet pannū. Serapio dixit q̄ radix
litis alba aiffa a bonū colore faciei induce e ten
ere abluit cui mūdificat e abstergit ea e auferet
pannum e vestia nigra. Ebrannus dixit vi
tis alba aiffa a bonū colore faciei induce e ten
sam superficie facit. Dixit et fuccus radix ci
claminis cū saba mundificat cutē. Dixit et q̄
sinapis miscet cū melle e adipe aut cū oleo dis
solutur mundificat faciem. Mesue dixit q̄
ex succo cucumeris afumini e farina fabarum
hīmentū bonū abstergens fosdicie faciei e fe
ditatē cutis. Et dixit etiā oleū de mesereon ab
stergit feditatē cutis: e dixit et de oleo de fraxi
no e de oleo de oua. Et dixit pīt epistrum
cū oleo virinusq; fanine. e auferet fosdicies faciei
que accidunt ppter superfluitatē corporis. Dixit
et cbimolea diffoluta cū aceto facie abstergit.
Rogerius dixit oleū de tartaro abstergit maci
las que remanent in facie p̄ partū: e facit mundi
ficat. Et ego dico q̄ oleū de tartaro fic fit.
R. tartari pulueriziati e infunde i aceto e pol
ponatur in panno lineo e inuoluat in stuppa a
q̄ intinctū e decoquat subcineriō. deinū ponā i
scutella tres vireata p tres nocte. ita ni q̄ fu
tella fiet declinis e distillabit in q̄ nocte. et
nigra ēgēs in fub rufū coloē q̄ dicit oleū o ta
taro. Alī tartari fit ito: pōe tartar sub pannis e
fine ipsū vri donec albefcat. p̄ pone illud in fa
cculo linteo suspenso e stuppone amplā e collig
aqua q̄ egredīet e erit aq̄ tartari. Alī idē. R.
farine fabar. fac. ecz albi amigdalarū dulcis
oragaganti aā. 3. ii. radicis yitis albe. 3. i. s. fiū
tuol. cū albumine oui. Et ergo nīs vni cōd
line vni ex eis sup faciē cū aq̄ ordei e tūnte
2 duas horas e abluē cū aq̄ fur furis: clarificī
facies e abstergit oē fedū cutis e fit color bo
cei. pnijnōe nibedis. Aliud pulcri. R. spīarie
radicis e mīnde ea in fritta pura e dēficet alia
in sole p̄ pulueriza ipsa et cribra p panni ipsius
p̄ sfice ipsa cū aq̄ rosē iterq; fac bac pasta bene
siccari i sole. diū iterq; terat et addat q̄nū ē cū
ipsis p̄ ex cerusa et iterq; toti hoc leopordi ces
aq̄ rosē et ficcet in sole. e iterū terat e fiat plus
Alchi. huic addit aliquid ex pulue sipie. et
hoc inaqs pulueres liniat facies cū aq̄ rosē cū ab
quo aliq; liquore puēnīēn p̄ lucidā facie facit et
mundat cā. e pannū et alias maculas remouet.

Aliud exptū quo mūnī oīe bonosīg. cutis.
E. pmittat. n. pelle faciei e religat alba plucidī ius
e aufert oēm fetiditatē que ē in ea. R. aqīs mas
pice. iii. sapīs nigri lapidē pēs. iargēti vini pcē
xt. bulliāt oia fit i cuter sup pannū e cū bulliē
subito pōnat eat? i aq̄ frīa. ita tū q̄ aqua ñ ligie
dīat in ipsis: i vt ferucē folū mō remouēat e ō
mū iterq; bullāt e iterq; extīguāt in pri? e hoc fiat
nonies. Et hoc igit facies fortis? fricādo in
unganū e mūdi supponat de ipso e teneat no
tē diebus ximius sup faciē e balneo facto pol
ea cū ipsa faciēs tuber e fuder fricet leniē cū ala
quo pānō linco mūdo e cadat cunī sugoē alia
remanente candida. Unguētū et hoc cocta cū
tirpat ut exptū ē si in mane superponat eis in fe
ro cū aqua bene calida lauet e ei cutellū rada
tur q̄ totiēs fiat donec abscedat totaliē. Et poli
ēs pmutata e pellis faciei subsequat b? alta? vna
guenti vsus e erit effect? mirabilis. R. aguallam
q. pōe marīnā e cuiscera ea e ticū illā i pua fu
fīra e luto ipsā bīt. pēsīt. ostrue pathillū vnū boc
mō. pōe pecā vnā lincā magnā sup crustā ferrio
res pastilli. ītō pōe folū vnū ānulle e alū sup
pone cerube bene cocte. Tertium folium sit
medulā nūuli e sic gradatim imple pastellum
deinde regulue peciam que superest super gra
dam superiorē et claude toti pastillum cū pe
cia reuolum cum crusta aliqua superiori et tūc
pone pastillum in furno et fine donec anguilla
ē bene cocta et tunc accipe pastillum et disco
operi ipsm a crusta superiori et leua totū q̄ ē
in pastillo furfū cum pecia et collige per se q̄
subtile est e fine expōne per peciam egredīē
poll exprime cū manibus pecā et collige p se
quod expressione egredīē feces ā per se recon
de. Ex primo igitur propter sui fubtilitates
pone de die in quod de secundo expressum ē
propter sui crassitudinem ponatur de nocte: et
taq; unguētū fiue cum pcemissione primi fine
non mire dilucidat faciem et omnes defedaro
nes tollīt. feces autem iuuncte sissuras faciei
et mundum ad pedum sanat.

Capitulū quīū de remotione ingrarum faciei.

Scaz consequēter

ō rugā q̄ frēqnē i facie fiunt ad ōbitū
tēpus iuuenīū et in senio in iuuene facie red
dit antiquā. e quia ipsa fiūt a siccitate dicē quē
sue illa que prohibet siccitatē fieri. Deinde q̄ sūt
illa q̄ rugas ēxēdūt. Alchi. dixit aq̄ casei cū tā
to vino bullire in conche gramati ponee. sumat
phibet cōtractionē faciei. Serapio dixit suma
mentū olei sisame i q̄ ē aliis libris. e paio
dicam de bis que pīlos generāt in superciliis
e p̄ noticia bus? recurre ad capitulū superī? po
situm quo sīt coxespondet hic. p multis neces
sariis. Alchi. dixit q̄ cinis grani viridis lentisci
facit crescere capillos vel pilos in superciliis
e dixit q̄ unguē plumbum vel stagnū pinguedīē
aliqua cū magī ñ frices superciliā. Fortat eas e
augmentat eos e reuinet. Constā. dixit ē in mā
tario in plumbo cū pistello de plumbo terra si
gillata cum aceto aut melle aut fego anserine
sit trita fit bona pilis superciliorum cadentibus
Ra. dixit spīen assum e trium. e liquefa
cum cū fego vsīcalis litera bēt neteri e oleo
donec fiat ad spissitudinem mellis. deinde ē p
eo superponatur superciliorū depilato renascunt
pili. Et dixit ō libro. adipe asini queratur
etiam supra in cap. de prolongatione e multipli
catione capillorum que hic patent.

L. a. fm de casu capillorū palpebrarum.

Ermo mō sit de

casu capillorum palpebrar. Se. dix.
q̄si nuclei dattilorū miscent cum nardo: idest
ēi spica nardi. e fert casui palpebrarum. e repri
mum carnem superfluam ex ei incarnat ulcēra

Et Alucē. dixit fic adunē ea dattilos. e ex
tinguit e abluit. e fiat l'alcool loco tbucie. e re
tinet pilos palpebrar. e facit eos nasci cus mar
dondest spica nardi. e ē bona ulceribus oculi
ornui pilos. Et Constan. dixit colliriū facit
de spica bidistiates falsi flatis deficcat plosis
palpebrar cōfortat. Et Alucē. dixit idem facit
spica q̄si in aqua decogā. Et Bar. de va. dixit

Irit Balēcus cre

atus ē homo rex oīm aliaū; e pro
pterea factus ē erectus sup illa
lia oīa. e demissī capitis sunt ad il
li sic. e inter sensū exteriores visus sui spiri
tualiate ē fiat rex. Alii aūt sensū ut subditi
huic igit etiā ē organū ibius sup alia organa
sensuum aliorum est in suprmo collocatū. Crea
tū nāq; aliissimū auriūa duo. s. superciliā e pal
pebras. Manq; per superciliā fit visus acutior. e
a nocumento rex ex alto potibilīū in oculum
cadere defensaculū ēsstunt palpebras et ut co
hoperiūn constituit oculo ut a nocumentis p
tinentis e rebus ē possibilibus in ipm cadere
defensaculum sibi fiat. Dicum aūt de disposi
tionibus superciliorū e palpebrar. solum facēi
tibus ad sedam e pulchram dispositionē oculi
dimittens tū multa. dcā ē in aliis libris. e paio
dicam de bis que pīlos generāt in superciliis
e p̄ noticia bus? recurre ad capitulū superī? po
situm quo sīt coxespondet hic. p multis neces
sariis. Alchi. dixit q̄ cinis grani viridis lentisci
facit crescere capillos vel pilos in superciliis
e dixit q̄ unguē plumbum vel stagnū pinguedīē
aliqua cū magī ñ frices superciliā. Fortat eas e
augmentat eos e reuinet. Constā. dixit ē in mā
tario in plumbo cū pistello de plumbo terra si
gillata cum aceto aut melle aut fego anserine
sit trita fit bona pilis superciliorum cadentibus
Ra. dixit spīen assum e trium. e liquefa
cum cū fego vsīcalis litera bēt neteri e oleo
donec fiat ad spissitudinem mellis. deinde ē p
eo superponatur superciliorū depilato renascunt
pili. Et dixit ō libro. adipe asini queratur
etiam supra in cap. de prolongatione e multipli
catione capillorum que hic patent.

L. a. fm de casu capillorū palpebrarum.

Ermo mō sit de

casu capillorum palpebrar. Se. dix.
q̄si nuclei dattilorū miscent cum nardo: idest
ēi spica nardi. e fert casui palpebrarum. e repri
mum carnem superfluam ex ei incarnat ulcēra

Et Alucē. dixit fic adunē ea dattilos. e ex
tinguit e abluit. e fiat l'alcool loco tbucie. e re
tinet pilos palpebrar. e facit eos nasci cus mar
dondest spica nardi. e ē bona ulceribus oculi
ornui pilos. Et Constan. dixit colliriū facit
de spica bidistiates falsi flatis deficcat plosis
palpebrar cōfortat. Et Alucē. dixit idem facit
spica q̄si in aqua decogā. Et Bar. de va. dixit

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

q̃ pulius tenuis spice nardi cad hoc magis spice celtice immissui cũ radio castus capilloũ palpebrarũ cõfert e eoũ generationẽ adiuuat. Dixit ꝛ Serapio qũ palpebre depilãtur ꝛpter aliquoa bijoqel acutos e tenues q̃ nõ augetur pili neq; multiplicãtur lapis lazuli destruit hũ ditates istoꝝ bijorum et locũ infrigidat. Et os adhuc q̃ terat multũ et admittetur in pulnere. Dixit etiam Serapio de fumis e multi quidez medici admittunt fumos q̃ fiũt ex fostilb spiciebus in medicamĩe palpebraꝝ qũ in eis egri tudo est q̃ dicitur zulac est egritudo cũ qua pili cũ duricie et robore cadũt e fumosus olibani et rebentine hoc optatur. Et et dixit Serapio q̃ fumus picis admittratur in coliriis q̃ pparant oculi et unguentũ que faciũt nasci pilos palpebrarũ qui ceciderunt e debilitati oculoꝝm et lacrimis. Et dixit et quando ifoꝝ humida mi scetur cũ adipe anatis confert pauribus lacrimis oculi et qõfficiei palpebrarum e pilis cadentibus ab eis. Dixit ꝛ fumus eleuamus a ligno pini maioris confert multũ in hoc casũ quod e experti sciũdũ Auicen. Et Serapio dixit et q̃ confert etiam fluxui pilorum palpebrarum e corrosioni lacrimalis et fluxui lacrimarus.

Ego aũt uteo fumo corticis. Galie dixit in 7° de simplici de armisaco sed et ipsi per se ipsũ tertĩes e pulucrisanees utũ fieca. Et ad augmẽtũ pilorũ qui fiũt in palpebrie eij quidẽ ab hũoris accedẽ quidã corũ decidũtq̃ad non eoꝝ necessij nec fumiũ alimẽtũ ad sumẽt hac egritudinẽ ad naturale eucrasiã ducit mẽbra cutis e inter cetera adangẽt et producere et cõfortare mẽbra. Galie etiam dixit in 7° cap° de cinere bus hec que Serapio dixit de fumis hay etiã gũmatum uidetur etiã dicere de cineribus ligũrum ipsoꝝ. Et dixit sic e ligni terbẽtine e mirre idest cimis e similiũ et qui libanũ e cahurũ qui uteo storacis fortior e his adhuc uteri magis qui picis liquide adhuc magis q̃ cedri autũ ad ipsũ ablũcionis quidem in pilis nomũtatis palpebris. Auicẽ. dixit lapis lasuli in hoc bẽt ꝛpriũ tatẽ. bonos enim facit pilos palpebrarũ e pũgat a proprietate qui bẽt et in hoc e admiũ.

Et Serapio dixit quoniã infrigidat palpebraꝝ quando palpebre depiliẽtur ꝛpter aliquod humoꝛes. Diaforcoides dixit bolus armen° crescere facit capilloũ in palpebris e dixit etiam olium re linticio inuncturn cadẽtes pilos confirmat et capilloũ etiam religat e similiter, mastix que est eius gumi. expertum ad recuperationes pilorum palpebrarum. Recipe ammonii. 3. vi. mucilagum omnium combultorũ. 3. i. amidis. ii. foli. 3. s. terãt e cribellent e admittentur.

Capitulum tertium de phibitione eorum pilorum palpebrarum et superciliorũ euulsorũ.

Eoniaꝝ autẽ nõ

oportet soli generationẽ i palpebraꝝ mutare e in supcilijs. Et ꝛ oportet q̃s ortũ phibere q̃ sunt euulsi e ꝛpriũ eorũ q̃ orbicularier oriuntur igit de hoc in hoc capũ dicam. Alig antiq dixerũt q̃ ona formicꝝ po sita loco. vnde pili palpebraꝝ e supcilijorũ euultantur e suspiciũtã phibẽt ꝛtum pilorũ. Ꝛ. dixit extimauerũt alig q̃ lac cãis pmi pus q̃ ponũt sup pilos palpebrarũ et supcilijorũ euulsos abstundũt eos et nere dixit de qua q̃ hoc nõ ꝛ̃ Ea. in 7° dixit q̃ q̃ dixit hoc melũ fuit. Dixit et Ea. in 7i. ca. 5 sanguis dixit sic q̃ ab sanguine puꝝ ranarũ dictũ e q̃ brebos qdam vocant afferente quodam postũ euulsi fuerũ pili qui fuerũ ꝛ̃ amplius cos etiã ei ꝛpertis sed cũ derim in uenij fal sus. Et Auic. dixit q̃ si sanguine serpẽtis locus liniãt dicti pili eũt ꝛ̃ amplius nõ nascũt. Ebi. dixit sanguis vel pertilionis inuncta pilos palpebrarũ euulsos generari nõ fiũt. Albe. dixit sel ipsi palpebras uel supcilijs suppositis depilãdo facit nõ apparere q̃ acutissimũ est e forte facit ides in alis pilis. Cleteres et dixerũt fumũt cinis ebẽbũ ab pampoꝝ adustorũ e miscentur cũ alcohol idest cũ cedria e inũgatur locus e oũs pobibẽtur dictorũ pilozum qui pũgũt oculos. Ebi. et dixit sanguis cũ abustarum cinere cum acero solue e pilos palpebrarũ euulse e inungẽ e uteritur nõ renascẽt. Rubigo et ferri supcirloco ordẽ. phibet eorũ pilozũ multa enim dicũ supra de prohibitione oũm pilozũ hic nolentes quare cum expedit vide.

Capitulum quartum de rectificatione pilozum qui oculiarier oriuntur.

Epius contingit

ut pili palpebrarum ordinariũ nascant quare et eorum rectificatione accidit ut oculũ ingrediantur e pungant. Et ꝛ cura ista Sera. fic dixit q̃ mastix fic facit ad herere pilos: intelligẽ cum aliis pilis e q̃ fillo liquefacta imponatur nam et hoc pili oculiarĩ res adhereũt alijs. Et dixit ista gumma enclinãt adherere facit pilos palpebrarũ. Et n̄ ꝛ̃ eiam trementiũ facit adherere pilos palpebrarũ q̃ pungũt oculos. Et fin Ea. idẽ operatur albumen ouũ e mastix mixtum cũ bubio pingui. Et dixit Galienus q̃ non fit oliũ nunis antiquum e siccum. e dixit Galienus in unguentum eius in hoc est propter pilosũ nasci que est in eo e non propter complexionem e ꝛ̃ iste est modus ut pili innatirales redũcantur ad naturales cum iusco mastice thure bragio diffoluũs cum albumine ouũ e iste est modus Albuca. Alius modus est ut pili euellantur cum picigarolis e postea cus limatura ferri cocti et acero liniatur uel cum sanguine ranarum uel alio modo de super dicto ad prohibendum eius pilozum. Et Gal. de ua dixit q̃ ꝛ̃ q̃ pili euulsi fiũt e cum ftilo in loco oũm pilozum imponũtur cũ mucilago limaciarum. i. nam ipsa congũnat e rectificat locum pili e facit eum alias adhereꝛe e non nocet oculis ut etiam dixit Rasis. e hoc ꝛpertus est: Alius modus est ut ipsis euulsis fricetur locus e deficcetur materia cum sicf de uitriolo vt dixit Jesus: cuius hec est Rta R. gũmi arabici pragãni aloes citri uiri clui eris arsenici rubei colcotar eria combusti trium piperum amidi rubee tinctorum batitura eris combusti ana. 3. ii. fi. 3. ia. acatie ana. 3. i. 5. tbu tie spice licii galle obusta ana. 3. i. facocolle armo niaci ana. ii. diffusuntur armoniacum cũ aqua rute e succo pomi citrini e alia bene pulueriza ta fiat sicf. Alius modus est ut ipsis euulsis e palpebra interfata locus pilozum cus cauterio subuiciũtur capsa fit cutitum cauterizetur e ꝛ̃ super oculum albumen ouũ cum oleo ro. mittũ cum cotono apponatur. De pediculis buius loci fatis dictũ e ita q̃ nõ loquar: e ꝛ̃ pili efficiũt anẽ cani et satis dictũ est: ꝛ̃ hoc demũgrat ifoꝝ pilos secundum ꝛtem inuncto facũ cũ oleo e pingue dine anserũ in plumbo fortiter fricato.

Capitulum quintum de casu palpebrarum uel relaxatione.

Elaxatõ palpebra

rum est elongatio palpebraꝝ. superꝝ usque quo nõ possũt eleuari e forte augẽt in tantum q̃ duplicãt e pili intrant oculũ e ledunt ꝛmcausa cuiꝰ dixit Jesus est habũ damna humorum uel humiditatum. Et alcho ari dixit q̃ aliquãdo est ex lesione musculosus mouẽtium palpebraꝝ. hoc aliquãdo vidi. In cura ista habea quas intentionẽ: vna e vniuersalis e alia e ꝛticularis. Vniuersalis e ut fiat purgatio cũ pillulis cochia uel aureis uel de in ce. e dicta eius sit sicca e satis parce. Secunda intentio cõpleur cum localibus e ꝛtimo videas si fuerit antiqua uel recens. Si recens iuũge pal pebras cũ hoc quod deficcat e stringit sic fine mire aloes crocus mirra, e acacia e aqua ifoꝝ Si fuerit antiqua tũc ista non valent: curetur tũc tũ mõ ut dicit Alch. oũa incidatur pilus palpebre hoc ad formã foliũ mirti in tanta ꝛ̃ quantitate q̃ sufficiẽt e leuetur quando pellis iungatur cũ pelle capiatur ergo pellis cũ manu uel alio modo e cum forcellis incidatur e iungatur pellis cum pelle eam acu quia fiatur deinde cum pul uere incrustãtur incarnẽt e solidetur. Aliꝰ modus est ut capiatur cum duabus virgis gracilibus uel furcis pellis illa e cum bono filo in capite ꝛticie ligetur e sic ligata dimittatur dõec pellis in ꝛticie sicetur e cadat. Alius modus est ut dicta pellis remouetur cũ cauterio actualis cũ uo e post solidetur. Aliius modus è ut fiat cũ cauterio potentiali ponãt ergo sup carũ bum bacinam ad quantitatẽ mirti sup palpebram e teneatur cum ꝛgũto tũc ꝛte quousq̃ ger ten tur calidratem e modicatõne cauũtis. deinde eleuet cũ butiro arũsura e p̃ solidet e incarnet ut sepe in alio dictum è. Ꝛ̃ quare ista valẽt è ista dico ego q̃ in consolidando uel in cicatricem faciendo locus decurtatur. Et ergo cõra

cũ in palpebra ratione cuius ipsa eleuatur:

Capitulum sextum de abtenuatione e inuersione palpebrarum.

Eruersatõ palpe

brarum est eorum sepatio taliter q̃ oculum cooperire nequeũt e ꝛ̃ fiũt oculo leporũ. Et autem ex mala situatione palpebrarum vl fiutione uel ex spasmo lacertorũ uel ex carnositate generata infra eas. In cura ista habeo duas intentiones: prima est facere pur gationem e oũdiare pietam secundum magẽ tam peccantem ut sepe dictum è e ꝛ̃ ꝛ̃ cũ cũgita. Secunda intentio completur hoc modo consi dera si hec ꝛ̃ ꝛ̃ ꝛ̃

ut tibi libet e parce fatio.
Capitu nonũ de mora e venica palpebrarum.

Hinc enim iste ex

crescẽte procedentes est cute marie in lacrimali e quando sunt dure dicitur de genere vericarum e quando molles sunt et sanguinolente sunt de genere ficuum e emozo idarum mozalium. Si fuerit venica cum cauterio potentiali remouentur rescipiendo super oculum. Si mozales remouetur cum ligatura e incisione vel cum medicinis caustices codemodo e in reddimo procedãs in cõsortatione oculi cum albumine oui q in mala complexione calida obtinet principatum. Deinde locus consolidetur e boc de albumine oui fit nc loc a postẽtur: e si aliquid carnis remanserit põat in oculo aliquid fatis contrari ut quod ex ea remanserit corrodatur e desuper pone comq balneatum in albumine oui ut apostema quiescat e sic similiter quando accidit eminẽtia carnis in lacimali versiam oportet ut euitetur ne pertineat incisio ad carnem naturalem et accidat inde cursus lacrimarum. vnde remotio carnis angeli ipsius oculi est causa fluxus lacrimarus et in pulmo capinulo dicetur e boc sufficit.

Tractatus vii. de dispositionibus oculi impedientibus visum nel visionem pars prima de dispositionibus angulorum oculi.
Capitulum primum est vniuersale ad illas dispositiones.

Alienus in tertio

de accidentis e morbo dicit egritudines oculorum esse illas que non cent actioni visiue e iste sunt duplices quedam sunt vniuersales toti oculo ut sit apostemata e inflationes quedam sunt particulares ut egritudines palpebrarum panniculoru e dispositio mala ipsorum spiritum. Et ideo Galie. quarto accidenti e morbo dicebat. In se firmus quidem acidbus puta oculorum triplex sinbonatus est differentia vna quidem in fimo organo velud in cristallino de patiente: altera i sensitiua nirtute e cerebro per nerium opticus descendentem. Tertia uero cum conditionibus ut sunt omnes alie particule. Et subdit egritudines quedam sunt complexionales que sunt in omiomeris partibus: quedam sunt compositionales que sunt in organicis: quedã uero commune que uirtus fiunt: licet iste egritudines possint esse in omnibus membris nihilominus propter naturam oculi quando accidunt in eis suscipiunt quandam propietates que magnam diuersitatem faciunt in curando: e ideo dicebat Jesus quia quedam egritudines erant oculorum que multum erant commenienes eo alis membris in male complexione solutionis e apostemata: quedam uero propie ut latrime panni exbaratze e sic de aliis simulc non q fuerunt passiones oculorum. Dam Jesus ait ipsos fore. xlviii. Alcoati dixit ipsos fore. 50. Azara. dix ipsi fore. ix. Albanamo. dix. 19. ipse medicinis. lxv. e attestat q Galienus cũ ei e quinq; Almansor posuit. lxxxv. Beneuentius de paucis tractauit: hic autem fiet mẽtio de aliquibus apostematibus oculi e ulceribus: i facta est mentio de insensatis hic non loquos quia earum specialito ad aliam pertinet doctrinam. Causę autem istarum egritudinum et scimbomatum sunt primitiue e antecedentes e coniunctę quas Galienus in toto libro interiorum simptomatum e propaciasadest compositionales, e proprias nocabat. Compassionales sunt quando ueniunt ab alia particula propriat uocat. Quando ueniunt propter causam propiam in eodem membro existentem q; enidem causę generantur ab humoribus a malo regimine in corpore generatis, e ex ipsorum corporum debilitate, ut dictum est sepe. Signa egritudinum oculorum apparentium sunt sunt manifestant e signa aliarum egritudinum. Quetiero oculta sunt maxima indigent perscrutatione primo interorum. Judicatur etiam q; si difficilis curationis, e quia oculus est interior e positionis in parte in ab odomia, e ei hoc e sensibilis particula ut tercio decio et epentię. Et medicamina quę competunt ei sunt artificialitatis magnę e cum hoc multę dispositiones ipsorum sepe coniungunur. Et una istarum dispositionum. oculi habet quinque intentiones. Prima est in regulis aliquibus observandis. Secunda est in materia antecedente que indiget euacuatione. Tertia est in vitiatę amplius materia que preeat non generetur. Quarta est in materia coniuncta ut ipsa remouentur. Quinta in accidentibus ut eis succurratur. Regule observande sunt iste, e ipse abbreuiis quia ne eis feci mentionem in secundo libro capitulo de borborbibus oculi. Prima regula est, q; quando cum egritudinibus oculorum commiscetur foda e dolor aut fluxus, q; illa prima sit secunda antequã ad curam egritudinum curatori accedatur. Secũda regula est, q; nulla operatio particularis fiat in oculis quousq; corpus e caput fuerint purgata e rectificata. Tertia est, q; ois operatio in oculo particularis deficiat, e indolorosius quo sit possibile exercetur: ergo aliquam operationem facias in oculo nisi dolor sit remotus, ut noluit Albuca. Quarta regula est, q; operatio fiat l loco dato in oculo: et ergo patiens firmo capite. Quinta regula est, q; applicando melius e multiplicare uices q; quantitatem. Sexta est, q; medicia oculi sit bene deputata e sparata e ad ultimus erita e cribellata, aliter plus ledereiur q; iuuetur. Septima est, q; ante operationem medicaminum oculus bene lauatur cus aqua calida.

Ultima est, q; quia non accedat ad operationem nisi sit subtilis e ingenioso, e bene iudicio, e manus habeat firmas. Ide secunda tertia e quarta intentionibus dictum est in tractatu de aqua albuginis quarta uero intentione dicet hic secundum singulas egritudines.
Capitulum secundum de lacrimis.

Lachrime vt dixit.

Beneuentius ueniunt q lachrimalia a quoda fotamile parno quasi infectibili in fine pilorum quibus lachrymas infecit tor tot oculus. Et ideo dicit Aly. e egritudo i qua oculi semper sunt humidi e infecti humidita te aquosa a capite ad oculos descendente. Et Jesus dixit q; aliqui discedit q; nemo experiores e qis q; ii. ores et alis dix. q; discedit aliqui rõe rarefactiõis pel oculi: e aliqui rõe cõpressionis pellis: vnde dicit q; si spongia esset plena aqua e fuerit compressio exere aqua ita i propositio. Pro quo nota q; lachrime sunt duplices quedam uoluntarie e de istis non est sermo: Et quedam sunt inuoluntarie e iste causantur duobus modis. Vnomodo ex debilitate magna virtutis contentue e digestiue oculoru. & apparet in propinquis mozti e de talibus hic non est sermo. Et de istis loquitur Jpocras primo prognosticorum. Alie sunt que causantur ex magna multitudine materie que descendit a cerebro ad oculos ut patet in fenibus e in aliis, habentibus oculos valde humidos. Nota etiã q; in habentibus oculos magnos plures lachrimas apparent q; in habentibus oculos paruos patet causa quia oculus magnus est magis rarũ q; parum. Nota tertio q; in pueris plures lachrime multiplicantur q; in fenibus e hoc uolũ tarie quia pueros sunt intus anime passione q; de multis admirantur que non uiderunt q; nõ sic est in fenibus: plures lachrime inuoluntarie funt in fenibus eo quia multiplicantur plures digestiones q; in pueris. Causa harum dispositum est repletio capitis e tonus corporis aut oculorum debilitas naturalis nel accidentalis e abcissio e diminutio carnis in lachrimali aut figura: aut caliditas fortis atque anime passiones. Dicta igitur sum fatis nota: materia autem ipsarum cognoscitur per tactum: nã si fuerint lachrime frigide significatur q; materia est frigida fi fentuntur calide significatur q; materia est calida. Judicatur per Aricen. que sunt naturales e propter abscissionem carnis lacrimalis non curãtur. Nota bene e q; uenium a parte interiorsea funt. difficilis curationis ut testatur Albohali. In cum iono ista habes ouas intentiones: vna est vniuersalis: e alia est particularis. Vniuersalis intentio que est de oculis: e pu gatione completur fictur dictum est supra in de ulceribus oculi e in opitalmia quare illic vide. Sed Beneuentius dicit q; in hoc casu diuersio pterogatium habet e ob boc lau da cauteria puncualia supra sumitatem capitis e cauteria in fontanella brachiotum e fectiõs facie retro collum funt etiam talia multum pole cta. Lon fortatio e deficcatio secundum Galcapitis hic habet locum cum ambra e fecace Valet etiam boc ut dicit Seradius de solo. Rauidani puriffimi 4. ii. armoniaci. 4. i. mastiche. 5 v. milii rozefacti. mediciam. 3. iii. pulueris anda pulueri gutur conquassanda conquassentur cũ pistello calido e miscet cũ olio de camõlla fiat epiastrum e extendatur supra peciam e põatur supra prozam capitis. Autem oar faccellario nem aut fingatur stationem supra prozam capitis facit hoc modo. R. cinamomi mag. 3. iii. coriandri cum cortiũ coniungatur cum aqua rosaeal alia fm tempus e in furni dispositionem e dixit q; è experimentum fuum e fuit patris fui. Rabimo ifes in aphorismis suis etiam hoc accepit non obliuiscatur tamen q; in principio conuenimus reperciũtur domestica ut est aqua rosalbumen ou pozulaca trita e superposita endiuia solarg &c. Particularie intentio fic completur e primo Jesus dixit boc alcool ualere. Rpc. lapidis ematitis marcbasite lote thucie preparate aã. 3. i. margaritarũ. 3. x. fel mentie aloef aã. scrup. tezamur et cribellur et fiat alcohol. Gerard. ô solo dixit boc collirij ualere. R. thucie ablute et infuse cũ aqua mirti. 3. i. coralli albi et rubei oã iii mirabolanorum chebulorum modi cum combustorum simmaq gallarij aloes ma sticis olibani opii aã scrup. i. pulueriseantur sub tilissime et miscetur cum aqua in infusiõis dragantis et gum arabica et diffoluatur in aqua et collirium inde fiat. Aliqui faciunt boc alcohol R. osium mirabolanorum combustorum sc. i. coralli. scru. 5. piperis in modica quantitate. Aliud. Auicen. et mesue expertum. Recipe succi granatorum acetosorum cocti usq; ad consumptionem medietatis libra. 5. aloes fiet mentue licti croci aã drag. tres musci gra. sex: miscentur et ponantur in vase uitreo ad sol per quattuor dies. Aliqui fecerunt collirium cum pulue thu cie et cum aqua mirti volunt et aliqui cum pulueres thuris et aqua mirti et aliqui cum pulueres ossium mirabolanorum chebulorum combustorum cum aqua mirti. Sin causa frigida valet boc conferens ad lacrimas et ad humiditates et ad relaxationes et ad granulare palpebras frigis cum ferat dec. Recipe capitum tuperari fine sale adustarum ambiuomi thucie albe et viridis aã drag. tres amaris camphore tertiam p tem illius terrie et teratur collirium factum ex aqua rosarum aqua infusis fit aloes aut aqua, feniculi in qua aloes sit infusus. Si frigidi scribos et addit in uisis et lacrimas stringit quod exp cum est boc etiam valet. Recipe thucie ablute drag. 11. sandaldra. mas. zucbari dragmas tres: fit pulnis subtilissimus et imponantur alia mlta d mito composita. In simplicibus loquor et primo Constantinus dixit bethonica potata oculorum lacrimas stringitet Apulius dixit q; comesta claritatem facit et perfecte lacrimas oculorum aufert. Dixit etiam Constantinus amisum oculorum vulnera siccat et lacrimas

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

stringit. Dia. dixit amilli aptedance oculor. tol litpotest enim leuiter stringere lacrimas. dixit etiam Constantinus antimonium pulueriseatur & distillatum lacrimas siccat & in sembut habe tibus oculos bitidos cos incolumes reddit et omnem maculam curat maxime si parum mu sa misceatur cum eo. Et Isaac. dixit de ipsopo test autem refrigerare lacrimas et substantiam opilare. Et propter hoc dixit Bartholome' q lacrimas exiccat que sunt cum acuitate aliqua & q misceatur cum mitrum cum albumine oui nit cum lacte & collirisetur. Diasc. dixit farca colla potest lacrimas stringere & quo dam modo faciem hilarem facere et reuma oculorum pro hibere. Et Alchi. dixit q cum croco sit mixta. Collirium etiam factum cum radice croci & lac te mulieris lacrimas stringit & reuma oculor prohibet. stringit etiam lacrimas succus folioq; oliuastri collirisatus. Et dixit Dia. misceatur col lirius et nobilis' & dixit et opui pt fiitt lacrimas collirius mirtii. Et dixit pstilli infusiys in aqua oculis lacrimantibus cito prodest. Et quidam cum aqua rosa. mucilaginem preparant et con fert tunc si causa fit minium calida. Alchim' dixit succus basiliconis defficat lacrimas ab o culis fluentes et dixit succus feniculi misceat cum lacteset valet fluxui lacrimarum. Et dixit sucus cepe bene clarificatus & impositus ocu lis valet lacrimis & humiditati defendendi & tenebrositati oculorum quando fit de humore frigido et grosso. Dalias. sic dixit si succus cepe narcisi collirisetur oculi lacrimas stringit Dixit etiam lacrimas stringit pulus corallirubei. Et Serapio dixit q abstergit visum et de ficcat lacrimas defficatione foni. Constantinus dixit q lacrimas siccat et pruritum ocu lorum tollit. Et Auicenna dixit q confortat o culum abstergendo & exiccando humiditates fixas in eo. ppte q est adustum ex eo et ab lata et abstergit vehigia vlcerum et est conueni ens lacrimis. Fidelis dixit cinis nue acerbe u ste in olla rudi substinet trite & pulurisate et cribellate & impositus tollit ardorem et lacri mas. Et dixit q aqua decoctionis serpilli ocu lis sepe lotis lacrime siccantur. Rugerius dixit aqua subliimationis flotum enfragie lacri mis interpalpebras tumefactas attentat & maculas frangit cum de causa fit frigida. Guil. de va. dixit. Ego autem mirabilem experientia habeo in sedanione pruritus oculi & restricto lacrimarum et est limatur herba quas multi di cunt esse de genere pedis columbini que i lapi dibus et saxis crescit vt plurimum cuius folia sunt rotunda sicut folia malue sed sunt sicut pe trosilinum cuius et declinat ad albedinem et habet mitoo ramos ex una radice subtiles e tru boos & ros eius est mirdis in acutum tendens hec continuatur et finit. Dia. in dispis. 3. ii. dixit ce subtilissime trite. 3. ii. falis. 3. ii. vini boni sub tilis et albi. 4. vnam ad modum bonum bono pienisum & in vase vitreo vsui seruetur & si gut ta vna oculis collirisetur posita in lacrimali na effecatus eius mirabilis.

Capitulum tertium de pruritu la crimalis et corrosione & asperitate eius.

Set autem conse

quenter fermo de pruritu et corrosio ne lacrimali qui fit a materia acuta illic descendente facta purgatione et electuario succi rosa. Nam pillulis de iris vigoratis cu succo rosarum dicta ordinata secundum debitus di cam que in hoc casu conuenunt et stringunt la crimas. Deterit aliqui antiqui q pruritum tol let oculorum aloes cum vino mixtum secundu quosdam et exiccat oculorum humiditates. Et Serapio et Dia. dixerunt q aloes mixtum cum melle aufert pruritum oculorum et lacri mas. Et Bartholomeus hoc casu misceat ipsum melle et vino. Dixit etiam Dia. rasisse fumus pruriginis comprescit et lacrimas stringit. Et qui etiam aqua decoctionis cuiusslibet spice o culorum pruriginis aufert. confert etiam pruri gini lacrimali secundus Dia. cinis lanc succide subtilissimus impositus. dixit etiam albumen oui oculorum extinguit ardorem et dolores & pescit. Serapio dixit cibaurtur ebanum in olla terrea donec fiat carbo deinde abluatur si cut solitur melidena. Est autem melidena litargirium et est conueniens oculo et pruritui eius. Et dixit confert colliriu factum de fumac pruritui oculorum. et dixit agrestia facta fecidia artem conferi ad pruritum oculorii et et cofort ad pruriginem palpebrarum. Et specialiter di co ego cum albumine oui et tollit etiam asperi tatem que est in eo. In pruritu etiam qui appa rere in oculo ex materia flegmatica salsa secundum Serapionem valet mirrifice acacia mixta cum aliis medicinis oculi. Rundem etiam pru ritus qui fit a flegmate salso sedat succus cepe mixtus cum tucia et impositus. Aquilus di cit vermicularis cum polera impositus tollit ar dorem et tumorem oculorum. Fidelis dixit pu mex extinctus ter in vino prius igne accensus e oculis immissus ardorem et lacrimas tolli secundum Auicen. multum prodest corrosioni bus lacrimalibus fumus eleuatus a ligno pini e confert fluxui lacrimarum sicut Serapio et Fidelis. dixerunt. Et dixit stercus lacerte albiqu eio et pruritui confert e acuit visum. Et dixit cum lac mulieris in oculo confert optalme et o nocumento materierum calidarum et fumorum ad oculum et asperitatem. Dalabas dixit di mia argenti si comburatur et lauetur purificet visum et deficcat morfiam oculorum. Zhulia etiam dicta sunt supra libro quarto capitulo ô pruritu et scabie palpebrarum que bic conuen ient quare ita capitula admuicem videantur. Expera que dicta sunt in capitulo de restricti one lacrimarum ad pruritum oculorum et ad lacrimas et valent.

Ardor et incensio

fit sepe in lacrimali e fit a materia ca lida valde que remotione indiget fiat ergo purgatio ut e in olbius oispostionibus ta lib' debet fieri cu electuario succi rosarel aliquo mo ut tibi placet desiperato cu aqua feniculi l nienafario. Dicta aut declinet ad frigidiq ? bu midum & causa est non pro remotione but' di spositionis. Ha. sic dixit de folio mole superpo nitur oculicio nentis incensionem faciente vel in oculis. Dia. dixit ossa dattilorum usitionem oculor. tollunt. pacpariitur aut sic sepe dictum e ga cu melle parcet. Dixit e trite radicea aiteri & impositie medentur fernorbius oculorum. Et dixit lac caninum cum succo coriandre imposi tum oculo tollit ardorem. Appu. dixit folia mandragore recentia cu polenta tonia oculus superpolita fernoti oculorum validissime pro sunt. Et dixit q vermicularis cu polenta im posita tollit ardorem e tumorem oculor. Rog. dixit aqua q a nute incisa in vere colligitur pun ctionis oculor. e asuras remouet q a causa ca lida fiunt. e ego eam dico q lac conquassati cum albumine oui mire valet.

Capitulum 5.m de humiditatibus oculi.

Umiditates i ocu

lis fiunt duobus modis: vno modo rati one humiditatis que descendit a capite ad oculos et defectu virtutis assimilatiue & ex malo regimine. Alio modo de materie que descendit a capite ratione cuius aut potes illi cõ uertunt in aquam et ad oculum ascendit. Sed dicere aliqe quomodo illi aut potes conuer un tur in aquam cum caput rõe caliditatis tõ ta gregate fit calide e humide compiexionis. Re spondeur q licet rõe tonius caliditatis aggrega te fit complexionis calidetamen in capite sunt aliqe partes frigide a predominio in compe ratione ad mediij generis gbus fi occurrit na pos aliquis cõdensat & frigidiare illa e & aqua fatem conuertur. Si aut aupos illc occurrere parti calide non condensaretur immo resolue retur. Tertio etiã modo potest causari humi ditas in oculo ratione male assimilationis ipsi oculi e pater. In aura ista habes reo intentio nes. Prima confirtit in purgatione. Secida in dicta. Tertia in localibus. Prima complenir cum purgatione capitis vel stomact vel aliomo do secundum q materia ad alium oculum des scendit. Unde si causa fuerit caput cum pilu lis chochius purgetur. Si causa fuerit stomac cum pillulis de iera purget. Si causa fuerit obi litas oculi cum pillulis de luce purget. Secun da intentio completur cum debita dieta fiat pie ta secundum necessitatem membri pecaminosis ad siccatem declinet. De tertia intentione pa ri loquar quia ad dominos phisicos pertinet e etiam quia multa dicta sit in ca. de fluxu lachri mag que hic valet factus ergo istius dictus sirpra e confortabib' istorr membrorr. Dixit Con. succus rute cu aloe mixtus oculis humidis pro dest. Et Aui. dixit aloes confert cursis angui lacrimalis e exicat humiditates eius. Dixit item Con. fuscus radicij affrodilitis cuis modico mur re e croco in oculi veteris tuno coct' fit opti mum collirij ? humiditatem oculor e palpe bras & inter fanes curat. Dixit et anamomij subtile quod vocat lacrimal cu licio mixtum fit perfisa oculoq; humiditate desiccat. Et dixit et collirium facti de spica humiditate desiccat flatis salsi pilos palpebras confortat. Et A. dixit mirabilem citrinum valent oleo mollificat o & conferunt materiebus q currunt ex eis "fa cto acool. Fide. dixit ? cinis zofar combustus oculos siccat e fanat immissus. Alc. dixit q combuntur concale marine e ponit in oculo deficcant humiditates oculi e valet, ulceribus oculi, e strin gunt sanguinem.

Secunda pars huius tractatus est de egritudi nibus in quantitate et figura ipsius oculi.

Capitulum primum de ingrossatione totius o culi et de cuius opposita macillentia et diminu tione.

Ingrossatio et e

minentia oculi fit triplicter secun dum Auicennam aut propter insla tionem e repletionem dicitur ma terie aut propter vehementem coartationem ad exteriora quam Jesus nocat suffocationem sicut apparet in nomini et in clamore e in labore parturiuat propter vehementem mollificatem lacrymosa e eius. Et minoratio eius fit a cautis pnarius cuacuatis e ? stipti? vel e febica et i febri b' vigilarinis aut a cã contristãte aut a spasmo In cura ista habes duas intentione. vna est u niuersalis e alia est particularis. Prima com pletur cum purgatione. Et ergo purgatio cum pilicochius i cũ pill. ô luce dieta sit dixi i ca pl'o de opalma venisofario fiat crebra intra collum. Secunda intentio completur ista mo do. R. fucci prunellorum i foliorum olinte et madefiat pecia vel bombyx et ponatur super o culus. Albucasis componit hoc. Recipe aca cie aloes thuris farcocolle ana. er fiat ex istis li nino lamina etiam plumbi posita super locum etiam valet. Jesus dixit q laxare faciem cum a qua frigida salsa valde prodest. Auicenna dix. q ex medicinis confrentibus in egressione et eminentia est ut fiat emplastrum cum farina fa barum ro thuris et albumine oui lapidis ema thitis cum albumine oui multum valet citonia etiam decocta cum lenibus etiam multum va lent. Et fiet emathitis est mirabilis in doc e ta de recepam in libro quarto capitulo de rupta cornee in macie et ,ffundiatie oculor. Regim

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Minotti. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

ebiczum multum prodest ꝛ fomentare oculo cum lacte repido ꝛ aqua dulci repida ꝛ inuinge caput cum oleo nito ꝛ emplastrum facit ex amido croco floribus miolis cum lacte ꝛ medulla bouis proficit valde.

Capitulum secundum de strabositate oculo.

Trabositas oculorum

est visio tortuosa ꝛ obliqua ꝛ transponitur humor cristallinus et per consequens totius oculi ad latera nel ad latera nel ad superiora vel ad inferiora. vnde dicit Galienus quarto de accidentibus morbo si apud latera nihil dignum ratione nocet si sursum aut deorsum dulcemia omnia apparere faciunt: causa est quia species ei tuse non minuntur vt debent yniri. Et ideo quia si vniuntur non causant dubia visio ꝛ pater satis causa. Cause obliquitatis sunt quadoque extrinsece vt aff dinitas aliquotas ad partes ipsa ad quam fit obliquatio vt facit impressio cum digitus sub oculis ꝛ appositio luminis vel picture ad vnam partem maxime in puerita pro pter quam causam debent nutrices se multum cauere. Quandoque uero fit ad ipsa ꝛ propter spasmum aut paralisim: vt etiam contingit in soda ꝛ epilepsia ꝛ totum quę autem fit in pueris rectificari poteſt per contrarium aspectum si candela nel aliud lucidum seti collocatum ad oppositum partem ad quam respiciat ponatur.

Et dixit etiam Jesus laudat aquas pulmonis collirij stam. Et Auicen. laudat sanguinem turturis distillatum in causa sicca. Et dixit etiam q̃ in strabositate facta ab humido consert capitupurgium cum succo foliorum oliue. Et dixit etiam q̃ in causa sicca frequenter oleo superponatur emplastrum ex albumine cui ꝛ oleo rosa. et pauco uino ꝛ plurimo tenacitate. In adultis uero si accidit propter egritudinem aliquam cura illa est cura illarum egritudinum ꝛ pater.

Capitulum tertium de egritudinibus oculi et pupillę.

Vmitaque oculus

et proprie pupilla secundus Auicennas prere naturą egrediatur: maxime propter percussionem nel casum superponatur emplastrum facium ex farina fabarum et rose thure masculo ꝛ albumine oui Serapio facit hoc emplastrum sine thure. Et dixit etiam, Serapio acacia confert omnibus oculis: dixit etiam de foliis berbe que dicitur centum capita q̃ quando emplastratur conferunt eminentie oculi: ꝛ dixit ista dattiolorum mixta cum melle conferunt extinti oculi. Dixit etiam emplastrum factum ex foliis rubi curat o culi eminentiam. Alch. dixit quando fit emplastrum super eminentiam oculi eus succo folorum olive ꝛ proprie filsetria reuocat eum: ꝛ tus verum Auicenna sic dixit succus foliorum omnium olivarum confert egressioni oculorum ꝛ ascendit cornee ꝛ fluvidius seci domestica fit commentionica oculo q̃ filuestria. Et idē folia contrita et decocta foliorum facta fomentatione est vtima. Dixit etiam Auicenna folia mirti fedant opaalmiam ꝛ extinxit oculi. Si autem est eminentia pupille solius tunc conferunt quecunque dicta sunt in hoc capitulo oculo eminentiam conferre ꝛ proprie emplastrum q̃ fit ex farina fabarum et alia. Alch. dixit la pis turchisia est frigida et sicca ꝛ in medicinis ponitur oculorum credunt q̃ stringit pupillam egredientem.

Tertia pars huius tractatus est de coloratione oculorum. Capitulum primum est de negrandis oculis qui nimis clari nascuntur et nati et eorum qui ex egritudie glauci sunt.

Ostquam facta

est mentio de egritudinibus ipsorum angulorum oculi ꝛ de egritudinibus quantitate ꝛ in figura oculi quia cadunt disposiones preter naturam quandoq̃ in oculis ꝛ parte oculorum ipsorum. Ideo de ipsis in hac parte dicam faciens initium a remotione albedinis oculi ꝛ hoc est quia frequenter infantes nascuntur cum oculis superfluę glaucis sue nitis et dicuntur oculi gattinei fm Dia. qui quidem possint tingi nunc erit sermo. Rasis dixit q̃ si pueri nascuntur cum oculis nariozum colorum lacunarie cum mulier nigra statim per dies quinque vel septem affumet colorem accedentem ad nigredinem. Aliqui antiqui dixerunt q̃ si caput lineatur pueri cum cinere anelanum et oleo facit oculos tales nigros. Et dicit accedes sic dixit q̃ anellana: dicunt aliqui colorum eius cum oleo illuminat oculos gattinos inficere: Serapio nult q̃ anellane ipe comburanur ꝛ cum oleo capita puerorum inungantur Et Bartholomeus dixit q̃ solius coter colorat ꝛ sicut dictum est applicetur. Serapio dixit chimolea admittenta alcobal ad omnigrādum oculum. Si autem glaucedo oculosis ex egritudine esset tunc sic dixit Alch. quando aqua croci distillatur in oculis valet bonitas qui habent oculos glaucos ex egritudine. Et Auicenna dixit fit ex croco alcool ad nitrates acquistam in egritudinibus. Ego etiam dico q̃ quando denigrant albedines oculorum ꝛ quibus linchate dicentur etiam conferunt ꝛ hoc casu et etiam illa ꝛ alia que dicentur in capitulo de remotione cicatricis oculi hic valent et proprie quod dicenta illic de gutta oculorum quare quando oportet videas.

Capitulum secundum de albedine que apparet in oculo ꝛ de dealbando oculum cum oportet.

Ausatur frequenter

in oculo albedo quedam ꝛ albedines tamen non sunt nesigia ulceris sed ab aliqua subdili humiditate causantur defluxu ad oculum. De hac in presenti dicemus facta purgatione ꝛ dieta ordinata ut in omni casu pesiyono. Serapio dixit cinamomum curat ꝛ aufert obscuritatem visus ꝛ humiditatem laceam que est in oculo tollit etiam colores album ꝛ secdum qui est in oculo oleum de fenugreco mundum. Appulius dixit de albore q̃ est in oculis berbe rosmarini succū commisces cum melle antiquo ꝛ inunges ꝛ liberabitur. Si dixit q̃ succus edere terrestris in narem eius de parte immissus capite uehementer restero excludit alborem. Con. dixit stercus muris nals albedinibus oculorum pulueriszatum ꝛ immissum. Haliabas dixit vrina hominis prodest albedini oculorum. Hera. dixit fer vrine antique quando fertur cum oleo de alchanna albedinem oculorum abstergit. Dixit etiam Serapiis margarite sunt conuenientes in alcool ꝛ conferunt albedini oculorum ꝛ coxidius eius ꝛ deficant humiditatem que est in oculo properera quia fortificant nerues oculorum. Alc. dixit q̃ cadimia auri confert albedini oculi ꝛ initio aq̃ ꝛ confortat ipsum ꝛ cadimia argenti est propria cadimie auri ꝛ fortior. Ego etiam non dubito q̃ que dicta sunt in precedenti ꝛ q̃ que dicent in cade remotione cicatricis hic valere ꝛ propriq̃ dicetur de gumina olinarum. Si quis autem vellet oculum dealbare fciat q̃ sic dixit. Rasis collirium cum pulpere ossis cotui incidit decinetem propter albedinem que accidit in oculis eius. Scitis ergo fratres nimentes dum parati quando oportet.

Capitulum tertium de macula rubea ꝛ sanguinea que appet in oculo ꝛ ō ruborū q̃ ꝛ oculis appent potatoz ꝛ obscuritate oculi. ppe sdcli.

Buisso ꝛ gumine

euōni uniner salui et particularius q̃ in hac disponē oportet fcedē nē in aliis foliis dici particularia ap p bata q̃ in hac sciēse scripserūt auctores. Pro quo nota q̃ macula rubea nō est aliud nisi sanguis coadunatus adherens ipsi conianctiue ꝛ causa est duplex quedam extrinseca vt percussio ꝛ punctura ratione cuius frangitur uena ꝛ currit sanguis uersus coniunctiuam ꝛ ratione more congelatur ibi. Causa intrinseca pōt esse habundantia sanguinis ratione cuius resudat aliqua pars ab ipsa coniunctiua vel aperit uena ratione nimie mordicationis vel acutiat ratione cuius potest macula rubea in coniunctiua et circa boc dixit Serapio quidam distillant sanguinem columbi dum est recens et calidus in oculo quando in oculo fuerit parfa. idem ꝛ gritudo sanguinis. Et quidam permam extrahunt ab ala et exprimunt sanguinem qui est in ea in oculorum aut scindunt sub ala eius ꝛ sanguinem accipunt qui egreditur et imponunt caldum. Et sanguines ex ala tuidetur Auicenna magis laudare. Et Alchimia dixit q̃ pōnitalis sanguinis in oculo quando ibi sunt nente ra hoc vel caro. Et dixit etiam Serapio quando distillatur in oculo loco sanguinis buinis o lum rosa. facit idem nisi quis oportet q̃ distillet leuit oleum calidum secundum calidiatem sanguinis. Sanguinis autem innamentum in hoc non est nisi propter calidiatez cum tempe amento sue complexionis. Albinus nero dixit omne lac uel rubedini oculorum que fit de reumate acuto et dixit etiam de casso recenti sine sale si fit ex eo emplastrum ad rubedinē oculorū. Fidel dixit prius sit laq̃ los mlt totos et ci albidine oui et aqua ro. confectus.

Et confert etiam humoribus calidis in oculo. Et Serapio dixit q̃ aqua lacris curat apostemata calida oculi ꝛ sanguinem qui venit ad oculum quando ad inscentur eum ea medicine que faciunt ad hoc. Alch. etiam dixit me dulla panis mastricati in ieuno valet contra sanguinem oculorum decurrentem ꝛ dixit etiam si masticeur eiminum ꝛ oculis immitatur sanguinem de eis mundat. Et alibi dixit masticeur eimitum ꝛ oculis immitatur sanguinem de eis mundat. Et Alc. alibi dixit masticeur eimum ꝛ ponatur cum oleo ꝛ distillatur super vulgatum ꝛ sanguinem coagulatum in oculo. Et dixit etiam collirium factum ex succo semperuitue valet rubedini oculorum. Dia. dixit flos ꝛ fructus citonoicum tumorem oculorum ꝛ sanguinem rollum. Auicen. dixit q̃ yspopus sicca cocta in aqua emplastrum confert tarfan. Fidel. dixit pulmo omis nel arietis appositus super oculum calidus cito sanguinem tollit. Dixit et adscimbus recēs triti cū albumine oui ꝛ super positum per oculum ꝛ oculo sanguinis ꝛ ruborū de quocunq̃ humore fit tollit. Si autem offuscatio fit in oculo a sanguine congelato tunc Auicen. dixit ex sale quidem cum oleo uel pastilis ꝛ melle fit emplastrus super oculum ꝛ resolui offuscationem sanguinis congelati in ipso. Et dixit etiam q̃ fabe cum melle ꝛ fenugreco more emplastri super posite faciunt obstantiam visus ꝛ palpebras. Ipsius in capitulo propria dixit fic q̃ in principio maxime rubee ibi est sanguis congelatus ad reper cuticulus debet stillare albumen oui bene agitatum in oculo ꝛ q̃ oculus emplastrentur ad ē cumbō bice infusa in albumine oui et oleo rosaceo. Et consequenter sanguis diffoliat modis dicitis ꝛ quare cū sanguine columbe vel turturis sunt dixit Herar. de solo Fel iste. R. oli bani salis geme ali. ꝛ pulueriszentur et diffoluantur et in lacte mulieris fiat collirium. Aqua etiā rasani distillata in oleo valet. Suffumigatio etiam facta, ex decoctione yspopi et oliani valet. Rubores et oculorum grossos qui quandoque in oculis

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Minitta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

potatorum apparebit tollit hoc. ℞ recipe rute ro
farum siccarum ℔.M.ii.bulliantur i uino albo
deinde colentur et colature addatur aloes epa
tici pulueriziati dragma.iii.buccie.3.iii.literarum argē
t.n.3.s.hec omnia puluerizata cum predicta co
ctione bullant usq; ad consumpti omem duarti
tarum:deinde colentur et ex hoc oculi colliri
scentur.

Capitulum quartum de citrinitate oculorum.

Olorem autem o

culorum qui quandoq; in oculis cō
ruptus apparet: q qualiticatis sit et ci
trinus propter sic amouere ueteres preceperūt
facta; ynuer salubus Auicenna dixit oleum de
tenugreco est bonum colori corrupto r propē
in albis oculorum. Et dixit Auicenna cur
mutatem oculorum ictericam tolle accetosina ci
tra in oculis colorisetur ex ipa Isaac dixit sol
uit succus granorum granatorum acetosorum
oculis immissus:succus etiam biete per nares
attractus citrinitatem oculorum tollit pulmo e
tam tenuis condisi cum lacte mistus e nariū
attractis citrinitatem tollit r ictericiam ex o
culis r facie. Albinus dixit colloquintida cu
rat ictericiam oculi quando sit fletuitatis ex a
qua pecoronis per naro imposita. Serap.
dixit fit fermitatorium cus succo prassii ieri
cia ad mundificandum colorem infectionis e
orum in oculis facto capuprugio. Ego et non
dubito q habemia alterare ad frigidum ipm e
par etiam valent ut sint triasandali diarodon
abbatis r vide descriptionem in antidotario
mesue. flebotomia etiam de vena epatis multi
ipm infrigidatque colera non ita ascendit ad
partem superiorem aqua etiam rafani distillata
est in hoc medicia summa. similiter et come
sto eupatorii ieiuno stōaco cū aceto ē medicia
portis. Nota tamen q in principio citrinitatis
oculorū valet aqua r.d. pecfiu nō valet et lenō
loci cū aceto albo cū quo fit bulita camomilla
Ego ē nō dubito q mista ponitur a drise phi
sici sicut a rafi et a mario r Gordonio r sic ō
alia q peptie valet sed vita chirugico sufficiāt.
Para quarta de egritudinibus communibus.

Capitulum primum ō ungula.

Vstquaz facta est

mentio de egritudibus angulorum
oculi r de egritudibus in ipsarte et
figura eius r de egritudibus pūctue r q de
alīgbus supra secīdo r ītro libro dicti ē ut ō
apabus r ulceribꝰ nūc de ūgula loqr. Et ūgu
la secīdū inctionē Auicen. iudex et excresen
tia qdā particularis ꝓcedēs a lacrimali sup ūui
ctiui usq ad corneas r pupillā ferriamen pli
mū ori a lacrimali extro quia a pte nasi e ali
qū a siluestri sed raro. Aliq dicūt q ungula sic
diffū. ūgula ē excresēcia i pūcta media ex tūc
inter diphōnē nerusa et carnosa r fecidū eos
dicit media q non ē dura sicut nerusa nec ita
mollis sicut carō. Et hec passio aliquādo ē ac
cidēs qua ad illū modū figuir aliqti ergū
do ē r ita materia flegmatica ut plurimū grof
se congulata in punctum fluens ad oculū r tū
cas illas penetrans ratione sue raritatis. Et Al
coan ponit duas diffositōes ungularum: yna
ponit nerusa e aliam carnosam. Albucatio po
nit adiposā fed ipam poluit sub carnosa que
qdē ē alba fitis buidinati albe uel uini ut dice
tur quā non capit uncus fed abscindit dum ten
tat cleuari. Et propter hoc dicebat Auicenna q
ungule erant uariatus colorū qdā erant colorā
cum r aliquādo rubei r aliquādo fusci ygeni
ad albedine. Et dicebat q quedam erant rece
res r lenes que uelocitet diuidunture cleuari.
Quedam antique r dure que non sunt facilia
separationē. Et ungularum secundum bri
uentum sunt humores grossi flegmatici et si
ccosi a malo regimine generati: signa eorū sūt
satis nota per ea que dicta sūt verum Jesus po
nit differentiam inter panniculum et conuinci
uam r inter carnem lacrimalem. et ungulam q
nota fuit. Tura ista periculosa est eo quia pen
culum est in cleuando ungulam ne cornea yel
conuinctiua rumpatur r etiam periculum. ē m
gulam in sicidendo q tantum tuniuamur de
carne lacrimalis q lacrime fiant perpetue. Cō
sulit igitur Jesus vt caute cleuetur r quantū si
ri salubriter cleuari potest cleuetur: r residui
cum medicinia consumatur paulatim quia ni
si tota vno modo vel alio non rimouetur ite
rabitur vt dixit Jesus. Jn cura ista bēs duas
intentiones. Prima est in vnuersibus sic
cunda in particularibus. Jntentio uniuersalis
sic complet: fiat purgatio sicut factum est i op
ralmia fria r sicut dicē ē ca de cauharacta.
Dicta eop dēlet ad calidū r siccū eo q mafia
ē flatica. Secūda intēto ꝓpēt hoc mo mīdo
si ūgula ē aliqua nel recēs si recēs r pleur mol
lificādo r resoluēdo r abstergēdo: fiat g mol
lificatio cū vapore aut balneo ad calidū ut dic.
Auic. et abstergat cū collirio ergo qb fit de e
re nito r calcadis r felle hirci pro equalē mi
scentur r fiat collirium. Et ego dico q si ecum
misceē aliqd mel r cēt mel?. Ad cādē intendem
pōt: Jesus hoc fiet vnle vngule r tebeli r uelti
gus scabiei lacrimis r obturatis cuius forma
e ista. Rosa eg lon eris aliti cachanie argēti ra
lio idi baurach nirde eris pipis albi nigri spu
me marie ana.3.yii.aloes succotrini spice nardi
gariofi.ana.3.iii.3.sfaberis bellirici.3.ii. terant
r cribellentur r mollientur r fiat fief cum uino
r aqua feniculi. Ad eandem intentionem
laudat Alcoan fiet tūrde cum uino r aqua fe
niculi dicto in scabie libro quarto cuius forma
est hoc. Recipe floris eris dragmas tres
colcotar adusti dragmas duas arsenici rubei
r cum succo rute diffuoti dragmā.3.fiat fief

Et est Rasis: iuler etiam fiet hamec de quo fe
ci mentionem in capitulo de scabie oculorum
et uide illic. Dure autem r antique remouen
tur cum cleuatione et separatione r propie qn
do est leuis ondulationis r cleuationis: que nā
q est alia perducit ad nocumentum: vt dixit A
uicenna curatur ergo sic eus ferro aperta palpe
bra sic q non interfertur suspendatur ungula p
medium cum uncino et suspendatur superius
si fuerit necessarium secundum nel tertium un
cinum fiat et ipa suspensa mittatur sub ea lan
cet aut pluma subtilissima plana que est tutior
et cum illa lancea excoriatur et lanetur leuiter
r ingeniose et postea leidatur cum fosficil? ca
pendo corneam vt est dictum et carnem lacri
malem tedendo in oleo distillear sal et ciminū
male facta ut non incarnetur et super oculum
ponatur albumen oui cum oleo rosa: ut oculus
non apostemetur et moueat patiens oculum ut
non insuscetur et in tribus diebus remittetur:
residuum quod remanet remouetur cum fief
uridi r de calcano. Et licet Berardus ō
solo bunc modum ponat. fuit tamen mod? iste
Jesus. Secundus modus est Auicenne r
Albucasis eoam Alcoan r Dalibatrio r Bru
ni aperiatur palpebra et eleuetur ungula cū un
cino et inter ipam ungulam et conjunctiuam
ponatur filum de serico ut sera cum acu sub
uli curuata et consequenter capitas seram et du
obus capitibus et excoriet ungulam primo ut
fius pupillam deinde uersus lacrimale et post
ut dictum est cum forficibus incidatur et ut di
ctum est in primo modo consequēter procedā
tur. Loquar modo de simplicibus r quia in
uenio aliqua simplicia valere in ungula solum
et aliqua in febel et in ungula et aliqua in pan
no et in ungula. Ideo primo faciam mentō
nem de bis simplicibus que solum in ungula
et panno conuenium. Circa primum primo
dixit Isa. ūgula ofert succ? radicum dragōree
collirijs? cū melle r dicit etiā succus marubii
interiorib? oculi mirabilius et obtusiori visita
bū clouenti. Et idem dixit de succo prassij i ca
pitulo .ppto ita q secundū ipsum aliud ē pras
sij a aliud marubij: licet Ealic. uelit q sint idē
r oos modern. Auice. dixit vngule ofert succ?
riquitiae aut radix ipius subtilissime diffolta
ta quādo ex ipsis cum melle fiat colliriū r i cō
positibus mollibus valet. Serapio dixit succus
granotum granatorum acetosorum confert un
gule oculi quādo cum eo fit collirium. Et
Bartho. dixit q addatur sibi mel aut zucharū
Et dixit etiam lac tutimali conuenient est ungu
le oculi. Rheb. dixit quando mastiatur cimina
r de illo succo ponatur in oculo vbi est valet r
stringit sanguinē qui ex vngula prouenit. Se
rapio etiam dixit quod aufert carnem super suam
que crescit in oculo r liquefacit vngulam que
crescit in corne flos falicis conuenit humiditati
bus visus et mitatis que fiunt et consolidatio
ne ulceris cornee. Et Bartho. dixit q uratur r
teratur subtilissime r cum albumine oui colliri
getur. Et ipso ē ergo ferri cum aceto
confert vngule oculi. Et Bartholo. dixit q
sit subtilissime tera r cum melle inspecatur con
fert etiam in vngula alumen rissolutum cum a
qua vel lacte vel albumine conquassato r im
missum confert etiam boc ad caligines visus
que est propter aqua r principius catharacte
Dalibabas fic dixit de semine carni mastiatur
r expiuntur aqua eius r impellantur in oculos i
quo est vngula r pecia idest pannus prodeft ei
r amputat ab eo fluentem sanguinem.

Capitulum secundum de febel.

Vicenna dixit se

bel est panniculus accidens in o
culo ex infiatione uenarum appa
rentium in superficie conuinctiue
r cornee r inter texturam ipsi r apparentia si
cut nebula fumosa r est cum pluriui lacrimis
r ulceribus r palpebrarum grossitudine r sca
biositate etiam lucis offensione. Alii dixerūt
q febel est modbus officialis causatus ex reple
tione uenarum oculi r magine conuinctiue.
Et propter est egritudo in ma quia est opilatio
r multitudine grossi sanguinis r est in figura
quoniam in oculo est gibbositas ratione reple
tionis tumorum bis egritudū. Aliius ē morb?
bic in ūnutate quia fit ibi additio preter natu
rā. Aliius ē modbus in qualitate qn ibi sunt ue
ne plene sanguine alterantes tosti. Alii ē in situ
qn in superficie ē aliqnd quod dēē ē i pfundo
r aūt oudo? modus ut dicit Auice. quādā ē qui
uēit p uenas interiores qdā ē qui uēit p uenas
exteriores. Si ā ita dispositio fit propter ue
nas extrinsecā ē rubedo magna in facie r do
lor est i facie r i superciliis. Si aūt ita dispo
sitio fit propter uenas intrinsecas tunc quādo
uadunt ad solem est stramaniū r dolor in p
fundo. Dixit tamen Rasis q scabies r febel
sunt grauies r manifibilies dispositiones r vix
curabiles r hoc est propter sanguinem crassum
tem in aliis uenis inepum resolutioni. Et per
Auicennam dicitur q est de mordus hereditā
rius et q omno ad alium mutatur: r dixit etiā
q in febel pupilla minoratur plerunq; r numis
minuitur. Jn cura ista habes tres intentiones
Prima est in regimine uniuersali. Secunda in
particulari: purgatio et dieta fiant ut dictum ē
in opatmia: r in lacrimis et ulceribus oculorū
r uide illic. r similiter flebotomia et diuersfief
eodem modo fiant. Secunda intentio cōple
tur eodem modo sicut dictum est in quarto li?
cap? de scabie r ito pro cura ista uide illic. r ab
Raf posuit curā scabiei r febel sit alcool facit
ex cornice onorii recētium gallinaq; decem die
bus in aceto temperatur r postea in umbra de
siccatorum et triturun et cribellatorum ut fiat

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

alcohol multum valet et in febri etiã experimẽtum Et Auicenna et Alcoan & Azaratius hoc cõmendant ad eandem intentionem commẽdant fief uiride supra politum capitulo de scabiena let et pulius ilte. Recipe piperis zinziberis mirabolanorum citrinorum indorum remotis ossibus ana.3.v. alocis succotrini.3.i.s. spume maris dragmas v. minii dragmas v. cassie lignee gariofili ãã. dragmas tres salis armoniaci dragmam unam teantur et cribellentur in modũ pulueris De simplicibus dixit Serapio gariofili intrant in medicinis que acuunt uisum remouent autem uisus obscuritatem et confortant se bel. Auicenna dixit q̃ ciminum masticatur cum sale et distillatur sputum supra scabiem & febri t ungulam abscissam prohibet adherẽtiam.

Pars quinta de egritudinibus cornee.
Capitulum pannum de maculis cornee.

Equitur modo

de passionibus cornee & quia de aliquibus superius facta est mẽtio. Dic de aliis faciam menõnes intelligẽ tamen q̃ maculis est quo dammodo genus ad uchiguim seu cicatricem et ad albugineũ et pannum et nebulam et relã t ad lenticulam seu perlam. Differunt autẽ secundum magis et minus quia in subtiliare grossicie superficie et profunditate mubes aut fit et subtilior et paucior materia q̃ aliqua i statum. Ideo remouetur citius. Est nubes quando uidetur alcor q̃ habeat rotam in oculo et hoc non est nisi ex materia flegmatica q̃ est super corneam impedient uisum macula fit ex grossioi materia q̃ albugo. Et ideo magis profundatur. Sunt autem omnes dispositiones iste albedines quedam que aliquando nocent uisui. Et istarum albedinum quedam sũt subtiles que non transeunt superficiem cornee. quedam sunt grosse que primum aut secũdum cornem transeunt: et quadam sunt plane & quedam quodammodo elevate. Cause ab hay primitiue sunt causis percussio multum apostema frigus & calor excessiuus. Et a secedẽs sũt biores grossi in oculo defcedentes flegmatici. Et a cõcicia ipsa & materia in loco lusciata & indurata aut cicatrix q̃ & consolidationes ulcerũ remanẽtes. Signa macularũ sũt ex usu q̃ macule sũ extra ad differẽtiã catharactarũ & fanici & albedinis cristallis q̃ sũt retro corneã & sunt sic cõuantes ad differẽtiã ulcerũ que sũt ex conglutinationẽ dcis & ulcera cornee sũt alba. Et in nitide rubea & est fili sine eleuatione notabili ad differẽtiã boborio q̃ sũt eleuata. Signũ aut q̃ sũt cicatrices p̃ poranẽ oblongũ & per ulcus & illa & perfectiõ macule & cicatricalis fili sunt & nõ mirũ q̃ mẽbrũ & spermaticum q̃ cornea decorari aut tingi possũt ut prebdit

Et ideo Guik. de va. dixit pannus si sit ab ictũ natione ulceris non sanatur. Difficiliter autem si euenit aliter. In cura ista habes cũas intentiones ma est in debita dieta et purgatione: secũnda est in localibus. Dicta eius sũ sicut dixi est in apostemãtibus frigidis oculi libro secũdo & 2 dicetur in catharactis. & eodem modo di eo de euacuatione e non mirũ quia fiunt ille dispositiones a materia flegmatica saluo q̃ Je sus dixit q̃ in maculis purgatio non habet locũ nec necessitatẽ nisi oculus superculiere ret quod contingit faciliter in maculis materia quarum materia a cerebro descendit. Secũda intentio fit completur & specialiter in mater la que est recens & subtilis abstergendo cum lingua ut faciunt sepe ille mulieres. Auicenna & Alchoacis dixerunt q̃ suffumigetur cum aq̃ calida et ntatur balneo & ratio est. quia p̃ punc modum digestiur: & aliqui faciunt cum occoci one raparum et aliqui cum decoctione fenicli et aliqui cum decoctione mallue & aliqui cum decoctione fusmalue & aliqui cum decoctione palee et collirizetur locus cum aqua papaueris rubei et centaurẽ minoris mixtũ cum melle et succus lingue passerine & vulgus uocat eam rumdinariam facit mirabilia in isto casu. Dixit etiam Dia. et Bordonius inde restantur. Et liqui faciunt collirium ut Auicenna cum succo papaueris rubei et centaurẽ minoris facta residentia ãã. drag. o. mellis.3.i. Et idem pũt Berardus de gordonio. Aliud Berardi de solo sibi spãle. R. Aereosii irãdinũ subtilũ pulueris ti.3.s. fauu mellio quod sufficit ad incorporandũ & diffẽperetur cũ aqua eufrage et fiat colliriũ. Aliud ad id intarica. R. spãi marti.3.ii. saccharis albi.3.i. fiat pulius subtilissimus. R. Regalis dixit doc valere. R. cerusse lote pul. ãã. florio erit p̃ te mã teranur cõrinũ: ultima & potãr i male midio cũ vino albo et succo rute & celidonie & diminuitur per diem et noctem: deinde cũ pano distillando collice fiet aqua que in oculis p̃ natur. Et acana moises laudat hoc. Recipe thuciam alexandrinam cum camphora et mo dicum de zinziber et pipere pulueriseta et mixta et imponatur si macula fuerit grossa et nuosa consilium doctorum est q̃ premissis uinterfalibus colligantur ille uene et super comitiũ tinam incidãtur et reliqua fiat que dicta sunt in ungule elevatione. Alie autem macule grosse i quibus non sunt uene grosse fontibus indigent medicaminibus. Quare ergo oportet q̃ multifiscentur cum euaporatione decoctionis palee ordei uiol camomille melilioti maluarũ et fenugreci et cum aqua decoctionis predicte oculis fomentetur. Consequenter facto boc abstergatur cum puluere isto. Recipe ossis sepie dragmam unam zinziberis albi dragmam i piperis. 3. unum et in de fiat pulius bene subtilis et super ipsam maculam modicum cũ proba lata imponatur et clauso oculo cum pulpa digiti super palpebram aliquãtiũ fricetur

Et omnea medicine eradicantes ungulam et febri & febrim fiunt maculis commentes et propter boc dicebat Jesus q̃ frentio tua sit q̃n do uolueris eradicare albedinem q̃ post fief fiunt balnei utatur fief uiridi dicto in febrie: et post boc uais stercoris facit.3.iii. nitri.3.v. spume maris corticis oui ãã.3.iii. margaritarum ti perforatarum uncie cozalli ãã.3.ii. viridis erit 3.i. mufci gra.ii. terantur omnia et utantur. Ad eandem intentionem commentant Rasis et Auicenna. Azaratius et bebem mesue. R. masfacti mic et est nitrum male cocum secũdũ Dinus Et loco eius dicunt aliqui q̃ accipiatur rascatura uiscilis nasbonin ultramarinor stercoris facit. pipe marti barrach zuchari tabarzet ãã. terantur subtilissime & ponãtur in lib. 1. q̃ decctionis feniculi acoti ãã.3.i. tantũ decoquatur q̃ redeãt ad.3.iii. deràtur insimul et conteren do criccũr & fiat alcohol & uasf. Et balsam in boc & multum valet. Et pulius aurĩ triti nalete: fimus irundis valet specius q̃ melle et i boc & cerni ut dixit Azaratius & Jesus idẽ uo lũt. Et mastia fiurit adipsa accipe spumẽ subtile et rade cũ eo unguli nel maculam illas cũ subtilitate. Deiñ appone collirio abstergẽtia & totiẽs reiteret opatio illic donec rẽouet bo lor ab oculo aut apãr: tũc curentur ista pũo & reterẽtur postea. Et cũ q̃ ista nõ oseram: con sulũ decoctatio & lectura p magistros. Ad quas tinctura Jesus amendat lac asinar & aliud al cohol. R. gallar acacie ãã.pl.i. calcãti parti.s.r et amendatur boc fief. R. floum malor grana tor calcadũ acacie gũmi arabici ãã.3.i. tãmo. 3.iii. gallarũ.3.ii. cerãtur & fiat fief cũ succo florũ papaueris de simplicibus Aliis sic dixit q̃ nimoui sfert tendrodisan pmetis & collirii ex eo facti lũ facit biũtiatẽ grossi oculi: dixit & gario. abstergit usũ & fert pãno sed ex pul uere subtilissimo fiat alcohol secũdũ Auicẽna nũ qui est in pupilla rollit licũm & maxime indũ & abstergit corneam secũdũ quosdam fit cũ melle mixtum & collirizati: dixit etiam & tbuciũ abstergit pannum oculi & inpulsa. Et dicit & cinis mirti ponitur loco tbucie & sfert pãno. Et mixti iterum fit de balsamo abstergit pannum oculi ipsũ & clarum oculi. Dixit etiam sinapis trita & mixta cum melle sanat pannum. Et dixit croton cum lacte mulieris collirisat abstergit usũ et confort ad pannum. Et dixit adepa uipere cõfert panno & aqre pure q̃ uinsf omnis ostraci cum carne sua ipsũ delet pannũ: Et dixit flos salis proprie confert panno & albugini & gossitudini eius & grossitudini cornee & abstergit oculum et fordes ulceris eius & aquam et albugines. Et dixit etiãs lac fief cũ melle confert panno humido & incepõia aque descendentis & grossitudini palpebrarum. Constantinus dixit fonpinum abstergit oculi a pano ab hũore q̃ ffo cãto. Dix. et coter oculi collirisat oculi limiff panũ rupit & uleea sanat Sera. dixit sal armoniacũ diminuit albedinem oculi sine pannũ. Quia dixi me dicere i boc ca de his que conueniunt ungule & panno. Ideo modo de his loquar cũ ungule & omni cũtãcule grosse oculi lac ficus q̃ cum melle coqui tur & fit inde collirium. Et ide pot succus folio rum & extremitatum eius & in boc & in omibus est fortior succus siluestris. Et exterit etiã aliqui antiqui q̃ ungule & panno confert collirij facũ ex succo trifolii cũ melle & ex femine eis Confert etiã ungule & panno piper lõgũ quã do assatur epar capre & miscetur & fit inde collirij ex eisdem dubito & q̃ uniuersiter q̃ cõperit in panno ungula & febri & hic competit: quare uideas ista ca. adinuicem cum erit opus.

Capitulum secũdum de catharacta.

Atharacta é que

dam macula pannicularum exris infra oculum cũtam pupilla quia usus prohibẽtur & ex hũidiate exrãea defcendẽte in oculum diuturniate ipis frigiditate oculi congelata. Dec nanq̃ humiditas aliqui descendit de humiditãtibus ipius oculi & maxime ab humore fangueno albugineũ ut dicebat Galien. quarto de accidenti & modo aliquando descẽdit de stomaco & cerebro in forma fumi & naporis postea imuf oculum in aquam cornea

Et in quarto interuentum dicũt fieri de causa communicata. Dec nanq̃ humiditas ut dicit Jesus congregatur inter corneam tunicam secũdum tamen Galienum quarto uniformiter congregatur inter albugineũ & cristallinum & de boc modo non disputo. Intelige tamen q̃ catharacta secũdum sua tria tempora tria sortit nomina. Quantum ad sui principium dicãt imaginario seu fantasia eo quia facit apparere i aere diuersias res quæ non sunt, quanq̃ ad sui medium dicitur aqua defcendens seu gutta uel nebula, eo quia uideur infra pupillam ut nebula aqueo. Quantum ad sui finem. Dicitur catharacta quia prohibet uisum ut catharacta oculi p̃ libet lumen folie. Dec nanque catharacta secũdum Galie. ubi supra diuersiter quanq̃ dooq̃ in quantitate, quanq̃ in substantia, quãdoq̃ in qualitate secũdum quãtitatem. Et quandoq̃ ita est magna & magna q̃ occupat totã pupillã & prohibet totum uisum. Quandoque uero non occupat nisi partem, & tunc res uidetur diuersiam formarũ, unde res uidentur lunaires fenestrate & do longe. In subtiliariũ uero fuit diuersitates, quare quandoq̃ est subtilis & mobilis, & tunc uidentur res obumbrate ac si pannus esset supra oculum, & aliquando uidentur res similes cordis pilis & mufcis & radius ascendentibus & descendentibus & lateraniis secũdũ q̃ materia mouetur, quandoq̃ est ita grossa q̃ fome rex appbẽdũt. In gũrate diuersificat, & q̃ilq̃ & citrina, & q̃nq̃ nigra & rena. Et põit vi. varietates color catharactæ q̃ dixi dit alba in margaritalẽ & gipsalẽ. Beneuenũ ponit septem quia post uiridem Alchoati potest dicen ga adjiũ rubeã aregẽnã & citreãl

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

Iesus posuit in oculo eius quia posuit una similem argento vivo et lundam. Causae autem cataractarum quedam sunt primitiue ut calius et percussio febrea dolor capitis, frigiditas nimia et oculi debilitas. Quedam sunt antecedentes ut mali humi naporosi a malis humoribus et gaoffio cibis et male digestis elcuati. Quedam sunt ciuse comuinee, e sile sunt materie existentes in oculo facientes cataractam. Hoc q distinguitur cataracta a gutta serena quia cataracta videtur macula infra pupillam. Signa cataracharum confirmatiarum sunt cõturbatio pupille minoratio uisus, et apprehensio dolorum et fantasiarum dictarum in aere. Signia arguentia causam ex qua cataracta procedit: habentur quarto interioribus: et breuiter sunt tria. Primo quia fi procedit a chacho chimia uicinis imagines in aboõ oculis appet. Si uero ab oculo procedit imagines in aere o apparet. Secundo cognoscit secundu cepius: si cnis tria aut qtuor mesium fleteri aut amplior, e nihil apparet nebulosii in oculo a ictus pedis. Si uero apparuit aliquid nebulosiis ab oculi uenit. Tertio cognoscitur propter periodum. Si uero contingat familia et aliquando ipsa interpolatur maxime post digestionem et assumptores medicinarum sentiant boza adductis fantasiarum mordacionem in stomaco a uentre procedit. Si uero uidio fantasiarus non interpoleturne q; per bonum regimen neq per euacuationem sere opotet boc esse non per compassionem sed per dispositionem propriam. Et cum in capite funt dolores fortes et cum boc est lesio ꝗ uitis imaginatur ut declarat eiusm Galie. Quare interioriumet pro maiori noticia inde illic. Et Galienus etiam quarto de accidenti e mor bo primo capitulo satis pertractat hanc materiam quare etiam illic inde scribes scire primo. q; gutta serena non curatur quia e opilatio nervi aut materia mala inepta ad operandum. Debes scire secundo q cataracta que non dilatatur clauso oculo alio per aliquam frictionem et compassionem aliquam e nihil videt est nimis mala e aniquata quare non est subiuitabi aliqui neq potest bene deponi et etiam Galie nus dicit quarto de accidenti e fi deponat fatum reuertitur e reaferendit. Debes scire tertio q cataracta que cum dilatatur per frictionem non conistringitur sed remanet sparsa e adhuc videt formas rerum et non transiuit tres anos est nimis tenuis e non confirmata, e ideo non subiuitabilis aliqui, quia non potest puci cum instrumento, quia instrumentum transiret per eos sicut per aquam non bene congelatam. De bes scire quarto q cataracta que est boni colotis aeri vel celestini cum quadam albedie e reducitur ad fotmam suam quando dilatat e videt aliquam claritatem vel transiuentiam est mediocris et satis confirmata quare est obediens e subiuitabilis ad operandum. Debes scire quinto q cataracta cuius pupilla e frictionem neque per fuffitationem neque per alterius oculi clausionem non dilatatur non è acceptabilis qua est cum opilatione nervi optici e potito q deponeretur non videret aliqd.

Debet scire sexto secundum beneuentium q cataracta nigra et serenata et citrina e cuiꝰ pupilla est tota dilatata non est laudabilis. Debes scire septimo secundum Alcoati q in cataracta que fiunt in hominibus habentibꝰ oculos maloꝰ aut in habentibus dolorem in capite aut in oculis vel nissum vel sternutamẽto reuma vel uomitij aut aliqua infirmitatem mo lestam non est operandum quia est periculum de commotione accidentis e reditione cataracte. Debes scire ergo secundum Iesum q cataracta que fit a calij vel percussione non è laudabilisatione ergo secures te in opere cataractarum quia medicine in eis parum proficiunt e operatio parum cum acu est satis oblusa precipue quando non est bene diuidicata. Passiliones autem ipsarum medicinarum in mte e magne operatio uero ipsarum medicinarij aliquando nulla aliquando uero parua. Et propter boc omnes valentes uiri operationes cuiꝰ fezero fortuite oculo aliuiꝰ simiseruit tempus congrui ad deponendum cataracam debet esse clarseremum quietum septentrionale non meridionale ut dixit Iesus. Et debet fieri de mense septembris uel circa eo quia tempus non est multum calidum neque frigidum, sic q; solit patiemem. Instrumentum quo deponuntur cataracte funt acus, et debent esse mediocriter subtiles e longes: manubrium debet esse longum aptum ad tenendus. Et aliqui dicunt q debet esse de argento. Et aliqui dicit q debet esse de auro et aliqui dicunt q sum bone de ferro bene tracabili. In cura cataracte habes tres intentiones. Prima est in dicta secunda in purgatione. Tertia in localibus. Prima intentio fit completur.

Et primo debes scire q cataracta indiget triplici uiera: qua anse confirmationem: e alia post confirmationem e operationem cum fit ro. Ante autem confirmationem signis uult eam curare cum medicinij oportet q teneat bonam dietam et bonum regimen in sex rebus non naturalibus. Decliuent ergo ad calidi naturn e siccitatem cum subtilitatione ut ad aer cibus et potus: Inanitio e repletio somnus et vigilia motus et quiet et anime accidentia.

Et quia satis dictum est de ipsa in apostematibus oculi frigidis quia de opaciminedo superseedo. In summa tamen dico q est cauendum a cibarius que in se sitas tret aggrant proprietates. Quarum prima est humoro fitatem e cruditatem cibariorum fugiat ut fon guis generatus ab eis non fit flegmaticus.

Secunda est grossiciem e crapoꝰ ofitatem fugiat ut non offendant stomacum neque caput. Tertia est constrictione ummo laxent ventrem ut materia uice post intem no egregetur.

Et ppter boc frigidus et hijdius aer et pansis crudus et asimus e legumia et caules et caseꝰ fruct carnes g'ffse e cuiꝰ cofe e pinguedo ssup pisces e porꝰ ajus uirbulentui crapula et indigestio a coitate medicorum prohibetur. Rasis dixit in spali q acuta sicut est cepe e allea sinapsi et eruca acq pori nocumẽti adducit e oclos obseruare ppter calidatatẽ quã habent uapoꝰo sum. Et Aiuicenna dixit inuit aqr tales abrhinꝰ. ria maxime sectoriua et fobrietas in potu e uꝰ feniculi de quo dicit pomocritus valere fm Aricen. exercitare oculos in legẽdo litteras nõ fubrilies e in pinciaesio pictoras pficit e conzo mendat collirium de felis. Recipe fellis gruis accipitris aquile nel hirciunum unum ut oto uel plura in vase eneo desiccatoꝰ parti. x. colloquintide serapini euphorbii an partem. x. teraꝰtur et cum aqua feniculi et rubedie fiat collirius. Ad eandem intentionem dixit Iesus boc collirium valere. Recipe fellis taccc unum numero asse ferice. 3. balsami. 3. 3. diffoluatur in na se minro et pe minimum dentari et fat suffitũ eandem intentionem. Dixit Berardus de solo hoc valere. Recipe fell accipitris balsami an. 3. ii. ellebori albi piperis. 3. ii. pulueriziada pulueriziatur subtilissime e miscentur omnia cũ aqua pfani distillata et fiat collirium. Aliud ad idem. Recipe salio armoniaci opponoraci an. 3. i. diffoluatur in lacte ficuum e fiat collirium. Aliud quod secundum ipsum in hoc casu mirabile. Recipe spice nardi aurꝰ agarici aur. zx. cinamomi aur. viii. mastricis ad pondus omnium conficiantur cũ bono mel e omni die fumatur de eo. Experimẽtum eiusdẽ est ut dicit Gual. de vico cerebrum ouis quando deficcatur e cum puluere ipsius fiat collirium aut ex ipso mixto cum melle. Ad idẽ Recipe fucci feniculi, succi radicis rosinarij, succi radicis arcon cuiusmodi aut elcuarij et ut mane e sero modicũ sine potu. Secunda intentio spletur cũ euacuando euacuẽt materia cũ iera pigra uel cũ pillulis cochiis uel cũ pillulis aureis frupus et de fhicedos et aqua maiorane si materia fit in capite et in stoaco sirup fit de absinthio uel de ruta et nullo mõ illius fiat flobotomiare cũ è quia illa è materia flegmatica q ꝗ indiget cuone singulis qui est frenij eius pdet et purgat cap cũ pillulis pancatocis diffoluta ut ca cũ aq maiorane. e boc è quod dicebat Alti. In pcedentibus uero in aqua os ut scipias et corpus mudificet bende ueias ad mudificãdũ cap cũ gargarismis et cappurgio e matrica tionib. e os ut illud fiat frequeter valde: nam scripti è in oculis pacicte adiaria capi bonũ è Regũnẽ quod aperit è cataracta cõfirmata è in cũlu in quo fit ulpinio q fit bene pfirmata utat e cepis et allcio e aliis rebus phibiis in periuf et l eo addat et firmior fiat e boc è etiã qõ dicebat Aiuicenna et quando volunias adfert ut fiat cura cum instrumento precipitur ba benit aquam ut mutatur pilsdius himiecatis

Deinde fiat curatiꝰ regimẽ quod conuenit post depositionem est quies silentiꝰ et obseruatio et iacet in lecto capite eleuato et parum comedat et que comedat sint mollia que non è digeant conciuffione ut fercula et cuis forbitia et aqua fit potus eius aut in dixit Iesus? vinus acerbus. Tertia intentõ completur boc modo in principio antequam fit congelata fiat cũ medicinis incisiuis subtiliatiuis et confumptiuis. Et incipiatur secundus Aiuicennam à lenitiuis fiscut a feniculo cum melle e oleo: et si oleum esset de balsamo esset spes illo. Et Galienus fundat collirium de diuprigo. Rasis commendat collirium de felis. Recipe fellis gruis accipitris aquile nel hirciunum unum ut oto uel plura in vase eneo desiccatoꝰ parti. x. colloquintide serapini euphorbii an partem. x. teraꝰtur et cum aqua feniculi et rubedie fiat collirius. Ad eandem intentionem dixit Iesus boc collirium valere. Recipe fellis taccc unum numero asse ferice. 3. balsami. 3. 3. diffoluatur in na se minro et pe minimum dentari et fat suffitũ eandem intentionem. Dixit Berardus de solo hoc valere. Recipe fell accipitris balsami an. 3. ii. ellebori albi piperis. 3. ii. pulueriziada pulueriziatur subtilissime e miscentur omnia cũ aqua pfani distillata et fiat collirium. Aliud ad idem. Recipe salio armoniaci opponoraci an. 3. i. diffoluatur in lacte ficuum e fiat collirium. Aliud quod secundum ipsum in hoc casu mirabile. Recipe spice nardi aurꝰ agarici aur. zx. cinamomi aur. viii. mastricis ad pondus omnium conficiantur cũ bono mel e omni die fumatur de eo. Experimẽtum eiusdẽ est ut dicit Gual. de vico cerebrum ouis quando deficcatur e cum puluere ipsius fiat collirium aut ex ipso mixto cum melle. Ad idẽ Recipe fucci feniculi, succi radicis rosinarij, succi radicis arcon cuiusmodi aut elcuarij et ut mane e sero modicũ sine potu. Secunda intentio spletur cũ euacuando euacuẽt materia cũ iera pigra uel cũ pillulis cochiis uel cũ pillulis aureis frupus et de fhicedos et aqua maiorane si materia fit in capite et in stoaco sirup fit de absinthio uel de ruta et nullo mõ illius fiat flobotomiare cũ è quia illa è materia flegmatica q ꝗ indiget cuone singulis qui est frenij eius pdet et purgat cap cũ pillulis pancatocis diffoluta ut ca cũ aq maiorane. e boc è quod dicebat Alti. In pcedentibus uero in aqua os ut scipias et corpus mudificet bende ueias ad mudificãdũ cap cũ gargarismis et cappurgio e matrica tionib. e os ut illud fiat frequeter valde: nam scripti è in oculis pacicte adiaria capi bonũ è Regũnẽ quod aperit è cataracta cõfirmata è in cũlu in quo fit ulpinio q fit bene pfirmata utat e cepis et allcio e aliis rebus phibiis in periuf et l eo addat et firmior fiat e boc è etiã qõ dicebat Aiuicenna et quando volunias adfert ut fiat cura cum instrumento precipitur ba benit aquam ut mutatur pilsdius himiecatis

Realizzazione. Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright Biblioteca Queriniana Brescia.

a fide digno e iuraiut mihi plũries in ala sua
p̃ tres perfecte sanuisse habentes catharactas
complexas que cum his fuerunt deposite fine
acu et est pulsus iste. Ꝓ liquiricie munde sinzi
beris electi, galange, feminis feniculi siler, mo
tãi petrosilini ana. 3. Iute fucce eufragie ficce a
momi amomos carpobalsami turbith boni ana
aur. 12. sene aur. 3. piperis longi. 5. cinami cinamõ
nucis mus, cubebar. 3. carui ana. 3. galoes epatici
aur. 1. sucbari rabersed ejusm sufficit et fiat pul
vis, dosis est cochear unum cum vino calido, et
qui est accipi omni bora et, et si sepius accipi
atur erit melius. Post vero aliquos dies ab
usu pulueris tollatur fel hominis? qui ab egritu
dine non sit mortuus fed gladio nel aliter, et
dissolvatur cum tantundem balsami boni, et in
de oculus collirietur. Depositur enim cataracta
si potest uolet, si catharacta fuerit confirmata
, e subiaciibilis acui est indicata: tacta purgatõe
et diuersione per clistere et ipso iejuno exiden
te et cotidie ex sano omni alia passione prua
to luna crescente, e non in ariete peragrante, al
tero oculo ligato constituatur in bene clato lo
co aperte lucis super fenestrum bene firmatum
ipsm equendo et retro ipsm sit bonus minister
qui teneat bene sum cap firme. Et redeat ma
gister aliquantulum altius ipo patiente in eodẽ
scamno tenendo patientis manũ subtus genua
eius dem patiẽtis e operatur amplectitur genua
patientis cum tibiis suis, e tunc aperiatur pati
tis oculus. Operetur enim in dextro oculo cũ
sinistra manu, e in sinistro cum dextera manu.
Deinde aperto oculo insufflentur in eo ter aut
ter ut catharacta motum cũ calore recipiat. Ꝛ de
inde respiciat patientis ut uertat oculum uer? na
sum et teneat ipsm firmũ, et in nomine domini
intromittat acum in medio continuine, et tor
quendo ipsm et in pungendo et perforando quo
usq; percipiat eum foze in vacuum. Et post ſ
tat acum post coneam, et quando uidebis acũ
intus per coneam, inpingat eum usq; ad medi
um pupille e aliquantuli plus, et tunc quodam
modo plicando catharacta in responne ipsm i
ferius, et sic teneat eam cum acu quanqm dice
ret pater noster e i unũ miserere. Et si cathara
cta refurgat rotiens eam deponat cum acu q̃ i
ferius remanerat quando tamen de inlatione u
tre e tneu humozis cristallini e postquam be
ne confirmata fuerit et non refurrexerit extra,
be acum uoluen do eam sicut eam intromisisti,
et tunc ad magnificandum artem nam obum
brato oculo cum capitio suo nel alia re obrede
sibi ipsm solum semel, et dicat quid est. e con
sequenter super oculum ponatur de cotõe bal
neato in albumine ouũ et ligentur ambo oculi
ut unus non moueat alium et quiescat, e cuoat
eante ad locum obscurum. e sit quietus et cap
teneat alium: prima die nihil comedat, e non re
mittetur usq; in crastinum diem ad ad tertias
et dicit Jesus, et sic remittetur ut paulo his mo
do in die, et non aperiatur oculus usq; ad nouẽ
dies, et tunc lauato oculo cum aqua rosad suas
redeat operationes. Et si catharacta reduer
post primam remunationem e restauratio lab
ris. Iterum operantur, si est possibile per eũ
dem formam et per eundem modũ loquor mõ
de simplicibus. Et primo incipiam ab illo
quod reperio de fellibus. Dia. dixit catharacta
futurus fieri prohibet e tollit etiam caligines
oculorum collirium factum cum felle testudis
terranee mixto cum melle cocto sine fumo. Et
idem potest capurpurgium factum ex eo et pro
prie ex felle mauricetis fellubius. Rasis dixit si
collirietur ex felle hoztuce agrestis mixto cũ
tantundem mellis, tribus diebus, et in mane e
ter in seco, confert coadunationi in Oculos nis
hozticea agrestis e aquatica idem. Dixit etiam
Rasis in fere bovum reperitur quedam in mo
dum lapidis, ut macelatores mihi ostenderunt
et i anatomia unũ miser bonoñ, reptut multi
nidere in naribus impositum unum illos q̃
bus timetur ut aqua quiescens descendat in o
culis eorum. Serius Plato dixit fel aurinũ
cum melle maxime declarat caliginem e suffu
sionem oculorum. Et Constantinus dixit
fel irci e vulpis et aquile valent in catharacta
oculorum cum feniculo et melle. Dia. etiam
dixit fel irci conuenit nebulis e suffusionibus
incipientibus oculorum. Et dixit etiam Dia.
perdicis et pauonis et caponis albi omnium il
lorum fel etiam ipsi se habent uirtutem: faciũt
denigri ad suffusionem oculorum et caliginem
Ebranius dixit fel magni vulturis cum suc
o prasii et melle foliat omnem caliginẽ e suf
fusionem summe sanat. Serapio dixit fel
scorpionis marini e galli sunt magne virtutis.
Sunt enim utilia multum ad aquam descende
rem ad oculum. Galienus dixit idem potest fel
perdicis et poco. Serapio etiam dixit, scop
ones marini quãdo comediturel bibitur ius
eorum lazat coleram e confert aque descende
ri ad oculum e obscuriari uisus. Auicenna
dixit, fel omnium animalium unctentur ne ra
pina, conuenit et propie siccum. e conuenit pi
latationi pupille i initio ũ. Alcbi. dixit oia
fella valent in principio aque decurrentis ad o
culum, sed prius debet corpus purgari. Et Fin
Auicennam oportet etiam prius corpus purgar
ri. Et ego dico sicut dixi in capitulo uniuersali,
q̃ ista est regula uniuersalis, Senio modo ad q̃
lia simplica. Et primo dixit Dia. ossis sepi tri
ta glaucomata hominum uel animalium in cu
lis suffundo aspera detergit. Blanconaria aut
significat descensum aque ad oculum. Dixit
etiam sic ffoo nitis silnestris? scilicet lambruisce
combustus in testa suffusionem et catharactas
curat. Auicenna dixit, sitat alebool et cerebro
irundinis mixto cum melle confert descensui
aque ad oculum et proprie cum passio, est enis
in principio egritudinis, quod sepe est exgrum
Similiter etiam secundum ipsum operatur
cerebrum nespertilionis quod è expertum

Secundum etiam Auic. cum aqua descendit ad
oculos e maxime secundum quosdam propter
grossos humores e cuiscos serapius est vna
ex melioribus medicinis. Et Con. dixit q̃ de
bet misceri cum albis collirius: e etiam abster
git oculum e confert panno cansato ab humõe
grosso. Et confert etiam ad obscuriatem vi
sus e attenuat uestigia ulcerum. Et dissolvatur
cum amigdalis amaris e ruta aut pane calido e
fic administratur ad ea que diximus e Bartho.
dixit q̃ fur fiel et ex e fucco feniculi aut rute e
ex aliquo ex fellibus animalium ventrium ex
rapina: e cum opus fuerit dissolvatur super cu
tem cum albumine ouũ aut lacte aut mucilagine
fenugreci. Ra. dixit cerebrum ouis quando ex
co collirietur oculi aquam patienti confert.
Et dixit etiam oleum benedicum est bonũ
aque descendenti. Alcbi. dixit fuccus rute silue
stris cum fucco maratri e melle uales obscuriati
o oculoũ e incipientibus catharactis. Alcbi.
etiam dixit, quando fit alcool cum rose marin
e melle confert aque descedenti. e secundũ etiã
multos Ebrenatorium factum cum eo dissolu
to e melle idem fiet. Et dixit etiam Alcbin.
e Auicen. cum eo quando de nigella nria fit ca
purpurgius cum oleo irino prohibet initius aq̃
Et Diasco. dixit boc de sola nigella etiam, sic
dixit Alcbi. clinia aut confert albugini oculi et
est intimum aque, e confortat oculos. e clinia ar
genti est sibi proprium: sed est frigidior. e ego
dico q̃ collirium factum de alumine scriptum
est supra e de unguis hyrundinis. Serapio dixi
gumina aliae quando miscetur cum melle e fit
ex eo collirium acuit visum e aufert aquam q̃
descendit ad oculum in principio eius. Et
Bartholo. dixit q̃ fiat epicacando eum? dixit
etiam euphorbium habet virtutem aquam abster
gendi que est in oculo, nisi quia eius medicatio
durat tota die e propter boc miscetur cum
melle e fiet propter acutatem eius nimiam. et
vlue eius in boc debet esse cum cautela. Et
Diascorides dixit euphorbium suffusionibus o
culoz inungitur utiliter maxie si cus melle anti
quo addium fuerit collirius. Collirius no
bilibus miscetur propter vim iuscimdinis id
est mordicationis sue temperate cum eo agen
dum est. Dixistenian, quando ex lacte ficuum
montanozum e melle fit medicamen abstergit
maculam grossum que est in oculo e cum ob
scuriata visus e descensio aque ad oculum, que
fit ex humoribus grossis, qũ? multum vnle? dixit
q̃ fit ex fucco cepe cum melle collirius
confert debilitati visus. Et dixit etiam Ser
fiscio radicie drãgitee collirium confert ad
descensu. Dalabba dixit, fuccus feniculi si col
lisetur oculis prodest aque descenti ad ocu
los e caligini visus. Et Auicẽ. dixit q̃ propie
boc facit gumma eius Eugenis dixit in prima
parte cantice. Auicen. agaricus in summa est ad
usum medicis secutioz, e fuldit, e ipsum quidem
curat aqs descẽdẽtes ad oculum sui proprieta-

te in principio descensus earum.

Capitulum tertium de constrictione e dilatatio
ne cristalline.

Illatatio pupille e

vuobus modis: vna est naturalis sic
est illa que fit a principio generatio
nis ut in multis oculis glaucis indetur e ista est
semper ad maiuem et causa est quia in istis oci
lis sp est ꝗ disperfa et spiritus disgregantur
propter dilatationem pupille et virtus disperfa
est debilis. Alia est dilatatio pupille accidenta
lis: et ista est duplex quedam fit a causa intrinse
ca et quedam a causa extrinseca sicut a casu et
percussione et similibus. A causa intrinseca pote
esse multis modis: vno modo ex multitudine
humoris albuginei ut in oculo claro dilatur cõ
nea et clarificatur una ratõe multitudinis spi
ritum. Alio modo potest causari ab humozis
aquosis flegmaticis relaxantibus vnaqum
tunicã ut in peralis est relaxatio membri sue
fit cum apostemate sue sine apostemate. Alio
modo possunt causari a fumis acutis malis cõ
tũgentibus tunicam vnaqum in una parte eius
non in toto et ideo contrahitur vna pars eius e
ideo foramen aliaud apparet: et paet quãdo una
pars corrigie trahitur ad aliam. Et similiẽ di
co q̃ constrictio pupille e duplex quedam è na
turalis. e quedam e accidentalis naturalis fen
per è ad bonum: quia virtus vnita est fortior se
ipsa disperfa. Constrictio accidẽtalis fit duo
bus modis: vno modo causatur ex inanitione. e
tunc ipsa tunica vnaqm trahitur de centro ad cir
ferentiam. e tunc pupilla apparet minor. Alio
modo causatur ratione replenõis ut ratione hu
moris grossi positi. Inter tunicã cornea e vnea
e ideo quia constringitur vnea interius non ap
paret. foramen ita magnum. In cura ista bẽ
duas intentiones una è in vlibus e alia è è par
ticularibus, prima intentio completur cum eua
cuatione. ffatis. e boc fi dilatatio fuerit ratione
humoris ffatis. fiat ergo cum pillulis cochius
facta digestione cum siruppo de licados e semi
liter iulei pillule aureo. Dicta eorus sit calida
et ficca. si in dilatatio fuerit ratione inanitionis
sic q̃ pars lesa e excicata trahat sanamqm? non
recipit ciam. Nota et q̃ bic non è sermo ỗ
dilatatione naturali sed solum de non naturali.
Scda intẽ? ẽpletur cum localibus. e p̃ vnis
fiet de fellibus e cau? Equa ipsi remouet ipsã
materiam ex qua fit dilatatio. Serapio dixit
q̃ ad dilatationem pupille siperponatur farina
fabarum confecta cum vino e confert. Et Bar
tho. dixit q̃ illud unus sit thipicum. Et ego
dico q̃ si nolumus plus thipicare q̃ faciamus
emplastri cũ cortice suo. Auẽsoar dit q̃ pas
sus è dilatationẽ pupille in utroq; oculo et ex
precepto filii facto per quendam oculistã sit fi
quent uteretur in oculis aqua ro fecit e conua
luit. Auicẽ. dixit fel rapacium e propie siccus

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Minetti. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

confert dilatationi pupille ꝛ liniito aqueꝰ: antē dilatato fiat rōe materiectunc in pruncꝰ cōperit hoc emptm. ℞.farine fabarum ordei an.3.3.o.ii ro.3.5.vitellij unius ouꝰ bene agitatij misceantꝰ olo cū succo endiuie q̄ sufficit ꝛ fiat emplastrū

In processu aūt fiat emplastrū magis resolutiuum ut grana cypri. ℞.farine fabarum ordei puluerisꝛ camomille an.3.4.pul.fabarū.3.5.olei.o camomilla olei ro.an.3.ii.vitellij vnius oui b agitatij ꝛ fiat emplastrū.

Capm 4.m de debilitate visus.

E debilitate visus

pauca loquar.3.ad decorandem faciat q̄ dñi phisci multa viperij ad quos p ist is recurrem.philominus aliqua dicat. Et pꝰ dico q̄ debilitas ꝛ nocumentum in visu fit a particulis intrinsecis ipsius oculi. Uno nanq̄ mō fit a mala dispositione pupillē q̄ minus amplatur ut in dilatione pupille est dcclaratum ꝛ fit spirit dispoꝛationē uenium ad pupillam vel nocēt. Et Sal.ricebat 4.o de accidenti ꝛ modo q̄ semper est nociua ꝛ etiam q̄ ē nimis fricta et conbricto q̄ ē a mitigate laudantꝰ ē ē ex repoze vinperatur. Ut ēt dicit Sal.ibidē.Fo prouenit rōe humoris albuginē: q̄ nimis grossus aut subtilis in subā aut alterans in colore.

Et hoc est cā sepe multaꝰ fantasticarum.ternia cā potest ēē ꝛ prouenire ratione humoris cristalinis q̄ nimis grossus aut subtilis in subā aut alterans aut ꝓpter transpositōes ipsius.quarta cā est ꝓpter humorem nitrum ꝓpter calēē ꝛ dispositionēs aquinta cā ē subtilitas nū multitudē nū pauciatas subtilitas vel grossicies ipsoꝝ ꝓpium.vñ scribit ḡro de accidenti ꝛ morbo:q̄ si ꝓpis fuerint multi ꝛ subtiles ꝛ q̄ longe uidēt et disformant subtilis.si autē sint pauci ꝛ subtiles: q̄ a longe uident ꝛ discernunt a ꝓpe ꝛ non a longe.vñ ꝓpis iti tales non indiguerint multa subtilitate nec multo tālē nec fortū motū.Sed ꝓpis qui ꝓmpinquis non uidēt de ꝓpe nec a remoꝝ: ē ex q̄ tales ꝓpis nō ꝓt subtilitere mū tum lumen:nec magnum motum unde in eis nīl fit bona visio aliquō mō. Sed q̄ ꝓpis fī mīnī et grossi non uidēt nīl a remotis.ꝛ nō a ꝓpe eo q̄ ꝓpis non subtilitantur nisi ex magno motu.non ergo uidēt a ꝓpe:sed a remotis.ꝛ q̄ ꝓpter.q̄ ꝓpis sunt in quantate debita ꝛ q̄ a litate ꝛ bene clari.q̄ nunc fit bona visio.si tamē effeti multum clari illi ꝓpiarum illi tales multus bene uiderent de nocte.ut buffones.gatte.bubones ꝛ tic de aliis.ꝛ ifti tales non bene uident de die. Sed q̄ ꝓpis sunt grossiūre male uident de nocte ꝛ bene de diere cā q̄ ꝓpis illi sī grossī de nocte ꝛ ꝛc. Alia cā debilitatis visus est ꝓpter nerium opticum:quia ē discrasiatus vel opilatus.ꝛ cā istarum dispositionū aliqui ē subā ipsius oculi.ꝛ aliquādo cōcaus a cōpite vel stomaco vel a toto.ꝛ sunt ifte egriudiēs tales repletionales que pēruenium a crapula vt in digestione ꝛ a cibarius grossis ꝛ uentosis ꝛ a potmitatione nimia post comestionem inedate.ꝛ a potmitanōē nimia capite inclinato ꝛ a lōga moꝛa in tenebris et a uento frio pulueꝛe ꝛ fi mitibus.aliqui sunt inaniōnes et nimia cuncatio.ꝛ uentositio reno collum.Cetera longe egritudōnima inspectio clariter.vt solis ꝛ luner ꝛ speculatio oīum istarum rerum pertinet ad aliotem sciam.ideo breuiter transeo uoleno op̄ cyrugicij solum pertrāsireꝛ qu cura pertinet ad ꝓpios phicos leuiter in his nē expediēs. Considera ergo si debilitas visus pertenēt rōe inanitionis:confortetur oculus cum cocio ꝛ quiete et cibis humectantibus ꝛ balneis ꝛ fomentationibꝰ factis circa oculum cum aqua repida ꝛ tic

Et unum fuerit ꝓpter res repletes ꝛ tēdatur ad dietam tenuem ꝛ ad purgationes facias in capto de catharacta ꝛ clarificetur oculus cum collirio de felibus aquinis vrinenij de rana ꝛ balsamo. Et nō q̄ hic ego solus ponā rna in hac passione valde utilia: primus ē cū tens superfluitates a toto corpore ꝛ maxime a capite cōfozans uisū ꝛ omnes sensiꝰ:ꝛ cardia cum aere inspirato ad os pennenius simul percipiantꝰ per illa q̄ si fozamina contingat: indebite se habere ꝛ operatio narium perficietur in ussē.Dicā ergo de opilatione narū.Opilatio cā tur in naribus a materia flatica.que ad partes pervenit, ꝛ impedit sensum olfatus: indiget ergo amotione.Pro quo notaꝝ: opilatio nasi ut in proposito nostro pertinet.est duobus modis, vna est carnosa ꝛ de illo dictum est satis secundo libro cum facta est mentio de polipo. Alia est coartatoria ꝛ de ista est sermo in proposito ergo a materia flatica talis opilatioꝝ attēuatoria.quia non est ad propositum nostrū non loquiur. In cura ista habes tres intentiones. Prima est in diera ꝛ purgatione. Secunda est in localibus. Tertia est in remotione cuiusdam accidentis aduenientis ꝛ approximatione istarꝝ medicinarum localium. Prima complenur cum pillulis cochiis quē cinamum mastarum illā flegmaticam a capite ꝛ se cum aureis. Dicta cina fit talis resplicias fe a rebus flegmaticis ꝛ ab odore rerum frigidarum ꝛ a loco nalde humido ꝛ frigido. Secunda intentio complenur cum localibus pe hunc modum.Aniceu.ergo dixit ostinum garioſi fortiter aperit opilationes cerebri ꝛ nares opilatas ꝛ grossis ꝛ uiscosis humoribus ꝛ solo olfatu operat ꝛ in cibis et ꝓcequentibus.Et dixit etiam Aniceu.semen est ex fortiter aperientibus colazotium: pecoquimus aūt ipsam in aqua ꝛ ipsam decoctionem calidam at trahimus per nares.Idem etiam facit abrōrum similiter cotum:ꝛ per nares attractum, et confert opilationi narium ꝛ cozize ut dicit Aviciu etiam nigella aperit collatorium vehemēter.Et Bar.dixit q̄ fit vehementer in aceto infusa ꝛ olfata ut ꝓ ca ipsa capitūrgiij fiat.Si napis etiam cumpozato facta cum aceto bulit ꝛ bimittatꝰ fiat hoc bulierit:deinde colenur vinum ꝛ vsui seruetur. Succus etiā feniculi et magis iuniperij siue fi succus herbe, siue seminis siue radicis.Succus etiam sicci immissus oculis clarificat visum. Et Dalia. dixit q̄ hoc fit si fit a materia tenebrarum.Ꝛ. dirtiq; quando misceur fel cum aqua feniculi et melle acquit visus.Dista alia simplicia reperio que vtinam dominis phisicis.

Tractatus.8.de de dispositionibus narium. Capitulum p.m de apitione opilationi narū

Onditor des omnium

vnicuiq; potentie sensiuie proprium organum assignauit.ut per ipsa in propximn actum potentia exeat.quo se habere fecundum naturam ꝛ operatio potentie perficietur ad debitum.fuit ei pare liminum ordinata. Exauit ergo proprium organum potentie olefactiē: deus scilicet capita cerebri mamillaria que supra foramen narium sunt debite collocata ut olfabilia ipsius simul attracta cum aere inspirato ad os pennenius simul percipiantꝰ per illa q̄ si fozamina contingat: indebite se habere ꝛ operatio narium perficietur in ussē.Dicā ergo de opilatione narū.Opilatio cā tur in naribus a materia flatica.que ad partes pervenit, ꝛ impedit sensum olfatus: indiget ergo amotione.Pro quo notaꝝ: opilatio nasi ut in proposito nostro pertinet.est duobus modis, vna est carnosa ꝛ de illo dictum est satis secundo libro cum facta est mentio de polipo. Alia est coartatoria ꝛ de ista est sermo in proposito ergo a materia flatica talis opilatioꝝ attēuatoria.quia non est ad propositum nostrū non loquiur. In cura ista habes tres intentiones. Prima est in diera ꝛ purgatione. Secunda est in localibus. Tertia est in remotione cuiusdam accidentis aduenientis ꝛ approximatione istarꝝ medicinarum localium. Prima complenur cum pillulis cochiis quē cinamum mastarum illā flegmaticam a capite ꝛ se cum aureis. Dicta cina fit talis resplicias fe a rebus flegmaticis ꝛ ab odore rerum frigidarum ꝛ a loco nalde humido ꝛ frigido. Secunda intentio complenur cum localibus pe hunc modum.Aniceu.ergo dixit ostinum garioſi fortiter aperit opilationes cerebri ꝛ nares opilatas ꝛ grossis ꝛ uiscosis humoribus ꝛ solo olfatu operat ꝛ in cibis et ꝓcequentibus.Et dixit etiam Aniceu.semen est ex fortiter aperientibus colazotium: pecoquimus aūt ipsam in aqua ꝛ ipsam decoctionem calidam at trahimus per nares.Idem etiam facit abrōrum similiter cotum:ꝛ per nares attractum, et confert opilationi narium ꝛ cozize ut dicit Aviciu etiam nigella aperit collatorium vehemēter.Et Bar.dixit q̄ fit vehementer in aceto infusa ꝛ olfata ut ꝓ ca ipsa capitūrgiij fiat.Si napis etiam cumpozato facta cum aceto calido fortiter aperit opilationes narium factas a materia opilatiꝝ ꝛ expertum est dixit etiā Aviciu. omne fel immissum naribus valde aperit opilationes ipsarum a propriete q̄ ē in ipso. Serapionis dixit quod fel cuiuslibet ceruiuiij fellis.

Et dixit etiam Aniceu.prima camelli aperit opilationes colazotij cum virtute vehemenci. Constan.dixit garioſi naribus applicatum opilationem narium ꝛ cerebri aperit comestum et odoratum. Dixit etiam fisch caput ante est lotium et sinsibzo vel etiam opisimate fricetur, narium opilationem aperit. Et autem sinsibzo ꝛ balsamia ꝛ mentha aquatica idem. Dixit etiāmyrafix papauera rubei, mastica, humores per nares purgat. Alchinus dixit, ficados aridicum nares babenibus opilatis remedium afferꝝ fricetur etiam opilationem narium ꝛ lac pecedanicidest fenicuij aperit per aures attractum Et idē pōt fuffumigiij eius p nares attractum. Et dixit etiam Alchinus q̄ elcbotus albus cum fricetur narium eius loquitur quis cum naribus. Succus etiam narcisi et eius decoctio ꝛ oleum ipsius per nares attracta colazotium aperiunt: ꝛ similiter de hoc dixit. Aniceꝛ. preterim etiam vehementer opilationes aperit narium ꝛ colazotium. Et Bartho.dixꝛ q̄ coquatur in aqua vel oleo ꝛ naribus attrahatur: idem pōt fumus decoctionis eius per nares attractus. Succus etiam cicamimis per nares attractus illius aperit. Et Sal.dicit q̄ succus eius per nares purgat. Idem dicit Sal.in vñ. de celidonia minor.succus etiam dragunce naribus immissus ipsarum obstructionem confert. Tertia intentio sic complenur:qua ola que illas operationem perficiunt fint inordicatiuas sepe mordicās in naribus indicunt. Indiget ergo remotione. Et ego dico.q̄ attractio olei ro.per nares tollit hanc mordicationē q̄ utilissimum est pertus. Ead idem pōt decoctio canalis pōt attrahi similiter. Item odor panis multum valet. Item oleum de cucurbita valet. Item abluatur nares cum aqua calida. Expertum Bartho.dixꝛ q̄ fumus decoctionis pirorū Bafisirgre cordmenti nigelle olus an.pi.i.sucha.q̄ ola q̄ fit puluis ꝛ naribus insufflet. Et Bulfiscio ego autem sum expertus ad opilationes q̄ in naribus infantium accidunt ꝛ limito intra nares facta cum solo butiro ē utilissima.

Capm 9.m de cura diminutionis olfatus.

Lfatus aliquando

impedit ratione nimie cōplosionis ma tene puritie insicientis organus odoratus.Ecausa carunculas que sunt in superiori parte nasi.quia ille sunt organi olfatiui. Si ergo sit humor putridus rea que sit odorifere pre cipiātur feride ut pater ꝛ gustu q̄ si flegma dul ce sit in organo odoratus rea feride apparebit odorifere. Leditur autem bcc operatio tribus

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Minotta - Biblioteca Queriniana Brescia.

modio dulce corrupte z ablate. Actio diuta no
ratur qñ odores percipiuntur sicut fumi sed ñ ita
perfecte: z hoc est cõiũ in natura humana: z hoc
est, pper multam humiditatem cerebri. Actio
abluta uocatur qñ nullus odor percipitur: z hoc p
per magnam ozaqñ lesionem: z pper malam
cõplexionem simpliciter humidã: uel pper fo
lutionẽ cõtinui vel propter oplationem narũ:
actio cõrupta est qñ percipiuntur odoratum aliter
q̃ sicut ñ quis odorat res odoriferas: z pcipi
at fetidas z c. In cura ista habes duas inte
tiones. Prima est in dicta z purgatione. Secũ l
localibus. Prima intentio cõpletur in tractus
istri in capitulo precedenti z iuste p ne. Secũ
pletur hoc mõ fiat attractio puluieris euforbii
uel sinapis. Remouent naq; opilationẽ: z p
uocant materiam: z illo modo expellantur super
flutantes z illo mõ nalem. Item valet fuce radi
cis ireos in quo sit pirtera in fusum. Item valet
oleum nardinum in quo sit de castoreo z eufor
bio mixti fabtilil pulverizata. Et ego nõ du
bito q̃ multa dicta in precedenti ca. hic valent
quare pe uide. Dico ñ vnus q̃ si sit tenerẽt
eo plenum aq̃ qñ faciunt illas attractiones val
de bonum esset eo: q medicina non põt ire ad
palatum z melius operaretur. De simplicibus
pauca loquaraq̃ que dicta sunt supra hic comu
nuntur: in aliqua appropriata huic loco repio
bic aliqua dicam. Ex simplicibus iuaq̃ multum
laudata per neteres in diminutione oliuiu
est nua olfactare capuprpium etiam facium cũ
spla: z idem põt etiam scrapinum negilla crias z
maxime in aceto infusa z trita z infusiflata i na
res est in hoc casu mirabilia et proprie cũ oleo
antiqto mixta z imposita. Veruñ cum imitu
ntur paciens os suum plenum aqua tenear z ni
gellam fugat superius quãtũ potest. Alcbi. dixit
ola fella valent in amissione odoratus z aliis
opilationem cerebri. Dallabas dixit sil irina
asari cerui instillentur naribus illius qui odora
tu priuatus est manifestũ. pdest.

Capl'm 3m de prouocatione sternutationi s

C Um sternutatio
sit ex his que opilationem aperiunt z
nocumento olfatus confertur merito
post pacientes est sermodum. Expedit nos scrip
sime imitantes naturam sternutationẽ prouoca
re sic ipsa frequent operatur in finibus egritudi
num cerebri: multi antiqui sic dixerunt: omnia
fere acuta per os sumpta inciant sternutaqm
sicut cepe allea pdũ ynum z fisiaque ola in cã
frigida sunt agenda: sinapis et comesta sternu
tationem cõmouet. Et Alcbi. dixerũt
q̃ sinapis trita et naribus imposita facit sternu
tationem. Unde satis aut z ex his que exterius
applicatur in doc casu laudata sunt. hec que ola
sunt calida factis vtibus semper sic intellige in
oi casu. si panis porcinus cucumer asininus si
sibel. piretrum fanfucus. fuc mente, pulpa colo
quintide galla elebotus piper et oleander. pecu
cularier autem dixit. Aluic. q̃ ista res oleandri fa
cit sternutationem. Et dixit etiam ex lauro o
ritum est. Et dixit etiã odorantur et fus alb
qui pulueriz sanus est. exiccat sternutationem. Di
xit et vinum nigrum sin odor fortnidine facit
sternutationẽ. Dixit laureola sternutatiões p
uocat. Et ego credo q̃ facit hoc puluis folio
rum aut semen laureole insufflata in nares. Sal.
dixit in vi. 6 radice cinusliber apii fit radix vo
exiccatis sternutatoriis est sternucum. Serap. dixit
bulliõ coeqq odoratur facit sternutationem.
Bedazongi. et. l. basilicon stumiaeq; herba est
stringantur in oculi illius qui sternutatoria fier
nutationis cum eo. / Alcbi. dixit qñ nigella pu
mur inter nares cum oleo de lilio facit sternu
tare. / Constantinus dixit oleũ de nucib. facit
sternutare. Et dixit etiam. q̃ succus marubii at
tractus per nares facit sternutare. cum autem ca
est calida in qua operiat sternutationes pocu
care sumus fm Aluic. q̃ decocto rosã. oleum
ro. z rosa ipsa odorata sternutationem facit. Et
dixit etiam Aluic. pperea fote quia rosa vapo
rem retinet. Et Alcbi. dixit qui habet cerebr
z stomacum calidum vosé faciunt ipsum ferũ
tare z prouocant reuma z corisam z pili qui sit
in medio ro. eisdem faciunt sternutare. z in hoc
casu folia mirti cum aceto z succo vrtie olfaa
et agresta z camphora qñ eis oleo onfacino na
ribus insufflantur z nouisse odoratum z sotu
tum. et vapor aceti naribus attractus sternuta
tionem mouet. Et Constan. dixit q̃ oleum o
seminibus cucurbite sternutationem facit. mirt
me melancolicis z maniacis si odorat aut si o
pur cum modico aceto z ipso.

Capl'm 4.m de remotione sternutationis.

A Dest aliãcdo ster
nutatio preter naturã que ex dõ se ori
ri ferendam offendit. de qua in proce
denti dicam. capl'o primo dicam q̃ ca sternu
tionis est humor acutus mordicans virtutes ce
pulsuum nasi. Unde natura conatur illã expelle
z ideo causat motus ille qui è sternutatio: ali
quãdo causat a repletione nimia buiusmodi sta
tice que venietet ad locum illum incitant sunt
expulsuaq; z tunc causatur sternutatio: z tũc ille
sternutationes arguunt algorationẽ capitis z p
ipso replectionem z ex hac parte patet qre limius
caput humidum cũ veniunt ad solem: causatur
sternutaqd. et ratio est quia colliquantur a fole
humiditates. z descendunt z causatur sternutatio
In cura ista habes duas intentiones. Prima
in purgatione consistit. Secũ in localibus. Pri
ma intentio complectur isto modo si materia fue
rit frigida purgetur cum pillulis capitulis dicti
teria fuerit calida fiat isto modo. R. pillularum
cochiarum. Dialectuarii succi ro. z aloes mel

z fiant pillule. Secunda intentio complectur
hõmõ sedet sternutatione sedat. sternutã fr Lui
de va. cum animamia patientes subito distrahi
tur propter accidentia alie subito adunientia fi
bi sicut gaudio ira solicitudine vel timore z si
milibus. Sed. dixit qñ causa sternutationis est
frigida odorationes calide sunt z iniectiones ocu
lorũ calide ad caput conferũt. z similiẽ etiã odo
rationes simplicium calidorũ ut gallie cumo. et
similia. Et dixit etiã si olea calida ponantur
in nares sternutationes fecũt. z Isaac dixit q̃ cũ
causa sternutationis è frigida fiscus basilica z pro
pterea illam sedat. Et Mesue dixit q̃ causa
sternutationis est calida, olea fria naribus attra
cãdũt capiti infusa, aut naribũ immissa illa tol
lisciant et oleum ro. z oleum de salicibus. z o
leum de cucurbita z similia.

Capitulum quintum de fetore nasi.

F Etor hanelitõ est
corruptio aeris exeuntis ex naribus
z ab ozq̃ quãdoq̃ fit per causam ex
istentẽ. ut sunt corruptiões putrefactiones vlcẽ
narũ z gingiuarum dentium z membrozũ pnin
quorum. Et aliqñ fit propter causam delegã
tam a stomaco z pectore ut quarto de accidenti
dicebatur z etiã a cerebro in pposito de fetore
nasi fit sermo signum q̃ fetor fit in narib' habe
tur hoc modo tenetur ille os plenũ aqua: z tunc
ridiculus insufflantur z nouisse odoratum z sotu
tum. et vapor aceti naribus attractus sternuta
tionem mouet. Et Constan. dixit q̃ oleum o
seminibus cucurbite sternutationem facit. mirt
me melancolicis z maniacis si odorat aut si o
pur cum modico aceto z ipso.

Capl'm 4.m de remotione sternutationis.

A Dest aliãcdo ster
nutatio preter naturã que ex dõ se ori
ri ferendam offendit. de qua in proce
denti dicam. capl'o primo dicam q̃ ca sternu
tionis est humor acutus mordicans virtutes ce
pulsuum nasi. Unde natura conatur illã expelle
z ideo causat motus ille qui è sternutatio: ali
quãdo causat a repletione nimia buiusmodi sta
tice que venietet ad locum illum incitant sunt
expulsuaq; z tunc causatur sternutatio: z tũc ille
sternutationes arguunt algorationẽ capitis z p
ipso replectionem z ex hac parte patet qre limius
caput humidum cũ veniunt ad solem: causatur
sternutaqd. et ratio est quia colliquantur a fole
humiditates. z descendunt z causatur sternutatio
In cura ista habes duas intentiones. Prima
in purgatione consistit. Secũ in localibus. Pri
ma intentio complectur isto modo si materia fue
rit frigida purgetur cum pillulis capitulis dicti
teria fuerit calida fiat isto modo. R. pillularum
cochiarum. Dialectuarii succi ro. z aloes mel

appropãtis ad h'. Et ad hoc laudat Mes. col
lutionẽ cũ vino odorifero. denuo cum vino deco
ctionis mirti ciperi z calami aromãci rilo aloes
mirre ro. folia gẽme. Et Ra. ponit galliã spicaz
gariofi z vina asinorus. est supremã in hoc
ut dixit Mesue z intromissio tentaq; facta. cũ
pulueriere pigre. z. 4. calami aromãci mirre ga
riofi spice folii spinanti. aã. 3. ii. conficiãt cũ vi
no bono z bona ut dicit. Et si ita non valent
paliet z oculist fetore oi pillulis Aluicen. cuius
forma est ista R. gariofi. galange aã. 5. piretri
3. iii. aloes. 3. ii. fiant pillule cum vino de quib'
oma mane transfiguntur in aliciã in ore teneãt.
Modo loquar de simplicibus in mej morisa e
confert secundũ Aluz. zimaris conspiti cũ ace
to z sale armõiaco calamie. pteris z suffilat in
naribus z impleat os aqua ne veniat ad guttur
phibet fetore narũ z ulcera mala in ipsũ. Dyo
etiam piper insufflatũ valet in etiam ipse. pyre
Et dicit vrina camelũ valet fetori nariũ. Sed
dixit qñ sumitur fiscus cussis nigre e ponit in
naso purgat fetore putridũ qui est in eo. Et ap
dixit q̃ fiscus sit bene calãs. z Guiore va. o.
rit z hoc fum ex pertus. Et dixerunt aliqui ve
teres. q̃ collum facum ex fusco ireos fetorem
narium tollit:

Tractatus nonus ẽ dispositionibus aurium.

Capitulum primum de surditate auris z cu
hoc loquar de aliqbus vlibus passionũ aurl.

Q Uãuis perfectis a
nimalibus de potentia audiũa pu
derit dens cũ ipsi instrumẽto in cõsi
natura in genere sit perfecta, bõi tã pper doctri
nam z scientiam que excedit aliãlia cũcta neces
sariũs maxime sunt sensus auditus. Sensus enã
doctrine dicitur. nam qa per ipsum maxime do
ctrina acquiritur. Juxta Bal. dicentes potior est
doctrina que iuere inuẽta fit cuius instrumẽto qõ
est auris sicut z aliis partibus corporis possunt
accidere nocumenta de quibus deinceps dice
mus. Incipiens ẽ prio a surditate auris. Dec
nanq; dispositio maxime et proprie operationi
aur' audeur obstiere cum auris instrumẽtũ p
prium sit audiũs. Et primo debes notare aliq;
primo q̃ egritudines aurium. Ut dicit Bal. 4.
de accidenti sic se habent q̃ alique sunt in istru
mento audiũs quidem in coadiuuantibus pri
cilis que sunt foramen anfractus z subẽ auricu
la. Quedam sunt in virtute z cerebro defcendẽ
te z ille egritudines aut sunt fm discrasiam ma
xime frigidam. Ut dixit Aluicẽ. an fm solutõis
nonum precipue ut ulcera aut fm obstructio
nem ab intrinseco factam ab apse vel alio lig
re z uentositate seu sanie vl forde uerme seu tu
rica aut carnosa l pãniculosa gẽnie supnato.
Et etiam ab extrinseco uelut ab aranea pulli
ce aut lapil' seu nucleiere aqua subingestiva

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

quibus apparet manifeste q̃ cause egritudinis aurium quedam sunt primitue ut casus et ipsi o r regimis malicia: quedã decedentes ut ma li humores naporosi. Cause coniũcte sũt reo in aure congregantes: ista talia q̃ sũt ex nata particule sũt proprie tales. Dñ autẽ venitis ali unde velut a flomaco nel capite sunt compassio nales ẽ cõicate. Signa passionũ aurium que cũ in ipsis concauitatibus auris fiunt que uidẽtur. scientia demonstratiua logica non indigent cognitione ut Gal. 4. interiorum. Que autem no apparent per nocumentum audituis cõprehẽdũtur. nam q̃ non audiunt paruas uoces neq; uix magnas surdi sunt aut paulatine surdi efficiũt. Qui autem apprehendunt sonos fauratiros plu riosos e langorosos: sicũ sibilosos tinitum paci untur, pter auditiones seu permutationes audi tus paciuntur ut dicit Gal. 2. Auicẽ. Causa a q̃ fit defignat a suis fundamentibus: si ab apate est cum febre et dolore e granuatibus atq; pul sationibus a alijs accidentibus dictis suspetius in auriis apatibus. Si uero sit materia frigida sentitur grauitas cum frigiditate. Et si calida ar dor e pũctura et antecessit fluxus fan. aut febris colerica cui materia ascendit ad aures ut i ita. dicebatur affoz. Si ẽ a uentositate est cũ sono et tonitu. si autem fuerit a ventosa aut a re aliqua ingressa sciur per pacientem e per inspectiones ad solem trahendo aurem et ampliando cũ spe culo: aut alio instrumẽto. Uel si fuerit aliqd ur a nimal per eius monum cognoscitur. Si ẽ ab ulcere est pruritus dolorosus. Iudicantur per Auicen. q̃ furditas naturalis a quacũq; cã pre q̃ ab opilatione superficialij extrinseca ẽ illa q̃ est ẽ accidentalis etonica duoq; ãoq; e que est per cicatrice uel ex apate indurato non curatur.

Iudicantur ẽt q̃ furditas accidentalis non sit qua que q̃dq; interpolatur e alienationem habẽ pot curari: pterera Innuit Ipocras in quarta affoz. sinmoz qbusciũq; furditas sit feltis egestõ bus superuenientibus quiescit. intelligat aũ hoc de accidẽtali q̃ fit a febre ex colere ascensione. In cura furditatis habea duas intentiones. prima est in dieta et purgatione. secũ ẽ in localib. Prima intẽtio cõpletur fecit nutrum est 2. lib. de ipsibus eius e similiter dolor eodẽ modo remouetur. Secũda intentio fic cõpletur: p̃mo debes notare aliquas regulas tale utiles: bonas. prima regula est q̃ nihil particular fiat in aure splitter acutis e dolorosum aliq; corpus fit euacuatum. Secũ est q̃ omẽs operationes aurium q̃ pertenient precipue ad intrinseca fiãt suauiter e indolorose, per neruum interũ cõplantum. Tertia est q̃ omnia que ponuntur in auribus sint tepida non calida neq; frigida ex cessu. Quarta est q̃ fint liquida ut melius itrant e euacuant. Quinta ẽ q̃ inicetũ non fet intra ãs ultra tres boras. Sexta est q̃ postq̃ fuerint fiũ ta ffent e iaceant super partem sanam e cooperat fozamen aurl. cũ lana aut cotbone. Septia q̃ nu bil imponatur quousq; impositum fuerit extrac tum retentedo se super partẽ egram e mundã do cum proba: z panno inuolutã aut cotbone et sternutatione atq; fozti sputione. O ctaua est q̃ medicatõ aurium habeat instrumẽta sua apa ad suam operationem velut sunt fistla curatum e lanatogia uncini cannulas e habeat lanam co thonem e spongiam e viscum p̃out sunt necessaria ad suam operationem. Item notanis videas cãm furditatiũ sit ex pa uel uicus curetur ut tam dicum est supra in capitulis sinis. In p̃osi to fit fino de furditate proueniente rõe materie replentis capur: fiat ergo suffumigatio cum vino albo decoctionis rute calamentij sopi sanlici cẽnaure bethonice foliorum lauri sticados ani si manari spice nardi e fiat suffumigatozũ cus cannula et ollis stricti ozificii. Et Gal. dicto apo lonii inhet apponere urinam bottia cum suiter tia parte de aceto e parum quidem d miera con trata e cum canna stupbe imponatur circũuolua tur cum lana aut panno ne offendat aurẽ neque circũferentias eius: sed q̃ tri pracici apponũ oleum de camomeni de amigda. amaris e z o o flo e oleus nardinum e de rafano e aliqui apo nunt fel accipitris balsamum e succum rafani ã puratum ad eandem intentionẽ. ponit Gal. hoc ualere. Et beben Mesue hoc cõcedit. 8. pulpe colloquintide. 3ii. succi absinthii artiologie ãã 3ii. colti baurac ãã. 3. 5. castoreũ e fiat sicẽ cũ fel le vaccino e diffoluat q̃ cũ necesse cũ oleo a mig dalay amaray. Auicẽ. dicit hoc fore expius 8. castoreũ. 3. iii. z mirri. 3. 5. e fiat cerotũ cũ succo rafani. Et Alchi. dixit q̃ ambulare multum per loca arenosa multus confert eis z clamare z ex citare eos cum roce clamosa est utile ut dicit Auicẽ. vnde dicebat Gal. q̃ aures que pacũt ad lozem egent quiete vehemẽti motu e ẽt rẽ titui ationes de Iriam dispositionem que paciunt fur ditatem. Si furditas fuerit pter sordicien re moueatur cum fillo e mollificetur cum aq̃ mel lita aut imponat licinia linea cum melle aut o leo de camomille. Loquar modo de simplici bus. diuitterra alia multa composita diiis nris phicis. Et fm Auicẽna si nux fanine bullat ẽ ca ferrea cum oleo sisamino donec nigrescat e ex isto tepido distillet in aurculas 3 furditates q̃ uocant banc babel. tri dicit q̃ ẽt fructus iuni peri excoctionis aut semen album q̃ producit quedam species eius cocium ẽt fsiter in cuia ferrea donec nigrescat in oleo sisalo aut oleo o semine lini z incetus in aurem uebementer fur ditati cõfert. Ut expresse Alchi. voluit. Et dixit ẽt euaporatio auris cũ aceto calido furditati cõ fert z auditi acuit. Sic aũ fm Barbo. acetum acuitum. Et Constantinus dixit acetum squãlis ticum in aurem immissum valet grauitati au ditus. Dixit ẽt fal. gẽma admisscet melli z di stillat in aurem tepidum z mundificat eas z cõ fortat audiũm. Et dixit etiam castoreum con fert furditati frigide. Barbo. de ya. affirmat experimẽto q̃ bacce lauri purgate sistere possũt decoq cum oleo anetino z cũ oleo de amigda. amaris q̃ ne similiter iniecta in aurem conferũt furditati. Item dixit oleum de baccis lauri do lorem tollunt auris e confortant audiũm e cõ ferũt tinnitui verum cum migresciũ in caria fer rea addatur sibi ex succo porzorũ clarificato q̃ tum est medicina olei est fortius voluerio cum baccis lauri ponatur modicũ elebori nigri aut ex radice cyclaminis. Dia. dixit succus baccarum lauri aurium furditatem mane e non finit z in congruos sonos cum vino e oleo ro. adhibitus compescit. Et Zaba. ex succus baccarum lau ri etiam potest imponi cum oleo de ben. oleum autem de ben z oleum mustellinum sunt idem confert autem frigiditati z dolori frigido aurl z etiam attractus per nares. Dia. coriedeo. dixit succus foliorum ebuli surdis fomento adhibitus compescit similiter fomentum factum ex de coctione sambuci in aqua z fiũ succus eius aut ribus instillatus valet tollit etiam fm Dia. fur ditatem oleum bultum in concauitate radicis affodilloz z auri iniectum. Est autem singulare pzesidium. Alc. dixit succus cepe instillatus in aurem valet contra furditatẽ z tinnitũ z fanem z aquam cadentem in aurem. Si autẽ in aceto coquatur elebonis niger z illud acetus auri im mittur tibilli tollit z vigorat audiunt boc au tem fiat. dixit Sin. de qa. cũ de plenitudine ce rebri non timemur q̃ certe vez sepe fumus exp ti. Auicen. dixit absolute q̃ ens decocto pulbi letur in aurem. Ben. dixit fic abstinuim tritũ cum felle taurino z auribus iniectum audiũm confortat e fonium ab eis excludit. Alig di xerũt radix vitis albe z nigre ferentia vinum ẽ in boc casu eximia medicina. Dixit etiã Con. pinguedo piscium valet furditati z dolori aurl tũ z inromitatur. Chiran. dixit fel lepozis cũ adipe vulpis liquefactum furditates sanat. Ra. dixit cerebrum lepozis cum oleo z in aure in stillatum addãtum reuocat. Et dixit etiam cere bra aut imponãt licinia linea cum melle aut o leo de camomille. Loquar modo de simplici bus. diuitterra alia multa composita diiis nris phicis. Et fm Auicẽna si nux fanine bullat ẽ ca ferrea cum oleo sisamino donec nigrescat e ex isto tepido distillet in aurculas 3 furditates q̃ uocant banc babel. tri dicit q̃ ẽt fructus iuni peri excoctionis aut semen album q̃ producit quedam species eius cocium ẽt fsiter in cuia ferrea donec nigrescat in oleo sisalo aut oleo o semine lini z incetus in aurem uebementer fur ditati cõfert. Ut expresse Alchi. voluit. Et dixit ẽt euaporatio auris cũ aceto calido furditati cõ fert z auditi acuit. Sic aũ fm Barbo. acetum acuitum. Et Constantinus dixit acetum squãlis ticum in aurem immissum valet grauitati au ditus. Dixit ẽt fal. gẽma admisscet melli z di stillat in aurem tepidum z mundificat eas z cõ fortat audiũm. Et dixit etiam castoreum con fert furditati frigide. Barbo. de ya. affirmat experimẽto q̃ bacce lauri purgate sistere possũt decoq cum oleo anetino z cũ oleo de amigda. amaris q̃ ne similiter iniecta in aurem conferũt furditati. Item dixit oleum de baccis lauri do lorem tollunt auris e confortant audiũm e cõ ferũt tinnitui verum cum migresciũ in caria fer rea addatur sibi ex succo porzorũ clarificato q̃ tum est medicina olei est fortius voluerio cum baccis lauri ponatur modicũ elebori nigri aut ex radice cyclaminis. Dia. dixit succus baccarum lauri aurium furditatem mane e non finit z in congruos sonos cum vino e oleo ro. adhibitus compescit. Et Zaba. ex succus baccarum lau ri etiam potest imponi cum oleo de ben. oleum autem de ben z oleum mustellinum sunt idem confert autem frigiditati z dolori frigido aurl z etiam attractus per nares. Dia. coriedeo. dixit succus foliorum ebuli surdis fomento adhibi tus compescit similiter fomentum factum ex de coctione sambuci in aqua z fiũ succus eius aut ribus instillatus valet tollit etiam fm Dia. fur ditatem oleum bultum in concauitate radicis affodilloz z auri iniectum. Est autem singulare pzesidium. Alc. dixit succus cepe instillatus in aurem valet contra furditatẽ z tinnitũ z fanem z aquam cadentem in aurem. Si autẽ in aceto coquatur elebonis niger z illud acetus auri im mittur tibilli tollit z vigorat audiunt boc au tem fiat. dixit Sin. de qa. cũ de plenitudine ce rebri non timemur q̃ certe vez sepe fumus exp ti. Auicen. dixit absolute q̃ ens decocto pulbi letur in aurem. Ben. dixit fic abstinuim tritũ cum felle taurino z auribus iniectum audiũm confortat e fonium ab eis excludit. Alig di xerũt radix vitis albe z nigre ferentia vinum ẽ in boc casu eximia medicina. Dixit etiã Con. pinguedo piscium valet furditati z dolori aurl tũ z inromitatur. Chiran. dixit fel lepozis cũ adipe vulpis liquefactum furditates sanat. Ra. dixit cerebrum lepozis cum oleo z in aure in stillatum addãtum reuocat. Et dixit etiam cere bra aut imponãt licinia linea cum melle aut o leo de camomille. Loquar modo de simplici bus. diuitterra alia multa composita diiis nris phicis. Et fm Auicẽna si nux fanine bullat ẽ ca ferrea cum oleo sisamino donec nigrescat e ex isto tepido distillet in aurculas 3 furditates q̃ uocant banc babel. tri dicit q̃ ẽt fructus iuni peri excoctionis aut semen album q̃ producit quedam species eius cocium ẽt fsiter in cuia ferrea donec nigrescat in oleo sisalo aut oleo o semine lini z incetus in aurem uebementer fur ditati cõfert. Ut expresse Alchi. voluit. Et dixit ẽt euaporatio auris cũ aceto calido furditati cõ fert z auditi acuit. Sic aũ fm Barbo. acetum acuitum. Et Constantinus dixit acetum squãlis ticum in aurem immissum valet grauitati au ditus. Dixit ẽt fal. gẽma admisscet melli z di stillat in aurem tepidum z mundificat eas z cõ fortat audiũm. Et dixit etiam castoreum con fert furditati frigide. Barbo. de ya. affirmat experimẽto q̃ bacce lauri purgate sistere possũt decoq cum oleo anetino z cũ oleo de amigda.

Capitulum secundum de sonitu aurium.

Unitus et sibillus

causatur in aure sepe z in multis repe rirur bec passio. Causatur autem a ma teria ventosa existe in cerebro que frangit aere complexionale auris: ex cuius constrictiõe causatur sonus: causatur etiã a materia ventosa stante in stomaco z ascendente ad ipm caput z refrangit aere illum complexionale auris z vo catur sonus z sibillus: Causatur etiam ex acui tate sensuũ: subtilitate spirituum: z boc maxie causatur in iuuenibus aut ẽ remouetur cũ gros sanibus spiritum z ipsos sensus z cũ modico opij proiecto i aure quia ingrossat sensus. Est autem sepe periculus: sed cũ aliis frigidis pos sumtis facere. In cura sonii causati a materia ve tosa habes duas intentiones. Prima est euacua tio z pieta. Secũda est in localibus. Prima completur isto modo respicias se a rebus flegmaticis z a rebus multiplicantibus ventositas. vtatur ergo siccis purgatio fiat cum iera pi gra vel cum cochiis pillulis vel cum iera vel cũ aureis e secundum tantum necessitatem. Cũs et multum iusu aurea alexandrine factis purgatio nibus qua sum sepe vsus. Secunda intentio completur boc modo e primo valet oleum de rafano oleum cotinum oleum de cafore oleo o leum scorpionum z ola etiam alia dicta in prece denti ca. Item valet decoctio betonice z foliozũ lauri e baccarum eius z sanscici centaree e fe niculi e marari bulira in vino. oenide sue sotta migium per cannam modo dicto in alio capitu. Item valet oleum in quo bulitum sit castorei Valet etiam oleum de bachius laurivalet succ baccarum lauri. Con. dixit sal armoniaci cum aceto mixti auribus instillatum sonitus grauitatem z ventositatem auferr humiditatem. etiã ad os currentem deficcat. Ego credo q̃ ola fim pileas q̃ maiori parte z compositis dicta supra in fecedenti ca. hic valent. quare recurre ad ca pre lectus procura ista z ista bic non recapitulo. e multa etiam dixerunt dñi physici z spalter ta deus de hac passione consilium fecit quare ad eos pro alius recurre.

Cap.° 3.° de hũiditatib.° ab aure defecedentib.°

Epe humiditates

quedam emanant ab auribus que fa nies proprie non sunt: sed alie humi ditates ut in aliquibus sepe vidi. ista autem ide cozant bomines. quare de eis licet loqui. dicta z purgatione factaque dixi in alio capitulo pre cedentibus. venio ad secũdam intentionem. Ali tiqui aliqui dixerunt q̃ oleum de ireos auribus cum aceto instillatum iuuat. im pedobet fluxu aqueũ. Et dixerunt q̃ oleum canapis tepidũ instillatum a pprietate humiditates auris exiccat. Serapio dixit q̃ trementina misceatur cum melle e oleo confert humiditatibus emanantibus ab aure et pauritui. Et Barbo. dixit q̃ sit oleum amig da. amara. z q̃ olum sint partes equales. Dixit etiam abstinbitum miscum cum melle cõfert aq̃ ribus a quibus egredũtur humiditates. Et Constan. dixit siccus eius auribus instillat hu miditates auris fluentes exiccat. Et Serap. idem dixit cum succo cepe distillato in aurem. Et Auicẽ. dixit q̃ distillet in aure, pter graue dines capitis z tinitũ z puredinẽ auris z aqua. Dixit ẽt Serapio q̃ ola aliqia z pprie iame num mixta cum oleo z succo cepe pastoris con ferũt cum sui humiditatum auribus. Et Barbo. dixit fm Isiam Dia. z etiam Almansorio q̃ ẽt aliis possunt permisceri cum succo plantaginis Et yals ẽt b.° qui ulcera pudda facta sũt i aure.

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

Pirum etiam dissolutum ⁊ aqua bel vino aurium humiditates extincat. Dixit etiam Serapio qꝫ spuma nitri dissoluitur in aqua uel vino ⁊ distillatur in aurem cōfert hūiditatibus sic enibus ab earē qꝫ distillatur cū aceto mundili eat suppuratoes que sunt in ea. Et Bartho. dixit quōdo superfluitates tunt subtiles distillentur cū vino ⁊ quando sunt grosse dissoluatur cum ace to. Dixit Dia. pix ad aurium humorem cū oleo ro. adhibetur. Dixit ē mirra cus vino mixta aurium fluoreā cunt. dixit etiam de croco fluoui bus auris cum lacte contuenit. Et Bartho. in relligit hoc de radicibus. Aliqui antiqui dixe runt qꝫ vinum fistriculum in quo folia uel flores foliciis sunt bullire ⁊ coriter eius intromissis auri humiditates cius extincat. Auicen. dixit succꝫ aneti confert humoris melancolico ⁊ deficcat hūiditates eā. Et dixit ē succus fumis par perum cōfert materiei attracte ad aurem ⁊ ē an tiqua ⁊ viceribus antiquis. Et dixit etiam assu mitur succus fiuuestrij oluarij ⁊ extincat ⁊ fuit ex eā nocisi ⁊ refuat ad curandū fluxū auris.

Capꝰ 4.ꝰ de fluxu sanguis ab aure.

Anguis ab aure

Sepe egreditur ⁊ qualiter succurra tur dicam ut multi antiqui dixerūt Dia. dixit succus foliorum oleastri fluoui sanguinis ab auribus humoris sue otis pueri facit ē sanguinem narium et Bartholo. dixit qꝫ sit cum vino confectus Constanti nus dixit succus virge pastoris auribus in stilla tus pustulas purgat ⁊ sanguinem ab eis finetes dificat Et Auicenna iudeuit uelle que impōs tur cum vino et ides dixit de succo amoglosie Auicenna dixit succus bedarongi in mistus si cut canterizans conuenit ⁊ dixit eciam que fu cus pōri in mistus cum aceto ⁊ hoc casu est mi rabile Et dixit eciam que fief memite in ro mistum sanguīem auriū fistit Et idem dixit de opio ⁊ dixit etiam litium imissū auri san guī pīsius confert. Et dixit etiam coquant gra nata cū aceto ⁊ expuimantur ⁊ expressū ē limitē ⁊ confert buic fistui. Et dixit ē qꝫ stipticis confert pecoctio gallarum cum aqua aut aceto ē missa. Et dixit eciam ⁊ qꝫ stipticis decoctō ru di confert qꝫ mistetur cum ea vinum uel aceti Et dixit etiam qꝫ pecoctio foliorum mastices ⁊ ipsa confert. Et dixit etiam qꝫ coagulum lepo ris cum aceto immissum est mirabile in frigē do sanguinem aurium. Et dixit etiam fumun tur duo renes taurini ⁊ aliquid adipis fulti ⁊ af fentur media affanone et aqua eorum expraima tur in aurem ⁊ est expertum. Rasis dixit fel tortuce aquatice fi distilletur in aurem cum lace mulieris sanguis fluxum fringit.

Capitulum qmō de mundificatione auriū a sordibus que fiunt in eis.

Multiplicatur sor

des ipsius in aure que ibi inesse ex naturam non debet que qualit. mu dificetur in hoc cap° nos dicemus faciunt ē.n. sepe opilationem auris ⁊ per cōse quens surditatem. Constantinus in dixit qꝫ dixit succus lupuli auribus instillatus mūdat eas ab omni putredine. Auicē. dixit qꝫ aures mundi fiant ē fumus sordibus que aggregātur ⁊ ex succus rute calefactus in cortice granati ⁊ aur illi latus, ⁊ fecdat etiam dolorem in sonitu ⁊ tinitu. Et interficit vermes dixit etiam intromitte auribus per aliquos dies licinium intinctus ci mellē ⁊ imolumum in pulnere arisolo. eam illao abstergit ⁊ confortat audituū; ⁊ prohibet etiam sanieni que aegreatur in ea. Dixit etiā qꝫ radix vinis albe ferentis vinum ⁊ nigre est ex mia medicinarum ⁊ est ex medicinis conferētibus auditui. Et dixit etiā qꝫ radix barbe bir cine est ē medicinis abstergentibus sordicium auris deficcantibus ulcera cum conferentibus odoratui. Et dixit etiā; falgema admistum mella ⁊ administratur repidum in aure ⁊ mundi fiert eam ⁊ deficcat ⁊ confortat auditum. Dia. dixit qꝫ tonitum. Laitrum affricanum sordicies auris cum accto purgat. Alchi. dixit qꝫ elebo rus albus ē ex medicinarum mundificationū aurum et abstergentiū sordicie ē est in ea. Auice. dit qꝫ calcānitum est eximia medicina rū mūdificātiū aurēs tēte tymes, ⁊ fert bolū eius frigido. Et Bartho. dixit qꝫ sit vinolus qꝫ dixit colcotar ⁊ est virtiolus naturale cū mel le mistetur, ⁊ cum oleo imponitur.

Capitulum sextum de vermibus aurium.

Ermes in auribus

Sepe fiunt ex fluxu materierum ad au res uel sepe generantur a musciis illic morantibus ratione alicuius vlceris illic epsis te qꝫ ratione eqnum. Dia. dixit qꝫ aures fu lium in concauitate radicis affodilliorum quo uisq; ex eo aliquid mundatur insectum auribus vermes interemit. Oleum etiam de amigdal amaris hoc facit oleum de scorpionibus ⁊ hoc casu est vna ex medicinis sublimioribus. Rasis dixit oleum de abfinthio auribus inicēim ver mes ⁊ lumbricos interficit. Isaac dixit fel fucculis florādum pfici vermisofe si ponas aurī cule vermes interficit. Et idem dixit Serap. ⁊ secundum Constantinū etiam dolorem tollit. Et idem potest fcōm Dessue oleum nucleorum persicorum, Apulius dixit herbe menistri suc cum cum vino austero cutis nucibus auricalis iniectis vermes natos necare dicimus. Et dixit succus calamenti ⁊ proprie montani aurī mis sus vermes interficit; ⁊ idem potest succus cor ticis fm Auicen. Et Dia. dixit idem de succo nepte. Dalldus dix. si succus fumi terre distil latur in auribus vermes qui sunt in eis inficit. Serapio dixit si accum distilletur in aures ver mes interficit. Et Dia. dixit hoc etiam urina hominis antiqua. urina etiam tauri cum mir ra, mixta vermes interficit. Et Dia. dixit succꝫ bulli immissus vermes interficit; succus etiam cuinsibet partis seniculi auri immissus confert pri ipsius ⁊ vermibus. Auicen. dixit succus rute calefactus in cortice granati ⁊ auri instilla tus mundificat eam ⁊ vermes interficit; succus etiam centrinodie distillatus in aurem idem fac fm Auicen. Et nunum decoctionis elebori al bibor etiam facit et dicunt aliqui antiqui ⁊ ex pertum sepe est. Expertum est etiam ē me in hoc casu; si auris patientis assungia impleat porcina ⁊ pacienta in sole iacent super aure pacientꝭ ⁊ caput bene cooperiatur pannis; ⁊ dis mozetur, cum ibi fugit, eleuetur assungia, vermi egressi inuenient assūgie adherēre.

Capitulū septimū de pruritu aurium.

Puritus insequi

tur continue dispositiones predicta; quare pro remotione dispositionum predicatarum fiat sicut dictum est secundum de scriptionem ⁊ iudicium operantis ⁊ confeser ad curam pruritus deuenias ⁊ pauca de hoc loquar. Serapio in hoc dixit quōdo ficus sicce coquuntur cum fimapi ⁊ mistitur decoctio ejus in aurem confert tinitui aurium ⁊ pruritui eor. Et Alc. dixit qꝫ fetus terit ⁊ mistet cū sinapi trita ⁊ miscent cū aq ⁊ ma gutta distil lat in aure tollit tinitum aurium ⁊ pruritum. Et dixit etiam Serapio quādo miscetur trementina cum melle ⁊ oleo confert humiditatibus emā nantibus ab aure ⁊ pruritui. Et Bartho. dix qꝫ fit oleū amigdā ⁊ qꝫ olim fiut partes calles. Serapio Plato dixit qꝫ fel in cortice maligna rai repsitacum pillatus aure prodesse dicimus dolori ipsarum idem et guarigunem aurium tol lit. Dulla etiam fuit dicta supra in capitulo de sordibus aurium que ē hic conferunt quare cum expedit vide. Dulla etiam dicta fuit supra de pruriti palpebarum ⁊ lacrimalium q̃ si debite approximantur erunt ⁊ hic vtilia, con sidera ergo bene qꝫ omnia ista capitula dicta aliqualiter colligantiam habent, quare alterna tim medcus cum est opus.

Capitulum octauū de aqua ingressa in aure.

Qua in aurem se

pe cadit ex balneatione ⁊ anditus impedit ⁊ indicigere ergo amoione. Et Auicenna precipit ut cum cannula sugantꝭ pu erorum sugantur tantum q̃ extrahat: deinde in fundatur in aurem oleum amigdalarum dulciū Et aliqui dicunt qꝫ in uirtute ignis calcotis ipsa resolutur. Aliqui capiunt fruttrum spō gie ligatum cum fosti filo ⁊ imuitatur in aure ⁊ postquam imbiberit aliquid de aqua extrahatur. Pauca simplicia inuenio de hoc: ⁊ ideo dauca ponam. Succus cepe immissus secun dum Auicennam confert ⁊ tollit quaedines capitis ⁊ aqua que est in aure tollit. Exercitus plato dixit qꝫ serino adipe cū succo cepe mixto be ne auricule infundūtur ⁊ prodest qꝫ que est in aure. Clemmimen fico ego plin. q̃ confer runt ingenia quam simplicea rea immisse, sicut sternutationes ⁊ succiones.

Capitulum nonum de lapidibus uel nucleo uel bestiola sicut sunt pulices ⁊ papiliones parui tā vidi ⁊ de quocunque ingrediente aurem.

Intrant autez au

rem vel imponuntur rea dure ut i pueris que amotione indigent. Et al bucasis in hoc dixit qꝫ si res fixa et intromitta ur aliquid de eo violis ⁊ post pronocatur sternutatio aut tussis aut fortis exspuitio ⁊ super pedem aperte auris saltando uadatur etiam si non cussio cum palma. Iuuat etiam ad hoc a largare ⁊ rubre aurem cum omni ingeniositate. Et si hoc non valet tuniatur filius aut p ba cum aliquo uiscoso ⁊ imponatur ⁊ si hoc no valeret extrahatur cum moletis aut cum vncī no lato pance pilcutionis. Si iste modus la pillus non possit haberi ē sit timor de apoplexi mate nel spasmo precipiunt magistri qꝫ in radi ce auris incidatur in figura lunari usqꝫ ad lapi dem ⁊ ipso expectō fiatur ⁊ incarnetur locus ut in alis vulneribus est dictum. Si autem nō sit timor ē spasmo ⁊ lapis nō possit haberi mo dis predictis opationi nē dimittat ⁊ aliqui ego fec. Si ait fuerit res aut granū q̃ potest in gressū vsq̃ Albū. q̃ nō possit extrahi cū liga mīis q̃ cū aliquo spanie subtili fruttratim inci datur; deinde cū moletis extrahat. Si ait fuit at ⁊ nō possit extrahi vnum vsq̃ Albu. q̃ distille tur in aure aqua in qua diffoluta est aloea aut succus absciniti aut calamenti aut acetum for ti ⁊ ipso mozuo extrahat cum ingeniis ē dictis aut cū implicione aque.

Capꝰ de vermes seu carne aurem opilante.

Ernica accidit sepe

in aure ⁊ caro superflua impediens au ditum ⁊ indecorans hominē indigit ergo amo tōne vermica ⁊ caro superflua remouetur cū liga ra aut cum spatumine apprehendendo eam cus pincino aut cum cauterio actuali nel potentiali facto boc remouetur residuum cum vinguento viridi aut cum aliquo alio leni corrosiuo de nde consolidetur locus ut sepe dictum est.

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

Si opilatio valde fit intrinseca difficile est hoc ingenii. Verū Albucas iubet ea aperire ferro cauterio acuti: e cum ne nervi ulcerentur qui periculum esset.

Tractat. 2. d. dispōe est ē pūi et ē p̄ d dōib. Cap. 9. vle d dispositōibus dentium.

Quidē in aialib

eōdem habet utilitates ut per ipsus ani mal alimentus assimilis perficiūt ā aialia plurima sūs voces et sonos per ipsū: bo vero solū per ipsum profert sm̄onēqd fibi ini animalia proprium exrat. Deinceps ergo de dispositōibus dicamus sinap̄ patris. Ani autem os ne fit nihil potest esse sed concauitatem quam dam imponat circa ēt ē in qua diuersa mēbra consistunt. Ideo talem ordinē seruabo: et de his pmo nobis occurrentibus nihil in proposito nobis occurrit sire ē ea bis non loquar. Ita quar ergo primo de dispositōibus dentuū que occurrunt. Et primo sm̄one vl loquar. Deinde gtaulari. Dispsiones dentium numerāt ab Galadane fermōe. 14. dne praeter dispositiones re gulis primi libri sep. Ex eodēo cogelatio dor mitatio limositas seu fecitas casus seu cōmo.

Apāta proprie non pacitur sed ea que apā ti similantur dicit Auic. e intelligit per illa cō posito seu putrefactionē tenet cōis scbola. Aliā ītā dixit Hal. e Auicē. habet sensum ē percipiūt dolorē. Sed Galiab. dicit q non habent sensū per sensed rōe nerui qui ad ipsos venit. de tūo pari nerūcri cerebri delegantur. Et ita ē declarat fe Galien. vi. de utilitate particularum ex qui bus apparet q ñ apātur proprie ga nerues dolent nisi rōe ginglianum z nerui adherentis eis. E. a mē passionis e nō numerantur dentium ē bo m complexio z solutio similitudis z apāta que qñq; fiunt. propter cam ergitem in dente aut ī mē bris adherentibu eis. Aristo. propter cām cōicata a cerebro aut a stomaco aut aliūde deriuata e ita in talibus dispositōibus vnuū fieri z fac tum est z ifstotum est cā triplex. primitiua ut ca sus z percussio z malicia regis. Aliis fit buores superfluī. E omiūcta ē ipsarum dispositio ī dete ficta. Signa passionum dentiū sūt satis nota oībus cui cuidēt apparet: qp̄ perfozāt z cōtodū tur z nigri funt z corrumpuntur: z qñqs neque calida neqs frigida tolleranter qñqs ex altero il lorum accidit dolorez ad hoc adiuuāt mocēta z conferentia tēpus z regimē preteritū. Indicat modo qp inter passiones totius corporis ē quo homo plus lediturr doloz dentiū est granior. Ju dicatur ēt q ī infantio genarum ē dolore dentius est bonum signum: eo q̄ significatur q̄ natura dimittit nerūs z ligamēntum z coniuncrit ad lo ca carnosa ut ē quata dicebat supra. In cōstio ne dentiū datur duplex regimē vle z priculare vle regimen habet duas intentiones. Una ē in uita z alia in euacuatōe. In vita quidēz sic se ba beat sermon vtantur pure sibilibus sicut pisces z lacicinia z cuiet res excessiue calidas z etiam frigidas excessiue precipue imediate vno post aliud z nō mastcentur res dure ut ossa z visco sa ut ficus z confectiones de melle. Non vtatur etiam cibarius de cuius proprietate est nocere dentibus nō curentur etiam dentes exquisitis acerbe: frieentur cum melle z sale adusto.

Et si cum eis adderetur acetum esset bonus vt dicebat Galiabas in sermone quinto partis dispositionis regulis. In purgatione appropia tur ieri z flobotomia de cephalica z venarum labiorum z lingue et diuertere cum fricationi bus z ventosis z caputpurgiis z deficcationē re umatis z capitis p̄ sfoetatione ell bomum z da cere flegmaticis humiditates cum pirero ma stice etiam est bonum. Quantum ad regimen particulare debes scire q̄ ille cure maxime bar biton seruabis et dentaoribus tunt appropriate. Tentum ramen est q̄ tales operationes per me dicinam firiguntur a medico. Debes fecido scire q̄ oportet medicum scire q̄ conflita den tium sunt multiplicia z fiunt multiplicter per collationem per gargarismata mallicationes im pletiones inpozationes. liniments z fricationes: fuffumigationes: z eradicatiōes cauteriatōes caputpurgiaroē stillationes: z per manuum ope rationem. Secundū autem Albucasim oportet illos habere instrumenta ut rasorium rasatori um patumen rectum z curuum z elenatorium simplex z cum duobus ramis tenaculos dema tos et praebas et linias et scarpellos z terrebel los et multa alia instrumenta.

Capitulum secundum de dolore den tium causato a calidiate.

Dolor dentium fit

multis modis: fit nanq; aliquando a materia calida. z aliquādo a materia frigida. Et aliquādo fit ratione cōmunitatis alterius membri. Et aliquādo rōe vermiūt aliquando fit ratione corruptionis eius. z de omnibus istis doloribus loquar in dolore fac to a materia calida facto vniuersalibus dictis in capitulo tertio ad localia. Auicenna dicit aqua nimis sedat dolorem dentium calidum et intelligē q̄ fit in ore retenta. Dixit etiam sic limitur os ex succo alios acetosi ad dentem do lorosum: z similiter cum decoctione eius in vi no z secundum ipsum est frigida z ficca in se cundo. Et dixit etiam Auicenna colluitur os ex aceto in quo cuta serpentis decoquitur ad dolorem dentium. Mesue dixit hoc est nobile medicamen proprietate quae est in ore.

Serapio dixit quando fit cum succo radicis cicutribus colluī confert doloris dentiū. Et Dat tho. dixit q̄ fiat ī principio doloris. q̄ frigidat temperate. Et Diascorides dixit succus rasit re cicutribus corticum doloē dentiū mitigat ſi dium. in ore teneat. Verum Auice. sic dixit q̄ ex succo cicutribus fit cataplasma ad dolorē dentium z confert valde. Dixit Serapio. q̄ corticē Rotani quando coquitur in aceto cōfert dolori dentium. Diascor. dixit corticē platani cum vino eiratum. Cum ripico secundū Barocliet cū acero fm Aliccennam dolori dentium medetur. Item folia ei. cū aceto decocta doloī dētiū medēt. Item dixit Galienus. de cortice cocto in aceto

Et Dar. dixit de succo cum retento in ore doloē dentium tollit. z fm Auicen. q̄ frigida z sicca planta. Galie. dixit de radice rasi bar. Dassi habentis folia alba nel nigra gargarizant aut q̄ quidam ea in ore ad dentium dolorem.

Et Diascor. dixit eiratura rassi barbassi foliorū femine doloē dentium gargarismo exhibita compescit. Alchi. dixit absolute quādo cum de coctione rassi barbassi adhuc os valet doloī de tiū. Appu. dixit folia olinarum illis fit ad do lorem dentium. Et coqtur in aceto z sunt tem perata secundum ipm in calido z frigido. Sed secundū Auice. funt frigida. Decoctio etiam so lari in aceto est in hoc casu expertā. Collutio ci tim ficta cum radice plantaginis z aceto idem pōt. z idem dicit de plantagine minori z mastī cato huius radicis idem pōrē similiter p oni a dicitur de cortice moti. Serapio dixit de coctio corticum z foliorum moti. quando fit collutio eum ea confert dolori dentium. Ve detis oxirhlacticā in oleo cocta doloremden tium tollit z inuncto facta cum oleo rosacea doloremdentium tollit. Rasis dixit piana fol iolis coquitur in aqua z aceto multum tollit doloremdentium. Et idem dixit Auiccena. Dixit etiam corium cerui cocium cum aceto si per os mouetur mouet doloremdentium. Galiabas dixit de dolori dentium modesti. Flora q̄ in materia calidis non eligetur aliquid sū pra acetum. q̄ a Galieno in principio simplicium farmacorum est probatū. Et ideo Galienus mucoriate achigenis ponit acetum calidum cū calidis comistum. Unde etiam dicebat Aur. in tertio q̄ curatōe egritudinum capitis q̄ acetū erat commune omnibus materiis. Nam eius ī frigidatio potest fiangi a leui causa. z remanent eius profundatio z incisio. z hoc etiam administratur in rebus frigidis. Et ex hoc colli gitur aliud. q̄ dicitur q̄ acetum nocet dentibus q̄ quōd miscetur cum aliquibus calidis perdit operationem aliqua. Item valet hoc de mem se Serapionis. R. feminis pontulae coriandri stomach lentis excoriatae. fadali citri ro. pri ti camphore omnium ana. partes equales z fiāt trochisci cum succo solani. z line dentem dolo rosum cū vino diffoluto in aqua rosacea. bali in causa calida imperat acetum cum aqua rosa cea aut sumach z modico camphore. z multa alia possunt poni que etiam bilis phisicie vitto

Capitulum 3°. de dolore dentiū fcā a cā frīa.

Epe fit dolor den

tium a materia frigida. z de isto dolore multi multa dixerunt. Et primo loquar de compositis obstruantis purgationibus z dicta conuenienti in hoc. Ego experientia scio. q̄ collutio facta cum vino decoctionis vtice subito dolorem tollit z gingiuas cō fortat z rezma compescit. Scio etiam experientia. q̄ si fiat collutio cum acero decoctionis salis combusti calido dolorem tollit. Scitur ēt experientia. q̄ mirella frixa z supposita loco empli dolorem dētiū tollit. Et etiam ex cinere calcanei vacce fat linitio in dentibus confert valde dolori eius. Aliud ad idē. R. pariterie mercurialis mediocriter ustorum. 3. r. vi. expreita tum exigani ireos pireri piperis. ana. 3. iii. comin cerui z capitani ana. 3. i. fiat pulnis de quo fricētur radices dentium humidoz. z nō siccoz. Aliud. R. piperis alse fetide pipis opii mirre castoreq. pro gallea z sficiant ci melle. Et ad decoctiū tolli pnni stabyeriam z sal e gangiuā. Vo ātus secētio d allei alexādri e ille. R. spicas allei. v. olib. ana. 3. i. 3. mirre. 3. i. bulant in vino ad fozma ligde mel. z tepidū teneat in ore hebdo. Medicē bestat q̄ Hal. dicit q̄ teneat allei z poā tur in radice palme man. q̄ fecidēt doloris fa nat doloē. z expēti. Aliud. dicit acētū decoctionis collognidē aut aristo. aut pireri aut asse fetide aut sinapis aut coriecii pini. mentarbi cō cisi z aliis z nitelli ana affani z panē calidi sū p dente applicati. q multū valent. Et aq̄ ardēs. ē in hoc q̄ q̄ ore. Aut Auice. laudat euaporationē de cibis per ouas bozas aut nitū. q̄ sale z milio aut ci oleo calefactōēt q̄ p̄ ci bis q̄ fit sicut milna angeli camo. Selini aut. fenigreci nal. laudat et suffuigationes ci granis collognidē z gra nis sinapi z felis cepe z sulph. Et accēdit vna cū rati diffusionē in aure q̄ fugit a doloē den tiū doloī autis cū aliq̄ oleo. z sedatiuo. ut ē o leū amigda. fabaciis castoreis z sic ē sistēs. Aliud q̄ valet. Bul. oe va. R. semione mirre croci cō colli ana. 3. i. succo agrestis z pauco opio fiāt trocisci pontici. z. ut vocat trocisicos de sal monica z linjantur dentes. Dia. dyē collu. fcā ex decoctōe radicis elli nigri z ipsi. et regētio. sup dentes dolentē tollit doloē. Decoctio et radicū qñqs folii i aq z acto fcā vsq; ad tria pa tenant oū dēs z fan. z. in fine acta dū dēs z lefsus ē. ore retēta doloē dētis tollit. Collu. et fcā ex d coctōe radicis lapacti i vio cū aceto doloē dētī tollit. Et fcā ē radicis agreti. ore retēta doloē dētī lōg. arcetur. Dia. dixit. radix iris siluris decocta z ore retēta doloē dentiū mitigat. Sed dixit q̄ fiat in aceto. q̄ Aliu. dixit radix acori valde cōfert ad doloē dētiū. ore retēta q̄ mastica ē. collutū fcā ex ea. Et dixit decoctio cōicii pini cū aceto z. ñ ē. q̄ colluit ex ea ad doloē dētiū. z fm aliquos id vtū. ñ folius et cōtis in acetoē. dixit. cōpti collutur os ex aceto in. q̄ coqtur folia eudei sedat doloē dētiū. Dixit et mastic. z ē q̄ ricoqt. z radicū. fert doloī dētiū

Realizzazione. Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright Biblioteca Queriniana Brescia.

Serapio dixit, quando fit colluio cū succo folio
rū ebuli sedat dolorē dentiū. Dixit et cortex ra
dicis cappaq; masticat dolorē dentis tollit, ꝛ p
prie valet decoctio eius in acetosū vino sint
tū cortices recentes. Et idē pōt decoctio ē. Ex
Auice. ē idē. pōt succus eius fm Dia. dixit et q;
radix malauisci cocta in aceto ꝛ masticati ē.
idem pōt q; ē experius. Dixit et qd radix bebo
nice coquitur in vino aut aceto ꝛ cū ea fit collu
tio ossa sedat. pōtiūm. Et decoctio mel
lisse idem pōt. dixit et semen stafisagrie coqui
tur cū aceto ꝛ fit colluio otis cum eo. ꝛ fert dolo
ri dentis ꝛ aufert humiditatē gingiuarū. Dixit
etiam colluio otis cum aceto bullita in pomo
colloquintide concinato ꝛ luto inuoluto aufert
dolorem dentis. Et fm Auice. pōt colloquinti.
da in aceto bullitū. Galen. 8°. dicit. q; radix celi
donie masticata tollit dolorē dentis. Et Dia. ni
rit pē folia maiorīs celidonie. Et Bartho. dix
de radice vtriusq; celidonie ꝛ ē dolore dentū sa
ni valet preinsula in aceto. Sed in dente corro
so radix celidonie in acetosū valet non infusa i ac
eto. Filippinus dixit bene conferunt radice ce
lidonie cū radix dolorem dentium tollit sine mora ꝛ
nel si succū eius tenuerit in dente mox sanabit.
Celidiu dixit radix mandili in iejuno masticata
in dolorem dentium mox sanat. Alch. dixit. de
coctio lauri folioꝝ cum aceto dolori dentiū ya
let. Dixit etiam ysopus sicca in aceto cocta dolo
rem dentium remouet. Isaac dixit piretrus pul
verisatum in aceto mixtum ꝛ super tentum poli
tum dolorem tollit. Constantin. dixit decoctio
origani cum aceto collutione inde facta dolorē
dentium tollit. origanum ē masticatum dolorē
dentis tollit. hoc de origano maiori verificatū
b. Serapio plato dixit. omnis camis cibus nisi ē
emina vini decoctus vsq; ad mediū. ide os col
luatur frequēter. tollit dolorē dentis.

Cap°. 4°. de dolore dentiū ex apāie gliguiari.

Si dolor sit in dēte

ex materie apantis ginginam faciās
euacuationes ꝛ diuisiones ins diebus
alidi. factis vlibus in principio b° apātis teneat
aqua roin oz. ꝛ ad idem valet aqua plantagis
Et ad idem valerent iste aque cum modico cā
phore. Valet et vinum stipticum factum cum
ro. ꝛ balaustia. ꝛ mirto. ꝛ oleū ro. ꝛ mirtinum re
tenta in ore ad idem valent. In augmento ar
fiat hoc teneatur aqua ro. nel plantagis. q; ab
sit aliquid de mastice nel de vuio passo ꝛ sic o
alius. Si autem effet dolor cum vlto ad dāā ali
quid opii pro remotione doloris aut aliquid a
liop narcoticop fm necessitatē. Si materia sit
frigida. In pricio valet oleū ro. cum mastice ꝛ si
militer aqua ro. cum mastice. deinde valet nimū
in qto sit alumen de rocha bulium. Ulterius
aut valet decoctio ysopi calamenti farine fe. lini
ꝛ camomille. si ē veniret ad maturationē ume
tur cum decoctione vuarum fe. lini sicuum ac fe
nugreci ꝛ tenantur in ore. deinde spuitur ꝛ mu
dificetur cum vino ꝛ melle. Si aut dolor ex
fet rōe materie ventosē exitio in radice dentius
carminetur ventositas cum decoctione cimin ꝛ
baccarum lauri ꝛ semis cicute galbano ꝛ fupio
ꝛ sic de aliis.

Cap°. 5°. de dolore dentium. pter vermes.

Requēter accidit

dolor ꝛ dentibus ꝛ proprie molaribū
pter vermes qui generantur in eis
circa quem dolorem antiqui sic dixerunt. q; ra
dix celidonie in dolore dentis facto a vermib;
sic dictum est supra capo. de dolore dentiū fac
ta a causa frigida. Collie. et fa cum aceto calido
confer in hoc casu sic dictum. est in cap°. de do
lore dentium a cā frigida. Alch. dixit sic suffu
migium factum de oleastro super dentem ubi
est vermis interficit cum recepto fumo per en
bothum. Sic dixit suffumigium factum cum
insopiano recepum ad dentem per embothum
vermē occidit ꝛ dolorem sedat. Auice. ꝛ Alch.
dixerunt. q; suffumigium semitis pōtorum ex
trahit vermes ꝛ interficit quādo miscetur cum
alchitrano ꝛ mittitur dolorem dentium. fiat aut
cum emboto. Ego scio q; suffumigius facti
ex semine porrorum sufficit educendo ꝛ intez
ficiendo vermes in dentibus. boraꝝ autem con
fert dolori dentium facto a vermibus. debes au
tem esse cum acto subriliter tria. Et dicunt
aliqui doctores q; uraqs boraꝝ. fartificialis et
mineralis in boc casu valet mineralis tū ē me
lior. artificialis ē grisogola. e uocat. fm aliquos
capillum aurī fue gluten auripico q; aurū auro
conglutinat.

Cap°. 6°. de dolore dentium corruptorum.

In dente accidit

sepe perforatio ꝛ putrefactio ratio cā
tius in eis mirabiles dolores fiūt. Sin
digent ergo tales a motione dolores. Sicdelis in
hoc dixit. q; farina nigella in dente posita perfo
rato. cito illum sanat. Et dixit etiam. q; cū
est corruptus si in ipso ponatur aliquid q; tuē
nitur intra gallam dolor sedatur. Et Bartho
lomeus dixit. q; fructum galle proprie non per
forate ponatur in corrosura dentis. Dixit etiam
serapionis concissum ꝛ ex ipsius fum concipi
denti dolorem tollit. Dixit etiam. si dens fran
gatur cum radice apii rauini frangatur. e dolor
tollitur. Dixit etiam. cerebrum pecicis cauo den
ti immissus ipsum rumpit. e dolorem tollit.

Aucenna ꝛ Sera. dixerunt. q; uma oliuarū
filuestrium confert dolori dentium corrosoriq
quando impletur eo. Et dixit etiam fic. Galenus
q; uimum ē bonum cōpaniōni dentiū. dixit
etiam cum aqua ysopi distillatur in dente dolo
so sedat dolorem. q; confert dentibus corrosis.
Dalie. in ꝛ. dixit. lac fue succus peucedani id
est feniculi agrestis. ē loco corrosionis impōat
stati dolorē tollit. ē idē fac radix ex ipsofia fm
Alc. Et Ha. ē. dixit in. viii°. collutio ex radice
intimali in aceto dolorē dentis factum ex corro
sione remouet. Et si vna gutta lactis intimali
ponatur in loco corrosionis stati tollit dolores.
sed obturetur locus stati cū cera. ꝛ alio sit. nā
si cadēt super ginginam nel linguam stati vle
raret eatur dixit etiam Bal. Et sicdelis dixit lac
intimali cū farina frumenti mixtū ꝛ in foramīe
dentis positum illum frangit. Et Bartho. di
xit q; radices intimali apposite idē faciūt q; lac
e sile folia le oebilius. Dia. dixit opponatur
in loco corrosionis positū prohibet corrosiones.
in dente procedere ꝛ aufert dolorem. Dixit etiā
ramos ficus cinis ꝛ proprie filuestris in corro
sura posit sicut lenticula aufert dolorem. e sile
lac ipsius. ꝛ succus ramoꝝ eius ipsius aufert non
descat fs. Ab. pōta ide fac aut. nā subito extrahit
materiam ut cauterij dixit et Dia. ysop inectus
in foramine dentis subito humiditatem dentis
eiicat ꝛ dolorē tollit. Et aut ysop spēs vi
triolij. Serapio dixit si galbanū positum fuerit
in corosione dentis stati tollit dolorem e boc
operatur in corosis dentibus e immolarubis.

Et fm Bartho. pōt ponī solum ꝛ cum vino
dissolutum. Dixit etiā stata ponitur in corosiō
ne dentium ꝛ sedat dolorem eoq; et frangit den
tem. Et si coquatur cum ysopo ꝛ ficus in ace
to aū temperato aut miscet cum thus facit hoc
idem qd tenetur in ore. Et Bartho. dixit q;
admixtio thuris cum assa facit in confortatiōe
dentis ꝛ qd implenr dens ex eis in loco corosi
onis subito exiciat materia que est cā doloris
hoc aūt facit magis qm de attractione alius ma
terie non timetur. e idem facit similiter predic.
ta decoctio facta cū ficub ꝛ ysopo. nals et boraꝝ
mō dicto in precedēti ca°. e boc ē pulle.

Ca. 7°. ō cura corrōpsio dēti ꝛ pfundē ipop

Necessitas me co;

git ut facilioz fit inuentio eorum que
necessaria sunt ut hic in vno parvo
potam capitulo ea que absolute corruptoni dē
tium simplicia sunt laudata per veteres confer
re. Primo ergo dico q; aqua ardens quia
fortis in dente debet poni cum cautela tamen
ne rangatur caro: Similiter etiam nals decocto
in vino vtriusque mente aut decoctio utriusq;
salis. aut utriusque calamenti: e pirem seu pipe
tis ꝛ consequenter impleatur cum galla ꝛ cipe
ro mastice ꝛ mirra ꝛ sulphure ꝛ armoniaco ꝛ
assa fetida. Aucenna dixit q; colluio facta o
rio cum mira uino ꝛ oleo confirmat dentem
motum valde ꝛ confortat eos ꝛ prohibet corro
sionem eorum: ꝛ stringit eos ꝛ remouet humidi
tatem eorum q; verissimum experimentū est.

Ebiranus dixit ad dentes molares ꝛ molas
etiam marcidas ꝛ contusas seruabis cum di
uino medicamine q; te non lateat. B. succi bo
thozum mitis albe cotilas. ii. cociciū radicis mo
ri. ꝛ. vi. coque vsque ad dimidium ꝛ fiat ex eis
colluio otis per tres dies nel quinque nel sep
tem ꝛ nunquam in ipso solubius dolebis. Sera
pio dixit quando elebonis albus teritur cum
cortice suo ꝛ ponitur super dentem corrosum ꝛ
fortat. Et Constantinus dixit eleborus ni
ger cum melle temperatus super rotarum oen
tium positus eam celeriter curat. Daliaba. sic
dixit de alleo trito nam si dentem pectur cum
aceto ꝛ melle mollarbus atile est. Ebiran°.
dixit si in ani albi arani ꝛ molaris granus sa
lis ꝛ imposueris dens perforato sanabitur.

Et ego scio q; boraꝝ in corruptione dentiū
conuenit ꝛ confert. Aucenna etiam dixit
decoctio foliorum rumarisci cum vino confert
doloris dentium colluio pro ea prohibet eo
rosionem eorum ꝛ proprie fructus eius. Et
nota q; si ista non valent bucellerur cum scar
pello nel lima ꝛ mouentur pars corrupta ꝛ dila
tetur foramen sic q; non retineatur cibus. Et
si istud non valet cauterizetur cum ferro ignito
ꝛ fepe feci ꝛ comburatur illa pars corrupta ꝛ si
ista non valerent non est alius modus nisi ex
tractio eius cum cautela quod tenus non fran
gatur quia tunc radix eius maneret q; esset ma
lum ꝛ ideo impleatur foramen panno vel pecia
ꝛ consequenter extrahatur.

Capitulum octauum de congelatione dentium

Secunduz Galienū

in secundo de interioribus congela
tio dentium in genere dolorum den
tium nominatur non inmerito ergo
de ipsa fiet mentio quamuis per ea pauca dicā
tur. Et bis ergo que congelationem den
tium optime tollunt. Secundum Diascori
dem est pontalica masticatoque ab ipsius non
complexione sed a proprietate fabbrame illud
agit. Et de ea dixit Constantinus q; fron
dea eius congelatis dentibus prosunt. Et Auī
cenna ꝛ Alchinus dixerunt q; boc est propre
rea quia lenit asperitatem dentium. Aucenna
dixit q; bedarongi dest gummi fluuiale remo
uet stuporem dentium. Amigdale quoque a
mare masticate ꝛ mastix ꝛ nux avellane. et
cera. ꝛ casceus. ꝛ vitellum oui burum. ꝛ similia.
congelationem dentium mouent. Et simili
ter etiam fricatio dentium cum sale nel masticā
tio congelationem dentium tollit.

bora

Cyclo

bedarongi.

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

Capitulũ nono de facili eradicatõe dẽtũ.

Epius accidit dentes cõmotos e corruptos esse, q̃ ybus nulla speratur rectificatio fieri, q̃ era dicti os. ¶ Et primo in boc Auice. dixit q̃ si folia olizarum silue tiri bulliant in aq̃ agreste e ponec fiat ficut melre et hoc pena cõrupti liniatur p se ipsũ cadet. ¶ Et dixit et ex lese urtice facti emplastri facit dentiũ eradicationẽ facitemilac, et ex ile circa radicem ipsorũ adiuuat eradicando pentcur et dixit Auice. ¶ Et dixit et etiam eradicationẽ dentiũ cõmotoꝝ facit coꝝ pus rane r pinguedo eius. ¶ Et dixit fic Auice. existimo q̃ fit, rana perosa r nõ odetur ela illa et in boc casu est utilis. hec ratio spes est ex eis q̃ testantur medici. r experimentatores cõtutis ecirere dentes aliaiũ q̃ ipsa sumit in cibo vel potu. ¶ Dia. fic dixit q̃ radix fesca spagi teratur r Tãa fiea inuolutur r dentj applicetur fine dolore dentes cadent. ¶ Ali. Dixit colloquintida eradicat dentes. r videtur velle q̃ hoc facit oleũ decoctõis cinis distillati r ipsorũ r facilẽ facit eradicationẽ ipsorũ. ¶ Et dixit q̃ si vne par fe adunguentur dentibus motis q̃ facili eradicẽtur. ¶ Dixit et fi teratur coaltus r spleant concaniates dentiũ infirmorũ eradicat eos. ¶ Isac fic dixit radice moti pultam in aceto ponãt ad fole per .40. dies relinquat r deficcan in pulnere redigatur hic pulnis dentes exricatos r putridos euellit. ¶ Ridelis dixit q̃ si fiat casula o gãma que colligit ex radice moti r circũponatur dente putridũ fine dolore extrahit. ¶ Et dixit et fide. ¶ Et radice insquiami nigri sentitur calefacta dentj applicetur r radicibus eꝝ cito p se cadẽt. ¶ Dixit et fi teratur coaltus r spleant concaniates dentiũ infirmorũ eradicat eos. ¶ Isac fic dixit radice moti pultam in aceto ponãt ad fole per .40. dies relinquat r deficcan in pulnere redigatur hic pulnis dentes exricatos r putridos euellit. ¶ Ridelis dixit q̃ si fiat casula o gãma que colligit ex radice moti r circũponatur dente putridũ fine dolore extrahit. ¶ Et dixit et fide. ¶ Et radice insquiami nigri sentitur calefacta dentj applicetur r radicibus eꝝ cito p se cadẽt. ¶ Et dixit q̃ si fiat herba fricata super dente. ¶ Experimẽta sentur de amiria oles qn ipsa cocta assumitur. r ei q̃ agreste tãdiu bullierit donec fiat sic mel r ex ea dens postea linigat corruptus per se faciliter cadet. r idem facit fet oleũ preparata simiter r pyrie oleũ facit ex oliuis maturis arefcit enim dens r cadit.

Capitũ .x. ad facilitandũ ortũ dentium.

Nunc dicamus qualiter ortus dentium in ipantibus fiat facilis: r fine dolore illos emittant.

Auice. dixit in cantica sua loquãs de regimẽ infantis q̃ ponãt mel in ore eius linienda r fricando ex eo palati r gingiuas r linguam eius r addantur eis eo aliquãtuli thuri r riglicie. Et comitator ibi dixit q̃ hoc totũ est ut facilior ortus dentiũ r adiuuandũ ei ad loquẽdũ. r hoc infantis dixit q̃ ostrea mitigat nascitura dentiũ habet mirabile proprietates ad hoc. ¶ Et dixit et q̃ cerebri galline fricatum dentj puero nasci facit sine dolore. ¶ Fem Bartho. idem facit cerebrũ puli parui ipsius nel cerui cũ melle mixtũ dixit enim dentes in fi suspensi pueris dẽtẽ educũt sine dolore: idẽ dicit de dente vulpis suspesso collo. ¶ Et idem dicit de dente delphini. ¶ Et idem dicit de dente yarioli qui est piscis marinus. ¶ Rasis dixit q̃ oculus cinerũ suspensus super puerũ facit facilem exitum dentiũ cortis dixit et; dens canis et leonis si collo pueris suspendantur anẽ dentes nascant securũ reddit ipsum ad dolorem dentium in natiuitate ipsorũ. ¶ Dixit cerebri lepotis cocti trita dentes illitis cõfirmat. ¶ Mirãnus dixit q̃ gingiue sint lite r abtsq̃ lesione educunt dentes. ¶ Serapasens boc dixit q̃ boc ẽ notũ apud oẽs r q̃ nõ solũ bs bane, pipieratem boc cerebrũ fed etiam oleum mel butirum r alia multa talia que habent virtutem faciendi nasci dentes infantium.

¶ Sal. in .x°. idem vult r vult q̃ totum caſ sis elixatum uel assum vt moris est. ¶ Et dixit sic nec tamẽ excellens est ipsius potentia sed si multis melli r butiro r ceteris quoꝝcũq̃ cõgrum orientium infantibus dentium. ¶ Et dixit Sal. in .x°. de butiro fed in pueris .pducẽtibus dentes lepius inuectum non minus melle subniat gingiuas per quas fit eius exitus butiryn secundum Salic. cum melle mixtum r super fricatum est optimum in facilitando ortum dentiũ: r aufert dolorem r mordicationem q̃ tũc habent infantes. ¶ Serius plato dixit, fanino facte si dentes infantis frequenter tetigeris, sine dolore dentes eiiciet.

Capitulum .xi°. de confortatione r confirmatione dentium.

Sicut oportz ortũ dentium adiuuare sic et eos natos oportet confortare ut firmi r immobiles perseueret r proprie cum in ipsis aliqua apparet commotio. ¶ Apparet autem in eis commotio propter multas res. primo propter caremam humiditatis: r et nutrimenti qt in antiquis apparet: r et in istis non curantur. ¶ Et quando que propter corrosionem r diminutionem carnis gingiuarum. ¶ Et cura ista est remouere dispositionem istam gingiuarum, quandoque fit propter percussionem vel casum: r quandoq̃ propter humiditatem lumbrificantem neruum: r ligamentum dentis in facta commotione ratione casus fac flobotomiam r alia oportuna. dixerunt antiqui ista vulere. ¶ Et primo dixit Auicenna commotos dentes balaustia fortes efficit. ¶ Et etiam piper cum aceto confert dentibus. ¶ Et dixit etiam collutio facta cũ aceto r proprie cum alumine confert motis dẽtum r sanguinationi eorum. ¶ Secundum eriam Auicenna, si os colluatur cum mirra vino r oleo confirmat dentes motos nadle et confortat eos et prohibet corrosionẽ eoꝝ et frigit coꝝ r remouis humidates eoꝝ q̃ fissume fit exprimit q̃ cinis eius. mifcentur cum vino r prodicit secundum ipsum hunc dentem r ide r simiter dixit etiam de corni capre. ¶ Disasco. dixadentes vel nimis dolentes vel commouentur corni cerunium limare facit, r limaturam coq̃ in olla rudi cũ aqua quam post coctionẽ in olla tenẽ ybi dolorem pateris. ¶ Ra. dixit corni capruum incineratum si ex hoc cinere fricẽt dentes confirmat dẽtes r gingiuas laxas r eos corroborat. ¶ Rasis etiam dixit si calcaneus nasẽ comburatur r si cum cinere illo fiat confricatio dentes r gingiuas laxas confirmat. ¶ Et sicõm Dalia. idem fit ossa combusta bonia: Et secundum ipsum possunt idẽ ossa porci cõbusta. ¶ Aliqui aereres diyerunt q̃ pulnis coralis appositus est tuinmuis in confortatione dentium r gingiuarum. ¶ Coluatio etiam facta cum vino vel aqua in infusionis crugis feri gingiuã laxã confortat r dentes etiam propter boc motos firmat. ¶ Ego dico q̃ fortius operatur si collatio fiat cũ aceto q̃ fort' acet. Bartho. dixit q̃ colluitio facta cũ folo aceto caso i quo bulinit sit alumẽ dentes motos confirmat sicut dictum ẽ supra. ¶ Scitur et expuniẽto q̃ si tollantur galla ri pro alumine pcã. cortici granatoꝝ ireos aripo. bulliant in aceto cũ quo postea fiat colluitio ris. Bal. narrat consilio archigenis q̃ ponatur in radice eꝝ alumẽ cum thure r cinamomo r cipresso. ¶ Rasis aiit cõpositũ boc. ℞. balaustia rum rosarum gallie cipert sumach aff. pala minis pro .5. limiãt super gingiuam r in uno alio loco cũ predictis addit acaciam ypocistidos et mirabolanos r cũ aceto iubet facere tuocisicos r fricare radices dentium.

Capitulũ .xii. de lisitate r feda coloratõe dẽtũ

Oritos quidez dentes er firmos sic simul cum gingiuã abstergere r pulcificare os. facias uni herbalibus si opus assit. fiat collutio ex decoctione mentastri r pulcerisat mel. ito mocla camie per modũ dentifrigii. ℞. ossis sipie cõcũlag marinag albag spume mar. cornũ ustorum mirr. Aliqui saliogẽme fulfur usti radici veoganistoi radicis cinis dulcis fiat pulnis o olij q̃ fiat fricatio iuxta ista aq expuinto. pbata. ℞. falia arabici salis gẽme arabi. s. salis sucbarini grea r pulterisere r ponãt i alẽbico vinero e fiat aq̃ cũ o dytes cũ pecia q̃ fortiũ fricẽt. ¶ Et ide iuter aq fortia. r ytis r ytis q̃ ponãt pap bõbicis in capite vni' ytis r ponãt i aq fort leuiẽ r dentes tangãt. respiciẽdo in sep gingiuã qa timor ẽt o adunjsde eoꝝ r dẽtes efficet alb. q̃ sepe fii experuẽ. de simplicib' mo loquar. ¶ Primo dixit Dia. q̃. fricatio dentiũ cũ ligno niridi lenisci decorticato dentes candidos facit. ¶ Et Serapio dixit q̃ et ramis arboris mastichi q̃ est ipsa lenisci fit dentifrigii abstergũdẽtes. ¶ Et et Dia. pumex ustus r fricat' dẽtes abstergit

Realizzazione. Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright Biblioteca Queriniana Brescia.

Et Serapio dixit primer vero vsus stringit gingiuam qui fricantur dentes inde abstergit eos. Et Galienus sic dixit in nono de pulmes videbitur aut clarificatione dentes non solum poterit sed asperitate. Serapio dixit radix ataroo abstergit dentes & gingiuam. Et quando fit emplastrum cum bedna cum vinegar & melle abstergit dentes. Et dixit dixit q dentes & gingiua ab omni putredine mundat. Et Appulius dixit q perniciem dentium & gingiuap purgat. Et Barbo dixit q cum pulvere aristol, & vino austero fit fricatio dixit etiā Serapio q̃ nia ostracorum marinorum cum sale mixtus abstergit dentes abstersione forti quousq; deficet gingiuam & confert vlceribus eius putridis et aliis vlceribus. Et ibidi dixit Serapio ostra testarum omnium concholiorum est q̃ ex combustione calefacient & adurent abstergunt scabiem vlceratam & morpheam dentes. Et qui adiuntur limacie cum carnibus suis & tenuntur et fit inde alcool abstergunt dentes. Galenus dixit de ostracis in pr̃ficed & dentes clarificat talium cinis non solum pter asperitatem potēte abstersione sed pter asperitatem potēte abstersione sed pter asperitatem substātie si cut pumex & regula cum sale veto omnia buni modi vsta facium purgamonum dentium efficatius ut lacus gingiuas exiccent. Et dixit Sabiabdem de testa spie & pinis q̃ vratur trita q̃ sub vilaris dentes clarificat. Auicen. dixit q̃ pilli humani adusti abstergunt dentes & dixit et sic de cinere marino q̃ de eo adustum est abstergit dentes & delet pannum & lentigiem: verum Serapio dixit sic pulvis corticum cancorum cum sale mixtus abstergit dentes. Et dixit A. uicē. ipse sole teste ostracorum purpureorum q̃ te boc faciunt. Dixit etiam Auicē. intra abstergit dentes & secōm ipsum est inter lapides fiesut ipse stultus inter homines. Dixit etiam Auicē. vsus nunchi fiat dentes verum, Serapio dixit q̃ solum sal albus clarificat dentes licet fat et boc melius mixtus cum cineribus ostracorum. Et fiūt confortatione et exicatione volumus addere adiungatur operum & cum cortinum. Et ampem in abstersione spuma marl nel medulla spie adiungatur: cum acero mixta fricetur gingiua. etiam hec confortant. Dixit dixit pumex vsus & fricatius dentes abstergit Serapio sic dixit pumex non vsus stringit gingiuam & quando fricantur dentes inde abstergit eos. Et nota bene q̃ si cum vsus non possis fri es abstersio sic q̃ limostiates fint indurate cum exparatio & removeatur bene rademibus. Et si continigat q̃ dentes fint minus magnicuel q̃ vnus impediat alium: quia vnus equitet alius nel alio modo impediat: quia oblique oziat. Eura eius est siccare eos aut limare & magnimidem remouere: ita remouentur obliquitas & equitatio eorum & satis patet & inequis specialiter fit boc quādo ipsi habēt dentes magnos tālde apparet tunc antiquitas ipsa & magnitra linjam eos et partificantur & apparent tunc iuniores & in boc periti non decipiuntur.

Pars secunda de egritudinibus oris.

Cap. 1. ō. phibitōe fiuq̃ mālc ad os & pōrōe et.

✝ Ransceamus ad dispositionem

positionem aliam oris & merito ipsi os: it superius dictum est: membrum determinatum non dicatur et ex hoc pars potest sibi attribuī. sed concatenatem mag̃ quandā circa ōe et in qua mīra membra sēt int: quibus cōmunicant multe dispositiones & cure denib̃ sup̃ a dicis: quas cōmuniter dicemus oīi acciō: re, dco et sub hac intentione cōmuni fingentes os aliquid membrum esse: dicemus in hac parte de dispositionibus eius. Et primo de fluxu materie ad os. Multi materie quandoq̃ ad os fluunt & indecorant hominem: & que dispositione cirugicus sepe interogatur. Cura ergo ista facta purgationem oportet & dieta eius ordinata. Dia. ergo nolunt q̃ omnes species gallic trite & pulverizate prohibent humidiates. que fluūt ad gingiuas & ad omnes alias partes coctę in vino nel aqua fcēs & exigit necessitas materie. Dixit etiam si fructus pium elixatus fuerit & gargarizatus vnulam curat & gingiuas et fauces reumatizantes. Et notā q̃ ipse intelligit ō silnestri pium: & dixit arefacta etiam folia constrictiue sunt virtutis adhibita flobiue oīis & cetera q̃ ipsis habent coustringi. Et dixit etiam sic de croco humores fluentes tum lacte ad partes oīis constringit. Et quidam dixerunt q̃ collutio facta cum lacte mulieris & radice croci prohibet reumata eius. Et dixit etiam Dioscō. oīa cū oīis succus semis rubi vtile ad bibē: ego sit? hoc boc de mora rubi. Et Auicē. dixit succus foliorum rubi sanat os calidum.

Et Barbo. dixit q̃ decocto rubi preferat gingiuas ab omni putredine: & folia eius mastica dico ego confortant tumoribus oīis: verus in principio. Et dixit etiam Dia. nucis autem viridis cortex extensa et expressa & succo q̃ exiuit cocto cum mellicut solet fieri de mora ad oīis vicia bonum est. Et dixit vnum minutum nucis & gingiuas gargarizmo suo ad sanitatem perducit: & dixit alumē & propium scilicet idest iamenum gingiuis & vuule & fauchibus et oīi confert & indeuit ipse nelle q̃ fit mixtu falle, & aceto. Et dixit etiam succus foliorum olea astri, fluoui sanguinis, atq; aurium humoribus sine oīi cōuenit. Serapio dixit quando amigdale dulces recentes comeduntur cum coniectuo exterioris stringunt gingiuas & sedant q̃ accidit in ore propter fumi pontici intem & acetositatem. Dixit etiam quādo fit cum colcotar, vitriolo collutio oris prohibet cum humiditatum ad fauces & gingiuas. Et dixit etiam succus mozorum maturorum confert multum ī medicinis oris & succus mozorum quando imfectur ei parum mellis est bonum ad prohibēdum fluxum humoris ad membra. Et Dias. dixit succus mori expressus coquitur in vase eneo in fole vel igne positus & fit siropicus. Et ego dico q̃ si mel miscueris vel etiam alumen fusium vel aliud simile ori fit commenius medicinen curans vlcera eius pascentia & ad sanitatem perducit fluxum dolorem collit. Auicē. dixit terra sigillata prohibet catarrum & cursum oris & gingiuarum. Balie. sic dixit in. 7. de pomis vnde habētis vnq̃ cum austeris quidē & accidit ulcera solidare & flones, quē fiunt in ore & repertuere aliud quod fluūt. Et dixit fuccus foliorum bussi in ore retentus oris visia mundat. Appu. dixit, berbe basilice regie radix cum vino trita, & potui data, & in ore retenta ad omnia vitia oris statim beneficium facit. Et dixit etiam ad oris vitia aut lingue herba quinq̃ folium in pulverem redacta immixta mellis os perfrica & linguam & iam arterias & fauces. Dia. gal. Aligni antiqui & exterius q̃ sice vus agrestis acerbę omnia membra oris profrant quando diffolluūtur cum vino vel aqua & aceto, fiscur requirit necessitas materie, & sit inō collutio. fortiter enim stringit & exicat.

Capitulum sim de multiplicitate saliue in ore.

§ Aliua in ore sepe

multis multiplicatur ex repletione capitis vel stomachi, facta purgatione, ut sepe dictum est, & ipsa ordinata, conueniūt sit Auicen. voluit q̃ rob lentisci multum confert & multiplicatione saliue in ore, & similiter & ulcera oris. Ad idem quam dixerunt coffere fauficum, est autem sanfucius: maiozana & persa idem. Bera. dixit q̃ decocto ligni granatozus tuniqem stringit, & abscindit saliuam. Dia. dixit q̃ radix coca & edita aufentibus & spuentibus medetur. Albu. dixit gingamonum conuenit homini, qui sepe fluit. Et Bera. dixit q̃ mirabolani emblici & etiam belliric abscindant spuma. Ra. sebenichadeb: herba sancte marie fiue arbanasia fluxui ab ore infantium defluenti confert. Et dixerūt antiqui q̃ gingiuas a quibus fluit multa saliua restringunt omnia alumina combusta & propie alumen lentiscum.

Ego non dubito q̃ que dicta sunt in precedenti ca. hic cōtinere quare cū expedit vide ca.

Capitulum tertium de fetore oris.

§ Etorem autē oris

tanq̃ quid contra naturam & turpeau ferendum esse pro posse non dubito. fit autem fetor iste ab vlcere cruthente in ore. fiue partium eius ab aliis pranis dispositionibus eius: & quandoq̃ fit a materia mala existente in stomaco vel pulmone. In cura ista bes nuo intentione. Prima est in dieta & purgatione. Secunda ē in localibus. Prima autē tio completur hoc modo. si materia putrida fit in stomaco, euacuetur cum pillulis de iera vel alio modo. Si in pulmone cum pillulis de agarico euacuetur siuperatur illi ales dispositionem materie peccantis & discretionem operātī euacuata materia. Dixit Alch. q̃ aqua frigida est bona fetori & totius corporis, & precipue gargarizm viui miscetur cum ea. dixit etiam calam bonum facit baneliium. & dixit etiam calam bonum facit baneliium. Et dixit etiam melissa bonum facit baneliium. Et dixit ciperi efficiūt odorem bonum. Et Aiu. volnit hoc de radice. Auicenna dixit comedere persica cognitum est q̃ Quis fit multorum nocumentorum bdeni fetorem remouere vino stomaci procedēt & nullum aliud in eis scatur inmamentum. Et Bar. dixit. sic persica sicca & matura illa q̃ comeduntur maxime parua que contanis similanē consumunt autē humiditates, corrupta & pioibdent aliaf ad stomacum fluere. Dia. dixit fetori oris a stomaco causato confert ros mirus labrusce bibitus cum vino, pulliis etiam saturgie bibitus & similiter eius decoctio fetorem oris tollit, cinis causa est a stomaco. Dixit etiāq̃ mirra in ore retenta et mastica oris fetore auferet & bonum est facit odorem. Serapio dixit quando mastix mastcatur facit oris odore bonum et stringit gingiuas. Et Barbolome dixit q̃ idem facit cum vino bulita: & dixit dixit q̃ confert cum cum ionibus fetidis mastcatur. dixit Serapio nuces muscate aromatisant stomacum & odorem oris efficiunt bonum. Et dirgalanga efficit odorem bonum: & dixit etiā folium pomatur sub lingua ad efficiendum odorem bonum oris quod sum experiuntur sum? q̃ confert mastcatum. Et collutio facta cum decoctione corticum citri aut succus ipius etiam facit odorem bonum. Et Aliuenna etiam dixit. boc et ego dico etiam q̃ corte citri confert facit odorem bonum. Et Alcbi. dixit folia citri oris fetorem fugant, odorem q̃ alii et cyparus compesium. Et dixit mastix odorem bonum oris efficit. Et dixit etiam Serapio fetorem oris tollit, et punitiones aurem collutio facta cū aceto liquitico, et propie facta cū squilla nō ficca. Et Barbolo. dixit q̃ sepe fiat collusio & ego dico q̃ si multum etiam fiant etiam aromatica stipica, q̃ multum confert. Verum oico ē q̃ si fiat ortinel ex ea et cum aromatibus condiantur et bibatur aut ex ipsa cum melle sumat corruptum materiam deponendo fumat fetores oris qui procedit a stomaco. Et dixit item Serapio, fit cum assa gargarisma cum melliorato et confert fetori anbelitus: puto aues? boc conferre quando causa fetoris est a spiramalibus. Isac. dixit corticum melonum pulius oris fetorem tollit. si ex eo laueturet Bartholomeus dixit quando causa est in ore fricetur pulius e ius cum vino odorifero. Si vero sit a stomaco

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Mistrin. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

detur in potu. ¶ Auicenna dicit ex bonitate q̃
dem cinamomi est vt vincat omnem odorem
praeter suum, & non sentiatur cum eo simple ali
odor. Et dicit masticatio lymi oris facit o
dorem otis bonum. ¶ Dixit etiam, q̃ aut in
ore retentio ipsius aufert fetorem, & dixit ei
alumen interficit fetorem otis, vult autem, q̃ ta
diffolium cum aqua, vult etiam, q̃ spiritus do
mesticum efficit bonum odorem otis valde et
masticatum & deglutium. Et ego etiam dico,
de herba sanationis idem facit. Rasis autem
hanc confectionem praeiudicium ad fetorem o
tis. Re summisionum mirti viridis passularum si
ne nucleis asi. fiat ex eis magdaleon sicut mur
z ex bis vnua in mane & alius in hora dormi
di sumatur. Experimentum est q̃ vnium ocu
cionis absinthii cum coriandrio citri fetorem
otis removet qui est propter rem putridam ex
istentem in stomaco & ego etiam nõ dubito, q̃
multa dicta supra in capitulo de fetore nasi hic
conuenire quare pto illic illic vide.

Capitulum quartum, de fetore otis facto a cau
sa extrinseca, sicut a vino, vel a comestione alte
rius rei.

A Tcidit quandoq̃

fetor otis a causa extrinseca, sicut est
potus vini, & esus alleorum & cepar
& huiusmodi de quo nunc conueniunt dice
mus. Auicenna dixit, q̃ fetorem otis qui con
tingit ex alleorum cepar̃m & similium aufert
fumi masticata post ipsa & post deglutita. Ra
sis vero dixit q̃ in hoc multum proficit. Idem etia
potest mentra masticata, & deglutita post illa post que parum acetj sumatur. Eun
dem etiam fetorem tollit coriandrum masticatum & deglutitum sine fit siccum sive fit humidum
masticatum autem fortius fabe etiam lentes pri
us assate & masticate eundem fetorem tollunt.
¶ Serapio dixit q̃ proprietate sedoarie elleo
tollit odorem alleorum & cepar̃m & vini & cu
fortarum masticata & deglutita. Et Constantinus
dixit in pantegni, folia citri masticata fetorem
otis tollunt & figantur odorem alleij & cepar̃m
comprehendunt. Et idem dixit Alcha. Ego nõ be
lius q̃ cinamomum & fere quecunq̃ dicta l̃ ca
precedentis salten a communi rata conferunt i
hoc casu. ego etiam dico, q̃ masticatio ipsius ire
os odorem cepar̃m & alleorum tollit.

Pars tertia de egritudinibus singularum.
Capitulum primum, de prohibitione fluxus hui
citatis ad singulas & de illis q̃ eas stringunt.

S Epe fluunt humi

ditates ad singulas ratione etiius in
epte fluntfluunt autem aut a capite
repleto & sepe causant dolorem dentium, & ois

apostemata et sic de aliis. Cura ista primo a
fistit in dieta et purgatione. Secundo in locali
bus fiat purgatio cum pillulis cochiis vel aure
is. Siruipsentur cum siruipo de ficedos, & ri
ea eorum sit facta. Quantum ad secundu,
dixit Serapio sumendo, quando pulueriset
stringit singuam ad quam fluunt humiditates
& confert multum. Et Auicenna dixit q̃ stringit
singuas, et similiter eius succus q̃ decoquit, &
aut fabas. Dixit etiam Serapio, omnes speci
es galle pulueriseae prohibent humiditates q̃
fluit ad singuas. Et Auicenna dixit prohibet
cursum humiditatum corruptarum ad linguas
et ad gulam et confert proprie in fauibus et p
pue cum acetose fecisdum Dia. prohibent flu
xum humiditatum ad omnes partes otis. Et
Bartholo. dixit q̃ coquantur in aqua vel vino
secundum naturam reumatis fluenti et os inde
lauetur aut fiat gargarismus. Et dixit etiam Se
rapio quando amigdali dulces comedantur cũ
cortice suo exterior stringunt singuas et sedat
quod accidit fluxe fluit in ore propter fluam põ
ticiatem et acetositatem. Et dixit eriso fer
ri stringit singuam cum acetose dixit quado
fit cum colcotar idest minoli collisio cui pro
hibet fluxum humiditatum ad fauces et ad gi
guas. et idem dixit Dia. et secundum Bartho.
miscetur cum melle et liniatur et tollit hoc ei
am corrosionem singuarum et potest etã con
qui i vino stiptico vel aceto eo mixto et ex eis
repidi fiat collusio; exiccat etiam hoc singua
lapsam. Dixit etiam Serapio, quando sal mice
fitur cum melle confert cursui humiditatum ad
singuas. et dixit pumex secundum arteq̃ com
busus stringit singuam, comburitur autẽ fic
pumicis fructus ponuntur super carbones doec
rubeant, postea extinguatur in vino bono odo
rifero & hoc fiat bis: et vero fol similiter ures
sed non extinguatur in vino stipticia, dixit, q̃ fruc
pruni fuerit elixatus & gargarizatur vueam e
singuinis curat & succes reumatizantes arefaci
etiam folia constricine sunt virtutis, adhibus
flegmonibus oris & ceteris que habent opus p
stringi. Verum Paliabas virit de precedenti pluri
si fuguntur prodest eorum masticatio decursui
in singuinis maxie que agrestiua idest silueftris,
Et dixit etiam Bol. q̃ succus malagranati dco
ctus singuinum reuma & dentium compesci.
Verum secundum Bartholo. videtur loqui de
flore sive granati domestici. Et dixit etiã grana
stafisagrie reuma singuinis abstinere & tuniscet
faucium sparguit. Et Bartholo. dicit q̃ fini
aceto coqta & in ore retenta. Alchi. dixit, botrus
rubi & fructus eius & folia masticata stringũt si
guinis. Et dixit idem de aqua frigida. Auicenna
dixit terra sigillata prohibet catarrum & cursus
oris et singuinis. Quecunque etiam dicta sunt si
pra prohibere fluxum materiarum ad os, omnia
hic conferunt. Sta ergo capitula videantur.

Capitulum secundum de remotione mẽsis fluxe.

D Icam in capitulo

hoc que singuine laxe compeuny, qs
iam materie fluxerunt ad illas. Con
dixit apostimate berberis ore loto bisoed de gi
guis fluentes desiccat et dẽtes molles firmat
Auicenna autem dixit collusio facta cum ace
to squillitico sanat laxam singuam et proprie
si fit factum ex squilla non sicca. Et secundum
Serapionem confirmat dentes motos & aufer
fumedinem e fetorem oris et secundum Bar
emperetur cum aliqua parte aqua et sic toleral
bilius medicamen, & si aliqua stipticia miscean
secum erit melius et idem etiam fortius potest
pulius squille superfractus. Et dixit etiam Aui
cenna tolium sistuanum idest tota plata cum
femine confortat, eum rubeum que est inter
singuinal et exiccat humiditatem earum. Et dix
etiam Auicenna origanum masticatum et tollit
dolorem dentis et sanat singuam fluxam ppe
iuratem fiant adurentem. Et dixit etiam ra
dix eius confert mollificationi singuinarum.
Diascor. dixit de onfacino, idest de succo vue
acerbe facto secundum artem sic accepium fru
cibus & singuinis opinulatur & reuma exiccat. Et
Serapio dixit q̃ ratis agrestia sit cocta cum vino
dulci & melle. Dixit etiam Diascor. folia plata
in tenera cum aceto decocta medetur hymidas
singuinis atq̃ dolorem dentium. Dixit etiã Se
q̃ pillulis puigiis ficcis combustis laxam stringit
singuam & ei confert. Et Bartholo. dixit q̃
confert quando ad eam fluit humiditas non
habens acumen. Et dicit q̃ potest arrest gu
gum cum aliquo stiptico calidiratem habente
Serapio dixit quando semen stafisagrie co
quitur cum aceto confert doloti dentium & auf
fert humiditatem singuarum. Dixit et Sera
pio quando folia buglosse comburuntur cofert
fluxibilibus dentium & singuarum & omnibus
calidiratibus que fiunt in ore. Collutio etiam
facta cum vino vel aqua eruginis fert singua
laxam confortat & fortius hoc operatur si ac
q̃ pro fundidur & exiccat collusio lapis ad
amas hoc facit, pumex vt in precedenti capitu
lo est dictum. Dixit etiam collutio facta cum
aqua salsa in qua conditur oliue stringit sin
guinis & dentes commotos & oleum etiam auffer
cum in ore retentum stringit singuinam. Rasis
dixit, eorum capte incineratum si ex hoc cinere
confricentur dentes confirmat dentes & gingi
uas laxas & eas cotoborat. Et dixit etiã Ra
sis de calcineo vacce fruit supra scripum est.
capitulo de confirmatione dentium. Et fecit
dum Paliabatem idem possunt ossa bouis et
porcorum combusta. Dixit etiam Paliabas
illumen illumenum carnem confortat laxam gin
guinis quoq̃ enerunias de quibus fluit sanguis
multa etiam dicta sunt supra in parte alia & in p
te de dentibus que hic valent, quare cum expe
dit vide.

Capitulum tertiũ de ginguinis sanguinolentis.

G Ingiue aliquado

efficiuntur sanguinolente quib̃ an
tiqui sic succurrebant quia turpe &
Auicen. dixit ad gingiuas sanguino
lentam balanitia bona est. Et secundum Auic.
cortex vitis silueftris, quia radices eius ci mel
le mixtus sanguinolentam stringit gingiuam et
de flore eius. Dixit Serapio, q̃ vitus cũ melle
coco & oleo, rose vocatur hec vitis tamia. Et
Constantinus dixit de folio eius q̃ mastica
stringunt gingiuam, & sanguinem, & decoctio
aprotani idem potest secundum ipsum. Dal
abas dixit de radice arnoglosi sic simpatur, san
guinem a gingiuis si masticetur & haqua deco
nie eius colluatur. Serapio hoc dixit de suc
co eius. Et Diascor. dixit de plantagine minori.
Serapio dixit collutio facta cum agrestia coã
gulata secundum artem gingiuis lapsis & q̃m
ius sanguis fluit confert. Diascor. dixit acetis
ginguinis sanguinolentis subuenit. Constantin
dixit, de folius mirti, q̃ os abluntis ex succo eo
tum valet mollescit gingiuarum & fluxum san
guinis in eis stringit & deficat. Et Bartholo.
dixit, q̃ idem facit collutio facta cũ stupo mir
tino aut cum vino aut aqua decoctionis mirti
Et dixit Constant. folia pruni cocta cum vino
& gargarisan sanguinis de nym stringit ma
xime si fiant de silueftri pruno, terra etiam sigil
lata stringit fluxum sanguinis a gingiuis, addi
cantur etiam q̃ dictum est de alumine in alio ca
p. vide per te.

Pars quarta de egritudinibus linguæ.
Capitulum p̃mum de spasmo linguæ, de filo et.

I Noze sunt due

principalissime pticule cõplentes
ipsos actus ad quos ordinata & lin
gua scilicet gustationi & dẽtes ma
ticationi. Et ideo ista ciuitas sit cuiusq̃
tantia & ci boc & virtus ista a cerebro deriua
ta de disponibus dẽtiũ iam facta & mentio. De
lingua mõ loquar, sinbdomatis aut lingue ut sin
bomatis aliarũ partiũ implicis differentia sunt ut
patet ex dictis: segritudies aut lingue impedien
tes eius actii sunt disfacile ulcera alcola apata
inflatio seu magnitudo ranula spasm̃ seu cur
natio, paralisis seu mollificatio & balbuties. ex
licet de aliquibus sic dictum est et de aliquib̃
pertinet phisico. Sed quia p̃ipis aliquando
ad chirugicũ detur recursus ib de aliquib̃ mõ
dictis logk. Spasm̃ aut̃ è retractio et curuatio
lingue ad sui originẽ qua impedit eius actus.
Causa aut̃ è humiditas repleno neruos eius aut
siccitas exiccans & inanient neruos aut ligamẽ
tum trabeã. Cura ista cõsistit in duobus: i cu
cuatione & dieta, per quo fiat cum pillulis co
chiis, fiat etiam cum masticationibus et cũ ca

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

purgarisis Dicta eaū sit sicca ꝛ utuntur ceꝛ ꝛ bijs non naturalibus tendentibus ad siccatꝛes Sirupus eius sit de ficados cum aqua saluie ꝛ ꝛic. ¶ Secūdā intentō complenꝛ cum collutionibus facꝛis cum calamento origano: ꝛ sinapi fenugreco ꝛ pipe ꝛ piretro ꝛ aliis que dicentur statim in paralisi. Conferunt etiam suppositoꝛies facte ex eis que sunt sicut camomilla melilotꝛi ficados ꝛ anetꝛi ꝛ plura non lo quar dimittens reficiuū dominis phisicis ꝛ b̄ in spasmo b̄iido fit dictū. Cura autem sicciuatis ꝛ mantiuonis è bona buccatio ꝛ ceꝛtum prio cū bono cibo ꝛ cum temperatus collutiobus ꝛ unnctionibus colli ꝛ capitis cum oleo nenufaris ꝛ violarum et cum infusione aq̄ calide ꝛ breuiter ola in frigida et humida pꝛefe vel cum mucilagine fenugreco uel alteꝛ ꝛ si posterius cum aliis unguentis colli aut ꝛ si ca qui fuit ex istis embrocatum similiter conferuꝛ. Cura filij lingue est ablatꝛ prio q̄ filum ligue è ligamentij ligatis lingua cū parte anteriori oris ꝛ uocatur italice le fidele. Et ꝛsper ifte mulieres in cuiꝛ pueri ponunt manus sub lingua et filum illud rupuit aliter pueri nūquis bñ loque ꝛentur. Et aliquādo obliuiscitur uel mulier in illo nō est nocia. Cura ergo fm Albucas ē q. I cidamuroinde ponatur licinius per aliquos dies eo cum uitriolo vt non reconsolidetur. Alij ꝛimentꝛa venias sub lingua existēres ut dixit Auicenna ꝛ tūc ꝛromitnij filij cum acꝛ ꝛ ligant donec pꝛ se ꝛupantur. Lanfrancus consulit q̄ cū rasorio argenteo ignito ꝛ uinꝛ simul incidi tur ꝛ cauterisatur. Ego autē aliquādo feci illas operationē ꝛ foli posui manum in ore ꝛ cepi lin gua ꝛ ipam elevaui ꝛ cū garnatꝛ ferꝛi illud filium ꝛ nō fui aliter opatus ꝛ curati sūt. Hec debes tiere q̄ locus reincarnetur vt dicit Albucꝛ. pꝛ ide mos ligue quia semp ē in motu. ꝛ ōne b̄iidinal bic ꝛsti. ꝛ qꝛ reo q̄ licidat ꝛ sperma nica.

Capitulū secūdū de paralisi lingue ꝛ balbuciē.

Albucies liez posfit veire a spasmo vlceribus ꝛ ab aliis passoibus lingue vt plurus tamē nunq̄ a paralisi ꝛ b̄iidinab̄ in neruis et musculis ꝛ sobtaiie ligue b̄iidinis cū aūt ꝛ signij ꝛ paralisis cōis ꝛ fluxus b̄iidinab̄ ab ore abs q̄ uoliptatemec vireꝛte pōt log nec pronīciare vt declarꝛ Ipsi in illo affo.

Tractꝛ a diaria maxime capitur longa. Pꝛ gnō q̄ ficut febꝛis curat sopꝛmis in ꝛ balbuciē tem. Secūdo nō q̄ paralisis cronica ꝛ balbuciē ꝛ naturalis nūquam pfecte curātur. Bibilo. mus in puerio cū uenuit ad adolescētia sepꝛ fiunt recuꝛsantur vt dicit Auicē. Cura illa q̄ fuit in ꝛibus in purgatione ꝛ dieta debita ꝛ dieꝛ fione pꝛ. in confortatione capitis. 3° in lo calibus. Prima intentio cōplet ficut dictū ē in alio capitulo quare inde per tradiuēsionos fain fiant cum clisteribus acuis ꝛ fricationibus et diuersionib̄ retro collum. Secūda intentō complenꝛ cū emplastrius deficcantibus posita sup totum caput: fuint aūt cum bis que sunt ficut sinapis stercus colubinij milij ꝛ ꝛosacum salbace lauri: anisum: maratꝛum: piper garioſ: ꝛ alia que cōfortando capui deficcat reuma ꝛ cum ꝛeria sup caput ꝛ ex laꝛtibus et retro collū fiū laudata. Dalia: hoc cōpōsit emplastrum ad cōfortādū neruos ꝛ pōnur sup collū. Ꝛ. camōille melilotꝛi maiorane an. 3. vj. sinapis piretꝛi folorij lauri an. 3. iij. opopoناci cultorei an. 3. ii. ꝛ ꝛantur omia ꝛ ci cera et oleo sabucino fiat cū plastrij. Ad eandē intentionē ualeꝛ unguētij facti cū oleo costino nardie et ruta ꝛ cū ꝛosmarino ꝛ oleij benedicti in hoc ē fuꝛmij ꝛ oleuꝛ trebentine. Terna intentio cōplenꝛ cū gargarismatibus et collusionibus oris et fricationibus bis lingue cum bis que dicentur pcedendo q̄ debitū ad fonnoꝛa ꝛ capias ab exinicile sol lunicoꝛationis est sublime in gargarizando: hat autē prius fricatio lingue cum eo quod ē sicut sal armoniacum zinzibē et cepe: postea ꝛit operatio collusionis melior. Aliud Dicitur q̄ resoluit biidinatem aggregata in lingua cuius forma ē ita. Ꝛ. origani sanicul ispop piretꝛi ꝛ aiberis trij piperij cinamōi coliti sinapis nigel le cōficiantur cū oximelle squillitico et illo cū eto quod ē labia et gargarizatur diebus continuis. Lanfrancus narrat q̄ ipe restituit loquēlam cuidam dñe cū ficubus et melle et fez grānis clari et lucidi euforbij infinul incorporati et confectio de quo ponebat sub lingua que fa be gargarizāt. Et ego dico q̄ restituit loquēlam uni militi factis purgationibus cū decoctionibus saluie in uino facta colluione ex eo et exterētide in ore nuci muſ. Aliud. Ꝛ. ꝛ. ꝛ.

minie iameni.s.i.cioci cíphoze.s.uiñ.ñ.ñeriias ꝛ
fiat ex eis pulpis subtilissimus ꝛ applicetur cū
parvo coclear/Alius pulmos in celiada qui ꝗ
p̃ gargarizatione confimilem similiter applicet
Ñ.cinamōi zinzi.piretri balausiharū corticum
granatorum foliorū ro.sensi/cauliū añ ternum
ꝛ fiat pulus/Dia.dixit potū relaxationes vnu
ſe fanat in sodisione pulsane ganiū/Et cyedo e
go ꝙ loquitur de succo porri/Et dixit et dra
ganiis stillanti vnule subuciť:vule ať q̃ sit mel
mixtū ꝛ q̃ sicut electuariū sumatur aut sub lin
gua teneat ꝛ transglutiatur dixit et folia ꝛ flo
res ꝛ moza rubi leniter strīgit.dide ad vsū p
prie vidētur facere/Z dixit et assa ꝓpendēten
tiāni suspedit gargarizata.Et Bardo. dixit q
cum ad mellis gargarizetur:ꝛ dixit et Dia.cum
succo coniciū mala sic vuā iacente cū melle mi
tū relevat/Z dixit etiam auctoritate grispi cinis
radicum caulis iacentem vnam subiectus attol
lit:z ego dico q̃ facit hoc exicando humores
illic existēcies dixit.Et cinis anei suspendit ti
nam fauculus inguinescenē.fidelis dixit cinis
radicū aneri vnulā instaram eleuat ꝛ siccat/Et
dixit ē fidelis q̃ torti oni cocti donec fit dur
ri cortice ablato pressum modici raso aertici
appontur ꝛ fiat vna electa/Et Emil.dixit q̃
ad vulnam eleuatam calidissim/fal liget in pa
no ꝛ appōatur fontanelle q̃ multum valet
Serap.dixit siccus ebuit aut fambucū gargar
sanus colui vnule ꝛ ipsius relaxationi cōfry/lic
cus etiam foliorum vricze gargarizatus omnē
buiditatem frigidam in ora resolvit ꝛ sic eam
releuat ꝛ idē pōt ipsius semis eius in ad deco
ctui/Et dicz.quando fit gargarisma cū acero ca
lido abscindit cursū buiditati veienniū ad sut
gur ꝛ ofert sqinantie ꝛ casui vynlebrit et q̃
vermicali pottiliones teruntur cū melle ꝛ linit
ci eis conferunt squinancie ꝛ relaxationi vnu
le.Et Barb.dixit.q̃ potest siccari ꝛ pulsis gar
gargari/ Secuda intentio completur secundo
modo cum instrumentis ꝛ hoc si ipsa cus medi
cinis nō possit curari.Dixit Albucasis q̃ sebat
patenes coras medico in sole ꝛ aperto ore ꝛ co
ssa lingua cum paleta ad hoc apta apprehēda
tur cum vncino ꝛ cum forticulis obtusis incis
datur:deinde aqua cum acero detur ad gargari
sandam.Et ego dico q̃ si ponatur galla alimi
aut vitriolum propter sanguinem melius esset
Et si sanguis superfluerit ponantur ventose re
tro collum vt dicit Aluicenna ꝛ trocisci de cha
rabe possunt dari cum aqua plantaginis ꝛ sfr
mus accēt super facies sanis expellere potest
Et si aliquis sanguis descendeat curetur cura
tione sui iam habita tractatu de contusionib
primo libro.Secundo scidatur cus ferro cato
sto modo ut videtur tulle beben mesue habea
tur cannula in capite cinius in aliquo laterus sit
fenestra ꝛ in illa clandatur vnula ꝛ postea p cā
nulam introponatur ferrum ignitū ad modum
scarpelli facti ꝛ cauterisado scidatur . Tertio
modo incidat cum cauterio potentiali isto mo
do postq̃ ipsa vnula fuerit compessa ꝛ fenestra
dicte cannule imponatur cum proba tinolata
circa caput cum panno aut cotone aque fortis
aut medicamen acutum factum cus sapponē ꝛ
calce ꝛ extenatur super vnulam ad mediertam ꝛ
ne vnius usp quo sit alterata ꝛ post gargarizet
ꝛ oleum ro.aut aquā ro.quia infra tres dies ca
det vt dicit Aluicenna.Caueat tamen ne aligd
medicinarum acutarum cadat inferius neq ali
gat aliqa parte quia sederet caso post autem in
cisionem ꝛ mundificationem cum vino tbure
ꝛ mirra sanetur.

Tractatus vndecimus de dispositionib gule.
Capitulum primum de cura pefocationis.

A Cecidit quandoqꝫ

ꝛ sine apostematis presentia suffocat
a causa aliqua intrinseca de fluere ad
gulam:ꝛ maxime in pueris quando dormiunt
sepe videtur ꝛ apparet sepe q̃ ipsi suffocent cau
sa est materia descendens a capite ad gulas.
Signa noti tum facta purgatione/z dieta ordi
nata vt dixi in precedēti capitulo/Venio ad lo
calia.Auicenna dixit fiat gargarismus/cum suc
co caulis aut cum decoctione ipius cum oleo
sisamino ꝛ confert prefocationi/Et dixit eius
fiscus corticum nucis ꝛ rob cius prohibet pe
focationem supple gargarizata. Daliabas dicit
corices nucum exterior ꝛ virides si coquant
ꝛ fit de eis rob proderit sqinantiam quia fit
ex humiditate ꝛ flegmate/Et dixit etiam Aui.
gargarismus factus ex hsopo sicca confert pfo
cationi.intrinsece.Et ego dico q̃ decocto ipsi
cum fenibus ꝛ melle valet prefocationi/Et di
xit etiam calfac.cum aqua coriandri ꝛ spuma
idest mucillagine psili confert prefocationi/Et
dixit etiam si ratasnis decoquatur cum oximel
letedinde fiat ex eo gargarismus confert pefo
cationi ꝛ in ipso cum hoc est nocumentum sut
guri/Dixit etiam tangere palatum cum melle
ꝛ gargarismum facere fanat prefocationē ꝛ am
bas amigdalas:idem poteſt gargarisma fa
ꝛ decoctione ipius ꝛ confert prefocationi Ista
sice hoc propiue in pueris/Et dixit aqua cepe
cum melle confert prefocationi/Et dixit etiam
quando ex abundio fit emplastrum inter ꝛ pa
lato confert prefocationi intrinseco/Et ego nō
dubito q̃ musta cius que dicta sunt in squinā
cia hic conueniunt quare cum expedit vide.

Capitulum secundum de sanguisugio adhere
ndus gule ꝛ ramuncuis imbibitio.

P Lerunque acci,

dit hominibus ex potu aque ipso
usso accepe in qua sanguisuge vl
ramuncule multiplicantur q̃ ex illi
degluttiū. Z adhere ēes aut sanguisuge in trāsen
gule ꝛ meri sūt causa multorū nocumentorū. Et
decenter inē egritudīes q̃ dicēdis/Auicen.
in hoc dix.q̃ aceti calidū bibiti extrahit san
guisuge de meri ipsm et lunitū a quacunq pre
cogopsio illas remouet/Et Pm Aui.et illas inf
fiet ꝛ ducit medulla citri quādo cū acero coqt
ꝛ ex illa in boa quāritate pedit. Et Pm Alcadis
opatur medulla citri polta in aceto ꝛ potata.
Dixit Z assa cū ex eo lit gargarismus eradicat
sanguisuga gutturi annexa.Et idē fm Serapi.
operatur gargarisma facti ex assa dissolutum i
acero ꝛ fno et odore assa illas vndecūq excelu
dit.Et Serap.dixit.q̃ ex succo abstorus sumpt
in potu occidit sanguisugas q̃ adherēt gule.Et
dixit.et p succo salicis fest ppiatus in extrahē
do sanguisugas.Z et conglutinare vulnera recē
tia.Et idē dixit.Auicen.de succo garab q̃ d spe
cies salicis fixit et q̃ vbicunq adherēt san
guisuge ꝛ nō solū in gutture alterū applicatus
vel comestum illam expellit.Balienus sic dixit
in.ix.q̃ quidā scipcrūt de cimicibus q̃ cū ace
to eiciunt zadoritus bibitus idest sāguisugas
nos tali per essi alcop sepe eiiciēro eas nisi
in diguinius cimicibus:et Auicen.dix.q̃ pirt bi
di cū vino vel aceto.Et Ebiran.dixit suffumi
gate vero sanguisuge cimices insiquitis. Rab
Dixit Z cū lingua sicca gazel.dauine p suffumi
gatis sūt sanguisuge ꝛ cadit sāguisuga.Ibidē.dixit
quādo sālmo ceritur et potitur cum succo rute ꝛ
trāsfuntur eradicat sanguisuge gule/Albert.dī
xit si locus ubi adherēt sanguisuge fate in fida
tur fortit statim sanguisuga decidit.Allegū di
xerunt q̃ cimis eius calidus appolitus sup eas
facit eas cadere:et aliqui dixerunt de spuro.sal
ramuncules qui bibitur sic dixit Serapio.sam
guisa istud mis marine quādo sumitur in potu
cum vino et cum coagulo leporis et cimino cō
fert bibentibus ranāculos.

Capitulum tertium de bolo ꝛ spina ferro et
similibus detentis in gula.

S Icut sanguisuge

ex inordinato potu oriūtur gule
adherēt ꝛ cāsfrangsulationis esse
pitis,sic ꝛ spina ,quandoqꝫ ut os uel
bolus magnus vel ferrum,quādo inordinate sū
mitur:causa transglutationis esse pitis.Et tamē
communis cura omnū talium vomitus,ver
propriata aliqua ponā.Valie.dixit in suis de se
cretis q̃ degluttiūr fructus carnis bouine pel
liculose non superstite coctę ligate penis cū filo
fouis e longo:deinum cum filo surfum subito
trahatur adherebit sibi spina vel os ꝛ egredief.
Idem dico eiam ego facit fructum spongie si
milter ligati degluttū ꝛ tractum ꝛ similiter fu
cus sicca ꝛ pinguis.Serap.plato sic dicit.sal
te fiercus centrium recens purum ꝛ illinitum,
fauculus sine difficultate,extrahit,spina.Et exp
ti est ad hoc ꝛ vt tollatur cādela cerei equalis
grosficiei ꝛ longitudinis sufficientis ꝛ calefat ꝛ
aqua calida usq̃ ad sufficientem mollificationē
ꝛ in gula leniter imprmatur demum eriam lenē
extrahatur:extrahet enim secū spinam gule/inst
zanybac erā inpingit balā in gula,retentum/Et
et propatis etiam ad bolū in gula recenti fiat
percussiones fortes post percussiones fiant se
pius supra collū aut eriam iniectiones alicuius
lenis ꝛ duri instrumēti sicut ceinu aut ligni et
sic bolus infra purget.Ego sepe feci cum pon
vin:ꝛ q̃ aut aliq̃ aut ferrum degluttū erāliam
sicut dicit Ser.magnet est ei bon q̃ degluttinā
aci vel aliquod ferrum.Et si ꝛ ofert ei q̃ bibit
scorian ferri vel ferrugiem.

Capitulum quartum de clarificatione uocis et
ablatione rauccdinis ꝛ asperitatis cius.

O Xr aūt ipsa a mē,

bris oris ꝛ gutturis ꝛ pbe canne pul
mōis factione ꝛ et fontinādinem reci
pit.ꝛ frequēter ppi indispositionē cāne pulmo
nis ꝛ aliorꝫ mēbrorꝫ cadit nocimēti ipsa. Et
ppē ex aspiratione cāne pulmonis ppne ꝓpe
qua fit rauca.qui dispositionē rectificacere os si
cut ꝛ alios q̃ ꝓer natura cristum.Expedit ergo
ipsum subiulare eis q̃ aliqua subiuio tollit facils
purgationibus fi expedit ut dicti.est in alis ca
pi. ꝛ ordinata dietꝫ pleo in hoc diterente aliqui
ariꝫ.Q̃ vox starim clarificat ꝛ ipſ rauccdo tol
lit.Et alīs bibat ei mulsa.mēq̃ melliu.ut dixit
Dia.qui sic dixit aspiratiē arteriaꝫ longi ipsi
uel nocē ampliuāt cimiceat.et fm Auicen.prius
gargarizari ꝛ postea de ipsa aliquid deglutiri ꝛ
sic ē ofert asperitati gutturis aniū.Et Barbo
dix.q̃ vrace.ꝛ ipsa nocē clarificat.ꝛ magis iub
tio illa q̃ bat odorem bombis,quia i.e.ē fior
rior nirtus expiredātī mēbri lenisdo.ꝛ hō maxie
fac q̃ flux cessaqꝫ.Dia.dixit.si ex vnice ꝛ melle
fiat lobol nocē clarificat.nā.ꝛ Bar.artis lo
nificat ꝛ humiditatem consumpsit que causa rauc
cedinis est.ꝛ dixē.et si cum rasina coniungatur
ꝛ fiant pillule fiat cathapucia ꝛ ynā vel due te
neantur in ore lambendo deglutiāt aqua.ibul
medicantur sine voce.Q̃ obuius ꝛ pbibere ei q̃
descensum catarri/ Dixit eriam Dia.de scoide
on idest de alleo silustri fit cū coriandro ꝛ fi
cū danum tussim ꝛ suspirationes mitigat pecto
ris rauccdinem emendat ipsi per,le vatum aut
ci faba q̃ ad nocē perpinet coctū credo eis tam
signo utilius estimatur.Et dixit radix mera ꝛ
eliza in aqua arariasim.i.rauccedinē nocis a ca
rino facta; mitigat tosicia reumatismo cū mel
le mose electuari pdest. Et dixit eriā de suc
co potroꝫ sic.Item tussim toracis artariesq̃ pul
monis duricie cōpescit ꝛ vocē purgat.Et Bar
tha.dixit q̃ cū prisana fozbeang/Alnic. dixit q̃
fiorax voce clarificat cum lenitate artarie tuba
mēti. Et Z dixit fiorax sicca vulnus vo
cis rauccdini ſi bibat.Et Bar.dixit q̃ in cā fri

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

gida floras liquida fola iuf mixta cum tremen-
tina facto lodoc cū melle uocez clarificat ⁊ fub
lingua tenetur. Et dixit etiā Auicen. mirā
vocem clarificat fed fub lingua tenent ⁊ eī aq
deglutitur ⁊ dixit caranmus mundificat pectus
⁊ clarificat uocem. Et idem dixit Dedue de
oleo eius. Et dixerunt etiam de alleo quod
qualitercunq; comestum sive cocum sive cru-
dum uocem clarificat ⁊ guttur laudatur tamen
ab Auicenna plus cocum ꝗ crudum; ⁊ etiam
dixit cubeba in ore retenta uocem clarificat.
Et Daliabus dixit q; mundat guttur rancum
a flegmate ⁊ dixit etiam q; cicer comestum uo-
cem clarificat. Et dixit etiam Auicenna an-
eqsum aspeciatem tollit ex carna pulmonis fi-
napis trita ⁊ cum aqua mellis bibita. Et Sera.
dixit q; idem facit gargarisma ipsius. Et Bart.
dixit etiam semen cotani confert asperitati gut-
turis ⁊ linit cannam pulmonis ⁊ mucilago ei-
ū ex eius humectat ipsam cannam. Et Serap.
dixit mucilago seminis citoniorū cum sucharo
to lenit cannam pulmonis ⁊ humectat siccita-
tem eius ⁊ dixit etiam Auicenna mucilago psy-
lii lenit pectus ⁊ dixit etiam gannam dulce le-
nit pectus ⁊ conforat ipsum et dixit sebestē lenit
pect et guttur. et ego loco q; fiat ex eis lohoch
cum sucharo in causa calida. et dixit Auicenna
butirum lenit pectus et maturat superfluitates
eo proprie cum melle et sucharo et amigdalis
amaris. Serapio dixit quādo canlis crudi
folia masticantur et deglutitur succus eorum
restaurat uocem amissam ⁊ caules dico ego ⁊
siccant linguam ⁊ proprietas eorum est q; de
siccant humiditatem capitis ⁊ alleniant linguā
aggravatam a flegmate ⁊ ideo clarificant uocē
Et dixit etiam caro anatis clarificat colorē
⁊ vocem. Et dixit etiam Serapio dragantis
admiscetur in medicinis tussis ⁊ asperitatis cā
ne pulmonis ⁊ abstersionis uocis ⁊ cursui ca-
narri ad vultum quando fit ex eo confectio cū
melle ⁊ ponitur super linguam ⁊ deglutitur q;
ex eo diffolutur. Et secundum Diascoridē
vocem etiam reparat rancam. ⁊ secundus Bar
tholomeum potest diffolui cum sucharo. Et
dixit etiam Serapio succus radicis confert as-
peritati canne pulmonis et debet poni. sub lin
gua et deglutiri aqua eius. Et Apulius dixit
q; dem potest radix eius masticat et ipsius ⁊ de
coctio etiam sed debilius. Et Auicenna dix.
riqualitia lenit cannam pulmonis ⁊ mundifi-
cat eam ⁊ confert pulmoni ⁊ guttur ⁊ clarificat
vocem. Et Alchimus dixit succus riqualitie
temollit duricies meri gute ⁊ pulmonis ⁊ vesi
ce ⁊ debet teneri sub lingua ⁊ deglutiri. Et de
coctio recentis valet sicut succus. Et Sera.
pio dixit semen malue est bonum asperitati pe-
ctoris ⁊ pulmonis. Et Bartolomeus dixit q;
tussim ⁊ asperitatem pectoris que propter sicci-
tatem contingit tollit decoctio florum aut folio
rum malue cum zuccaro sumpta in potu aut eti
am lodoc factum et illius magis autem in aspe-
ritate vesie est senem. Et Auicenna dixit q;
folia ⁊ flores malue tollūt aspritate cāe pulmōis
⁊ tamen dicit q; semen citro est melius in remo-
vendo asperitatem pectoris. Galienus dixit
in vndecimo q; omnis humiditas sanat asperitates
gutturis que fit propter clamorem vel propter
humore acrioze non solū intus sumptum sed e
tiam extra caraplasmatum nam propter suauī
tatem fue subtilitate mitigat partes ⁊ sanat illas
⁊ dixit etiam de granis pini tūridi ficut est aut
ut farinacum ad lenitendum ipsas asperitates
idoneum ⁊ maxime quando in aqua infusus
depostuerit totum quam habuit accedinem.
Et Constantinus dixit sic fructus pini sic
et fuerint mollificentur in aqua ⁊ maxime gutur
nalent asperitati vocis ⁊ siccitate ⁊ l. doc grana
maioris pini sunt efficaciora. Et Alchimus
dixit q; valet suffocandus ⁊ asperitatem pecto
ris habentibus et frigiditate ⁊ siccitate. Ga-
lienus sic dixit in septimo gumma cerasi com
munem quidem habet virtutem cum omnibus
mucosis ⁊ in mordentibus farmacis. Quare
ad asperitatem arteriae conuenit. Et Serapio
dixit gumma cerasi conuenit asperitati, pulmo
nis ⁊ canne ⁊ curat tussim antiquā bibita cū
vino aqua mixto. Et Dia. dixit q; optime lenit
ei cum vino potari debet in sorbitione resolutā.
Alchimus dixit radix riqualitie ⁊ succus eius
clarificat nocem ⁊ mundificat trachedam arteri-
am. ⁊ lodoc etiam factum cum squilla assa se-
cundū artē ⁊ melle cocto rancedinem vocis au-
ferre ⁊ idē poē acetum squillitici per os pustus
fm̄ Alc. dixit etiam carnes gallinaras meliores
sen fū ⁊ clarificant nocē si sint iuuenes. Et Auī
cēna absolute dixit q; carne gallinarū ⁊ q; in
unbe stipice ⁊ imature sanguis acuti extinguit
Et si ad maturitatē tēpus peruenit pectoris
⁊ pulmōis aspiratē humectāt. Et dixit etiā cā
ne suchari sic calide mediocriter remolliūt gu-
tā ⁊ valet tussi ⁊ prouocant urinā ⁊ remolliūt ui-
ne ⁊ sit bona conuenit vesice ⁊ valent arteriū
rine. Et suchar et linit nentre ⁊ gulā. Et Auī
dixit suchar lenit pectus ⁊ reouet ipsius aspri-
tatē ⁊ dixit et siccus canabri expressus cū aq
⁊ oleo ⁊ amigdalis valet pectoris aspiratī me-
ri ⁊ trachee arterie ⁊ pulmōi ⁊ tenue flegma de
pectore purgat. Et Alc. dixit amigdale dulces
lenitatem cutiuris facient. ⁊ dixit etiam pulpa
vue passe sine arilis consilia valet trachee arte
rie pulmonis ⁊ tussi ⁊ renibus ⁊ vesice. Clerum
Auicenna dixit q; omnis vua nocet vesice sed
intelige ⁊ de recenti. ⁊ Dia. dixit carnes vue pal
se alia comesse aspredinem arteriae. diffolutis
⁊ tussientibus subuuinus dixit etiam spuacbe
tic temperamento sito conferit calidis ⁊ frigi-
dis hominibus ⁊ cōra asperitatem gutturis et
pulmonis aqa tussim adinuat. ⁊ Con. dixit fo-
lia pulni cum vino cocta ⁊ gargarizata reumā
capitis ⁊ asperitatem gutturis ⁊ sanguinem de
nium stringunt ⁊ maxime si sint de silustris.
⁊ Isac dixit apposima boragonis cum melle ut

sucharo bibitum asperitati pectoris ⁊ pulmōis
⁊ gutturis valet. ⁊ secundum Auicennam gar-
garisma factum ex pentafilonis decoctione ut
let. ⁊ Dedue dixit oleum de granis papaueris
lenit pectus multe asperitatis impingnat. ⁊ idē
facit oleum de semine lactucarum. Et dixit
etiam oleum mola asperitatem lenit pectoris ⁊
pulmonis ⁊ clarificat vocem. Auenzoar
dixit comedere rafanos vel caules remouent
rancedinem vocis. ⁊ Dia. alia possunt dici cā
folia ⁊ simplicia ⁊ omnimodis phisica dimis-
to. Et nota bene q; ex istis simplicibus sic
huic membro vel membris appropriatis mul
ta composita ex te poteo facere si uoles discur-
rere quare ita non posito. Et hoc sit dictum
generale in omni capitulo.

Capitulum quintum de recu
peratione vocis amisse diffidit.

A Cecidit quandoqz
q; uox subito perditur ⁊ cōtingit hō
quandoqz ex paralisis linguē ⁊ alī
one materie desēdentis ad partes inferiores
vel cāue sepe syncopis ⁊ hoc etiam cōtingit cū
febre ⁊ sine febre ⁊ aliqui hoc cōtingit zōne ni
mie diuiditatis loci vel zōne colliquationis alī
cuius diuiditatis q facta sit a febre vel zōne mī
titudis eius. fiat purgatio cū pillulis cochiae ⁊
siruposcū cū siropo de hisacodos ⁊ cum aq fal-
tuig ⁊ Iuex dicta eoz sit sicca ⁊ pateribus oco
velio ad localia. ⁊ q pauca lucio pauca loquar
dicēdis ⁊ q; uocē ⁊ loquela subito amissa
restaurat pulegii cū acetō tepidi bini potui. et
nanly applicatis ⁊ dixit etiā q; pulteo de farra
siligis facte cū acetō decoctionis rute quādo li-
gde danī ad sodēdū oze apto loālā amissā re-
staurat ⁊ effect nigrabilis est et q assa ⁊ fa-
daracs ⁊ cenico pheriat in hoc ca? modī alī ap
priatōis ipoz quā ibidēq in ca? pcedenti.
Alchi. dixit q; faluia silustris cōfert illis q; sub-
tio uocē pēdērunt in febrē ⁊ q; si etiā uocis sit
a suffocatione catarri descēdētis ⁊ syncopi facī-
tatis sicut expū ⁊ appōdāe mēsis magna cū
multo igne sup. q; adherent capitis ⁊ mirabiliter
catarrum relenat ⁊ subito syncopi tollit ⁊ poē
recuperā. In hoc et alia dico q; olia acuta super
fricata ibidem sicut cepe squille sinapis ⁊ alīa
de quibus magna copia hētur a Dedue. Ego
etiam dico q; multa conferunt hic que super
dicta sunt tractatu vel parte ad dispositionem
linguē et specialiter q; est de granedine et mol
lificatione linguē. de egritudinibus potest hic
non loquarqnia de gibbositatibus fui locutus
in secundo libro licet sermo ille hic debuerit
finarizet alia circa partem illam non occurrit.

Tractatus octodecimus de dispositionibus in quantitate aucta et diminuta digitorū et bra chiorum et totius.

Capitulum primum de digito superfluo.

Nhomine et in
nulis animalibus reperitur mem
brum aliquod superfluum et speci
alter digitus in homine. Et si
militer generatur membrum parum et magnū
Generatur autem membrum magnum a ma
teria superflua transmissa ad locum pro generatione
illius. Sicut ergo membrum diminutus
generatur ex diminuta materia, sic et superfluus
et superflua materia. Et sicut membrum par
vum generatur ex paruitate materiafic et magī
num a multitudine materie: ita virtus informa
tiua fortis aut debilis ad hoc concurrat. Unde
materia nō existente multa. et tenue egrite forti
informatiua potest membri generari magnum.
Et similiter ti materia sit multa ⁊ virtus in
formatiua debilis, generabitur membrum par
vum. Et non solum concurrit multa materia
et virtus fortis ad magnitudinem. Sed etiā
oportet q; materia sit obediens motui aqua ap
ta extensioni. Alī ex parua materia potest mēbr
generari magnum qa virtus informatiua erit for
tis et materia apta extensioni et ita per oppos
tum ex multa materia virtute informatiua exi
stente debili et ipsa materia existente ingrea ex
tensioni generatur membrum parum. Generā
tur autem extrus digitus in homine. eo quia spi
ritus particularum decisi a digito patris qui ci
sperinate insecentur, quia a quocūque membro
decidantur spiritus qui postea occurrentes ma
terie ipsas disponunt pro generatione omnius
membrorum. Contingit modoq; materia exi
stente multa ⁊ superflua ipse spiritus pro generatione
digiti magni aut parui occurrat diabus
materiebus vni materie debito modo occurrat
⁊ tunc generatur digitus bonus: alteri materie
non debito modo occurrat ⁊ tunc generatur di
gitus ille diminutus ⁊ quātāte ⁊ figura. Aliud
yleritus dimijto hominis phisice. Pro cura
alia nota candem Da. ⁊ segni circa hoc. ⁊ alia e.

Quicunque particule super habundant secun
dum naturam causa salubria est eorum ablatio
generare autem est difficile ⁊ non mirum refec
care aut facile. Modus remotionis est iste in
uncturis excaricur cum rasorio ⁊ postea in un
ctura disiungatur ⁊ digitus remouatur. ⁊ cum
pulueribus constrictiuis ⁊ albumine oui constri
gatur. ⁊ consequenter aliorum vulneris cura cu
retur. Auicenna vero facta incisione cum oto
ferunti locum adurit. ⁊ ex hoc ui dicit pauoni
et scrutinis corruptionis ⁊ extinus sanguinis
⁊ nascitur super locum incisionis caro ⁊ cutis
fortis ⁊ durate pateo.

Capitulum secundum de cura
membri mozificati.

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Minotta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

Alienus dicebat

prio de accidẽti et morbo quo ḡ mebra que superfluitatis aut fimt de ge nere eorus que fut fm naturam ut fcemio digitus: aut funt ex toto ḡne fter nafas: nt fut bocia ⁊ mebra mortua ⁊ putrefacta. Cau fa fuphabidamte eorum ẽ multiplicio mẽ beni gne cũ fortitudine virtutis. Et vide in pcedẽti capitulo. Signa ablcytum mẽbrorum funt fal nora. Signa aut corruptionis mẽbra in capfo ⁊ cliomeno et cancro funt dicta quare illic vide ⁊ funt nota. Dico tamen ⁊ nota ḡ ⁊ mẽbra cor rupta non abfcindantur ⁊ multiplicatur corru ptio fic q̃ veniat ad offa grossa corpe vel adiu tonii non eft ingenium in curando vt eicit. Ai buca. quare tales relinquiendi funt deo ⁊ factis. Et ego dicoq̃ funt dimittendi presbiteris fm Bali. fecunda afforit, q̃ morituri folũ pronoftic eos idefi fpiriterq̃ fint dimittendi. Et habeqs hoc pro folatio. P̃ cũ ergo ifta nota q̃ fi corrupto fuerit fic q̃ ipfa non poffit corrigi cum reperculfiuis neq̃ fcarificationibus neq̃ aliis auxiliis dictis fupra in eftiomeno. Ipoftea ill incidatur illud mẽbrum vfq̃ ad fanum, ut e uadat infirmus a morte toctius corporis. Ma 102 enim eft mors totius corporis q̃ vnius mẽ brismodis incidendi eft ifte vel incidatur cũ ra furmidiorem ⁊ doloẽ ⁊ fedatur fuper cozta pridiegetur ergo mẽbrũ in parte fana ⁊ in pre nõ fana ⁊ teneat firmiẽ per mittros ⁊ fepẽ ca 10 ab offe cũ rafozio ⁊ cohopatur labia cũ pã nõ ne alba ledãtur ⁊ tũc ferentur q̃ fuptilter ⁊ pfcere ⁊ mẽbro fepato cauterifet fanẽ cũ ferro ignito ad hoc apto aut cũ oleo ferueẽti vt dcm ẽ in alio capfo ⁊ tũc ⁊ cũ ⁊ vlcera cu ratur. Si ãt fluẽ fan. afficerit relinquãt eũ pul nere relinciũ vel alio mõ ex pitiũ in cõ ⁊ ꝛ. prio. Theodozic ⁊ veto pcepit appõ medicũs obdormitius vt nõ fentiat incifio. vt ẽ opius fuce morellis. in fam. dragẽtes ⁊ edere arbore cicute lacuice ⁊ fiubiis fpõgia mora ⁊ bimitis q̃ vel fole fecarit ⁊ qñ ẽ neceffe mittũ illas fpõgia in aqua calida ⁊ dãt eã ad odorãdũ nõ vfq̃ quo capiat fẽnũ ⁊ ipo obdormiuto facẽ tur opatõem. Et cõfequẽter dicit q̃ cũ alia fpõgia infufa mary applicata expgefãtur ⁊ fuc cũ rue vel feniculi nariũ ⁊ aurũ imponũt et fic eũ cũgũlãt vt dicũt. Alii aliter facũt: fa cũt fcarificatõẽ ⁊ apponũt arfenicũ, et fuper p tem fana ponũt defenfiuũ de bolo arẽ alia de fefinacrãdũ mẽbrũ mortificati inuolutũ m ⁊ plicũ ⁊ in fpãradrapo ⁊ fimãt ipm fuo mõ etiã retineat mẽbrũ dõec fit iucturata colliquat et mẽbrũ pes fe cadat qũ dõethus ẽ mũdũ q̃ pe cadat q̃ fm cadeur ⁊ infirmus tõmẽcaret.

Cap^m 3^m o fuftodia cõpis mõtui.

Vrpora mortuo,

ũ p aliqd tempus pñt cũftodiri a pu tredine multiplicũ. Et pũo voluit

Kaf q̃ illi tales mortui clifterizẽtur cũ medicũ nis acutis fiecut cũ collocynthida ⁊ hanrach ipa exfite declini ⁊ postea corpote exiftẽte erecto ⁊ primaẽ vẽter. vt totũ fterẽ egrediat: hoc facto fepe fi expedit fiat aliud clifterẽ de aloe mirra acacia gallia muscata alipta nuce eiffũ muscata nuce fandalo ligno aloes cimino ⁊ alisie cũ aceto ⁊ aq ro. diffolut hoc totũ inficiat in inte ftinis: deiñ aõ bene ligẽt cũ mũplici bida ne liquor ille exeat: dele in auribus ⁊ naris ⁊ in ore aromã vinum inficiat. Et p̃ fan. cũftodi tur q̃ nõ pefluit cerebꝫ ⁊ deiñ corpus cũ albis ⁊ tran q̃ ẽ pixꝫ nigra. linãt: deiñ totũ corpus cum fparadrapo rõ ex pice nigra rafina colophonia thure mastice floraice gumma arabica tragãto ⁊ polnere ⁊ cum victo et quo fiat clifterẽ ⁊ ex ipo fparadrapo inuoluatur quelibet tibia per se vsq̃ ad natea ⁊ quodlibet brachiũ ⁊ postea resi duũ corpis vfq̃ ad cap fparadrapõ firmiter fu atur ⁊ fimirã cum pice liniatur ⁊ brachia circa latera fimentur. Et pedes fm longitudinẽ iũ gantur. deinde spergatur super totum corpus ⁊ pulnere et quo fiebat fm clifterẽ ⁊ loca vacua implenãt cum stuppis in pce medicamine fecũ di clifteris. et post insimul totum corpus innol uat cũ alia quãtitate fparadrapi ⁊ fiatur ex op posito fimirãs fparadrapi primi ⁊ future cum pice liniatur ⁊ post iterum fuperpulneriztur et teram cum alio pamno incerato inuoluatur et fiatur. postea vero cum bindis fortibus for tiffime fiecut enis ligantur balle ligetur. deinde cum findone munda ligetur et inuoluatur de inde in capfa plumbea ponatur bene clausa et linita cum ferro calido in qua capfa ponatur herbe odorifere vt rosa maiorana menta bal farnia aut ponatur in capfa ò cipresso et fime tur cum circulis ferreis in quibus fint fcẽ ana li ad lenandum et postrandum. Et ego dico q̃ fiste modus non debet fieri in summo põ nifice quia manus et pedes debent videri ⁊ li miter facies. Sed ifte modus fit in homi nibus qui portantur ab vna ciuitate in aliam.

Secundo modo preparantur corpora mor mortum statim cum mortui funt per nentrem a periuntur et vitiosis omnia extrahantur et nonẽ cum pulnere dicto et multa quantitate falis et cimini impleatur et uenter fiatur et inuoluatur in sparadrapo ut dictum est. Et si qui vitiosa cũstodire laus et munda et de fale superaspergantur et in olo plũbea ferua et in capfa pone.

Dicit tamen vnus q̃ ipe primus modus est securitus pro ipis macilentis et deficcatis et eriam tempore frigido. Secundus vero modus est etiam magis certus pro pinguibus et ventrosis ⁊ uenter tamen esset infatus.

Dicunt tamen aliqui q̃ ipe venter debet etiam perfoziari cum terebello vel alio modo purgatur ut ventositas et aqueositas valeat eri ẽ. Ego tamen narrabo tibi modum de isto quem tenui in summo pontifice papa Alexandro quinto qui in Bononia morabatur.

Ego precepi mistrio pulo vt scinderent vẽtres a pomo granato usq̃ ad of pectis respicẽdo eũ ne intestina ruperantur facto hoc ego imasi lesti nũ recti ⁊ ligatis ipm in duobus locis ⁊ sesqn ter in medio inscisi. Consequẽter excarnaui omnia testina usq̃ ad duodenũ ⁊ tezc incidi primo fil ligatura vt dicũ ẽ de recto ⁊ sic ba bui intestina mũda ⁊ fine fetore: demũ extrai ipm cpar capiendo ligamẽtũ eius: deinde pleni ẽm ⁊ cõsequẽter renes ⁊ omnia in vna capsa fimile posita. deinde ãsinũ ad spiralia ⁊ remo ui pulmonem ⁊ cor cõsequenter cũ omnibus li gamentis suis: deinde ligaui meri ⁊ mouit sto macum boc toto peracto aliqui voluerunt ab strahere linguam ⁊ non scituerunt. Ego inscidi ipsum sub mento ⁊ extraxi sibi linguam per lo cum illum cũ trachea arteria ⁊ meri: demũ mo ui arteria adorti ⁊ venã cibilo demũ mouit illõ residui intestini. ab remãsit ligatũ vsq̃ ad sub mentũ ans inclusiũ: opteq̃ sucurrim? hi eũ cũ spongijs: demũ posuim? in vna pcia occasione corrum pit eũ. Et cũ hoc fm Auicẽ. fuit exposita apo plexie peralisi pulsui cordis oyarie malicie ba nelitus sincopi febrid? malis fame sitim nõ pñ tollerare quare sfero q̃ optimũ ẽ moderate car nolum? nõ aqua so sis imcutusõ ⁊ aerem ut dicit. Galẽ. nõ aquoso sis imcutusõ ⁊ aerem ut dicit. Galẽ. rora. Et Rasdicit q̃ ad ista facta acuti ⁊ medici ne laxatiue cõtinue ducentes ista ut dicit Dati. fermõe primo fue theorice ⁊ ieiuniare aqua ex ercitia per Galienum fuit laudata in lib. de sua vilanda regia. Secũda intentio cõplet p bal nea ant sicilia nel naturalia qualia fuita ut fin aqua poneret de flore salicis ⁊ de sale ⁊ cõsiter facto balneo inungãtur cum oleo aliquo acuto nelud et oleum de cucũer afinini gentiane ar floto. ⁊ cõsimilibus ⁊ cõ cõsiterẽ in balneo sed ieiunare ⁊ ante balneum dormire aut non quiescere Auicẽna. tri dicebat in tertia primi do cerina quarta vltio ca. In finis regimẽ est ut de scentius cibis dominco eius ⁊ intestinis fit ue loz: ne cõplexiue meseraicari succio ⁊ ipo ⁊ cibum quẽ sumat sit multe quantitatis ⁊ pauci nutrimenti ⁊ frequenter balneetur anteq̃ come dat ⁊ exercitiũ fit fortitum ⁊ olea resolutiua et de electuariis supple cõuenientibus ⁊ trifera mi nor. Et electuariũ de laca ⁊ tiriaca ⁊ ut ieiuniũ bibat accũ ⁊ alium ⁊ cõinguẽ mõ q̃ vnũ mem bri sit grossius alio aqũ aut curat satis dicũ est ⁊ pot intelligi per illud quod est in cap. de ei nagra ⁊ de elefantia q̃ quo capitula in secundo libro ponuntur ⁊ illic vide pro cura buius dcri uato tamen in boc casu fiat ad aliud membrũ cum pondere ⁊ ligatura ⁊ alius habentibus di uertere ut dixit Auicenna ⁊ satis pare.

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

Extenuatio fit in ipso corpore ficut ingrossatio, vnde cōpus dicitur macum quando liquefit ⁊ deptinuitur sicut in pisi dicitur arefacum ⁊ macrum ⁊ pleriq; non totum sed vna efficit ratio particula. Causa huius est materie indigentia, ⁊ in sexto de regimine sanitatis dixit Baliemus q̄ erat debilitas virtutis attractiue mēbri ⁊ assimilatiue eius. Et per Avicennam in sexto adduntur alie res extrinsece ut vsus cibi subrilitantis, ⁊ quies immoderata et nocet vt ipse dix. secunda pluria diminutcrcs exercitium incurrit ethicamo. Hoc autem vinus attractiua in quere ⁊ destruitur a labore ira ⁊ angustius vigilius fame ⁊ dure iacere vt ipse Rasis ⁊ Baliel. tertio tegm. Et accidentia anime exterminant corpus idest extenuant ⁊ ad hoc etiam faciunt figura tristaz. Et constricto poro vnum a calore frigido ⁊ sicco excessiuis vt dixit Avicenna i q̄ de decoratione tractatu aut et dolor ⁊ passio ⁊ cure vt dicebat Avicenna de podagra loqq̄ ⁊ nam membrum extenuat ⁊ ulceratio profunda male curata ut suo loco fuit dictum. Ho primo vt dixit Baliemus tertio tegm q̄ primas et solidas partes corporis non est possibile humidiores facere ⁊ propter hoc etiam dicebat ⁊ ⁊ terapentice arefacta dispositio insanabilis ex illis cum certissime completa fuerit. Et sicut dictum fuit in precedenti capitulo humia grassiesq̄ periculosior est arideitate ad infirmitatem, et allegatus fuit aforismus, nihilominus difficilius est curare aridiatem q̄ grassiciem. Et per ex dictis in precedenti capitulo amplius confirmatur per Ipocratem in secundo aforismo, q̄ multo tempore extenuantur corpora tardefieri consueuerunt. Que ueio in pauco pauce. Et quibus patet q̄ aridiatas longa et habitura que sequitur solutionem longam male curatas. Hinquam consequitur sanis autem et si quis poterit habeat eas siccari non cito in tertio tegm. Cura ista completur cum tribus intentionibus.

Prima intentio est ad generandum multum de sanguine bono. Secunda est ipm sanguinem trahere ad membra. Tertia est ad zobotandas virtutem nutritiuam vt sanguis attractus retineatur ⁊ non euaporetur. Prima intentio completur cum diera bona que ebricia ⁊ consumptiua comentur, vnde dicebat Baliemus decimoquarto, terapentice quoniam enim remutare nolueris attenuatos quidem dabis vinum grossum periculosum cibaria ⁊ exercitia non acuta neq̄ fortia ⁊ fractionem moderatam. Secunda intentio completur boc modo, vnde Baliemus in sexto de regimine sanitatis dicebat ante balneus mabribus non uaide mollibus, sicut etiam neque asperis fricare corpus usq̄ ad ruborem deueniat fricatio, deinde dura non multum, deinde exercitiis non commensuratis uteneveide balneus ita vt prolixe mozetur postea ⁊ oleo inunctum bebui offerre cibaria nihilominus alibi concedit balneum post cibum vt in decimoquarto terapentice: ⁊ si opilationes contingerint ex boc consetum precepit per oximel dare cappares ⁊ principio cibi bonec utigi desistat grauedo.

Et Avicenna dicebat fricato et addividenda est antequam balneatur, que sit media inter aspam ⁊ leuem bonec rubeat cutis. Deinde fricatio fortior fiat: postea emplastrus ex pice superponatur: deinde temperate exercitem: postea abluat: deinde ad sudandum fiat: deinde fricatio mantilibus exiccetur: postea pauco lugatur oleo, deinde cibum sumat sibi conuenientem. Et si temptuates ⁊ consuetudo aquam tollerauerit frigidam: ex ea super fe infundat. Tertia intentio completur boc modo vt etiaz dixit Baliemus decio sexto de regimine sanitatis cum eo q̄ calefacit carnem ⁊ non euaporat quod eductium est ad carnem sanguinis vt oleum esset cum pice ligatum. Et iste quietatis ⁊ frigidus concedit nutrimentum idem bomo simul vtens cum predictis multum periculo. In his vero que difficiliter nutriuntur particulas plus q̄ oportet in frigidantur supposita remotione cause vetus, et est dolor et constricto particule ⁊ sic de singulis vsus fuit. Baliemus quādoque per mel superpingens particulam vt decimoquarto terapentice dicitur. Et ut enim quandoque boc periculum aliquibus rubzis solis ut ias vidi. Sit autem de pice migta sola vel rasina affocata a quibus partibus diffolutis ⁊ distensis super a latum aut in tela imbibitum emplastrum. Et non oportet offerre bis laborantibus corporibus multoriens fed in bieme quidem bis in estate semel sufficit continuando per tres aut quatuor dies ⁊ si oportunum fuerit boc per plures debet autem precedere picationem fricatio et fomentatio ⁊ cum virgulis percussio donec utigi eleuentur carnes ⁊ cōsetim cessare oportet antequam incipiat diafoari. Et post bezas dicitur debet cum quadam mixtenia elegiari et postea inungatur cum oleo picco ⁊ postquas sibzum eobo pertum per bozam quieuerit fic iterum redeas ad operationem ⁊ totus boc fiat donec sit curatus. Et Avicenna dixit bonum ⁊ membrum exercitare postado aut trahendo ⁊ difficilem ⁊ poderosa ⁊ brachia oppositum debet cum fassia ligari ut nutrimentum non recipiat fed ad particulam vadat arefactas vltra b̄ per Kalim ⁊ Avicennam ⁊ Philabiaton ordinantur confectiones cibaria potiones clisteria: balnea ad inpinguandum ⁊ ad macrādum: quod me in presenti tanquam chirurgico non pertinet.

Tractatus decimusfi⁹ de disponib⁹ vnguium.

Capitulum primum, de constitione digitorum ⁊ de sanguine mozino existente sub ungue et sanie.

Contusio et attritio sepe accidit in ungulibus ⁊ sepe ⁊ quandoq; ex attractione sub ipa fiet fā guis mortuus aut sanies que omnia indigent remotione. Cura contussionis facte minuendis libus sic fit in Avicenna, cum folia mirti ⁊ granati in principio valet boc ut mibi apper deinde fiant limitiones cum cerotis factis ex adipe galline et anatis et anseris et ursi cū oleo de camo, vel de illis vel de aneto et boc valet ⁊ fiant. Ego consueui apponere adipem pellis nō fracta et ita in boc capitulo intelligo ceratum notum cum cimino et ad idem valet cito ego p̄ā⁹ un⁹ bullini in aceto nouit ⁊ superpoliuo. Et autem sanguis est mortuus sub ungue aut sanies tunc dicebat Daliabaq; cum adipe caprarum et sulfure resoluitur. Ego dico q̄ illa que valent in malo mortuo de quo supra fecē mento in isto libro hic valent, et illa debent fortificari aliqualiter cum sulfure vel alio mo Et dico etiam q̄ illa resoluunt sanies et cōsequenter dico q̄ illa que resoluunt sanies de q̄ bus in primo libro feci capitulum hic valent quare vide cum oportunitate etiam q̄ cera cum cimino et pulnere coth sanguinis et sanies resoluunt. Et etiam adepe anatis que est multe penetrationis vel adeps ursi que est multe sicitatis cum pulnere euforbii hanc operationem facere. Et si non possunt illa per hunc modum resolui fundantur ungues cum facilitate fixura aliqua obliqua ut dicit Avicenna et egrediantur quod est sub ea et aliqui fricant et aperiuit cum nitro et aliqui cum mordicatorio et hoc patet.

Capitulum secundum de gibbositate et curatione vnguium.

Gibbositas et curatio ex humoribus indiget correctione: et manum indicat. Primo ergo debes facere purgationem ipsius melle quia cum iera ruffini vel alio modo ut tibi placeret quia ex multa melancolia illic existente exiccantur partes ille in tantum q̄ contrahuntur ⁊ efficiuntur curte: deinde mollificet locus cum pinguedine omis. vel etiā dico q̄ mollificent cū aqua vbi caro ouis pinguis fir bulita vel caput eius q̄ etiam mollificent cum diaquilone ⁊ intellige q̄ diaquilone sine gummis q̄ ratione mucilaginis ibi ingredientium boc mollificat boc facto lamia plubea supponat ut pinat carne ⁊ vnguē teneat elegantam. Confert etiā tumoribus, vnguium inscito facta q̄ solo bunro.

Capitulū tertium de fissuris ⁊ corosionib⁹.

Necessitas vnguis non fuit pauca: sunguntur enim cū necesse est magis extremitates digitorum per eio quando illis necesse est appodiare ⁊ resistunte etiam melius apprehendunter per illas ⁊ possunt etiam scalpere ⁊ mundare corpus ab omni ⁊ ode que agregatur in ipso quinimmo ⁊ eis tanq̄ armis vtitur bomo frequenter quare ⁊ nocumentum ipsorum sicut ⁊ aliarum partium corporis oportet obsistere non solum aut nocumenta paedicatrum possunt operationum incurrere ex vnguum defecussed fedum redditur corpus si vngubus non debite disponatur. Unde in vngubus accidunt fissure ⁊ corosiones ⁊ alie dispositiones que amotioe indigent. Et in hac dispositione valet diaglon cum oleo amigdalarum ⁊ malice ⁊ oleo ⁊ beni ⁊ vnus passu a granis ius mundis. Sera. dixit q̄ altrisioni vnguium ⁊ fissuris ipsarum confert emplastrum factum ex semine lini cum melle. Item etiam operatur semen nasturcii super emplastratis cū melle. Semen etiam nasturcii nascitur cum semine lini ⁊ melle. Accedo ad operationes paedicatas, scilicet ad fissuras ⁊ asperitates ipsarum. Avicenna dixit apius fissurie confert fissuris vnguium aqua eius submaceratio fotorum cinaglossie sola imposita fissuris unguium illas mirabiliter sanat. Sanat etiam fissuras q̄ fit in unguib⁹ equor.

Capitulum 4.⁰ de unguibus leprosis.

Vngubus frequenter accidit excoriatio quedam ⁊ feditas que quandoq; est in toto ungue ⁊ quandoque in radicibus solum ⁊ cum est in ungue oriatur leprosiasis unguium. Oportet tamen multoriens illos facere cadere ut unguis nouus pulcher loco illius renascatur. Et ego dico primo de p.ⁿ de ⁊ Baliedegis in septimo. licio unū ad unguies leprosos. Dixit etiam Galiedo ut raspice cum simili pondere cere unguis leprosos sanat. Et dixit semen cipissi in aceto decocta illud facere nouit. Sia. dixit medulla et seminis olusatri mixta cū farina ⁊ assingua curat unguea illos. Serapiu dixit leprosos unguies sanat alium mirtis cum lumbricis terrestribus ⁊ super emplastratis. Et dixit quando alumen ⁊ aqua coquuntur ⁊ linit super unguies leprosos confert.

Serapis plaro hic dixit in unguib⁹ qui leprat tentantur capinum seppum admixta sandaraca superpositum fine tormento sanat.

Capitulum quintum de excoriatione q̄ fit in radice unguium ⁊ carne superflua in eis.

Bo pauca loquar in boc capitulo quia pauca inuenio. Serapio dixit excoriationes que in radicibus unguium curat radix specierum aceto ⁊ cocta cum aceto vel fine ⁊ emplastratis. Et oportet q̄ antequam fiat emplastrum cū eis ⁊ fiat illinitio cū aceto ⁊ nitro in sole super loco

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright Biblioteca Queriniana Brescia.

Est autem secundum Diascoridem species lapacii ex herba cum oxylapacium. Diascorides sic dicit nidor cum lapapacio. Coca e crucida cathaplasmae adhibita le pfig ē curtis medicatur ē unguibus leprosis. Contingit etiā aliquando fieri circa unguem augmentum carnis superflue quam tollit tac immutata impositum pe quo fic. Ex Sarapiac cauistibet tuta li aufert carnem que crescit in lateribus unguium. Et Albertus dixit, fercus quo valet carni superflue unguium. Serapio dixit fremplastri ex fale e sanich ōdi colto e melle ad fluxibilitatem vngularum e vlcera corosiua: carnem malam e superfluas unguium remouco e, go semper cum alumine combusto.

Capitulum sextū de pucoatiōe cal' vnguis et pronocatione nascentis.

M Eltotiens expe

dit facere cadere unguem in predicti cis dispositionibus ex nouis pul chrioes renascatur. Dia. dixit. Vna passa commodos vngues tollit impostia. Et dixit etiam codrus capre adhibitus cum accetat vino leprosos vngues tollit. Est autem secundum Galienum codrus e far idem. Et dixit etiam semen lini cardamomo e melle mixto le prosos ungues excludit. Et dixit etiam fer tum e maxime stipici adusta e cum rasina aut gumma pini mixta e superposita vnguem leprosus excludit. Dixit etiā Dialatrifex cocta e ficca cinis e solvtos ungues fine iniuria vlceris trahit. Et dixit iterum alumen scissum aut bitum sine liquidum cum melle mixtum e superposita facit leprosū vnguē cadere. e sanie p' ca nascitur. Et dixit etiam fullur vnū cum accto admixta trebentina le pfos vngues excludit. Galienus in vnū dixit de vnaq; pice sic ipsa aure e leprosos signes educunt: e Dia. dixit sic pix i petigines e leprosos vngues disponat cum ea si ponderē cere e Barbolo. dixit q cum pice e cera potest etiam fal miscer. Dixit etiā Dia. vernix mixta cum pice et superposita le pfog vngues excludit. Et dixit etiam Galienus in. 9. radix apu silusfrix idell omnis apii rifus fin Galie. in. 7. trita e superposita: verum Galvult q hoc facit cimen e fola uiridia cathaplasma. Et dixit etiam Galie. q centaurea minor suppositu vnguis cadere illum facit. Et dixit etiam Serapio microcuiae Galieni experti summa expiēna no modica in unguibus leprosis e inuēm. q quando cantarides ponuntur super eos cum ceroto aut vngueuto confert multum auferunt enim eiam unguem e facium ipsi cadere tota Et Alc. dixit q cum oleo ro. miscetur e fa cium cadere vnguem molliscatum uelociter. Et Galie. sic dixit in. 2. cantaridarum ueto fit ue suraboeium sufficientem habemus experi cutiam in vnguibus leprosis fine scabiosis q. bus adhibitis cum idoneis ceroties e emplastris vel medicinis eiducam ipos vt totaliter ēcidantur si fumat ibi q ipse idell erice i ger me qui fuit in pannis eiusdem potentie. Alcibinus dixit vngues leprosos eradicat e illos cadere facit viscus quercinus mixtus cum arsenico e superpositus. Et Diascorides dixit vicissis aurigipimento aut sandarace mixtus ignea excludit scabiosos. Et Bartholomeus dixit q ad tinceostatem unguium e similiter maculas superponatur viscus cum aurigipimento rubeo vel citrino vel cum aurigipimento e arsenicum idem. Serapio dixit fic hiemiete euellit alboreo unguium e eradicat ungues leprosos: sed secundum Sarapionem idem est cedida minor e memibe. Et Bartholomeus dixit q idem potest herba eius contusa e superposita. Et dixit etiam Diascoridel celidonia minor excludit vngues leprosos. Et idē dixit Galienus in octauo Simil. de va. dixit nos simus experti q ero pustularum eruclentarum trita e cum opponaco mixta e superposita unguiū illum cadere facit. post casum autē vngule fit est. Hieronimus locutus ad pellicem e vngulas incurabilis et vngula malosus pigiti cecidē rit e fuerit incurabilis ac semper remaneat. pannis contritos in fundē in vino albo. e mastricatos superpone aliquando solos e aliquando cum oleo rosum autem vngius sunus e natus post casum leprosi nasci illum fortificat ungues quercus cum calce e rob mixtus e superpositus vt dicit Serapio.

Capitulum septimum de maculis vnguium citrinis uel albis.

M Aculę que fiunt i

nguibus quandoq; licet nocumentis non efficiant operationibus. quia tamen sunt fede e manui fedam offuscium. nocet nos illas amouere vt fedas. Serapio dixit quando uiscus miscetur cum aurigipimento citrino vel rubeo e ponitur super macula i unguiū aufert eas. e quando cus calce e rob miscetur fortificat eas. Et dixit etiam q medulla que est intra oliuam maturam nigram quando cus farina et sepo mistetur eradicat albozes unguium. Alc. dixit fit grani nuclei oliue e dicit q miscetur cū sepo bouino uel alio pinguedie uel farina. Et Bar. dixit q i h. ē e fortior medulla oliuarū miscet cū sepo tauriū uel hircū. Et dixit Bar. q. Ubo. e fortior medulla oliuarū faliatrifex dixit. Semp. pir ficca q restet uiscofinare in se aufert maculas albas. q fuit i unguib. qui miscet cū ceraē ego dico q pōt addi sal albores et ignitū tollit. pir bijida mixta cū mira et suppositā e cēlī. pportide miscetur vt dicit Serapio. Alc. dixit q. mirra cū cera inde opat. Et dixit et radix celidonie mioris euellit alboret ignitū. e. radix et ligucē lepfos. Et dixit. Aurelius pouisce ci pice uel ingnis genere. Alc. dixit q. h. mō era. dicat signa albā unguiū. e. qd dixerit. q. ut ripigmentum combustum et maxime q. est rubum mixtum cum pice et superpositum tollit alboreo unguium. Et dixit Aniccenna fullur nium cum trebentina impositum tollit alboreo unguium: et ego dico. q. si adderetur pice esset melius et dico etiam q. si parum acet ad daretur miscetur super ignem: hoc enim medicamen in profundo superfluitates consumit. q fedutatis fuit causatimus et in tenero corpore adeo humiditatē consumis. et ungui nutrimum auferunt. propter quod cadit et unguis alius generatur: tollit enim hoc unguentum omnē fedutatem unguium: dixit etiā folia chebidē ri recentia aut stipites eius fricati super iuncta alboreo ipsorum tollunt: est autem chebidegi Rapium silueste fructu raminum. et secundum Ali. catardel superposita iguū alboret tollit et Alcbinus vult q. cum ea fiat ceroto: laudat etiam gluten piscium et semen lini cum nitro. cio et propie cum arsenico rubeo. Alcbinus dixit q fullur miscetur cum gumma leuistici tollet maculas albia que fiunt in vngubus.

Et dixit propriessa seminū lini est q. quando fit et eo emplastrum mixta cera et melle offert alboribus vnguiūm quod expertus est ex eo semine lini et cera. Constantinus dixit q poma cipressi cocta cum aceto et cum lupio mixta unumant ungues et eorum lenitant asperitatem. Et Serapio dixit q. nux cypressi cum aceto coquitur e teritur et miscetur cus lupinis aufert alboges vnguium. Et idem dixit q possunt folia q. si i unguie existat citrinitas fiunt cum epithimate facto ex semine eiusdē et aceto iugitur epithimetur. Multotiēs Ra. sis mundificat cum eruca et aceto. Si autem p dicta non possent cotrigi cum medicinis e nos cent notabiliter inferatur vnguis. Et de medicinis fortibus ad eradicandum est oleum e oppoponacum e serapinum ut dicit Aui. secundū autem Dalis. fumatur nisi quercini paro. e. cantaridarum parte. 4. naphe dimidiam partē. i. cere e apponē e. i. cum eis poneretur acetum e arsenicum esset melius.

Tractatus. 14. de quibusdam defedatibus que ut plurimū in manibus e pedibus accidit

Capitulum primum de vernicis absolute.

I Nextremitatibus

quedam fiunt defedationes et fiunt pōt vernices e callus. Et nota pulo quid per illa nomina impetiginis vernicē est terminus communis ad pōtum e callum. e sic de alis. Uernicum ergo tres funt species quadam fiunt fundate e immobilia e fine dolore Et hec secundum Aniccen. vocantur magne. Et quedam illas acicocondiles nocante. istas species aliquando uidi. Iste fiunt vernice late oure immobilea e in cura habui. e non funt late eiusdem ratione sicut pozzi. Alie fiunt mobiles in radice debiles que ut plurimum incuribiles accidit q quandoq; per se cadunt e cum premunt dolorem faciunt similem mosibus formicar. Et iste ab aliquibus vocantur mirmice si fiunt pori. Alie fiunt asprae in superemo ac si esset pilosę. e iste vocātur thimie. e similanē fumiran thimie. iste fiunt porri in extremitate fui diuisi cū asperitate multa. Alumis autem e callus apud nos fiunt idem. e de isto fecit. cain fine secidi li. e illic uide. Dalis. eamen sermone vnuo prime partis dixit q. veruce funt pustule parue minuti dure e rotide in superficie corporis nate: quarū quedam dicuntur pozzi. Alie quia fiunt incise e rasificate ad modum capitis porriquedam fiunt clauales no scise e capitate e radicate ad modū clauis: quedam fiunt cornales quia fiunt quedas additiones ipsis vnguiaris nascentes supra vlcerate e corporis extremitates vt dicit Aniccen. e Galie. primo de egritudine e fimbomate in vrin. cerapentice vocat acicocondines: Clauie autem illorum fuit vt dixit Galie. secundo de egritudine fozinudo virutis expulsue. que ad cutem transmittit hanc materiam ex toto preter naturam: humos autem ipse e metacolicus grossus aut flegmaticus salsus in melacolium conversus. Dalis. dixit q a putoibus fiunt humoribus a flegmatico e melancolico indurato e nō putrefacto: fiunt autem in omnibus membris e maxime in manibus e pedibus: fiunt autē isto modo. quia difficile est sepe conuertere materia nutrimenti delegati ad naturam membri quare isto mō multiplicatur. In cura ista habet tres intentiones. Prima est in purgatione. Secūda est ista materia amplius no generet. Tertia est ut materia generata extirpetur. Prima intento coplet cū euacuatione flatis e mitezacuiene ergo cū decoctōe epithimi e agaricū dixit Dalis. tau alio mō vt ibi placet e modus iā superius dictus sed potius fiat ista tisfoia fi ille habuerit sanguinem aptū conuerti in metis. Et propter illā causam Aui. pripit Floram. In tertia intentione ego loquor in eōi quid vernicis cōpeat quo ad medicinas. Et Ba. dixit in 5°. de le ne nutrimali secundum autem eandem nutrimentimali acicocondiles e formicas e thimos tollit. Et Sa. dixit. ac nutrimalis qi admittet super vernicas aufert eas. e Alc. dixit. e. ro de lacte mauulle q. e. fres nutrimalis. Et. dixit. ro. cum fumach. fert vernice. Et Alc. dixit. folia de succo porri. Et Sa. dixit. q empls facti e pōtis e fumach aufert vernicas. Et Bar. dixit q. tit. succus folior porri nō aufert vernicas. Et Bar. dixit. fi. succus fic. quip absūdit vernicas. Et dixit. q. fic fiuis fimatura limit e fit ex eo emplastrum vernicas et spes ipsar. e mosfea e tiis folia eius. Et Alc. dixit lac ficus filuris quat e aduit vernicas. Et. q. fit fricē fruc ex eo pōcorata immatura iuche ment deler cacodolōr. et rura cū nitro ponitur sup morphea alba e sup vernicas e morphis. et aptum silueste confert fossuris vngues e verrucis e scissuris frigoris. Dixit etiam Aniccen. hasce resolut vernicas e est idem q thimus Et dixit etiam cepe cis melle eradicat vernicas

Codrus.

Mirmice

Verruca.

Hasce.

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

Et dixit etiam elebotne cum aceto niger eradicat verucas. & dixit ipse cic verucas tollit cepe squille mixtum cum oleo et cepe et superpositum. Dixit etiam bulbus limitur cum nucellis oui super verucas et coferet. autem cepe bapusum. Dixit etiam radix mitis albe abscindit verucas et boibor lenis. Et dixit etiam Auicenna cinis ligni cbareb cum aceto eriecat lucas vnicidat eas siue sint inuetis siue non et spesa salicis. Et Paliabas dixit boc de cinere cortiqum: ego aliquando feci boc remedium pmi scendo cinerem cum aceto forti. aliquando p sint. aliquando nonobstante autem boc medicamen fortiter fine mozsus. Auicenna dixit etiam sterculs cameli mundificat. & destruit verucas etiam que magne sunt. dixit etiam sterculs pellionis etiam eradicat verucas. Serapio dixit quando fit emplastrum cum thimo. & aceto euellit omot oidas que fiunt in ano. & lucas. & excrescentia nigla. Alcbi. dixit anacardius eradicat verucas. Et idem dixit de melle ana cardinoy. dixit etiam sic fit medulla panis calidi ponatur super verucam et tenetur ibi calida sicut sustineri potest. postea detur cani ad cõdendum tollit verucas. Et dixit medulla auferet verucas interfas. Et dixit etiam quando fit emplastrum de granis carapucie minoris trite super verucas eradicat eas. & secundum. ips nocitur palma christi. dixit etiam fricatio cũ pollicaca eradicat verucas a propriezate. & non q̃ litate. Et Bull. dixit. p ipse fui experpus verucas illas prius radicitus incidendo. Dixit etiaq̃ quando comburitur melongia. & accipitur cinis eius. & ponitur super verucas eradicat eas. Et Celsus etiam dixit aqua que coreditur de uite vinifera viridi a capite grosso cum subtile in igne ponitur linita omnes poros. & verucas facit cadere. Et dixit etiam de lacte titimali fic. Gali. dixit etiam idem possunt semen eius. & folia siccata. Dixit etiam sterculs aquile superiora cum tollit verucas. Mus sestius positus super verucas illas eradicat. Et Alcbi. dixit. q̃ ponitur cum calore fic. Et Ebiranius dixit q̃ id facit sanguis ipsius superpositus. Et ego dico sterculs ipsius dissolutum cum aceto idem facit. dixit etiam. Rasis sterculs onium si ci co fiat emplastrum. & aceto verucas. & variolas. que dicuntur asare sanares emplastrum. facti et ego. & melle fortiter tollit eas. Paliabas dixit q̃ sterculs passerum ostemperatur cum hominis sputo. et cathaplasmatur eo varices extirpatur. Et dixit etiam Appulius liquor limacie subtilissime p medium dosis cum sale delet verucas.

Capitulũ secũdũ de dio q̃ sperit pozit e speci ebus cuis antequã fant cuulsi e cum sit cuulsi.

P Dzi etiam sunt verucę que indigent amotione. & nõ ex qua materia fiũt. quomodo isti debeant purgari in precedẽti capitulo. & hic obmuto: vocantur autem a Baliens mirmice. Tria autem illa sit duobus modis vno modo cũ medicinaliaio modo cum operatione manuali. Cum medicinis dixerũt aliqui antiqui p odgenus verucarum eradicat ita q̃ radicitus non remaneant cum radicibus euellitur radix apu sistestris superpositus. hoc maxime facit illa planta que est similis cicute et parant aliqui q̃ sit apium risus nam Baliens. dixit in sexto. & folius eius. & cinis caraplasmatis accordãcę ricus et callos. & poros cinis comburtum salicis con fectus cum aceto acerrimo. & superpositus Serapio dixit q̃ poros et verucas et callos eradicat cepe cum sale mixtum. & superpositum cum solo melle. & sumus experti potest cum cepe misceri cum adipe galline. & tollit callos qui fiunt per calciamenta quod etiam non per ualet. dixit etiam quando squilla aliquar et linuntur cum ea verucę que dicuntur acdoc dunes et clam confert. & Bartholomeus dixit q̃ valet talibus uericis retortis que dicuntur corona. Sed ad parusa plus valet cocta cum oleo. & postea linia in aceto. & dixit quando nũ linitur cum nitro. & fit inde emplastrum auferet boibor dura. & verucas que dicuntur mirmicbie. Et dixit quãdo bulbus administratur cum intellis aucum confert verucis que dicunt mosfa. sed etiam anacardium omnes poros. & verucas tollit. & tollit etiam verucas et poros pulmu nigelle cum aceto fricatus. tollit etiam verucas et callos quando non fuit inuetera. superfluę thimus cum aceto fozti mixtus. & superpositus. Ego sic o. & calicosne superminutis callis. & poros et verucie postquã radicitus in cidatur illa tollit. Constan. dixit sterculs mirtis pistatum. & aceto valet poros. & verucas. & sterculs etiam lacerte. & stellionis superfluum. & fert illos. Galenus etiam dixit. & similiter omnes doctores. & sterculs pecudis et arietis. cum aceto illinitum verucis tollit et poros. Et secũdũ Galienum et Rasim tollit illa etiam si sint vetera et mora. & verucę. & assere. Et Rasis dixit q̃ emplastrum fucum ex eo cum melle et sup ponitur verucis a carni eminenti delet et reprimit. fortiter. Et idem dixit Serapio. & Constan. dixit. Vina cinis super poros. & super verucas valet. Et dixit etiam vna cantaris suppositą verucis. & callis illa delet. Et Serapio dixit cantarides ingrediuntur in medicami que euellunt uericis que dicuntur capita clauozum: et dem vult Galienus in. xi. q̃ possunt. & caralici curuce. & vermes qui fiunt in pannis. & Duran dixit ad uericas q̃ fiunt in parte corporis et a multis nocantur pori farmentum aut lignis mitis albe combusta et ex fumino papeni egre dientem lacrimum circumline. & cadent omnia. Et dixit Dia. fic in ridis mitis salicet domestice combuste lacrimis inuentis mirmicis tollit. & idem dixit Serapio et Aui. dixit de lacrimo

Capitulũ 4.º de amotione figrtorum & cicatri cum que secuntur percussiones. & de amotione aspertatis eius.

Q Elia feci mentõẽ de dispositionibus faciei. & alterius partis disoboperte quia de dispositionibus manus. & quia iste partes delectantur decorari quia sensui visus semper sunt manifeste. Idco de amotione aestigiorum que rẽanent post remotionem istorum alcorum est log

Auicenna dixit q̃ fit emplastr et nucibus recentibus super ustigia percussionum. & panno. Semen etiam fisami conficatum delet viridatem percussionum. & sanguinem congelati qui ab eis accidit. Et idem facit oleum cuuginuencum. Emplastrum etiam factum cus aq. & limach prohibet viridiratem adueniente. & parte que a percussione causatur. Cicatrices etiam fede que et percussionibus remanent delentur si cum rafano liniantur: aut cum semine ipsius mixto cum melle. & propie in balneo.

Melue dixit pulius radicum cucumeris asinini cum melle attenuat cicatrices sedam. & remouet ustigia nigra que remanent post percussionem. Serapio dixit farina lupinorum delet cicatrices que fiunt a percussionibus. Et Constantinus dixit lupini lupsem palpebrarum clarificant. Alcbi. dixit q̃ medulla panis mistucata in vino auferr omnes maculas factas a percussione in oro corpore. & in facie. Et dixit etiã quando reubarbarum teritur et ostẽperatur cum aceto. & superponitur impingini. & maculis facius a percussione sanat capilaloes etiam eparium signa percussionis deleri. Linguentii etiãq̃ cetrinini nicolai cicatrices pulchras efficit. & unde a Hicotio de percussionem eungquia composita est multum longa. Multa etiam valent hic que dicta sunt supra cap de linozibus cunis. & supra etiam in isto libro cap. de linozibus oculorum.

Et etiam valent que dicta sunt supra primo libro tractatu de ulceribus in fine. & ibi. & mide cum est opus. Asperitates autem manus sic mouentur in mulieribus que delectantur habẽ manus molles. primo ergo lates manus cũ aq saponia bene. deinde balneas mel in quantitate tunius fabe. & ducas ipsum p te manibus fricãdo eas ad minicem usq ad totum consumptionem mel. & manus tue efficientur munde. & molles. & hoc sepe fin necessitatem.

Tractatus decimusignus de sudoribus.
Capitulum 9.º de sudore superfluo.

Q Elia a phisicis de sudore sit memio cum ipsi de accidentibus febrium loquuntur. deinde pauca hic dicas dumtemo hãc materiam. sudor est euacuatio sepe bona q̃ fit

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Minotta. Biblioteca Queriniana Brescia.

per loca conuenientia ꝛ aliquando superfluit ut
alie euacuationes que etiam fiunt per loca co
uenientia. Indiget ergo euacuatione talis ꝛ fu
dor aliquando est colericus ꝛ aliquando flegmaticus ꝛ totum hoc cognoscitur ex sapore
eius ꝛ ex tinctura pannorum: aliquando est fe
tidus ꝛ cognoscitur ex odore eius. Sit nanq; fu
dor ex multo humore in corpore peccate: quia
a natura expellitur ꝛ aliquando fit ex nimia co
mestione facta de fero. Unde ales sudat dengo
ce ut experimento sepe bubus ꝛ est aphorismus
quare piscales sudor ex somno factus sine ma
nifesta causa ꝛc. Et Auicena hoc idem secũ
da primi capitulo de his que proueniũt ex fa
no ꝛ vigilia. Alia de sudoribus diminuto do
minis phisicis in quarta particula amphoriſm
ri: in secunda quarti. Serapio in hoc dixit
q; vinum confert his qui sudant multum quan
do potantur ꝛ maxime album vetus boni odo
ris. Et ego dico q; confert quando sudor est
colericus propter colerem existentem circa ve
nas: causa est quia vinum illam educit p viaꝰ
vrine: ꝛ non solum confert vinum: sed alia diu
retica. Dioscorides dixit vinum mirrini mi
rifice probibet sudores superfluos q; secundus
ipsum fit ex ⁊. folioꝝ fumitatis ꝛ fructus mir
ti ana. M.x. contũdantur ꝛ ponant in tribus mo
diis vini ꝛ bulliant usq; ad consumptionem mo
dii vnius ꝛ tunc colletur ꝛ ipsu fenetur. Ego
dico q; hoc vinum etiam sanat gingiuas lapsa
ꝛ aures sanissima. Et autem modius secundũ
papiam ꝛ isidorum mensura continet. lb. xiiii.
ꝛ olim mensuram ex te minuiorem potes facere
Et Alī. dixit decocto mirti seminis in butiro
prohibet sudorem ꝛ rectificat rasuram venarũ
Et Serapio dixit pulnis foliorum mirti sup
aspersus abscondit sudorem eius qui habet car
diacam vi aforeticam ꝛ confortat ipsum. Et
Alc. dixit quando sola mirti recenta trita ponũ
tur super ventrem stringunt fluxum ventris su
dorem ꝛ omnem fluxum humorum. Et ego
dico q; oleum mirtinum stringit sudores. ego ꝛ
congruus ꝛ etiam oleum onfacinũ prohibet
sudorem ꝛ frigus ne eito penetrẽt quia poros ꝛ
stringit. Dico etiam succus citronorũ ꝛ decoctio ipsorum vel oleum oleorum sistit sudores
ꝛ omnem euacuationem et ideo possunt sores
et folia et rami et semen eius. Spica indica
secundum Auicen. et Serapio. pulueriseta sup
corpus eorum qui sudat prohibet sudorem et
aromatica est. Et aliqui dixerunt hoc de spica
romana: et de spica nardi similiter. Dioscor. dixit
sapiritus in manu retentus retinet sudorẽ et ide
facit balneus. Dioscor. dixit sulphur viuũ copori
super aspersum sudores tollit superfluos. et ego
dico q; confert sudoribus frigidis solum, quia
humiditatem illam superfluam ex qua causant
sudores solutio eius, q; si sudor iste esset ex
debilitate virtutis cordis non valeretur sui
resolutione adderet in defectu virtutis. Alcidin.
dixit litargirius stringit et prohibet sudores; et
dixit. et gipsum mixtum cum aceto et aqua strin
git sanguinem et prohibet sudorem. Multa
alia ut dixi vobis stringũt sudorem, ut oleum
violis romenusaris papa. oleũ de mandragora
oleum de salice. vnguentum album ro. populeũ
et alia huiusmodi.

Capitulum secundum, de sudoribus fetidis
et fetore eorum corporis et prouocatione odo
ris in corpore.

§ Odor fetidus in corpore causat fetorẽ, et quando

est ex sudore pedis, de quibus in
sequenti loquar ca. Modo mẽtionem facia de
his que faciunt corpus redolere factis purgati
onibus si fit necessitas. Dixerunt aliqui antiqui. q;
fetorem sudoris tollit decoctio lappe facta ꝛ vi
no et bibita. Et dixit etiam Dia. et ego dico
q; hoc est proprie. prouocationem vrine, quando
ꝛ trumbis detinetur ꝛ humoribus grossis, et co
fidera causam; ab ipsum non exprimo. ⁊ fito.
Et Gal. l. viii. vult. q; sit decoctio radicis
eius: Apulius hoc idem dixit. Dixit et Dia.
dafara. Baccara vnctionibus pro bono odore
mitsentur. Fortium etiam interiora. Postilla odo
rem sicut corporis linito facta cum pulnere ga
riofilorum. Auicena in absolute dixit q; gario
filus bonum odorem corporis efficit. Auice.
dixit folia rectificat fetorem sudoris. q; in bal
neo administratur. Et dixit lutum spice est
abluens corpus, et est bonum ad bonum odores
faciendi. Alcidi. dixit aqua frigida e bona fe
tores e totius corporis: precipue qui patiũ tu
mitsentur cum eo. Dixit et sic de ligno aloes
ꝛ fit pulnis de eo ꝛ fricant mulieres totum cor
pus pter bonum odorem, e faciunt et suffumi
cum addito thure. Rasis dixit R. rosas que
non tetigerit aliquis, et fint aura. Spice aur. vnum
re aur. vii. ⁊ fiat trocisci ⁊ liniatur in balneo. ⁊
let eni fetorem sudoris: debent uti de trocisci
siccari ꝛ timbra, ꝛ teneri ꝛ iuse berie obturato. ore
trocisci super corpus post balneum ut linti
ceos necessitatem. Et fumigandum ad addum ad
istos trocisicos radicẽ iris ꝛ blace bisancee et
costi ana. ⁊. Et alia addunt. ⁊. iii. Et idem uolui
it et Dia. Confecto ex Apulii supraposita in prin
cipio p. libri ca. de migrandis capitis hic ualet
quore ad. q; hic non reca. modius meus ē no
recapitulare.

Capitulum tertium, de fetore ascellarũ
ꝛ inguinum ꝛ pedum ꝛ pliet.

§ Fetor ascellarum

ꝛ inguinum fere multiplicatur. vnde
apparet homo fedatur. unde remedie
ri indicat. factis ubique si fit. opus. Dixit Auice
na q; fetorem ascellarum tollit mirra illinita cũ
vino ꝛ alumine. Dia. dixit. dixit solum de mirra
cum alumine mixta. Et Serapio dixit. quo
mirra miscetur cũ aceto recenti ꝛ linit cum ei
valet ad fetorem ascellarum. Et Bartho. dixit. q;
qui queritur multa exercitio mirra cum alumine
miscetur. qui nego non mirra cum aceto pudo
miscetur. tollit et fetore ascellarum sudoris folia
mirti super fricata cum vino. Et Auicẽna
dixit q; fit sicca ꝛ tollit et fetorem manuum. Et
Constantinus sic dixit. ꝛ plaegri pulnera ungue
sub ascellis posita fetentem sudorem uertit. Se
rapio dixit oia alumina ꝛ proprie iamenti qui al
celle ꝛ pecten linigentur cum eo auferet fetore eo
rum. Et Bartho. dixit aucotarate dia. q; alu
men fecissum aut humidia solum aut cũ amurca
cõmixtus ꝛ appositũ fetorem inguinum ꝛ ascel
larum tollit. Et dixit iterum Serapio litargi
rium abluum auferet fetorem ascellarum: ꝛ pro
bibet sudorem. si aut pulnerisatum ꝛ appositũ
aut cum melle linitum fm Bartho. ꝛ Auecicẽ
et dicta sunt in capꝰ. ꝛ predicto imediato. ꝛ hic cõ
nentur que vide cum est ibi opus. Et et illa
iudicio mea fetorẽ pedum tollunt que vide cũ
est opus fetores autem pistorũ fm Auicenã tol
lunt folia persici super linita. Et Serapio dixit
q; succus foliorum ꝛ florum persici emplaꝰ ul
immegus illum tollit. Et dixit etiam Serap.
gallia abscindit fetorem sudoris pistorũ. Et
dixit etiam qꝰ linitur cum sandalo albo in bal
neo probibet fetorem pistorũ. vult autem q; fit
mixtum cum media parte fri sarcocolla cũ par
te sui media ꝛ alumine oui.

Tractꝰ. xvi. de dispositionibus mamillarum.
Capitulum primum, de pauificatione ipsarũ.

§ Exmo meus sit de

mamillis tanꝗ partibus adiacentibus
pectoris. Et qꝰ aliqui mamille sunt
parte ꝛ multum angustur: ꝛ aliqui minis parues
ꝛ aliqui nimis molles. Ideo de istis modo sit ꝛ
mo. Et primo dico de illis que mamillis p
hibent augmenta: probet enim cicura qũ cota
ꝛ fara cum folijs ꝛ semine teriſ et ex ea empla
strato affidutatim in eiusemplastri et facium qꝰ
folius: sufuquam albi ꝛ oleo ro. probibet exce
scentiam mamillarum. Constan. dixit thus
mixtum cum umbilico veneris ꝛ aceto ꝛ aceto
tempuis super vbori puelle nondũ mulicta ca
thap lanꝰ non finit eos magnificari. Alcbi. di
xit aucotarate Dia. qꝰ qui mamille fricantur cus
aqua ferri. i. cum aqua in qua extinguitur ferrũ
non excrescunt mamillas. Et idem accidit de
testiculis. Rasis dixit si ex primo menstruo
virginis vngantur capita mamillarum alicuius
virginis mamille non crescunt. Et autem non
crescant mamille in iuuene non tangantur neq;
fricentur: sed tonentur bene strictere liniantur
cum aqua frigida ꝛ aceto.

Capꝰ. 1º. de his que mamillas laxas relevat
et eas duras faciunt quando molles sunt.

M Amille aliqũ mul

tum elongate a pectore: ꝛ aliqũdo
sunt molles nimis, et in senib⁹ mu
lieribus apparet. remotione ergo iu
digent. Fidelis dixit cicuta emplasta super mãil
las facta duras partias et fractes. Serapiũ
dixit q; ceste oncum perdicum trite ꝛ cũ cera
ꝛ cachimia nalde cõmixte ꝛ inunctæ mamillas
laxas ꝛ cadentes erigũt. Unguentũ erũ unũ scrip
tum supra in ca⁹. de rugis faciei q; est de oleo ꝛ
migdala. ꝛ de oleo ꝛ rose mamillas laxas erigit
ꝛ cadentes. Et terra molaris diffoluat ci ace
to. ad idem naletiaterum si cum vitis uel per fe
ponatur alumen pale ꝛ pistaia fortius esspissati
et decotio puneorum in uino stipticoundunt ãt
mamillas ꝛ ipsas elongãt ualet et aqua primeloꝰ
ꝛ superposita mamillis ipsas nanqs eleuat ꝛ indu
ra ualent et ois. dico ego, que sunt frigide ꝛ lic
et coplonis ꝛ stipticæ, ut sunt citonia ꝛ planta
eius, spule ꝛ planta eius, puna ꝛ planta eꝰ. po
ma granata ꝛ planta eius, galle et ꝛ alumẽ et sũ
mach ꝛ terra sigillata ꝛ bolus ar. ꝛ nitri ꝛ fec
altis. Ego alit credo q; qui que dicta sũt in p
cedenti ca. hic valent ꝛ ex hinc et opus est re
quirantur stabrico ego q; omnia que pinficant
ꝛ prohibet augmenti mamillas pinficant ꝛ p
hibent augmentum testiculorum.

Capitulum tertium de his q; magnificant
mamillas ꝛ papillam occultam eleuant.

§ Icut mamille red

ditur nimis magnefic ꝛ aliqꝰ nimis
parue: magnificant autem mamille ci
tacta ꝛ fricatione ꝛ nõ mirum: qꝰ multum de sã
guine trahitur ad locum rõe fricatõis. Nec et
mamillæ large ꝛ nõ strictæ. Item et valet balneum rerum calidãr attrahentũ ad se sãguinẽ:
e emplastra picea valentiaccipiatur ergo de pice
ꝛ resina parteꝰ equales extendantur super aluta
ꝛ ponantur: facto et puna balnea fiale et iunc
tio vel linitio facta cum melle ro. eo qꝰ remouet
malam cõplexionẽ frigidãs mamillas; que erat
causa prohibens attractõẽ nutrimenti ad locũ
yalet etiam oleum cum pice diffolutum. Et
breuiter dico q; valent etiãs omnia indicanda eo
qꝰ sunt attractiua sine resolutione. Illa ergo
que sunt attractiua cum resolutione non conuenũt
ut voluit Bart. ex eo q; regimine sanitatis ut
sunt camomillotus fenugreum ꝛ semen lini
ꝛ oleum de camo. de aneto de lilio ꝛ sic de aliis
accidit quando q; papilla est ita profundata:
q; puer non posset eam apprehendere: ꝛ tũc po
natur uentosa panaaliqui apponunt cupidam
glandium calefactam valde: aliqui sugunt eam
cum cannula. Duq modo q; extrahatur suffici
ad factum.

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright Biblioteca Queriniana Brescia.

Amille eget quan

doqꝫ ex uberāde lactis: nas lac frequēter exiccat in eis, z pueto nato deficit nutrimētibuic aūt dispositionī sic fuccurrēria antiq ad cā fm naturā ordināt mālle. Sera pio in hoc dicit o ipsumm cōe generat lacē: et id facit optimum stuuiale fm Auicē. Et dixit et malia augmētā facit in lacte e propēie fumitat eius: z ipā et cocta cum radicibus qī illa decoctio bibatur provocat lac. Embrace et facit lac folia z semen alfee qī bibunt laudat et Serapio in generatione e multiplicatione lactis apium z apium aquaticum e eurucā z feniculus et anetum cum herbe sunt virides e nōn siccemā sicce lac excitantqz et tunē de anēto sicco quā do anētū siccū in aqua buliqit z bibāt decoctō eius provocat lacāniūm insuper lac multiplicat.

Et Serapio dixit qꝫ exiccat libidinē dixit et feniculus bonū thōs generat lac quando sumitur in cibo z semen eius: z facit boc quādo sūt in potuz z quādo decoquitur cum cedeo. Et decoctio feniculi agrestis e ppie radicis e foliorū z provocat lac e ēs spīē e radices fē bis provocant lac. Dixit etia rasuntī e propēie silnestris auget lac. Et Bartho. dixit qꝫ eius vsus frequentes, dixit cetera augmētum efficit in lacte. Dia. dixit diaffica i. cum copia lactis sumdit: dixit iterum radīx e folia papā cocta cū prisana lac mulieris auget. Serapio dixit papauer ru bbum lac augēt verū. Dat. videtur velle qꝫ fir ꝑ possum. Et dixit etam fic sodbrunōes facit et farina frumēti cū qua semen feniculi est de coctum lac multiplicat. Et dixit etam succus baccarum bricōie. cutis albe qꝫ lac uberēs fīe cis reddit. Et bartho. dixit qꝫ idē facit succū baccarum datus. cum prisanā. Auicē. dixit quā do aqua ordei bibit cū semine feniculi facit habundare lac: hoc ē expertum dixit et qī bibit succus uitis albe cum frumēto decocto facit ex uberare ex hoc expertum est. Dixit et galēn. minus agri cāti multiplicāt lac minuendo ipsa ma sicci eius potio. z ijs ipsa ad. z. ij. dixit etia de pacilo imaginis qꝫ facit habīdare lac. Et dixit et Auicē. qꝫ mamillas blandis manib' fricare lacte efficit multiplicāt et ceriū cap. sexto. Dixit alcbi. basilicē provocat coitū z lac provocat: z postea subdit qꝫ exiccat sperma. Et ad hoc dico ego qꝫ hoc facit fm qꝫ datur viriū nel siccum. Dixit et qī accipiat de medulla melongianum decocta. z. ij. z cum vino diffoluit z datur ad potandum mulieri non bibti lac provocat z venīre facit. Dixit et qī casciū recōdīne sale coquātur in aqua z datur lactanti mulieri augmentat lac. Auicē. tamē hoc vsqī ab vsu te de caseo. Et dixit et dia pdicis solutā cū adipe anterio mamissq; nutricum inuncta copia lactis educunt. Et ego dico qꝫ mamillis ex isto fricatis. Et dixit lumbaci terre trita z bibiti lactētiq cum vino multum lac educūt nutricib' Bal. dixit in 7° feniculum est lactis generatiū q̄ non facerē si fortiter siccare. Dixerūt eius aliqui antiqui qꝫ mamillas lacte replet lactuca z in hoc fm ipsos nebementer opatur. Et Serapio dixit qꝫ qī ipsa decoquitur in hoc est magis innatiua. Et Bartho. dixit qꝫ sū lactuca domestica neqꝫ ipsa multum etiam comedatur. Rasis dixit si oes oī die i potu ex semie pīlii non triūsqī ad. z. s. cum vino fiat lac multiuꝫ Albertus et Dia. dixerūt si obstillatio eis nō le poterūt par lac multum. Et Bartho. dixit qꝫ post ipsum bibatur vinum qꝫ expertū ē z mulieres bonoriens. hoc remediū habēt.

Cap.° 5.° de exiccatione lactis cū expedit.

Ac sepi' in mamil

lis rīn enderatur multarī egritudīus in eis fit cū ē q̄ aliqādo nō nūt' necessitatis exiccandi. q̄ generandi. Auicē. dixit menta multiplicatu in potu lac exiccat. Alcbi. dixit qꝫ semen apii domestici exiccat lac. Serapio dixit semen nigelle qndo plurribus diebus potatur. Et Bartho. dixit qꝫ bibatur cum pulla vel a ceto liphato. Et dixit etiam qꝫ lac in mamillis exiccat cus adfit necessitas exiccandi emplastrū factum cum sola farina fabarū e superposita mamillis qꝫ fum experimo aut fanie et mitīcentur. Et idem dixit Dia. z Bartho. dixit qꝫ ponāt cus cortice fuo. Dia. dixit fel vini mamillarum lacti bu. cōpēsit. Et Bartho. dixit qꝫ non fit adhuc fanicri et trita z superposita mamillis lac etiā cerent vel cum difficultate z ita patiens mori etur. Et ego ita midi mori bomines z mulieres. Et Albuca. hoc testatur aliquos ego uidi curare z curaui de illo casu ut dicam nobis in fine capitulī. Et ideo est secūrum qꝫ isti tales faciunt se curare aut isti nunq̄ dimittāt bracha le. Secundo nota ut dicit Auicenna: fissura in rupturā non curatur per deficcamia nec alio modo ut dicit Dabiabas in. 14.° Fmone parti secunde. Tertio nota qꝫ dilatabilia aliquando curatur per deficcantia propte quando est tenera quia nouā z in pueris. Non autem curatur quando est antiqua ut in sembus z dura quā magna. Dico cum medicinis cum incisione sic z Theodoricus in b.° dixit qꝫ illi qui dicunt ipsam curare in omni tempore decoqrādo sunt Guido autem dixit. Ego nunq̄ uidi autem magnam complexes curari. Afran. iactat se in boc curasse cum medicinis vnum sexagenarium et alium quadragenarius de magna z completa ru prera confidera modo tu in boc primis magis credo. Bunnus tamen dixit qꝫ si ipsa fuerit ex generatione ipsa cum medicinis non curatur z hoc est verum z ratio est in prompta considerati. Quarto nota qꝫ curatio rupturarum cum ēcisiones lice fit pstulis est tamen ambigua et periculosa ut volunt Albuca. primo propē spasmum. Secundo propter dolorem. Tertio ppē fluxum sanguis. Quarto propter timorem medicinis intestini. Quinto propter periculū amissionis generationis z curam sciunt facere recusā runt. Quinto noa qꝫ incisio non debet fieri in homine debili neqꝫ in sene neqꝫ in homine male complexionis z in homine tuffculoso. Sufficit tamen eales preferuare cum medicinis z dimittere eos viuere cum sua hernia. Primo non debet fieri in homine debili: quia dolores neqꝫ passiones pati possit. Et per eandem rationem non debet fieri in homine sene neqꝫ etiā debet fieri in homine male complexionato qꝫ illi tales semper sunt repleti z semper habūdāt in superfluitatibus quapare timor est de apostate loci neqꝫ et in tuffculoso qꝫ timor de nouā apertura propter tussim. Sexto nota qꝫ ut dicit Bunnus z Bul. qꝫ non fiat sita cura per incisionem nisi per hominem qui nidcrit eam per bonum ingenium magistrum facere; cum boc qꝫ habent bonum ingenium z iuxta se habeat instrumenta apta ut est rasorium cauteria ac pulvinis constrictiuus z sic de aliis. z nō qꝫ tempus apiu ad hoc est tempus ueris z autūpni z sub cane z ante eanem purgationes sunt molestē. Cura ista habet duas intentōes. prima consistit in mundificatione z ocea. fcda in localibus.

Prima intentio completur cum medicina curante ipsum corpus ut cum diafuticione uel cū pillulis aggregatiuis z cisteris donec corp' fit bene mundū. Sīt autem comestione sint sobrii et a magna potatione: se cauent. tamen facta incisione ipsi cum fuerit sane. Sint et isti qui uadē per aliquos dies. respciant se a cibo initiatis ut sint fabe diminūt fructus recentes rapas qꝫ ista nimis humida sunt: z labrica panem azimi z crudi z carnes porcinas pisces cascium et lac diminūt non potent aquā potam neqꝫ vinū nūm aqua ferrata z vinum grossum contenit eisauster. z pluria grauat eos non silent neqꝫ clamēt teneant ventrem mundū cum clistera.

Secūda ēcisio completur modbus modis. vno modo cum medicinis. alio modo cum cirugia et manuali operatione. Cum medicinis sic fit facias aperi eminōmias intestina cū mania ipsis intromissis facias ipsum eleuatum cum tribus esse et depressum cum capite: consequēter fomentur locus cum vino et aceto decoctis nis gallarum nucum cipressi et aluminis deinde apponatur de super in loco in quo apparet eminentia extensum in aluta in forma scuti remuetur autes de. viii. diebus in. viii. Et nō. qꝫ in eleuatione emplastri debes tenere digitum tuū locus ne ppter adhercnia emplastri mirach ele uetuirer amēqꝫ moueat fe de lecto fiat remutatō et consequēter ligēt emplastrū cū bracbali artificialiter facto de panno tripticato cū scuto puo fm inguinis quantitatē et bēat cingulum legati retro et ligetur stricte et cū cotone defendat ne bracbale ipsa excoriat. Et qī isti uolūt ascellare

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Minotta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

teneant manum africam super locum. Et si sint
pueri potentur ⁊ non moueant se nisi minus q̃
poterint. consequent administretur potio sua de
mane consolidatiua cum vino nigro stipticoe
sic sito modo transeat per. 30. dies. et postea inci
piat incedere paulatim et non dimittat bracale
uerum per alios quinquaginta dies. Sono mo re
cipam emplastrorum ⁊ potionum i empim de
pelle arietina cõe ⁊ oliuas boc. ℞. picis naual. ℥.
v. colophonie. ℥. iii. litargiri opponaci armo
niaci galbani bdelli mastices terebintine an. ℥. i.
boli ar. san. drabure farcocolle aloes succorum
mumie aristol. centaure uitrisip consolide: fu
mach. berberis mucie cipressi galla: psidie: ver
mium terestrium an. ℥. ii. sanguinis humãi gluti
nis piscium vlici quercus an. ℥. i. ℥. pel arietine
coce et aqua plumali ⁊ aceto usq; ad solutem
lb. ℥. diffoluantur gũme cum aceto ⁊ conficiant
ola cum glutine liquefacto ⁊ fiat emplastrum.
Emplastri aliud. Rasi. Auicen. Brunu ⁊ rhe
ofeotis. ℞. mucie cipressi aceae gallarum balau
stiarum an. ℥. v. oraganti mirre farcocolle thuris
gumi arabici an. ℥. ii. sanguinis draconis. boli
ar. aluminis saloes mumie an. ℥. ii. pulueris situr
fubulissime ⁊ cum aceto incorporetur ⁊ fiat em
plastrum ⁊ applicetur cum panno. Potio istius co
uenions est ista. ℞. de tribus consolidis sigilli
sancte Marie uitrisip plantaginis valerianę pi
pinelle an. ℥. i. mucis cipressi mucis musciate cina
moni reubarbari assi fricius tamarici semen
nasturcii cimini preparati cum aceto coziandri
an. ℥. ii. san. dra. thuris mastricis mumie terre si
gillate boli ar. picis farcocolle oraganati an. ℥.
i. fiat pulueisoe quo potur omni mane. ℥. i. cum
vino nigro stipticoe. Electuarii istius coueniens
potest esse istud. ℞. pulueris mirtillor. pulueris
plantaginis uitrisip consolide gallarum balau
stiarum mumie cinnure anaa. ℥. ii. melle fiat
electuarium. Etiam isti pulueres possit poni
in ferculo ⁊ uti eis: et possit capi de mane. ℥. i. cũ
brodio vel vino nigro. Aliud emplastrum. ℞.
mumie colle carte anaa. ℥. i. boli ar. aloes anaa. ℥.
mastricis thure oraganati gumi arabici an. ℥. ii.
picis nauali. ℥. v. colophonie. ℥. ii. diminutur colla
in aceto per bocam ⁊ postea liquefiat in gasola
ad ignem cum pice nauali quibus liquefactis ⁊
ponatur ab igne ⁊ incorporetur cum pulue alia
rum rerum et fiat magdaleon in aqua frigida.
Aliud modius cure est iste suppofito bono re
gimine et dictum est: ⁊ ipso quiescente et iacẽte
per. xxx. dies reducto intestinio accipiat quotidis
mane e sero unum. Almatoc calidus cum vio
decoctionis epatice terrestris ⁊ super locum rup
ture per. xvii. dies. de 4°. in 4.° remutando po
nat emplim factum de diamãte grosso mo pul
uerisato ⁊ cum apficon malazando. Et p̃ea
per quatuor dies continuet emplastru dictu de
ruptura ⁊ ligetur cum brachali dicto ⁊ curabit.
Fundamentum istius est. qz in illio quatuor
diebus adamus atrahit in loco rupture limata
ram ⁊ in alio quatuor diebus emplim ⁊ ideo i
fine buius tẗporis reperitur super locum. Et si sint
pueri potentur ⁊ non moueant se nisi minus q̃
poterint. consequent administretur potio sua de
mane consolidatiua cum vino nigro stipticoe
sic sito modo transeat per. 30. dies. et postea inci
piat incedere paulatim et non dimittat bracale
uerum per alios quinquaginta dies. Sono mo re
cipam emplastrorum ⁊ potionum i empim de
pelle arietina cõe ⁊ oliuas boc. ℞. picis naual. ℥.
v. colophonie. ℥. iii. litargiri opponaci armo
niaci galbani bdelli mastices terebintine an. ℥. i.
boli ar. san. dra. thure farcocolle aloes succorum
mumie aristol. centaure uitrisip consolide: fu
mach. berberis mucie cipressi galla: psidie: ver
mium terestrium an. ℥. ii. sanguinis humãi gluti
nis piscium vlici quercus an. ℥. i. ℥. pel arietine
coce et aqua plumali ⁊ aceto usq; ad solutem
lb. ℥. diffoluantur gũme cum aceto ⁊ conficiant
ola cum glutine liquefacto ⁊ fiat emplastrum.
Emplastri aliud. Rasi. Auicen. Brunu ⁊ rhe
ofeotis. ℞. mucie cipressi aceae gallarum balau
stiarum an. ℥. v. oraganti mirre farcocolle thuris
gumi arabici an. ℥. ii. sanguinis draconis. boli
ar. aluminis saloes mumie an. ℥. ii. pulueris situr
fubulissime ⁊ cum aceto incorporetur ⁊ fiat em
plastrum ⁊ applicetur cum panno. Potio istius co
uenions est ista. ℞. de tribus consolidis sigilli
sancte Marie uitrisip plantaginis valerianę pi
pinelle an. ℥. i. mucis cipressi mucis musciate cina
moni reubarbari assi fricius tamarici semen
nasturcii cimini preparati cum aceto coziandri
an. ℥. ii. san. dra. thuris mastricis mumie terre si
gillate boli ar. picis farcocolle oraganati an. ℥.
i. fiat pulueisoe quo potur omni mane. ℥. i. cum
vino nigro stipticoe. Electuarii istius coueniens
potest esse istud. ℞. pulueris mirtillor. pulueris
plantaginis uitrisip consolide gallarum balau
stiarum mumie cinnure anaa. ℥. ii. melle fiat
electuarium. Etiam isti pulueres possit poni
in ferculo ⁊ uti eis: et possit capi de mane. ℥. i. cũ
brodio vel vino nigro. Aliud emplastrum. ℞.
mumie colle carte anaa. ℥. i. boli ar. aloes anaa. ℥.
mastricis thure oraganati gumi arabici an. ℥. ii.
picis nauali. ℥. v. colophonie. ℥. ii. diminutur colla
in aceto per bocam ⁊ postea liquefiat in gasola
ad ignem cum pice nauali quibus liquefactis ⁊
ponatur ab igne ⁊ incorporetur cum pulue alia
rum rerum et fiat magdaleon in aqua frigida.
Aliud modius cure est iste suppofito bono re
gimine et dictum est: ⁊ ipso quiescente et iacẽte
per. xxx. dies reducto intestinio accipiat quotidis
mane e sero unum. Almatoc calidus cum vio
decoctionis epatice terrestris ⁊ super locum rup
ture per. xvii. dies. de 4°. in 4.° remutando po
nat emplim factum de diamãte grosso mo pul
uerisato ⁊ cum apficon malazando. Et p̃ea
per quatuor dies continuet emplastru dictu de
ruptura ⁊ ligetur cum brachali dicto ⁊ curabit.
Fundamentum istius est. qz in illio quatuor
diebus adamus atrahit in loco rupture limata
ram ⁊ in alio quatuor diebus emplim ⁊ ideo i

retur de iste modus ponitur a Lanfrancho. Sed
tus modus est iste: incidit iste carnem mirach
⁊ ligate eidimum aliquantulum cum filo duri
stricte: ideinde sunt vulnus ⁊ dimittunt intus si
lum: ⁊ ita corrugantur ⁊ constringitur didimus ꝑ
longum tẗpus. Nota q̃ aliqui istorum mo
dorũ sunt mendosi ⁊ aliqui non quia quatuo
non sit mendosi. Duo aut̃ sequentes mendosi
sunt: Et ratio qz ista curatio est medicus ex q̃
potes sequi ⁊ reuerti iterum egritudo sed ex pa
mis quatuor non potest reuerti et duobus vlti
mis: ergo cum istorum duorum modorum est
mendosa. Nam in primis modis quatuor tota
liter fozamen per q̃ intestina descendunt remo
uentur. In duobus vltimis remanerunia ergo mẽ
dosa est. quo quo nõ bene ⁊ q̃ didimus totaliẗ
non incidatur cum cauterio. ꝑter seruare virui
tem testiculi. dico q̃ cura est mendosa. Si ci
ra ergo debet esse perfecta os q̃ virtus testiculi
perdantur. ꝑõ aut̃ nõ cum vno testiculo genera
rem iam vidi vni multi sunt castrati ex vno latẽ
⁊ conciplunt ⁊ multi oriuntur cum vno testiculo
sotiuntur iam ter ego vidi ⁊ generant ⁊ ergo te
ticulus ille recepiat aliquales influentiaẗ a p
nibus sui vicinis tamen cum aliquali antemato
ne remanet. ⁊ ꝑo certo ego puto istum modum
securiorem. facium cum cauterio ꝑ ꝑpo quo
nõ bene q̃ ista opatio non debet fieri in rupura
magnaẗed in parui fic. In magna aut̃ fit cum
ferro: ideo dicit Auicenna intelligens primus
modum q̃ nullo mõ huic approximetur ferri.
Nota etiam q̃ modus ille qui fit cum ferro
ignito est bonus veruntq; ignis est terribile et
multi abhõnt presertim eius. Elegerũt mi
ti antiqui illum de cauterio ꝑ ignis. Nota autem
q̃ os q̃ nõ fit medicus ⁊ cozosiuo qui melꝰ
est multiplicare vices q̃ quantitatem. Et dicit
aliqui q̃ ꝑfunctum in hoc habs principali op
rio autem ipsius est bona. Et si indocte appro
ximetur cõmouet febres ⁊ accidẽtia mala. In p
na autem quantitate facit operationem magnas
maxime turcia membra principalia. Et ideo fa
cias defensium cum aceto ⁊ solutio ⁊ alius in
frigidantibus. Dicta autem cuius sit ac si haberet
febres. Nota etiam bene q̃ operatio cius du
rat per tres dies: ideo os q̃ de tio in tertium
reapponatur. Et nota q̃ ⁊ aliade vile ipsũ co
aigere cus opio uel cum solatri succe aut cauliũ
qũ operatio est tutior. Modus ergo operan
di cum cauterio iudicio bonus ⁊ honestus non
vsitatus sitio ẗporibus empiricis operantis
est iste. fiat ergo in istis purgatis debita ut dicti
est ⁊ similiter dieta eroum sit bona resupinet pa
ciens ⁊ reducatur intestinum ⁊ radatur tota alia
paro inguinis: deinde reducatur testiculus supe
rius qũ fit possibile supra os pectinis ⁊ signet
cum encaustro aut carbone circuitus testiculi et
reducto testiculo in bursa ponatur ruptoziis ad
quantitatẗ vnius parue castanee q̃ sit de lapde
calce viua cum modico de salina super locum
signatum i medio ossis pectinis. ꝑe virgas ad

primũ digiti ⁊ circũda cum aliquo circulo ⁊ ꝑ
no incerato aut de aliquo glutino facto totaliter
ut non transeat vitra signatum ⁊ ligetur ⁊ firme
tur cum bona binda ad modum brachalis ⁊ nõ
moueatur de loco nisi ꝑstinin est ⁊ dimittatur
ibi per vnum diem naturale. In castratum fol
latur ligatura ⁊ moueatur cauticula ⁊ inuenie
etsara magna ⁊ tunc incidatur per medium vel i
medio fin transversum ad quantitatem vni grã
ni ordei vel siliginis ⁊ fiat fouea vel cauerna in
qua ponatur quantitas medii grani frumẽti ar
senici pulueristi represtii cum succis aut opio
tũdẽ quantum eit arsenicum aut indoluto in
modico corone madefacto cum saliua. Hec
cooperatur cum cotone. deinde inuingãt circus
circa cus pupellorum ⁊ deinde ponatur pannus ilis
fi in aqua ⁊ aceto aut cum ouoz albumine ⁊ lige
tur cum binda scutali et firmatur retro in braca
li et iacẽat super dorsum in lecto de matratio ⁊
qualibet die possunt panni tenouari et semper
videre q̃ intestinum fit reductum. cozosiuu. si non
remouentur de duobus aut tribus diebus
vsq; quo dolor fuerit quietatus et cozosiuus re
muetur terum augendo foueam magnã. Iace
rando magis q̃ incidendo. ꝑter singulos. ꝑ po
natur de puluere ut ipsis et remouentur ⁊ esca
ra in circuitu quãum fit possibile ut libere mõ
mur et operatur in profundo et ita cõiunc fiat
quotisq; caro mirach tota fit cozosiua usque ad
didimum q̃ cognoscitur per solationem buste
testiculorum et per dolorem parti posterioris et
q̃ in fissura inclebitur sub albaet est didimus
in ipsi fissura q̃ diginus non potest ire ꝑ per
bursam ad didimum ut solebat neqs etiam tunc
intestina possunt descendere. Et nõ q̃ bõ cu
ter est factum in duabus septimanis. Postea
procuretur calus esare si ipsi placet et affingia
mur bonis seu aliquo ligniolo per unam septima
nã. Et quando cecidẽt escara videbitur didim
albus ad modum unius canalis facto boc põãt
de pulure arsenici magis depressi ⁊ minori qua
titate cum cotone super didimum et defendatur
ac et mitigẽt cum fortioribus aut et oleis papa.
Jusquiami mandragore. eo q̃ didimus est ma
gis sensibilis q̃ caro et maiori indiget exiccato
ne mitigatione et magis cauta operatione. ꝑpe
nenas et nerucs qui sunt iuxta eum et defendẽ et
bene ne cozosiuum tangat carnem sana et ipso
ꝑ preparato fiet usq; ad fecidã mutationẽ. et
tunc scindatur didimus fim longii et ⁊ foueo po
natur de puluere cum cotone: et in continuetur
donec tot̃ didimus aut maior pars eius sit coz
rupta q̃ cõiter. fit in diabus septimanis et cog
scitur boc per maiorẽ tumorẽ testiculorũ et ma
iorem dolorẽ dorsi et partis posterioris. Et nõ
bene q̃ si necessarii ⁊ ꝑter magnitudinem di
dimi ut melius cozosiuatur facere duas aut tres
fissuras fiat fin longitudinem in quibus ponẽ
de cozosiuo semper cum cotone. Et si contin
gat modo q̃ aqua descendisset in oscum ꝑonãt
proba per medium didimi versus bursam et tũc

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

eleua burſum cũm manu ipſo iacente: et poſtea
procuretur caſus eſcare ut dicti ſũt. Et qũ locus
erit mundatus et apparebit carno rubea incarnet
locus et curetur curatione aliorũ vulnerũ qui tic
ſignum erit q; didimus ſit totus inciſus. Et i
cipiat tunc aliqliter paulatinetamẽt a ꝓtes braca
le per.xxv.dies. Ego ſe inuenio q; unus parciſi
ſio tenebat aliũ modũ qm apponebat rupturaus
ſuper locum et non faciebat eos egdere. Immo
per ciniratem uel caſtrum transiebant ut obluuſi
cerentur moleſtiam cozoſiui. Ego nõ laudo
hoc niſi fuerit ſecunꝰ q; intellectum nõ poſſit
ampliuꝰ defendere. Et cũ hoc magiſter iſte
nullo modo curabat caſtim eſcare: ut dixi q;
erat faciendũ, et ipſũ dimittebat cadere ex ſe. In
ctẽio ſtia erat ut apparet nibi q; eſcara defendẽt
carnem a reliquis cozoſiuis. Ego et nõ reputo
hoc bene tutũ. Et rõ q; ſtante eſcara ſatis diffi
cile eſt cure quãdo erit operatio in didimo et qũ
erit cõplera. Si aũt eſcara ſit remota oculus et ta
ctus teſtificantur ſeiratẽ nõ operationis. Erat aũt
operatio ſiue ſtes octo ſeptimanarꝰ et ſtẽ bene tuc
cedebant. Ego et inuenio alia operatõem tuio
rem q; breuiozes: modus eſt ille remota carne
vſqꝫ ad didimũ ut dixi: et cauſtico appoſito le
mel ſuper didimum ab illa hora vltra operatoꝝ
ſiuã faciebat eũ cauterio cuno cũtinuũ ſcu
rebat didimum. Eſt. n. iſta operatio breuior: et
curior. Dalat ab hoc ad duo primo ad tertia ſem
ginuꝰ. ad maiorem profundãtem ꝗr melꝰ
eſt ꝗ operari. Ego ẽ inenio alios q; prima op
atõe ruptoꝝ cũ cauſtico ſemp pcedebant et de
ſt in ſ cauterizabant. z dicebat ille q; hoc nulla
ad tria pilo ad tertia ſanguis. Ro ad maiorẽ pro
fũdationẽ. ad remotõem eſcare: q; cauterium
reiteratum ſemper remouet de eſcara pcepitte:
eligas ergo ex ẽ illũ q; plus nibi placet. Sũ po
ſitoꝝ ri aliqui accidit aliq; accia mala accituũ
et roili iſtũ. nocebo ꝛc fuccurrẽ pto cõtingit q;
apponitur plus de cozoſiuo. Ego q; ſp nõ pũt
cõmẽtũrari medicine ſic q; nimius moleſtatur le
uetur locus cum oleo zo. uel cũ vino uel cũ alio
liquore. z de ſuper ſumẽt cũ oleo rosat. vel
uel de nenuff. z ſic de ſtibꝰ. ſcdo cõtingit q; bur
ſa teſticulorũ fit inflata. z dolozoſa ſuccurretur
cũ cpto facto de malua i uio. z plantagine cum
fur fure vel lentibus. z oleo. Si aũt ſi poſſi
reſoluꝰ. ſed ad ſanem cõuenit maurere cũ aſſi
gia pozci z galline z ſemine lini. z cũ radice mal
uauiſci z ſtibus. Et ſi ſanẽ faciat aperiatur in
baſſiori loco z mundificetur z ſanetur ut alia vl
cera. Tertio cõtingit ſtupꝰ ſuffuꝰ nimio moleſtia
qꝫ vene cũ dicũo ſit coniuncte. Succurrat
cum pulue cõſtricũo ſepe dicto in ꝓpio. ca.
cũ albumẽ oui aut et ſuccurratur cũ pulue viri
oli. z calce non extincta aut et cũ arſenico ſpato
mõ dicto. 4.ꝰ contingit q; iſti ſint frebzientes.
Immo ego vidi ſemper febrientes. Regan
tur tunc iſti cum ſirupo de violis uel nenufaꝛ
uel ſimplici acetoſo z eũ aliuſficiat alii febrieꝛ
regũtur. 5.ꝰ cõtingit q; iſti ſint ſuffuſcos fuccur-
ratur iſtũ eũ diadragagando aut cũ diapendio
ne z pcꝫ mungunt cum butiro z oleo violaꝝ
aliũ ſ.5.q. vidco neceſſitatẽ: qꝫ cõtingit q; uon
eorum ſit conſtipatus: ſuccurrat iſtũ cũ caſſaſi.
aut fiat clyſtẽ aut ſuppoſitorium qui dent pillu
le cões vt uideur operãt. 7.ꝰ iſtũ cõtingit ſepe
fluxus ventriꝰ ſuccurratur iſtũ cum diacotoni
tate cũ zucharo aũ coeliõne. Et valet ſemẽ pla
tagiõ datũ cũ vino auſteto q; ſingulare remedi
um ẽ. Et valent trocyſci cõſtricũi ſicut ſũt trocy
ſci de cerabe z ſic de alijs. Si nõ contigat q;
iſti fint agri in ſingle z nõ in burſa teſticulorũ
tunc iſtũ ſuccurratur ſicut dixi ſupra in prima p
re cum medicũ z ligamẽtũ z iacẽt z nõ moue
ant ſe z cplaſtra z alia medicine dent. Ego iſtũ
cõſiuꝰ facẽ mũ brachale ſic. Capio vna faſſiã
longaꝫ ſuno extremo pono plumaceolũ z mini
ſter unus ipſũ tenet. deinde faſſiam inuoluam
voluo intra coxãr: reuoluo ſuper plumaceolum
z ſic renoluo circũ q̃qꝫ ſtringo dõdele ego ſuo
caput extremũ faſſie: dõdo ſuo caput q; tenebat
miniſter in manũ. Demum ſuo faſſiã in ſimul
ne vna pare ab alia cadat: deinde ſuo parẽ que
voluit coxe cũ parte ſuperiori cingente ipſum z
ſic de.xv.diebus in.xv.muto eiuſdẽ aũt faſſia ex
panno ſe non relaxante.

Cap.ꝰ 2.ꝰ de caſtrandis hominibus.

C Aſtratio in homĩe

aliqũ eſt neceſſaria ꝓpter multas ne
ceſſitatẽ aũt i bole illud q; naſale ẽ in
homine z ſpẽm humanã conſeruat. Eſtratõ aũ
ſit duobus modis. uno nõ per attractionẽ: alio
modo per inciſionẽ: operatio que fit per attrac
tiones fit iſto modo. faciũ aũ ſedere in aqua ca
lida donec teſticuli mollificentur z pendẽt de
de ante eos taliter q; ſub manu tua non appre
ut a mplius z buuiſinõ eſtratio q; pueris cõue
niens. Eſtratio que fit per inciſionem fit duo
bus modis. uno modꝰ ẽ ut incidat ꝗga cũ teſticu
lis. Et aũ iſto modo ligetur virga cũ teſticulis
in radice ſui: deinde in loco ligatũ eius cum ra
ſorio tenaciter incidatur deide ſtringat ſanguis et
curetur ut alia ulcera. Alius modus operandi eſt
ut teſticuli cum mũ tua trahantur ad inferiora
deide ligentũr ſic leide ſuper umũ quãq; teſticu
li ſectione una et excoria donec egrediãt. de
inde amputa eos ſiue unlnus: cura ipſũ curatõ
tione alioꝝ vulnerũ donec ſanet. Et iſte modus
bonus ẽ alius mihi non placet.

Cap.ꝰ 3.ꝰ de hermofrodita.

H Ermofrodita ẽ paſ

ſio naſle in naturalis z turpiſſima in
uiris. Species aũt in uiris ſũt tres.
Et prima ẽ que apparet in cute teſticulorũ q; ẽ
inter teſticulos puos in figura quaſi ſicut vulua
muliebris z ſunt in ea pili. Secũa ſpẽs ẽ ꝑ eiuſdẽ
modũ per cam iñ ſiui urina. Et tria eſt ſimilis
ſcde z ñ pale totaliẽ ſ ñ ꝑ exit uria. In mulieribꝰ
eſt ſola una ſpẽs: de.a. nulla mulier. i pectine
z pendẽtiũ uuria ſicut in pueris pendent. Et
ſe tria corpora quoꝫ unũ ẽ ſicut ꝗga z duo ſicut
teſticuli. Et oẽa iſte ſpes curantur z ſanant ꝑer
illã que fit in uiris ex qua exit urina. Et modus
curatõis ꝑius eſt ut ſecõ illas carnes ſuperfluas
ſectione qua nõ remanear ex ea aliqd: deinde cura
locũ ut alia ulcera curantur donec ſanetur.

Cap.ꝰ 4.ꝰ de generatõe lapidis i ueſica z rẽibꝰ.

C Apitulũ de geneza

tõe lapidis. Lapis ñ ſolũ generaẽ i renib
z ueſicaꝫ ſ z i uiciũ ſui. Ga.ꝰ. z
.vi. interior. z aliqd in pulmonẽ. ide. 4. interio
ri z in epate ẽ in alijs nibus ut de ipſo ꝑdiau
dꝰ. 4. Fimone pſe partꝫ ego ꝓ boc uidi ꝑnum
q; ſpuũ uiuũ lapides ꝓ certo. Cirugie ãt ñ bs
intentũ de lapide renũ nꝫ de lapide aliaꝫ pũ i
trinſecuꝫ cũ baſtcio cirugie iſti ꝑ cũ curaꝫ gra
ſi neceſſitatẽ aliqd dicũ. gnãt de lapi in ueſica ſ
Dalinbaldus. z ſcopę hujano ex ma grosſa uiſco
ſa coadunãte meatuũ ſtricta ea fudẽ. z a cũtra
te loci effecmaliꝫ ut clare declarat Galanus. ſcdo
ſ ſ ſ

Et quinto utilitatis galt. precipit semel in mense. Dicta eorum sit talis dimittant ola q̃ possunt lapidem generare ut sunt secundū Rha. & Auic. Cibi grossi quales q̃ pane asinino & crudis carnes vaccarum & anium paludestrium: pisces & fruct. acetosi & virides: cafeus humidus & q̃ turbida & vinum grossum: aqr turbidum & generaliter relpiciat se ab omnibus rebus viscosis & difficil. digestionis & ab omni crapula & repletone. ita voluit. Rasl. libro diuisionum. Cibus aut & amicgdale sistici fructus capparum passulee fimilia (pluri vti s tuto possit apprehiri in mente Hal. sc. o alimentorum. R. refono autes possunt apprehiri habent autem virtutem diaforeticam vrinatiuā atq; lapidis vesice sanguinis. vt. s. farmacopum. vtile. Galt. vtilius laudat Auicenna & Aggregator confirmat omnia quē ista moderate sunt virtutis. Alia autem sunt magis violente virtutis velut sunt pulegium fecilus. Anis cicerum rubeotum. ista autem raro vtiq; a cibo sūpe dbet administrari ne adurat. Figules & renes calefaciendo ledant: et ne uelocitatem latuosis cibum indigestum deducant ad epatis ad loca vrine. Rasal. dus aiit dabat boc. R. ra. cera nigra sine rubea: e remollantur in aqua reini per noctem. nel in aqua dulci. deinde bullant duabus ebullitionibus cum pauco petrosilino & addito modico de pulliere nardino & coco: e tu no albo administretur. Dusti alii addiderūt faciunt & gramine mundato & cimio: i bieme et aliqui in ieme apponunt succum limonum aut aranceorum semen melonum: mundificat emplatis potio venas capillares epatis: e renis mediatis: ita preferunt a calculo ut affirmant diacalamentum: diacimium sunt ex compositis naliibus. Colpleio autem locorum calida pōt corrigi cū oleo rosino. et scopionum: e epithimate & fandalis: e aquarum frigidarum. Reficiat tamē e animo usu sine excessu. Secundo intēto colpleur hoc modo. e primo dolore infestante fiat hoc balneum in quo coqre sunt herbe isse. R. longue canis. M. iii. vitrioli fine partiricie. M. ii. fanarinorum. M. i. aqr. M. v. leuis consquasata buliant vnico feruore in aqua simplici deinde totum in conca proiciatur & addatur lini. vini albi. e cum fuerit tepidum fedeat in illo & aqua fere attingat umbilicum hoc enim noa habiliter operatur mitigando doloxem et viam siue meatum dilatando e lapidem educendo dum tamen approzimeur moderate: hoc cōpleto et mitiuo fomiones medicinas possis approzimare vtaris leniuo aliquo vel diacatalicōe q dimittas medicinas attractinas. Isto conse queuter facto possunt dari diminuenes lapidē e debent dari poū eximum balnei vt est decocto cicerum graminis secundum galienum in ferro simplicium. Et Auicenna tertia ptimi laudat in omne decoctionem petrosilii. Et galeni. vbi supra multum laudat que non sunt calida sit sum mediua ut rades speragonum e rubia et bethonica potum e rubea. Et Barthuc do nominēsic sumpse laudauit nitrum combustum Auicenna in tertio enimerat radicem costi radi cem mbi semen alee radicem tribuli apius fo lopendrium virgam pastoris pentafilon poliū camepitedos radicem rasam & acori & ciperi et grana piperis & lapidem indaicum & cinere scor pionis leporum & sanguinem irci & simum gal li aut columbi & scarabeos exicacatos idest cantarides & multi commendant grillos exicacatos. Laiceas tamen e videas q̃ ista sunt be ne correcta & quantitas sit parua quia nocerent. Et non q̃ ex illis possunt fieri cō posita. Et Auicenna ad hoc ordinauit istam potionem. R. milii solis. ℥. v. capil. venetis ʒ. 7. petrosilini. ʒ. 4. fictus albo. 7. in numero decoqn tur cum septem libaque donec remanent lib. ii. e bibantur lb. ʒ. cum exit ab balneo. Sera experimentum ad boc sublime. R. feminis me lonum milii solis oauci nitri combusti an. par tes equales terantur & cribellentur e detur ex eo ʒ. iii. cum aqua decoqtionis cicerum. nigror.

Aliqui fecerunt aquam expertam R. : filum pendule lb. vi. radicum acori. lb. iii. saxifragie cum radice quantum de omnibus conquassen tur e ponantur in alembico e aqui fiat. e detur ʒ. 4. Auicenna vir magne experientie fecit hoc electuarium R. lapidis indaici gummi cerasorum lapidis spongie corticum melonum riquiritie an. ʒ. 4. amiladi an. ʒ. 2. dauci nitri vtra mari cōmibusti cum alcbitrar an. ʒ. 2. pincarum mis datarum amigdalarum exorticatarū an. ʒ. vi. Siruipi de liquiritia quod sufficit e fiat electuarium in qualibet ponatur. ʒ. ii. optimi balsamiqui in hoc: ut dicit est de melioribus medicinis sentur in vase vitreo. Dosis est. ʒ. vi. omni mane cū siupo miolis e quadruplo aque calide. Rasalidus de nulla nouia hanc etiam composuit R. milii solis amicos anisi maratri carui dauci pe trosilini apii cimini atteri leuistici cardamoni piperis longi siluestris montani seminis papaue ris seminis melonum seminis maluae granorum iuniperi baccarum cedr semis sparsi nucleorum perficorum e radicum saxifragie sinzberis ca lange cumini spice nardi calami aro. riquilitie ciperi acori fandalorum alborū ri. lapidis indici lapidis spongie rasure ebotis mazilliarū lucci. ana. partem. 5. cicadrum preparatum quatu ra vrinis partis fanguinis irci preparati partis ii. fiat pulluis de quo detur denuane ʒ. 4. cum vio albo. Rasis talem confectionem ordinauit. Recipe seminis melonum carpobalsami semis ratam dauci petrosilini aiisparum vnam coti cum radicis capparum corticum radicis oppo ponaci amigdalarum amararum baccarum lau ri squinanti ciperi spice cassie lignee scolopen drie barnid genuine aristologie rotunde aliari cordumeri bdelii armoniaci serapini mirre pi peris acori an. partem. 5. diffolutis gummis in vio subtili fiat pillule e dof ℥. 5. cū aq ciceri et ojus fomitficat illud medicamē cū balsamo lgt tumus at frangit lapidē ut dix. ga. 7. simplicium. Auicenna aliadd me licamen composuit experti ut dicit. R. cineri. niri cineri scorpionis cineri radicum capparum communis cuneris leporinis pio. spongie sanguinis irci cineris corticis cui lapidis indaici acori partes equales petrosilini dauci pulegii gumi arabici scolatecapipis an. par tes. 5. conficiant cum melle e conservetur. dof est a. ʒ. iii. cum aqua decoctionis tribulorum e ci cerum nigrorum. Ego et dico q̃ si lepus capiat e dbuerat fm se toti e detur pulluis ille ad qui tiatem vnius coclearis mirabilis naturalis experti est. Ad idem experta fm sonina genestre et bibita in potu cum subtili vino. Ad idem etiam expertum si gaseli nucis quādo nuces incipiūt quiri triturēur e exhibeantur mire valg. Ego hoc secti cum Rasalis diuretica confirmat eos in pa ti quantitate: laudant etiam agerard. o. so. e Bual. de fasc consueti et dare filantropos de scriptione Nicolai. R. vide receptā a Nicolo cum vino albo vel cum aqua pimentia. e nisi bonum effectum post aute exhibitionē me dicine frangentis e educentis lapidem: laudatur inuentio cum oleo scorpionum qui dicit. Auicen. s. canon. scorpiones in suo natuis sunt in lapidibus generatis i renibus e vesicis. equum remedium qui lapis generatus est. Thadeus fecit hoc emplm super locum. R. berbam fantionis partariam folia cucumeris siluestris: folia malue crauis: oporpanax mastum galluc e ex. R. milibus: e fiat emplastrum. R. oleum camo. ʒ. ii. olei rosi. ℥. i. vitellorum ouorum crudorū. ʒ. iii. conficiantur e cum panno applicentur. fomiones e equitationes vitentur vento fastides ab illo iusq; ad vesicam cum oleis calidis. vs cum oleo de ruta e de castoreo cuapoterit. Ut dicit Auicē. Ite oes sit medicine minuentes lapides: e multa alia expera possem ponere. Barthol. 8. va. e aliorum: sed ibi cirugico ista sufficiunt. Si dolor fuerit in renibus rōe lapidis ista breuiter sunt experta. R. corticum aulanac miscetur tri cū gumis amigdal. e et ista mistia. R. ʒ. i. et. ii. ta partis ipsius et fiū antropos miscentur e cum vino calido bibat: sola etiam patriaria calefacta sup tegula ignitam rorara ci aceto rembus ap plicet. Emptio ad idem. R. radici eupio radi cum tasti barbasti. e aiuecrecia camo. an. coqn tur adiuuicē e cum oleo de camo. fiat emplastr. Balnea ad idē. R. anationis vitrioli. an. coqn tur in aqua e post balneum fiat inuncio cū oleo de scorpionibus. Sua. Pari. E go nero in dolore consequete lapilli uel aranean inuenti utilissimus e subito. succi arnoglosse bibium calus et turbidū sicut exprimitur usq; ad ciati vnum

Ego hnc non video rōnem nisi forma ocul ta in hoc uelest e in quartana dicit gentilis ualere ossemel fui expus e sic inuenit. Ego sipli cia ng nominabo nec de eis facio mentionē. qr de eis fatis e facta mēto gratia breuitatis. Et i omio mirabilia a Bar. ne ma. omnia olio. In vna experientia pono ad frangendū lapidem subito tollatur fagnis totus unius leporis e cū ʒ. 7. radici saxifragie uratus in olla mdq; ex cinere boc ceoler ani cum ciato aque ca lide: Et ferē q̃ si lapis focarius in aqua poat cum aliqua quantitate bius pulueris in paucis diebus frangit uel oria. Aliud experimentū. R. radicum fanagi quum uis e coquatur in aqua usq; ad consumptionē medietatis ad post. R. biuius decoctionis parti. v. acetī squillitici pris o. opponaci. e radicis capparis an. par ti. ii. e fiat siruipus. Ad optime frangit lapidem in renibus e vesicis. In plenti sufficiant. Celeno ad operationem manualē. Una autem est operatio paliatiua. Alia autē uere e curatiua e non medo sa. In primis ergo eiaciuentur intestina cum cli ster. e in cristum: deinde fallat, infirmus nel monteat se fine inde e lapis ad collum uesice transeat: deinde preparet scapnum i loco lucido e in una extremitate fedeat uir qui teneat pane tem ante se ettus tamen ere cum binda lineā ad collum ut teta uesica sit declinis ad in feriōa aut uir qui tenet eum accipiat eius crura e ma zime si fuerit puer e leuet ad superiora neque dimittat ipsa donec operatio completur: deinde de ponge cum oleo digitum sinistre manus et intromitte eum in anum patientis e cū alia ma nu pzene ueticum super pectinem inferius e p quire de lapide. Et quando fiat sub digito mo dus eum paulatim ad cotum uesice: deinde pre me super digitum ipsum e impelle eum ad ine riora uersus locum in quo nis incidere e preci pe ministro tuo ut extendat testiculos e urgas ad superiora eum manu sua e cum altera manu remouear cuum que est sub testiculis a parte i qua fectio debet fieri e tunc incide super ipsum lapidem inter anum e testiculos non tamen in medio. Immo in latere sinistro natis e sic fe cito secundum longitudinem exterius ampla. E tertius tamen stricta secundum quantitatem tri qua sit possibilis egressio lapidis: deinde intro mitte vncinum concauum e extrahe lapidem e multoties ratione compressionis digiti lapis egrediturab ipso intromittisse infrunēti pre dicti. Albucasis dixit si nero lapis sit plus quam unus pecnas e impennas magnum ad eo nefice: neque super ipsum incide. e per hunc impelle parum. e sic similiter faciās si sint plures duobus. Extracto lapide puri fices locum e super ipsum ponatur pulnis con strictum cum albumine ouī e lugetur firmior e extendantur pedes e soluatur usque in tertiū diem. ut uolnit Rogerius. Post incisionem ponunt intellum oui in ieme e albumen in esta te. Et aliqui alii ut quattuor magistri appo nunt farinam cum siuppia. Ego autem ali ter operare: nam intentio mea est facia incisio ne extrahere sanguinem: e cum boc locum inear nare e cum boc prohibere apostemationem er go melius est omni tempore operari cum albu mine oui quam cum farina e cum vitello oui

In ieme ut dicebant alii nernm tamen.

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

Ego in ieme apponere albumen ouí cum vi
tello rōe frigiditatis repotia rōe mingationis
boletio usq ad incarnationem vri elius aut ou
putrefacti cāe ē humide cōplexionis est ē cō
silir considera ō fa. frumēticque est calide e hu
mide cōplexionis aūt nō incarnatius fit ut pa
nis loco suo nisi uel intelligere de farina nola
nili que calide constricius est. Expōre autes eure
partum potent e vinum non albumen sed rubeum
sit enam stipticum e bibitum cum aqua ferrata
kimphatum. Comedant etiam sobrie e ciba
ria eorum electa sint e paucarum superfluitatis.
Si lapis modo fit i mulieribus: fit necessa
ria extractio: licet raro lapsin mulieribus genere
tur e ratio est in prompturquia ostificia illarum
partium in mulieribus sunt magis lata. Ideo
superfluitates flegmatice minus tenentur: ideo
raro generatur lapis: verumtamē curatio in mu
lieribus est magis difficilis. Et ratio est quia
locus lapidis in mulieribus est magis remotus
a loco incisionis q̄ in viris: quare est necessē q̄
in mulieribus incidatur magis profunde: e in
hoc est timor: ut dicit Albucas. Si ergo assit
necessitas os te considerare. primo si sit mulier
virgo uel nōn q̄ fuerit q̄ o pōnit medie ōti
gitum in ano sinistre manus e querat lapidem.
Cum ergo inuenerit eū ponat sub digito ip
sum e gradatim ad inferiora pellat sicut pecce
ste narratio ponere oportuit ad radicem coxe: del
de incide supra ipsum sicut supra fecimo
nem. Si autem mulier fuerit corrupta tunc ē
cipe mulieri medice vel ni medice facias e ing
ras lapidem. cum autem inuenerit lapidem tpa
fuit eum ad inferiora ponere perueniat ad radi
cem coxe: deinde incide super ipsum in radice
coxe e extrahe ipsum ut dixi supra: e similiē per
oia facias. Si autem contingat q̄ lap. pper eē
parturientem timere ad uiganm signur nerius ne
scias ut non recedat: e postea fugendo extraba
tur aut tenacule longe e graciles imponantur ea
putur e extrahatur: aut ut dicit Albucas. gracilie
terebellum imponantur cum illo frangatur et
frustratim extrahatur q̄ apparet mihi satis dif
ficile aut in parte infriore nbi magis lapillus e
minetur incidatur fm longum e extrahatur e fuat
e breuiter e supra curetur e prohibeatur apostē
ma q̄ nāsci potest. Et si volo assi pōst i balneo
limitino e inungatur cum oleis limitis q̄le est ca
momelini anetini e sic de alis. Dicit s. prin
cipalē q̄ cura aliqsi illa erat paliaria boc e mēs
dosa. hoc ē ōtingit q̄ lapis in ānē magis q̄ non
pōt duci ad collū nesice i quo saluberrime pōt
fieri incisio cū collū nesice fit carnosū. Et q̄
pe illa pōt incarnari. Vesica ārē e nervosa e est lo
cus vrine. non ergo cōsolidat vū sepe vidi aliq
quos qui fuerūt incisi e aliqd de vesice fuit inci
sa e locus nunq̄ fuit cōsolidatus e per locus il
lum egrediur aqua fetus. Isti tales life
lices sunt e inepti semper. vñ 3po. vi affoissimo
ri dixit q̄ vulnus est mortale cum q̄ vesica
lisciam. Et. Doc etiam contingit q̄ cura ē men
dosa si esset in antiquo aut in alio non potente
aut nō volente sustinere incisionem. fit aūt boc
modo ponatur pacients i balneo mollificatuo:
deinde cū cauto. Et ā cauto tenta uel. pba e i fui
tare cuno ē quēdā grossiūs sicut par noster ne
ledat vesicam nel collū eē aut cū argalia. i. firin
ga inuncta cum butiro aut cū aliquo tuam oleo
intromissa per virgam ipsam de collo vesice ut
q3 ad fundum ipsius: aut ē fiat cū digitis ime
tis e limitis q̄ndā e idē facit. nō aūt permanet
lapis diu ifūdo vesice. Imo redit sepe cire cura
ista mēdosa e multa alia expta simplicia e cōpo
sita ēiio mēs ōnis phisicis dimitto.

Lap° 5°. de arte mēdēi cū medicis e cū ēstrlo

S Epe denegat vri

na pp lapidē exīte in nius urine aut p
pter multā magā grossā illic exīte. qr
ēs istis subuenire fere. Galat 5°. fumacor sedē
dē catarides abscissis alis e capitib cū ago di
uretic. e raf in Almāsore administrat balneum
e inuncēes e ēpocatōes sup pectē hēā e pito
nēs. Et i ē circa principii alteri capitis sit po
sita illa quare non recipitur: fol facio te scire
que fuit ista. Et quidam magister Iordanus pā
sicis faciebat iniectiones cum siringa de balsa
mo qñ cū ē in vesica: Theodorie facit cū oleo
petroleo. Auicē. e alii modemi faciū cū oleo ō
scorp. Alīq faciūt cū steryore colubrino dissolu
to uel collato e iniciunt. Alii aut prouocant vri
nā denegatia iungendo pecten e renes cū aqua
q̄ ignis. cum cas galbano posito super caput
ēge. aut alleis e cepe. aut ē fat suppositorii ē
sale gēma. fit ē ponendo pediculum in foramī
ne virgeaut ē cimices incirat enim ratione sui
motus per foramen pepicii vtuem expulsus
Et ibi saurius pauperum hoc remēdiū posuij
Item oleo ego radix rafani e lapacii petrosilini
e urtice cocta cum vino e cum oleo frixa e sup
pectē applicata laudantur i vrine. pucatione
q̄ experum est. Si autem cum istis medicinis
mingere non possitatunc cus instrumētis fiēdū
est ut dixit Daliabas. 14°. sic mone fede pē. Fs
Auicē. e fm Albucasim: fat ergo isto modo. fed
ne pacies sup fede e ipso balneato aut fomēta
to cū aqua nel oleo intromittat siringa p virgas
extensam uersus ventre funditer usq̄ quo sit p
ē ami. Deīn inclinet virga cū toto instrumen
to uersus inferius e dirigatur instrumētū ver
sus vesicā donec sentiat lapis cadere in nacula
e tūc intelligat esse in vesica. Et si fuerit arena
uel humor grossus flaticus egrediet cū urina
q̄ impediebat exitū urine e si via fuerit excoria
cata sic q̄ egrediatur sanguis collirium album
cuj tacte mulieris immittatur. Loquitur modo
aliquid de simplicibus que habent remouē trū
bos e globulos opilationes viae urinecū aut
fluuis sic prios curaē. Dicā primo q̄ pōsit ut
sicam ne tales superfluitates recipiat grossiū.
Constantinus dixit folia cipressi in pulueré
redacta cum modico mirre e vino bibita vesi
cam ne malos humores recipiat confortant et
strangurium curant. Auicenna autem boc fo
lia solum dat cum uno: e dicit q̄ etiam conser
vant difficultata mingendi. Et Dioscorides
dixit corium cipressi e semen e folia cum dul
core bibita cum mura uesice reumatismum cō
pescit e strangurium medetur. Dixit etiam Auice
nā radix eiperi confert distillationi vrine e de
bilitati vesice vino e frigori eius vehementer
e simili per operatur in ventribus. Serapio dixit
assarum prouocat urinam e fortificat renes.
Accedo modo ad principale propositum. et
dico q̄ quando urina detinetur propter opilatio
nem. Alchimus dixit canafistula prouocat uri
nam inclusam. Puluis etiam foliorum millefo
lii cum aceto permittus bibitus prouocat etiā
vrinam e tollit opilationem factam ex humore
habundantia. ridem potest aqua nel vinum de
coctionis eius. Galenus dixit camedreos v
rinam e menstrua mouet. e cū cipressis humoris
incidit e eas que in inferibus obstructiones ef
purgat. Eridem dixit Galienus in ren sē
pro similibus. Cum globos etam sanguinis contin
mere creditur non solum eos qui in vesica: opōr
tet autem tunc cum vino e melle bibere. Et
nota q̄ aliqui dicunt q̄ est sanfaucus e aliqui
dicunt q̄ est mirtacina e hoc credo esse verus
q̄ Dixit Galienus in octauo: de petrolitis q̄
vrinā e menstrua prouocat. copiose. e idē dixit
de petrosilino filustri e propie de semine nel
radice et melius est vinum decoctionis ipsorus
e hoc si non adest calidius ipsum. Et Ga
dixit in sext. de pōro agrelli: proinde men
strua e urinam multam prouocat cum a grosso
e frigido deuentur humores. Dixit etiam Bal
emia in octauo q̄ eliptaria hoc radicum co
cutum in vino prouocat multam urinam pur
gatio boc farmaco talis humoris exstētis a to
tu habuntia e ex hoc quod fetoren accellarus.
et totum corporis. Bual. dixit nos autem ad hac
partem experiri ē sciminis q̄ puluis floris vy
tice frequentatus vrinam prouocat propter tri
bus detentā. Et scimus q̄ si ex amigdalis ama
ris mixtis cum trebentina et resina et fiat em
plastrum tollit obstructionem que fit i collo ue
sice. Serapio dixit quando in potu datur ex
opponoraco cum vino confert difficultati vrie
et fealsici vesice. Et dixit etiam de radice ru
bee tinctorum. Constantinus dixit succus ru
te cum oleo cocus et super pecinem inuncta
urinam prouocat et boc quando ab humore
grosso detineatur. Daliabas dixit castoreus
super fundatur super virgam strangurium fant
que ē et grosso et viscoso humore et flegmatico.
Lap. vide. prouocātes sigulo coagulari in vesica.

N On solum vrinaz

opotet prouocare cum preter naturā
in iaculo detinetur sed etiam opos
tet sanguinem qui in vesica congelatur extrahe
re. Et boc sepe accidit ex incisione lapidis. vñ
sanguis transit ad uesicam et causat accidentia
mala. et propter aliam causam causatur congela
tio sanguinis in vesica. Dico ergo q̄ pulegiū
bibitum sanguinem congelatā in vesica eliquat.
Matricalis etam urinam fortiter prouocat
et sanguinem etiam in vesica eliquat. sed detur
cum aqua mellis. Dioscorides dixit. q̄ in eli
quando sanguinem congelatum in vesica et ip
sum etiam prouocando flos cimini carnis. cū
eliquata aqua est preffidium humoris. Ramia
vsopi humide datus in potu sicut supra dictum
est capitulo de congelatione lactis et boc libro
secundo sanguinem in vesica congelatum. e tu
sica eliquat. Alchimus dixit quando bibitur ce
blanca bitancia pondus. xii. cum aqua calida
extrahit sanguinem congelatum de renibus et
vesicas. multa et dicit phisica. i spāliter in caplo
de cōgelatione sanguinis i stomaco e i cū ē cō
gelatio lactis in mamilis q̄ hic valet.

Lap° 7°. de restrictōe fluxus vrine.

C Ontingit aliquan

do nos urinam astrigē opotēcē qa
in volumtarie preter natura egrediter
hoc pōt ēnātē ex magno viu medicina. aqua
nap. Item. Et hoc dixit Galienus in fine sanguinis. ut
nō currit in venis e ipso mingat urina. Et dixit
et nepula afrīgit multumdini vrine. Et subdit
Am. d. lente e nō. pucat penitus. nō q̄ approxi
mat ei bis. lectione. in urina et per diuitiatoqs
dixit et fumi fascis possūt difficultate vrie. et
dixit et oēa ad minerales faciūt urine difficulta
te. q̄ parienti e mestruum. Serapio dixit coral
lus diffurius medetur cū q̄ hipatē. Et qui non
gstidus stringit urina. Et inui urine i volutarios
sima medicina fm Auicē. e scotia fert mixta
cū vino aut tusa i ipo aut pluries in ipso extrica
aut subtile trita e bibita. Cōfert a mātē si qui
ta i vio radix ante fit bulia. Et confert et si in
dicto vio actu caso fedeat pacies. Alchi. dixit
glandes fricide fat e succe q̄ vrie. et sanguis mens
urina. Apulē dixit nesica scorpē i vino siccatē
e tere e da bibē e multis vacadistillaū urie. et
dixit et uesice capre aut ouis nigre aut tauri in
siccā da bibē cū aceto e aq cū dormiti nadir.
pacies qi nihil aliud pdest p res dies ōnuol
luna defecat. et uesica et vrie. Serapio
et dixit ēdo mumia dissoluē i olo o fabach.
Est ē fabach fabach. e fit ide suppositorij cū
fert ill. q nā qri remē vrinā. Serbo. dixit
ego experta sco certa qñ via mlgē spissa e af
pa fi stat sirup. ex decoctōe renufaria o bibit
stuti illa strigit urīa e clarificat. e dixit. nō dubito
q̄ si ex decoctōe radicis albe nenufar. stat
et sirup. fit. e bibat ide e fant opa. Si mō
frigiditas est in vesica aliqd ēcos. pbibē ru
tum urine qui sit a frigore e debilitate uesice.

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Minotta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

Serapio ⁊ Constantinus dicunt. Fidelis dicit galanga retinet vrine fluxum factum ex frigidi late renum ⁊ vesice secundo enim frigidi omnem modum administrationis confert impotentie restaurationis vrine quando frigiditas nel humiditas vel utrumq; existit in causa.

Ca.9°. de ardore vrine ⁊ accensione que apparet in virga.

A Ardor accidit frequenter in vrina ⁊ est causa impotentie retentionis ipsius. Et facio mentionē de his dispositionib⁹ quia ex vsu me dicinarum contingentiū lapidis sile dispōnēs causatum, quare de eis facio mentionē ut eruditus ipsis scias succurrere. Et dixit nos sic fimus experti in ardore urine ut rollant grana pipe nimgnia et seminum communium mundatorum ana equantur cū rob quantitate q̄ sufficit et fiunt ex eo a.s.ii. ad.v. dissoluto cū aqua succo Allium expertum ad idem. R. seminum citrulli cucurbite excorticatorum.s.4. feniculi lactuce pozulace ana.s.ii. succi riquitiie.s.i. ro.s.s. glandium.s.i. murtillorum lentia excorticata ana.s.ii. teranture et cum succo pozulace aut cuꝰ mucillagine psilii fiant trocisci quorum quilibet sit.s.i. et dosis sit.s.i. Et si nius illos magis facere constructuos. Illius adde succum ipocystidos ⁊ subdit. Et dico tertium q̄ ad rutelam et conportationem uesice optimum est addere in trocisciis de folius cipressi.s.s. mirre. scropu.s.

Et si addatur aliquid de opio tunc erit fortissimus aliquando quando ardor est propter acuitatem materie. R. seminum cucumeris. parte.iii. gra notum pinee maior mundatorum parte.i. sebestien partem.s. succa quinū ola fiat aqua et cū eū aqua succari aut ordeo. Aliud conuenientia in ardore vrine mirabile R. seminis citrulli cucurbite mundatorum ana. partes equales seminis lactuce pozulace ana parte.s. succi riquitiie pu ri glanum partis vnius teranture emina ⁊ cū fine eo pozulace aut mucillagine psilii fiat trocisci quorum quilibet sit.s.i. detur vnus in mane cum mellicrato aquoso. Aut cū aqua succa aut cū decoctione seminis lactuce ⁊ sup illi trocisci sequentur crinentiu fiu secundum Auicē. decoctio radicis alice confert ardori vrine ⁊ testinorum. Et secundū Alchi. confert lapidi ⁊ secundū Alch. hoc etiā propie facit decoctio semine. Et Constantinus dixit in pategni q̄ succus prasie cum vino mixtus valet mortibus repulium ⁊ ardori vesice. Et dixit etiā q̄ oleum de antipectico valet ardori vesice cum infusione vrine ⁊ miscetur cum oleo amigdali. no oblei. Sunt autem antipectica ⁊ carminatiue nominatione idem. Serapio dixit fructus mirti comedatur in ardore vrine ⁊ pronocat vrinam

Ex Barbo. dixit q̄ idē potest firi pue eius ⁊ rob ipsius ⁊ aliquis ipsius cum aqua bibitum.

Hanc dixit grana pinee masculine cum seminibus cucumeris dati renum vesice ⁊ dolorem ardoris vrinam prouocando ablunt dolore. Ex dixit oleum de minutaris clisterinum valet arsure vrine quod certe experimento est certum. Deinde dixit oleum de semine cucurbite ⁊ de secirulli ⁊ melonū doloris ardoris vrine sunt efficacia.

Capitulum nonum de cura mictus sanguis ⁊ vrina: sanguinolentā, ⁊ e plaga vesice.

Q Vandoqz mingitur sanguis q̄ forsan est ex debilitate virtutis retentive renum vel ex debilitate virtutis sequestratiis eius nel forsan ex plaga eius. Dec aliquando pōt accidere ē magno vsu renū frangentiū lapides quare hoc potest esse accidens lapidis renus fiunt ⁊ precedens albedin hoc dixit q̄n potatur lingua eius stringit fluxum sanguinis proueniente a renibus. Aliquius dixit maluē saluatice cū cotio radicis⁹ suis libra pensata in aqua decoctus usq̄ ad dimidiū p triduū patienti dabis bibere doloē vesice mingit ⁊ sanguinē adstinet ⁊ perfecte sanabit. Et nota q̄ Galaterus vocat maluam silyestre ⁊ isidorus codē modo

Serapio dixit q̄ ipocystidos nebementissime stringit sanguinem qui egreditur cum vrina. Sanguinem enim stringit mundat ⁊ quādo ex ipsa bibitur usq̄ ad.s.iii. cum vino. Kasi dixit in compositis ad mictum sanguinis cum vrina ex plaga in uesica vel in virga scilicet cum in principio mictus urine exit sanguis. Accepe rob de uino ⁊ buliat quo usq̄ coagulet: postea sume ex eo lib.i. cum farina filiginis misce ⁊ da quotidie.s.v. est enim sepe expertum.

Serapius patrinij ad mictum sanguinis qui factus est ex multitudine coitus. Recepe planeginis ⁊ seminis eius pozulace extremitates mirti extremitatis uinis olim.ZD.s. succi riquitiie radici et celeo anisi fenicili infusoq̄ i aceto ⁊ cō refectorij ad.iii.s. fo papa. fo. lactuce ana.ii. quasiānē oia ⁊ infundat in lb.i.s. adq̄ ⁊ coquantur usq̄ ad ptipēdem trie pd ⁊ cū succha.lb.i.s. fiat siruptus dosis sit.s.i. cuꝰ. Si pul.b°. R. boli arcabe tre fistilye ana ⁊ fiat pulur subtilissime. Ad vrinas et gtossis ⁊ sanguinis que fit sic turbidū bzodium cicerum rubeoz, hoc pulcher rimo ⁊ experimentum. R. rubee tinctorū granozū abedebengi cioci ana.s.i. seminum coriū ad pondus olim sucha.albi.s.iii. teranture ⁊ cōficiantur in electuariū cum siruppo rosādoē.i. ieuno sic fiet cassaneā vna cū vino albo. Aliud ad hoc expertū. R. marubii pece.ii. acetī fortis p̄ te mānsiccandā et hoc i ieuno bis vel ter sumatur usq̄ ad.s.ii. Ego cōsueui dare trocisci carabe dissolutos cū aq̄ plantaginis ⁊ vidi esse cum bonum, desiuper ponebā emplastrū de lentibus rob. ⁊ plantagine disperatis cū oleo rosarum tunc coctis in aqua.

Capitulum decimū de cura diabetis renum.

Q Vādoqz accidit in renibus tanta caliditas vel et siccitas rōe cuius fit tanta attractio potus q̄ huius retentiū renum neqnit regulare. Unde et hoc corpus nisi pōtinuat ad cibum. Ego po sui ista capita tacē frequentia ad lapidem renus ⁊ vesicē q̄ quasi accidentia sūt illius dispositōis

Et pauca ponam in illis capitis sed ola erūt aurea. Nota q̄ potest fi hoc passione nullo modo debet denegari: et ex simplicibus laudauerūt exterminarē antique vitia ⁊ salicis ⁊ citonia et mala granata ⁊ pozulace ⁊ virga pastoris ⁊ sēp mina ⁊ que sunt illis similia: et ex istis simplicibus fiant cōposita pellet nele nec. Rasis i sui ex expertis dixit tractatu de oleis q̄ oleum rosū propie in certia descriptione ipsius dicit bibitur cū nimia mirabile in diabetica passione bibitum cum lac capitinū. Et ba claudauit multum aqua ordei q̄ zob fructuum. Et gal. laudauit eiam hoc suum secretum. Recepe spodii zilodallami costi sandalozum pozulace seminia dragagani amili, tragach et est furg nascens in radice rose canine sine barbe in cine fm Auicen. cuius succē eriecatus est ipocystidos. berberis, secundule boli ar. omnium ana.s. vitimathicis cinamomi, origani ana.s.iii. sucha.s.iii. teranture ⁊ cribellentur ⁊ conficiantur cum gelenabin ⁊ reponantur. ⁊ sumatur ex eo omni mane.s.i. dos fum autem cum tarantch ⁊ aqua rosa. emplastrum ⁊ recei. qui conferunt iniuamento magno. ⁊ diabetica passione. R. acacie.s.iii. ro. sa. sicarum.s.iii. balaustie.s.iiii. gumi.s.ii. oragaganti.s.i. teranture ⁊ cribellentur ⁊ conficiantur cum mucilagine psilii ⁊ denum cum aqua frigida. Emplastrum ad idem. R. seminum ordei ⁊ infundatur in oleo ro. modico acei quātus sufficit ⁊ fiat emplastrum: ⁊ possit addi semina pozulace ⁊ rasura cucurbite ⁊ folatum ⁊ similia. Super aut ipsa frigida ⁊ non calida apponāt.

Capitulum xi°. de cura ulcerum vesice.

D Scamus modo cōsequenter ō ulceribus vesice quae etiā contingunt ex mala applicatione medicinarum lapidem frangentium sicut ex mala applicatione cantaridarum ⁊ aliorum similium.

Alch. dixit quidam cum aut quis mingetem sanguinem ⁊ pauca qui per quantuos annos fuerat passus cum siruppo facto ex folo succo de tis cum cum suꝰ vinum bibe confert vlceribus renum ⁊ vesice. Serapio dixit q̄ cucumer sumitur cum zob aut cum lacte confert vlceribus vesice. Et Dia. dixit semen cucumeris trium ⁊ cum lacte mulieris bibitum ulcera vesice sanat. Et Dio. Serapio de fructu solani secule specici q̄ est alchechengi ⁊ confert ulceribus renum et vesice ⁊ similiter granum solani communis licet debilius. Auicenna dixit decoctio semi. lini confert ulceribus renum ⁊ uesice.

Dixit etiam requlinia confert ardori vrine et valet ad ulcera renum ⁊ vesice et scabiei ipsius

Et Alchi. tollit hoc de cuius ipsius bibito.

Et dixit etiam Auicenna foos alice confert ulceribus vesice et renum bibitus ⁊ linitus cum oleo secrotio foliorum malue bibita aut pulmis eorum cum vino vel aqua: ⁊ minucio etiam facta cum eis externus mictus cum oleo facto ex eio confert ulceribus uesice. Alcinus Barbo. dixit radix magis conuenit q̄ alie parte. Auicenna. Iterum sic dixit ius galli cum lacte administrat ad ulcera uesice. Et dixit etiam lac ca primis valet ulceribus vesice. Et Serapio dixit omne lac in quo est extincta aqueitas cū lapidibus calefactis cōfert ulceribus membrorum interiorum ⁊ propie illis que fiunt in gutture ⁊ canna pulmonis et uesice ⁊ renibus ⁊ intestinis et uesica. Et administratur lac ci mel le ne infletionem faciat ad supradicta. butirum minus fum ulceribus uesice confert. Auicēna tamen dixit q̄ confert in ulceribus ulcerum orificii uesice. Ego cū illo trocisco alabedechesi illos pans cū inlep uel cum lacte. Dixit etiam Auicenna mumia confert ad ulcera uesice.

Unguentum opinatum ⁊ expertum ad ulcera uesice. Recepe litargiri ceruse plumbi terre sigillate fucci requilitie cortiorum thuris contuminodie ana parte una gallarum corticis mandragore ana part.s. pulueriseruntur subuliter ⁊ cum butirie oui super lamina plumbea et cum pistel lo plumbeo puruus agitentur ⁊ cum fringa ut mitantur. Super uesicam autem ⁊ virgam fiat fomentum cum aqua decoctionis rosarum et corticum papa. ⁊ consolide uruisq.

Tractatus decimusoctauus de dispositionibus membrorum generationis.

Capitulum primum de conservatione illarum partium sine pilis.

D Eys creauit in ratio instrumenta generationis sicut virgam ⁊ testes. per virgam autem semen pergunt per sufficiens conductorium sperma virile q̄ acitus principij generatio existit ad matricem tāquā ad locū apto generationi spellitur. Testes autem scōm medicos perficiunt ultimum dispositionis in spermate quē est sibi necessaria: fed debet posse generationem efficere. Aristoteles autem non dixit hoc sed fum sicut appendiorus pillarum iuam spermati in bora sui egressus sicut faciunt testodes qui tellis suis alligant aliq̄ pondera ut abilior fiat transitus pesile. Hunc ergo dicam de ipsis pienis que requiruntur ad eorum oneratum. Et iuaq̄ locum pectinis ⁊ illarum partium qui uolueritinus a pilis pubere;

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Minetta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

conseruare fiat emplastrum in locis illis ex farina fabarum. Si cum Bal. dixit multis locus imputeratur remanet absq; pilis: sint autes fine cortice fabe. Et Auicenna dixit similiter q; sepe emplastrat: fale emplastrum super locum rasum. Idem facit. verum si quis confiderat dicta Auicen. magis videtur logui de coitibus emplastratis, eandem rem folia rubi perficiunt quado q; eis pectini fit emplastrum. Et Bal. sic dixit de brasica, i. caule auctoritate. gesipili testium: q genitalium virtus vulliter impoutur. i. ut pili non nascantur efficacius prohibitus si fabra trita mi scetur. Alcho. dixit qu ungit pectinem e anum cum sanguine irundinis non permittit nasci pilos. q hoc faciga antequ pili nascantur.

Et textus plato dixit; q; spuma si pueto pectinem linieris pili eius non crescunt idem non generat, preterea pico ego non est vendum tali medicamine. Et Dia. dixit iterum vipernine adeps alarii pilos inuinctos nasci non finit. Pilos est autem pestiferum qui etiam in hiu locis si mulier velcat. Quida autem viperam q; si locus pruto inungatur lacte canis antequ ibi oriantur pili prohibet eorum pilorum in illo. Eon sequentes tamé dixit Bal. in. x. cap. de lacte parcitam ratione qui scripserum ipsum scilicet lac caninum prohibere celerem eorum pilorum impudibundis si quidem priusq; homo pubeat i ungatur meritis existimo etiam q; que dicta sunt supra de prohibitione eorum pilorum emulsorii conferant in hoc causum ergo expedit videkā.

Cap. in secundo de prohibitione exercescentie testicuolorum in pueris.

Edum reputo existere superflue in viris exercescere testes

quare. circa hoc prima pigmina paucia inuenio. Emplastrus factum ex folio cicute terrestris cum fesudo qui viridis est cicuta si testibus assiduetur eorum exercescentiam prohibet. Dia. dixit faba infanti si imposita fuerit testes prohendere non finit. Bal. dixit in nono q; si fermum super cote fricetur i illa fricatura testibus liniatur eorum superflua exercescentia tollitur. Et in ca° de cote dixit q; inunum mamillas ad tempus tumescere prohibet e testes puestoris.

Et ego dico q; omnia que prohibent tumorem in mamillis et tumorem testium prohibet: quare alternatim videantur.

Cap. 3° de augmentaõe sege e purificaõe ei°.

Ultri putat magnitudinem virge esse ornatu corporis:

i. in hoc laborant ut in tuis natis hoc accidat. Et q; fm Auicē. e alios medicie doctores ipsius superflua magnitudo impedit generationem: q; circa hoc nimio esse foliciti utile non puto: verū q; ars medicine hoc pacnit huic aliqua dicam. Dia. dixit semen coitandi genitalia crescere facit. Et Bal. dixit q; hoc causa fiunt facit. nam appositum contrarium potest agere. Rasis qui plus altis in hoc instudauit voluit q; fricatio membri facta in die multocies que omnem inunctionem semper precedat virgam augmentat e multummaxime autem e vitis fricatio quando in acti fricationis virga fricata cum aqua calida madefit. post fricationem veto inungatur oleo violaceo. vel solutio cum cera. Et dixit etiam Rasis q; virga magnificatur. Necesse in die fricetur cum lacte ouino.

Si virga etiam multum epithimetur cum lizicis terrestribus exicatis. q; trito cum oleo sambucino multum crescet. Et similiter si ē ga inuoluatur in frustro uiri quando pyx et extracta nel abiecta ab utre e eis eo calido multotiens in die virga fricetur i ibi dimittatur doēc est calidum. Eum neq; est frigidum auferat multum exercesce virga. Item Bal. suffar. carum et piperis ail parti equales e cum melle misceatur e virga inde epithimentur. Eum autes fie per horas virga permanserit aqua calida virga lauetur. Et dixit Rasis q; si puer hoc regimine vtatur virga eius in naturalem magnitudinem transibit. Si autem vis ipsam pusificare per oppositum facias e nideas que pusificant testes et que pauificant mamillas quoniam hic valent.

Cap. 4° de puritu ē italiū: ardore ipsoti.

Ruritas genitaliū

propter frequentem motum mantuum circa locum infert quandam indecentiam: q; ego res preter naturam indicet amorem. Auicenna dixit cum ergo est puritus in genitalibus lauetur locus eum aqua decocto nis foliorum e stipitum faltie e puritus sedabitur. Et Alcho. dixit q; tollit puritum matricis. Et dixit ei. dixit idem cum Auicenna

Et Apulius dixit q; si talia aqua confricata tollit puritum neretri e ani. Et alibi etiā dixit. Apulius fic faluia in vino cocta purigienti uerendorum uirusq; fetus curat. Et Bartholomeus dixit q; hoc propie facium folia e dipites siluestris faluie. Alcho. dixit alume scissum. dicit iamenum valet puritui testiculorum hoc etiam tollit purigienti testiculorum. Recentes. i. folia sic citrini. i. a. cepis. sunt teratur omnia cum aceto tuni mixto cum aqua et partibus genitalibus apponatur. Ad idem B. draganti citrini e litargiri ana teratur e cum aceto liniantur. Dec itagi fola tollunt scabie siccas e stium. Si neto optim addatur tollit puritui. Bal. dixit nos in hoc casu summus expertiri to cius ex succo ebuli cepido inungatur e cum per se fuerit exicatum sumatur oleum rosa: et dicit super lamina plumbea cum pistello plumbeo fit fricatum donec spissitudinem acquisuerit: ex quo postea locus inungatur tollit etiam ardorem e exicationem que fit in genitalibus succus pomorum stipticorum vel porticorum aut succus corticum arboris ferentis illa supinctus cum modico vino. Multa ego dicam de puritii matricis que hic etiam inserit: sicut ex multa scribentur in capitulo de puritii que huic loco conuenunt. Ego etiam non dubito q; vnguentum rocambolorum cum modico aceti hic valet et similiter populeo. Et unguentum album et succus morelle et plantagio dico tamen semper facius purgationibus, hoc cau semper est necesse.

Capitulum quintum de confortatione coitus ci bi q; sperma multiplicat.

Alde indecens est

q; hō si iuuenis nel in etate consistentie nel in prima senectute et non possit coire et specialiter cum mulier fit iuuenis: ergo isto modo succurratur. Isaac dixit vesis ex fabis sine corticibus fiat. calefactionis rebus appositis ut pipere longo sinziberi et oleo amigdalino perfecta est medicia ad coitus operationē. hoc autem auxilius sperma e nemo fiat eam multiplicat. Serapio dixit. augmentum facit in spermate e in lacte: Et Galenus. sic dixit in libro de elementis. o ipso exercitat autem impetus ad libidinem: certū fiunt cum hoc e spermatis generationem, quia equus e Platonius dant ipsi. faciera propter hoc comedere. Alchimia dixit farina ciceris cum lacte cocta propocat coitum quādo sepe comedit. Et Auensoar dixit q; brodium cocetis coitum habet coitum propouere. Dixit etiam Serapio eruca generat uentositatem, et ideo facit erectionem virge, et generat sperma et excitat libidinem et agrestis in hoc est fortior domestica. Et idem facit semē eius. Et Bartholomeus dixit q; semen eius viride comedatur et post saba bibatur. Et Serapio dixit et semen rape generat uentositatem inflatuam e ideo mouet libidinem e auget in spermate et idem potest facere coitum e conceptū. Dixit etiā q; sinziberis est virtus que adiuuat in spermate e iuuat super coitum. Et secundum Alcides facit sinziber condigum. Et dixit etiam galēgā auget uel conoupet sperma e quando fruitur eius teneur in ore facit erectionem magnam e auget in spermate multum. Et dixit etiam in pipere albo cum acuitate sua est humidiuna que auget in spermate. Dia. dixit amigdala dulci cupidiatem veneris accendit. si eus foliculo suo inuolucris deuoretur. Et Alchin. dixit de eo q; ppie cum succaro sperma auget e statim. Et Serapio dixit amigdale dulces augent sperma e similiter facium nuces auellane e fistici. Et Bartho. dixit de amigdalis: q; virides propie fiunt. ille que sperma multiplicant e coitum augent. Et dixit etiā Bartho. q; fistici recentes eē vino bibiti aut saba aut melle aut succaro e maxie succaro addito coitū excitant. Et Melise dixit oleum de amigdalis dulcibus cōfert erbicio e implique e auget sperma. Alcho. dixit de iusiano q; comestie eū aq; mellis conferunt tussi antique e iuuant ad spuendum e coitum. Dixit etiam Dia. de spleneria siue matro siuia sic folia. 5. 7. diebus bibita generalia semina homini nutritue. Auicenna dixit granum pini multoties coitum e propte quando ex eo nutritum est. Dec autem nocriua queratur ab eo 2° canone. Et dixit et semen papa domestici cus melle augmentat sperma. Et dixit quando fiuamum fiuatur e comedit cum semine papaueris e semine lini cū eē liuate augmentat sperma. Et dixit q; quando lingua aut adel semen fraxini libidinem e sperma auget. Et Serapi. dixit q; ineth propiatur sibi quando est myrra cum mace mulcet. Et dixit assarum auget in spermate. Et dixit caro gallinae auget in spermate. Et dixit caro perdicis auget in coitu. Alich. dixit grani bombacis augent sperma. Dixit etiam bulcia spermata acuta tem tribuit. Serapi etiam dixit q; cō raphanus e propie siluestris incitat coitum e auget in desiderio coitus e in spermate. e Bartho. dixit q; propie facit semen eius ci semine eruce bibiti cū vino quisq; dixit etiam cepa habet aliquid humiditatis: vnde auget coitus e sperma. Dixit etiam testiculi apri bibiti ventrem incitant. Et dixit Hic Rimulat coitum, si bene digeratur e sanguine augmentat e sperma. Dixit etiam qua incitant coitum e pipue passerum e columborū

Et quidam dixerunt q; oua tremula sparata in aqua cum pulnere zinziberis e fluice e tum pai cum uino multi coitum roborant. Et dixit gallina alba cocta cum quattuor cepis albis donec sit bene cocta si comedatur caro e bibatur brodium addit in apperitum coitus. e dixit etiam q; pulli columbinum addunt in coitum, et calefaunt renes e addunt in sanguinem. e dixit caro anserin confortat coitum e calefacit renes e addit in sanguinem. Bal. dixit de fluicis in. 2°. que extra renes flunt q; uelud incensitia testicoloq; fiunt cum bibuntur. et Serapio dixit q; talis caro nimiam erectionē facit virge adeo q; oportet fieri medicinam extinguentem ipsa. Uerum ei quando miscetur cum medicinis alias testiculi virtus eius e auget sperma. Et quia e q; fi rollat semia lini parti. 4. 5. e pipis pa. 5. et cū melle fiat effectio aut solus pulnis ex his fructus ci intellō oui fo bretur et libidine augeat et sperma et fiatur etiā q; grana pini indura ex cortica. et similiter grana fiami exorticata quādo cū penidiis aut succaro aut melle confiuntur secundum q; requirit dispositio patientis et in frigore et calore et pentur multiplicant eū sperma et fit etia grana pini magna. qui cum passulis eruciatis teruunt et ex eis cotidie sumi. 3. cum vino dulci coitum incitat. Et fiat cōfectio ex succaro et melle et radice eruce omnia

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

et granis pineae et sinsi. et fiat cofectio et denſ.
ex ea 1. z. vſq ad. 7. cum vino dulci aut ſaccharo
alia multa habent grata et ſpaliter a Gali. in de
ſecretis q̃ que dimitto grata breuitatis.

Capitulum ſeptimum de conſortatione coitus
per illa que virgam erigunt.

E So ſepe vidi iuue

nes non potentes coire rõe nel ex defe
cu erectionis ſ̃ge. Unde iuuenibus
valde indecens eſt. Iſta tamen capitula ad ſe in
uicẽ ſit utilia quare alternatim videant. Alcheb.
dic. vtile recetos virgae erectionẽ emendare. Alia
antiquiu noluerunt q̃ ad virge erectionẽ multus
facit eurucã appropiretate ſui. t in hoc ſilueſtris
eſt porros q̃ domeſtica. t ſemen magis q̃ herba.
Et dixit Alch. tamamonium aliquantulus
ſubtile generat vtroſqitem. t ideo facit ſurrec
ſum. i. ſ̃ge erectionem. t dixit q̃ quando fruſtra
ex galanga ſeneue. t oze facit erectionẽ magis
t etiam comeſta auget in ſpermate. Et dixit ſi
porrum procat appetitum et ſaturatum et ſuc
cus eius et ſene. ſanat homines q̃ nõ poſ̃ coire
et facuit eum redire ad priſtinũ ſtatum. Dixit et
pungudo piſcis tũc. quando iuuenum. ſed
puoat libidinem. Dixit Ebiran. Rc. ence. ſ.
4. piperis. ſ. i. conficiant cum melle. quo de
mane et ſero aſſumes ciũm accipias cũ duob
digitis. Et dixit etias ſic. ſi homo ſit puere
etatis. t membrum habeat diffoliũm langues
facit boc. R. ſe. ence. 5. vel. cimini. 3. 8. pipis. 3. 4.
ſeminis portulace. 5. ii. hec trita conficc cũ mel
le de quo ſumatur mane. t ſero boc optimum
eſt. Auicẽ. dixit. in fitio ciceris demane bibi
ti fortiter ſ̃gam erigit. t infundatur tota nocte
cicer in aqua calida. t mane potur illa in potu.
Semẽ etiam paſtinace cũ vino dulci bibitũ ad
mirat ſ̃ge erectionem. Ra. dixit. ſi aſſa cõficiat
cum melle. t ex eis aureum vnũ ſumat per du
as horas ante coitum. fortiter virgam erigit. Et
dixit idem. melliſſua inflationem faciens virgã eri
git. Et dixit etiã Ra. cum formicis ſparatur
vnguentum ad erectionem virge. ſit eius ex fur
micis nigris que habent alas. t corzoborat coi
tum. Sumãtur quidem formice magne habentes
alas. t imponantur i vaſe vitreo. t infundat
ſuper eis ſambach. idest oleum ſambacinum. et
ſuſpendatur ad ſolem quãdo nichus deinde colle
tatur. t proiciant formices. t inũgãt cũ eis inqui
na indigentis. t virga. t inferioza pedum. t bo
num ad corzoborandũ erectionem virge. Et
dixit idem. ſumatur oleum de lilio. t ponatur i
eo euforbii. t piperis. t nitri. t ſinapis aſſi. t ex
boc unguento virga. t teſtes. t omnes partes an
teriores. t poſteriores inũngantur. t virga erige
tur. dixit etiam. q̃ cozex pinee. t capers. t ane
tum coquantur in vinoze bis. t q̃ licinium in
fincum teneatur in ano. t virga erigetur. Isaac
i pdicamĩnuſ cũ oleo ſabacino femozũ. Tuẽ
re ſuſcitus libidinem augmentari facit. Et ego
dico q̃ in talibus ſepe utile eſt euacuare mate
riam flegmaticam hanc erectionẽ impediẽtem.

Ca. 7.m. de bis q̃ delectationẽ augent i coitu.

Q Uia autem maxi

me in coitu delectatio queritur: ideo
hic picam de bis que delectationem.
in illo cantant. Aucen. dixit q̃ piper. t ſinziber
cum melle mixta faciunt delectationẽ in coitu.
t dixit etiam ſaluia illius qui tenet. cubebas in
ore cauſat delectationem in coitu. Damech di
xit ſi tus ut mulier pre delectatione tui coitus
virum alium nunq̃ velit. Accipe fel vrci. t fel lu
pi. t erica utrunq; poſtea cum radis ad cui
mum diſſolue et eis cũ oleo calido inunge vir
gam. t erit. ſi tollatur de ſepo ircorum medio
ris inter parnos. t magnos. t inũgatur virga ide
q̃ dictum eſt ſtatim accidit mulieri propter fu
perfluam delectationem quas habet. Et ſub
dit q̃ expertus ſum. Verum. Rab dixit. Si tis
vt mulier non habeat rem niſi tecum accepcõ
cadit ex capillis eius. t fac pulueres. t reinde ac
cipe adipem ircorum. t aliquantulum de felle
gallinę. t omnia adinuices conficc. t inunge v
gam. Et ſubdit. combure ſeliceet capillos eof
dem. t ere vehementiuſ. t de ſuper virgam et
coeas. Et dixit etiam. ſi fel gallinę quis ponat
ſuper virgam ſuam. t coeat cum vxore ſua non
diligat aliquid q̃ hoc. ſit ex delectatione qua
ſit. Albumus dixit fel aurati piſcis inũ
ctum membro libidinem. t delectationem ma
gnam in coitu preſtat. Et dixit etiam. adeps
piſcis ſalpe delectationes magnas facit ſolus
cum melle. t inunctus. t ſolus etiam. itunctus
idem facit. Et dixit etiã. ceredum cornua
le cum melle. t inunxeris geniale cũ fueris cũ
muliere valde diligat. t nulli alteri adhereat
niſi habuerit cũ eſt virga. Et dixit oua cornicis i
uncta ad delectationem inducit. t huius
faciunt amorem. Et idẽ dico de ouis irundis
Et Rab dixit iterum. ſi virga inũngat cum fer
coze ouino deinde coeat cũ vxore ſua diligat
eum ſemper. Longiſimus de va. dixit. Ego
autem ſcio. q̃ fel apri inunctum virge
delectationem magnam in coitu preſtat. quod
etiam affirma. Tidelia. t excitat voluptatem co
itus. t idem facit fel vertis ſm ipſ. Fidelem.

Capitulum viii.m. de maleficiis.

M Ulti veteres poſu

erunt maleficium poſſe fieri. Eſt
autem maleficium in hoc loco. illud
quod fit ne vir poſſit cum vxore iacere. quod
certe ſm aliquos facilime fit. Et maxime cũ
virgo primo vadit ad virum. Eſt autem hoc
opus diabolicum. t contra legem diuinam. ſtab
trahit. n. naturalẽ amorẽ qui inter virum. t vxo
rẽ naturali eẽ. dẽque duo in ſecẽdi capitulo
dictum eſt. q̃ propẽ ſecõdẽ opis hic dicũ. qua
liter amouere poſſ. Verum aliqui antiqui ar
miſia ſup lumẽ domus ſuſpeſa facit vt nullum
maleficiũ nocere illi domui. Et dixerunt alig
cranũ. q̃ ſquilla integra in limiẽ domus ſuſpe
ſa vt prius dixi. tollit maleficia. Verum. t q̃
ſi maleficiatus biberit herba aliqua q̃ creuerit
q̃ medium alicuius lapidis perforati maleficius
tollitur. t dixerunt q̃ radix bitonie a maleficio
portata ſoluit omnia maleficia eius. Videl
dixit q̃ picus auis aſſata. t elixata mirabiliter
ſoluit incantationem ligatos comeſta. Et dixe
runt ſi maleficiatus ſuffumigatur cum dẽte bo
mini. ſpontu ſoluitur maleficium. Et dixerũt
q̃ ſanguis ſanus nigri iuuenis omnibus parietis
bus domus in qua eſt maleficium tollit illud.
Et quis etiam ſit ligatus. ut nõ coeat. fel cornui
accipiat mixtum cum ſiz. t eum cloan cũ qua
vngens totum corpus adiuuatur. q̃ ſi ſit male
ficiatus ad amandum aliquam vel aliquos. ſter
cus illius qui diligit ponatur in ſotulari dex.
amantis eo ignito. t calciat ſotulam q̃ cito fero
rem. ſoluetur maleficium. t experimẽ
t eſſe verum. Et dixit Dia. ſi cordes q̃ ſi coitũ
teneatur in domo ſoluit omnia maleficia. Gmi
de va. dixit. Ego autem expertus ſum q̃ ſi ma
leficiatus mingat per anulum cum quo vxores
ſuam deſponſauit ſtatim ſoluitur maleficium. q
potest cum ea concubere.

Capitulũ nonum de egreſſu imoluntario fecis
t tremore membroꝝ q̃ q̃q; p̃ coitus accidũt.

A Liquando contin

git vt poſt coitum inuoluntarius fiat
egreſſus egreſſus. quibuſdam auẽ
accidit tremor in membris ipotum poſt coitũ
Ego ſcio q̃ in duobus valent omnia que ſtrin
gunt venerem. de quibus copioſius dicũt phi
ſici. Administratur vngentorum. t empla
ſtrorum ſtipticorum conſortantium iecoris. t
bitos vt vinum ſtipticum. t alia cinſdem. t tuſ
t ſemen agni caſti. t ſimilia in hoc cũ laudanũ
t oleum de ſpica tonina. Et Auicenna lau
dat oleum nardinum oleum de cipreſſo. t colo
nie de fauina. de autem inunctione fiant bo
ra que eſt extra coitum. ſego etiam dico q̃ ſem
per talia antequam vadat ad coitum. fecce ex
pellat. q̃ poſſ. hoc autem ſuppoſitorium bo
ra coitus ſubiciat ſibi. R. acacie mirach. t eſt
confectio de qua fit gallia iburis balauſtie gui
mi arabici aã. partes equales terantur. t fiat ſor
mule ſimiles oſſibus bacilorum. t ſubiciatur
Ego in hac diſpone ſingulica non ingenio.
t ideo ea non pono ſaluo quod Alchimus in v
no dixit. q̃ tres. ſ. accipiat de opponoaco
cum ſucco maiorane per tres dies valet tremo
ri qui fit in coitu. t eis qui aliqua agitando. t tre
mescunt ſubuenit cum vino potatum.

Capitulum decimum de bis que pro
hibent coitum. t per consequs o cu
ra pollutionis pro parte.

I Naliquibus o3

predictorũ conuarium facere ut in
religioſis. vñ indecens eſt eis ap
petere coire. vt. ſ̃ illius monialibus.
t alius retinuerunt appetitus coeundi hoc capi
tulum ordinauit. Unde ad coitum honeſtatem
facit. q̃ quia ſitis ſunt duplicia quedas ſunt que
facunt hoc ſperma congelando. t quedam faci
unt hoc ſperma exiccando. ideo de primis pa
ra incipa. Alchimiſta dixit q̃ primo dixi. q̃
aqua frigida eſt bona illi cui ſperma deſtuit ni
mi. Et dixit etiam agreſta pomi cuiꝰ auſert vo
luntatem coeundi in mulieribus. t dixit etiam
granatum abſcindit libidinem. t dixerunt uete
res q̃ portulaca. t proprietate extinguit libidi
nem. t aliqui antiqui exiſtimauerunt q̃ augmẽ
tum facit in coitu. ego dico q̃ hoc facit. t com
plexione calida nalde. t ſicca nalde ipam cali
ditatem. t ſiccatatem. geminẽ. q̃ que etiam cũ
ſumptua ſpermatis. Albus. dixit et dominus
ſuper rol. in lecto prohibet coitus. Et Aucen.
dixit q̃ abſcindit deſiderium. Aucen. dixit
ſemen lacituc bibitum exticcat ſperma et ſedat
coitus deſiderium. t pollutionem. t frangit de
ſiderium coitus cum ex eo bibitur. ſ. i. cum ſi
rupo de papa. t congelat ſperma cum proprie
tate fui que eſt in eo. t proprie radix. Et di
xit fidelis q̃ ſuccus radicis ipius bibitur. ſi
quos diebus cum aqua. t ideo facit ſemen ma
tris ſilue. t ſimiliter dico de ſeuto. q̃ cũ aqua
bibitum extinguit libidinẽ. Et dixit Aui
ſolarium eſt ex bis que prohibẽt polutionem
et infrigidant. Dalhabus dixit lacuca concu
piſcentiam coitus auferet. t ſemen eius fortius
eſt ad aligendum in hoc loco comeſtio ranũ
eius frequens iuuat debilitat. Dia. dixit. ſemẽ
nenuphar potatum retinũt ſemen fluxum. Et
ſm plures idem potest ſuccus radicum. t ipſe e
tiam radices. t herba ipſi cum aqua bibita. t ſi
et decoctione ipius bibatur cum oleo de papa
uere congeſt ſperma cum proprietate ſua que
eſt in ipo. t propie radix. Conſtantinus dixit
odor camphore aſſuefacit libidinem tollit ve
rum potus melius operatur. Isaac dixit farina
fabarum ingutum pecorum apposita ſtringit li
bidinem. Galienus dixit. de galia ouipanguina
q̃ omnibus ſiruribus paſſiõib. gomozer refri
ſhit. Et dixit Galienus in ar. auctoritate Jpoc.
q̃ ſuperligetur rembus tamina plumbi. nis
q̃ non moueatur hinc indeabſcindunt pollu
t libido. et Serapio dixit auctoritate Galieni
q̃ ipa ligetur ſtricte ſuper pectinem. t tunc pro
biber polutionem in ſomnis q̃ infrigidat infri
gidatione manifeſta. Aliqui antiqui dixerũt
q̃ ſi ſuper teſtes aſſidueter emplaſtrum facti
cum cicuta trita cum ſemine ſuo abſcindit ois

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copia della Biblioteca Queriniana Brescia.

pollutio. z similiter si ex semine eius emplastre tur virga prohibetur erectio z similiter mari oi cia q cuius omnino auferet coitum. z Bartho. dixit q omnino tollitur gonozea quando cuz excessu calidtatis existit. z dicerunt eram q si genitalia sepe cum lusceo iusquiami epithimen tur totaliter fiunta superie extringuntur. bere runt eram q flores salicis vel etiam arbor. po puli bibiti omnem ardorem libidinis refrige rant sed iulius conum affidentur. z idem potest semen salicis sumptum. sico secundo q aliqua sunt que prohibent coitum sperma exiccando. Alchinus etiam in hoc dixit lappacium coitus minuit. Radix eius sicca z semen eius ula ex bibita hoc facium. z dixit acetus sperma minuit dixit etiam ex irfolio. z ii. bibite. nenere z prohibent et sperma deficcando. z dixit cum semen suisiatur cum uino bibitum. z exiccat sperma. Sincenna dixit rura exiccat sperma z abscit ipsum. z deficit deficerium coitus z concubitus. z Alchi. dixit q ruta comedituz uel potat abscindit sperma et etiam natur uinum in quo decoquitur z exiccit deficium et exiccat sperma. Daliabas dixit semen rute coitus benegat appetitum. z Dia. dixit q folia rute silvestri. p prie hoc facium comestis. z Galienus dixit q ma silvestris animofiunt. z que sunt ad uenerea petinet. z Bartholo. dixit q si ex semine rute bibatur cum uino quotidie consumit materias spermatis et venerem compescit. dixit etiam. z sincenna acetum interficit spermis. quando fit dis fere ex eo aqui sedetur in ipso. z dixit etiam de coriandro quod ex humidum est et quod siccum frangit uirtutem coitus et erectionem virge deficendo spermatum. Alchinus dixit sic quando coriandrum siccum infunditur in aqua. cum sucharo abscindit virge erectio. z deficeat sperma. z Bull. de va. dixit nos fimi experti ex eo plurimum in. z. iii. uel. iii. aque z. z. iii. uel. z. ii. iii. z sucharo propinam. z in potu

Isaac dixit auctoritate Galieni. q proprietas agni castis est defectare z eternare libidinem et concupiscentiam. z eternare inflationes auferre atq libidinem non solum si in cibo uel potu sumatur sed etiam si alicui iacenti substernatur

Et Galienus dixit. q hoc operatur torcetur z non terre. z non affumptus. Et Alchi. dixit. q bibitus cui menastro z eusporatus exiccat sperma z quando aliquid ex stipibus eius fermit sub dorso prohibet pollutionem z erectionem virge. Et tuffmingar. z eo multeres cui ad est appetitus fertiles. Et Dia. n. 7. q semen canapis est exiccatium in tanum. z si multus comedat deiruit sperma. Et Zingen. dixit similiter de semine z cortichus eius. Bulgari. dixit de polio q reu ingeros extinguit. z dixit q nepita siccus eius adversus venerea ire petit. Et Galienus fic dixit radix canis maior. z. iii. uidetur humiditatem superfluam z ventosam habere. Et propterea uenerea pocat bibita de minore radice fic dixit q. nō soli. pueent ad coitū sed totū contrarium est: deiuter enim z deprimit. Et fiunt hec radices secreo satiriri. z Rasis dixit q si quis sumpserit ranas q decolata est z exiccata z ex eis pasuerit pondē vnius aurei in pulibus aut vino cohibet eū ab accessu mulierum longo tempore. z per tum est dixit Bull. q si fiat amulus ex ferro cus aliquis occisus fuerit. z potens. z prohibet pollutionem. Et gomorram portanti. quod uistimum experimento cognoui. z seminat mirabile poranem. z prohibet virge erectionem in ipso Ego de talibus empiricis infinia inuenio. quo omnia dimitto. quia pauca pono fidata in ratōne. z experimento sicio hoc non esse uerum.

Capitulum undecimum. de pollutione que fa'in somno.

In somnis frequēter fiunt pollutiones ex magna calidi-

tate renum uel ex virtute retentiua debilitatibus in hoc capitulo sicut ordinauit. ch. Galienus dixit de semine lactucq. z bibitis. g. moreas. idest spermatis effusionis cohibet: vii z somnambulus potatur. Et Isaac dixit. q. cis succorrit summa calitate. qui pollununtur. Serapio dixit de eo quod abscindit distillationes humiditatis spermatice z confert pollutioni q fit in somnis. Et ex rebus que sunt contrarie spermati. est semen lactuce. quando bibitur cus aqua. z dixit q. idem facit semen lactuce. filustris. z succus eius etiam sed debilius. Et alchinus dixit q. lactuca mortificat sensum. z sua positione proprie suffocat calorem naturalem. z dixit sperma concelatur. z Et dixit Serapio auctoritate Galieni. q si lamina plumbi ligetur strictc super pecten prohibet pollutionem in sōnis. z infrigidat frigidatione manifesta. Et Galienus de ipso fic dixit. z distillatum plumbi fine aliquo aliorum ipm per se solum substernitur lumbis cum somniat manifeste infrigidet eos. Et Dioscorides. q plumbum somnus veneres prohibet. Bartholomeus dixit de plumbo hoc uiso tollit etiam pollutionem facium in somnis. z in hoc fortiter operatur semen rumfaius. z similiter radix. z bibita z propria radix alba. Et Serapio dixit idem q eius semine. z radice. q abscindit fluxū spermatis quemque accidunt in vigilia. z quoquinque alia modo. Et Avicenna dixit q in lapide emiritis est proprietas restricandi gomoream. Et lapis ipse cum non est ablutus est calidus. z primo gradu. z siccus in secundo. Et abluitur sicdius ad secidum gradum. z siccus in tertio. Ancuentum bonum in hoc casu experium. z me. B. seminis. iusquiami. z mandragore ai. partes. i. opii parti vnius decimā bulant omnia. z oleo in duplici uase. z cum cera fiat vngentum. ex quo omnia genitalia inungantur. z addunt et hic illud quod scriptum est supra immediate. z anulo ferreo videlet tamē illa capita. adinuices quoniam vnilia sunt.

Capitulum duodecimum. de prohibitione et actionis virge. z est prapsimus.

Dum oportet

non prohibere prohibendo crescēdi z fygere etiā q. non in papilino prohibere erectionē z fygere religiosis honestis z hoc ca. vnile. z Prapsimus ait. est multiplicia fyge erectio. z ē cā ventositas inclusa in neruo cauernoso generata z diuersis vtrosis z frigiditate cutis cōdēsante. ex qua cōgēstione prohibetur exitus vēt ostitanis. Mauriasis z appetitus z voluptas z desiderium exigendi q ga ut supra patuit in hoc tractatu. Et de ista materia loquitur Galie. vi. interiorū. z dixit. dixit bilis z erectio z fyge fugitiua. sicut z neuiusfaris lactuce z cabbota. Et dixit q frīa actu vnitersalis applicetur ad fyg. licet. est aqua frīa. z de cubitus in frato rof. z. istia. Dal. dixit. ruta est ventositatis dissolutiua ac inflamationis. quia amputat ardorē coitus prohibens erectionē mēbri. z Isaac dixit. q. propterea agni castis z defectare libidinē z concupiscentiam mortificare z ē flationē auferre aqua libidinem nō soli. si i cibo z potu sumatur sed etiā si alicui iacenti substernat. Con. dixit fyga musicia gumi. impert erigere. prohibet. Et dixit etiam. ē fyga iniquitur in oleo in quo fit cabbota dissoluta. q potest erigi. Emplastri. z ē cicuta trita cum semine eius posita sup fyg. illā erigere prohibet. Et Avicenna dixit q tenere sup pectus laminā plumbi prohibet erectionē. Ego multa alia possem ponere. sed vide Galen. de temperamentis. quia ipse pro mo hic sufficiam. z Brum. ramē dixit si go quamos formicas cū succo affodillos decoqerat. z in potu aliqui dederit remissius erit olibus diebus vite sue. Multa etiam dicta supra sunt in capitulis que hic addauntur.

Capitulum decimumtertium. de his que remouent delectationem in coitu. z amorem.

Expedit multoties

delectationem. z ē in coitu extinguere. immo etiā z illa q in imaginatione existit. p quā gs cadūtur passione. z mozia. q dicunt ab Isaac bereos. Et enim extremitas delectationis nocet nanq q. ē cuius dicta hoc pere. z frenitis libidinē z ē minuētia delectationem omnia coitus diminuit. Intercipiunt autem ola ista libidinem. z quāgnus calthapoemiacas. semen. z apborabat. z ria fabarum. z amina plumbi. z apbrius. z ama. z formice cū affodillis. Et Alchi. dixit circa pastinē bereoricam quādo potatur. pap de indico do mistico ostemperato cū aqua mitigat. z nocem antigi augmēt. Isaac dixit q melius q bereos curat. z adiuuat ne in cogitationibus. z fundetur ē bonum bibere. vinum temperatū. z odoriferū Unde dixit fic auctoritate Rasis. Uinū ē medicina. z omis tristibus timidis. z berosis. Et dixit q. audire generi musicq. multum confert bero sis. z fit videē ortos fructiferos q quos ag clara. z delitat. z vinuerlatis omnia que de tristicia ad bilarinā ducunt. Et dixit etiam. Isaac q berosis confert loqui cū amicis delectabilibus. z ludere cū tenis seu cū marubis pulcre fōmę.

Tractatus. xix. de dispositionibus matricis in figura. z fini cius.

Capitulum primum. de constrictione oris matricis cum expedit.

Arrix aliquando

in figura uel sit cum cuiq. vnde nimia aqua matricis impedit concepcioē in ogrum multi anni. Ergo q igit exiniū. nisi dispositioē. z fiscunt. Ain. dixit quādo fit encatisma in decoctōe cassiligine. uel dilatationi matricis z eius lubricitati. z similiter fumigā. Constantinus. p. 4. gallē. z. ii. iquiranti pulcerata. z in panno lineo adinfuso inclusa. vulue supposita urgineum. odorem reperiendat angue quos puerum ela. z pisce reuocat. Et Serapio dixit q sola glandiui decocta potest os matricis constringere. Et dixit etiam Serapio q os matricis lirtigit cuf odium nam fortiter in prohibeat fenum egredi etiam sumptis medicinis aborsiuis facientibus. et volunt etiam aliquando. Alchinus dixit concretatur panuel idest semen rute silnestris. z quando fit magdaleon cum farina lolii uel siminis. z pingit os matricis. quando e minus apertum. Et cisus pisis. z aquam plumie. et rosacean. et cū ea bulliat. de iibere uel gumma arabica de galla. z de cornice sodri. z de roos. malice. z erit ad ore obliuat. z cum bambice. vt pano se undiq cataplasmet. Et postea pulnis balaustiarum mastice. z thuris. et mire zinsibetis. z sedoarie et cassoia. z medicum multi. Fiuntur vt pulis. z ponatur os matricis. z apporetur. Bull. dixit ego autem sic constrinxi os matricis cum illo medicamine. z cotrupta apparuit. Ego B. pulverem alumnis. figmania. folionum. illi operi. balaustiae. cortices parietorum radicis moris. corticum mediannorum castaneari. z gladium ai. conquassentur. z in aqua coquantur. z ex hac. q qua lauetur mulier multotiens et epithimetur. z ponatur os matricis cum coto. exiccat enim hec fomentatio humiditatem ad matricem currentem. Item uelet hoc Avicenne B. pulverem corticum pini partes quattuor. z luminis partes duas. cuperi partem. z decoquantur cum uino stipticq. z madefiat in ipso pānlineus. z applicetur. Et autem uelus ut mulier cum hoc apparet virgo. amplectur intestinum columbi sanguine. z unponatur in uulua. z ut urinit fecii cores. z tuc fragetur illū testinū. z exibit sanguis. z videbitur virgo.

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

Capitu secũdũ de constricũe eius matricis.

Nore matricis accidit quãdoq; ex tũ coartatio, ut ci a operiẽdus illi os subuẽire: clauditur ãnẽ multis modis ut ex eis Albucas faccit aliquãdo a natiũtate: e tũc cura eius est incisio: accidit aliquãdo a carne superflua: e tũc cura fortio aut ex ligamẽ retũeat: accidit aliquãdo ex duricie loci: e tũc eorum mitigẽ ista que ncã fit in hoc capitulo libro secũdo ficut radices ebulũ: e iteros e porrũ decoctũ e ftoraz e fenugrecũ Accidit et ꝓnes apostemata: e tũc cura eius est ꝓnio ꝓpatis vt dicũ loco suo secũdũ et ratõẽ dolorũ eius: e tũc cura eius e remotio dolorũ vt ea scitur hoc loco suo quia in secũdo lib accidit et ratione opilationis eius vnde ratõẽ illius carẽ menstrui: e tunc iuuant que ꝓuocãt menstrua, vt nigella pulegũ fatureg cassia lignea. bethonica scordeo melissa ruta camedre os rafanus vytex rubea tinctorum e oleum mastichinũ, accidit etiam rone suffocationis multiplicitor. vnde ex capitulo illo scitur q; decocto fenugreci e olei mastichi ꝓfert coartatõẽ matricis.

Capitulũ 5ũ de suffocatione e eius ꝓuentos et ratibus e rumoribus qui in eis apparent.

Atrix sepe versus supiozą monetur e accidentia suffocationis inducit: e cõuꝫ contingit ipsam quãdoq; descendere in tantũ et extra apparẽt quod difficilimoq; accidentiũ causa efficit. Et de his mõ dicam. e quia hoc pertinẽ ad ꝓpos ꝓlixos. ego de hia parũ scribam. Sed ondum e q; matrix vniuersaliter a forma sui specifica infequit aromatica e frigit fetida ac si eet vni aliãl. quare ci fuguis matrix ascendit odores fetidos naribus applicam. e ci odoriferas inferius opponũt. ꝓpostis aut opanũt ci. ipsa descendit. Serapi dicit ci matrix suffocat. bibatur. 3. i. koliog bethonice ci aqua e Bartholomeus dixit q; ꝓb dari ci minoratio et suffocationẽ felim a restione mestruũ ꝓpter opilationẽ aut etiã fetũ ꝓter ꝓpernũ retentionẽ Et dixit et acetũ squillitici confert suffocatõi matricis e ꝓsaliter cũ bibit e fugit. ꝓlle et cõnent in hoc cũ ꝓ. Quando fuguit odorat ꝓter suffocationẽ matricis. Et dixi quãdo galbanũ odorat exitat epilẽticos e mulieres histes suffocatione matricis e babetica opilationẽ in cerebro sno. e Aui. dixit q; si bibat ci vino e fert e dix. Vera. herba paucedani odorat ci suffocatione matricis e in suffitũ. e dix. q; terit si napio e naribus applicat commouet sternutationẽ e excitat illã que ꝓpter suffocationẽ matricis. e dixit fuffumigũ facit ci blancus bitũ conferr suffocationi matricis. e idẽ et fumui secũdũ excludit. e dix. q; bibit ex granis pronie. xv. cũ melicrato cõferr suffocationi matricis. Dias. cor. ꝓxit aqua seminis pastinace dat tumoni mulieri e suffocatõẽ ex matrice. bibitũ hũc efficacior soluit. e ci. pulu neuri. e dixit ꝓdax. bib. in aqua pastinaca sistat effectus et mestrua regũ. Suffumigũ et facũ ex dcũ. e ꝓ iumpti suffocationi matricis. ofert. e dix. ruta trita e suppositũ ano e matrici suffocationẽ sonit. e Dalia. dixit q; succ. eius pestiferet. Et si deliq dixit q; ruta sit trita e bulita in oleo cum affugia galline e anserũ e calida appodatur. dat e ꝓtoq. Aui. dixit oleũ de maiorana cõferr cõpitionẽ matricis deducẽti ad prefocationes. fiat aut galbanũ cũ corãdũ Sera. cita dixit. Cum. n. suffocat matrix multũ e laudata aqua decocto eius puleqi nã illã tollit e cõferr uteo ꝓstantibus eius. e ascẽtũ eius ad supiozą e credo q; ista e. cocto bibita e sessione in ea facta. Rasi dixit. la ma tinincia in oleo illũ celestis e i matrice mistũ valet constrictioni orificii matricis e ei. ꝓsumo e aparibus e fũt i ea. e idẽ dixit Dias. Galenus dixit folia recẽtia uricie suppositũ trita stat matricibus cadẽtibus succurritũ. Dixit etiã q; ꝓlius q; fistula lineꝫ cocti in aq e cineribus marine ꝓpriũ cauliũ appositũ efficiũtur immat e suffocationẽ matricis e similiter in vcrofistũ et. e hoc ego in vcrofistũ expuso fi pulũ. e dix. et si infundatur penna in acetũ forti e ponatur i naribus statim matricẽ ad infriora reducit. Alcbi. dixit e Dias. corides q; odoratũ gũgicum valet suffocationi matricis. Johannes dixit. cor. una arietis suffũigata matricis suffocationẽ ꝓmũit. Et idẽ ꝓpinit. e Dhiranus. e ego dico q; coriũ solularii antiqua suffumigatum multũ valet quod fit expuso. Dias. dixit q; pene multũ ꝓtum suffumigãt litargiũ et e suffocationẽ matricis e frenetico curant. Et dixit. q; sternutãs anseri silueslri suffũigati demonia eiicit. et litargici sunt suffocationẽ matricis. e dixit adepa pilcis foce suffumigatus cõmue litargicos curat e matricis angustias. e Aui. idẽ. vel le de carne ipsius. e fecũdũ ipsũ vire ipsũ. e ꝓpinqui calore. e dixit et e Dhiranus calto. e cũ vino inuctum suffocationẽ matricis sanat multa alia simplicia pit pũ sed ista modo sufficũt. Cicio ad alia q; expũ fui. Et ego suffocatio fuerit ci colozia annui. Destructione e vcrofistũ eius e colozia accidẽtes ꝓter illũ e ut det agaricũs i potu ci vino vel medicinas e si ꝓt ci aceto sallinico inuenit in eo opatio. Suffitũ et fũ ci oleo mustolino cũ fricatione intra colli matricis nut ci oleo de lilio in quo fit aliquid musci. ꝓsoluti mulsi adinuat. ꝓcationẽ matricis. Suffumigũ enim factus naribus cũ capillis panicie e mirabilio. Ista scitur q; si faccũtur repleur fale. e intromittũtur collum matricis subito suffocatio tollitur. Frocisci etiam de mirra in hoc sit. unle. multa alia possũ pone q; dasi nostri oculo pbci oculo.

Capitulũ quartũ de descensu matricis e exitu.

Odo fermo sit de his q matricẽ lacũt et descẽdẽte reducũt. et hoc scias. q; que nã leni in descensu matricis fũt valẽt descẽsui matricis. Cõstatinus in hoc dixit q; lessio fci in aqua decoctũ miri aut iunipi matricẽ descendente reducit. hoc et cõferr ad descẽsũ ani. volui etiã q; cupule cipsi conis aposima superferi valet cũsui matricis et mollicies fetũ e ergo cõfert dixit et fic auctoritate Diasc. q decoctõis galle iuliie exesti repugnat et humores ab ea fluctes deficcat mulieribus et ea formentũ. Et Serap. dixit q; cõferr eius mani cis et fluxui hũidũtãti eius antiquo et extinti a ni. Et Dalias dixit q; decoctõ fructus et cũtici interior quercus si fedeat desup in aq eri medẽtur exesti matricis et anis. folii. lemisi pulueriseati et desup exesti anum vel matrices exesite retrofirmat. Et Halie. dixit de omni pelesici et de fucco eiui dixit q; ad fecdemar aui et matricis idone. e ꝓpie ꝓpetis of exesti. Serapio dixit aceti restrigit matricẽ egressũ et anũ exesite. Et Bartholome. dixit q; nõ sit aceti acutior ego dico q; bonum. e aliq acũ cũ aceto ꝓbilui et ci spongia uel corone apoli cet. vnu et in quo multũ ice extinguũt. ferus ardẽs tepidũ fomẽtũ aut quãdo fit cum. ipso pastale matricẽ laxũ reducit. Et ego dico q; ꝓ pũ unti in quo urina sonte e in fusia. Et dixit iterũ Serapio cassia lignea cõferr descẽsui matricis quãdo fit encatsina in decoctõe eiuf aut et suffumigatio. et conferr simile lubricitati a nisi dixit fri dulter et decoctũ cytonionum exitui ani et matricis. Et dixit et acacia reducit ani et matricẽ quãdo egrediũtur. et ego dico q; ꝓ ꝓ rob. e iuce ꝓpuno. et q; ꝓ fit acacia decoctõ ꝓ. Et dixit et ꝓ ꝓ matricis. Et dixit et ꝓnitiũ folia uritice recẽtia super matrices egressũ e reuocat eas intus. e simile dixit Dias. e Bartholo. dixꝓ. sint trita e ego dico q; vrticã facit ꝓ. ꝓ. et ꝓ. et ꝓ. e cũm fit ꝓe hũidũtatis matricis. eo q; ipsa resoluta. e Auicẽ. dixit balausta vera cõferr fluxũ matricis e fluxui sanguis eius. e dixit et radix accosti trita cõferr fluxui matricis. Et et q; suffumigũ. factum cũ stercore bouis cõferr ꝓpie in reducẽdo matricẽ egressũ. Albucasis. ꝓbo. dixit albũ e rub. ꝓnũ matricẽ egressũ. e ego suq in loco fugidorũ cinam folia ꝓri cõferr descẽsui matricis. et ꝓpriũ ꝓtatem. e. q; in eis quãdo in ea e hũidũtãs. q; fa ci hũidũtãs. Cinis et ramorũ vel foliorũ fic cũ aceto mirtina. i. ꝓtũ. q; ꝓbaia suppositus reducũt matricẽ. hoc valet expũ. Rasipalis. ꝓcaui. i. stercoris nascũ. pũ. i. ꝓtũ. q; miscẽtur. et fiat. et eis suffũigũ. Et nõ q; aspalis fedat dolorẽ ex galbani bubidũ aut ueri applicũ matricẽ exesite mirabiliter reducit. Sed et q; ꝓ ium putridũ. ꝓ pilliter illud. quod uocat index. e e omũ q; diu stetũt i nido ad iciũdum illũ galbanũ ad quandum. applicetur matrici mulierum conferr.

Capitulum quintum de extractione secundine.

Epe retinetur post ꝓtũ secũdina que indiget eductione altẽrũmlier morũ. Quia sit secũdina satis notũ ẽ o q ẽ unus pãniculus cõdopiens ipsũ puerũ et ꝓ conferr ꝓ Albucasis. vt firma maneẽ se cũ sternutatõe e retentõe anbelitus. q sunt illa satis dicũ i ẽ. ꝓpio capitulo. q ꝓ ipsum modũ non egredũ suffũigetur matricẽ cũ eboro. e coctionis cypressi. e cũ ceruse. e cũ mure. e mũrica. e sic lignea. e illius generis idest illa q sunt illius fruticũ. e coquatur. e illa nõ valere. ꝓdẽ ꝓuocãta aboritũ. si ista non valere. ꝓpiũ ꝓ. conferr ꝓ. et fubmergat manũ sua in oleo cõi uel in mucilagie alee e limitat cam in matricẽ e capiat ei suauter. e si fuerit anneꝫ extrabat illud. q ꝓ possibile extrahẽ. e si mollificatuũ refridũ pure fiat. ꝓ e ungũtus mollitium. e sic de aliis. Dialabas dixit. ꝓ aspalus subuintũ. ꝓ mitium educẽ. fetũ e secũdinũ

Et Auicenna dixit. ꝓ ipsũ cunomulla. ꝓuocat mestrũ. et bibita. Et fecẽdo in aqua decoctionis eius educẽt embrionẽ e secũdinũ. dixit etiã aqui conferr difficultati vrine e extrabit secũdinũ. Constan. dixit. ꝓ ꝓ eius quã bibitũ secũdinũ e fetũ mortũ expellit. Et Dalia. dixit idẽ de suffũigũ. Et dixit Constantinus rosa canina cocta e bibita. menstrũ ꝓuocat. e secũdinũ expellit. Salternus dixit in 7. 5. florũdus Jefimini fic. e mestrũ decoctio eius ꝓuocat et extrahit secũdinas et embriones mortũ ꝓuocat. Secũdum etiam Baliemum in. vii. suffũmigũ balsami idem facit. Dias. dixit fumus laudani excludit secũdinũ.

Et dixit Dias. corides eixratura radicum alece secũdinas excludit et ꝓ sessione facta abdũm ꝓuocat. et extrahit secũdinas. Aristo. ꝓ. cũm pitere mirra et bibita cum vino. vt cũ aqua. Et dixit etiam de radice Iris illtrice collirio et eo facto et pentãt. mere. mixto secũdinas. mulierum educẽt. Serapio etiam fetum radix rubee tinctorũ suffũmigũ. Dixit etiam pulegium bibitum menstrua impũat. secũdinas excludũt abortum facit. Serapio dixit si mulier sibi fubiciat radicem pinne albe expellit fetum et secũdinam. Et similiter sessio fci in decoctione ipsius radicis nãmundificat. e fetum expellit. Dixit etiã fic. Stopus bumida mistetur. cum mellisoto et butiro et fit suppositũ cum eo et ꝓuocat menstrua et expellit fetum nuorũum et secũdinam. Dixit etiam et coniice pini et ꝓpie minorũ fit suffumigũ cum matricis expellit fetum. e secũdinam. Et similiter de cortice iluerũ.

Capitulum. vi. ꝓ de mola matricis et carne addita ea.

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

M Ola matricis e fructus
carnis in
matrice generatum. Generatur aut duo
bus modis Uno modo ex mlstruide mēs
effusiue cū vehmēcia caliditatis. Sēdo mō ge
nerat in coitu in ipso matrix appetēdo aquam
mulieris e extendit eam nutrimēto z ppt dete
ctū virtutis masculinitatis nō acipitur illā car
ne generat. z fig° ē q nō bēt modū p se: credūt
aut mulieres ex ipsarūm e ad videntes partus
aqueriūtur tpe debito z tē medic° perpendit de
mola matricis. Cura eius bēt fieri cū mollifici
nō ut e effio in decocrōe altee z in decocōne
sedim. decocrio ā altee bēt educē a matrice z a
pstibus. Ite res pnocantes fermtatōē in h°
zuenium: z nideas in hoc libro. valēt et puocā
nia abortum. Et valet ola dcā in fēdēti ca. z il
lic vide z cū ipsis alia extrahat fm nū iates
Si caro oriatur in vulua ut sepe ego vidi nēt
succurrere ut dicit Albuca. cū ligatione: liga g°
cam. z cum jasopio incide cam. loge ni aliquali
a matrice ne loe° manēs tangat nmore fluxus
sanguinis alia hic nō dico z sufficit.

Ca°. 7°. de extractione fetus a matrice in
muliere mortua z non mortua.

F Etus natura liter egredit
ci capite aū
Si ā alīē extr extinus alle ē innatalis et
tē timor ē de mortē: ēs aliqui aliqd cuadāt nō
tñ q mulier aliqd p pti vnius pueri vel abor
tum vl alr remanet pgnās duoz vel trū mēsiū
vl alīē ut teneā vidi. Et ex hoc solum ēsthio pp
qd ēsp mulr p° ligmtione appetit coitū: Alia
ut aliaia ti solum ut solunt Aristo in de aliabus
eo qz nata nihil fecit frustra cū g° mulr p° ingē
gnationē possit impregnari, hinc ē q nata oēdi
nauit illis appetitūs ñ fic ut in aliis. Adhūc q p°
ingmgnationē ñ pti ligmari. Sīnd nī negotii ex
plusū exercet p mlstrē. Qz ñ ñ ex eē fuerit ri
sicū ē ñc naturalis cā fomentādo z inactīdo
mollīdo pducē. mollificē. Vnū nī dico q vulē ē
q mulr se timet cū exprīsse z refēse bunelē°
z puocatione fermtatīqu cū pulsure euēspti
z elcher albu. Et dixerūt aliqd q agmonui
sīqtati in corā facilitar pti Ego mīna I hoc lib.
Filia potuit fēs qz res fine rōe mulēris nō pla
cēt id pe eis ñ fui loqm° ā aliqui aliq ā pauca sīt
posita. Sī mō cui ñ fit natal toto posse ad ob
sterrice reducē ad natale exitū eleuet q° corpē
z cū mālu erigat pueē z ē exit exitus natural: ñ
mō accidat q° fē° ñ mōs° ad fcūt obstetrices
Si ā ñ fēret comofcē p imobilitatē pueri q
ad mouebat z p frigiditatē loci q vētris z mi
noratione mālū: z p pfunditatē oelor z mā
tificationē labioz z tota faciei aut pcessionem
oleum z crinitis aut alicuius cāus vel offensio
nē ad p fetores baneliē. Si g° p signa pstet ob
sterici hoc tunc ipsa debet tēmpare cum mālu
vnunca cum oleo olute ipsum extrahere. Loco
eiusm molifcato cum balneio z inūctionibus
debent eiuam pnocari fermtationes z ne
bent pari medicine pnoucantes abortus velqd
est cathoretum mira cum ruta z multa alia di
cā in capitulo de extractione fecondine. Si
autem per ipsum modus non possit extrahi tūc
intromittatur instrumentum dictum speculum
z aperatur matrix quantus crit possibile postea
cum manibus vel instrumēto nel tenaculis extra
hatur integer. Ego sepe habui ipsum casum
fi deficeret speculum faciau ut ego sepe feci ba
beas tenaculas aliqualiter magnas z pontas in
matrice clausas z consequenter aperias ipsas
z videbis puerus z nunc cū vncinis ipsū capias
et ipsum extrahas: adiuuet te tamen mulier ces
fermtatione et retentione banelium. Ego se
pe in hoc casu perforam caput et ipsum polui
z capite et ips exīt et hoc fī recē fuerit. Et ille
mō extra ñ possit tūc frustrati licdat. De hoc tñ
Albucasis dicit aliq a me ñ visa cīre illa ñ nar
rōē sīnotum q aliqd aq exīs in pānculis l
pedit exīnū fīre frēgant illi pānculi z aq cōge
dicē z tūc exīt erit facilior. Connaīt sepe q
mulier sit mortua q agnosciē bn z suspicāt de
vita pueri tūc in uolēdo extrahē pmo modō ē
iste. Tencat ou mulier: mōne apiti z filū ma
trix z hoc ut ner possit egredi z puer possit cuē
tarisapiat ego mulier fm loquitudinē nērīs cū
rasorio z tanē finitro qa po illa ē magis libera
q dexra pp cpar z dīgit in cpoine z trahāq
fcē. Ego aliqd fecī incisionēs a pomo granato
usq ad q pecis cū cauela ne intestina z puer
tāgant. Et p illi modū extract puer vel pm°
mod° pl° placet mihi z p hūc modū ē extractus
fuit Julius cesar et scribit in gestl romanorū.

Capitulū viii° de pruritu matricis.

N collo matricis
sepe accidit pruritus de q° vulde pa
ti ē dicēt ātig. Alcedē. p decorio
salute tēlle pruritū matricis. Diaf. dīt. q pruri
gīnē matrīc tollit inūctio fēd cū butiro z dīt.
q. q pruriginē matrīc tollit inūctō fēd cū bu
bēina mixta cū oleo z melles multa et bēd fri
supra de pruritū genitalīū q ētiā bic valēt. Et
multa etiā dicā fīt in 2° libro d dolōē matricis
q hic valēt: z multa ēmo tractata sēdm dicēt
que hic valent cum mentionem faciam de ea
bie quare alternatim perquirantur.

Tractatus vigesimus de diffōnibus ma.
Capitulum p° de aperitione emoroidarum.

S Ublimis deus in
fine recti intestini qō nocē colōē
tūdū in ulcusū gīnant vt bō fuit pha
nolistate constrīgeret z relaxaret ne fīet cōse
quēdente fierer exitus naturalis q ā luxīsiarum
sed solū fiat ibi exitus nolistarie. Creauit ā illi
fines venarū mulerū que cū cicesit z fluunt e
mozoides appellātur cū neto tamen et nihil e
mittitur condīsionata nocātur fuit enis hoc fe
cum quia sepe corpus a suis suspīuitatib° mū
datur cū aperīnntur quare aliquādo os eas re
clusa ajus Strictura nanqz superflua corpus
ad multas egritudines pōnēs z suspecti sicut
Apodixit. Et iam supra in alio libro qz in 4.°
fuit allegatū vt emoroidas sanare antiquas fic
et illas quīnd oēs oportet constrīgere quādo
relīcet superflue sanguis fluit et corpus ad de
fectū virtutis ducitur. Et pro dicī breuissīe
ā aperīēt cāa quia diffīp plusq pertinēt hoc ba
lienus dīxit q sūcinū cicatrīs q ī humīo apīs
cas. Et Mesue dixīt q ex matrē apīcēbius
oficīcā venarū emoroidarū. Sīcīt Galienus
in 7° volū. q. de sel ad hoc fīc cōuenīēs fīc i
gitur et apōnēs latentes emoroidās qz tauri
nū fel. Interdū qdem debīles terdū q. alten de
cens acre aperīūs. Sīt et iuxta corpus vtentis
differēcia quēdā cū sīt facile vel difficile. Aui.
dixīt morsīs et eius oleū aperī emoroidas ip
sa et eius oleum. Et dixīt etiam q oleū. trinus
sabmilīū apīt eas. Serap. dixīt fel auītorīs et
milīnis corrodūnt carnē. Et colīrīū eor ē acutū
qz apīpt oēficia ncārīque sunt in ano cū mas
dicētūe polozōē. Alc. dīt. aloes apīt oēficia
vēar. bibīt. oeco ego. Et sup loqū. frīgē et ea
z dīxīt ē Serapīac fīc z fīce folīoq ex apīsīt
oficia nēnū q si i ano oīs submittē cū licuio
Ego dīxī supra quarto libro q apīūt aliqua
cum flobotomo z aliquādo cū fīcratīōē folīi
fici.

Capp° 2° de astrictione sanguinis emoroidarū.

O Portet autem e
mozoidas strīāē cū fīcūt sīqtī fluy° sā
guinis. vel. Sīalc dīxīt qñ limītur e
mozoides cū apōnūqz cōtīnū mallīcnan sā
guinis fīrīqtī. Et pōnūtīca cōtīna eas sīqtīēs
strīqtī. z. Ellā. dīx. semē potri suppūgātī valē
emoroidās. z pōt cnplastri more appōsīt sīl
gūt emoroidās. z. ēcōplastū. z. ēcōplastū. Ko
rapīo dīx. qñ fit clīstere cū plānāgē cōfert emo
roidib° a qb° mulē emanat sānguis. z dīx. epīs
facti ex folīis nībi curat em oroidas aperīūs.
Iano z illas ex qb° fluit sānguis. Auic. dīxīt qñ
aloes pōnūt sup emoroidas eminētes abscīn
dūt sanguinē fluētē ex eis. z dīxīt sumach pul
verīsati ad fluxū matrīcis z emoroidas valet
Et dīxīt scoria ferri pbibet fluxū emoroidarū
z prīte pīcit qñ sedet pānīcū. Vno ārīgnū La°
ipsīs. Halic. dīx. q albūte oui in. xv. miscē at
cū cōpe medicīs cōbibēnū emoroidas fluxīē
z dīcit aliq q. Madaraca cū oleo ro. z albumīne
oui z fīat sicut ligātū refrīat emoroidas z fore
nū exīcat vt ñ cēdat illai reuēn. Alc. dīx. si ne
ro sānguīs egredīt ab emoroīde eo q. ēcīsa fu
erīt de cinē fīstīoz. nīridūū fēdī empīm z pōsī
tū sup anū vnde eradicare fīt frīgē sanguinē.
Et. Sīdeīs dīxīt in hoc cāu de cinere scoparū
ariquapīē dīx. Alc. anīcōnītīs Auic. de lumī
fīert emoroidib° bibīti z suppositum z fussīs
gatū z retinet sānguīnē eaq°. dīx. ens carabe. re
tinet fluxū sānguīnī a matrīce z ano° dīxīt qñ
sumac miscē cū melle frīnt sīt emoroidās qñ
fīt ēplastr. de sup. dīxīt ēplastr. factū de rumē
ce fiunt emoroidas. ē aut rumex z tubīqz ides
fīn ipsīs ēcōplastū. Et allegētā. dīxīt. de lito terī
ro. fēo ēplastro fēo emoroidas fluētēs sānguī
nē fīatīs ē liberatas z ē cētū fēs. Sīdē dīxīt
milīs folīū bibīti retīns fluxū emoroidās. z se
dat. z dolōē nō fīnēīti bibīti z ēplastū mes
tus apīpt oppositū ē de aloe. Galīnū ad. 16. ro.
radīcē urtīcē z tere illā cum sulfure z cū succo
berbe et iusū. Fac. ēcōcōs z cū eis fīssumīgsū
sānguīnē ē. nō dubīto q ipsī pulueres frīgant
sānīnē bn° loci fīcūt. R. bolī armēni sigīl. sā
dra. aloes. cbarabe. cum albumīne. oui.

Capitulum 3° de exitu ani.

E Xitus ani sepissime
fītādīger ergo reducīōne/ eo qñ sī
tus talis innatrālis. Serapio dīxīt
ex nīolīs cum farina ordei fīt emplastrum cū
tui ani z infrīgīdat z cōfert. z dīxīt quādo fīt
cū folīis z radīce z cortīce arbōris malīcī mī
tī confert exitui ani z infrīgīdat z sēdī exitui
matrīcis z ani z nō ē in sīpīs opationē. aliqd
sumle sībī. z ego facio cū ipoēīīdos pulueris
ut z pōāt fīp intestīna z ānus mānē z oclusp
pōātur pecia in vino flīpīrīco balnegīa z ex eo
et fīat balneū. Aliqui desup appōnūt pulueres
constrictīuos. Dīxīt etiam Serapio aqua decoc
tionis galle valet exitui ani. Et ego dico q
decoctio omnium rerum flīpīrīarum z specia
liter cum vino valet. Et dixīt aspalatum suf
fumigatum valet in hoc z similīter dīxīt de a
cacia ex quia flīpīrīca. Galienus in vnū dī
xīt de lentisco fīcūt aqua ad omnem sui pa
ten z etiam succum ad precēdentias ani z ma
trīcis propīe cum ipoēīīdos z existēntīb. on
stan. dīxīt folīa mīrti decocta in aq ñ fīt sessio
valet. Et ad hoc valet omnis pars mīrti.
Et dīxīt etiam copule cīpē fīt exitum aposī
ma super sessum valet cauī matrīcis et mol
lītie z fīlī ano exeuntī z Alchimia dīxīt bō
herba quando iocūmīm anum egrediēīem me
dio modo stringere spīsum decoquūmīm gallas
in aqua. z quando iocūmīm mālum stringere
decoquūmīm in vino. z quando plurīmū in vīo
flīpīrīco bibere de fructu bapē communīs ieu
no vel frīcēllis anum egrediēntem reducīt: vīnū
etiā in quo fīt virtus scoētīc ferri anum reducit
fīat autem sessīo in eo. Alc. dīxīt q. cīnis capīlli

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

adusti tulerant ab egresso reducẽdo ipsm. m.ha ẽ di cta supra in cade exitu matricis que dic valent e conta quare e tenere.
Capitu quartu de pruritu ani e incisione eius

Ruritus inano

nõ e dolor is sit cũ dolotis.q. illa q̃ cõuenit bic in dolore pti cõuenire.et ẽ. Gali. aut circa hoc sic dicit de folio violis supponat aute in orificio ũtrig ad inconsonantia facies. Sed. dicit de lacuna sinectis.q. ipsa confert punctiones que fit in ano Et Albdi. dicit idẽ de lacuna domestica. Ergo non dubito q̃ illa q̃ cõuenunt in incensiõe cu; bic cõuenigũt quare nide cũ eis quasi ipso libro.& ipsalit lac in boc ualere. decocto rosis q̃ salicis e similiq̃ inpuritiu ani Tinic. dicit q̃ rob cũ aceto vini mixtum in pruritu e inanguinis unide. Alig ẽia dicerunt q̃ illum tollit inuncto facta cum tremẽtina mixta cum oleo et nelle quando pruritus est a materia vcerosa. Ego et dico q̃ illa q̃ cõuenit pruritu matricis q̃ illa q̃ cõuenunt in pruritu genitalii bic cõuenunt quare unde insumul ista ca.cũ e opus Et multa dicam in tractatu sequenti. q. in pruritu que bic sunt utilia

Tractatus.xxi.de pruritu e scabie
Capitulum primum de scabie humida.

Cabies est infectio

ulcerosa cũ squamie e crustis e pruriginę ibiu cutis.q̃ quandoq̃ funt cũ virulentia sanie.e gipsp abjcs ipsaut nolnit gõdonius. Materia aut istus e sanguis.vel colera pmiscetur puerlus in melacolia aut ista. fal.sum q̃ bauraehinii. Et ex pta malia fit scabies fic ca e ex ea secunda bijda. Ex quo patet q̃ ifdue ipsa scabici humida e siccatiũ qua pruriginę poneę possumus. Ali dicebat Dalis. pula pte fue theotic finone.S. Sij natura tale materia.id ab interioribus ad exterioricẽ extera, pulis e sub cute remaseric e fuerit fubtil facit pruriginẽ.si grossa facit scabie. Ite nanq; e ilbe materie fisit in multis comedentibus. e fiit in illis q̃ malis vsunt cibis e salsis e amaris dulcibus e acutis. Et Aui. dicit q̃ blancum dimiũt.e nestes nõ mutant. e laborãt e uigilãt.e vinum pur bibit ad ista materiam uenire. Ra.ni; pit fit aute in sensibus propẽ cutis debilitate? et q̃ in eis ut plum humor salsius generatur sic plurimũ fit inter digitos qui sunt debiliores ut dixit Aui. incipit aut scabies cũ pustulis parunscende ulcerat. Dicta aut ẽis cognoscit.f. faciẽs scabie ex calore ex ardore e pruriginę Unde si rubea fit rubea arguit sanguis: si alba fia si flecta arguitur colera. Pro quo nõ q̃ licẽ scabies fit malaq; signi et camen] bona q̃ uiũ cause.vel potest cẽ bona.eo quia arguimus ex hoc fotinũdis sentiũ expellẽtia ad ex e ipso modo corpus purgari poterit expellendo sua superfluitates ad cutem. Pro eiũ q̃ ex hoc cõprehendimus.q. scabies i fenibus est difficil.eo q̃ in eis fit propter cutis debilitatẽ quare cura e difficil. Pro et q̃ pruritus.e scabies induciũt ulcera impetigiosę egritudines fedas. Unde scabies inter egritudies contagiosas ponit a Gali. pro de differentię febrium. Cura scabiei huiusmodi cõsistit in diuobus.in purgatione.e localib? pro ueniunt pillule de fumo terre cũ quantitas est.3.iuel.3.4.qua leues sunt aut etiam coctę. Dauech cũ ipsa quantitas est in fomitus.3.5.

Sirupus eius fit de fumo terre cum aqua fumi terre. Item etiam ibi aque mundificãtes fãtanes R.aque lupulor fumi terre boraginis melisse e buglosse laudat Aui.ẽ.hoc facto q̃.purgatione facta appositionẽ uentosiarum in corpore. R.laudat aloe de s.m.s.9. cum aqua endiuie e feniculi e quantitas.fit.3.eradicat scabiẽ.sum me. Ibis facta fuerit stupbe in qua dondum sibe herbe. fumus terre lupulus buglossa scabiosa lappacũ epithilũ ve.diant politricum scolopendria endiuia vel alia ponitur. Et infra ibidem faciat balneũ cũ istis postrio ab Aticenna q̃ habent abstergere e rectificare. repletionem cutis ut sint malisa ficia lappacũ accetosa spinis furfur farfa lenitiũ rifi fengrecę. e post eritum erbibent rubea rocifana quas dicit Nicola? Titiria.cat: postqua fecerit hoc post se in lecto e sudet e post dormiat e citẽ alteret cũ oleo nitro. e amigdalarum cum succo granatorum. Et nota bene.q. hoc balneũ fieri in scabie grossa e difficili. Ro parua autem scabie hoc nõ habe fieri sed sufficiunt purgationes aliquando sole. e aliquando inunctiones cum purgationibus. Quantum autem ad secundam intentionem laudat Rafis. argentum viuum extinctum falisa cachimiam argenti. conditum. litargirium confectum cum oleo rosar. e aceto: fiat autem cum istis inuncto per noctem e mane balneus ingrediatur. e cum exierit fricetur. pel de cum aqua calida lauetur: dicam modo app patiũ binc scabiei. Et primo dico q̃ confert scabiei et lepre que a flegmate falso fit purgatio facta cum urbith addito polipodio e epithio e aliis que illytum emendant maliciam. conferent etiam scabiei ulcerose decocto radicis petrosilion quando inde corpus linatur. Et fiat cum etiam eius bibitus usq; ad.3.quattuor cũ s. vel parum minus: hoc autem operatur propter uim mundificatiuam quam habet. A quo etiam radicum celidonie decoctionis parte si inde corpus lauetur cũ scabiei ulcerose. Confert etiam assidua lauatio cum aceto. Diascordes dicit sucus ben aceto mirnus lepras et maculas e pustulas corporis tollit. Et Galienus hoc idem dirit pe gmo cũ eum aceto superfrigume. Et dicit etas rebentina cum ungine eius e cre iuso ut calcẽto nel nitro abluo lepras corporis compescit.

Serapio dirit succus tapsie quãdo miscẽt cũ melle e admistratur aufert scabie ulceratam et mũdificat pustulas maxime si eis miscetur sulfur: cofert e aspediui e scabiei q̃ fit a flegmate falso fucus foliorum olentari cũ oleo laurino iniucus sed fiat in corporibus duris e in calis difficili? Confert et scabiei q̃ est plurime asperitatis: succus qui emanat a ligno iuniperi inunctus: idem pẽ oleo eius? Et similiter dico.q. humiditas que emanat a ramis olcastri ignitis illinis confert tinie e scabiei. Et dia: dixit de oleo olive columbaris confert etias acute e humide scabiei e cũ oleo de mirtino fiat inuncio aut cum medicinis alijs conuenientibus miscetur. Et Con. dixit oleũ mirtinus fecitati sit furiis tals cragiadiis e fiere scabiei. Et dicit et Serapio.q̃ cinis alles miscetur cum melle eurat borbos lactea e morpheam e scabiem ulcerosam. Et dicit q̃ oxdcum miscetur cus aceto fortis e ponitur super. scabiem ulcerosa curat eã Et idẽ dicit Dialcos. sed acetum fit fortis. Dixit etiam Serapio quando sal miscetur cum oleo e aceto sedat pruritum quando inungitur cum eo iuxta igneũ donec fiidet e idem facit in fia bie ulcerosa. Et Bartholomeus fecundum Dalsc. q̃ folium sal potest admisceri cum oleo e aceto e melle e inungit in stuppa Dalsa. in octauo dicit. de cortice plantani fic. Sunt autem alii qui cõburentes cortices ficcatiuam abstertuam operantur. farmacum q̃ cum aqua quidem sanat lepras. Et dixit Dia. de cortice ulmi. fic cortex eã ad hoc est substantia amarus e stipticus. fcalp folium.e lepram sanat cũ aceto. Et Galienus dixit in septimo papquer rubeũ lepras amoquet. Et dixit etiam Dia. de folio e cimis miridibus pri ifuso e propera e moderate uentibus e lepras excoriant. Et dixit eũ gal. in vijtiis albadi. brionia sanat scabiem e lepram.

Et dixit galie. semen nigelle cum aceto scabies eiciet e lepram e formicas. Et dixit galienus nõ de suspbue mixto cum trementina fic e scabies e impetigines non tãtum sanaui cum hac medicina: mundificat nanq; omnes humiliuoli passiones: scilicet scabiem e egritudinem cum qua eiciant cutis e subcutis. nam autem mistorẽ eno coquimus cum aceto e inungentes refrigẽtes scabiem. Et Bartholomeus hoc dixit tollantur due pres ex fulphure e rafina parol. e eũ aceto miscentur: dixit q̃ hoc confert ad scabie. sed lepra vocatur e impetigines e dolor sedationes. Et gadiqui de vrina hanc autem e ipsius potiam medici conficiuntes scabiem e lepra abfergunt necnon illa ulcera que plana sũt humiditatis multe e scabiei e immundicie e multomagis cum habent aliquid fanioſum. Et Bergdiqui q̃ ipsa cum nitro multum confert e unia uenus melioes est q̃ recens: Et Aucen. idẽ dixit de vrina asini sed addit q̃ cum nitro q̃ aqua aceto rose. Et gadnam sic dixit in.10°. de Hercore capitulo ulcera propter e alopicia conuenit nec non quotquot omnibus egent medicinarij mũdificatiũq; pura lepre medicinaę scabiei e impetiginę: e quotquot talis. Aucen. autem dixit conferunt ulcerosę scabiei inuncto facta cum oleo de cytonis. Oleum enim de rasano tollit ea lepa ulcerosa. que in tali scabie accidunt. Et dixit de radice aconose radicis eius cum aceto confit scabiei ulcerose e scabiei vngui. Et dixit et de folio lilii ortulani semine q̃ fit teratur in fitu e fiat ex eis emplin nalde ad scabiem ulcerosa. Sed Bartholomeus de vi. hoc fecit hoc vngutum ex intentione Alchimi. R. zinziar calcãs. ar. trementine q̃ omnia hoc excitat scabiem pluriminum ulcerosam: addatur de oleo rp. Albidi. dicit conferi scabiei ulcerosę. ulcerosę ulcerosę ulcerinus vitio domestice. tamẽ pruius fricẽt cum aqua in qua sit nitrum.

Capitulum secidũ de scabie sicca e de pruritu.

Cabies sicca ut di

cum è fit a materia colerica adusta q̃ cum sanguine miscetur. a e feuite regiritia ad cutem expellitur ennij ad locũ p quę ipsa materia debet eiiacuari. Et nõ q̃ in ista scabie. nuenit flebotomia ne forte sanguil subtil e colericus adunatur. In scabie aut humida et flegmatica non facias flebotomia. qi nũ sta regulatum a sanguine furet e augmẽtatur scabie ut experimẽto probaui. e talis materia euacuatur cum aloe cũ cuius nat. ra e et euacuare materia colericę adustam sci confectione hamech. Siruptus eius fit de fumo terre cũ aqua endiuie e fumi terre e lupulor. li miscet fecui simp. de endiuia nõ est multus ne forte epar eũ cũ bur adustioũ. Resiciam illi ralea a rebus salsis e acutis e a iuno magno e similibus. et p hoc aplet pria ind. a q̃ cassi in. b. multij iuiej. Dicta nũc aplet p hoc modũ p in hoc dix. q̃ balneũ q̃ salie. fert pruriginẽ e scabiei. e idẽ dix. de aqua sulfuricia. et dixit Aui. li radix aceto se coquat donũ cõp. latiũ e mil. in quantitate ipsi et decocto eius pricẽ sup pruritũ q̃ fit in corpe aut succ ea miscetur cũ aceto cũ q̃ fit balneũ sedat ips. Et dia. dixit q̃ e ipse lappacii et uocat orilappacii. e dix. Dioc. de omni spe lappacii ut dix. Aui. de radice aceose et dix. de Hali. radix et decoctõ calamij mõdũ ad pruritij et scabiei. Dia. dix. origanũ cũ melle pruriginę corpis abstergit. dix. oleũ et ipsa e tollit pruriginẽ. Dia. dix. aplat fcã cũ decoctoe oxobi. fert scabiei et pruritui. Et Serapio idẽ vobit et Alc. dix. 5 decoctõe spelte indet fit nelle q̃ spelta et oxobius idẽ fit. q̃ aqua nõ e nergẽ dix. et q̃ linii corp et succo ebulog repido phibes scabie et pruriginẽ. Bartholdẽ et dix. de succo sabuci et fonitatũ de fcã cũ cocdix. et cem pruriginẽ et aliquate purgat fice. bog inuctus. et Bartholomeus q̃ fit succus radicis q̃. et Dia. carum. d'oelle. tollit. q̃ ne pruriginẽ. et adipe ifiscã. dix. radix aceto de cocta cũ aceto vel sine aceto curat scabiem ulceratam et impetiginem. et idẽ facit succus

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia

eius quando ponitur balneo. Et eius decocto. Et dixit quando frictum corpus cum pecoro ne origani curat scabiem & pruritum. Et dixit quando semen stalagrie teritur & miscet cum auripigmento & oleo confert pediculis & pruritui & scabiei non ulceratae remouet etiam scabiem et pruritum velociter oleum de costo superinunctum. Et dixit quando folia caulium pinaturae et fil et eis folia emplastrum aut cum suinci curat scabiem. Galienus dixit in octauo trebentina propter hanc autem & eius qualitatem & abstersiuitas et adeft pruritus sanat magis alia gummis nel rasinis folii etiam pruritum in quo caliditas & humiditas superest fa uich ordei cum costo falsi et melle mixtum et frigatum. Dixit etiam Galienus in nono de affectibus idest pluma nari. & ipsum habet potentiam abstersiuam ut pecium sordida abstergat sed etiam pruritus sanet consumpto tamen prius ab eo q. & induciat ipsum pruritu. Aui cenna dixit balsach idest nitrum confert pruritu propter quod resoluunt virus & proprie affricantum cum aceto & confert etiam scabiei. Alchimia dixit sulfur misceur cum sale nitro & frictus corpus et aufert pruritus. Et Aui. dixit idem etiam potest in lotionibus & dixit alimen fessium cum melle mixtum et inunctis aufert pruritum. Asperium ad hoc ubicunque sit pruritus tollatur corter radicis lappacii bistis folia nibea et abradatur et conquassetur et fricetur cum adipe porci: deinde tonsi coletur et ex eo locus pruriens inungatur. Accidit etiam pruritus in pedibus puerorum & accidit pediculis illic exterminibus tollantur ouia recentissima et eligentur usq ad fozem indurados pedum: postea albumé incidatur in frustra subtilissima & tana deinde imediate super pedibus pecia lini subtilissima et abrasis primo cum cultello ligetur: postea super pecia ponantur dicta frustra albumini: deinum cus alia pecia fiteere ligetur. Eum ergo sic per horas aliquas permiserit pediculi omnes in inferiori superficie pecie adherebunt: q apparebit super carbones pecia conquassata nam crepabunt pediculi in cadentes in igne et sanabitur: multa experta possem hic ponere sed referuo ad capitulus qd sequitur.

Capitulum tertium de bis que absolute in scabie conuenium sine sit humida sine non.

S Cabies gliquoti
ens & difficil sit fit humida sine sicca sine mixta. Et ideo qualiter antiquis scabies absolute proueniebat dicam nobis. Auenzoar dixit si biliosa sine sicca magna habeas scabiem: magnam. que iudicet rectit conferet ei: si cum ea linteris uel epithimatibus dictam scabiem liberabitur omnino.

Et nota q omnia ista que dicentur iudicantur purgationibus facta. Diascorides dixit omnem difficilem scabiem tollit minutio facta cum oleo de semine lenisse & de alto oleo est magna piscodia & valet scabiei. pecudis et canum. Dixit etiam amara scabiem animalium tollit si fuerit in aqua in qua decocti fit lupini & camelcenta in vino cocta & cum alia commixta. Rasi dixit si abluatur canis bibens pruritum cum decoctione lupini curatur.

Et ex boc infero q in omni scabie conuenit vt dixit Galienus. Alchimia dixit quando a murca misceur cum farina lupinorum curat scabiem capraum et omnum et aliorum animalium. Et Diascorides dixit lupinus mixtus camelcenne sanat scabiem in q sanat eas scabiem bestiarum quod nos fuimus experti. Serapio dixit pix humida curat ulcera animalius & scabiem eorum quando linitur ulcus cum ea

Alimenia dixit fex olei curat scabiem. Et autem fex olei aliud ab amurca. fola etiam fex olei murca cum radice camelcenne cinusiber & linita scabiei difficili confert fed et pterinitat. abluto facta cum aqua decoctionis lupinorum amarorum. Sola etiam decoctio lupinorum amarorum & radicum camelcenne nigre tollit scabiem difficilem illam etiam animalius & pecudum. & Scabiem etiam difficilem aufert et terino radicis camelcenne fugitum mixtum cus calcanto & pice liquida & spo antiquo. Et Serapio loco picis liquide potest alcbitra & dixit q tar eqe exterius curat scabiem. Et dixit etiam Auicen. cedria curat scabiem licet magna oleij ipius. Caui cedria pix cedri sine alchitran: tollit et scabiem difficile sanabile illud quod in medio eqe squille asse quando cum rassigna et oleo conquassata & inungitur. Item et scabiem. malam que dicitur ignis facer linteo facta cum chymolea. Fidelio unguentum fecit q. quo si plante pedis & manuum inungantur: omnem scabiem tollet. R. olei laur. 3. iii. albu. ris albi. 3. ii. pinguedis porci bene frixe. ℥. v. sal marini bene tri. ℥. vii. fucci plantaginis & fiti terre ad libitu miscentur omnia et conficiatur bene. & est mirabile. Item fecit boc unguentu.

Recipe decoctionis exterioum corticis camelcenne nigre & proprie facte i vini libra una & rene lupinorum. ℥. duas fecis olei antiqui nel a murce lib. ℥. fiat vnguentum et quo pigiem post balneum inungatur. Galienus in nono simplicium farmacorum docet miscere sulfur cum oleo & melle aut cum trebentina et sanabat scabiem et serpiginem. Et dixit o. poner autem talco medicinas virtutem habere mixtam ut confumant et repercutiant. Sui do ex hac intentione componit hoc unguentu.

Recipe trebentine libram, unam assunge pice recentis quartam unam, sulfuris. ℥. unam argenti uiui parum & fac vnguentu.

Theodoricius hoc composuit. R. radicum lappacii acuti & emile campane & affodilorum accicute corte sub pruno aut i aqua pistat & mixtus cum assunga porci veteris & fiat vnguentum: Henricus composuit. R. olei laurei assunge veteris porcine cere nitidis tburis argenti uiui extinctis cum talma ut. parte. i. falsi communis trissim partes. iii. conficiantur cus succo fiunt terre plantaginis quantum potest imbibi agitando & si addatur modicum de fuligine in acto oistemperata confert ad omnes insectiones. Item hoc composuit. R. succi lappacii scabiose celidonie emile capane fumi terre ana. ℥. vi. olei celi. ℥. vi. falsi celi. ℥. iii. miscentur et buliant ad succum consumptionem: deinde coletur & assumatur illud oleum ℥ cera. ℥. i. & liq fiant simul ad digestionem & deposito ab igne miscentur donec equentur. Si uis tamen ips magis appropriare ad flegma fassum appone de cerusa ℥ de plumbo vsti ℥ etiā ℥ litarginis ℥ parum acti. Aliud parisiensis pro scabie ex flegmate falso fic dixit. R. succi celidonie succi edere terrestris ana lib. i. assunge porci lib. i. coquantur omnia ad consumptionem succi. Et inde cola et adde argenti uiui. ℥. i. & incorpora do fac vnguentum. Vnguentum faracenorum contra scabiem & malum mortuum. & flegma falsum facit enim edere superfluitates & oo lapidando & per subafellas refundando & unge do eidem extremitates fecitet manus & pedes. R. asfodili litargiri ana lib. ℥. fuligine. ℥. v. sargentii uiui. ℥. i. assunge porci veteris lib. unam incorporando in mortario fiat unguentum de quo vngat se semel in septimana. Adiuere tamen q quia argentum nocet membris principalibus & denuncia quinquis precipe & ut cum ea vnguentu in quibus ponitur elongetur quantu potest a partibus stomaci & membrorum nobilium: illa alia possunt poni de mente rotarisque hic non pono & de mente aliquam fed illa omnibus alia prevalent.

Tractatus. xxii. de quibusdam dispositionibus accidentibus dorso & ventri & ossibus de quibus ramen superius debuit fieri mentio.

Capitulum primum de exitu sanguinis ab umbilico et exitu vmbilici.

F Requēter iste dispositione accidunt ideo necessitate me cogit de ista nominem facere accidit enim in pueris & mulieribus maxie cū pregnantes sunt. Aliqui antiqui dixerunt q stitica conuenient. Nam dixerunt lupini comburantur cum pecis parui lini & cinis misceatur cum vino & cum suppis: postea totum supponatur. Et laudant lesi locem facias in aqua frigida & proprie in aqua curcume. & Serapio dixit. R. pilis quantum tu e tenere & infrictat in aqua & quando inspissata fuerit aqua pona fur in panno & extendatur et fiat emplastrum: nam infrigidat infrigidatione fozti & refrigit. Et Bartholo. dixit vere bonum est admiscere cum medicinas minutecia humidiora. & quare pistium valde humidum est. & hoc quando & necessitas magne exicationis. Ego propter ni recapitulare quia inbonestum est ct tediosum & dico q omnia que conuenunt in exitu matrice & in exitu ani bic fere conuenunt: quare iude cum est opus. De hiqu sanguinis dixit Alchimia acacia cum succo porri temperata et vmbilico apposita sanguinem stringit. Et ut etiam non recapitulem dico vobis. q omnia que stringunt sanguinem in vulneribus & hic stringunt. quare iude propium capitulum in libro pāo.

Capitulum, secundum de uentositate spine.

I Ecet nomen sit extraneum & nō imposet illud qd sonat ramen dico q uentositas spine est quando aliqui materia in substantia ossis congegatur et debilitat eius assimilatiue uel ex debilitate membri vnde congregata materia causatur apostema illic cō sequetur facta incisione reportur corruptio & substantia ossis tota uel in parte cius usque ad medullam & ipsos casus spe uidi et curaui. Eura ista est euacuatio vniuersalis: deinde operatio loci necessario consequitur debet os corruptum removeri. Ego iam totum unus fecile bracbii remoui & facta apertura totum fecile erat purrefectum & discooperium car ne abuno extremo ad aliud. Et pro isto uid capitulum propium in primo libro de corruptione ossis: deinde consolida locus vt sepe dictum est & non plus loquor.

Capitulum tertium de quadam fractura q apparet in dole quando clauat rem aliquis ut pu cruny: in spe adueni personis et mibi.

I Nuolendo cleuare puerum aliquem vel rem aliquas cum brachius causatur quedam dirupcio in renibus cum lono & aliquando sic fo nos tunc persone quando voluit se euacuare no possunt nec transire. Est ergo mala situatio fcā in partibus illis. Ego bane dispositionem sepe babui pre manibus & ab aliqno non inuenti curam tamen idonedo curaui. Et apio abiti thum et precipue cimas cius & facio cas calefiacere & in panno linco reuolua & super locus appono & si bene bibit cus & si non sentiur cus fana & appone alia cius calidaure iteq calefacio pātio & sup locū appono illo. aliq & curaui

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

In fine nidi vnum curatum cũ filo: ruppe cũ do bulbo in lexiuio ⁊ appofito fuper locum fic cafido. Aliqui apponũt ipm filum balneatus et rutolulu in pecia balneata et poftea fub pannis wendie ipfo calefacto extrahunt et ponũt in peciam numdam et fuper locũ apponũt et fum epe tius et in refolutione uefiofe mirabiliter operatur.

Tractatus vltimus de lepra.

Epra habet fieri i

mediate a fuere affimilatio ofecta ex q° ofectu forma cõripit in toto medi atem epar pot effe cã lepre. Unde epate erfte mãle calido adurit fiat et preparat ad melãcolia Talis ergo fanguis cũ uenit ad membra, in quibus fit quarta digeftio inuenies ea debilitata a mala complexione ia introducta ab ipo epate, ñ põ ipm nutrimentũ conuertere ad colores neq ad carnũ bonam vnifonũ et rubeum conuertit ad colore et carne glandulofam nigram et bozridam. Et Auice, in hoc tractatu vocat crorem fruttis carnis cauffam efficientem antiquiorem hoc eft cauffam mediatam ut iam pedantum g. Pro quo nota vt apud Ha.p° de virtutibus naturalibus. Virtus epatis errat trib° modis, aut in o fignando ipfũ humiditates aut in mutando q ñ non mutat ut debeat ⁊ affimilando quia ea ñ non affimilat ut debet. Si primũ cauffatur ebrietas q; humiditates non defeminantur p corpus ut debent totum corpus exicatur. Et quare nõ defeminãtur quia exicantur a calidtate aliena

Si fecundũ cauffatur idropis qñ quando nõ fit bona mutatio cauffat ipofatrcha aut timpanites q; materie in ipofatrcha conuertunt. Si tertio modo cãtur lepra, unde quando ftuis membri non bã affimilat cauffamẽ puftule ⁊ male colorationes membri. Secundo nota, q° ifte morbus ut dicit Bernar. de gordonio eft morbus confimilis quia frigidus ⁊ ficcus morbus eft ⁊ mala eft complexio inequalis ⁊ diuerfa in toto ⁊ eram in parte. Primo eft morbus confimilis quia mala complexio primo ⁊ principaliter eft membris fimplicibus. Et omnia fuftia autem fecundariorũ eft mala complexio equalis quia iam facta ⁊ diuerfaqua in mulibus membris cõtinue eft in fieri eft morbus officialis ⁊ quia eft corruptio fiere. Et iam morbus communis quia eft apoftema folucns continuum, q° eft morbus adherente potens omnibus membris

Nota tertio q° ab aliquibus ponuntur due fpecies lepre in ab Paliabate, co quia fola ponũt colere, que poffunt aduri: fcilicet nigra ⁊ rubea. Alii ponunt quatuor fcilicet quattuor humores, qui poffunt adurĩ ⁊ in melancolian conuerti. Unde dicunũ; cle fantia fit de melancolia, leonina fit de clegmate alopecia de fanguine. Raro tamen dico inuenuntur tales dispofitiones, fed ut plurimum cõpofite funt ⁊ compofita funt alio apoftemata.

Nota quarto q° dispofitiões vocantur tales quia in talibus animalibus reperiuntur in elefantia in elefante inuenitur, leonina: in leone, ⁊ tiarin tirologicia in vulpibus, ut fupo loco dicũm eft. Nota quinto q° dicitur lepra a lepre fafiqua in eo cortiza ⁊ potentioza figna apparent ipfius lepre. Alii dicunt, q° dicitur lepra a lupo, quia omia membra ut lupus deglutit ⁊ deftruit. Unde Paliabas in octauo fermone partis primi libri dispofitionis regalis dicit, corrumpit omnia membra, ficut lupus cãcrofus. Auicenna autem dixit, q° cancer vniuerfalis tot corpori. Cauffe autem lepre funtres, ficut res fune cauffe aliorum apoftematũ, fcilicet primitiua antecedens ⁊ continens. Cauffe primitiue fũt conuectus lepro fotum: fum eo quia morbus contagiofus eftre ideo homus et habitudines eorum funt extra ciuitatem, ne p fong inficiantur. Eft etiam macula generationis fcilicet quando fetus generatur mulere habente menftruũ, eo quia tunc ille fanguis matãs cũretur per generationem fetus, ⁊ tunc poffet effe lepro fuo. Malicia etiam cibotum ⁊ recentio materiarum melancolicarum, ut refticio e mozoldarum ⁊ retentio menftruorum ⁊ uariolarum ⁊ debilitas fplenis, ⁊ epatis calidita, q° dicit Auicenna: cauffe antecedentes funt humores dispofiti ad adurendum. Rauffa cõuertes eft melancolia fpora per totum. Propter quod eft fciendum in pictum fuit de apoftematib° melãcolie. Colera eft dupleefcilicet quedam eft naturalis ⁊ de ifta fi fit lepra: alia eft ñ naturalis ⁊ non de omni melancolia non naturali fit lepra, fs folũ fit lepra de melãcolia nõ naturali facta per aduftionem. Unde Auicenna fic dixit. Ifta autem melancolia per aduftionem aut fpergitur per totum aut per partem: fcilicet corporis. Si autem ad totus corpus ⁊ putrefit, facit febrem fi non putrefit ficut morphea in cute, ⁊ facit in carne lepram. Si autem ad partem tranfmittitur generatur cancer aut porri ⁊ uerruce ⁊ cõfimilia

Signa autem lepre funt duplicia, quedam p pria, que oftendunt folam lepram. Quedam autem funt non propria que oftendunt lepram ⁊ cum hoc oftendunt aliquando alias egritudines ⁊ ifta funt equiuoca. Et iftorum fignorũ quedam oftendunt nobis lepram fecundum acuitatem quedam oftendunt apetindinem ⁊ dispofitionem ad lepram. Unde ifti funt qui potunt ad lepram ratione aliculus cauffe primitiue non tamen adhuc fuit leprofi. Signa autem propria ⁊ infeparabilia que femper lepram ofteduunt funt colorum ⁊ aurium rotunditas, defpilatio ⁊ grofficies fuperciliorum, dilatatio ⁊ fortitura narium ab extra cum fricitura interiorum laborum fentidus, uox rauca ac fi cũ naribus loquerentur: fortor hanelitus, ⁊ totius perfone affectus fitus ⁊ horribilis ad modum animalis fatoh. Ratio autem eft terminũ ebreus ⁊ è idẽ q° horrifi ⁊ aspectus. Signa autem non propria ⁊ feparabilia que etiam equiuoca funt fi figna que ci hoc quod inuenimur in lepra inuenũtur etiam in aliis egritudinibus, ⁊ iõ non femper oftendunt lepram. Et funt ifta uuricies ⁊ febrofitas carnis ⁊ fpalit uiscũ ⁊ exprõy. Eft etiam color morphea ⁊ tenebrofi. Eft etiam cafus capeloum ⁊ renafcentia corũ fubtilium: eft etiam confumptio mufculorũ ⁊ eft etiam ftupor ⁊ infenfibilitas extremorũ, eft ⁊ fedatio ⁊ impetigo ⁊ gutta rofea ⁊ vlcerationes in corpore ardore ⁊ punctura ⁊ corpore fenfibiliter: cutis eorum eft ficut cutis galline deplumate. Et quando proficitur aqua fuper eos mittentur unctioni ifti raro febricitant. Ifti funt aftuti dolofi furiofi ⁊ nimis fe ingerere uolunt fuper populum habentes etiam fomnia pondero fa et grauiatabant eũ fuper ipfũ pedulem habũtem etiam fanguinem nigrum plumbeum et tenebrofum cũtinuatum ⁊ arenofum et gibbofum. Ifti tales habent urina albas liuidas fubtiles et cinerofas. Et eo patrio medicus debet leprofum cũ ipfis fignis inquirere. Lepra habet quatuor tempora principium augmentum ftatum et declinationem de mortali in prefenti non loquor Principium eft, quando nocumentũ eft in partibus interioribus. Lepra autem incipit in partibus interioribus fcilicet cum fanguis incipit adueri vel cum epar incipit habere malas complexiões calidam et ficam, deinde etiã ad exteriora: deinde ad interiora et cum nocumento fuo interficit. Augmentum eft quando incipiunt habere in exterioribus et tunc figna predicta pluificantur. Status eft, quando membra incipiunt alterari ⁊ tunc figna fũt manifefta. Declinatio eft quando membra cadunt, et eo fit manifeftum omnibus ipm videntibus. Hũ tamẽ bõo circa iudicii lepfis ñ multũ adhęrẽdũ, eo quia nimis malũ ⁊ fcẽ ftrari ab alio nõ fcẽftrãdũ, eo q. ipsũ ter lepra cũ alio ftare, eo q. modus aegrofius ẽst ⁊ malũ magnũ ⁊ fcẽftrãdũ nõ fcẽftrare ⁊ eũ in populo cũtẽ, q. alii poũ inficiũ. ideo ds eos medicus iudicare, eos fepe uidere ⁊ refpicẽ ⁊ habere noticiã fignorũ fcilicet q. uolũ ⁊ reuolure ifta figna ⁊ fcẽftrãdũ ⁊ q. ipsũ ⁊ q. non, nõ aũt iudicũ ⁊ pnũ fignus fed p multa figna ⁊ fpalit p propria ⁊ equiuoca nõ fũt volẽs q° medicũs ingrere ⁊ tarẽ dũ bonari ipm ⁊ dicere, q. ideo ibi fũt, ideo q. fi fuere fũt pauci potũt ipsũ curare. In cũ q° nõ dicũ ⁊ tarẽ dũ potũt ipsũ curare. Et pũo introgũt ũ hũ q. fũt aũ ad lepra ⁊ fũ attinẽtes fũ habũtẽ lepras ⁊ q. ũ modus fũ ũtũ ⁊ q. fũ fũ fũ fũ ũ fũ ũ ũ fũ ũ ũ fũ

Signa autem hominum habentur et dicta i libro primo tractatu de apostemathibus quae si signa sanguinis habetur in capitulo de fico. Quae sunt signa colere habetur in capitulo de epistipila. Quae sunt signa flegmatis habitur in capo de vrinalia. Quae melancole habetur in capo de sephiroso. vide omnia ista per te quia tedium est ista recapitulare. Notandum lepra est morbus contagiosus & hereditarius & quasi impossibilis eradicationis confirmatus pessimus ergo morbus est. vnde dicit Auicenna quomodo enim curabitur lepra, cum sit cancer viuiens, falsis, cancer particularis curam non recipit. Quare paciensari potest minime. Nota secundo quinter species lepre leonina & elefantia est pessima tanquam de pessima materia. Alie aut sunt de materia mitis & fluuiogeo. In cura ista habes tres intentiones. Prima est ad preparandum dispositos ad curandum pertinentes ad lepram. Secunda est ad curandum iam acualiter leprosos. si iam ipa lepra non fuerit confirmata. Tertia intentio est ad pallianduin lepam id confirmatam. Prima intentio tres habet intentiones. Prima est ut materia non generet. Secunda est ut materia generata expellatur. Tertia est ut complexio epatis & totius rectificetur. Prima intentio completur cum debita administratione res rerum non naturalium et trium non naturalium vt sunt aer cibus & potus omnus & vigilia inanitio & repletio & etium sic ad repletionem. Secunda intentio completur cum bina aut trina euacuatione in anno: vel minime in autumno magnae competunt: fiat autem purgatio cum diachatolicone, aut cum pillulis de fumo terre, aut cum confectione hamech, fiat etias flobotomia & pouocatio emorroidarum & mestruorum. fm necessitate. Et fiat cauteria in fontanella brachii vel tibie fm necessitate. Tertia intentio completur cum electuarijs bonis. vt cum diazedon abbatis. & aliis fiant epithimationes. Secunda intentio q̃ e ad curandum lepam nudum tamen confirmatam habet quatuor intentiones. Prima e bonitas reginminis vt bumor lapsus ad tepamentum reducatur. Secunda e humorum adustorum euacuatio. Tertia e impressionis illae rectificatio. Quarta e accidentium rectificatio. Prima intentio completur cum debita administratione res rerum non naturalium vertentium se ad frigiditatem & humiditatem. Secunda completur cum farmacia & capuprgius & balnius nesfotabibus & fricationibus & aliis resoluentibus. Tertia completur cum debita administratione serpentum & potionum confortantis cor & confortantium naturam. Quarta intentio completur secundum naturam accidentium occurrentium illis. Tertia intentio quae est occultare confirmatam, tres habet intentiones. Prima e humectare corpus ab intra ne in cinfur. Secunda est confortare cor & alia membra principalia ne dissoluantur. Tertia est custodire mebra ne obstruantur. Prima completur cũ debita administratione lactis & brodui gallinarum & aliarum humectantium. Secunda completur cum lenificantibus ipm cor vt cum diazodon abbatis. Tertia completur cũ cauteriis factis vt supra & cum aliis decoractibus ipsam faciem & solidantibus & alia mebra. Deuitandum quinta pro maiori parte punct ad physicum magis q̃ ad chirugicum solum sufficialiter procedam: & primo incipiam a dieta eorum & dico q̃ dieta eorum debet esse sicut e dieta habentium febritos cancium, vt in iistis locis & dictum, illic vide & respiciantes se ab omni re calefaciente. & coitu se euacuant. Hac et dicit Auicenna est de comestentibus, quibus curatur lepra. & propte quando habet constrictionē & difficultate anhelitus & vocis. Detur tamē eis post euacuationem in quantitate qua digeratur & detur cũ mergatur quia tunc, ppiam calidatiam habet. Et si cum lacte folum poss & fiat esset bonum regimē ergo in palliando sit regimē cibicotum flebotomia magnarum vēarum nullo modo potest in lepra confirmata nisi est magna repletio aut timetur constrictio anhelitus, vel oslano & scarificatio in naribus vbiis retro colum in ter pauias aqua venarum parnarum & faciebis posset eis competere, eo quia materia iam e in carnejantequam confirmetur precipit Dalabas accelerare minutionem a diuabus venis organicis & a diuabus post aures & a nea frontis. Rasis tamē a purpurea vena dextri brachii incipit & post intervallum in sinistra. Et recitat q̃ curauit quendam adolescēten lepaosus in cuius facie nodi fieri incipiebant & pili defluebant eos succurrere incipit cum flebotomia & vcētris solutione cum apozimate de epithio & pillulis coleram rubeam purgantibus & frequenter eum balneo posuit & dabit cibaria humectantia. Et postea p aliquos dies quaterm ordinauit et postea ad vetrem soluēdum reddit quod totiens fecit donec plus q̃ quadragesies in quinq; mensibus vetrem solui quibus peracis pili incepernt nascescere et color et facie ex meliorari incepernt et ppe sanitatem reducit et recedens ab ipo per aliquos risus dimissa purgatione et cum bono regimine recto eus sanum inuenit. Deinde purgentur ish et in p mis digeratur materia cum siruppo & fumo terre, cuius hec est descriptio. ℞. fumi terre. 4. buglosse lupuli radisole lappacii capillorum veneris psidbon polipirici scolopēdrie endiuie nouelle cicoree ana. 4. 5. liquiricie semis melonum seminis acetosi ana. 4. 5. cassiate an. 3. 5. florum rosalo. boraginis et buglosse epithimi an. 3. 4. polipodii. 3. n. vini malagorum granatorū aceti passule an. 4. 1. panis suchabilis. Et fiat siruppus digestia materia purgetur paulatine cum apozimate laxatiuo suaco cum predictus potisti in siruppo addendo succum fumi terre borasif buglosse lappacii & fenere et de epithio et polipodio et de prunis et tamarridis et de cassiafistulae addatur aceum et administretur bis in septimana quarta. i. I quo pōt dissolui ad acuendum. 3. i. electuari succo ro. ℞. ℞. in hoc siruppo potuit mirabol. Si autem vis purgare totius fiat cum pillulis de fumo terre descriptione Auicenne vel Mesue. Et purgare vis tratisime precipit Auicen. teras ruffini ierologodion acuta cum pulpa colloquintide e cum electuario succi ro. Et in ista vis possunt pumnui e addi fm q̃ videt q̃ materia declinabit ad colera vt fiat sapurgii fiat cũ succo de citonisi salinci celidonie nafturcii flafisagrie pireri nucis muscatapipis longi an q̃ addit modici de euforbio. Ide scamonea nel de electuario succi ro. et trabat aut imponat vna gutta in naribs. p istas purgationes fiat siuphe cũ berbis dictis in siruppo raso capite frisee & lauet capit & faciea & toni corp cũ tali decoctōe. ℞. fili tre lappacii scabiose camo. mellitori flafisagrie finapis. pipis longi mucis mus. fulpburis vini. aloes. aurripigmēti corna cu ad ℥ acetos. & fcā fricatio finiat totus cũ sanguie lepoz & in exitu det tiriaca cũ vino f. 5. 4. e p q̃ sanguis fuerit exiccat redeat ad stupda & ibidē lauet cũ decoctōe radicij lilij tiri & tufforis. & p an inigat cor cũ isto vnguēto ℞. vnguenti citri. lb. 1. vnguēti albi lb. 5. pinguedis hpēto. 4. 1. olei ro. olei mirtini vnguēti populeo an. 4. 5. misceant & inigat. & multa regisit in cade mosphea scripta & fpigine & t ingiuis faciet. Et ista talia applicet hic q̃ & op. Sciao dicit Auicen caro nipe vel tirt & illud in q̃ & p. & eum e de melioribs medicinis ci. Et in 4. simplicij farmacop Galie. hoc pbat p multa exempla de hoc gordo. dicit eligat hpēto de locis fiet sis cũ dorso nigro & ligent ysius cap & caudā & lysis minutis flagellorū & subas abiciat cap & cauda & minutat moueri p trā & ipsa p. m. mocubit & exibit p. de fan. crit mels. & excorier & abluant eū aqua calida fastia & p. a cũ vio puro decoquant usq; ad ossis separationē cũ anseo tanero & pte bis coeto & modico sal & coebatur brodui & comedant carnes sic separe terantur cũ ala galline & modico sinsi & multis de succoro & fiat comestio alba. Alie pili separari poterē cũ pulue sinsibori coziandati & croci & ponit in pastillo. Alie & pili separi ceranf iste carnes fozit & cũ pulnere sinsi & mucis musca. & succo fiat. electuariū. Alie & pili separi capiēt hpēto et ra les vim ponāt in vino que tedimiaz cũ epithio tene polipodio & ali fen. & aneto & quando crit clax ponat in alio vase & crit laxatiu & administret bis vel ter in die. Alie vt hpēti. Dentri. ponant p decolarione in alebico & fiat aqua. Est iti fecendā q̃ vsus ipsi coctus p instare & p. a & cadat squame & pelles & excoriat & peili instant & sanant. Ego & suffricienie vsus ipsi & dum ipsi incurrunt scotomia & ex bis q̃ Serit fm Auicē & q̃ comedūtur & bibūtur. Secūdo bedafarali & alfebij & auteria in istis venuit si ipa nō det fuit nisi p oēs alias curas & maxime in purefacta & humorosa. Et alig ponāt multa cauteria: si ista sit. Aliena. fes in fontanella brachiorū & tibiaz & in inguinib & sub ascellis fiunt & sumiate capitis & retro collum in fontanella. Rapozia fiat sub mēto & in collo. Ultio dicendā est de accedentib. Accidia aut q̃ apparent in lepra sunt mala q̃ coctezione indigent ut morphea scabies. pturis. serpigo. de quibus satis dictus est. Nodi accis & glandule atq; tubefosiatea vlcera & corzosiones. de quibus omnibus in ppiis capitulis & dictis. Deplicatio: epilatio nariū. de quib. etia est dictum. Caucedo vocis difficultas banclis. de quibus p parte dixi & p parte in phisicalib. libris fuit tractatum: & ideo ipi hoc requiritur cũ est op.

Explicit liber quintus

de decoratione a capite usq; ad pedes.

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright. Biblioteca Queriniana Brescia

Incipit liber sextus de fracturis & de dissocationibus.

Cap.^{m}. de soluta continuitate in vniuersali.

Rustra mo-
ralium genus mouitur & fra
gilitas mihi imputatur oc
ciditur eger. Ego enim
adhibui medicinam cor-
poti & nō spiritui. Nam si
omēs egrotantes salnos fa-
cere potuissem a pēs bole
Ad à nisi bedie nulli fuisset
homo mortuus. Sed quia mors omnibus suc-
cedit ego medicina propter diligentiam facta
ēst signa sunta pacificet sed tuie sed mortis
sed mactionesia non satis tuerunt pigmentia
uel antidota, quia non affruint salatem sed peri-
culum. sed paulatim cum moderatione uincre
possumus quia medicina ab altissimo creata ē,
qui non iuimet deum queret medicumet non in-
uoniet ipsum: multi autem aptud medicus desper
rati sunt et apud dominū salui facti sunt. Oportet
fere cū omnis virtus ē cerebro fidaiur, quia
habitaculum animē ili cerebro est. Si fuerit
medicus qui diligentie nihil adhibeat et dicet
non scit neque signa precidere. Et dicit se ei
pigmentis & antidotis curare solicitat egritudi-
nem, quare non potest curare uel nomina cogni-
scere. Incipiam ergo cum dei auxilio de fra-
cturis et dissocationibus & antequam de eis mē-
tionem faciam possum, primo uniuersalia ad ti-
tulum totum libum. Dico ergo q̄ postqua
feci mentionem de soluta continuitate que acci-
dit in membris habentibus virtutem innatam
& influentem. Et de soluta continuitate mē-
brozum principalium et corozu ab eis, quia fa-
cta est mentio de vulneribus neruozum & vena-
rum & arteriarum, et pare in primo libro ō vul-
neribus in vniuersali. Restat modo facere
mentionem de soluta continuitate accidente
vni membro habente quādas virtutem innatas
tantum, quia de soluta continuitate que omni-
bus accidit, que vocatur fractura, que fit nāsue
casius uel offensionis. De soluta continui
tate que accidit ossibus ratione rei incidentis
facta est mentio in primo libro de soluta conti
nuitate in fine, quare illic nisi, quando est opus
Pro quo nota q̄ membra gradiuantur secun
dum complexionem secundum quam fiuāt ope
rationes perficiuntur, quia ergo ossa per comple
xionem innatam fuāt operationes perficiunt a
illam graduantur. Operatio autem offium ē
esse sustentamentum ipsorum musculozum, co
quia, musculi sunt causa motus volumarii.

Talis autem non potest fieri nisi musculi esset
circumuoluti ossibus, quare densa et dura debe
rent esse, quia frictide, et sicce complexionis sint
fuit enim necesse ipsos musculos fore duros ra
tione diuersitatis motuum cozum, vnde musculi
qui sunt in capite inuctuarum debent esse
sicci, eo quia sunt principium sortis motus.
Musculi autem pectoris et ventris, quia bar
bent moueri motu dilatationis & constrictionis
solum obuerunt esse molles, et ex hoc uide can
sam, quare natura non fecit omnes musculos
circumuolutis ossibus, et patet de musculis ū
tris longitudinalibus & transuersalibus et lati
tudinalibus q̄ longitudinales et transuersales sunt
sinecti adinuicem mediante corda latas, quare pa
ret q̄ corda non dicitur corda, quia similitudi
nem habeat cum corda et patet de istis: sed di
citur corda ratione officii cordo, quod est attrahere
et relaxare. Similiter illud patet de mu
scolis superciliorum, quia non sunt collocati sur
per os sed super cartilagines. Tota ergo hoc
est causa quia si talei musculi essent collocari
super os non posset clauds palpebra, neque fa
cere suam operationem ad quam finaliter ordi
nantur, que est oculum cooperire et ipsum ab
extrinseco defendere: quare patet q̄ in piscib⁹
et in multis aliis natura non fecit palpebram;
hoc fuit causa quia illa animalia habent conjun
ctiuam et corneam suam aptam resistere causis
extrinsecis ratione sue grossitiei. Simili
ter dico de musculis uentris, q̄ non fuerūt col
locati super costas non potuissent mouere mo
tu dilatatiuo et constrictiuo. Nota tamen:
q̄ non decipiat te quantitas musculorum in ar
guendo de magnitudine offium. Unde ut dicit
Galienus secundo regni de signis babundinis
totius aliquando musculi sunt magni, quia car
nosi, et ossa sunt parua, quia ratione musculoz
magnitudinis crescis ossa fore magna: quod ñ
est. Et aliquando accidit oppositum, qa
musculi qui circumuoluuntur ossibus sunt par
ui: Ossa tamen sunt, magna nihilominus cre
dis ossa fore parua, quare in hoc bene uideas.
Nota terio q̄ ossa dicitur habere vir
tutem innatam tantum, ex quia operationem na
turalem habent solum, ut dicit Galienus. Uo
co autem operationem naturalem illam que fit
a virtute operante sine cognitione sicut est vir
tus naturalis, patis, & virtus vitalis. Ite
nanque sunt virtutes naturales. Et ex hoc
pars q̄ isto modo non distinguitur virtus natu
ralis a vitalis, quia ergo ossa habent virtutes na
turalem & vitalem solum, ideo dicuntur habe
re virtutem innatam tantum, non autem aliquo
modo recipiunt virtutem animalem a cerebro
ut patet, quia in eis non est virtus motiua, bab
bent tamen virtutem naturalem, quia nutriuntur
& vitalem quia viuunt. Ex quo patet, q̄ stō
machus & pulmo, sic de aliis non habent vir
tutem naturalem innatam, tamen quia tamen
alia virtutem naturalem ad intellectum danc
habent virtutem influentem: quia virtutem ani
malem. Et quo patet secundo q̄ virtutes
naturales dicuntur innatae, quia magis necessa
rie medico. Dicuntur & viuere magis necessario
insunt membro q̄ mouere voluntario motu.
Hoc autem dicit voluntario motu propter mo
tum diastolis & sistolis, qui non est voluntarius
& fit a virtute naturali quia vitali. Unde si
ne motu voluntario membra esse possunt ut in
paralisi: sine virtute vitali & naturali esse non
possunt, quare patet q̄ virtus naturalis dicitur i
stumo, quare non ita necessaria ad esse membri
ut iam declaratum est. Et quo patet terio
q̄ omne membrum non habens virtutem ani
malem est membrum habens virtutem innatas
tantum: et ossa cordis ligamenta pinquedo cārō
confusa & sic de aliis. Dicit tamen Talia,
secundo tertio q̄ ideo membrum dicitur habe
re virtutem innatam tantum eo quia non reci
pit nutrimentū per vias manifestas nec aliquē
alium influxum. Uis in ista off nō cōtinet vene
neq arteriae neq nerui vt ab istis principiis" re
cipit influxū p vias manifestas. vel i musculis sū
vene & arterie & nerui potuntes influxū eis et
sic dico de aliis membris. Une tamen & ar
rie non faciunt ad compositionem musculoruz
ut dicit Galienus secundo regni, de dissectio
musculor. Amre infero illud quod dicit Gali
enus in fine huius tractatus q̄ ossa non possit
humectari uel humidiora facere: sed satis est si
prohibeat quia ea non tam eio siccari assignat
causam cum dicit Eas uero medicinas recto
res & per hoc intelligit venam & arteriam licet
repellere humiditati tali illud non & cetera.
Nota quarto natura ex finuit in offibz con
canitates ut in concauitate illa seruatur nutri
mentum ex quo ossa debent nutriri et continue
eis esse applicatum. Et non mirum quia
ipsa non sunt tante attractionis sicut sunt carni
formia neque tante digestiuae. Et ideo
ne eis deficeret nutrimentum natura ordinauit
illam concauitatem semper plenam nutrimēto
ex quo ossa nutriuntur. Et quo infero q̄
non ossa membra similiter aderibant a venis
nutrimentum: patet quia tardios fit digestio in
ipsis ossibus & assimilario nutrimenti in nutri
mentum ergo tardios fit ab eio attractio a venis
Et ex quo infero secundo q̄ propositio que ci
cit digestio fit a calido intelligitur de calido in
comparatione ad equale ad pondō modo ossa
dicerunt nutrimentum quod sibi transmittitur
& ab eis attrahitur & ideo hoc non dicunt nisi
mediante complexione sua que est calida in co
paratione ad esse ad pōdus. Et si cooperatōe ad
cutem frigida sunt. Infero terio q̄ licet nu
trimentum sum apparet calidum qua medal

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia

la est dulcis et qua nutritur. Dicit tamen q̃ non nutritur nisi ex parte grossa ipsi⁹ medulle et non mirum: quia nutrimentum debet esse p̃portionatum nutrito. Cum ergo ossa me lancolica sint nutrimentum debuit esse melancolicum. Adinauit ergo natura vt cus mi rimento illo grosso permisceretur de humore acuto vt cum illo mediis ad concaniatem nel spongositatem penetrare quantum nutrimentum melancolicum ratõne fue grossficiet per po sitatos ossis nõ potuisset penetrare. Sub tiliatur ergo per partem illam acutamsicut ergo sanguis per admixtionem aquositatis subtiliatur et spiritus per admixtionem acrij sic et i stud nutrimentum continuatur et consertatur alla ma medulla ratione mulcuil cobopterienis ip sum os quod patet experimento. Unde cum os totum fuerit detectum carne cotrumpitur ra tione carente nutrimenti conseruatio banc medullam vt sepe nidi in spine venositate.

Et ego patet medulla et alij parte ossis re remotam ipso tamen osse non existente cor rupto e non mirum quia tota medulla non est remota. Si tamen rota foret remota os defi cere. vnde sepe fecile efuria repatiuq; de ma parte ad aliam pro remotione alicuius partis ossis et tunc aliqua pars fuit remota fcilicet me dulle e tamen os non fuit corruptum ex remo tione illius modice medulle. Multa alia pos sunt dici et contra ista replicari. Et quia iste est modus practicus e non theoricus id dimo.

Capitulum 2° vniuersale de flebotomia.

Lebotomia est

euacuatio vniuersalis multitudinem euacuans, vt dicebat Avicenna quarta primi. Et in prima tertii dicebat q̃ erat ꝛ minutis euacuatio humorum. Et Rasiel dicebat q̃ flebotomia est incisio vene euacuans sanguinem e humores cus sanguine currentes. Nota tamen q̃ ista capitula hic ocdino tanquam necessaria in toto libro, quare ca vide. Balienus autem sexta particula amphorismorum in comento illius amphorismi.

Quibusunque flebotomia aut farmacia con fert hos e cetera dicit ista principium comenti. Flebotomia autem vniuersalis est medicina omni passioni de plenitudine. Et Rasi quarto almansoris dicebat q̃ multum confert in conservatione sanitate e ad egritudinem non ueniadam e tu intellige si fiat ut oportet. Et hoc etiam tetigit Balienus in comento amphoriismorum, prealleguati circa medium cum dixit purgatio fiet tunsumentanemania corpus a multis humoribus mundificat. Quare infero q̃ si fiat flebotomia e non debet esse est causa debilitatis virtutis e est causa generationis idropis. e est causa multarum aliarum egritudinum. Et bene notanit Avicenna cum dixit e caue' ne, grium ad vnam ouarum diffositionum perdu cas aut ad ebulitionem humoxum calidorum e cetera. Et etiam quando fit ut non debeatcito in illo incipit sencrgiag est causa manifestis. Nota tamen q̃ flebotomia est auxiliq̃ magis tuum farmacia. e causa parcaquia flebotomia potest stringi e remouere quando vulnus non autem farmacia. Nota bene q̃ si. fit intentione proper quas medicus facit flebotomiam. Prima est ad euacuandum. de qua in tentione loquitur Balienus in libro de flebotomia reprehendente metbodicos dicẽs q̃ flebotomia non fit solum propter multitudinem ut methodici dicebant sed propter passioni fortitudinem fuse multitudinem incipiente flegmone vel nos eam sperante proper percussionem fa cimus flebotomiam vel propter dolorem. Secunda intentio ratione cuius fit flebotomia est ad diuertendum. hoc etiam declarat Balienus in libro suo de flebotomia et in quarto tanqm nice dixit bene sententiam. Si fanguis a fini stro nare fluxerit a manu finistra flotobim? etiã et hoc est ratione diuertionis hoc declarat Ipo cras quinta particula amphorismorum illo am phorismo posteriora capitis dolentia in fronte recta venia incisa iuuat. Et Balienus in co mento primo verbo dixit non solus incidit pur gationem et locis infermis sed etiam materia per partem eius oppositam extrahere satagit.

Et in fine comenti dicit. Ideo autem mitos fanuatimus in oculorum dolozes. si habeat bio ra longo tempore effuuentes cum sanificationis bus posteriori parteideff in cranei posteriotis suuinpiare. Tertia intentio flebotomie est ad alterandum hoc etiam declarat Balienus in comento illius amphorismi prime particule.

Quę egerunnur multimdinem considerare et cetera. In fine comenti dixit cum enim flebo tomiamus ufque in defensionem in peracutis fe bribus refrigeratur flatus corpus. Quarta intentio flebotomie est ad attrahendum. Hoc etiam declarat Ipocras quita particula ampho rismorum multiplex sanguinem vomenti mebra is superuacuibus solutio fit. Et adeo vi detur q̃ quidão volumus prouocare mestruã te pore suo facinus flebotomiam de clauicula pe dis dextri et sciatim. idest ventosam apponimus ad corpus et cetera sanificamus. Quinta intentio que è in flebotomia è ad preleuandum et doc doctrit Auicenna quarta quarti. vbi in casu et fensione doctere faceye flebotomiam et hoc non fit nil intuendum conseruatio particule. Et hoc et dix. Bal. quinto illo I fa pricia gb̃ eũs floia aut farmacia q̃. vñ q̃ ꝓbo ꝓnti dix. pala è intelligẽti q̃ ꝓ̃ dix. attere fait q̃ nisi cõpa pur gabit si diu erit fiu cs q̃ ꝓ̃ I fiũ ueri purgare hos cũ floia si de plenitudie fiũ? Nota ie. floie è ad alleuiãdũ: è ofto logẽ Bal. xi. capẽ. ca. xv° 8° medicũ dicẽs. Igit optimũ gõ ut di ceti è uenã fecẽ si floia i finochis febrib? fs è I aliif olbus q̃ fuit de putredie bũp. qñ demũ vl q̃ eau' ul q̃ fuul i ꝓhibedit. alleuiata. ii. q̃ dif pẽsat cõpa natã e deponẽ? aggruat ea aliqb ueb on ẽiabit reliq̃ facile iatq̃ e digẽt q̃ digeri pẽ e excẽnt q̃ potit excerni recedẽ? ꝓpiaq; actonũ Sed o principũ nõ q̃ floia regrẽ. n utraq; repledie vñ vna è fs nasa vt i tableti i qb? qerat floia nõ ei pitt i cod pmãere q̃ floia iciigẽt. ut i illo asso. i excẽtinb? ad fũnũ ꝛc. Alia è q? ad fnuũ i ista ẽt qerat floia ut ps i le p̃ i ad fs è repleꝰ q? ad fnuũ è fi quo ad nasa è fecẽ? floia dalia ni è repleto q̃ nõ è fs fãguinẽ solũ è fs oẽ? hõores. e i isto cãs dic. Ga. pricia vlasso. i quito illi? dolores? oclop. xcl fe. ꝓtinũ? q̃ suethegari ut i. cõp? fit pleni bõũ b? floia fi ꝓ. e cõ malo adiciũt floia. q̃ nõ q̃ illi q̃ pũr floiam pati sẽ bitos? tutet robustas uo mas cõstas aplas. e cõ hoc bũ bitudine è mlius medẽti è calore bũ è albi è carnẽ è molle pũr bitet? è dispõnẽ ꝓrarũ neciũ? saluberũ eã fuittere pũr bit. nmodicũ? fãguil? è bũ carnẽ facile cuapo rabilẽ? fegẽ? ẽ? fitteo circa ꝛiii. ãnũ? è fuit floiã di è fonos ultra. 20. ãnũ? i è cõpũ? ad nũ magna ertiũ necitate pũre è tũc bũ facũ ci causa. Et Bal. li. 5 febrib? ad glaucões i ꝓ? dix. q̃ è ꝓtuei floiam è fubiũnũ floiã neq bitea floũ debile neq cõpa occupan diariũ neq capitã i è dignõ? patiẽtes. è ꝓo. 4. pricia affo. excip pgnitea ẽtus ad pofteios nifeos. Ad rõ q̃ è oia q̃ phibẽt floiã è lcicatõ ſipra à ẽnte dbili vi i. xiii. capẽ. ſcribit Mesu. ap obiliũt ẽnũ i floiũ? pirẽt è boc è go nidi vñ medicꝰ ſp ds cũstodire ẽnũt ut dic. Al. ii. 4. primi p̃ capto è ipe ſp ſe ſolicit? de eo q̃ è magl ſuſpcũ ec q̃ oia q̃ debilitãt ẽtuẽ? ꝓhibent floiũ? vt è fudũ colica paſſio fiũ? nctis ſpatm? è cõr lõga egritudo ſuſpũ? coꝰ? nimiũ balneũ en guſtie ſolicitudẽ? uigilie laboꝛes. Ad bũ q̃ Ra. ali. ii. addit q̃ q̃ mutã carnẽ è ninio rebꝰ dũ ebria ut ꝓtuerũ? floũ ortẽ pũre? eo paſſi ſũt abſtinẽtia è tperiora bũ obilia. q̃ ſtatici ſũt et è gritudẽs cõſueuerũt babẽ ſũ? aut q̃ bitũt i regẽe è aere calo ei dẽt ſtomari dẽe ita ab eũ? è ſuete i cõe. be bis oẽ? Ra. de ulti? nouũ tuno ſuo li bello ſitionẽ fecit ò reb? ꝓcedẽb? è denegãb? floiã q̃ tũ ifo è magl phici q̃ chirugici ꝓ ꝓbi dito pogẽ. ſolũ illũ q̃ cõuiciũ ſuũ? 4.? nõ q̃ tuere q̃ dẽt? pũr ſtomari fm Dalia. 4. vñ q̃ fe libri regl? fc. xxiii. Albu. pdit. xvi. qꝛ. ſ. ſũt i capite. 2. brachiis. e. vi. i. ebius è pedibusq̃ bra chius ſũt. e. dũq mediaẽſiue. basſiue. dũc. cepha licoſtũ. ſuſſiciũt. e. ſ. ſũt. dũc. ambobũq; capite. es. fr. et p̃ aures et i ãgul? oclop. è ſuiũ? et ꝓ nõ ſrõ? i. e. na nasi? è due nene ſub ligũ? in pedib? ſt. ſ. dne i gõ? ſũ. ſanbẽnũ. ſcũtico? dũc pectis pedis. q. ar tũ? ꝓ ve? dẽnt? ſtomari id dix. Ga. ꝓ? ꝓbꝰ? ꝓ paſſi? ꝓ? ꝓuoꝰ? ꝓcipebat ſcidẽ eas q̃ fit fs tipora è q̃ ſt. q̃ aures. totalẽ ãt ſiſſione mn? vebat. q̃ fs. pũ? ſũ? ti q̃ floia è dupl? è dũ fubracta è alia è ſuiũ? vñ ſcipitẽ ſtomerũ? floiã fuci? pũcel ꝓ. è diuinat? ex ipio pricul? eſiare dẽm? p floiã fũ oũ nãqs floia ſubracta fit fs cũndũ? è trãſcen dẽdo duos diameꝛos vel fiuriũ? ſãguis nariũ è moroidarũ è iſtũuo declarat fit? ergo ò ſiuriũs è deoſſũ è ò dexterũs è ſiſtriũs ò aũ è retro. Deriuatia ẽ ſic ad. pxia ut è epate ad manũ dexterã ò ſplene ad ſiſtrã vñ ſi cecdas q̃ vẽs illa i mlef ad ſplenẽ vt i anothõia appet. fs facim? floiã p̃ ptẽ illã ga p illã matia ꝓsq̃ aqua lecẽ? ſplenẽ mels? etiãẽ? fi ſtiãẽ? nile diſcedũ è dicũ? doctorũ appẽtes? tollãẽ vñ. 4. dx. q̃ i principũ mõdoꝰ reſoluũ? peiẽ? dũ mittãt floiã hoc vez è ò oriũtiã. ò fubracta boc è ũ ner. Ruẽã ꝛio ſuo li. q̃ vñ? cryſir dix. q̃ i pleu reſi ds i principio fuei floiã ò baſilica brachii. q̃ pũn. ni dic. q̃ q̃dã nõ? medicꝰ dix. q̃ ds fũ è ò ed pte q̃ ñ è ꝓ. qz pũa ds eẽ fubracta ſecũda ꝓnata. Ad ſũ q̃ q̃ 3. 4. explicꝰ ad q̃ egritudiẽ? ſiſtiũ? ſe ſiſſies nciũ? ꝓcũt è ſ. ſũt. ſufficit tam cirugico boc cõe dicũ q̃ vene cõe? q̃ floiã ſtomarũ? ſicũt vene brachii magne è ſic ò alia: vene aũt pũ culare floiã? è trãſiẽũ? vt vene cauiculę pedis vt gene alie pue arterie q̃ ligatũr è q̃ cauteriũ? inci dũ? è bũ nõ. ſtrũtiũ? ãt floiã? è trip?. vna è a cutũ ut lãcerta. alud è latũ ut foliũ mirti. aliũ è in ſtruũtũ? ſile ifrõ q̃ cũ q̃ eq floiã?. Et ſi ꝓdicrat boc ſtrũ è ſtanũ qui ri ſep eod mõ dẽs floiãre limo os aliqñ floiãre ſtomarũ lare ut q̃ ſãguis è grosꝰ? et ſũt tricte ut i cũ? et ſtrõbũs? ſũt ſtomarũ? ſũt ſtrõbũs? ſũt ſtomarũ? ſũt ſtrõbũs? ſũt ſtomarũ? ſũt

Et euites ſup̃ iuſcdem e oppoſitdem: ſi eaſ; tamē
in quo ñ ſuerit abe radices in unus ñ obſtãte o-
ea pmdia pl̃. Illud q̃ Faria eo ſit; qz radix ē effeo/
ſupiori e ꝓgito effect ē nobis medicis? ciuis q̃ ca-
ri, pratio melꝰ ē q; teneat certũ ēs iciēſtãde ãna e
ſcera ē nalē ſcia indicioz; uſ ſolēnes medici ut.A.
z Aluē. pan q̃ ea cumuntur i medicia: repiãt in ſcr
ſtudia ner' uerſ. iuuaſ' nouā ſaluta regiteo ob' ñ ca-
ro. Rainalꝰ ꝑ uilla noua i ꝓbo ſuſi ſdue q̃ cra-
ea mediũ ſtie dcbe melio abſolue ē ſlomia; eo qa
biuidatur ei ñ ſi mlti ꝓdcãte, ꝓ ſi mlti reuma
ta ſiet nec mobiles: ſi ſthi mos mlti ſiquit' vel ē ſ
ſero cuis? uēat' qual q; ē ſero magl plene ſi ē ne
alia ē cā ē melꝰ uidēt ē mane magna ꝛ ꝓ ē no/
lut rainalꝰ vult ē ca. I thieme ſlomet ſiſtrez ē ſtla-
ē. ꝓtrez ē ē ē ꝓ ſ?? no ꝓ ſlomia ſtoc ſiſtrez
tria ꝑmo regime ſlomat; ſo ſlomia: ſtio regiti ē
ut dic?? ſlomat; ſ? ꝑmo dix. balia. q ſlomat ſi os ē ē
nicius ap?? ē bñ uidēs ē dcbet lacetas dcſtat cafsē
di q ſtiantē fun l loc ꝓ ꝓ nda ꝓtrefiet ē melꝰ mis
ut ſiget ē ꝓt ſupiori ut ſpa ſiſtet ē grofſiō arpent.
ꝑui uēa ſiqat cū pulpa ſidcī ē lacera teneat' ci rri
bꝰ dicit q ſtatuit apiat nenā ñ ſoalit ꝓſidãdo ſo
aliēſtē eſpuldo ut ſi ſcdat nonꝰ tamarin aq nāc ar-
tarā ſiegē; ē cā q ueā ipſo ſiegē ē ut calidat eſt pot
ſit cnēcari ab acre recepto ab ipſa artaria alit ē cū
i vēna poli ſit mālo calitas q̃ ſi artaria pedis: ē ar-
taria pedis ſidigs ouēanꝰ pp calitatē ē, ē nēa dōñ
pꝰ ſiq in ea ē maiō calitas q̃ ſi artaria ſolu ē g; ut dī
ctū ē ē qz hoc ē ꝓbcũ ñ ꝓ' loquer: ñ ſiat ligaſa
cū cordē ē bldit' ē cū pulſe ſtrictio ſi ñ ſdo lib'
ꝓpa ſi fuerit necesſe' ñ ꝓpñ ſlomia ꝓnti ē i roi
me ñ ſlomia. I regimine in ſcdat ē in regimine poſt
ſlomia ñ aiēſt fiat ſlomia regat ut ñ mō. Si ſuſpicet' q̃
ſigmis ſit grofſ' aut q̃ ꝓpter ſit frigida do motus ā
bulare ie vene ſigmoſſit ē ſlamis grofſ' ad ericiza
ꝑmouear aut i ſecdēn die dēt balneū intre e boc
ſcipue bet ueq; i ſlomia q̃ uēap mag' ē pedis pp
eas ē i iſto caplo aſſignatas ē ſignue ñlo mō appe
rēt ex boc ſpalrtrel boc dico ego cā ſcrīto o prea
l.4. bōna ñ ē cu' naſa ſenſit ē attrahēt trahet q̃
ſigmine ē ſic ñ ea appebit: ē bec ē cā q̃ vene pedil
ē ma' ſlofſ ē ſfeo. ē ſi nubiatet ē bute dada ē mi
ca pdit balliam i uio ſ ſiat nigr. ē ē ſiol ſed ē ē
ē ēbit iaccat alōgñalis eleuat' ā acru ā ſtoie ds ꝓ ſo
nere ſond ē ē ē dilatare ds ꝓnos ſtrēgies ut fan/
guis ad ſuprida i ſcrīoua libere poſſit trāſire e os
a ſe ſcdum' lapidel ē bigerit i ſ bnſ i i mālu biter ſ
nrte reſtrīgēdi ſiguine, ē ſcā apta cenēt bacnlus i
mālu ē ꝓcat digitos ē ruſſiat ē pcuiat cū mālu in
ſpant; ē ē ipſe frigida aui ſuſpicet ō ſiguie grof
fo fat ſlomia lata ē ꝓ oppoſita i oppoſito vel ſ ſpe
mis ſiguis ē nalē grofſ' i ꝓpatiōe ad eſtate quia
ſtrez ē ſtrofſiet' dcēan a frigēe i eſtate. ꝓ oppo'
vñ nō ꝓ diſſolo idicat ō ſlomia ſtricta ē ia ſupra b'
fuit ſcdarnā i albis libris, ē ſtiet boc idicat debuit
rari ſtrict ou q̃ ad ſpa i ſcdarnā ood q̃ ſpū cuacuatur
ē plus q̃ ꝓ ſtricta. vñ ē hoc legē debilitas ſturis
Et ex boc nō ē ne ſtricta ſlomia ē necēpiat q̃ ſi ſi
guine bonū apere fcaie ē o q̃ eſt' lucē' ſpiosſo
ſ ꝓt ē g' ñ' melꝰ' ē ēnec pareē ē ad ſi accidar' ſi
copiſ ſcī ſlomia ſi ē calefact' bē' qtanuā ſi cā q̃ ſtri
vt dicit ga. I poma arātia. ñ ſi ē calefact' bē' poma
arātia i iſto madefā ut dicit Rasis.A.4 ꝓdē ſi.
ro ſi ꝓ' fuerit rebē' ꝓ ipſe ē ſlomat' ē cūndā
ſenefne ne mi' ē' ledat' vt ē dix' Rasis.P' bōā aiſe
pedat moderate ē ñ ſiguiget ſe vt alemāt aliq fa
ciāt ē ēb' ñ ſit boc ſubtilāc ē ſlitat' ut bonū ſāgui
ni generet ē ꝓnui ꝓ ꝓgat poſ' ad augēt' reſpectu
cibi ē ñ reſpectu ſtuendis vt dix' Ioā. ē ſcō ama.
Si ſiuet' ſit dōmir ꝓ' onas aut tres hōāo dōmi
at pap' uucōtiate Ga.I.cap.ſe ñ cau' ē i cuſtodien
do ueñā imediate ꝓ' ſlomia. ꝓhibet ñ ne dormiat
ne ex motu hūor ad cē' pp ſlomia ē ad ſtra ppr ſo
nū i ñibria ſiat ſfraco ē ē ꝓcipim' ne dōmiat ne
i dōmiēdo ñca apiat q̃ ia ſiqe reqiſi ē vri. ē ilia
apta poſſet mōi ē cate reqiſi tenear ſlomat' p ꝓca
dico. Si ti uidcs ſiguine fuiſſe malum iudē e
ſlomia fuerit dinuta ō ſero apire poſſi nenā ē cū ma
nib' apire cā trabēdo labia vulnēri facti cū ſlomo
e extrahēdo ſlomū clandē dēs mā ſupra dcō ñ iudē
z aſpectu ſāguis mīa dix. Bordom' ē ꝓ.ī.mīa q̃
ñ ē i ſ uſu dēs ego ſeliſicare ſlomatū dicendo
q ſlomia fuit bōāna ñ ſi ſāguis extrac' fuerit bonia
fig?? ē ꝓ ſāguis q ꝓmiſit ē mēlio ñ ſit mat' bonii
ē q; extuēit. ſāguis ab bon' ut ē, ꝓpoto ſolū pinet
qz ē ſāguie bono ſal ē ocīti i capū ō ſioe pmo li.
ē ille q i iudētāia ſua ñ ē grofſ' neq; ſubtil rebus
pur' ille ſit q ē ſubtil q̃ cōclinūs ad cirtinū ē ea
leric' q; ꝓ ad grofſicie ē nigredīē ē melācolic.
q; ꝓ ad uiſcoſitatē ē albedīē ē ſfanic' q; ꝓ gra
mīol?? ē cīnēic' lepra ſigificat colō nigē ē mīdil
ē pauōie ē mal' q; ſigificat corūpcōes hūorum ē
ꝑmptuūdinē ad febrē ē pulſulas malas ē ſapana ē
ſpuſſimōdo ē ſcūndo illē' cui ſupior] q̃ ci difficl'
tate ruptil ci ſigula ſigificat ꝑmptuūdinē ad opila
tiōes ē ſāguis q n ō ꝓt coagulari i media hora ē
naſal' Multos cānōē alios poſſē pōere ō ſlomia q
ꝑuīet ad phcos quos oēs ēimiſi ponēs ſolus ca
nones cirugico pertinentes.

Capitulum .ſ.

Vrgatio ſit multis

modis vt dicebat ga.I ꝓnto illē' affo.4.
pricis.ſi q̃lia os ē.cc.fit nāq ꝓ ſlomia ꝓ ſecci
ſup ꝓ nōtiū ꝓ naro.ꝓ palatū ꝓ ruſſi ꝓ urina ꝓ ma
ticōp emozoidē ꝓ ludēo ꝓ excēia ꝓ ſuicatēo
ꝓ ꝓ bateriū bilorū ē ſi fit ꝓ ſtomū nīſi ne illa q
fit ꝓ ſecēſſū i ꝓtū caplo. In ſcēnti ō illa q fit pu
mīti ē i alio ō illa q ſit ꝓ ſtiter. ō illa q fit ꝓ fle
botomia ſal ꝓtū ē i alio caplo. ē ubi fit mōi cua
cuatio q̃ mag' pinet cingulo. ē ſi ē cis ut cirū
gie' loqr. Hō bñ ut dic. meſue ꝓ mīta pricla imī
minēt i medicīe laxatiq ō ipīp cuāqelīce practa
ꝓhēdēcia di purcatia Ps ga ītēdem ꝓ ſurmacia
ē illa q cacochimīā curat. vñ i ꝓnto illē' ꝑmi affo.
i ꝓbarōnīb' nēriē ce. purgato ē cnacuātā cōp q̃
ſtriſtā. ēlibs ut medicīa uēri ſolutia maxī ꝓ ſbs
adiuroū ad ſānatē ꝓfuādā. ſi tnāt ut os. Rasis.A.
dīx. Et bñ dicit ut cirū ꝓ ubi ñ os ſ Fm ſiniatē ē
fm ſlitatē i ſup' ſolutiōes facit tātā ut dicit balia.
i.ſ. Fmōe fe pl.ꝓ' Perit bō ut mala facit ſſirmita
ē i eo.c boc reſtat Ipo.4.pricla affo. elleboꝰ pi
citoſ ē ſanac carneo bñnb' ē i fa pricla dix. Iana
ſigica cotqz uti farmacia difficile ē. ea nāq me
dicina laxatiq purgat ē ſuciat vt dicit Actria pmi.
ē ergo farmacia uti ē necessaria biūno cōpori ut
tor' cet' medicoꝰ reſtat. ē ſirca quas aliq dubia p
declarātōēbus capīs ꝓtiſſimi q ſit ci medicina
purgādi.ꝓ' dubiū q̃ ſit illi q ſiliam ſuſtinē pēt.?
dubiū ſit q̃ farmacia ē ſiēda.4.?? ē ꝓ nīpa. ??
ē ō ſigs.?? ne regīgs.?? ā dubiū ſigrī p Ga.in
ſc ne firmū ꝓm aſcipiadē e ſmāliū ꝓdēs, q
oēs biūores ſupſtui ſe ſiguinē q farmacia ſit pur
gādi ſigulariē ē electē. ē ñ oēs diſtēte ſoli ē bio
rēo peccātes ſit purgādi ē nō aliū e boc ſbe declar
ar iduēte ſiet ſtē peccāte boc ēuāndi ē ap ſi ca
lera ē melācōia iniet purgari ſia dicat. Si ſo ſan
guis ſuphabūdanēt idē ē faciēdū. ē ideꝰ dicebat
Ga.I de iuu farmacop. ꝓ hec ꝓbꝰ os ꝓmo purgare
coleri q̃ dē colerā ſtuneri ſia. ē cropeos qdē aqm
melicio melianā nigrā. Si ꝓ o extra ſita purgas, cō
uēcīta purgas ē dīttip incōuēciēta. q̃ ad ut aqz ē
peccare. Vtſi dicēdū ꝓ biūoꝰ naſalis oēs a nā
tritīē ſuphabūdāēs ē ſlomia ſit purgandū ut eua
cuādi. Innafales.p farmacia medicina ꝓ mor ſiguī
nis eductinā ls ſit in rep̃ naſa repibil ē poſſibilis
iuſire, ut in libro ō farmacia narrat' oc q̃ ad ume
ra ē pōcēlū deprobādā ē ſalu ē ſup herbas ſſe
dā applicāt uidēs ſāguinē de cē' epate emanare
ſſiderabaꝰq̃ ſanguines cuādāt ille herbe. dēſit nā
q aliqb' gratia egritie q ꝓditi fuerit. Et ſub
dit q i tal medicīa i ice naſa ſit tacē ē ipa rōna
bile. ſciē alia uēcēſa tacē ab hoīb' hīnb' ſtellen
ē. z boc q' ſcūndo.ꝓ.4. ſuc ītēdēs ꝓ q̃ dauī la
zaria farmaca. Dria pp cacochimīā apparēdā. ha
ē pp ſolutīēs epīthēdīē ē ad ꝓtrahēdū ſan
ta ad eluuādū. De pīta ītēdē dicit Ipo. Fa affo.4
pīlūndīe q̃dāq egritudīes ſunt euacuā' ſanat. Du
plex nāq ē repletio. ſi dīto ē i q̃lītā ſed ē in qualī.
ſlomia ſanat ē ꝓ eo ē fm cōpūtēōm purga' ē ſlomm
ſanat ut ſ ꝓmo ulī affo. vbicūq; ſit ē naturā in
grat ē i ſcrta abuſcūsū farmacia ē ſlomia ſcrt ce.
Ꝓo declarōne ſi dicit illud.4.cap.ꝓ fm eādē
modū. ſi ſit ſolū ſolū ſit multitudīē ſāguīs
ſup ſ?? egritudīnē ita ē purgarū ꝓ multitudīes
alicū' biūor ē ſcīnūqīne alicū egritudīē. Et ad
idē dīr. Ipo.4 lē' ino ē ulterīē' dicēs q ñ ſolū ſſi
dēnaiū ad minūēdū ē ad egritudīē fortūnū
ñ ē purgādo ut ſ ſitīē ſōtūndē egritudīnū exē
plificauit. ꝓt pricipalitē' pūcule ut ē capite i ſuc
te pauſſio pp magnitudīē diſpōnis vī vulnerī
b' ita ꝓpōnēs ſit ſtīē ē ꝓ ſmāli inorīgā
tīōnē vt i artīcul' equaſſal. Pro declarātōne ītū
dicit ibidē ꝓ ſi ſolū indīgēt labōsāēs purgātōē
ut tritātē ſuſſuitātē euacuā' Si ēt ī gīrremīa fen
i ſ furſi inferius purgabūr, ſi oēs ſup̃. Iam
ceſſātē a formato reumate ꝓ purgādū ē cūcūdū ē ꝓ
mā cūare melꝰ. z bñ nō. ꝓ declarātōē ītī nō ꝓ ad
allegādū ad ſāte ꝓ medicīa purgātīa ſcīpīēdīna ē
egritudīnū ut ē doctrīna Ipo. ad affo' ſcobsīēb'
mōbīa, ſigdē nūdē mōuēdīa mōue ec. Et boc ne
ri ē ē de ꝓ ea euacuātōe miorātia ē ē eradicātia. Pa
tura ē alleuiata melꝰ digerit ē facilius digēit reſt
ītīū. Ad ?? dubiū q̃ erāg ſit q̃ ſit purgātōēs
ci medicīna ſuciēnter tolerare pīt. Rīdet fm ꝓ
ꝓ.fa affo. q illi circa ubilicū ē pectīne bēt ſpī fīni
dīnō fontes eni oē cē ut dicit Ga. in ꝓmēto q ꝓ ſtre
rīna ē q ꝓ thoracē particulao ad bene familiari
dū q̃ardīōbus fm illā rōnē biūores pres ſupiores
fortes nō ledūtur a uomitū in ārto affo. dicebat
q̃ pūlicos nō ducēs ad ſupiores purgationes ſed
macros ſupra. Fm mēbra camifōrmia ē non ſe
cūndum radicalia ē ſpīrmatica. ut notat Alber
tus bonionenſis. In ſtilū' ēni ēſt ꝓpīnūs nōīb
d ut plurimū, ꝓpter coleā q̃ in cis ꝓiatur. ſiū eni
apa ad purgationē Fm Rasim in ārto corpora q̃
in regione ſit peccātia ꝓter mōtū e ſordinatum
cōſtōnē ē q ꝓtuco minūr excretio ſumacia ne
idīgēt ut in prio de cūſtodia ſanitatī dicit. ē in ter
tia ſen primi ē q affectū ſit ē melīus tolerant et
ꝓter boc dicebat ga.I de farmacop ipſi. Qui igi
dīcīt dēs tradē medicīnā intercogatīs ꝓ os ſi cō
ſuetū bibē ēs ē qualīē ſe bēt uēre, nā ſi ſuceuit
melꝰ tolerare ſi nō cōſuetū. Scīre oēs qualīē ſacēt
labōr ad ſāte ſan? aut ꝓ ſi ſuerit recēpe medicinā
Si uēt ē' ſuit ꝓ ſuētū ꝓ ſi ſolubilīs leuiorībus
z mīorīb' idīget farmacīs. Si ꝓ ou' ē ſobedī
ēns ſoiorībus ſalēs ē ꝓdīnēs tolerāt medicīnā
ē. Sīrarīe ā nōēg, z ō ſi ſit farmacīā nīſi cū ꝓ
dēcīa. Pro ergo dicēdū biūres ea q circa ubilicī ta
bēē ē ꝓ maxīa ſit fallacē ad ītēdēs purgātōēs
Et ꝓ ubi ſupra.ꝓ cōpa ſana ī dēnt purgārī, q̃ cū
medicīa ꝓpī ñ ſuctīēs ſūt q̃ nāli biūore cū ꝓ
pōnōāt ēnī ſe ad carnē z biūdīūres radicalē ē e
ſe collīgī. z ſiles ſūt ī uos bēt i ſa pricla affo. fa
na biūer cōpa uti farmacīā difficile. ē ea ōīnēc
dē ratīa ſba dicēs Ipo. dicēs ꝓ ſi pūrādū q̃ nīſi
utīnur cibo. Intēlīge nāq ſi ſuerī' ī bīūū, ut in ſe
pra ꝓformata, ut ꝓ i illo affo. Fe pricle. fana biūeo
cōpa ex farmacīa ſolutīūr celerī q̃ uētēs nālo
cibōq; ē declarat Albert' bononienſis in recol
lectis ſuū ſupra. Tractatū Auicen. de lepra. vñ
dicīt, q̃ ſi nālī biūores nōdū cōuerſī ſūt in biūm
corpū nō ē ſufficīēs ꝓprīa ꝓprīa ꝓ ſi ſāte
ꝓ ſolū ſi ſolū ſūt ꝓ multitudīnē ſāguīs
ꝓp ſūtē egritudīnē ita ē purgarū ꝓ multitudīes
alicū' biūor ē ſcīnūqīne alicū' egritudīē. Et ad
idē dīr. Ipo.4 lē' ino ē ulterīē' dicēs q ñ ſolū ſſi
dēnaiū ad minūēdū ē ad egritudīē fortūnū
ñ ē purgādo ut ſ ſitīē ſōtūndē egritudīnū exē
plificauit. ꝓt pricipalitē' pūcule ut ē capite i uē
te pauſſio pp magnitudīē diſpōnis vī vulnerī
b' ita ꝓpōnēs ſit ſtīē ē ꝓ ſmāli inorīgā
tīōnē vt i artīcul' equaſſal. Pro declarātōne ītū
dicīt ibidē ꝓ ſi ſolū indīgēt labōsāēs purgātōē
ut tritātē ſuſſuitātē euacuā' Si ēt ī gīrremīa fen
i ſ furſi inferius purgabūr, ſi oēs ſup̃. Iam
ceſſātē a formato reumate ꝓ purgādū ē cūcūdū ē ꝓ
mā cūare melꝰ. z bñ nō. ꝓ declarātōē ītī nō ꝓ ad
allegādū ad ſāte ꝓ medicīa purgātīa ſcīpīēdīna ē
egritudīnū ut ē doctrīna Ipo. ad affo' ſcobsīēb'
mōbīa, ſigdē nūdē mōuēdīa mōue ec. Et boc ne

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia

ad expellēdū ſtatie ei debent? ſibi auxiliariū ſiſtere ſt
dimittat ipa cpari pp b? dicebat ga? p? ſtuop fole
ei ille paſſiones ſcilicet exterioi auxilio qrū pp magi
tudinē nege ſibari naſa,r. A.ſ. cura puridag? i ala
li medic? cadiuntur nate ſi impediēs ea.r. Galienus
ferme regim ſimiis nata qeurr,r. medic? ſo. miſter
Quiſto dicq? ſanni ſi ſt purgādi neq ſbilet ſ pp
hoc dic ?p.nbi e ſdigēdā ſi eo labōare ? A.dic q?
oi cudiu ſinet? e ca? ſmil,v? dico q? ſpati ad. ſlu
ry ſi ſt purgādi ut rauli q? cito a diari capiāt.c.p
ſt hoc ?p.vi.pricla aff.nauli a diara maxie capiūt
loga. ?? dico q? pueri ſi ſt cuādā.r. eod mō dico
q? ſenes ,q? puera non ſūt cuādi pr farmacā ga
vt dic ?o.d.ſcd amādo pp ſtimudinē ſua ſt ſuſtſ
cētes ad expellēdū ſuplua p ſiſibile reſolutōes.
Senec o ei ſi ſt purgādā,qz obiles ut? illo ga.l v?
o cuſto.ſiuat neq ideo neq iera ſtigi ſcib? ds da
n. Ho ſi ?q q.dā ſt qrādū hoc ſtelligit ua ?
ſuata.vna de curatia hoc ſi bēt ueq:r.fm hūc mōs
oia q? obuiāt ſtute ut cou? balneū ſuſcōet farma
ca ſi ſſ dādāſ? dico q? ſi dēn? ut farmacia ſeceſ
ſuia apate exīte i ano aut cocoiādo.vi pp hoc
dicebat ga.? ſapēano aut ictiſtis incipiēnt? ſleq
mopare ſubdulcōe nō ſuciū.ut/r.? dico q? labcā
nīb? n ſuciū neq ?petit farmacū ſolutiū,ga ſanui l
eis ſtiuā ſtiuet ſ.dico.vi.raleo ut dic ?.r.
colligēr.bit ?p ſtonel baturales e barbarias q ex fō
ndē? egrīudīb? cuadāt.Canones ſtlū et pōt ?.A.
grum ?? ca? ?r dicēs?p ſpnātes ſi ſiut purgādē ga
pp mōdēm e dulacerōē ligantīoq? ubentrīcē.Et
hoc bēt ueq nīſi expediat rōē me nēcēſe ē q ſie
ret ne ipa ad cor trahīet l ad alia inīta principalia
q ſtſtmant e ſtiui ocidēt.ds ē ueq ſi ſuētit mate
ria faciēt abdūi ?t ſecure fit a.r. ſtſt uſq ad ?
e cēte hoc n ds fieri cū ſūtis medicīa ? ei cēta aut
ſtuau. ?ad ?? qi ſit de gb? medicis ſit faciēda
purgādōēs ?.A.q ?i cū amatia ? ei ſtatiarīb? e
cōr.cū ? hoc dir.a.d ?.vſu farma.ut? qo nō. fm
meſue ? A.ſt.q.A.ſt mōi medicīas laxatīaq.vn? e
bīs ?petit atractīuas vt ſcamōea ? tbir.ad? eſt
bīs ?petit l ?ruē ?.pſſimū ſuc mirabolā.ad? eſt
bīs ?petit leniīua vt tamarīdi caſſaſ.ad? mōui
e bīs ?petit lubricātīua vt ptīlū mucilago.ve
rūtū qi expēditure ē eſt cet nimū ſūtū dīto ?dē
cū exēlīa ſpūrī pradces q? in ſcie ſaliūt ſuc
ſcias meſue ē ſciēcē q? medicīne ſtplicēs cuādīs
cōſera e ?? ſcamōea cu? doſ ē a gra.v.uſq ad ?.
?b? in ueq ē q? ſi dē ſic ſimplīx.ci aliū ar medi
cīnīa dari pr ē maxime medicīne ſcamōeāe cuāt
tur in eſtate.reubar.def a.3.ii.uſq ad.iiii.mirabola
ni cīnni.a.3.iii.uſq ad.3.4.lupu? ſi? t.nīolo.ad ca
ſei ſicro.prīnā tamarīdi caſſiaſ.uſq ad.3.4.3.?.Ve
dicīne ?p ſtne ſi.electuā ſucc.cū? ſtuāq ē a.3.i.
uſq ad.3.5.diapruū diacydīcō ? elecīō ? diacīlīū
cō ē diaſinīcō ſi ibal matiaī cuēt ? et alie repūt.
Laxatīua ſolū cole q ſnarare mō oīmūq medici/
re ? ſ.pūcea cuānes ſſ ſt ſbir cū? doſ ?.a.i.cagan.
3.4.3.iii.uſq ad.3.5.collogū.n.?.ii.uſq ad.aiii.mirab
i bebuli.3.4.?poſite ſt blāca.3.5.elecīn'indū.3.5.bi
ē ed.3.5.pille cochie.3.4.diacrātum' qui recepta ſi
bīstī i ca' ?.g.cuāra.ſtīgīnī ē.3.4.uſq ad.?.pille ?
g.gari.ſ.ſcripōe meſue cū? ſtuāt ē a.3.i.uſq ad.3.
5.iera pigra ē ſi ē oſ medicīal ſ? ?a.ē nobilīū
alīū medicīa ē ſſ ſa eīāt e difficīlīt recepta cuī
vri ?a.ſpū ē cū pl aloē ? e ē cauāo.e ē pīlobalīa.
caſſiaſ aſtaro ſpīra croco ? mattīc ſiglōs aīi pl.
vi.A.r.me.ad ?dē? oīus ?pēc ponāt pōd? duplica
ti ē aloe ē et acuīt ieā cū ſtbir ē aga? e cologne.
n pua ſſ ſtīuāt e ?d ſi multū ingorāt ei.aliq aut
ingorāt ē cū ſcamōea e ponūt tīn d,ſcamōea ?
e ē tbir.l de agari.e vīno mō pt dari i ſōma pillar
refectas ſi ſucabſtīnīīā e qīqīq dat in pulue ei qd
ordei mellīta doſ cuus e a.3.i.uſq ad.iiii.?.Dedicīe
ſiplicēs cuānēs meliūm ſſ ſene cu? doſ ē de pul
uere.a.i.dīm?.3.i.Lepidīm?.3.i.ſcīla uſque ad.3.i.
cuſcute mirabolā indi polipodii uſq ad.3.i.lapi
lazuli.3.i.nobilīa lupu? ſic ſiſtura ?poſite ſiū ei
aſene.3.v.catarrīcī impialē.3.v.iera ruffīni.3.iii.ad
4.ieralogodion.3.5.Alī? et pulnis Poporum.?R.
rīglīcē.a.iii.dut.?b.oſtent.3.5.epīthi.3.i.fene ad
podīū olīm ē fiat pulnis doſ ē.3.i.?.Dedicīe cua
cuānes bīores aq? ſoo ſūt tartaq.ſuccus ireōo.cu?
doſ ē.3.5.ſuccuamēlo agreſſ paīo lacticīnīoys
qui ?poſiū circa inſtīs e unde ab eo recepīt. Et
aliq dāt ſiū panē radēdo ipſm in uino ē doſ ē.3.5.
e faciūt mirabīlīa?Dedicīe cuānēs oēs bīores
ſſ.ſſte.?.?.ſic tūc.horag.aīi.3.ii.?ne bugloſſē.cā
rici cīri pdīti aīi.3.4.ſinī.alīs.3.5.pul.diadrag.3.ii.
diagredie.3.iii.bīt.3.4.fene.3.v.ſuca.3.5.Ad eīū
ſcēcēs ē diacaſſiaī.magīſtri radā.r.e ē ſſt diacatol
con.q?.caſſiet lib.i.tamarīdo?.4.i.grana mānē.4.
5.ſcīī polipo.aīi.3.iii.ſiū.3.i.dīagre.3.5.anīſi mana
tri ſeio melonū aīi.3.5.cumāī.3.ii.ſtīrī.vio.fir.r.o?
aīi.q.ſuffīc ē ſtat elecīn doſ ſit a.3.iii.uſq ad.?.vi
ē caſſia ſiſtīcī ad?ie ?colata.3.i.large diffūdīta
cū aq priori ?nolarīs.?aſicī ad eīāt ſolī mata?
ſtatica ?colicā ē beāo ipſm ?.optīo ſolutīo.r.eco
ptā.pōt mē.r.ipāī vīū ē ſiūtaī ē.3.?.Ad ?.?? q o
fit ē.ſi ?ſta cīonis rīder ?po.l pria aff.r.i.a.q
qi eīāt ē pecēt e cētr cūm parcīco bīj ſcīdīcī
cīg cōſert ?rui ?o ipſūīe. Ego dē dico q? ſiuta
buor peccāt.r.?nus egrotātīs ſūt regula ton? mē
ſure.r.ad boc ſcrīpīī os ?cpus ?regionē.et cātem.
v ?Secundī libri ?ſtīī.Sonus aīī et ſiūs ſiū
gna pīccīe cuacuātīs vt i.4.aff.?po.et dr.r.mu
ratio egōnū nīſi ad malum ſe ?rantmutauerīt ut i
ſecundo eorīdē i?e ?po.dīcit i ?vi? epidīmiaī
? Rabīmosīī in hoc ?uenuīt e tum? ?infra ſubīī
ſtere ē? exquīſte rotī cuacuāre ē melius ē multū
plicare ulcer ?ſ ſtīnāre.Et cām aſſīgnat ?iū.qua
illud pyū ?ē dīmīrīī nāta multorīes resolut.Ē
lectāī ab aliquīs q? pua quātītas eīūsīs ſit ruīs
ſib.magna cuacuātīo ſit de vī.uel vīī.ſib.
Ad
quīntū dubīum cum q?itur ēse ſit tempus euacua
nonīs.?ſpondeīm q? bora ē duplex necēſſaria et
electīua.bora autem necēſſaria non bēt tempus ?
quando matīa ē bīī digeſta aut eſt ſuriosa aut ma
gna aut in loco periculoſo aut facīens in corpore
alia accīdentia.q? nō dēt inducīas ut ps quara af.
rīmorum ālīo ?ſorsīmo.?n morbīs acutis medē
cari cadem die ſi expedit differre malum bora c
lecta euacuationis eſt poſt digeſtionem.r. ideo c
uacuāī nō ?petit incipētīb? egrīudīnīb? vī nīſīī
euacuātō quā facit natura in ?pnc? ē laudabīl.cū
ſ.ſ.ſ.

Capitulum quintum
de clisteribus.

Listere siue ene;

ma est medicamen nobile vt dicit Auicenna ad expellendum superfluitates que sunt in intestinis p̃ṗ̃ q̃ conseguentes totius corporis. Et per hoc supplet uices medicinarum. Habet autem securitatem, quia non transit per os neqꝫ per nobilia membra q̃ expellitur fatis ad voluntatem. Vlas set autem passionibus renum ꝯ intestinorum ꝯ superiorum ventriculorum. Est autem qua triplex. Q̃ rodam mollitiuum est ꝯ fit ex decoctione malvarum ꝯ ficuum aut ex decoctione cartile que fit pinguis uel capitis arietis.

Aliud est mollificatiuum ꝯ fit ex decoctione malvarum furfuris mercurialis ꝯ branc mfine ꝯ ex cassia ꝯ iera ꝯ cetera cum sale ꝯ oleo. Aliud est constrictiuum ꝯ fit ex rosis balaustiꝫ ꝯ plantagine ꝯ cum sepo sicꝫ ꝯ ex albumine ouorum. Aliud est resolutiuum uentositatis ꝯ fit ex decoctione anisi maratri et baccarum laurꝫ cimino ꝯ ruta ꝯ ex oleo ruta ꝯ ex vino q̃ mirabile sum expertus ꝯ in mala complexione stomachi intestinorꝫ ꝯ in ventositatibus possumus etiam ponere quintum, ꝯ est solutiuus. ꝯ facim̃ cum quis per superiora medicinam solutiuꝫ fi reuiuere ꝯ euacuatio esse necessaria ꝯ fit ex diffficione uel ex alia medicina in brodio dissolluta uel in alio liquore. Clistere autem solutiuum ꝯ mundificatiuum debet fieri ad cõsignionem. Alia autem quo possunt fieri omni horꝫ quando autem fatis clistere cuiusꝫ ꝯ pertinis super genua sua ꝯ teneat os apertum ꝯ p̃ injectionem fricetur uenter ꝯ uertat se super lo cum dolentis ꝯ teneat ipsum per medias uel duꝫ horas. Et recordare q̃ in eo ponatur ꝯ sale, quoniam illud est quod educit quia virtutes expulsiuam incitat sua mordicatione.

Capitulum vi°.
de suppositoriis.

Suppositoriuꝫ fit

ad modũ candelarꝫ vnius digiti ꝯ nelle corto cũ sale fritto ꝯ immꝫ gantur cum oleo, aliquando cum eis incorporatur de salegema, aliquando incorporat medicum de hercole nitriꝫ ꝯ fortius operantur, ꝯ aliqꝫ fiũt de sapo ꝯ ꝯ aliqꝫ de larido ꝯ aliqꝫ de mercurialꝫ, aliqꝫ fiunt de diafinicle quando volumus fortior solutre ꝯ aliquando fiunt de fructu cucumeris asinini ꝯ pilato ꝯ mũdo fiunt etiam suppositoria ad tenasmonem et tuidens dominos phisicos in hoc. Tacentur tamen in eis ulceratorꝫ purgant autem ꝯ attrahunt feces intestinorꝫ ꝯ de flebotomia ꝯ solutiõe uentris ꝯ de nomini ꝯ de clisteribus ꝯ suppositoris locutius sum vt ebriquisquis ut phisicus multa alia potuissem ponere ꝯ narare q̃ esset obnoxium audientibus: sed pro eburgiel ista sufficiunt ꝯ hoc de capitulo.

Tractatus secundus de fractura ossiꝫ ꝯ de dislocatione.

Postquam ista u

niuersalia ꝯ necessaria ipsi chirurgico sunt posita ꝯ sũdantꝫ Nestaꝫ mo fiere mentionem de fractura ossiꝫ ꝯ de dislocatione. Et primo incipiam de fractura. Et primo nota q̃ fractura est solutio continui facta ꝯ a re cõuinꝫ. Et ex hoc habet differentiam inter istam solutiõem continui ꝯ inter illam que vocatur incisio de qua fecimus in prio libro. Dicta namꝫ facta ꝯ a re. Cum dicit. Alia fcã ꝯ a re incidente hec namꝫ facta ꝯ ꝯ simplex ꝯ quandoꝫ ꝯ composita ꝯ quie est simplex ꝯ dam ꝯ transuersalis ꝯ dam longitudinalis ꝯ vt dicit Lanfrancus ꝯ libet illarum est duplex. Quidã complexa quando os totaliter ꝯ plete frangitur, ꝯ quedam est incompleta ut quãdo frangitur medietas ossis uel pars eius, ꝯ renum quelibet illarum est duplex, quedam equalis ꝯ quedam inequalis ꝯ frustillata, ꝯ adhuc ꝯ libet istarum est duplex, quedam est in ossi uno ꝯ quedã in ossibus sociatis. Composita uero quedam est cum vulnere quedam cum dolore, quedam cum apostematis: quedam cum equitatis ꝯ nodositatis ossis male consolidati ꝯ istarum fracturarum quedam sunt in osse nasi quedam in osse mandibule, quedam in furcula pectoris, quedã in brachio ꝯ sic de aliis. Ab a nata hoc multeꝫ diuersa fiunt diuersitas accidentis curationis. Causse autem istarum fracturarum sunt casus ꝯ percussio ꝯ hoc est notum. Signa autem harum fracturarum secundum habilatem octauo sermone partis prime dispositionis regalis sensui patent. Nam q̃ aliqua ꝯ fractura que si mãu tangat pol offendiet abinde signas varias ꝯ vtilꝫ figura legale.

Et secundum Rasim ꝯ Auicennam palpando cum manu trepidatio audiur in osse ꝯ dolor dum tangitur ꝯ in potentia sustinendi ꝯ per hoc. Et cum hoc dicit Auicenna causse alie faciunt fracturam in hoc nõ ut auxilium. Verum tamen nota q̃ in fractura longitudinali non imuenitur nisi grossicies immaturalis in substantia ossis ut dicit Lanfrancus. Est tamen ibi dolor ꝯ quedam inequalitas ut ostendit sensus. Iudicia istarum fracturarum sunt ista.

Primum est q̃ fractura transuersalis fuerit integra male preparationis, quia cum difficultate remanent ossa secundum continuitatem naturalem. ꝯ ideo in ipsa specie accidit ossium superequitio. Et hoc maxime habet verum quando fractura accidit in vno osse non associata ꝯ in coxa. Secundum signum est q̃ si fractura fuerit propter iuncturam difficilis est quia male potest ligari. Erit plurimum mutus in ea remanet difficilis ut exercitamꝫ nisi ꝯ etiam durius. Tertium indicium est q̃ fractura cum dolore ꝯ apostemate ꝯ carnis rasuraꝫ ne ꝯ frustulis est mala ꝯ causa est quia illa non potest bene restaurari nisi illa fuerint bene cortera. Quartum indicium est q̃ fractura cum disruptione ꝯ vulnere est difficilis quia oportet dimittere fotamen pro mitnere preparando et hoc bande et ascelle sunt deficientes quare una ꝯ potest membrum in sua ꝯpositione servare et istud indicium spe veruꝫ nidi. Quintus indicium est q̃ fractura quanto magis mozatur ad restaurandum tanto deterior est quia indurat ur et replent spaciꝫ illud alienꝫ substantia et ideo restauratione indicet magna extensione sed angam extensio suspecta est ad spasmus ut dicit Auicenna. Sextum indicium est q̃ si fractura embracatur frequenter cum aqua calida et mutatio crebra fuerit et fuerit in motu festinatio et fuerit paucinꝫ sanguinis vi scosi et fuerit nimis strictum prohibens membrum nutriri aut etiam fuerit fruttatum ossium presertis ex ossibus istis uel ex aliquo istorum retarda tur consolidatio nerba sunt Auicen. et Daliab. Lix. Ende secũde pisce et ex hoc ferebat Ab̃ ꝯ Saurati colerice et malefeciendi et senij mordat. Et Albucasis et Jamerus dicunt q̃ in decrepitis non fit restauratio. Septimum indicium est q̃ si compositio loci fracti fuerit equalis ad socium sibi compatem comparata signum est restaurationis membri. Octauum est q̃ si in membro fracto fuerit inflatio et dolor nõ magnus ꝯ post preparationem fuerit diminutio signum est restauratione. Hoc tamen q̃ fra cture diuerificantur secundum terminus ꝯ fos cisi ꝯ q̃ morãt ad ꝯglutinãdũ ꝯ fanandũ ut crannum in triginaquinque diebus os nasi in decemnouem diebus coxa vero in triginta octo ꝯ sic de aliis vt dicetur infra. Nunꝫ tamen notat vt dixit Jamerus ꝯ etas in hoc addit e minuit

Istis habitis venio ad curam generales.

Quatuor sunt intentiones generales de mente Auicenne. Et Galieni. Prima est ossis equatio. Secunda est ipsius ossis equari conservatio. Tertia est cum pozo ligatio. Quarta est accidentium correctio. Verumtamen antequãꝫ predicte intentionꝫ declarentur ponam aliqua documenta. Primum documentum q̃ ante prepparentur omnia necessaria ad reductionem.

Primo locus aptus preparetur. Secundo preparentur ministri convenientes. Tertio preparentur albumina ouorum in bona quantitate ꝯ oleum rosarum et panuus infusus in eo magnus secũdum quantitatem membri fracti. Quarto preparetur filum et binde late et longe secundum dispositionem membri in oxicrato infuse, ut dicit Albucasis. Quinto ascelle plane de abiete uel de ligno unguis fpadarum per de corio longe secundũ membri ad tres uel quattuor digitos ultra fractas, ut dicit Albuca. ꝯ et pl̃ dũratas; quia non ledant membrum et sint grossiora in medio q̃ circa extremas ꝯ sint tot quot sunt necessarie ad inuoluendum totum membrum de vna tamen ascella ad aliaꝫ sit distantia vnius digiti. Sexto habeantur cannale ligare cum cordula si fuerit necesse ꝯ sint tot quot sit necessarie secundum longitudinem membri et cum cordula ligettur ascelle ꝯ cum cordulis retinendo ligetur tantum q̃ sufficiat ꝯ post percussum virga parua introituntur ꝯ retoluntur ꝯ dimittatur vt reuolutionem ꝯ strictura sit am non perdat. Septimo habeat lectum de tamariciꝫ ꝯ fi est necesse fit perforatum ad a scellandum. Octauo habeat locus in quo membrum bene situetur. Nono habeat coxdam suspensam supra lectum aut aliud quod appodiandum aut eleuandum se cum vult ascellare ut se reuoluere aut se erigere. Decimoꝫ docuimꝫ et q̃ in tempore equationis fint duaꝫ ministri ꝯ nunꝫ tenear ꝯ trabat membraꝫ ab vna ex terminate. Et alius ab alia directe ut partes ꝯ eminetie extendantur. Et sic consequenter cum manibus membrum non possit extedi ꝯ ꝯ rendaur cus organo ut nõ docuit Jpocras.

Deginiꝫ autem ut credo est vocularem vnꝫ positis laqueis pedibus uel manibus uel alteri membro cum voculari trabant ꝯ extendit membrum. Tertium documentum est q̃ conservatio. que fiet per ligaturam ꝯ per situationem fi at facilites ꝯ moloxosis. Et ideo Galienus dicit eliget vtique quis offendere plasmare et superligare ꝯ deponere secundum modum et figuram inoloxissimam: nichil enim est causa ita destructionis membri q̃ polos qui pronciit ex nimia strictura ꝯ inepta repositura: Ligatura que est remissa non tenet ossa que vero fortis ꝯ strica est doloxem operatur. Et spiritum q̃ dat vitam non permittit venire ad membrum

Sit ergo ligatura mediocris. Et nõ bene q̃ ustos nidi bestiomenari ex hac ligatura.

Tacit autem debent tres esse in ligando fractu ran. Prima enim debet esse de loco fracte ascendendo que est materie defensiuꝫ prohibitiua. Boba debet esse a dicto loco descendendo que est materie expressiua: custodunt simul ꝯ roborant quod fractus est ꝯ abiꝫ infla tone seruat. Tertia ꝯ ad strinꝫdũ plancetoꝫ

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia

fiat adiuctes ut ãt materia ñ fluat possim̃ vti o
leo tot̃o similib̃. Et Rasis dixit. q̃ in pricipio ti
more apatis ligamta fiat laxior. Circa ãt. vii. di
ens ligamta fiat strictior eo q̃ tunc fiunt̃ fecun
de apate: Sũmat ãt mẽbr duplicit pilo q̃ ipa
sit dolorosa. Alia ẽ q̃ pticule fim̃ cõstituendũ
simetur. e ipa ẽ ad iuita sit suspẽcitia. e capiti
ãt. e fie de alia ad tenãs ipas. Deo quo nõ q
ligtãdo ea a pricipio del appoere alestat lenet
boc fit nõ ad strigẽdũ sed solũ ad sustinẽdũ
usq; ad dies. vii. m̃ quo det trãsuisse icp̃ apa
nõ hac die trãsacta ẽ in loco apate non ẽtãte
ẽc apponãtur alcelle boc ẽ sufficiẽs ad restri
gẽdũ. e sustinẽdũ. e ãtinuent usq; ad finẽ fie q̃
potrus fir bri firm̃. Et nõ vt dicũt. Aut q̃ nunc
ad q̃ ea festinus in remitãdũ. Remitãdũ nõ fiat fi cõ
sistat q̃ fractura sit bri rectificata vt nihil sim̃
sit. ptigat usq; ad. viii. dies. Et ideo. xv. Gro. enã
mãdũ. Ideo melius vt dix. Rasis. Si ãt habuerit
de rectificãdo sic q̃ rectifictũ ñ sit bõa ira
ipus. deñ potes remutare q; ad hoc ñ ẽ pos
regstãtus. e tũc q̃ rectificari det rectificet. Si
ãt accidat odũ aut pus. ãt accidat ipa apa
in tria die. i alit fiat remutãs. Et ita dix. Aui.
Si ãt ita fi fuerit q̃ licz soluere frequẽter fe ex
pecare. Quãdũ dociũm̃ ẽ de gnãdo pozi q̃
postẽ icip̃ gñari circa octauũ vel nonũ die p̃
sus regũ ignosscur quod agnoscens Bale
nus dix. ẽntrire. n. os corp̃ cibarius euchimis
et nutritiuis ex q̃bus gñari. fiunt̃ hũes ñ fo
lũ deigñ ẽ ẽ nũcos̃ ẽ ẽ q̃ os gñari pos. e. ã
nõ. ẽc nõ ẽ ẽ ñ fruis̃ cocta cũ aq̃ e pẽs
e vũcrẽ. e capuã alaliũ decocta. e i vmũ stipti
gto ifũ. Cũ ẽãt ãt fe ab ore q̃ adiuti ãgũlcũ
e ipa subtiliat ut ẽ alles cepe simpl̃ p̃ẽ ẽ ca
ic. e fista. vt Rasis dixit. q̃ eis regũ subtiliare
a pricipio q̃ p aliũ dies. e nimũ nullo mõ ap
pxiare audeat. e ideo os soluit. e fiosa os fieri fi
fiũt̃ fuerit. e boc totũ ẽtinuent̃ ad phãdẽũ apa
p̃ q̃ secũ̃ fuerit pe apate. et regũ q̃ ẽ pstere
ãt qui ꝓcurat. Ulsa ẽ narrata docũtũ. ideo
ad ipedẽs q̃ i fractũ̃ des babẽ q̃ se ẽtinor.
Prũ q̃ ẽ ossis cũtõ. e defiñ elenãs. Cop
pleur cum pedula membri extensione et ossis
depressis elenatione. Eleuer ergo depressio
nem indolozõe quousque capita ossis ad na
turalem statum reducatur. Secunda com
pleur cum decorse. e bona ligatura. Ille ma
nem modus apud diuersos est diuersus. quo
niam aliqui imediate super fracturam inuiggit
ligant vlque ad septam vel septimam diem. e
non ẽcellant ut in isto documento pictum est.

Aliqui immediate a principio emplastrant et
numerum plumaceolozum de stupa vel de pa
no lineo applicant e desuper ligant et ãcellant
vt fuit Dheodoricus. Et ita tamen modus
periculum est quia dozmiendo membrum pos
ãt torqueri. e super tot plumaceolos debita nõ
potest fieri ligatura. Alius est modus me
lior. qui modus adhere dicitur antiquorum
quia Balienus Auicenna Dallabas. e Albuca
sis. In primo ergo respiciunt ut dolor fe
dentur. In secundo ut pons generetur. Tertio
vt conseruando membrum confortetur. e ad
suos actus reducatur. Primum ergo fie. p
pleur fractura crescente equata per ministrum
cum adhuc teneat membrum extensum bal
nesta stuppa vel panno lineo balneato in albu
mine ouũ permixto cum oleo rosarum sup fra
ctũ̃ ponatur. e incipias fasciare super fra
ctũ̃ am ascendendo. e descendendo plus tamẽ
super fracturam stringendo plane. tamen e in
dolozõe ligetur: facta prima ligatura desuper
apponatur pannus duplicatus aut stuppa. infu
sa tamen in albumine ouũ predicto. Ali
qui balneant peciam vel stuppam in aceto. e ap
ponunt super primam ligaturã fie q̃ capiat to
tum membrum ut ascelle non offendant. ipsis
desuper autem hoc apponantur ascelle de le
gno ant de cotio secundum naturam membri
facte. e bindelis in quibus sunt cannule ligẽtur
et ẽnam gumio libro dictum fuit de incisione
ossis. Et nunc infirmus ad quiescendum in
loco tranquillo cum suis appodamentis fitue
tur. In sequenti autem die si est necessẽ
e etam fit possibile flebotomentur e iungatur
sibi regimen subtile e boc totum fit ad. p. dobi
bendum apostema. De ventre autem in pri
mis diebus precipue si fractura ossis in mem
bris inferioribus fuerit non curetur nec ad̃ p
inciteur. Et cauta est nota ne ratione motũsi
fieret dolor in loco aut aliqualis motõ non ag
tem. remittetur usq; ad decem vel quindecim
dies nisi fractura fuerit male preparata. e in p
pleur primus ordo. Secundus ordo fie cõ
pleur post octauam vel duodecimam. e cetera
quo materia pori incipit venire quod precipit
per fedationem dolozum. e remotionem apos
stematis et per bonam cõstantiam membri
e ceterã ligatura. diffoluatur. e membrum cus
aqua calida lauetur. Et si fit aliquid ad repa
randum reparetur. e super locum ponatur em
plastrum fracturi dea farã volatilã. e pulueribus
constrictiuis. e albuminibus ouorum: extensũ
autem fit in panno. e desuper apponatur e ligã
tur cum prima fascia. e omnia alia fiant ut in
prima preparatione et strictura fiat maior. e ab
inde cura regimen. ingtos̃ ceur. Et si ẽne
cesse uetet linial. e ita remutẽ ẽ nõ o i nones
diebus aut plus quousque os cum pozo fit li
gatum quod cetur per tactum et per inspectio
nem. e ẽ tempus sue firmationis. Tera
ozdo est ut membrum de tertio in tertium la
uetur cum vino salito decoctionis rosarum ab
scindũ̃ et cum ẽspugn infusũ in illo vino. e ex
pressa cum duabus anãtribus ascellis ligetur
e tũc membrũ ad operationes solitas paulatim e
cautẽ reducat. e in fine si est necesse ẽ ozaci
ceon vel cũ bialeros dulcoger. Quarta intẽto ea
pleur fm q̃ accidẽtia vt is est dolor aut apa ali
olasimo si cesset ligatũ disso luatur. e cũ lana. o
leo. e aceto. e aliis cõsumẽtibus remediis fedẽ
tur. e nõ ligetur neq; ascellet nisi ad sustinendũ
mẽbrũ. e tenendũ medicinã quousq; fuerit seda
tar. tũc ad preparandũ redeat. put dictũ est. Si
aũt pruritus supuenerit dissoluat ligatura. e cũ
aqua salita infusa. e dolozẽ aut cũ vnguento al
ba aut cũ populeone vngatur. e ligetur ut pri
Si vulnus fuerit factũ a pricipio aut p̃. ppẽ ex
trahẽ ipsũ̃ fractũ̃ ipsũ extractũ̃ statuatur fuit
dictũ inde ossũ vulneris. Sed q̃ os est recurren
dũ. p. hõ̃ fractũ̃. e ut est dictũ ꝓpare. Et cũ
faciet sanũ fozamen per vũ possit vulnẽ munũ
ficari q̃ erit necesse dimittat. Si fuerit pos̃ p
unũ cũ fricatõbũs. e cõtractionibus̃. e empla
stris picetis. e layza ligatura nutrimenti ad locus
trahatur. Si os fuerit male consolidatũ. e fuerit
recẽs de fez mesibus mollificet cũ balneo. e cũ
plastro de bilimbini. e similib̃. p. ꝓ. vnguat oi
cit. Iamerius. e extendendo cũ vite ab vrinali p.
re impellendo cũ genu refrangatur. e incõtinenti
ẽtur ut dictũ ẽ ꝓpet. Si aũt fuerit antiqua. e po
mo indurata intra cõsilũ oius periteo diminuat.
Si fuerit attritũ. e tũmetur. mẽbra cõtruptio
scarpellẽ. e vt dictũ est de bellomeno regatur.
Et si remãsit diuricies curetur. Sũdro p. e boc
de fractur. trans facilãt̃ sufficiat de longitudũ
libus eodẽ mõ. procedatur.

Capitulum scõm de fractura nasi

Si nasi qiz frangi

uel ratione casus uel rõe pussionis e
nũ̃ ẽ. Et ẽ signa aliqua nõ pono: fractura osũ nasi fic corrigũ ponat ma
gister digitũ suũ in naso. e ilcer ipsũ os. e si cũ
digito p̃ fieri nõ possit põat i naso baculũ. e ele
ner ipsũ os. e p̃ baculũ aliũ de manu cõtur. os
fractũ. e p̃ immittẽ tere puerũ̃ ẽ naso. Et
cotũ̃ fup loco p̃ ponat stuppa infusa in albumine
ouũ. e oleo ro. e farã volatilã. e pulueres cõstrici
uos. fup loco p̃ ponat. os nãq; nasi spirat q̃ i. ds.
dicho restaure. e ligatura ista. Sũt milti modi
dicẽdũ̃ dixit Iafrã. q̃ ligatura fiat cũ duabũ
ligaturis quarũ vna sit fub naso alia aũt sit. s. na
sũ̃ aũt tẽnẽdũ medicinas. Rogo. e fun̄ligãt cum
vna binda incisa p̃ medũ̃ sũ. q̃ nasũ possit trã
sire. e ligat retro cap. Den. totũ̃ h̃ ꝓhẽdẽ. e dẽ
q̃ melius stare fine ligatura q̃ si ipa sit nimis
stricta nasũ suffocãmbus. Si ipa mitis. p. pu
ẽt. e in somno potest nocẽ ex ꝓssione uel ex
nersũ̃ uel ex motu in ordinato. Et ita nõ
obstantibũs cõcedũ q̃ liget de subito. e nõ. de.
Ego aũt de ista dificultãte pur curo q̃ i facie
nõ pẽ dari certa regula de ligatura incirmatũ̃
q̃ gliber faciat fm q̃ p suũ ingenũ melius in
uenire potẽrit. Alig ãt ponũt bonã cophã in ca
pite. e illi cophie ligam̃ fascias nasũ applicũ̃
q̃ sit. e ẽ bono modũ̃ ut ps.

Capitulum s̃. de fractura mãdibule.

Fruptio fit in mã

dibula inferiori cũ̃ cognitio. ẽ facil
e in boc zuenũ̃ ẽ odo antiq; vt Dallab.
Albu. e Auicẽ. Et si fractura fuerit cũ digũis vt
ẽ postũs infra os pũctũ̃ reducẽt. e ẽ cũ digi
to impelle gibbositatẽ apparentẽ in interiori ad
exteriũs. e cũ altera mãu tua de foris equa ipas
decent usq; ad ẽunctionẽ naturalẽ. bo nãq; eo
ritũ̃ conosce. e ẽjuio mãdibule p̃ ẽtinem
dẽtũ q̃ ẽ in ea. Si ãt mãdibula fit totalẽ sepa
ta. e cõdẽ mõ fiat. e reducãt ad dispositionẽ nata
lẽ. Deũs ãt infirmi cũ fanui ligẽt cũ filo incerato
to aut de argẽto aureo. Si nõ timũs̃ de ipsũ
ca tũc pone corũ̃ flanã succida in albũe oui
e oleo ro. Deũ ligẽt. fm q̃ melio poterit ligari
Si nõ ũmes apa cũ̃ ponãt fiat̃ emplũ. e fa
ria volatili molẽdũ̃ cũ albũe oui. pecetis inffi
cũ̃ pulueribũ̃ rubeis. e dictis. Deũ pone desup
pãnũ duplicatũ̃ e fup pannũ pone ascellã fm quã
titatẽ mãdibulatur pone ascellã de foleo coria
e pone. nõ accidũ̃ apa cũ̃ aut doloz intolle
rabil̃ vel pruritũ. Et si aligã dẽtur accidẽtũ̃ fac
ut dixi in ca. vii. dicũ̃ redeau ad emplũ. e ligã
tura. id dẽm. Si ãt reducẽtio non fuerit bũ̃ facta
reducãt. e fiat ligatũ̃ mõ dicũ̃. Incipias retro col
li. e ducas fascã. e mãdibulã̃ reuertẽdo sub ur
ribo retro cap̃ reducẽdo ligẽt in frõte. Et si fu
erit necesse plures reuolutiones fiãt p̃ idẽ mõ
dũ̃ donec ligatura fuerit bũ firma. Si ãt ẽsent
frustra ossũ̃ separa tũc finde. e extractiõe cor. Et
modũ̃ tibi possibile. e puerũ̃ ẽ ad illud. Et si
fodamẽ fu fricũ̃ amplũ ipsũ fm indigẽtiã. deũ
curẽt sicut dictũ ẽ in de vulneribus. Ridãrũ fun
sint sarbilia ne ipse grauẽt in masticãdo vnãẽ ẽt
rãqliatũ. dõec fit curat. Tẽpo ẽo fue refũma
nõis. e fere. ad. diez fm Aui. e Albu.

Capitulũ. s. de fractura pectoris furcule.

Thcyla pectoris

aliqũ frãgũ ad ẽt qũqz ad intranqui
figũ̃ tanto nõ occultat̃ fentũ̃ apud
pectũ̃ cũ manu. Ẽ fractura q̃ ẽ ad exterioza iuct
ant̃ oto ministri q̃ p. vno tẽnẽat adiutoriũ q̃s
sogẽ furculã fractã. e extẽdat ipsũ ad exteriora e
fugiũa. Et aliqũ ẽ extẽdat colũ̃ p̃ q̃ aliã de
in reducãt fractã colũ̃ a magistro cũ digũs cũ
licãta ut nõ sit in ca eminẽtia. Et nõ q̃ si ulcũs
bre maiorẽ extẽsionẽ ponas fub ascella pillam
magnã. Et quãtũ̃ indigẽtie tũc fit ãt facta p̃
no uel lana. e extẽdẽ cubitũ donec ad costas de
neniat̃ ut illis appropiquãtur. cũ̃ fractionẽ equa
fm q̃ oportẽt fup locũ̃ pẽ emplastr̃ dictus de
faria molẽdũ̃ cũ oleo ro. e cotũ̃ falcẽa locũ̃
e p̃. appõẽ ascellã fup locũ̃ q̃ sit latitudẽ duoꝝ
digitoꝝ. cũ dimidio. e tũc cõio. e latitudẽ sit. s.
digitoꝝ. de fascã transfeat fub ascellis. deũ sup

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia

collum ⁊ fiant tot reuolutiones q̃ locus fit bene
firmus. Et ponatur brachiū circa ad colli ⁊ vi-
deatur si die ne fassiatura relaxetur ⁊ si die fir
mē ut dicit Albucas. Si ā fractura fit ad intra
tūc reduc ipsū isto: pone genu in medio spatula
rū ⁊ trahant fortiter humeri ad posteriora ⁊ tūc
cū manu reducatur fractura vel aliē reducat pa-
ciens ad terras ⁊ retro spatulas ponat puluinar
rotūdū: gibbosū ⁊ premāt fortiter humeri ad
terra: ⁊ tūc cū manus reducunt fracture. Et si per
dic modū reduci nō possit. dicit aliq̃ vnge co-
riū cū aliquo viscoso ut fit in fractura costarum
⁊ violens eleuando manū reducant. Et si infir
mus senfit puncturā apud tactū cū digitorum nc
scias q̃ est off frustrū: tūc ipa re ad extraheri
dū. Et p̃ scinde ut dicit brynnus sup costā opset
ā ex extra ipsā ⁊ si reuinet ex aliq̃ parte tūc inci
de ipm ⁊ eorum spīcae ne aliqua mō rumpant
⁊ si frustra fuerint magna aggregata ipsa cū fuit
ra ⁊ incarna cā. veruīm dico q̃ talia non fiant si
timueris de apste calor: ⁊ tūc adhibe in curatione
oleū ro. ⁊ aceti ⁊ sic de aliis. Si ut nō timueris
hoc ligā locū mō dicto supra. Dormiat ad lupie
et plumaceolum teneat pernam de nocte sub ar
cella. Et non solum ligatura ipsa ad. vii. dies n;
si accideri aliq̃ de accidentibus sicut ēt pri
mus ut dolor: sed aqua calidum deide solue et re
moueatur ascella et si videris rectificationē nō
bonam rectifica cā mō dicto. Et si ut alpicis
oi die ne fassia relaxetur. ipsa ā sue firmatās
est. 24. dictūm dicit Albucas.

Lapitulū s⁹.de fractura ossis spatule.

Fractura ossis spa

tule q̃ ex ad intra ⁊ q̃ ad extra
cuius significatio manifesta est. Si ā
ad extra reducat ipsū mō pone pila magnā fac
tā de stuppa vel de lana vel de alia re ut hīi pla
cet ⁊ pone ipsā sub ascella: ⁊ mū cōprime cubi
tū vsq̃ quasi ad cōpressū tūc. cū manu equa ip
sā fractūrā ⁊ ligatura facias firmā ⁊ ponas ascel
lam de cotio latā trīū digitorū. Si ā longa. 8
digitorū. Et necessitatē apposito tū palo ēplastro
de farina volatili vel appolito palo albuie cui
cū oleo 20. In scda tū remotē ponat ēplastrum
de farina volatili. ⁊ nō remuet nisi se septē die
bus in vii. nisi fuerit aliq̃ accidēs ex dictis in
precedenti capīlo. Si ā fractura fuerit ad ien
⁊ ilto mō nō possit reduci fac frustū dictū est in i
mediato capr oia ⁊ i oib̄ ōre recure ad. ipsū cū
fuerit opus. ipsa ā sue firmatās. 24. die.

Lap⁹ sexū de fracta colli ⁊ spōdilū dorsi.

Frit Aucēna auc

toritate Pauli q̃ ossibus spondilū ra
ro accidit fractura: ⁊ si ⁊ plurib̄ accit
ut ritio. Albucas dixit oppo⁹. vel si ipsum
dicē q̃ paulus intellexit in ceruicibus ei⁹. In alī
ēpe. a ceruicibus ei⁹ fieri fractura ⁊ sic vo
luit forsan Albucas. ⁊ sic bōs cōcordā. veruīm
q̃quid sit de isto si nōcumētū rōe b⁹ ueniat ani
mal ad nerūos. peddētes a nucha taleaut nucha
dicit Albucas. vemit ad paralisis manui. ⁊ hoc
si cōtusū uel fractura fuerit in parte superiori.
Si ā ut pte inferiori sequit palsi pedū ⁊ cā est
manifestā: nerui manus a nucha supiori oriū
tur nerui ad pedes a pte feriori oriūtur. Et tam
multos nidi paliticos q̃ cū palisi sua fuit mor
tui. Et si accidat egestionis in voluntaria egrei
fio mortale est. ⁊ hēc Albucas. Et si infir
mus senfit puncturā apud tactū cū digitorum nc
scias q̃ est off frustrū: tūc ipa re ad extraheri
dū. Et p̃ scinde ut dicit brynnus sup costā opset
ā ex extra ipsā ⁊ si reuinet ex aliq̃ parte tūc inci
de ipm ⁊ eorum spīcae ne aliqua mō rumpant
⁊ si frustra fuerint magna aggregata ipsa cū fuit
ra ⁊ incarna cā. veruīm dico q̃ talia non fiant si
timueris de apste calor: ⁊ tūc adhibe in curatione
oleū ro. ⁊ aceti ⁊ sic de aliis. Si ut nō timueris
hoc ligā locū mō dicto supra. Dormiat ad lupie
et plumaceolum teneat pernam de nocte sub ar
cella. Et non solum ligatura ipsa ad. vii. dies n;
si accideri aliq̃ de accidentibus sicut ēt pri
mus ut dolor: sed aqua calidum deide solue et re
moueatur ascella et si videris rectificationē nō
bonam rectifica cā mō dicto. Et si ut alpicis
oi die ne fassia relaxetur. ipsa ā sue firmatās
est. 24. dictūm dicit Albucas.

Lapitulū s⁹.de fractura ossis spatule.

Ractura ossis spa

tule q̃ ex ad intra ⁊ q̃ ad extra
cuius significatio manifesta est. Si ā
ad extra reducat ipsū mō pone pila magnā fac
tā de stuppa vel de lana vel de alia re ut hīi pla
cet ⁊ pone ipsā sub ascella: ⁊ mū cōprime cubi
tū vsq̃ quasi ad cōpressū tūc. cū manu equa ip
sā fractūrā ⁊ ligatura facias firmā ⁊ ponas ascel
lam de cotio latā trīū digitorū. Si ā longa. 8
digitorū. Et necessitatē apposito tū palo ēplastro
de farina volatili vel appolito palo albuie cui
cū oleo 20. In scda tū remotē ponat ēplastrum
de farina volatili. ⁊ nō remuet nisi se septē die
bus in vii. nisi fuerit aliq̃ accidēs ex dictis in
precedenti capīlo. Si ā fractura fuerit ad ien
⁊ ilto mō nō possit reduci fac frustū dictū est in i
mediato capr oia ⁊ i oib̄ ōre recure ad. ipsū cū
fuerit opus. ipsa ā sue firmatās. 24. die.

Fracta costa

Lap⁹ sexū de fracta costa ⁊ spōdilū dorsi.

Frit Aucēna auc

toritate Pauli q̃ ossibus spondilū ra
ro accidit fractura: ⁊ si ⁊ plurib̄ accit
ut ritio. Albucas dixit oppo⁹. vel si ipsum
dicē q̃ paulus intellexit in ceruicibus ei⁹. In alī
ēpe. a ceruicibus ei⁹ fieri fractura ⁊ sic vo
luit forsan Albucas. ⁊ sic bōs cōcordā. veruīm
q̃quid sit de isto si nōcumētū rōe b⁹ ueniat ani
mal ad nerūos. peddētes a nucha taleaut nucha
dicit Albucas. vemit ad paralisis manui. ⁊ hoc
si cōtusū uel fractura fuerit in parte superiori.
Si ā ut pte inferiori sequit palsi pedū ⁊ cā est
manifestā: nerui manus a nucha supiori oriū
tur nerui ad pedes a pte feriori oriūtur. Et tam
multos nidi paliticos q̃ cū palisi sua fuit mor
tui. Et si accidat egestionis in voluntaria egrei
fio mortale est. ⁊ hēc Albucas. Non dēs ad
ipsū ⁊ cūrētē. Et si nō accidit ex toto al
io aliquid: curatio eius erit in fedatione do
lor. ⁊ aplicatio cū oleo ro. ⁊ vitellis ouorum assat
⁊ fedatis. Illa pone sup ipsū aliqd de emplā
cē fetantibus et ericcantibus: ⁊ stringe locū cui
ligamento et p̃cipe infirmū quētē ⁊ frui supra p
tem in qua minus doler.

Lap⁹ 7⁹ de fractura ossis vltimi caude.

Vltimus os caude

frangitur sepe ⁊ satis significatio sua
manifesta ē reducat ergo ito⁹. Situe
tur infirm⁹ sic ⁊ tali mō q̃ mulier po
ficem manus finiter ⁊ anū ⁊ cū manu dextra cū
ipsum os fm possibilitatem tui: hoc peracto su
p locū pone emplā ⁊ dicti de farina volatili.
Et si illud ē ubi deficēt accipat farine flos et
cū illa ⁊ aliis dictis fit ēplastri ⁊ ascelle mutue
apponatur ⁊ fiat ligatura cū possibilitate tui. et
mo ingenio.

Lap⁹ 8⁹. de fractura ossis adiutorii.

Vt dicit Albucasis

adiutorū est illud q̃ ē inter cubitus
vsq̃ ad caput spatule. cū aliq̃ accidit ex
fracturam dicit Aucen. declinat ut plurimū ni
si ad posteriora. Si ens ā reconciatōe os vt
fine pites quo ministri quoq̃ vnus extēdat bra
chiū alter ā parte superiore humeri tenear fir
mā. Et tūc magister cū manibus suis equet tra
cūm ser deinde pone stuppa super locū balnea
tas ⁊ albumīe et oleo ro. et ligē cū vna fassia d
inde ascellē cū. 5. vl. 4. ascellis. Et in ecōa remu
ratōe ponat emplā nō sepe dicto de farina vo
latili et iste modus fit vltis i olibus. Si ā fractā
fuerit prope humeri tūc stringat cū eo et fulter
si fuerit ppe cubitū. Sit aūt fassia b⁹ mebri. 4.
digitorū de quibus oibus fieri mentione in pato
lī capīlo intinabo de fassiatura. Nō aūt solum
nisi in sexta nel septa die nisi fuerit ipeditus de
accidentibus sepe dictis: sicut est doloz ipsa pa
rimo. Si ā videris membrū rubescere. sig⁹ est
apstus. et tūc non stringas facta reducēte cū em
plastro neqs cū ascellis usque quo non fuerit se
curus de apste. Et cōsequēter sup locū pone
ſſ pbidēt ipsa calm sicut lana succida balneata
i oleo ro. nel mirto nel aceto ⁊ cū alia ut sepe
dictis q̃ cū faria potest nel lenitis incorporatis
cū oleis dictis. Considerea bñ ne ligatūra molli
fiere ⁊ ne mebra mutet figurā sua ⁊ tūc rectifica
⁊ stringe ligamēta. Et infirmo qñ vult dormire
dormiat sup dorsū ⁊ brachiū aut habeat fulpe
sotiū cū mantergio ad colli ⁊ teneat ipm fle
xūere ⁊ cū pīlurīs ⁊ pānis ita appodiet q̃ ipsū ro
ēat. de admittatōe sibi fasi nōn ē i ca. vii. Et p
ito ⁊ multis alis illic recere. Rondiet aūt de
quarto ad septimū firmat aūt in. 4. dieb⁹. ⁊
Lapitulum nonum de fractura brachii.

Rachium

ē cōpositū ex
duob⁹ offib⁹
q̃ duo focila noīnāt q̃ vna pars
ē illud q̃ ēgē pollice. Aliud aūt est
magⁿ ⁊ ē illud q̃ ē posiū sub digito pno ad in
fetiori pte. Quīq̃ ā frāgē vnū sp̃ q̃ magnum
aut pulā ⁊ q̃ ds dro frāgēt. ⁊ ē tū q̃ sp̃ frāgit
focile pui ēcēficato ⁊ fanatio ē facil. Si ā fra
gē focile magⁿ fanatio ē difficilior. Si ā puo
sit frangēt fanatio adhuc ē difficilior. Si q̃ frā
gē focile pui ut sup⁹ ē dicēt. tūc ē necēse ut re
quea ips ⁊ ēxēcōo pua sufficit. Et si magⁿ focile
fuerit fractū ēt ipm exēcōne maiori. Et si fur
sdo focilia fracta ⁊ ēc ēxēcōo dcē ē maior ipsō
Modⁿ ā ipsū fracture ⁊ eius restauratione est
ut inferiū ⁊ fit ⁊ tali mō q̃ mulier po
ficem manus finiter ⁊ anū ⁊ cū manu dextra cū
ipsum os fm possibilitatem tui: hoc peracto su
p locū pone emplā ⁊ dicti de farina volatili.
Et si illud ē ubi deficēt accipat farine flos et
cū illa ⁊ aliis dictis fit ēplastri ⁊ ascelle mutue
apponatur ⁊ fiat ligatura cū possibilitate tui. et
mo ingenio.

Ractura costar

costar ⁊ furcu-
racia in vltis cōsistunt dritium ⁊ cāus
⁊ signis ⁊ iudiciis ⁊ in mō curādi. ⁊ nā
sicut dicti ē de fracta costa aliqñ frāgit ad intra
aliqñ ad ēx. sic ē fractura coste aliqñ frangit ad
ēx aliqñ ad intra ⁊ aliqñ dicēt coste ⁊ nō frāgi
tur signa. ⁊ sic nō ē cōsa. Et qñ frāgitur ⁊ plica
tur ad interiora accidit accēs pleure ⁊ nocuis
ti bauchi ⁊ ipsum fangall ⁊ ēnsio q̃ ē mtū pi
culosa. De restauratōe ista iuxo multos modos
loquēdi. Daliab. Auic. Albucas ⁊ multi alii oēs
simode ⁊ sine distīctōe tractant de fractura ⁊ cū
oleo plana ⁊ pīlulī ⁊ ligamēto curāt. Roger.
aūt cū manibus ogāt iuxt cum aliquo iuscolo
Bul. cū manib⁹ equat ⁊ cū albumīe ouoq̃ et fa
rina equat. Iafranc. dixit ut Rogerius nisi qd
precipit q̃ pacēs i iuscdo iuxt extrahē costas
ad extra. Ego in hoc insequor. Primi ē pono
ista dyfinciōem: q̃ fractura aut ē ad ira aut ad
extra. Si ad extra fic pcedas. p̃ facias floras de
parte opposita ⁊ purgationē ventris facias ⁊ ip
sū tene bene mūdū et utā brodio cicerū q̃ cur
minatiuū est ⁊ satis maticī illic ogēate. Reducat
ergo ipsū fic sp̃me manū tui super costā et ipa
equa et cū ipso de albumīe ouī et farina ⁊ aliq̃
oglutinatiuū et ascella de cotio et loci firma
cū binda longa. deinde in fine dulcora cū oia
lica nel oxicocoon. Si ā fracta fuerit ad intra:
tūc cū mādibus linitis vermīnia pp̃e ignē aut
aliquo vtēso applicato super parte dyfīsā habac
cū adiutorio tussis et detēnōe banelis patienti
et eleuea. Et si est necēse appone uenosā. Aut
ā doc. et locū aperire et costā eleuare. Super p
tē aūt in trib⁹ dieb⁹ aut. xiii. ad fedandū dolores
et ad. pbibendū aparēm oleū ro. cū albumīne
ouoq̃ et ihuppi applico et leui ligatura ad retinē
dū foli medicamī ligaq̃ sit nō cū ēplo de fari
na fabaq̃ et melle regat ēt in fine dulcocē cum
dialtea nel oxicocoon. remittat ēt de. 5. in. 5⁹.
diebus. in 20. ā diebus firmat.

Lapitulum. 12. de fractura ossis coxe.

Ossa ꝗdo frangit

ſſ debēt restaurari indiget tractione
fozicut dicit Auice. ⁊ ē aūt ad regēdū
eius regatur mō dicto ⁊ fractura ā iuxtoriū. Et cē
recure ad fermoē vles p̃ partē. Nō nō q̃ ⁊ fr
ctura coxe parū deuadāt a claudicatione ⁊ ni

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

dicit Auicē. Reducē ãt sic restuplicē ipsa tabu
la vel alio modo et tunc illo missri trahētes fortit.
pnter magistē reducat et equet fracturā. deiñ eple
tur cū albumīe ouī et oleo ros. et accellet cū sic q
int accella et accella sit soli mō spacij unū digi
t. Albucas ãt cū tribus accellis. Fa ãt munatge
eplet cū farina volatili et alius in viscanis. Et
dicta es ãt sicut dicti cī fractura adiutorii. Et
si fuerit frustra oss pūgenda fac illud q fepe di
cti. Et si sile si fuerit cū fractura camis. fac et ut
dicti. Et de vulneribus q ossi fuerit pes mō
decēti. aliqui ti sunt ipsū. hic in cū pānis et fu
pinaliqui appodiant cū cū palleis lōgis lōgitun
cline pedis inuolutis in linteamīe. alii ut Auic.
ligant cū duob. accellis usq ad pedes. Aliqui
ut Lanfrancus ligant ipsū in capsula usq ad pe
des ponunt ipsū. Et aliqui facta appōne corē in
capsula ligant plumbū ad pedē et diminuit ipsū
descēdē et dicit q. Et si aliquis defecē trabēdo
paulatim recti fiscabit. remouetur de. vii. l. viii. die
bus firmatur in. so.

Capitulū. 30. de fractura tibie

I N crure sunt duo

ossa quor vnū ē mag. et vocat fs ali
quos crus. Alius ē pūs. et vocat focile
Et fortasse frāgit vnū tibie fortasse frāgit abo
th. Et si frāgit os parui fractura ē facilior. Et si
frangat mag. Et si abo frangat difficilior. et
si vnū frangat totū boc ps. Cura b. fracture est
fim sitūdinē fractare brachii. et per oia. pcedas
ut ibi. ocis. ē. in oibus fractis sitrea ipm l capy
fa. ma. q tenet a genu usq ad pedē. Ab ti q qñ
frangit focile manus tūc declinat ad posteriora
os ãt parui ad interiora.

Capo 14. de fractura rotule genu.

R Otula genu rapo

frangit sicut in pluribū cōmouet. Si
ãt frāgat ut dicit Dalsab. cū digni re
ducnet q eques ipm sua figura. q. ipsa mō ut im
dis dictis et ascella ē cū ascella de cotio rotuq
dadeiñ liga ut cōuenit illis q tremente. 6. ē
dicta sit ut ibi placet.

Capo 15. de ascela pedis ē digitorū et.

A Sceta pedis et ra

ro inuenit frāgi vel frangitur ti frāgit
difficil ē curā. ut dixit Auic. ē fepe ad
dunit accēsa mala. Et Albucas. dicit q restaurat
illos ponēdo pedē ad ira pangit. deiñ pōe pedē
tui calcādo fortit. deiñde emplet e liget cū ascela
la lata de cotio q sit cū manu tūc pcauita
tes. Remouet de. 5. in. 5. ad de. vi. in. vi. 5. Ifs qñ
digiti pedis frangūt restaurantur fuit dicti est
de fracturis digitorū manū. Ab illic ubi cū e op.

Tractatus tertius de ossfractione sequitur.

D ISlocatō ut dicit

Auicē. e egressio oss ex suo loco nāi
in quo ē nūctiū. q. ti. phibet mos. ocr
e figura mobui destruē. p quo nō fim lectōes. A
nice. q. cōuctio oliij ē dcirnitū. q. vna ē fcratia
ui i cōmissura cranej ē vicē. Alia ē fixina ut i fi
xione pentui. Alia ē appodiatiua ut i tabula pe
toris. Alia ē ligata ut p digitis ē tcbri. Circa de
cōjuctione ipsā. q. ptie accidit slocatio. Et ca
alias ãt accidit motio seu aptio q. q. ptie. ts tar
ge dicit. dislocatio ut dicit. Isafra. dislocatio ãt
q. ē coplera in quo totaliter exit oa a sua sūcta
que sa dicit. dislocatio. Quedā ē coplera i qua
no exit totaliter q ab aliqb. dicit. dclinatio. cō
tortio. qdā nō exit a cōjuncta. Ets eloga. liga
mēti et eloga. ligatiū. vocat. Modi dislocat
ōnij. s. a. ātra. posteā exit ist. Et. cū. b. qdā
e sipler. q. dicit cōposita cū fracta. qdā cū colle
qdā cū apate e. cū vulnē. q. qdā cū puricie. e. nō
bene q. ab olb. ipsū. ordinis sunt. Idicatio cu
rata. Et nō ē q. dislocationū. qdā ē facil. fcut
dislocatio manuū. qdā difficil ut dislocatio cu
bitorū. Sig. ãt dislocatōis ē eminētia i una pre
cū. scauiate. i alia pte. ex eo hoc mor. mēbri ē dif
ficil. Quare. q. cū accidit dislocatio indeas si ē
simplex. et apostita. Si fuerit simplex fiat reduc
tio. si cōposita. curet alia carūndo fecū iuncta. cū
dislocatōis sit errificeū calus e percussio. e. q
dā imrifecū ut humor mucilagine. in iuctura cō
tentus. signa. et cap. qdā sit q. fumitē a subāl. i i
bertinibus ut a cōpone q. ē eminētiā e cōcauī
tatē ex pte oppositē hoc pcter solū. qdā sunt
signa ligta ab accidētibus inherētibū. ut a dolore
et ab opardis. e motus difficultate. q. qdē signa
p cōparēm ad sua fāna. pare iuctura cognosci
tur. Iudicia sūt ista. Et p eio indicat p Aui. q. di
slocationes cōpositē. et vulnerātis e. pelosibus
aut apate sūt difficiles. e pitculose. ita q. aliquoti
ens cogūt remanē pricula curatā fine reductio
ne. 2. indicia q. dislocatio. dtiq. e idurata. e
difficil. e. ipsi possibilis ad curādū. et q. ipso cr
tua erit possibile. ēstinct ad restaurādū. 3. est
q. dislocatio in qua frangūt margines cōcauita
no ossij sūt pessime. 4. ē q. quāq. a dislocatio
ne molestāt. e restaurant. e rursus resilit his mor
cilagines fuit in iuctura. Ipsa. vi. pricula affo
cic oxit. qbusq. ascaticia molestatio tcebq. re
silit. fozas. e rursus incidat i locū sui. b. mucila
gines sūt plen. i. e pemitio sic dicim. Quibus
q. ascaticia molestatio tcebq. resilit fozas bis
tabescit cruo. e claudicāt si nō curā. Modū aut
ucdi. pat. Albucasis cū instrō circulari. Et ā vi
di unū scatici in quo oo sūc erit illuni. e oo
ponenti ad pureduē e motur fuit ex illo. 5. q.
iudicii. ē q. qñ in reductōe audit. e strepi. oss.
intrantis. e videt figura natalis. pata suo mem
bro cōpati. tūc arguat reductionē. Et unatio qñ
dislocationi pmiū aliqb. bis documentis dcis
in doctrina fracturaē cōb. q. ipsi restaurationum
dislocatōis bis q. tūc. ē tcbrēs. pria ē iuctura re

ductio. Secā ē iuctura reductē. formatio. e. Fun
do. Tertia ē ab apate. e dolōe pessio. Quarta
ē accidētij corporis. Pria. pplet cū extensōe iu
cture e impulsōe eminētie. e. cauitatis repletōe
Secā. pplet q. vncta iuctura. cū oleo ro. cap.
pincto pano gracili applicē stuppate aut panni
multiplicē plicati in albū. b. quor infuß. Et si
necessē ascella de corio apponat. e ligat. cū bin
dis i acero. e ad infusiū laē. e lōgis fm pricule
quātitatē. e. q. ipsa pcet. e finacē mebra. gen.
e indolos. q. q. erit possibile. e. de. 4. in. 4. ē. re
mutet. e. i ea reminutōe. nel aliis si ē necē em
bro. et q. ad easa. in pria. ē neqūq. timor. cēt
ab apate. Et si ē illud. ē facere palm. cū ire em
plet cū farina volatili. e pulcrob. ea albūie. quor
in. q. parte. strictē. ligando ut dicit. Rasis. Tertia
intentio. pplet cū ipsa. e purgatōe. si op. fuerit. e
bōa dieta. p. b. fabulis. sedato. dolore. e apate
in q. ostset. p. ut dicti. e in fracta. Et si fuie ebdo
cet cū ad decoctionis roabscinthii. Et ponatur
si op. fuerit. oxicocon. fit reducendo. mēbr. ad
suas pprias operationes. Quarta intentio. pplet
fm accīa. fit e dolor. e apa. qdē. sed. ē. ēt reducēdē
q. pōt tractionē. timē. pēs. ne. ipsius. e alius ac
cīt. b. mal. Sed. ē. ā illa cū lana. ipsis cū ab. cali
a. e leo. e. cōfirme. nic. Albu. reducē. si. fuerit
cū vulnē. p. reducē. e. si. fuerit curet. vulnē. e. sual. si
op. fuerit. e. ditat. fozamē. ad expurgādū. i. suāt
ponat. cū fracta. pparet. p. dislocatio. e. p. fracta
si fu. possibile. ipsē. q. ēs. pōs. cut. fim. pp.
nū. dislocatio. Et si dislocatio. aniq. e. fuerit. ibi
duricies. e. tubescē. cū aqua decoctōis. malue
e. b. sinalue. e. imige. cū. dialea. e. cū lana. siccida
insuß. i. mucilagīs. mollificet. e. cū. cotice. radi
cū. b. sinalue. cocte. e. pistate. et. cū. affrigo. unpn
guat. e. loco. b. mūdificato. reducat. iucta. e. fig
tur. si. fanata. ē. Et si. mor. ē. difficil. curet. in. ē. ē
phfics. i. curatōē. arthrec. e. i. passīōib. iuctur.

Capo secundum de dislocatione mādibule.

M Andibula quando

q. mollificat. qñ. spirmat. qñq. dislo
cat. ē. ab. dislocatōē. qñ. e. ē. ē. ē. iuctura
e tūc. eo. manet. qñ. sicut i mollificatōe. e. qñq.
ad. p. ē. iuta. e. qñq. ad. q. accīt. ab. mollificatōes
ut dicit. Isa. Et. ē. ē. ē

aut ostosione decipit hō ut ⁊a.recitat ⁊ auctini de facto. Curatio ist⁹ dislocationis q̄ pcipue ē ad infer⁹ reducē p modo infrosc. Primo ⁹ pteri le uib⁹ ⁊ē q̄ extēdat brachiū ⁊ imponat digitus aut pugilli aut ligatus buēri tu sub ascella: deinde trahēdo inclinet ⁊ trahat brachiū ad inferiora ⁊ reducet. Secūd⁹ mod⁹ in fotib⁹ ē ut pomatū glomer⁹ firm⁹ sub ascella et trahat sup⁹ fortit cū fascia et cōfē brachiū ad infer⁹ trahat et impingat et reducet. Alter reducit posito et eleuato patiēte sup vnā scala gradū scale bū pānis mundūto et brachio bū tracto et corpore pēdēte: q̄ os gradū scale fit altioz ipo paciēte reducet. Sit at gradū scale bū fulcr⁹ ne in brachio causē fra cura aliq; facilē cū barra illo mēb fint duo mini stri q tenēt vna flāgā et fitulē paticē sūce. deinī ponūt scala sub spanla vel ligna. deinī remouēt illud q̄ patiens bēt sub pedib⁹ et trahit infer⁹ brachiū et illo mō curat. Sīto pacīto emplex in primis cū albuīe oui et p̄ cū farīa et pulu. espīte ut et ligēt ponēdo pīla de ducpp aut pāno sub ascella et ligēt bū et firmīt cū bida latitudīs. v digitorū et longitudīs quop brachiorū. Sit aut a duob⁹ capitib⁹ inuolutū a medio incipiēdo sup pīla sub ascella: deinī ab⁹ capita inuolucīdo et crucīādo sup humū: ducīt ad alīa subascella et iterū sup brāca crucīādo ⁊ reducēdo sup pīlam ⁊ iterū ⁊ totīēs volūdo quousq; bū firmēt ⁊ sinat ubi indīget maiori firmatīe refīnat subtīnear. cū mānīb⁹ ad collīrīmēnt no⁹ in .9. dīeb⁹ nel aliū ut nbi placet. In .10. ā dīeb⁹ firmīt bū. colocē et ēt diaeta aut cū aliq⁹ sparadrapo ptes bū meri pap⁹ dislocāt. Is sepānt ⁊ potīs fīme furcula pectoris q̄ i hūere nō st alia ossa q̄ sp̄ranla re. cipīs q̄ duob⁹ costīs ⁊ fortīs ⁊ dūdēte ⁊ ad iuuoīo intrāte ut dīcīt fuit ⁊ anotbomia. Sepatio st fīrcule cū strictītīs dicīs curatur.

Capᵒ 7.ᵒ de dislocatione cubiti ⁊ cetera.

Dislocatō cubiti q̄z

dodē ē pua q̄ q̄z magna. Et fīm Alb. ⁊ fīm dīcīs aliōr q̄dā ē ad pte anīriōre ⁊ q̄dā ad pte p̄ēriōrē. Ro. no. ⁊ ait q̄ nīl de ia q̄ fit ad pte anīriōrē q̄ illa ut plurīmū accidit Signa ut ad dislocationis ultra cōia de eminētia ⁊ acūmīate fit ārcuatō nasal laterālis ⁊ diffīcultas in motu ⁊ applicatio modos difficīl ad hūcrūs q̄ quo nō q̄dēt difficīlīē dislocat ⁊ difficīlīē reducīt. ppter infīltratīonē ligamētorū. Hō ēt q̄ raro dislocat facīle sūpīt q̄ nō bēt diuersitē magnā. Infer⁹ ēt ut plurīmū. Curā ē ipā fī dislocatio fuērit in pte anīriōri tūc extēdat manus infīrmī ⁊ cū mānū tua pīlēt donec hūcrū ⁊ cū alia reducat ⁊ equēt eminētīa. Si ēo fuērit fracta ad posteriora ⁊ nō obēdit tūc necē est ut extendat brachiū extensione fōrti ⁊ reuolūat ad os pēdē ⁊ inūgat restauratoē manuī suae cū eo ali quo ut fit ⁊ adiutoriū in lubricitate oēs ligne ūtūrū bonēc ingredīat. Aliq; reducīt aliīsq̄ cū genū p̄ēriora fī ut dīxīt Aūi. Et sīt extēdūt p planū brachiū ⁊ prabīt ipm: oēs eminētīa cū genū impellīt ⁊ brachiū ad hūeros plicat. Et Jame. ptīt q̄ ⁊ pīle pōtare aliqō pōdēr osum ⁊ ipm sublenare: ⁊ cōsī ipm deōrotare: remūtē at de. 4. in .4.ᵒ. ⁊ ligēt ⁊ emplex mō dcō ē. et ad colli pōtēntī. cū p̄ānatonē accidat gauttag ⁊ tandēm in ūcūra ad motū sui ūt bīcētur loc⁹ in balneo ⁊ fricēt cū leniīate dōec leni ar. Et ī placet pone sepū arīetīs cū butīro tepārte calīdīatīs restaurāt ut in 4.ᵒ. dīeb⁹.

Capᵒ. 8.ᵒ de dislocatione manus ⁊ digitorū.

Sīc fracture ista

rīs pūū facīlē reducētī: pīt at dislocari ad os̄ pēr pcipue ad anīriōrē ⁊ posteriōrē. Signa at nō st ex fīgnīs cōīb⁹ fīā. postīs. Tōta ergo intētio stat in bri extēdēdo ⁊ plicādo ⁊ ergēdo: bīncīnde ūcūrā ⁊ pbēndēdo eminētīā: et per hoc nō potīt rectīfīcari. docēt Albuca. ⁊ pmere eminētīā cū manū ⁊ tabulā. in firmādo at nō ē aliud facīendū q̄n in aliis nīsī q̄ alcellēt cū ligno aut cozio: ⁊ remūtē de. 4. 4.ᵒ firmat. Ex Jamez La. dīeb⁹ ē p̄ut dīctū est dulcorēt fī erī op⁹ vt dīctū fuit ⁊ aliis captis.

Capᵒ 7.ᵒ de dislocatōe scie aut cōr.

Nō dislocatōe coxe

ancēēa fuērūt multī varīī. nā Albuca nō pōt nīsī tres modos. ⁊ ad īteriora ⁊ ad exterīora ⁊ posteriora. Brun⁹ ī bcdēo sīt ⁊ Jāfāāns sequētēs Aūicē. ponūt tūtum: ⁊ cōpādo ista. dīcīt q̄ ut plurīmū accīdūt ad exterīora ⁊ ad īteriora. In cōpātōē ut guīl. pe. fāā ē eīus op positus dīcēns q̄ ut plūs dīslocat ad posteriōrē nīsī ut ad exterīora vel raro q̄ . ⁊ ligamētūm anchēreū q̄ oēs mētēt cū ad īcurrīt ī duob⁹ modīs recīdīt. ad īcrī ⁊ posteri⁹ nō ē mēl tū curādū. Signa at cōia h⁹ dīslocatōis ē dīcta vltra ī illa Aūicē. ter oēs ista dīslocatōes mēlīus specīfīcat. Dēī ē ab eo q̄ si dīslocatio fuērit anterī ⁊ īnterī ībia īfīrma ē lōgīor: ⁊ alia nī pōt ēnīgī nēq; plicarīq; caput coxe intrauit ī īgūine ⁊ īfīnūt cū ēn in hoc ac eminīa ī pte exterīori. In dīslocatōē posterī ē ēt ībia. ēt brēuīor ⁊ non calcat de calcaneo et ēt eminīa in īnguine et eminentia ēt. Circa modū reducē di est īntellīgendūm q̄ lēcī auctorēs ponūt multos ⁊ diuersos modos reducendī bos modos dīslocationīs īmbīlominus ad vnum cōēm modūm vel bnos proprios reducīuntur. vīī cōis modus fīm Albuca. ad oēs modos est multū vtīl q̄n īgnorātur proprīus modus dīslocationīs et ēt. teneatur pacīens per humēros fortīt aut ligētur per humēros per radīcē coxe cū fassīa ad colūm. ⁊ ab alīa parte per parte genū extraī fortīter coxa. ⁊ vice versa taliter fīt extensīo q̄ quasī eleuetur a terra: ⁊ tunc tīb coxa ad eandēs partē. mouēatur quousq; fīt reducta. Primus mod⁹ reducīonīs ad dīslocationem ad īnterīus ⁊ an terīus est ut dīctus est q̄n pacīens īrabatur ⁊ eminētīa ē ī apō īgūinē cū calcaneo īpellat ⁊ coxa per genū ad īcrī ⁊ ōrcat. ⁊ mod⁹ ppā⁹ ad dīslocatōs exīstūt ⁊ posteriōs ē q̄ ēōdē mō pacīēs trahatur ⁊ eminētīa exīra cū genū īpellat ⁊ coxa p genū ad exterīus trahatur. perfecta aūt reducīne per longitūdīnem sparīs fānā manīfestātur nīē Rogerius: īngenīū ēt ad trahendū ē ad reducēdū īuncturam aliqui fīc facīunt. ēxēdat mēla lō gīqui pacīentē ⁊ ī qualībēt capīte fīrmabīt colūna. postea cū mantīlī transēunte per inguina sub tus dorsū ⁊ super ventrem ligabīnt ⁊ cum alīo mantīlī ligata coxa supra genu uoluendo totam ībīam vīlīs ⁊ calcaneus ad aliam ligabunt eo līnam ⁊ cum canulis positis inter mantīlē ⁊ colūnā torquēdo trahatur ad qualībet partē. Alīī qui faciūnt hoc cum torculari ligando infirmū ad unam colūnam ⁊ ad coxam ponunt torculare et trahunt. firmatur aūt modo dicto super cū emplīs dictis. Sī at dīslocat: fit rōc plūme bīī dīstānīāē ipsī admīsīrāt cauterīū post eius redūctēm. Sī aūt in ligatura in parte exīori ut cēlla vna que transeat a coxa usqs ad medium cruris ut ad cauīcūlā cīus. Aliqui coxe ē nbīc apponunt ē ligant pondus trīū aut sēxtū libra rū ē dīmittūt hoc pēdē ī fīra lecīī vel lecīcā. Remūtē de .5.ᵒ in .5.ᵒ. firmat ut in 30. dīebus.

Capᵒ 8.ᵒ de dislocatione genu.

Enu ē velocīs dīslocatōis et q̄z

fortē dīslocat fīne ma nīfestā et ut fī q̄nīs dīslātāt fortēr. vīī pāsīm facīle lubrīcat. dīslocat ī ī ad oēm pē nīsī ad anterīōē. ppter rotūīā et adiutorīū eius. Reducīt īsto mōdē. et īrāt īnfer sēdē. ppī quā terrē et eleuētī pedes et ēt pārīp. Dēīde ērīt ad ēxēcūōē fōrti et reducat restauratōē genū: ad dīspōsītōes suī fī īudīcīī dīslocatōīs et ligēt ipsū ligatura cōuenīēn. Cognōscīt ēt dīslocatīo genū q̄ eius nō cōuentīā bonā bs cā coxa ut ēr sībī cōpan et vīdēre.

Capᵒ 9.ᵒ de dislocatione tōtīīs.

Tōtīīs īdcīt dīslocatio

ī reducēdō ēā ⁊ os̄ pōnāt pes plan⁹ ad terrā et reducat cū mānīb⁹ ro tūla. Dēīde īpleat cursūtūra pānū prōbīdēīb⁹ plicatōēm et ponāt sup genū et ēxīstūra et ēxīstūra et ex parte que declīnat. Et ut ēt rīgīdūr adhērēt nō duplīcetur genū sed planīatīne.

Capᵒ 10.ᵒ de dislocatōe pedis:

Ē dīslocatōē pedīs

scīat q̄ facīlīter dīslocatur: ⁊ fīc facīlē reducīttē ⁊ fīrmatur dīfīcīlē pp mīnūtīēē ossī us cōpōnēntī. Sīcūt ⁊ pōt dīslocari ad oēm drās et fēpīūs ad extrīōē. Reducīt īsto: fīrmēt patīēs et cura ē vbīs bī extensīa pes trahatur. et īnuētūr ad quācūq; partē fōrtēr ⁊ eminētīa cū mānīb⁹ cōpīmat: donec reducat fīamē ⁊ ālcellēt. Remūtē de .5.ᵒ in .5.ᵒ gēcat per .30. dīes. 40. dīeo dēo ēt ēt cauī. qz sepe i reducēdē ista erāt.

Capᵒ 11.ᵒ de reductione calcanei.

Modū reductōīs calcanei

fī dīslocatur ē īste extendāt fōrtēr pes ⁊ corp⁹ ab īllo reīnēat ⁊ medīāē mādīus ppātīs reducat os ad īstī locū. Deīnde ponat ēplīn ⁊ ligēt fōrtē ⁊ fīrmēt cū ligatūrā. cūīus vna pa tēdat ad pectīnē pedīs ⁊ alīa ua dat ad cauīcūlā ⁊ ligēt īllīc. Cāre tī ne nerū⁹ q ē sub calcaneo ī posterīōrī pte ledat ēt vehēmēntī ligatūre phībeat a motū 4.4.o. dīes.

Capᵒ 11.ᵒ de dislocatōe digitorū pedīs.

Īgīti pedīs dīslocatōnīs

cantur sīcut ⁊ digīti manū et eodē mō q̄ne curent nec plus nec minus sīcut ⁊ digīti manus.

Īncīpīt quarūs tractatus de cauterīīs.

Anterīzatīō ē operatīo

manūalis cū īgne facta artīfīcīalīter ī corpore hūano ad vīītātē pēcīnātā. Īgnis at fīm oēs pōcēs ē duplex: q̄dā actūal. ⁊ q̄dā pōtīs. Īgnis actūal. ē ille q̄ sūbīto cū īntrīā mēdīāēīs īgnīs: aut cū radīce affōdīlōp. Arīstot. fūme calefactūs aut cū sulfūre īgnīs ⁊ cū cīnerībus īgnītis aut cū aq̄ seu oleo bū lītīs et nō q̄ cāsūālēē scīenter applicate sūnt. Alīī est īgnīs potīs q̄n nō apporet īgnīs sensūālē p mēdīā hōrāēē cū reducēē de potētīa ad actum opatur. fīt at hoc cū medīcīs cauftēīs ⁊ rūpentī bus. Et ūstaq̄ q̄dā rūpūt fōrtē ⁊ facīūnt calx vīna cū sapone ⁊ mel ana cardū. q̄dā aūt lēnīē opatur ⁊ nō facīūt escārā. vesīcātūr sīc cānārīdēs. Hō tī q̄ cauterīa actūalīa sūt secūndā q̄ pōtīa q̄ ut dīcīt Albuca et actīo īgnīs actūal ē simplīcē ⁊ mīnūs lēdīt pōs vīcīnas ⁊ mēbra pīncīpālīa q̄ actīo nūtrōrū ⁊ actīo mēdīāē pīncīpālīē ⁊ multū suspecta. In casū at ī q̄ pacīēs ēst pūsīllānīm ⁊ nō ēssēt aūtūs vīdē īgnē. Et vīdī apū ēōs fūtīcī nō ēēt malū apponē rūpētōīāē ēt ī ea fī īn quo volūmī facē cauterīā ad cūtāēīāēīāē rūpūtōīāē pp colōrē ⁊ ēscārā cū dīmīnūtī gīōsā debīlītāt locī q̄z maīōē puōcāt flūxū. Et Aūicē. loquēs de cauterīo dīcīt q̄ cauterīū actūāle mēdīāē ēst cū aūrēā. Ad hoc dīcīt Rāmālē de villā nouā q̄ hoc bs vsq ī medīās tēncrībūl ēsēo fūnt ocūlī. Dālīāb. dīcīt q̄ īn alīīs pē ēī īn īllīs melī fīt cū ferro ē rōēm affīgūratō q̄ ēāīīdātās īgnīs mēdīāē pōt mēsūrārī ī ferro q̄ īnqūrōr: bōē ē notū. Et īllud bīcō de argento nīī fēsān magīstēr. ē aūrīāāēīrō ī hoc affīgūtūs. Hō ⁊ q̄ cauterīīs cōuenīē ollī dīsponīb⁹ humōrālīb⁹ ⁊ mātērīē frīē ⁊ hūmīdīs. Calīdīs at dīsponīb⁹ ⁊ cauterīīs nō frīēt. ⁊ sē pacēīs ī frīāt rōē rēmōdīīs cāē. Calīs at nāīs ī fīt vtīlīāmō ī ēēīs fāciūt mīlīa malāūt ⁊ Albuca. Ibū. ⁊ fā. ī bōnīē ēt Brūnūsōrī qnāūīs fīt medīcānē īūldē mīlē.

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

Ut voluit Auice. e Albucas. ꝓ q de eis multa
geraeqnunt s fuisse ꝓ.o. Dalab. filio. Habi
omnin modernis reportꝰ no hꝫ tm nisi q ꝗ ha
bebat ꝓrib ꝗ antiquis. eo q cõiter exercet. p idi
omas. q opantes ipse. abdes purgatione. ppt qd
lediuꝫ qui plurimi. Et arguẽdo isto ꝗ falacia
accidẽtis possumꝫ arguẽ ipsũ magistrũ esse. ut
s fic boc opatio deficit. Et nãqs cauterii necessi
tatis i cõsensũ ipsi sanitate s cuirpandorꝫ qui
nudine boc nãqs cauterii debite facti tenet locus
vlius euacuationꝭ in fiomiaꝫ s purgationi i bos
bus q talia sustinẽ no pũt. Et vltra boc si facta
illo purgatiõ reliquie aliique remanẽt boc cau
terii benignũ cozaigit s cmẽdat e mazie i egri
tudinib ꝗ fortibus s malignis in quib solu firi
sicuit. Et ꝗ pp boc aquapotꝰ solebat dici vel in
strumũ medicie nõ ultimiate finis: ꝗs odinis:
q post dieta s farmaꝫ s floias ꝗ firi cauti
boc d intellect. vbi. aqua. Alt. ꝗ multa mala
facẽt: q vitiũ auꝫ. ꝗ ita gencosũ circa ipsũ
inguirant tria. ꝗ. ꝗs fit. q ꝗo fit. ꝗto regimen
ipsius. p notica patni e ficẽdũ q cauteria fiunt
ꝓter vnitatem gitales s fpalos. vnitatem gene
ralem cauterioꝝ actualiũ principlꝫ ꝗ magistrũ s
vrismã ponit Auice. ad. phibendũ ne cõuptio
multiplicet i mebroꝝ. illo. fit. in circuitu cũ
menoꝝ. Dsi in fo ad ãtãcõe necessa. e ideꝫ
voluit Auice. fit et in vsceribus se dilatantibus
i in osibus corruptis. s vnitate et ponit A.
ad resolucẽdũ matias coartatas in pncis. Et illo
mõ scopi Albucas. e Dalab. ꝗ fiunt in gutta
sterũ vnitate et ponit Auice. ad calefactões me
broꝝ. Calefacit ꝗ cauterũ actuale s deficat mẽ
bra que ut plurimũ a frio hebetant. Ꝗdo ꝗ
dicẽdũ ꝗ. s. fic ꝗ fano ꝗ popitiũ. hꝫ tmũ fi fa
nosãrã et vnitate ponit Auice. e d restrigẽdũ
d ipsũ sanguine. ꝗ et appropiat. Dalab. s. scrapen
tice. dũ dicit ad inuenciẽ ca q vocata s cara op
ãtur velint sepri. qdã ad restrigẽdũ fluxum
sanguis. opãt. ꝗ et ignẽ ipsũ aqua p farmaꝫ sile
ignẽ ipsũ vnitate ponit et Dalad. phibendũ
defectũ. Et ita mõ pecpit cauterizare venas ꝗ
ꝗoꝝ in mõ ad ecqlos matrũ et ad ecqlos matrũ
et facim. ne intestina descendant. Et de isto rai
naldus fecit affoꝝ. qui incipit manuato. que pis
ti nequitzal cpiti nafale. essera. appropiat rai
naldus ad euacuandũ. d diuersũ. Et fluxus lacrã
tos oculoꝝ e tota cõpis. s ita mõ fiũt sectões
s cauteria retro. collũ e in fontanella lacertoꝝ
vbi lacertus a lacẽto distinguitur. sub eis. ad
ꝗnque vel tres digitos iuncturꝝ. matie iuxta ve
nas q dirigunt ad parte illas. sepuma vnitate
ponit vsus cõis q. d. boc. ad remouendũ super
flua et illo mõ aperiũt aperaꝫ. ferent glandule
exripunt carnes vnie. e et mozbus. Vnitatis et
pricipes ponit Albucas. ee. s. 6. ab Dalab. po
nuntur. 20. Brunus multas et vnitates posuitꝫ
sile fecit. Rogers. e sile glosatores. Rogerii illũ
sẽe facim. Et sile a Gull. Afranco. e sile de alia.
Aliqui ti moderni nõ ponũt nisi octo. s. caute
riũ facilẽ i sumitate capis. e fit i loco vbi pertin
git digitus medius cũ ꝗta manu de naso a radi
ce palme superiũ. Et in boc dicit Dalab. gul.
Lanfrantus. Rogers. e s. Albucas. Cauteria ro
tunda ad empotandũ cerebrũ. e ad diuertendũ
materias que ad parteꝝ cauteriũ. Et aliqui. p
fundũ. fit cauteria usq ad os. Et aliqui abrã
dunt et exfoliant. primũ tabulã q nõ laudo nec
in eternũ facerẽ. ꝓter illud q vidi i opẽ nec et.
Albucas boc laudauit. s. ꝗ cauteria talia valent
epilẽsie mane. melozi capitis fluxui oculoꝝ pus
cu et oꝝ. ꝗ rumatismũ. fiũt. e. in cozpis capi
tis. e occipitie cauteria cũ codẽ instrõ ad calefa
ciendũ. e cofortandũ caput ut in paralisi. tremõe
s spasmoꝝ aliqui. fit in lepra ad ipsũ. p. ꝗ. ad. Ꝗdo
fit cauteriũ i fronte. e in multis locis facie. Et di
uersa. et cauteria fiũt. fit et vno mõ cauteriũ i pal
pebris ad claudendũ ꝗlop põtos cuilsor. ut i
remẽsant. e boc fit cũ cauterio actuali. Sit et fo
in lacrimalibus ad cõtinẽdũ carnẽ superflua
cũ cauterio cultellari. quo. fit de terno. ut. nasũ in
stilla lachrimali cũ actuali cauterio. Imponit
d. eũe. et suo loco dicit. e. fit. sit. a. in. ꝗnib. ad
claudendũ venas. p reumate oculoꝝ. cũ cultella
ri. fit. et quito i naso. p. polipo cõsumendo cũ
cauterio aquali e cãna. fit. et. vi. in labio. p fistu
rio cũ cauterio cultellari. puuo. fit e fopis i ne
tibus. p dolore. e putrefactione ipsorũ cũ acu
ali e canna. fit et octauo. p vuea incidenda cum
cauterio incidente et canna in suo loco et viii
ꝗ. fit cauteriũ in collo. fit at isto mõ. capiatur ci
tonemia. vel cũ mala pellis retro collũ vnza fo
panellã e perforet cum ferro ignito e per pressũ
illud ponatur corda. e diminuatur oiu loꝝ. aperꝰ
tus. fit auditus ad diuertendum materias oculoꝝ
Cauteria etiam cauuuda in fossaqua in for
panella longo tempore dimissã curant malacos
stomaticos. e verignosos. Et confirmat boc
ꝗ. Galchyst in terno ꝗ. vemosũ fin occipitis
facta nobile est auxilium remũti oculoꝝ mõ
to magis. e cauterius. In parte aures anteriori
in collo sub mentone precepsit quatuor ma
gistri fieri cauteriũ modo dicto. ꝓter etiam
materiam. ꝗ. ꝗ. ꝗ

Postq̃ ergo decidcrit eskara mundificet e cura
pde ulcera curet. Si ãt ipsa velis tonẗ aperiun ut
materie melẗ ad locũ cutrerẽtur vt fumi melius
exalẗ no mundifices. Regant aũt ista cauterisa
ti per.vii.dies regimie frigidatio ut ignciatur il
la sit refracta p̃ ad cõfortẽt vnumq̃ aut e-
rendi ipsũ apertũ tẽp̃.4.o. die;ut dixit R.ogeri
us : alig dicit q̃ ẽ tp̃s triũ mensũ.in ille ẽ ter
minus ultim̃ apstũ.Ultra ãt hoc tẽp̃ debilitat
medicũ : bituũ crabochubinia : ei hoc tẽ ẗ ẗ co
p̃ fortana est evaporata. Ite ãt ẽ modus tenẗdi
tale ulcus aptũ cũ nodis de cera siplicĩ.Et fi in
aqua malagẗ adhuc vulnus erit colloquliida
cuforbij scamonea ellim alba ponant in ulcere
ponant aũt fm bũoẗ que voluerio purgare z ẗ
super ponat foliũ caulẗ.in cauterio pũ aũ appo
sitione ẽ necessaria maior purgatio q̃ i actuali
cũ sit maioris lesionis. nõ ẗ ẗ necessẗ.q̃ i isto
ligẗ pacẽ:sed signẗ .z applicẗ .z post actũ re
gat: ut de cauterio actualiõ ẽ dicti. Cauteria
ãt vesicantia nõ indigant magna custodia:z ipsa
linte vesice q̃ fuit q̃ applicanẗ cũ ardẗ.cũ bal
neo aũt coẗrigentur. Cũ ãt ex isto cauterio ue
sice fuerint causate aperiant cũ fosticibus aut cũ
acuẗ: post octũp foliũ caulẗ: panni applicentur:
z remuẗ ut placet:z intravi.vel.viii.diebus dic
cauẗ;q̃ eskara nõ faciũt z confolidantur.

Capitulũ decimũ tractatus septimi ẗmi libri de
medicinis cõferentib̃ ofẗ̃ fractis:Quia illud
cap̃ defuit in exẽplari. Ideo ipsũ in hoc loco
appositũe quicẗ deesset necessẗrium.

M Edicie cõfrẽtes

ossibus fractis sunt ifte.Et hoc si
locus iste cũ medicinis debeat cu
rari.Et intelligas hoc bũ.Dixit p̃
Avice.q̃ ad fracturã et torsionẗ ossũ epithima
tale valet.R.bdelii:fascoli:rubcie:excoticati ãã
3.x.Aloes mallauuisis acacie ãã.3.x.3.viii.3.xx.li
mantur cum albumine qui fi fuerit apostema ca
lidus.Aliud Avice. R.kolmyrni:et cipressẗ:et fa
licis ãã:contrantur et expzimant:et sumantur galle
et rose cepe narcissi et fidali rubciee boli arẽet
laudani:et fusel: et rin sigillata:aloes et mesce
acacia:et melilotũ:et sanguis:ex confice oia cũ
succo predicto et appone.Et si fuerit necessaria
aliqualis super calefactio adde sanguis:qualẗ et
cipressẗ:et fac emplũ.Aliud Avice.si fracturã
fuerit in loco nel contorsio et fuerit apa R.fa
scolorũ excoticatorũ.3.xx.bdelii:balaustie aca
cieẗ:ẗplentur cũ albumine ouiẗ: oleo de myrto.
Ite dixit Avice. R.fascolorũ:bdelii et acaciẗ:
licii:aloes:mirrẗ:et linianẗ ista cũ aq̃ mirti sing.
decoctẗ.R.hirannus dixit ossa cõquassata sanã
tur dono dcicis sepẗ diebũ bibat. ex succo folio
rũ ipsis albe et tuio albo permixto ãã.parte eq
lẗ.Et Avice.dixit succ̃ foliorũ mastichis:et fol
cor: decoctio super ossa fracta illa restaurant.Et
filiũ dix.Alcisa pontur super fractura ossũ so
la cũ cocto.Et oleum ẗ et q̃ valet et cõfert fra
cture ossũ est dicit et q̃ embrocatio facta cum
decoctione mirti accelerat ossa fracta.Accelerat
ẗ solidatione in fracturis ossũ decoctio folio
rũ lemisci embrocata frequenter; et oleũ mirti
mirs relaxat et ossa offaẗ. prohibet fluxũ humo
in principio.Et Gal dixit de decoctẗ radicũ vi
mu.Et Dia.dixit q̃ radix gladioli trita cũ faria
Que ẗt in parietibus mollendini et aq̃ marina
mixtaq̃ cũ vino et apposita ossa cõfracta con
solidat.Fidelio gumi arabicũ meliorat ossa fra
cta q̃ ẗ ẗ ẗpls cũ cõfẗ dixit et farcocolla restaur
rat fracturas.Sed rapio mumia ẗ est fracturis et
coquassatõibus que fuint in interioribus et ex
rioribus : et confert pectori et pulmoni et sedat
dolorem qui fit in fracturis q̃ sumuẗ ẗ potu.
et linitur cũ ea.Lana que non ẗt succida:sed ẗt
in ceremoniarũs coparẗ: uel in collo atalisi lana
tur et infundẗtur in aceto uel oleo et ẗplatur cũ
ea cõfert atritũ nervorũ et fracturis ossũ.Ra-
medula cerui cõfert ad reparationẗ fractur.Ma
ladus bolus armenus fracturis ẗ est ossũ si cũ
thapsiamẗ cũ acacia cõfert et fracturis ossũ nõ
denudatis terra pictor. z ẗt illa que reperitur
in cacumine fornacis viri q̃ cũ oleo dissolui
et apponi.Thirannus dixit ad oia ossa fracta
manuum et dissinterie et ad oẽ passionẽ ani.
R.mini albi cotillas.iii.succi foliorũ vino albe
ciatos iiii.gallarũ corallorum.3.iii.hoc coqua
tur donec remaneat cotilla.i.dissinterico:liqueri
coq.et oia que sunt huiusmõdi sanat bibitũ.Et p̃
tii Hual. de ua tollatur molle uitis albe et deco
quat in oleo.donec dissolutur.et ex ea postq̃
fiat ossibus emplũ.Accidit multotiẽs ut ossa
fracta non fint bene ẗ solidata.ita q̃ mẽbri figu
ra fit mala.quę rectificari non pot nisi frangan̄.
Sumantur folia cicutẽ et in aqua perfecte coqn
tur.et qua oi die potẗ particula fosiũ.et em
brocetur multotiẽs.et ex dicit foliis coctis cũ
pingnedine porci uel galline locus postea ẗplet
hoc ei potũ generatũ mire mollificat in.p.dicb̃
uel circa:ut possint ossa facilẗer fẗ;q̃ et ner
rũ debite reparat.hoc ẗ oẽ carnositatẗ et du
ricie in parte aliq̃ natã mollificat.z lũ expertus.

Finit liber sextus et vltimus. Finis ẽ itaq̃ tot̃
operis chirugie:q̃ edidit praestantissimus artiũ
et medicine doctor.D.Magister Petrus de Ar
gellata Bononiẽs. Ipsũq̃ diligenter emẽdauit
eximius artium et medicine doctor.D.Magist̃
Mattheus mozcius Brix.Imprẗsitq̃s vir pru
dens Magister Benedictus Henuensis.Ad lau
dem omnipotẗis.Anno domini.1.4.9.o.die vo
o.mensis Augusti.Venetiis.

Laus deo

Registrum

a	b	q
Prima alba.	Avice.dixit	deinde resolue
prsens opus	ipsius sunt.	et hoc experimẽ
tractatus.	super ipsum	ta inchionibus.
	resolutiua.	Ca°.4.9.
	ex afinate.	
a		r
prima alba		Secũdũ ẗt.
Incipit.		bulsi et
fibrii febris:	de cepis uel	et fiant pillule.
vna species	emplastrum.	amaris que.
formica.sed	et uenter ina.	
	in aliis apostematibus.	s
b		
	k	medicinis otis:
Quido accidit.		Dicam.
adeps porci.	de pomis:	sicut scripsit
flate subtili.	in receptaculo.	deglutiunt.
deinde labia.	Et cancribus.	
	cturas octanas.	t
c		
	l	
refrenatiua.		nitis silvestris:
et semel.	colligatur.	uino et
inuicem.	bro carne.	cutorum.
Aliqui ut	non restaurẽtur.	retur et
	trabere cum.	
d		u
	m	
egrinudinẗs.		fricatum donec
cum cassia	cipressi.	dictum ẽ.
locus esset.	stare non pot.	quoniam
cute que.	vulnus pencret.	Modo sermo.
combusti aii.	ad apostemata.	
	cum oleo.	p
e		
	n	bic non addatur
Glauconẗm.		talis autem
rosarum.	sum pono.	uel que cratẗ:
corpora.	abscondutorum.	
Et iterum.	dixit fortiticie:	y
	procedatur ad	
f		caute reducatur.
	o	q̃ prohibẗnt.
causabiuur.		ductio.Secũda.
unt rationẗ.	ẽ in loco.	
uel plicatum.	transcundium.	Finis.
ipse cuacuant.	Capitulum	
	q̃ oleum.	
g		
	p	
regulabitur.		
Postq̃.	tari aloes.	
ut dicit.	qs signum ẽ.	
pitulo de	recitat bocẗ	
ad esse corporis.	et urina.	

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.

gue sto li bzo siede cazzu et deaso

Realizzazione: Associazione Bibliofili Bernardino Misinta. Copyright: Biblioteca Queriniana Brescia.